

श्री ज्योतिष रहस्यम्.

सोमेश्वर गण्डिकाञ्ज नेशी.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીયગિય વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૧૪૩

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ઋષિભાષ્ય ૨૦૨૫

વિષય Δ : ૮૬૪

NATAL ASTROLOGY.

BY

**LATE SOMESHWER GOPALJI JOSHI
KAPADVANJ.**

AND

PUBLISHED BY

**JETHALAL HARGOVIND JOSHI
KAPADVANJ—KAIRA ZILLA.**

SAMVAT 1973.

A. D. 1917.

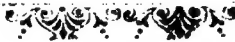
Price Rs. 4.

Printed at the Praja Hitarth Mudralaya by Patel
Dahyabhai Dalpatram, Sahapur-Ahmedabad.

Publisher's All rights reserved.

શ્રી

જ્યોતિષ રત્નકર્યમ્

કર્તા

સ્વ૦ સોમેશ્વર ગોપાળજી બેશી

કપડવાંજ.

અને

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

બેઠાલાલ હરગોવિંદ બેશી

કપડવાંજ—જિલ્લો ખેડા.

પ્રત ૧૦૫૦.

સંવત ૧૯૭૩

ઈ. સ. ૧૯૧૭

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
૨૦૧૧ વાદ
ગુજરાતી ઑર્થોગ્રાફર-સંગ્રહ
૭૬૪૩

• ❦ • ❦ •

અમદાવાદ-શાહાપુર નવી પોળમાં આવેલા શ્રી
'પ્રજ્ઞહિતાર્થ' મુદ્રાલય ' માં પટેલ
ડાહ્યાભાઈ દલપતરામે છાપ્યું.

❦ ❦ ❦

પ્રગટકર્તાએ સર્વ હક્ક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

શ્રેષ્ઠ આનંદજી નાનજી.

જન્મ: સંવત ૧૮૩૦, ગ્રા. ૧૭૬૭, આવાજ વડી ૭, મામવાર,
તા. ૨૩ ઓગસ્ટ ૧૮૭૫

અર્પણપત્રિકા.

અનેક સદ્ગુણાલંકૃત મહેરબાન શેઠજી

શ્રીમાન્ આનંદજી નાનજી.

મુંબાઈ.

સુર મહાશય,

આપ ધર્મપરાયણ વૈષ્ણવ છો, નિપ્કામ કર્મના ઉપાસક છો, સમાજનું કલ્યાણ એજ આપના જીવનનો પરમોદ્દેશ છે, જ્યોતિષશાસ્ત્ર ઉપર અતિ શ્રદ્ધાવાળા છો, પરમ પુરૂષાર્થ-મોક્ષ-આપના જીવનનું લક્ષ્યગિંદુ છે, એ લક્ષ્યગિંદુને પહોંચવા આપે સેવાધર્મ અંગીકાર કર્યો છે, તે ઉપરાંત આપની અનેક સદ્વૃત્તિઓ જગજીહેર છે. ધનનો વ્યય સુપાત્રને દાન દેવામાં કરો છો, જ્ઞાનનો ઉપયોગ વિનીત લાવમાં કરો છો, અને અદ્ય પરિચય હોવા છતાં મારી કદર કરી આપે મને જે ઉદાર આશ્રય આપ્યો છે, તે સર્વના સંસ્મરણાર્થે આપના ઉત્તેજનના પરિણામ રૂપ આ જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો ગ્રંથ પ્રેમપૂર્વક આપનેજ અર્પણ કરવામાં આવે છે તે સ્વીકારી આભારી કરશોજી.

લી. શુભચિંતક,

કપડવાંજ } સોમેશ્વર ગોપાળજી જોશી
શ્રી નારણદેવ મંદિર } વતી
સંવત્ ૧૯૭૩ ચૈત્ર } જેઠાલાલ હરગોવિંદ જોશી.

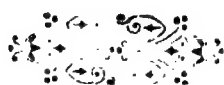
આશ્રયદાતાઓ.

- શેઠ. આશુંદળભાઈ નાનજીભાઈ.
„ મૂળજીભાઈ હરિદાસ.
„ નરોત્તમ મોરારજી ગોકુળદાસ.
„ મૂળચંદભાઈ રણછોડદાસ.
„ ગોવર્ધનદાસ કેશવજી.
„ શામળભાઈ નથુભાઈ.
„ જેશંગભાઈ પ્રેમાભાઈ.
„ વશવરાય છોટાલાલ.
„ જગાભાઈ દલપતભાઈ.

આ ઉદ્ધારચિત ગૃહસ્થોનો તેમજ ખીજા જે ગૃહસ્થોએ આ ગ્રંથને ઉત્તેજન આપી આવા સત્કાર્યમાં સહાય આપી છે તે સર્વેનો સદ્ગત સોમેશ્વર પિતૃવ્ય તરફથી હું આ સ્થળે આભાર માનું છું.

સિ,

જેઠાલાલ હરગોવિંદ જોશી.

॥ श्री ॥

જ્યોતિષ રહસ્ય પ્રસ્તાવના.

યથા શિલા મયૂરાણાં, નાગાનાં મળયો યથા ।

તદ્વદ્વેદાંગ શાસ્ત્રાણાં, જ્યોતિષં મૂર્ધ્નિ સંસ્થિતમ્ ॥

વેદના અંગ રૂપ શાસ્ત્રોમાં જ્યોતિષ મુખ્ય છે કારણ કે વેદમાં કહેલાં કર્મો—યજ્ઞાદિક કરવાનો કાળ તેથી નક્કી કરી શકાય છે. આપણે આર્યો તો વેદને અપૌરુષેય અને અનાદિ માનીએ છીએ, છતાં તકરારને ખાતર પશ્ચિમ તરફના વિદ્વાનોની ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ વિચાર કરીએ તોપણ, વેદ બહુ પ્રાચીન પુરવાર થાય છે; એટલા પ્રાચીન પુરવાર થાય છે કે, જ્યારે પૃથ્વી પરની બીજી પ્રજાઓ કંઈજ જાણતી ન હતી. જ્યોતિષને વેદના પછી સ્થાન આપીએ તોપણ એમ કહેવું પડે કે, આર્યોનું જ્યોતિષ શાસ્ત્ર કેટલાક ભ્રમથી ભૂલે છે તેમ, કોઈ પ્રજા પાસેથી લીધેલું નહિ પરંતુ બ્રાહ્મણોએ પોતેજ શોધેલું અસત્ શાસ્ત્ર છે.

જ્યારે કોઈ જાતનાં યંત્રો કે ઓળખો ન હતાં ને જ્યારે પિરામીડ જેવાં ઘોળે દિવસે તારાઓ દેખાય એવાં પર્વતના દગલા જેવાં મોટા બાંધકામો પણ દેલાં કચેલાં ન હતાં ત્યારે, બ્રાહ્મણોએ ચાલુ ખંતીલાં અવલોકનો કરી કરીને અનંત આકાશમાં અનંત કોટી યોજનને અંતરે પડેલા સૂર્ય—અહાદિકાનાં ભ્રમણ શોધી કાઢી તે ઉપરથી કાળનિર્ણય કરવાની જ્યોતિષ વિદ્યા ખીલતી હતી. બહુ જીણા અને શોધક કહેવાતા ચીનાઓએ, જ્યારે, બ્રાહ્મણોના કહેવા પ્રમાણે ગ્રહણ થતાં જોયાં, ત્યારે, તેઓ જ્યોતિષ શાસ્ત્રથી છદ્મ થઈ ગયા હતા. આરબો, મિસરીઓ, ગ્રીકો અને રોમનો બ્રાહ્મણો પાસેથી આવી ચમત્કારી વિદ્યા લઈ ગયા હતા. સર ઐસાક ન્યૂટન અને ગેલિલિયોએ કરેલી જે શોધોએ યુરોપને નહિ માનવા જેવું અવનવું આશ્ચર્ય સમજાવ્યું તે પહેલાં સેંકડો સૈંકાં પર બ્રાહ્મણોએ આ આકાશી રહસ્યનાં રહસ્ય ખોલ્યાં હતાં, અર્થાત્ જગતમાં સૌથી પહેલાં આર્યોએ જ્યોતિષ શાસ્ત્રના અદ્ભુત ને ચમત્કારી પડકાર—ઉપડતાં તેની સાથે સંબંધ રાખતા ગણિત શાસ્ત્રની ભુદી ભુદી શાખાઓમાં નૈપુણ્ય—મેળવ્યું હતું.

આ વેદાંગ શાસ્ત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું છે. એક ગણિત જ્યોતિષ એટલે હાલ જેને ખગોળ કરીને કહીએ છીએ તે, અને બીજું દ્વિજિત જ્યોતિષ. ગણિત જ્યોતિષમાં ગ્રહાદિકનાં ભ્રમણ, ઉદય, અસ્ત, ગતિને પરિમાણ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે અને દ્વિજિત જ્યોતિષમાં ગ્રહાદિકની પૃથ્વી ઉપરનાં પ્રાણીઓ અને પદાર્થો ઉપર આડકતરી રીતે થતી અસરો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. ‘ભવિષ્યમાં શું છે?’ તે જાણવાની મનુષ્ય માત્રને સ્વાભાવિક રીતેજ હમેશ ઉત્કંઠા રહે છે. સુધરેલા કે અજ્ઞાન સૌને આ બાબત એક સરખી રીતે લાગુ પડે છે. યુરોપના જડવાદીઓ પણ દિવસ ઉગતાં જ્યોતિષ પ્રતિ વધારે ને વધારે શ્રદ્ધાળુ થતા જાય છે. ભવિષ્યવાદને જેઓ હસી કાઢતા હતા અને જ્યોતિષને જેઓ અજ્ઞાનોનું વહેમી જાણુ કહેતાં હતા, તેઓ હવે ભવિષ્ય જાણવાને માટે આતુર રહે છે, જ્યોતિષને તેની દરેક બાજુએથી ખીંચેલું અને વધેલું જેવા યત્ન કરે છે. આપણે અહિં જેમ જ્યોતિષીઓ છે તેમ યુરોપમાં પણ હવે જ્યોતિષીઓ થવા માંડ્યા છે. જ્યોતિષ સાહિત્યનાં પુસ્તકો પણ વળી સાં વધે છે. ભવિષ્ય જાણવાની ઈચ્છા એ મનુષ્ય સ્વભાવનું વસ્તુ છે અને વારંવાર વારેલું મન પણ તેની તરફ વળ્યા વગર રહેતું નથી. મનુષ્ય મનના આ સ્વાભાવિક વલણને લીધે જ્યાં જ્યાં જાય છે સાં સાં જ્યોતિષ શાસ્ત્ર પોતાનો પગ ટકાવી વધે છે અને ખીંચે છે. પોતાની પ્રતિ અભાવ અને અશ્રદ્ધા ધરાવનારને પણ આખરે તે છતી લે છે, અર્થાત્ જ્યોતિષની શક્તિ અને પ્રભાવ ખીન્ન ફાઈ પણ શાસ્ત્ર કરતાં બહુ મોટાં છે.

એમ કહેવામાં આવે છે કે ‘લાખો ગાઉને અંતરે આકાશમાં રહેલા ગ્રહો પૃથ્વી ઉપરના પ્રાણીઓ કે પદાર્થોને અસર કરીજ કેમ શકે?’ આનો ઉત્તર સહેલ છે. જ્યારે ચંદ્રના ઉદય અસ્તની અસર પૃથ્વી ઉપર રહેલા મહા સાગરને થઈ તેમાં ભરતીઓટ થાય છે ત્યારે ગ્રહોના ઉદય અસ્ત અને ચક્ષુરની અસર પૃથ્વી ઉપરનાં પ્રાણીઓ અને પદાર્થો પર થાય એમાં શું આશ્ચર્ય છે? લોહચુંબકની લોઢા ઉપર અસર થાય છે. આકાશમાં વાંદળો રહેતાં પૃથ્વી ઉપરનું વાતાવરણ અજાગમો કે રોગ ઉત્પન્ન કરે એવું યદ્ય જાય છે, કમળો સૂર્યથી અને પેદાણું ચંદ્રથી ખીંચે છે, સૂર્ય-મુખી દૂત સૂર્યની ગતિ સાથે પૂર્વ પશ્ચિમ તરફ નમે ને ઝુલે છે ત્યારે ગ્રહ ગતિઓની અસર પ્રાણી પદાર્થો વગેરે ઉપર થાય એમાં વહેમ જેવું શું છે? જે વાતનું રહસ્ય જ્યાં સુધી સમજાયું ન હોય, ત્યાં સુધી તે ચમત્કાર રૂપ કે

વહેમવાળા લાગે, પરંતુ જ્યારે તેનું શાસ્ત્રીય રીતે કારણ સમજાય ત્યારે સત્ય પ્રતીતિ થાય. તેમ જ્યોતિષના સિદ્ધાંતો પણ જેમના સમજવામાં આવેલા ન હોય તેને તે વહેમ રૂપ લાગે, બાકી તેમાં પણ સત્યનું તત્ત્વ ઓતપ્રોત રહેલું ને બરેલું છે. ઘણા લાંબા વખતનાં અવલોકનો અને અનુભવો ઉપરથી વિદ્વાનોએ જ્યોતિષ શાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો કાઢેલા છે એટલે તેમાં અશ્રદ્ધાનું સ્થાનજ રહેલું નથી.

અમુક સંજોગો અમુક પ્રસંગ અને અમુક સંમેલનોના સંધિમાં અનેલા અમુક બનાવોના અનુભવો તેવાજ સંજોગો, પ્રસંગો અને સંમેલનોમાં તેવાજ બનાવનું અનુમાન કરાવરાવે, એ સ્વભાવિક છે. વાયુચક્ર શાસ્ત્ર, અને બીજા ઘણાંક શાસ્ત્રો, જ્યાંમિતિના ‘એક ચીજ જે બીજીને બરોબર સમાન છે તે બેઉ એક બીજીને મળતી હોયજ’ એ સિદ્ધાંત ઉપર ચાલે છે અને જ્યોતિષ શાસ્ત્ર પણ જમાનાઓના આવા સ્વીકૃત સિદ્ધાંતો ઉપર ચાલે છે, છતાં તેમાં કાર્ધવાર જે ન્યૂનતા દેખાય છે તે સંજોગો અને પ્રસંગોમાં થયેલી ખોટી ગણતરીને લીધે હોય છે. વિદ્વાનોએ તારવેલા સિદ્ધાંતો તો તત્ત્વતઃ તેમાં ખરાજ હોય છે. ગ્રહો પૃથ્વી અને તેમનાં સ્થાનો નિરંતર એક સરખાં ચાલ્યા કરતાં નથી, કાળ જતાં તેમાંથોડો દોરો ફરફાર થાય છે અને જ્યારે તે ફરેલા કાળ પ્રમાણે ગણિત થતું નથી ત્યારે ફલાદેશમાં ફરક પડે છે. બરોબર ગણિત, ગ્રહોની ચાલ ચલનનું યથાર્થ પ્રમાણ અને કાળનો બરોબર નિર્ણય વગેરે ટાળા સિદ્ધાંતાનુસાર મેળવાયા હોય તો ઋષિ મુનિઓના આ શાસ્ત્રમાં કહિં પણ કશી ન્યૂનતા આવતી નથી. આ શાસ્ત્રનું ‘પહેલું’ અંગ ગણિતજ્યોતિષ છે અને તેનું પઠનપાઠન શિથિલ પડી ગયું છે એટલે બીજું અંગ જે ફલિતજ્યોતિષ તે ઘણી વાર ખોટું બાસ માનવાય છે. એકલી આભુ-વિકા ઉપરજ દ્રષ્ટિવાળા જ્યોતિષો પહેલું અંગ જે પાયા રૂપ છે તે લગભગ બણતાજ નથી એમ કહીએ તો ખોટું નથી, અને જ્યારે પાયોજ કાચો હોય રેતીનો હોય ત્યારે ધમારતનું સ્થૈર્ય કેટલું રહે? એ સહેજ સમજાય તેવું છે. આપણા જ્યોતિષની દશા હાલ આવી છે, તે ઉપર ખાસ લક્ષ રાખી કૌટુંબિક ‘પરંપરા’એ ચાલ્યા આવતા આ શાસ્ત્રના પોતાના સામાન્ય જ્ઞાનથી શાસ્ત્રના ઉદ્ધાર માટે સદ્ગત સોમેશ્વર ગોપાળજી જેશીએ આ ગ્રંથ નિર્માણ કરેલો છે. સ્વર્ગસ્થનો આ શાસ્ત્ર સાથે કેવો સબંધ અને કેટલો પરિચય તથા બાવપૂર્ણ અભ્યાસ હતો તે જાણવા જેવું હો.

વાથી તેમના ચરિતની કંઈક રૂપરેખા દોરેલી અત્ર અસ્થાને ગણાશે નહિ.

કપડવંજના રહેવાસી ચોરાસી મેવાડા બ્રાહ્મણ જોશી ગોપાળજીને ધેર સંવત ૧૯૩૦ ના પોષ સુદિ બારસને દિવસે સૂર્યોદય સમયે રા. સો. મેશ્વરનો જન્મ થયો હતો. ઉદય સમયે થયેલા જન્મે કુટુંબને ઉદયની ઉન્નતતા દેખાડવાથી તેમને બાલ્યમાં બહુ લાડકાડથી ઉછેરવામાં આવ્યા હતા. ‘પુત્રનાં લક્ષણ પારણામાંથી’ તેમ તેમની અંચળાઈ અને લાયકાએ પ્રારંભના અભ્યાસ અને ભાર્યવિદ્તાનાં ચરિતમાંજ દર્શાવેલા માંડ્યાં હતાં. કપડવંજમાં થાય તેટલો અભ્યાસ કરી તેઓ વધુ અભ્યસ માટે વડોદરે ગયા હતા. ત્યાં ઇંગ્રેજી અભ્યાસ સાથે પોતાની પિતૃપરંપરાએ ઉતરેલા જ્યોતિષનો અને સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કરી સારાં સારાં પારિતોષિક મેળવ્યાં હતાં. ઇંગ્રેજીમાં મેટ્રિકની પરિક્ષા પાસ કરી આગળ અભ્યાસ ચલાવ્યો, પરંતુ દૈવવશાત્ ઓચિંતાજ તેમના મોટા ભાઈ હરગોવિંદ ક્ષયના બુરા રોગને ભોગ પડ્યા ને એમને કુટુંબની ધુરા ધારણ કરવી પડી. સ્વર્ગસ્થ કર્તવ્ય પરાયણ પુરૂષ હતા એટલે તેમણે પોતાનું કર્તવ્ય એક વૃદ્ધ પુરૂષને શોભે તેવી રીતે ચલાવવા માંડ્યું. જ્યોતિષ એ કુટુંબનો ધંધો હોવાથી તેને ખીલવવા અને શિથિલ થયેલી તે ઉપરની લોક શ્રદ્ધાને દૃઢ કરવા તરફ ખાસ ધ્યાન આપવા માંડ્યું. આમ કરતાં પોતે ઇંગ્રેજી અભ્યાસ કરેલો હતો તે જ્ઞાનનો તુલનાત્મક રીતિએ આમાં ઉપયોગ કરવા માંડ્યો. પૌર્વાત્ય તેમજ પાશ્ચાત્ય બેઉ પદ્ધતિઓ અને બેઉ ગ્રંથોમાંથી જે રહસ્ય હાથ આવ્યું તે તારવવા માંડ્યું. આમ કરતાં કરતાં આ પુસ્તક નિર્માણ કરવાનું સૂઝી આવ્યું.

‘લોકોપયોગી એકાદ પુસ્તક તૈયાર કરવું’ એવા વિચારથી વધારે ઉત્તેજન લઈ અભ્યાસ અને અનુભવ બેઉ તરફના પુસ્તકોથી વધાર્યો અને તેના ફળરૂપે આ ‘શ્રી જ્યોતિષ રહસ્ય’ પુસ્તક આખરે તૈયાર કયું. મિત્રો અને ગૃહસ્થોને બતાવતાં સૌએ જાણી પ્રકટ કરવાની સલાહ આપી. પુસ્તક જાણવા માંડ્યું પણ તે ‘પોતાથી પુરૂં થશે કે નહિ?’ તેની શંકા પડી. રસીર ધસાતું ચાલ્યું પણ ઉત્સાહ શિથિલ થયો નહિ. મરતાં મરતાં પણ સસુળું જાણી નાંખ્યું અને સંવત ૧૯૭૨ ના આસો વદિ અમાવાસ્યાએ આલોકમાંનું પોતાનું કર્તવ્ય પુરૂં કરી નાંખ્યું. શોકથી બારે હૃદયે મારે (જેઠાઝાલ હરગોવિંદ જોશી-સદ્ગનના પુત્રરૂપ ભત્રિજાએ) કહેવું જો.

ધએ કે, મારા મુરખી વડીલ કાકાએ મને જે પુત્રવત્ ગણી બહુ ખંતથી વિદ્યાદાન દઇ ઉછેર્યો છે તેણે પુત્ર ધર્મનું પરિપાલન કરવા આ પુસ્તકને આટલા ટુંકા ઉદ્દેશ સાથે તેમની ઈચ્છાનુસાર પ્રકટ કરવું જેમએ છીએ ને કરું છું. મારા શિરછત્ર પિતૃવ્યના પુસ્તકના ગુણની ગણના કરવાનું ગુણીજનને માટેજ રહેવા દઇ અત્ર હું 'તેમાં શું છે' એટલુંજ ખતાવીને વિદ્વાન વાચકોની રમ લઇશ.

જ્યોતિષ કેવું આદર્શ રૂપ સ્વચ્છ નિર્મળ ને સત્ય શાસ્ત્ર છે તે લોક-મંડળને તેમજ વિદ્વાનોને ખતાવી આપવું એ આ પુસ્તક નિર્માણનો મુખ્ય હેતુ છે. વિના શાસ્ત્રેણ યો વ્યાત્તમાદુર્વૃદ્ધઘાતિનં--તેમ શાસ્ત્રના પ્રમાણ વિના આમાં એક અક્ષર પણ પાડવામાં આવેલો નથી. ભાગ્યુત્તરું સંસ્કૃત શીખી લોકમાં નિત્ય પુછાતા પ્રશ્નોના ઉત્તર અપાય, એવા જ્યોતિષના એકાદ બે ગ્રંથ વિચારી જોશીતી આજીવિકા કરનાર લોકને ઉપયોગી થાય અને ઈંગ્રેજી ભણેલાઓને ઈંગ્રેજી ગ્રંથોને આધારે પણ સંતોષ આપી શકાય, એવી રચના આ ગ્રંથમાં રાખેલી છે. જ્યોતિષનું સાહિત્ય બહુ બહોળું હોવાથી સૌને એટલો અવકાશ હોતો નથી કે બધા ગ્રંથો જુએ માટે ઘણા ગ્રંથો જેમ તેમાંથી જરૂરનું હોય તે જુદું પાડી ઈંગ્રેજી ગ્રંથોની સાથે સરખાવી લોકને સદૃજ સમગ્ર્ય એવી ઈમારતે આમાં રજૂ કરવાનો યત્ન કરેલો છે, ભાષા-વિચાર અને જ્યોતિષ સિદ્ધાંત સૌ સામાન્ય લોકના જ્ઞાન ઉપર દૃષ્ટિ રાખી તરત સમગ્ર્ય એવી સુસ્પષ્ટ રીતે ગોઠવવામાં આવ્યા ઉપરાંત જ્યાં જ્યાં જરૂર જણાઇ ત્યાં ત્યાં કોઠાઓ અને કોષ્ટકો આપી વિશેષ વિશદીકરણ કરવામાં આવ્યું છે.

• ગુજરાતી ભાષામાં જ્યોતિષને લગતા કેટલાક ઉપયોગી ગ્રંથો અન્ય લેખકોએ તૈયાર કરેલા છે; પરંતુ પૂર્વ અને પશ્ચિમ તરફના મતભેદોને એક સ્થળે સમન્વય કરી મુખ્ય ઋષિ પ્રણીત સિદ્ધાંતને સિદ્ધ કરેલો હોય એવો એકે ગ્રંથ નથી. સદ્ગતનો મુખ્ય હેતુ એજ હતો કે, લોકને બેઉ પક્ષ સમજાવવા અને તેમાંનું જે ખરું તત્ત્વ હોય તે દેખાડી આપવું. આ મૂળ ને મુખ્ય મનોગતાર્થને સિદ્ધ કરવાને ઝીણામાં ઝીણી બાબતનું પણ ઝીણવટથી આ ગ્રંથમાં સમાધાન કરવામાં આવ્યું છે.

મોટા વિદ્વાનોએ ખતાવેલા હોવા છતાં કેટલાક ગ્રંથ એવા હોય છે કે, જેમાં એકજ વિષયને ખૂબ છણી છણીને લખેલો હોય છે. આવા ગ્રંથો

ઉંચી પ્રતિભા અભ્યાસ કરનારને બહુ ઉપયોગી થઈ પડે ખરા પરંતુ આ-
જીવિકાને માટે જોઈતા જ્ઞાન અર્થે એ ગ્રંથોની પાછળ કરેલો શ્રમ અને કાળ
ઘણી વાર વ્યર્થ જાય છે. સંસ્કૃત સાહિત્યમાં ટુંકા અભ્યાસથી જોઈતું
જ્ઞાન મેળવી શકાય એવા કેટલાક સંક્ષિપ્ત નાના ગ્રંથો છે પરંતુ તે ગીર્વાણ
વાણીમાં લખાયેલા હોવાથી ઓછા જ્ઞાનવાળા વિદ્યાર્થીઓથી બરાબર
સમજી શકાતા નથી. ‘હુન્નરકળા અને આજીવિકાને ઉપયોગી જ્ઞાન માતૃ-
ભાષા દ્વારા અપાય તો તે વિદ્યાર્થીઓને માટે એક આશીર્વાદ સમાન
થઈ પડે’ એવો જે કેળવણી ખાતાના અનુભવીઓનો ધણે કાળે નક્કી
થયેલો અભિપ્રાય છે તે ખ્યાનમાં રાખી સ્વર્ગસ્થે આ ગ્રંથ ગુજરાતી
ભાષામાં લખવાનું પસંદ કર્યું હતું. આ ગ્રંથ જોનારને ખીજા ગ્રંથોના
અભ્યાસની જરૂર ન રહે એ તરત ખ્યાનમાં રાખ્યું હતું. મોટા મોટા
ઋષિ પ્રણીત ગ્રંથોમાંજ નહિ કિંતુ લૌકિક ગ્રંથોના અને અનુભવીઓના
અભિપ્રાયો અને વિચારોનું મનન કરી તે સમજીને લોકને સમજાવવાનો
યત્ન કરેલો આ પુસ્તકમાં સર્વત્ર જોવામાં આવે છે.

આગળ જણાવવામાં આવ્યું છે તેમ, આપણો પાયો જે ગણિતજ્ઞો-
તિપ તે હમણાં જરા શિથિલ થયેલો છે તેથી સ્વર્ગસ્થે આ ગ્રંથમાં સાયન
ગણિત-ઇંગ્રેજી રીતથી નિરચન પદ્ધતિ અનુસાર લીધું છે અને એ પ્રમા-
ણે ક્ષાદેશને વધારે ખર્ચિત બનાવ્યો છે. નવી અતે જીતી રીતિઓ સમ-
જની એકઠું ખંડન મંડન કર્યા વગર પોતાના અનુભવથી જે સત્ય લાગ્યું
તે આમાં સ્પષ્ટ રીતે બતાવ્યું છે. કુંડળોએ કેમ કરવી, ગ્રહોનાં સ્થાન
કેમ માંડવાં, કાળ નિર્ણય કેવી રીતે કરવો અને ચલનવલન કેમ આપવું વગેરે
બાબતો સમજાવવાને વિદ્વાન કે જોશીને સમજાવવાનેજ નહિ પરંતુ
સાધારણ વાંચકને સમજાવવાને બહુ પરિશ્રમ લેવાયેલો છે, એક વાત
પોતે સમજવી સહેલ છે પરંતુ ખીજાને-અજ્ઞાનને સમજાવવી એ બહુ
કઠિન છે. મુશ્કેલમાં મુશ્કેલ બાબત કે અટપટામાં અટપટો સિદ્ધાંત પણ
એક સાધારણ વાંચકને કેમ સમજાવવો તે સ્વર્ગસ્થ બહુ સારું જાણતા
હતા. અને પોતાની તે આવડનો તેમણે આ શાસ્ત્રીય જ્ઞાનના ગહન ત્રિપ-
થમાં બહુ સારો ઉપયોગ કરેલો પાને પાને વાંચનારને દેખાય છે. કુંડળી
કેટલા પ્રકારે મેળવી શકાય, તે ખરી છે કે ખોટી છે તે પરખી શકાય, તેની
સત્યાસત્યતા જાણી શકાય તેનાં સર્વ દૃષ્ટાંતો અને સિદ્ધાંતોનાં વિવરણ
આ ગ્રંથમાં યજ્ઞશાસ્ત્રે બતાવેલું છે. ત્રિપુટી એટલે સૂર્ય, ચંદ્ર અને લગ્ન, એ

ત્રણ બાબતોનું સ્પષ્ટીકરણ બરોબર કરેલું છે. તેની અસરો ગુણ સ્વભાવ દોષ અવયવલક્ષ્ય ધંધારોજગાર રોગારોગ્ય વિગેરે સૂર્યરાશિ ઉપર દર્શાવી ચંદ્રનું દરેક રાશિ પરત્વે ફળ મેળવી, શુભાશુભ કાઢવાની રીતિની સમજણ આપેલી છે. સાધારણ જોશીઓને જે બાબત મોટા અંશે જોતાં પણ મળી આવે નહિ તે ધણાક પ્રાચીન અલભ્ય અંથોમાંથી મેળવી આ અંથમાં સ્પષ્ટ સમજી શકાય તેવી રીતે આપેલી છે.

આ ‘જ્યોતિષરહસ્ય’માં જ્યોતિષ શાસ્ત્રનાં સર્વ રહસ્યો, એક અભ્યાસી જોશીને તેમજ સાધારણ વાચકને સમજાય તેવી રીતે પૂર્વ અને પશ્ચિમ તરફની પદ્ધતિઓનો તુલનાત્મક રીતે અભ્યાસ કરી તથા અનુભવ લઈ સમજાય તેમ આપવામાં કર્તાએ પૂર્ણ શ્રમ લીધેલો છે. અમદાવાદ, વડોદરા, ભરૂચ, સુરત અને મુંબાઈમાં જ્યાં જ્યાં સફળત મેળેલા ત્યાં ત્યાં તેમના જ્યોતિષ જ્ઞાન માટે સારીજ છાપ પડેલી, અને જે જે જાણુદારોએ આ પુસ્તક જોયેલું તેમણે લોકોપદારક થવા છાપાવવાનીજ સલાહ આપેલી. અરે સલાહ આપેલી એટલુંજ નહિ પરંતુ કેટલાક ગૃહસ્થોએ તો આ રહસ્યથી પ્રસન્ન થઈ ઉદાર આશ્રય પણ આપેલો. આવો સારો આશ્રય આપનાર ગૃહસ્થોનાં નામાબિધાન અન્યત્ર આપવામાં આવેલાં છે. મારા કાકાશ્રીનું જ્યોતિષ સંબંધી જ્ઞાન કેવું બહોળું અને સાર્વદેશિક હતું તે તેમને મળેલાં પ્રમાણુપત્રો ઉપરથી જોવામાં આવશે, છેવટ જે ગૃહસ્થોએ મારા સફળત કાકા તરફ અને મારી તરફ સફળાવ ધરાવી આમાં ઉત્તેજન અને સહાય આપી છે તેમનો તથા રા. રા. લીલાધર કૃષ્ણારામ દવે અને રા. રા. મણિલાલ જામારામ બટ્ટનો પણ આ સ્થળે હું મોટો ઉપકાર માનું છું, ઇતિશમ.

કપડવંજ
સંવત ૧૯૭૩ ના
ચૈત્ર સુદિ ૧

લિ.
જેઠાલાલ હરગોવિંદ જોશી.

INDEX.

અનુક્રમણિકા.

પ્રથમ વિભાગ.

પરિચ્છેદ.	વિષય.	પત્ર.
૧	જ્યોતિષશાસ્ત્ર...	૧
૨	ખગોળજ્ઞાન...	૯
૩	અહરીષ...	૧૭
૪	રાશિશીલ...	૩૫
૫	સાધન કુંડળી કાઢવાની રીતિ	૬૧
૬	દ્વાદશભાવ...	૮૭
૭	દષ્ટિયોગ (અસ્પેક્ટસ)...	૧૦૩
૮	કુંડળી સંશોધન...	૧૧૭

દ્વિતીય વિભાગ

ત્રિપુટી.

૯	દ્વાદશ રાશિગત સૂર્યકુંડળ...	૧૩૪
૧૦	દ્વાદશ રાશિ ચંદ્રકુંડળ...	૧૭૯
૧૧	સૂર્ય ચંદ્ર ક્રુત્તવ કુંડળ...	૧૮૧
૧૨	દ્વાદશ લગ્નકુંડળ...	૨૧૯
૧૩	દષ્ટકાલુ અને પડંશ કુંડળ	૨૪૩
૧૪	લગ્ન રાસ્યંરાકુંડળ	૨૬૯
૧૫	લગ્નગત અહરકુંડળ...	૨૮૩
૧૬	લગ્નેશ કુંડળ...	૨૯૩

તૃતીય વિભાગ.

દ્વાદશ રાશિગત અહરકુંડળ.

૧૭	દ્વાદશ રાશિગત નેપચ્યુનકુંડળ...	૩૦૮
૧૮	„ „ હર્શલકુંડળ	૩૧૪
૧૯	„ „ સનિકુંડળ	૩૨૨
૨૦	„ „ ગુરુકુંડળ	૩૩૩
૨૧	„ „ મંગળકુંડળ	૩૪૩
૨૨	„ „ શુક્રકુંડળ	૩૫૪

પરિશિષ્ટ.		વિષય.			પત્ર.
૨૩	દ્વાદશ રાશિગત	બુધક્રી	...	...	૩૬૪
૨૪	" "	રાહુકેતુક્રી	...	...	૩૭૨

ચતુર્થ વિભાગ દ્વાદશ ભાવગતક્રી.

૨૫	દ્વાદશ સ્થાનગત ચંદ્રક્રી	...	...	...	૩૭૬
૨૬	" "	બુધક્રી	...	...	૩૮૮
૨૭	" "	શુક્રક્રી	...	...	૪૦૦
૨૮	" "	રવિક્રી	...	...	૪૧૩
૨૯	" "	મંગળક્રી	...	...	૪૨૮
૩૦	" "	ગુરુક્રી	...	...	૪૪૪
૩૧	" "	શનિક્રી	...	...	૪૫૮
૩૨	" "	હર્ષાલક્રી	...	...	૪૭૩
૩૩	" "	નેપચ્યુનક્રી	...	...	૪૮૨
૩૪	" "	રાહુક્રી	...	...	૪૮૯
૩૫	" "	કેતુક્રી	...	...	૪૯૫
૩૬	અપ્રકાશિત અહ ..	...	...	...	૪૯૯

પંચમ વિભાગ દષ્ટિક્રી.

૩૭	ચંદ્રદષ્ટિ	...	...	...	૫૦૭
૩૮	બુધદષ્ટિ	...	...	...	૫૨૩
૩૯	શુક્રદષ્ટિ	...	...	...	૫૩૬
૪૦	રવિદષ્ટિ	...	...	...	૫૪૭
૪૧	મંગળદષ્ટિ	...	...	...	૫૫૭
૪૨	ગુરુદષ્ટિ	...	...	...	૫૬૫
૪૩	શનિદષ્ટિ	...	...	...	૫૭૧
૪૪	હર્ષાલદષ્ટિ	...	...	...	૫૭૪

પરિશિષ્ટ.

અ	અહ નિત્યકારક...	...	...	...	૫૭૬
બ	રાશિ નિત્યકારક...	...	...	...	૫૭૮

પરિચ્છેદ.	વિષય.	પત્ર.
ક	ધંત્રેજી તારીખ ઉપરથી હિંદુ તિથી કાઢવાની રીત ...	૫૮૦
ઢ	નગરના પલલા રેખાંશઅક્ષાંસ ...	૫૮૧
ઘ	પંચાંગ નકસ... ...	૫૮૫
ઘ	નક્ષત્ર કાલનું મધ્યમ માન ...	૫૮૬
ગ	નક્ષત્રકાળ... ...	૫૮૯
ઘ	ભાવસાધન કોષ્ટક. ...	૫૯૩
ઘાઈ	મીતિદર્શક કોષ્ટક... ...	૬૦૫
જે	સગેરીયમ ...	૬૦૬
કે	મીન ટાઇમને એપેરેન્ટ કરવાનું કોષ્ટક ...	૬૧૦
લ	ક્રાંતિ તથા રાઈટ એસેન્સન... ...	૬૧૧

જાશી સામંશ્વર ગોપાળજી.

જન્મ:

સંવત્ ૧૯૩૨, શકે ૧૭૯૬,
ગોપ સુદી ૧૨, સોમવાર,
તા. ૧૮ મનોવારી ૧૮૭૫.

અવસાન:

સંવત ૧૯૭૨, શકે ૧૮૩૮,
આશા વદી ૩૦, શુક્રવાર,
તા. ૨૬ ઓક્ટોબર ૧૯૧૬.

॥ श्री ॥

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

॥ श्री नारायणाय नमः ॥

॥ श्रीज्योतिषहस्यः ॥

॥ प्रथम विभागः ॥

Section A.

परिच्छेद १.

CHAPTER I.

ज्योतिषशास्त्रम्.

“ASTROLOGY”.

॥ वेदांगं-ज्योतिषं चक्षुः ॥

लंबोदरं सकलसिद्धिकरं गुरुं च
नारायणं पुरुषरूपधरं मृगांकं ॥
लक्ष्मीमयं प्रकृतिरूपधरं स्वगेशं
भौमादि पंचस्वचरान् किल तत्त्वरूपान् ॥ १ ॥
मेषादि राशीगतकालमय स्वरूपं
गोपालसंज्ञपितरं खिलज्योतिषज्ञं
सूक्ष्मांगलज्योतिषफलं ननुशास्त्रद्रष्टया
नत्वावृषे रुचिरगुर्जरभाषया वै. ॥ २ ॥

प्रथम सकल सिद्धिने आपनार गणपतिने, तथा गुरुने, तथा पु३५
३५ धारण्य करनार श्री नारायण्य स्व३पी अछोना अधिष्ठाता सूर्यने, तथा
लक्ष्मी स्व३पी प्रकृतिमय चंद्रने, तथा पंचतत्त्व स्व३पी भौमादि पंचअछोने,

તથા મેષાદિ દ્વાદશ રાસ્યાત્મક મહાકાલ સ્વરૂપને, અને જ્યોતિષશાસ્ત્રી ગોપાળ નામના પિતાને, નમસ્કાર કરીને દેશી અને વિદેશી (આર્યાગ્જ) જ્યોતિષશાસ્ત્રના ફળને અનુભવસિદ્ધ શાસ્ત્ર સૂક્ષ્મદષ્ટિથી રમણીય ગુર્જર ભાષામાં વર્ણવું છું.

Astr. ology is the Soul of Astronomy.

ફક્ત જ્યોતિષ-અગોળશાસ્ત્રનો આત્મા છે.

અનુભૂતિપદંત્રામ જ્યોતિષં શાસ્ત્રમુત્તમ્ ।

નિર્ગમાન્નિર્ગતં લોકે વંચં વિજયતેતરમ્ ॥ ૧ ॥

અમત્યક્ષાણિ શાસ્ત્રાણિ વિવાદસ્તેષુ કેવલમ્

પ્રત્યક્ષં જ્યોતિષંશાસ્ત્રં ચંદ્રાર્કૌ યસ્ય સાક્ષિણૌ ॥ ૨ ॥

જ્યોતિષશાસ્ત્ર અન્ય શાસ્ત્રોની માફક કેવળ અપ્રત્યક્ષ તેમજ વિવાદ રૂપ નથી, પણ જેમાં સૂર્ય ચંદ્ર સાક્ષી છે, તેવું પ્રત્યક્ષ શાસ્ત્ર છે. આ શાસ્ત્ર અનુભવને આપનાર પ્રાણી માત્રના પૂર્વ કર્મોનુસાર સદસદફલને સૂચવનાર છે.

જ્યોતિષવેદનાં પાઠંગમાં ચક્રરૂપે છે, તથા પરમાત્માની સત્તાને આધીન રહી મનુષ્યજાતિને પોતાના કલ્યાણના ધર્મ, અર્થ, કામ ને મોક્ષરૂપી માર્ગને સૂચવે છે.

જ્યોતિષ એ ગ્રંથો અને રાશિઓની સત્તાને પ્રદર્શિત કરે છે.

“Astrology honours God and benefits mankind”.

જ્યોતિષ સત્યતા.

ધણા લોકો એમ માને છે કે ગ્રંથોની અસર થતી નથી પણ ખારીક તપાસ (Strict observation) અને સામાન્ય વિચારશક્તિથી (Analogus reasoning) સમગ્રજાતિ કે ગ્રંથોની અસર સર્વત્ર જગતમાં વ્યાપી રહેતી છે.

(a) ખારીક તપાસ એટલે જુદા જુદા સ્થળ અને સમયપરતં જુદા જુદા વ્યક્તિઓ ઉપર ગ્રંથોની દ્વાદશ રાશિમાં સ્થિતિ તથા પરસ્પર દષ્ટિ ગંભીરવશાત્ ક્રિપ્ત થતા જુદા જુદા ફેરફારથી થતી જુદા જુદા અસર:

(b) સામાન્ય વિચારશક્તિ એટલે:—

- i સૂર્ય ચંદ્રની ભરતીઓટ ઉપર થતી અસર;
- ii વનસ્પતિવર્ગ ઉપર ઋતુના ફેરફારથી થતી જુદી જુદી અસર;
- iii જુદાં જુદાં પ્રાણીઓ ઉપર ઋતુના ફેરફારથી થતી જુદી જુદી અસર—જેમકે ચંદ્રના પ્રકાશમાં સુષ રહેનાર મનુષ્ય રતાંધળો બને છે અને ચંદ્રની વૃદ્ધિ તથા ક્ષીણતા સાથે ગાંડાઓના મનની સ્થિતિનો સંબંધ;

આ સર્વ એજ સૂચવે છે કે જો સૂર્ય ચંદ્ર અખિત સૃષ્ટિમાં આવી અસર ઉત્પન્ન કરે છે તો મનુષ્ય વર્ગ ઉપર તેની અસર કેમ ન હોય ?

પ્રાણી માત્ર પ્રત્યેક ક્ષણે વાતાવરણમાંથી પોતાના પોષકતત્વને આકર્ષે છે કે જે વાતાવરણ સૂર્ય ચંદ્ર અને ગ્રહોની સંપૂર્ણ સત્તાને લીધે વારંવાર ફેરફારોને સ્વાધીન છે. એમ માનીએ કે જન્મ થનાની સાથેજ બાલક શ્વાસોશ્વાસ લેવાની ક્રિયા [breathing] શરૂ કરે છે; તો તેજ સ્થળે તેજ સમયના વાતાવરણમાં રહેલાં વ્યાપકતત્વોની અસર તેના કામળ હૃદય અને શરીરમાં કેટલી ચિરસ્થાયી હોવી જોઈએ ? તત્કાલ જન્મેલ બાલકના શરીરમાં પ્રવેશ થયેલ વ્યાપક તત્વો સારા કે નરસાને માટે ભવિષ્યમાં પોષાઈ વૃદ્ધિને પામે છે.

It is a maxim of modern Philosophy, that nothing occurs by chance. Every event is the effect of some Law.

—“ H. TURNER. ”

આધુનિક તત્વજ્ઞાનનો એક સિદ્ધાંત છે કે અકસ્માત [chance] થી કંઈપણ બનતું નથી. પરંતુ દરેક બનાવ કોઈપણ કારણનું કાર્ય હોય છે. આજુબાજુના સંયોગો કેટલીક વખત એવા ગ્રથિત હોય છે કે ક્યા કારણને લીધે આ પરિણામ ઉદ્ભવ્યું હશે તે સ્પષ્ટ જણાતું નથી, અને તેથી કેટલાક એમ માની બેસે છે કે આ કોઈ જાદુઈ અસર [magic] થી થયેલ હશે; પરંતુ બારીક અવલોકનથી છેવટે જણાય છે કે આ કાર્ય કોઈ ચોક્કસ કારણ સાબિત કરે છે. ગ્રહોની સત્તાની અસર થતી નથી, એવું અદ્યપિ પર્વત કોષથી સાબિત થઈ શક્યું નથી.

ન્યોતિપની જરૂરીયાતી:—

“Nature, which is the time-vesture of God and reveals Him to the wise, and hides Him from the foolish”.

જે ભાગ્યમાં હશે એમ થાશે અને ભાવિ ફેરવી શકાતું નથી, એમ માનનારાઓને આ શાસ્ત્ર નિરર્થક છે, પણ જે શાસ્ત્ર બરોબર સમજવામાં આવે તો તેના જેવું એક પણ શાસ્ત્ર અઘાપિ પર્યાંત આધુનિક સમયમાં શોધી કઢાયેલ નથી. આ શાસ્ત્ર પરમાત્માની ઇચ્છા [મનુષ્યોના પૂર્વ કર્મોનુસાર શુભાશુભ ફળ] ને સૂચવે છે; એટલુંજ નહિ પણ પુરુષાર્થની દિશા બતાવી નિર્ભય માર્ગ દોરે છે.

પૂર્વ જન્મનાં કર્મો [પુરુષાર્થ] આ જન્મના પ્રારબ્ધ બને છે; અને આ જન્મના પુરુષાર્થ પૂર્વ કર્મના પ્રારબ્ધને અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ કર્મ કરી નવીન પ્રારબ્ધ ભવિષ્ય માટે બાંધે છે.

પ્રારબ્ધ કર્મ બે જાતનાં છે,—

૧ દૃઢ.

૨ અદૃઢ.

દૃઢ પ્રારબ્ધ પુરુષાર્થથી બદલી શકાતું નથી, પણ અવશ્યમેવ ભોગવવુંજ પડે છે.

અદૃઢ પ્રારબ્ધ પુરુષાર્થથી ન્યૂનાધિક પ્રમાણમાં ફેરવી શકાય છે, પણ તે પુરુષાર્થ અનુકૂળ દિશામાં હોવો જોઈએ, તે જાણવાને ન્યોતિપ શાસ્ત્રની જરૂર છે.

“Man is the maker of his own fortune”.

+મનુષ્ય પોતાના અદૃઢ પ્રારબ્ધને ઓછાવતી પ્રમાણમાં ફેરવી શકે છે અને પુરુષાર્થને અનુકૂળ દિશામાં દોરવી ભાવી પ્રારબ્ધ સુખમય બનાવે છે.

+Everything moves by a fixed Law, and man is the master of his own destiny only because he can accept or refuse by his own intervention and action the place he should fill and the path be traced for him. [Alan Los.

જ્યોતિષ ભેદ.

જ્યોતિષ અનેક ભેદથી ભરપૂર છે છતાં તેમાં મુખ્યત્વે ત્રણ ભેદછે:—

૧ ગણિત.

૨ ફળ.

૩ મંદિતા.

જ્યોતિષની ન્યૂનતા ને તેથી તેની થતી નિંદા.

[ક] વેધ સિદ્ધ ગણિત:—જ્યોતિષમાં મુખ્ય આધાર ગણિતનો છે ને તે વેધ સિદ્ધ હોવું જોઈએ. પણ હાલમાં આ દેશમાં રાજ્યાશ્રયના અભાવને લીધે વેધશાસ્ત્ર [observatory] નો લોપ થયેલ છે, અને હાલમાં ગ્રહલાઘવ વિગેરે પ્રચલિત ગ્રંથો સ્થૂલ પડી ગયેલ છે તેથી ગ્રહ ગણિત વેધ સિદ્ધ આજતાં નથી, ને તે આધારે કહેવાતાં ફળો મળતાં નથી, એ તદન વાસ્તવિક છે. ને પાણીમાંથી માખણ મેળવવા જેવું બને છે.

આ ન્યૂનતા આપણે પાશ્ચિમાત્ય દેશમાંના યંત્રોની સહાયતાથી થયેલ આપણા દેશનાં ગણિત લેવાથી, અગર અહીં સુધારેલ પંચાંગોની મદદથી પૂરી પાડી શકીએ છીએ.

[b] સાચન નિરચન ભેદ:—સ્પષ્ટ વેધ સિદ્ધ ગણિત થયા બાદ બીજો ભેદ ફળ જ્યોતિષનો છે તેમાં ભેદ બહુ છે, છતાં મુખ્યત્વે અયનાંશના ભેદને લીધે બે પદ્ધતિઓ હાલમાં પ્રચલિત છે.

* ૧ સાચન.

૨ નિરચન.

સમભગ ૧૪૦૦ વર્ષ થયાં, દર વર્ષે એક ધટિકાનો તફાવત પડ્યાંજ જાય છે. તે તેથી અયનાંશ વધ્યાં જાય છે જે હાલ [૨૨] અંશ ઉપરાંત ગયેલ છે. જેથી સાચન-નિરચન ગણિત વચ્ચે ૨૨ અંશનું આશરે અંતર રહે છે.

સાચન પદ્ધતિ પાશ્ચિમાત્ય દેશોમાં સર્વત્ર માન્ય થયેલ છે.

* અચન-ચલન ['moving' going] મેષના પ્રથમ અંશથી વિષુવૃત્તના પાછાં હઠવાની ક્રિયાને અયનાંશ કહે છે.

સાચન=સ+અચન અયનાંશા સહિત.

નિરચન=નિર્+અચન અયનાંશા રહિત.

નિરયન પદ્ધતિ હાલમાં આપણા દેશમાં પ્રચારમાં છે. અને તે તે આધારે તે તે દેશના વિદ્વાનો દ્વારે વર્ણવે છે.

સાયન નિરયન પદ્ધતિ કઈ પદ્ધતિ સત્ય છે તે અત્ર અપ્રાસિંગક છે.

નિરયન પદ્ધતિ આપણા દેશના જ્યોતિષીઓ તેમજ લોકોને માત્ર છે પણ સાયન પદ્ધતિ અને વિદેશીય જ્યોતિષ શાસ્ત્ર શું છે તે અજ્ઞાત હોવાથી અને તેનો અનુભવ લેવાનેજ માટે આ પુસ્તક ખાસ પ્રસિદ્ધિમાં મુકાયેલ છે.

[c] અનુભવ સિદ્ધ રહસ્ય સૂચક ગ્રંથ: - જ્યોતિષ શાસ્ત્ર ચાર લાખ ગ્રંથ પૂર છે, તેમાં દ્વાદશના ધણા ગ્રંથો હોવાથી, કયો ગ્રંથ સત્ય હશે, ને કાના આધારે દ્વાદશનો નિર્ણય કરવો તે મંશયાત્મક થઈ પડે છે. જેથી અનુભવ સિદ્ધ રહસ્ય સૂચક ગ્રંથોની આવશ્યકતા છે.

[d] દ્રષ્ટાન્નય: - રાજાઓ અને શ્રીમંતોના આશ્રય વિના વિદ્વાનો શાસ્ત્રનો ઉદ્ધાર કરી શકતા નથી.

[e] ગુર્વાજ્ઞા: - ધર્મગુરુઓની સલાયતા અને આજ્ઞાની પણ જરૂર છે, કારણ કે અર્ધ પરંપરાથી ચાલતું આવ્યું હોય તેજ ખરું ને ખીજું ખોટું એવા દ્વાદશનો માટે ગુરુઓની આજ્ઞા ને સલાયતાની આવશ્યકતા છે.

[f] સમ્ય સ્વિકાર: - જુનું એટલુંજ સાચું ને નવું એટલું ખોટું એમ હોતું નથી, પણ સંત પુરોહો સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરી-તેમાંથી જે સત્ય હોય તેનોજ સ્વિકાર કરે છે. જેથી માડું એજ સાચું એમ નવી રાખતાં સાચું એજ માડું એવા નિશ્ચયની જરૂર છે.

[g] +અદ્વા: - જ્યોતિષ શાસ્ત્રમાં શ્રદ્ધા એ મુખ્ય છે. શ્રદ્ધા એ મનમાં દૃઢતા ઉત્પન્ન કરે છે ને બાકી શુભ દ્વારે અમલમાં મુકી શકે છે, તથા અશુભ દ્વારે દૂર કરવાની શક્તિને પણ મજબૂત કરે છે, એટલુંજ નહિ પણ મનોબળથી મનુષ્યો ધારેલ ધારણાઓ પૂર્ણ કરી શકે છે.

[h] કૃપા: - એકાદ પ્રસંગે કાંઈપણ કારણને લીધે જોશી જુઠા પડે કે તરતજ જોશી એકલાની નહીં પણ સાથે જ્યોતિષ શાસ્ત્રની નિંદા

+દ્વિજે દેવે હવા મંત્રે મૈષજે જ્યોતિષે તથા ॥

વાદ્યો, સાધના વત્સ સિદ્ધિર્ભવતિ તારણી ॥ ૧ ॥

થવા લાગે છે. જુઓ ! જોશીઓ કેવા કમનશીબના છે કે પ્રથમથીજ વધારે પૈસા લેનાર વકીલો કે ડૉક્ટરો દારે કે પાછા પડે તોપણ તેમની ખીલકુલ નિંદા થતી નથી, જ્યારે જોશી લોકો કે જે ફેગટીયા ગણાય છે તેમને તો તરતજ દક્ષિણમાં ફક્ત નિંદાજ મળે છે; જેથી તેમ ન થતાં પ્રસંગો મેળવી શાસ્ત્ર અનુભવ લેવાની કૃપા લોકોએ બતાવવી એ જરૂરનું છે.

[i] ત્રીજાં બેદ સંહિતાનો છે જેમાં જ્યોતિષની ઘણી શાખાઓનો સમાવેશ કરેલ છે.

+મુખ્યત્વે આ શાસ્ત્રમાં ઉપયોગી શાખાઓ આ પ્રસંગને માટે નીચે પ્રમાણે છે:—

સામુદ્રીક=Physiognomy.

હસ્તરેખા=Palmistry.

સ્વરોદય=Science of Sound.

પ્રાશ્નિક=Horary Astrology.

દેશાત્મિક=Mundane Astrology.

વૈદ્યક=Medical Astrology.

પૌરાણ=Mythological Astrology.

રમત્ત=Kamal (dice).

શકુન્ત=Prognastic Science (omens).

સ્વપ્નશાસ્ત્ર=Dream interpretations.

મુહૂર્ત=Auspicious time &c.

વાયુશાસ્ત્ર=Meteriology.

દસ્તાક્ષર=Grahology.

નામાક્ષર=Fortune in your Name.

જ્યોતિષીઓ કેવા હોવા બેધએ ?

a—પંચગણિતને જાણકાર.

Arithmetic, Algebra, Geometry, Trigonometry
Conic.

+આ પુસ્તકમાં તેમજ હવેથી જાણતાં પુસ્તકોમાં તે તે શાસ્ત્રોનું પ્રથમ પ્રથમ કિંવા પ્રાસિંગક વિવેચન થનાર હોવાથી તેમનાં નામ માત્ર અત્રે સૂચવ્યાં છે.

b—બહુ ભેદયુક્ત જ્યોતિષ જાણકાર.

c—શબ્દ શાસ્ત્ર જાણકાર.

d—વ્યાકરણ શાસ્ત્ર જાણકાર.

e—બ્રહ્મચર્યવૃત્તધારી.

d—સંતોષવૃત્તધારી.

e—શુભવિચાર મનનશીલ.

f—અનુભવસિદ્ધ રહસ્ય જાણકાર.

g—વેધસિદ્ધ ગ્રહ ગણિત પ્રયત્નશીલ.

h—દેશકાલ સમજનાર

વિગેરે વિગેરે.

સામાન્ય જ્ઞાનવાળા ટીપણાં જોઇ જોનાર જ્યોતિષી નથી પણ નક્ષત્ર સૂચક કહેવાય છે, નક્ષત્ર સૂચકોને પુછનાર (તેઓના અલ્પ જ્ઞાનને લીધે) નર્કવાસી (દુઃખી) થાય છે.

યુગ પરત્વે શાસ્ત્ર ભેદ:—

પ્રાચીન જ્યોતિષશાસ્ત્રકારો સૂર્યોદિ અઢાર થઇ ગયેલ છે. બાહ ભાસ્કરાચાર્ય, કેશવાચાર્ય, ગણેશ દેવગ-વરાહ મિહિર-જૈમિની વિગેરે ધણા થઇ ગયા છે. ને યુગપરત્વે બદલાયાંજ કરે છે.

સત્ય યુગમાં મનુ તેમજ પૈતામહશાસ્ત્ર.

ત્રેતા યુગમાં—બાહરાયણશાસ્ત્ર.

દ્વાપર યુગમાં—શંખ, સિખિત, વા ગર્ગશાસ્ત્ર.

કળિયુગમાં—પરાશરશાસ્ત્ર અથવા +ત્રીજુંજ કે જે અનુભવસિદ્ધ હોય તે.

ફળ જ્યોતિષમાં આપણા આચાર્યોના બનાવેલ ધણા ને સારા ને સૂક્ષ્મ ગ્રંથો છે, તથાપિ તે હાલમાં વેધસિદ્ધ ગણિત તેમજ સાયન પદ્ધતિના અભાવને લીધે ઓછા મળતા આવે છે.

તેમ છતાં પણ પાશ્ચિમાત્ય ફળ જ્યોતિષ ગ્રંથોનો આશ્રય લેવામાં કંઇપણ બાધ નથી, ને તે ગ્રંથો પણ ઝાડકીલ, એકન લીઓ, રેકાઇલ, વાઇલ્ડ, ડો. સીમા નેટસ પ્રીઅર્સ વિગેરે વિદ્વાનોથી પ્રસિદ્ધ થયેલ છે, જેમાંનો સારાંશ આ પુસ્તકમાં ખાસ લેવામાં આવ્યો છે તથા સંસ્કૃત ગ્રંથોનો પણ આશ્રય લીધો છે. અનેના સારાંશભૂત રહસ્યસૂચક તત્વ આ ગ્રંથનું મહત્વ છે.

પરિચ્છેદ: ૨ Chapter II.

ખગોળ જ્ઞાન.

ELEMENTS OF ASTRONOMY.

“ SOLAR SYSTEM. ”

ફક્ત જ્યોતિષના વિષયમાં ઉતરતા અગાઉ આકાશ મંડળ (Solar System) ના શુદ્ધ જ્ઞાનની જરૂર છે, અને આ જ્ઞાન ખગોળના સંપૂર્ણ અને ખારીક જ્ઞાન સિવાય મળી શકે તેમ છે.

ખગોળ વિદ્યા (Astronomy) આપણને આકાશમાંના પવિત્ર પદાર્થો (ગ્રહોના માપ, ગતિ, અંતર, સમય, કદ, વજન, અનુક્રમ વિગેરે) નું સ્પષ્ટ જ્ઞાનનું વર્ણન કરે છે અને તેનાથી પણ આગળ લઇ જાય છે કે જ્યાં નક્ષત્ર (Fixed Stars) તારાઓ રહેલા છે, આ સમગ્ર આકાશમંડળ યાને શિશુમાર ચક્ર કહેવાય છે.

આ આકાશ મંડળમાં મુખ્ય ગ્રહો તથા રાશિ ચક્ર છે તેમનાં સૂર્યને મધ્ય બિન્દુ ગણી અનુક્રમે નામ:—*

ગ્રહ નામ:—

૧ સૂર્ય	૨ બુધ	૩ શુક્ર
૪ પૃથ્વી ને ચંદ્ર	૫ મંગળ	૬ શુર
૭ શનિ	૮ હર્ષલ	૯ નેપ્ચ્યુન

* ભૂમેપિંઢઃ કાશાકશકાગિતિદુષ્ટાકિનક્ષત્રકક્ષા ।

કૃતૈર્વૃત્તોદૃતઃ સન્ સૃવનિકસલિહસ્યોમતેજોમયોયં ॥

માન્યાધારઃ સ્વક્ષત્રયૈરબિયતિનિવતે સિદ્ધતીહાસ્વપૃષ્ઠે ।

નિહં વિશં ચ કાશત્ સવનુજમનુજાવિસ્ય દૈત્યં સમન્તાત્ ॥ ૧ ॥

॥ ગોલાધ્યાયઃ ॥

રાશિ નામ:—

મેષ	કર્ક	તુલા	મકર
વૃષભ	સિંહ	વૃશ્ચિક	કુંભ
મિથુન	કન્યા	ધન	મીન

આવાં આકાશ મંડળો અનેક હશે કે જે પરમાત્માની મહત્તાને દર્શાવી આપે છે છતાં પણ તે સંબંધમાં આપણે કંઈ પણ જાણવાની જરૂર નથી આપણે આપણા આકાશ મંડળનો વિચાર કરવો આવશ્યક છે.

ગ્રહ જ્ઞાન.

*સૂર્યને (Sun—) આકાશ મંડળનો પિતા ગણ્યો છે અને તેજ મધ્ય જિંદુમાં છે કે જેની આજુબાજુ પૃથ્વી તથા ગ્રહો કુંડાળામાં ભ્રમણ કરેછે.

તેની પછી કુંડાળામાં ફરનાર અને ખગોળવેત્તાઓથી હજી પણ ખરાબર નહિ શોધી કઢાયેલો વલ્કન (Vulcan) નામનો ગ્રહ છે.

પછી બુધ નામના ગ્રહનું સ્થાન કુંડાળા રૂપે છે કે જે સૂર્યની આજુબાજુ ૮૮ દિવસ, ૨૩૬ કલાકમાં ફરી વળે છે. કે જેને બુધનું વર્ષ કહે છે. આશરે ૩ દરોડ ૬૦ લાખ માદલ દૂર છે. આ ગ્રહ કદમાં નાનો છે ને પ્રકાશ ઝાંખો વાદળી છે. (Pale bluish light) પણ તે ગ્રહ લઘાડી આંખે જ્યારે ૩૦ અંશના અંતરે સૂર્યથી દૂર હોય છે ત્યારે જ દેખી શકાય છે. તે કદાપિ પણ ૨૮. ૩૦ અંશ (degrees.) કરતાં દૂર સૂર્યથી જતો નથી.

* Sun is called the body of the Logos of the solar system—From this glorious body radiates the light which illuminates the whole and there can be no grandeur conception of God than this idea of One—who sustains the whole of his Universe by his manifestation the sun.—“ In him we live and move and have our breathing ” truly. “ Leo.”

આ ગ્રહને કેટલાક લોકો પરમેશ્વરનો પાંખવાળો દૂત (winged messenger of gods) કહે છે અને તે ગ્રહ ચેતવણી (warning) આપનાર પણ ગણાય છે તેને મર્ક્યુરી (Mercury) નામથી યુરોપી-અનો ઝાળખે છે. આપણે તેને બુદ્ધિનો ગ્રહ કહીએ છીએ. જેને કુંડળીઓમાં (બુ=૪) ચિન્હોથી લખવામાં આવે છે. શેડીઅન લોકો તેને નેબો (Nebo) કહેતા હતા.

બુધ પંક્તિ Venus—શુક્ર ગ્રહ છે જેનું અંતર સૂર્યથી ૬ કરોડ ૬૧ લાખ માઈલને આસરે છે. જે ૨૨૪ દિવસ ૧૭ કલાકમાં પોતાનું એક ભ્રમણ સૂર્યની આસપાસનું પુરું કરે છે. કોઈ દિવસ પહેલી રાત્રી તો કોઈ દિવસ પાછલી રાત્રીએ આ ગ્રહ દેખાય છે. તેથી તેને (વેનસ) કહે છે. તે સૌથી તેજસ્વી ગ્રહ છે તેના ઉપર લોકો વસે છે તેને પ્રોડ લોકો (Aprodile) અપ્રોડાઈસ નામનો ગ્રહ કહેતા હતા. લેડીનમાં તેને (Lucifer) લ્યુસીફર અને વેસ્પર (Vesper) એટલે સવાર સાંજનો તારો એમ બન્ને વખતે જુદા જુદા નામથી કહેતા હતા તેની નિશાની કે ચિન્હ (બુ=♀) છે.

પંક્તિ પૃથ્વીનું વૃત્ત છે તેનું સૂર્ય મધ્ય બિંદુથી ૯૨ દશ લાખ માઈલ અંતર છે. આ પૃથ્વીની આજુબાજુ જેટલા વખતમાં ફરી વળે છે તેને (our year) આપણું વર્ષ એવી મંજા આપવામાં આવી છે ને તેને પૃથ્વીનું (Revolution) સૂર્યની આસપાસનું એક ભ્રમણ કહે છે અને તે પોતાની ધરી (Axis) ઉપર પણ ૨૪ કલાકમાં ફરી વળે છે જેને (Rotation) ધરીભ્રમણ કહે છે ને તેથી રાત્રી દિવસ ઉત્પન્ન થાય છે.

• બીજી પણ એક પૃથ્વીની ગતિ છે કે જેને અયનાંશ અથવા સંપાત કહે છે કે જે એક વર્ષમાં ૫૦ સેકન્ડ છે અને સૂર્યના માર્ગની વક્રતા (ત્રાંસાપણા) માં એક સૈકામાં (૫૨) સેકન્ડ ઝોડી થાય છે.

આ પૃથ્વી (mixed gases) મિશ્ર હવાના પટથી વિંટાયેલ છે કે જે વાતાવરણ (Atmosphere) કહેવાય છે કે જે પ્રકાશ વિગેરેને પૃથ્વી ઉપર પ્રસરાવે છે તે વાતાવરણ (હવા) પૃથ્વીની તલેટી ઉપર જાડું હોય છે અને જેમ ઉંચાઈમાં જઈએ છીએ તેમ પાતળું હોય છે અને તેજ હવાને આપણે શ્વાસોશ્વાસમાં લઈએ છીએ; તેજ હવામાં પ્રકાશ

વિજળા, પવન, ચમકારા અને વરસાદ પ્રગટ થાય છે. પૃથ્વી (Earth) પહેલાં (Rhea) રીયા નામથી ઓળખાતી હતી, તેની નિશાની ($\oplus = \text{૫}$) છે અથવા તેને ફોરચ્યુનપણ કહે છે.

આકાશ મંડળમાં પૃથ્વીની આજુબાજુમાં ફરનાર પૃથ્વીનો ઉપગ્રહ (Sattelite) ચંદ્રમા (Moon) છે તે પૃથ્વીની આસપાસ રવિમાર્ગની કક્ષામાં ૨૯ $\frac{1}{2}$ દિવસમાં ફરી વળે છે, પણ એકજ બિંદુથી તેજ બિંદુમાં આવવાને ૨૭ દિવસ, ૭ કલાક અને ૪૩ મિનિટ થાય છે. ૨ લાખ ૪૦ હજાર માઈલ પૃથ્વીથી દૂર છે. આ ગ્રહ ફલજ્યોતિષમાં ઘણોજ ઉપયોગી છે. તે પૃથ્વીની માતા કહેવાય છે. (Mother of the Earth)

તેનું નામ લ્યુના અથવા આઈસીસ (Luna or Isis) છે, તેની નિશાની ($\text{૫} = \text{૭}$) છે.

ત્યાર પછીનો ગ્રહ મંગળ છે, જેને ઈંગ્રેજો માર્સ (Mars) કહે છે. સૂર્ય મધ્ય બિંદુથી ૧૩૬ દશ લાખ માઈલ દૂર છે; આપણા ૬૮૭ દિવસોમાં સૂર્યની આસપાસ ફરી વળે છે. આપણા કરતાં તે ગ્રહનો દિવસ ૪૦ મિનિટ વધારે છે. તે ગ્રહ લગાઇનો ગ્રહ અથવા શિકારી ગ્રહ કહેવાય છે તે ગ્રહનાં નામ એરીઝ ને નીમરોડ છે (Ares and Nimrod) તેની નિશાની ($\text{૫} = \text{૮}$) છે.

ત્યાર પછી અને ગુરૂના વચમાં ઉપગ્રહનું વૃત્ત છે (Circle of Asteroides) જેમાં મુખ્ય (Vesta) વેસ્ટા નામનો ઉપગ્રહ છે, પણ તે અત્ર અપ્રાસંગિક છે.

મંગળ પછીનો ગ્રહ ગુરૂ છે જેને (Jupiter) કહે છે. તે ગુરૂ કદમાં સૂર્યથી બીજા નંબરે છે. ૪૭૬ દશ લાખ માઈલ સૂર્ય મધ્ય બિંદુથી દૂર છે. સૂર્યની આસપાસ ફરી વળવાને આશરે ૧૨ માસ લાગે છે. ૧૦ કલાકનો તેનો દિવસ છે. શુક્રના કરતાં ઊંચરતો તેજસ્વી ગ્રહ ગુરૂ છે. તેને ચાર ઉપગ્રહો છે. તેનું નામ પહેલાં જ્યુસ Jous હતું. તેની નિશાની ($\text{૫} = \text{૯}$) છે.

ગુરૂ પછી શનિનું વૃત્ત (Saturn) છે તે સૂર્યના મધ્યબિંદુથી ૮૭૨ દશ લાખ માઈલ દૂર છે. તેનું ભ્રમણ સૂર્ય આસપાસનું ૩૦ વર્ષનું છે તેનો દિવસ ૧૦ કલાક કરતાં વધારેનો છે. તેને ત્રણ કુડાળાં છે. અને નવ ચંદ્રમા છે શનિ તે યુરેનસનો પુત્ર ગણાય છે તેનું નામ ક્રોનસ (Cronos) છે. નિશાની-($\text{૫} = \text{૧૦}$) છે.

શનિ પંચી યુરેનસ (Uranus) અથવા તેના શોધકના નામે ઓળખાતો હર્શલ (Herschel) નામનો ગ્રહ છે. ૧૭૫૪ દશ લાખ માઇલ દૂર છે. ૮૪ વર્ષમાં સૂર્યની આસપાસનું ભ્રમણ ફરી વળે છે. તેને ચાર ઉપગ્રહ છે. તેનું નામ ઓરેનસ (Ouranos) હતું. નિશાની ($\text{♄} = \text{♅}$) છે તેને આપણા લોકોએ નવીન ગણિતમાં ઉમેર્યો છે ને તે ઈર્દ્ર નામના ગ્રહથી ઓળખાય છે.

યુરેનસ પછીનો ગ્રહ નેપ્ચ્યુન (Neptune) છે જે હાલમાંજ શોધી દેવાયેલ છે. તેનું અંતર ૨૭૪૫ દશ લાખ માઇલ છે. ૧૬૫ વર્ષમાં સૂર્યની આસપાસ ફરી વળે છે. નિશાની ($\text{♆} = \text{♇}$) છે ને તેને આપણા લોકોએ વરુણ અથવા પ્રજાપતિના નામથી નવીન ગણિતમાં લખવા કરેલ છે.

ચંદ્ર અને રૂતુ ગ્રહ નથી. તે તો પૃથ્વીની ચિત્તર ને દક્ષિણની ડાયા છે. ને તેને Moon's node મુન્સનોડ અથવા Dragon's Head અને Tail (કલ્પિત મસ્તક અને પુરુષ) કહેવાય છે.

રાશિ જ્ઞાન.

સ્થિર નક્ષત્ર તારા મંડળ ગ્રહો પછીથી આકાશમાં આવેલ છે—સ્થિર નક્ષત્રોથી કલ્પાયેલ ભયક (રાશિ ચક્ર) ના બાર ભાગ પાડવામાં આવેલ છે ને તેને રાશિ સંજ્ઞા આપવામાં આવી છે—રાશિઓ જોકે ફરતી નથી પણ ભયક ફરતું દેખાય છે ને તેમાં જે બાર રાશિઓ રહેલી છે તે વારા ફરતી આકાશમાં જુદા જુદા ભાગમાં જુદા જુદા વખતે દૃશ્યમાન થાય છે ને તેમાં ફરતા ગ્રહો જુદા જુદા સમયે જુદી જુદી રાશિઓમાં જુદે જુદે સ્થળે દેખાય છે.

એક આખા મંડળ (Zodiacal Circle) ના ૩૬૦ અંશ (degrees) કલ્પવામાં આવી છે. ને તેનાં ૨૭ ભાગ છે જે નક્ષત્ર નામથી ઓળખાય છે. એટલે કે એક નક્ષત્ર ૧૩ $\frac{1}{3}$ અંશનું બનેલું છે. અને ૩૬૦ અંશને બાર રાશિઓ હોવાથી બારે ભાગમાં એક રાશિના ૩૦ અંશ ગણાય છે. હવે તે રાશિઓ નીચે મુજબ છે,*

* મેષ વૃષ મિથુન કર્કટ સિંહા: કન્યા તુલા વૃશ્ચિક મં ॥

ધનુરશ મકર કુંભો મીન: इति राशयः कथिताः ॥ १ ॥

રાશિઓ:—

૧ મેષ	૨ વૃષ	૩ મિથુન
૪ કર્ક	૫ સિંહ	૬ કન્યા
૭ તુલા	૮ વૃશ્ચિક	૯ ધન
૧૦ મકર	૧૧ કુંભ	૧૨ મીન

રાશિ ચક્રના, ઝોન (belt) નું માપ ૮-૮ ડીગ્રી અને આબુએ છે.

૬૦ સેકન્ડ-વિક્રા (") = ૧ મિનિટ-કળા.

૬૦ મિનિટ-કળા (') = ૧ ડીગ્રી-અંશ.

૩૦ ડીગ્રી, (°) = ૧. રાશિ. (૪)

૬૦ ડીગ્રી (°) = ૧ (૫૩ંશ.)

૯૦ ડીગ્રી (°) = ૧ કાટ ખૂણ

૯૬૦ ડીગ્રી (°) = ૧ એક વૃત.

મેષ રાશિ આકાશમાં Equator વિષુવૃત તથા Ecliptic રવિ માર્ગનો જ્યાં સંપાત થાય છે-ત્યાંથી શરૂ થાય છે-(જે હંમેશાં ૨૧મી માર્ચે હોય છે) ત્યાંથી આરંભી બાર રાશિઓ દરેક ૩૦ અંશોની કક્ષા-યેન છે-એટલે એક આકાશ મંડળની બાર રાશિ છે.

આકાશ વૃત = ૧૨ રાશિ.

૧ રાશિ = ૩૦ અંશ (degrees)

૧ અંશ (ડીગ્રી) = ૬૦ કળા (minut s)

૧ કળા = ૬૦ વિક્રા (seconds)

સામેશ:-

ખગોળ ટેબલ.

પરિચ્છેદ ૨]

શ્રી યોગેશ્વરજીયમ્

(૧૫)

ઇન્ડિયન ચિન્હ	ઇંગ્લેશ ચિન્હ	અહ નામ.	સૂર્યથી અંતર.	વ્યાસ.	વર્ષ દૈર્ઘ્ય.	દિન દૈર્ઘ્ય.	પોતાના રેસ્તામાં એક કલાકે અતિ.	અંદાજ.
ચિન્હ.	ચિન્હ.	અહ નામ.	માઈલ.	માઈલ.	દિવસ.	ક. મિ.	માઈલ.	અંદાજ.
☿	Mercury	બુધ	૩૫,૩૬૨,૦૦૦	૩,૦૫૮	૮૮	૨૪-૫	૧,૦૫,૦૦૦	૦
♀	Venus	શુક્ર	૬૬,૧૩૪,૦૦૦	૭,૫૧૦	૨૨૫	૨૩-૨૧	૭૭,૦૫૦	૦
♁	Earth	પૃથ્વી	૯૧,૪૩૦,૦૦૦	૭,૯૨૬	૩૬૫૬	૨૪-૦	૬૫,૫૩૩	૧
♂	Mars	મંગળ	૧૩૯,૩૧૧,૦૦૦	૪,૩૬૩	૬૮૭	૨૪-૩૭	૫૩,૦૬૦	૨
♃	Jupiter	ગુરુ	૪૭૨,૬૯૨,૦૦૦	૮૪,૮૪૬	૪,૩૩૩	૯-૩૫	૨૮,૭૪૪	૪
♄	Saturn	શનિ	૮૭૨,૧૩૭,૦૦૦	૭૦,૧૩૬	૧૦,૭૫૯	૧૦-૨૯	૨૧,૨૨૧	૯
♅	Uranus	ઈર્ષ	૧,૭૫૩,૮૬૯,૦૦૦	૩૩,૨૯૭	૩૦,૬૮૭	૯-૩૦	૧૪,૯૬૨	૪
♆	Neptune	વરુણ	૨,૭૪૫,૯૯૮,૦૦૦	૩૭,૨૭૬	૬૦,૧૨૭	.....	૧૧,૯૫૮	૧
♁	Moon	ચંદ્ર	૫૪૫,૫૧૨,૨૪૦,૦૦૦	.....	.....	.....	.....	.....
☼	Sun	સૂર્ય			૩૬૬			

ઉત્તર રાશિ.	ચિન્હ.		ઈંગ્રેજી નામ.	ગુજરાતી નામ.
	૧	♈	Aries	મેષ.
	૨	♉	Taurus	વૃષભ
	૩	♊	Gemini	મિથુન
	૪	♋	Cancer	કર્ક
	૫	♌	Leo	સિંહ
	૬	♍	Virgo	કન્યા
	૭	♎	Libra	તુલા
	૮	♏	Scorpio	વૃશ્ચિક
	૯	♐	Sagitarins	ધન
	૧૦	♑	Capricornus	મકર
	૧૧	♒	Aquarius	કુંભ
દક્ષિણ રાશિ.	૧૨	♓	Pisces	મીન

परिच्छेदः ३ Chapter III.

अहशीलः—

ग्रहाः राज्यं प्रयच्छन्ति.

ग्रहाः राज्यं हरन्ति च. ॥

ग्रहैस्तु व्यापितं सर्वं.

त्रैलोक्यं सचराचरं. ॥ १ ॥

“ The Angles or the spirits of the Planets are the messengers or the interpreters of the will of God to man. ”
“ Bessie Leo. ”

(गृह=to receive or to catch up)

ઈગ્રહમાં અહોને (Planets) પ્લેનેટ કહે છે. (Gr-Planao= I wander,) અહો દરતા હોઈ દરેકને વારાદરતી પોતાની સત્તામાં લે છે.

મનુષ્ય પ્રતિ અહોના દેવતાઓ પરમાત્માની ઈચ્છાના દૂતો અગર વાહકો છે. એટલે કે તેઓ મનુષ્યોના શુભાશુભ કર્મોનાં પ્રાક્સ્યક ચિન્હો છે.

જ્યોતિષ શાસ્ત્ર ગૂઢ રહસ્યોથી ભરપૂર છે, અને ત્રણે કર્મોના પડને ઉકેલનાર છે. x

અહોમાં રહેલા ગુપ્ત જ્ઞાનથી છેવટે પરમાત્માનું આકર્ષ્ય પ્રાપ્ત થાય છે, અહો દરેકનું ભલું જ કરે છે અને તેને ઉચ્ચે ચઢાવવા પ્રયત્ન કરે છે.

અહો જીવાત્મા અને પરમાત્માની વચ્ચેની સાંકળ છે, એટલે અહો પરમાત્માંશરૂપ છે. :

x આ વિષય ગૂઢ હોવાથી અન્ય પ્રસંગે વધુ વિવેચન કરવા લેખકનો આશય છે.

પૌરાણીક જ્યોતિષમાં અહો અંશાવતારી ગણાય છે. જેમકે:—

રવિ-રામ.	બુધ-બુદ્ધ.	શનિ-કૂર્મ.
ચંદ્ર-કૃષ્ણ.	ગુરુ-રામન.	રાહુ-વરાહ.
મંગળ-વૃસિંહ.	શુક્ર-પરશુરામ.	કેતુ-મચ્છ.

અરોના અનુક્રમ (Order) એ પ્રકારે છે, તે બન્ને ઉપયોગી હોવાથી નીચે મુજબ:—

૧ ગતિ અનુસાર.

*૧ ચંદ્ર.

૨ બુધ.

૩ શુક્ર.

૪ રવિ.

૫ મંગળ.

૬ ગુરુ.

૭ શનિ.

૨ વાર અનુસાર.

૧ રવિ.

૨ ચંદ્ર

૩ મંગળ.

૪ બુધ.

૫ ગુરુ.

૬ શુક્ર.

૭ શનિ.

ઉપર મુજબના મુખ્ય સાત ગ્રહો છે.

રાહ કેતુ પણ ગ્રહો ગણાયેલ છે, અને તે પૃથ્વીની ઉત્તર દક્ષિણ ઝાયા છે. (Shadows of the Earth.)

યુરેનસ અથવા હર્શલ અને નેપ્ચ્યુન નામના હાલમાં શોધી કાઢાયેલા બીજા બે ગ્રહો છે; જેમને નવિન જ્યોતિષમાં દાખલ કર્યા છે. 'યુરેનસનું' સંસ્કૃત નામ ઈંદ્ર અને નેપ્ચ્યુનનું વરુણ અથવા પ્રભાવતિ કલ્પવામાં આવ્યું છે.

ફોર્ટ્યુન (Fortune=☉) નામનો નવો એક કલ્પિત ગ્રહ છે જેને પાશ્ચિમાત્યો ધન સુખ સમૃદ્ધિ જીવવામાં મુખ્ય લેખે છે.

* ગતિ અનુસાર ગ્રહોનો અનુક્રમ ગોળાર્ધ્યાય મુજબ છે ને જો તેમાં ચોથાથી ચોથો (ચતુર્થાચતુર્થઃ) એમ લેખે એ તો વારનો અનુક્રમ આવે છે. જે ઉપરથી, તેમજ વારના દિવસનાં તત્વોના પ્રબળતા, વારની ઉત્પત્તિનો અનુક્રમ સિદ્ધ થાય છે.

ચંદ્ર:—MOON==The Mother.

સૌમ્ય: કાન્તવિલોચનો મધુરવાગ્દૈર: કૃશાંગો યુવા
માંથુ: સૂક્ષ્મનિકુંચિતા સિતકચ: પ્રાણો મૃદુ: સાત્ત્વિક: ॥
ચાર્વાતકકાત્મક: પ્રિયસત્વો રક્તૈકસારોઘૃણી.
દૃઢસ્ત્રીપુરતશ્ચલોઽતિસુભગ: શુભ્રામ્બરશ્ચન્દ્રમા: ॥ ૧ ॥

ચિન્હ— ચં==○

નામ—ચંદ્ર, શોભ, હેલી, શીત છુતિ, ઉદ્વૃપતિ, ઝઝૌ, મૃગાંક, ઇંદુ, મુન,
લ્યુના, લ્યુસીના, લેટોના, માલ, કામસીદ, કમર. વિગેરે.

ગતિ—સામાન્ય ગતિ ૧૩ અંશ. ૧૦ કલા ૩૬ વિહલા. પૃથ્વીની આસ-
પાસની ગતિ ૨૭ દિવસ ૭ કલાક ૪૩ મિનિટ છે તે તે સમયમાં
તે ત્યારે રાશિ ફરી વળે છે.

રેખાંશ—ઉત્તર ૫ અંશ. ૧૧૭ કલા. દક્ષિણ ૫ અંશ ૧૨ કલા.

આ ગ્રહ કોઈ પણ દિવસ વધી થતો નથી, પણ ત્યારે ધીમે ધાય
છે ત્યારે વધી તુલ્ય ગણાય છે, તે તદન પૃથ્વીની નજદીકનો ગ્રહ છે.

પ્રકૃતિ—સ્ત્રી જાતિ, રાત્રીગ્રહ, શીતળ, સ્નિગ્ધ-નિષેધક.

સ્વભાવ—(શુભ દષ્ટ અથવા અસિદ્ધ હોય તો) :—નમ્ર, સુશીલ, પ્રમા-
ણિક, બુદ્ધિવાળાં શાસ્ત્રનો શોખીન, નવીનતાનો શોધક, આનંદ
પામનાર, વારંવાર નિવાસ બદલનાર, અસ્થિર, વર્તમાનની
કાળજ્યાળો, ભયભીત, ઉડાઉ, શાંતિ ઇચ્છનાર, આ જીંદગીની
ઉપાધિઓથી મુક્ત થવા ઇચ્છનાર, ધણા ધંધા કરનાર.

(પાપ દષ્ટ અથવા નિર્જલી હોય તો) :—ભટકનાર, આગસુ,
કામનો કાયર, જાડો, મૂર્ખ, કોઈપણ જાતના ભવિષ્યના વિચાર
વિનાનો, બેદરકારી, ભિન્ન માગી પૂર કરનાર, હમેશ અપ્રતોષી.

શરીર—ચંદ્ર અજવાન હોય તો :—સુંદર શરીર, સ્વેત રંગ, ગેળ મુખ,
કાળરી આંખો, રહેજ નીચી દ્રષ્ટી, બહુ વાળ, એક આંખ કરતાં
બીજી મોટી, ફુંકા લાય અને પગ, માંસ યુક્ત, નાળુક.

ધંધા—ખજારીઓ, વહાણવટીઓ, મુસાફરો, માછીઓ, કલાકાર, કાપડીઆ
ટપાલી, મિડવાઇન્-નર્સ, વેશ્યા, ભીસ્તી, વહાણના અધિકારી,
રાણીઓ, સ્ત્રીઓ, જુદી જુદી જાતની સ્ત્રીઓ, ગૃહ રક્ષક,
રસોઇઆ, સાધારણ મનુષ્યો, ફેરીયા, શિકારીઓ.

રોગ—મગજે લોહીનું ચઢવું, પેટની પીડા, ડાખી બાળુનાં દરદો, મુત્રાશય
અને જનનેદ્રિય (ગુણભાગ) ની પીડા, પેટના ઉલ્કરા, ઠંડો સધિ
વાયુ, પેટનો વાયુ, કાંડાં અને પગનો ગાઝિટ (Gout), જલ્દર,
લકવો, આંખની પીડા, કીડાની પીડા, ખવાઈ ગયેલ કફ, તાણુ,
ઓરી, બલીયા, અજબડા, કંઠમાત્ર, ગડગુમડ.

સ્થાન—જળાશયનાં સ્થાન, રાણીનાં મકાનો, સ્ત્રી ગૃહ—વિગેરે.

અમલ—ભેળું, પેટ, આંતરડાં, ડાખી આંખ પુરૂપતી ને જમણી સ્ત્રીની.

વર્ષ—૩૨૦—૧૦૮, ૬૬—૨૫.*

દેશ—હોલેન્ડ, ગ્રીલેન્ડ, ડેન્માર્ક, ન્યુરેન્બર્ગ, ફ્રેન્ડર્સ.

કારક—માતા, મન, લક્ષ્મી.

ધાતુ—ચાંદી.

વાર—સોમ.

ફળ—ધુલ.

આધિપત્ય—સ્વત્વ.

બિંબ—અંશ ૧૨.

નંગ—મેતી. (Pearl)

જાતિ—સ્ત્રી.

રંગ—ધોળો સ્ફટિક અને જાંબુડો.

બુધઃ—MERCURY==The Thinker.

રક્તાન્તાયતછોચનો મધુરવાક્ દર્વાદલશ્યામલ.
સ્ત્રક્સારોઽતિરજોધિકઃ સ્ફુટવચા સ્પીતલ્લિદોષાત્મકઃ ॥
દૃષ્ટો મધ્યમરૂપવાન્ સુનિપુણો વૃત્તઃ શિરાભિસ્તતઃ
સર્વસ્યાનુકરોતિ વેષવચનૈઃ પાલાશવાસા બુધઃ ॥ ૪ ॥

ચિહ્ન— બુ==૪

નામ—સૌમ્ય, તારા તનય, વિદ્, બોધન, ઈંદુપુત્ર, મરક્યુરી, નેબો, તીર,
કક્કંગ, ઓતારદ.

મતિ—૧ દિવસમાં ૫૯ કલા (મિનિટ) ને ૮ વિદ્યા (સેકન્ડ).
શીઘ્રગતિ ૧ અંશ ને ૪૦ કલા.

૨૪ દિવસ વક્રી.

૧ દિવસ સ્થિર

૮૭ દિવસ ૨૩ કલાકનું વર્ષ છે એટલે આર રાશિ નેટ્રા સમયમાં
ફરી વળે છે.

રેખાંશ—વધારેમાં વધારે

દક્ષિણ—૩ અંશ ૩૫ કલા.

ઉત્તર—૩ અંશ ૩૩ કલા.

પ્રકૃતિ—નપુંસક (સ્ત્રી કિંવા પુરૂષ જોવા પ્રદત્તી સાથે હોય તે મુજબ)
શાંત, મુગ્ધ, સદગ્ધ ઉદાસી, સારા પ્રહ સાથે સારો, નઠારા પ્રહ
સાથે નઠારો, લુચ્ચાઈ યુક્તિ ઠગાઈ અને ખોટી પ્રતિજ્ઞાના ઉપર
સ્વામિત્વવાળો, વાયુ તત્ત્વવાળો, મગજ શક્તિવંત, અસ્થિર,
સાથેના પ્રદનો પાસ પ્રહણ કરનાર.

સ્વભાવ—શુભ દષ્ટ અથવા બળવાન હોય તો—લુચ્ચાઈ અને પોલીટીકલ
મગજ અને જ્ઞાનવાળો, વાદવિવાદ કરનાર, ન્યાય ને તર્ક
બળજનનાર, તીવ્ર વાચાસ, દરેક શાસ્ત્ર અને રહસ્યનો શોધક, ચાલાક,
બુદ્ધિમાન, ગુસ્તી મદદ વિના શિખનાર, મુસાફર પરદેશ જોવાની
ઈચ્છા કરનાર, વિચિત્ર જ્ઞાનવંત અને અગાધ બુદ્ધિનો ઉપયોગ
કરી રહસ્ય બતાવી આપનાર, વ્યાપાર કરે તો યુક્તિથી થઈ જ
મન મેળવનાર.

શરીર—ઉંચો, સીધો, પાતલો, સામાન્ય શરીર, મોટું કપાળ, કંઈક લાંબુ મુખ, લાંબુ નાક, સુંદર આંખો, તદન કાળો તેમજ ઝાંખો નહિ, પાતળા ઓઠ અને નાક, ડોડીએ થોડા વાળ, માથે બહુ વાળ (કાંઠા), લાંબા હાથ, લાંબી આંગળીઓ તથા લાંબુ હાથનું તક્કીયું.

કુંડળીમાં *પૂર્વાર્ધમાં બુધ હોય તો:—મધરંગી ચહેરો, મધ્યમકદ, સારો બાંધો, નાની આંખો, બહુ વાળની ખામી, શરીરના પ્રમાણમાં સુંદરતા, (પણ મુખ ઉપર ખોડ), સ્વાર્થનું જ બોલનાર—

કુંડળીમાં પશ્ચિમ પ્રદેશમાં હોય તો:—અણુચક મુખ, ઝુટ્ટી ગયેલું શરીર, નાના નાણુક અવયવો, પોત્તી આંખો, (ચાહે તો રાત્રી ચળકતી કે અગ્નિ જેવી.)

ધંધા—બુદ્ધિવંત મનુષ્ય, તત્ત્વ શોધક, ગણિત જાણનાર, જોશી, વ્યાપારી સેક્રેટરી, લખનાર (clerks), કાતરનાર, કવિ, ભાષણ કર્તા, એડવોકેટ, વકીલ, કમીશનર, સોસીસીટર, ટુન્નરી, વ્યાકરણી, કાષ્ઠિક વખત ચોર, છાપખાનાવાળો.

રોગ—મગજની શૂન્યતા વિગેરે કાંઈ પણ વ્યાધિ, જીભમાં તોછડામણ, ખોટી કદપનાઓ, કમી યાદદાસ્ત, જીડાઈ, સુકો કફ (માથા અને નાકમાં.) હાથે પગે સંધિ, જીભમાં રોગ, બેગના દરદો, વાંચવાથી થતા વ્યાધિ.

સ્થાન—નિશાળો, મદ્રેશાઓ, ભાષણની જગાઓ, મંડળીઓ, કમીટીઓ, વિદ્વાનોનાં ઘર, વિગેરે.

સ્થળ—બેગ, જ્ઞાનતંતુ, હાથ પગ.

વર્ષ—૪૫૦-૭૬-૪૮૮-૨૦.+

રેશ—ગ્રીસીઆ, ફ્રેન્ડર્શ, ઇજિપ્ત; શહેર પારીસ.

કારક—ભાઈ તથા મિત્રો, બુદ્ધિ, મનજી.

* Oriental=પૂર્વાર્ધમાં એટલે ૧૦ થી ૪ ઘર સુધીમાં હોય છે. તથા Occidental=પશ્ચિમાર્ધમાં એટલે ૪ થી ૧૦ ઘર સુધીમાં હોય છે.

+બુધનો અવધિ ૩૨ વર્ષનો પણ અહીં ગણાયેલ છે.

ધાતુ—પારે.

વાર—બુધ.

કુળ—શુભ અથવા અયોદ્ધસ

આધિપત્ય—મગજશક્તિ.

ખિ'બ—અંશ ૭.

નંગ—પાનુ (Emerald)

જાતિ—નપુંસક.

રંગ—ધુળવાળો રૂપેરી, કાપરચિતરો.

શુક:—VENUS==The Unifier.

ચારુર્દીર્ઘભુજઃ પૃથૂરવદનઃ શ્રુક્કાલિકઃ કાન્તિમાન્
કુળ્ળાકુઠ્ઠિચતસૂક્ષ્મલમ્બિચકુરો દૂર્વાદલશ્યામલઃ
કામી વાતકકાત્મકોઽતિસુભગ ચિત્રામ્બરો રાજસો
લીલાવાન્મતિમાન્વિશાલનયનઃ સ્થૂલાંસદેશઃ સિતઃ ॥૧॥

ચિન્હ—

શુ==♀

નામ—કાન્ય, સિત, ભૂગુ સુત, આચ્છ, આરકુચિત, દાનવેન્ન્ય, વેનસ
એફ્રોડાઈટ, ઇયુશીફર, વેસ્પર, નાહીદ, બનીદ, ઝોહરે.

ગતિ—(સામાન્ય) ૫૯ મિનિટ (કક્ષા), ૯ સેકન્ડ વિકક્ષા.

(દર રોજ) ૬૨ મિનિટ (કક્ષા).

(વધારેમાં) ૮૨ મિનિટ (કક્ષા).

રેખાંશ—૯ અંશ ૨ કક્ષા.

૪૨ દિવસ વક્રી.

૨ „ સ્થિર.

૨૨૪ દિવસ ૭ કક્ષાકનું વર્ષ છે એટલે તેટલા સમયમાં આર
રાશિ ફરે છે.

પ્રકૃતિ—સ્ત્રી જાતિ, શાંત, સ્નિગ્ધ, રાત્રીગ્રહ, નશીમ જોવામાં ખીજ નંખરતો
મહા, આનંદ ને હર્ષનો અધિપતિ, સ્હેજ ઉજ્જ્વલ, કુળદ્રુપ.

સ્વભાવ—(શુભ દષ્ટ કે બળવાન હોય તો)—શાંત મનુષ્ય, કાપદા કળ્યા
ને તકરાર વિનાનો, ખીન તોફાની, આનંદી, ચાંખો, વાતોમાં

અને કામોમાં આનંદી અને મસ્કરો, લુગડાં સ્વચ્છ રાખનાર, ખાવા કરતાં પીવામાં વધારે મશગુલ, વારંવાર વ્યભિચારમાં ગુંથાયેલ, પ્યારમાં અદ્દેખો, કવિ, સ્નાન કરવામાં આનંદી અને દરેક વૈભવી ચીજોનો શોખીન, વિશ્વાસુ, ઓછો મહેનતુ, કોઈપણ શંકા વિનાનો, પ્રમાણીક અને સત્વગુણી, પુરૂષ કિંવા સ્ત્રી ગુણી, વારંવાર વિના કારણે અદ્દેખો—

(પાપદષ્ટ અથવા નિર્ધર્મ હોય તો)—સ્ટેજ તોફાની, ખચાંગ, નઠારી સ્ત્રીઓનો સોખતી, કીર્તિ વિનાનો, વ્યભિચારી, અવિશ્વાસુ, માન વિનાનો, સ્ત્રીઓ અને નઠારી કમ્પનીમાં મિલકત ઉડાવી દેનાર, ધર્મ અને સંસારી ચીજોનો બેદરકારી, હમેશાં આળસુ.

શરીર—ઉંચાઈ વિનાનું સુંદર શરીર, મુખ ઘોળું, સ્ટેજ કાળું, જ્યોત્ષ્ણ વધારે સુંદરતાવાળું, સુંદર આનંદી કાળી આંખો, ગોળ મુખ, સામાન્ય સુંદર સુંવાળા વિશેષ કેશ, મોટા સુંદર ઓઠ, ફરતી આંખો, શરીર ભરપુર, શરીર ને લુગડાંથી ચોખો, ગાળમાં ચકચકીત પ્યાર વાળો.

શુક પૂર્વાર્ધમાં હોય તો—સીધુ અને બહુ જાડુ, તેમજ બહુ ઉંચું નહીં એવું ચોખું શરીર.

પશ્ચિમાર્ધમાં શુક હોય તો—બહુજ ઠીંગણો તો પણ સુંદર દેખાવનો, દરેકને પ્રસન્ન પડેલ.

ધંધા—ગાનાર, રમનાર, એકટર, સ્ટોર વેચનાર, કાપડીઆ, લીનન રૂપર, જવેરી, ભરત કામ કરનાર, દરજી સ્ત્રીઓ, કુમારિકા, શીડળ વગાડનાર, સ્ત્રીના લુગડાં અને ફેન્સી માલ વેચનાર, સુગંધી વેચનાર, ઘરેણાં કરનાર ને વેચનાર, ફળ કુલના ધંધા કરનાર.

રોગ—અરુનાં દરદો, જનનેન્દ્રિય (ગુણભાગ) નાં દરદો, પેટને ગરદનની પીઠા, પ્રમેહ, ધાતુશ્રાવ, પેશાબનાં દરદો, વ્યભિચારથી થતા વ્યાધિ, (દરતીયા=અંડગ્રહિ.) ડાગેખીટી અથવા મોઢા પેશાબ, મળાના વ્યાધિ, પેદુ અને હડપચી ને ગાંઠનાં દરદો, ખાધા પીધા ને વૈભવથી થતાં દરદો.

સ્થાન—નાટકશાળા, છાત્રીની દુકાનો, મોજમજહનાં ઠેકાણાં, તાડી અને દારૂની દુકાનો, સુગંધી ને દારૂની ચીજોનાં સ્થાન નિગેરે.

અમલ—ગુરદા, ખરડાનાં કાંડો, ગર્ભસ્થાન, ગળું, આંચળ, છાતી.

વયઃ—૧૫૧-૮૨-૪૫-૮ ને (૧૪ થી ૨૮)*

દેશ—અર્ખીઆ, આસ્ટ્રીઆ, કેમ્પેનીયા, વીએના, પોલોનીયા, પાર્થિઆ, મીડીઆ, સાર્ધમ્રશ.

કારક—ત્રી, વીય, વૈભવ.

ધાતુ—તાંબુ.

વાર—શુક્ર.

દેશ—શુભ.

આધિપત્ય—પ્રેમ

મિત્ર—૭ અંશ.

નંગ—(Diamond) હીરા.

રંગ—ધોળો કે વાદળી.

સૂર્ય:—SUN.==The Life—giver.

સ્વલ્પાકુચિતમૂર્ધજઃ પદુમતિ મુલ્યસ્વરૂપસ્વનો

નાત્યુચ્ચો મધુર્પિંગચારુનયનઃ શૂરઃ પ્રચન્ડઃ સ્થિરઃ ॥

રક્તક્યામતનુ વિંગુડચરણઃ પિત્તાસ્થિસારો મહાન્

ગંભીરશ્ચતુરસ્રકઃ પૃથુકરઃ કૌસુમ્ભવાસા રવિઃ ॥ ૧ ॥

ચિહ્ન— ર=○

નામ—હિનકૃત, હેલી, તપન, રવિ, સૂર્ય, જાતુ, પૂષા, અરણુ, અર્ક, સન, સૌંદ, ખોરસેદ, હરામીદ, સમ્સ.

ગતિ—તે જામડાના મધ્યમાં અને સ્થિર હોવાથી ગતિનો અભાવ છે. જતાં પૃથ્વીની જે ગતિ છે, તે ગતિને સૂર્ય ગતિ કહ્યવામાં આવી છે. અને તે પ્રમાણે સૂર્ય એક વર્ષમાં ખારરાશિઓ ફરી વળે છે.

મધ્યમ ગતિ ૫૯ કલા (મિનિટ)

૮ વિકલા (સેકન્ડ)

દિવસ ગતિ ૫૭-૧૬, ને ૬૧ કલા કરતાં કદાપિ વધારે ગતિ નથી.

*અહીં વર્ષ ૨૫ નો અવધિ શુક્રનો ગણાય છે.

રેખાંશ—હમેશાં તે ઈકલીપ્સીકમાં (રવિમાર્ગમાં) ભમે છે. તેથી તેને રેખાંશ હોતા નથી—તે હમેશ માર્ગાંજ છે. ને કદાપિ વક્રી થતો નથી.

પ્રકૃતિ—કુદરતથી ગરમ ને શુષ્ક પણ મંગલના કરતાં ઘણાજ નિયમિત, પુરૂષ અને દિવસ ગ્રહ, જેને ગળવાન હોય તો “નરીખ બેવાનો” ગ્રહ, સગળ ગ્રહ.

સ્વભાવ—(શુભ દષ્ટ કે ગળવાન હોય તો)—ઘણાજ પ્રમાણીક, નિયમિત રીતે વચન પાળનાર, જ્યાં ત્યાં સત્તા ભોગવવાની ઇચ્છાવાળો, ડાહ્યો અને અદ્વિતીય ન્યાય બુદ્ધિવાળો, માન અને વારસો મેળવવાને પ્રયત્નવંત, ગંભીર વાણી વાળો, પોતાની લાગણી અને સત્તા ભરેલાં વચન બોલનાર, વિચારવંત, ગુપ્ત વિશ્વાસુ, વિચારી બોલનાર, મોટા મનનો છતાં માયાળુ, દરેકના ઉપર દયાળુ, સરસ, નકામા ને હલકા વિચાર વિનાનો.

(પાપદષ્ટ કે નિર્જળ હોય તો)—ઉદ્ધત, અભિમાની, અને દરેક કામને ધિક્કારનાર, કુસાભિમાની, વિરામ વિનાનો, દુઃખદાયક, માથું મારનાર, શબ્દમાં ગંભીરતા વિનાનો, ખચોગ, કામમાં ઉપસ્રક, વારસો ઉડાવનાર, અને જીમ્નતા આશ્રયથી જીવનાર તોપણ મિથ્યાભિમાનને ધારણ કરનાર.

શરીર—સારો લાંબો ને મજબૂત આંધા, પીઠું કેશરી મુખ, ગોળ મોઢું કપાળ, મોટી ચકચકિત ચાસાક ને ભવ્ય આંખો, શરીર મજબૂત ને સાફ (ખડુ સુંદર નહીં તોપણ ભવ્ય ને ગરમી ભરેલ), પીળા વાળ, માથા ઉપર તાલ, દાઢીના ખડુ વાળ, ઘણું ખરું વધારે સત્તા ભરેલું મુખ, માંસળ શરીર.

ધંધાઓ—રાજ્ય, રાજપુત્ર, સાર્વભૌમ, ડ્યુક, લોર્ડસ, માજિસ્ટ્રેટ, જેન્ટલમેન, સત્તા અને માનની ઇચ્છા વાળા, જે. પી. મેયર, મોટા શેરીફ, કમીશનર, નવાબ, મોટા પોલીસ, શહેરના સત્તાવાળા, સોની, તાંબુ ધડનાર, પૈસા પાડનાર, ઓફીસર, ગ્રામ્ય સત્તાવાળા, વિગેરે.

રોગ—મોટા ઉપરના ડાઘ, મગજ અને છાતીના ધમકારા અને ધુન્નરા, અક્રિયાની નયળાઈ, ચુંક, અણગિનચું બેભાનપણું, મુખનો ગંધાનો વ્યાસ, કંઠ, આંખનો રોગ, પ્યુટ્રીડ તાવ, સ્ત્રીઓને

હીસ્ટીરીયા, જમણી આંખની પીડા, ગરદનની પીડા, છાતીની પીડા. (heart disease).

સ્થાન—દરબાર, મહેલ, નાટકશાળા, મોટી ખીલડીંગ, જમવાની રૂમ, મોટી ભભકાવાળી જગા, વિગેરે.

અમલ—હૃદય, ખરડો, પુરૂષની જમણી આંખ, સ્ત્રીની ડાબી આંખ, ગુરદા ને કમર.

વર્ષ—૧૪૬૦-૧૨૮-૬૯-૧૯ x

દેશ—ઈટાલી, શીશીલી, બોહીમીયા, ફેનીસીયા, શેડીયા, વિગેરે.

કારક—પિતા, રાજ્ય, આત્મા.

ધાતુ—સોનું.

વાર—રવિ.

ફળ—શુભ. *

આધિપત્ય—સ્વત્વ.

ખિંબ—૧૫ અંશ.

જાતિ—પુરૂષ.

રંગ—નારંગી, પીળા કે રેતીના જેવા.

નંગ—માણેક. (Ruby).

મંગલ:—MARS==The Energiser.

હસ્વઃ પિંગલલોચનો દૃઢવપુઃ દીપ્તાગ્નિકાન્તિશ્ચલો

મજ્જાવાનરુણામ્બરઃ પટુવરઃ શૂરશ્ચ નિષ્પન્નવાક્ ॥

હસ્વાકુઠિચત્કેશદીપ્તરુણઃ પિતાત્મકસ્તામસ

શ્રવણઃ સાહસિકો વિઘાતકુશલઃ સંરક્તગૌરઃ કુજઃ ॥ ૧૫ ॥

ચિહ્ન— મં==♂

નામ—આર, વક્ર, ક્ષિતિજ, અંગારક, કૂરનેત્ર, માર્સ, એરીસ, નિમરોડ બેલરામ, બત્રરામ, મરીક.

x અહીં રવિ અવધિ ૨૨ ગણાય છે.

* આપણા લોકો આ ગ્રહને પાપગ્રહ ગણે છે.

મતિ—૩૨૧ દિવસ ૨૨ દશાકનું વર્ષ છે એટલે બાર રાશી તે સમયમાં ફરી વળે છે.

૮૦ દિવસ વક્રી.

૨-૩ દિવસ સ્થિર.

રેખાંશ—ઉત્તર-૪ અંશ ૩૧ કલા.

દક્ષિણ-૬ અંશ ૪૭ કલા.

મૃતિ—ઉષ્ણ, શુષ્ક, કૃણરહિત, વાંધ્યમ્લ, રાત્રીમ્લ, પુરુષ, કમનશીળ જોવાનો બીજો મ્લ, કૃષ્ણ ને કલેશનો અધિપતિ.

સ્વભાવ—(શુભ દ્રષ્ટ કે બળવાન હોય તો)—યુદ્ધમાં અને શરાતનમાં બળત, પોતાથી વધારે બળવાન કોઈ નથી એમ ધારનાર, વિચારરહિત, હિમતવાન, વિશ્વાસુ, અસ્થિર, કૃષ્ણાખોર, સધળી સત્તાનો ખોટો ડોળ ધરનાર, વીર, લડાઈ ને લશ્કરને ચાહનાર, દરેક દુઃખમાં જોકાવનાર, કોઈને પણ તામે ન થનાર, પોતાના કામનોજ બડાઈખોર, વિજય વિનાનાં કૃત્યો તરફ અત્રીતિ ધરાવનાર તોપણ પોતાનાં કાર્યોમાં હડાપણુ ભરેલો—

(પાપદ્રષ્ટ કે નિર્બલ હોય તો)—બડબડ કરનાર, વિનય અને ન્યાય વિનાનો, મારકાપ ને કૃષ્ણાને ચાહનાર, ખુની, ચોર, રાજ્યદ્રોહી, મોટો ચોર, ભયંકર, દ્રોહી, પીડા દેનાર, ખોટા સોમન ખાનાર, ઉતાવળાઓ, ગલીચ, માણસાઈ વિનાનો, પરમેશ્વર તેમજ મનુષ્યની દરકાર વિનાનો, ત્રાસજનક, ક્રુર, ધાતપી.

શરીર—લશ્કરી બાંધો, મધ્યમ કદ, મજબુત શરીર, મોટાં હાડ, પાતળો ને જાડો નહીં. રાતો રંગ, મુખ ગોળ, રાતા રેતી જેવા વાળ (ગુચ્ચળાં વળી ગયેલ), ચાલાક, ભૂરી આંખ, હિમત ને વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરે તેવું મુખ, ભય રહિત.

રવિ પૂર્વાર્ધમાં હોય તો—શરવીર. વેળા તથા રાતા મિશ્ર રંગવાળો.

રવિ પશ્ચિમાર્ધમાં હોય તો—લાંબો, શરીર ઉપર વાળવાળો, રાત્રી રંગનો, નીચા કદનો, નાના માથાનો, મુંઘાળા શરીરવાળો.

ધર્મા—સોજનર, કર્નલ, કેપ્તાન, કમાન્ડર, ડેપુટી, ગાંધી, સર્જન,

બેલીક, વઝીસ, હેન્ગમેન, ચોર, ધડીયાળા, સુતાર, લોઢાં ને તેલનો વેપારી, ખલાશી, રસાયણી પ્રયોગો કરનાર, હથીઆર ને દવાઓ વેચનાર ને કરનાર, અગ્નિ અર્ક અને ઝેરી પદાર્થોનો ધંધો કરનાર, ઇજનેર, વૈદ્ય, સુખો, શિકારી, જામુસ.

રોગ—(Hall) ઉનો તાવ, દરેક જાતના લોહીના રોગો, તાવ, માથાનાં દરદો, પ્લેગની ખીમારી, દાઝવાની પીડા, ઉતવા, દાદર, ખંતી દર, માથાનું ભમી જતું, પીઝા કમજો, લોહીનું વહન, શીસ્તુલા, ઘા, ટાપ, પથરી, મીઠો પેશાબ, મુખ ઉપરના બળાયા, લોહાથી પીડા, ગુસ્સા કામદેવ અને આવેશથી થતા વ્યાધિ, ઉડતા રોગો, માથું કપાળ નાક ડામો કાન ને આંહુનાં દરદો, જખમ.

સ્થાન—કારખાનાં, લોહારની ભઠ્ઠી, બખરચીખાનાં, કસાર્ખાનાં, દંટની ભઠ્ઠી, એન્જીન, સડાઇનાં મેદાન, ડાવણી.

અમલ—પિત્ત, મોદું, ડામો કાન, ડામો હાથ, નાક વિગેરે.

વર્ષ—૪૧ થી ૫૬. ૨૬૪. ૬૬. ૪૦. ૧૫.૪

દેશ—શેરા, મેટીઆ, લોંબાડી, એટીયા, ગોથલેન્ડ, ફેરેયા,

કારક—ભાઈ, લોહી, વિક્રમ.

ધાતુ—લોખંડ.

વાર—મંગળ.

ક્રાંતિ—અશુભ.

અધિપત્ય—શક્તિ.

બિંબ—૭ અંશ

જાતિ—પુરુષ.

રંગ—રાતો અથવા સિંદૂરી.

નંગ—પ્રવાળ (Cora'.)

गुरुः—JUPITER==The Up-lifter.

ईषर्त्पिगललोचनश्रुतिधरः सिंहाच्छतादः स्थिरः ।

सत्वाढ्यः सुविशुद्धकाञ्चनवपुः पीनोन्नतोरस्थलः ॥

ह्रस्वो धर्मरतो विनीतनिपुणो बद्धात्कटाक्षः क्षमी ।

स्यात्पीतांबरधृक्कफात्मकतनुर्भेदप्रधानो गुरुः ॥ ५ ॥

ચિ-૯

ગુ==૨

નામ—મત્રિ, વાયુસ્પતિ, સુરાચાર્ય, દેવેન્દ્ર, જીવ, જ્યુપીટર, જોવ, અહુરમઝદ, ખરહસ્ત્રી, મોસતરી.

ગતિ—શનિ કરતાં વધારે ગતિ, ૧૪ વર્ષ ૩૧૪ દિવસ ૧૨ કલાકે આર રાશિ ફરી વળે છે.

મધ્યમ ગતિ—૪ મિનિટ પર એકેન્ડ. ૧૨૦ દિવસ વધી.

રેખાંશ—ઉત્તર ૧ અંશ ૩૮ કલા. દક્ષિણ ૧ અંશ ૪૦ કલા. વધી થતા પહેલાં ૫ દિવસ ને પછીથી ૪ દિવસ સ્થિર.

પ્રકૃતિ—પુરૂષ, સામાન્ય ગરમ, બીનાશવંત, નશીલ જોવામાં મુખ્ય ત્રણ, વિનય ગંભીરતા ને ન્યાયનો અધિપતિ.

સ્વભાવ—(શુભ દ્રષ્ટ કે અગવાન હોય તો)—લગ્ન, વિશ્વાસ, નમ્ર, શરમાળ, મોટી આબોનામાં આગળ વધનાર, સત્ત્વ કામ કરનાર ને ચલાનાર, દરેક મનુષ્યને લાલ કરનાર, કાર્તિવંત કામ કરનાર, માનવંત, ધર્મિષ્ઠ, મીઠી અને વહાણી વાતો કરનાર, સ્ત્રી અને છોકરાંને લાડ લગાવનાર, ઘરમાં માન આપનાર, ગરીબને મદદ કરનાર, ધર્મદાન કરનાર, ઉદાર, નીચ કૃત્યને ધિક્કારનાર, પ્રમાણીક, ડાહ્યો, ઉપકાર કરનાર, સદ્ગુણી.

(પાપ દ્રષ્ટ કે નિર્જાળ હોય તો):—વારસા ખોનાર, ધર્મદોષી, ધર્મની જુડી વાતો ટકાવવામાં આગ્રહી, અજ્ઞાની, એદરકારી, મિત્રોના પ્યારનો એદરકારી, સ્વૃક્ષ જુદિવાળો, દરેક કમ્પનીમાં પોતાને નીચો ગણનાર, જરૂર વિનાનું માથું મારનાર, વિગેરે.

શરીર—સીંધો, ડાંચો, સહેજે રતુંમડો, લાંબગાળ મુખ, લોહીથી ભરપુર, જીતું કપાળ, લાંબી ને જુરી આંખ, મુંવાળા વાળ, મળી કાઠી,

મોટું ડાંડુ પેટ, મજબૂત સાથળ તથા પગ, લાંબા પગ (તે પગ ખેડાળ), ગંભીર વાણી, ગંભીર વાર્તા.

પૂર્વાર્ધમાં હોય તો—ચોખ્ખી ચામડી, મધરંગી મુખ, ગંભીર રાતો રંગ, આંખો મોટી, જાડું શરીર, જમણા પગ ઉપર પીડાનું ચિન્હ અથવા તિલ.

પશ્ચિમાર્ધમાં હોય તો—ચોખ્ખું ને સુંદર મુખ, શરીર ખડુજ સ્હેજ રાતા કાળા ને સુંવાળા વાળવાળું, કપાળ અગર ખરડા આગળ તાલવાળો.

ધંધા—સલાસદ, ખીશપ, ધર્મગુરૂ, પ્રધાન, ડોકતર, કિનના વેપારી, ગાંધી, પંડિત, વડાણના વેપારી, જજ, મંદના વેપારી, પ્રોફેસર, માસ્તર, ગુરૂ, વકીલ, કાપડીઆ, રાજ્ય કે ધર્મને લગતી નોકરી કરનારા.

રોગ—તાવ, લોહિવિકાર, છાતીનાં અને ફેફસાનાં દરદો ને સંધિવાયુ, લંગ્સના સોજા, ખડુજ ઝાડા. સાથળ ખરડો ને પગને લગતાં દરદો, લોહી, લીવર, નસ ને પાંસલીનાં દરદો, અનિયમિતપણાથી થતાં દરદો.

રથાન—દેવળ, ધર્મની જગાઓ, જાહેર મોટાં મકાનો, કોલેજ, કોર્ટ, સ્વચ્છ ને આનંદી જગાઓ, ભાવણ કરવાની જગાઓ, મંડળીઓ, સભાઓ.

અમલ—ફેફસાં, કાળજી, નસો, લોહી, પાચનશક્તિ, વિગેરે.

વર્ષ—૪૨૮, ૭૯, ૪૫, ૧૨. x

દેશ—ખેખીલોન, પરાંયા, દન્ગેરીયા, સ્પેન, વિગેરે.

કારક—પુત્ર, છવ, મુખ.

ધાતુ—કસાર્ક.

વાર—ગુરૂ.

ફળ—શુભ.

આધિપત્ય—ક્રમ્યતાર્ક.

ખિંબ—૯ અંશ.

જાતિ—પુરૂષ.

રંગ—લીલો, કાઘાવાળો ને આખી.

નંગ—પુખ્તરાગ. (Topaz).

શનિ:—SATURN==The Subduer.

પિંગો નિમ્નબિલોચનઃ કુશતજુ દીર્ઘઃ સિરાલોઽક્ષસઃ

કૃષ્ણાંગઃ પ્વનાત્મકોઽતિપિથુનઃ સ્નાયવાતતો નિર્ઘૃગઃ

મૂર્ખઃ સ્થૂલનસ્વદ્વિજોઽતિમલિનો રુક્ષોઽધુચિસ્તામસો

રૌદ્રઃ ક્રોધપરો જરા પરિણતઃ કૃષ્ણામ્બરો ભાસ્કરિઃ ॥ ૭ ॥

ચિન્હ—

શ==♄

નામ—છાયાસનુ, તરણિતનય, કોણુ, અર્ધાં, મંદ, સેટર્ન, કેવાન, સનાશીર, બેહલ.

ગતિ—૨૯ વર્ષ ૧૬૭ દિવસ ૫ કલાકે ૧૨ રાશિ ફરી વળે છે. ૨ અંશ ૧ કલા મધ્યમ ગતિ. દૈનિક ગતિ ૩ થી ૬ અંશ સુધી.

રેખાંશ—ઉત્તર ૨-૪૮

દક્ષિણ ૨-૪૯

૧૪૦ દિવસ વક્રી.

વક્રી થતા પેહેલાં ને પછી ૫-૫ દિવસ સ્થિર.

પ્રકૃતિ—શાંત, શુષ્ક. ઉદાસ, પૃથ્વી તત્વરૂપી, પુરૂષ, કમનસ્કીય જ્ઞેવામાં મુખ્ય ગ્રહ, એકાંત વાસ, અને દુઃકર્મનો અધિપતિ.

સ્વભાવ—(શુભ દ્રષ્ટ કે બળવાન હોય તો)—અગાધ કલ્પનાશક્તિ-વાળો, કામમાં આકળો, ઓછાબોલો, મહેનતમાં ગંભીર, વાદવિવાદ ને તકરારમાં ગંભીર, આ શુંદગીનાં સુખ મેળવવામાં ઉદ્ધમી, દરેક કામમાં ગંભીરતા અને સ્થિરતાવાળો.

(પાપ દ્રષ્ટ કે નિર્બળી હોય તો)—અદેખો, લોભી, ઝેરીલો, અવિશ્વાસુ, ખીટણુ, આળસુ, વહેમી, હડીલો, સ્ત્રીઓને વખોડનાર, બુડો, હમેશ અસંતોષી, અને હમેશાં પશ્ચાત્તાપ કરનાર.

શરીર—ઠંડું ને લુપ્ત, મધ્યમ કદ, કાળો શીકા ચહેરો (ચીકણો), નાની ને કાળા આંખો, નીચી દાડી, પોહોળું કપાળ, કાળા ને લુપ્તરા વાળ, મોટા કાન, ઝુલ્મતા બ્રમર, બડા ઓઠ ને નાક, નાની દાડી, જાખુશ ચહેરો, ઉંચી અગર નીચી દષ્ટિ, મોટા ને

વિશાળ ખભા, નાનું પેટ, વળી ગએલ સાથળ (પાતળી ને લાંબી નહીં), ઢીંચણ ને પગ ખરાબ (એક ખીજા સાથે અથડાતા). શનિ પૂર્વાર્ધમાં હોય તો :—ધણુંજ ડીંગણું શરીર પણ સુંદર ને ધાટીલું.

પશ્ચિમાર્ધમાં હોય તો :—ધણોજ કાળો, પાતળો ને થોડા વાળ વાળો, (હિંચો હોય તો પાતળો ને નીચો હોય તો જાડો આંધો.)

ધંધા—ભિખારી, પટાવાળા, સાધુ, સેક્રેટરી, રાત્રીના ખેડુત, ખાણ ખોદનાર, કુંભાર, વાસીદું વાળનાર, ચાકર, છોટા ખનાવનાર, ગોસા, ચીમની સાફકરનાર, થોડાવાળા, વીશીવાળા, ગાડીવાળા, માળી, રંગારા, ગળીવાળા, ગોવાળ, ભરવાડ, રખારી, જાડીન, મીઠકત, લાકડાં, ખાણ, ઘર, કાલસા, ખેતર, આગ વિગેરેમાં કામ કરનાર, મ્યુનિસીપલ ઓફીસર ને સ્ટેટ્સમેન, ખાસ કરીને નોકરી કરનાર વિગેરે.

રોગ—પત (Leprosy), ક્ષય (Consumption) સર્દી, જલ્દખર, ભગંદર, હાથ પગના સંધિ, નસના રોગ, તાવ, ગાંડછા, કાળો કમળો, ફેફર, બહેરાપણું, મુગાપણું, દિલગીરીથી થતાં દરદો—

ઢીંચણ, ચામડી, જમણી આંખ, દાંત અને હાડકાનાં દરદો, સ્ત્રીની તથા સાંધાનાં દરદો.

વય—૪૬૫, ૫૭, ૪૭૨૫

રેશ—ખેવેરીઆ, સેક્ષની, કોન્સ્ટાન્ટીનોપલ, રોમ.

સ્થાન—જંગલ, ખીણ, ખેતર, ખાડા, ખાખોચિયાં, પહાડ, કાશ્મીર, ખંડેર, કાલસાની ખાણ, દુર્ગંધમય જગાઓ, ગુફાઓ વિગેરે.

અમલ—જમણો કાન, હાડકાં, વિગેરે.

કારક—ચાકર, આયુદ્ધો, દુઃખ.

ધાતુ—સીસું.

વાર—શનિ.

૪૨શનિનો અવધિ ૩૬ વર્ષનો ગણેલ છે.

કુળ—અશુભ.

આધિપત્ય—દુઃખ.

ભિ'ત્ય—અંશ ૯.

જાતિ—પુરુષ.*

રંગ—કાળો અથવા રાખોડીઓ, લીલો.

નંગ—ઈંદ્રનીલ (Sapphire)

હર્શલ—URANUS==The Awakener.

ચિન્હ—   દ== ઠ

નામ—હર્શલ, યુરેનસ, ઈંદ્ર.

ગતિ—૮૩ વર્ષ ૧૫૨ દિવસમાં બાર રાશિ ફરી વળે છે.

પ્રકૃતિ—ઘણીજ ખરાબ, પાપગ્રહ—મંગળ અને શનિ કરતાં ઓછો બળવાન, પુરુષગ્રહ, ઠંડો, ખોટું કરીને તરતજ સારું ફળ આપનાર, ચંચળ સ્વભાવ, મગજ શક્તિવાળો, વાયુમય, નર્વાસ, અસ્થિર, શીતળ, વંધ.

સ્વભાવ—(શુભ દ્રષ્ટકે બળવાન હોય તો)—વિચિત્ર સ્વભાવનો, ઘણું ફરીને કમનશીબ ઉત્પન્ન કરનાર, હમેશાં તીવ્ર, ઘણી ખરી વખતે તોફાની કામ કરનાર, યોગનો અભ્યાસી, અદ્ભુત જ્ઞાનને મેળવનાર, જીંદગીમાં સારા લાલ ને દાનિ અકસ્માત રીતે આપનાર, શોધ ને નવિનતા ભરેલો.

પાપ દ્રષ્ટકે નિર્બળ હોય તો:—ઘણો પાપી, ખુની વિચારનો, ઘાતકી, હદપાર અને અચાનક નુકશાન કરનાર, પબ્લીકથી નુકશાન પામનાર, નખખોદ વાળનાર. ઉતાવળો, ભેગું ફાટેલ.

શરીર—ઉંચો, સીધો, પાતળી દાઢીવાળો, સારા દેખાવનો, ભરેલા ચ્હેરાનો, ભુખરા કે કાળા વાળવાળો, મધ્યમ કદ, નીચલો બાંધો મજબૂત, દમામદાર, ઝીણી આંખ, ઉંચું કપાળ.

* શનિ ને સ્ત્રી જૂલિ અને નપુંસક અહીંના ગ્નેશીઓ ગણે છે.

ધંધા—જેશી. વિદ્યુત શક્તિવાળો, શોધક, માસ્તર, રસાયણી, આપણકર્તા, કાતર કામ કરનાર, તત્વજ્ઞાની, મેસ્મેરીઝમ વિગેરે અસાધારણ વિચિત્ર ધંધા કરનાર, ગાંધી, પગ્લીક કામ કરનાર, હાથ જોનાર, જૂતાદિક વિદ્યા જાણુકાર.

રોગ—મગજ અને નસના રોગ, સ્નાન કરવાથી થતા વ્યાધિ, અસાધારણ રોગ, નસ્તરના વ્યાધિ, કાઠથી પારખી ન શકાય તેમજ દવા પણ ન થઈ શકે તેવાં દરદો, પેટના સાંચાનો ખીંગાડો અને પેટનાં દરદો, ચુંક. આ દરદો અસાધારણ પ્રયોગોથી મટે છે.

સ્થાન—રેલ્વે સ્ટેશન, સ્ટીમ અને એન્જીનની જગો, મેડ હાઉસ, વિજલીગૃહ, ગેસ હાઉસ, વિચિત્ર જગો.

અમલ—મગજ (brain)—ઉપર ખાસ કરીને.

રંગ—કુદરતી અથવા મિશ્ર રંગ.

નેપચ્યુન—NEPTUNE=The Mystic.

ચિહ્ન— ને==♆

નામ—નેપચ્યુન, પ્રગ્લપતિ, વરુણ.

ગતિ—૧૮૧ વર્ગે ખાર રાશિ દૂરી વળે છે.

પ્રકૃતિ—નમ્ર હવાવાળો, જલતત્વાશ્રયી, વૃત્તિઓના આવેશવાળો, ખર્ચાળ, અદૃઢ, ચળકાટવાળો, અચોક્કસ ક્ષાગણીવાળો.

ધંધા—દરીઆ અને વહાણ વિગેરેને ક્ષમતા ધંધા કરનાર.

રોગ—સલેખમ વિગેરે.

રાહુ—DRAGON'S HEAD.

ચિહ્ન— રા==♄

નામ—રાહુ, સર્પ, અસુર, કૃષ્ણિ, તમસ, સૈંદિભય, અગ્નિ, પૃથ્વીભાષા, મુન્ડનોડ. (Moon's Node.)

ગતિ—૧૮ વર્ષે બાર રાશિ પુરી કરે છે.

*સ્વભાવ—ગુરુ શુક્રના જેવો.

કારક—હાતિ.

રંગ—કાળો.

દેળ—અશુભ.

નંગ—ગોમેદ (Amethyst)

ધાતુ—સીસું.

કેતુ—DRAGON'S TAIL.

ચિન્હ— કે==ૐ

નામ—કેતુ, ધ્વજ, શિખિ, Moon's south node.

ગતિ—૧૮ વર્ષે બાર રાશિ ફરી વળે છે.

સ્વભાવ—શનિ જેવો.

રંગ—ધુમાડા જેવો.

ધાતુ—પીત્તાદ.

દેળ—અશુભ.

નંગ—લસણીઓ. (Garlic gem).

ફોરચ્યુન—FORTUNE.

ચિન્હ— ફો==⊕

દેળ—શુભ.

આ ગ્રહ કદિપત છે. તે લગ્ન, ચંદ્ર ને સૂર્યના ઉપર અવગંધીને ચાલે છે.

*આપણા જોશીઓ શનિ જેવો ગણે છે.

સારાંશ:—

આ ઉપર લખેલ સર્વે ગ્રહોની અસરો જે જે ભુવનમાં ને રાશિમાં સખળ કે નિર્જળ થઈને તેઓ ખેડેલા હોય તેના પ્રમાણમાં તે ભુવનને લગતી હકીકત ઉત્પન્ન કરે છે. ખાસ કરીને જે ગ્રહ લખે હોય છે તે આ સર્વે લખેલ હકીકત ને મનુષ્યને લાગુ પડે છે, અથવા ખીજાં ભુવનોમાં હોય છે તે તે પ્રમાણે ભુવનને લગતા આશામી અને ચીજને લાગુ પડે છે. વિશેષ પ્રવંજોપાત સમગ્રવચામાં આવશે.

પૌરાણ્ય એટલે હિન્દુ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર આધારે ગ્રહોનું આધિપત્યપણું ઘણી ઘણી બાબતો ઉપર છે, જેનું દાષ્ટક એપેન્ડીક્ષ અ માં આપવામાં આવ્યું છે.

ગ્રહ શીલ.

ગ્રહ નામ:—રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરુ, શુક્ર, શનિ, રાહુ, કેતુ, યુરેનસ, નેપ્ચ્યુન. (ફોરેન્ચ્યુન એ કલ્પિત ગ્રહ છે.)

શુભ ગ્રહો:—રવિ, ચંદ્ર, ગુરુ, શુક્ર.

પાપ ગ્રહો:—મંગળ, શનિ, રાહુ, દર્શલ.

મિત્ર ગ્રહો:—બુધ, નેપ્ચ્યુન.

પુરુષ ગ્રહ:—રવિ, મંગળ, ગુરુ, શનિ. x દર્શલ.

સ્ત્રી ગ્રહ:—ચંદ્ર, શુક્ર. નેપ્ચ્યુન.

નપુંસક ગ્રહ:—બુધ.

*અહીં સૂર્ય પાપ ગ્રહ ગણાયેલ છે.

કૃષ્ણેન્દુ સૂર્યારક્ષાનૈઋત્યાઃ વાવાઃ સમસ્તૈર્યુત દંદુઓપિ ॥ ૧ ॥

રવિ, મંગળ, શનિ, પાપ ગ્રહો છે ને કૃષ્ણ પક્ષનો ચંદ્ર તથા પાપ ગ્રહ યુત ચંદ્ર પાપ છે.

xશનિને પુરુષ ગ્રહ ગણ્યો છે છતાં અહીં તે નપુંસક ગણાય છે.

શ્રીગણેશમિત્રવાઃ પુર્માસઃ સિદ્ધિસિદ્ધિં શુભમી ચ વંદી ॥

રવિ મંગળ ગુરુ-પુરુષ છે. ચંદ્ર શુક્ર સ્ત્રી, ને બુધ શનિ નપુંસક ગણાય છે.

ગ્રહ કોષ્ટક:---

(૩૮)

શ્રીજ્યોતિષરહસ્યમ્

[પરિચ્છેદ ૩]

ગ્રહ	દ્વિજી નામ.	ઉચ્ચાર	નિશાન.	ર	ચં	મં	લુ	ગુ	શુ	શ	હ	ને	રા	કે	ફો
રવિ	Sun.	સન	☉												
સૂંદ.	Moon.	મુન	☾												
મંગળ.	Mars.	માર્સ	♂												
બુધ.	Mercury.	મરક્યુરી	♿												
ગુરુ	Jupiter.	જ્યુપીટર	♃												
શુક્ર.	Venus.	વીનસ	♀												
શનિ.	Saturn.	સેટર્ન	♄												
હર્શલ.	Herschel.	યુરેનશ (હર્શલ)	♅												
નેપચ્યુન.	Neptune.	નેપચ્યુન	♆												
રાહુ.	Moon's node (Head.)	મુન્સનોડ	♁												
કેતુ.	Moon's node (Tail.)	મુન્સનોડ	♁												
ફોર્ટ્યુન	Fortune.	ફોર્ટ્યુન	♁												

કેળ.

શુભ.

શુભ.

અશુભ.

(અવ્યોક્તસ). શુભ

શુભ.

શુભ.

અશુભ.

અશુભ.

અવ્યોક્તસ. (અશુભ.)

અશુભ.

અશુભ.

શુભ.

પરિચ્છેદ: ૪ Chapter IV.

રાશિ શીલ:—

The signs in the Zodiac are not the bodies but spaces of 30 degrees each, and divide the Ecliptic or the apparent track of the Sun and Planets round the earth into twelve equal parts, and the measurement both of the Ecliptic & of the Equator begins from the point where they cross each other i. e. the 1st Point of Aries as the Sun ascends forthwards. " Alan Leo. "

ભમંડળના ૩૬૦ અંશ છે. ને તેના ચાર ભાગ પાડ્યા છે, તે હરેકને રાશિ કહે છે. એટલે ૩૦ અંશના એક સમૂહને રાશિ મંજા આપી છે, ને તે ચારે રાશિઓ જુદા જુદા નામથી ઓળખાય છે.

રાશિનાં નામ—

૧ મેષ. ૨ વૃષ. ૩ મિથુન. ૪ કર્ક. ૫ સિંહ. ૬ કન્યા.
૭ તુલા. ૮ વૃશ્ચિક ૯ ધન ૧૦ મકર, ૧૧ કુંભ. ૧૨ મીન.

(a.) રાશિઓના ઉત્તર દક્ષિણ ભેદ.

ઉત્તર તરફની ૬ રાશિઓ (Northern signs).

મેષ, વૃષભ, મિથુન, કર્ક, સિંહ, કન્યા.

દક્ષિણ તરફની ૬ રાશિઓ (Southern signs).

તુલા, વૃશ્ચિક, ધન, મકર, કુંભ, મીન,

(b.) Elements રાશિઓના તત્વ ભેદ:—

(Fiery) અગ્નિ રાશિ—મેષ, સિંહ, ધન.

(Earthy) પૃથ્વી રાશિ—વૃષભ, કન્યા, મકર.

(Airy) વાયુ રાશિ—મિથુન, તુલા, કુંભ.

(Watery) જલ રાશિ—કર્ક, વૃશ્ચિક, મીન.

(c.) Qualities-રાશિઓના ગુણ:—

(Moveable) ચર રાશિ—મેષ, કર્ક, તુલા, મકર.

(Fixed) સ્થિર રાશિ—વૃષ, સિંહ, વૃશ્ચિક, કુંભ.

(Common) દ્વિસ્વભાવ રાશિ—મિથુન, કન્યા, ધન, મીન.

(d.) Power=સ્થાન સત્તા:—

(Cardinal) કેન્દ્ર રાશિ—મેષ, કર્ક, તુલા, મકર.

(Succeedant) પશ્ચાદ્ગત રાશિ—વૃષ, સિંહ, વૃશ્ચિક, કુંભ.

(Cadent) આપોકલીમ રાશિ—મિથુન, કન્યા, ધન, મીન.

(e) Masculine or Positive } રાશિ જાતિ ભેદ:—
Feminine or Negative Signs. }

પુરુષ રાશિ=પોઝીટીવ. { (એકી રાશિ.)
મેષ, મિથુન, સિંહ, તુલા, ધન, કુંભ.

સ્ત્રી રાશિ=નેગેટીવ. { (એકી રાશિ.)
વૃષભ, કર્ક, કન્યા, વૃશ્ચિક, મકર, મીન.

(f.) Short and long ascension. રાશિ દૈર્ઘ્ય:—

લઘુ રાશિ—મકર, કુંભ, મીન, મેષ, વૃષ, મિથુન.

દીર્ઘ રાશિ—કર્ક, સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, ધન.

(g.) Fruitful. ફળદ્રુપ રાશિ:—કર્ક, વૃશ્ચિક, મીન.

Barren. વંધ્ય રાશિ—મિથુન, સિંહ, કન્યા.

Double bodied દ્વિત્વ શરીરવાળી રાશિ:—

મિથુન, મીન અને ધન રાશિનો પૂર્વ અર્ધ ભાગ.

(h.) Equinoxial વિષુવ રાશિ—મેષ. તુલા.

Tropical અયન રાશિ—કર્ક. મકર.

(i.) રાશિ ચતુષ્ક.

(Physical sign) શારીરિક રાશિ—મેષ. વૃષ. મિથુન. કર્ક.

(Psychic) અધ્યાત્મિક રાશિ—સિંહ. કન્યા. તુલા. વૃશ્ચિક.

(Spiritual) ધાર્મિક રાશિ—ધન. મકર. કુંભ. મીન.

(j.) રાશિ ત્રિતય.

(Intellectual) બુદ્ધિ વિષયક રાશિ—મેષ. વૃષભ. મિથુન.

(Maternal) માતૃક રાશિ—કર્ક. સિંહ. કન્યા.

(Generative) ઉત્પાદક રાશિ—તુલા. વૃશ્ચિક. ધન.

(Serving) સેવક રાશિ—મકર. કુંભ. મીન.

(k.) રાશિ પરત્વે રૂતુ.

(Spring) વસંત ઋતુ રાશિ—મેષ. વૃષભ. મિથુન.

(Summer) ઉષ્ણ ઋતુ રાશિ—કર્ક. સિંહ. કન્યા.

(Autumn) પાનખર ઋતુ રાશિ—તુલા. વૃશ્ચિક. ધન.

(Winter) શિતળ ઋતુ રાશિ—મકર. કુંભ. મીન.

(૭.) * આર રાશિઓના સ્વામિ:--

મેષ	મંગળ
વૃષ	શુક્ર
મિથુન	બુધ
કર્ક	ચંદ્ર
સિંહ	સૂર્ય
કન્યા	બુધ
તુલા	શુક્ર
વૃશ્ચિક	મંગળ
ધન	શુક્ર
મકર	શનિ
કુંભ	શનિ (હર્શલ) +
મીન	શુક્ર (નેપચ્યુન)

જો કે આપણામાં સ્વગૃહી રાશિ ને તેનાથી સાતમી રાશિ અસ્તરાશિ કહેવાય છે. છતાં તેને નબળા ગણી નથી. પણ પાત્રિમાત્ર વિદ્વાનો તેને Detriment Signs અસ્ત રાશિઓ કહે છે. ને જોડલો સ્વગૃહી ત્રણ સારો ગણાય છે તેટલો નબળો અસ્તરાશિમાં ગણાય છે.

* જગાલિપો ભૂતનયશ્ચ શુક્ર: તુલા વૃષેન્દ્રો મિથુનાંગનાપ: ॥

બુધસ્તુર્કર્કાધિપતિર્હિમાશુ: ॥ ધનુર્ફલેન્દ્રો શિષ્ણામિધાન: ॥ ૧ ॥

શનિશ્ચરકુંભ સ્થગાધિપ: સ્વાત્ સિંહાધિપો મારકર નામ ધેય: ॥ ૨ ॥

રાશિ આર છે તે પૈકી સિંહથી ૭ રાશિ સૂર્યની સત્તાની ને કુંભથી ૭ રાશિ ચંદ્રની સત્તાની છે. તે પૈકી સૂર્યે સિંહ ને ચંદ્રે કર્ક પોતાને માટે રાખી બાકી શીઘ્ર ગતિના પ્રમાણમાં અનુક્રમે બુધ, શુક્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિને પોતાની એક એક રાશિ આપી. તે હીસાએ રાશિઓના સ્વામિ કહ્યાયા એટલુંજ નહિ પણ તે ને રાશિઓમાં તેના તેના સ્વામિના સરખા ગણો હોય છે.

+કુંભ રાશિનો સ્વામિ શનિશ્ચર છે. ઈંગ્રેજીમાં સાથે યુરેનસ અથવા હર્શલ ગણેલ છે, તથા મીન રાશિનો શુક્ર છે છતાં સાથે નેપચ્યુન પણ ગણ્યો છે, કારણ કે તેઓ રાશિઓ ને તે પ્રહોના ગુણને મળતી છે.

(મ.) રાશિ પરત્વે અસ્તગ્રહ.

મેષ	શુક્ર
વૃષ	મંગળ
મિથુન	ગુરુ
કર્ક	શનિ
સિંહ	શનિ
કન્યા	ગુરુ
તુલા	મંગળ
વૃશ્ચિક	શુક્ર
ધન	બુધ
મકર	ચંદ્ર
કુંભ	રવિ
મીન	બુધ

(ન.) ઊચ્ચ નીચ ગ્રહ:—*

ગ્રહ.	ઉચ્ચ.	નીચ.	અંશ.
રવિ	મેષ	તુલા	૧૯
ચંદ્ર	વૃષ	વૃશ્ચિક	૩
મંગળ	મકર	કર્ક	૨૮
બુધ	કન્યા	મીન	૧૫
ગુરુ	કર્ક	મકર	૧૫
શુક્ર	મીન	કન્યા	૨૭
શનિ	તુલા	મેષ	૨૧
રાહુ	મિથુન	ધન	૩
કેતુ	ધન	મિથુન	૩
પરમજ	વૃશ્ચિક	વૃષ	

* અગ્રોદિગં શે ૧૦ વૃષભસ્તુ રામે: ૩ નકાદદકૈ: ૨૦ તિથિમિથા કમ્બા ॥

કર્કગરાંશૈ: પ્રમિતૈશ્ચ મીન: તુલાકદકૈ: રવિ તુંગમાનિ ॥ ૧ ॥

ને કે ગ્રહોત્તી ઊચ્ચ નીચ રાશિઓ સરખી છે છતાં અંશોમાં પૌર્વાત્ય રીતિથી રવિ ૧૦, ગુરુ ૫, શનિ ૨૦, રાહુ ૨૦ અંશે છે. ને ચંદ્ર, મંગળ, બુધ ને શુક્રના અંશો પણ સરખા છે.

મેષ રાશિ.

ARIES==The Ram.

ઋગ્મથુરો વેદપદોદ્રિચારી । રક્તોતિશબ્દોલ્પ સવેન્દ્રદિક્ષ્પઃ ॥

અદ્યથુરોના વિષમોદ્રમી ચ મેષોભવેત્ મીઠકરૂપધારી ॥ ૧ ॥

નિશાની—

☈==☈

નામ—અજ, વિશ્વ, તુંગર આદ્ય, G. Krios, ક્રિય, એરીઝ, અરે, દમલ,
ફરવરદીન, અમકાટ, મીનરવા, કાટીઆક.

દિશા—પૂર્વ.

સ્વરૂપ—ધેતુ.

નંગ—Amethyst ગોમેદ કે ચાકુત જેવું આસમાની નંગ,
Diamond હીરા.

રંગ—સફેત (સ્હેજ રતાશવાળો).

સ્વામિ—મંગળ.

એકજ તત્વરાશિ—સિંહ, ધન.

અવયવ—મસ્તક, સ્હેરો.

સ્વભાવ—દૈનિક, દિવસ રાત્રી સરખી જણાવનાર, શુષ્ક, વૈભવી,
અનિયમિત, ઉગ્ર, પૂર્વ દિશા સંબંધી, મંગળનું પોત્રીટીવ ધર.

રોગ—Gunboils ફોક્ષા, સોજા, ખીસ, ગાંઠ, દરાજ, શીફર, મગજે લોહીતું
ચઢવું, દાંતનો દુઃખાવો, માથાનો દુઃખાવો, માથાની તાસ,
સ્ત્રીના ગર્ભસ્થાનની ગાંઠ વિગેરે, (Small pox) બળાયા.

સ્થાન—દેર ને અકરાંનાં સ્થાન, રેતાળ અથવા પહાડી જમીન, એકાંત
જગા, ચારને ગ્રંતાવાની જગા, નદી જમીન.

આકૃતિ—શુષ્ક શરીર, મધ્યમ કદ, સ્હેજ ઉચું પાતળું શરીર, મોટાં
લાડકાંવાળું, મજબૂત અવયવ, લાંબુ મોઢું, કાળા બચુટી, લાંબી
ફાંશ-ગરદન, જાડા ખભા, ખડખડા વાળ.

કુશ—દિગ્ગેન્ડ, જર્મની, ડેન્માર્ક, લોઅરપોલેન્ડ, પેલેસ્ટાઈન, સીરીઆ, બુડીઆ.

શહેર—નેપેસ, કેપ્પુઆ, વેરેના, ફ્લોરેન્સ, મારસેલ્સ, કેકો, લીશેસ્ટર,
ફ્લોરેન્સ, અરગેનો, અરગન્ડી, સારાગોત્રા,

વૃષભ રાશિ.

TAURUS==The Bull.

વૃષોગનાશુક્રતનુઃ શિરશ્ચ યામ્યેશ્વરો રાત્રિચરો વિષ્ણુપાદઃ
પૃથ્વીચરો શ્રીતમરસ્તુરુક્ષઃ મધ્યમજઃ સ્વાદ્વિષ્ણોદ્ગમીચ ॥ ૧ ॥

નિશાની ૨==૪

નામ—વૃષ, વૃષભ, દક્ષ, ગો, ગોકુળ, તાવર, (રિ), Taurus ટેરસ,
ગાવ, સૌર, અરદી, બેહશદ, ગામ, પીનસ.

દિશા—દક્ષિણ (અથવા દક્ષિણ પૂર્વે.)

સ્વરૂપ—ખગદ.

નંગ—Emerald પાનું.

Mossagate (ગોમેદ, અઝીક, અથવા મુઝેમાની પથ્થર જેવું નંગ.)

રંગ—સફેદ (સફેદ પીળાશવાળો)

સ્વામિ—શુક.

એકજ તત્ત્વરાશિ—કન્યા, મકર.

અવયવ—ગરદન, ગળું.

સ્વભાવ—શીતળ, શુષ્ક, હિંદાશ, રાત્રી ખળી, શુકનું નેત્રીય ધર.

આકૃતિ—પહોળું કપાળ, મધ્યમ કદ, સફેદ જાડું, મોટું મોટું, ભ્રમ આંખો,
(કાળી અથવા ભુરી), મોટા ખભા, ટુંકી ગરદન, પહોળું ને મોટું
નાક તથા ગરદન, જાડા ઓઠ, આગળ વળી ગયેલ કાળા વાળ.

રોગ—(Kings evil) લકવો, ગળાનો સોજો, ગળાનાં દરદો, ભસ્મી
ધરો, ઓળીઆ, દાંતનાં દરદો, આંખનાં દરદો.

સ્થાન—ઘોડાનાં સ્ટેબલ, હલકાં ઘરો, ખેતીનાં હથીયાર હોય તેવાં સ્થાન,
જનાવરોને ચરવાની જગ્યાઓ, મેદાનો, ખેતર, ભોંયરાં વિગેરે.

દેશ—આયરલેન્ડ, પર્સીયા, જ્યોર્જીઆ, એસીયા માઇનોર, આર્મેનિયો,
સાઇપ્રસ પોલેન્ડ, વ્હાર્મટ રશીઆ.

શહેર—ડાહ્લીન, મેન્યુઆ, લીપઝીક, પારમા, પેલ્લરમો વિગેરે.

મિથુન રાશિ.

GEMINI==The Twins.

યુગ્મઃ પુમાન્ દ્વિ પ્રકૃતિઃ દિવાગઃ સ્નિગ્ધસ્તુશૂચ્યોવિપમોદ્ગમીચ ॥

મધ્ય પ્રજઃ પશ્ચિમપો દ્વિપાદો મૂરિસ્વનોળ્લો યુગલસ્વરૂપઃ ॥ ૧ ॥

નિશાની. ૩==૫.

નામ—૬૬, નુ, યુગ્મ. ત્રીતીય, જીતુમ (Didumos), gemini
જમીની, દોપેકર, બેવઝ, ખોરદાદ, દામરીર, સાંઘ.

દિશા—પશ્ચિમ (રહેજ દક્ષિણ)

સ્વરૂપ—સ્ત્રી પુરૂષ સાથે સાથે.

નંગ—Beryl (વૈશ્ય, પિરોબે, નીલમણિ જેવું નંગ.)

Aquamarine (ખુલા રંગનું દરીયાના પાણી જેવું નંગ છે) નીલમણી.

સ્વામિ—બુધ.

એકજ તત્વ રાશિ—તુલા, કુંભ.

અવયવ—હાથ, પહેંચા, ખભા.

રંગ—સફેદ (લાલ સાથે મળેલ).

સ્વભાવ—ઉજા, ભીનાશવાળી, ગંભીર દૈનિક, બેવડા શુભવાળી, દિવસ
બળી ખુબરાશિ.આકૃતિ—સીધું, ઉચ્ચ સ્વરૂપ, ગંભીર રહેશે, (ચોખો નહીં પણ ઝાંખો ને
કાળો,) લાંબા હાથ, (લોપણ હસ્તપાદ કુંડા), ઘણુંજ મજબૂત
શરીર કાળા વાળ, આગળ પડતી હડપચી, ફરતી ને તદન ચોખી
કિતાવળી દષ્ટિ, સારો જ્ઞાની, સંસારી બાબતનો અનુભવી.રોગ—નાના અકસ્માત, હાથ ખભા ને હસ્તની નખખાઈ, બગડેલું લોહી,
નસોમાં પવનનું ભરાવું, હદ પારની કંપનાઓથી થતા બાધિ,
રોગોની નખખાઈ.સ્થાન—પ્લાસ્ટરીંગ, ઘરની ભીંતો અને ઓરડાઓ, ટેકરીઓ, કુંગરો,
ભંડાર સ્થાન, અનાજ સંગ્રહસ્થાન, પેટીઓ ને મોટી જગાઓ,
રમતની જગા.દશ—ટ્રીપોલી, ઉત્તર અમેરીકા, લોઅર ઈજિપ્ત, ફ્લોરેન્ડસ, લોંબાર્ડી,
સારડીનીઆ, બેલજિઅમ, પશ્ચિમ ઇંગ્લેન્ડ, યુનાઇટેડ સ્ટેટસ ઓફ
અમેરીકા.

શહેર—લંડન, વર્સેઇસ, મેન્ટસ, કારડોવા, ન્યુરેમ્બર્ગ.

કર્ક રાશિ.

CANCER==The Cray.

અંગના વહુસવ શ્રપાટલો । રાત્રિગો જલગતશ્ચ શ્વીઘ્રગઃ॥

સ્નિગ્ધભૂરિચરણોત્તરાધિપઃ । શ્લેષ્મલઃ કમલભૂશ્ચ કુલીરઃ॥૧॥

નિશાની—

૪==૭

નામ—કુર્કીર, કર્કટક, કર્કટ, G. Karkinds, Cancer. કેન્સર,
ખરચંગ, સરતાન, તીર મરચંગ, મરકયુરી.

દિશા—ઉત્તર.

સ્વરૂપ—કરચલું.

નંગ—Emerald=પાનુ, Black Onyx=કાળું—ગોમેદ.

રંગ—લીલો.

સ્વામિ—ચંદ્રમા.

એકજ તત્વરાશિ—વૃશ્ચિક, મીન.

અવયવ—છાતી ને પેટ.

સ્વભાવ—શીતળ, બીનાશવંત, રાત્રીખળી, મુંગી, બોખડી, ક્ષુદ્રુપ.

આકૃતિ—નીચું ને નાનું કદ. ઉપલો ભાગ નીચલા કરતાં મોટો, ગોળ
મુખ, રોગી જાંઘો જેત મહેરા, કાળા વાળ, નાની આંખો,
ઘણાં છાકરાં (ને સ્ત્રી હોય તો).

રોગ—કફ, જળધર, ચાંદી, અપચા, છાતી ને પેટના વ્યાધિ, આખા
શરીરમાં વ્યાધિ, આંચળનાં દરદો, નખળી પાચનશક્તિ, ક્ષય,
પેટમાં પાણી વિગેરે ગગડટ.

સ્થાન—દરીઓ, મોટી નદીઓ, નદીઓની નજદીકની જગાઓ, કુવા,
ઝરા, ભોંયરાં, ટાંકા, વિગેરે.

દેશ—હોલેન્ડ, સ્કોટલેન્ડ, ન્યુઝીલેન્ડ, આખો આફ્રિકા.

શહેર—આયસ્ટર્ડામ, કેડીઝ, કોન્સ્ટાન્ટીનોપલ, વેનીસ, જનોવા, થોર્ક,
ન્યુયોર્ક, મીતન, માન્ચેસ્ટર.

સિંહ રાશિ.

LEOT==he Lion.

અલ્પ દ્રુતર્વેદ વદોદ્રિચારી । દૃઢઃ સ્થિરઃ પ્રાકૃપતિરુષ્ણ તેજાઃ ॥
 શબ્દાધિકોરણ્યચરોય કુક્ષો । સિંહસ્તયાધુસર વિગ્રહશ્ચ ॥ ૧ ॥

નિશાની— ધ=૦૦

નામ—કંઠીરવ, મૃગેન્દ્ર, લેય, Leon, Leo, લીઓ, શીર, અશદ,
 અમરદાદ, સાર, ન્યુપીટર.

દિશા—ઉત્તર પૂર્વ.

સ્વરૂપ—સિંહ.

નંગ—(Ruby) માણેક, (Diamond) હીરો.

રંગ—લાલ અથવા લીલો.

સ્વામિ—રવિ.

એકજ તત્ત્વ રાશિ—મેષ ને ધન.

અવસ્થા—પાંસરાં, ખરડાનો ઉપલો ભાગ અથવા કરંડ.

સ્વભાવ—ઉષ્ણ, દિવસ બળી, સત્તાધારી, વંધ્ય.

આકૃતિ—મોટું ગોળ મોટું, મોટી લઘ્ય આંખો (સામે વેંચાજ કરતી)
 તીવ્ર દષ્ટિ, સંપૂર્ણ અને મોટું શરીર, પહોળા ખભા, પીળાશ ને
 કાળાશવાળા વાળ (વળી ગયેલા), બાહુ પાતળી, ગંભીર મુખ,
 લયંકર ચહેરો, સુદૃઢ રીતે ચાલનાર, મન માયાળુ.

રોગ—પાંસલાં અને છાતીની પટીઓમાં થતાં દરેક જ્વરનાં દરદો, ફેફસામાં
 પર, ગરદન પીડા, હૃદયના ધમકારા, તાણુ, પ્લેગ, ગુસ્સામાં
 ધુન્ધું, સુજેલી આંખ, પીળો કમળો, હરકોઈ ઉડતા રોગો.

સ્થાન—જંગલી પ્રાણીનાં રહેઠાણુ, જંગલ, પહાડી મુલક, રાજના મહેલ,
 કાલ્હા, મેદાન, અગ્નિ સ્થાન.

દેશ—ફ્રાન્સ, ઇટાલી, સીસીલી, આર્જેન્સ, બોલીબીયા, રોહીઆ,
 સીડન, દાયર.

રાહુર—બાય, ખ્રિસ્ટલ, ટાન્ટન, ડેમારકસ, બોલ્ટન, પોટર્સમાઉથ,
 રીક્કાડેક્ષીઆ.

કન્યા રાશિ.

VIRGO==The Virgin.

યાજ્ઞેશ્વરો રાત્રિચરો દ્વિપાદ । સીતોગના દ્વિપકૃતિર્વિચિત્રઃ॥

તુલ્યોદ્ગમીભૂમિચરોઽર્યસૂત્ર । કક્ષોગનારુપો યુવતિસ્વરુપઃ ॥૧॥

નિશાની—

♍==♍

નામ—પાથોન, રમણી, તરણી, યુવતી. G. Pathenos, Virgo વર્ગો,
ખુશો, સોમખેલ, શહેરવર, અદશેલ, સીરસ.

દિશા—દક્ષિણ (જરા પશ્ચિમ તરફ).

સ્વરૂપ—કન્યા.

નંગ—Pink Jasper ગુલાબી રંગનો પોખરાજ,
Hyacinath માણેકના જેવું નંગ.

રંગ—કાળો (સ્થેજ વાદળી સાથેનો).

સ્વામિ—બુધ.

એક તત્વરાશિ—વૃષ, મકર.

અવયવ—પેટ ને આંતરડાં.

સ્વભાવ—શીતલ, ઉદાર, સ્ત્રી જાતિ, રાત્રી જાળી, બુધનું ઘર અને ઉચ્ચ
સ્થાન.

આકૃતિ—પાતળું શરીર, સ્થેજ ઉંચું પણ સુંદર, રાતો ને સ્થેજ કાળો
મહેરો, કાળા વાળ, ચાલાક, મસ્કરો, વખણાયેલ, ઇતિહાસનો
શોખીન, તીણો શબ્દ, ખાંતીલો, મ્હેનતુ.

રોગ—કીડાઓ, પવનના વ્યાધિ, ઉઝકા, કમી, ચુંક, આંતરડાંનાં દરદો,
છુપા ભાગની ગોળી (અંડ) ને લગતાં દરદો, ઈંદ્રિય વ્યાધિ,
પેટનો કાઠપણ રોગ.

સ્થાન—ડેરી હાઉસ, અભ્યાસની જગો, અનાજનું ખેતર, ઘાસ, વટાણા
બીજે ખી રાખવાનું સ્થાન.

દેશ—તુર્કસ્થાન, ક્રોએશિયા, એસીરીયા, ગ્રીસ, થેસીલી, કારીન્ય, મોરીઆ,
સ્વીટઝર્લેન્ડ.

શહેર—પારીસ, જેરસલેમ, ખેરીઝ, લાઅન્સ, ખીડીમ, ખગદાદ, શેલ્ટનહેમ.

તુલા રાશિ.

LIBRA==The Balance.

ચરોલ્પસૂ: પશ્ચિમવોદ્વિપાદ । સ્તિગ્ધોતિજ્ઞો દિનરાત્રીચારી ॥

તુલ્યોદય:સ્યાત્પુરુષસ્તથોળ્ગ: તુલાસ્વરૂપાતુતુલાનિરુક્તા ॥૧॥

નિશાની— ૭==૮

નામ—તૌલિ, વૈલુક, ઘટા, જુક G. Zugar, Libra લીબ્રા, ત્રાજુ, મીઝન, મહેર, તુલાર, વજન.

દિશા—પશ્ચિમ.

સ્વરૂપ—કાંટો અથવા તાજવું.

નંગ—Diamond (હીરો), Opal=લસણીઆ જેવો રંગ બદલતો કિમતી પથ્થર.

રંગ—કાળો ને ઘેરો લાલ.

સ્વામિ—શુક.

એક તત્વરાશિ—મિથુન ને કુંભ.

અવયવ—પેદું, ગુરદા ને બરડાનો પાછલો ભાગ.

સ્વભાવ—ઉણ્ણ, બીનાશ, ગંભીર, રાત્રી દિવસ સરખી કરનાર, દિવસ બળા, શુક્રનું ગોઝીટીવ ધર.

આકૃતિ—સારું શરીર, સીધું ઉચું સુંદર શરીર, ગાલ સુંદર, ગંભીર ચહેરો, રાતાશ અને ઘોળાશ સરખી રીતે (યુવાવસ્થામાં), સુંવાળા લાંબા પીળા વાળ.

રોગ—(Stone) પથરી, રેતી, વિગેરે પેશાબના વ્યાધિ, ગુરદા કે પેદુનાં દરેક જતનાં દરદો, મીઠો પેશાબ, કમરનાં દરદો, ધાતુને લગતાં દરદો, ગરમીનાં દરદો, ઈંદ્રિય અને પેદુમાં પડતાં નાસુરો. પેશાબના કુકા તથા ઈંદ્રિય અને બરડાના પાછલા ભાગમાં થતો વ્યાધિ, લોહિનો ખીગાર.

સ્થાન—વીન્ડમીલ્સની નજદીકની જગો, લાકડાં વિગેરે કપાય છે તેવી જગો, પર્વતનાં શિખરો, ઘરો, ઘરમાં મેડાની જગો, (Chambers) વિગેરે.

દેશ—ચાઈના, જાપાન, ઓસ્ટ્રીયા, અપરહિંસ, ટીબેટ, લીવોનીઆ, ટાર્કીઅન.

શહેર—એન્ટ્વર્પ, લીસ્ટન, ફ્રેન્કફર્ટ, વાગેના, શાર્લ્સટન.

વૃશ્ચિક રાશિ.

SCORPIO==The Scorpion.

અહો રાત્રિમઃપીતવર્ણઃક્રૂફીસ્યા દરણ્ય પ્રચારોત્તરાશ્વાપતિશ્ચ ॥

સમાનોદયોઘૂરિપાદઃસ્થિરશ્ચ પ્રસૂતૌચમુક્તોગનાત્તિઃ સતેજાઃ ॥૨॥

નિશાની—

♏==♍

નામ—કૌર્પ્ય (Scorpios) અગ્નિ, અહમ, કટિ, સ્કોર્પિઓ (Scorpio)

કઞ્ઠદુમ, અદરબ, આંવાં, કાઝામ, માર્શ.

દિશા—ઉત્તર (જરા પૂર્વ તરફ)

સ્વરૂપ—વિંછી.

નંગ—Topaz પોખરાજ, Malachite એક મતનું ઈંગ્રેજી નંગ.

રંગ—સાઉન (શામળું, જુરું, ઉંદું, બદામી.)

સ્વામિ—મંગળ.

એક તત્વરાશિ—કર્ક, મીન.

અવયવ—ગુણ, દ્રવિય.

સ્વભાવ—શીતલ, જળમય, રાત્રી બળી, રાત્રી માટે મંગળનું નેગેટીવ
પણ આનંદી ધર, ઘણું કરીને ઠગ સ્વભાવ.આકૃતિ—મડુ, મજબૂત, શક્તિવાંત શરીર, ચોખડો, ભુખરો રહેશે.
કાળા વાળ, શરીર ઉપર વાળ, નાના પગ, ટુંકી ગરદન.રોગ—ગુણનાં દરદો, રેતી, પથરી, ગોળા અને દરેક છુપા ભાગનાં દરદો,
સ્ત્રીનાં દરદો, ભગંદર, આંતરંગળ, મસા, આંતરડાંનું પેશાબની
કાચળામાં ઉતરી પડવું મરદ અને સ્ત્રીનાં ગુણ દરદો, ગર્ભસ્થાનન
દરદો, શીશ્યુલા.સ્થાન—છાતીએ ચાકનાર પ્રાણીને રહેવાની જગો, ઝેરી જનાવરોની
જગો, આગ, ખેતર, પાણી પાસેનાં ખંડેર, તલાવ, રસોડું.

દશ—મોરોઝા, એડ્વર્સ, બેવેરીઆ, બેરબેરી, જીડીઆ, ફેઝ, નોર્વ.

શહેર—થેન્ટ, લીવરપુલ, મેસીના.

ધન રાશિ.

SAGITARIUS==The Archer.

તુલ્યોદ્ભવી શીતરુચિર્દિવાગ । પીતોતિશ્ચરો પુહ્નુત્કિમ્ ॥

લઘુર્નરઃ સ્યાત્ત્વિજરીર રાશિ । ધનુઃ સ્વરૂપો ધનનામધેયઃ ॥ ૧ ॥

નિશાની—

૯==૪

નામ—ધન્વી, આપ, શરાશન, તૌક્ષિક-Toxikos, Sagitarious
સેજ્ટેરીયસ, કમાન, કૌશ, આદર, ગમાર, દીએનાં.

દિશા—પૂર્વ (પણ જરાક દક્ષિણ તરફ).

સ્વરૂપ—કામકું (ધનુર્બાણ).

નંગ—Carbuncle માણેક, Turquoise=શીરોઝો (ખુ રંગનો).

રંગ—પીળો.

સ્વામિ—શુર.

એક તત્વરાશિ—સિંહ, મેષ.

અવયવ—ઝાંધ ને ઝાંધની પાછળના ભાગ.

સ્વભાવ—ઉજા, શુષ્ક, પુરૂષ જાતિ, દિવસ બળી. બેવડું સ્વરૂપ,
શુરનું પોઝીટીવ ધર.આકૃતિ—સુંદર મુખ, સ્લેજ લાંબું મોઢું, (અંપૂર્ણ રાત્રી અથવા સનઅન્ટ)
ચેરનટના રંગના વાળ, મજબૂત શરીર, તાલ, ઘોડાનો શોખીન.રોગ—જાંઘનાં દરદો, લગદરો, ઝાડાના માર્ગમાં થતાં દરદો, ઝોડીનું
ગરમ થવું, ઘોડા વિગેરે જનાવરોથી થતી પીડા, આગથી બળવું,
તાવ, ગરમીનાં દરદો, પુકળ મેનતથી થતાં દરદો, ચોપમાં
જનાવરથી પીડા.સ્થાન—સરકરી ઘોડાનું રોગશ, ચોપમાં જનાવરની જગા, ટેકરીઓ, ઉંચી
જગાઓ (ખેતરોમાં), અમિ પાસેનાં સ્થાન ને તે ઉપરનો માગ.

દેશ—અર્મીઆ, સ્વેઈન, ડેન્માર્ક, હંગેરી, મોરેશીયા.

શહેર—બુડા, નેપલ્સ, શેરીડ, નરબોન, રોટનબર્ગ, સ્ટટગેન્ડ, કોલોન, ટોલેડો.

મકર રાશિ.

CAPRICORNUS==The Goat.

વામ્યેશ્વરોરાત્રિચરોઽવિપાદઃ । ચરોલ્લુઃ સ્ત્રીસ્તુહિનશ્ચક્રતઃ ॥

વાયશ્વરઃ કર્ણરણરુપો । મુખેર્નિરુક્તો મકરાભિવાનઃ ॥ ૧ ॥

નિશાની— ૧૦==ઠ

નામ—મૃગ, મૃગાસ્ય, નક આક્રોકેરો. Agokeros, Capricorn
કેપ્રી કોર્ન, ગોઝ, ગર્ધ, દેહે, મકર, વેસ્તા.

દિશા--દક્ષિણ.

સ્વરૂપ--મગર (જંગલી બકરો.)

નંગ--White Onyx સફેદ ગોમેદ, Moonstone ચંદ્રકંત.

રંગ--કાળો, ઝાંખો, ભુરો.

સ્વામિ--શનિ.

એક તત્ત્વરાશિ--ટા, કન્યા.

અવધવ--દીપ્યણુ ને તેની ઉપરનો ભાગ.

સ્વભાવ--શનિનું નેગેરીય ધર, રાત્રી બળી, શીતત્ર, શુષ્ક, ઉદાસી.

આકૃતિ--ઉદાસી પાતળું શરીર, સાધારણ ઉંચું, લાંબું પાતળું મોઢું.
પાતળા દાદી, કાળા વાળ, વાંટી હડપચી, લાંબી નાની ગરદન.રોગ--પગનાં ને દીપ્યણુનાં દરદો, સાંધાનાં દરદો, લોપી ખીગાડ, ચામડીનાં
દરદો, ઉદાસીનતા અને ધસારાથી ઉત્પન્ન થતાં દરદો, ખૂજડી,
બેદરકારી અને અસ્વચ્છતાથી થતાં ઝાંખાં દરદો, Leprosy (પત)નસ્થા--મગદ આવા ગાયનું સ્થાન, ખેતીના સામાનની જગો, થેટાને
ખાવાનું સ્થાન, અંધારાની જગો.દેશ--હિંદુસ્તાન (India) શરકન, મેસીઅન, પંજાબ, દ્રેશ, બોથનીયા,
બક્કગેરીયા, એલમેનીઆ, સેલ્હાની, રેક્ષીકા.

શહેર--એક્ષહડ, એડનખર્ગ, ફેઅન્સ.

કુંભ રાશિ.

AQUARIUS==The Water bearer.

સ્થિરોદ્વિપાદઃ પુરુસતેજા । મધ્યમસૂઃ યસ્યચરોલંચકા ॥

વારિમચારો પરદિગ્પતિશ્ચ । કુંભઃપરિદ્રો વિષમોદયશ્ચઃ ॥ ૧ ॥

નિશાની— ૧૧==

નામ—ઘટ, લેપધર, હરોગ Ulderchois, Aquarius એકવેરીઅસ,
દુલ, દલવ, બહમન, દાલ, જુનો.

દિશા—દક્ષિણ ઉત્તર.

સ્વરૂપ—જલની ઘટાવાળો મનુષ્ય (ડાંગરુ)

નંગ—Saphire શનિ, Opal=સસણીઆ.

રંગ—આશમાની ખુ રંગ.

સ્વામિ—શનિ (અથવા હર્ષાંત.)

એક તત્ત્વરાશિ—મિથુન, તુલા.

અવયવ—ઠીચણની નીચેનો ભાગ.

સ્વભાવ—ઉજા, બીનાશવંત, દિવસ ખળી, ગંભીર સ્થિર, પોત્રીટીવ,
શનિનું દૈનિક ધર.આકૃતિ—ખડું શરીર, મજબૂત સુંદર આંધો, મધ્યમ કદ, સુંદર આમડી
ને સ્હેરો.રોગ—પવનનાં દરદો, (ચુંક) આંકડી, રોગોની ધુખરી, પગના ટેટામાં
થતાં દરદો, ઠીચણ નીચેના ભાગમાં થતાં દરદો તથા ખોડ
ખાંપણ, તાણુ વિગેરે.સ્થાન—ટેકરાની અંતે ખડખડી જમીન, નવા ખોદેલા ખાડા, ખાણોની
જગા, કોલશાનાં સ્થાન, છાપરાં.દેશ—રેડ રશીઆ, અર્મીઆ, ટાટાર, પુશીઆ, અફઘાનીસ્તાન, સરકેશીઆ,
વોલેશીઆ, સ્વીડન, એર્મીસીનીઆ.

શહેર—હેમ્બર્ગ, બ્રીમન, ટ્રેન્ટ સાક્સબર્ગ.

મીન રાશિ.

PISCES—The Fishes.

દ્વિપાદાંકુગો રાત્રિચારી કફી સ્ત્રી સતેજાસદાભૂરિસ્રઃદ્વિસ્વપાતઃ ॥
કુપેર્ધેરસ્યરુપોત્તરાશ્વાપતિશ્ચ નિરુક્તસ્તુમીનોતિપાલિન્યશાન્તિઃ ॥ ૧॥

નિશાની— ૧૨==)(

નામ—મત્સ્ય, પૃથુરોમ ઝસ, અંત્યલ, ઈત્ય Ichthus Pisces,
પીશીઝ—માહી, દત, અસ્પંદારમદ, રમીમ, નેપચ્યુન.

દિશા—ઉત્તર, પશ્ચિમ.

સ્વરૂપ—એ સામસામી માછલાં.

નંગ—Chrysolite લસણીઓ હીરો મુજપરખા.
Moonstone ચંદ્રકાંત.

રંગ—સફેત.

સ્વામિ—ગુરુ (અથવા નેપચ્યુન)

એક તત્વરાશિ—કર્ક, વૃશ્ચિક.

અવયવ—પગના ગુંટણથી તળીયાં સુધી.

સ્વભાવ—શીતળ, કળદ્રુપ, સ્ત્રી જાતિ, ગુરુનું નેગેટીવ ઘર, એવડું શરીર,
આળસુ, રોગી.

આકૃતિ—નીચું શરીર, ગુંદર લાંબું મુખ, શીકા ચહેરો, માથું નીચું.

રોગ—પગનાં તળીયાંનાં દરદો ગાઉટ, લંગડાઇ, ધાતુશ્રાવ, કંક્ર, ઝાડાવાટે
અથવા પગનાં તળીયામાંથી રસીનું ઝરવું ગડગુમડાં, ખુજલી, શરદી,
ને ઠંડકનાં દરદો, લોહી ખીગાડનાં દરદો.

દેશ—પોર્ચુગલ, કેલેબ્રીઆ, નોર્મેન્ડી, ગેલીશીઆ (સ્પેનમાં) નુબીઆ.

શહેર—એલેક્ઝાન્ડ્રીઆ, વોર્મ્સ, સેવીલ, સીવીલીઆ, ડીવરટન.

સારાંશ:—

આકાશ મંડળના ૩૬૦ ભાગ અંશ છે, તેના મેષ પૂર્ણ અંશથી ત્રીસ ત્રીસ અંશના સમૂહને રાશિ સંજ્ઞા કહે છે.

રાશિ અને સ્થાન એ જુદી જુદી વસ્તુઓ છે.

રાશિનું વર્ણન આ પરિચ્છેદમાં કરેલ છે.

મેષ, વૃષ, મિથુન વિગેરેથી મીન સુધીની રાશિઓ કહેવાય છે.

સ્થાનનાં જુદાં જુદાં નામ—ભાવ, ભુવન. ભવન; ઘર, ગૃહ છે ને પહેલા, બીજા, ત્રીજા વિગેરેથી ખારમા સુધીના સ્થાન કહેવાય છે. ને તે પરિચ્છેદ છઠ્ઠામાં વર્ણવેલ છે.

જે જે રાશિમાં લગ્ન, રવિ, ચંદ્ર વિગેરે હોય છે, તે તે રાશિનું મુખ્યત્વે ફળ બતાવી આપવામાં ઉપર લખેલ રાશિશીલ બહુજ ઉપયોગી છે.

બીજા ગ્રહો અને સ્થાન પણ જે જે રાશિમાં હોય છે તેના પ્રમાણમાં તે તે આસામી ને ચીજને પણ રાશિનાં શીલ અસર કરતાં ગણાય છે.

સિવાય હિંદુ રીત મુજબ રાશિશીલ વધારે પ્રમાણમાં છે ને તેનું કોષ્ટક એપેન્ડીક્ષ બી. (Appendix B.) માં આપેલ છે.

સાધના	અંગ્રેજી નામ.	નિશાન.	તત્વ.	અસર.	સ્થાન.	૧	૨
૧ મેષ	Aries	♈	અગ્નિ	ચર	મંગળ	કેન્દ્ર	પુરુષ
૨ વૃષભ	Taurus	♉	પૃથ્વી	સ્થિર	શુક્ર	પશુકર્ક	સ્ત્રી
૩ મિથુન	Gemini	♊	વાયુ	દ્વિસ્વભાવ	બુધ	આપોકલીમ	પુરુષ
૪ કર્ક	Cancer	♋	જળ	ચર	ચંદ્રમા	કેન્દ્ર	સ્ત્રી
૫ સિંહ	Leo	♌	અગ્નિ	સ્થિર	રવિ	પશુકર્ક	પુરુષ
૬ કન્યા	Virgo	♍	પૃથ્વી	દ્વિસ્વભાવ	બુધ	આપોકલીમ	સ્ત્રી
૭ તુલા	Libra	♎	વાયુ	ચર	શુક્ર	કેન્દ્ર	પુરુષ
૮ વૃશ્ચિક	Scorpio	♏	જળ	સ્થિર	મંગળ	પશુકર્ક	સ્ત્રી
૯ મૃગશિર	Sagittarius	♐	અગ્નિ	દ્વિસ્વભાવ	ગુરુ	આપોકલીમ	પુરુષ
૧૦ મકર	Capricornus	♑	પૃથ્વી	ચર	શનિ	કેન્દ્ર	સ્ત્રી
૧૧ મીન	Aquarius	♒	વાયુ	સ્થિર	શનિ કે હર્શભ	પશુકર્ક	પુરુષ
૧૨ મીન	Pisces	♓	જળ	દ્વિસ્વભાવ	ગુરુ કે તેપત્યુત આપોકલીમ	આપોકલીમ	સ્ત્રી

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા
૧ મેષ	પોઝીટીવ	બધુ	વિષુવરાશિ	શારીરિક	શુદ્ધિવિષયક	વસંત.
૨ વૃષભ	નેગેટીવ	બધુ	વંધ્ય, બેવડો	"	"	"
૩ મિથુન	પોઝીટીવ	બધુ	ફળદ્રુપ, અયનરાશિ	"	માતૃક	ઉષ્ણ
૪ કર્ક	નેગેટીવ	દીર્ઘ	વંધ્ય	અધ્યાત્મિક	"	"
૫ સિંહ	પોઝીટીવ	દીર્ઘ	વંધ્ય	"	"	"
૬ કન્યા	નેગેટીવ	દીર્ઘ	વંધ્ય	"	"	"
૭ તુલા	પોઝીટીવ	દીર્ઘ	વિષુવરાશિ	"	ઉત્પાદક	પાનખર
૮ વૃશ્ચિક	નેગેટીવ	દીર્ઘ	ફળદ્રુપ,	"	"	"
૯ મન	પોઝીટીવ	દીર્ઘ	અગ્રભાગ બેવડો	ધાર્મિક	"	"
૧૦ મકર	નેગેટીવ	બધુ	અયનરાશિ,	"	સેવક	શીત
૧૧ કુંભ	પોઝીટીવ	બધુ		"	"	"
૧૨ મીન	નેગેટીવ	બધુ	ફળદ્રુપ, બેવડો	"	"	"

ક્રમિકા	રંગ.	૧૫	૧૬	૨૧૦	૧૮
૧ સોલ	સોલ	રવિ ૧૯	શનિ ૨૧	રવિ, ગુરુ	શુક્ર :
૨ સોલ ને પીળા	સોલ ને પીળા	ચંદ્ર ૩		શુક્ર, ચંદ્ર	મંગળ
૩ સાલ	સાલ	રાહુ ૩	કેતુ ૩	શનિ, શુક્ર	ગુરુ
૪ લીલો ને જુરો	લીલો ને જુરો	ગુરુ ૧૫	મંગળ ૧૫	મંગળ, મંગળ	શનિ
૫ સાલ ને લીલો	સાલ ને લીલો			રવિ, ગુરુ	શનિ
૬ કાળો ને બ્લુ	કાળો ને બ્લુ	શુક્ર ૧૫	શુક્ર ૨૭	શુક્ર, ચંદ્ર	ગુરુ
૭ સાલ ને ડારમ્બને	સાલ ને ડારમ્બને	શનિ ૨૧	રવિ ૧૯	શનિ, શુક્ર	મંગળ
૮ જુરો	જુરો		ચંદ્ર ૩	મંગળ, મંગળ	શુક્ર
૯ પીળા ને સાલ	પીળા ને સાલ	કેતુ ૩	રાહુ ૩	રવિ, ગુરુ	શુક્ર
૧૦ કાળો ને બ્રાઉન	કાળો ને બ્રાઉન	મંગળ ૨૮	ગુરુ ૧૫	શુક્ર, ચંદ્ર	ચંદ્ર
૧૧ બ્લુ (વાદળો)	બ્લુ (વાદળો)			શનિ, શુક્ર	રવિ
૧૨ સોલ	સોલ	શુક્ર ૨૭	શુક્ર ૧૫	મંગળ, મંગળ	શુક્ર

* તેનાથી સાતમી રાસિ તેટલાજ અંશે નીચ છે.

Trans=२२५

राशि.

१

२

३

४

५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

१०५

પરિચ્છેદ: ૫ Chapter V.

સાયન કુંડળી કાઢવાની રીતિ:—

CASTING THE HOROSCOPE

or

“ The Map of the Heavens for the Moment of Birth at any Place. ”

કુંડળી ચક્રનો અર્થ નાભિ છે. અથવા (Circular from)
“ વર્તુલાકાર ” થાય છે.

કેટલેપણ રચાના, કેટલેપણ વખતના, જન્મના, આકાશના નકશાને જન્મ કુંડળી કહે છે. એટલે કે અમુક વખતે અમુક ઠેકાણે જન્મેલ પાત્રકને મારે આકાશના એકએક નકશાને યા ફોટાને “ જન્મ કુંડળી ” એવી સંજ્ઞા આપવામાં આવી છે.

જન્મ કુંડળીએ હાલમાં બે પદ્ધતિથી દેવાય છે.

(ક) નિરયન.

(b) સાયન.

(મિર+જબન.)

(સ+જબન.)

અયનાંશા સહિત ગ્રહો તથા બાવના ગણિતથી બનેલી કુંડળીને “ નિરયન કુંડળી ” કહે છે.

અયનાંશા સહિત ગ્રહો તથા બાવના ગણિતથી બનેલી કુંડળીને “ સાયન કુંડળી ” કહે છે.

પાશ્ચિમાત્યે સાયન કુંડળી રિવાજ છે.

પૌર્વાત્યે નિરયન કુંડળી રિવાજ છે.

જબન=પૃથ્વીની એક પ્રકારની ગતિને લીધે મેળના પ્રથમ અંશ થકી તે જન્મે વચ્ચે અંતર પડતું જાય છે જે અંતર અંશો (degrees) માં હોય છે એટલે કે પૃથ્વીની અયન ગતિના અંશોને જબનના= (જબન+અંશો:) કહે છે.*

આ ગતિ એક વરસમાં આશરે ૫૦ કળા હોય છે.

---

* The Earth has also another motion which arises from the “ Precession of Equinoxes ” which is equal to about 50 seconds in a year.

અયનાંશા કાઢવાની રીતિ:—

અયનાંશામાં ધણા ધણા મત ભેદ છે.

૪૭૨૨૬ ઉપરથી અયનાંશા કાઢવાની રીતિ:—

(a) દાઘ પ્રચલિત રીતિ:—

વેદાભ્યભ્યૂનઃ સ્વરસશ્કોડયનાંશાઃ ॥ ૧ ॥

મહા દાઘવ પ્રમાણે કોઈપણ શકમાંથી ૪૪૪ બાદ કરવાથી જે સ્વર રહે તેને ૬૦ ભાગવાથી જે આવે તે અયનાંશા અને શેષને કલા કહે છે.

(b) અથાયનાંશાઃશરવેદવેદહીનેષ્ટશકઃસ્વરસૈર્વિમક્તઃ ॥

ગતિસ્તદીયેષુ વિલિપ્તિકાઃસ્યુગ્રાસંચમાસંપ્રતિષ્ઠાકકાલાત્ ॥૨॥

શકમાંથી ૪૪૫ બાદ કરવાથી ને ૬૦ થી ભાગ લેતાં અયનાંશા આવે છે. અયન ગતિ દરેક માસે પાંચ પાંચ કલા છે.

(c) **સ્વસ્વાષ્ટ્રભૂમ્યૂન શકાત્સ્વસૈર્લક્ષપંચમિર્ભાગકલાદિકલ્પયોઃ ॥**

યદતરંતત્સહિતાદિહસ્તા અષ્ટૌસુરાસ્તેડયનભાગ સંજ્ઞા ॥ ૧ ॥

અયનાંશા સ્પષ્ટ રીતે કાઢવા માટે કેતડીમાં ઉપરનો શ્લોક છે કે શક વર્ષમાંથી ૧૮૦૦ બાદ કરી એક ઠેકાણે ૭૦ થી ભાગ લેતાં જે આવે તે અંશો જાણવા. અને પ્રથમ શેષ વધેલને બીજે ઠેકાણે રાખી મુકેલ હોય તેને ૫૦ થી ભાગ લેતાં જે આવે તે કલા જાણવી. તે કલાને પ્રથમથી આવેલ ફળમાંથી બાદ કરવી. ને જે ફળ આવે તેમાં અયનાંશાના ક્ષેપક રસાટાટટ ઉમેરવાથી ઈષ્ટ વર્ષના અયનાંશા આવે છે.

(d) પાશ્વિમાત્મો અયનગતિ દર વર્ષે-૫૦ કલા ગણે છે.

પરંતુ હાલમાં કેતકરે લીધેલા અયનાંશા લેવાથી વધુ સુખમ અને વેધસિદ્ધ ગણિત આવે છે—એટલે કે (c) માં બતાવેલી રીતિથી અયનાંશા કાઢવા વધારે ઐયરકર છે.

બિદાહરણ:—

સંવત ૧૯૬૮ શક ૧૮૩૪ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ ને વાર સોમે સત્તારમાં સૂર્યોદય ટાઇમે (ધરી ૦, પળ ૧,) ના સમયે એક બાળકનો મુંબાઈ મળ્યે—જન્મ થયેલ છે.

તે તિથિના અયનાંશા:--

(a) શક ૧૮૩૪ માંથી, ૪૪૪ બાદ જતાં ૧૩૯૦ રહ્યા તેને ૬૦ ભાગ લેતાં અયનાંશા. ૨૩ અને શેષકળા ૧૦ આવી.

(b) ૪૪૫ બાદ કરીયે તો અયનાંશા. ૨૩-૯ આવે.

(c) કેતકર લેખે કરીયે તો, ઇષ્ટ શક ૧૮૩૪ માંથી ૧૮૦૦ બાદ કર્યા, તો (૩૪) શેષ રહ્યા. ૩૪ ને ૭૦ થી ભાગ લીધો તો ૦-૨૯-૮ અંશાદિ આવ્યું. ફરીથી ૩૪ ને ૫૦ થી ભાગ લેતાં ૦-૪૧ સમભગ કળાદિ આવે તે બન્નેનું અંતર કર્યું તો ૦-૨૮-૨૭ અંશાદિ આવ્યું. તેમાં અયનાંશાનો ક્ષેપક ૨૨-૮-૩૩ ઉમેરવાથી ૨૨-૩૭-૦ સ્પષ્ટ અયનાંશા તે દિવસને માટે આવ્યા*

(d) ઇંગ્રેજી રીતના અયનાંશા કાઢવાની રીત પ્રસંગોપાત બીજાં સપ્તાતાં પુસ્તકોમાં પ્રગટ થશે.

સાચન કુંડળીઓ કરવામાં નીચેનાં મુખ્ય સાધનોની ખાશ જરૂર છે:-

(૧) જન્મ દિવસ ને વખત
(Birth Date & Time).

(૨) જન્મ ભૂમિ
(Birth Place).

(૩) જન્મ પંચાંગ
(Birth Ephemeris).

(૪) ભાવ સાધન ક્ષેપક
(Tables of houses).

(૧) જન્મ દિવસ ને વખત:--

(a) જન્મ દિવસ. એટલે જન્મની ઇંગ્રેજી તારીખ ને વાર; જો તારીખ ન હોય તો જન્મના સંવત શક તથા માસ તિથિ ને વાર ઉપરથી ઇંગ્રેજી તારીખ પંચાંગમાંથી શોધી કાઢવી +

*કેતકરના શક ૧૮૩૪ ના પંચાંગમાં ચૈત્ર સુદી ૧૫ ને દિવસના અયનાંશા જોવાથી સમગ્રશે કે તે મુજબ છે.

+ પંચાંગની મદદ વિના લિંદુ તિથિ ઉપરથી ઇંગ્રેજી તારીખ અને ઇંગ્રેજી તારીખ ઉપરથી લિંદુ તિથિ કાઢવાની રીત માટે જુઓ પરિચ્છેદ ક (Appendix C.)

જેમકે સંવત ૧૯૬૮ શક ૧૮૩૪ ના ચૈત્રશુદ્ધ ૧૫ ને દ્વાર સોમવાસ રેફર પંચાંગ ઉપરથી સન ૧૯૧૨ ના એપ્રિલ માસની મહેલી તારીખ આવી.

ઈંગ્રેજ સાયન પંચાંગોમાં તારીખ મધ્યરાત્રીથી બદલાય છે અને એક મધ્ય રાત્રીથી બીજી મધ્ય રાત્રીના ૨૪ કલાકના સમયને તારીખ બદલે છે. આહીનાં નિરયન પંચાંગોમાં એક સૂર્યોદયથી બીજા સૂર્યોદય સુધીના ૨૪ કલાક અથવા ૨૪ કલાકના સમયને એક દિવસ કહે છે.

(b) જન્મ વખત

જન્મનો વખત જન્મ કુંડલી કાઢવામાં મુખ્ય વસ્તુ છે. ને તે બનતા સુધી સ્પષ્ટ હોય તો કુંડળીનાં પરિણામ વધારે સારાં મળતાં આવે છે. તેને માટે પોતાના દેશના ટાઈમનાં ધડીયાળો-સૂર્યોદય સ્પષ્ટ ટાઈમ ઉપરથી મેળવેલ-ની ખાસ જરૂર છે ને તે ઉપરથીજ જન્મના કલાક મિનિટ નક્કી બાણવા વધારે સારું છે.

મુંબાઈમાં અગર દરકોઈ સ્થળે જન્મ થયો હોય તો તે મામના લોકલ ટાઈમનાં ધડીયાળો ઉપરથી ગણિત કરવાની જરૂર છે.

દાસમાં રેલવે વિગેરે સ્થળે હિંદુસ્તાનમાં સર્વત્ર (Standard Time) સ્ટાન્ડર્ડ ટાઈમ ચાલે છે. ને તે સ્ટાન્ડર્ડ ટાઈમને જન્મ સ્થળ વચ્ચે જેટલી મિનિટનું અંતર હોય તેટલા સંસ્કાર આપવાથી લોકલ ટાઈમ આવે છે. *

મુંબાઈ અને સ્ટાન્ડર્ડ ટાઈમ વચ્ચે ૩૬ મિનિટનું અંતર છે.

જન્મનો વખત કયો ગણવો તેને માટે બાણજ બેદ છે. બાળકનો જન્મ થતાં ૨૦-૩૦ મિનિટ સંજેમાં થઈ બાળ છે ને ઈંગ્રેજ ફળ જ્યોતિષ લેખે ૪ મિનિટના તફાવતે પરિણામમાં એક તર્ફની ઓછા સત્તી આવે છે ને એક મિનિટે ત્રણ માસનો અંતર પડે છે જેથી બરોબર સ્પષ્ટ રીતે કલાક મિનિટ હોવાં જોઈએ.

પૌર્વાત્યો જન્મ ટાઈમ માટે નીચે પ્રમાણે કહે છે.

સત્તમંજલભાવં તુ મધ્યમં કેશદર્શનં ॥

અધમંમસવં પ્રોક્તં ત્રિષાદિજન્મલક્ષણં ॥ ૧ ॥

* એક રૂપાંશ (Longitude) પરત્વે સૂર્યના ટાઈમમાં. (૪) મિનિટનું અંતર પડે છે.

માતાના ઉદરમાંથી જન્મસાવ થાય છે તે સમયને ઉત્તમ જન્મ સમય કહે છે. બાળકનાં કેશ ઘર્શન-જે સમયે થાય છે તે સમયને મધ્યમ જન્મ સમય કહે છે તથા સંપૂર્ણ પ્રસૂતિને અધમ પ્રકારનો જન્મ સમય કહે છે.

પણ પાશ્ચિમાત્યોએ એમ સિદ્ધ કર્યું છે કે, જન્મ્યા પછીથી બાળક તરતજ રડે છે. ને તે રડવાના પેદલા અવાજનો જે વખત તે બાળકના જન્મનો ખરો વખત સમજવો, કારણકે પહેલાજ (breathing) શ્વાસોશ્વાસની સાથેજ તેજ ધટીપળના વાદ્યેશ-સ યાને વાતાવરણુ તે બાળકમાં પ્રવેશ કરે છે.

ઉપર લખેલ ઉદાહરણમાં ધટી (૦) પગ (૧) નો જન્મ સમય છે તો તેના તે સમયના કલાક મિનિટ કરી લેવા, ને દિવસનો મુ'ત્યાઇનો સ્પષ્ટ સૂર્યોદય કલાક (૫) મિનિટ (૫૮) છે ને જન્મ સંદિયનો હોવાથી જન્મનો ટાઇમ પણ તેજ થયો.

જન્મનાં ધટી ૧૧ ઘણાખરાઓની જન્મોત્તરીઓમાં લખેલ હોય છે તો તે ઉપરથી તે દિવસનો તેજ ગામનો સ્પષ્ટ સૂર્યોદય જે હોય તે અધારે જન્મના કલાક મિનિટ કાઢી લેવા.

(૨) જન્મ ભૂમિ.

કુંડળી કાઢવામાં બીજું સાધન જન્મભૂમિ છે, ને તે પૃથ્વીના ગોળમાં કયા ભાગમાં છે, તે જાણવાને મુખ્ય એ ચીજની જરૂર છે.

(a) અક્ષાંશ (Latitude). (b) રેખાંશ. Longitude).

અક્ષાંશનો ઉપયોગ લગ્ન તથા ખાર ભાવ માટે છે.

રેખાંશનો ઉપયોગ મહેના રાશિ અંશ કાઢવા માટે છે.

(૩) અક્ષાંશ :—

ગ્રોન્જર્વેટરીના સ્થલ ગ્રીનીચને* સૂન્ય અંશ માનીને પૃથ્વીના ગોળમાં પૂર્વથી પશ્ચિમ તરફ જતી. ૯૦-૯૦ રેખાઓ કહેલી છે. જેને અક્ષાંશ કહે છે. તે અક્ષાંશમાં ૯૦ ઉત્તર તરફની અને ૯૦ દક્ષિણ તરફની લાઇનો છે. જેથી ઉત્તર અક્ષાંશ અને દક્ષિણ અક્ષાંશ એવા બે ભેદ પડ્યા છે.

* દિગ્દુરયાનમાં પૌર્વાત્ય વિદ્વાનોએ ઉજ્જનને ભૂમધ્ય રેખા માને છે પણ સત્તામાં વેધશાળાનો લોપ હોવાથી તે ઉપરથી મણિત સદ્ધમ આવી શકતા નથી.

* નકશાની મદદથી જન્મભૂમિ ઉપરના અક્ષાંશા

કયા છે તે નક્કી કરવા.

મુંબાઈ=અક્ષાંશા ૧૮-૫૪ ઉત્તર, તેજ મુજબ દરેક જન્મભૂમિ અક્ષાંશા નક્કી કરવા.

(b) રેખાંશા:—

Equator ભૂમધ્ય રેખાને શૂન્ય રેખાંશ માની ઉત્તરથી દક્ષિણ તરફ જતી રેખાઓને રેખાંશા કહે છે.

રેખાંશાના પૂર્વ રેખાંશા અને પશ્ચિમ રેખાંશા એવા બે ભેદ છે. તે દરેકના અંશ (૧૮૦) છે.

નકશા ઉપરથી જન્મભૂમિ માટે કયા રેખાંશા છે તે નક્કી કરવું.

દિદારજીમાં મુંબાઈ જન્મ ભૂમિ હોવાથી તે નકશામાં ૭૨-૪૬ રેખાંશા ઉપર છે—મુંબાઈ ત્રીનીય રેખાથી પૂર્વમાં છે.

મુંબાઈ-રેખાંશા. ૭૨-૪૬ પૂર્વ

રાશિ ચક્ર પશ્ચિમથી પૂર્વમાં જતું હોવાથી ગ્રહો પૂર્વથી પશ્ચિમ તરફ જતા દેખાય છે. તેથી ગ્રહોના રાશિ અંશ નક્કી કરવામાં રેખાંશાની ખાસ જરૂર છે.

સૂર્ય ૨૪ કલાકમાં ૩૬૦ રેખાંશા ફરી વળે છે એટલે તે ૧૪૪૦ મિનિટમાં એક દિવસનું ભ્રમણ પૂર્ણ કરે છે.

એક રેખાંશાનું ભ્રમણ સૂર્ય (૪) મિનિટમાં કરી શકે છે.

(૩) જન્મ પંચાંગ:—

જન્મ કુંડલીમાં સ્પષ્ટ ગ્રહો તથા ભાવ કાઢવા માટે ત્રીભુગ સાધન પંચાંગનું છે. સાયન અને નિરયન બન્ને ભેદથી ધણું પંચાંગો જુદી જુદી ભાષાઓમાં પ્રગટ થાય છે. નિરયન અંશોમાં અયનાંશા ઉમેરવાથી સાયન ગણિત ને સાયનઅંશમાંથી અયનાંશા બાદ કરવાથી નિરયન ગણિત આવે છે. તેથી સાયન કિંવા નિરયન દરેકોઈ પંચાંગ વેધસિદ્ધ હોય તેનો ઉપયોગ થઈ શકે છે, પણ હિંદુસ્થાનમાં જ્યોતિષ પંચાંગ ગણિત કે જે ગ્રહ લાઘવ મકરંદ વિગેરે ગ્રંથોના આધારે થાય છે તે તદ્દન સ્થૂળ પડી ગયેલ છે તેને માટે સૂર્ય સિદ્ધાંતમાં પણ કંઈ છે કે

* નકશાની મદદ વિના અક્ષાંશા તથા રેખાંશા કાઢવાની રીત તથા મુખ્ય મુખ્ય સ્થલોના અક્ષાંશા રેખાંશાના કોષ્ટક માટે જુઓ પરિચ્છેદ (Appendix D.)

યુગ્મનાં પરિવર્તન કાલમેદોત્ર કેવલઃ ॥ ૧ ॥ એટલુંજ નહિ, પણ વસિષ્ઠનું
પ્રમાણુ છે કે વિશ્વસ્તી રવિચંદ્રાદ્યૈઃ મન્વિવ્યતિ યુગે યુગે ॥ ૧ ॥ તે
મુજબ કાળ જેમ બદલાતો જાય છે તેમ જ્યોતિષ ગ્રંથાનું ગણિત બદલાતું
જાય છે, તેથી તે ગ્રંથો વેધસિદ્ધ જન્મ સમયના કાલવાની જરૂર છે

કેશવીમાં તેને માટે લખ્યું છે કે જે ગણિત આકાશમાં મળતું આવે
તેજ ગણિત સ્પષ્ટ વેધસિદ્ધ ગણિત જાણવું. ને કળાદેશમાં પણ તેનોજ
ઉપયોગ કરતી સત્ય પ્રતીતિ કરાવે છે. બ્રહ્મસિદ્ધાંતમાં પણ કહ્યું છે કે,—

સંસાધ્યસ્પષ્ટતરંબીજં તલિકાદિયંત્રૈભ્યઃ ॥

તત્સંસ્કૃતગ્રંથેભ્યઃ કર્તવ્યૌ નિર્ણયાદેશૌ ॥ ૧ ॥

તલિકા વિગેરે પંત્રાના આધારથી સ્પષ્ટ ગ્રંથો લાવવા જોઈએ પણ
હાલમાં તેવો રીવાજ પ્રચલિત નથી. અતે પંચાંગો જે સ્થૂત પડી મળેલ
છે ને જે ગ્રંથ લાઘવ વિગેરે ઉપરથી બનેલ છે, તે ગ્રંથોના આધારથી
મોટી મોટી કેશવી વિગેરે જન્મોત્તરીઓ થાય છે જેથી કળાદેશ મળતાં
આવતાં નથી માટે હાલમાં ફક્ત એકજ શ્રીનંદ્ય વેધશાળા અસ્તિત્વમાં
છે ને તેના આધારે ઇંગ્રેજમાં પંચાંગો પ્રગટ થાય છે જેની મદદ વિના
હાલમાં આપણે કાંઈ પણ રીતે સ્પષ્ટ ગ્રંથો સંલેખાદ્યથી મેળવો શકીએ તેવું
ખીજું કાંઈ પણ સાધન નથી.

(a) ઇંગ્રેજમાં હપાતાં સાયન પંચાંગો (Ephemeris) ધણાં
છે પણ તે રાફેલી (Raphael, Zadkoil and Nautical)
રેફેલ, ઝાડકોલ ને નાટીકલ મુખ્ય છે. તે પંચાંગો ઇંગ્રેજ ભાષામાં છે.
તેથી તેનો ઉપયોગ કરી શકે તે માટે પ્રથમથીજ ગ્રંથો તથા સંકેતોનાં
નિશાનો (Symbols) બતાવ્યાં દીધાં છે જે બરાબર યાદ રાખવાની
પંચાંગનો ઉપયોગ સાધારણ અંગ્રેજ આંકડા જાણનાર કરી પણ શકશે.

(b) બાળબોધીમાં હપાતું સાયન પંચાંગ હાલમાં છે તે ફક્ત એકજ
લુડ્ગી વિજ્ઞાનના એડીટર તરફથી દરેક વર્ષે સન ૧૯૮૫ ની સાલથી
મુબાઈના મધ્યાન્હ સમયનાં વૈનિક સાયન સ્વચ્છ ગ્રંથના નામે મુબાઈમાં
પ્રગટ થાય છે.

+ ચન્દ્રેઃ સ્પષ્ટતરોત્ર જન્મસમયો વેદોથલેટાઃસ્ફુટાઃ ॥

કાપલેહિ ચદન્તચક્ષ્મ દ્વાસ્તર્ક સપદ્મઃ સ ચ ॥ ૧ ॥

જોકે રેફરલ વિગેરેનાં દંત્રેણ પંચાંગો આ પંચાંગ કરતાં વધુ સ્પષ્ટિત આપે છે છતાં તે પંચાંગો ગ્રીનીચના માનનાં અને દંત્રેણમાં જે તેથી બન્ને અડચણો આ પંચાંગથી દૂર થઈ શકે છે.

દંત્રેણ પંચાંગનો ઉપયોગ:—(Use of the Ephemeris)

ઉદાહરણ:—એક બાળકનો જન્મ મુંબાઈમાં સન ૧૯૧૨ ના એપ્રિલની તારીખ પેરેલીના રોજ સવારમાં ક. (૫) મિ. (૫૮) નાં મુમારે થયેલ છે.

સન ૧૯૧૨ નું રેફરલનું પંચાંગ મેળવી એપ્રિલ માસમાં જન્મ લેવાથી એપ્રિલના ગણિતનું પાનું શોધી કાઢો—

તે શોધતાં તે પંચાંગમાંનું (૮ ને ૯) પાનું આવશે.* તે બન્ને પાનામાં એક જાડી લીટીથી બે ભાગ પડ્યા છે. તે તેમાં પહેલા અર્ધ ભાગના (૮-૯) પાના ઉપર પેરેલી લીટીમાં એપ્રિલ ૧૯૧૨ એવું લખ્યું છે.

બીજી લીટીમાં—નેપચ્યુન, દરશલ, સેટર્ન (શનિ) જ્યુપીટર (ગુરુ) માર્સ (મંગળ) વેનસ (શુક્ર) મરક્યુરી (બુધ) મુન્સનોડ (રાહુ) અને મ્યુન્યુઅલ અસ્પેક્ટસ (પરસ્પર દ્રષ્ટિ) એવાં મુખ્ય નવ ખાનાં છે—

ત્રીજી લીટીમાં દરેક ગ્રહ નીચે Lat એટલે ગ્રહોના લેટીટ્યુડ. તથા Dec. એટલે ડેક્લીનેશન લખ્યા છે.

ચોથી લીટીમાં. (° ') આવાં ચિન્હો છે જે અંશને કળા બતાવે છે. (અંશ=૦, ને કળા= ')

પાંચમી લીટીથી દરેક ગ્રહોના N એટલે (North) ઉત્તર ને S એટલે (South) દક્ષિણ એવા બેદથી લખેલ તારીખો પ્રતિ ઉપર લખેલ ગ્રહોનાં લેટીટ્યુડ અને ડેક્લીનેશનનાં અંશ કળાઓ છે—

રાહુનું ગણિત (☾ node) થી લખેલું છે.

મ્યુન્યુઅલ અસ્પેક્ટસ થું છે તે અસ્પેક્ટસના પરિચય સાતમામાં સમજાવવામાં આવશે.

હવે તે બન્ને પાનાના નીચલા અર્ધ ભાગમાં

પહેલા ઉભા કાલમમાં—D. M. (Dates of the Month) લખેલ છે. એટલે તે તારીખો છે.

* તેનો નમૂનો પરિશિષ્ટ. ૪ (Appendix B.) જુઓ.

ખ્રીસ્તી ઉભા કાલમમાં D. W. (Days of the Week) એટલે વાર લખેલ છે.*

ત્રીજા ઉભા કાલમમાં (Sidereal Time) સાઈડીરીઅલ ટાઇમ તારીખ પ્રતિ કલાક મિનિટને સેકન્ડ છે.

ચોથા ઉભા કાલમમાં—(☉ Long) સૂર્યના તારીખ પ્રતિ લોન્ગિટ્યુડ છે એટલે રાશિ અંશ કલા છે.

પાંચમા ઉભા કાલમમાં (☉ Dec) સૂર્યના ડેક્લીનેશન અંશ કલા (• ,) ના રૂપમાં N=(North) ઉત્તર S=(South) દક્ષિણ છે.

છઠ્ઠા કાલમમાં ચંદ્રની લોન્ગિટ્યુડ એટલે રાશિ અંશ કલા છે.

સાતમા કાલમમાં ચંદ્રનું લેટીટ્યુડ છે.

આઠમા કાલમમાં ચંદ્રનું ડેક્લીનેશન છે.

નવમી તથા દસમી કાલમમાં ચંદ્રનું મધ્ય રાત્રીનું લોન્ગિટ્યુડને ડેક્લીનેશન છે. તેની પાસેના નવમા પાનાના ખ્રીસ્તી અર્ધમાં પહેલા ઉભા કાલમમાં તારીખ છે.

ખ્રીસ્તી કાલમમાં નેપચ્યુન, ત્રીજામાં હરશસ, ચોથામાં સેટર્ન (શનિ) પાંચમામાં જ્યુપીટર (ગુરુ) છઠ્ઠામાં માર્સ (મંગળ) સાતમામાં વેનસ (શુક્ર) આઠમામાં મરક્યુરી (બુધ) નાં લોન્ગિટ્યુડ રાશિ અંશ કલામાં તારીખવાર પ્રતિ આપેલાં છે. આ રાશિઓના કાલમમાં જ્યાં R (Retrograde) લખેલ હોય ત્યાંથી મંડીને વક્રી જાયો તે જ્યાં D લખેલ હોય ત્યાંથી (Direct) એટલે સીધી આસનો જાયો.

નવમા કાલમમાં લ્યુનર એરમેક્ટસ માને ચંદ્રની દૃષ્ટિ ખ્રીસ્તી ગ્રહો સાથેની લખેલી છે.

આ પંચાંગમાં ગ્રહોનાં ગણિત તથા સાઈડીરીઅલ ટાઇમ દરેક તારીખના ખ્રીસ્તીના મધ્યાહ્ન સમયનાં આપેલાં હોય છે. જેથી દરેક દેશવાળાએ પોતા પોતાના ટાઇમ પ્રમાણે તેમાં કલાકોનો ફરક ઉમેરી યા બાદ કરી કુંડલી કાઢવાના ઉપયોગમાં લેવાં જોઈએ.

*વારની નિશાનીની સમજૂતી:—

S.=રવિવાર. (Sunday)	Th.=ગુરુવાર. (Thursday)
M.=સોમવાર. (Monday)	F.=શુક્રવાર. (Friday)
Tu.=મંગળવાર. (Tuesday)	S.=શનિવાર. (Saturday)
W.=બુધવાર. (Wednesday)	

ઉદાહરણમાં આપેલું તા. ૧ નું કાલમ કાઢો. તે દિવસે સોમવાર છે એમ મેળવી જુઓ.

બાદ તે દિવસનો (Sidereal Time) નાક્ષત્રકાલ મધ્યાન્હ સમયનો ક. ૦ મિ. ૩૭ સે. ૫૪ આપેલ છે તે ગ્રીનીચનો છે, માટે મુજાર્ધ માટે—

નાક્ષત્ર કાલનાં કોષ્ટક મહિના તારીખવાર પરિશિષ્ટ એક (Appendix F.) માં આપેલ છે તેમાં એપ્રિલ માસની તારીખ પહેલીને દિવસે ક. ૦ મિ. ૩૫ સે. ૩૫ છે. પણ તે સ્થૂક છે. કુંડલી વિગ્નાનકારનાં સાયન પંચાંગમાં પણ જોવાથી જણાશે કે તે દિવસે ક. ૦ મિ. ૩૭ સે. ૭ નાક્ષત્રકાળ છે ને તેજ નાક્ષત્રકાળ મુજાર્ધના માનનો સ્પષ્ટ હોવાથી આપણે આપણા દાખલામાં ઉપયોગી છે.

નાક્ષત્રકાળ શું છે તે દાલ સમજાવવું ધણું જ કઠિણ અને અપ્રાસંગિક છે, છતાં પણ નાક્ષત્રકાળનો આરંભ મેષાંશ ૦ એટલે તા. ૨૧ મી માર્ગથી થાય છે.

નાક્ષત્રકાળનું ધડીયાળ ૩૬૧ દિવસ લે છે. ને સૂર્યના અંશ ૩૬૦ છે. દિવસની મિનિટ ૧૪૪૦ ને ૩૬૦ થી ભાગ લેતાં એક અંશ પરત્વે, ૪ મિનિટ આવી તો દરેક અંશ પરત્વે ૪ મિનિટ સાષ્ટીરીઅલ ટાઇમમાં વધારો થતો જાય છે.

૨૪ કલાકના સાષ્ટીરીઅલ ટાઇમમાં સૂર્ય એક અંશ આગળ વધી જાય છે. એટલે સૂર્ય ૩૬૦ અંશ પુરા કરે તે સમયમાં સાષ્ટીરીઅલ ટાઇમ. (૪) મિનિટ પાછો એટલે ક. ૨૩ મિ. ૫૬ હોય છે તે હિસાબથી સૂર્યના મધ્યાન્હ સમયના રાશિ અંશ કળા ઉપરથી તે દિવસનો સાષ્ટીરીઅલ ટાઇમ (નાક્ષત્રકાળ) કાઢી લેવો.*

* આશરના સાષ્ટીરીઅલ ટાઇમનું કોષ્ટક.

૨૨ માર્ચ	૦-૦-૦	૨૨ એપ્રિલ	૨-૦-૦
૨૨ મે	૪-૦-૦	૨૨ જુન	૬-૦-૦
૨૨ જુલાઈ	૮-૦-૦	૨૨ ઓગષ્ટ	૧૦-૦-૦
૨૧ સપ્ટેમ્બર	૧૨-૦-૦	૨૧ અક્ટોબર	૧૪-૦-૦
૨૧ નવેમ્બર	૧૬-૦-૦	૨૨ ડિસેમ્બર	૧૮-૦-૦
૨૧ જાન્યુઆરી	૨૦-૦-૦	૨૦ ફેબ્રુઆરી	૨૨-૦-૦

એક તારીખે ચાર ચાર મિનિટ લગભગ વધારતા જવાથી ધણ તારીખનો લગભગ નાક્ષત્રકાળ આવશે.

જન્મનો વખત જો હોય તે ઉપરથી જન્મ સમયનો નાક્ષત્રકાળ (Sidereal Time) જો છે. તે નક્કી કરવાનું કામ હવે છે.

જન્મના કલાક મિનિટ લોકલ હોય તો તેનેજ કાયમ રાખવા, નહીંતર સ્ટાન્ડર્ડ ટાઈમ હોય તો પોતાના દેશનાં અંતર પ્રમાણે ઓછા-વધી કરી લોકલ ટાઈમ મેળવવો—

આપણા દાખલામાં મુંબાઈમાં જન્મ હોવાથી મુંબાઈનો જન્મનો લોકલ ટાઈમ કલાક (૫) મિનિટ (૫૮) છે*

પંચાંગમાં નાક્ષત્રકાળ મધ્યાન્હ સમયનો હોય છે. તેથી જન્મસમય અને મધ્યાન્હ વચ્ચે કેટલા કલાક મિનિટનું અંતર છે તે નક્કી કરવું— મધ્યાન્હ પહેલાં જન્મ હોય તો બારમાંથી જન્મ ટાઈમને બાદ કરવાથી મધ્યાન્હ થવાને કેટલા કલાક મિનિટ બાકી છે, તે આવશે. અને મધ્યાન્હ પછીનો જન્મ વખત હોય તો તેટલા કલાક મિનિટ મધ્યાન્હ પછીથી ગયા છે, એમ સમજવું—

જન્મ જો બાર વાગ્યા પછીનો હોય તો જેટલા કલાક મિનિટ ગયા હોય તેટલા કલાક મિનિટ અને દર કલાક દીઠ (૧૦) સેકન્ડ પ્રમાણે આવતો ટાઈમ નાક્ષત્ર કાળમાં ઉમેરવાથી અથવા જો જન્મ બાર વાગ્યા પહેલાંનો હોય છે તો મધ્યાન્હ થવામાં જેટલા કલાક મિનિટ બાકી હોય તે તથા દર કલાક દીઠ (૧૦) સેકન્ડ ઉમેરતાં આવતો ટાઈમ તે દિવસના સાંછડીરીઅત્ર ટાઈમમાંથી (નાક્ષત્ર કાળમાંથી) બાદ કરવાથી જન્મ સમયનો નાક્ષત્ર કાલ આવે છે.+

ઉદાહરણમાં જન્મનો ટાઈમ મધ્યાન્હ પહેલાંનો છે એટલે ક. ૫ મિ. ૫૮ છે. મધ્યાન્હ પહેલાં જન્મ હોવાથી તેને બારમાંથી બાદ કર્યા તો ક. ૬ મિ. ૨ મધ્યાન્હ બાકીને માટે આવી.

*સ્ટાન્ડર્ડ ટાઈમ હોય તો મુંબાઈ માટે (૩૬) મિનિટ ઓછી કરવાની છે.

+સાંછડીસરીઅત્ર ટાઈમ અને મીન ટાઈમ વચ્ચે દર કલાકે ૧૦ સેકન્ડનો ફરક પડે છે તેથી કલાક દીઠ ૧૦ સેકન્ડનો વધારો જન્મના મધ્યાન્હના બાકીના તથા પછીના ટાઈમમાં ઉમેરો કરવા સૂચ્યું છે, ,

દર કલાક દીઠ દશ સેકન્ડના હીસાએ ૬૦ સેકન્ડસ આવી તેને જન્મ તારીખના મધ્યાહ્ન કાળના નાક્ષત્ર કાળમાંથી બાદ કરવા.

તા. ૧ એપ્રિલ ૧૯૧૨નો

નાક્ષત્ર કાળ

મધ્યાહ્ન બાકી રહેલ=

દર કલાકે દશ સેકન્ડ લેખે=

જન્મ સમયનો નાક્ષત્ર કાલ=

R. A. M. C. (Right Ascension
of the Meridian.=

+ ક.	મિ.	સે.
૦	૩૭	૦
૬	૨	૦
૧૮	૩૪	૦

+ બાદ નજતી હોય તો ૨૪ કલાક ઉમેરવા. ટોટલમાં ૨૪ કરતાં વધારે હોય તો ૨૪ બાદ કરવા.

પરિશિષ્ટ ૭ (Appendix G.) માં નાક્ષત્ર કાળનો અનુક્રમ નંબર છે. તે કોષ્ટકમાંથી જન્મ સમયનો નાક્ષત્ર કાલ કયા નંબરમાં પડે છે તે શોધી કાઢવું.

ક. ૧૮ મિ. ૨૬ સે ૬ ને સમજાવ મળતો નંબર (૨૭૬) આવે છે

(૪) ભાવ સાધન કોષ્ટક. *

જન્મ ભૂમિતા અક્ષાંશ પરત્વે—જન્મના નાક્ષત્ર કાળનાં દરેક કલાક અક્ષાંશ ૩૫ નંબર થી ભાવ સાધન કોષ્ટકો બુદ્ધા બુદ્ધા અક્ષાંશ પરત્વે=

(Tables of Houses for different Latitudes)

પરિશિષ્ટ ૮ (Appendix H) માં આપવામાં આવે છે.

જન્મ મુખાલમાં હોવાથી મુખાલના અક્ષાંશ ૧૮—મઝ ના આધારે અથવા ભાવ સાધન કોષ્ટકો પરિશિષ્ટ ૮ માં જુઓ. હિદાહુલુમાં જન્મ સમયના નાક્ષત્ર કાળનો નંબર ૨૦૯ છે તો તે આધારે મુખાલના ભાવ સાધન કોષ્ટકમાંથી જન્મના નાક્ષત્ર કાળનો નંબર [૨૦૯] શોધી મરો.

* આપણા દેશના મહિત્વથી ભાવ વિગેરે બરાબર સૂક્ષ્મ આવૃત્તિ નથી છતાં પણ ૧ ને ૧૦ ભાવ રહેજ મળે છે. ને અંતરાશના ભાવમાં તે અલગ જણાવત જણાય છે. તેથી નિસ્પન્ધ ભાવના મહિત્વમાં અવનાંશા ઉમેરવા છતાં પણ આ ભાવ સાધન કોષ્ટકોમાંથી તૈયાર થતા સાધન અર્થે ભાવને મળતા આવૃત્તિ નથી.

તે કોષ્ટકની સમજણ નીચે મુજબ:—

પ્રથમ કોષ્ટકમાં નંબર ૨૭૧ છે. ત્યાર પછીનાં ૭ કોષ્ટક છે

પહેલા કોષ્ટકમાં ૬ એટલે દશમ=દશમો ભાવ છે.

બીજા કોષ્ટકમાં ૬ એટલે એકાદશ=૧૧ મો ભાવ છે.

ત્રીજા કોષ્ટકમાં ૬=એટલે દ્વાદશ=ધારમો ભાવ છે.

ચોથા કોષ્ટકમાં ૬ એટલે પહેલો ભાવ છે

પાંચમા કોષ્ટકમાં ૬ એટલે દ્વિતીય=બીજો ભાવ છે

છઠ્ઠા કોષ્ટકમાં ૬ એટલે ત્રીતીય=ત્રીજો ભાવ છે.

છઠ્ઠા કોષ્ટકની આડી લીટી નીચે રાશિઓ માટે મે. જ. મિ. વિગેરે રાશિના પ્રથમ અક્ષરો લખેલ છે.

અનુક્રમ નંબરની સીધી લાઇનમાં દરેક ભાવના મથાળા નીચે રાશિઓના અંશ લખેલ છે તે કોષ્ટકમાંથી જોતાં,

X ૧૦ મો ભાવ મકર ૮° (૮ 8°)

XI ૧૧ મો ભાવ કુંભ ૪° (૪ 4°)

XII ૧૨ મો ભાવ મીન ૪° (૪ 4°)

I ૧ કન ભાવ મેષ ૧૧° (૧ 11°)

II ૨ જો ભાવ વૃષ ૧૪° (૪ 14°)

III ૩ જો ભાવ મિથુન ૧૩° (૩ 13°)

ઉપર મુજબ ૧૦ મા ભાવથી ત્રીજા ભાવ સુધીનું ગણિત તૈયાર આપણને કોષ્ટકમાંથી મળ્યું.

બાકીના ૭ ભાવ જે ચોથાથી નવમા સુધીના રહ્યા તે ઉપરના ભાવોમાં ૭ રાશિ ઉમેરવાથી તેની સામેના ભાવનાં ગણિત આવે છે.

IV ૪ થો ભાવ કર્ક ૮° (૭ 8°)

V ૫ મો ભાવ સિંહ ૪° (૭ 4°)

VI ૬ ઠો ભાવ કન્યા ૪° (૬ 4°).

VII ૭ મો ભાવ તુલા ૧૧° (૬ 11°)

VIII ૮ મો ભાવ વૃશ્ચિક ૧૪° (૬ 14°)

IX ૯ મો ભાવ ધન ૧૩° (૬ 13°)

આ રીતે જન્મ કુંડલીમાં મુકવાને માટે બાર ભાવ તૈયાર થયા ને સંધિભાવ પાશ્વિમાત્યો કાઢતા નથી.

દ્વાદશ ભાવ.

ભાવ.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
રાશિ.	મેષ	વૃષ.	મિથુ	કર્ક	સિંહ	કન્યા	તુલા	વૃશ્ચક	ધન	મકર	કુંભ	મીન
અંશ.	૧૧	૧૪	૧૩	૮	૪	૪	૧૧	૧૪	૧૩	૮	૪	૪

જન્મ ભૂમધ્ય રેખા ઉપર હોય છે તો બાર ભાવ ૩૦-૩૦ ના સરખાજ દરકોઈ ટાઇમને માટે આવે છે. પણ અક્ષાંશના ભેદ પરત્વે બાર ભાવ ઓછા વત્તી પ્રમાણમાં આવ્યાંજ જાય છે.

રાશિ અને ભાવ એ બે શબ્દો ભુદા છે.

રાશિ=Sign=મેષ વૃષ વિગેરે

માઘ=Houses (મૂ-મઘ્ to be)

ચક્રના ૩૬૦ અંશના બાર ભાગ જન્મ ભૂમિ અને સમય પરત્વે જે કલ્પાય છે તેને ભાવ એવી સંજ્ઞા આપવામાં આવી છે, ને તેને જવન અથવા જુવન અથવા સ્થાન પણ કહે છે જેમ કે પહેલો, બીજો, ભાવ અથવા જવન વિગેરે.

તેમાં કુંડાળા રૂપે બે વર્તુલ મધ્યે જે છે તે જયક એટલે રાસ્ત્રાત્મક ચક્ર છે. જેને Zodiac કહે છે.

પૂર્વથી પશ્ચિમ સુધીની ડાબી સીધી કુંડાળીના બે ભાગ છે તેમાંના દક્ષિણ તરફનો એક દસ્ય ગોળાર્ધ (Bright Hemisphere) ને બીજો ઉત્તર તરફનો અદસ્ય ગોળાર્ધ (Dark Hemisphere) છે જન્મ વખતના જયકના ચાર બિન્દુ હોય છે, કે જેને પૂર્વ પશ્ચિમ દક્ષિણ ઉત્તર કેન્દ્ર કહે છે.

પૂર્વ (East) કબેલ છે તે સ્થાનને જન્મ અથવા પહેલો ભાવ (Ascendant) એસેન્ડન્ટ કહે છે જન્મ વખત ને સ્થલ પરત્વે પૂર્વ ક્ષિતિજમાં અંશો સહિત તે ઉદિત રાશિ છે. એટલે તે (Rising sign) રાઈઝીંગ સાર્ન કહેવાય છે. પશ્ચિમ (West) કબેલ છે તે સ્થાનને અસ્ત રાશિ અથવા સાતમો ભાવ કહે છે. જેને (Descendant) ડીસેન્ડન્ટ કહે છે.

દક્ષિણ (South) લખેલ છે. જન્મ વખતે મસ્તક ઉપરના રાશિ અંશ છે તેને મેરીડીઅન (Meridian=M. C) અથવા દશમે ભાવ કહે છે.

ઉત્તર (North) લખેલ છે તેને નાદીર (Nadir=I. C) અથવા ચોથો ભાવ (પાતાક) કહે છે.

તે ચાર કેન્દ્ર વચ્ચે આવેલો જે રાશ્યાત્મક વિભાગ છે તેના ત્રણ ત્રણ વિભાગ થતાં ચાર ભાગ એટલે ભાવ, જન્મ સ્થળ ને સમય પરત્વે થાય છે.

એ પ્રમાણે લયકના ચાર ભાગને ભાવ કહે છે. આકૃતિમાં ૧-૨-૩ વિગેરે લખેલ છે તે ભાવ અથવા ભવન (Hours) દર્શાવે છે અને તે દરેક ચાર ભાવ દર્શક લીટીના ઉપર લયકની કઇ રાશિ તથા અંશ છે તે આપણા પ્રથમ આવેલ ગણિત પ્રમાણે આકૃતિમાં દેઝ છે.

અહોનું ગણિત કાઢવાની રીતિ:—

છત્રેજી પંચાંગોમાં ગ્રીનીયના મધ્યાહ્ન સમયના અહોનું ગણિત હોય છે માટે જન્મભૂમિના પ્રમાણમાં જન્મનો વખત ગ્રીનીયના ટાઇમમાં ફેરવી નાંખવો. (એટલે કે જન્મભૂમિ અને ગ્રીનીય વચ્ચે જેટલા રેખાંશા. Longitude અંતર હોય તેને ચારથી ગણતાં જે મિનિટ આવે તેને જન્મભૂમિ ગ્રીનીયથી પૂર્વમાં હોય તો બાદ કરવાથી ને પશ્ચિમમાં હોય તો ઉમેરવાથી જન્મનો ટાઇમ ગ્રીનીય ટાઇમમાં બદલાઈ જશે. ગ્રીનીય અને મુબાર્ક વચ્ચે રેખાંશા ૭૨°-૪૯' કળાનું અંતર છે. તેને (૪) થી ગુણતાં ૨૯૧ મિનિટ ને ૧૬ સેકન્ડ આવી એટલે (ક. ૪ મિ. ૫૧ સે. ૧૬) થઈ.

ગ્રીનીય મધ્યાહ્ન=મુબાર્ક ક. ૪ મિ. ૫૧ P. M. ગ્રીનીય ટાઇમમાં જન્મ ટાઇમને ફેરવવો હોય તો તે અહોનું ગણિત મુબાર્કના ક. ૪ મિ. ૫૧ નું છે એમ માતવું.

અથવા મુબાર્કના ટાઇમમાંથી ક. ૪ મિ. ૫૧ બાદ કરવાથી જન્મ વખત ગ્રીનીય ટાઇમ પ્રમાણે આવશે.

ઉદાહરણમાં—જન્મ ટાઇમ મુબાર્ક ક. ૫ મિ. ૫૮ (A. M.) છે તે વખત ક. ૪ મિ. ૫૧ બાદ કરવાથી ગ્રીનીય ટાઇમ જન્મ વખતે ક. ૧ મિ. ૭ A. M. આવશે.

ત્રીનીયના મધ્યાન્હ ગ્રહોમાં ક. ૧૦ મિ. પડના (મધ્યાન્હ પહેલાં હોય તો બાદ કરવાના અને મધ્યાન્હ પછી હોય તો ઉમેરવાના) સંસ્કારથી જન્મ વખતના સ્પષ્ટ ગ્રહો આવે છે.

મધ્ય કરીને એશીમેરીડમાં ત્રીનીયના મધ્યાન્હ વખતના લખેલા ચંદ્ર શિવાયના ગ્રહોના ગણિતમાં વખતના પ્રમાણમાં રહેજ દરક પડે છે તેથી સામાન્ય કુંડલીમાં રવિ વિગેરે ગ્રહોના રાશિ અંશો પંચાંગ પ્રમાણે મુકવામાં હરકત નથી. શિવાય ચંદ્ર કે જે ઘણીજ ગતિવાળો છે તેમાં વધારે દરક પડે છે તે આશરે બે કલાક લગભગ એક અંશ એક દિવસમાં ચાલે છે તેથી તે હિસાબે ચંદ્રને પણ જન્મના વખતને કલાકના પ્રમાણમાં સંસ્કાર આપી મુકવામાં વાંધો નથી

ઈંગ્રેજ પંચાંગમાં ગ્રહો ત્રીનીય મધ્યાન્હના છે તો જન્મનો દાઇમ મધ્યાન્હ પહેલાં હોય તો જન્મની તારીખ અને તે પહેલાંની તારીખના ગ્રહ ગણિતનું અંતર—અને જો જન્મ મધ્યાન્હ પછી હોય તો તે પછીની તારીખ અને જન્મ તારીખના ગ્રહ ગણિતનું અંતર એજ તે ગ્રહની દૈનિક ગતિ+ બતલાવે છે—

તે ગતિ ૨૪ નો કલાક થાય છે, તે જોડેલો દાઇમ-મધ્યાન્હથી પહેલાં અગર પછી હોય તેના પ્રમાણમાં ત્રિરાશિથી ગણતરી કરી મધ્યાન્હના ગ્રહમાં બાદ કરવાથી અને ઉમેરવાથી ઇષ્ટ સમયના સ્પષ્ટ ગ્રહો આવે છે.

ઉદાહરણ—જન્મ મધ્યાન્હ પહેલાં હોવાથી તા. ૩૧ મી માર્ચ અને તા. ૧ એપ્રિલ એ બન્ને વચ્ચે સૂર્યનું અંતર—તે, તે દિવસની સૂર્યની ગતિ થઇ. (Daily Motion).

તા. ૧ એપ્રિલ ૧૯૧૨	મેષ ૧૧°	૨૩'	૫૧"
તા. ૩૧ માર્ચ	મેષ ૧૦°	૨૪'	૪૨"
દૈનિક ગતિ	૦	૫૬	૯

+શીઘ્ર ગતિવાળા ગ્રહોની દરરોજની દૈનિક ગતિનું કોષ્ટક રેકાઇસના પંચાંગમાં ૨૬. ૨૭. ૨૮ પાને આપવામાં આવે છે. જેથી અંતર કાઢી ગતિ કાઢવાની મહેનત ઇચ્છે છે—પરિશિષ્ટ આઇ. (Appendix I) જુઓ.

આ સૂર્યની તા. ૧ એપ્રિલના રોજ મધ્યાહ્ન સુધીની ગતિ થઈ, જે રેક્ટાસના પાના ૨૬ ના ઉપર તા. ૩૧ માર્ચના સૂર્યના કોણમમાં લખવામાં આવી છે તે મેળવી જુઓ.

તેવીજ રીતે અંતર કાઢીને ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્રની પણ દૈનિક ગતિ તેજ લાઇનમાં લખી છે, પણ શનિ, ગુરુ, હરસલ ને નેપચ્યુનની લખી નથી. કારણ કે તે એક દિવસમાં બહુ ગતિ કરતા નથી. ને એકજ દિવસની સાથ જણાઇ આવે છે કે તેમની ગતિ એક દિવસમાં કેટલી છે. પછીથી જેટલા સમયનો સંસ્કાર આપવાનો હોય તે માટે ત્રિરાશિ કરવી.

કાખલા તરીકે—પ્રથમ ગતિની કલા વિકલાને ને કલાક મિનિટને પણ એક રૂપમાં લઇ જવાં જોઇએ.

$$\frac{૬}{૬} \times \frac{૧}{૬૦} = \frac{૬}{૬૦} = ૫૯ \frac{૬}{૬૦} = ૧ \frac{૫૯}{૬૦} \text{ કલા થઈ.}$$

$$\frac{૫૯}{૬૦} = ૧ \frac{૫૯}{૬૦} = \frac{૬૫૩}{૬૦} \text{ કલાક થયા.}$$

કલાક કલાક

$$૨૪ = \frac{૬૫૩}{૬૦} = \frac{૧૧૫૩}{૧૦}$$

ક. મિ.

$$\frac{૬૫૩ \times ૧૧૫૩}{૬૦ \times ૬૦} = \frac{૭૭૨૪૯૯}{૩૬૦૦} = ૨૧ - ૪૬$$

સૂર્ય તા. ૧ એપ્રિલ ૧૯૧૨ ના મધ્યાહ્ને મેષ ૧૧/૨૩/૫૧ છે. તેમાંથી મધ્યાહ્ન પૂર્વનો જન્મ હોવાથી ઉપર આવેલ રૂળ બાદ કર્યું.

$$\begin{array}{r} \text{મેષ } ૧૧^\circ \quad ૨૩' \quad ૫૧'' \\ \hline \quad \quad \quad \bullet \quad ૨૬ \quad ૪૬ \end{array}$$

મેષ ૧૦ ૫૭ ૫ સૂર્ય જન્મ સમયનો સ્પષ્ટ થયો.

Logarithms:—

ત્રિરાશિની મેહેનત કરવાને કંટાળો કેટલાકને આવે છે. તો ઈંગ્રેજ ગણતરીમાં Logarithm નામના કાઠાઓ તૈયાર હોય છે. તે ઉપરથી ગ્રહોની ગતિ અને વખતના પ્રમાણમાં સંસ્કાર આપવાનું રૂળ તૈયાર થાય છે. રેક્ટાસનાં પંચાંગમાં છેલ્લા પાના ઉપર (Proportional Logarithms for Finding out the Planet's Places) આપેલ છે.*

* પ્રોપોર્શનલ લોગેરીથમ કાઠક માટે જુઓ પરિચ્છેદ ને.
(Appendix J.)

Rule:—મધ્યાહ્ન સૂડી (પહેલાં અંતે પછીના) ના કલાક મિનિટના લોગેરીથમમાં મદની દૈનિક ગતિના પ્રમાણનાં લોગેરીથમ ઉમેરવાથી જોઈતી ગતિનાં લોગેરીથમ આવશે. જે જન્મ દાષમ પી. એમ. (p. m.) હોય તેા મધ્યાહ્નના અદગણિતમાં ઉમેરો. અને જે જન્મ દાષમ (a. m.) હોય તેા મધ્યાહ્નના અદગણિતમાંથી બાદ કરો, મફતકી હોય તેા ઉણટ કરો.

ઉદાહરણ:—

સૂર્ય=દૈનિક ગતિ ૦° ૫૬'

=મધ્યાહ્નથી વખત ક. ૧૦ મિ. ૫૩

પ્રથમ અંશ અથવા કલાક (Degrees or Hours) ના નીચેના ખાનામાંથી ૧૦ કલાકનું ખાનું અને પછી મિનિટ અથવા કલા ૫૩ નું ખાનું શોધી કાઢી બન્ને કક્ષાં મળે છે તે જુઓ. જે ખાનામાં ૩૪૩૪ નો આંક છે. પછીથી ગતિ ૦ અંશ ૫૬ કલાનો તેવીજ રીતથી લોગેરીથમ શોધી કાઢો. તે ૧-૩૮૭૫ છે.

સૂર્યની ક. ૧૦ મિ. ૫૩ ની ગતિ ૩૪૩૪

અંશ ૮-૫૬ કલા= ૧. ૩૮૭૫

બન્નેનો સરવાલો ૧. ૭૩૦૫

તે આંકનો લોગેરીથમ શોધી કાઢો કે કયા અંશને કળામાં પડે છે, તે જણાશે કે પૂર્ણ અંશને ૨૬. કલા ઉપરાંતને ૨૭ કલાની અંદર તે આંક આવે છે. જે વિકલા કાઢવી હોય તેા ૨૬ અને ૨૭ લોગેરીથમનું અંતર કાઢવું જે ૧૬૪=૬૦ વિકલા માટે છે તેા ૨૭ કલાના લોગેરીથમને આપણા આવેલ લોગેરીથમમાંથી બાદ કરવાથી જે વિકલા આવે તેને ૨૭ કલામાંથી બાદ કરવાથી સ્પષ્ટ કલા વિકલા આવશે.

૧. ૭૩૦૬

૧. ૭૨૫૦

૦. ૦૦૫૬

લો. લો. વિકલાં ૫૮૫ વિકલા.
ત્રિરાશી. ૧૬૪-૦૬=૬૦=૩૬૫૬૨=૩૬૫૬૨=૧૫૬૬

ક. ૨૭. વિ. ૦ માંથી ૧૪ વિકલા બાદ કરી તેા ૨૬ કલા ને ૪૬ વિકલા સ્પષ્ટ આવી. પણ જન્મ મધ્યાહ્ન પહેલાંનો છે તેથી સૂર્યના અણિતમાંથી તેને બાદ કરવાથી ઇષ્ટ સમયનો સૂર્ય સ્પષ્ટ આવશે.

તા. ૧ એપ્રીલ—સૂર્ય=મેષ ૧૧. ૨૩ ૫૧

૫

૦. ૨૬ ૪૯

જન્મ સમયનો સ્પષ્ટ સૂર્ય=મેષ—૧૦. ૫૭ ૫

પ્રથમ ત્રિરાશિથી કરેલ સૂર્યની બરાબર તે આવેલ છે તે મેળવી જુઓ.

ઈંગ્રેજ ગણિતમાં પ્રહોની વિકલા કાઢવાની જરૂર નથી. એકલા લોગેરીથમ થકી આવતા અંશ કલાનો સંસ્કાર પૂરતોજ છે.

અંદ્ર—દૈનિક ગતિ ૧૪°—૦' ના લોગેરીથમને ક. ૧૦ મિ. ૫૩ ના લોગેરીથમમાં ઉમેરો.

૩૪૩૪

૨૩૪૧

=૫૭૭૫=૬°—૧૯'

તેને અંદ્રના ગણિતમાંથી બાદ કરો.

તા. ૧ એપ્રીલ, અંદ્ર તુલા ૬°—૦'

૬—૧૯

જન્મ સમયનો અંદ્ર=કન્યા= ૨૯—૪૧

જુલ—

ક. મિ.

લોગેરીથમ.

૧૦—૫૩—

૩૪૩૪

દૈનિક ગતિ=૦°—૩૧' =

૧—૬૬૭૦

= ૨—૦૧૦૪=

તેના પ્રમાણ ૦°—૧૪' આવી—,

તા. ૧ એપ્રીલ જુલ, મેષ=૨૮°—૫૩'

૦—૧૪

જન્મ સમયનો જુલ, મેષ=૨૮—૩૯

શુક—

ક. મિ.

લોગેરીથમ

૧૦—૫૩=

૩૪૩૪

૧°—૧૩' દૈનિક ગતિ=

૧—૨૯૫૦

૦°—૩૩ કલા=

૧—૬૩૮૪

તા. ૧ એપ્રીલ શુક મીન ૧૬°—૨૨'

૦—૩૩

જન્મ સમય શુક=મીન

૧૫—૪૬

મંગળ—

ક. મિ. લોગેરીથમ

$$૧૦-૫૩= ૩૪૩૪$$

$$૩૨' દૈનિક ગતિ= ૧-૬૫૩૨$$

$$૦^{\circ}-૧૫' = ૧-૬૬૬૬$$

$$\text{તા. ૧ એપ્રિલ મંગળ મિથુન } ૨૭^{\circ}-૫૨'$$

$$૦-૧૫$$

$$\text{જન્મ સમય મંગળ=મિથુન } ૨૭-૩૭$$

ગુરુ—

ક. મિ. લોગેરીથમ

$$૧૦-૫૩= ૩૪૩૪$$

દૈનિક ગતિ = શન્ય હોવાથી ગ્રહ તેનો તેજ રહ્યો.

તા. ૧ એપ્રિલ તથા જન્મ સમયનો ગુરુ ધન ૧૫-૨૪

આ ગ્રહ આ તારીખે સ્ટેશનરી છે.

શનિ—

ક. મિ. લોગેરીથમ

$$૧૦-૫૩ ૩૪૩૪$$

$$૭' દૈનિક ગતિ= ૨-૩૧૩૩$$

$$૦-૩' = ૨-૬૫૬૭$$

$$\text{તા. ૧ એપ્રિલ=શનિ વૃષ } ૧૮'-૧૧'$$

$$૦-૩$$

$$\text{જન્મ સમય શનિ=વૃષ } ૧૮-૮$$

હરશલ—ગતિમાં એક કલા છે તેથી કંઈ પણ અંતર પડશે નહીં.

તા. ૧ એપ્રિલ તથા જન્મ સમયનો હરશલ કુંભ ૨૦-૫૪'

નેપચ્યુન—ગતિનો અભાવ છે તેથી

તા. ૧ એપ્રિલ તથા જન્મ સમયનો નેપચ્યુન કર્ક ૨૦-૫૬'

રાહુ—

$$\text{દૈનિક ગતિ' ૩ } ૨-૬૮૧૨$$

ક. મિ.

$$૧૦ ૫૩= ૩૪૪૪$$

$$૦'=૧'= ૩-૦૨૪૬$$

$$\text{તા. ૧ એપ્રિલ રાહુ મેષ } ૨૨^{\circ}-૧૬'$$

$$૧$$

$$\text{મેષ } ૨૨-૧૫$$

ફેરચુન—

લગ્નમાં ચંદ્ર ઉમેરી રવિ બાદ કરવાથી ફેરચુન આવે છે.

લગ્ન (મેષ) ૦૪-૧૧°-૭'

ચંદ્ર ૫°-૨૯-૪૧

૫-૪૮-૪૮

રવિ

૭-૧૦-૫૭

૫-૨૯-૫૧

જન્મ સમયનું ફેરચુન કન્યા ૨૯°-૫૧' આવી.

સૂર્યાદિ રપષ્ટ ગ્રહો.

ગ્રહ	સુ	ચં	કુ	મી	મિ	મ	ગુ	શ	હ	ને	રા	કો
રાશી	મેષ	કન્યા	મેષ	મીન	મિથુન	ધન	વૃષ	કુંભ	કર્ક	મેષ	કન્યા	
અંશ	૧૦	૨૯	૨૮	૧૫	૨૭	૧૫	૧૮	૨	૨૦	૨૨	૨૯	
કલા	૫૭	૪૧	૩૯	૪૯	૩૭	૨૪	૮	૫૪	૫૯	૧૫	૫૧	
મત	૫૯	૮૪૮	૩૧	૭૩	૩૨	૦	૩	૧	૦	૩		
	૯	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧૧		
						સ્ટેશન						

પ્રથમ બાર ભાવ લખીને કુંડલી તૈયાર કરી છે તે કુંડલીમાં આ તૈયાર થયેલા ગ્રહોને નીચે પ્રમાણે સ્થાપન કરવા:—

રવિ—લગ્નના જ કર્પ (Cusp) ઉપર, કારણ કે લગ્ન તથા રવિના રાશિ અંશ લગભગ એકજ છે.

ચંદ્ર—કન્યાના ૪ અંશથી વધારે અને તુલા ૧૧ અંશથી ઓછો છે તે છઠ્ઠા સ્થાનમાં મુકયો.

બુધ—મેષના ૧૧ થી વૃષભના ૧૪ સુધી હોવાથી લગ્નમાં બુધ મુકયો.

શુક્ર—બારમા ભાવ મીન ૪ અંશથી મેષના ૧૧ અંશ સુધીનો છે તેથી તેને બારમા ભાવમાં મુકયો.

મંગળ—મિથુન ૧૩ થી કકે ૮ સુધી નો ત્રીજો ભાવ છે તેથી ત્રીજામાં મુકયો.

ગુરુ—નવમો ભાવ ધન ૧૩ થી મકર આઠ સુધી હોવાથી નવમે મુકયો.

શનિ—બીજો ભાવ વૃષ ૧૪ થી મિથુન ૧૩ હોવાથી બીજો મુકયો.

હરશલ—કુંભ ૨ અંશનો, ને ૧૧ મો ભાવ કુંભ ૪ અંશનો હોવાથી ૧૧ મા ભાવના કસ્પથી પાછળ દશમામાં મુકયો.

નેપચ્યુન—કર્કના ૨૦ હોવાથી ચોથા સ્થાનમાં મુકાયો.

રાહુ—મેષના ૨૨ હોવાથી લગ્નમાં મુકાયો.

કૈરચ્યુન—કન્યાના ૨૯ હોવાથી છઠે મુકાયો.

જુદાં જુદાં પંચાંગોનો ઉપયોગ:—

કુંડલી વિજ્ઞાનકારના સાયન પંચાંગમાં પણ મુખ્યાઈના માનના મધ્યાન્હ વખતના ગ્રહોનાં લોહિટયુગ એટલે રાશિ અંશ કલા આવેલ છે. તે તે ઉપરથી પણ જન્મના ટાઈમ અને ગ્રહની દૈનિક ગતિના પ્રમાણમાં ત્રિરાશિ અથવા લોગરીથમથી ગ્રહો સ્પષ્ટ કાઢી શકાશે.

તેમાં મધ્યાન્હનો સ્પષ્ટ ટાઈમ આવેલ છે જેને એપેરન્ટ અથવા દુ ટાઈમ (Apparent or True Time) કહે છે. એપેરન્ટ અને મીન ટાઈમ (Mean Time) વચ્ચેનું અંતર સૂર્યના રાશિ અંશ પરત્વે ફટકું છે તે જાણવાને જુઓ પરિશિષ્ટ કે. (Appendix K.)

દાખલો= રવિ. તા. ૧ એપ્રિલ. મે ૧૧°-૧૨'

		લોગરીથમ.
દૈનિક ગતિ=	૬૦=	૧-૩૮૦૨
મધ્યાન્હ પૂર્વ કલાક ૬°-૨'=		૫૯૯૭
=૦°- ૧૫'=		૧-૬૭૯૯

જેને રવિમાંથી બાદ કર્યો.

મે ૧	૧૧°	૧૨'
	૦	૧૫

જન્મ સૂર્ય= મે ૧૦ ૫૭

રેકાર્ડનાં પંચાંગના ગણિત પ્રમાણે સૂર્ય આવ્યો તેવીજ રીતે બીજા ગ્રહોનું ગણિત કરી લેવું.

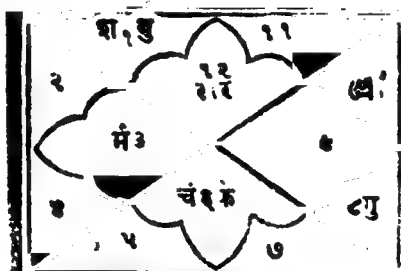
નિરયન પંચાંગો ઉપરથી સાયન કુંડલી:—

નિરયન ઉપરથી આવતા ગણિતમાં જો તે પંચાંગકર્તાએ લીધેલા અયનાંશા ઉમેરીયે તો તે સાયનગ્રહ ગણિત આવે છે. પણ વેધસિદ્ધ પંચાંગો તે હોતાં નથી. તેથી તેમ કરવા છતાં પણ ઈંગ્રેજ સાયન ગ્રહો અને અયનાંશા સહિત કરેલા આપણા અહીંના સાયનગ્રહોમાં કેટલીક વખત ૮, ૧૦ અંશોનો તફાવત હોય છે તથાપિ નિરયન પંચાંગો પૈકી કેતકી અગર છત્રેનું પંચાંગ કંઈક અંશે વેધસિદ્ધ છે ને તે ઉપરથી આવેલા ગ્રહોમાં તે તે ગ્રંથકર્તાઓના અયનાંશા ઉમેરવાથી સાયનગ્રહ ગણિતને સગભગ મળતું ગણિત આવશે.

ઉદાહરણ—શક ૧૮૩૪ ના ચૈત્ર સુદી ૧૫ ને વાર સોમે સુર્યોદય દાષમે કેતકી પંચાંગના નિરયન ગ્રહ તથા કુંડલી.

ર.	ચ.	કુ.	ચુ.	મં.	ગુ.	જ.	રા.
૧૧	૫	૦	૧૦	૨	૭	૦	૧૧
૧૮	૭	૫	૨૩	૫	૨૨	૨૫	૨૬
૨૦	૪	૫૮	૧૧	૦	૪૬	૫૧	૪૦
૫૬	૮૪૦	૪૦	૭૩	૩૨	૦	૬	૩
૭	૦	૧	૩૬	૭	૧૨	૪૭	૧૧
			૫		૫		

નિરયન કુંડલી. ૩૧૮

સંધિ સહિત દ્વાદશ ભાવ.

૧૦	૨૦	૩૦	૪૦	૫૦	૬૦	૭૦	૮૦	૯૦
૧૧૦	૦૧	૧	૧	૨	૨	૩	૪	૪
૧૮૨	૧૬	૦૧૪	૨૮	૧૨	૨૮	૧૪	૦૧૬	૨
૭૦	૮૦	૬	૦૧૦	૦૧૧	૦૧૨	૦		
૫૬	૬૭	૭	૭	૮	૮	૬	૧૦	૧૦
૧૮૨	૧૬	૦૧૪	૨૮	૧૨	૨૮	૧૪	૦૧૬	૨

ચતિત કુંડલી

ભાવનાં ગણિત અયનાંશા ઉમેરવા છતાં મળતાં આવશે નહિ.

ચૈત્ર શુધ ૧૫ ના સૂર્યોદયના અહો તૈયાર પંચાંગમાં છે. ને તેના અયનાંશા ૨૨°-૩૭' છે તે ઉમેરવાથી ઇંગ્રેજ પંચાંગોપરથી આવેલા અહ ગણિતને સગભગ મળતું ગણિત આવશે. તે નીચે મુજબ:—

અહ.	ર.	વં.	કુ.	શુ.	મં.	ગુ.	જા.	રા.
રાશિ.	મીન.	કન્યા.	મેષ.	મીન.	મિથુન	ધન.	વૃષ.	મેષ.
અંશ.	૧૦	૨૯	૨૮	૧૫	૨૭	૧૫	૧૮	૨૨
કલા.	૫૭	૪૧	૩૫	૪૮	૩૭	૨૪	૨૮	૧૭
ગતિ.	૫૯ ૭	૮૪૦	૪૦	૭૨	૩૨	૦	૬	૩

આ અહોનું ગણિત ઇંગ્રેજ ગણિતને તદન મળતુંજ છે. વિકલામાં કોઈ કોઈ અહમાં સ્થેજ તફાવત છે. પણ સ્વરૂપાન્તરસ્વાકલ્પોષઃ (સ્વરૂપ અંતર હોય તો દોષ નથી.) એ ન્યાય અત્રે લાગુ પડે છે.

પણ જો અહ લાઘવથી થતાં પંચાંગોના અહ ગણિતમાં અયનાંશા ઉમેરીએ તો તેમાં કેટલાક અહોમાં અંશોનો તફાવત માલુમ પડશે.

અહલાઘવીય અહો. (સાયન = અયનાંશા (૨૩-૧૦).

	ર.	વં.	કુ.	શુ.	મં.	ગુ.	જા.	રા.
રાશિ.	મેષ.	કન્યા.	મેષ.	મીન	મિથુન	ધન	વૃષ	મેષ
અંશ.	૧૧	૨૯	૨૭	૧૭	૨૭	૧૮	૧૮	૨૨
કલા.	૩૮		૫૫	૦	૫૬	૫	૫૯	૫૨
ગતિ.	૫૯ ૧૨	૮૨૩ ૦	૪૧	૭૪	૩૧	૦	૬	૩

આ મહામાં એક એક અંશ કરતાં લગભગ વધારે તદ્દાવત છે. તેથી તેના કરતાં સાધન ગણિત ઉપરથી અધનાંશા બાદ કરીને નિરબન ગણિત કાઢવું ને તે ઉપરથીજ કેસવી વિગેરે જન્મોત્તરીઓ તથા દશાઓ અને વર્ષફળ વિગેરેનું ગણિત થાય તો તે વેધસિદ્ધ હોવાથી વધારે મળતું આવશે એ નિર્વિવાદ સિદ્ધ છે.

હાસના જ્યોતિષીઓ ગણિત સ્થૂલ પડી ગયેલ છે એમ કણુલ કરે છે છતાં તેને સુધારવા અગર સુધરેલા ગણિતનો સ્વિકાર કરવા આનાકાની કરે છે એ સખેદશ્ર્વર્યની વાત છે.

સારાંશ:—

સાચન કુંડળી કાઢવાની ટુંકી રીત.

જન્મની ઈમેલ તારીખ ટાઈમ, કલાક મિનિટના રૂપમાં લેખ્યર કરવો, બાદ તે તારીખનો નાક્ષત્રકાળ પંચાંગ અગર પરિશિષ્ટ ન માંથી નક્કી કરવો.

જન્મ ને મધ્યાન્હ પેહેલાં હોય તો જેટલા કલાક મિનિટ મધ્યાન્હ બાકી હોય તે નાક્ષત્ર કાળમાંથી બાદ કરવાથી અથવા જન્મ મધ્યાન્હ પછીથી હોય તો જેટલા કલાક મિનિટ મધ્યાન્હ પછીથી ગયા હોય તેને નાક્ષત્ર કાળમાં ઉમેરવાથી જન્મ અમયનો નાક્ષત્ર કાળ આવે છે, તે નાક્ષત્ર કાળનો નંબર પરિશિષ્ટ “ ૯ ”માંથી શોધી કાઢવો, ને જન્મ સુમિના અક્ષાંશાનાં ભાવ સાધન ડાઈટકો ઉપરથી તે નંબરને અનુસરીને દશથી ત્રીજાં સુધીના ભાવ શોધી કાઢવા, બાકીના છ ભાવ ઉપલા આવેલા છ ભાવમાં છ રાશી ઉમેરવાથી તે તે ભાવના સારના છ ભાવ આવે છે, આ રીતે બાર ભાવ કુંડળીમાં મુકવા.

ત્યારબાદ અહો મુકવાનું કામ સ્થૂલ રીતે જોવું છે કે જે તારીખનો જન્મ હોય તે તારીખના મધ્યાહ્નના અહો પંચાંગમાં હોય છે. તો પોતાના દેશના ટાઈમ અને જન્મના ટાઈમ પ્રમાણે સંસ્કાર આપીને અને ચંદ્ર સિવાયના સઘળા અહો રાશિ અંશ પરત્વે તેના તેજ મુકી દેવા. ચંદ્રમાં બે કલાકે એક અંશ લગભગ આગળ વધે છે તે ખ્યાલમાં રાખી ચંદ્રમાને પણ કુંડળીમાં મુકવો, આ રીતે સાયન કુંડલી તૈયાર થશે, સાયન ઉપરથી નિરયન અને નિરયન ઉપરથી સાયન, અયનાંશા રહિત અને સહિત કરીને કરવું ને અહીં ગણિત વેધસિદ્ધ લેવાં. તે આપણા ગણિતથી સ્થૂલ આવે છે, તેથી તે માટે ઇંગ્રેજી અથવા દેશી સાયન અને વેધસિદ્ધ નિરયન પંચાંગોની મદદ એજ હાલ મુખ્ય સાધન છે.

દ્વાદશ ભાવ સાધન કોષ્ટકો પણ વેધસિદ્ધ તૈયાર પરિશિષ્ટ ૬ માં આપેલ છે.

ઇંગ્રેજી કુંડળીમાં ચલિત કુંડળી હોતી નથી કારણ કે આપણા જોશીઓ અહીં, ભાવ, જન્મ ને ચલિત, એ ચાર વસ્તુઓ જુદી જુદી કરે છે ને પાશ્વિમાત્યો તો તે ચારે વસ્તુઓનો એક સાયન કુંડળીમાંજ સમાવેશ યુક્તિપુરઃસર કરે છે કે જે અત્યંત પ્રશંસનીય છે.

परिच्छ : ६ Chapter VI.

द्वादश भावः—

THE TWELVE HOUSES.

The exact knowledge of the Houses is so requisite that he who learns the nature of the Planets and Signs without exact Judgement of the houses, is like an improvident man that furnishes himself with a variety of household stuff—having no place to bestow them.

જોડીઆકમાં જેવી બાર રાશીઓ મેષ વૃષ મિથુન વિગેરે છે તેવી જ રીતે કુંડલી તૈયાર થયા બાદ જન્મ ભૂમિના અક્ષાંશ પરત્વે જોડીઆક (ભ ચક્ર) ના ઓછા વતી પ્રમાણમાં બાર વિભાગ પડે છે જેનું નામ સ્થાન અથવા ભાવ કે ભવન Houses કહેવાય છે કે જે નીચે પ્રમાણે.

ભાવનાં ચિહ્નો તથા નામः—

Houses	સંજ્ઞા—		સ્થાન.
I	1	૧	પ્રથમ
II	2	૨	દ્વિતીય
III	3	૩	ત્રીતીય
IV	4	૪	ચતુર્થ
V	5	૫	પંચમ
VI	6	૬	ષષ્ઠમ
VII	7	૭	સપ્તમ

VIII	8	૮	અષ્ટમ
IX	9	૯	નવમ
X	10	૧૦	દશમ
XI	11	૧૧	એકાદશમ
XII	12	૧૨	દ્વાદશ

ઉપર લખેલ સેમન તેમજ ઈંગ્રિજ તેમજ ગુજરાતી બાર અંકો ભાવને માટેના છે તે કુંડલીઓમાં ઉપયોગી હોય છે.

ગ્રહો જે ભાવમાં પડે છે તે ભાવનું ફળ આપે છે

પાશ્ચિમાત્મ વિદ્વાનો ભાવનાં ફળ ભાવના આરંભથી જ મળે છે કારણ કે તે પદ્ધતિમાં સંધિભાવ કાઢવાનો રીવાજ નથી છતાં ફક્ત પાંચ પાંચ ડીગ્રી ભાવના આરંભ પૂર્વે તે તે ભાવમાં ફળદાતા ગ્રહોને મળેલ છે જ્યારે પૌર્વાત્યોએ ભાવ તથા સંધિ બન્ને કાઢેલા છે તે સંધિભાવથી ભાવનું કંઈક ફળ આપવાનું શરૂ થાય છે ભાવના સમાન અંશ લગ-લગ સંપૂર્ણ ફળ મળે છે તે પછીથી અગ્રિમ સંધિ સુધી ધીમે ધીમે ફળ કમી થતું જઈ સમૂળ્યું અટકે છે જેને માટે કેશવીની મનોરમા ટીકામાં નીચે મુજબ છે.

भावप्रवृत्तौ हि फलप्रवृत्तिः पूर्णफलं भावसमांशकेषु ॥

हासः क्रमाद्भावविरामकाद्ये फलस्य नाशो कथितो मुनीन्द्रैः ॥ ૧ ॥

મતલબ કે પૌર્વાત્ય તેમજ પાશ્ચિમાત્મ વિદ્વાનો ભાવ સંબંધી ફળને માટે તો એકજ અભિપ્રાયના છે કે દરેક ભાવના અંશ (cusp of the House) લગભગમાં પડેલ ગ્રહો સંપૂર્ણ ફળને આપે છે તે આસપાસ જેટલા દૂર હોય છે તેથી ઓછાવત્તી પ્રમાણમાં ફળદાતા ગણાય છે.

FIRST HOUSE—પ્રથમ ભાવ.

દેહ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે. +

(a) શારીરીક સ્થિતિ, તંદુરસ્તી, જીંદગી (Life) મુખ, દુઃખ, ચેહેરો, રૂપ, રંગ, કંઠ, ચિન્હ, અકસ્માત.

(b) ગુણ, સ્વભાવ, મનોબલ.

(c) મસ્તક અને મુખ.

(d) ભાઈઓના મિત્રો, રાજાઓના પિતા, દુશ્મનો અને ભાગીદારની સ્ત્રીઓ, નોકરનું મોત, પુત્રાદિકની લાંબી મુસાફરી.

Notes:—આ ભાવના સંબંધમાં પૌર્વાત્ય તથા પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનો એકજ અભિપ્રાયના છે છતાં પૌર્વાત્યો વધુમાં નીચે પ્રમાણે દર્શાવે છે:—

જાતિ, વર્ણ, ખસ્તી, કંઠ, પૂર્વદિશા, મામા અને શત્રુનું મરણ, બાપની મા, સ્ત્રીની માની મા, પુત્રનો ભાગ્યોદય, માતાનો બાપ, સાલાનો પુત્ર, સ્ત્રીનો દાદો, સાહસ વિગેરે પહેલા ભાવમાં જોવાય છે.

પ્રથમ ભાવ સંજ્ઞા:—First Candial (પ્રથમ કેન્દ્ર.)

આત્મા, શરીર, હોરા, કલ્પ, જન્મ, અને મૂર્તિ વિગેરે સંજ્ઞાથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ एवं तथा वर्ण विभिर्जन्म । चिन्हाभिजाति वयसः प्रमाण ॥

सुखानिदुःखान्यपि साहसं च । लग्नेविकोक्तं कलुसईमेतत् ॥ १ ॥

SECOND HOUSE—દ્વિતીય ભાવ:—

આ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે+

- (a) Richies=ધન પૈસો, સંગ્રહ, રત્નમો ભંડાર, સોનું
રૂપુ વિગેરે ધાતુનો સંચય.
- (b) વ્યાપાર (ક્રય વિક્રય) જાતની મીલકત.
- (c) કુંડુંબ, સ્ત્રી, કુળ વિગેરે.
- (d) વાણી, વિદ્યા, સ્વતંત્રતા
- (e) લાલ, હાનિ, ધીરધાર, ગરીબાઈ.
- (f) જાહેર દુશ્મન, તેમની મીલકત
- [g) મુખ, જમણી આંખ, ગળું ને ગરદન
- (h) બાપના મિત્રો, પુત્રાદિકની આબરૂ, સ્ત્રીનું મરણ, ભાઈ
જેનના ખાનગી શત્રુ.

Notes;—પૌર્વાત્ય વિદ્વાનો વિદ્યાને પાંચમામાં ને શત્રુને જ્ઞામાં દર્શાવે છે તથા વધુમાં ધાન્ય સંગ્રહ, ઝોધન, પુત્રનો ઉદય, શત્રુનું ભાગ્ય, ભાઈના શત્રુ, પિતાની વિદ્યા, સાળાનો શત્રુ, મુખ, આંખ, ગુણ, ઇશાન દિશા, ખલા, શત્રુથી છુટકારો, સુસ્વર, ભાઈનું બંધન વિગેરે આ ભાવમાં જોવાનું જણાવે છે.

દ્વિતીય ભાવ સંજ્ઞા:—પણુકર (Succeedant).

સ્વમ્ અને કુટુમ્બ સંજ્ઞાથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ સ્વર્ગાદિલાભ ક્રયવિક્રયશ્ચ । રત્નાદિકોશોપિ ચ સંગ્રહસ્થ ॥

કુટુંબસૌભ્યં પરિચિતમીયં । ધનામિલાભે મલમેતુર્ધીમિઃ ॥ ૧ ॥

THIRD HOUSE—ત્રીતીય ભાવ:—

આ ત્રીજા પરાક્રમ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે+

- (a) નાની નાની મુસાફરીઓ.
- (b) કાગળ પત્રો, દસ્તાવેજો, સહીઓ તથા લખાણ.
- (c) આડોશી પાડોશી.
- (d) નજદીકનાં સગાં ભાઈ બેન, પિત્રાર્ધ.
- (e) ખભો, ગળું. હાથ, છાતી, જમણો કાન.
- (f) પરાક્રમ અથવા અફવા.
- (g) ઔષધ તથા સહાયતા.
- (h) મિત્રનાં બાલક, કાસદ, નોકરનો ધંધો, રાજની માંદગી પિતાના શત્રુ પુત્રાદિકના મિત્ર.

Notes:—પૌર્વાત્યો ઔષધને ચોથા ભાવમાં ગણે છે ને નોકર આકરને પૌર્વાત્યો ત્રીજામાં અને પાશ્ચિમાત્યો છઠામાં ગણે છે વધુમાં પૌર્વાત્યો કાન, ઇસાન દિશા, આજીવિકા સ્ત્રીની મુસાફરી તથા ધર્મ માર્ગ, નાટકસાધની સ્ત્રી, પિતાનો શત્રુ, હાથ વિગેરે આ ભાવમાં જોવા જણાવે છે.

ત્રીતીય ભાવ સંજ્ઞા:—આપોકલીમ (Cadent).

દુશ્મિકય, વિક્રમ, સહજ ને સહ એવી સંજ્ઞાથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ સહોદરાબ્રામથ કિંકરાણાં । પરાક્રમાણામુપજીવિનાં ચ ॥

દુશ્મનિકાં કિંકરાણાં । ત્રીતીયભાવે નિયમેવતેષામ્ ॥ ૧ ॥

FOURTH HOUSE—ચતુર્થ ભાવ:—

આ સુખ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છેx

(a) પિતા અને તેનું સુખ તથા વારસો.

(b) ઘર, ખેતર, જમીન, સ્થાન વૃદ્ધિ, ખાગ ખગીચો, વાડી ને ખેતી.

(c) (End of life) છેલ્લી જીંદગી અને મરણ વખતની સ્થિતિ.

(d) જાતી ને હોઝરી.

(e) ભોજન, આસન, બેઠક.

(f) ગુપ્ત ધન, વારસો ને હીસ્સો.

(g) પેહેલો ભાઈ અથવા બહેનનું ધન, પુત્રાદિકનો શત્રુ વર અગર વહુના જાહેર દુશ્મન, મરનારની મીઠકત, મિત્રની માંદગી, નોકરના મિત્ર વિગેરે.

Notes:—

પિતા સ્થાન—પૌર્વાત્ય લેખે દશમું અને પાશ્ચિમાત્ય લેખે ચોથું મે.

માતા સ્થાન—પૌર્વાત્ય લેખે ચોથું અને પાશ્ચિમાત્ય લેખે દશમું છે.

મિત્ર સ્થાન—પૌર્વાત્ય લેખે ચોથું અને પાશ્ચિમાત્ય લેખે ૧૧ મું છે.

પશુ ઘાર—પૌર્વાત્યો ચોથામાં જુએ છે અને પાશ્ચિમાત્યો નાનાં ઘાર જઠામાં અને મોટાં ખારમામાં જુએ છે.

વધુમાં પૌર્વાત્યો આ ભાવમાં ગુપ્તધન, ક્યવિક્ય, સુખ, શય્યા ઉત્તર દિશા, પાપાણુ બંડાર ક્ષુધા વિગેરે જોવા જણાવે છે.

ચતુર્થ ભાવ સંજ્ઞા:—પાતાલ કેન્દ્ર (cardinal or i. c.)

પાતાલ, દિબુક, વેશ્મ મિત્ર, ખંધુ, ઉદક, સુખ, વિગેરે નામોથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ સુહૃત્પૃથ્વ્યમ્, ચતુષ્પદાંબા । ક્ષેત્રોપમાલોકનકં ચતુર્થે ॥

મૃત્યેશુમાનાંશુમયોગતો વા । મહેદ્વિદ્વિ નિર્વમેનતેવાન્ ॥ ૧ ॥

FIFTH HOUSE—પંચમ ભાવ:—

આ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે.+

- (a) સંતાન—પુત્ર, પુત્રી, ને ગર્ભોદય.
- (b) લાભ હાનિ.
- (c) Speculations, સટ્ટો અને સાહસ તથા તેથી થતી લાભ હાનિ.
- (d) Races શરતો, રમત, ગમત, લોટરી, જુગાર, ખેલ, નાટક.
- (e) વૈભવ, વ્યભિચાર, સ્ત્રી, પ્યાર તથા સાહસ.
- (f) ભોજન ને ખાનપાન.
- (g) પિતાનું દ્રવ્ય, પહેલું બાળક. બીજો ભાઈ અથવા બહેન, નોકરના શત્રુ.
- (h) ઉદય, પેટ, વાંસો (Back.)

Notes:—

લાભસ્થાન પૌર્વાત્યો ૧૧ મું ને પાશ્ચિમાત્યો પાંચમું ગણે છે.

હાનિસ્થાન પૌર્વાત્યો બારમું તથા પાશ્ચિમાત્યો પાંચમું ગણે છે.

વિદ્યાસ્થાન પૌર્વાત્યો પાંચમામાં જણાવે છે પણ પાશ્ચિમાત્યો બીજા અને નવમામાં જોવા જણાવે છે.

વધુમાં પૌર્વાત્યો વાયુ દિશા, મામાનું અર્થ, કાકાના શત્રુ માતાની વાંણી, શાળાનું ભાગ્ય, જઠરાગ્નિ, માતાનો લંડાર, મંત્ર વિદ્યા વગેરે આ ભાવમાં જોવા જણાવે છે.

પંચમ ભાવ સંજ્ઞા:—ત્રિકાલ અથવા પશુફર સ્થાન (Succedant)

પ્રતિભા, બુદ્ધિ માત્રાલિપિ વિદ્યા કે સુત જાવના નામથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

÷ બુદ્ધિવચનવાચકમંત્રવિદ્યા—। ચિનેયતર્મસ્થીતિ નીતિ સંખ્ય: ॥

સુતામિદાને મહાનેરાજા । હોરાગમજ્ઞે: પરિચિતનીચમ્ ॥ ૧ ॥

SIXTH HOUSE—૫૫મ ભાવ:—

આ રાગ શત્રુના ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે.+

- (a) રોગ, મંદવાડ તથા તેનાં કારણો અને દુઃખ.
- (b) પોતાનાથી હલકા લોકો, નોકરો ને આકરો.
- (c) ભાકુત, ખેકુત અને એજન્ટો.
- (d) નાનાં પશુઓ, જેવાં કે પોપટ, કુતરાં, બિલાડાં વિગેરે.
- (e) પેટ, આંતરડાં અને અંડ.
- (f) ચોર તથા કાકા કાકીઓ.
- (g) સ્વાદ વિષય (Taste)
- (h) પહેલા છોકરાનું ધન અને માતાની મુસાફરી.

Notes:—

શત્રુસ્થાન:—પૌર્વાત્યો છઠ્ઠામાં જણાવે છે પણ તે પાશ્ચિમાત્યો લેખે મુખ્યત્વે સાતમામાં અને જાહેર શત્રુ માટે ખીજમાં અને ગુપ્ત શત્રુ માટે પારમામાં જોવાય છે.

નોકરસ્થાન—પૌર્વાત્યો ત્રીજામાં જુએ છે પણ તે છઠ્ઠા ભાવમાં પાશ્ચિમાત્યો જોવા જણાવે છે.

વધુમાં પૌર્વાત્યો મુશાળ પક્ષ, મામા, ચિંતા, શંકા, કૂર કર્મ, હાડકાં, વાયુ દિશા, માશી, પુત્રનું ધન, પિતાનું પુણ્ય, પશુ, કઠી ભાગ ને ચોર વિગેરેને આ ભાવમાં જોવા કહે છે.

૫૫મ ભાવ સંજ્ઞા:—આપોકલીમ (Cadent)

આધિ, ક્ષત, અહિ, લંગ, ક્રોધ, લોભ, મત્સર એ નામથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ वैरिमतं क्रूरकर्माश्रयान् । शिताशं कामा कामीविचक्षणः ॥

होरापारावास्परं प्रयाति । छेतदसर्वास्तनुमावेति विचक्षणः ॥ १ ॥

SEVENTH HOUSE—સપ્તમ ભાવ:—

આ સ્ત્રી ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે. +

- (a) લગ્ન-વિવાહ (Marriages)
- (b) પુરૂષની કુંડલીમાં સ્ત્રી તથા સ્ત્રીની કુંડલીમાં પુરૂષ તથા તે સંબંધી ગુણ દોષ.
- (c) ભાગીદાર (Partners) તથા કંટ્રાક્ટર.
- (d) જવા આવવા વિષે.
- (e) પબ્લીક શત્રુ તથા વિરોધીઓ.
- (f) સમાં સિવાયનો સંબંધ જેમકે પ્યાર, સ્નેહ ને ત્રીજો ભાઈ કે બહેન.
- (g) લડાઈ, ખીજું છોકરું, દાવા, કબ્જા, ને કોર્ટનો સંબંધ.
- (h) પેદુ અને (Loins) કમ્મર.
- (i) શેર, સટ્ટાની દલાલી.
- (j) બાપનું ધરબાર, નોકરોનું ધન, રાજાઓનાં માન, દાદા, મિત્રોની લાંબી મુસાફરી તથા ડોક્ટર વિષે. વિગેરે.

Notes:—

શત્રુસ્થાન:—પૌર્વાત્યો છઠ્ઠામાં જુએ છે. વધુમાં પૌર્વાત્યો આગમન, પશ્ચિમ દિશા, પ્રયાણ, ખોવાયલું ધન, ભત્રિજા, નાભિ, માતી મા, પિતાનું કારણ, પુત્રનો ઉદ્ધમ, ખેતી, ભોગ, સુખ વિગેરે આ ભાવમાં જોવાંય છે.

સપ્તમ ભાવ સંજ્ઞા:—(Descendant) અસ્ત કેન્દ્ર.

કામ, વિવાહ, સ્ત્રી, રતિ ધૂન, મદ અને અસંતાનના નામથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ રજાગમગાપિ વાનકા વાસ । જાવાલિવાગમનગ્રવાન ॥

જાનકાદીપે: દિવિચારનીય । કલત્રમાયે દિકસર્વમેતત્ ॥ ૧ ॥

EIGHTH HOUSE--અષ્ટમ ભાવ:—

આ આયુર્દા ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે.+

- (a) આયુર્દા (Death) અને મૃત્યુનું કારણ, મરણની જગા ને અવસ્થા.
- (b) વારસો, સ્ત્રી વારસો ને મીલકત, વીલ, ટ્રસ્ટ, મરનારની મીલકત.
- (c) ઈન્દ્રિય તથા ગુણ ભાગ.
- (d) સ્વપ્ન તથા જાગ્રતિ, શાસ્ત્ર તથા યોગાભ્યાસ.
- (e) સંકટ ને દુઃખ. આપધાત ને ઝેર.
- (f) ભાગીદારની મીલકત.
- (g) નોકરના ભાઈ પહેન, ત્રીજા ભાઈની દોલત, પહેલા ભાઈ કે પહેનની માંદગી, ધર્મગુરના દુશ્મનો, શેઠના સત્રુ વિગેરે.

Notes:—

પૌર્વાત્યો વધુમાં આ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવા જણાવે છે.

પ્રધાનોનો વિરોધ, શત્રુ ભૂમિ, વિરોધ, કીલ્લાઓ, પૂર્વજોનું જીવનું ધન, નદીનો વિચાર, મરનારનો સંપત્તિ. સ્ત્રીનું કુળ, ભત્રીજાના છોકરાના છોકરા, છોકરાનો સસરા, નૈઋતિ દિશા, જાંઘ, વિગેરે.

અષ્ટમ ભાવ સંજ્ઞા:—પશુકર સ્થાન (Succeedant)

પરાભવ, મૃતિ. બધ, રંધ્ર, આયુઃ નિધન, રૂપિય વિગેરે નામથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ મધુસારાસ્વત ચૈવ્યવર્ણે । શાસ્ત્રવાયુઃ સંકટવેનિસર્ગે ॥

રંધ્રસ્થાવેર્કર્મમાહરવનીધે । શાસ્ત્રીનામસાહચર્યાતકૈઃ ॥ ૧ ॥

NINTH HOUSE—નવમ ભાવ

આ ભાગ્ય ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે +

- (a) મોટી અથવા દરીયાઈ મુસાફરીઓ ને યાત્રા.
- (b) કાયદા, ધર્મ ને શાસ્ત્ર પ્રીતિ. અધ્યાત્મ જ્ઞાન, ધર્મ ગુરુ ને ભક્તિ.
- (c) જંઘ (Hip) .
- (d) સ્વપ્ન વિચાર.
- (e) સ્ત્રી અગર પુરૂષનાં ભાંડુ.
- (f) વિદ્યા, ચોપડી, છાપકલા, ઇન્સુરન્સ.
- (g) ત્રીભું છોકરું, પહેલાભાઈના જાહેર દુશ્મન, ભાગીદારી અને આપની માંદગી, આપના નોકર, સાથા કે સાથી, મિત્રનો મિત્ર વિગેરે.

Notes:—

વિદ્યા સ્થાન પાશ્વિમાત્યો આ ભાવમાં ને પૌર્વાત્યો પાંચમામાં જુએ છે. વધુમાં પૌર્વાત્યો, મનમૃત્તિ, ભાગ્યોદય, શીત્ર, વીર્ય, પુરાણ શ્રવણ, દીક્ષા, દીર્ઘ જીવીપણું, નૈઋતિ દિશા, પુત્રના પુત્ર વિગેરે આ ભાવમાં જોવા જણાવે છે.

ભાગ્ય ભાવ સંજ્ઞા—(Cadent) આપોકલીમ સ્થાન.

શુભ કર્મ, ધર્મ, ભાગ્ય, ત્રિકાળ ગુરુ ને વિભુ એ નામથી ઓળખાય છે.

+ કર્મક્રિયાયાં દિમનઃપ્રવૃત્તિઃ । ભાગ્યોપપત્તિં ચિમલં ચ શીલં ॥

તર્થપ્રમાણં પ્રજવગુરુભૈઃ । પુણ્યભાગે સર્વમિદંપ્રદિદં ॥ ૧ ॥

TENTH HOUSE—દશમ ભાગ—

આ રાજ્ય ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે.+

- (a) રાજ્ય, મન, આત્મ, સત્તા, કર્મ, રાજ્ય લાભને નોકરી.
- (b) માતૃ કિષે.
- (c) (Trade) ધર્મો ને ચાકરી.
- (d) દીંચણ
- (e) રાજ, અમીર, સસરા, ચાર ને ચારેલી ચીજ.
- (f) બાપનું ઘર, તથા બાપના બહેર દુશ્મન, પહેલા બાઈ કે બહેનનું મરણ, નોકર કે બાકુતનાં છોકરાં, પહેલા છોકરાની માંદગી, મિત્રના ખાનગી શત્રુ વિગેરે

Notes:—

માતા સ્થાન, ઈંગ્રેજ લેખે દશમું છે ને દેશી લેખે ચાથું છે.

પિતા સ્થાન, ઈંગ્રેજ લેખે ચાથું ને દેશી લેખે દશમું છે.

વધુમાં પૈર્વાત્યો, કુવા વાવ, તથા, દક્ષિણ દિશા, સ્ત્રીનાં માતૃપિતા બાઈનું મરણ, શત્રુનો પુત્ર, મામાનો પુત્ર, વિગેરે આ ભાગમાં જોવા જણાવે છે.

દશમ ભાગ સંજ્ઞા:—(Cardinal=કે-૬=M. C.)

આપાર, આરપદ, મેયુરણ, માન, આજ્ઞા, કર્મ, ખં એ નામથી આ ભાગ ઓળખાય છે.

+ અગત્યના જ્ઞાનસ્થાન. જ્યોત્સનં અગિ વિદુરતકિ ૧૧

મદ્યપદ્ધતિ નિર્વેત્તવ. રાજ્યામિષાદે અલ્પેતિ ૧૧ ૧૦ ૧૧

ELEVETH HOUSE—એકાદશ ભાવ:—

આ ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે. +

- (a) મિત્રો અને તે દ્વારા પ્રાપ્ત દાનિ, મદદગાર, મુરખી, સલાહકાર.
- (b) બીબીબીરી.
- (c) માતાનું ધન, રાજની દોષત.
- (d) કીર્તિ અપકીર્તિ ને મોટાઈ.
- (e) દીંચણ નીચેનો પગનો ભાગ તથા ડામો કાન.
- (f) કાલ, આશા, અકસ્માત સંજોગ, ઈર્ષ્યા.
- (g) પાંચમે ભાઈ કે બહેન, ચોથું સંતાન, આપતું મરણ, છોકરાંનાં સપ્ત, છોકરાની વધુ અથવા એકસીનો વર, સાવકાં છોકરાં, ભાઈ બહેનની મુસાફરી.

Note:—

મિત્ર સ્થાન—પૌર્વાત્ય ક્ષેત્રે ચોથામાં ને પાશ્ચિમાત્ય ક્ષેત્રે અગ્નિમારમા ભાવમાં જોવાય છે.

વધુમાં પૌર્વાત્યે, આ ભાવમાં કાથી, ઘોડા, રત્નમંત્રિ, કાલ, પિતાનું ધન, ભાઈનો ભાગ્યોદય, અગ્નિદિશા, સંતાનનું સુખ, વિગેરે જોવા જણાવે છે.

કાલ ભાવ સંજ્ઞા:—(Succedant=પરુક્ષ્થાન)

ભાવ, આય, કાલ, અય, તપ, વિગેરે નામથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

* + ગજાચક્રેમાંવસરવજાત: ।

TWELTH HOUSE—દ્વાદશમ ભાવ:—

આ વ્યય ભાવમાં નીચે લખેલ જોવાય છે. +

(a) ગુપ્ત શત્રુ ને તે દ્વારા ત્રાસ.

(b) મોટાં પશુ-જેવાં કે ગાય, બેંસ, ઘોડા વિગેરે.

(c) દંડ, યામન (કેદ), ઠગાઈ.

(d) કુટારા તથા ચોર ભય.

(e) પગનાં તક્ષીયાં, ડાબી આંખ.

(f) દાંતગીરી, આફત, અદેખાઈ, આપઘાત, રાજ્યદ્રોહ, ખુન.

(g) પેહેલા ભાઈ કે બહેનનો ધંધો, ઐરી કે પુરૂષની માંદગી, પુત્રાદિકનું મરણ, રાજના મિત્રો.

Notes:—

શત્રુસ્થાન—ગુપ્તશત્રુ માટે પાશ્વિમાત્મેયો પારમામાં અને પૌર્વાત્મેયો આમાત્ય શત્રુ માટે જટ્ટામાં જોવાનું કહે છે.

વધુમાં દાનિ, નુકશાન, છુટકારો, મામાનો વિરોધ, રાજ્ય ખટપટ, સંકટ, મોટા રોગ, કુટુંબ વિરોધ, સદ્વ્યય, કાકા, સ્ત્રીનો રોગ, શત્રુની સ્ત્રી, માતાનું ભાગ્ય, પિતાનો દાથ, અગ્નિદિશા વિગેરે આ ભાવમાં જોવાય છે.

વ્યયભાવ સંજ્ઞા:—(Cadent=આપોકલીમ સ્થાન.)

રિષ્ટ, દાનિ, વ્યય, એ નામથી આ ભાવ ઓળખાય છે.

+ હાનિર્દાનં વ્યયશ્ચાપિ । સંબોધિર્વિષય એવ ચ ॥

સર્વમેતત્ સ્વસ્થાન । ચિત્તનીચં પ્રવચનતઃ ॥ ૧ ॥

કુંડળી અર્ધ વિભાગ:—

(I) દસ્ય ગોળાર્ધ
Ab ve the Earth } સાતમા ભાવથી ખારમાના અંત સુધી
ગણાય છે. ને તેમાં રહેલા ગ્રહો બળવાન
ગણાય છે ને મનુષ્ય કીર્તિવંત તથા આકાંક્ષ
બને છે.

(II) અદસ્ય ગોળાર્ધ
Below the Earth } લગ્નથી છઠ્ઠા ભાવના અંત સુધી ગણાય
છે. ને તેમાં રહેલા ગ્રહો નિર્જાલી ગણાય છે.
તેથી મનુષ્ય પ્રશાંત ને પ્રમંગલને ખોનાર
બને છે.

(I) પૌર્વાત્ય ભાવ
Oriental (Easteru) } દશમાથી ત્રીજા સુધીના ભાવ ગણાય છે.

(II) પાશ્ચિમાત્ય ભાવ
Occidental (Western) } ચોથાથી નવમા સુધીના ભાવ ગણાય છે.

Four Quarters—ચતુર્વિભાગ:—

(I) ભાવ ૧ થી ૩ સુધીના ગ્રહો ધીમે ધીમે ઊચ્ચતર વૈભવ
આપતા ગણાય છે.

(II) „ ૪ થી ૬ સુધીના ગ્રહો જીંદગીમાં દુઃખ, દાનિ,
નિવૃત્તિ આપે છે.

(III) „ ૭ થી ૯ સુધીના ગ્રહો, લગ્ન અને સગીયારાથી
સુખી કરે છે. ને મધ્યાવસ્થાથી સુખ
આપે છે.

(IV) „ ૧૦ થી ૧૨ સુધીના ગ્રહો વિજય, કીર્તિ, લાભ,
પરાક્રમ, મિત્રસહાય ને ઊચ્ચતર સ્થિતિ
ઉત્તરોત્તર આપ્યાંજ કરે છે.

ભાવ કોષ્ટક.

ભાવની નિશાની.	ભાવ.	ભાવમાં પ્રગલ્ભ રાશિ.	ભાવમાં પ્રગલ્ભ ગ્રહ.	ભાવમાં લક્ષિત ગ્રહ.	ભાવમાં નબળા ગ્રહ.	ભાવના રંગ.	સ્ત્રી પુરુષ	પ્રકાર	પૂર્વ-પશ્ચિમ ભેદ.	દિશા.
I	પહલા	મેષ	શનિ	સુ.ગુ.શુ.ર.ચ		ધાલો	પુરુષ	અદસ્ય	પૌર્વાત્ય	પૂર્વ
II	બીજો	વૃષ	ગુરુ		રવિ, મંગળ	લીલો	સ્ત્રી	અદસ્ય	પૌર્વાત્ય	દશાન
III	ત્રાન્ત	મિથુન	મંગળ	ચંદ્ર	શનિ મંગળ સાથે	રાતો ને પીલો	પુરુષ	અદસ્ય	પૌર્વાત્ય	દશાન
IV	ચોથો	કર્ક	રવિ			રાતો	સ્ત્રી	અદસ્ય	પાશ્ચિમા.	ઉત્તર
V	પાંચમો	સિંહ	શુક્ર	શુક્ર	શનિ, મંગળ	કાળો ને ધોળો	પુરુષ	અદસ્ય	પાશ્ચિમા.	વાયુ
VI	છઠ્ઠો	કન્યા	કુંબ	મંગળ		કાળો	સ્ત્રી	અદસ્ય	પાશ્ચિમા.	વાયુ
VII	સાતમો	તુલા	ચંદ્ર		શનિ, મંગળ	તદન કાળો	પુરુષ	દસ્ય	પાશ્ચિમા.	પશ્ચિમ
VIII	આઠમો	વૃશ્ચિક	શનિ			લીલો ને કાલો	સ્ત્રી	દસ્ય	પાશ્ચિમા.	નૈઋતિ
IX	નવમો	ધન	ગુરુ, મંગળ	સૂર્ય	શનિ, મંગળ	લીલો ને ધોળો	પુરુષ	દસ્ય	પાશ્ચિમા.	નૈઋતિ
X	દશમો	મકર	મંગળ	(રવિ, ગુરુ)	શનિ, ક્રુ	ધોળો કે રાતો	સ્ત્રી	દસ્ય	પૌર્વાત્ય	દક્ષિણ
XI	અગીઆરમો	કુંભ	રવિ	ગુરુ		કેશરી કે પીલો	પુરુષ	દસ્ય	પૌર્વાત્ય	અગ્નિ
XII	બારમો	મીન	શુક્ર	શનિ		લીલો	સ્ત્રી	દસ્ય	પૌર્વાત્ય	અગ્નિ

પરિચ્છ : ૭ Chapter VII.

ASPECTS—દષ્ટિયોગ.

ભાષાધ્યાયસ્ય ભાષાર્થ વ્યાખ્યાય ગણકોત્તમઃ ॥

સોમેશ્વરોય દૃષ્ટ્યાલ્યં વ્યાખ્યાન્નિવિમલોક્તિમિઃ ॥ ૧ ॥

દૃષ્ટિમદાનાંચ ફલ્લાન્યનેકથા । ધર્વંતિયદ્વયોમ સદામતોસ્ફુટમ્ ॥

તત્તિસદ્ધયેલેચરદૃષ્ટિસાધનં । મયોચ્યતેયેનબલં સ્ફુટ ક્રિયા ॥ ૨ ॥

કુંડળી થયા બાદ ને દરેક ભાવમાં શું શું જાવાય છે તે જાણ્યા બાદ કુંડળીનો ભાવાર્થ સમજવાને માટે મુખ્ય ચાર સાધનો:—

- (a) ગ્રહો રાશિ પરત્વે,
- (b) ગ્રહો સ્થાન પરત્વે,
- (c) રાશિ સ્થાન પરત્વે.
- (d) ગ્રહો દાષ્ટિ પરત્વે.

ઉપલા પ્રથમના ત્રણ ભેદમાં ગણિતના વિષય જેવું સમજવાનું કંઈ પણ નહિ હોવાથી અત્રે તે નામ માત્રથીજ વર્ણવ્યા છે ને તેમનાં પ્રથમ પ્રથમ ફળ આગળ ઉપર લખાતા પરિચ્છેદમાં સ્પષ્ટ રીતે આપવામાં આવેલ છે.

હવે ચોથો ભેદ એ છે કે જેને એસ્પેક્ટસ યાને દષ્ટિયોગ કહે છે. તેના મુખ્ય એ ભેદ છે:—

(i) Planetary Mutual Aspects= ગ્રહોની પરસ્પર દષ્ટિ અથવા ગ્રહોપરિગ્રહ દષ્ટિ.

• (ii) Mundane Aspects= ભાવો પરિભાવ દષ્ટિ અથવા સ્થાન પરત્વે સ્થાન દષ્ટિ. જે કે ત્રીજો ભેદ કલ્પવાની જરૂર છે ને તે નીચે આપ્યો છે.

(iii) ગ્રહ ભાવ દષ્ટિ:—

દષ્ટિ (Aspect) ની સમજ:—

ભવકની બાર રાશિના (દરેકના ૩૦ અંશ લેખે) એકત્ર ૩૬૦ અંશ અથવા ૧૨ થાય છે.

દરેક ગ્રહ અને ભાવના રાશિ અંશ તો કુંડળી તૈયાર થઈ હોય

તેના ઉપરથી આપણે જાણી શકાએ છીએ, અને તે ઉપરથી એક બીજા ગ્રહ વચ્ચે કેટલું અંતર છે તે સ્પષ્ટ સમજી શકાયે છીએ. પણ આ અંતર વધારેમાં વધારે ૧૮૦ અંશ યાને ડીગ્રી હોય છે, કારણ કે તે અંતર ૧૮૦ અંશ સુધી ચઢતું ને ચઢતું રહે છે; ખાદ ઉતરતું ઉતરતું યદને પૂર્ણ થઈ જાય છે. એ રીતે ૩૬૦ અંશ સંપૂર્ણ થાય છે.

(a) ગ્રહ દૃષ્ટિ—(Planetary Aspects)—

એક ગ્રહનું બીજા ગ્રહ વચ્ચેનું જે અંતર

(b) ભાવ દૃષ્ટિ—(Mundane Aspects)—

એક ભાવનું બીજા ભાવ વચ્ચેનું અંતર

જે કે ત્રીજો ભેદ પણ તેમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે ને તે એ છે કે

(c) ગ્રહ ભાવ દૃષ્ટિ—ગ્રહોની ભાવ ઉપરની દૃષ્ટિ એટલે ગ્રહ અને ભાવ વચ્ચેનું અંતર,

જે અંતર હોય છે તે રાશિમાં ન ગણતાં તેના અંશ કરીને કાઢવું, ને તે અંશોના અંતર ને પ્રથક્ પ્રથક્ નામથી દૃષ્ટિ કહી છે.

ઉપર જણાવેલ દૃષ્ટિના ત્રણ ભેદ ઉપરાંત સામાન્ય દૃષ્ટિના મુખ્યત્વે બે વિભાગ છે.

(a) પ્રધાન દૃષ્ટિ (Major Aspects)

(b) ગૌણ દૃષ્ટિ (Minor Aspects)

(a) પ્રધાન દૃષ્ટિ—

નંબર.	ચિન્હ.	અંશાંતર.	દૃષ્ટિ નામ.	Aspects.
૧	♌=સં.	૦	સંયોગ.	Conjunction.
૨	♌=પ્ર.	૧૮૦	પ્રતિયોગ	Opposition.
૩	♌=ત્રિ.	૧૨૦	ત્રિકોણ.	Trine
૪	♌=કે.	૯૦	કેન્દ્ર.	Square.
૫	♌=ષ.	૬૦	ષડંશ.	Sextile.

(b) ગૌણ દૃષ્ટિ—

૯	♌=ઘ્રા	૩૦	દ્વાદશમાંશ*	Semisextile
૧૧	♌=ચ	૩૬	દશમાંશ	Semiquintile.

* અંશ ૩૬૦ નો તેરલાખો ભાગ.

૬	$\angle = ૩$	૪૫	અર્ધ કેન્દ્ર	Semisquare
૮	$Q = ૪$	૭૨	પંચમાંશ	Quintile
૭	$\square = ૯$	૧૩૫	સાધ કેન્દ્ર	Sesquiquadrate
૧૨	$\pm = ૬$	૧૪૪	દ્વિત્વપંચમાંશ	Biquintile
૧૦	$\pi = ૨$	૧૫૦	રહિતદ્વાદશાંશ	Quinoux

આ શિવાય ૧૮, ૪૦, ૧૦૮ અંશના અંતરે નાની નાની દષ્ટિઓ થાય છે.

૧૮	અંશ	વિંશાંશ	Semidecile
૪૦	"	નવમાંશ	Nanagon
Y ૧૦૮	"	સવિંશાંશકેન્દ્ર	Sesquiquintile

પ્રથમ આપેલ કોષ્ટકની સમાજ:—

- (I) અનુક્રમ નંબર દષ્ટિ બળના પ્રમાણમાં ગોઠવેલ છે એટલે સૌથી બળવાનનો નંબર પહેલો છે તેથી ઓછા બળવાનનો બીજો એ રીતે ઉત્તરોત્તર નંબરના પ્રમાણમાં દરેક દષ્ટિનું ઓછું બળ સમજ લેવું.
- (II) દરેક દષ્ટિની નિશાનીનાં ઇંગ્રેજી તેમજ સંસ્કૃત ચિન્હો આપેલ છે કે તે ઇંગ્રેજી પંચાંગનો ઉપયોગ કરવામાં સુગમ પડે, તથા નવીન કલ્પિત સંસ્કૃત ચિન્હો છે તે હમેશના ઉપયોગ માટે લેવાય તે હેતુથી આપેલ છે.
- ને કે ઇંગ્રેજી નિશાનીઓ કાયમ રાખરી એજ વધારે સારું છે કારણ કે તે નિશાનીઓમાંથી દષ્ટિનું જ્ઞાન થાય છે કે દષ્ટિ કેટલા અશના અંતરે છે. આ ચિન્હો ધણાજ ખારીક અવલોકનથી કાઢેલા છે, ને તે કાઠ પણ ભાષાને લગતાં નથી. પણ એક વર્તુલના જુદા જુદા વિભાગદર્શક ભૂમિતિનાં જુદાં જુદાં ચિન્હો છે. ને તેજ ચિન્હો બનતા સુધી આખાં પુસ્તકમાં કાયમ રાખવા પ્રયત્ન કર્યો છે.
- (III) એક ગ્રહનું બીજા ગ્રહ વચ્ચે જે અંતર, તે ૩૬૦, ૧૮૦, ૧૨૦, ૯૦ એ રીતે લખવામાં આવ્યું છે.
- (IV) ગુજરાતીમાં એસ્પેક્ટસનું પાડેલ નામ છે.
- (V) એસ્પેક્ટસનું ઇંગ્રેજી નામ લખેલ છે.

દષ્ટિ ક્રમ:—

(a) શુભ દષ્ટિ (Benefic Aspects.)

*નંબર.	ચિન્હ.	અંશાંતર.	ક્રમ.
૧	Δ	૧૨૦	} નિરંતર શુભ. (Always good.)
૨	$\times$	૬૦	
૩	Q	૭૨	} સ્વલ્પ શુભ. (Slightly Good.)
૪	$\times$	૩૦	
૫	$\times$	૧૫૦	
૬	$\perp$	૩૬	
૭	$\pm$	૧૪૪	

(b) અશુભ દષ્ટિ. (Malefic Aspects.)

૧	$\circ$	૧૮૦	} નિરંતર અશુભ. (Always evil)
૨	$\square$	૯૦	
૩	$\angle$	૨૫	} સ્વલ્પ અશુભ. (Slightly evil.)
૪	$\square$	૧૩૫	

(c) મિશ્ર દષ્ટિ ક્રમ.

+ $\circ$ સંયોગ. Conjunction.

દરેક ગ્રહના સંયોગો સારા અને નફારા હોય છે તેમાં મુખ્યત્વે સારા નીચે મુજબ:—

ગુ. $\circ$ રા. શ, ર. શ, રા. શશુ. $\circ$ રા. શ.કુ. $\circ$ રા. શ.

આકાશ, અશુભ ગણાય.

સમકાંતિ:—(Parallel Declination).

એર્યેક્ટસની માફક ક્રમ આપનાર એક ગ્રહને બીજા ગ્રહની કાંતિના અંશ (ઉત્તર અથવા દક્ષિણ) એક અંશના અંતર સુધીમાં હોય તો તે

* ક્રમના બળના પ્રમાણમાં નંબરો છે.

+ ગાદ સંયોગ Close Conj. નું ચિન્હ ($\circ$) છે. ને તે એક જ રાશિને એક જ અંશમાં જ ગ્રહો ઉપરાઉપરી હોય છે સારે જ થાય છે

એ અહ સમકાંતિમાં દહેવાય છે. ને તેનું ફળ સંયોગ ફળ (૮) ના બરાબર છે.

દરેક પ્રહની કાંતિઓ રજાઉપ ને ઝાંડીસનાં પંચાંગમાં તારીખવાર સાથે ઉડવનિશનાના હેડીંગ નીચે આપેલ છે. તે મુજબ જન્મ દિવસના પ્રમાણમાં ત્રિરાશિથી ઓછાવેતી ફરી લેવી. ફતેહી પંચાંગમાં પણ પ્રહની કાંતિઓ આપેલ હોય છે.

પ્રહોના રાશિ અંશપરત્વે-પંચાંગની મંદદ વિના કાંતિઓ કાઢવાની રીતિ માટે જુઓ (Appendix L.) પરિશિષ્ટ એક.

શુભાશુભ પ્રહ અને દષ્ટિ પરત્વે દષ્ટિ ભેદ:—

- (૧) વિશેષ શુભ દષ્ટિ—ખન્ને શુભ પ્રહોની શુભ દષ્ટિ
- (૨) શુભ દષ્ટિ—એક શુભ ને બીજા અશુભ પ્રહની શુભ દષ્ટિ.
- (૩) સ્વદેવ શુભ દષ્ટિ—ખન્ને અશુભ પ્રહો વચ્ચેની શુભ દષ્ટિ.
- (૪) સ્વદેવ અશુભ દષ્ટિ—ખન્ને શુભ પ્રહોની અશુભ દષ્ટિ.
- (૫) અશુભ દષ્ટિ—એક શુભ ને બીજા અશુભ પ્રહની અશુભ દષ્ટિ.
- (૬) અત્યંત અશુભ દષ્ટિ—ખન્ને અશુભ પ્રહોની અશુભ દષ્ટિ.

પૌર્વાત્ય દષ્ટિ:—

જન્મોતરીઓ તથા વર્ષફળોમાં દષ્ટિઓ કાઢવાનો પ્રચાર છે. પણ જાતક તથા તોજક દષ્ટિઓ જુદી જુદી રીતે કઢાય છે. પ્રહોની પ્રહ ઉપર અને પ્રહોની ભાવ ઉપર દષ્ટિઓ કાઢવામાં આવે છે.—

આ દષ્ટિઓ એક પ્રહ બીજા પ્રહથી ફેટમાં સ્થાન અથવા રાશિના અંતરે છે તે ઉપરથી મુખ્ય જોવાય છે. પણ સૂક્ષ્મતાની ખાતર ગણિત કરી તેનું બળ કાઢે છે. જે બળ (૬૦) કળાનું સંપૂર્ણ દષ્ટિથી એટલે સાતમા ધરની દષ્ટિ માટે કલ્પેલ છે. જેમ જેમ દષ્ટિ ઓછી હોય છે તેમ તેમ દષ્ટિના કળાબળમાં ઓછાપણુ આવે છે.

તે દષ્ટિબળની ૬૦ કળાના ચાર ભાગ પાડ્યા છે જેને આઠ કહે છે. એટલે એક પાદ દષ્ટિ ૧૫ કળાની થાય છે. દ્વિપાદ દષ્ટિ ૩૦ કળાની થાય છે. ત્રિપાદ દષ્ટિ ૪૫ કળાની થાય છે. ને સંપૂર્ણ દષ્ટિ ૬૦ કળાની છે. ગણિતથી તેમાં પણ ઓછાવતી કરી શકાય છે. આ ભેદ સ્થૂલ છે.

પણ આ બળને કાઢીને કયા બળવાળી દષ્ટિ શુભ ને કયા બળવાળી અશુભ, તે જોવાનું જ્યોતિષીઓએ પ્રમાદને લીધે વિસ્મૃત કરેલ

છે. ન્યારે પાશ્વિમાત્યોએ તેના મુખ્ય સાધનનેજ વક્ષગી રહીને દહિઓ કદખી છે.—

પૌર્વાત્ય વિદ્વાનો પણ મુખ્ય વસ્તુને કાયમ રાખીને ફળની સૂક્ષ્મતાની ખાતર ગૌણ વસ્તુઓ કાઢી ધણાજ ઉંડા દેતાં છે, જે પ્રસંશનીય છે, પણ તેમ થવાથી મુખ્ય વસ્તુને ભુલ્લી જવાય છે, ને ગૌણને વળગી રહેવાનું થાય છે. અને આ દહિના વિષયમાં પણ તેમજ બન્યું છે કે વૃક્ષના થડને મુકીને ડાળાંને બાઝ્યા હીયે.

પૌર્વાત્ય વિદ્વાનોએ દહિના ત્રણ ભેદ કદખ્યા છે.

૧ મિત્ર દહિ.   ૨ સમ દહિ.   ૩ શત્રુ દહિ.

એક પ્રદ્યથી બીજો પ્રહ કેટલામે સ્થાને અથવા બવનમાં પડેલ છે એટલે કેટલી રાશિના અંતરે છે, તે ઉપરથી દહિસ્થાન બાર બન્યાં છે.

તાજક નીલકંઠીમાં તેને માટે નીચે મુજબ છે.

દહિ: સ્થાન્નવપંચમે ચલત્વતી પ્રત્યક્ષત: સ્નેહદા

પાદોનાસ્તિલ્લકાર્યસાધનકરી મેલાપકાર્યોચ્યતે ॥

ગુપ્તસ્નેહકરી ત્રીતીયભવને કાર્યસ્યસંસિદ્ધિદા

ઘ્યંશોના કથિતા ત્રીતીયભવને વદ્ભાગદહિ મેવે ॥ ૧ ॥

દહિ: પાદમિતા ચતુર્થભવને ગુપ્તારિભાવા સ્થના

ન્યોન્યં સપ્તમમે તથૈકભવને પ્રસ્યક્ષ વૈરાલિલા ॥

દુષ્ટં દક્ષિતયં ક્ષુનાદ્યમિદં કાર્યસ્ય વિશ્વંસદં

સંગ્રામાદિ કલિપદં દક્ષિમા: સ્યુર્દાદક્ષાંશાંતરે ॥ ૨ ॥

દ્વાદશ ભાવ દહિ ભેદ. *

(a) મિત્ર દહિ સ્થાન. ૩-૫-૮-૧૧

(b) સમદહિ સ્થાન. ૨-૬-૮-૧૨

(c) શત્રુદહિ સ્થાન. ૧-૪-૭-૧૦

* ત્રિવંશતીય પંચમ નવમૈકાદશાગતોઽધિવસ્ય ॥

બનમતિરિપુરિ:કકેષુચ સમોગ્રહ:સ્વાદિતિ શ્રેવન્ ॥ ૧ ॥

શત્રુ સ્તૈકશુર્વે જાવા સ્થાને તથા દક્ષિને ॥

વાલિકીદિ તામલે મૈલાલકથિતમસ્માભિ: ॥ ૨ ॥

(a) મિત્ર દષ્ટિ.	સ્થાન.	અંશ.	ચિન્હ.
૧ પ્રત્યક્ષ સ્નેહા.	૫-૯	૧૨૦	△
૨ ગુપ્ત સ્નેહા.	૩-૧૧	૬૦	✱
(૦) શત્રુ દષ્ટિ.			
૧ ગુપ્ત વૈરા.	૪-૧૦	૯૦	□
૨ ગાઢ વૈરા.	૧-૭	૦, ૧૮૦	♂, ♀
(b) સમદાષ્ટિ:—			
સમકળપ્રદા.	૨-૧૨	૩૦	$\frac{Y}{A}$
	૬-૮	૧૫૦	

(a) અહો એક ખીજાથી. ૫-૯-૩-૧૧ ભાવે બેઠા હોય તો તે પરસ્પર મિત્ર કહેવાય છે ને બે પ્રકારની મિત્ર દષ્ટિ ઉત્પન્ન કરે છે.

(૧) △ ત્રિકોણ દષ્ટિ:—

અહો એક ખીજાથી ૫-૯ ભાવે બેઠા હોય તો તે સર્વ સંપત્તિ આપનાર, કાર્ય સાધનાર, અખિલ સુખ દેનાર બળવાન શુભ દષ્ટિ છે.

(૨) ✱ ષડંશ દષ્ટિ:—

અહો એક ખીજાથી ૩-૧૧ ભાવે બેઠા હોય છે તો તે મિત્ર દષ્ટિ છે.

b) અહો એક ખીજાથી ૪-૧૦-૧-૭ ભાવે બેઠા હોય તો તે પરસ્પર શત્રુ હોવાથી શત્રુ દષ્ટિ ઉત્પન્ન કરે છે.

(૧) □ કેન્દ્ર દષ્ટિ:—

અહો એક ખીજાથી ૪-૧૦ મા ભાવે બેઠા હોય તો શત્રુ દષ્ટિ છે.

(૨) ♂ ♀ સંયોગ પ્રતિયોગ દષ્ટિ:—

અહો એક ખીજાથી ૧-૭ મે ભાવે રહ્યા હોય તો સંપૂર્ણ શત્રુ દષ્ટિ છે.

ઉપર મુજબ ♂ ♀ □ આ ત્રણ મુખ્ય શત્રુ દષ્ટિ છે તથા △ ✱ આ બે મુખ્ય મિત્ર દષ્ટિ છે. આ પ્રમાણે પ્રધાન દષ્ટિઓ પાંચ થાય છે.

ગીણુ દષ્ટિઓ સમદષ્ટિ સ્થાનની છે. ને તે ૨-૬-૮-૧૨ ભાવે
અહો એક ગ્રીન્ધી એકા હોય છે તો થાય છે. ને તે પ્રેક્રાસની (૫ ૪)
છે. એટલે (૫) ૨-૨ મા સ્થાનની એક રાશિના અંતરની છે ને (૪)
૬-૮ ભાવની પાંચ રાશિના અંતરની છે.

પૌર્વાત્ય દ્વાદશ દ્રષ્ટિઃ—

અંશાંતર.	ભાવ.	ચિન્હ.	નામ.	ફળ.
(૦)	૧	♂	સંયોગ.	ગાઢ વૈરા.
(૩૦)	૨	♂	એકરાસ્યંતર.	સમ ફળા.
(૬૦)	૩	✱	દ્વિરાસ્યંતર=૫૩°શ.	ગુપ્ત સ્નેહા.
(૯૦)	૪	□	ત્રિરાસ્યંતર=૩૬°શ.	ગુપ્ત વૈરા.
(૧૨૦)	૫	△	ચતુરાસ્યંતર, ત્રિકોણ.	પ્રત્યક્ષ સ્નેહા.
(૧૫૦)	૬	♂	પંચરાસ્યંતર.	સમફળા.
(૧૮૦)	૭	♂	ષડરાસ્યંતર, પ્રતિયોગ.	ગાઢ વૈરા.
(૧૫૦)	૮	♂	સપ્તરાસ્યંતર.	સમફળા.
(૧૨૦)	૯	△	અષ્ટરાસ્યંતર, ત્રિકોણ.	પ્રત્યક્ષ સ્નેહા.
(૯૦)	૧૦	□	નવરાસ્યંતર, કેન્દ્ર.	ગુપ્ત વૈરા.
(૬૦)	૧૧	✱	દશરાસ્યંતર, ૫૩°શ.	ગુપ્ત સ્નેહા.
(૩૦)	૧૨	♂	એકાદશરાસ્યંતર.	સમફળા

આ સિવાયની < (૪૫) □ (૧૩૫) Q (૭૫) ⊥ (૩૬) ± (૧૪૪)
અંશોની દષ્ટિઓ લીધેલ નથી છતાં તેને પાશ્વિમાત્યોએ પ્રત્યક્ષ અનુભવમાં
આવેલ હોવાથી લીધેલ છે.

દષ્ટિઃ—(Aspects) જેવાના મુખ્ય ત્રણ પ્રકારઃ—

	દષ્ટિ	Aspect
૧	સંપૂર્ણ	Exact
૨	ઉપક્રમણ	Applying
૩	નિષ્ક્રમણ	Separating

(૧) દષ્ટિ કરતાં બન્ને અહો અથવા સ્થાન વચ્ચે એરપેક્ટસમાં
જણાવ્યા પ્રમાણિના અંશો હોય છે તો તે કાર્ડ જેલ
સંપૂર્ણ દષ્ટિ કહેવાય છે

(૨) એક ગ્રહ બીજા ગ્રહ સાથે દષ્ટિનો આરંભ કરી કોઇ પણ સંપૂર્ણ દષ્ટિ થતા સુધી અંશોમાં વધી દષ્ટિ સંબંધ વધારતો જાય છે તેને ઉપક્રમણ દષ્ટિ અથવા એપ્સાઈડ એરપેક્ટ કહે છે.

(૩) એક ગ્રહની બીજા ગ્રહ સાથે કોઈ પણ સંપૂર્ણ દષ્ટિ થતા બાદ અંશોમાં ઘટતો જાય જે સંબંધ ઓછો કરતો જાય છે તેને નિષ્ક્રમણ દષ્ટિ અથવા સેપેરેટીંગ એરપેક્ટ કહે છે.

પણ દષ્ટિ કેટલા અંશ પૂર્વે શરૂ થાય છે તે કેટલા અંશ પછી પહોંચે છે તે જાણવાને ગ્રહોનાં ઓર્બ્સ યાને દીર્ઘાંશને ખાસ જ્ઞેયમાં રાખવા જોઈએ.

ગ્રહ દીર્ઘાંશ=Orbs

એક ગ્રહને બીજા ગ્રહ વચ્ચે કઈ દષ્ટિ થાય છે તે શોધી કાઢવામાં દરેક ગ્રહના દીર્ઘાંશ અથવા ઓર્બ્સ (Orbs) જાણવા જોઈએ કે જે નીચે પ્રમાણે:—

ગ્રહ	પાશ્ચિમાત્ય ઓર્બ (Orb)	પૌર્વાત્ય દીર્ઘાંશ+	પાશ્ચિમાત્ય અન્યમત
☉ ર	૧૫	૧૫	૧૭
☽ ચ	૧૨	૧૨	૧૨
♂ મં	૭	૮	૮
♂ જુ	૭	૭	૮
♂ ગુ	૬	૬	૧૦
♀ શુ	૮	૭	૮
♂ જા	૬	૬	૮
♂ હ	૭	૦	૮
♂ કે	૭	૦	૮

મંગળ શિવાયના સર્વ ગ્રહોનાં ઓર્બ્સ-પૌર્વાત્ય દીર્ઘાંશની અરોઅર છે જેને માટે નીચકંઠીમાં કહ્યું કે,

તિથ્યર્કાદિ નગાંક સૈલસચરાઃ સૂર્યાદિ દીર્ઘાંશઃ ॥ ૧ ॥

એક ગ્રહ બીજા ગ્રહને પોતાની દષ્ટિમાં જન્ને ગ્રહોના દીમાંસાના સર્વાંશના અર્ધાંશમાં ભેદ શકે છે. એટલે દષ્ટિકર્તા જન્ને ગ્રહોના ઓર્બ્સના સરવાસાનો અરધો ભાગ જેટલા અંશથી થાય તેટલા અંશ પૂર્વે દષ્ટિની શરૂઆત થાય છે ને તેટલા અંશ પાછળ દષ્ટિ કાયમ રહે છે.

પરંતુ ગ્રહો ન્યારે દષ્ટિમાં પ્રવેશ કરે છે ત્યારે ગ્રહોનાં ઓર્બ્સનાં, ને છુટા પડે છે ત્યારે મોટાં હોય છે. તેથી દરેક ગ્રહ જેટલા અંશ પૂર્વેથી દષ્ટિ કરે છે ને જેટલા અંશ પછી પહોંચે છે તે નીચે મુજબ:—

પ્રધાન દષ્ટિ દીમાંસા:—

ગ્રહ Planet.	ઉપક્રમણ અંશ Applying. (°)	નિષ્ક્રમણ અંશ Separating. (°)
☉ ર.	૧૨	૧૫
☽ ચં.	૮	૧૨
♂ મં.	૬	૮
♂ કુ.	૬	૮
♂ ગુ.	૬	૮
♀ કુ.	૬	૮
♂ જ.	૬	૮
♂ હ.	૬	૮
♂ ને.	૬	૮

ઉપલા દીમાંસા=પ્રધાન દષ્ટિઓ (♂ * □ △ ♂) ને આરેજ છે.

ગૌણ દષ્ટિ દીમાંસા:—

દષ્ટિ.	ગ્રહ.	એપ્પારીજ.	સેપેરેટીંગ.
☾ } ☐ } ☿ } ♂ } ☽ } ♂ } ☿ } ☽ } ♂ } ☽ }	સૂર્ય ચંદ્ર બીજા ગ્રહ સૂર્ય ચંદ્ર બીજા ગ્રહ	૪ ૩ ૪ ૩ ૪ ૩	૫ ૪ ૪ ૩

હમૈશ યાદ રાખવું કે દષ્ટિકર્તા બન્ને ગ્રહો પૈકી શીઘ્રગતિવાળો ગ્રહ મંદગતિવાળા ગ્રહની સાથે દષ્ટિ શરૂ કરી, સંપૂર્ણ દષ્ટિમાં આવી દષ્ટિથી છુટો પડે છે.

ઉદાહરણ:—

ધારો કે બુધના અંશ મેષના ૧૧ છે. ને શનિના અંશ મેષના ૧૭ છે તો પણ તે બન્ને એક રાશિમાં ને લગભગ સરખા અંશોમાં હોવાથી કંજંકશન કરે છે. પણ તે શીઘ્રગતિવાળો ગ્રહ, શનિના અંશથી ન્યારે એપ્લાઈંગ દીમાંશથી ઓછો હોય છે ત્યારથી એટલે મેષના ૧૧ અંશથી કંજંકશનનો આરંભ કરે છે ને તે અંશથી માંડીને ૧૭ સુધી થતા સુધી એપ્લાઈંગ કંજંકશન કહેવાય છે ને તે બુધ વધતો વધતો ન્યારે શનિના અંશ (મેષ ૧૭) બરોબર આવે છે ત્યારે સંપૂર્ણ કંજંકશન કરે છે. ને તે સંપૂર્ણ કંજંકશન કહેવાય છે. બાદ ઘટતો જાય છે ને તે જ્યાં સુધી સેપેરેટીંગ દીમાંશ ઉમેરતાં શનિના જેટલા અંશ થાય તેટલા (મેષના ૨૫) અંશનો બુધ થાય ત્યાં સુધી સેપેરેટીંગ કંજંકશન કહેવાય છે. બીજી દષ્ટિઓને માટે તે પ્રમાણે સમજી લેવું.

દષ્ટિ સ્મૃતિ—

(ક) દરેક તત્વની દરેક રાશિઓ પરસ્પર ત્રિકોણ દ્રાવન) માંજ હોય છે.*

અગ્નિ તત્વ= મેષ, સિંહ, ધન.

પૃથ્વી તત્વ= વૃષ, કન્યા, મકર.

આકાશ તત્વ= મિથુન, તુલા, કુંભ.

જળ તત્વ= કર્ક, વૃશ્ચિક, મીન.

(બ) ચર સ્થિર ને દ્વિસ્વભાવ રાશિઓ પરસ્પર કેન્દ્રમાં એટલે સ્કવેર એસ્પેક્ટમાંજ હોય છે.+

ચર રાશિ= મેષ, કર્ક, તુલા, મકર.

સ્થિર રાશિ= વૃષ, સિંહ, વૃશ્ચિક, કુંભ.

દ્વિસ્વભાવ રાશિ= મિથુન, કન્યા, ધન, મીન.

(ટ) એકજ રાશિમાં લગભગ સરખા અંશોથી કંજંકશન (સંયોગ) થાય છે.

(ડ) સાતમી રાશિમાં રહેલ ગ્રહ પ્રતિયોગ (ઓપોઝીશન) કરે છે.

(ઇ) ત્રીજી અગીઆરમે ભાવે રહેલ ગ્રહ ષડંશ (સેક્ષટાઈલ) કરે છે.

(ફ) એસ્પેક્ટસ જોવાનાં કોન્ટેક્ટ માટે જુઓ પરિશિષ્ટ એમ.

(Appendix M.)

* મેષ, સિંહને ધન રાશિઓ માંહોમાંહો એક બીજા સાથે ત્રિકોણ (દ્રાવન) એસ્પેક્ટ કરે છે તેવીજ રીતે બીજાં તત્વની રાશિઓ માટે સમજવું.

+ મેષ, કર્ક, તુલા ને મકર માંહોમાંહો એક બીજા સાથે સ્કવેર એસ્પેક્ટ કરે છે તેવીજ રીતે સ્થિર ને દ્વિસ્વભાવ રાશિઓ માટે સમજવું.

નિ.દ્.	ડીઝી=અંશાંતર.	દંજોજીનામ.	Aspects.
●	સમાન રાશિ અંશ	કલોઝ કન્જન્કશન	Close Conjunction.
○	૫	કન્જન્કશન.	Conjunction.
∨	૩૦	સેમી સેક્સટાઇલ	Semi Sextile. Dodecagon.
∟	૩૬	સેમી ક્વીનટાઇલ.	Semi Quintile, Decagon-Decile.
∠	૪૫	સેમી સ્કવેર.	Semi Square, Semi Cross, Semi Quartile, Octagon.
✱	૬૦	સેક્સટાઇલ.	Sextile, Sextagon.
Q	૭૨	ક્વીનટાઇલ.	Quintile, Pentagon.
□	૯૦	સ્કવેર.	Square, Cross, Quartile, Quadrangle.
△	૧૨૦	ટ્રાયન.	Trine, T iangle, Hexagon.
□ _∟	૧૩૫	સેસ્ક્વીકોર્ડેટ.	Sesquiquadrate.
+	૧૪૪	બાયક્વીનટાઇલ.	Biquintile.
⋈	૧૫૦	ક્વીન્કક્સ.	Quincux.
⊖	૧૮૦	ઓપોઝીશન.	Opposition.
P	૧	પેરેલલ.	Parallel.

નિ. ક્રં.	ક્ર્ણ.	નામ.	રાશ્યંતર.	ચિન્હ.
●	{	ગાઢ સંયોગ. સંયોગ.	શૂન્ય રાશ્યંતર.	સં.
♂				
∇	સ્વરૂપ શુભ.	દ્વાદશમાંશ.	૧ (એક રાશ્યંતર)	દ્વા.
┐	સ્વરૂપ શુભ.	દશમાંશ.	૧૫ "	દ.
└	અશુભ.	અર્ધકેન્દ્ર, અષ્ટમાંશ.	૧૬ "	અ.
✱	હમેશ શુભ.	ષડંશ.	૨ (દ્વિ રાશ્યંતર)	ષ.
Q	સ્વરૂપ શુભ.	પંચમાંશ.	૨૬ "	પં.
□	મહા અશુભ.	કેન્દ્ર, ચતુર્થીશ.	૩ (ત્રિ રાશ્યંતર)	કે.
△	વિશેષ શુભ.	ત્રિકોણ, ત્રીયાંશ.	૪ (ચતુ રાશ્યંતર)	ત્રિ.
□	અશુભ.	સાધ્યચતુરાશ્યંતર.	૪૬ "	સા.
±	સ્વરૂપ શુભ.	દ્વિત્વપંચમાંશ.	૪૭ "	દ્વિ.
∴	સ્વરૂપ શુભ.	ત્વિત દ્વાદશાંશ.	૫ (પંચ રાશ્યંતર)	ર.
♂	મહા અશુભ.	પ્રતિયોગ.	૬ (ષડ્રાશ્યંતર)	પ્ર.
P	અહના પ્રમાણમાં શુભ કે અશુભ.	સમક્રાંતિ.	૧ અંશાંતર.	ક્રાં.

સપૂર્ણ, ઉપક્રમણ ને નિષ્ક્રમણ=દૃષ્ટિદર્શક અંશાંતરઃ—

દ્રષ્ટિ.	સપૂર્ણ દ્રષ્ટિ.	દીપ્તિસંશા. અન્ય પ્રક.		દીપ્તિસંશા. સૂચ.		અંદ.	
		ઉપક.	નિષ્ક.	ઉપક.	નિષ્ક.	ઉપક.	નિષ્ક.
●	૦	૧	૨	૨	૩	૨	૩
○	૫	૬	૮	૧૨	૧૭	૮	૧૨
⋈	૩૦	૨	૩	૩	૪	૩	૪
⊥	૩૬	૨	૩	૩	૪	૩	૪
∠	૪૫	૩	૪	૪	૫	૪	૫
✱	૬૦	૬	૮	૧૨	૧૭	૮	૧૨
Q	૭૨	૨	૩	૩	૪	૩	૪
□	૯૦	૬	૮	૧૨	૧૭	૮	૧૨
△	૧૨૦	૬	૮	૧૨	૧૭	૮	૧૨
◻	૧૩૫	૩	૪	૪	૫	૪	૫
⊕	૧૪૪	૨	૩	૩	૪	૩	૪
⌒	૧૫૦	૨	૩	૩	૪	૩	૪
○	૧૮૦	૬	૮	૧૨	૧૭	૮	૧૨

परिच्छेदः ८ Chapter VIII.

कुंडली संशोधनम्.

RECTIFICATION OF THE HOROSCOPE.

જન્મનો સમય અને તેના ઉપરથી થયેલ કુંડલી સત્ય છે કે અસત્ય છે તે પ્રથમ નક્કો થયા બાદ જ્યોતિષીઓએ બાવિધ્ય જેવું અગર કહેવું વધારે ઉચિત છે.

જન્મ સમય:—હમેશાં પોતપોતાના ગામમાં જે ધડીયાળો હોય છે તે ઉપરથી લોડો. જન્મનો ટાઇમ ખનતી તજવીજ કરી તેને ખીજાં ધડીયાળો સાથે મેળવી, જ્યોતિષીઓને જન્મનો ખરો ટાઇમ છે એમ કહી ખતલાવે છે. ને તેનેજ ખરો માની નેશીઓ કુંડળીઓ તૈયાર કરે છે. પણ તેમાં મુખ્યત્વે કરીને નીચે પ્રમાણે ભુલો થવાનો સંભવ છે.

(a) સત્ય ટાઇમનો અભાવ.

(b) એપેરેન્ટ અને મીન ટાઇમના તફાવતની અજ્ઞાનતા.

(c) શુદ્ધ લગ્નપત્રાની ન્યૂનતા.

(d) જ્યોતિષીઓની તે સુધારવાની શક્તિની ન્યૂનતા.

ઉપરની ત્રણે ખામીઓ તો ચોથી ખામીમાં એટલે જ્યોતિષીની તે કુંડલી સુધારવાની શક્તિની ન્યૂનતામાં સમાઈ જાય છે.

પૌર્વાત્ય વિદ્વાનોએ કુંડલીના સંશુદ્ધિકરણ માટે ઘણીજ પદ્ધતિઓ કલ્પેલ હશે પણ હાલના જ્યોતિષીઓએ તેનો અજ્ઞાનતા અને પ્રમાદને લીધે ત્યાગ કરેલ છે, ને ફક્ત જન્મ સમયના નજદીકનો નવમાંશ (પુરુષ કે સ્ત્રી રાશિનો) મેળવે છે; એક નવમાંશ-૩ અંશ ૨૦ કલાનો હોય છે એટલે લગભગ ૧૩ મિનિટ અથવા ૩૫ કલાનો હોય છે. પણ ૧૩ મિનિટ પૈકી કઇ મિનિટ સત્ય હશે અથવા એ ત્રણ કલાકનો તફાવત હોય તો કયો ટાઇમ સત્ય હશે, તે જાણવાને કોઈ પણ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થતો હોય એમ સમજાતું નથી.

પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનો ખનતા સુધી જન્મ દિવસનો કયો કલાક, મિનિટ ને સેકન્ડ સત્ય હશે તે શોધી કાઢવાને પ્રયત્ન કરે છે; કારણ કે એક મિનિટના વ્હેવા કે મોડાના પ્રમાણમાં બવિધ્ય ફળ ત્રણ માસ વેહેલું કે મોડું મળે છે ને એક અંશના તફાવતે એક વર્ષનો તફાવત બવિધ્ય ફળમાં પડે છે.

હવે જુઓ ! એક નવમાંશ પૈકી ગમે તે અંશ લીધેલ હોય તો લગભગ ત્રણ વર્ષનો તફાવત ભવિષ્ય ફળમાં પડી આવે છે. જેથી જેમ બને તેમ કુંડલી (મિનિટ સેકન્ડ અથવા ઘડી પળથી) સત્ય સુધારી શકાય તંમ ફળમાં વધારે મળતાપણ આવશે.

પાશ્ચિમાત્યો કુંડલી સંશોધન માટે બે પદ્ધતિ બતાવે છે. જો કે આ બન્ને પદ્ધતિઓ સાચા અગર નિરચન જ્યોતિષમાં પ્રવેશ કરનારને કઠણુ તો પડશે. પણ તેનું અત્ર દિગ્દર્શન કરાવવું યોગ્ય ધારેલ છે.

કુંડલી સંશોધન પદ્ધતિદ્વય=Two Methods of Rectification.

(I) પ્રથમ પદ્ધતિ:—

જન્મગીમાં બનેલ મુખ્ય મુખ્ય ઉપયોગી બનાવેલી તારીખોપરથી.

(a) માતા પિતા કે સ્ત્રી પૈકી કાઈના મરણનો દિવસ.

(b) લગ્નનો દિવસ.

(c) પુત્રાદિકના જન્મનો દિવસ.

(d) મલાન ભાગ્યોદય અથવા સંકટનો દિવસ.

(e) મલાન રોગ અથવા અકસ્માતનો દિવસ. વિગેરે.

(II) દ્વિતીય પદ્ધતિ:—

આધાનકાલ (Herme's Theory) એટલે જન્મ સમયના ક્ષિતિજ મંડળ સાથે જન્મ ચંદ્રના સંબંધ ઉપરથી.

(I) પ્રથમ પદ્ધતિ:—

આ પદ્ધતિથી સૂક્ષ્મ રીતે કુંડલી શોધવામાં ત્રિકોણ મિતિની મદદથી ડીરેક્શનનાં આર્ક કાઢવા પડે છે. પણ ગણિતના ગુંચવાડામાં પડ્યા સિવાયની રચૂલ રીતિ—

સંશોધન નિયમ:—

(a) જન્મ સમયની કુંડલીમાં ચતુર્થ અને દશમ ભાવના અંશ પ્રત્યેક વર્ષે એક એક અંશ આગળ વૃદ્ધિ પામે છે. અને તે દિસામે દરેક ભાવ પણ અક્ષાંશા પરત્વે વધે છે.

૧ અંશ=૧ વર્ષ.

(b) દશમ ભાવના અંશમાં એક અંશ અધિક ન્યૂન થવાની સાથે જન્મના સમયમાં ચાર ચાર મિનિટની અધિક ન્યૂનતા થાય છે.

૧ અંશ=૪ મિનિટ.

(c) ભાવ અને તે ભાવમાં રહેલ ગ્રહ વચ્ચેના અંશોના અંતર તુલ્ય વર્ષ સમજવાં.

(d) ગ્રહના સ્વભાવ પ્રમાણે પોતાથી સ્પર્શ કરાતા ભાવના સૂચક ચીજને અસર કરે છે.

Note:—

કોઈ પણ કેન્દ્ર ભાવ અને તે ભાવમાં રહેલ ગ્રહના અંશાંતરના તુલ્ય વર્ષે શુભ કે અશુભ ગ્રહ પોતાના સ્વભાવ પ્રમાણે* પોતાનાથી સ્પર્શ થતા ભાવની સૂચક વસ્તુઓx પૈકી કોઈને સારી યા નરસી અસર કરે છે.

સંશોધન કૃત્ય:—(પ્રથમ પદ્ધતિ).

(૧) સ્થૂલ રીતિ. (૨) સૂક્ષ્મ રીતિ.

ઉદાહરણ:—

એક ગૃહસ્થનો જન્મ સન ૧૮૭૭ ના એપ્રિલ માસની તારીખ બીજીએ આશરે કલાક (૬) ને મિનિટ (૧૬) ના સુમારે પોરબંદર મુકામે થયેલ છે.

(a) ગિતાશ્રીનું મરણ તા. ૧૬-૧૦-૧૮૮૦ ના રોજ ઘોડાના અકસ્માતથી થયેલ છે.

(b) પોરબંદરના અક્ષાંશ: (૨૨) છે.

(c) તા. ૨-૪-૧૮૭૭ નો નાક્ષત્ર કાળ. ૦-૪૦-૨૮ છે.

(d) પિતા માટે મુખ્ય ભાવ ૪ કે ૧૦ મો છે.

(e) પાપ ગ્રહ અકસ્માત કે જનાવરથી મરણ કરે છે.

* ગ્રહ સ્વભાવ માટે જુઓ પરિચ્છેદ ત્રીજો.

x ભાવસૂચક વસ્તુઓ માટે જુઓ પરિચ્છેદ ચોથો.

સ્થૂલ રીતિ:—

આશરના ટાઇમ ઉપરથી કુંડલી કાઢતાં

	અંશ. કલા.
મંગળ=	મકર. ૨૦—૨૦
દશમ ભાવ=	મકર.— ૧૩—૦
અંતર અંશ વર્ષ પિતા મરણ માટે=	૭—૦

પણ તેમ ન થતાં આશરે સાડા ત્રણ વર્ષે પિતાનું મરણ થયેલ છે. તો દશમ ભાવ—જે ૧૭ અંશ લેઇએ તો અંશાંતર=વર્ષ=૩૧ આવે. હવે ફક્ત દશમ ભાવ ચાર અંશ વધારવાથી તેમ થાય છે. એક અંશ વૃદ્ધિ પામવાને ચાર મિનિટના હીસાએ ચાર અંશ માટે ૧૬ મિનિટ આવી. જે જન્મનો સ્થૂલ ટાઇમ ક. (૬) મિ. (૧૬) છે તેમાં ૧૬ મિનિટ ઉમેરી તો જન્મનો શુદ્ધ ટાઇમ ક. (૬) મિ. (૩૨) આશરે થયો.

સૂક્ષ્મ રીતિ:—ઉદાહરણ.

	વર્ષ. માસ. દિવસ
પિતા મરણ.	૧૮૮૦—૧૦—૧૬
જન્મ તારીખ.	૧૮૭૭—૪—૨
મરણ વખતે થયેલ વર્ષ.	૩—૬—૧૪

એક વર્ષ=(૪) મિનિટ પ્રમાણે } વર્ષ ૩, માસ ૬, દિવસ. ૪ ને ચાર નાક્ષત્ર કાળ કલાક મિનિટમાં. } મિનિટથી ગુણતાં=ક. ૦ મિ. ૧૪ સે. ૯

મંગળ મકરનો ૨૦°—૨૦' છે તે	ક.	મિ.	સે.
દશમા ભાવને સ્પર્શ કરતી વખતનો નાક્ષત્ર કાળ.	૧૯	૨૬	૩૪
	૦	૧૪	૯
	૧૯	૧૨	૨૫

ક. મિ. સે.

તો ૧૯; ૧૨; ૨૫ નો જન્મ સમયનો શુદ્ધ નાક્ષત્ર કાળ આવ્યો.

જન્મ દિવસ નાક્ષત્ર કાળ.	ક. મિ. સે.
	૦ ૪૦ ૨૮

શુદ્ધ નાક્ષત્ર કાળ.

૧૯ ૧૨ ૨૫

મધ્યાહ્ન પૂર્વનો જન્મ સમય=

૫—૨૮—૩

સૂર્યોદય કલાક=

૬—૩૧—૫૭

જન્મનો શુદ્ધ સમય—જન્મ લગ્ન=

મેષ ૨૩°—૩૧°

અંશોધન કૃત્ય. (દ્વિતીય પદ્ધતિ).

આધાન કાળ*

યસ્મિન્ દ્વાદશભાગે ગર્ભાધાને વ્યવહરિતચંદ્રઃ ।

ક્ષત્રુવર્ણેષસવો ગર્ભસ્ય સપાદિચોત્સાહઃ ॥

Tradition of Hermes=હમી ઝ સ્વિકૃત પક્ષ.

મુખ્ય નિયમ—

૧ જન્મ સમયનો ક્ષિતિજ (લગ્ન અથવા સપ્તમ ભાવ) તે આધાન કાળનો ચંદ્રમા છે. અને જન્મ સમયનો ચંદ્રમા તે આધાન કાળનો ક્ષિતિજ (લગ્ન અથવા સપ્તમ ભાવ) હોય છે.

૨ સુક્ષ્મ પક્ષમાં લગ્નને સ્વિકારો તે જન્મના ચંદ્રમાને ગર્ભાધાનું લગ્ન બનાવો. અને કૃષ્ણ પક્ષમાં સપ્તમ ભાવને સ્વિકારો તથા જન્મના ચંદ્રમાને ગર્ભાધાનનો સપ્તમ ભાવ બનાવો.

આ સાથે આપેલા કોષ્ટકમાં ગર્ભાધાન અને જન્મ દિવસ વચ્ચેના દિવસોનું અંતર છે.

x અદ્યજ ગોળાર્ધમાં જે ચંદ્ર હોય તો લગ્ન અને ચંદ્રના અંશોનું અંતર, અને દ્યજ ગોળાર્ધમાં ચંદ્ર હોય તો સપ્તમ ભાવ અને ચંદ્રના અંશોનું અંતર કાઢો.

જન્મ ચંદ્ર= ધન (૦) અંશ.

જન્મ લગ્ન= મેષ (૨૩) અંશ.

જન્મ ચંદ્ર= કૃષ્ણ પક્ષ.

જન્મ ચંદ્ર ગોળ=દ્યજ ગોળાર્ધ.

ઉપરના દાખલામાં દ્યજ ગોળાર્ધમાં ચંદ્રમા હોવાથી સપ્તમ ભાવ તુલા ૨૩ અને ચંદ્ર ધન પૂર્ણ અંશ વચ્ચેનું અંતર ૩૭ અંશ થયું.

સાથે આપેલા ગર્ભાધાન દિવસ કોષ્ટકમાં ૩૭ ને લગતો આંક ૩૬ છે અને કૃષ્ણ પક્ષનો દ્યજ ગોળાર્ધમાં ચંદ્રમા છે, તો (૨૭૩+૩=૨૭૬) દિવસ થયા. જન્મની તારીખથી ૨૭૬ કાપતાં જે દિવસ આવશે તે

* માતાના ઉદરમાં ગર્ભના રહેવાના સમયને આધાન કાળ કહે છે.

x દ્યજ ગોળાર્ધ—૭ મા ભાવથી લગ્ન સુધી, ને અદ્યજ ગોળાર્ધ લગ્નથી સાતમા ભાવ સુધી છે.

દિવસે અથવા આગળ પાછળના કાર્ત્ત પશુ દિવસે જોશે તે જળુશ કે જન્મ લગ્નની અથવા સપ્તમ ભાવની રાશિમાં લગભગ સરખા અંશોમાંજ ચંદ્રમા હોય છે.

ગર્ભાધાન સમયના ચંદ્રમાની રાશિનો એગ્રેક્ટ અંશ શોધી કાઢવા માટે ભાવસાધન કોષ્ટકમાં જુઓ. અને તેમાંથી જન્મ ચંદ્ર રાશિ અંશ અથવા તેથી સપ્તમ ચંદ્ર રાશિ અંશને લગતા નાક્ષત્ર કાળની નોંધ લ્યો. ગર્ભાધાન દિવસના મધ્યાહ્ન કાળના નાક્ષત્ર કાળનું અને ઉપર આવેલ નાક્ષત્ર કાળનું અંતર કાઢો. અને જે અંતર રહેશે તે ગર્ભાધાન સમયના કલાક (a. m. કે p. m.) જળુવા ને તે સમયનો ચંદ્રમા કાઢવો, અને આ ચંદ્રમાનો જે રાશિ અંશ આવે તે જન્મનું લગ્ન અથવા સપ્તમ ભાવ જળુવો.

ગર્ભાધાન દિવસ કોષ્ટક:—

ક્ષિતિજ ને ચંદ્રાંતર. અદસ્ય ગોળાર્ધમાં લગ્નથી અને દસ્ય ગોળાર્ધમાં સાતમાથી.	ચંદ્રમા. શુકલપક્ષ ને અદસ્ય ગોળાર્ધ અથવા કૃષ્ણપક્ષ ને દસ્ય ગોળાર્ધ	ચંદ્રમા. કૃષ્ણપક્ષ ને અદસ્ય ગોળાર્ધ અથવા શુકલપક્ષ ને દસ્ય ગોળાર્ધ
અંશ.	દિવસો	દિવસો
૦	૨૭૩+૦	૨૭૩-૧૫
૧૨	+૧	-૧૪
૨૪	૨	૧૩
૩૬	૩	૧૨
૪૮	૪	૧૧
૬૦	૫	૧૦
૭૨	૬	૯
૮૪	૭	૮
૯૬	૮	૭
૧૦૮	૯	૬
૧૨૦	૧૦	૫
૧૩૨	૧૧	૪
૧૪૪	૧૨	૩
૧૫૬	૧૩	૨
૧૬૮	૧૪	૧
૧૮૦	૧૫	૦

ઉદાહરણ:—

પુરુષ જન્મ તારીખ—તા. ૨ એપ્રિલ ૧૮૭૭.

જન્મ વખત—સવારના કલાક (૬) મિનિટ (૩૧).

જન્મની તારીખ—તા. ૨ એપ્રિલ ૧૮૭૭ માંથી ૨૭૬ મહર્ના દિવસ કાપતાં સાતમા ભાવની રાશિ અંશને લગભગ મળતો દિવસ તા. ૨૯ જુન ૧૮૭૬ આગ્યો. જે દિવસે ચંદ્રમા તુલાનો લગભગ જન્મના સાતમા ભાવના રાશિ અંશને મળતો છે.

ચંદ્રની રાશિ તો તુલા છે. પણ ગર્ભાધાનનો એઝેક્ટ અંશ કાઢવા માટે.

	ક. મિ.
તા. ૨૯-૬-૭૬ નો નાક્ષત્ર કાળ=	૬-૨૬
મિથુન લગ્ન પૂર્ણ અંશના ઉદયનો પોરબંદરનો નાક્ષત્ર કાળ=	૨૧-૧૭
મધ્યાહ્ન પૂર્વનો વખત=	૯-૯
એક કલાકે ૧૦ સેકન્ડનો સંસ્કાર=	૧
મીન દાષ્ટમિ મધ્યાહ્ન પૂર્વનો=	૯-૮
ગર્ભાધાન સમય=	૨-૫૨
ચંદ્ર તા. ૩૦-૬-૭૬=	૦-૫૧'
,, તા. ૨૯-૬-૭૬	તુલા ૧૮-૧૮
ચંદ્રની ગતિ ૨૪ કલાકમાં=	૦-૧૨-૩૩

+ લોગેરીથમ કોષ્ટકમાંથી ૧૨ અંશ ૩૩ કલાનો લોગ. પ્રમાણુ= ૨૮૧૬ પંચાંગનો ચંદ્ર ગ્રીનીચના મધ્યાહ્નનો હોવાથી ક. ૪ મિ. ૫૦ નો છે ને આપણો ગર્ભાધાન સમય ક. ૨ મિ. ૫૨ છે તે વચ્ચેનું અંતર } ૩૭૮૮ કલાક (૧૦) મિનિટ (૨) થયું તેને ભળતો લોગ. પ્રમાણુ=

બન્ને લોગનો સરવાળો= ૬૬૦૪

લોગ-૬૬૦૪= ૫) અંશ (૧૫) કલા થાય છે.

પંચાંગ ચંદ્ર	તુલા ૧૮-૧૮'
ગર્ભાધાન સમય સુધીનો ચંદ્ર સંસ્કાર	૦ ૫-૧૫
ગર્ભાધાન ચંદ્ર=	તુલા ૨૩-૩૩

+ લોગેરીથમ કોષ્ટક પરિશિષ્ટ (N) એન. માં આપેલું છે તે જુઓ.

ગર્ભાધાન ચંદ્ર=જન્મ સપ્તમ ભાવ.

જન્મ લગ્ન મેષ= ૨૩°-૩૩'

જન્મ તા. ૨-૪-૭૭ નાક્ષત્ર કાળ= ૦-૪૦-૨૮

પોરબંદરમાં (મેષ ૨૩°-૩૩') ના લગ્નનો નાક્ષત્ર કાળ= ૧૬-૧૦-૦

મધ્યાહ્ન પૂર્વનો નાક્ષત્ર કાળ= ૫-૨૬-૦

જન્મ સમયના સવારના કલાક=૬-૩૧

ઉપરની બંને પદ્ધતિઓ પૈકી વધારે વિશ્વાસપાત્ર પ્રથમ પદ્ધતિ છે.

લગ્ન નિષ્કૃતિ:—

(ક) *લગ્નની રાશિના સ્વભાવ તથા ગુણ દોષ ઉપરથી જન્મેલ મનુષ્યનું શરીર, રૂપ રંગ, સ્વભાવ, રોગ, ચિન્હ, વિગેરે મેળવવાં.

(લ) +લગ્નમાં રહેલો ગ્રહ અથવા લગ્નેશના સ્વભાવ તથા ગુણ દોષના પ્રમાણમાં જન્મેલ મનુષ્યનું સ્વરૂપ, રૂપ, રંગ, સ્વભાવ, રોગ તથા ચિન્હ મેળવવાં.

આ સિવાયના નિયમો નીચે પ્રમાણે છે.

દિના પ્રાગ્વેદાશ્વદી ગુલિકાદ્વાનિશાકરાત્ ॥

તદ્ગુલિકાં દિગ્ગાનીયાત્ સ્થવરાણાં તદૈવ હિ ॥ ૧ ॥

દ્વયોર્દ્ધાંત બલેપ્યેવ ગુલિકાત્પરિચિતયેત્ ॥

તસ્માત્સત્સપ્તમસ્થાનાત્તદંશાશ્ચકલવ્રતઃ ॥ ૨ ॥

તત્રૈવ તન્નિ કોણે વા જન્મલક્ષ્મં વિનિર્દિશેત્ ॥

મનુષ્યાણાં પશૂનાં ચ દ્વિતીયેદશમેરિપૌ ॥ ૩ ॥

તૃતીયેમદનેભ્યમે વિહંગાનાં વિનિર્દિશેત્ ॥

કોટ સર્પ જલસ્થાનાં શેષસ્થાનેષુ સંસ્થતઃ ॥ ૪ ॥

(૧) ચંદ્ર—પ્રથમ તો ચંદ્ર રાશિના સ્વામિથી અગર તેની સપ્તમ રાશિથી ત્રિકોણમાં જન્મ લગ્ન હોય છે.

(૨) પ્રાણુપદ—તેમ ન હોય તો પ્રાણુપદ રાશિ અથવા તેની સપ્તમ રાશિથી ત્રિકોણમાં જન્મ લગ્ન હોય છે.

* રાશિશીલ માટે પરિચ્છેદ ચોથો વાંચો.

+ આશીલ માટે પરિચ્છેદ ત્રીજો વાંચો.

(૩) ગુલિક—તેમ પણ જ્યે ન હોય તો ગુલિક રાશિ અથવા તેની સમમ રાશિથી ત્રિકોણમાં જન્મ લગ્ન હોય છે.

ઉપરના નિયમે જ્યાં ત્રિકોણ સિવાયની રાશિમાં જન્મ.

૨—૬-૧૦=૫શુ પ્રાણીના જન્મ.

૩—૭-૧૧=૫ક્ષિપ્રેશ્વના જન્મ.

૪—૮-૧૨=૫મિથુન, સર્પ અને જલચરના જન્મ.

૧ ચંદ્ર શુદ્ધિ-૨ પ્રાણપદ શુદ્ધિ-૩ ગુલિક શુદ્ધિ.

૧ ચંદ્ર શુદ્ધિ.

ચંદ્ર લગ્નાધિપો વત્ર તત્ત્રિકોણમથાપિવા ॥

*તત્સમમા ત્રિકોણં વા જયે હ્રસ્વચ્ચર્ચિર્નયઃ ॥ ૧ ॥

પ્રથમ તો કુંડલીમાં જન્મ ચંદ્રાશ્રિત રાશિના સ્વામિની આશ્રિત રાશિથી અથવા તેનાથી સમમ રાશિથી, ત્રિકોણ રાશિમાં (૫-૮) જન્મ લગ્ન હોય છે.

(એટલે ચંદ્ર રાશિ સ્વામિથી ૩-૫-૬-૧૧ મી રાશિનું લગ્ન હોય છે.)

પણ જ્યારે જન્મ ચંદ્ર રાશિ સ્વામિ જન્મ લગ્નમાં ૧-૨-૪-૬-૮-૧૦-૧૨ મી રાશિમાં હોય ત્યારે અથવા દરેક વખતે પ્રાણપદ નિયમ લાગુ પાડવો.

૨. પ્રાણપદ શુદ્ધિ. (બૃહત્પારાશરી આધારે.)

સ્વેદ કાલ પલીકૃતય, તિથ્વાત્તમાદિકંચવત્ ॥

ચરાગદ્વિમગે માનૌ યોજ્યં સ્વેનયમે સુતે ॥

સ્ફુટં પ્રાણપદં તસ્માત્પૂર્વવત્કોષયેત્તનુઃ ॥ ૧ ॥

પ્રાણત્રિકોણે પ્રવદન્તિજન્મ તદ્વંશકાલમ્મદકીણગેષા ॥

પ્રમાણકલ્પનાંસ સમાનયાતે તત્ત્રિકોણે લક્ષ્મજન્મલક્ષ્મ ॥ ૨ ॥

+જન્મ કાળની ઈષ્ટ ધરીની પણ કરીને તેમાં ઈષ્ટ પણ મેળવવા. તેને (૧૫) થી ભાગ લેવો. ને તે જો બારથી વધારે હોય તો બારથી શોધવા. ને પગોને બમણી કરવી. ને તેમાં સૂર્યની રાશિ ઉમેરવી.

૧ જો સૂર્ય ચંદ્ર રાશિમાં હોય તો ઉપર આવેલ કળગ પ્રાણપદ થાય છે.

* તત્સમમા ત્રિકોણં વા એવું પદ પણ લે છે.

+ અથવા-ઈષ્ટ ધરીને ચારથી ગુણી પગોને બમણી કરી ૨૦ થી ભાગ લેઈ ઉપરના રૂબમાં ઉમેરી દેવી.

૨ જે સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય હોય તો સૂર્ય રાશિથી નવમો જે ચર રાશિનો આંક હોય તે મેળવવો.

૩ જે દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં સૂર્ય હોય તો સૂર્ય રાશિથી પાંચમો જે ચર રાશિનો આંક હોય તે મેળવવો:—

ઉદાહરણ—શકે ૧૮૨૮ ના અષાઢ સુદી ૧૩ બુધવાર શ્રી સૂર્યોદયાત્ મત

ધટી (૫) પળ (૫૫) ના સમયનું પ્રાણપદ કાઢો.

ધટી—૫ ને પળ (૫૫) ની પળો ૩૫૫ થઈ તેને ૧૫ થી ભાગ લીધો તો રાશિ ૨૩ અંશ ૧૦ આવ્યા. રાશિ (૨૩) ને બારથી ભાગ્યા તો ૧૧ વધ્યા ને (૧૦) ને બમણા કર્યા તો રાશિ (૧૧) ને અંશ (૨૦) આવ્યા તેમાં સૂર્ય રાશિ મિથુન એટલે બે ઉમેર્યા—

૧૧	૨	૧૩	૧
૨૦	૦	૨૦	૨૦

ને તેમાં દ્વિસ્વભાવ રાશિથી પાંચમી ચર રાશિ તુલાનો આંક ૬ ઉમેર્યા તો ૭—૨૦ આવ્યા. તે પ્રાણપદ થયું.

જે પ્રાણપદથી મળતું ન આવે તો ગુણિક સાધન કરવું.

૩. ગુણિક શુદ્ધિ. (જૈમિની સૂત્રના આધારે.)

દિવસે જન્મ હોય તો દિનમાનને અને રાત્રિએ જન્મ હોય તો રાત્રિમાનને આઠથી ભાગતાં જે આવે તેને નીચે ક્રાષ્ટકમાં આપેલા (દિવસે જન્મ હોય તો દિવસના ને રાત્રિએ હોય તો રાત્રિના) વારાંકથી ગુણવા, ગુણતાં જે આવે તેને ધટી પળ સમજવાં. ને તે ઉપરથી લગ્ન કાઢવાની રીતે લગ્ન કાઢવું. *

ગુણિક ધ્રુવાંકા.

વાર	રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	વાર
દિવસ	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	દિવસ
રાત્રિ	૮	૨	૧	૭	૬	૫	૪	રાત્રિ

* જન્મ દિવસના સૂર્યના રાશિ અંશ પ્રમાણે લગ્નપત્રમાંથી આંક શોધી તેમાં જન્મની ધટી પળ ઉમેરી ફરીથી જે આવે તે ફળને લગ્નલગ્ન ભળતો શોધી કાઢવો. ને તે ઠેકાણે જે રાશિ અને અંશ મળતા હોય તે લગ્નની રાશિ અંશ સમજવા. લગ્નપત્ર માટે બુધો પરિશિષ્ટ ઓ. (૦)

ઉદાહરણ—જન્મ દિવસે હોવાથી જન્મ દિવસના દિનમાનને ૩૩-૧૪ ને આઠથી ભાગતાં શેષ ૪-૯-૧૫ આવ્યા. ને જન્મ બુધવારે હોવાથી તે દિવસના આંક (૪) થી ગુણતાં ૧૬-૩૭ આવ્યા તેને ઘટી પણ સમજવાં, ને તે ઉપરથી તે દિવસના સૂર્યના રાશિ અંશ (મિથુનાંશ ૪) પ્રમાણે લગ્ન કાઢતાં ગુલિક લગ્ન પાંચ રાશિ ૭ અંશ આવ્યું.

માંદીષ્ટ સાધન. (સર્વાર્થ ચિંતામણિ.)

અહીં ગુલિકેષ્ટ અથવા માંદીષ્ટ એકજ ગણેલ છે, તેથી જે દિવસે જન્મ હોય તે દિવસના દિનમાનને જે વારે જન્મ હોય તેના નીચે આપેલા વારના ધ્રુવાંકથી ગુણીને ૩૦ ભાગ લેવો. ને આવે તેને ઘટી પણ સમજ તે દિવસના સૂર્યના રાશિ અંશ પ્રમાણે લગ્નપત્ર ઉપરથી લગ્ન કાઢવું, જે આવે તે ગુલિકેષ્ટ અથવા માંદીષ્ટ લગ્ન સમજવું.

માંદીષ્ટ વાર ધ્રુવક ચક્રમ.

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	વાર
૨૬	૨૨	૧૮	૧૪	૧૦	૬	૨	ધ્રુવાંક

માંદીષ્ટ અથવા ગુલિકેષ્ટથી અથવા તેનાથી સમમ રાશિથી ત્રિકાણમાં જન્મ લગ્ન હોય છે.

કેરલ મત:—

તત્વકાળ ઉપરથી પુરૂષ અથવા સ્ત્રી જન્મજ્ઞાન.

જન્મ કાળ દિવસે હોય તો દિનમાન ને રાત્રિએ હોય તો રાત્રિમાનને આઠથી ભાગ લેવાથી યામાર્દ્ર કાળ આવશે.

દિવસના કિંવા રાત્રિના ઉપર પ્રમાણે આવેલા આઠ ભાગ પૈકી ૧-૩-૫-૭ મા ભાગમાં યામનો આરોહ કાળ, અને ૨-૪-૬-૮ મા ભાગમાં યામનો અવરોહ કાળ છે.

સૂર્યાદિ મહોનાં તત્વ.

ગ્રહ	રવિ	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
તત્વ	અગ્નિ	જળ	અગ્નિ	પૃથ્વી	આકાશ	જળ	વાયુ

જે દિવસે જે વાર હોય તે ગ્રહના તત્વથી આરંભી પ્રત્યેક યામના આરોહ કાળમાં પંચતત્વની એક આવૃત્તિ થાય છે. ને યામના અવરોહ

કાળમાં ઉલટ રીતિથી પંચતત્વની એક આવૃત્તિ થાય છે.

દિવસ અને રાત્રિના યામાર્ધ કાળને ૧૫ થી ભાગ લેવો. ભાગાકારાત્મક એકેક તત્વ કાળ થાય છે. (એક યામાર્ધ કાળમાં તત્વ ભાગ કાળની ૧૫ આવૃત્તિ થાય છે.)

ભીજન્મ—જળતત્વ અથવા વાયુતત્વ કાળમાં થાય છે.

મુરુષજન્મ—પૃથ્વી, આકાશ અથવા અગ્નિતત્વ કાળમાં થાય છે.

વાર પદ્ધતિ યામાર્ધ કાળના આરોહ કાળનું તત્વ કાળ ક્રોધક.

વાર.	તત્વ ભાગ અથવા તત્વ.				
રવિ	૧-૨-૩ અગ્નિ	૪-૫-૬-૭ વાયુ	૮-૯-૧૦- ૧૧-૧૨ આકાશ	૧૩ પૃથ્વી	૧૪-૧૫ જળ
સોમ	૧-૨ જળ	૩-૪-૫ અગ્નિ	૬-૭-૮-૯ વાયુ	૧૦-૧૧-૧૨ ૧૩-૧૪ આકાશ	૧૫ પૃથ્વી
મંગળ	૧-૨-૩ અગ્નિ	૪-૫-૬-૭ વાયુ	૮-૯-૧૦- ૧૧-૧૨ આકાશ	૧૩ પૃથ્વી	૧૪-૧૫ જળ
બુધ	૧ પૃથ્વી	૨-૩ જળ	૪-૫-૬ અગ્નિ	૭-૮-૯ ૧૦ વાયુ	૧૧-૧૨- ૧૩-૧૪-૧૫ આકાશ
ગુરુ	૧-૨-૩- ૪-૫ આકાશ	૬ પૃથ્વી	૭-૮ જળ	૯-૧૦-૧૧ અગ્નિ	૧૨-૧૩- ૧૪-૧૫ વાયુ
શુક્ર	૧-૨ જળ	૩-૪-૫ અગ્નિ	૬-૭-૮-૯ વાયુ	૧૦-૧૧- ૧૨-૧૩-૧૪ આકાશ	૧૫ પૃથ્વી
શનિ	૧-૨-૩-૪ વાયુ	૫-૬-૭- ૮-૯ આકાશ	૧૦ પૃથ્વી	૧૧-૧૨ જળ	૧૩-૧૪-૧૫ અગ્નિ

વાર.	વાર પરત્વે યામાર્ધ કાળના અવશેષ કાળનું તત્વ કાળ ક્રોડક.				
રવિ	૧-૨ જળ	૩ પૃથ્વી	૪-૫-૬- ૭-૮ આકાશ	૯-૧૦- ૧૧-૧૨ વાયુ	૧૩-૧૪-૧૫ અગ્નિ
સોમ	૧ પૃથ્વી	૨-૩-૪- ૫-૬ આકાશ	૭-૮-૯ ૧૦ વાયુ	૧૦-૧૧-૧૨ અગ્નિ	૧૪-૧૫ જળ
મંગળ	૧-૨ જળ	૩ પૃથ્વી	૪-૫-૬- ૭-૮ આકાશ	૯-૧૦- ૧૧-૧૨ વાયુ	૧૩-૧૪-૧૫ અગ્નિ
બુધ	૧-૨-૩- ૪-૫ આકાશ	૬-૭-૮-૯ વાયુ	૧૦-૧૧-૧૨ અગ્નિ	૧૩-૧૪ જળ	૧૫ પૃથ્વી
ગુરુ	૧-૨-૩-૪ વાયુ	૫-૬-૭ અગ્નિ	૮ ૯ જળ	૧૦ પૃથ્વી	૧૧-૧૨-૧૩ ૧૪-૧૫ આકાશ
શુક્ર	૧ પૃથ્વી	૨-૩-૪- ૫-૬ આકાશ	૭-૮-૯-૧૦ વાયુ	૧૧-૧૨-૧૩ અગ્નિ	૧૪-૧૫ જળ
શનિ	૧-૨-૩ અગ્નિ	૪-૫ જળ	૬ પૃથ્વી	૭-૮-૯- ૧૦-૧૧ આકાશ	૧૨-૧૩- ૧૪-૧૫ વાયુ

જન્મ દિવસના સૂર્યોદયથી અથવા સૂર્યાસ્તથી—ધટિકાદિ કાળમાંથી યામાર્ધ કાળ જેટલી વેળા જમ તેટલા યામાર્ધ મન થયા, તે પછીનો યામાર્ધ કાળ અમલમાં છે, ને તે યામાર્ધ કાળમાં જેટલો સમય ઈષ્ટ ધરી પણ પર્યંતનો ગયેલો હોય તેને યામાર્ધ ગત કાળ કહે છે, ને રહેલ, તે યામાર્ધ ગત કાળને ૧૫ થી ભાગતાં જેટલાં જમ તેટલાં તત્વ કાળ ગયાં ને જે રહે તે ચાલુ તત્વ કાળ સમજવું.

રવિવારે.

ધૃતિ ધરી.

દિનમાન.

૬ | ૪૨

૨૬ | ૬

ઉદાહરણ:—

દિનમાન ધ. પ. વિ.

 $\frac{૨૬}{૬} \div \frac{૧}{૬} = ૩-૩૮-૩૯ =$ એક યામાર્ધ કાળ.

૩-૩૮-૩૯ પ. વિ.

 $\frac{૩-૩૮-૩૯}{૧૫} = ૧૪-૩૪ =$ એક તત્વ કાળ.

૧૫

દ્વિતીય યામાર્ધ }

ધૃ. ય.માર્ધ. રહિત કાળ= } ધટી (૩) પળ (૪) ને એક તત્વ કાળથી
 ૬ | ૩ | ૩ | ભાગતાં ભાગાકાર ૧૨ ને શેષ ૮ પળ ૩૫
 ૪૨ | ૩૮ | ૪ | વિપળ રહી. તે ૧૩ મા તત્વ કાળની મત
 પળ વિપળ જાણવી.

આ યામાર્ધના બીજા અરોહ કાળના કોષ્ટકમાંથી રવિવારનો (૧૩)
 મો. તત્વ ભાગ અગ્નિ તત્વનો છે. તેથી પુરુષ જન્મ સિદ્ધ થાય છે.

સૂર્યેન્દુ લગ્નમ:—

સૂર્ય, ચંદ્ર ને લગ્ન ત્રણ પૈકી કોષ્ટકપણુ બેના અંશ સરખા હોય છે
 અથવા કોષ્ટકપણુ બેના અંશનો સરવાળો ત્રીજાની બરાબર હોય છે તો તે
 ધૃતકાળ બરાબર છે એમ અનુભવ સૂચવે છે.

કુટુંબ કુટુંબી સંબંધ:—

(ક) પુત્ર—ને માતાપિતા.

(ક) માતાપિતાના લગ્નથી ત્રિકોણમાં અથવા સપ્તમ રાશિમાં
પુત્ર લગ્ન વા ચંદ્ર.(જ) માતાપિતાના ચંદ્રથી ત્રિકોણ અથવા સપ્તમ રાશિમાં
પુત્ર લગ્ન વા ચંદ્ર.(ગ) એકનો ચંદ્ર તે બીજાનું લગ્ન અથવા એકનું લગ્ન તે
બીજાનો ચંદ્ર.

(ઘ) એકજ રાશિનો ચંદ્ર અથવા લગ્ન.

(ચ) સપ્તમ રાશિ અથવા ત્રિકોણ રાશિ અથવા એકજ
રાશિમાં રવિ.

(ઞ) એકનો રવિ તે બીજાનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર.

(ટ) માતા પિતાની રવિની રાશિનો પુત્રનો ગુરુ.

(જ) એકજ રાશિ અથવા તત્વનો ગુરુ.

(ણ) માતાપિતાની કુંડળીના પ્રબળ ગ્રહોની પુત્ર ગ્રહ સાથે સામ્યતા—

(૧) એકજ રાશિમાં (૨) એકજ તત્વમાં (૩) એકજ સ્થાનમાં
(૪) સપ્તમ સ્થાનમાં (૫) પરસ્પર સમાનાંતર સ્થાનમાં (૬) ઉચ્ચ નીચ સ્વ વિગેરે.

(b). ભાંડુ=(ભાષ કે ખેન).

(ક) લગ્નથી વા ચંદ્રથી ત્રિકોણમાં જન્મ લગ્ન.

(ળ) એક ખીજથી ત્રીજી લગ્ન.

(ન) મંગલ સામ્યતા અથવા એકની મંગળ રાશિ તેજ ખીજમાં જન્મ લગ્ન અથવા એકના મંગળથી ખીજનું ત્રીજી લગ્ન.

(ઞ) રાશિ અથવા લગ્ન અથવા સૂર્ય એક (૧) અથવા એકની રાશિ તે ખીજનો સૂર્ય વા લગ્ન (૨) અથવા એકનું લગ્ન તે ખીજની રાશિ વા સૂર્ય (૩) અથવા એકનો સૂર્ય તે ખીજની રાશિ વા લગ્ન.

(ટ) ગ્રહ સામ્યતા.*

(ઠ) ત્રીજા સ્થાનમાં એકની રાશિ તે ખીજનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર, કવચિત્ મંગળ.

(c) પતિ—પત્ની.

(ક) લગ્ન અથવા ચંદ્ર એકજ અથવા સપ્તમ લગ્ન અથવા સપ્તમ રાશિનું લગ્ન વા રાશિ.

(ળ) ત્રિકોણ લગ્ન.

(ન) એકના ખીજ ભાવની રાશિ તેજ ખીજનું લગ્ન, સપ્તમ, શુક્ર, વા ચંદ્ર.

(ઞ) રવિની એકજ રાશિ કે તત્વ.

(ટ) એકની રાશિ તે ખીજનો રવિ વા લગ્ન.

(ઠ) એકનો રવિ તે ખીજનો ચંદ્ર.

(ડ) શુક્ર એક.

(ઢ) એકનો શુક્ર તે ખીજનું લગ્ન વા રાશિ.

* જુઓ ઉપર લખેલ પુત્ર ને માતાપિતા સંબંધ.

- (જ) ચંદ્ર, રવિ, સન્ ને શુક્રના સમમ સ્થાન તે ખીજનું ચંદ્રાદિ ઉપર પ્રભાણે.
- (ઝ) સગ્નેશ, ધનેશ, સમમેશ, ચંદ્રેશ ને શુક્રેશની એકમેકની સામ્યતા.
- (ઙ) અન્ય પ્રબળ ગ્રહોની સામ્યતા.*
- (ઢ) એક ખીજ ગ્રહોની તત્વ અથવા પ્રતિ સામ્યતા.
- (ઢ) પુરુષના ચંદ્ર અથવા શુક્રના દિન નક્ષત્ર ૨-૩-૧૦-૧૮-૨૦ માં નક્ષત્રમાં જ્યારે શનિ હોય છે ત્યારે ઉત્પન્ન થયેલ કન્યા તે તે પુરુષની સ્ત્રી થાય છે.

સારાંશ:—

અત્રે કુંડળી સંશોધન કરવાની પૌર્વાત્ય તેમજ પાશ્ચિમાત્ય બન્ને પદ્ધતિઓ આપેલ છે ને તે થયા બાદ બવિષ્ય ફળ જોવાય તે વધારે સારું છે:—

પદ્ધતિ અનુક્રમ.

- ૧ જીંહગીના મુખ્ય ઉપયોગી જનાવો ઉપરથી.
  - ૨ આધાન કાળ (Herme's Theory) ઉપરથી.
  - ૩ લગ્ન તથા લગ્નમાં રહેલ ગ્રહ અથવા લગ્નેશના સ્વભાવ ઉપરથી.
  - ૪ ચંદ્ર ઉપરથી.
  - ૫ પ્રાણપદ ઉપરથી.
  - ૬ ગુલિક ઉપરથી.
  - ૭ તત્વ ભાગ કાળ ઉપરથી.
  - ૮ કુટુંબ કુંડળી સામ્યતાથી.
- માતાપિતા ને પુત્ર, બાઈબહેન, ને પતિમત્નીના પરસ્પર સંબંધ ઉપરથી.

દ્વિતીય વિભાગ:

Section B.

ત્રિપુટી (સૂર્ય, ચંદ્ર ને સંજન.)

The Three Centres (Sun, Moon and Ascendant.)

પ્રથમ વિભાગમાં જ્યોતિષની સત્યતા, ગ્રહ રાશિ, તથા જાવનું જ્ઞાન, કુંડળી કાઢવાની રીતિ, ગણિત, દ્રષ્ટિનું ગણિત, તથા કુંડળી સંશોધન વિગેરે બાબતોનું વર્ણન સ્પષ્ટ રીતે કરવામાં આવેલું છે.

જુના ગણિતને આધારે દાઢમાં થતી નિરચન દેશવી વિગેરે જન્મોતરીઓ તથા વર્ષફળો જે વેધસિદ્ધ ગણિતને આધારે બનાવવામાં આવે તો તે વધારે અનુભવસિદ્ધ નિવડે એ નિઃસંશય છે.

આ સાધન ગણિતમાં આવેલ ગ્રહો ઉપરથી પશુ પર્વર્ગ, મૈત્રી, સ્પેતક વર્ગ, અષ્ટક વર્ગ, દશા તથા દેશવર્ના ગણિત કાઢવાથી સાધન જન્મોતરીઓ વધારે પ્રતીતિપ્રદ રહી શકે છે.

હવે આ વિજ્ઞાનથી આરંભી ફળ જ્યોતિષનો વિષય શરૂ થાય છે ને તે ગણિતના મુલ્યવાડા વિનાનો હોવાથી સર્વોપયોગી છે.

આ દ્વિતીય વિભાગમાં સૂર્ય, ચંદ્ર ને સંજની રાશિઓના જ્ઞાન તેમજ તેમને સગતા સંજેશ તથા સંજાશ્રિત ગ્રહ વિગેરેના ફળોનું સ્પષ્ટ વર્ણન કરેલું છે.

પોતાના જન્મની તારીખ તથા સામાન્ય રીતે પોતાના જન્મના સમય ઉપરથી જ આ ભવિષ્ય વાંચી શકાય છે.

ગ્રહોની ફળમાં મુખ્ય ત્રણ ફળ છે, અને તે સૂર્ય, ચંદ્ર ને સંજની ત્રિપુટીનાં છે.

x ત્રિપુટી.

(૧) સૂર્ય (Sun= Spirit) આત્મા.

(૨) ચંદ્ર (Moon= Soul) મન.

(૩) સંજ (Ascendant= Body) દેહ.

x આ વિષય તેમજ તેમનાથી ઉત્પન્ન થતાં ફળોનો વિષય ધણો જાણો ને મહત્વનો હોવાથી બીજા પુસ્તકમાં પ્રથમ પ્રસિદ્ધ કરવા વિચાર છે.

परिच्छेदः ९ Chapter IX.

द्वादश राशिगत सूर्यः=

+ The Sun in the Twelve Signs.

સૂર્ય—જેમાં “ to produce =જીવન કરવું.” એવો ધાતુ છે. એટલે કે જેનાથી જગતોત્પત્તિ છે તે સૂર્ય છે. સૂર્ય દરેકના પ્રાણ વાયુરૂપી આત્મા છે. ને તેથી તે જીવનદાતા છે. તેનાથીજ જગતની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ ને લય છે.

તે પોષક તત્વસ્વરૂપી સાક્ષાત્ નારાયણ છે જેની ઉપાસના દરરોજ ગાયત્રી મંત્રથી આઠાણુ વિગેરે કરે છે.

સૂર્ય—બાર રાશિ એક વર્ષમાં ફરી વળે છે. ને તે ઉપરથી જગતના વાતાવરણમાં મુખ્યત્વે બાર વ્યક્તિઓનો પ્રાદુર્ભાવ થાય છે. તેમાં અગ્નિ, પૃથ્વી, વાયુ અને જળ એ ચાર મુખ્ય તત્વો છે. ને તે દરેકની ત્રણ ત્રણ રાશિઓ છે કે જે બાબત પ્રથમ સમજાવવામાં આવેલું છે. તે દરેક તત્વમાં ચર, સ્થિર ને દ્વિસ્વભાવ રાશિઓનો સમાવેશ થયેલો છે.

સૂર્ય દરેક વર્ષે મેષાદિ દ્વાદશ રાશિઓમાં મુખ્યત્વે કરીને નીચે જતાવ્યા પ્રમાણે અમુક તારીખોથી અમુક તારીખો સુધી રહે છે. ને તે તે સમયમાં જન્મેલ મનુષ્ય તે તે રાશિમાં જન્મેલો ગણાય છે.

+ The Sun is the centre of all life, 'force or energy, and represents the Positive and primal fount of all existence, In the sun are contained all the colours of the solar Spectrum. Every-form of existence manifesting in the Solar system is bathed in these rays, from which is drawn the life that is at the centre of its existence, all of which may be summed up in the term Positive Life."

સૂર્ય રાશિ પ્રવેશ:—

રાશિ.	તારીખ.		
મેષ	૨૧ માર્ચથી	૨૦	એપ્રિલ.
વૃષ	૨૧ એપ્રિલથી	૨૦	મે.
મિથુન	૨૧ મેથી	૨૦	જુન.
કર્ક	૨૧ જુનથી	૨૧	જુલાઈ.
સિંહ	૨૨ જુલાઈથી	૨૧	ઑગષ્ટ.
કન્યા	૨૨ ઑગષ્ટથી	૨૧	સપ્ટેમ્બર.
તુલા	૨૨ સપ્ટેમ્બરથી	૨૨	ઓક્ટોબર.
વૃશ્ચિક	૨૩ ઓક્ટોબરથી	૨૧	નવેમ્બર.
ધન	૨૨ નવેમ્બરથી	૨૦	ડિસેમ્બર.
મકર	૨૧ ડિસેમ્બરથી	૧૯	જાનવારી.
કુંભ	૨૦ જાનવારીથી	૧૭	ફેબ્રુઆરી.
મીન	૧૮ ફેબ્રુઆરીથી	૨૦	માર્ચ.

એટલે તા. ૨૧ મી માર્ચથી તા. ૨૦ મી એપ્રિલ શુધીમાં જન્મેલા મનુષ્યની સૂર્ય લેખે મેષ રાશિ છે, તેવીજ રીતે બીજી રાશિઓ-વાળાઓનું સમજવું.

દરેક રાશિમાં સૂર્ય જુદા જુદા ગુણો ઉત્પન્ન કરે છે. ને તે ઉપરથી દરેક મનુષ્યે પોતાનામાં રહેલા સારા ગુણોને પોષવાની અને નકારા ગુણોને દૂર કરવાની શક્તિને ઉત્તેજિત કરવી એ આવશ્યક છે.

એક રાશિ પૂરી થઈને બીજી રાશિનો પ્રવેશ થયા પછી ૭ દિવસની અંદર જન્મ થયો હોય તેમનો જન્મ સંધિગત રાશિમાં થયેલો ગણાય છે—ને સંધિગત રાશિઓનું તથા બીજી રાશિઓનાં લક્ષણોનું એકત્ર ફળ જોવામાં આવે છે—

સંધિગત સમય.

(૧) ૧૯ થી ૨૫ એપ્રિલ	(૭) ૨૩—૨૬ ઓક્ટોબર
(૨) ૨૬—૨૬ મે	(૮) ૨૨—૨૮ નોવેમ્બર
(૩) ૨૧—૨૭ જુન	(૯) ૨૧—૨૭ ડિસેમ્બર
(૪) ૨૨—૨૮ જુલાઈ	(૧૦) ૨૦—૨૬ જાનવારી
(૫) ૨૨—૨૮ ઑગષ્ટ	(૧૧) ૧૦—૨૫ ફેબ્રુઆરી
(૬) ૨૩—૨૬ સપ્ટેમ્બર	(૧૨) ૨૧—૨૭ માર્ચ

આ ફળ રાશિ પરત્વેનું છે તેમાં ચંદ્રરાશિનું ફળ તથા લગ્નફળ પણ અસર કરે છે. ને સૂર્યના પોતાના ફળમાં પણ સ્થાન તથા અન્ય મહેની દૃષ્ટિવશાત ન્યૂનાધિકપણું થાય છે.

જન્મ સમય ફળ.*

સવારથી સાંજના જે વાગતા સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સારા ભાગ્યવંત અને પોતાની જન્મની સ્થિતિને ફેરવી સુધારી, વધારે સુખી બનાવી શકે છે. અપોરના જે વાગ્યા પછીથી તે મધ્યરાત્રિ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો નશીબની અસર તળે બહુજ હોય છે, તથા તેમને કુટુંબ, લગ્ન, કે માતા પિતાની સ્થિતિને તાબે રહેવું પડે છે. મધ્યરાત્રિથી તે સૂર્યોદય પર્વતમાં જન્મેલ મનુષ્યોની સ્થિતિ ધણી ભાગ્યવંત હોય છે.

મેષ રાશિ:—

મેષ રાશિના સૂર્યનું ફળ:—(☉ in ♈) +

જન્મ—તા. ૨૧ માર્ચથી ૨૦ એપ્રિલ સુધી.

સ્વામિ—મંગળ.

નંગ—હીરો, જોમેદ કે ચાકુત.

રંગ—સફેદ.

શીલ * —ભયકની પ્રથમ રાશિ. અગ્નિતત્ત્વની પ્રથમ ને બુધ્ધ્ય રાશિ. પ્રથમ ચર તથા કેન્દ્ર રાશિ.

અર્થયથ—મસ્તક.

* આ નિયમ બારે રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો માટે જાણી લેવો.

+ મલતિ લાગતજાતજાતેવતે । હથિરાવત્તવિકાર કેવર: ॥

વિષિવતિમાતમાન્સહિતસ્ત । સુમહસાન લાભાવપે મિત્રે ॥ ૧ ॥

* મેષ રાશિના વધુ શીલ માટે જુઓ પત્ર ૪૪.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોમાં જીરસો, લાગણી, મજબૂત મનો-
બળ, ક્રોધ, હિંમત, ઉતાવળ, દહામહ, અસ્થિરતા, ને સાહસ વિગેરે
ગુણો વિશેષ બાગે હોય છે. આ રાશિ રાજ્યરાશિ હોવાથી તેમાં જન્મેલ
મનુષ્યો રાજ્ય તથા હુકમ કરનાર, રાજ્ય હુકમના શોખીન, દરેક
પ્રવેશિત કાર્યમાં અગ્રેસર, સ્વતંત્ર, તથા હિંમતવાન હોય છે. કાર્યની
ગોઠવણ કરવામાં કુશળ હોય છે તો પણ તે અસ્થિરતાવાળા અને સ્વ-
ચ્છંદીપણે પોતાના વિચાર અમલમાં મુકવામાં બહુજ આનંદ માનનાર
હોય છે. તેઓમાં અંતર્ગાન, અધ્યાત્મ જ્ઞાન, બલિષ્ઠ જ્ઞાન, વિદ્યુત્તમ
શક્તિ, અદ્ભૂત સામર્થ્ય અને નિશ્ચયાત્મક બુદ્ધિ હોય છે, ને તેથીજ તેઓ
દરેક કાર્યનું બલિષ્ઠ પ્રથમથી જાણી અને જોઈ શકે છે. યુક્તિઓને જાણવા
છતાં અમલમાં મુકી શકવાની શક્તિ તેમનામાં ન હોવાથી તે બીજાઓને
સમજાવી અમલમાં મુકાવી શકે ને તેઓ પોતાના વિચાર પ્રમાણે કામ
કરાવી લેનાર હોય છે. બદલવું, નવું કરવું, સુધારવું, સુંદર બનાવવું,
વિગેરે ફેરફાર કરવાના ઉદ્દેશવાળા તથા બહુ કામ સાથે કરવાની ટેવવાળા
તેઓ હોય છે.

તેઓ બીજાના તેમ મિત્રોના દોષો જાણવાવાળા છતાં સ્નેહનો
નિભાવવાળાને અંતઃકરણના શુદ્ધ પ્રેમવાળા હોય છે; તેઓ બહુજ ભોળા
બહુભોલા, હિંમતવાળા, લોભી, ઉતાવળીઆ, સાહસીક, તેમ દરેક કામને
પોતાના માથા ઉપર લેનાર, સારી કે નકારી દરેક ચીજને તેની ખરી
સ્થિતિ કરતાં વધારે ધારવાવાળા, અને વાદવિવાદના સમયમાં વિચારશૂન્ય
હોય છે. સુંદરતા, અને વૈભવ તેમને બહુ ગમે છે. તેઓ સંપત્તિ ઇચ્છનાર
અને. સંગીતના બહુ શોખીન હોય છે. સ્વાર્થબુદ્ધિ, ક્રોધ, અધૈર્ય,
સ્વચ્છંદીપણ અને હદપારની બિદારતા વિગેરે દોષોને તેમણે જેમ અને તેમ
કમી કરવા પ્રયત્ન કરવો આવશ્યક છે.

ત્રિભાગ:—

(૧) જેઓ માર્યના છેલ્લા અઠવાડીયામાં જન્મેલા હોય છે, તેઓ
બણીજ લાગણીવાદા અને લગભગ નિરંકુશ હોય છે.

(૨) એમીલના પ્રથમ દશ દિવસમાં જન્મેલ હોય છે તેઓ
વિશ્વાસુ-શુદ્ધ પ્રેમી અને સ્નેહથી પિત્રાળી જાય તેવા હોય છે.

- (૩) એપ્રીલના ખીજ દશ દિવસમાં જન્મેલ હોય છે. તેઓ દિદાર-અનિશ્ચિત-નાશી જનાર અને કુખતા મુધી ભયમાં પડનાર હોય છે.

અંતિમ:—

- (૧) પોતાનાજ અભિપ્રાયવાળો, ઝેરીલો, લોભી ને દદપારની લાગણીવાળો હોય છે.
- (૨) લોભી, ચઢતી ધમ્મજનાર, બુદ્ધિવંત, સુધારો કરનાર તથા વખાણનાર, અને મનોમગ્ન તેમ માનસિક બળને જાણી શકનાર હોય છે.

ધંધા-પ્રવૃત્તિ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો, ધંધા ને નાણાંની ધમાલવાદી વ્યાપારી, એજન્ટ, દલાલ, દરાજી કરનાર, સરવેયર, મન્ડરપેકટર, મુસાફર, મીલકતના એજન્ટ, રાજ્યદારી મનુષ્યો, મેનેજર, બાષણકાર, ફોટોગ્રાફર, ડીટીક્ટીવ, સત્તાવાળા નોકર વિગેરે.

લગ્ન કે સંબંધ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોને ધનના સૂર્યમાં (૨૧ નોવેમ્બરથી ૨૦ ડીસેમ્બર) તથા મિથુનના સૂર્યમાં (૨૦ મેથી ૨૦ જુન) તથા કુંભના સૂર્યમાં (૨૦ જાનેવારીથી ૧૮ ફેબ્રુઆરી) તથા સિંહના સૂર્યમાં (૨૨ જુલાઈથી ૨૧ ઓગસ્ટ) જન્મેલ મનુષ્યો સાથે લગ્ન વા સંબંધ વધારે અનુકૂળ હોય છે ને તે લાભપ્રદ તથા દરેક રીતે સુખી નિવડે છે, અથવા મેષના ચંદ્રવાળા સાથે પણ તેમજ હોય છે. આ રાશિવાળાઓએ તા. ૨૧ જુનથી ૨૧ જુલાઈ અથવા તા. ૨૧ ડીસેમ્બરથી ૧૮ જાનેવારી સુધીમાં જન્મેલ સાથે લગ્ન અથવા સંબંધ બાંધવો નહિ.

શરીર રોગારોગ્ય—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો શરીરે ડીંગણા અથવા ડાંચા, મજબૂત, ચપળ, તીક્ષ્ણવેધક દષ્ટિવાળા અને લંબગોળ મુખાકૃતિ શ્યામવર્ણને મોટા ખભાવાળા હોય છે.

તેઓને શિરોવેદના, નેત્ર તથા જઠરના વ્યાધિ, પક્ષાઘાત જ્ઞાન તંતુની નબળાઈ, અને પેટ અથવા પેદુના વ્યાધિ થવાના સંભવ હોય છે.

હમેશ મજબૂત શરીર અને સારી તખીઅત હોય છે તો પણ ચિંતા અને બહુ કામના ભોજથી વારંવાર શરીર બગડે છે. ને જો વધારે

ચિંતાને સેવે છે તે સખ્ત માયું ચઢેલું રહે છે, ને માનસિક અશક્તિ થઈ આવે છે; શાંતિ, વિરામ, ચિંતાનો ત્યાગ, ચોખ્ખી હવા, સારી ઉંઘ, અને અનુકુળ સંગતિ એ સર્વથા આરોગ્યવર્ધક છે.

શ્રી જન્મ—

આ રાશિમાં જન્મેલ શ્રીઓ સુંદર, આકર્ષક, પ્રીતિપાત્ર, કામજ સ્વભાવની અને લાગણીવાળી હોય છે.

હિતકર બોધ—

આ રાશિમાં જન્મ હોય તેમણે વ્યવસ્થાથી, ઉત્સાહથી, આનંદથી, ને નિડરપણે કામ કરવું; માયાળુ, ઉદાર, ને નમ્ર બનવું. નિગુહ ને અધ્યાત્મ વિદ્યાનો અભ્યાસ કરવો, પોતાનામાં રહેલી ધર્મ્યાને જીતવી અને ક્રોધ તથા સાહસને દબાવી દેવાં.

સંધિ સમય—

તા. ૨૧ થી ૨૭ માર્ચ સુધીનો મીન તથા મેષનો સંધિ સમય છે, તેમાં જન્મેલ મનુષ્યો મગજની આશ્ચર્યકારક શક્તિવાળા તેમજ ઉદ્યોગની યોજના સિદ્ધ કરનાર હોય છે, તેઓ અદ્ભૂત ઉત્સાહી ને માયાળુ હોય છે, તેથી તેમની સાથેની મિત્રતા ધણીજ સારી નિવડે છે. તેમ તેમને ધણા સાથે મિત્રતા હોય છે. તેઓ શરીરને અત્યંત સાફસફ રાખનાર ને પ્રેમાળ હોય છે. તેઓ દૃઢ, વફાદાર, ને શુદ્ધ અંતર્જાતી હોય છે.

વૃષ રાશિ:—

*વૃષ રાશિના સૂર્યનું કુંળ=(☉ in ૪.)

સમય—એપ્રિલ ૨૧ થી મે ૨૦ સુધી.

સ્વામિ=શુક.

નંગ—પાનું, ગોમેદ, અકીક કે સુલેમાની.

રંગ—રતાશ પડતો ને પીતો.

+શીલ—સ્થિર, શ્રી, પૃથ્વીતત્વ ને પશુધર.

અવયવ—હૃદય ને ગળું.

* પરિમલૈર્લિમલૈઃ કુસુમાસનૈઃ । સુલસનૈઃ પશુભિઃ કુલમદ્મુતમ્ ॥

• ગચ્છિગતોદિરિર્ગિજ્જીમ્મીરુતા । ચિહ્નિતમાદિતમાદિલ્લેખજામ્ ॥ ૧ ॥

+ વૃષભ રાશિના વધુ શીલ માટે જુઓ પત્ર ૪૫.

સ્વભાવ—

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો દૃઢ, અતડા, અનુભવી, સત્યનિશ્ચયી, આગ્રહી, માયાળુ, નિર્ભય, પ્રમાણિક, ધીર, ક્રાન્તરવેદીય, નિશ્ચસનીય, બોલવામાં અને કામમાં સાવધ, જોખમનાં અને માનવંત કામો માથે લેવાને લાયક, અને ગવર્મેન્ટ અને જુના રીવાજ હોય ત્યાં નોકરી કરનાર હોય છે. તેઓમાં રહેલી શક્તિ દબાયેલી હોય છે, કે જે એકાએક કારણ-વશાત્ બહાર નીકળી આવે છે. આ મનુષ્યો પોતાની શક્તિને ગુમાવતા નથી. તો પણ તેઓના શાંત સ્વભાવને લીધે તેમને જીરસો ચઢાવવા બહુજ ગોંચપરેણા કરવા પડે છે. તેઓ જ્યારે ચીડાય છે ત્યારે આખલા માફક ઉશ્કરાયેલા હોય છે તે જોઈ તેમને ચીડવનાર ચકિત બને છે. ધાર્મિક ગુણો, આધ્યાત્મિક જ્ઞાન, બળ ને સંકલ્પ શક્તિ—એ તેઓમાં વિશેષ હોય છે. તેઓ લાગણીવાળા હોવાથી અતિશય પ્રીતિવાળા અને આગતા સ્વાગતા કરવામાં આનંદ માનનાર અને ઉદાર હોય છે.

દ્રવ્યની ઇચ્છા હોતી નથી છતાં ધન મેળવવું એ તેમને મન રમત જેવું છે, અને ઉડાઉ હોવા છતાં પુષ્કળ દ્રવ્ય મેળવી શકે છે પણ તેને ખચાવવાનું કામ તેમને બહુજ કઠીણ લાગે છે. તેઓનાં મન વિષય સુખમાં, જનસમાજની સ્થિતિ સુધારવામાં, રાજકીય મંડળોમાં આગેવાન થવામાં, ને પોતાના સમૂહને વશ વર્તાવવામાં રમણુ કર્યા કરે છે. તે મહા-પુરૂષ બિચ્છવેતા, આશ્ચર્યકારક દિવ્ય દષ્ટિવાળા તથા ભૂતાદિકને પ્રકટ થવાના સાધનરૂપ શરીરવાળા હોય છે. સહેલાઈથી ક્રોધને સેવનાર હોવાથી ધમપછાડા કરી મુકી બેભાન બની અયોગ્ય કામ કરી ભાનને બૂલી જનાર હોય છે. પોતાનું ધારેલું કામ કરવા માટે તે બહુજ નિર્દય અને સ્વાર્થી હોવાથી પોતાની ભરણ પ્રમાણે સર્વને ચલાવવાનું કરે છે. પોતાની સ્ત્રીઓ સાથે બહુજ કડોર અને ધાતકી હોય છે.

સ્ત્રીઓ—

આ રાશિમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓ અવિચારી કામ કરવાવાળી, તથા પરિણામ માટે બેદરકારી હોય છે, અને સ્વભાવથીજ બીજાને અણગમો

ઉપજવનારી હોય છે.*

ત્રિભાગ:—

- (૧) એપ્રીલના છેલ્લા અઠવાડિયામાં જન્મેલ મનુષ્યો ધણાજ નમ્ર અથવા દુરાગ્રહી હોય છે.
- (૨) મેના પહેલા દશ દિવસમાં જન્મેલ જન્મ હોય છે તેઓ કુદરતી રસાયણી, આરોગ્યતાને ઝ્હાનાર, સારા વેપારી ને ખરીદનાર, કંજુસ અગર બહુજ ખર્ચાલ હોય છે.
- (૩) મેની ૧૦ મીથી ૨૦ મી સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો કુદરતી રીતે બાંધકામ કરવામાં કુશળ, ખરા કારીગર, કંઈ પણ કાર્તિની આશા સિવાય સાર્વજનિક કામ કરનાર ને જાંદગીમાં વિજયી હોય છે.

અંતિમ:—

- (૧) આળસુ અને તામસી.
- (૨) શાંત, ધાર્મિક, ઉદાર, ને સ્વાર્થ વિનાના પરાપકારી.

ધંધા-પ્રવૃત્તિ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સારા ડોક્ટર, વિદ્યુદ્ શાસ્ત્રી, બાંધકામ કર્તા, બેન્કર, અનુભવવાળાને ને શાંત ધંધા કરનાર, ધનાધ્યક્ષ-અનેક કાપનીઓમાં ડીરેક્ટર, બેંકુત અને માલી વિગેરે હોય છે.

સ્ત્રીઓ સારી નસી (આયાઓ) સુંદર રસોઇ કરનાર, ને ઘર કામ કરનાર હોય છે.

લગ્ન કે સંબંધ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોએ આગષ્ટ ૨૧ થી સપ્ટેમ્બર ૨૧, અને ૨૧ ડીસેમ્બરથી ૧૬ જાનવારી સુધીમાં અથવા વૃષભ રાશિના ચંદ્રમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથે લગ્ન કરવું યા હરકોઈ પ્રકારનો સંબંધ બાંધવો અનુકુળ છે.

* આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો જો કે પ્રારબ્ધને માનવામાં આના-કાની કરે છે. છતાં તેઓ ઓછા વત્તી પ્રમાણમાં પ્રારબ્ધવાદી છે.

મધ્યાહ્ને અગર મધ્ય રાત્રિએ જન્મેલ મનુષ્યો નસીબને સ્વાધીન વધારે હોય છે. મધ્યરાત્રિથી સૂર્યોદય સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો ધન મેળવે છે; પશુ સૂર્યાસ્તથી મધ્યરાત્રિ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો મેળવેલું ધન ખુએ છે.

શરીર-રોગારોગ્ય:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો કદાવર દેખાવના અને નિરોગી હોય છે. તેમનાં નાક ને મુખ પહોળાં હોય છે. આમડી રતુમડી તથા તેજસ્વી હોય છે. ખખા મોટા ને કાઠું બહુ મજબુત હોય છે, તથા આડે હાથે જમનારા હોય છે ને લાયક ઉમરના થતા પૂર્વે કામાવેશમાં આવે છે. છાતી, ગળું, આંખ, દાંત ને નાકના સ્થાનનાં દરદો થવાનો સંભવ તથા જલોદર, ગુમડાં, મગજે લોહીનું ચઢવું, મુત્રાશયની પીડા, વધારે ચાક્ષાક્રી થતા વ્યાધિ વિગેરે થવાના સંભવો હોય છે, અને જે વૈભવમાં દદ પાર જાય છે તો બેલા પ્રાણીત થાય છે.

શરીરની કસરત, ને સારી સોજત બહુજ અસરકારક છે. દરેક જાતનાં ઉતાવળીયાં કામકાજનો ત્યાગ કરવો. નિયમિત ટેવો રાખવી. ઉત્તેજક ને માદક ખાનપાન હાનિકારક છે.

હિતકર યોધ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોએ સતપુરૂષનો સમાગમ કરવો. સત શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો. ઇન્દ્રિય તથા મનનો વિજય કરવો. દ્રવ્યનો સંકેચ ન હોવા છતાં પૈસા બચાવવાનો અભ્યાસ રાખવો. તીવ્ર બુદ્ધિ હોવા છતાં પુષ્કળ વાંચવું કે જેથી લેખક, વક્તા, ઉપદેષ્ટા થઇ શકે; અભિમાની ને ગર્વિષ્ઠ થશે નહિ. તન મન દબને કામ કરવાથી ધધામાં વિજય મેળવી શકે. જે કરવું તે શાંતિથી અને ખીજની સલાહ લીધા વિના કરવું. ખાવાપીવામાં મિતાહારી થવું, શરીરમાં કે મનમાં જરા અવ્યવસ્થા જણાય કે તરતજ ઉપવાસ કરવા. પ્રજ્ઞચર્યનું પાલન અને શુદ્ધ વિચાર-ને સેવવો.

સંધિ સમય:—

તા. ૧૬ એપ્રિલથી તા. ૨૫ મી મુધીનો મેષ તથા વૃષ રાશિનો માંધ સમય ગણાય છે. આ સમયમાં જન્મેલ મનુષ્યો શરીરે બહુ કરીને મજબૂત હોતા નથી પણ બહુજ આગ્રહી અને દબ હોવાથી બધે પહોંચી વળે તેવા, વિજયી, નિર્ભય ને ઉદ્યોગી હોય છે, ને તેઓ અમે સધળું જાણીએ છીએ એવું માનનારા હોવાથી ખીજઓને પોતાની સલાહ આપે છે. તેમનામાં અન્યતા ઉપર પ્રતાપ પાડવાનું આશ્ચર્યકારક બલ હોય છે ને પોતાને જે પ્રિય વસ્તુ હોય તે ખીજને પ્રિય હોવીજ નેષ્ટ એવા દુરાગ્રહી હોય છે.

મિથુન રાશિ.

મિથુન રાશિના સૂર્યનું કુંળ=(☉ in ♈.)

સમય—તા. ૨૧ મેથી ૨૦ જુન સુધી.

સ્વામિ—શુક્ર.

નંગ—વૈદ્ય; પિરાળે કે નીલમણિ.

રંગ—લાલ સાથે મળેલ સફેદ.

શીલ*—દ્વિસ્વભાવ, પુરુષ, વાયુ તત્વ, ને આપોઠિલમ.

અવયવ—ખભા, હાથ, પહોંચા ને છાતી.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો બુદ્ધિના પ્રયોગો તરફ વલણવાળા, વિદ્યા ખાતાના કામોમાં વળગેલા, લાગણી કરતાં માનસિક વૃત્તિઓ વધારે હોવાવાળા, પોતાની લાગણીઓને વશ રાખવા પ્રયત્ન કરનાર, નાસ્તિક અને આસ્તિકતાના વિચારોની વચમાં ભ્રમનાર, એકી વખતે બે કામમાં અને બે જગોએ જીવ રાખનાર, અને એક જગોએ લાગ્યેજ ધણો વખત રહેનાર હોય છે. તેઓ એક કામ અધુર મુકી પીળું આરંભનાર, બે જાતના અનુભવ મેળવનાર, બે પ્રકારના અભ્યાસી અને બે ધંધાવાળા હોય છે. અસ્વસ્થ, ચીઢીયા, અત્યંત પ્રેમાળ, ઉદાર, માયાળુ, નમ્ર, સભ્ય, વિવેકી, પોતાના કુળના અભિમાની, ગરીબોની ચિંતા ધરનાર, દુઃખની દાઝ જાણનાર, ને જીજ્ઞાસોને મદદ કરનાર હોય છે. જ્ઞાનનું તથા અસાધારણ બુદ્ધિનું સામર્થ્ય હોવાથી વિદ્યા અને કળાને અત્યંત શોખ અને વાંચનના બારે રસીયા તથા વાતચિતમાં કુશળ, ને ઉપહાસમાં રહેલા મર્મને તરત સમજી જનાર હોય છે, પરસ્પરથી ઉલટા ગુણોને લીધે સંતોષ, સદાચાર કે દુરાચાર તેઓમાં જોવામાં આવે છે. તેઓ મહાત્મા, તત્વજ્ઞાની, વિચારકો, ત્રિકાળદર્શિઓ, તથા કવિઓ બની શકે છે, તેમનામાં લાંબી નજર ન પહોંચાડવાનો મોટો દોષ હોવાથી તેઓ

ગણિતશાસ્ત્ર કલામલકીલતા, સુલલિતાદ્ભૂતવાક્ પ્રથિતોભવેત્ ।

દિનપતૌ મિથુનેનજુ મમ્મલો, ચિનચતાનચતાતિશયાન્વિતા ॥૧॥

*વધુ શીલ માટે જુઓ પત્ર ૪૬.

કરકસર ન કરતાં પોતે કમાયેલું ધન તરત જ ઉડાવી દે છે, છતાં જો તેઓ પોતાના વિકારો અને વાસનાઓ ઉપર અંકુશ રાખે તો પુષ્કળ ધનનો સંગ્રહ કરી શકે છે અને પ્રસંગે ઉદારતાથી મોટી રકમ ખર્ચી શકે છે, સ્વચ્છતાને બહુ સેવે છે, તથા ખાનપાનમાં બહુજ વાસના રાખે છે. બહુજ અસ્વસ્થ ને વ્યાકુળ વૃત્તિવાળા હોવાથી તેમનું જીવન વ્યગ્રતા અને દુઃખમાં પ્રસાર થાય છે સ્ત્રીઓને વિવિધ જાતીના સુંદર રંગો ઉપર તથા પુરૂષો ઉપર પ્રેમ હોય હોય છે. અને સૃષ્ટિ સૌંદર્યની કળામાં શોખીન હોય છે. તેઓ બહારનો દેખાવ જોઈ કિંમત કરનાર હોવાથી ત્રણીવાર પશ્ચાત્તાપ કરવો પડે છે. અધ્યાત્મ જ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન કલ્પનાશાસ્ત્ર તથા યોગ જ્ઞાન તેઓમાં કુદરતી રીતે હોય છે.

ત્રિભાગ:—

- (૧) મેના છેલ્લા દશ દિવસમાં જન્મેલ મનુષ્યો બુદ્ધિવંત, અદ્ભુત અને જાણે બે તાપણી વચ્ચે હોય તેવા ને બાળ્યેજ એક ચીજને વળગી રહેનાર હોય છે
- (૨) જુનના પહેલા દશ દિવસમાં જન્મેલ મનુષ્યો વધારે સ્થિર, સરખામણી કરવામાં કુશળ, ને ટીકાખોર હોય છે.
- (૩) જુનના બીજા દશ દિવસમાં જન્મેલ મનુષ્યો બહુજ ગંભીર, નિશ્ચયી, માયાળુ, સુધરેલ અને નમ્ર હોય છે.

અંતિમ:—

- (૧) માનસિક શક્તિવાળા, સ્થિરચિત્તવાળા, ને દૃઢતાવાળા હોય છે
- (૨) તીવ્ર બુદ્ધિવાળા, કાર્ય અને વિચારને કરનાર, બહુજ ચાલાક અને જીરસાવાળા હોય છે.

ધંધો—પ્રવૃત્તિ.

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથે નામું રાખનાર—એકાંતિ-ટ-ટ-છાપાવાળા રીપોર્ટર, સોલ્ડીસીટર, માસ્તર, બાપણ કર્તા, સેક્રેટરી, બાપાંતર કર્તા, એક કરતાં વધારે ધંધો કરનાર, અને મોટાં મોટાં કાર્યો કરતાં નાનાં નાનાં કાર્યોમાં બહુજ વિજય ને ધન મેળવનાર હોય છે.

લગ્ન કે સંબંધ:—

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યોએ સપ્ટેમ્બર ૨૨ થી ઓક્ટોબર ૨૧ અને જાન્યુઆરી ૨૦ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮ સુધીમાં અથવા મિથુન, તુલા

કુંભને મેષરાશિના ચંદ્રમાં જન્મેલા મનુષ્યો સાથે લગ્નયા હરકોઇ રીતનો સંબંધ બાંધવો વિશેષ અનુકુળ છે.

શરીર રોગારોગ્ય:—

બાંધો મજબૂત ને સારો, તેમ નેત્ર ને મુખ પણ તેજસ્વી તથા સુંદર હોયછે, ને તેઓ બળ ને વીર્યનું ભાન કરાવે તેવા હોય છે, ને જો તેઓ કદી વધારે ચાલાકી દેખાડી કામ કરે તો તેમને ક્ષય કે છાતીનાં દરદો થવાનો સંભવ રહે છે. તેમનામાં (અહુજ નર્વસપણું) સામાન્ય નયગાદી તથા હાથ પગ હલાવવાની ટેવ હોય છે, તેમને ગંગાના, ફેફસાના ને જ્ઞાનતંતુની નયગાદના બાધિ, જઠરના કૃમિ, ને ખરજવાની પીડા થવાના સંભવો હોય છે.

હિતકર બાધ:—

તમારામાં સારા અને નહારા સ્વભાવો એકે કાળે વર્તતા હોવાથી નહારા સ્વભાવનો જ્યાં સુધી યત્નથી જ્ય કરો નહિ, ત્યાં સુધી જગતમાં સુખી થવાની આશા થોડી રહે છે. ભય તથા શંકાનો લાગ કરી, હિંમત, આશા, અને શ્રદ્ધાને આગ્રહથી ધારણ કરો. મનની શાંતિ, સ્વાસ્થ્ય અને ધૈર્યને ન તજવાથી અદૃષ્ટ સત્તાની મદદ મળે છે, ઉચ્ચ ગુણોને કળવવાથી ધન વૈભવ ને આરોગ્ય વધે છે, ચિંતા અસંતોષ અને દુષ્પનાં રોદણાં તમને નડેછે, તત્વજ્ઞાનને બીજી વિદ્યાના ગ્રંથો પુષ્કળ વાંચો; ખાવા પીવામાં નિયમિત અને મિતાહારી થાઓ, મદ્ય, માંસ, ચા, ઠાકી અને તમાકુ એ ગીજો તમને અનુકુળ નથી. તત્વજ્ઞાન અને કવિત્વ શક્તિ ખેડી સત્યવાદી થાઓ.

સંધિ સમય:—

મેની ૨૦ મીથી ૨૬ મી સુધીનો વખત વૃષને મિથુનનો સંધિ સમય ગણાય છે. તેમાં જન્મેલ મનુષ્યો વિચારકો, કારીગરો, કલાભિજ્ઞો ને શોધકો હોય છે, પુરૂષો અવિવેકી અને લજ્જા વિનાના તથા સ્ત્રીઓ આકળા સ્વભાવની અને અભ્યવસ્થિત ચિત્તવાળી હોય છે, આનંદમાં હોય ત્યારે ઉઘોગી મદદ કરનાર, અને અપ્રસન્ન હોયછે ત્યારે આળસમાં સમય ગુમાવી નાખનાર હોય છે. તેઓ નિર્ધન અવસ્થાવાળાં હોવાથી દયા ઉપજાવે તેવા હોવા છતાં પણ મગર હોવાથી બીજાની પાસે માગવા ન જતાં બૂખે મરી જનાર હોય છે.

કર્ક રાશિ.

*કર્ક રાશિના સૂર્યનું કુંળ = (☉ in ☿)

સમય—તા. ૨૧ જુનથી તા. ૨૧ જુલાઈ સુધી.

સ્વામિ—ચંદ્રમા.

નંગ—પાનું, ગોમેદ.

રંગ—લીલો, રાતો કે જુરો.

શીલx—કેન્દ્ર, ચર-જલતત્વ.

અવયવ—છાતી ને પેટ.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાગણીવાળા, ભયભીત, એકમાત્રામી, આગ્રહી, પોતાની જાતનેજ ખાસ વિચિત્ર ગણનાર અને ખીજા કરતાં વધારે બહાર પડનાર હોય છે. જાહેરમાં આવવાની ઈચ્છા અને ઈતેજારી હોવા છતાં તે અતાવતા નથી. કંજુસ, ક્રાન્તરવેદીવ, ઝેરીલા, યાદ-દાસ્ત શક્તિવાળા ને વારંવાર ખીકણ, તેમજ ચીઠીઆ હોય છે, વારંવાર સંશયાત્મક ને સાગણીવાળા તેમ અદરી હોવાથી કેટલીક વખત દોરવાઈ જાય છે. જો દંડ બને છે તો સાગણીઓના જવાથી આગ્રહી થાય છે, ને ધારેલી ધારણામાં વિજય મેળવે છે. તેઓનું યથાર્થ સ્વરૂપ તેમના મિત્રોથી પણ સમજાતું નથી. તેઓમાં શાંતિ અને સંપત્તિ ખામી તથા દંડ નિશ્ચય અને ભારે આગ્રહ હોય છે, અંતર્ગાન હોવાથી ઉદ્દેશ સિદ્ધ કરવામાં આગ્રહી અને વિજયી હોય છે. મુસાફરીના શોખીન હોય છે. એકજ ધંધો કે એકજ સ્થળ ન ગમવાથી નવા ફેરફારો કરે છે. તેમને સર્વોપરિ સત્તા સિવાય શાંતિ હોતી નથી, ધર અને બાળકો ઉપર પ્રીતિ હોય છે, જો તેઓ મનોવિકાર અને વાસના ઉપર જય મેળવે છે તો પુષ્કળ દ્રવ્ય એકઠું કરી શકે છે. આ મનુષ્યોને નિર્ધનતાનો બહુ ભય રહે છે, અને પોતાને નિર્ધન જોઈ તે બહુજ લજ્જા પામે છે. યંત્ર શાસ્ત્રાનુરાગી, પ્રગામી, ને સાર્વજનીક સંસ્થાઓમાં હેતુબૂત હોય છે. તેઓ ધ-

* સુજનતા રહિત ડુકલિકાકલિગ્નનકલાન્ય વિલોપકરોનર:

દિનકરેદિક્કેલી ગતેમવેત્ સખનતા ધનતાસહિતાધિક: ૧

x વધુ શીલ માટે જુઓ પત્ર. ૪૭

શુક્રવાર રાત્રિએ ઉદાસી અને વ્યાધુળ હોય છે, ને સદાહ આપવામાં આવી, સ્વભાવે માયાળુ અને દુઃખીને મદદ કરનાર હોય છે. તેઓમાં આળસ, સ્વાર્થ બુદ્ધિ, ઇર્ષા, અહંકાર, આડંબર, લોભ, વિગેરે દોષો ધણા હોય છે. અસ્થિર વૃત્તિનાં અને લાસરીયા સ્વભાવનાં સ્ત્રી તથા પુરૂષો હોય છે, તેથી તેઓનો ગ્રહસ્થાશ્રમ કવચિતજ સુખદ નિવડે છે, અસ્થિર, અદૃઢ, ને વ્યભિચારી હોવા છતાં સાક્ષાત્ ભૂતિનો દાવો કરી જુઠાણ ચલાવે છે. આ રાશિનાં બાળકોને અત્યંત કાળજી લેઈ જળવવા જોઈએ. માયા ભરેલું વર્તન રાખવાથી તેઓ નષ્ટ નિવડે છે. તેમને ગાયન સાંભળવા દેવું, ને રાત્રિ તથા દિવસે એકલાંજ સુવાડવાં વધારે સારૂ છે.

ત્રિભાગ:—

- (૧) તા. ૨૧ જુનથી તે મહિનાના અંત સુધી જન્મેલાં મનુષ્યો ભાગણીવાળાં, કંજુસ, ખંતીલાં અને લોભી હોય છે.
- (૨) જુલાઈના પેહેલા દશ દિવસમાં જન્મેલાં મનુષ્યો ભાગણીના ભયમાં આવી પડનાર, ભુદી ભુદી સ્થિતિઓમાં થઈ પસાર થનાર, મજબૂત મનોબળવાળા હોવાથી ધારેલી ધારણા પાર પાડનાર હોય છે, અને જો તેઓ અદૃઢી હોય છે તો તે અદેખાને અક્ષમાવંત હોય છે, અને જો દૃઢી હોય છે તો ગુપ્ત ધાર્મિક ને અંતર્ગાની હોય છે.
- (૩) જુલાઈ તા. ૧૦ થી ૨૦ સુધી જન્મેલ મનુષ્યો પેહેલી જીંદગીમાં બહુ ભાગ્યશાળી હોતાં નથી, પણ જેમ જેમ ઉંમરે વધે છે તેમ તેમ સુખી થતાં જાય છે.

અંતિમ:—

- (૧) આળસુ ને નિરૂચી.
- (૨) લોભી, થાક વિનાના, ખંતીલા, ચાલાક દૃઢ મનના ને કંડા હોય છે.

ધર્મી-પ્રવૃત્તિ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો મેનેજર, ગાડીવાન-કેપ્ટન, પુરૂં પાડનાર-સ્ટોર કીપર, ફરનીશ કરનાર, માલ ખનાવનાર, કાપડીયા, અને જેમાં નાણાંની છુટ હોય અથવા જેમાં જસદીથી નાણાં પાછા ફરી વળતાં હોય તેવા ધર્મી કરનાર હોય છે.

લગ્ન કે સંબંધ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોએ તા. ૨૩ ઓક્ટોબરથી તા. ૨૧ નવેમ્બર અથવા તા. ૧૯ ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨૦ માર્ચ સુધીમાં અથવા કર્ક, વૃશ્ચિક, મીન વૃષ, કન્યા કે મકર રાશિના ચંદ્રમાં જન્મેલા મનુષ્યો સાથે લગ્ન યા હરકોઇ પ્રકારનો સંબંધ બાંધવો વધારે શ્રેયસ્કર છે.

આ રાશિવાળાએ લગ્ન કરવામાં ઉતાવળ કરવી નહીં. બાળપણમાં કદાપિ લગ્ન કરવું નહીં, લગ્ન બેઠા વિચારી કરવું. નહીતર પરિણામ દુઃખદ છે.

શરીર રોગારોગ્ય:—

મધ્યમ કદ, ઉપરનો ભાગ કંઈક મોટો, મુખ ગોળ, ચામડી કામળ, વર્ણ પીળા કે શીકા, મુખનો ઘાટ નાનો, નેત્ર ભુરાં કે ઘોળાં હોય છે, શરીર બહુ મજબૂત હોતુ નથી, પણ બહુ કામથી નરમ પડી જાય તેવું હોય છે. તબીબત અવયવોની અવ્યવસ્થાને લીધે નરમ, પેટમાં વ્યાધિ, અપચો, સંધિવાયુ, ઝાડાની કબજાઆત, અને તેથી લોહીની ખામી, જાંબકા, દિલ્હટ્ટી, વિગેરે રોગવાળા રહે છે મુખ્ય સ્થાન:—છાતી ને પેટ છે

આ લોકો આરોગ્યતાને સંભાળતા નથી તેમ કસરત કરતા નથી. તેમણે સાદો ને પથ્ય આહાર લેવો, દરેક રોગ વધારે પ્રમાણમાં છે એવું માનવાની ટેવ ન રાખવી, જાંબ ને શાંતતાને સેવવી. માદક પદાર્થોનો ત્યાગ કરવો, સારો પકવેલો ખોરાક લેવો.

હિતકર વ્યાધિ:—

તમારે વ્યગ્રતા ને બીકણપણાનો ત્યાગ કરવો, પ્રવાસી ધંધા પસંદ કરવા. આત્મબળ ઉપર અપૂર્વ શ્રદ્ધા ધરવી, આજ્ઞા, સ્વાર્થ અહંકાર, ઇર્ષ્યા—ને અપ્રમાણિકપણાનો ત્યાગ કરવો, દેવું કદાપિ કરવું નહીં, પોતાની કમાણીમાંથી ખર્ચ કરવું, ખુશામતથી રાજ થવું નહીં.

સંધિસમય:—

તા. ૨૧ મી જુનથી ૭ દિવસ સુધીનો સમય તે સંધિસમય ગણાય છે. મિથુન રાશિ અને કર્ક રાશિ વચ્ચેનો તે સંધિસમય છે. આ સમયમાં જન્મેલ મનુષ્યો આપમતીયાં ને સ્વચ્છંદી હોય છે, તેઓ

સારા મિત્રો કે પાડોશીઓ નિવડે છે. તેઓ રંગીલાં ને વિશ્વાસી મનુષ્યો થાય છે, ને તેઓને ઠાઠ માઠ બહુ ગમે છે.

આ સમયમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓ, નખરાંબાજ, વિશ્વાસઘાતી, વિકારી અને સંતાન ઉપર અત્યંત પ્રેમાળ હોય છે, તથા મનુષ્યો મોજમજલ મારનાર, છટાદાર ખેલનાર તથા વાંચનાર હોય છે.

સિંહરાશિ:—

* સિંહરાશિના સૂર્યનું કળ=(☉ in ♌.)

સ્થમથ—તા. ૨૨ જુલાઈથી તા. ૨૧ ઓગષ્ટ સુધી.

સ્વામિ—સૂર્ય.

નંગ—માણેક કે હીરા.

રંગ—લાલ કે લીલો.

શીલ+—સ્થિર, પશુફર; અગ્નિ તત્વ.

અવયવ—+ પાંસળાં. ખરડાનો ભાગ, કરોડ.

સ્વભાવ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સત્તાવાન, કુક્રમ કરનાર, જાતિ અમાની, દૃઢ નિશ્ચયી, ઉદાર, લોભી, વિશ્વાસુ અને ઉંડી ભાગણીવાળા હોય છે. જો દૃઢી હોય છે તો આકર્ષક, ને માયાળુ સ્વભાવવાળા, ભાગણીમાં દૃઢ ને ખીજની સાથે બળી જવામાં કઠિન હોય છે. પણ જો અદૃઢી હોય છે તો વિષયી, ઉતાવળીઆ, અને ભાગણીઓથી સહેલાઈથી દોરવાઈ જનાર હોય છે. આ રાશિનો મુખ્ય ગુણ વિશ્વાસ છે. તેથી તેઓ વિશ્વાસુ અને ખીજ રીતે માલુમ ન પડે ત્યાં સુધી દરેકને સાચા માનનાર હોય છે, અને પોતે ઠગાયા છે, એમ માલુમ પડે છે ત્યારે ભાગણીઓને ધરનાર થાય છે. ઉચ્ચાશય હોવાથી તેઓના સખળા સંકલ્પો ભાગ્યેજ ફળે છે, તેઓમાં ગુપ્ત રાખી શકે તેવા ગુણો ભાગ્યેજ હોય છે, તેઓ

* દિશ્વરમણિવરારાજાકો. વિશ્વલયાદ્યુત કીર્તિલક્ષ્મિલતઃ ॥

દિશ્વરો કરિશ્વેરિણ્ણો વરો. મુપરકોપરલોહ કરો મયેલ ॥ ૧ ॥

+ પશુ શીલ માટે જુઓ પાન ૪૮.

ખુદ્ધા દિક્ષના અને ભોળા હોય છે, અને ગમે તેવું પરિણામ આપે છતાં પણ બેદરકાર અને ગમે તેવા રૂપમાં પણ વાત કહી દેનાર હોય છે, ન્યારે વધારે છેતરાયા હોય છે અગર દુઃખી થયા હોય છે ત્યારે તેઓ અભિમાની અને ગંભીર બને છે. તેઓ ઉચ્ચાશયવાળા અને ક્ષમાશીલ હમેશ હોય છે.

આ મનુષ્યો હાજર જવાળી, પ્રસંગે રસીક વાર્તાઓ કરનાર, અને વાર્તામાં રહેલા બેદને તરત સમજી જનાર હોય છે, તેમ ઉચ્ચાભિલાષી, સાચા, શુદ્ધ અને પુષ્કળ પ્રેમવાળા અને સ્વભાવથીજ સન્ન જોવાથી સુખરૂપ વાતાવરણ રચે છે. તેઓનું મન વ્યવહારિક અને આધ્યાત્મિક વિષયો પ્રતિ પ્રીતિવાળું હોવાથી તેઓ લોકોનું કલ્યાણ કરનાર, વક્તા, અને મોટા પુરુષો હોય છે. ચમત્કારિક અંતર્ગત તેઓમાં હોવાથી તેઓનાં અનુમાન ધણા પ્રસંગે ખરાં પડે છે, તેમને કાંઈ પણ કામની ઝીણી ઝીણી તપસીલ ગમતી નથી. તેઓ બહુજ આળસુ ને થોડી મહેનતે કામ થયેલું જોનાર હોય છે. આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોમાંથી કેટલાક બહુ લુચ્છા, બેવચની, કાવાદાવા કરનાર, આકળા, ઉતાવળીઆ, ઝાંઝી, વાસાથે વટે તેવા ને તીખા હોય છે, તેઓ સ્ત્રીઓથી સત્વર મોહિત થઈ જનાર અને ભાગ્યેજ વ્યભિચાર દોષથી મુક્ત હોય છે, અને અપ્રમાણિક અને જુદા તથા ખીજનું હોઈયાં કરી જવાની દાનતવાળા હોય છે, સ્ત્રીઓ નાની ઉંમરમાં સાસરામાં પરાધીનપણું ભોગવનાર, લજ્જાથી અને સાસુ વિગેરેની ધાકથી સ્વભાવને દાબી રાખનાર હોય છે. નિરંકુશિત સ્ત્રીઓ જીવના સ્વાદમાં અને કાવા દાવામાં પુરુષો કરતાં ચઢીઆતી હોય છે.

ધર્મરોપાસનાથી તામસ ગુણોનો ત્યાગ કરી સાત્વિક સ્વભાવને ખીસવો. આ મનુષ્યોને ભારે સંકટ, મહાન વિપત્તિ, ભારે હાનિ અને ભયંકર રોગોના અનુભવથી સારો બોધ થાય છે.

ત્રિભાગ:—

(૧) તા. ૨૨ જુલાઈથી મહિનાની આખર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો માયાળુ, દદ, વિશ્વાસુ ને ખીજની સાથે પ્રેમથી ભળી જનાર હોય છે.

(૨) તા. ૧ થી ૧૦ ઓગષ્ટ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો પોતાની જાતિમાં બહુજ વિશ્વાસુ ને સ્વાગ્રથી, લોભી, પોતાના જાતિબળથી જન્મ વખતની સ્થિતિ કરતાં બહુજ આગળ

વધી જવાવાળા, અને કામની વ્યવસ્થા અને મેનેજમેન્ટ કરવામાં બહુજન કુશળ હોય છે.

- (૩) તા. ૧૦ થી ૨૦ મી ઓગષ્ટ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો ધાર્મિક, તત્વ જ્ઞાની, કૃપાળુ, પ્રેમમાં તીવ્ર, કામમાં તથા બોલવામાં માયાળુ, લાગણીવાળા ને ચેતાના હિત કરતાં ખીજના હિતમાં ગુંથાયેલા હોય છે.

અતિમ:—

- (૧) લોકો, અભિમાન ને આડંબર.

- (૨) દયા, શુદ્ધ અંતઃકરણ, રાજકીય ને ચાલાકી બરેમો સ્વભાવ, ને જાતિ બળમાં વિશ્વાસુ.

ધંધા-પ્રવૃત્તિ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સારા મેનેજર, ગોઠવણ કરનાર, લશ્કરી અમલદાર, સારા ડૉક્ટર, સારી સત્તાવાળા, રાજ્યના નોકર, જેવા કે મામલતદાર, ડેપુટી કલેક્ટર વિગેરે, આ મનુષ્યો વ્યાપાર કરતાં ધંધામાં બહુ ફાવે છે, આ લોકો હુન્નરી, અને એક્ટર તરીકે ખીજને આનંદપ્રદ બહુ હોય છે—

તેઓની જીંદગીનો પેહેલો ભાગ તેમની જીંદગીના ખીજ ભાગ જેવો સુખરૂપ હોતો નથી; તેઓ તેમની જીંદગીની છેલ્લી વ્યવસ્થામાંજ સુખીબને છે. લગ્ન કે સંબંધ:—

આ રાશિવાળાને સધળી રાશિવાળા સાથે ખનાવ રહે છે, છતાં પણ તા. ૨૧ જુનથી તા. ૨૧ જુલાઈ અથવા તા. ૧૯ ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨૦ માર્ચ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથે લગ્ન યા સંબંધ કરવો વધારે અનુકુળ છે, તથા મકર, કુંભકે વૈશ્વિક રાશિના સૂર્યવાળા મનુષ્યો સાથેના સંબંધથી તેઓ સ્થેજ ઓછા સુખી હોય છે.

આ લોકોએ સમાન કુળ, બુદ્ધિ અને વયવાળા સાથે લગ્ન કરવાનું યાદ રાખવું, ધન અને મેષ રાશિવાળાને તુલા રાશિ વાળા સાથે મિત્રતા હોય છે.

શરીર રોગારોગ્ય:—

તેઓનું શરીર પ્રમાણુસર હિંચુ, પ્રમાણુમાં અવધે, ખખા પડેલા, મસ્તક ગોળ સરખીદાર, ગૌર મુખ, મોટાં સુંદર નિર્મળ નેત્ર, વેધક દષ્ટિ

ને સ્વર ગંભીર, ને ઝણ પુણ હોય છે—ખાંધો મજબૂત, અતિશય આધાર, મંદવાડમાં પણ ટકી શકે તેવો તથા જલદીથી આરામ થઈ જાય તેવો હોય છે. આ મનુષ્યોને હૃદય ને જાતીનાં દરદો, સંધિવાયુ ને ગરદન અગર કરોડની પીડા થવાના સંભવો હોય છે. સખત તાપ, તથા મુત્રાશય બંને મફતના સેગો પણ થઈ આવવાનો સંભવ હોય છે. લાંબો કાળ ખેદ ને નિરાશાને સેવવાથી આ બાધિઓ પ્રકટી નિકળે છે. ઉતાવળ—ને લાગણીઓનો ત્યાગ કરવા, ખોરાક નિયમિત લેવાથી પ્રકૃતિ સુરક્ષિત રહે છે.

હિનકર બોધ—

તમે સ્વભાવથી આનંદી, માયાળુ, ઉદાર ને ખીજનું દુઃખ જાણનાર છો, ને સ્વભાવને ફગવવાથી ઉચ્ચતર સુખી બનશો. મૌન, પ્રવ્રજ સ્વભાવ, સંતોષ, ને ધૈર્યને સેવવાથી તમારો અત્યંત અબુદ્ધય થશે. તમારામાં સિંહના જેવી હિંમત ને જળ છે તેને તમે ફગવજો, ને પ્રમાદનો ત્યાગ કરજો. દુઃખમાં પણ સુખ માની લેતાં શીખજો.

તમારામાં અંતર્ગાન, દિવ્યદષ્ટિ, અને બવિબ્ધજ્ઞાન છે તેને ફગવતાં, પુસ્તક, પૈસા કંઈ પણ ઉધારે આણવું નહીં. આજસ, પ્રમાદ, બ્યગ્રતા, ક્રોધ, ચિંતા, પરસ્પ્રીભોલ, સ્વપત્નીમાં અમર્યાદ આશક્તિ, એટલાથી સાવધ રહેવું.

કર્કને સિંહ રાશિનો સંધિ સમય—તા. ૨૨ મી જુલાઈથી તા. ૨૮ મી સુધીનો છે, હિમતવાન, પુણ ને રાજનીતિય પુરોનો જન્મ આ સમયમાં હોય છે, તેઓ પોતાપ્રતિ પોતાનો પત્નિનો પ્રેમ શુદ્ધ ધૃત્યું છે, તથા આ મનુષ્યો આશ્ચર્યકારક સ્મરણ શક્તિવાળા ને પારેલી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરનાર હોય છે. ઓળો તીક્ષ્ણ લાગણીવાળી પ્રેમાળ હોય છે.

કન્યારાશિ:

● કન્યારાશિના સૂર્યનું ફળ:—(☉ in m.p.)

સુખ—તા. ૨૨ ઓગસ્ટથી તા. ૨૨ સપ્ટેમ્બર

સ્વામિ—બુધ.

● વિનયતીયુક્તૈઃ મહિસ્વતે, નરપતેઃ વિજિહિનરોમવેલ ॥

સુદુષ્ટાઃ મુક્તોષ્વરાવણઃ સુમહિમામહિમાપહિતાહિતઃ ॥ ૧ ॥

૧'ગ—ગુલાબી પોખરાજ, માણેક.

૨'ગ—રહેજ વાદળી, સોનેરી, કાગો.

૩'ગ—દ્વિસ્વભાવ, પશુકર, પૃથ્વી તત્વ.

અવયવ—પેટ અને આંતરડાં.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો અનુભવી, સારાસાર જાણનાર, ખોડ કાઢનાર, રીતસર કામ કરનાર, મહેનતુ, બુદ્ધિવંત, શાંત, સાવધ, ને આશાક હોય છે. આ રાશિ ધંધાદારી મનુષ્યોની છે, ને આ મનુષ્યો પરમાત્માના અસ્તિત્વને શંકા રહિત માનનાર તથા વગર જોએલી વસ્તુને માનવામાં અને તેના ઉપર નકામા સંકલ્પ કરવામાં વખત નહિ માળનાર, અને તેનાં બહુ સ્વરૂપ જાણવામાં પ્રયત્ન કરનાર હોય છે. સ્વસત્તાવાન, પ્રસંગને બરોબર સાધનાર, દંડ નિશ્ચયી, થોડા ઢાંગી, અને ગુપ્ત રીતે શાંતિથી કામ કરનાર હોય છે. પ્રસંગ ને અનુસરીને કાર્તિકે નામ કાઢવાની ઈચ્છાવાળા અને ખીજની સાથે ધંધામાં જોડાયેલા હોય છે. તેઓની જીંદગી માયાળુ હોવા છતાં ધાર્મિક અને શારીરિક સ્થિતિ ખીજની સાથે વિચિત્ર રીતે જોડાયેલી હોય છે; આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો બહુ નિયમિત, વ્યવસ્થિત તથા સહનશીલ હોય છે, તેઓમાં ખીજના વ્યાધિ મટાડવાનું ઉત્તમ સામર્થ્ય, સંગીતજ્ઞાન, અને માનસિક તથા અધ્યાત્મિક શક્તિ હોય છે, આ રાશિમાં જન્મેલા લેખક, વક્તા, ગાયક, કવિ, તત્વજ્ઞાની, રસાયનશાસ્ત્રી, રાજનિતીજ્ઞ, વિદ્વાન, તંત્રી, એડીટર વિગેરે ગુણવાળા હોય છે. સાફસુફ તથા બહારની ટાપ-ટીપ એ તેમનો મુખ્ય વિષય છે, ધંધાનું સાહસ કરી તેમાંથી પુષ્કળ દ્રવ્ય મેળવનાર, કુટુંબપ્રેમ, કુળનો અજિમાન, ઉચ્ચાભિલાષી ને બણી હિંમતવાળા હોય છે, ધન અને પદવીનું મિથ્યા માન હોય છે. આ રાશિ વાળામાં જે અશિક્ષિત મનુષ્યો હોય તેમનામાં ધનવાન હોવાનું ડાળ અને ખુશામત બણી હોય છે. તેઓ પોતાના દોષોને સ્વિકારતાં બણી વાર નિર્દય વાદ પ્રહારથી સામાના મર્મસ્થાનને છેદનાર, અને કટલીક વખત મરણ પર્થત મૌનને સેવનાર તથા મિત્રોની ગુપ્ત વાર્તાને કદી પણ કાઢને ન કહેનાર હોય છે. સૃષ્ટિ સૌંદર્યના દેખાવો, ઉપવનો, તથા સંગીત એ તેમનાં ઔષધો છે. આ રાશિમાં જન્મેલ સ્ત્રી પુરુષોનું સૌંદર્ય તથા યુવાવસ્થા દીર્ઘકાળ કદી રહે છે. દેખાવમાં ત્રિસથી સાઠ વર્ષની વય સુધી કશે ફેરફાર જોવામાં

આવતો નથી. સ્ત્રીઓને શેઠાણીમાં ખપવાનું અને પોતાને કામ કરતાં ખીજા ન જાય તેવું બહુ ગમે છે. આ રાશિમાં જન્મેલ બાલકો કુદરતના સાચા બાલકો છે.

ત્રિભાગ:—

- (૧) આગષ્ટના છેલ્લા દસ દિવસમાં જન્મેલ મનુષ્યો વિચાર-શીલ, ગણીને કામ કરનાર, બાગ્યેજ ભાગણીથી દોરવાઈ જનાર, એશઆરામી, શરમાળ, અને ઉપવાસ કરનાર હોય છે.
- (૨) તા. ૧ થી ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો ધણીજ હુશિઆર પોતાના અદ્વિગુણથી જીંદગીમાં આગળ વધનાર, શાસ્ત્રના શોખિન, ટીકાકાર, ભાગણીવાળા, આગળ પાછળની રિયતિમાં લીન થયેલ, સારી રીતે વાદવિવાદ કરતાં, વિચારશીલ અને ખંતીલા હોય છે.
- (૩) તા. ૧૦ થી ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સામાન્ય ચાલાકી ભરેલી જીંદગી ભોગવનાર, ધણીજ અંતડા, શાન્ત, અને દૃઢ, પણ રહેજ બ્યભિચારી હોય છે.

અંતિમ:—

- (૧) શાંત, પ્રમાણિક, ઢોંગરહિત, શાંતતાથી કામ કરનાર, ને કીર્તિની ઇચ્છા વિનાના હોય છે.
- (૨) ખરી રીતે નીતિવંત છતાં ધણીજ લોભાવનારી ચીજ તરફનાં વળણુ વાળા, પોતાના માયાળુ સ્વભાવને લીધે ખીજાઓની સાથે વ્યાપારને અંગે જોડાએલા, અને ધાર્મિક વૃત્તિવાળા હોય છે.

ધંધો-પ્રવૃત્તિ.

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો. એજન્ટ, ખરીદી કરતાં, વેચનાર વ્યાપારી, રસાયણી, ફોટોગ્રાફર, અને મુસાફર હોય છે. ટુંકાણમાં તેઓ સારા વ્યાપારીઓ હોય છે.

લગ્ન કે સંબંધ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોને લગ્નની અસર સ્ત્રી કે પુરુષના પવિત્ર પથા ઉપરથી બહુજ થાય છે. તેઓને તા. ૨૧ ડીસેમ્બરથી તા. ૧૬ જાન્યુઆરી સુધીમાં અથવા વૃષ, કન્યા ને મકર રાશિના અંદમામાં જન્મેલ

મનુષ્યો સાથેનો સંબંધ વધારે અનુકૂળતા કરેલો હોય છે, અને અગ્નિ તથા વાયુતત્ત્વની સૂર્યરાશિવાળા સાથે લગ્નનો સંબંધ પ્રતિકુળ હોય છે, પણ પોતાની સૂર્ય રાશિમાં લગ્ન કરવું વધારે શ્રેયસ્કર છે.

શરીર શૈગાશૈગ્યઃ—

મધ્યમ કદની ઉંચાઈ અથવા તેથી સ્હેજ વધારે ઉંચાઈવાળા, મુખ લંબગોળ, મધુર સ્વર, વિનયી વર્તનવાળા, બુદ્ધિવંત, સ્હેરા ને બાંધે સાધારણ મજબૂત હોય છે, છતાં તખીયતપર લગ્નની રાશિની અસર બહુ થાય છે. ચિંતાની અને ખીજાઓના સહવાસની અસર તેમના ઉપર થાય છે, ને તે તેમને નડે છે. ખોરાકમાં ખાસ સંભાળ લેવાની જરૂર છે, કારણ કે તેમને અપચો, ચુંક, અને પેટ, જઠર, આંતરડા અને જ્ઞાનતંતુના ખાસ વ્યાધિઓ થવાનો સંભવ હોય છે, બનતા સુધી દવા ઓછા પ્રમાણમાં લેવી અથવા નજ લેવી તે વધારે સારું છે, સારી નઠારી સ્થિતિ તખીયત ઉપર સારી કે નઠારી અસર વધુ કરે છે, તેમણે ખાનપાનમાં મિતાહારી થવાની ને તેમાં કાળજી રાખવાની ખાસ જરૂર હોય છે. તેમને માટે સ્વચ્છ દવા, સ્વચ્છ ખોરાક, દીર્ઘ શ્વાસ, કસરત, ને માનસોપચાર વિગેરે કુદરતી ઔષધો છે. હિતકર બોધઃ—

નિષ્ફળતાનો કદી વિચાર કરવો નહિ, ઉચ્ચ આશા અને હિમતને સદા સેવવી. મંદવાડ, નિર્ધનતા, અને અન્ય કષ્ટોને દૈનિક નિશ્ચયથી સહન કરવાં. સ્વાર્થ ત્યાગ કરી નિયમિત અને વ્યવસ્થાથી કામ કરવાથી વિજયી થશોઃ નીતિ, બુદ્ધિ, યોગ, ને અધ્યાત્મિક શક્તિને કેળવજો; તમને સંગીત વિદ્યાથી લાભ થશે; તમે ખીજના દોષો કાઢશો નહિ, ને ખીજ ઉપર કુક્રમ ચલાવશો નહિ; તમારે મિથ્યાભિમાન, મિથ્યા લોભ, ખીજના કામમાં માથું મારવું, મનથી રોજો કદીને ઝોસડીયાં શકવાં, ખાલી બડાઈ અને દેવું કરવાનો સ્વભાવ વિગેરે દુર્ગુણોનો ત્યાગ કરવો.

શ્વપિશ્ચમય—

સિંહ તથા કન્યા રાશિનો સંધિ સમય તા. ૨૨ થી ૨૮મી આગષ્ટ સુધીનો છે. તેમાં જ-મેલ મનુષ્યો પ્રેમ અને બુદ્ધિના બળને ઝોકામ બિન્દુમાં લાવનાર, ઉપભોગ લેવામાં કુશળ, ખીજના મનનું સમાધાન કરનાર, વૈષ, માનસશાસ્ત્રી, અને તર્કશાસ્ત્રી હોય છે. ભાગ્યેજ અપમાન કરનાર, ધરમાં વધુ રહેનાર અનેકાલ ધર ને વસોના લોભી હોય છે; સ્ત્રીઓ બહુજ પ્રેમાળ ને કામ કરનાર તથા સ્વચ્છ હોય છે,

તુલારાશિ.

*તુલારાશિના સૂચનું ફળ. (☉ in ♌)

સમય—તા. ૨૨ સપ્ટેમ્બરથી તા. ૨૨ ઑક્ટોબર સુધી.

સ્વામિ—શુક્ર.

નંગ—હીરા કે લસણીઓ.

રંગ—કાળો ને ઘેરો લાલ.

શીલ્પ—ચર, કેન્દ્ર, ને વાયુ તત્વ.

અવયવ—પેદું, ગુદા ને બરડાનો પાછલો ભાગ.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો ધણીજ સુધરેલ, ન્યાયને ખુબજ મહાનાર, લાગણીવાળા, વખાણને ઇચ્છનાર, વૈભવના શોખીન, લોભી, ઉદાર, યુક્તિબાજ, માયાળુ, યાદદારતવાળા, કળાવંત, માયાળુ, સારા સ્વભાવના, સંસારને અસાર માનનાર, સમતોલ મનના, અને દરેક વિષયની ખીજ બાજુ સારી રીતે જોનાર હોય છે. પોતાનાં વખાણ અને ખુશામતને ઇચ્છવા વાળા હોય છે એટલુંજ નહિ, પણ જ્યારે તેમના વખાણ થાય છે ત્યારે જ તેઓ કામ સાફ કરે છે, ને પોતાનો કામો ખરો કહેવડાવે છે, તેઓ કંપની (સોખત) રાખવા તરીકે ધણીજ લાયક હોય છે, ને પોતાની આસપાસ શું અને છે તે બરાબર જાણી શકે છે.

અર્થર્થને ઇચ્છનાર, સાહસિક, દિમતવાન, નુકશાન ને દુર્ભાગને સહન કરનાર, તેમજ આત્મ શ્રદ્ધાવાળા હોય છે. આકર્ષક સ્વરૂપવાળા હોવાથી સ્ત્રીઓને આકર્ષે છે. જુગાર કે સદો ખેલવામાં ઉદ્દત હોય છે.

નથી નથી વસ્તુઓની નિલ ઇચ્છા કરે છે, ને મોજ મળને શોખે છે. વિપત્તિની અસર ન થતાં વિપત્તિથી થયેલ હાનિને ટાળી શકે છે.

આ રાશિમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓ પુરૂષના જેટલી અવિચારી હોતી નથી, પણ પૈસાની કાળજી વિનાની, ને મુંદર ન હોય છે, આ રાશિવાળાઓ.

*નરપતેરતિમિહનિશં । જનચિરોષવિજાનમચંદિસેત્ ॥

કલિમનાઃપ્રકર્મરતિર્જટે । દિનમર્ગિર્નમગિમ્નિવાદિકં ॥ ૧ ॥

x ૩૫ શીલ માટે જુઓ પત્ર ૫૦

જે દેવું કરે છે તે તેઓ ભાગ્યેજ પાછું વાળી શકે છે, ને ધીરનાર તેમને પંજવે નહિ એમ ધ્રુવે છે.

આ રાશિમાં જન્મેલાઓ કવિ, લેખક, કે માયક હોય છે, તેઓ ધણાજ હિદાર હોઇ કોઇક વખત સર્વસ્વ આપી દેઈ બદલાની આશા રાખતા નથી. વિરોધી અને અવિરોધી વાતાવરણને તત્કાળ સમજે છે. તેઓ બહુ સ્વચ્છ, સુરેખ, અને ગંદાના અણગમાવાળા હોય છે; તેઓમાં ગૂઢ દેવી સામર્થ્ય ને અંતર્ગત હોવાથી તેઓ ધાર્મિક વૃત્તિવાળા અને ધર્મ પરાયણ હોય છે. તેઓ સંસારી વિષયો તરફ હદ ઉપરાંત ઢળી પડનાર, પરાપકારી, ને જીવકણા સ્વભાવવાળા હોય છે.

ત્રિભાગ:—

- (૧) તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી મહિનાના અંત સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો વિષયવાસના રહિત, સીધા રસ્તાના, ધણાજ સુધરેલ, માયાળુ ને મળતાવડા હોય છે.
- (૨) તા. ૧ લીથી ૧૦ મી ઑક્ટોબર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો ન્યાયને ચ્હાનાર, માનસિક શક્તિવાળા અને દરેક કાર્યમાં વિશ્વાસુ હોય છે.
- (૩) તા. ૧૦ થી ૨૨ ઑક્ટોબર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો વધારે ક્ષુદ્રિવંત, વધારે અગત્યવાળા, અને ઐકીકરણ ભાવનાવાળા હોય છે.

અંતિમ:—

- (૧) વૈભવને ચ્હાનાર, અને ક્રિયા ૧૫ તથા રીતરીવાજો ભજનાર હોય છે.
- (૨) ધાર્મિક મનોવૃત્તિવાળા, મનથી સુધરેલ, અને દરેકમાં અદ્વૈતભાવ માનનાર, તથા કેટલીક વખત દુર ગ્રવણ તથા શુદ્ધ સંકલ્પ શક્તિને મેળવનાર હોય છે.

ધંધા પ્રવૃત્તિ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો દુનરી, યોજના કરનાર, લાઇકેરીયન, સેક્રેટરી, કે ગાનાર હોય છે.

સગ્ન કે સંબંધ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોએ પોતાની રાશિમાં, તથા તા. ૨૧ જાનેવારીથી તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં, અથવા તા. ૨૧ મી મેથી તા. ૨૦ મી જુન સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથે સગ્ન આ સંબંધ કરવો વધારે શ્રેયસ્કર છે. કન્યા રાશિવાળા સાથે કંદાપિ સગ્ન કરવું નહિ.

આ રાશિવાળાને અગ્નિ તત્વની રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથેની મિત્રતા અત્યંત સુખપ્રદ નિવડે છે.

શરીર-રોગારોગ્ય.

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો, ઉંચા, પાતળા, અને મજબૂત બાંધાનાં હોય છે. સંબંધોળ મુખવાળા, બહુ વેગથી બોલનાર, કાંઈક વખત તીણોસ્થર કાઢનાર, સુંદર નેત્રવાળા, ને ઝડપથી હાલનાર ચાલનાર હોય છે, ને જો તેઓ નિયમિત જીંદગી ગુજારે છે, તો તેમને માંદગી ઓછી આવે છે.

પેદુના અને મુત્રાશયના રોગો થવાનો તેમને બહુજ સંભવ હોય છે; જેવા કે ડાએબીટીસ, મુત્રાવરોધ, ને લોહીવિકાર વિગેરે તથા મગજ અને પેટ ઉપર પણ તેનીજ અસરના વ્યાધિ થવાના સંભવ હોય છે.

આ રાશિવાળાઓએ મિષ્ટ પદાર્થો ખાંડ વિગેરે ઓછાં ખાવાં, શુદ્ધ પાણી પીવાની બહુજ કાળજી કરવી. નહીંતર તેમને મંદા પાણીથી ટાઇફોઇડ અથવા કોલેરા થવાનો સંભવ રહે છે. કેડનો ભાગ બહુ સંભાળથી રાખવો.

હિતકર યોધ:—

તમે સ્વભાવથીજ આગ્રહી ને કાર્ય કરવાની શક્તિવાળા છો, ને દીર્ઘ દૃષ્ટિથી તથા વિવેક શક્તિથી ઉત્તમ વ્યાપારી બની શકો તેવા છો; તમને લેખક, વક્તા, કે શિક્ષા ગુરૂ બવાનું મન થાય તો જરૂર મળે. તત્ત્વ વિદ્યા, ગુદ વિદ્યા, ને અધ્યાત્મ વિદ્યા તમને લાભપ્રદ છે. નિષ્કૃણતા, વિમ્મ, કે વિપત્તિની લેશ પણ ચિંતા કરવી નહિ. વાસનાઓને ત્યજી, મધ્યમ માર્ગ પકડી ખીકજી તિલાડી મશો નહિ. દેવું કરશો નહિ. જાતે ક્રમાયેલ અર્થજો; ઉતાવળીયાપણું ને સ્તુતિ એ બે દોષોનો પરાજ્ય કરજો.

સંધિ સમય:—

કન્યા અને તુલારાશિનો સંધિસમય તા. ૨૩ થી ૨૬ સપ્ટેમ્બર સુધીનો છે. આ સમયમાં જન્મેલા મનુષ્યોને ધરતી બહાર ફરવાનું બહુ ગમે છે. તેઓ રમ્ય ને ચિત્તાકર્ષક, નિઃસ્વાર્થી, અને માયાગુ સ્વભાવના હોય છે, તેઓ પ્રતિકુળ મનુષ્યો સાથે નિભાવ કરી લે છે. તેઓ પ્રવાસથી દુઃખનો વિસારો કરનાર અને ધર તથા વસોની ઉત્તમ વ્યવસ્થા કરી શકે તેવા હોય છે.

વૃશ્ચિક રાશિ.

વૃશ્ચિક રાશિના સૂર્યનું કુળ. (☉ in ♏)

સમય—તા. ૨૩ ઑક્ટોબરથી તા. ૨૧ નવેમ્બર સુધી.

સ્વામિ—મંગળ.

નંગ—પોખરાજ કે મેલેચાષ્ટ નામનું ઈંગ્રેજ નંગ.

રંગ—હાળીન, શ્યામ, જુરો, ઉદો કે બદામી).

શીલ્પ—સ્થિર, પશુફર, ને જળતત્ત્વ.

અવયવ—ગુણ, ગુદા, ઈંદ્રિય.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો દૃઢ, માનવંત, અતડા, આકર્ષક, મુક્તિખાજ, ચલાક ને વિચારવંત હોય છે. દરેક કામમાં પોતે ખીજને હા પડાવે છે, અને પોતે વખાણની ઈચ્છા કરતા નથી, છતાં ઉત્તેજનને ઈચ્છે છે; આ રાશિમાં ગુપ્ત સત્તા ધણી હોય છે, જેથી પુરૂષો ધણાજ લુચ્યા, ચાલાક, અદેખા અને વિષયી હોય છે. તેઓમાં મોટા પ્રમાણમાં

* કુપંજતાકલહંચમ્ભૂતંરુષં, વિષક્રુતાશનશ્ચમયંવિશેત્ ॥

* અહિનતઃપિતૃમાતૃવિરોધિતાં । વિનકરો ન કરોતિસમુજ્જતિ. ॥ ૧ ॥

+વધુ શીલ માટે જુઓ પૃ ૫૧.

જીવન તત્વ, અત્યંત સંકલ્પબળ, હસ્તના વેપારની ચાતુરી, સૂક્ષ્મ અવલોકન શક્તિ, કામળ અને દૃઢ સ્પર્શ, શસ્ત્રવિદ્યા વિગેરે ઉત્તમ હોય છે. તેઓ ભાષણોથી કોઈ કોઈવાર બહુ જ નેથી અસર કરતાં અને લોકપ્રિય ધર્મ ઉપદેશકો તથા શબ્દ લાક્ષીત્યવાળા હોય છે. ઉત્તમ કલ્પના શક્તિવાળા હોવાથી નાની વાતો ભખવાની શક્તિવાળા, શાંત, પ્રતાપમય, પ્રૌઢ દેખાવ, સમ્યક્તા, વિનય ને મળતાવડો સ્વભાવ વિગેરે ગુણો તેઓમાં હોય છે. તેઓ બહુ ધન મેળવી સુખી જીવન ગાળે છે. તેમને ઉત્તમ વસ્ત્રો અને વસ્તુઓ ઉપર પ્રેમ હોવા છતાં બહાર કોઈ મારવા ઉપર લક્ષ હોતું નથી; તેઓને બહાર દરવું, ફરવું, રમવું, મજવો હંકારવો, તથા નદી સરોવર અને ડુંગરોમાં પ્રવાસ કરવો બહુ ગમે છે. તેઓ હમેશાં ઉદ્યોગી હોય છે, ને બીજાના કામમાં માયું મારવાને તેમને જરા પણ અવકાશ ન હોવાથી તેઓ પોતાના કામમાં વિનય મેળવે છે.

પુશામત તેમને ધણી ગમે છે, અને તેથી બીજાને વશ વર્તે છે, તેઓમાં રહેલો પશુ સ્વભાવ ક્રોધ, ઈર્ષ્યા અને કામને ઉત્પન્ન કરે છે. આળસ ને મુલતવી રાખવાની ટેવ એ બે તેમનામાં અસાધ્ય બાધિ રૂપે દોષો હોય છે. મિત્રો સાથેનું વર્તન અસંતોષ જનક અને વિચિત્ર હોય છે. સ્વાર્થ સંધાય ત્યાં સુધી મિત્રતા રાખે છે; ને તુટેલી મિત્રતા સાંધવાનો સમય સ્વાર્થ હોય તે વખતેજ આવે છે. આ લોકો ધણા પ્રપંચી, લુચ્ચા, ઠગ ને સ્વાર્થ સાધવામાં કુશળ હોય છે; આ લોકને છાની વાતો શોધી કાઢતાં, અને ધંધાની છાની વાતો તથા જન મંડળમાં વિનય મેળવવાની કુચ્છીઓ શોધી કાઢતાં આવડે છે. આ રાશિમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ, અંકુશ વિનાની કર્કશાઓ, અને અત્યંત સંતાપ ઉપજાવનારી, ઈર્ષાખોર, ને વહેમી હોય છે. તેમની સાથેનો ગૃહસ્થાશ્રમ નરક જેવો થઈ રહે છે. તેમનાં બાળકો અને પતિ તેમના નઠારા સ્વભાવના ભેગ થઈ પડે છે; પુરૂષો દીખળ કરવા બહુ બોલનાર, અને દોષોને ગુણ રૂપ માનનાર હોય છે, આ રાશિમાં જન્મેલ બાળકો ઉદ્ધત, કડક મીઠાજની, ચીઢીયાં, અને કંકળાણ કરી મુકનાર, પશુઓના શોખીન, તથા ચિત્રો અને રચકડાંથી રીઝનાર હોય છે.

ત્રિભાગ:—

(૧) આંકટોપરની તા. ૨૩ થી મહીનાના અંત સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો બીજાને વળગેલા, સોખતની અસરવાળા, શરમાળ

ઝોજા ખોલા, અને મધ્યાવસ્થામાં તદ્દન બદલાઈ ગયેલા સ્વભાવવાળા હોય છે.

(૨) તા. ૧ નવેમ્બરથી ૧૦ મી સુધીમાં જન્મેલા મનુષ્યોજ વધારે વાતોડીયા, ઝોજી દદ અને ઝોજા વિચારશક્તિવાળા, ખીજના ખોલ ઉપર વિશ્વાસ રાખનાર, પરાણા ચાકરી કરનાર, ડુગાઇ ને ખોટા વિશ્વાસનાં પરિણામના ભોગ થઈ પડનાર હોય છે.

(૩) તા. ૧૦ થી ૨૦ નવેમ્બર સુધીમાં જન્મેલા મનુષ્યો દદ, જુરસાદાર, લોભી, લોકાપયોગી, સભા તથા કમ્પનીને રૂદ્ધાનાર, ને ધર તથા કમ્પનીના શોખીન હોય છે.

અંતિમ:—

(૧) આ લોકો ડુગ અને લુચ્ચા હોવાથી પોતાનો સ્વાર્થ સાધવામાંજ કુશળ હોય છે.

(૨) માનવંત, દદ અને જોશદાર હોય છે; જો કે તેઓ પોતાના ગુણોના જાણુનાર હોય છે, છતાં લાગણીવાળા ને અભિરચિના કરતાં પોતાના ગુણોને આગળ ધરનાર હોય છે.

ધંધા-પ્રવૃત્તિ:—

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારા દાક્તરો, વિદ્યુતશાસ્ત્રી, રસાયણ શાસ્ત્રી, દંતશાસ્ત્રી, અને ડીટિક્ટીવ અથવા ગવર્નમેન્ટ ઓફીશીઅલ હોય છે; તેઓ પ્રવાહી પદાર્થ, લોખંડ, લાકડાં, સાંચા, દવાઓ, હથિયારો ને ઝેરી પદાર્થોના ધંધાઓમાં બહુ ફાવી શકે તેવા હોય છે, અથવા ફાજદારી ખાતામાં નોકરી કરે છે.

લગ્ન કે સંબંધ:—

આ રાશિવાળા લગ્ન કરવાથી સુખી થતા નથી. તોપણ જુલાઇ ૨૧ થી ઓગષ્ટ ૨૧ સુધીમાં અને પોતાનીજ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો સાથે તેમણે લગ્ન યા સંબંધ કરવો અનુકુળ છે. મિથુન, ધન કે મીન રાશિના સૂર્યવાળા સાથે લગ્ન કદાપિ પથ્ય કરવું નહિ; કન્યા રાશિ લગ્ન માટે અનુકુળ છે. કુળ બુદ્ધિમાં સમાન હોય તેવા સાથે લગ્ન કરનાર સ્ત્રીપુરુષો સુખી થાય છે.

શરીર-રોગારોગ્ય:—

આ રાશિવાળાનાં શરીર મજબૂત હોય છે; ૪૦ વર્ષ પછીથી સ્થૂંસ થવાનો સંભવ છે, વર્ણ તેમનો સ્વામ, મુખ પહોળાં ને ચોરસ, ને વાળ કાળા હોય છે.

આંધો બહુજ મજબૂત હોવાથી બિમારીને સહન કરી શકે છે, અને નળાં પડી જતાં નથી. હૃદય ને ગળું એ રોગનાં સ્થાન છે. લોહીવિકાર વિરક્ષાટક, સંધવાયુ, મશા, ગુચ પીડા, શીશર, શીશ્યુલા, ગળામાં ચોળાયા વિગેરે દરદો, હૃદય, ગુચ ભાગ, કમર, અને ગળાના ભાગમાં થાય છે, તથા વિંછી જેવાં પ્રાણિની અને ઝેરી પદાર્થની પીડા થવાનો સંભવ હોય છે. જીભ ને માદક પદાર્થનો ત્યાગ કરવો. ખાનપાનમાં નિયમિત રહેવું, ક્વાઓ નજ ખાની, કાચી માત્રાઓ પુરી નીકળવાનો સંભવ રહે છે; કુશની મદદથી ઠંડા પાણીની નળા લેધને પેટનાં આંતરડાં સાફ રાખવાં; ચેપી રોગ હોય તે જગોથી દૂર રહેવું; હ્રદ ઉપરાંત વિષયનું સેવન એ સધળા રોગોનું મૂળ કારણ છે.

હિતકર ઔષ્ધ:—

વિદ્વાન અને સત્પુરુષોનો સમાગમ કરવો, ધર્મામાં દઢતાને આગ્રહને સેવવાથી જેથી પુષ્ટળ દ્રવ્ય પ્રાપ્તિનો યોગ રહે છે. ભવિષ્ય માટે ધન સંચય કરજો. ને વિચારી ખર્ચજો; નવરાશનો વખત ખુદ્દી હવામાં ને કસરતમાં ગાળજો; ધાર્યા પ્રમાણે ન થાય તો ક્રોધ કરશે નહિ; સર્વ સાથે સ્નેહથી વર્તજો; પરણ્યા ન હોય તો પરણવા પ્રયત્ન કરીને પરણજો; ને કુંવારા રહેશે નહિ; અનેક કષ્ટો આવશે તેને સહન કરજો. વિષયવાસનાને જીતી પરમેશ્વરનું ચિંતન સદૈવ કરજો.

સંધિ સમય:—

તુલા અને વૃશ્ચિક રાશિનો સંધિ સમય તા. ૨૩ થી ૨૬ ઑક્ટોબર મુખીનો છે. આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો નવા વિચાર શોધી કાઢનાર, સ્વતંત્ર, પોતાના દરજ્જાને વળગી રહેનાર અને દઢાગ્રહી હોય છે, સંકટમાંથી પાર ઉતરી જાય છે, ને ખીજને ઠપકા દેવામાં કુશળ હોય છે.

શ્રીઓ ગૃહની વ્યવસ્થા રાખવામાં ને રસોઈ કરવામાં કુશળ હોય છે.

ધન રાશિ:—

* ધનરાશિના સ્વર્ણનું ક્રમ = (☉ in ♌)

સમય—તા. ૨૧ નવેમ્બરથી તા. ૨૦ ડિસેમ્બર સુધી.

સ્વામિ—ગુરુ

નંગ—માણેક ને શીરાડો.

રંગ—પીળો.

શીળ+—આમેકિન્નમ, દ્વિસ્વભાવ, અગ્નિતત્વ.

અવયવ—જન્મ ને તેની પાછળનો ભાગ.

સ્વભાવ:—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો આશાવંત, બીજાની ભાગણીવાળા, ભવિષ્યના જ્ઞાનવાળા, ચાત્રાક, સાહસિક, રાજ્ય તાબેદાર, બોલકણા, પ્રેમને વશ, છુટને ચ્હાનાર, ને વાણીની સ્વતંત્રતાને માનનાર હોય છે. તેઓ બીજાની ખોડ અને ખામી ક્યાં છે તે બરાબર શોધી કાઢી વાડ પ્રહાર રૂપી બાણ વડે તેના મર્મસ્થાનને હેદી શકે છે. તેઓ સ્વતંત્ર, તાત્વિકજ્ઞાનવાળા, વિચારવાળા અને ધાર્મિક હોય છે. તેઓ એક કરતાં વધારે બાબતમાં અપૂર્વતા ધરાવનાર હોવાથી નિશાન ક્યાં, ને કેવી રીતે તાકવું, તે તેઓ સારી રીતે જાણતા હોવાથી સધળા બાબતોમાં ધારેલી સોગટી મારે છે. ભવિષ્ય જાણવાનું સામર્થ્ય હોવાથી કાર્યનું પરિણામ પકડેલી જાણે છે. તેઓ નવરા ન બેસી રહેતાં વિચારથી કામ ક્યાં જાય છે, જેથી નિરાગી અને આનંદી રહે છે. સમુદ્ર જેવું પેટ હોવાથી ગમે તે વાતને તેઓ ગુપ્ત રાખી શકે છે. દરેક કામ માથા ઉતાર ન કરતાં એક કામ બરાબર રીતે પૂર્ણ કરી બીજું કામ હાથ પર લે છે. તેઓ સાહસિક, પ્રગામી, દીર્ઘ દષ્ટિવાળા, અને સંકટના સમયે દિગ્મતવાળા હોય છે. તેઓ પૈસાની બાબતમાં કાળજીવાળાને પૈસો બચાવનારા હોવા

* સ્વજનકોપમતોષમહન્નિવતં । વદુષનંદિવનુર્ધ્વગોરચિઃ ॥

સુજનપૂજનમાદિજતેનુર્ધ્વા, સુમતિતોમતિતોપચિર્વર્ધન ॥ ૧ ॥

+ વધુ શીંગ માટે જુઓ પત્ર પર.

જતાં મખીચુસ હોતા નથી. વિપત્તિના સમય માટે તેમની પાસે પૈસાના સારો સંચય હોય છે. આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યોમાંથી કાષ્ઠકજ નિર્ધન હોય છે. તેઓ ઊલ્લોગ અને કરકસર કરવામાંજ ધનની પ્રાપ્તિ થાય છે એમ સમજે છે, અને તેથી વિવેકથી ખર્ચ કરે છે.

આ રાશિમાં જન્મેલ ઓઓ ધરતી ઉત્તમ વ્યવસ્થા રાખનાર, પત્ની અને માતા તરીકે ઉત્તમ, દૃઢ મનની, માયાળુ, નમ્ર, ઉદાર, મોટા મનની, બહુ શાણ્ડી, તથા બાળકો અને પશુઓ ઉપર બહુ પ્રેમવાળી હોય છે, તેઓમાં સંગીત, ગુણજ્ઞાન, ને અધ્યાત્મજ્ઞાન બહુ હોય છે. દિવ્ય દૃષ્ટિ ને દિવ્ય જ્ઞાનથી તેઓ અન્ય મનુષ્યોને કલ્પના ન થઈ શકે તેવા દેખાવમાં જીવે છે, ને તેમના શબ્દો સાંભળે છે. સત્ત્વ અને ખરેખર બોલનાર હોવાથી તેઓને બધા શત્રુ થાય છે, ને તેમનું બોલવું સત્ત્વ હોવા છતાં તોછડું ગણાય છે.

ધન રાશિનું ખરું સ્વરૂપ બીજા સમજી શકના નથી; તેથી ઝગડો થવાના પ્રસંગ તેઓને આવે છે. તેઓ દુઃખોનું દુઃખ જોઈ હરેક રીતે તેને મદદ કરે છે. નજીવી અને નકામી બાબતોને રજની ગજ કરવાનું તેમનામાં અપદક્ષણ હોય છે. તેઓ કોધને જીતનાર ને શત્રુ રૂપે છેક હાક ન જતાં ક્ષમાવંત હોય છે, તોપણ મરતા સુધી કગેલી હાનિને જૂઠતા નથી; માટે તેમણે બીજાની બૂલો દર ગુજર કરવાનો ઉદાર સ્વભાવ રાખવો; તેઓને કામ અધુર રહેલું જોઈ અસહ્ય દુઃખ થાય છે. પ્રેમાવેશમાં વિવેકને કારણે મૂકે છે.

નિબાગ—

(૧) તા. ૨૧ નવેમ્બરથી મહિનાની આખર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો, બહુબક, બહુ બોલા અને કાઈ પણ રોકાણને તાબે નહિ થનાર હોય છે. તેઓ શાસ્ત્રના અને જાદુગીના અનુભવના શોખીન હોય છે. તેઓ કીણી કીણી બાબતોમાં બહુ લક્ષ્ય આપે છે.

(૨) તા. ૧ થી ૧૦ ડીસેમ્બર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો વિષમી, ઉદાર, ખુશ્વાદીલતા, સ્વતંત્ર, તથા વાદવિવાદ કરવાને શોખીન, મોટા મનના, નિરંકુશિત અને પાર્શ્વિક હોય છે.

(૩) તા. ૧૦ થી તા. ૨૦ મી ડીસેમ્બર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો મરજી

પ્રમાણે વર્તનાર, ધણાજ સ્વતંત્ર, એ દરકાર તથા સમય સૂચક જુદિવાળા હોય છે.

અતિમ—

(૧) ઉઠાંછળાં તથા અદદી હોય છે.

(૨) બેદરકાર, ઉધમાતીયા, માન વફાદાર ને સરળતાના નિયમના વિરોધી હોય છે.

ધંધા-પ્રવૃત્તિ—

આ રાશિમાં જન્મેજ મનુષ્યો, શીખવામાં, ઉપદેશ કરવામાં, બાપજી કરવામાં, યોજના ધડવામાં અને દરેકદત્તકાંકામોમાં કે ક્યાં ખીજ-ઓતી સાથે સંબંધ થાય છે ત્યાં વિજયી નિવડે છે, આ રાશિવાળા ધર્મ ગુરૂઓ, વડીલો, જડલો, બેન્કરો અને મોટા વ્યાપારીઓ હોય છે.

લગ્ન કે સંબંધ—

આ રાશિવાળાનું લગ્ન ધણુંજ મુખી ને બાગ્યશાળી નિવડે છે: ને જો તેઓ તા. ૨૧ મી માર્ચની તા. ૨૦ એપ્રિલ સુધીમાં અને પોતાની રાશિમાં અથવા સિંહ, ધન, તુલા અને કુંભ રાશિના ચંદ્રમાં જન્મેજ મનુષ્યો સાથે લગ્ન થા સંબંધ બાંધે છે તો તે સંબંધ બહુજ અનુકૂળ થઈ પડે છે. તેમ મેષ, ધન, કુંભ, અને તુલા રાશિના સૂર્યવાળા સાથેની તેમની મિત્રતા સુખપ્રદ નિવડે છે.

શરીર-રોગારોગ્ય—

આ રાશિમાં જન્મેજ દેખાવડી આકૃતિવાળા, બાવના સૂચક જાન્ય નેત્રવાળા, ઉંચા, પાતળા, ચંચળ, બળવાન, લઠ, હાલવા ચાલવામાં ઝડપવાળા તથા સુંદર હોય છે.

તેઓને (જો રવિ ખીડિત હોયતો) ક્ષય થવાનો બહુજ ભય રહે છે: જ્યારે તેમની પ્રકૃતિ નરમ થાય છે, ત્યારે તેમ કરવાનાં મુખ્ય કારણો તેમની બહુજ ચાલાકી ને અત્યંત ચિંતા એ બેજ હોય છે.

તેઓ ફરવા કરવાની ટેવવાળા, ને રમત ગમતને રહાનાર હોય છે, જોયો તેમની પ્રકૃતિ ઓછી બગડે છે. ચોખ્ખી દવા, સડેજ શ્રમવાળી કસરત, ખર્ચિંક તથા બાષ્પાંતરવાળાં પુસ્તકોનું વાંચન, અને સીનસીનેરીનું દર્શન, એટલાં તેમના બાષ્પિના સમયમાં આપધ રહે છે. તેમને બોડીબિહાર, ફેશની

નિર્જાતતા, સંધિવાયુ ને જઠરના વ્યાધિ, અકસ્માત ધાતપાતની પીડા, અગ્નિથી પીડા, અને ઘોડા વિગેરે જનવરોથી પીડા થવાનો સંભવ છે; જાંઘ એ મુખ્ય સ્થાન છે.

હિતકર બોધ—

તમે અસાધારણ વિજયી છો, તમારામાં ભય, સંશય, અસ્વસ્થતા, અધૈર્ય, અપ્રમાણિકપણ, આશા, ઉત્સાહ તથા ઔદાર્યની ખામી વિગેરે દોષો રહેલા છે. તમે સામર્થ્યવાળા હોવાથી દરેક વસ્તુ કરી શકો છો. આજસને ત્યજી નિરંતર કામમાં જોડાયેલા રહેજો. ખીજના કામમાં કદી માથું નારશો નહિ. લગ્ન ન કર્યું હોય તો કરજો. નીતિવાળાં ને પ્રાર્થિક પુસ્તકોનું પુષ્કળ વાંચન, સંગીત, ખુલ્લી હવા, ને રમત ગમત એ તમને બહુજ લાભકર્તા છે; વાણીથી કાંઈને તરછોડશો નહિ.

સંધિ સમય—

વૃશ્ચિક તથા ધન રાશિનો સંધિ સમય તા. ૨૨ થી ૨૮ નવેમ્બર સુધીનો છે; તેમાં જન્મેલા મનુષ્યો બોક્સવા ચાલનામાં મીઠા, વિનયવાળા, અને આશ્ચર્યકારક નક્કર કરનારા હોય છે. અનીતિવાન હોવાથી તેમની પડતી જલદીથી થાય છે; તેઓ ભય રહિત હોવાથી થોડા, વકીલ કે શસ્ત્રવેતા હોય છે. સ્ત્રી ધરમાં પોતાનો જ ક્રોધ ખરો કરવાવાળી છે. બુકમનો જંગ કરનારને સખત સખત કરે છે. મનુષ્યો બહુજ તેજસ્વી, બુદ્ધિવાળા, વખાણને ઈચ્છનાર, ને બળીયત સ્વભાવના હોય છે.

મકર રાશિ.

* મકર રાશિના સૂર્યનું ક્રાંતિ=(☉ in ♒)

સમય—તા. ૨૧ ડિસેમ્બરથી ૧૯ જાનેવારી સુધી.

સ્વામિ—શનિ.

નંગ—ચંદ્રકાન્ત, ને સફેદ ગોમેદ.

રંગ—કાળો, ગંધો, જીરો, જીરો.

+ અટનતામિત્રવક્ત્રિપક્ષતા । મધનતાકુલસેસતતંનુગામ્ ।

મકરરાક્ષિગતોદિનતોરસર્વ । દિનચિહ્નર્નચિહ્નત્વપુર્વદિશેવ ॥ ૧ ॥

શીલન=ચર, કેન્દ્ર, ને પૃથ્વિતત્વ.

અવયવ—દીચણ.

સ્વભાવ—

આ રાશિમાં જન્મેજ મનુષ્યો લોભી, મોટા મોટા વિચારો કરનાર, કંજુશ, ખર્ચાળ, ખંતીલા, અતડા, પ્રપંચી, ઉઘમી, મેહેનતુ, ધામાશ-વાળા, સાવધ, નિરાશિમાની, ધણુજ સ્વતંત્ર, ને જાતિમગમાં વિશ્વાસવાળા, આગ્રહી, બહાર પડવાના શોખીન, શુદ્ધ અંતકરણના, સ્પષ્ટવક્તા, સ્વાર્થ અને સાધવામાં બહુજ સાવધાન હોય છે.

તેઓ સમર્થ વિચારકો, સ્વાભાવિક વક્તાઓ, અને શિક્ષકો હોય છે; વળી અત્યંત મેહેનતુ, બુદ્ધિના વિકાશની ઇચ્છાવાળા, ને મકરની માફક વગર અટકો આપો દિવસ શ્રમ કરનાર, ને ખીજને આનંદ ઉપજવવામાં કુશળ હોય છે. તેઓ માયાળુ, વિશ્વાસપાત્ર ને ઉદાર હોય છે, એકવાર મિત્રતા થઈ તો પછી તે મિત્રતા કદાપિ છોડતા નથી, ને તેમના મિત્રો સાથેના હદ ઉપરાંતના સંબંધને લીધે તેઓના ઉપર કેટલીક વખત સંકટ પશુ આવી પડે છે; તેઓ જરૂર પડે પોતાના મિત્રોને હદપાર મદદ કરે છે.

ધંધા તથા પૈસાની લેવડ દેવડમાં બહુજ કાળજીવાળા હોય છે, આપેલું વચન યથાર્થ પાળે છે મોટા પેટના હોવાથી ગુપ્ત વાતને પેટમાં રાખી શકે છે. તેઓ કુદરતના નિયમને સમજનાર, વ્યવાહરમાં કુશળ, લાલ મળવાની આશાવાળા કામમાં આશ્ચર્યકારક આગ્રહથી મંડ્યા રહેનાર, તથા લાલ ઓછો મળતાં નિરાશ થઈ હિમ્મત હારનાર હોય છે; તેઓને ખુરામત ગમતી નથી.

તેમને વારસો મળે છે, તથા તેઓ પુષ્કળ દ્રવ્યનો સંચય નિયમિત રીતે કરે છે. એકજ પસંદ કરેલ ધંધામાં વિજયી થાય છે. તેઓ ડાળી, સ્વતંત્ર, સૈંદર્થ તથા સંપને ચ્હાનાર, ને દ્રવ્ય તથા કીર્તિ મેળવવામાં મનને તનનું બળ ખર્ચનાર, ને સંગીતના શોખીન હોય છે. તેઓ મનની સ્થિતિના પ્રમાણમાં કોઈક વખત હદપારના હિદાર ને કોઈક વખત હદપારના કંજુશ હોય છે.

આ રાશિની સ્ત્રીઓ વધારે ડાહી, પૈસાની કાળજીવાળી ને ઉત્તમ ગૃહવ્યવસ્થા કરનાર હોય છે; તેઓમાં સ્વાર્થ વૃત્તિને આત્મ સામર્થ્યમાં અવિશ્વાસ એ બે દોષો હોય છે, તેથી તેઓ હદપારનું ખોત્રખોત્ર કરે છે.

+ વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૫૩.

ત્રિભાગ—

- (૧) તા. ૨૧ ડીસેમ્બરથી મહિનાના અંત સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો, આનાકાની કરનાર, વારંવાર અદૃઢ અને અનિશ્ચિત હોવાથી અસ્થિર દ્રવ્યવાળા, અને પ્રેમના કારણે દુઃખી હોય છે.
- (૨) તા. ૧ થી ૧૦ જાનેવારી સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો દુરાગ્રહી, જુરસો અને આગળ પડવાની ખામીવાળા હોય છે, તોપણ તેઓ ખંતીલા, ધીમા ને ખાત્રીવાળા હોય છે.
- (૩) તા. ૧૦ થી ૧૯ જાનેવારી સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો બહાર પડવાની વૃત્તિ વિનાના, શરમાળ, સારા સ્વભાવના, ખંતથી સુધરનાર, પ્રગામી થવાની ઇચ્છાવાળા, લોભ વિનાના, ને જીંદગીમાં ચઢવાના પ્રસંગને ખોઈ ખેસનાર હોય છે.

અંતિમ—

- (૧) ખંતીલા ને દૃઢપારના મેહેનતુ હોય છે.
- (૨) જોખમદારી સ્વિકારનાર અને ખીજને હુકમ કરનાર હોય છે.

ધંધો-પ્રવૃત્તિ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો દરેક ધંધો કે જેમાં સ્થિરતા દરકાર, ને સાવધાનીની જરૂર હોય છે તેમાં ફાવે છે. તેઓ સારા બાંધ કામ કરનાર ને જમીનનું કાગ કરનાર હોય છે, ને જો સારા ગ્રહોમાં જન્મ હોય છે તો ખેતીવાડીમાં, કોન્ટ્રાક્ટના કામમાં, ને મોટાં સાહસ કરવામાં ફાવે છે.

લગ્ન કે સંબંધ—

આ લોકો પરણવામાં ધીમા હોય છે, ને તેમને માટે તા. ૨૨ ઓગસ્ટથી તા. ૨૧ સપ્ટેમ્બર સુધીમાં જન્મેલા તથા મકર રાશિના ચંદ્રમાવાળા સાથે લગ્ન યા સંબંધ કરવો અનુકુળ હોય છે. તેમ વૃષભ, કન્યા, ને મકર રાશિવાળા સાથે પણ લગ્ન કરવું યા સંબંધ બાંધવો અનુકુળ છે. તેમણે વૃષ, કન્યા તુલા ને મકર રાશિવાળાની સાથે મિત્રતા બાંધવી લાભકારક છે.

શરીર-રોગારોગ્ય—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો ઠીંગણા, શ્યામ વર્ણવાળા, કાળા વાંજ વાળા ને સુંદર તથા ભાવના સૂચક નેત્રવાળા હોય છે, તેમને બાંધો સાધારણ

રીતે મજબૂત હોય છે, પણ જેમ ઉમર મોટી થતી જાય છે તેમ સુધરતો જાય છે. નિરાશાને ઉદ્વેગથી તખીઅન ખગડે છે. હદ ઉપરાંત મેહેનત કરવાથી તથા માથે લીલા કામમાં પાર વિનાની કાળજી રાખવડી અજીજ વિકાર ને ઉદાશીનતાનો વ્યાધિ થાય છે, તેમને દીંચણનાં, ચામડીનાં, કોઢી વિકારનાં, અને સંધિવાયુનાં દરદો થવાનો સંભવ રહે છે; તેમણે ઉચિતતા કરે તેવો માદક ખોરાક લેવો, ને આનંદી કમ્પની રાખવી.

હિતકર યોગ—

તમારે પુષ્કળ વાંચવું, ને વિચારવું. વિદ્યાને આદરથી વધારી લેવી; એકી વખતે ઘણાં કામ કદાપિ કરવાં નહિ; ખીજને મુડી ધાતવા ન દેતાં પોતાનાજ વિચાર પ્રમાણે વર્તજો; ઉદાશ અને ખિન્ન ન થતાં માયાળુ, નમ્ર, ને ઉદાર બનજો; ક્રોધાયમાન થશો નહિ. દ્રવ્ય સાચવી રાખજો; કંજુશ ન થવું, તેમ ખીજને હદ ઉપરાંત મદદ કરવી નહિ. સંગીત લાલકારક હોવાથી ને શિખજો; હદ ઉપરાંત મેહેનત કરશો નહિ. પ્રતિદિન વધતા જતા જગતની માહિતી મેળવતા રહેજો.

સંધિસમય—

ધન અને મકર રાશિનો સંધિ સમય તા. ૨૧ થી તા. ૨૭ ડીસેમ્બર સુધીનો છે, તેમાં જન્મેલ મનુષ્યો વધારે સુખી, મહત્વતાનાં કામ કરનાર, અને બાળક તથા યુવાનને શિક્ષણ દેનાર હોય છે; તેઓ સંગીતથી સુખી થાય છે, તેઓ પ્રેમના કારણે લગ્ન કરે છે. તેઓ ચોક્કશ, નિયમિત, કુશળ, બાષાણાની ને નૃત્યજ્ઞાનવાળા હોય છે.

કુંભરાશિ.

* કુંભરાશિના સર્થનું ફળ=(☉ in ♒)

સ્વામિ—શનિ.

નંગ—શનિ કે લસણીઓ.

રંગ—આશમાની વાદળી રંગ.

શીલ+—સ્થિર, પણકર, ને વાયુ તત્વ.

* કલ્પજગામિનીપંકજનીપતૌ । શઠતરોહિનરોગતસોદ્ધવઃ ॥

મલિનતા કલિતો રેહિતસ્તથા । કલ્પાકળમાત્મલુલોભવેત્ ॥ ૧ ॥

+ વધુ શીલ માટે જુઓ પંચ ૫૪.

અવયવ—દીંચણી નીચેનો ભાગ.

સ્વભાવ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો ભાગ્યેજ ખીજાથી ઓળખી શકાય તેવા, શાંત, વિશ્વાસુ, માયાળુ, ક્ષમાળુ, નિરપરાધી, કુદરતને સ્થાનાર, સારી સમજવાળા, પ્રમાણિક ને તીવ્ર હોય છે; હુનર અને ભાષાને સ્થાપ છે. તેઓ અભ્યાસી, વિચારશીલ ને કુદરતનું રહસ્ય જાણનાર હોય છે. તેઓમાં અસાધારણ ગુણો અને શક્તિઓ હોવા છતાં આળસુ અને પ્રમાદી હોય છે, ને અધ્યાત્મ જ્ઞાનવડે ખીજના વ્યાધિ અને દુઃખો ટાળવાના અસવાળા હોય છે. તેઓને પુષ્કળ ધન એકઠું કરવું બહુ ગમે છે. ખીજણ બિલાડી સ્વભાવ ને વિષય લોલુપ્તાનો ત્યાગ કરવાથી પ્રમાણિક, વિનયી અને માયાળુ થાય છે; તેઓમાં સામાના અંતઃકરણની પરીક્ષા કરવાનું સામર્થ્ય હોય છે. ધંધા કે વ્યાપારમાં ખંતથી મહેનત કરવાની ટેવ પાડવી, અને કરકસર કરવાની અમત્ય એ તેઓ સારી રીતે સમજે છે. તેઓ કરજ કરનારની સ્થિતિ ગુલામ કરતાં ખરાબ છે એમ સમજે છે. તેઓ મળતાવડા, આનંદ ઉપજાવનારા, પોતાનું માન મર્ત્યો નિભાવનાર, ક્રોધને વશ કરનાર, અને શાંત સ્વભાવના હોય છે. તેઓ સ્વસ્થ હોય ત્યાં વિવેક વિસરે છે; અંતર્યામિ, ભવિષ્ય જ્ઞાન, અને દૈવી શક્તિઓ તેઓમાં હોય છે. તેઓ મોહક, પ્રીતિપાત્ર અને આકર્ષક તથા અધ્યાત્મિક શક્તિવાળા હોય છે; તેઓએ ચિંતા કરવાના તથા વ્યાકુળ રહેવાના સ્વભાવને છૂટી શાંત જીવન ગાળવું, ને પાળી ન શકાય તેવાં વચનો કહી પણ આપવાં નહિ તેઓએ કોઈના આશ્રયમાં ન રહેતાં સ્વતંત્ર થવું, ને હૃદયમાં હોય તેજ મુખથી કહી બતાવવું. આ રાશિના બાલકોને પ્રત્યેક કામ ઠરાવેલે વખતે કરવાનું અને આપેલાં વચન પાળવાનું શીખવવું. તેમની મરજી વિરૂદ્ધ નિશાળે જવાનો ફરજ પાડવી નહિ. તેમની સમયે ખીજનું જેવું વર્તન હોય તેવાંજ તેઓ બને છે. આ બાલકોને ખુદમાં મેદાનમાં રમવા દેવાં સાબકારક છે.

ત્રિભાગ—

- (૧) તા. ૨૦ જાનેવારીથી મહીનાના અંત સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સારા સ્વભાવના, માનસિક શક્તિવાળા, પોતાની શક્તિનો સદુપયોગ કરવાવાળા, માયાળુ, સભ્ય, નમ્ર, વિનયી અને તાબેદારીની કિંમત જાણનાર હોય છે.

(૨) તા. ૧ લીથી ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો બહેમી, બાગ્યેજ હાથ હા કહેનાર, આનાકાની કરનાર, પ્રસંગને ખોધ ખેસનાર, તથા કેટલીક વખત આશા અને લોભમાં નિરાશ થનાર હોય છે.

(૩) તા. ૧૦ થી ૨૦ ફેબ્રુઆરી સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો કુદરતના વિદ્યાર્થીઓ, અભણતાની સોજતમાં આવનાર, મળતાવડા અને સભ્ય હોય છે.

અંતિમ—

(૧) સ્વાર્થી, અવિશ્વાસુ, અભિમાની ને લોભી.

(૨) પશુન્વમાંથી મનુષ્યત્વમાં ચઢવાની ઇચ્છાવાળા હોય છે.

ધર્મ-પ્રવૃત્તિ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો સંગીતશાસ્ત્રી, સેક્રેટરી, દુકાની, બાપા માની, વિદ્વાન, કમ્પની અને સભા બરવાના ધર્માવાળા હોય છે; તેઓ દરેક જાતના મહાન ધર્મમાં વિજયી થાય છે.

સખ કે સખંધ—

આ રાશિવાળા પરણવાની બહુ ઇચ્છાવાળા હોતા નથી, છતાં પત્નિ કે પત્નિ તરીકે સારા નિવડે છે. તેઓનો તા. ૨૨ સપ્ટેમ્બરથી તા. ૨૨ ઓક્ટોબર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથે અથવા કુંભ, મિથુન ને તુલાના ચંદ્રમાવાળા સાથે સખ ના સખંધ કરવો અનુકૂળ હોય છે.

શરીર-રોગારોગ્ય—

આ મનુષ્યો શરીરે ઉંચા, સુંદર, બહુજ પ્રતાપી, નિર્મળ કીર્તિવાળા, નિરામયને સુદૃઢ હોય છે; તેઓનો બાંધો મજબૂત હોય છે. તેમને લોહીની મંદગતિ, સંધિવાયુ, કંપારી, માથામાં ને પગમાં કળતર, મગજમાં અવ્યવસ્થા, નિર્બલતા, ને જ્ઞાનતંતુના વ્યાધિ થવાના સંભવો હોય છે; તેઓ ને કુદરતી નિયમને પાળે છે, તો જલદીથી આરામ ઉપર આવી જાય છે.

તેમને ચોખ્ખી હવા, નિયમિત સ્વસ્થ કસરત, સારી કમ્પની ને મગજ શક્તિ તથા લોહીના પરમાણુ વધારે તેવો ખોરાક શાબકારક છે. આંખો ખમડે કે તરતજ સંભાળ લીધાથી વધુ પીડા થતી અટકે છે.

હિતકર બોધ—

તમે સ્વાત્માવધ્ધી, સ્વાત્મ શ્રદ્ધાવાળા, ને સ્વતંત્ર થજો; મિત્રોનીજ સલાહ નહિ દ્યો તો દુઃખ તથા વ્યાધિ જલદીથી જતાં રહેશે; ચિંતા, સંશય, અને વ્યાકુળતાને સેવશે નહિ; દૈવી શક્તિને ખીલવશે, ને ધર્મ શાસ્ત્રો તથા તત્ત્વ વિદ્યાના ગ્રંથો વાંચશે, અને નવરા કદાપિ ખેરી રહેશે નહિ.

સંધિસમય—

મકર તથા કુંભ રાશિનો સંધિ સમય તા. ૨૦ થી ૨૬ જાનેવારી સુધીનો છે, તેમાં જન્મેલ મનુષ્યો ધંધાથી સુખી, બુદ્ધિશાળી, શાંત, ને અસાધારણ ચોક્કસ હોય છે; કરકસરથી સંપત્તિ મેળવે છે. ઢંગ ધડા વિનાના ઉદાર, હૃદયપારના હઠીલા ને પરાપકારી હોય છે. સ્ત્રીઓ પણ કુશળ હોય છે.

મીન રાશિ.

* મીન રાશિના સૂર્યનું ફળ.=(☉ in ♋).

સમય—તા. ૧૯ ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨૦ મી માર્ચ સુધી.

સ્વામિ—ગુરુ.

નંગ—લસણીઓ, હીરો કે મુજ પરખા.

રંગ—સફેત.

શીલ+—દ્વિસ્વભાવ, આપોક્ષિકમ, ને જળ તત્ત્વ.

અવયવ—પગનાં તળીયાં.

સ્વભાવ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો આકર્ષક, સામાન્ય લાગણીવાળા, અદૃઢ, અસ્થિર, તથા ખંતીલા હોય છે, પણ ન્યારે જુસ્સો નરમ પડી

* મદુઘનમ્વિવ્રતતઃ સુખ । નિજજનાદપિગૃહમહામયમ્ ॥

વિનવર્તા રુદેમિમત્તોમદેવ । સજનતોજનતોષદસમ્મતિઃ ॥ ૧ ॥

+ વધુ શીર્ષ માટે જુઓ પત્ર ૫૫.

ગયેલો હોય છે, ત્યારે તેઓ ચિંતાતુર, ઉદાસ, અને નિરાશ હોય છે. પણ અને આગતા સ્વાગતા કરનાર હોય છે. તેઓ નિરાધાર અને મુંગાં પ્રાણીનું કિત ઇચ્છે છે. તેઓ મંબીર હોવાથી પોતાની મરજીથી પોતાનું દુઃખ ખીજીને જાહેર કરતા નથી; તેઓ અનુકરણ કરનાર, શાંતિવાળા, દયાવાળા, ઉદાર, ચાલાક, અને ઉપયોગી કામની જોખમદારી માથે લેનાર હોય છે, તેઓ ધણા વખત સુધી રાખી ન શકાય તેવો બાલ્યનો દેખાવ રાખે છે. જ્યારે તેઓ ચિંતારહિત હોય છે ત્યારે ધણાજ ઉમદા સ્વભાવના, દયાળુ, અંદરથી આગળ પાછળની સ્થિતિને ધિક્કારે છે. નીચે પડવાના બચવાળા હોવાથી તેમને પોતાનાં કૃત્યોના પરિણામ રૂપે દરિદ્રતાનો ભય હોય છે, અને કળ તેનું તે મેળવે છે; આ રાશિવાળા કેટલાક લુચ્ચા, પ્રપંચી, ખંદા ને યુક્તિખાજ હોય છે, ને કેટલાક પ્રમાણિક અને સારા હોય છે. તેઓનાં હૃદય વિશુદ્ધ હોય છે. છતાં ખીજના કહેવાથી કાંઈક વખત ખોટું કરી ખેસે છે. પોતાના નસીબનો પોતાને ભય હોય છે, તેઓને એકી સપાટે સર્વ ખોવાનો, અને મેળવવાનો ભય હોવાથી કંઈ પણ કાર્ય કરી શકતા નથી. તેઓમાં જોડો ગુપ્ત પ્રેમ, પ્રમાણિકપણ ને હદ ઉપરાંત વિશ્વાસ હોય છે, જેથી તેઓ ઠગાય છે, તેઓ પોતાના મિત્રો પ્રતિ વફાદાર અને પોતાના અનુરાગી તરફના દોષનો અસ્વીકાર કરનાર હોય છે; આ રાશિમાં જન્મેલા સંગીત શાસ્ત્રી, દલાબિસ, કવિ, ને લેખક હોય છે. આ રાશિવાળા મનુષ્યોની લેખન શૈલી નિર્મળ અને શુદ્ધ હોય છે. તેમનામાં વશીકરણ કરવાનું મનોખજ હોવાથી તેઓના સહવાસથીજ દુઃખીને શાંતિનું તથા સુખનું જ્ઞાન થાય છે; તેઓની પરોપકારી વૃત્તિને લીધે તેઓના જળની હાનિ થતાં તેઓ બ્યાધિના ભોગ થઈ પડે છે. ખીજની પાસેથી કશું માગવાનો સ્વભાવ હોતો નથી. લેવા કરતાં આપવું તેમને ખુબ ગમે છે. સધળા ધર્મમાં સત્યતા છે. એવું તેમને ગળે ઉતરતું નથી. તેઓને ગુપ્ત વિદ્યા, અધ્યાત્મ શાસ્ત્ર, અને તત્ત્વ વિદ્યાનો અભ્યાસ લાભકારક છે. તેઓ ખોટા ભયનાં અનુમાનો કરી દુઃખ, અકરમાત, અને માઠા સમાચારોની નિરંતર વાટ જોઈ પોતાના આયુષ્યનો ક્ષય કરે છે; આ રાશિની સ્ત્રીઓ પુરૂષો કરતાં ધણીજ બેદરકાર, અને વસ્તુઓ ખોનાર, ધરતું ધંધોલીયું કરનાર, સગડમ સ્વભાવવાળી, અને અચોક્કસ હોય છે. આ મનુષ્યોમાં જ્યારે હંઠ અને દુરાગ્રહ પ્રવેશે છે, ત્યારે તેઓ પોતાનું જ્ઞાન ખૂટી જઈ ન ખોલવાનું ખોલે છે; ને ન કરવાનાં મૂર્ખાઈ બુદ્ધિનાં કામો કરે છે.

ત્રિભાગ—

- (૧) તા. ૧૯ ફેબ્રુઆરીથી મહીનાના અંત સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો શાંત રીતે લોભી, ને ઉચ્ચ સ્વભાવને લીધે ધાપ્સત માનને મેળવે છે. તેઓ સારા યજ્ઞમાન અને ગ્રાહક બને છે.
- (૨) તા. ૧ લીથી ૧૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો ચાક્રાક, તેમજ ઉછમી હોતા નથી. તેઓ ચીઠીયા, ખીકણ, સંસારીક ઉપાધિવાળા, અને વૈભવ ખાતર ફરજને લજનાર હોય છે; આ સમય ભાગ્યશાળી મણાનો નથી, ને તેમાં ધણા ધાર્મિકો અવતરે છે.
- (૩) તા. ૧૦ થી ૨૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો વિરામ વિનાના, ધણાજ સ્વાભિમાની, ધાર્મિક, સ્વમાવસ્થા જેવી સ્થિતિમાં રહેનાર, ને ખીન અનુભવી હોય છે.

અંતિમ—

- (૧) ખંદા ને ખીજથી પારખી નહિ શકાય તેવા હોય છે.
- (૨) ધણાજ સારા સ્વભાવના હોય છે.

ધંધા-પ્રવૃત્તિ—

આ રાશિમાં જન્મેલ મનુષ્યો બુકડીપર (ચોપડા લખનાર), શ્ટોર કીપર (બંડારી), ચાકરી કરનાર, ખલાશી, ગાડીવાન, નવલકથાકાર, અને હિસાબી કામ કરનાર હોય છે; તેઓમાં સંગીત શાસ્ત્રી, કવિ, ને લેખકો પણ હોય છે.

સખ કે સંબંધ—

આ રાશિવાળાએ તા. ૨૩ ઑક્ટોબરથી તા. ૨૧ મી નવેમ્બર સુધીમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાથે અથવા કર્ક, મીન ને મકર રાશિના ચંદ્રવાળા સાથે સખ કે સંબંધ બાંધવો અનુકૂળ છે. તેમ કન્યા અને મકર રાશિના સૂર્યવાળા સાથેનું સખ પણ સાલકારક છે. આ રાશિવાળાએ તુલા તથા ધન રાશિના સૂર્યવાળા સાથે કદાપિ સખ કરવું નહિ, તેઓએ કન્યા તથા મકર રાશિવાળા સાથે મિત્રતા કરવી.

શરીર-રોગારોગ્ય—

આ રાશિવાળાનાં મુખ ભરાવાદાર, નેત્ર સૌમ્ય ને, ખુમારીવાળાં, તથા ખભા ગોળ હોય છે. તેઓનો બાંધો મજબુત હોતો નથી; ક્ષય, તથા લોહીવિહાર, અપચો, શરદી, સંધિવાયુ, વિગેરે દરદો થવાનો તેઓને સંભવ હોય છે. તેઓએ સારી તખીઅત ખાતર દરેક બાબતમાં હલપારની ચિંતા કરવાનું છોડી દેવું. તેઓને આત્મ તિસ્કારને લીધે ભારે મંદવાડ થાય છે. મસ્તક, પીઠ તથા પગના વ્યાધિના સંભવો છે. આ મનુષ્યો પોતાના સુખના બેદરકારી હોય છે, તેથી વારંવાર દુઃખી તથા વ્યાધિ મસ્ત થાય છે; ખોરાક સંભાળથી થોડો ને સારો લેવો; પ્રવાહી પદાર્થો ઓછા લેવા. ચેપી જગ્યાઓ અને ચેપી રોગોથી દૂર રહેવું.

હિતકર બોધ—

તમે સર્વદા વિશુદ્ધ જીવનગાળી, સર્વ સાથે માયાથી વર્તજો, ક્રોધ, ઇર્ષ્યા ને અપમાને ત્યજજો; કાવ્ય, જીવન ચરિત્રો, ને સાસ્ત્ર વાંચજો, સદાચરણીની સોખત કરજો; ચિંતા, અધૈય; અને ચીઢીયાપણાને સેવશો નહિ; ખીજના કામમાં માથું મારશો નહિ, ઠાઈ પણ ધર્મને વખોડશો નહિ, ને મતાંધતાને સેવશો નહિ. ખેતર અને મેદાનમાં નિરંતર કસરત કરજો, ઓછું ખોજજો.

સંધિ સમય—

કુંભ તથા મીન રાશિનો સંધિ સમય તા. ૧૯ થી ૨૫ ફેબ્રુઆરી મુધીનો છે. તેમાં જન્મેલ મનુષ્યો વિવ્રક્ષણ હોય છે; તેઓ ધન સંચયની ઇચ્છાથી ધંધામાં નિયમિત, અને સત્યતા તથા પ્રમાણિકપણાને વળગી રહે છે; ને આપેલું વચન પાળવામાં બેદરકાર, વિવિધ રંગોના શોખિન, પોતાના કામની વાતોના રસીયા, ને રંગીલા હોય છે; ધણાંજ દુઃખી વિવાહિત સ્ત્રી પુરુષો આ સમયમાં જન્મેલ જોવામાં આવે છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં લખેલ ફળ સૂચની રાશિ પરત્વે છે નામ અથવા ચંદ્ર રાશિનું ફળ દશમા પરિચ્છેદમાં લખેલું છે.

મેષ—બુદ્ધિવાન્, સાહસીક, રક્તપિત્તવાળો, વિકારી, રાજા, વિજયી, પરાક્રમી, ઉદાર, હિંમતવાન્, કીર્તિવંત, શત્રુના ભયવાળો ને વિશ્વ.સુ.

વૃષ—પશુથી સુખી, પાણીનો ભય, ઉત્તમ વસ્ત્ર વાપરનાર, મુગંધી-ના શોભિન, અભિમાની, હિંમતવાન્, વિશ્વાસુ, શત્રુતાના શોભિન ને વિજયી.

મિથુન—ગણિત શાસ્ત્રી, પ્રખ્યાત વક્તા, અત્યંત નમ્ર માયાળુ, દયાળુ, વિનયી, ઓછા ભાગ્યશાળી, ને બીજાથી ઠગાઇ જનાર.

કર્કે—ધનવાન્, જ્યોતિષી, ને દુષ્ટ, આનંદી, આળસુ, રમત ગમત-માં સમય ગાળનાર, સ્ત્રી સંગી, અતિશય ઉદાર, ને માદક પદાર્થને વળગી રહેનાર.

સિંહ—સ્થિર બુદ્ધિ, અત્યંત કીર્તિમાન. રાજ્યાશ્રયી, બીજાને સંતોષ આપનાર. પ્રમાણિક, માનવંત, હલકાં કાર્યને ધિક્કારનાર, નિયમિત મિત્રનો વિશ્વાસુ, શત્રુને ક્ષમાવંત, ઉચ્ચ સ્વભાવ, રાજ્ય અને સત્તાનો શોભિન, લોભી ને અભિમાની.

કન્યા—ધીમું બોલનાર, રાજ્યાશ્રયી, કીર્તિમાન, બુદ્ધિમાન, આનંદી, શાસ્ત્રી, સ્વતંત્ર, દરેકને મન ગમતો, ને રીતસરનો એશઆરામી.

તુલા—અત્યંત પહીકણ, જનવિરોધી, ને પાપી. ઉઠાઉ, હિંમતવાન્, સ્વતંત્ર, અત્યંત ઉદાર, અભિમાની, પોતાને માટે સારો અભિપ્રાય ધરનાર, માનવંત, મુશીલ, શત્રુ પક્ષમાં અને લોભની બાબતમાં કમનચીબવાન.

વૃશ્ચિક—કૃપણ, કલેશ કરનાર, અગ્નિ, વિષ અને શસ્ત્રથી પીડા-વાન, માતૃપિતૃ વિરોધી, બુદ્ધિવંત, પ્રજાંચી, જંગીર, લોભી,

ઉચ્ચગામી, દરેક કાર્યમાં કુશળ, ખીજને અણુગમતો,
ને દરીયા ઉપર સુખી.

ધન—પોતાના મનુષ્યોનો વિરોધી, સુજન. ભક્ત, યજ્ઞવાન,
મહાન અને ઉચ્ચતમ વસ્તુને ચ્હાનાર, સ્વતંત્ર, સુશીલ,
ઘણેજ ઉદાર, કીર્તિ ને ઇલકાળ મેળવનાર તથા ધર્માત્મા.

મકર—પ્રવાસી, સ્વજન શત્રુ, દરિદ્રી, નિરૂત્સાહી, દુઃખી,
પ્રમાણિક અને આનંદી સ્વભાવને લીધે સર્વત્ર માન
ને ખ્યાર મેળવનાર, સ્ત્રીસંગી ને કવચિત ઉત્તરણીયો.

કુંભ—ઠગ. મિત્ર રહિત, ને દયાળુ. સુગ્રીવ, પ્રમાણિક પરોપકારી,
અભિમાનીને સત્તાની ઇચ્છાવાળો.

મીન—ધનવાન, વ્યાપારી, ને સદ્બુદ્ધિવાળો. ઉડાઉ, ખર્ચાલ,
ને મદ્યપી, સ્ત્રીસંગી, રમતગમતમાં આનંદી અને વ્યભિચારી.

હિતકર બોધ વિગેરેનો અંશ શ્રીમદ્ ઉપેન્દ્ર ભગવાનની
આજ્ઞાનુસાર આ પુસ્તકમાં દાખલ કર્યો છે. વધુ ખુલાશા માટે
જુઓ શ્રી મહાકાળ પુસ્તક ૧૬—૨૦—૨૧.

પરિચ્છ :- ૧૦ Chapter X.

ચંદ્ર રાશિ:

The Moon represents the Negative influence.

" Leo. "

" કાલ્મારમાદિનકુલવનસ્તુદિમગુ: " ॥ ૧ ॥

સૂર્ય જગતમાં આત્મા તથા પિતા રૂપે છે, અને ચંદ્રમા મન માતા રૂપે છે. સૂર્ય મહેા કરતાં ચંદ્રમા પૃથ્વીની તદ્દન નજદીક છે. ખીજા મહેા કરતાં ચંદ્રમાની અસર જળ, સ્થલ, વનસ્પતિ અને પ્રાણી વર્ગ ઉપર સંપૂર્ણ રીતે વ્યાપી રહેલી છે.

સૂર્ય સત્તાથી ઉદ્ભવેલ હૃદયગત સંકલ્પોને મનોવૃત્તિઓમાં દાખલ કરી અમલમાં મુકનાર મન રૂપી ચંદ્રમા છે. તેટલાજ કારણથી મનુષ્યોનાં નામ પણ ચંદ્ર રાશિ ઉપર પાડવામાં આવે છે; એટલે ચંદ્રરાશિ અથવા નક્ષત્ર ચરણબેદના અક્ષરો ઉપર નામ પાડવામાં આવે છે. કેટલીક વખત ચંદ્રરાશિ ઉપર માતાપિતા પોતાનાં બાળકોનાં નામ ન પાડતાં પોતાની ઈચ્છા અનુસાર નામ પાડી દે છે. તેમ થવામાં પણ જે રહસ્ય સમાયેલું છે, તે એ છે કે, જે જે અક્ષરો ઉપર તેઓ નામ પાડે છે, તે તે પ્રત્યેક અક્ષરોમાં " ગુપ્ત બેદ " + રહેલો હોય છે, અને તેના ઉપરથી પણ દરેક મનુષ્યોનાં શુભાશુભ બાવી રૂળ તથા સ્વભાવ વિગેરે જાણી શકાય તથા જોઈ શકાય છે; તેમજ હસ્તાક્ષરના મરોડ જોઈ બાવી રૂળ તથા સ્વભાવ વિગેરે જાણી શકાય છે.

* વધુ ખુલાસા માટે જુઓ " Graphology. "

• x વિવાહે સર્વમાંગલ્યે । નામરાશિનિર્ણયે ॥

જન્મરાશિ: પ્રધાનત્વે । નામરાશિનિર્ણયે ॥ ૧ ॥

દેશે પ્રામે મૃદે મૃદે । સેવાર્થી જ્ઞાનદારકે ॥

નામરાશિ: પ્રધાનત્વે । જન્મરાશિ ન નિર્ણયે ॥ ૨ ॥

કાકિણ્યાં વર્ગસુદૌ ચ । નાદે મૃતે સ્વરોદયે ॥

મંત્રે મુનર્મુદરણે । નામરાશિ: પ્રધાનતા ॥ ૩ ॥

+ આ વિષય ઉપર પ્રથમ પુસ્તક લખવા વિચાર બે છતાં વધુ ખુલાસા માટે " Your fortune in your own Name " નામનું અંગ્રેજીમાં પુસ્તક હાવાનું છે તે વાંચો.

(૧) જન્મરાશિ; (૨) અને નામ રાશિ.

રાશિના ઉપર મુજબ બે ભેદ છે.

(૧) જન્મરાશિ, વિવાહમાં, માંગલીક પ્રસંગમાં, યાત્રા વિગેરેમાં તથા ગ્રહ ગોચર જોવામાં જન્મ રાશિ લેવી; તેમાં નામ રાશિની ગણના કરવી નહિ.

(૨) નામ રાશિ દેશ, ગામ ને ધર, તથા યુદ્ધના પ્રસંગમાં, નોકરીની બાબતમાં, ને વ્યવહાર કાર્યમાં, વાદમાં, દૂતમાં, સ્વરોદયમાં, મંત્ર અને પુનર્વિવાહમાં નામ રાશિ જોવી; આ કાર્યોમાં જન્મ રાશિની જરૂર નથી.

જ્યાં જન્મ રાશિની ખતર ન પડે ત્યાં જગન વિગેરે કાર્યમાં અને ગોચર જોવામાં નામ રાશિ ઉપરથી જોવું. ને જે નામ દષ્ટ બોલાવવાથી ઉંધતો માથુસ ભગી ઉઠે ને જે શબ્દોચ્ચારથી તે ગતિ કરે તે નામના અક્ષર ઉપરથી રાશિનો નિર્ણય કરવો.

મેષ ચંદ્ર. ☉ in ♈

* મેષ રાશિના ચંદ્રનું કૃત.

[અશ્વિની, જરણી, ને કૃતિકા (૧) પાદ)

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો કેટલીક બાબતમાં ઝનુની, લાગણી વાળા, ચીઢીયા, ક્રોધી, દુરાગ્રહી, સ્વતંત્ર, ઉપરીને તાબે ન થનાર, સ્વચ્છંદી, અસ્થિર, લાગણીઓને વશ, અવિનયી, કાર્તિ અથવા અપકાર્તિને મેળવનાર, જન સમુહ ઉપરે સત્તા બોગવનાર, કાર્યમાં અગ્રેસર, વિખ્યાત, અને મુખ્યપદ ધારણ કરનાર હોય છે; તેઓ દયાળુ વૃત્તિ વિનાના, સહેજ કમનસીબવાળા, વિચિત્ર રીતે આગળ વધનાર, અને કાર્ય દક્ષ હોય છે.

વિવાહઘટનં પૈવ । લગ્નજં પ્રહર્જં વલં ॥

નામામર્ષિતયેસ્સર્વ । જન્મ ન જ્ઞાયતે વદા ॥ ૪ ॥

પ્રસુતોયેનજાગર્તિ । યેનગચ્છતિ જામ્નિતઃ ॥

તત્રનામ્નાદિમોવર્ણો । પ્રાણસ્તસ્માજ્ઞનિર્જયઃ ॥ ૫ ॥

* સ્થિરવનો રહિતઃ સુજનૈર્નરઃ । સુતયુતપ્રમદાધિખિતોમયેવ ॥

અજગતો દ્વિજરાજહાતરીવ । વિમુતયાકુતયાસ્વકુલીર્લિમાન્ ॥ ૬ ॥

તેઓને તાવની અથવા મસ્તકની વેદના થવાના સંભવ રહે છે. માઆપની સાથે અણખનાવ અથવા વિરહ હોય છે, કિંવા તેઓ વહેલાં મરણ પામે છે. તેમની જીવંતીમાં માતા મુખ્ય ભાગ કાઢી પશુ રીતે ભજવે છે, મિત્રોથી ગુમ અને તેમની સલાહ વિના સાર અને નહાર કાર્ય કરે છે. તેઓ ગુમ શાસ્ત્ર અને માનસિક શાસ્ત્રના શોખીન હોય છે. તેમના કાર્યમાં ગુમતાનું વક્ષણ અને ફરજ હોય છે. તેઓનો ધંધો ગુમ, દલકો, અથવા પોતાની અપસંદગીનો હોય છે; તેઓ કવચિત્ અપકીર્તિ મેળવે છે, અથવા કોઈ પશુ જાતના બદનામનો તેઓને ભય હોય છે.

વૃષભ ચંદ્ર ૭ in ૪

+ વૃષભ રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[કૃતિકા (૩) પાદ, રોહિણી ને મૃગ શીર્ષ (૨) પાદ.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાંત, લાગણી રહિત, ખંતીલા, દદ નિશ્ચયી, ધારેલ ધારણા પૂર્ણ કરનાર, આશાવંત, લોભી, શ્રેષ્ઠ થવાની પ્રત્યાવાળા, સ્થાપિત રીતરીવાજને અનુસરનાર, કુદરતથી જુના વિચારને વળગી રહેનાર, બદારના દેખાવ અને ફેરફારોને સામા થનાર હોય છે. તેઓ ધન, મિત્રો, ધરો, તથા જમીન મેળવે છે. તેમ તેઓ જમીન, ધર, ને વજનદાર માસને લગતા ધંધા કરે છે, અથવા આપના ધંધામાં વિજ્ય, અને માઆપ પૈદ્રી કાઢનો વારસો તેઓ મેળવે છે; કવચિત્ તેઓને પોતાની માતાનું રક્ષણ કરવું પડે છે અથવા તેઓ તરફથી તેમની માતાને દ્રવ્ય લાભ થાય છે. કવચિત્ ગુમતા ને ભેદ ભરેલો દલકો કે નિર્દિત ધંધો લાભકારક હોય છે. જો કુંડળીના બીજા મહેા પ્રતિકુળ ન હોય તો તેઓ ધનદાય થાય છે, અને પોતાની પ્રથમની સ્થિતિમાં મુધારો કરે છે. તેઓ પાણીને પ્રવાહી પદાર્થના ધંધાથી, અને નદી કે દરીયાઈ કિનારા ઉપર રહેવાથી સુખી થાય છે; તેઓને કમ્પની, હોલસેષલ વ્યાપાર, જોડાણ કે સોસાઈટીથી પણ લાભ થાય છે. તેઓને લગ્ન, નાની મુસાફરી, લખાણ, સદાઓ, સંગીત, ચિત્રકળા, મિત્રો ને કમ્પનીથી સારું સ્થેણું છે; તેમને ભાઈઓ કરતાં બહેનો વધારે હોય છે, અને તેમની સાથે જીવિતપર્યંત સારો સંબંધ રહે છે, તેઓ સુશીલ, તત્વવાદી, વિનયી, ને વ્યભિચારી હોય છે.

† સ્થિરગતિ સુવર્તિ કમનાંયતા । કુશલતાદિનૃનામુપમોગતામ્ ॥

દુર્ગમોદિમગુઃ શુભમાદિસેવ । સુકૃતિભઃ કૃતિભઃસુખામિ ચ ॥૧॥

મિથુન ચંદ્ર = ૭ in ૫૨

* મિથુન રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[મૃગશીર્ષ (૨) પાદ, આર્દ્રા, પુનર્વસુ (૩) પાદ]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો બુદ્ધિશાળી, તથા વાંચન, અભ્યાસ, શાસ્ત્ર, અને વિદ્યાના કામોના શોખિન હોય છે. બુદ્ધને અને ત્રીજા ધરને લગતા તેઓ ધધાકરવાના વક્ત્રુવાળા, શરીર અને મનથી ચાલાક, વારંવાર રહેઠાણ બદલનાર, એક કરતાં વધારે ધરવાળા, વારંવાર નાની મુસાફરી કરનારને બહુ કામગર હોય છે. ફરવાનું, સ્વારી કરવાનું, રમવાનું, અને લોકોને ઘેર જવાનું બહુ હોવાથી તેઓ ધણી વખત ધરની બહારજ હોય છે; તેઓ હાથનાં કામ કરનાર, યુક્તિબાજ, બુદ્ધિથી જીવન ગાળનાર, મુસાફર, વેચનાર, બાપણકાર, કલાકર્, લેખક, ચોજક, એડીટર, કોતર કામ કરનાર તથા હુજર, અભ્યાસ, અને બાપાથી ધન મેળવનાર હોય છે. તેઓ એક કરતાં વધારે ધંધો કરનાર અથવા ધંધો બદલનાર હોય છે. તેઓને ઓરમાન માતા, ભાઈ, કે બહેનો હોય છે; તેઓનું મન, અસ્થિર અદદ, અને ખંત વિનાનું હોય છે. કુંડળીમાં બીજા ગ્રહો સારા ન હોય, તો તેઓ લુપ્ત, દગલબાજ ને અપ્રમાણિક હોય છે. તેમને તેમની માતા પાસેથી અગર તેના કુટુંબ તરફથી ધન મળે છે. તેઓ ચહેરામાં અને માનસિક શક્તિમાં પોતાની માતાને મળતા હોય છે.

કર્ક ચંદ્ર ૭ in ૭

+ કર્ક રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[પુનર્વસુ (૧) પાદ, પુષ્ય ને આશ્લેષા.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો સુખશાંતિને ચલાનાર, ધરના સુખી, ધરમાંજ પડી રહેવાની ટેવવાળા, અને ધરનેજ વળગેલા હોય છે; તેઓ

* વિચકરઃ કરમસ્વયુતોત્તરઃ । સુરતસૌખ્યમરોયુવતિપ્રિયઃ ॥

મિથુનરાશિગતોદિમગોમવેત્ । સુજનતાજનતાકૃતગૌરવઃ ॥ ૧ ॥

x જુઓ પાત્ર ૬૧.

x મૃતકલાવકર્મિરુદ્ધતયઃ । કુસુમગંધકાશવકેલયઃ ॥

કિકિવરાસર્પકીરવતેવિષૌ । નસુમતીસુમતત્સિદ્ધીકલ્પયઃ ॥ ૧ ॥

ખાસ કરીને માતાના વધારે સંબંધવાળા, માયાળુ, સખ્ય, કૃપક, અસ્થિર અને લાગણીવાળા હોય છે. તેઓ અસ્થિર ચિત્તના હોવાથી આબુખાબુની સ્થિતિથી ઘેરાયેલ, અન્યના રીતરીવાળે અને વિચારોને ગ્રહણ કરનાર, તથા અન્યના સુખ દુઃખની સાથે હર્ષ શોકમાં ભાગ લેનાર હોય છે. જો તેઓ ખીજા કાઠની સલાહ કે તેમના કહેવા પ્રમાણે વર્તે છે તો તેઓ ધણાજ ભાગ્યશાળી નિવડે છે, પણ જો જન્મભાગમાં પુરુષ રાશિ કે ગ્રહ બલવાન હોય તો તેમ થતું નથી, ને મંગળની બલવાન સત્તા નીચે તેઓ બહુજ દદ અને સ્વતંત્ર થાય છે. તેઓ કામ કરવાની, ચાળા પાડવાની, ખીજના વિચારો અને લાગણીઓ દર્શાવવાની ચાલાકીવાળા હોય છે. તેઓ સંગીત, ચિત્રકળા, કવિતા, યોગ, ધર્મ, અને ખગોળ શાસ્ત્રના જાણનાર થાય છે. આ મનુષ્યો જલતત્ત્વવાળા હોવાથી, પાણીની ખાબુમાં રહેનાર, દરિયાઇ મુસાફરી કરનાર, દરિયાને લગતા અથવા પ્રવાહી પદાર્થના ધંધા કરનાર હોય છે; તેઓ જમીન, વહાણ, ઘર ને મીલકતથી ભાગ્યશાળી નિવડે છે. આ રાશિવાળાને છોકરાં ધણાં થાય છે.

સિંહ ચંદ્ર ૭ in ૮

* સિંહ રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[મધ્યા, પૂર્વા ફાલ્ગુની ને ઉત્તરા ફાલ્ગુની (૧) પાદ.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો ભાગ્યશાળી, સારી ઉચ્ચ માનવંત સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરનાર, અન્યના ઉપર ઉપરી તરીકે અમલ ચલાવનાર મેનેજર, કે યોજક તરીકે સત્તા ભોગવનાર અને રાજ્યાશ્રયી હોય છે. તેઓને ધન, માતા પિતા પૈકી કોઈનો વારસો, ધનાઢ્યો પાસેથી ધનની મદદ અને મોટા લોભની કૃપા, તથા તેમની પાસેથી જોઈતી મદદ મળે છે. તેઓ પાંચમાં ધરને લગતા ધંધાથી+ ધન મેળવે છે; તેઓ વૈભવ, મોજમઝાહ, સુગંધી, રત્નો, ને સારાં વસ્ત્રોના શોખિન હોય છે; તેઓ લોભી, મુખ્ય જાતની ઇચ્છાવાળા, પબ્લીકમાં બહાર આવવાની ખીલકુલ આનાકાની નહિ કરનાર, માનવંત, ઉદાર, મોટા મનના, સુશીલ, સુદ અંતઃકરણવાળા, શ્રદ્ધિશાળી અને અંતર્યાની હોય છે. તેમને સ્ત્રી પ્રિય હોય છે,

* અષ્ટકકામનવાનમનોરથં । ગૃહકર્ત્ત્ત્વ ચ ગલોદરપીડનમ્ ॥

જિજ્ઞસિર્જનરાજનલામુખી, યિત્તુતેજ્ઞુતેજ્ઞવિહીનતા ॥ ૧ ॥

+ જુઓ પૃષ્ઠ ૯૩.

તેઓ ગાયન, ચિત્રકળા ને કવિતાના શોખિન હોય છે; પિતાને માટે આ રાશિ પ્રતિકુળ હોવાથી બીજા ગ્રહોની નયજા અસર સાથે બળતાં પિતા કે ઉપરી સાથે ઉપાધ ઉત્પન્ન કરે છે.

કન્યા ચંદ્ર ૭ in ૧૧

* કન્યારાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[ઉત્તરા શ્વેતુની (૩) પાદ, હસ્ત, ને ચિત્રા (૨) પાદ.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણીજ બુદ્ધિવાળા હોઇ બુદ્ધિવંત ધંધા કરનાર, સારી સ્મર્થ શક્તિવાળા, અને સહેલાઇથી બચુનાર હોય છે. તેઓ છદ્મ અને ત્રીજા ધરના ધંધા x કરનાર જેવા કે નોકર, મેનેજર એજન્ટ, દરકોઇ રીતે તામેદાર, અનાજ અને ખોરાકને લગતા વ્યાપારી, ખેડુત, કંદોઇ, મોદી, તથા દવા, રસાયન, અને વનસ્પતિને લગતાં કામ કરનાર, દાખતર, કામ્પોન્ડર, અને કેમીસ્ટ હોય છે. તેઓ જાંતે વિશ્વાસુ અને ભાગ્યશાળી નોકર હોય છે. અથવા નોકરોથી કે હાથ નીચેના મનુષ્યોથી ભાગ્યશાળી નિવડે છે. બીજા ગ્રહની ખાસ અસર ન હોય તો શાંત, પ્રમાણિક, અદ્ભુત, નિર્લોભી, અને ઢાંગ વિનાના હોય છે; પોતાની તથીઅત અને માતાના સુખ માટે આ યોગ સારો નથી. ચંદ્રાશ્રિત રાશિના પ્રમાણમાં તેઓના શરીરના અવયવોને રોગ થવાના સંભવો હોય છે. તેઓને ઘણા મિત્રો થાય છે, તેમાં મુખ્યત્વે કરીને સ્ત્રી મિત્રો બહુ હોય છે. કાંઇ પણ કંપની, પેટી, કે સોસાયટીના વલગણુવાળા તેઓ હેય છે. તેઓને નાની મુસાફરી કરવાના, અને સેક્રેટરી, ફ્રીટ, ક્લાર્ક કે સ્ક્રીવ આસ્તર તરીકે કામ કરવાના સંભવો હોય છે.

તુલા ચંદ્ર ૭ in =

* તુલારાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[ચિત્રા (૨) પાદ, સ્વાતિ, ને વિશાખા (૩) પાદ.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો લોકપ્રિય, પ્રતિભાતિ આકર્ષક, અ.

* સુવર્ણભિન્નિપ્રમદાગ્નન । પ્રવલકેલિવિલાસકુતૂહલઃ ॥

વિમલશીલસુતાગ્નનોરસઘૈઃ । સુવિધિનાવિધિનાસહિતઃપુમાન્ ॥

x જુઓ પૃ ૯૧ ને ૯૪.

* સુવતુરંગમવિક્રમવિક્રમ । દ્વિજસુરાવનદાગ્નમનાપુમાન્ ॥

લલિવિતૌલિગીલેવદુવારમા । વિવમલસંમલસંવિલવિક્રમઃ ॥ ૧ ॥

વિજયી હોય છે. ગાયન, કવિતા, અને હુન્નરના શોખિન હોય છે. તેઓ માયાળુ, સુશીલ, દયાળુ, અને મિત્રોવાળા હોય છે. તેઓ માયાપથી અને તેમાં ખાસ કરીને માતા તરફથી વારસામાં ધર તથા મીઠકત મળેલી હોવાથી ભાગ્યશાળી હોય છે. કંપની, સોસાયટી, અને મિત્રોને સ્થાનાર હોય છે. તેઓનું નસીબ અને અંદગીના મુખ્ય ખતાવે તેમનો સાથે ખીજઓના બેડાણુથીજ અનેકાં હોય છે. તેઓ ખીજઓથી અને તેમાં પણ મુખ્યત્વે કરીને એકજ મનુષ્યની દોરવાનું જાય છે. તેમને એકલા ધંધામાંજ નહિ, પણ અંદગીનાં ખીજ ધણાં કાર્યોમાં ભાગીદારી હોય છે. તેઓ ખાસ અદ્દ થયા સિવાય ખીજ ઉપર આધાર રાખે છે, અને દરેક પ્રસંગોમાં કોઇની પણ સાથે ભગવાની મુખી થાય છે. એક અગર ખીજ બાબુના માયાપ તરફથી આ મનુષ્યોના જનમાં મદદ થયા રોય હોય છે. ધંધામાં પણ તેમજ હોય છે. પરણુનાર દંપતિમાં પણ ઉપર અને સ્થિતિમાં તફાવત હોય છે. ધંધાના ભાગીદારમાં પણ તેમજ હોય છે.

વૃશ્ચિક ચંદ્ર (♏ in M)

• વૃશ્ચિક રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[વિશાખા (૧) પાદ, અનુરાધા ને જ્યેષ્ઠા.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણાજ દદ, નિશ્ચયી, સ્વાશ્રયી, ખાતરીવાળા, અને પોતાની તાપણી પોતેજ ઓજવનાર હોય છે. આ મનુષ્યો આજ્ઞાક, ખરું ઓજનાર, જુરસાવાળા, મહેનતુ અને દુનિયાની સારી ચીજોના શોખિન હોય છે. તેઓ સ્થિર વિચારવાળા હોઇ કંઈ પણ ફેરફાર કરવાને સ્થાતા નથી. તેઓ કોઇની વૃત્તિઓને વશ ન થતાં ધણાજ દુરાગ્રહી હોય છે. છતાં સ્વાર્થની ખાતર અસ્થિર અને વારંવાર ગભરાટ કરી મુઠા અનેક ફેરફાર કરનાર હોય છે. તેઓ ચીઠીયા, કોપી, વૈર લેવાની વૃત્તિવાળા, અને જે ખીજ મહોની નખળા અસરની મદદ હોય તેા વ્યભિચાર અને દારૂ વિગેરેની ખોટી ટેવોવાળા હોય છે; આ ફળદ્રુપ રાશિ હોવાથી તેઓને છોકરાંની સંખ્યા વધારે હોય છે, તેમાંથી એકાદ સંતાનનું મરણ થવાથી અથવા તે દ્વારા તેઓ ભયમાં

* શશચેદિસરિસૂવગેનરો । નૃપદુરોદરજાતધનકલ્પઃ ॥

કલિહર્ષિર્લિલકઃ કલ્પમાનસઃ । કૃષ્ણમનાઃ કામનારહસોભવેન્ ॥ ૧ ॥

આત્મી પડે છે. તેઓને તાવ તથા નીચલાં આંતરડાંનાં, બસ્તિનાં, અને ગુણ તથા ઇન્દ્રિયનાં દરેકો થવાનો સંભવ હોય છે. માતા તથા માતૃપક્ષ માટે આ યોગ સારો નથી. તેઓ દારૂ પીવાની, વ્યભિચારની ને કઠોર વાણી બોલવા વિગેરેની કુટેવોવાળા તથા અપકીર્તિના ભયવાળા હોય છે. તેઓ યોગ ધર્મ અને ગુપ્ત જ્ઞાનના શોખિન હોય છે; તેઓના જન્મ પહેલાં કે પછી થોડા સમયમાં અથવા તેમની પહેલી જીંદગીમાં કુટુંબમાં એકાદ મરણ થાય છે, ને તે મરનારની સાથે તેમનો બહુજ સંબંધ હોવાથી તેની મીઠકતના દ્રશ્ય અથવા મરનાર જે કામ ધંધો કરતો હોય તે પૈકી કેટલાંક કામ તથા ધંધો તેઓને કરવાના હોય છે. પ્રતિ જાતિ, આકર્ષક ને પુરુષો લગતી મુખી હોવા છતાં પણ કુસંપના ભયવાળા હોય છે. વારસાથી અને લગતી કે સહિયારાથી મુખી થાય છે, પણ જે નબળા ગ્રહોની મદદ હોય તો ઉડાઉ બને છે, અને દુઃખી થાય છે. પોતાના કુટુંબવાળા અને જી-જનઓની ખાતર ખચ કરવાની ફરજ તેમને માથે આવી પડે છે.

ધન ચંદ્ર (૭ in ૪)

* ધન રશિના ચંદ્રનું ફળ.

[મૂળ, પૂર્વાષાઢા ઉત્તરાષાઢા (૧) પા:૬]

આ રશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો યાત્રાક, શાંતિ વિનાના, મન અને તનથી અસ્થિર, શરીરે ચંચળ, રમત, ગમતને કસરતના શોખિન, યાત્રવા માં અને કામ કરવામાં ઉતાવળીયા, વારંવાર ઘર બદલનાર, માનવંત, માયાળુ, શુદ્ધ અંતઃકરણવાળા, અને આનંદી હોય છે; તેઓને ઓછામાં ઓછી એક વખત પણ દરિયાઇ મુસાફરી કરવાનો પ્રસંગ આવે છે. નવમા ધરને લગતા ધંધાના વણણવાળા અને વિખ્યાત હોય છે. તેઓ ધાર્મિક વૃત્તિવાળા હોઇ ધર્મના, અધ્યાત્મ જ્ઞાનના, અને ગુપ્ત શાસ્ત્રના શોખિન હોય છે. તેઓ કુદરતી શિક્ષકો, ભાષણ કર્તાઓ, અને બલિષ્ઠવાદીઓ હોય છે, તેઓમાં અંતર્જાનને લીધે અધ્યાત્મિક જાગૃત, દર અવશ્ય શક્તિ અને સ્વમાવસ્થા વિશેષ હોય છે. તેઓ સંગીત અને કવિતાના

* बहुकलाकुशलोप्रबलमहा । विमलताकलितःसरलाक्तिमा ॥

शशधरेतुचतुर्धरगेवरो । मनकरोनकरोतिबहुव्यवम् ॥ १ ॥

* ગુઓ પા ૬૭.

શોખિન હોય છે, હઠકી કુંડળીવાળા મનુષ્યો વહાણો અને ઘોડાને મગતી રમત મગતો, અને ધંધાઓ કરનાર હોય છે. તેઓ પોતે વિશ્વાસુ કામ કરનાર કે નોકર હોય છે. અથવા તેઓને નોકરો દ્વારા લાભ મળે છે. તેઓ બે ધંધાવાળા અથવા ધંધો બદલનાર હોય છે. પોતે દનક થયેલા હોય છે, અથવા તેઓને ઓરમાન માત કે પિતા હોય છે.

મકર ચંદ્ર (♑ in ♈)

+ મકર રાશિના ચંદ્રજીં કળ.

[ઉત્તરા પાદ (૩) પાદ, શ્રવણ ને ધનિષ્ઠા (૨) પાદ]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારા કે નહારા કાર્ય માટે અથવા કીર્તિ કે અપકીર્તિ માટે પમ્પ્લીકમાં બદાર પડનાર, અને જેવટે પાછા હઠનાર હોય છે. તેઓ સ્વજન મંડળમાં નિંદા કે પ્રશંસાને મેળવનાર હોય છે. જો બીજી રીતે કુંડળી સારી હોય છે તો, તેઓ પોતે માથે લીધેલા કાર્યોમાં લોકપ્રિય થઈ વિખ્યાતિ મેળવે છે, અને નબળા પ્રહતી કુંડળી વાળી મનુષ્યો નિંદા અને શોકને અનુભવે છે. તેઓમાં રાજ્ય સત્તા, અગ્રેસરપણું, અને કાર્ય દક્ષતા હોય છે; આ મનુષ્યોને હમેશાં પોતે કરેલા ધંધામાં, કીર્તિમાં અને રિયતિમાં અડચણો આવી પડે છે; અને તેમને પાછા હઠવાનું હોય છે. તેઓ ઉધાડા તેમજ છાના શત્રુઓ ઉભા કરે છે, અને તેઓ લાયક, હોય કે ન હોય છતાં કીર્તિને ઝાંખ લગાડે છે. તેઓ માળાપથી દુઃખી થાય છે, ને જો તે પૈકીનું એક મરણ વહેલું થાય છે, અથવા તેઓની સાથે કુસંપ, વિયોગ વિગેરે થાય છે તો લગ્ન કરેલ સ્ત્રી કે પુરૂષ બેમાંથી એક મરણ પામે છે. લગ્નમાં સામાવાળી સ્ત્રી કે પુરૂષની ઉંમર, સ્થિતિ કે મીલકતમાં બહુજ તફાવત હોય છે; પ્રદવશાત્ માતા પિતા લગ્નના સુખમાં મદદ અથવા રોધ કરે છે. તેઓ આડંબરી, સ્વાર્થી, પૈસાની બાબતમાં ગણતરીવાળા, સાવધ, અને બીજાને વશ કરનાર હોય છે; જો બીજા પ્રહો સારા હોય છે તો તેઓ બારે કીર્તિ અને ખ્યાતિ મેળવે છે.

+ ચિત્રકાલમયઃકિલ્કીલયિ । સ્વસ્તિલિલિમવનનુરઃ ॥

ચિત્રકાલમ ચિત્રકરપરં । હિમકરે મકરે કુલ્લોભવેત્ ॥ ૧ ॥

કુંભ ચંદ્ર ॐ in ☾

* કુંભ રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[ધનિકા (૨) પાદ, શતભિષા અને પૂર્વાભાદ્રપદ (૩) પાદ]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો જ્યોતિષ, ભવિષ્યજ્ઞાન, સ્વપ્ન, શુદ્ધ સંકલ્પ શક્તિ, યોગ અને ગુપ્ત શાસ્ત્રના શોખિન હોય છે. તેઓ અસાધારણ ભૂગતત્વશોધક, વિચિત્ર, અને નૂતન વિષયો તરફ આકર્ષાયેલ હોય છે. તેઓ ગુપ્ત મંડળીના સલાસદ હોય છે. તેઓ મોટા મનના, લાગણીવાળા, માયાળુ, અને દયાળુ હોય છે. તેઓ પોતાને મગતા સ્વભાવવાળા કંપની કે સભામાં જોડાય છે. પોલીટીક્સ, કેળવણી અને શાસ્ત્રીય કામ તરફ વલણવાળા અને મદદગાર હોય છે; તેઓ સ્થાનિક અને યુનિવર્સિટીના કામોમાં ભાગ લેનાર, પ્રસંશની ઇચ્છાવાળા, સ્વતંત્ર, કલ્પના શક્તિવાળા, અંતર્જ્ઞાની અને માનસિક શક્તિવાળા હોય છે. સારી કુંડળી વાળાઓને સ્ત્રીઓથી, માતૃ પક્ષથી, ભાગીવારી, કે ચોથા ઘરના ધંધાથી+ લાભ મળે છે. નવજાત કુંડળીવાળાઓને તે તે દ્વારા હાનિ કે ત્રાસ થાય છે. લગ્ન અને માતાથી તેઓ દુઃખી હોય છે. તેઓની તંદુરસ્તી સારી હોતી નથી, અને કવચિત્ આંખોની પીડાના પશુ ભોગ થઈ પડે છે.

મીન ચંદ્ર ॐ in ♈

* મીન રાશિના ચંદ્રનું ફળ.

[પૂર્વા ભાદ્રપદ (૧) પાદ, ઉત્તરા ભાદ્રપદને રેવતી.]

આ રાશિમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાંત, એશઆરામી, અદૃઢ, અસ્થિર, નૂતનતાને પ્લાનાર, અને અવિશ્વાસુ હોય છે; તેઓ જીંદગીમાં વારંવાર નિરાશા, વિદ્વ, કમનસીબ ને પ્રતિપક્ષને મળે છે. તેઓ ધણું કરીને જલ્મની મુસાફરી કરનાર ને રહેઠાણ બદલનાર હોય છે. કવિતા અને સંગીતના શોખિન હોય. જીવનની વૃત્તિઓને વશ કરવાવાળા હોય છે.

* અલસતાસહિતોમ્યસુતઃપ્રિયઃ । કુશલતાકલિતોતિવિચક્ષણઃ ॥

ક્લશગામિનીશીતકરેનરઃ । પ્રશમિતોશમિતોદરિપુત્રજાન્ ॥ ૧ ॥

+ જુઓ પૃષ્ઠ ૯૨.

* શશિનિમીનગતંવિજિતંન્નિયો । વહુગુણઃ કુશલોજકલાકલઃ ॥

પિમલધીઃ કિંકશાલકલાદરઃ । સ્વચલતાચલતાકલિતોનરઃ ॥ ૧ ॥

તેઓ વક્તા, લેખક, કદપના શક્તિવાળા, વાચાક્ષ, અને સ્પષ્ટ વક્તા હોય છે. તેઓ નિરાશા અને ઉદ્વેગને સેવે છે. તેઓમાં યોગ, શુદ્ધ સ્વપ્ન અને અધ્યાત્મ જ્ઞાનશક્તિ હોય છે. તેઓના શરીરનો બાંધે માંસક હોવાથી નમળા તંદુરસ્તીવાળા હોય છે; આ મનુષ્યોના જન્મની માતાને કવચિત્ ઉપાનિ થાય છે; તેઓને ગુપ્ત શત્રુનો ભય હોય છે, તેમ તેઓ અપ્રમાણિક હોય છે. તેઓને હોસ્પીટલ, અનાથાશ્રમ કે કેદખાના વિગેરેના બંધનમાં પડી રહેવાનો સંભવ હોય છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં જન્મ રાશિના ચંદ્રનું સાયન ગિણત પ્રમાણે ક્ષણ લખેલું છે; માટે દરેક મનુષ્યે પોતાના જન્મની સાયન પ્રમાણે ચંદ્રની રાશિ જાણી તથા કુંડળી જોઈ પોતાનું ભવિષ્ય જાતે વાંચી લેવું.

મેષ—સ્થિર ધનવાન, પુત્રવાન, સ્ત્રીવશ, કીર્તિમાન.

સાહસિક, ક્રોધી, લોભી, ઉચ્ચાશયી, અસ્થિર અને ચઢતી પડતી જીવંતીવાળો, કવચિત્ કમનસીબવાન, અસ્વસ્થ ને મુસાફરીનો શોખિન.

વૃષભ—સ્થિર બુદ્ધિ, બુદ્ધિમાન, સુકર્મ કરનાર, અત્યંત સુખી.

નમ્ર, પરોપકારી, ગંભીર, માયાળુ, પ્રમાણિક, માન કીર્તિવાળો ને સ્ત્રીઓનો શોખિન.

મિથુન—વિષયી, સ્ત્રી પ્રિય, લોકપ્રિય.

ઘણોજ બુદ્ધિશાળી, પ્રપંચી, ખંદો, સાધારણ ભાગ્યશાળી ને દ્વિત્વ સ્વભાવવાળો.

કર્ક—કલાવાન, નિષ્કપટી, સુગંધીનો શોખિન, જળ કીડા કરનાર આનંદી, નિરપરાધી, સુશીલ, અતિપ્રીય, શાંત અને દરેક બાબતમાં ભાગ્યશાળી ને અવિષયી.

સિંહ—પર્વત અને અરણ્યમાં વાસ રહનાર, ગૃહ ઠલક કરનાર, ગજાની કે પેટની બચાવવાળો.

અભિમાની, લોભી, સત્તાનો શોખિન, તાબેદારીને

ધિક્કારનાર અને ધણું કરીને કમનસીબવાન.

કન્યા—સીઓનો શોખિન.

બુદ્ધિશાળી, અતડો, દોભી, સ્વાર્થી, હિંદાસી ને ભાગ્યહીણ

તુલા—દ્વિજદેવ ભક્ત, બહુ સીવાળો ને દાતા.

આનંદી, સ્ત્રીપ્રીય, રમત ગમતનો શોખિન, ને સોખત ને રહનાર.

વૃથિક—ધન સહિત, ચાડીખોર, દુષ્ટ

મૂર્ખ, અતડો, અદેખો, દગલખાજ ને બ્યભિચાર વિગેરે કુકર્મ કરનાર.

ધન—કારીગર, સરળ ખોલનાર, ધન સચય કરનાર.

શાંત, ઉદાર, ઉતાવળીયા, વિષયી, ક્ષમાશીલ, ઉચ્ચાશયી ને ભાગ્યશાળી.

મકર—ગીત ભણનાર, વિષયી, ને સ્વખળથી નિર્વાહ કરનાર.

ચાલાકી વિનાનો, કમ્પનીમાં પણ હલકો, બ્યભિચારી અને દુષ્ટ કર્મ કરનાર.

કુંભ—આળસુ, કલુષા ખોર.

જાંભીર, વિજયી, બુદ્ધિશાળી, ચાલાક, શોષક નિરપરાધી ને ભાગ્યેજ નિંદિત, કર્મ કરનાર.

મીન—ભૂતદ્રિય, ગુણવાન, પાણીના સ્થળપ્રતિ પ્રીતિવાળો.

સ્વાર્થી, આનંદી, સ્ત્રીપ્રીય, આળસુ, પોતાને તેમ ખીબને પણ અશુભ કૃળદાતા.

પરિચ્છ : ૧૧ Chapter XI.

સૂર્ય ચંદ્ર ધ્રુવ-વ કુળ .

Polarities or the Soli-Lunar Combinations.

The Sun is the positive, primary and the Life giving element; while the Moon is the negative, secondary and Formative element, and the Blendings of the Life and Form are called the Polarities.

પ્રત્યેક રાશિના સૂર્યમાં પ્રત્યેક રાશિ પરત્વે ચંદ્રમાં જે જુદી જુદી ધ્રુવત્વ અસર ઉત્પન્ન કરે છે, તે વિષે આ પરિચ્છેદમાં આપણામાં આવેલ છે. તે દરેક મનુષ્યે પોતાની સૂર્ય અને ચંદ્રરાશિ મેળવી વાંચી સમજી લેવું.

(☉ in ♈) મેષ રવિ-મેષ ચંદ્ર (☾ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો, વધુ માનસિક શક્તિવાળા, અસ્થિર, અદૃઢ, વિચારશીલ, સ્વતંત્ર, સ્વાશ્રયી, ને હિંમતવાન હોય છે; અદૃઢ મનુષ્યો કપડી અને રજનુંગજ કરનાર હોય છે, ને સુદૃઢ મનુષ્યો શુદ્ધ સંકલ્પ વાળા, તીવ્ર, ચાલાક ને હુશિઆર હોય છે.

આ યોગ સ્વાર્થીપણ અને ભાવિ શુભ કુળમાં ભય અતઙાવે છે.

(☉ in ♈) મેષ રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☾ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પ્રપંચી, અતઙા, સમતોલ સ્વભાવવાળા, મંબીર, ઓકામતાવાળા, અને ઓછી કલ્પના કરનાર હોય છે.

આ યોગ ઉદ્યમ અને જાતિ પ્રયત્નથી વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) મેષ રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☾ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો, સારી માનસિક શક્તિવાળા હોવાથી પોતાના વિચારો દર્શાવનાર, અને કાર્યોમાં અનિયમિત અને અચોક્કસ હોય છે. તેઓ ચાલાક, હુશિઆર, સારા પત્રકાર, લેખક, અને ખબર પત્રિકો હોય છે. તેઓ ભાષાજ્ઞાન સ્હેલાઇથી મેળવી વધારી શકે છે.

આ યોગ મુસાફરી તથા કુળવણી દ્વારા વિજય ને લાભ સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☾ in ☊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો અનુજ દીકાકાર, ચીઢીયા, કે છોકર વાદ હોય છે. તેઓને પોતાની મરજી વિરુદ્ધ બીજા સાથે ધર્મામાં જોડાવું પડે છે, જેથી ચિંતાતુર અને ચીઢીયા થઈ પરિણામે વૃદ્ધાવસ્થામાં તેમને અપચાના વ્યાધિના ભોગ થવું પડે છે. આ મનુષ્યો દરબારની કલ્પના કરનાર ને વિશ્વક્ષણ તુરંગી હોય છે.

આ યોગ શુદ્ધકાર્ય દ્વારા હાનિ ને સંસારી ઉપાધિઓ સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-સિંહ ચંદ્ર (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણજી ઝનુની, અને દૃઢ સંકલ્પ મળવાળા હોય છે; આથી તેઓમાં બીજા પ્રત્યેની શંકા અને અશ્રદ્ધા કમી થઈ શ્રદ્ધા વધે છે. તેઓ કવચિત્ ધર્મ વૃત્તિવાળા અને અશા- વંત હોય છે.

આ યોગ સદ્દા અને સાહસ દ્વારા લાભ સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો અનુભવી, અને ઉદ્યમી હોય છે. તેઓ વિચારમાં નિયમિત, વ્યવસ્થિત, દીકાકાર, અને ગુણદોષ વેત્તા હોય છે. આ મનુષ્યો યુક્તિ અને દીર્ઘ દૃષ્ટિથી જોનાર હોય છે. તેઓ સારા લેખકો અને ભાષાના દીકાકારો હોય છે.

આ યોગ અંતર્જ્ઞાન દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☾ in =)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દૂર શ્રવણ શક્તિવાળા, અંતર્જ્ઞાની, સ્તુતિ પ્રીય, ને લાગણીવાળા હોય છે. તેઓ કવચિત્ જ બીજા સાથે જોડાય છે; કે કવચિત્ જ જોડાયલા છુટા પડી જાય છે; જીંદગીમાં બીજા કાર્મ પણ ખનાવ કરતાં લગ્નથી તેઓને સારી કે નફારી અસર થાય છે; તેઓ પવિત્રતાવાળા, શોષિન, હુન્નરી, સૌંદર્યની ને સમજ શક્તિવાળા હોય છે. તેઓની આંખો મોટી ભવ્ય અને કપાળ તરતું હોય છે.

આ યોગ—ભાગીદારો (Partners) દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☽ in ♍)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યોને ધણી ગુપ્ત અડચણો નહીં હોય. તેમની અંતર્વૃત્તિઓની વિરૂદ્ધ તેમનાં બહારનાં કૃત્યો હોય છે. તેઓને આજીવ્યાજીવી સ્થિતિ મળતી નથી, અને ક્યારેક તેઓને ખાસ કારણને લીધે પોતાની મરજી વિરૂદ્ધ, મહાન સાહસ અથવા દરિઆઈ મુસાફરી કરવી પડે છે. આ લોકો ઝેરીલા તથા અભિમાની હોય છે.

આ યોગ અજ્ઞાનક વારસાથી કે વસીયતનામાથી લાભ સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-ધન ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જ્ઞાની, ભવિષ્યવેતા અને અધ્યાત્મજ્ઞાન વાળા હોય છે, તેઓ સ્વેચ્છાથી જોઈતી વસ્તુઓને ધારણ પ્રમાણે મેળવી શકે છે. મધ્યાવસ્થામાં ધન મળવાથી ભાગ્યશાળી થાય છે. જેમ જેમ તેઓ ઉંમરે મોટા થતા જાય છે, તેમ તેમ તેઓ વધારે પ્રપંચી થતા જાય છે.

આ યોગ મુસાફરી અને અગમચેતીથી લાભ સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણીજ સખ રીતે કામ લેનાર અને ધણીજ લાગણીવાળા હોય છે; તેઓ દયાળુ અને ખીજની વૃત્તિઓ સમજી લેઈ તેઓના દુઃખની દાઝ જાણનાર હોય છે.

આ યોગ વારસાથી લાભ સૂચવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જ્ઞાનની ઈચ્છાવાળા, સંગીન અને દુનનરતા શોખિન તથા અભ્યાસી હોય છે. તેઓ વફાદાર તથા સત્ય અને સ્વચ્છતાને પ્હાનાર હોય છે.

આ યોગ મિત્રાચારીદ્વારા લાભ બતાવે છે.

(☉ in ♍) મેષ રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો આગતાસ્વાગતા કરનાર, માયાળુ, દયાળુ અને ખીજનું કલ્યાણ તથા સુખ જોનાર હોય છે. અદ્દી મનુષ્યો ચિંતા અને ઉપાધિને સેવનાર હોય છે. પુરૂષો ઔજસથી રોમ મટાડનાર

અને શ્રીઓ સારી દષ્ટિઓ હોય છે.

આ યોગ શત્રુઓ અને હરીદ્વારા લાભ ખતલાવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☽ in ૧)

આ યોગમાં જન્મેના મનુષ્યો વધારે અભિમાની અને લોભી હોય છે; તેઓ પોતાની જાતની યુવાવસ્થા ને મધ્યાવસ્થાની વચમાં ફક્ત એક જ વખત પ્રાપ્ત થતા પ્રસંગનો સદુપયોગ કરવાથી ભાગ્યશાળી થાય છે.

આ યોગ ખંત અને આશ્ચર્યથી કામ કરવાથી વિજય સુચવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☽ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેના મનુષ્યો ધણાજ ગંભીર, અને આત્મખળવાળા હોય છે, તેઓ દંડ નિશ્ચયી, અભિમાની, ધારેલી ધારણા પાર પાડનાર, ધણાજ દુરાગ્રહી, સ્વતંત્ર, જુના રીવાજને વળગી રહેનાર, ને હમેશાં ઉંડી સામણીવાળા હોય છે.

આ યોગ એકાગ્રચિત્તથી પ્રયત્ન અને ખંતદ્વારા વિજય સુચવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☽ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેના મનુષ્યો ઠગ, અસ્થિર, કુનેદવાળા અને ઉપત્તિ વૃત્તિઓવાળા હોય છે. આ યોગ પુરૂષો કરતાં સ્ત્રીઓ માટે ખાસ સારું છે; તેમ મનોવૃત્તિઓને કામમાં રાખનાર પુરૂષો માટે પણ લાભકારી છે.

આ યોગ સર્ગદ્વારા ચક્રતી કે પડતી ખતાવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☽ in ૭)

આ યોગમાં જન્મેના મનુષ્યો સામણીવાળા, પ્યારના ભયવાળા, શુદ્ધ ચેતનાવાળા, અને ભાનવાળા હોય છે. દંઢ મનુષ્યો અંતર્ગત અને સમજ શક્તિને લીધે પોતાની આજુબાજુની સ્થિતિ સુધારી દે છે.

આ યોગ ગૃહકાર્યદ્વારા વિજય સુચવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેના મનુષ્યો અભિમાની, દંઢાગ્રહી, અને સદનશીલતા વિનાના હોય છે, તેઓ જુગારી, સટોરીયા, આળસુ, દુરાગ્રહી, અને દંઢ મનના દ્વાય છે.

આ યોગ સોલી ધારણાઓદ્વારા વિજય સુચવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☽ in ૩)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ને પવિત્ર અને નિષ્કલંકિત હોય છે, તેઓ તેઓ વિજયી અને સુખી થાય છે. તેઓ ચાલાક, સમજ શક્તિવાળા, ખાંતીલા, અને આડંબર વિનાના હોય છે. તેઓ સરસુણી અને શ્રેષ્ઠ થવાની ઇચ્છાવાળા હોય છે.

આ યોગ સાવધ રીતે કરેલા પૈસાના રોકાણથી વિજય મુશવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☽ in ૨)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પોતાના વિચારને વજાગી નહિ રહેવાથી સુખી થાય છે. તેઓ કારીગર અને સ્વચ્છતા ને રહાનાર, ખીજને આનંદ આપનાર, વસ્તુઓને વખાણનાર અને સેક્રેટરી થવાના સ્વભાવવાળા હોય છે; તેઓ લાખા, કુન્નર અને નવીનતાને વખાણે છે.

આ યોગ ચતુરાર્થ ભરેલી પાણીદારા વિજય મુશવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☽ in ૩)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ગુન્દા કરવાના વક્તવ્યવાળા, અભિમાની, અને સત્તાધીશ હોય છે. તેઓ વિષયી વૃત્તિવાળા હોવાથી ને પોતાના સ્વભાવને કાણુમાં રાખી ના શકે, તે શોક પરિણામી ભયંકર સ્થિતિમાં આવી પડે છે.

આ યોગ સરકારી નોકરીદારા વિજય મુશવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☽ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પ્રેમાળ અને દયાળુ હોય છે. તેઓ અણચિંતવ્યા ભાગ્યશાળી થઈ જાય છે. તેઓ અંતર્ગાનને લીધે સરળ-માર્ગે કામ કરનાર, અને સુખી જીવગી ભોગવનાર હોય છે.

આ યોગ ધર્મ અને મુસાફરીદારા વિજય મુશવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પ્રપંચી, અનુભવી ને ખાંતીલા હોય છે, તેઓ સ્વાશ્રયી, અને નોકરી તથા ધંધો કરવામાં કુશળ હોય છે.

આ યોગ યોજના અને વ્યવસ્થા કરવાની શક્તિદારા વિજય મુશવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ૩)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દૃઢ અને સ્થિર હોવા ખતા પારેલ

ધારણાઓ પાર પાડવાની શક્તિની ખામીવાળા અને પ્રેમની ખામતમાં વિ-
શ્વાસુ તથા દૃઢ હોય છે; તેઓ સંતોષી વૃત્તિવાળા હોય છે.

આ યોગ કંપની અને એસોસીયેશનદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૪) વૃષ રવિ-મીન ચંદ્ર. (☾ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેત્રા મનુષ્યો દયાળુ ને ચાકરીખોર હોય છે. તેઓ
સ્વપ્નાવસ્થામાં દૃશ્ય પદાર્થો ઉપર મરજી પ્રમાણે લવાઈ કિલ્લા બાંધે છે.
તેઓ ધણાજ શાંત, સુશીલ, અને પગપટારી હોય છે.

આ યોગ ગુપ્ત ને ખાનગી સાધનોદ્વારા કિંવા કોઈ ઐતિહાસિક
સંબંધદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☾ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેત્રા મનુષ્યો કુશળ વ્યાપારી, તીવ્ર, ચાતુર્ય, નિર્ણય
વાળા, સ્થિર, દૃઢાત્મી, દયાળુ અને લગણીવાળા વૃત્તિની ખામીવાળા હોય છે.

આ યોગ મિત્રો અને જ્ઞાનશક્તિદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☾ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેત્રા મનુષ્યો દૃઢ, સંયોજીત, દુરાત્મી, મરજી
પ્રમાણે વર્તનાર, અનડા, પ્રપંચી અને ઉંડા હોય છે. જો મુધરેષ હોય
છે, તો તેઓ ઓતવાની શક્તિવાળા અને શરમતે જીતનાર હોય છે.

આ યોગ ગુપ્ત કાર્યો અને પ્રપંચદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☾ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેત્રા મનુષ્યો સ્વાશ્રયી, સ્વતંત્ર, સુખી, તીવ્ર બુદ્ધિ
વાળા, કુશિયાર, અને લાખા તથા હુન્નરના શોખિન હોય છે.

આ યોગ સગાં અને ભાષાને લગતાં કામો (લખાણો) દ્વારા
વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☾ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેત્રા મનુષ્યો દયાળુ, ચઢતીમાં વિવરણ, વૃત્તિઓના
વચગ્રંથી ભયમાં આવી પડનાર અને કીર્તિની ઈચ્છાવાળા હોય છે; અદૃઢ
મનુષ્યો નિહિત અને ખીળતી વૃત્તિઓને વશ થનાર હોય છે.

આ યોગ વ્યાપાર અને કંજીસાધકદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-મિંક ચંદ્ર. (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેશ મનુષ્યો ઐતિહાસિક, સાહસ કરનાર, અને ઇચ્છાશક્તિઓના દ્વે. હોય છે; તેઓ સાહસ અને સદ્ગતિ સુખી થાય છે. સંતાન, વૈભવ અને સુખી જીવંતીને સ્થાનાર, રમત મનનમાં ચઢીયાતા થવાની શક્તિવાળા તથા કવિ હોય છે.

આ યોગ સદા અને નૂન સાહસદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☽ in ૧૧)

આ યોગમાં જન્મેશ મનુષ્યો ક્રીણી ક્રીણી આખોમાં સદા આપવાની ટેવવાળા હોવાથી પરિણામે મોટા પરાક્રમી થાય છે. પ્રયત્નકરણ અને શોધક ક્રિયા કરવાના વજ્રણવાળા હોવાથી શીકીક (પદાર્થ વિજ્ઞાન), કમીરટ્ટી (રસાયન શાસ્ત્ર) અને આરોગ્ય વિજ્ઞાના શોખિન હોય છે. તેઓ ખેનતુ તથા નિયમિત, અને અનુક્રમ પ્રમાણે કામ કરનાર હોવાથી ખીજને અને પોતાને ઉપયોગી નિવડી બામ્પશાળી થાય છે.

આ યોગ સુદમ રીતે કુદરતના અવ્યાસદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેશ મનુષ્યો સમનોદ સ્વભાવવાળા, તથા ન્યાય, સંપ, અને સરખામગીને સ્થાનાર હોય છે; તેઓ સ્વચ્છ, શુદ્ધ વિચારવાળા, દયાળુ, હુમરી અને ધાર્મિક જીવંતી માગવાવાળા હોય છે.

આ યોગ કાયદા અને હુન્નરના અવ્યાસદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☽ in ૧૧)

આ યોગમાં જન્મેશ મનુષ્યો અભિમાની, દુરામતી, ઝેરીશા ને દ્રેષી હોય છે. અદદ મનુષ્યો ચાક્રાક, રીકાખોર, અવંકારિક ઓતીઓ બોધનાર ને ખીજનાં નખળાં પોષ્ટો નેનાર હોય છે.

આ યોગ નાટક કે કાયદાદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૫) મિથુન રવિ-ધન ચંદ્ર (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેશ મનુષ્યો અતિશય ચાક્રાક, ખુબજ કામગીરીવાળા, અસ્થિર, હદપારના ઉતાવળાઓ, આનંદી અને પૂર્ણ કાલ મળતા પહેલાંજ શક્તિનો ઉપયોગ કરી દેનાર હોય છે, તેઓ વજા, બવિખ્યવેતા, સલવજા

અને જીજ્ઞાનાં નમણાં પોષ્ટટા શોધી કાઢી વાક્યાણુ મારનાર હોય છે.
આ યોગ મુસાફરી ને કાર્યની તીવ્ર પદ્ધતિદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in Ⅱ) મિથુન રવિ-મકર ચંદ્ર. (☾ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેન્ના મનુષ્યો કારણોને સમજવાની શક્તિવાળા હોય છે. જો તેઓ વિષયી થતા નથી તોજ વિજયી નિવડે છે. તેઓ હૃદયપારના ટીકાકાર અને બરોબર રીતે કામ લેવાના સ્વભાવવાળા હોય છે.

આ યોગ વીમાસંબંધી કામો ને એજન્સીઓદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in Ⅱ) મિથુન રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☾ in ૩)

આ યોગમાં જન્મેન્ના મનુષ્યો સ્થિર, નિશ્ચયી, દયાળુ તથા સ્વચ્છતાની શક્તિને કવિતાના રૂપમાં બુદ્ધિથી દર્શાવનાર હોય છે. તેઓ વિશ્વાસુ, વફાદાર, સારા મિત્ર અને દયાળુ શત્રુઓ હોય છે.

આ યોગ ભાષાથી અને મંત્રણીઓદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in Ⅱ) મિથુન રવિ-મીન ચંદ્ર. (☾ in Ⅴ)

આ યોગમાં જન્મેન્ના મનુષ્યો શાંતિવિનાના, અસ્થિર ચિત્તના, અને ઝીણી ઝીણી આખતોમાં ખ્યાન આપનાર હોય છે. નજીવી તુચ્છ બાબતોમાંથી પણ તેમના ઉપર ઉપાધિ અને ચિંતા કરવાનું આવી પડે છે; તેમની વૃત્તિ આગતાપ્રવાગતા, દયા અને જીજ્ઞાનાં સુખ દુઃખમાં ભાગ લેવાની હોય છે. તેઓ નમળી તંદુરસ્તીવાળા હોવાથી અંદરથી ચીઠીયા હોય છે. આ યોગ લોકોપયોગી ખાતાં ને હલકા લોકોથી વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૭) કર્ક રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☾ in Ⅶ)

આ યોગમાં જન્મેન્ના મનુષ્યો લેખી, સાહસિક, સ્વયંત્રપર વિશ્વાસુ, અને જુસ્સાદાર પદ્ધતિવાળા હોય છે. તેઓ તત્ત્વજ્ઞાની, કુશાગ્ર બુદ્ધિવાળા, જ્ઞાની, માન અને પ્રશંસાના લેખી તથા અગ્રેસર હોય છે.

આ યોગ લોકોપયોગી કિંવા મોટા સાહસથી વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૭) કર્ક રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☾ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેન્ના મનુષ્યો દયાળુ, વિચારશીલ, અંતર્જ્ઞાની અને અધ્યાત્મજ્ઞાનીવાળા હોય છે; તેઓ સ્થિર અને એક વખત કરેલા

નિશ્ચયથી નહિ ક્રમનાર અને ધણું કરી ભાગ્યશાળી હોય છે.

આ યોગ રાજકીય ને લોકોપયોગી કામેદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (૭ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ગ્રીષ્મીયા, વિચિત્ર, તરંગી, ને અડધી સાગણીવાળા હોય છે. આકર્ષક, મોહક અને માનસિક સ્થિતિઓદ્વારા તેમની જીંદગીમાં વિચિત્ર યનાયો અને છે; તેઓ ઓછા વત્તી પ્રમાણમાં નસીબને આધિન અને જીનાં અધનોને વળગી રહેનાર હોય છે. તેઓ અને આનંદી હોતા નથી, તેમ તેમની હાજરીથી ખીમને આનંદ થતો નથી.

આ યોગ એકદુનું કરી બહેચી લેવા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (૭ in ૭)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સંસારી જીંદગીને, ગૃહ અધનને, અને રીત રીવાજોને વળગી રહેનાર, પ્રશંસાને ઈચ્છનાર અને રહેજમાં ચઢી જનાર હોય છે. તેઓ ગુપ્ત શસ્ત્ર અને અધ્યાત્મજ્ઞાનની શક્તિવાળા, સ્વતંત્ર, લોકોપયોગી કામ કરનાર, તથા લોભી હોય છે.

આ યોગ કંજીસાધ અને ગૃહ મીલકતોમાં વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (૭ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સુશીલ, ધંધાના વજ્રજીવાળા, આનંદી, સંગીત જ્ઞાની અને ગાયક હોય છે. તેઓમાં મતાની આજીવતા ગુણો વધારે હોય છે. તેઓ નાનપણથી અભ્યાસ અને સારી વર્તણૂકવાળા હોય છે.

આ યોગ નાટક અને સદ્કાદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (૭ in ૧૧)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધંધામાં સુખી, સખ્ય, માનવંત, હુશિયાર અને અતડા હોય છે; તેઓ સાગણીવાળા, ખીકણ અને બુદ્ધિને વખાણનાર હોય છે.

આ યોગ એકધન અને ધર્મક્રિયાઓદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-તુલા ચંદ્ર. (૭ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વિયોગી અથવા એશઆરામી હોય છે; તેઓને ક્ષમ અને ભાગીદારીથી સારું કે નહાડું પરિણામ ભોગવવું પડે છે.

દહ મનુષ્યો મોટા મનના, વિખ્યાત અને લોકોપયોગી પ્રસંશિત કાર્ય કરનાર હોય છે. તેઓ સારા લેખકો, વાર્તા કહેનારાઓ અને ખીજથી તેઓનું મન પારખી ન શકાય તેવા હોય છે.

આ યોગ કાયદામાં ને બહાર હરાલઓમાં વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (૭ in III)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વિચિત્ર સ્વભાવના, ગુપ્ત શક્તિવાળા, ધણી ખાખતોમાં મિશ્ર સ્વભાવવાળા, રાજ્યસત્તા, હુકમ અને યોજના કરવાને લાયક હોય છે. અને જો તેઓનું નાક કે હડપ્પી મોટાં હોય છે તો, તેઓ જ્ઞાન અને બુદ્ધિનાં કામો ચલાનાર હોય છે.

આ યોગ સરકારી અને દરિયાને લગતા ધંધાઓમાં વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-ધન ચંદ્ર. (૮ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ઈશ્વર પ્રેરિત જ્ઞાનવાળા અને અંત-જ્ઞાની હોય છે તેઓ અનિશ્ચયી હોવાથી કાયિત નાસીપાસ થાય છે, અને હઠપાર દયામણું મોં કરી બોલે છે, અને કત્યો કરે છે. તેઓમાં માયા અને સ્નેહથી કામ કરવાની અને સ્થિરતાની ખામીઓ હોય છે.

આ યોગ લાપણો અને બહાર લખાણોદ્ધાર વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-મકર ચંદ્ર. (૭ in ૭)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો, કંજુસ, કંઝળની ખાખતમાં શંકાશીલ, અને ખીજની વૃત્તિઓને ગ્રહણ કરનાર હોય છે. તેઓની તખીઅત, સ્થિતિ અને પૈસો અસ્થિર હોય છે.

આ યોગ જમીનનાં કામો અને લોકોપયોગી વસ્તુઓના વ્યાપારમાં લાભ બતાવે છે.

(૦ in ૭) કર્ક રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (૭ in ૩)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો તીવ્ર હઝાવાળા, સ્થાનિક ખાખતમાં લોકોપયોગી કામ કરનાર, અને વિજયી હોય છે. તેઓનામાં ગુપ્ત શક્તિનો અભ્યાસ કરવાનો શોખ, અને આજીવનની સ્થિતિને અનુકૂળ વર્તવાની શક્તિ હોય છે.

આ યોગ એસ્ટ્રો, એજન્સી, હરાલ અને માપણી દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૭) કુર્ક રવિ-મીન ચંદ્ર. (૭ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જો ચિંતા અને ઉપાધિનો ભાગ કરે છે તોજ ધણા ચાકરીખોર અને અનુકુળ વૃત્તિવાળા બને છે. તેઓ માયાળુ, નિરપરાધી, ઉદાર, ભાગ્યશાળી, અને સંભાળ તથા જોખમદારીઓથી મુક્ત હોય છે.

આ યોગ જન હિતકારી કાર્યો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૮) સિંહ રવિ-મેષ ચંદ્ર (૭ in ૧)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો અધ્યાત્મજ્ઞાની, અનુભવી, આનંદી અને અંતર્જ્ઞાની હોય છે; અદ્દ મનુષ્યો, દુરાગ્રહી અને દ્વેષ મનુષ્યો અંતર્જ્ઞાની અને ઉપયોગી જીંદગી ગાળવાવાળા હોય છે.

આ યોગ શિક્ષક તરીકે અથવા કારભાર દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૮) સિંહ રવિ-વૃષ ચંદ્ર (૭ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો આગ્રહી તથા અભિમાની હોય છે; તેઓને દુરાગ્રહની ટેવ વડે પ્રારબ્ધ પરિણામો ભોગવવાં પડે છે; તેઓ હૃદયપારની લાગણીમાં તણાઈ જાય છે; તેઓ જીગાર, સદો ને હસસાને કવચિતજ ખેડનાર હોય છે.

આ યોગ સરકારી નોકરીઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૮) સિંહ રવિ-મિથુન ચંદ્ર (૭ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો આકર્ષક ને પ્રપંચી જ્ઞાન મેળવવાના અને વિદ્યાના શોખિન હોય છે.

આ યોગ અતુરાઈ અથવા પ્રપંચ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૮) સિંહ રવિ-કુર્ક ચંદ્ર. (૭ in ૭)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો નમ્ર, જીરસા રહિત, આળસુ અને સુખ શાંતિમાં દિવસ ગાળવાના શોખિન હોય છે.

આ યોગ જળને લગતા ધંધાઓ અને પાણી પીણીનાં કામો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(૦ in ૮) સિંહ રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (૭ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્થિર, નિશ્ચયી અને ખીજની વૃત્તિ-

ઓથી દોરવાયેલા હોય છે; તેઓ અતડા, ઓછા બોલા, અને સ્વાર્થમાં કુશળ હોય છે.

આ યોગ શક્તિના સંગ્રહ અને વિયોગ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♋) સિંહ રવિ-કન્યા ચંદ્ર (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધંધામાં કુશળ અને અનુભવી હોય છે. તેઓ ગુણુ દોષ જાણનાર, પ્રયત્નરણ કરવાની શક્તિવાળા અને દરેક સ્થિતિમાં અનુકુળ વર્તવાની શક્તિ વાળા અને જાતિબળમાં વિશ્વાસુ હોય છે; અદદી મનુષ્યો ઠગાય છે.

આ યોગ વ્યાપારી કામોદ્ધારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♋) સિંહ રવિ-તુલા ચંદ્ર (☾ in ♎)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધાર્મિક, સમજવાળા, અને કારીગર હોય છે; તેઓ વિનયી, અને માયાળુ સ્વભાવવાળા, બીજના સુખ દુઃખમાં ભાગ લેનાર અને સંપિદ્ધા હોય છે.

આ યોગ હુન્નર અથવા ભાષાને લગતાં કાર્યોદ્ધારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♋) સિંહ રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કઠોર, ધાતકી, અને અભિમાની હોય છે. તેઓમાં કવચિત્ જ કોઈ સારા નિવડે છે. અદદી મનુષ્યો ભયંકર અને શોચનિય પરિણામ ભોગવવાને લાયક નિવડે છે.

આ યોગ બોદકામ અને શોધકામ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♋) સિંહ રવિ-ધન ચંદ્ર (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો અધ્યાત્મજ્ઞાની, બહુજ સમજ શક્તિવાળા, આનંદી ને દાસ્ય વિનોદી હોય છે. તેઓ દરેક આત્મતામાં સારા સ્વભાવના હોઈ ધાર્મિક વક્ત્રુ વડે ભાગ્યશાળી નિવડે છે.

આ યોગ સાહસ અને ધન વિનિ યોગદ્વારા સૂચવે છે.

(☉ in ♋) સિંહ રવિ-મકર ચંદ્ર (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સખ કામ લેનાર અને અતિશય અનુભવી હોય છે જ મનુષ્યો બીજની વિશ્વાસુ લાયક ચાકરી કરવાની શક્તિવાળા અને સાથે પોતાની કામ કરનારની ઈચ્છાનુસાર બુદ્ધિથી

વર્તનાર તથા ખંતીલા અને સહનશીલ હોય છે.

આ યોગ બીજની નોકરી દ્વારા વિજય મુચવે છે.

(☉ in ૭) સિંહ રવિ-કુંભ ચંદ્ર (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દયાળુ, આડંબર વિનાના, ગંભીર, વિશ્વાસુ અને શુદ્ધ અંતઃકરણવાળા હોય છે; તેઓનું નસીબ તેમના લગ્નના ઉપર આધાર રાખે છે, ને અવ્યભિચારી મનુષ્યોને તે લાભ પ્રદ નિવડે છે; તેઓ સંગીતના શોખિન હોય છે, અને પરસ્પરના લાભના કારણથી એક બીજાથી ભેડાયેલ હોય છે.

આ યોગ લોકોપયોગી કમ્પનીઓ દ્વારા વિજય મુચવે છે.

(☉ in ૯) સિંહ રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો આકર્ષક, દયાળુ, બીજની વૃત્તિઓને એકદમ વશ થનાર, તથા ધર્માત્મા હોય છે. તેઓ ચિંતાગ્રસ્ત ચીઢીયા અને ભુસ્સામાં પણ કવચિત્જ લદ્દપારનું ખોલી જનાર હોય છે.

આ યોગ દરિયા ઉપર અથવા પરદેશમાં વિજય મુચવે છે.

(☉ in ૧૧) કન્યા રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો આગ્રહી ને લોભી હોય છે; તેઓ ચોક્કસ ટીકાકાર અને દોષ શોધક હોય છે. તેઓનો સ્વભાવ તીવ્ર અને અસ્થિર, પણ મન શુદ્ધ અને ચાલાક હોય છે.

આ યોગ એજન્સીઓ અને યુક્તિઓ દ્વારા વિજય મુચવે છે.

(☉ in ૧૧) કન્યા રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☽ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ઘણાજ ગંભીર; અતડા, પાછળ પડી રહેનાર અને અંતર્જાતી હોય છે; તેઓ માયાળુ, શુદ્ધ અંતઃકરણવાળા, બહુજ સ્વાર્થી અને અવલોકન કરવાની શક્તિવાળા હોય છે.

આ યોગ વિદેશીય કાર્યોના સંબંધ દ્વારા વિજય મુચવે છે.

(☉ in ૧૧) કન્યા રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☽ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પ્રયત્નકરણ કરવાની શક્તિવાળા, ગુણુ દોષ જાણવાવાળા, બુદ્ધિશાળી અને ખંત તથા એકાગ્રતાની ખામી વાળા હોય છે.

આ યોગ ભાષાને લગતાં કાર્યો દ્વારા વિજય મુચવે છે.

(☉ in M) કન્યા રવિ કર્ક ચંદ્ર. (☽ in ☿)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પોતાની જાતિની ખાખતમાં મહુજ કાળજીવાળા, તરંગી અને અસ્થિર હોય છે. સ્થિર બળની ખામીને લીધે તેઓ નુકશાન ખમે છે, અને વૃત્તિઓના આવેશમાં આવી જાય છે.

આ યોગ લોકોપયોગી વેચાણ અને સાધારણ નોકરીઓ દ્વારા વિજય મુચ્ચે છે.

(☉ in M) કન્યા રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો અતિશય વિશ્વાસુ, વિચિત્ર, અને દઢામઢી હોય છે; દઢી મનુષ્યો માયાળુ અને લાગણીવાળા હોય છે; તેઓને મનના કરતાં વૃત્તિઓ વધારે અસર કરે છે.

આ યોગ મંથ કર્તા અને પૈસાના રોકાણ દ્વારા વિજય મુચ્ચે છે.

(☉ in M) કન્યા રવિ-કન્યા ચંદ્ર (☽ in M)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્વાશ્રયી અને સ્વતંત્ર હોય છે. તેઓ જીવનમાં વિજયના પ્રસંગો મેળવવાની ખામીવાળા તથા પોતામાં રહેલી અતડાસ, ભય અને શરમને જીતવાને બીજાની મદદ લેનારા હોય છે.

આ યોગ અપ્રસિદ્ધ ધંધાઓમાં વિજય મુચ્ચે છે.

(☉ in M) કન્યા રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☽ in ♎)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કારણ સમજનાર, અંતર્યાની સમ-તોલ સ્વભાવવાળા અને દૂર શ્રવણ શક્તિવાળા હોય છે.

આ યોગ ભાગીદારી અથવા હુન્નર અને ઉદ્યોગ દ્વારા વિજય મુચ્ચે છે.

(☉ in M) કન્યા રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો લુચ્ચા અને ખધા હોય છે. તેઓ અસાધારણ બુદ્ધિવાળા હોવાથી મોટા પાયાપર વ્યાપાર કરે છે, તેઓ અતડા, ગુપ્ત જ્ઞાન ને વિદ્યાના શોખિન, ચતુર, ચાલાક અને અભિમાની હોય છે.

આ યોગ વૈદિક ધંધામાં વિજય મુચ્ચે છે.

(☉ in ♍) કન્યા રવિ-ધન ચંદ્ર. (☽ in ♊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કાર્ય કુશળ, સ્પષ્ટ વિચારવાળા અને કુશળ વાણીવાળા હોય છે; તેઓ અધ્યાત્મજ્ઞાની, પોતાના વિચારો દર્શાવવાની તત્કાળ શક્તિવાળા, અને મૂલો ભરેલા, નિર્ણય કરનાર અને પ્રમાણિક હોય છે.

આ યોગ મુસાફરીમાં અને શોધ કળામાં વિજય મુશ્કેલ છે.

(☉ in ♍) કન્યા રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સાહસિક સ્વભાવવાળા, નાર્તિકવાદી, અતિશય અનુભવી, કંજુસ પ્રપંચી, અને ઉદ્યમી હોય છે.

આ યોગ બાંધ કામો અને ખેતીનાં કામોમાં વિજય મુશ્કેલ છે.

(☉ in ♍) કન્યા રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ♒)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ટીકાકાર; ઓછા અનુભવી ને અતડા હોય છે; તેઓ કવિતાના શોખિન, સ્વચ્છતાવાળા, કદ્દપના શક્તિવાળા તથા ગુસ્સા વિનાના હોય છે.

(☉ in ♍) કન્યા રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ♐)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો બહુજ સમજુ અધ્યાત્મ અને મુક્તિ વિદ્યાના શોખિન, ચિંતાગ્રસ્ત અને વિચિત્ર હોય છે તેઓ નિરપરાધી, શાંત ને વિરામ વૃત્તિવાળા હોય છે; તેઓ અડચણોથી કંટાળેલા હોવાથી ભાગ્યેજ પ્રસંગનો લાભ લઈ શકે છે. અને નિર્ણયોમાં મૂલે છે.

આ યોગ યજ્ઞઓના કૃત્યો દ્વારા આડકતરી રીતે વિજય મુશ્કેલ છે.

(☉ in ♎) તુલા રવિ-મેષ ચંદ્ર (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારી મગજ શક્તિવાળા, તર્ક શક્તિવાળા, વિચિત્ર જ્ઞાન શક્તિવાળા, ઘણી બાબતોમાં પસંદગી અને અપસંદગીના વલણવાળા બુદ્ધિશાળી, લોભી અને કુશળ હોય છે.

આ યોગ કાયદાને લગતા ધંધાદ્વારા વિજય મુશ્કેલ છે.

(☉ in ♎) તુલા રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જીંદગીની મોજમઝા મેળવવાની ઇચ્છાવાળા, વિનયી, લાયક, માયાળુ, સંગીત, ગાયન, અને નાટકના

શોખિન હોય છે.

આ યોગ રંગભૂમિદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) તુલા રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☾ in ♊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સુધરેલા, દયાળુ, અધ્યાત્મ અને ધાર્મિક વૃત્તિવાળા હોય છે. તેઓ જીંદગીની દરેક અવસ્થામાં દૃઢતા અને સ્વખર્ચથી કામ કરનાર હોય છે.

આ યોગ મુસાફરી અને વાણીદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) તુલા રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો લોભી, કીર્તિના શોખિન, સખ્ત કામ લેનાર, ટીકાકાર અને બહુ લાગણીવાળા હોય છે; તેઓને જે કીર્તિ અને અપકીર્તિ મળેલી હોય છે તે જલ્દીથી ખોઈ નાંખે છે.

આ યોગ લોકોપયોગી કાર્યદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) તુલારવિ-સિંહ ચંદ્ર. (☾ in ♌)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સુશીલ, યુક્તિબાજ, સ્વામ્યી, વિશ્વાસુ, માનવંત, સમતોલ સ્વભાવના, દૃઢ કીર્તિવંત અને સુખી જીંદગી ભોગવનાર હોય છે.

આ યોગ મિત્રો અને જાતિ ગુણુદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) તુલા રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ચાલાક, હુશિયાર, પ્રખ્યાતી, સામાન્ય અને હલકાં કાર્યો તરફ ઉચ્ચ ગુણુનો ઉપયોગ કરનાર હોય છે.

આ યોગ મોટાં ખાતાં અને સંસ્થાઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) તુલા રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☾ in ♌)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ઓછા ખોલા, ઉંડી સમજવાળા, બે દરકારી, અધીરા અને અસ્થિર હોય છે.

આ યોગ વારસા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) તુલા-રવિ વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ટીકાખોર, વદવાના સ્વભાવવાળા હોય છે; તેઓ સંઘ્રાય કરવાની વૃત્તિવાળા હોય છે; દૃઢગુણી મનુષ્યો ઉપાધિઓ અને પ્રતિપક્ષતાને સહન કરવામાં યશાજ દૃઢ હોય છે.

આ યોગ જાતિ પ્રયત્નો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in =) તુલા રવિ-ધન ચંદ્ર. (☽ in ♊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારી બુદ્ધિવાળા મોટા મનના, માયાળુ સ્વભાવના, અને દૃઢ હોય છે, તેઓ ચાલાક તથા પ્રસંગોને લાલ લેનાર અને દરેક સારાં કામો કરવા તરફના વલણવાળા હોય છે.

આ યોગ ધર્મ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in =) તુલા રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દદપારના લોભી, બીજાની ખરાબરી કરવાની ઇચ્છાવાળા, ને લૌકિકમાં પ્રખ્યાતિ મેળવવાને ધણાજ આતુર હોય છે; તેઓ અસ્થિર સ્વભાવના, બહુ ગણતરીઓ કરનાર, અદૃઢ અને અનિશ્ચયી હોય છે.

આ યોગ માતાપિતાની સહાય દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in =) તુલા રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ♒)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારા સ્વભાવવાળા, સંપિપ્પા વિશ્વાસુ, શુદ્ધ અંતઃકરણવાળા, કાર્તિવંત, વફાદાર, સારાં અને વિચારશીલ કામ કરવાની વૃત્તિઓવાળા હોય છે. તેઓ સંગીત જ્ઞાની, કારીગર અને લોકનું કલ્યાણ કરનાર હોય છે.

આ યોગ સંગીત ને હુન્નર દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in =) તુલા રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ♓)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો યોગિક બળવાળા, દયાળુ, આગતા સ્વાગતા કરનાર, મુગાં પ્રાણિ અને નિરાધાર તરફ માયાળુ હોય છે; અવિષયી મનુષ્યો ધણાજ દયાળુ અને દુર્ગુણ વિનાના હોય છે.

આ યોગ બીજાની નોકરી દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in III) વૃશ્ચિક રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વધુ ક્ષત્રકરી સ્વભાવવાળા, મજબૂત ચાલ ચલકતના, ને દદપાર જનાર હોય છે. તેઓ બહેમી, ઝેરીલા અને વારંવાર ખોટું લગાડનાર હોય છે; અવિષયી મનુષ્યો યુક્તિ બાજુ, પ્રપંચી, સત્તાવાળા અને દદપાર દીકાખોર હોય છે.

આ યોગ ચંત્ર સંબંધી લગતી નોકરીઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☾ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો, વિષયી, મોજમજાના શોષિન, બલિયારી ને દયાળુ હોય છે, અવિષયી મનુષ્યો સાહસિક, નિર્ભય અને અગ્રેસર હોય છે.

આ યોગ મધ્યાવસ્થા પછી વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☾ in ૫)

આયોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો યુદ્ધકળા કુશળ, પ્રખ્યાત જીંદગીવાળા, પ્રપંચી, બુદ્ધિશાળી, જાતિ કાલમાં દરેક વસ્તુને લાવવાની શક્તિવાળા, ચાલાક ધણીજ માનસિક બળવાળા તથા લાપાના જ્ઞાનવાળા હોય છે.

આ યોગ પ્રપંચી અને શુભ શોધક કાર્યોદ્ધારી વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☾ in ૭)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શરતીર, અસ્થિર અને આગ્રહી હોય છે. અવિષયી મનુષ્યો ખતીલા અને સાહસિક હોય છે.

આ યોગ દવા અને વાડકાપ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (☾ in ૯)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દલ, ઘણીજ શ્રદ્ધાબલવાળા, અભિમાની અને ડોળી હોય છે; તેઓ નિશ્ચયી અને આગ્રહી મનોબલવાળા હોવાથી ઉપાધિઓને જીતે છે. તેઓ બલિયારી અને અપવિત્ર હોય છે.

આ યોગ લશ્કરી ધંધામાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☾ in ૧૧)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો, નિર્બળ શરીરના, રોહમાં સ્થિર, ટીકાકાર, અને દોષ કાઢનાર હોય છે; તેઓ શાસ્ત્રના શોષિન અને સાહસથી સુખી હોય છે.

આ યોગ શાસ્ત્રીય શોધો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☾ in ૧૨)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જાણવાનો અપકીર્તિ કે નિંદાના લાભવાળા જીંદગી ભોગવવાવાળા હોય છે. તેઓ જાણવાનો જીંદગીવાળા

અને વ્યભિચારી કાર્યો દ્વારા ઉપાધિ પામનાર હોય છે.

આ યોગ કાયદા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☉ in M)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ચીઢીયા સ્વભાવના, સ્વાશ્રયી, રાજ્ય દ્રોહી કે બેવફાદાર હોય છે, અને આ ધણાજ સાહસિક અને ગેર સમજવાળા હોય છે.

આ યોગ ઉપાધિઓ અને અભ્યણે વેઠ્યા બાદ વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-ધન ચંદ્ર. (☉ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો બોલવામાં સમજ વિનાના, બહુજ ઉતાવળા, તોફાની રીતરિવાજના હોય છે. તેઓ આળસુ, બેદરકાર અને નિરપ્રતિ હોય છે અને મિત્રોની સાથે લઢી નેઓથી છૂટા પડે છે.

આ યોગ પાછલી જીંદગીમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-મકર ચંદ્ર. (☉ in ♐)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પ્રપંચી પદ્ધતિદ્વારા કાર્ય કુશળ હોય છે; તેઓને વિધ્ન અને વિપરિતો નડ્યા પછી વિજય મળે છે; અને તેઓની જીંદગી બનાવ જનક અને શોક પરિણામી છે; તેઓને પાણીનો ભય અને દરિયા ઉપર જોખમ છે; તેઓ સાહસના શોખિન હોય છે.

આ યોગ સારી સ્થિતિના પુરૂષોદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☉ in ♒)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણાજ દગલખાજ; સાહસિક દંડ, નિશ્ચયથી ધારેલી ધારણાઓ પાર પાડવામાં શક્તિવાળા અને તેથી બીજાની સાથે શત્રુતા કરનાર હોય છે.

આ યોગ સાહસિક વૃત્તિઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in M) વૃશ્ચિક રવિ-મીન ચંદ્ર. (☉ in ♓)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કમનસીબવાંત, જીંદગીના યાદ પણ સમયમાં પ્રાપ્ત થનાર ગરીબાઈથી મુક્ત થવાના પ્રયત્નમાં બચને સેવનાર તથા સારા બલિબાકળની ચિંતા રાખનાર હોય છે; તેઓ નિરપરાધી, શરમાળ અને નિરાલિમાની હોય છે,

આ યોગ લોક કલ્યાણ કાર્યો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☽ in ♀)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સાહસિક, ધણાજ આશ્વાક, માનસિક શક્તિવાળા, અતિશય સ્વતંત્ર અને મહત્વેન્દ્રુ હોય છે. તેઓ સારા શાની, શીઘ્ર નિર્ણય કરનાર અને શુદ્ધ વિચાર ને કાર્યો કરનાર હોય છે.

આ યોગ ધંધાના સાહસ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો મજબૂત આત્મ ચક્ષુવાળા, ધણાજ માયાળુ, સુશીલ, ન્યાયી, વ્યવહારુ હૃદયી અને સંસારી વિજયની કિંમત સમજનાર હોય છે તેઓ સારી સ્થિતિવાળા અને દરેકની સાથે મળતા વડા હોય છે.

આ યોગ લગ્ન અથવા જોડણી દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☽ in ♊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો નસીબમાં ધણાજ ફેરફાર થવા વાળા અને મધ્યાવસ્થામાં દુઃખી થનાર હોય છે. તેઓ સારા માનસિક ગુણોવાળા, શોધક શુદ્ધિવાળા ને મહેનતુ હૃદયી સેવનાર હોય છે.

આ યોગ કંટાળા કામો અને એજન્સીઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈ ધન રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☽ in ☊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કાર્તિના શોખિન, ધણી જ મહેનતે ટકી રહે તેવી જગો અને સ્થિતિ મેળવનાર, અને તેમાં પણ સહી સહામતીની શંકાવાળા હોય છે; તેઓને મિત્રો અને મદદગારો વારંવાર બદલાય છે, અને જોખમદારીથી ઉપાધિ સેવે છે. તેઓ દૂરદેશમાં દરિયાઈ લાંબી મુસાફરીઓ કરે છે.

આ યોગ જમીન મીલકત ને વારસા દ્વારા લાભ ખતલાવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (☽ in ♌)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારા સ્વભાવવાળા, મોટા મનના, ધણાજ ડાહ્યા અને અતિશય કુદરતી જ્ઞાનવાળા હોય છે; તેઓમાં સત્તા, દહતા, જોખમદારીઓ ને ખીજા ઉપર હુકમ કરવાની શક્તિ હોય છે,

આ યોગ સરકારી કાર્યો દ્વારા અને લગ્ન દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્નેહ-વૃતિવાળા, ન્યાય અને નીતિ-શાસ્ત્રના જ્ઞાની, સારા સ્વભાવવાળા, માયાળુ, દુર્ગુણ અને દોષ વિનાના હોય છે, તેઓનો સ્વભાવ જેવો વિશ્વાસુ અને પવિત્ર હોય છે તેવાજ સમજી છે.

આ યોગ ધર્મદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☽ in ♎)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વિધી સુધરેલ, માયાળુ, આનંદી, ન્યાયી અને સત્ય પ્રોક્ષનાર હોય છે. તેઓ ઉપરી અને મોટા સાથે માન અને વિનયથી વર્તે છે.

આ યોગ જીંદગીના છેલ્લા ભાગમાં બહુજ વિજય બતાવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો અદેખા, દગલખાજ, અવિશ્વાસુ અને બેવકાફાર હોય છે; નરમ સ્વભાવને લીધે અજ્ઞાનતા અને મૂર્ખતા તેઓમાં હોય છે; તેઓ શોક પરિણામી કાર્યના ભયવાળા અને જીંદગીમાં વિજય માટે અન્યાયી કામો કરનાર હોય છે.

આ યોગ જીંદગી વાતો અને મજકરી કામોદ્ધારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-ધન ચંદ્ર. (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્વતંત્ર, દૃઢ સ્વભાવના છતાં વિશ્રાંતિ વિનાના હોય છે; તેઓ ભાગ્યશાળી જીંદગીવાળા અને સારી સ્થિતિ વાળા પુરુષોની સહાય અને મદદ મેળવનાર હોય છે.

આ યોગ બીજાઓની કૃપાઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો મન વિરહ કંજુસ, જોભમાં નિરાશા સેવનાર અને ભયભરેલી સ્થિતિ મેળવનાર તથા સત્તાના શોખ વિનાના અને જોખમદારી ભરેલી સ્થિતિનો દૂર ઉપયોગ કરનાર હોય છે.

આ યોગ હલકી સ્થિતિ અને નેઝરીદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સંપત્તિ સ્થાનાર, ધર્મના શોખિન જુના રીત રિવાજ, ક્રિયાઓ અને ધરડાઓ તરફ માન વૃત્તિવાળા હોય છે તેઓ ડાહ્યા, શુદ્ધ લાગણીવાળા, વિશ્વાસુ અને ગંભીર હોય છે.

આ યોગ મિત્રતા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) ધન રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પહેલી જીંદગીમાં કમનસીબવાળા, ઉપાધિવાળા અને વિધોને સેવનાર હોય છે; પણ ઉત્તર જન્મ વધતી જાય છે તેમ વધારે વિજય અને લાગ્યશાળી તથા વધારે સત્તામતીથી અને ગંભીરતાથી મહાન કાર્યો કરનાર હોય છે.

આ યોગ વિચિત્ર અને ઐતિહાસિક ચરિત્રદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સમૃદ્ધ કામ સેનાર, વિચિત્ર સ્વભાવ વાળા, કીર્તિ અને પ્રસંશાની બહુજ ઇચ્છાવાળા હોય છે; તેઓ અરોગ્ય નોકરી કરી શકતા નથી અને ભયંકર જીંદગી વાળા તથા લગ્નદ્વારા અનેક ઉપાધિઓને વેળનાર હોય છે.

આ યોગ જીંદગીનાં (૨૮) વર્ષ પછી વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાંત, વિરામને સ્થાનાર અને ખોરાકમાં અનિયમિત હોય છે; તેઓ સુશીલ, ખંતીલા અને ઉપાધિઓને જીતવાની શક્તિવાળા હોય છે.

આ યોગ મુખ્યત્વે જીંદગીના છેલ્લા અર્ધ ભાગમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જુસ્સાવાળા, ધણજ બુદ્ધિશાળી, ધણજ તીવ્રજ્ઞાની અને શાસ્ત્રીય વિદ્યાના શોખિન હોય છે. અભ્યાસી અને કુદરતની ગુપ્ત વસ્તુઓને શોધનાર હોય છે.

આ યોગ શોધ ખોળ અને બુદ્ધિના પ્રયોગો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દૃઢ મનોજ્ઞવાળા, માનસિક શક્તિ વાળા અને કુસંપી જીંદગી વાળા હોય છે; માતા પિતાના મરણથી કિંવા

સંસારી ઉપાધિઓથી જીંદગીને વધુ અસર થાય છે.

આ યોગ સ્વભાવના જીવસા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૮) મકર રવિ-સિંહ ચંદ્ર (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો પવિત્ર સ્ત્રીઓમાં વિશ્વાસ અને શ્રદ્ધાવાળા, મોટી મોટી ક્રિયાઓના શોખિન અને ખુબજ લોભી હોય છે; તેઓમાં સત્તાનો શોખ અને મોટી ઉપાધિઓને જીતવાની સત્તા હોય છે; તેઓને સારા મિત્રો અને એક કરતાં વધારે સ્ત્રીઓ હોય છે.

આ યોગ વારસા મારફત લાભ ખતાવે છે.

(☉ in ૮) મકર રવિ-કન્યા ચંદ્ર. (☽ in ૧૧)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણાજ પવિત્ર ધાર્મિક જ્ઞાનવાળા અને ધર્મમાં શુદ્ધ વૃત્તિ દ્વારા વારંવાર અથવા ઉંડા પણ નિરાશા ભરેલા પ્રેમ દ્વારા ચઢી જનાર હોય છે. તેઓ અધ્યાત્મ જ્ઞાની, ગુપ્ત વિદ્યાના શોખિન અને ધર્મ ક્રિયાઓ કરનાર હોય છે.

આ યોગ લોકોપયોગી જીંદગી દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૮) મકર રવિ-તુલા ચંદ્ર. (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કઝયાખોર, વાદવિવાદ કરવાવાળા અને વ્યગ્ર મનના હોય છે. તેઓ ચંચળ વૃત્તિવાળા, ચીઢીયા અને વિરોધી સ્વભાવના હોય છે; તેઓ ખુબજ ટીકા વૃત્તિવાળા અને ઉંડી લાગણી વાળા હોય છે.

આ યોગ કાયદા સંબંધી ધંધા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૮) મકર રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર. (☽ in ૧૧)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો એ દહ આતુર, કોપી, અદેખા અને ઝેરીલા હોય છે. ગુપ્ત શત્રુઓ અને ભયંકર મિત્રો દ્વારા ભયમાં આવી પડે છે. ફરફાર વાળી લાગણી અને ચીઢીયાપણું એ તેમના મનને ખુબ અસર કરે છે.

આ યોગ દરેક પ્રકારની વાડકાપમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ૮) મકર રવિ-મૃગશિરષ ચંદ્ર. (☽ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાસ્ત્રના શોખિન, વિજયી ધર્મમાં લક્ષ્ય વિનાના, તોફાની ને ધણાજ સ્વતંત્ર કામો કરનાર હોય છે. તેઓ વિચાર શક્તિની અને જોખમદારી કાર્યોમાં સમજવાની ખામીને

લીધે લયકર ઉપાધિઓ અને કમનસીબને અનુભવે છે.

આ યોગ એકી વખતે બે ધંધા દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ♌)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દિદાસી, દોહ ડાહ્યા સ્વભાવવાળા, જીંદગીને બહુજ ગંભીર ગણુનાર ને ડાહ્યા હોય છે. તેઓ સુખની શંકા વાળા અને ઝેરી હોવાને લીધે કમનને સ્હાતા નથી. અને તેથીજ તેઓનાં કમન દુઃખી નિવડે છે.

આ યોગ જીંદગીના પ્રથમ ભાગમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સુશીલ, સાવધ કાર્ય કરનાર વાણીમાં ગંભીર, વિચારશીલ અને મહેનતુ હોય છે. કોઈક જ વખતે તેઓ બોલવામાં ચાકાકી દર્શાવે છે. તેઓ વિશ્વાસુ અને દિલોખન હોય છે.

આ યોગ ઉપરીઓની મદદ દ્વારા જીંદગીમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♌) મકર રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ♎)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો કોઈ પણ ધંધામાં પ્રવેશ કરવાની ખામીવાળા, ઓછી શક્તિઓવાળા, પ્રસંગોને ખોનાર, ઉપાધિવાળા અને જાણવાબેગ બનાવતા શોખવાળા હોય છે; તેઓ અવ્યભિચારી વૃત્તિને સેવે છે તોજ આજમુ વૃત્તિઓને ખતથી છતી શકે છે.

આ યોગ લોકોપયોગી સંસ્થાઓ દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♋) કુંભ રવિ-મેષ ચંદ્ર (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો મજબુત મનવાળા ફેરફાર અને નવીનતાના શોખિન, કારણ સમજનાર, શોધ, ખોળ અને યાંત્રિક કોમેના શોખિન, પ્રમાણિક, શુદ્ધ અંતઃકરણવાળા તથા સુધારક હોય છે.

આ યોગ સરવેયર અને મુસાફરી એજન્ટ તરીકે વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♋) કુંભ રવિ-મેષ ચંદ્ર. (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ધણાજ દૃઢ, કામમાં ખતીલા, અને મજબુત મનોબલવાળા તથા ગુપ્ત જ્ઞાનના શોખિન અને કુદરતની ગુમ ચીજો ને જાણવાની શક્તિવાળા અને જ્યોતિષના અભ્યાસની પ્રીતિવાળા હોય છે.

આ યોગ ગુપ્ત શાસ્ત્રના અભ્યાસોમાંજ વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) કુંભ રવિ--મિથુન ચંદ્ર. (☾ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્વદેશ ગંભીર, કાર્ય દક્ષ, નવીન ચીત્તે સુધારા અને આરોગ્યતાના શોખિન, અને મન શોધક અને ગુપ્ત શાસ્ત્રના શોખિન હોય છે.

આ યોગ વીજળીને લગતા કામોમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) કુંભ રવિ--કર્ક ચંદ્ર. (☾ in ☊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વિચિત્ર, બહુજ વિશ્રાંતિ વિનાના, અધીરા, ફેરફારની વૃત્તિવાળા અને ઘણાજ મનોવિકાર વાળા હોય છે.

આ યોગ નાટકીય કાર્યોમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) કુંભ રવિ--સિંહ ચંદ્ર. (☾ in ☋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો દલાઝડી, હદપારના નિશ્ચયી, કઠોર ને ઉતાવળું બોલનાર હોય છે. સ્વેચ્છા ને ગમે તેવી રીતે પણ મેળવવાના શોખિન, ઉતાવળા સ્વભાવવાળા ને મરજી પ્રમાણે વર્તનાર હોય છે; તેઓને વ્યભિચારી કાર્યોનું નઠારું પરિણામ તેમની જીંદગી પર અસર કરે છે.

આ યોગ સરકારી નોકરીઓમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) કુંભ રવિ--કન્યા ચંદ્ર. (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાસ્ત્રના શોખિન, કુદરતના નિયમોના શોધક ને રસાયણ શાસ્ત્રના અભ્યાસ વાળા હોય છે; તેઓ જ્ઞાન મેળવી તેથી સુખી થવામાં નિશ્ચય બળ વાળા તથા શાંત અને ખંતીલા હોય છે.

આ યોગ શિક્ષક કે ભાષણકર્તા તરીકે વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) કુંભ રવિ--તુલા ચંદ્ર. (☾ in ♎)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો લોભી, વિશ્રાંતિ વિનાના, વાદવિવાદ અને કાર્ય કારણની સત્તા અને સમતોલ જ્ઞાનની શક્તિવાળા હોય છે; તેઓ સ્વભાવે સુશીલ, ક્ષમાવાંત અને સ્નેહ ચઢી જનાર હોય છે.

આ યોગમાં મુસાફરીમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♈) કુંભ રવિ--વૃશ્ચિક (☾ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો નિર્ભય અને હદપારના સાહસિક સ્વભાવવાળા, પ્રપંચી, ઠગ અને ગુપ્તતાથી (હંડા) ભરેલા હોય છે તેમની બધી ચાલ ચસકત જેમી અને અવિશ્વાસુ હોય છે; તેઓ અવ્ય-

લિયારી વલ્લુ દ્વારા અદેખા અને પ્રપંચી હોય છે.

આ યોગ યાંત્રિક કામો મારકતે વિજય સૂચવે છે,
(☉ in ☿) કુંભ રવિ-ધન ચંદ્ર, (☽ in ♋)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ઉદાર, છૂટ અને સ્વતંત્રતાના શોખિન, જનુની અને આગેવાન થવાની ઇચ્છાવાળા હોય છે. તેઓ અદૃઢ અને અભ્યાસની ખામીવાળા હોય છે.

આ યોગ ઓવરસીયર અને દેખરેખનાં કાર્યો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ☿) કુંભ રવિ-મકર ચંદ્ર, (☽ in ♏)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ઉંડા, અભિમાની, શાંત, ખંતીલા, વિરામ વિનાના અને રીત રીવાજમાં વિચિત્ર હોય છે. તેઓ એકજ જગોએ ધણો સમય ટકવાની ઉપાધિવાળા, સુશીલ, કાર્ય કારણમાં પ્રીતિવાળા અને ગુપ્તતાના વલણવાળા હોય છે.

આ યોગ સંગીતમાં અને ભાષામાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ☿) કુંભ રવિ-કુંભ ચંદ્ર, (☽ in ☿)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો બહુજ બુદ્ધિશાળી, નવીનતાના શોખિન અને મિત્રો તથા ઓળખાણવાળા તરફ લાગણીઓવાળા હોય છે. તેઓ અદૃઢ મનોબળવાળા અને જીંદગીના વધારા સાથે શ્રદ્ધામાં વિચિત્રતા વાળા હોય છે.

આ યોગ રસાયણી શાસ્ત્રના અભ્યાસોમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ☿) કુંભ રવિ-મીન ચંદ્ર, (☽ in ♐)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાંત અને વસ્તુની ઝાંખી આંખોને જોનાર હોય છે; તેઓ ન મળતી વસ્તુઓને મેળવનાર અને જાણવાનો ખનાવો અને વૃત્તિઓ દ્વારા ધન મેળવનાર હોય છે.

આ યોગ જલાશયનાં કાર્યો દ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♏) મીન રવિ-મેષ ચંદ્ર, (☽ in ♈)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો રાજ્ય પ્રકૃતિવાળા, મનના કરતાં વધારે અભિમાની, ધર્મમાં અને નાસ્તિકતાના વિચારમાં ટોંગી અને જ્ઞાનના શોખિન હોય છે.

આ યોગ યાંત્રિક કામોમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in X) મીન રવિ-વૃષ ચંદ્ર. (☽ in ૪)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ગુપ્ત શાસ્ત્ર જાણવાના વક્ત્રુવાળા અને ખીજના કાર્યના શોખિન અને અંતર્જાનને માટે માનનીય વૃત્તિવાળા હોય છે. તેઓ શાંત, સુશીલ અને નમ્ર તથા ક્રોધાવેશમાં જલદીથી ક્ષમા શીલ હોય છે.

આ યોગ જીના જમાનાદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in X) મીન રવિ-મિથુન ચંદ્ર. (☽ in ૫)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો જ્ઞાની, સમજ શક્તિવાળા, દયાળુ સ્વભાવવાળા અને શોખિન હોય છે; તેઓ ખીજઓની લાગણીઓ અને મનોમથને તથા રીવાજને માન આપનાર હોય છે.

આ યોગ ઝીણી ઝીણી બાબતોના શોખદ્વારા અને હાથની કારીગરીદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in X) મીન રવિ-કર્ક ચંદ્ર. (☽ in ૭)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાંતિવિનાના, ખીકણ, અસંતોષી અને મનથી નહિ ધારેલી નુકશાનીઓ ભોગવવાના વક્ત્રુવાળા હોય છે. અસ્થિર, અચળ, વારંવાર આંખમાં આંસુ ધાવનાર અને રીસાળ હોય છે.

આ યોગ નવીન લખાણમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in X) મીન રવિ-સિંહ ચંદ્ર. (☽ in ૮)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો સારા સ્વભાવવાળા, માનવંત, નિયમિત, લોભી, અંતર્જાની, ખીજને આનંદ આપવામાં શોખિન અને ચંકાશીલ વૃત્તિઓના વક્ત્રુવાળા હોય છે.

આ યોગ માનવંત ઉદ્દેશ દ્વારા વિજય મેળવે છે.

(☉ in X) મીન રવિ-કન્યા ચંદ્ર (☽ in ૯)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વિચિત્ર જોડાણવાળા અને વિચિત્ર રીતે પરણેલી હૃદયી ભોગવનાર હોય છે; તેઓ બહુ ઉદાર વૃત્તિ વિનાના અને હૃદયીમાં ઠગાઇ કરનાર અને ખીજઓના સંબંધદ્વારા વારંવાર વિચિત્ર અને અસાધારણ વૃત્તિઓ વાળા હોય છે.

આ યોગ ગણિતશાસ્ત્રદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in X) મીન રવિ-તુલા ચંદ્ર (☽ in ૧૦)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો બહુ સંબંધી શક્તિવાળા, ક્રિયાઓ અને ધર્મના શોખિન, અધ્યાત્મજ્ઞાની અને ખીજઓની લાગણીઓ

પ્રમાણે વર્તનાર હોય છે.

આ યોગ ક્રિયાઓ અને ધાર્મિક મંદિરોના કૃત્યોમાં વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ✕) મીન રવિ-વૃશ્ચિક ચંદ્ર (☽ in ♍)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો ખતીલા, ગંભીર અને ગુપ્તતાને સેવનાર તેમજ રીસાળ વૃત્તિવાળા હોય છે. અને લોકોની ગુપ્ત અને છાની વાતોના શોખિન હોય છે.

આ યોગ રસાયણી કામોમાં વિજય મેળવે છે.

(☉ in ✕) મીન રવિ-ધન ચંદ્ર. (☽ in ♊)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો મુસાફરી અને ભ્રમણના શોખિન; જુના વિચારવાળા, ધાર્મિક ઇચ્છાઓવાળા, ભવિષ્યના સુખનો વિચાર કરવાવાળા, કારણોના વલણવાળા અને લોભી હોય છે.

આ યોગ મુસાફરીદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ✕) મીન રવિ-મકર ચંદ્ર. (☽ in ♐)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો વિચિત્ર સ્વભાવવાળા. નિર્ભય, સાવધ અને ભવિષ્યના વિચારવાળા હોય છે; તેઓ ધર્મ સંબંધી વલણ અને વિચારવાળા તથા વિશ્વાસ અને કારણ સમજનાર હોય છે.

આ યોગ માન અને સેવાદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ✕) મીન રવિ-કુંભ ચંદ્ર. (☽ in ♒)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો મજબૂત વિચારવાળા, વિચિત્ર સ્વભાવવાળા અને વિચારશીલ હોય છે.

આ યોગ વિયોગી કાર્યોદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

(☉ in ♐) મીન રવિ-મીન ચંદ્ર. (☽ in ✕)

આ યોગમાં જન્મેલા મનુષ્યો શાંત, ઉંડી વિચાર શક્તિવાળા, ગુપ્ત શાસ્ત્ર અને વિદ્યાના શોખિન. માનવંત, અને જલ પદાર્થદ્વારા વિજયી હોય છે. તેઓ અંતર્જાની તથા અધ્યાત્મજ્ઞાની હોય છે.

આ યોગ મુસાફરીદ્વારા વિજય સૂચવે છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં સૂર્યની તથા ચંદ્રની સચિદ્રોથી ઉત્પન્ન થતું એકત્ર ફલ આપવામાં આવેલ છે, જેને ધ્રુવત્ત ફલ કહે છે.

આ પરિચ્છેદમાં દરેક યોગની નીચે મોટા અક્ષરે લખેલ ફળ સારાંશરૂપે છે.

પરિચ્છેદ: ૧૨. Chapter XII.

લગ્નકુંળ.

દ્વાદશ રાશિના લગ્નનું કુંળ. The Ascendant.

આ પરિચ્છેદમાં સૂર્ય, ચંદ્ર અને લગ્નની ત્રિપુટી પૈકી બાકી રહેલ લગ્ન એ શું છે, તે પ્રથમ કુંડામાં બતાવી તેનું સાધન પ્રમાણે દ્વાદશ રાશિગત પ્રથક્ પ્રથક્ લગ્ન કુંળ આપવામાં આવેલું છે.

લગ્ન શબ્દમાં કન્ગ્=સ્પર્શ='to touch' છે, હવે જન્મ સમયે આકાશના પૂર્વ ક્ષિતિજ જે રાશિ અંશ સ્પર્શ કરતા હોય તે રાશિ અંશ તે સમય માટેના લગ્ન અને અંશ કહેવાય છે. લગ્નના રાશિ અંશ જાણવા માટે ઈષ્ટ થરી પળ કે કલાક મિનિટ ઉપરથી લગ્ન કાંકવા માટે લગ્નપત્ર તથા રીત, પાછળ પરિશિષ્ટ (O) માં આપવામાં આવેલ છે, તે ઉપરથી જન્મ લગ્ન શોધી લેવું. અથવા જ્યોતિષી પાસે જઈ લગ્ન નક્કી કરાવી લેવું; ને પછીથી આ કુંળ વાંચવું કે જેથી જાણીએ કુંળ આનંદ સાથે જાણવામાં આવશે.

કુંડળીનો મુખ્ય આધાર લગ્ન ઉપર છે.

લગ્ન રાશિ એ પ્રણીત પ્રમળ રાશિ (Magnetic) છે, ને તે જન્મનારના ઉપર સૂર્ય ચંદ્ર કરતાં વધારે અસર કરે છે.

(૧) સૂર્ય=the Will=સંકલ્પ.

(૨) ચંદ્ર=the Desire=મનોવૃત્તિ.

(૩) લગ્ન=the Agent=સાધન.

સૂર્ય રાશિથી ઉદ્ભવેલ સંકલ્પો ચંદ્ર રાશિના પ્રમાણમાં મનોવૃત્તિઓ રૂપે દેખાય છે, જેને અમલમાં મુકવાનું સાધન લગ્નરાશિ જગ છે— એટલે કે મનમાં ઉત્પન્ન થયેલા સંકલ્પો ને મનોરથ રૂપે પાર પાડનાર સાધન લગ્ન છે.

મેષ લગ્ન.

* મેષ લગ્નનું કુંળ. (Aries=Rising).

લગ્નેશ-મંગળ. x

* વંશુલેષકરોટનઃકુક્ષતનુઃક્રોધીવિષાદઃપ્રિયઃ ॥

માનીદુર્લભજાનુરસ્થિરધનઃશૂરશ્રમેષોદયે ॥ ૧ ॥

x ૫ધુશીળ માટે જુઓ પત્ર ૪૪.

મેષ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યોનો બાધા જરા પાતજો, મુખ તથા ગરદન લાંબાં, અવયવ મજબૂત, કાબરી આંખો, રહેજ ખડખડા વાળ, કાળું અથવા લાલ મુખ, ને તીવ્ર દષ્ટિ હોય છે. તેઓ સાદા, બોળા, ખરા બોક્ષા, સુશીલ, હિંમતવાન, સાહસિક, હદ પારના ઉદાર, સ્વતંત્ર, કળ્યાણોર, અદેખા, કેટલીક વખત તકરારી, માની, સત્તાની નોકરી કરનાર, ધણા ઉદ્યોગી, બુદ્ધિશાળી ને ચંચળ હોય છે; તેઓ બહારની ખબર મેળવનાર, માનુષિક ગુણોમાં ખામી વાળા, ચાલતી સ્થિતિ અને રીત-રિવાજમાં અનેક ફેરફાર કરનાર, વિશ્વાસુ ને દયાળુ હોય છે.

તેઓ વારંવાર રહેઠાણ બદલનાર, તેમ ભાગ્યેજ એક ઠેકાણે ધણો વખત ટકનાર હોય છે; તેઓ મીશનના એજન્ટ અથવા સત્તાધીશ તરીકે દરીયાઈ મુસાફરી અને પરદેશ ગમન કરનાર હોય છે. તેઓ અદ્ય પ્રજા-વાળા કે પ્રજાહીણ હોય છે. તેઓને ઉખડા, ઉલટી, આંતરડાની પીડા, ને સોજાને લગતી અંદરની પીડા હોય છે; આંખે, હાથે કે પગે ઝંકરમાત પીડા થાય છે. તેઓને ફરજિયાત ગમન ફરવું પડે છે કે પરદેશ સ્થિતિ બોગવરી પડે છે. પ્રાપ્ત કરેલ ઉચ્ચ સ્થિતિની પાછળ તેમની પડતી આવે છે; ને તે ઉચ્ચ સ્થિતિને તેઓ મહા મુશીબતે ટકાવી રાખે છે. તેઓ ધણું કરીને બેહુલા અને ઉતાવળથી પરણે છે; તેથી તેમને કવચિત્ પશ્ચાત્તાપ અથવા વિયોગ થવાનો પ્રસંગ આવે છે. મિત્રોની મદદથી તેઓ જાંચે ચડે છે; ધર્મ, કાયદા ને છાપાંને લગતાં મનુષ્યો તેઓના શત્રુઓ થાય છે. મહાન શત્રુઓ પરદેશમાં હોય છે. પોતેજ પોતાના મરણનું કારણ કદાપિ થાય છે. ખેતી અને લગ્નથી લાભ થાય છે. તેમને પૈસા અને મીલકતના સંબંધમાં કળ્યા ને કાયદાની તકરારો થાય છે; અને તેમાં સ્ત્રીઓ મુખ્ય ભાગ ભજવે છે. તેઓ ધંધાને લગતા હુજરોમાં, લશ્કરી ખાતામાં, કાયદામાં અને કવચિત્ ખનીજ અને શોધખોળના કામોમાં, તથા ખેતીવાડીમાં વિનયી થાય છે. પોતે એકલાજ હોય છે, અને જો તેમને ભાઈઓ બહેનો હોય છે તો તે પોતાના પહેલાં મરણ પામે છે. બાલ્યાવસ્થામાં માઆપને લગતાં કામકાનનેમાં અનેક અડચણો આવી પડે છે. ધણું કરીને પિતા બેહુલા મરણ પામે છે; ને તેઓ રક્ષણતા રહે છે. કુટુંબના કામકાજ માટે, તનદુસ્તીખાતર, અને આપત્તિઓ દૂર કરવા માટે તેઓને મુસાફરીઓ કરવી પડે છે; તેઓ ઉચ્ચાશયી અને સારી સ્થિતિ મેળવવામાં પ્રીતિવાળા હોય છે, રૂઝામાં

કુમ્ભ હોય છે. તેઓ દરીયાઇ સફરો અને મુસાફરીઓ કરીને કીર્તિ મળે તેવાં કાર્યો કરે છે.

તેઓ દરેક આયતમાં પોતાની મરજી પ્રમાણે કરવા ઇચ્છે છે, તેથી તેમાં કેટલીક વખત ઠગાય છે; તેઓ વારંવાર પોતાના અભિપ્રાયો બદલે છે, પણ જ્યાં સુધી એકવાર આંધેલો વિચાર કે અભિપ્રાય તેમનામાં હોય છે ત્યાં સુધી તો તેઓ તેને મજબૂત વળગી રહે છે; તેઓ તાત્કાલિક ફેરફાર કરનાર, તીવ્ર કામો કરનાર, અભિમાની, પ્રગામી, અસ્થિર, અને ઝનૂની હોય છે. તેઓ માન કીર્તિના લોભી હોય છે, પણ તે મેળવવામાં તેમને હિમ્મત અંત મનોબળ વાપરી આડે આવડાં વિધિને દૂર કરવાં પડે છે. ધર્મ અને રાજ્ય નીતિમાં તેઓ સનેહ હોય છે, પણ કેટલીક વખત વિચિત્ર રીતે તીખા થઇ જઇ પોતાની લાગણીઓને જુસ્સામાં બદલાર કાઢે છે. તેઓનો કોષ ક્ષણવાર ટકે છે. તેમની સંપત્તિ અસ્થિર હોય છે; તેઓને કવચિત્ મીલકત મળે છે તે પણ જતી રહે છે.

વૃષભ લગ્ન.

વૃષભ લગ્નનું કુંજ* = (Taurus Rising).

લગ્નેશ-શુક +

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યોનો આંધો ડીંગલો, જાડો ને મ્હેરો ભરાવાદાર, કુંકી જાડી મરદન, મોઢું નાક, ખેડોળ મોઢું, હોળા મજબૂત ગોળ ખભા, આંખો કાળી ને વાળ કવચિત્ કરચલીદાર હોય છે. ને સ્ત્રીઓ ખૂબ સુરત હોય છે. તેઓ માયાળુ, દયાળુ, વૈભવી, ને સૌંદર્ય, સંમીત, કુન્નર, રંગ, લૂગડાં ને ધરેણાનાં શોખિન હોય છે; તેઓ પોતાના બળ ઉપર ધુજનાર, દુરામીડી, બીજની સલાહ લીધા વિના મનસ્વી ચાલનાર, વિરોધી કે ઉલટા વચનને સહન ન કરનાર, બીજથી ભાગ્યેજ પરખાય તેવા, વિજયની ખાતર કળ્યાને મ્હાનાર, ભાગ્યેજ કોપી, પ્રસન્ન થવામાં ટકિન, ને ધણી વખત તો માહું લગાડનાર હોય છે.

તેઓ પ્રપંચી, સ્વાર્થી, શાંત, ધણા વિપચી, અભિમાની, દઢ મનોબળવાળા, પોતાના જ અભિપ્રાયને ખગે મળનાર, ખંતીલા ને શાંત

* ગોમાદ દેવગુરુ દ્વિજાર્ચનારભઃ સ્વસ્વામજઃ કાર્તીકી ॥

વિષ્ણુવાદરસોદનમ્ સુમગો ગોભગ્નજઃ કામુકઃ ॥ ૧ ॥

+ વધુ શીળ માટે જુઓ પૃષ્ઠ ૪૫.

નિશ્ચયવાળા હોય છે, તેઓ કુદરતી ઇતિહાસ જાણવાના અને ખામ બગીચાના શોખિન, શાંત રીતે કામ કરનાર, નિયમિત, ત્રીણી બાબતોમાં કંટાળા ભરેલી રીતે સદૃશ આપનાર તથા સુખ શાંતિને મહાનાર હોય છે.

તેઓ પોતાની મીઠકતને ખાસ સંભાળનાર, દરેક જાતના માનની ઇચ્છાવાળા, પ્રેમમાં અસ્થિર અને ઝેરીલા હોય છે. કળ્યાણનું કારણ પોતે હોય છે; હદ પારનાં કામ તથા વૈભવને લીધે તેમને રોગ થાય છે. તેમને ધનનો યોગ સારો હોય છે, છતાં ધનની બાબતમાં કાયદાની તકરારો પડવાને લીધે ઓછા વતી પ્રમાણમાં ધનનું નુકશાન થાય છે. લગ્ન પછી ધંધો, નોકરી કે સંબંધ છૂટે છે. તેઓને અણચિંત્યાં વિધ્નો આવી પડે છે, પરંતુ કોઈ પણ મનુષ્ય સાથેની પ્રીતિને લીધે અથવા મિત્રથી લાભ મળે છે.

તેઓનું કુળ (મુખ્યત્વે બાપ તરફનું) ઉત્તમ હોય છે, અને જીંદગીમાં બાપ કંદક ઉપયોગી હોય છે; તેમને સગાં સાથે તેમાં મુખ્યત્વે કરીને બાઈ જીવેન સાથે કલહ થાય છે; તેઓને સદાથી ને સંતાનના કારણથી લાભ અને કલહ, તથા કાયદાથી નુકશાન પણ થાય છે; પ્રથમ પુત્ર મરણ પામવાનો સંભવ રહે છે, અથવા બાળપણમાં સંતતિ નાશ પામે છે. છોકરાંથી બાપને લાભ થાય છે, અને છોકરાં નિશાળમાં સારો અભ્યાસ કરે છે. કવચિત્ કલેશ થવાના સંભવ છતાં એકંદરે જીંદગી શાંત ને સુખી હોય છે, છતાં પણ પોતાના દુરાચરને લીધે તથા બીજાના પ્રપંચને લીધે વિપત્તિઓના ભોગ થવું પડે છે. તેઓને સ્પૃશ્ય-સ્પર્શ અને મુત્રાશયનાં દરદો થવાનો સંભવ રહે છે, ને સ્ત્રીઓને ગર્ભાશયમાં પીડા થવાનો ભય રહે છે; પથરી, મીઠોપીશાળ યાને મધુ પ્રમેહ (ડાએમીટીસ), ગળામાં (ચોરીયા) ચોલીયા તથા દાંતનાં અને નાકનાં દરદો થવાનો સંભવ છે; તેમને પરણેલી સ્થિતિમાં ઉપાધિઓ અને કલહ કળ્યાણ બહુ થાય અથવા સ્ત્રી મરણ પામે છે; યુવાવસ્થામાં ધન સંબંધી સ્થિતિ અસ્થિર રહે છે અને પછી જેમ જેમ ઉંમર વધતી જાય છે તેમ તેમ તેમને સારા સંબંધ થતા જાય છે; અને જુનર, બાપા કે કોઈ પણ વિદ્યાના પ્રયોગ દ્વારા ધન મળતું જાય છે. તેઓને સારી સ્થિતિવાળા મિત્રો ધણા હોય છે; ને તેવા કોઈ મિત્રનો વારસો તેમને મળી આવે છે. તેમ કોઈ પણ સંબંધીના કારણે નુકશાન કે દીક્ષગીરી નહીં. ભોગવવી પડે છે. તેઓના ઉપાડી રીતે જે લોક શત્રુઓ થયેલા હોય છે તેઓ તેમને નુકશાન તથા ઉપાધિઓ કરે છે; પરંદેશમાં અથવા દરીયા ઉપર મરણ

થવાનો સંભવ હોય છે. કવચિત્ અપીત થયા જેવું બતકારી આપે છે, શત્રુઓને કીધે પરણેલી સ્થિતિમાં દુઃખ પડે છે, અને સ્ત્રી કિંવા પુરુષ એક યા બીજા કારણને કીધે એક બીજાની સાથે રહી શકતાં નથી. તેઓની જીંદગી કાંપી હોય છે, અને તેમને ઘણાં દુઃખો ભોગવવાં પડે છે; તેઓને સંસાર સુખ ને વૈભવનું બરોબર જ્ઞાન હોય છે, ને આરોગ્યતાના તથા ખોરાકના નિયમો શિખે છે.

મિથુન લગ્ન.

મિથુન લગ્નનું કુળ * (Gemini Rising).

લગ્નેશ કુમ્ભ +

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યોનો ખાંધો ઉંચો ને સીધો દેખાવ, લાંબા દાંત, સ્હેજ શ્યામ ચહેરો, ઠરેલ કાળા ભુરા વાળ, કાખરી આંખ, તીવ્ર દષ્ટિ ને ચાલ હોય છે; તેઓ દયાળુ, પ્રમાણિક ને માયાળુ તથા ક્ષણ વારમાં ક્રોધ તથા ચીઠને ધારણ કરનાર અને ક્ષણવારમાં શાંતતાને સેવક હોય છે. કવચિત્ હદપાર ક્રોધાવેશમાં આવી જાય છે, પણ પછીથી પરતાય છે. બાપામાં, શાસ્ત્રમાં, ને મુસાફરીમાં કીર્તિ મેળવે છે.

તેઓ શોધ ખોળ કરનાર અને મૂળતત્ત્વના જાણકાર, અને શાસ્ત્ર, બાપા ને હુન્નરના શોખિન હોય છે. તેઓ કાયદામાં, કપાલમાં તથા વ્યાપારમાં હુશિયાર ખંદા તથા ઉદ્યમી હોય છે. તેઓ કેટલીક વખત એકદમ બોલવા જતાં અથવા કામ કરવા જતાં ગાભરા બની જાય છે, અભિમાન ને ત્રાસ વિનાની સત્તાના શોખિન, દંઠ ને મજબૂત મનોબળ વાળા હોય છે, જેને બીજાઓ નમ્રગાઇ ગણે છે.

તેઓની સંપત્તિ સ્થિર હોય છે, ને તે સ્ત્રીઓના કારણે અધિક ન્યૂન થાય છે. જીંદગીમાં તેઓને સંપત્તિ ને આપત્તિ બન્ને ભોગવવી પડે છે. કુટુંબમાં કેટલીક ગુમ વાતો અને કજીયા બહુ હોય છે; સમાં સુખી ને પોતાની સાથે સંપત્તિ હોય છે, અને બાઇ રાજ્યની નોકરીમાં અથવા મોટી જગો ઉપર હોય છે, તેઓને કુટુંબ કલહના ઘણાં કારણો હોય છે, ને પિતા સાથે ભાગ્યેજ બને છે; તથા પોતે જાતેજ પોતાની પડતીનું કારણ

* મોળીચંદ્રસોદધાલુરધિકઃ શ્રીમાન્નગુણીતત્ત્વચિત્ ॥

વોગાસ્માલુજનપ્રિયોતિસુખગોરોગીચયુગમોદયે ॥ ૧ ॥

+ વધુ શીજ માટે જુઓ પત્ર ૪૬.

હોય છે. સગાની સંખ્યા સાધારણ હોય છે, તથાપિ તેઓ કુન્નર ઉદ્ધોગ માં કુશળ હોય છે. બાપ્તઓ તથા બહેનો તથા પાડોશીયો સાથેનો માલ સંબંધ જીંદગીભર સારા કે નરસાને માટે હોય છે.

તેઓને પ્રેમના અને સંબંધના કારણે ગુપ્તતા હોય છે, અને સંતતિના અથવા પ્રેમમાં પ્રપંચના કારણે નુકશાન ધાય છે, અને ઉપાધિઓ આવે છે.

તેઓને મસા, ભગંદર, પેદું ને ગુદાનાં દરદો, તાવ અને સમગ્ર દેહ પિંડમાં વિષ, દાથે વા પગે પીડા, ને જાતીની નબળાઈ થવા સંભવો હોય છે,

નોકરોથી તેમને ઉપાધિ થાય છે, ને તેમના ઉધાડા શત્રુઓ પરદેશીઓ અથવા પરદેશમાં હોય છે. આ મનુષ્યો ધણુ કરીને બે વખત પરણે છે, અથવા બે સ્ત્રીઓનો સાથે સાથે સંબંધ હોય છે, સ્ત્રીઓ દ્વારા ધણી ઉપાધિઓ આવે છે. ધોડાના અકસ્માતનો ભય રહે છે. પરદેશમાં અથવા સત્તાવાળા મનુષ્યનાકારણે તેમનું મરણ થાય છે; પણ તેનું કુદરતી કારણ મુશાકરીમાં અથવા ધંધો કરતાં લાગેલી સરદી હોય છે. એકી વખતે તેઓ બે ધંધા કરે છે અથવા સારી સ્થિતિ ભોગવે છે. મિત્રો ધણુ અને જુદા જુદા પ્રકારના ને તે કલેશના કારણજૂત હોય છે.

તેઓને ઉચ્ચ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરતાં ધણી અડચણો આવે છે, અને તે ધણુ કરીને ધર્મ ગુરૂઓ તથા વડીલો તરફથી હોય છે. તેઓ બે કામ સાથે કરનાર અને ધંધા તથા ઉદ્યમમાં અનિશ્ચયી હોવાથી શોકને અનુભવે છે. ગુપ્ત શત્રુઓ કીર્તિને ઝાંખ લગાડે છે, અને પોતાની યેરી તેમાં વધારો કરે છે. સ્ત્રીઓ અથવા ગુપ્તપ્રેમ દ્વારા પ્રપંચ થાય છે. અકસ્માત ધણુ થાય છે, જતાં તેમાંથી પરમાત્મા તેઓનું રક્ષણ કરે છે, તેઓ ક્લાઈ, લખાણ, કે વડીલના ધંધાથી વધુ મુખી થાય છે. જમીન અથવા ધરોનો વારસો ધણુ કરીને તેમને મળે છે; તેઓ લખાણ, વાંચન, ભાષણ, ને દરદોષ શાસ્ત્રીય વિષયમાં પ્રવૃણુ હોય છે. તેઓ સ્વચ્છતાને સેવે છે, ને ખાન પાન અને વિષયના વૈભવી હોય છે, તેઓ વિદ્વાન, તીવ્ર સમજ શક્તિવાળા અને વાદવિવાદ કરવામાં કુશળ હોય છે, ને અનેક પ્રકારના ધંધાઓ કરી શકે છે.

કર્ક લગ્ન.

કર્ક લગ્નનું ફોર્મ = (Cancer Rising)

લગ્નેશ = ચંદ્ર.*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યો મધ્યમ કદના, ગોળ મુખ તથા શીકા સદેત નાના મ્હેરાવાળા, રહેજ વાદળી આંખોવાળા તથા નિર્બળ આંધાવાળા હોય છે. તેઓ ખીકણુ, આળસુ, બેદરકાર, દયાળુ, અધીરા, નિરપરાધી અસ્થિર, ચઢતી પડતી સ્થિતિવાળા, ને રહેજ અપકાર્તિ તથા સત્તાવાળા હોય છે, તેઓ સંસાર વ્યવહારના બંધનમાં પડેલ હોય છે. તેઓ ભૂત-કાળનો વિચાર કરી ભવિષ્યનો વિચાર બાંધનાર, કલ્પના શક્તિવાળા, કુદરતી વ્યાપારી, ખરેખરા અનુભવી અને ઉપયોગી મનુષ્યો હોય છે. તેઓ કંભુસાધને ખરોખર સમજનાર, અતડા, શાંત ને દૃઢ હોય છે. તેઓ પોતાના વખાણુ કરનારા મનુષ્યોથી દોરવાય છે, અને તિરસ્કાર યોગ્ય અને અજણ્યા તંદ્ર અવિશ્વાસુ રહે છે.

તેઓ વાંચનથી અથવા દાખલાથી અનુકરણુ કરવામાં કુશળ અને ખીજના વિચાર ધણે ભાગે ગ્રહણુ કરનાર હોવા છતાં મિથ્યાભિમાની હોય છે. તેઓ નાટ્યકળાવંત, નકલ કરનાર, તથા શબ્દ, કાવ્યને લખાણુ ના ચોર હોય છે, ને તે વસ્તુને પોતાની છે એમ જાહેર કરે છે. તેઓનો સ્વભાવ બદલાતો રહે છે, ને તેઓ લોભી હોય છે; દરેક નવા ઓળખાણુથી વિભ્રમતાને સેવે છે એટલુંજ નહિ પણ વારંવાર નવાં ઓળખાણુ કરવાની તેઓને જરૂર પડે છે.

આ મનુષ્યો સમજી, ધણી બાબતોમાં સ્વતંત્ર, ચીઢીયા તથા સંદેશા લેઈ જવા લાવવામાં તથા લોહાપયોગી કાર્યો કરવામાં ધણાજ બાહોશ હોય છે. આ લગ્નમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓ ધણીજ બાહોશ અને મ્હેનતુ હોય છે. તેઓ શરીરના ભય સંબંધમાં ખીકણુ ને માનસિક તેમજ વ્યવહારિક બાબતોમાં ધૈર્યશીલ હોય છે. તેઓ ડાહ્યા, અવિશ્વાસુ, સાવધ, ક્ષણમાં આનંદી અને ક્ષણમાં ક્રોધને સેવનાર તથા શાંત પડનાર હોય છે. દ્રવ્યોપાર્જન કરતાં અડચણે આવી પડે છે. તેઓ સગાંથી, સદાથી, કે છોકરાં ને પ્રેમ સંબંધથી મળવાનો વારસો ખુવે છે.

+ મિષ્ટાન્નાંશ્વરમૂષ્ણો કલિતવાકા પત્ય ધીર્ધમિવાન્ ।

જાતઃસ્થૂલકલેબરોન્મમવનપ્રીતઃકુકીરોદયે ॥ ૧ ॥

* વધુ શીઘ્ર માટે જુઓ પત્ર ૪૭.

જીંદગીનાં છેલ્લો ભાગ વધુ સુખમય ને વિજયી હોય છે. તેઓને વારસો અથવા મીલકત ધણા કષ્ટ અથવા વિદ્વે સાથે મળે છે. ભાઈ અથવા બહેનનું અકાળ મરણ થાય છે, તથા અણખનાવવાળા સગાંના કારણે તેમના ઉપર ઉપાધિઓ આવી પડે છે. તેઓને ધન્યું ખર્ચ બે સ્ત્રીઓ થાય છે, અથવા ખીજા કુટુંબ સાથે સંબંધ થાય છે, કિંવા પોતાને કાઈ દત્તક છોકરાના કારણે જીંદગીમાં ઉપાધિ અને ક્લેશ થાય છે; પણ પ્રથમ સંતતિ વૈદ્યક, રસાયણ શાસ્ત્ર કે લશ્કરી ધંધામાં વિજયી નિવડે છે; છેલ્લી અવસ્થામાં છોકરાં તેમને રક્ષણ કર્તા થઈ પડે છે.

આ મનુષ્યો ઉપર ગુપ્ત તથા જાહેર ધણા ભય આવી પડે છે, જેમાંથી તેમનું પરમાત્મા રક્ષણ કરે છે; તેઓ લગ્ન કરવા ખુશી હોતા નથી; તેમ કરે છે તો લગ્નથી સુખી થતા નથી. કવચિત્ તેઓને લગ્નથી કાયદાની અડચણો વેઠ્યા બાદ વારસો મળે છે.

તેઓ ખોટી વિજયી દરીયાઈ મુસાફરી કરે છે, ને કવચિત્ તેમાંથી માન કીર્તિ પણ મેળવે છે. તેમના ઉપર પરદેશમાં ગુપ્ત શત્રુ ને બંધનનો ખોટો ભય આવી પડે છે. તેઓને ધણી મ્હેનતે સારી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે, ને તેમાં પણ ખોટી વાતો અને અપકીર્તિ અનુભવવી પડે છે. તેઓ પોતાના જળ ને હિમ્મતથી વિજય મેળવે છે; ને (૩૫) વર્ષની ઉંમર સુધી તેમની સ્થિતિ અનિશ્ચિત રહે છે; ત્યાર બાદ વિજયી ને સુખી થાય છે. તેઓને મિત્રોથી તેમાં પણ મુખ્યત્વે કરીને સ્ત્રીઓથી બહુ મદદ અને ધન મળે છે, ને તે પૈકી એક કીર્તિને બગાડે છે, તેમનાં નજદીકનાં સગાં, પાડોશીઓ ને નોકરો કાવતરાં કરે છે, અને તેમને ગુપ્ત ને જાહેર શત્રુઓનો ભય હોય છે. ગુપ્ત શત્રુઓદ્વારા અપકીર્તિ કરે તેવાં જાહેર નામાં ને કાગળ પ્રગટ થાય છે.

તેઓને છાતી અને પેટનાં દરદો, સંધિવાયુ, ઉબકા અને રાંઝણ થવાના સંભવ હોય છે; ને પતન પીડા અને પરદેશમાં કે મુસાફરીમાં ઘોડાની પીડા અથવા મનુષ્ય જાતિના મારતી પીડા થવાનો સંભવ હોય છે.

સિંહલગ્ન.

સિંહલગ્નનું ફળ+. (Leo Rising).

લભેશ-રવિ*

+ જાત.સિંહલગ્નકેવળતનય.સંતુષ્ટધીર્દેસકઃ ।

શૂરોરાજગ્રહીકરોમિતરિપુઃકામીચિદેશંગતઃ ॥ ૧ ॥

* વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૪૧.

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યોને મોટાં હાડકાં, દમામદાર ઉંચાઈ, પોહલા ખભા, કાચરચિત્રી આંખ, મોટું ગોળ માથું, લાલ ઠરેલ મ્હેરો, રહેજ જુરા વાળ, બારે બગુટી ને ઉતાવળા દષ્ટિ હોય છે.

તેઓ ખુલા દિલના, ભોળા, લોભી, માનવંત, મોટાદથી ભરેલા, ઉંમદા ગુણવાળા, પ્રમાણિક, વિશ્વાસુ, દંદાર, ઉપાધિ અને દુઃખમાં પશુ પોતાના બળ વડે ટકી રહેનાર તથા જે પ્રસંગોનો બુદ્ધિથી ઉપયોગ કરે તે આગળ પડતી જીંદગી ભોગવનાર હોય છે; તેઓ રાજ્ય સત્તાવાળા, હકુમત દરનાર અને દાઈ દષ્ટિવાળા યોજના અને ધારણા કરનાર હોય છે. તેઓ અભિમાની [વિશેષે કરીને કુલાભિમાની] અને ભભકાના શોખિન હોય છે. તેઓ માળાળુ, શુદ્ધ પ્રીતિવાળા, શુદ્ધ અંતઃકરણવાળા ને પરોપકારી હોય છે. તેમનું અભિમાન છોડાય છે તેથી તેમને જલદીથી ક્રોધ ચઢી જાય છે, છતાં તેઓ તરતજ ક્ષમાવંત અને શાંત થઈ જાય છે.

તેઓ આત્મબળથી માનવંત સ્થિતિ અને કાર્તિ પ્રાપ્ત કરે છે, અને ઉચ્ચ મનુષ્યો [મુખ્યત્વે માનવંત સ્ત્રીઓ] સાથે વારંવાર જોડાય છે. તેઓ મોટાં, મહત્વનાં અને ઉપયોગી કામ કરનાર તથા ક્ષુદ્ર કામોને ધિક્કારનાર હોય છે. તેઓ કાર્યમાં ધૈર્યતાવાળા તથા દૃઢતા અને સહનશીલતાથી ધાર્યું પરિણામ લાવનાર હોય છે.

તેઓ હુન્નરી, અધિકારી તથા લોભાપયોગી ધંધા કરનાર હોય છે. કવિતા અને નાટકના જ્ઞાનવાળા હોય છે; તેઓ શુભાશયવાળા હોવાથી જે જે કાર્ય શરૂ કરે છે તે તે સારુંજ કરવા પ્રયત્ન કરે છે, ને તેથીજ વિના માગ્યે માન તથા કીર્તિ મેળવે છે. વિષયી વાસના મજબૂત હોવા છતાં સાધ્ય હોય છે. તેઓ દૃઢ ને દુરાગ્રહી અભિપ્રાય વાળા તથા જાતના જોખમે પશુ કાર્ય સિદ્ધિ મેળવનાર હોય છે. જાતિ ગુણો અને જાતમ્હેનતથી દ્રવ્ય પ્રાપ્તિ કરે છે; તેમને સગાં અને મોટા ઉચ્ચ સ્થિતિવાળા તથા પૈસાદાર મદદગાર મનુષ્યો પાસેથી ધન મળે છે; તેઓને નોકરો, ખરાબ તબીબત, અને સંસારી ઉપાધિઓના કારણે નુકશાન થાય છે. મિત્રોથી અને લોભાપયોગી વસ્તુઓના વ્યાપારથી (જેવા કે લગડાં ને ખોરાકના વેપારથી) લાભ મળે છે. પિતા સાથે વૈરનો સંભવ હોય છે, અથવા તેઓની બાલ્યાવસ્થામાં પિતા મરણ પામી સ્થિત્યંતર થાય છે; અથવા કળ્યાનું કારણ પેદા થાય છે; પરંદેશ જીંદગીની, મુસાફરીની ને વારસાની બાબતમાં કાયદાની તકરારો હોય છે. મુસાફરીના સમયમાં

કંઈ પણ ખાસ નુકસાન સિવાય અકસ્માત થાય છે. છોકરાં ધણાં હોય છે, જન્મથી સૌથી મોટા દીકરો મરણ પામવાનો સંભવ છે. કન્યિત્ (સિંહ સ્તનમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓને) યુગલ પ્રત્ન થાય છે. ધણું ખર્ચ તેઓને બે લગ્ન થયેલાં હોય છે.

આ મનુષ્યોને હૃદય, કેડ અને ગરદનનાં દરદો, સંધિવાયુ, તથા હાડકાં અને લોહિની ગિમરી થવાના સંભવો હોય છે. ધણી ખરી વખત ધણી કે ધણીઆણી લાંબી માંદગી બોગવે છે. તેઓ વારંવાર ખોરાકની અને સુખની તંગીને લીધે ધણુંજ આફતિઓ બોગવે છે; તથા તેમની પરણેલી જાંદગી નોકરો અથવા મિત્રોના કારણે બહુ સુખી હોતી નથી. તેઓને અથવા તેમનાં છોકરાંને વારસો મળી આવવાનો સંભવ હોય છે; દરીયાઇ મુશાફરી થોડી થાય છે, અથવા ખીસકૂસ થતી નથી, ને જો થાય છે તો સાલ પ્રદ હોતી નથી. જમીનની મુસાફરીઓ ધણી થાય છે અને તેથી સુખી થાય છે.

તેઓનો ધંધો માનવંત ને લાભકારી હોય છે, અને તેઓને ગાડી અને રેલવેમાં મુશાફરી કરવી પડે છે. મોટા મનુષ્યો તેમાં મુખ્યત્વે કરીને પૈસાદાર ને માનવંત સ્ત્રીઓ તેમના ધંધા કે વ્યાપારમાં મદદગાર હોય છે, ને તેઓના આશ્રયથી આ મનુષ્યો સુખી થાય છે; તેઓને વિદ્વાન અને કારીગર વર્ગના મિત્રો ધણા હોય છે, ને તે મિત્રોદ્વારા કળ્યા થાય છે, પણ તેમાં છેવટે લાભ મળે છે; કેટલીક સ્ત્રીઓ ગુપ્ત રીતે શત્રુઓ હોય છે.

કન્યા લગ્ન.

કન્યા લગ્નનું રૂળ = (Virgo Rising)

લગ્નેશ = બુધ*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યો પાતળા, સાધારણ ઉંચા, સ્ફેરો ઝોળ લાલ ને સ્ફેજ શ્યામ, વાળ કાળા, આંખ પણ કાળી, ને તે મનુષ્યો સ્ફેજ ખુબ સુરત હોય છે.

તેઓ શાંત સ્વભાવવાળા, લોકોમાં બહાર આવવાની ઈચ્છા વિનાના, વિનયી, અતડા, સાવધ, ડાહ્યા, કાર્ય કરતા સ્ફેજાં તેનો પુખ્ત વિચાર

* કન્વાલગ્નમઘઃ ક્રિયાસુનિપુજઃ શ્રીમાન્ સુખીર્ણહિતઃ ।

મેજાલો વનિતાવિલાસરસિકો બંધુમિયઃ સારિયકઃ ॥ ૧ ॥

* વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૪૬.

કરનાર, દયાળુ ને માયાળુ હોય છે. તેઓ ભાગ્યેજ પોતાનો ખરો સ્વભાવ બીજાને બતાવે છે. તેઓ મગજ શક્તિ સારી હોવાથી સ્હેઝાઈથી શિખે તેવા, અભ્યાસુ ગુણુવાળા, ન્યાયી અને સમજ શક્તિવાળા હોય છે, તેઓ અનુભવી અને નાની નાની વસ્તુઓને પણ બુદ્ધિથી તથા નિયમથી સંભાળી શકે છે. તેઓ વિના કારણે ચિંતાગ્રસ્ત થાય છે; ને વિચારોને બદલે છે. પોતાની શક્તિના અગ્નિજ્વલ હોવાથી વિપત્તિમાં ઠગાઇ જાય છે; તેઓ આશાવંત હોતા નથી છતાં કામ સારી રીતે કરે છે, અને જો તેઓ ઉપરીની મરજીને અનુસરીને વર્તે છે તો બાબતશાળી થાય છે.

તેઓ આત્મબળથી તથા કુદરતી ગુણોથી માન અને સારી અવસ્થા પ્રાપ્ત કરે છે, ને બુદ્ધિશાળી હોય છે. પણ બીજાની દરદાર કરવામાં કઠિન હોય છે; તેઓ મિત્ર તરીકે વિશ્વાસુ, અને (શેઠ) માસ્તર તરીકે સખ્ત હોય છે; ને મનનું પ્રમાણ જણાવવાની ખામી ને ક્ષીણે ક્ષીણી કીણી વસ્તુઓ ઉપર નકામું લક્ષ્ય આપે છે. સ્વભાવ પવિત્ર ને પ્રમાણિક હોય છે. ને જ્યાં વિશ્વાસ કે પ્રેમ હોય છે, ત્યાં ધણાજ વિશ્વાસુ હોય છે; તેઓ સુશીલ, ભાગ્યેજ ક્રોધી ને ક્ષમા કરવામાં બહુજ ધીરા અને ધણા વખત સુધી મનમાં વૈર રાખવાના સ્વભાવવાળા હોય છે; કેટલીક વખત થયેલા ક્રોધ માટે પશ્ચાત્તાપ પણ કરે છે; મનોબળ દૃઢ હોય છે છતાં સમજબુદ્ધિથી એકાએક બદલાઈ જાય છે.

આ મનુષ્યો દુધર, ભાયા, ઇતિહાસ, નાટક અને સ્વચ્છતાના શોખિન હોય છે; તેથી તેઓ ભાવજી કર્તા, બહુ ખોલનાર ને શાંતિ મેળવનાર હોય છે. તેઓને આગ બગીચા અને ખેતીવાડીનો શોખ હોય છે, ને બાળપણમાં માંદગી અને અકસ્માત ભોગવે છે. તેઓ બહુ ધનાઢય હોતા નથી, છતાં ધણી જાત મહેનત કરી ધન પેદા કરી શકે છે; તેઓને પહેલી અવસ્થામાં ધન ખોવાનો ભય હોય છે, અને છેલ્લી અવસ્થામાં સારી સંપત્તિ મળે છે; તેઓને કાઢનો વારસો અથવા સ્ત્રી કે બાગીદાર તરફથી મીઠકન મળે છે; શાસ્ત્રી, શિક્ષણકળાથી કે કુન્નરથી ધન મેળવે છે; પણ તેઓને હમેશાં પડતીનો ભય રહે છે, પરદેશમાંથી ધન મળે છે. તેઓ સારા નાણાવટી ને વ્યાપારી હોય છે, ને સદાથી ભયમાં આવી પડે છે. સ્ત્રીમાં ને પાડોશી અનુકુળ હોતાં નથી; મોટો ભાઈ કે બહેન બહેન મરણ પામવાનો સંભવ રહે છે, ને કુટુંબમાં સંપત્તિ હોતો નથી. અકસ્માતથી અથવા જનાવરના કારણે મરણ થવાનો ભય રહે છે.

કુટુમ્બની ગુપ્ત વાતો હોય છે; પિતા એ વખત પરણેલ હોય છે, અથવા પોતે વ્યભિચારી હોય છે. પેટેલું છોકરું ભાગ્યેજ કાંમે વખત જવે છે. કુટુમ્બ નાનું હોય છે. છતાં તંત્રમાં રહી શકતું નથી. છોકરાં બહેનો ને તત્કાળ પરણતાં નથી, સ્નેહમાં નિરાશા ને કંટાળો ખાતે છે, તેઓ એ વખત પરણે છે, અથવા પરણેલ સ્ત્રી હોવા છતાં ઘરમાં રાખ રાખે છે, પરણેલ જીંદગી ખુબ સુખી હોતી નથી અથવા ધણી કે ધણીઆણી કાષ્ટ પણ ગુપ્ત કારણને લીધે એકાંત વાસ સેવે છે. તેઓ જીંદગીમાં સુખી ધવામાં ધણી અડચણો વેડે છે, વારંવાર ધંધા બદલે છે; ને ધંધાની ખાતર ધણી મુસાફરીઓ તથા દરીયાઈ સફરો કરે છે.

તેઓ કામચાણ, ભાષા ને હુન્નરને લગતા ધંધા કરે છે, ને એકી વખતે ધણી કામ સંભાળે છે, પણ એ લઘુ કામને લીધે પાછા પડેછે, છતાં હવટે ન્ય મેળવે છે. દ્રવ્ય મેળવવા અથવા મીઝકતની ખાતર પરદેશમાં મુસાફરીઓ કરે છે, અથવા પરદેશમાં કંઈ પણ કામ કરવાનું હોય છે; તેઓને એ રહેઠાણ હોય છે, ને પાછલી જીંદગીમાં એ જગોએ મીઝકત હોય છે; મિત્રો ધણી હોય છે, ને ને બદલાયાં કરે છે. ધનાદય સ્ત્રીની કૃપાથી ધન મળે છે. દેશના તેમ ગામના થયેલા મિત્રો તથા દરીયા ઉપર થયેલ મિત્રો બહુજ લાભકારી હોયછે. તેઓને બળવાન, હુન્નરી અને સટોરીયા શત્રુઓ હોય છે, ને વ્યભિચારના કારણો હમેશ તેઓ મિત્રાર પામે છે.

તેઓને ઉપક્રા, આંતરડાંના વ્યાધિ, ખરજતું, અતિમાર, ઝાડા, અને પીશાબને લગતાં દરદો તેમ અશક્તિના કારણે અપચો અને લોહી ઉડી જવાના સંભવો હોય છે.

તુલા લગ્ન.

તુલા લગ્નનું ક્રમ + =(Libra Rising).

લગ્નેશ=શુક્ર*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યો કાંબા, ઉંચા કદના, સુવાળા ભુરો વાળવાળા, કવચિત્તદન કાળા વાળવાળા, ગોળ શેખરિતા નિર્મળ ચહેરાવાળા ને કાળા આંખવાળા હોય છે, આ લગ્નમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓ ઘણીજ ખૂબસુરત હોય છે.

+ લલિતવદનનેત્રો રાજપૂજાવિદ્વાન્ । મદનરતિવિલોહઃ સ્ત્રીધનક્ષેત્રજ્ઞાલી ॥
ચિરકલ્પજનમુખ્યઃ શ્રીતત્ત્વદિવિવાદી । ચક્રમતિરતિમીહઃ જાયતેતૌલિલગ્ને ॥૧॥

* વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૫૦.

તેઓ માયાળુ, વિનયી, નમ્ર અને સારા સ્વભાવના હોય છે. લાગણી અને પ્રેમ એ તેઓમાં આગળ પડતા મુખ્ય ગુણો હોય છે. તેઓને મિત્રો ધણા હોય છે, અને નવા થાય છે; જે તેઓ મિત્રો વિના એકલા રહે છે તો તેમને બહુ મુખ કે વૈભવ મળતો નથી. તેઓ સુધારાના, સાંદર્ભતાના અને નિયમ ધરવાના શોખિન હોય છે. તેઓ પવિત્ર, સ્વચ્છ ને સંપિન્ના હોય છે. તેઓને પ્રીતિ ને તિરસ્કાર ધણા હોય છે. સૌખ્ય, મિત્રતા, ભાગીદારી, ને મંડળી, એ તેઓના સ્વભાવની કુચીઓ છે.

તેઓ પ્રચક્ષિત સ્થિતિની અસરવાળા, પ્રમાણિક ને ન્યાયબુદ્ધિવાળા હોય છે; ક્ષણમાં આનંદી ને ક્ષણમાં ઉદારી, તથા તત્કાળ ક્રોધી હોય છે, અને તે ક્રોધ તરત શમી પશુ જાય છે. તેઓ એક નિશ્ચયી નહિ હોવાથી ખીખઓ શું કરે છે તેની વાટ જોયા કરે છે. તેઓનું મન શોધક બુદ્ધિવાળું હોય છે, તેઓ ઉત્પાદક તથા દર્શનીય કાર્યોમાં કુશળ હોય છે. તેઓ દરીયા તથા વંદાણને લગતા હુન્નરો જાણનાર હોય છે.

આ મનુષ્યો જલદીથી શિખનાર, હુન્નર ધંધાના તથા વૈભવના બહુજ શોખિન, સ્વચ્છતાને સેવનાર અને વિધયી હોય છે. તેઓ મજબૂત ધૂનવાળા ને તરંગી હોય છે, અને જે કામમાં પડ્યા તેમાં ખાસ આગ્રહી હોય છે. તેઓ ગમે તે વખતે પોતાના અભિપ્રાયો બદલી નાંખે છે, ને નવા અભિપ્રાય બાંધે છે; તેઓ પ્રવાહી પદાર્થના અને બહાણના ધંધામાં વિજ્યી નિવડે છે. તેઓને દવા કે દારૂ વેચનાર, ને ડૉક્ટર અથવા ખલાસીઓ હોવાનો સંભવ છે; તેઓ એજન્ટ તરીકેના ધંધામાં બહુજ લાભ મેળવે છે. તેમને દરેક ધંધામાં લાભ તથા વિજ્ય મળે છે; પણ ફેટલીક વખત ધંધાના કારણે યા ભાગીદારના મરણના અગર તેની સાથેના અણુગનાંવના કારણે નુકશાન અને કળ્યા થાય છે. ફેટલીક વખત કરારોથી પણ ઘણી હાનિ થાય છે. તેઓને ઘણા ભાઈઓ અને બહેનો હોય છે, અથવા ઘણી કે ઘણીઆણી બહેણા કુટુંબવાળાં હોય છે. તેઓને સગાં સાથે કલહ થાય છે, અથવા કાયદાની તકરારોમાં ઉતરવું પડે છે; કવચિત્ તેઓને દુઃખ ને હાનિનું કારણ તેમના પિતા હોય છે, અથવા તેનાથી પડતી આવે છે. અથવા ઘણા બહેણા મરી જાય છે. તેઓને અદ્ય પ્રજા હોયછે છતાં તેઓ ભાગ્યશાળી અને સૂતોષ આપનાર નિવડેછે, સગાંસાથે દત્તકના અથવા પિતાના ખીજા લગ્નના કારણે ખેવડો સંબંધ હોય છે.

તેઓને લીવર, મુત્રાશય, પેદુ ને પગનાં દરદો તથા અંતર્ગળ થવાનો

સંભવ હોય છે. તેઓને કૃળ વિનાનું લગ્ન થાય છે, અને પરણેલ સ્થિતિમાં વિરહ કે મરણ વિગેરે ઉપાધિઓનો ભય રહે છે. ધણી કે ધણીઆણી પૈસાદાર હોય છે; ને તેઓને સ્ત્રી જાતિ તરફથી અચાનક વારસો મળે છે. દૂર દેશાવરમાં ધણી મુસાફરીઓ અને દરિયાઈ સફરો કરવી પડે છે, જેમાં સ્થેજ ભય પણ હોય છે. મધ્યાવસ્થામાં પડતી આવે છે, જે પડતીનું કારણ સીધી કે આડકતરી રીતે માતા હોય છે; તેઓ લોકપ્રીય હોય છે; ને છેલ્લી અવસ્થામાં ધણી સુખી થાય છે; તેઓને લોકોની સાથે બહુજ સંબંધ હોય છે, ને ધંધા ખાતર ધણું રહેઠાણ બદલવાં પડે છે, ને લાંબી મુસાફરીઓ પણ કરવી પડે છે. તેઓની સ્થિતિ ને પ્રતિષ્ઠા અસ્થિર હોય છે, ને કવચિત્ તેમાં કુટુંબની મદદ મળે છે; જમીન અને ધરોના વ્યાપારથી ધન તથા માન મળે છે. પોતાના દેશમાં અને ગામમાં વિજય મળે છે. તેઓના મિત્રો અને આશ્રયદાતાઓ ઉચ્ચ કૃળ અને સારી સ્થિતિના હોય છે. કારીગર અને ધંધાદારી મનુષ્યો તેઓના મિત્ર હોય છે. અજાણતાં એક કિંવા વધુ મનુષ્યોને નુકસાન કરી બેસે છે. છેલ્લી અવસ્થામાં છોકરાંથી સારી રીતે રક્ષણ થાય છે; સંસારી બાબતોથી શનુતા થાય છે, ને કુટુંબના મનુષ્યો તથા નોકરો પણ ગુમ શનુઓ હોય છે.

વૃશ્ચિક લગ્ન.

વૃશ્ચિક લગ્નનું કૃળ + =(Scorpio Rising).

લગ્નેશ=મંગળ*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યો મધ્યમ કદના, જડા, મજબૂત, જોરાવર, ભરેલા ખાંખાના, ગોળ મુખ, શ્યામ ચહેરાવાળા, કાળા જુરા ને ધણા વાળવાળા, ટુંકી ગરદનવાળા ને બેડોળ પગવાળા હોય છે. તેઓ પોતાના મનોબળને જાણનાર હોવાથી, કાર્યો ને વિચારોમાં દૃઢ ને ચોખ્ખા હોય છે; તેઓ બહાદૂર ને ધૈર્યવાન હોવાથી કળ્યા ને વાદવિવાદથી ડરતા નથી; પોતાના ઉપર આવી પડેલ જોખમદારીવાળાં કાર્યોમાં પાછા પડતા નથી; તેઓને વિચાર તથા મનુષ્યો તરફ પ્રીતિ અને ધિક્કાર હોય

+ મૂર્ત્તિ: ક્રૂરવિલોચનોતિષ્ણવલોમાનીષ્ઠિશ્ચુર્વની

વિદ્વાન્ વૃશ્ચિકહમજ્જ સુજનદ્વેષીવિષાદમિથઃ ॥ ૧ ॥

* વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૫૧.

છે, અને ભાગ્યેજ પોતાના વિચાર અને ટેવ બદલે છે. તેઓનું મનોબળ બહુજ બળવાન હોય છે; વૃત્તિઓ અને વાસનાઓ તેમને અવગે માર્ગે દોરે છે છતાં ખંત અને સહનશીલતાથી માથે લીધેલાં કાર્યોનો અંત લાવે છે. તેઓ અભિમાની, માની અને કવચિત્ ક્રોધી હોય છે. તેઓ કામગરા અને અનુભવી હોય છે. તેઓ ટીકાકાર, લડવૈયા, મહેણાં મારનાર, પૃથક્કરણ કરનાર, યુક્તિબાજ, બુદ્ધિશાળી, ગુપ્ત ને વિચિત્ર વસ્તુના શોખિન, હિમ્મતવાન અને પોતાને પણ નુકશાન થાય તેવા કળ્યાબોર હોય છે. કામ કરવામાં ને વૈભવો ભોગવવામાં હદ રાખતા નથી, તેથી તેમને માંદગી આવે છે, ને ઉપાધિઓ આવી પડે છે. શત્રુને પીડનાર, ને સખ્ત ટીકાકાર, દરેક બાબતમાં છેવટ સુધી લડનાર, પ્રચલિત રીતરીવાજમાં ફેરફાર કરનાર, ને ગુપ્ત વસ્તુ અને વાર્તાઓના શોધક હોય છે. ગુપ્ત શાસ્ત્રના શોધક, રસાયણી, તત્વજ્ઞાની, તથા ડીટેક્ટીવ હોય છે.

ફળદ્રુપ કલ્પનાશક્તિવાળા, યુક્તિબાજ, ધણા ક્રોધી તથા તીક્ષ્ણ પ્રીતિ અને અપ્રીતિવાળા હોય છે. તેઓ ઉછાંછળા ને ગામડીયા આદ્ય ચલકતવાળા, સીધું બોલનાર, ને નિર્ભય હોય છે. તેઓ મરજી પ્રમાણે વર્તનાર, ધણાજ સ્વાર્થ સાધક, ને મહાન ક્રોધી હોય છે. તેઓ માન અને સારી સ્થિતિ મેળવે છે. લશ્કર ને વહાણને લગતા ધંધાના શોખિન, સરકારી નોકરી કરનાર અને અગ્રેસર હોય છે. તેઓની દ્રવ્યસ્થિતિ અસ્થિર હોય છે, ને પ્રથમ અવસ્થા બહુ સુખી હોતી નથી, પણ ખીજી અડધી અવસ્થા વધુ સુખસંપત્તિવાળા હોય છે; તેઓને પરદેશમાંથી, સ્ત્રીનાં સગાં તરફથી, કાયદાથી, અને લગ્નથી ધન મળે છે; તેઓને ધણું કરીને બે રસ્તે ધન મળે છે. એટલે કે બે ધંધાઓ કરવાથી, અગર અચાનક ધન પ્રાપ્ત થાય છે. તેઓને ધણાંજ થોડાં ભાઇબહેનો હોય છે, અને ધણું કરીને તો તેમના માબાપને પ્રજામાં તે પોતે એકલુંજ ફરજન હોય છે, ને ખીજું હોય છે તો તે ઉંચેથી પડવાથી, કિંવા માતાના દરદથી કે શરદીથી મરણ પામે છે; બાપ સાથે સંપ હોય છે, પણ તેને પડતીનો ભય રહે છે. આ મનુષ્યોને ધણાં છોકરાં થાય છે, તેમાં કવચિત્ યુગલ પ્રજા પણ થાય છે; છોકરાં બહેનાં પરણે છે, ને તેમને લગતી ગુપ્ત ઉપાધિઓ પણ હોય છે. ધણા ગુપ્ત પ્રેમનાં કાર્યો તેમની જીંદગીમાં થાય છે.

આ મનુષ્યોને ગુદા અને ગુણ ભાગનાં દરદો, પાર્થિવ [મસા] ભગંદર, પેદુનાં અને અંડનાં દરદો, ઇન્દ્રિયના સોગન ને ઝેરી દરદો, માથાનાં

ને મગજનાં દરદો, તાવ, અને અગ્નિ કિંવા લોખંડથી અકસ્માત થવાના સંભવો હોય છે. જમણા કિંવા ડાબા હાથને પીડા થાય છે. આંખોમાં દરદ વા અકસ્માત થવાનો સંભવ હોય છે; તેઓ પોતેજ ધણી ખાખતોમાં હૃદયાર જવાને લીધે પોતાની માંદગીનાં કારણભૂત હોય છે.

આ મનુષ્યો એક કરતાં વધુવાર પરણે છે, ને પ્રથમની સ્ત્રીને મરણ નો યા લાંબી માંદગીનો ભય રહે છે, અથવા ગુપ્ત શત્રુ કિંવા જનાવરથી અકસ્માત વા પીડા થાય છે; ને પ્રેમમાં હરીફાઈ કરનાર હોય છે. પ્રીય મિત્રના અકાળ મરણથી ઉપાધિ થાય છે. હરીયાઈ મુસાફરીઓ કીર્તિપ્રદ નિવડે છે, પહેલી અવસ્થામાં એક પછી બીજી એમ ધણી ઉપાધિઓ આવે છે, છતાં છેવટે માન અને સારી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે. તેઓને ગંભીર હૃદયપીડા અને [૩૫] વર્ષ પહેલાં એક ખાસ સ્નેહીનું મરણ અથવા તેનાથી ભારે નિરાશા થવાનો સંભવ હોય છે. તેઓને કારીગર, નાટકીય અને ઉચ્ચ સ્થિતિના ધણા મિત્રો હોય છે; તેમાં એક વ્યભિચારી સ્નેહી દ્વારા તેમની સ્થિતિ ને કીર્તિમાં હાનિ વા લાલ પણ થાય છે. કુટુંબથી અને સગાંથી લાલ મળે છે; [૬૦] મા વર્ષ લગલગ મિત્રોની હાનિ થાય છે, ને પોતાનાજ મનુષ્યો શત્રુઓ નિવડે છે. પ્યારનાં કામકાજથી અને લગ્નથી ગંભીર કળ્યા થાય છે. પરદેશમાં ગુપ્ત રીતે આપત્તિમાં આવી પડે છે, જેમાંથી પરમાત્મા ખચાવી લે છે.

ધન લગ્ન.

ધન લગ્નનું કળન=(Sagitarins Rising).

લગ્નેશ=શુક્ર*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યોનો ઉંચો પાંધો, ઉચ્ચ કપાસ, લાંબુ નાક, ભુરી આંખો, રાતાશ પડનો ચહેરો, હસમુખો ને બોળો દેખાવ, સોનેરી શીઝા ભુરા વાળ અને લાંબું મુખ હોય છે તેઓ પ્રતિષ્ઠિત, ખુલા દિલના, બોળા, સાદા, ધૈર્યશીલ, લાગણીવાળા, સ્વતંત્ર, ચાલાક, આશાવાંત, આનંદી, અસ્વસ્થ, ઉદાર, માયાળુ, દયાળુ, વિશ્વાસુ ને ન્યાયી હોય છે; તેઓ સ્વચ્છતા, નિયમિતપણું ને શુદ્ધતાને વ્હાય છે. તેઓ સૌંદર્યતા, લુગડાં, ધરેણાં, તથા શૃંગારના શોખિન હોય છે. તેઓ પહારની રમત ગમતોમાં હુશિઆર અને પ્રખ્યાત હોય છે. તેઓમાં

+ પ્રાજ્ઞાપચિકમજઃ કુલ્લવરઃ શ્રીમાન્વજોચિત્તવાન્ ॥ ૧ ॥

* વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૫૨.

નિર્જળતા, ક્રોધ ને ઉતાવળીયાપણું હોય છે. ક્રિયાઓના ને સભ્યતાના નિયમના શોષિન, તથા ધર્મ, માન, અને ભક્તિના જ્ઞાનવાળા હોય છે. આ મનુષ્યો પરિણામની દરકાર રાખવા કરતાં કાચેની દરકાર વધુ રાખે છે. તેઓને કરવું ને મેળવવું એજ તેમનો લોભ હોય છે. તેઓનો અંતર અને બાહ્ય એ એ પ્રકારનો જુદો જુદો સ્વભાવ હોય છે, જેથી તેઓ ભાગ્યેજ ખીજતી પારખી શકાય છે તેઓ બુદ્ધિશાળી, વાતોડીયા, અને ધણી વિદ્યાઓ શિખિ શકે તેવા હોય છે; તેઓ તીક્ષ્ણ, ચાકાડી વાળા ને ભાગ્યેજ મનમાં વૈર રાખનાર હોય છે. તેઓ ધણાજ કડક અથવા વાંબાજીથી સામાની લાગણીઓ દુઃખાવનાર હોય છે, કે જેના પરિણામે પોતાને દુઃખ વેઠવું પડે છે.

તેઓનું મન શુદ્ધ, તીવ્ર સમજશક્તિવાળું, અને તત્કાળ નવા વિચારો ને જીંદગીના નવાં વર્તનોનું અનુકરણ કરનાર હોય છે. તેમના બે બધુ સ્વભાવને લીધે તેમનામાં ચીઢીયાપણું રહેજ હોય છે. તેઓને જો શત્રુઓના દેખતાં ચીઢવવામાં આવે છે, તો તેઓ ધણાજ સુશીલ હોવા છતાં, અસભ્ય ને ઉદ્દત બની જાય છે. વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ યુવાન જેવા હોય છે. તેઓ સાદી જીંદગી ભોગવનાર, સ્વતંત્રતામાં આનંદ માનનાર, નિરંકુશ, અને નિર્દયતાને ધિક્કારનાર હોય છે. પોતાની જાતનો તેમજ ખીજનો અવિશ્વાસ હોવાથી તેને ત્યાગ કરવા જતાં તેઓ ઠગાઇ જાય છે. તેઓ શાંતિ, ન્યાય, એ સત્યતાને સ્હાનાર હોવાથી ભાગ્યેજ વિના કારણે કંઠક દરે છે; કવચિત્ ખીકણ ને કવચિત્ ધણાજ હિમ્મતવાન જણાય છે. તેઓ બાપણ, તત્વજ્ઞાન ને ધાર્મિક વિષયોના શોષિન, અભ્યાસ અને શોધક બુદ્ધિવાળા હોય છે.

આપના અકાળ મરણને લીધે અથવા માઆપના કમનશીબને લીધે તેઓની પ્રથમ જીંદગી સુખી હોતી નથી. તેઓ આત્મ સત્તાવડે ધંધાથી અને વારસાથી ધણું ધન મેળવે છે. તેઓને થોડા ભાઈઓ હોય છે; તો પણ તેનાથી તેમના ઉપર ઉપાધિઓ આવી પડે છે. પિતા અથવા સસરાના સંબંધમાં ગુપ્ત ઉપાધિ હોય છે; તેજ કારણથી આ મનુષ્યો પડતી અથવા બંધન (કે જે કેદખાના કરતાં પણ જુડું હોય છે) તેવું દુઃખ ભોગવે છે. છોકરાં થોડાં હોય છે, તો પણ તેઓની સાથે બહુ સંપડેલો નથી, અથવા એકાદનો વિશેષ થાય છે. તેઓ ધણું ખર્ચ એ કે વધુ વખત પરણે છે, અથવા સંબંધ બાંધે છે. તે પૈકી એક તો શત્રુ રૂપે નિવડે છે.

પ્રથમ જીંદગીમાં અનેક અડચણો પડે છે, છતાં છેવટે સંપત્તિ મેળવે છે. સુમારે ૩૦ વર્ષની ઉંમરે તેઓને કમનશીબનો, ઉંચેથી પડી જવાનો, નિર્જાળતાનો અથવા ગંભીર આક્રમણનો સંભવ હોય છે; તેઓને મુસાફરી-ઓ ધણી થોડી કરવી પડે છે. પણ તેઓ દરીયાઈ સફરો વધારે કરનાર હોય છે. દરીયાઈ સફરોમાં ભય, ને પરદેશમાં મરણ થવાનો ધણું કરીને સંભવ હોય છે.

આ મનુષ્યોને ગણાનાં, કાનનાં, ને શ્વાસની નળિકાનાં દરદો, રાંઝણુ, સંધિવાયુ અને પગના સોજા થવાના સંભવો હોય છે; પણ તબીબીત ધણું ખર્ચ ધણી સારી રહે છે. પોતે પરદેશમાં એટલે ઘરની બહાર હોય છે તેવા સમયમાં બાપનું મરણ થાય છે. તેમને પ્રખ્યાત અને ઉપયોગી મિત્રો હોય છે; તેમને મિત્રોની મદદ, અને ઉચ્ચ સ્ત્રીની સેવા એ બે તેમની જીંદગીમાં બહુજ મુખ્ય નિવડે છે. શત્રુઓ ધણા ને ધાતકી હોય છે. તેઓની જીંદગી ધણી લાંબી ને ઉપયોગી હોય છે.

મકર લગ્ન

મકર લગ્નનું ફળ * (Capricorn Rising)

લગ્નેશ=શનિ x

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યો ઠીંગણા, બેડોળ, ડાચુ બેશી ગયેલું, દલાડી પાતળી, અણિવાળી હડપચી, લાંબા કાળા વાળ, સાંકડી જાતી, લાંબી નાની ગરદન ને નિર્જલ ઢીંચણવાળા હોય છે.

આ મનુષ્યો શાંત, ગંભીર, ખંતીલા, સહનશીલ, ને ચાલાક હોય છે. તેઓ કવચિત્ ઉદારી અને આનંદ તથા આશાની ખામીવાળા, ને વસ્તુની અવગાં કે નબળા બાજુ જોનાર હોય છે; તેઓમાં બહુજ અનુભવી કામ કરવાની શક્તિ હોય છે, તથા તેઓ માથે લીધેલું કાર્ય ધૈર્યતાથી ને વિશ્વાસથી પૂર્ણ કરે છે. ધણી અડચણો વેડી ધારેલ ધારણામાં ફત્તેલ મેળવે છે. તેઓ પ્રમાણિક, કંજુસ, સાવધ, ડાહ્યા, સંયમી, અતડા, કામ કરતા પહેલાં વિચાર કરનાર, સત્તાના લોખી તથા તે ભોગવવાને લાયક હોય છે; હાથ નીચેના મનુષ્યોથી બહુજ માન અને પ્રીતિ મેળવવાને યોગ્ય હોવા છતાં તેઓને ખોનાર રીતે હુકમમાં તથા દેખરેખ નીચે રાખીને ઘટતી વ્યવસ્થા કરવામાં

* આકેકેરસુમુદ્રવશ્ચ રમણીલોકઃસઠોવીનવાક્ ॥ ૧ ॥

x વૃદ્ધીલ માટે જુઓ પત્ર ૫૩.

કુશળ હોય છે; તેઓ ઉતાવળથી મિત્રતા બાંધતા નથી, અને જે મિત્રો થયેલા હોય છે તેમની સાથે ધણા વિશ્વાસુ રહે છે; શત્રુઓ નિર્દય અને દૂર હોય છે.

તેઓ દૃઢ મનના, વૈરભુદ્ધિ વાળા, અને કવચિત્ લશ્કરી હોય છે; તેઓનાં પગલાં અને કૃત્યો વિચિત્ર અને શરીર ખેડાળ હોય છે; તેઓ જન્મથી અથવા અકસ્માત થવાથી ખોડવાળા હોય છે; તેઓ સીધું, અસંખ્ય ને છટાદાર ખોલનાર હોય છે, છતાં તેઓની વાણીમાં વિચિત્રતા કે નિરોધ હોય છે; તેઓ મજબૂત, જીરુસાદાર ને સહનશીલ હોય છે; તથા તેમનું મન બહેમી ને દિદારી હોય છે. અસાધારણ લોભ અને બહુજ દિગ્મતથી મહાન કાર્યો કરવા છતાં જીંદગી બહુ સુખી હોતી નથી; તેઓ મિત્રોમાં બહુજ જીરુસાવાળા ને છુટથી ખોલનાર, છતાં અભણ્યા સાથે અતડા ને શાંત હોય છે. તેઓ માફી ખસે છે છતાં કદાપિ વૈર ભુલતા નથી, ને મિત્ર તરીકે સારા ને શત્રુ તરીકે નિર્દય હોય છે.

આ મનુષ્યો ધણાજ સાવધ, ડહાપણ બરેલાં તથા યુક્તિવાળાં કૃત્યો કરનાર હોય છે, ને એક વખત નિર્ણય થયા પછી ધણાજ આગ્રહી રહે છે; તેઓને રીનો અને સાધનોનું સાફ જ્ઞાન હોય છે, ને તેનો તેઓ ખરાબર ઉપયોગ કરે છે. તેઓ સ્વસત્તાથી, પોતાના કાર્યોથી, સાલસથી, મિત્રોની મદદથી, અને કુટુંબના ટેકાથી ધન મેળવે છે, અને સદ્ગતિ પણ કવચિત્ ધનાઢ્ય થાય છે; તેઓને બાઇઓ અને બહેનો ધણાં હોય છે, ને તેઓ દ્વારા શત્રુઓ અને ધણો કલેશ થાય છે; સગાંથી દરીદ્રાર્થ અને ગુપ્ત ઉપાધિઓ થાય છે; તેમને બપુંકર દરીયાઇ સફરો ધણી કરવી પડે છે; અને તે વારંવાર ગુપ્ત કાર્ય સાધવાને માટે જ હોય છે; જમીન ઉપરની મુસાફરીમાં શત્રુઓથી નડતર થાય છે; ધણું કરીને પિતા અને કુટુંબી શત્રુવટ રાખે છે, ને તેથી ધણું કરીને લજ્જની બાખતમાં કળ્યા થાય છે અને અડચણો નડે છે; બાહ્યાવસ્થામાં અગ્નિથી કે લોખંડથી પીડા થવાનો સંભવ હોય છે; પિતાનું અકાળ મૃત્યુ થાય છે. તેઓને છોકરાં થોડાં હોય છે, તેમાંના પ્રથમ સંતાન સાથે તેમને વધારે સંબંધ હોય છે; છોકરાંને લીધે કવચિત્ જીંદગીમાં લાભ કિંવા હાનિ થાય છે. મુસાફરીના સમયમાં કળ્યા અથવા માંદગી થાય છે.

આ મનુષ્યોને શરદી, સંધિવાયુ (દાથે પગે કે લીંચણ), જઠરાગ્નિની મંદતા, ઉબકા, અને પક્ષાઘાત (પેરેલીસીસ) થવાના સંભવો હોય છે. ધણું કરીને મુસાફરીમાં મનુષ્યના લાથથી અથવા પડવાથી

પીડા થવાનો ભય રહે છે. તેઓ ઉદાસી તરંગો અને ઉદ્વેગને સેવે છે. સ્ત્રીના કારણે જીંદગી રહેજ દુઃખી હોય છે. ફેટલાક તો લક્ષ્ય કરવા પશુ ખુશી હોતા નથી; ને ફેટલાક તો વહેલા અને એક કરતાં વધુ વખત પરણે છે. ફેટલીક વખત સ્ત્રી કોઈ પણ મહાન કાર્યમાં રોષ રૂપે હોય છે; જો એ સ્ત્રીઓ હોય છે તો તેમાંથી એક સ્ત્રી જોલી મરણ પામે છે, અને બીજી દ્વારા ધન મળે છે; કવચિત્ સ્ત્રીના કારણે સ્થિતિમાં બગાડ વા સુધારો થાય છે. સારી સ્થિતિના કારણે શત્રુઓ થાય છે; તેમને ભયંકર નુકશાન કારક અને માંદગી કે અધન કરતાં ઘણી મુસાફરીઓ કરવી પડે છે; તેમને વિદ્વાને, ડોક્ટરો, રસાયણીઓ, સોલજરો તથા સેલરો, ખજાસીઓ મિત્રો તરીકે હોય છે; તેઓમાં ઘણીજ વિચિત્રતા હોય છે, જેથી તેમને ઘણીજ હાનિ થાય છે; તેમને મિત્રો એક પછી એક મરણ પામે છે, ને એક મિત્ર કુદામાં નાંખનાર હોય છે કે જેનાથી તેઓની મારેલી ધારણાઓ ઉધી વળે છે, ને છેલ્લી જીંદગી દુઃખી થાય છે. પરદેશીઓ અને પરદેશમાં શત્રુઓ હોય છે; તથા પોતાના ને સ્ત્રીના સગાંથી વિજય અને સહીસલામતી નો ભય રહે છે. તેઓને કવચિત્ વૃદ્ધાવસ્થામાં દુઃખી થવાનો પ્રસંગ આવે છે.

કુંભ લગ્ન.

કુંભ લગ્નનું ફળ+ = (Aquarius Rising)

લગ્નેશ=શનિ*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યો સાધારણ કદના, મજબૂત બાંધાના, નેરાવર, જોળાં દાડકાંવાળા, ઠરેલ ચ્હેરાવાળા, સુંવાળા તેજસ્વી વાળવાળા, કાળા આંખવાળા ને સુંદર હોય છે. આ લગ્નમાં જન્મેલ સ્ત્રીઓ પણ ઘણીજ ખૂબસુરત હોય છે.

તેઓ મગજ શક્તિવાળા ને બુદ્ધિવંત હોય છે, ને ભાષા, શાસ્ત્ર અને હુન્નરને કેળવે છે. તેઓ મજબૂત મનોબળ અને દૃઢ અભિપ્રાયવાળા, સ્થિર, ગંભીર અને ખંતીલા તથા એકનિશ્ચયી હોય છે. સ્વભાવ ખુલ્લો, મીઠો, સદો, ક્યાળુ વિશ્વાસુ ને આનંદી હોય છે. તેઓ ઘણા મિત્રો કરે છે, ને તેમની સાથે

+ અંતઃસઠઃ વરવપૂરતિ કેલિકોલઃ ।

કાર્યવ્યવહારિકધનવાન્ ચટકપ્રજાતઃ ॥ ૧ ॥

* વધુ રીંગ માટે જુઓ પત્ર ૫૪.

દદ મિત્રતા રાખી વિશ્વાસુ રહે છે; તથા તે મિત્રો અને તેમની સોજતથી લાભ અને આનંદ થાય છે; તેઓની યાદદારત ધણી સારી હોય છે. તેથી વિદ્વાન યની અનેક ગુણ શાસ્ત્રો શિખે છે. તેઓ છટાદાર ભાષણ કરતાં, તત્વજ્ઞાની, સંગીત, અને નાટકના શોખિન હોય છે; તેઓમાં સ્નેહભાવ બહુજ દદ હોય છે, ને છેલ્લી જીંદગી સુધી પોતાની સ્ત્રીઓને સ્નેહનાર હોય છે. આમનુષ્યો સહનશીલ મિત્રો તરીકે નિવડે છે, ને સ્વભાવ બહુજ કઠણ હોય છે. વિદ્વો આવે છે છતાં કાર્ય સાધનાર અને એકાંત વાસને પસંદ કરનાર હોય છે. તેઓ માન અને ધન મેળવવાને લાયક હોવા છતાં અને મહેનત ને સહનશીલતામાં ધૈર્યતાવાળા હોવા છતાં એમાંથી એક પણ મેળવવાને તેઓ વિજયી નિવડતા નથી. આત્મબળથી ધન મેળવે છે, પણ ગુણ શત્રુ, ગુણ પ્રપચ અને ધંધાના સંબંધવાળા મનુષ્યોનાં મરણ એ ધનમાં અસ્થિરતા લાવે છે. તેઓને મિત્રો, વિદ્વાનો, વકીલો, ને ધર્મગુરુઓ મદદ કરે છે. તેમને કોઈ તરફથી વારસો અથવા કુટુંબની મદદ મળે છે, પણ કવચિત્ તે દ્વારા ઉપાધિ પણ થાય છે. દ્રવ્ય ને ધંધાની ખાતર લાંબી સફરો તથા મુસાફરીઓ કરવી પડે છે; કેટલીક વખત કોઈ સગુ તેમાં મુખ્યત્વે કરીને ભાઈ તેમના ધંધામાં ઉપાધિનું કારણ હોય છે. તેમની સ્થિતિમાં ને માનમાં સગાં તરફથી નડતર થાય છે. તેઓને જે અથવા વધારે સાધનો દ્વારા પેદાસ હોય છે. અને ધણું કરીને તેમનો ધંધો ગુપ્તતાવાળો હોય છે. તેઓ રસાયણની શોધ કરનાર, લશ્કરી કે સરકારી ગુપ્ત કાર્ય કરનાર કે ડીટેક્ટીવ હોય છે. ભાઈઓ અને બહેનો થોડી હોય છે છતાં તે સાથે સંપ હોતો નથી, ને કળ્યા કરવા પડે છે; રહે અથવા જમીનની મુસાફરીમાં સગાં અને ધંધાના સંબંધમાં ભય આવી પડે છે. તેઓ સુદ્ર કારણો માટે વારંવાર મુસાફરીઓ કરે છે. પિતા ખેડુત, સદો કરનાર કે ભંડારી હોય છે. તેઓને બેલું મરણ થવાનો ભય હોય છે. છોકરાં થોડાં હોય છે, (કવચિત્ બેડલું) ને તે દ્વારા ભય હોય છે, છોકરાં ખાતર મુસાફરી ધણી કરવી પડે છે, ને પ્રથમ સંતાન ભયમાં હોવાનો સંભવ રહે છે.

આ મનુષ્યોને લોહી વિકાર, દાદર, તાણ, અપચો, માથું અને પેટના બ્યાધી, તથા ગાઉટ(સંધીવા)થવાના સંભવો હોય છે. તેમનું લગ્ન પહેલી જીંદગી માં જરૂર થાય છે; ધણી કે ધણીઆણી ગરબ કુળનાં કિંવા વિદ્વાન કે હુન્નરી હોય છે. તેઓને વારસાનો લાભ મળવાનો સંભવ હોય છે; ને ધણી કે ધણીઆણીનું ધન એવી રીતે શેકાઈ ગયેલું હોય છે કે તે તેમના ઉપયોગમાં આવતું નથી. છોકરાને પણ વારસાનો સંભવ હોય છે. ધર્મ અને કાયદાના

કામકાળેદ્વારા શત્રુઓ થાય છે, પરદેશમાં અથવા સફરોના સમયમાં ધણા શત્રુઓ થાય છે; દરીયાઇ સફરોથી કલેશ ઉત્પન્ન થાય છે. તેઓને મીઠકત, કુટુંબ કે પિતાના કારણે પરદેશ ગમન કરવું પડે છે, ને દિવસો બહાર પરદેશમાં ગુજારવા પડે છે; અને સગાં તેમાં મુખ્યત્વે કરીને ભાઈ તેમની સ્થિતિ કોર્તિને બહુજ અસર કરે છે, અને કોઈ સગાના મરણથી ધંધામાં ગંભીર રીતે નડતર થાય છે. આ મનુષ્યોને ધણું કરીને ધંધો કરતાં અથવા જાહેર જગ્યામાં મરણ પામવાનો સંભવ હોય છે. તેઓને દેશપાર થવાનો, કેદમાં પડવાનો, અથવા જોર ભુલમથી ગંધનમાં રહેવાનો સંભવ હોય છે. બળવાન શત્રુઓ હાનિ કરે છે; અને મિત્રો તન મન અને ધનથી મદદ કરે છે. તેઓ ઘણી સારી મંડળીના મેખ્ખંડા હોય છે; ને પોતે જાતે જ ઘણી બાબતોમાં પોતાના શત્રુ રૂપે નિવડે છે.

મીન લગ્ન.

મીન લગ્ન* ફળ+=(Pisces Rising).

લગ્નેશ=ગુરુ*

આ લગ્નમાં જન્મેલ મનુષ્યોનો બાંધો જાડો ને ઠીંગણો, બેડાળ ચહેરા, સ્હેજ જુરાવાળ, મોટી આંખ, હાથ પગ ટુંકા, ને પગની પાટલી મોટી હોય છે.

તેઓ માયાળુ, દયાળુ, ઉદાર, પરાપકારી, અને મદદ માગનારને મદદ કરનાર હોય છે. તેઓમાં મજબૂત કલ્પનાશક્તિ ને ફળદ્રુપ તરંગો હોય છે; તેઓ સંગીતમાં, ગાયનમાં, ચિત્ર કળામાં ને નાટ્યકળામાં પ્રવિણ હોય છે. સાદાઈથી જીંદગી ગુજારી આનંદ માને છે. તેઓમાં મોટાઈ અને સારી સ્થિતિનું અભિમાન હોય છે, તેમ સૌંદર્યતા ને મુધારાના ચહાનાર હોય છે; તેઓ અણુગમતી કંપનીને ભાગ્યેજ સહન કરે છે.

આ મનુષ્યો આત્મગત્તથી ઉચ્ચતર સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી માનનીર્તિ મેળવે છે; ધણું કરીને તે મેળવવાનાં મુખ્ય સાધન શાસ્ત્ર, હુન્નર કે ભાષા હોય છે. આ મનુષ્યોમાં ધણા ગ્રંથકાર અને લેડીયા હોય છે. મન અસ્થિર અને ઉત્પાદક હોય છે, છતાં હમેશાં નવા નવા વિચારો સેવે છે. તેમનો સ્વભાવ ખીજની નકલ કરવાનો અને પોતાના સોબતીવડે ફરી જવાનો હોવાથી, ખીજઓ તેમની પરીક્ષા ભાગ્યેજ કરી શકે છે.

તેઓ પ્રમાણિક, ન્યાયી ને માયાળુ મનના હોય છે; અને પ્રકૃતિ વિચારશીલ, કવિત્વશક્તિવાળી ને અભ્યાસુ હોય છે. આ મનુષ્યો દરેક

+ મીનોદયેસ્વરહિરિજનાનુકૂલઃ । તેજોવલમ્બુરધામ્બધનમ્બિદ્યાન્ ॥ ૧ ॥

* વધુ શીળ માટે જુઓ પત્ર ૫૫.

સંસારી સુખનો સ્વાદ લેવા ઇચ્છે છે, ને વૈભવને ભોગવવાને ધારે છે. તેઓ પોતાના વૈભવ ખાતર ખીજ કાઢને કંઈ પણ અડચણ પડવા દેવા પુશી હોતા નથી, જો કે મન અસ્થિર હોવા છતાં મજબૂત હોય છે, ને અને ખીજ ઉપર સખ્તાઈ કર્યા વિના પણ સત્તા ભોગવે છે. સ્વભાવે ડાહ્યા ગંભીર હોય છે, ને બ્હેમ રાખ્યા વિના પણ ટીકા કરે છે. ભાગ્યેજ કોધી હોય છે, અને ક્રોધ શાંત પડતાં ધીરા બને છે. તેઓ બહુ ઉઘમી હોઈ ધણું કામો માથે લે છે; તેઓ તથુ પૈડી બે કાર્યોમાં તો જરૂર વિજય મેળવે છે; તેઓ ભલકાખંધ બોલનાર અને ભાષાના જ્ઞાનવાળા હોય છે; ને કમ્પનીમાં આનંદ મેળવે છે. તેઓનું મન ધણું વિષયોને ખેંચી વળે છે, વાસનાઓ મજબૂત અને અસ્થિર હોય છે. તેઓ જાતિ પ્રયત્ન ને કાર્યો દ્વારા ધન મેળવે છે; ધણું કરીને તેઓનાં લખાણુ વિજયી નિવડે છે; મુસાફરીથી અને સગાંના પ્રેમથી ધન મળે છે. દૂર દેશાવરમાં દરીયાઈ સફરો કરવાથી અને ગાઢ મિત્રના મરણથી હાનિ થાય છે; તેઓ બેવડો ધંધો કરે છે, અને ધણી બાબતોમાં હુશિયાર હોય છે. તેઓને ભાઈ અને ખંડેનો ધણી હોય છે; ને સગાંની મદદ મળે છે; કવચિત્ ભાઈ કે ખંડેનનું અકાળ મરણ થાય છે. માઆપનું સુખ કમી હોય છે ને ધણું ખર્ચ પિત્ત બ્હેલા મરણ પામે છે, અથવા માઆપને અકસ્માતનો ભય રહે છે. કુટુંબની મીઠકત બ્હેચાઈ જાય છે. ને તથી તેઓ ધનાઢ્ય થતા નથી; તેઓને ધણું ને ભાગ્યશાળી છોકરાં હોય છે, ને તેઓ મુસાફરીએ જાય છે.

આ મનુષ્યોને પત્રમાં ને ઘુંટણમાં દરદો, આંતરડાંમાં વ્યાધિ, હૃદય ને આંખોના વ્યાધિ, લોખંડ અથવા અગ્નિથી પીડા, મુત્રપિંડ ને સ્ત્રીઓના સંબંધમાં ગર્ભાશયની અવ્યવસ્થા થવાના સંભવો હોય છે. ધણું કરીને તેઓ બે વખત પરણે છે; અને પરણેલી સ્થિતિમાં ધણીજ ઉપાધિઓ સગાનાં કારણે આવી પડે છે; ધણું કરીને ખેડેલી સ્ત્રી તેઓના ખેડાં મરણ પામે છે; ને તથી તેઓ ખીજ સ્ત્રી પરણે છે; સ્ત્રીને વારસો કે મીઠકત મળે છે, પરદેશમાં દરીયાઈ સફરો ત્રાસદાયક હોય છે. મોટા મોટા મિત્રો થાય છે, ને તેમની મદદથી ધંધો વૃદ્ધિ પામે છે; તેઓ ધધા ખાતર લાંબી મુસાફરીઓ કરે છે, એક વખતે બે ધધા સાથે કરે છે. શનિના સ્વભાવવાળો દમજખાજ એક મિત્ર થાય છે, જે છેવટે શત્રુ નિવડે છે. જો કે મિત્રો બદલાયા કરે છે, છતાં તેઓ સત્તાવાળા હોય છે; જાહેર શત્રુ તેઓના મરણનું કારણ હોય ને, શત્રુઓ મિત્ર થાય છે; તેઓ ધણું ધનાઢ્ય ને કીર્તિવંત હોય છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં લગ્નકળ એટલે પ્રથમલગ્નમાં આવેલી રાશિકળ છે.

ચોવીશ કલાકમાં બાર રાશિ ફરી વળવાથી દર બે કલાક દીઠ એક લગ્ન હોય છે, જેથી આ કળ એક લગ્ન અથવા બે કલાક માટેનું છે, ને એક દિવસમાં બાર જુનાં જુનાં કળ લગ્ન વશાત્ હોય છે; દરેક મનુષ્યે પોતાની કુલનીનું જન્મ લગ્ન જોઈ વા જોવરાવી તેને લગ્ન કળ જોઈ, પ્રમણ લેવું.

મેષ—કેધી, ઉતાવળીઆ, સાહસિક, દૃઢ વિચારના, લોભી, બુદ્ધિશાળી, શોધક ને વક્તા.

વૃષ—રહેજ ગુસ્સાવાળા, બેદરકાર, પોતાની સગવડ જોનાર, રહેજ ખાનપાનના શોખિન, ધણી કે સ્ત્રી સાથે કત્તહ કરનાર.

મિથુન—વિદ્વાન, લખાણ, ભાષા, ને શાસ્ત્રના શોખિન, માનના લાલચુ, મિષ્ટાન ને વૈભવના શોખિન, આખરૂદાર.

કુર્કે—બડીકણ, આળસુ, બેદરકાર, નિરપરાધી, કયાળુ, ને છેવટમાં સુખી.

સિંહ—સ્વતંત્ર, સ્થિર, રાજકીય સત્તાવાળા, ઉદ્યોગી, ને રહેજ કેધી.

કન્યા—ચતુર, અભયબ વસ્તુ અને વિદ્યાના શોખિન, ઉદ્યોગી, મીઠું બોલનાર, ને પરતંત્ર પણાથી સુખી.

તુલા—સમતોલ સ્વભાવ, પ્રમાણિક, ઉત્સાહી, મિત્ર તથા બોળખાણ કરવાને શોખિન, સ્ત્રી કે ભાગીદારથી ગુથાયેલ.

વૃશ્ચિક—કેધી, એક માર્ગી, લુચ્ચો, કપટી, બહાદૂર હિંમતવાન, ને છેવટમાં સુખી.

ધન—ઉદ્યોગી, લોભા, રમત ગમત ને ફરવા હરવામાં શોખિન, વિશ્વાસુ, ધાર્મિક ને પ્રવાસી.

મકર—ચાલાક, ઉઠાસી, અતડા, ચપળ, ઝેરીલા ને ગતલખી.

કુંભ—માયાળુ, વિદ્વાન, દરેકનો શોધ કરનાર, ભલા ને પરોપકારી.

મીન—આળસુ, બેદરકાર, સ્વાર્થી, અધ્યાસી, પરોપકારી, અસ્થિર.

પરિચ્છેદ: ૧૩ Chapter XIII.

દૃષ્ટાણુ અને ષડંશ કુળ:-

દરેક રાશિના ૩૦-૩૦ અંશ હોય છે, ને તેના ૧૦-૧૦ અંશ પ્રમાણે ત્રણ વિભાગ પડવાથી દરેક રાશિના ત્રણ ત્રણ દૃષ્ટાણુ (Decanate) થાય છે.

દૃષ્ટાણુ.	અંશ.
(૧) પ્રથમ	૦-૧૦
(૨) દ્વિતીય	૧૦-૨૦
(૩) ત્રીતીય	૨૦-૩૦

એક દૃષ્ટાણુ=આશરે (૪૦) મિનિટનો હોય છે+પૌર્વાત્યો સહ અને મહના દૃષ્ટાણુ ગણિતથી રાશિ ને રાશિના અંશને કાઢી સ્વામિપરત્વે ફળને વર્ણવે છે.

જ્યારે પાશ્ચિમાત્યો દરેક (૧૦-૧૦) અંશના સમૂહ પરત્વે જુદાજ સ્વામિઓ* કહી ફળને વર્ણવે છે; તથા પદ્મર્ગ પૈકી દૃષ્ટાણુને વધુ મહત્તા આપે છે. લીઓ પૌર્વાત્ય રીતના દૃષ્ટાણુ સ્થાન તથા તેના સ્વામિને જોવાનું જણાવે છે.

હવે દરેક રાશિના ૩૦ અંશના (૫-૫) અંશના પ્રમાણથી ૭ ૭ વિભાગ પાડવાથી ષડંશ^૨ (Faces=ફેસીશ) થાય છે.

ષડંશ	અંશ.	ષડંશ	અંશ
(૧) પ્રથમ	૦-૫	(૪) ચતુર્થ	૧૫-૨૦
(૨) દ્વિતીય	૫-૧૦	(૫) પંચમ	૨૦-૨૫
(૩) ત્રીતીય	૧૦-૧૫	(૬) ષષ્ઠમ	૨૫-૩૦

આ પરિચ્છેદમાં દૃષ્ટાણુ તથા ષડંશ ફળ જે વર્ણવવામાં આવેલું છે, તે જન્મ લગ્નની રાશિના દૃષ્ટાણુ ને ષડંશનું ફળ છે. જે દરેક મનુષ્યે પોતપોતાનું જન્મ લગ્ન દૃષ્ટાણુ અને ષડંશ જાણી લેઈને તેનું ફળવાંચી લેવું.*

+ જુઓ પત્ર ૬૦ મામાં ફેસીશના કાલમમાં.

* દૃષ્ટાણુ રીત=પૌર્વાત્ય જ્યોતિષમાં પ્રથમ દૃષ્ટાણુમાં તેજ સહ, ખીજમાં પાંચમું ને ત્રીજામાં નવમું લગ્ન હોય છે; ને તે ઉપરથી તેના સ્વામિઓ સમજી લેવા.

૨ પૌર્વાત્ય જ્યોતિષમાં ષડંશ કહોલ નથી.

૩ સહ રાશિના એક એક અંશ પરત્વે જુદું જુદું ફળ હોય છે, જે વિષય જુદાજ અંશમાં પ્રગટ કરવા વિચાર છે.

લગ્નની અસર લગભગ ઉદિત રાશિ અંશ પૂર્વે આશરે (૧૫) અંશથી શરૂ થાય છે, અને તેજ કારણથી પૌર્વાત્ય જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં સંધિભાવ કાઢવામાં આવેલા છે.

લગ્નની અસર મુખ્યત્વે કરીને દેહ, તખ્તીઅત, મન અને સ્વભાવ ઉપર થાય છે. દષ્ટકાણુ અને અંશ એ મુખ્યત્વે કરીને માનસિક વલણને દર્શાવે છે.

અગ્નિ તત્ત્વ રાશિ લગ્ન—સારી જીવન શક્તિ, ધણી શક્તિ અને જીરસો, નજીબા ગ્રહો અને યોગમાં ટકી શકવાનું બળ, અને સારી તંદુરસ્તી ખતલાવે છે. સ્વભાવ ઉતાવળાવો, લાગણીવાળો, લોભી, અભિમાની, તેજસ્વી, નોકરી કરવા કરતાં અગ્રેસર થવાની ઇચ્છાવાળો, વાદ વિવાદી, પોતાની શક્તિમાં વિશ્વાસુ ને ભાગ્યશાળી હોય છે. મન સ્વતંત્ર, છુટું, તીક્ષ્ણ, ને લાગણીવાળું હોય છે.

વાયુતત્ત્વ રાશિ લગ્ન—કમી જીવન શક્તિ અને અગ્નિતત્ત્વ કરતાં કમી બળ, તથા વધુ મનોબળ સત્તા દર્શાવે છે. સ્વભાવે આનંદી, માયાળુ, દયાળુ, ઠાવકો, નમ્ર, સ્વચ્છ, વિનયી, બુદ્ધિશાળી, ને બહુશ્રુત હોય છે. મન મંરકાર પામેલ, સંગીત જ્ઞાનવાળું, કલ્પના શક્તિવાળું, મુધરેલ સમતોલ, હુન્નરી, ને શાંત હોય છે.

જલતત્ત્વ રાશિ લગ્ન—નિર્જળ ખાંધો, માંદગી ભોગવ્યા પછી શક્તિ પાછી આવવામાં ખામી, ને પ્રાણ શક્તિની ન્યૂનતા દર્શાવે છે. સ્વભાવ ધીમો, બાયલો, બહીકણ, પાછો પડે તેવો, જોશ વિનાનો, આળસુ ને અભિમાની હોય છે. મન ગ્રાહક, સ્વભાવસ્થાવાળું, યોગાબ્યાસી, લાગણીવાળું ને ધાર્મિક હોય છે.

પૃથ્વી તત્ત્વ રાશિ લગ્ન—સાધારણ સારી તખ્તીઅત, બહુ જીવન શક્તિની ખામી, ને ખાંધો બહુજ મજબૂત હોય છે. સ્વભાવે સાવધ, વિચારશીલ, ગુપ્ત, દરકારી, આગ્રહી, બેઠેમી, કંજીસ, સ્વાર્થી અને ધીરો હોય છે; મન અનુભવી, શાસ્ત્ર જ્ઞાની, નિયમિત, અને ગંભીર હોય છે.

ચર રાશિ લગ્ન—જીરસો, સાહસ, ઝનૂન, આત્મકો, જહાંગીરી, સ્વતંત્રતા, લોભ, અસ્થિરતા ને ખરેખર અગ્રેસરપણું દર્શાવે છે.

સ્ફિર રાશિ લગ્ન—કામની ગંભીરતા, દદતા, અભિમાન, સત્તા, નિશ્ચય, વિશ્વાસ, ખત, આત્મબળ, ધૈર્યતા, દુરાગ્રહ, સ્વનંત્રતા, કઠોરતા અને ભરસો દર્શાવે છે.

દ્વિત્વભાવ લગ્ન—ચપળતા, લાગણી, દયા, અસ્થિરતા, શક્તિની ન્યૂનતા, કીણી કીણી બાળતોનો શોષ, આતુરતા, વિરામની આમી તથા ઇચ્છા અને નિર્ણયની યુનતા દર્શાવે છે.

મેષ લગ્ન.

આ લગ્નના પ્રથમ દૃષ્ટાંતમાં જન્મેષ મનુષ્યની મનમોહ શામળી, મજાત વસણો, નિર્મયતા, અગ્રેસરપણું, અને પ્રવર્તક પ્રકૃતિ તેના ભાગ્ય ઉપર અસર કરે છે. તે લોભી, દુનિયામાં ચઢતીને ઇચ્છનાર, પ્રસંગને નહિ ખોનાર, તથા વિદ્યો અને નાસીપાસી આવ્યા છતાં નહિ ડગનાર હોય છે. તે સમજને બોલનાર, ઝનુની, બળવાન, સાહસિક, પ્રવૃત્તિવાળો ને પ્રગામી હોય છે. તે જ્ઞાન મેળવવાને શોખિન, બુદ્ધિ ભરેલાં કાર્યોમાં કુશળ, વાદવિવાદ અને ચર્ચા કરવામાં શોખિન અને હમેશાં અગ્રેસર હોય છે.

આ દૃષ્ટાંતમાં મંગળને સંતાધીશ અથવા રૂક્ષ ગણવો, ને તેના સ્થાન તથા તેની દ્રષ્ટિનો વિચાર કરવો; તે ૧-૫-૬ માં રથાને બળવાન અને છે; રવિ યુક્તા દ્રષ્ટિ યોગને પણ સ્પષ્ટમાં લેવો.

દ્વિતીય દૃષ્ટાંત—મેષ લગ્નના સરકરી ગુણને નમ્ર, સ્વભાવ તથા ન્યાયી ને દયાળુ બનાવે છે. બુદ્ધિને સ્નેહ કરે છે; ને રૂઝદ્રુપપણું આપે છે; લોભ તથા ઉદ્વેગને કમી કરે છે, છતાં મનોવૃત્તિઓને તદ્દન મુદારતું નથી. ભાગ્ય ઉપર લોભ, લાગણીઓ, અને સદાના વસણની અસર કરે છે. જ્ઞાન શક્તિ વધેલ ને વર્તન મજાત થયેલ હોય છે.

આ દૃષ્ટાંતમાં મંગળ સાથે રવિને પણ સંતાધીશ અથવા રૂક્ષ ગણવો. રવિ મંગળ વચ્ચેનો દ્રષ્ટિયોગ તપાસવો; મંગળ કે રવિ લગ્ને કે પાંચમે હોય તો મહાભાગ્યશાળી યોગ થાય છે; પાંચમા ઘરનો પણ સાથે વિચાર કરવો.

ત્રીતીય દૃષ્ટાંત—મેષ લગ્નના ગુણોને વિપરિત કરી મુકે છે, મનોવૃત્તિઓ વધારીને સંપૂર્ણતાના ખ્યાલને આપે છે; નિર્ણયનો ને જાહેર કરવાની શક્તિનો શોષ, તથા તત્વજ્ઞાની ને ધાર્મિક વૃત્તિઓવાળા નિષ્ક્રિય કરે છે. આખી રાશિને ભાગ્યશાળી બનાવી પરદેશમાં મુસાફરીઓ કરાવી વિજય બતાવે છે.

આ દૃષ્ટાંતમાં મંગળ સાથે ગુરુને પણ સંતાધીશ કે રૂક્ષ ગણવો, ને ગુરુના દ્રષ્ટિ મેષો તથા નવમું ઘર તપાસવું.

વૃષભ લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—કાર્ય દક્ષતા, ગુપ્ત, હરીત્રા ને સ્વેચ્છાનુચારી સ્વભાવને દર્શાવે છે. નિરુત્તિ પરાયણતા અને વિવૃદ્ધિનો બહેમ નસીયને વધવામાં વિવંચ કરે છે. તે અનુભવી, દુરાગ્રહી, એક નિશ્ચયો, ખંતીલા ને ગંભીર હોય છે. કેટલીક બાબતમાં સ્નેહ તથા ધિક્કાર મજબૂતપણે હોય છે; એકદમ બહેમી, અતડા ને શંકાશીલ બને છે. તે બહુ ખોટો નથી ને મૌન ધારણ કરીને વિજય પ્રાપ્ત કરે છે; ખંત અને નિશ્ચયથી પ્રથમ કરી મુકેલા વિચાર પ્રમાણે રતે છે, આકર્ષક શરીર, આરામનો શોખ હદ ને સ્વામ્યથી હોય છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શુકનો વિચાર કરવો, તેનું સ્થાન ને દષ્ટિ તપાસવી, ને ૬-૧૦ મું સ્થાન લક્ષ્યમાં લેવું.

દ્વિતીય દ્રઢકાણુ—વૃષભ રાશિના ગુપ્ત ગુણોને જાગૃત કરે છે. ને જન્મેજ મનુષ્યને અંતર્ગાત્રી, સપજી અને ધંધામાં અનુભવી બનાવે છે. ને ટીકા કરવાની શક્તિ અને સદજ્ઞ જાનનું વજ્રગુ આપે છે, તથા હુશિયારી હોવા છતાં સ્વાર્થી ને હદપાર પ્રાપ્ત કરવાની ઈચ્છાવાળો હોય છે. બહારના નફર અનુભવોથી ભાગ્યને અસર થાય છે. તેજસ્વી ગુણો, સંગીત, જ્ઞાન, અને ધંધાની શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિ હોય છે.

આ દ્રઢકાણુમાં, શુક સાથે ભુવને પશુ રૂપર ગણવો; ને બુધ શુકનો દષ્ટિયોગ તથા છટ્ટા ધરને લક્ષ્યમાં લેવાં.

ત્રતીય દ્રઢકાણુ—સોભની વૃદ્ધિ, સીંચા રસ્તાનું વજ્રણ ને કરાર પાળવાની શક્તિને આપે છે; તથા વૃષભ રાશિના દુર્ગુણોને સુધારી બુદ્ધિ ને ન્યાયી ને તીવ્ર બનાવે છે. પ્રાથમિક કેળવણી અને માયાપત્રી અસર ભાગ્ય ઉપર વધારે થાય છે; આત્મ નિગ્રહ ને સંજીવન શક્તિથી ભાગ્યને અસર થાય છે. જીવેન્દ્રિયપશુ વિજયની કુંચી છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શુક સાથે શનિને પશુ રૂપર ગણવો, ને જો શુક બુધનો શનિ સાથેનો નખનો યોગ થાય તો કમનસીમ અને સારો યોગ થાય તો ભાગ્યને સૂચવે છે. દશમા ધરને ખાસ લક્ષ્યમાં લેવું.

મિથુન લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—માયાળુ, દયાળુ, બુદ્ધિશાળી અને ખોલકણો સ્વભાવ દર્શાવે છે. ને વિશ્વાસ અને શાંતિને સેવે છે, તો ભાગ્ય સુધરે છે. આખી જંદગી કેળવણી અને બુદ્ધિશાળી કાર્યોદ્વારા સુધરે છે. શોધક બુદ્ધિ, ચપળતા

અને અભ્યાસ તરફ શોખ હોય છે; ને તેનો કુંડળીના સારા નરસા પ્રમાણમાં સારો કે નરસો ઉપયોગ થાય છે.

આ દ્રઢાણમાં બુધને સત્તાધીશ અને રૂક્ષ ગણવે, ને ત્રીજા ધરને તપાસવું.

દ્વિતીય દ્રઢાણ—ગ્રહણ શક્તિ, દીર્ઘ દષ્ટિ, અને હુતરી બુદ્ધિ આપે છે. તે ન્યાય અને અંતર્જ્ઞાનની ઐક્યતા કરે છે. તત્ત્વજ્ઞાન ઉપર નશીબનો આધાર છે. ને તેથી જન્મેજ મનુષ્ય મ્હાએ તો બીજાની નકલ કરનાર અથવા ખરેખર પોતામાં ગુપ્ત રહેલા ધાર્મિક વસ્તુચારો હોય છે. સારા ગ્રહો દુરવસ્તુશક્તિ અને હુતરી બુદ્ધિને કેળવે છે, અને નમ્રતા ગ્રહો આગમુ તથા અસ્થિર બનાવે છે. આ દ્રઢાણમાં બુધની સાથે શુક્રનો વિચાર કરવો, તથા સાતમા ધરને લક્ષ્યમાં લેવું.

ત્રીતીય દ્રઢાણ—આખી રાશિને સુધારે છે, પણ મુખ્ય આધાર જન્મ વખતની સ્થિતિ ઉપર છે; કેમકે રાશિના ગુણો સતેજ કે ગુપ્ત હોય છે. નશીબ ઉપર ધક્કું કરીને વાલી કે મિત્રોની અસર થાય છે, ને આખી જીંદગીને મામાપની સ્થિતિ અસર કરે છે. લોકોસાથેના વ્યવહારમાં તે વિજયી થાય છે.

આ દ્રઢાણમાં શુક્ર સાથે શનિ કે યુરેનસને પણ જોવો, અને અગ્નિઆરમ્બ ધર લક્ષ્યમાં લેવું.

કર્ક લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢાણ—કલ્પના શક્તિ, તરંગ, ગ્રહણ શક્તિ, ને આગ્રહને ધારણ કરનાર સ્વભાવ આપે છે. સંસારી બંધન, કાળજીવાળા સંબંધ, અને પ્રવૃત્તિ ઉપર નરસીબનું બંધારણ છે. જન્મેજ મનુષ્ય ખડીકણ, અતડો, અવિધાસુ, તરંગી, અને હૃદયપારનો સાવધ તથા સખ્ત કામ લેનાર હોય છે. કંજુસાઇ, ગ્રહણ શક્તિ અને આગ્રહ એ મુખ્ય ગુણો છે. અતિશય બારીક ભાગણીઓથી કમનશીબ અને ઉપાધિઓ આવી પડે છે.

આ દ્રઢાણમાં ચંદ્ર અને તેનું સ્થાન તથા દ્રષ્ટિયોગ તપાસવો, ને ચોથા ધરને લક્ષ્યમાં લેવું.

દ્વિતીય દ્રઢાણ—કર્ક રાશિના ધાર્મિક ગુપ્ત વસ્તુને સતેજ કરે છે, ને વૃત્તિઓને સહેજ કાણમાં મુકે છે. આગ્રહને વધારે છે, ને દૃઢ નિશ્ચય, સત્તાનો શોખ અને લોભ દર્શાવે છે. જુના વિચાર, સંચય કરવાની શક્તિ, અને અભિમાન નશીબ ઉપર અસર કરે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં ચંદ્ર સાથે મંગળને પચુ રશ્મર ગણીને, ને આઠમું ધર ખાસ તપાસવું. આઠમા ધરમાં પાપગ્રહો વિચિત્ર કે પ્રપંચી રીતે મરણુ આણે છે.

ત્રતીય દ્રઢકાણુ—આખી રાશિને સુધારી ધણોજ સારો આગતા સ્વાગતાનો ગુણ અને દયાળુ સ્વભાવ આપે છે. જન્મેષ મનુષ્ય અભ્યાસી, સમજુ અને જ્ઞાનનો શોખિન હોય છે. આ દ્રઢકાણુમાંજે જાત અવતરે છે; એકતો હૃદયપારના આતુર, કંપારી વાળા, તથા બહુ લાગણીવાળા; અને ખીજ માયાળુ, ચાલાક અને પરાપકારી હોય છે. ચંદ્ર નિર્ગળ હોય છે તો, પહેલી જાતના ગુણો આવે છે, ને ગુરુ બળવાન હોય છે તો, ખીજ જાતના ગુણો આવે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં ચંદ્ર સાથે ગુરુને પણ જોવો, તથા ખારમું ધર તપાસવું. જો ચંદ્ર પીડિત થયેલ હોય, તો નેપચ્યુન તથા ચોથા ધરને તપાસવું.

સિંહ લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—નિર્ભય, સાદો, હિદાર અને લોલી સ્વભાવ દર્શાવે છે; જન્મેષ મનુષ્યમાં રહેલ સત્તાનો શોખ, તથા કાર્ય બધારણુ શુદ્ધિથી જાંદગી નમુનેદાર થઇ નશીબ જગદીયી વધે છે, કેટલીક વખત જીતાવળ અને ત્રિપથી લાગણીઓથી પડતી થાય છે. જેને તરતજ દહતા, સદન શીલતા અને જાતિના કાણુથી પડતીને દૂર કરી ચઢતી કરે છે. તે ખરા દિલ્લો, માનવંત, મોટા મનનો, સ્નેહ અભિમાની ને સ્થિર હોય છે; પણ જો ગેર સમજુ બની વૃત્તિઓને છૂટી મુકી દે છે, તો બ્યભિચારી થાય છે. આ દ્રઢકાણુ વધુ જીવનશક્તિ, મજબૂત સરીર અને સારી તંદુરસ્તી આપે છે. પણ રવિ નિર્બળી હોય છે તો તેનાથી ઉલટું હોય છે.

આ દ્રઢકાણુમાં સૂર્યને રશ્મર ગણી તેના સ્થાન તથા દ્રષ્ટિને તપાસતાં, ને પાંચમા ધરને પણ લક્ષ્યમાં લેવું.

દ્વિતીય દ્રઢકાણુ—હૃદયપાર જવાના સંભવને દર્શાવે છે, ને જન્મેષને વધુ દહ, ચાલાક તથા બહુ ઉદ્ધત બનાવે છે; જો કુંડળામાં આ યોગ હોય છે, તો તત્વજ્ઞાનને સતેજ કરે છે, ને મનોબળને ધટાડે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં સૂર્યની સાથે ગુરુને પણ રશ્મર ગણીને તપાસવો, તથા નવમું ધર ને તેમાં પડેલ ગ્રહોને પણ જોવા.

ત્રતીય દ્રઢકાણુ—મનોબળને મજબૂત કરે છે, અને લાગણીઓ તથા ખંતમાં હિમેરો કરે છે. સુધરેલ મનુષ્યોને ચાલાકીમાં વૃદ્ધિ અને સૌથી વધારે

નિર્ણય શક્તિ આપે છે. જન્મેક મનુષ્યનું નીચ અંતર્જાત તથા સમજ મનોબળને આધિન રહેલ છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં રવિની સાથે મંગળને પણ રૂઢર ગણીને તેનાં સ્થાન તથા દ્રષ્ટિને તપાસવાં, અને લગ્નમાં રહેલ ગ્રહને પણ ખાસ લક્ષ્યમાં લેવા.

કન્યા લગ્ન.

પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ—શાંત, અતડો, એકાંતવાસી અને ગ્રાહક શક્તિવાળો સ્વભાવ દર્શાવે છે. નશીબ પ્રસંગોને આભારી છે. જન્મેક મનુષ્ય થોડો લોભી, ખંતીલો અને બુદ્ધિશાળી હોય છે. તથા આગળ પાછળની સ્થિતિથી અસર નહિ પામતાં આત્મબળથી અને ખીજની મદદ વિના કામ કર્યા જાય છે. તે સ્વાર્થિ, નિયમિત, ટીકાખોર, કમને સેવનાર, અને ખીજથી ભાગ્યેજ પેલી મુલાકાતે સમજ શકાય તેવો હોય છે. તે ધંધામાં સુખી થાય છે; અને બહુ ગહેનત કરવા કરતાં યુક્તિથી તથા બુદ્ધિથી કામ કરવા ઇચ્છે છે. તે કામ કરવામાં આળસુ હોતો નથી, ને ખીજની શોધામાં મુધારો કરે છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં બુધને રૂઢર ગણી તેને તપાસવો. વળી છઠ્ઠા ધરને તથા લગ્નમાં રહેલ ગ્રહને ખાસ લક્ષ્યમાં લેવા.

દ્વિતીય દ્રષ્ટાણુ—સ્વતંત્રતાને સતેજ કરે છે, ને અનુભવ તથા ધણા ખરા ધંધા માટે લાયકી, હુન્નરી વલણ, તથા સંગીત જ્ઞાનને આપે છે; સંસારી ને રાજકીય બાબતોમાં વિજય મેળવી તેઓનું નશીબ વૃદ્ધિને પામે છે. ઉદ્યમ કે કંજુસાઇથી, ને ધંધામાં અનુભવને ઉપયોગ કરવાથી ધન પેદા કરે છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં બુધની સાથે શનિને તપાસવો, તેમનાં સ્થાન અને દ્રષ્ટિઓ જોવી, ને દશમા ધરને તપાસવું. જે બુધ પીડિત હોય તે કમનશીબવંત થાય છે.

ત્રતીય દ્રષ્ટાણુ—કન્યા લગ્નના સધળા ધંધા અને અનુભવના વલણને તીવ્ર બનાવે છે; ને ધંધાના સાહસમાં અથવા ધન મેળવવામાં માનસિક શુણ્ણની સમજ શક્તિનો વધારો કરી તે નશીબવંતને હુન્નરી બનાવે છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં બુધની સાથે શુક્રને પણ તપાસવો. આ ગ્રહો જેમ એક ખીજના નજદીકમાં હોય છે, તેમ નશીબ વધારે ભાગ્યશાળી હોય છે; ને જે સંયોગમાં હોય છે, તે ધણીજ સંપત્તિ મળે છે. ખીજ ધરને પણ તપાસવું.

તુલ્યા લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—માયાળુ, મત્તીયો, વિનયી અને પ્રીતિવાળો સ્વભાવ દર્શાવે છે. જન્મેલ મનુષ્યનું નશીબ ખીજના હાથમાં હોય છે, તે સ્થિતિનો ભાગ્યેજ બદલો કરીને સુધારી શકનાર હોય છે; તે કારણોને માન આપવા કરતાં લાગણીઓને વધુ વળગી રહે છે. અવલોકનશક્તિ, સરખામણીના શોખ, હુન્નર, સુધરેલ વિચાર અને ખરી દયા તેનામાં હોય છે. કામ કરવાની બહુ શક્તિ તેનામાં હોતી નથી, તેથી જીવનની સાથે રસ્તે દોરે છે, અને ખીજના ઉપર આધાર રાખે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શુક અને તેની સ્થિતિ તપાસવી, તથા સાતમું ધર જોવું.

દ્વિતીય દ્રઢકાણુ—દયાળુ, પણું ખીજ વડે ચતી પ્રશંસાનો શોખ અને સંપત્તિ વધારે છે. આ જન્મેલ મનુષ્ય ખરેખર સમજી, સંસારી બાળકોમાં આનંદ પામનાર, ને સંસારી સુખનો શોખિન હોય છે. મિત્રો અને સોબતીઓની અસર નશીબ ઉપર થાય છે, ને તે તેમના દાસ જેવો થઈને રહે છે. અળદ્યા સાથે પણ જોડાણ થાય છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શુકની સાથે શનિને પણ મુખ્ય ગણવે, અને તેજ સાથે કે નરસું બંધાયે નહીં કરે છે. જો આ મનુષ્ય દરેક જાતના સંબંધથી સંસાર બંધનમાંથી મુક્ત હોય તો તેમાં યુરેન્ડની અસર તપાસવી. અગીઆરમું ધર પણ જોવું.

ત્રીતીય દ્રઢકાણુ—રાશિની અસરને નિર્બળ કરે છે, અને ન્યૂનાધિક પ્રમાણમાં જીંદગીમાં કમનશીબવાન બનાવે છે. કુંડળથી ઉત્પન્ન થયેલ મનની સ્થિતિના પ્રમાણમાં નશીબ ફરે છે. પણ જો વિશ્રામ અને નિરાંતરતાની ખામી હોય છે તો, તે મનુષ્ય ઉપરચોટીયા જ્ઞાનવાળો, વિચિત્ર, ને બહારથી શુદ્ધિવાળો હતાં, મૂર્ખ ને અજ્ઞાની હોય છે. કળવણીથી નશીબ સુધરી શકે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શુક સાથે શુકને જોવો. ને ત્રીજા ધરને પણ લક્ષ્યમાં લેવું.

વૃશ્ચિક લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—અતડો, ચંચળ, ગુપ્ત અને અભિમાની સ્વભાવ દર્શાવે છે; નશીબ આગે તો ક્રોધ પરિણામી અને ભાગ્યદીણુ, અથવા બહુજ ભાગ્યવંત અને ઉચ્ચ હોય છે. આ દ્રઢકાણુમાં જો જાતિના મનુષ્યો જન્મે છે;

એક તો ઠગ, ઝેરીલા અને પ્રપંચી હોય છે; અને શ્રીજ ડાઘા, માનવંત અને જાતિને કાણુમાં રાખનાર હોય છે. એ રાશિને શાપ છે, તેથી આ લોકો મ્હારે તો ધણા સારા કે ધણા નરસા ભાગ્ય ને સ્વભાવવાળા હોય છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં મંગળ, આઠમું ધર, ને આઠમે રહેલા ગ્રહોને ખાસ લક્ષ્યમાં લેવા. લગ્નમાં રહેલા ગ્રહોને પણ તપાસવા. ૪-૧૦ મું સ્થા. પણ લક્ષ્યમાં લેવાં. સૂર્ય ઉદય રાશિમાં હોય તો સારો અને અસ્ત રાશિમાં હોય તો નાજો ગણાય છે.

દ્વિતીય દ્રષ્ટાણુ—ઉપર દર્શાવેલ બન્ને જાતિના ગુણોને વધારે છે. નશીબ ધણું કરીને ભાગ્યડીણ અને બચંકર રીતે દુઃખી હોય છે; આ મનુષ્ય નો જન્મ ગરીબ સ્થિતિમાં હોય છે; અને ભાગ્યેજ મધ્યમ સ્થિતિ કરતાં ઉંચે ચઢે છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં મંગળ અને ગુરુને તપાસવા, ને જો તે બે વચ્ચે નાજીયા દ્રષ્ટિ હોય તો કમનશીબવાન થાય છે. બારમું ધર પણ સાથે તપાસવું.

ત્રતીય દ્રષ્ટાણુ—વૃશ્ચિક રાશિની લાગણીને નિર્બળ કરે છે, અને સંબંધ બાંધવા માટે દદ ઈચ્છા આપે છે, તથા સ્વાર્થિ ગુણને ઓછા કરે છે. જો કુંડળા અનુકુળ હોય છે તો તે ધર્મ, ગુણ શાસ્ત્રનો શોખ. અને ઝેરીલાં વલણોને વધારે છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં મંગળ સાથે ચન્દ્રમાને જોવો, અને ચોથા ધરને ખાસ તપાસવું.

ધન લગ્ન.

પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ—પુલ્કાં દીક્ષનો, પ્રમાણિક, દયાળુ ને ઉદાર સ્વભાવ દર્શાવે છે. નશીબના બે ભાગ છે; ને તે સારા અને નરસા ભાગ્યમાં વહેંચાયેલ છે. આ મનુષ્ય સ્વતંત્રતા અને છૂટનો શોખિન હોય છે; ને તે ઉદ્ધત, ખર્ચાળ અને બેદરકાર હોય છે. પણ જો કેળવણી વિનાનો હોય છે તો, વિચાર-હીણ, ક્રોધી અને ઉધમાતીયો હોય છે. પણ જો કેળવણી પામેલ હોય છે તો, તત્વજ્ઞાની, કાયદા ને નિયમનો શોખિન, અને સમજી હોય છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં ગુરુને રક્ષર ગણી તેને તપાસવો, તથા સાથે નવમું ધર જોવું.

દ્વિતીય દ્રષ્ટાણુ—ધન રાશિના લાગણીવાળા અને મજબૂત વલણોને

વધારે છે; ને કેટલીક આત્મતામાં હૃદયના જાય છે, તેની શારીરિક અને માનસિક બળ ખૂટી પડે છે. પણ જે જાતને કાળમાં રાખતો નથી તે વિહ્વળ બને છે, ને તેથી નબળાઈ અને માથાની ઉપાધિ થાય છે.

આ દ્રાકાણુમાં ગુરુ સાથે મંગળને તપાસવો, ને લગ્નમાં રહેલ ગ્રહોને ખાસ લક્ષ્યમાં લેવા.

ત્રીતીય દ્રાકાણુ—ધન રાશિના સદ્ગુણોને સતેજ કરે છે; અને યોગબળ, સમજશક્તિ તથા ભવિષ્ય જાણવાની શક્તિને આપે છે. સ્નેહ વૃત્તિઓમાં મજબૂતાઈ કરે છે, ને તેથી વારંવાર પ્યારમાં પડે છે, અને દયાળુપણ તથા સુશીલતાને બતાવી આપે છે.

આ દ્રાકાણુમાં ગુરુ સાથે સૂર્યને ખાસ જોવો, ને ગુરુ નિર્બળ કે પીડિત હોય છે તે, કમનશીબને ઉત્પન્ન કરે છે, પાંચમુ ધર પણ તપાસવું.

મકર લગ્ન.

૧થમ દ્રાકાણુ—લોભી, ખંતીલો અને મ્હેનતુ સ્વભાવ દર્શાવે છે. જીતેન્દ્રિયતા અને કામ કરવાની શક્તિ ઉપર નશીબનો અને પ્રથમાવસ્થા સંબંધી ઉપાધિઓથી મુક્તિવાનો આધાર રહેલો છે. ને અતડો, દદ, આત્મસત્તાવાળો, અને અગ્રેસર થવામાં આતુર હોય છે. જોખમ અને વિશ્વાસના કામકાંનેથી તે મનુષ્યને લાભ થાય છે; યુક્તિ, તથા ડહાપણથી જીંદગીમાં વિજય, માન અને કીર્તિ મેળવે છે.

આ દ્રાકાણુમાં શનિને ખાસ રહસ્ય તરીકે જોવો. ઉદ્ધિત હોય તે સુખી, ને જે અસ્તમાં હોય તે કમનશીબ વંતન અને અડચણોથી ભરપુર હોય છે. દશમું ધરને તેમાં રહેલ ગ્રહો ને તપાસવા.

દ્વિતીય દ્રાકાણુ—લોભી વૃત્તિઓને અને મ્હેનતુ ગુણોને વધારે છે. જુના રીતરીવાજને વગગી રહે છે. દદતાને તથા માયાળુ વૃત્તિઓને વધારે છે.

આ દ્રાકાણુમાં શનિ તેમજ શુક્રને ખાસ સ્થાન તથા દ્રષ્ટિથી જોવા, ને જીજ્ઞાસુ ધર તપાસવું.

ત્રીતીય દ્રાકાણુ—આત્મબળ કમી કરી માનસિક અને જીવન લગતા ગુણોને વધારે છે; અને જે જન્મેલ મનુષ્ય કેળવણી પામેલ હોય છે તે તે કુટુંબમાં ઉપયોગી ને કામનો થઈ પડે છે. આગળ પાછળની સ્થિતિ ઉપર મુખ્ય આધાર રહે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શનિ સાથે મુખ્યત્વે કરીને બુધને તપાસવો. છઠ્ઠું ધર પણ ખાસ જોવું. બુધ શનિ વચ્ચેનો નળજો યોગ બુદ્ધિની અને સાહસની ખામી દર્શાવે છે, તથા સારો યોગ ઉદ્યમ અને ગંભીરતા ખતલાવે છે.

કુંભ લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—સુધરેલ, માયાળુ, અને સુશીલ સ્વભાવ દર્શાવે છે; અને નશીબનો આધાર મિત્રો અને સોજાતીઓ ઉપર છે આ મનુષ્ય ખીજની પ્રકૃતિ પારખી શકે છે, અને મનુષ્ય સ્વભાવ પારખવાનો અભ્યાસ કરે છે. પેતાની સમજશક્તિ પ્રમાણે હમેશાં વર્તતો નથી, અને શાંત તથા એક નિશ્ચયી હોવા છતાં ક્યાંકી દોરવાઈ જાય છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શનિને રહતરીકે જોવો, ને જો યુરેનસ બળવાન હોય તો તેને પણ ખાસ લક્ષ્યમાં લેવો, અગીઆરમું ધર તપાસવું,

દ્વિતીય દ્રઢકાણુ—ગતિને ઓછી કરે છે, અને મનને ચાલાક બનાવી બુદ્ધિશાળી કાર્યો કરાવે છે; પણ ભાષા કે કળવણીના કામને સાચક ધવાને જોઈતી નિરંતરતા (સ્થિરતા) હોતી નથી. ધંધામાં યાંત્રિક અને શારીરિક બળને આપે છે, ને જો મનોબળ કમી હોય છે તો નશીબ ઉપર સગાં અને સોજાતીઓની અસર થાય છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શનિ તથા મુખ્યત્વે કરીને બુધને તપાસવો, ત્રીજું ધર પણ જોવું.

ત્રીતીય દ્રઢકાણુ—કુંભ રાશિના સ્વભાવને સુધારે છે. સમતોલપણું, તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ, સુધરેલ સ્વભાવ અને સારી સારાસાર સમજ શક્તિ આપે છે. જીંદગીમાં ગુપ્ત અને ગૂઢ શાસ્ત્રનું વલણ થાય છે, અને દૂર શ્રવણ શક્તિને સતેજ કરે છે. લગ્ન કે પ્યારતાં કામો નશીબને અસર કરે છે; અને તે પરણવાની ઇચ્છા ન કરતાં બ્રહ્મચર્ય વધારે પસંદ કરે છે.

આ દ્રઢકાણુમાં શનિ સાથે શુક્રને તપાસવો, ને શનિ તથા યુરેનસ વચ્ચેના દષ્ટિયોગ જોવા; ને સાતમું ધર પણ જોવું.

મીન લગ્ન.

પ્રથમ દ્રઢકાણુ—અસ્વસ્થ, આતુર, ક્ષાગળીવાળો, અને યોગી બનાવે છે. આ મનુષ્યનું નશીબ તેના હાથમાં હોતું નથી, પણ કાઈ બળવાન શક્તિ સારું કે નરસું કાર્ય બેભાનપણામાં કરાવે છે. હૃદયાર્તનો બેભાન સ્વભાવ હોય છે, ને તે વારંવાર બે બુદ્ધિ બુદ્ધિ વૃત્તિઓમાં ગ્રંથ-

વાગ્દેહ હોય છે. તે માયાળુ અને પ્રમાણિક હોય છે; છતાં ભાગ્યેજ પોતાની જાતને તથા પોતાની વૃત્તિઓને સમજી શકે છે. યોગ્યતા, ખીજના પાસમાં પડનાર, ગુપ્તતાને સેવનાર તથા અદૃશ્ય શક્તિવાળો હોય છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં ગુરૂને રૂઝર મણી તપાસવો, તથા લગ્નમાં રહેલા અહો તથા નવમું ધર લક્ષ્યમાં લેવું.

દ્વિતીય દ્રષ્ટાણુ—મીન રાશિની ગુપ્ત લાગણીઓને સનેજ કરે છે, તથા અંતરલાગણીદ્વારા ધણી સારી શક્તિને બહાર ધાવી શકે છે નિય-મિતપણું ઓછું કરે છે, પણ કંજુસાઇ અને ઉપયોગીપણાને વધારે છે. આખી રાશિ બળવાન થાય છે, જે વધુ દોલ આપી સદ્ગુણથી અને સંપિદ્ધા સ્વભાવથી ઉંચે ચઢાવે છે.

આ દ્રષ્ટાણુમાં ગુરૂ સાથે ચંદ્રમાને પણ ખાસ જોવો, તથા નેપચ્યુનને તપાસવો; અને ચોથું ધર પણ જોવું.

ત્રીતીય દ્રષ્ટાણુ—મીન રાશિની નમ્રતા બાજુને આપે છે; જેમાં સ્વાર્થ અને અદેખાઈજ હોય છે. જે કુંડળા સારી હોય છે તો જાતિગુણોને સુધારે છે; અને નમ્રતા હોય છે તો અભિમાનને આપી બચરહિત કાર્યો કરાવે છે; યોગ બગ કમી હોય છે, પણ તે ખીજથી સમજી શકાતું નથી.

આ દ્રષ્ટાણુમાં ગુરૂ તથા મંગળને જોવા, ને તે બે વચ્ચે નમ્રતા દષ્ટિ હોય તો ચાલ ચલકત તથા જીંદગી બગાડે છે, સાથે આઠમું ધર પણ જોવું.

૫૬ શ કળ:—

મેષ લગ્ન.

પ્રથમ—(૦-૫) શરીર: સાધારણ રહેજ પાતલું ને નીચું, પ્હોળું કપાળ, ઉંચા ગાંઠ, નાની હડપચી, રાતા બગર કાળા અને ગુંચડાંવાળા વાળ, રાત્રી આંખ અને રતુમડો રહેરો.

ઉદય—હિમતવાન, ઉદ્ધત, ભાવણુકાર, મસ્કરો, ચાકાક, બુદ્ધિવંત ને શોધક.

મધ્યાન્હ—લશ્કરી, ડૉક્ટર કે સર્જન; જે સાધારણ મનુષ્ય હોય તો રસોઇઓ, નાળ જડનાર વિગેરે.

દ્વિતીય—(૫-૧૦) શરીર: ગંભીર રહેરો, સ્થિર આંખ, સાધારણ કંઠ, મોટાં હાડકાં, રહેજ પાતળો, જુરો રહેરો, લાંબુ મુખ, નાકના ઉપરના ભાગમાં મુખ ઉપર તિલ.

ઉદય—અભિમાની, વક્તા, તોફાની, દ્રેષી, ઝેરીરો, ધણેજ દીલ-ગીર અને દુઃખી તથા સારા ને નરસા ભાગવાળો.

મધ્યાન્હ—જીંદગીની પ્લેલી અવસ્થામાં કીર્તિવંત, નામાંકિત, અને મોટા માણસની કૃપા અને અવકૃપાવાળો.

ત્રતીય—(૧૦-૧૫) શરીર: સાધારણ પાતળો, લાંબુ મુખ, કાળા વાળ, ભુરી ઉંડી આંખ, સુંદર મુખ, સભાસદ, મહાન રાજ્યકર્તા, ગંભીર, આધારક, બુદ્ધિ વાળો અને અસંકાર શાસ્ત્રી.

મધ્યાન્હ—માનવંત અને સોની કે કારીગર.

ચતુર્થ—(૧૫-૨૦) શરીર: મધ્યમ કદ, સ્વચ્છ ને ધારીલું, ગોળ મુખ, તેજસ્વી ભુરાવાળ ને ભુરી આંખ.

ઉદય—માયાળુ, વિનયી, આનંદી ને શત્રુજિત.

મધ્યાન્હ—માન, કીર્તિ ને રાજ્યસત્તા (લશ્કરી ને સામાજિક) મંગળ લશ્કરી, ગુરુ ધાર્મિક ને રવિ રાજ્યસત્તાધીશ.

પંચમ—(૨૦-૨૫) શરીર: સાધારણ કાળાવાળ ને ચામડી, લાંબુ મુખ, ખડખડા દાંત, વળીગયેલા પગ તથા હુકની માફક વળી ગયેલુ. આખુ શરીર.

ઉદય=મૂર્ખ, અભિમાની, કજ્યાખોર, અને તકરારી.

મધ્યાન્હ—માનહીન, અને નિંદિત.

ષષ્ઠમ—(૨૫-૩૦) શરીર: સુંદર, ઉંચું, જડાંબવાં, કાળા ને ગુંચ-ડાવાળા વાળ, પ્લેળું મોટું, મોટું નાક, મજબૂત શરીર, અને મુખ ઉપર ચિન્હ.

ઉદય—હિમતવાન, વિશ્વાસુ, ને બાઅશાળી.

મધ્યાન્હ—લશ્કરી, ને લડાઈમાં મરણના ભયવાળો.

સૃષ્ટિ લગન.

પ્રથમ—(૦-૫) શરીર: નીચું મધ્યમ કદ, કાળા વાળ, સ્થામ ચહેરો, ને કાળી ભૂગુડીઓ.

ઉદય—પોતાના બળથી ધન મેળવનાર, બુદ્ધિશાળી, ગંભીર, ને દૃઢ.

મધ્યાન્હ—શ્રીઓથી સુખી, ગરીબ હોય તો શહેરનો અમલદાર, ધનાઢ્ય હોય તો સેક્રેટરી, વિદ્વાન હોય તો ધર્મ ગુરુ, અને વફીલ હોય તો બારીસ્ટર.

દ્વિતીય—(૧૫—૧૦) શરીરઃ નીચું મધ્યમ કદ, લાંબુ મુખ, ખોળું કપાળ, મોટા ગાત્ર, ખડખડા દાંત, કાળા તપખીરીયા વાળ, શ્યામ ચ્હેરા, આગળ પડતા ખભા અને ઉદાસી દેખાવ.

ઉદય—અસંતોષી, અસુખી, ને ધણું કષ્ટવાળો, જો સંદ્રમાં ત્યાં હોય તો સાધારણ લોકોથી લાભ.

મધ્યાહ્ન—વૃદ્ધ મનુષ્યોદ્વારા માનવંત, અને પવિત્ર. ત્યાં શનિ બુધ હોય તો તે વધારે બળવાન છે.

ત્રતીય—(૧૦—૧૫) શરીરઃ નાનું કદ, આંખો કાળાં ચ્હેરા, નાની આંખો, નીચું જોનાર, મોટું કપાળ, જડા ઓઠ, ખોળું નાક, અપસંદ ચ્હેરા, અને ખોળા આગળ પડતા ખભા.

ઉદય—ધીરો, ખડીકણ, ભૂતકણો, નિમકહરામ, કૃપાને મેળવનાર, પણ પાછી ન વાળનાર, તેમજ ઉપકારને માનનાર.

ચતુર્થ—(૧૫—૨૦) શરીરઃ મધ્યમ કદ, ઘાટીલું લાંબુ આનંદી મુખ, લાલાશ પડતા વાળ, મોટું કપાલ, ભુરી આંખો, અને સ્ત્રીની જન્મ કુંડળીમ સુંદરતા.

ઉદય—માયાળુ સ્વભાવ, પ્રેમાળ, પીડાયા છતાં ખોટું નહિ કરનાર, જો સંદ્ર કે શુક હોય છે તો અજયમ કાર્યો કરનાર.

મધ્યાહ્ન—સ્ત્રી જાતિદ્વારા લાભ, અને મોટા માનવંત મનુષ્યોદ્વારા લાભ તથા વિજય, તેમાં જો સંદ્ર હોય તો વિશેષ.

પંચમ—(૨૦—૨૫) શરીરઃ નીચું કદ, રાતો ચ્હેરા, મુખ ઉપર ચિન્હ, ને જો શનિ હોય તો લંબગોળ મુખ, કાળાવાળ, હાથ આંગળાં અને પગ ટુંકા. માંસળ શરીર.

ઉદય—ઠગ, કહેવામાં ને કરવામાં ભુલો, અવિશ્વાસુ, અપ્રમાણિક અને વારંવાર નિંદિત.

મધ્યાહ્ન—અજ્ઞાનતા, ઠગાઈ, દુષ્ટતા, અપમાન અને નિંદિત કાર્ય કરનાર.

ષષ્ઠમ—(૨૫—૩૦) શરીરઃ તંદુરસ્ત, ચોખ્ખું મુખ, ભુરો ચ્હેરા, મુખ ઉપર ચિન્હ, મધ્યમ કદ.

ઉદય—કષ્ટ્યાપોર અને તોફાની.

મધ્યાહ્ન—છેવટ સુધી થોડા માનવાળો, ને તેમાં પણ ઉપાધિઓ.

મિથુન લગ્ન.

પ્રથમ—(૦—૫) શરીરઃ અક્રૂડ, લાંબુ, પાતળું અને સુકું, રાતું મુખ, કાળા કે રાતા વાળ, ગોળ ખભા, તીક્ષ્ણ જીભ ને મનુષ્ય જેવા પગ.

ઉદય—અભિમાની, નિંદિત, ઉદાસી, ચોર ને જુરો.

મધ્યાહ્ન—લશ્કરી માનવંત, હક્કો મનુષ્ય, ચોર, કેળવણીવાળો સર્જન અને છે. જો શનિ, મંગળ કે ચંદ્ર ત્યાં હોય છે તો રસોઇઓ, અને સારો મનુષ્ય હોય છે તો કેપ્ટન અથવા સહેલાઈથી જીવન ગાળનાર.

દ્વિતીય—(૫—૧૦) શરીરઃ ગોળ મુખ, રતાશવાળા વાળ, સુંદર સ્વરૂપ, અને વાચાળ જીભ.

ઉદય—અભિમાનનો શોખિન, શનિ હોય તો ગંભીર, કપડી, લુચ્ચો; બુધ, મંગળ કે રવિ હોય તો બુદ્ધિશાળી.

મધ્યાહ્ન—લશ્કરી કે ધાર્મિક નાતિ; આત્મસત્તાથી પ્રાપ્ત કરેલ માનકીર્તિવંત.

ત્રીતીય—(૧૦—૧૫) શરીરઃ નીચું, મજબૂત, રાતું ગોળ મુખ, ટુંકા વળેલા વાળ, કાળો સ્વરૂપ, ખડખડા દાંત, જડા ખભા, ટુંકા જડા પગ અને ફરતી આંખ.

ઉદય—હિમતવાન, નિંદિત, ખીજને ધિક્કારનાર. મંગળ હોય તો અભિમાની અને વાચાળ, અને બુધ હોય તો માનવંત.

મધ્યાહ્ન—ચંત્રસાન, હુનર; બુધ હોય તો વકીલ કે કલાર્ક અને માનવંત; રવિ હોય તો રાજ્યાધિકાર.

ચતુર્થ—(૧૫—૨૦) શરીરઃ ભરેલો આંધો, રેતાળ રંગના વાળ, સ્વચ્છ સ્વરૂપ, ગોળ મુખ, તેજસ્વી આંખો, ને સુંદર છતાં જલદીથી પડી જાય તેવા દાંત.

ઉદય—હિમતવાત ને સાહસિક, દરેક આગતમાં ઇચ્છાવાળો, સ્વતંત્ર, ચંચળ જીભ, વાળો ઉદ્ધત, મશ્કરો અને અભિમાની.

મધ્યાહ્ન—કેપ્ટન, જનરલ, લશ્કરી મનુષ્યો અને વિદ્વાનો સાથેની ઓળખાણવાળો તથા કૃપાપાત્ર અને વક્તા.

પંચમ—(૨૦—૨૫) શરીરઃ ધાટીકું પાતળું કદ, કાળા વાળ, લાંબુ મુખ, નાની હડખી, જુરો સ્વરૂપ, કાળી આંખ, લાંબી દાઢી, લાંબા નાભુક પગ અને ક્ષયરોગીના જેવો દેખાવ.

ઉદય—ખેદરકારી સ્વભાવ, સ્ત્રીઓનો શોષિન, અને યગ ભગત.

મધ્યાન્હ—બુદ્ધિયગથી સુખી, ચાક્ષાકીયી માન મેળવનાર, ને જે સ્ટેટસમેન હોય છે તે રાજકીય માન મેળવે છે.

ષષ્ઠમ—[૨૫-૩૦] શરીર: સ્વચ્છ, લંબ ગોળ મુખ, તેજસ્વી વાળ, અને શ્વેત ચ્હેરો.

ઉદય—માયાળુ, વિનયી, નમ્ર ચાક્ષાક, શાસ્ત્ર અને જીવનમાં પ્રવિણ.

મધ્યાન્હ—સ્ત્રી પ્રતિદ્વારા સ્નેહ લાભ.

કર્ક લગ્ન.

પ્રથમ—[૮-૫] શરીર: મધ્યમ મોટું માંસળ કદ, લંબગોળ, અને સ્નેહ સુંદર મુખ, જુરા ને સ્નેહ સુંદર વાળ.

ઉદય—ડાહો, વકતા, અભિમાની, દરેકનો ઝેડોલો, ખડકણુ અને ખોટી વસ્તુઓનો અવિશ્વાસ.

મધ્યાન્હ—માનવંત, અને રાજ્યપ્રીય. ચંદ્ર શુક્ર ત્યાં હોય તે સ્ત્રીઓથી કીર્તિવંત, રવિ ગુરુ હોય તે ઓખા નિર્ણયશક્તિ વાળો.

દ્વિતીય—[૫-૧૦] શરીર:—નાનો બાંધો, ચતુરસ્ત્ર મુખ, રાતાશ ને કાળાશ પડતો ચ્હેરો, સ્નેહ વળેલા કાળા જુરા વાળ, મોટો ઘાંટો, ખેાળું કપાળ અને હડપચીમાં ખાડો.

ઉદય—મીઠી જીભ, હિમતવાન, દરેક કામ હાપણુ ને સલાહથી કરનાર, ખીજને ચીટવનાર ને હલકા ગણનાર.

મધ્યાન્હ—હલકાશ વાળો; રવિ કે શુક્ર ત્યાં હોય છે તે દેવળમાંથી માનવંત

ત્રીતીય—[૧૦-૧૫] શરીર: મધ્યમ કદ, કાળો ચ્હેરો, કાળા વાળ, માંજી પાતળું મુખ તથા નાક, નાજુક મોટા હાડકાંવાળા ગાલ.

ઉદય—સારો વકતા, ગંભીર, ઉદાર, બુદ્ધિ, ઠગ અને અભિમાની.

મધ્યાન્હ—ધાર્મિક માનવંત અને, ભાષણ કર્તા.

ચતુર્થ—[૧૫-૨૦] શરીર: પાતળું કદ; કાળો ચ્હેરો, કાળા વાળ, ધીમેથી લંબાતીને, નકામું પણ અસરકારક બોલનાર, વળી ગયેલા યગ, મોટાં જવાં અને નીચું જતનાર.

ઉદય—ઉદાસી, અદેખો, અભિમાની, દુરામત્રી અને કારણ જાણવાને નહિ માગનાર.

મધ્યાન્હ—વ્યાપારી, ઠગ, અથવા ધર્મ ગુરૂનો કલાક.

પ્રથમ—(૨૦-૨૫) શરીરઃ કૃશ મુખ, હિમતવાન, લાંબા ઓઠ, ભવ્ય કપાળ, લાંબા હુક જેવું નાક અને હડપટ્ટી, નાની દાદી, અને સુંદર દેહ.

ઉદય—હિમતવાન, ચપળ જીભવાળો, અભિમાની, પોતાને મોટો માનનાર અને ખીજને દલકા ગણનાર, એને વિજયી.

મધ્યાન્હ—લશ્કરી, કમાન્ડર, રાજ્યસત્તાવાન, લશ્કરમાં મરણ કે કોર્ટમાં અપમાન પામનાર.

પૃષ્ઠમ—(૨૫—૩૦) શરીરઃ—લાંબુ મુખ, ભવ્ય કપાળ, મોટું નાક, ભરેલી આંખો, નાની હડપટ્ટી, પ્હોળું મુખ, પાતળું ને આગળ પડતું શરીર, મધ્યમ કદ, પ્હોળા ખભા, અને કાળા વજેલા વાળ.

ઉદય—ઉદ્ધત પાંચુ ચાકાક, મદત્વાકાંક્ષી, ગંભીર, ઉદાસી, જાણીનેજ માનનાર.

મધ્યાન્હ—જાણવામાં પ્રવીણ, વિદ્વાન, ડૉક્ટર કે સર્જન.

સિંહ લગ્ન.

પ્રથમ—(૦—૫) શરીરઃ—સ્થૂત, નાતું કદ, ચોખંડુ મુખ, સ્હેજ ભૂરા વજેલા વાળ, ધાટીકું સુંદર નાક અને આંખ, રાતા ઓઠ, ચપળ જીભ.

ઉદય—હિમતવાન, આગળ પડતો, નિર્ભય, માનની દરકાર વિનાનો, નિર્દિત.

મધ્યાન્હ—લશ્કરી માન, સ્ત્રી જાતિદ્વારા કોર્ટમાં માનવંત અને કાષ્ઠની અવકૃપાથી માનને ખોનાર.

દ્વિતીય—(૫—૧૦) શરીરઃ—મધ્યમ કદ, સુંદર દેખાવ, સ્વચ્છ ચામડી, ગોળ મુખ, કાખર ચિત્રી આંખ, સીધું શરીર, વૃદ્ધાવસ્થામાં સ્થૂત અસર, અપકાર કરનાર અને અસ્થિર.

ઉદય—માયાળુ, વિનયી, પરોપકારી, ઉપકારને ખદે અપકાર કરનાર અને અસ્થિર.

મધ્યાન્હ—મહાન સ્ત્રીઓદ્વારા માન, અને કવચિત્ સ્ત્રી જાતને હાજતા ધંધા કરનાર, જેવા કે દરજી વિગેરે.

ત્રતીય—(૧૦-૧૫) શરીરઃ સ્યામ ચ્છેરો, કાળા વાળ, મોટું કપાળ, આગળ પડતી ભૂગુટીઓ, કાળા આંખ, મોટા હાડકાંવાળા ગાંઠ, અડખચડા દાંત, અને હડપચીની ડાખી આભુએ તિલ્લ, દેખાવ ક્ષયરોગીલો.

ઉદય—ડાહો, સમભુ, અને પ્રમંગોપાત વૈરને વાળનાર,

મધ્યાન્હ—લશ્કરી માનવાળો, ને સોલજર હોય તો કપાઈ જનાર, અને મોટા મનુષ્યોની અવકૃપાનું પાત્ર.

ચતુર્થ—(૧૫-૨૦) શરીરઃ—ઉચ્ચું કદ, જુરો ને શીષો ચ્છેરો, ઉચ્ચું કપાળ, રતાશ પડતા વાળ, લાંબુ મુખ, નાભુક પગ, હુલુક્ષિત.

ઉદય—ખંદો, ઉદ્ધત, અને કમ્પનીમાં ખોટી બુદ્ધિથી જોડાનાર.

મધ્યાન્હ—મોટા લોકોની કૃપા વાળો, અને ગૅલ્ટર કે દવાના ધંધાથી વિજયી, તોપણ નિંદા અને દ્વેષને લાયક.

પંચમ—(૨૦-૨૫) શરીરઃ સુંદર ઉંચો ભરેલો ચ્છેરો, જુરા વાળ, અને તેજસ્વી દેખાવ.

ઉદય—સારો વક્તા, ગંભીર, વિશ્વાસુ, પ્રમાણિક, વિનયી, સીધે રસ્તે જનાર.

મધ્યાન્હ—માનવંત, મહત્વાકાંક્ષી, રાજકીય ખાખતમાં કુશળ, વકીલ કે ગુરૂ, અને જન્મ કરતાં ઉચ્ચ સ્થિતિ મેળવનાર.

ષષ્ઠમ—(૨૫-૩૦) શરીરઃ ઉચ્ચું પાતળું કદ, કાળું મુખ, કાળી આંખ અને વાળ, તથા ટુંકા હાથ પગ.

ઉદય—ઉતાવળીઓ, ઝેરીલો અને ખીજના દુઃખે આનંદી તથા દુઃખ દેવાની યુક્તિઓ શોધનાર.

મધ્યાન્હ—અસ્થિર, માનવંત, કલાકર્, કાપડીઓ કે વણુદર, અને જો લાંબુ હોય તો વકીલ.

કન્યા લગ્ન.

પ્રથમ—(૦-૫) શરીરઃ રહેજ ઉચ્ચું કદ, જુરો ચ્છેરો પાતળી હાઠી, જુરાવાળ, પ્હોળું કપાળ, નાની અને હડપચી, લાંબા નાભુક પગ.

ઉદય—હિમતવાન, મિથ્યાભિમાની, ખંદો, અને ઠમ.

મધ્યાન્હ—મહત્વાકાંક્ષી; રવિ બુધ ત્યાં હોય છે તો રાજકાય; ગુરુ કે હરશ હોય તો કાયદા અને દેવળથી મુખી, મંગળ હોય તો એન્જનીયર.

દ્વિતી—(૫-૧૦) શરીર: ઉંચું કદ, સંયગોળ મુખ, ભુરો ને ફીક્કો રહેરો, આનંદી અને સુંદર દેખાવ.

ઉદય—પ્રમાણિક, ગંભીર, વિનયી, શક્યનુસાર કરનાર.

મધ્યાન્હ—અસ્થિર, માનવંત.

ત્રીતીય—(૧૦-૧૫) શરીર: સુંદર મધ્યમ કદ, ગોળ મુખ, સ્વચ્છ રહેરો, અને ઉડતા વાળ.

ઉદય—મુશીક સ્વભાવ, ગંભીર કલ્પના શક્તિ ને મોટાઇ.

મધ્યાન્હ—મોટી સ્ત્રીઓની કૃપા; જો ત્યાં કેતુ હોય તો હમેશ અપકીર્તિવંત.

ચતુર્થ—(૧૫-૨૦) શરીર: ઉંચું સંયગોળ મુખ, પ્હોળું કપાળ, લાંબુ નાક, મોટું મોઢું, મોટા ઓઠ, કાળો રહેરો, નાભુક કેડ, લાંબા પગ, ને કાળા આંખો.

ઉદય—ડાહો, મીઠું ખોસનાર, ચંચળવૃત્તિ વાળો, શાસ્ત્ર અને કુન્નરનો શાખિન.

મધ્યાન્હ—ફરતું નશીબ.

પંચમ—(૨૦-૨૫) શરીર: રહેજ ઉંચું, લાંબુ પાતળું મુખ, નાની હડપચી, મોટા હાડકાં વાળા ગાલ, કાળા આંખ, લાંબુ નાક ને પાતળા ઓઠ.

ઉદય—માયાળુ, આનંદી, હલકાં કામોને ધિકારનાર, મિત્ર તરીકે વિશ્વાસુ, વક્તા, અને બહુજ સમજ શક્તિ વાળો.

મધ્યાન્હ—રહેજ લશ્કરી, અને માનવંત.

ષષ્ઠમ—(૨૫-૩૦) શરીર: ઠીંગણું, સંયગોળ મુખ, ભુરો રહેરો, રતાશ પડતા વાળ, ને ઉંચું કપાળ.

ઉદય—ચપળ, ચાલાક, મશ્કરો. ઉદ્ધત, જુદો, ઉઘમી, અને પાછળ છૂંડું ખોસનાર.

મધ્યાન્હ—સાધારણ વડીલ, કસાકં કે લેખક.

તુલાસંગન.

પ્રથમ—(૮-૫) શરીર—સ્થેજ ઉંચું, નાભુક, લંબગોળ મુખ, જુરો રહેરો, કાખરી આંખ, સુંદર નાક ને ઓઠ, રતાશ પડતા વાળ, વિનયી રહેરો.

ઉદય—ડાહ્યો, ખરા દિવનો, પ્રમાણિક સમજી, ને મીઠી વાણી તથા બલકાદાર બાપજી.

મધ્યાન્હ—સ્થેજ સિર, માનવંત, સારો વ્યાપારી, ને વૃદ્ધ મનુષ્યોથી સુખી.

દ્વિતીય—(૫-૧૦) શરીર—ઉંચું જડું, સ્વચ્છ રહેરો, ને વધુમાં ઉપર મુજબ.

ઉદય—ડાહ્યો, સમજી ને ગંભીર મનુષ્ય.

મધ્યાન્હ—મોટા મનુષ્યોદ્ધારા માન, ને સારો સેક્રેટરી

ત્રીતીય (૧૦-૧૫) શરીર—મધ્યમ કદ, લાંબુ મુખ, સ્થેજ જુરો રહેરો, પ્હોળું કપાળ, કાળી આંખ, સ્થેજ વગેરે જુરો વાળ, લાંબા હાથને આંગળાં, લાંબુ ને સુંદર નાક.

ઉદય—ગંભીર, ચાત્રાક, વિચારશીલ, અભ્યાસી ને ધંધાને સાયક.

મધ્યાન્હ—પોતાના ઉન્નમથી ચઢતી પામનાર.

ચતુર્થ—(૧૫-૨૦) શરીર—સુંદર ઉંચું, નાભુક કેડ, ગોળ મુખ, સ્વચ્છ શ્વેત રહેરો, ચોખ્ખા ઓઠ ને નાક, જુરી આંખ, તેજસ્વી વાળ, શ્વેત નરમ ચામડી, સુંદર.

ઉદય—બ્રહ્મદુર, સમજી, ડાહ્યો, શાસ્ત્ર જ્ઞાની ને વિદ્વાનથી વખણાયેલ.

મધ્યાન્હ—વિખ્યાત મનુષ્યોથી લાભ, ને સારી કમ્પનીવાળો.

પાંચમ—(૨૦-૨૫) શરીર—ઉપર પ્રમાણે ધણું ખરું સ્વરૂપ ને પૂર્ણ સુંદર.

ઉદય—ઉપર મુજબ કૃળ જાણવું.

મધ્યાન્હ—ઉપર મુજબ ગુણો તથા મોટાઈવાળો.

ષષ્ઠમ—(૨૫-૩૦) શરીર—ઉપર મુજબ વર્ણનવાળું સ્વરૂપ તથા સ્થેજ વધારે ઉંચું ને સુંદર.

ઉદય—ડાહ્યો, સદ્ગુણી, ઉમદા ને માનવંત.

મધ્યાન્હ—મનવંત, સ્ત્રોતોનો શોખિન, ધાર્મિક બાબતથી સુખી, સારાં કૃત્ય કરનાર, ને જન્મ કરતાં ઉચ્ચ સ્થિતિ મેળવનાર.

વૃશ્ચિક લગ્ન.

પ્રથમ-(૦-૫) શરીર—મધ્યમ કદ, ઠીંગણો ખાંધો, ગોળ મુખ, રતાશ પડતા વાળ, શીકા ચહેરા, ભુરી આંખો, ને સુંદર દેખાવ.

ઉદય—વિનયી, વિશ્વાસુ, ન્યાયી, ભણવાનો શોખિન ને દરેક રીતે માયાળુ. મધ્યાહ્ન—મોટા મનુષ્ય ને સ્ત્રી જાતિની કૃપાવાળો, હુન્નર ને શાસ્ત્ર શાસ્ત્ર, ભણવાથી માનવંત.

દ્વિતીય-(૫-૧૦) શરીર—મુખ્યત્વે ઉપર મુજબ, (પશુ તે પ્રમાણે સુંદરતા નહિ,) જાડી કેડ, તથા જાડા ટુંકા પગ.

ઉદય—ધાર્મિક ગ્રામ્યતામાં અદોષો, ઉદાર, હઝકા કામને ધિક્કારનાર ને હુન્નર તથા ચલાનાર.

મધ્યાહ્ન—મોટી સ્ત્રીઓ, રાજકુવરો ને વડાસોથી માન પામેલ.

ત્રતીય-(૧૦-૧૫) શરીર—ચહેજ નાજુક, કાળા ભુરા વાળ, ભુરા ચહેરા, કાખરી આંખ, ને પ્હોળું કપાળ.

ઉદય—અતિશય બુદ્ધિ, ચોખ્ખો નિર્ણય, ખડાદુરી ને મોટાઈ ભરેલો, અભ્યાસી ને શિક્ષક શિષ્ય શિષ્યનાર.

મધ્યાહ્ન—રાજ્યકુવરો વડે મન પામેલ, શાસ્ત્ર અને હુન્નરનો પ્રેક્ષક ને દરેક કાર્યમાં વિજયી.

ચતુર્થ-(૧૫-૨૦) શરીર—નાજુક ઠીંગણું, પ્હોળા ખભા, ચહેજ વળી ગયેલ કાળા વાળ, કાળો ચહેરા, ને નીચી દષ્ટિ.

ઉદય—ગંભીર, ઉદાર, ડાહ્યો, સમજી. શાસ્ત્ર તથા હુન્નરનો શોખિન. મધ્યાહ્ન—માનને કીર્તિવંત, ને નીચ સ્થિતિમાંથી ઉચ્ચ સ્થિતિમાં ચઢનાર.

મંચમ-(૨-૨૫) શરીર—નાનું કદ, લંબગોળ મુખ, શીકા ચહેરા, કાળા વાળ, સુંદર ને ધાટીલો દેખાવ.

ઉદય—સ્વભાવ ને વર્ણન ઉપર મુજબ.

મધ્યાહ્ન—માનવંત. (ઉપર મુજબ મુખ્યત્વે)

પંચમ-(૨૫-૩૦) શરીર—સ્થૂળ, ધાટીજું ને ચોખ્ખું મુખ, આડુંજેનાર, પ્હોળું કપાળ ને હડપચી, જાડાં આગળ પડતાં ભવાં, કાળ ચહેરા, રેતીના રંગ જેવા વાળ, ને મધ્યમ કદ.

ઉદય—સફળુણી, ન્યાયી, કાયક ને માનવંત સ્વભાવ.

મધ્યાહ્ન—મોટા મનુષ્યો (જેવાકે રાજ્યકુવરો) દ્વારા ચઢતી પામનાર.

ધન લગ્ન.

પ્રથમ-(૮-૫) શરીર—જિયુ, ખોળા ખભા, ખોળી છાતી જડી કમર, લાંબું મુખ, ખોળું કપાળ, લાંબાં ભવાં, પીંગા ચહેરા, મોઢું નાક ને મોઢું, ને અલિપ્તી વગેરે જુરાવાળ.

ઉદય—પ્રમાણિક, ગંભીર, કડવા મોલો, આનંદી, શાંત અને સૌને ચ્હાનાર, દયાળુ અને સોભી.

મધ્યાન્હ—માનવંત ને વિખ્યાત.

દ્વિતીય-(૫-૧૦) શરીર—મધ્યમ ધાટીલું કદ, ભરેલો ચહેરા, તેજસ્વી વાળ, કાળી આંખ, સ્વચ્છ મુખ અને નાક.

ઉદય—ચાક્ષક, હિમતવાન, આગળ પડનાર, પ્રમાણિક, ન્યાયી, ધર્મિષ્ઠ, અભ્યાસી ને બુદ્ધિશાળી.

મધ્યાન્હ—માનવંત, તોપણ પાદરી કે દાકતર.

ત્રતીય-(૧૦-૧૫) શરીર—મધ્યમ કદ, માંસયુક્ત મુખ, સુંદર અવયવો, સુંદર ચહેરા, જુરી આંખ, નાનું મુખ ને ઓઠ, ને ધાટીલું શરીર.

ઉદય—આનંદી, મહત્વાકાંક્ષી, તંદુરસ્ત, ચાક્ષક ને દીર્ઘજીવી.

મધ્યાન્હ—મદિરેને સ્ત્રીઓ દ્વારા લાભ મેળવનાર, ને ધણા મિત્રોવાળો.

ચતુર્થ-(૧૫-૨૦) શરીર—મજબૂત બાંધો, લાંબુ મુખ, જુરી આંખ, ખોળું કપાલ, જડા ઓઠ, જુરા વાળ, લાંબા હાથ, ખોળું નાક, ને વિનયી દેખાવ.

ઉદય—અભિમાની, દુનિયાની પ્રસંશાને ચ્હાનાર ને ધમ દ્વારા લાભ.

મધ્યાન્હ—નખળા મનની સ્ત્રીઓ દ્વારા વખણાયેલ કે જેથી પોતાને તેમજ પ્રીયનો વિનાશ.

પંચમ (૨૦-૨૫) શરીર—મધ્યમ ધાટીલું કદ, સ્વચ્છ ચહેરા, લંબગોળ મુખ, પાતળા ઓઠ, આનંદી ચહેરા.

ઉદય—નખળા મનનો, જલદી ક્રોધી, જલદી શાંત, વાચાળ.

મધ્યાન્હ—અજ્ઞાનતાને લીધે ઉપાધિ તથા વિપત્તિમાં આવી પડનાર.

ષષ્ઠમ-(૨૫-૩૦) શરીર—સ્લેન્ડર જિયું, આનંદી ચહેરા, કાળા વાળ લાંબી ગરદન, ને ટૂંક જેવું નાક.

ઉદય—મુશીક, ન્યાયી, દિલોખન, પ્રમાણિક મિત્ર ને વિશ્વામુ, કમ્પની માં આનંદી, ઉતાવળીયો, સ્હેજ વિપયી.

મધ્યાન્હને—સ્હેજ વિપયી, ધાર્મિક વા લસકરીમાન પામેલ, મુખત્વે ધર્મગુરુ અથવા ડોક્ટર કે દવા વેચનાર.

મકર લગ્ન.

પ્રથમ—(૦-૫) શરીર—ઉંચું કદ, પાતળું મુખ, આનંદી ચહેરા, કાળા વાળ, નાનું મોઢું, કાળો ચહેરા.

ઉદય—વિચારવંત, કલ્પના શક્તિવાળો, સત્યવાદી, ન્યાય, દીલોખન, વિનયી, માયાળુ, પરાપકારી અને હલકાં કામને પિચ્કારનાર.

મધ્યાન્હ—હેલ્થી જીંદગીમાં માન અને આગરવાળો, લોકોપયોગી ખાતમમાં નાલાયક.

દ્વિતીય—(૫-૧૦) શરીર—તનુ કદ, મોટું મુખ, આનંદી દેખાવ, ભુરો ચહેરા, વધુમાં ઉપર મુજબ.

ઉદય—ઉમદા, ખુશદુર, ઉદાર, દરેક કામમાં ન્યાયી, ફેરફાર કરવામાં આનંદી, હલકી સ્ત્રીઓની સોખતથી સુખી.

મધ્યાન્હ—રાજકીય કામેમાં વિનયી, મોટાં ઓળખાણવાળો, હુન્નર ને શાસ્ત્રનો શોખિન.

ત્રતીય—(૧૦-૧૫) શરીર—મુખત્વે ઉપર મુજબ પણ સ્હેજ ઉંચું, તેજસ્વી ને સત્તાધીશ.

ઉદય—ઉમદા સ્વભાવ, કીર્તિ ને માનવંત કાર્યો કરનાર, મીઠીવાણી, ને સ્ત્રીઓનો શોખિન.

મધ્યાન્હ—અભિમાન ખાતર કાર્યો કરનાર, ખાસ આગરદાર ને માનવંત.

ચતુર્થ—(૧૫-૨૦) શરીર—ગોળ મુખ, સ્થૂત, સ્વચ્છ ચામડી, ભુરા વાળ ને સ્વચ્છ મોઢું.

ઉદય—ધણોજ રમુજ, વિનયી, આનંદી, કોઈનું પણ ભુરું ન ધ્રુવનાર ને કરનાર, ને જાતે અપમાન પામનાર.

મધ્યાન્હ—હલકાં ધાર્મિક કૃત્યો કરનાર.

પ્રથમ—(૨૬-૨૫) શરીર—સ્થૂમ, ઉચ્ચ અને ઉપર. કરતાં સુંદર ને ઘાટીલું.

ઉદય—આનંદી, ઝેટાઈથી ભરેલો, અને તેજસ્વી.

મધ્યાન્હ—અભિમાની, રાજ્યસત્તાવાન, ને સ્હેજ પ્રતિષ્ઠાવંત.

પ્રૌઢમ—(૨૫-૩૦) શરીર—મધ્યમ કદ, સુંદર ને ઘાટીલો દેખાવ.

ઉદય—વ્યભિચારી ને બાયલો સ્વભાવ, સ્ત્રીની સોમતમાં સુખી, ને સંગીત ને રમતનો શોખિન.

મધ્યાન્હ—સ્ત્રી પ્રતિદ્વાશ આખર, મદત્વાકાંક્ષી, ને તેને વ્યવહારાસે મેળવનાર.

કુલ લગ્ન.

પ્રથમ—(૦-૫) શરીર—ઉંચું, લાંબો જુરો ઝેરો, લાંબા હાથ પગ, કાળા વાળ, લાંબુ મુખ, પ્હોળું મોઢું, ને કાળી આંખ.

ઉદય—લુચ્ચો, ઠગ, સ્વતંત્ર ને ખટપટીઓ, અદેખો, ને અન્યાયી કામ કરનાર.

મધ્યાન્હ—દાક્ષીની ભરેલો, લાંબી આશાવાળો, ને ધણો દુઃખી.

દ્વિતીય (૫-૧૦) શરીર—સ્હેજ ઉંચું ને નાભુક, રાતું મુખ, ખડબચડી ચામડી, કાળા જુરો વાળ, પ્હોળું મોઢું ને ડાયાં.

ઉદય—સ્વતંત્ર, મનમોજી, ઉતાવળીઓ, વ્યભિચારી, દરેકને હલકા ધારી તેમને જીતવાની ઇચ્છાવાળો.

મધ્યાન્હ—ધિકારયુક્ત, રવિ, ગુરુ ને શુક ને ત્યાં હોય તે સ્હેજ માનવંત.

ત્રતીય—(૧૦-૧૫) શરીર—ઉંચું, નાભુક, પાતળું મુખ, પ્હોળું કપાળ, રાતું મુખ, સાંકડી દાઢી, ને વળેલા વાળ.

ઉદય—ડાહો, સમજી, ચાલાક, ચંચળ ને તીવ્ર બુદ્ધિવાળો, ઉદાર ને આનંદી.

મધ્યાન્હ—લશ્કરી તરીકે અથવા વિદ્વાન તરીકે માન મેળવનાર.

ચતુર્થ—(૧૫-૨૦) શરીર—સ્થૂળ, મધ્યમ કદ, ચોખ્ખું ને ભરેલું મુખ, પ્હોળું મોઢું ને ડાયાં, ટુંકા હાથ ને પગ.

ઉદય—સ્હેજ ચાલાક ને બુદ્ધિવંત, માયાળુ ને અભિમાની.

મધ્યાન્હ—દુનિયામાં માન ને નશીમની હલકાર્થવાળો.

પ્રથમ—(૨૦-૨૫) શરીર-પાતળું મુખને કદ, મોઢું નાક, સાંકડું કપાળ, ઉંચા માથ, ઉપલું ડાચું નીચલા ઉપર ફરકવું.

ઉદય—સારો સ્વભાવ, સ્હેજ મૂર્ખ, હેઠેથી ને વક્તા, યુક્ત કારો કરનાર, અદેખો, કપટી, અને બાપાનો શોખિન.

મધ્યાન્હ—નિરાશ ને ઘણીજ દીલગીરીવાળો.

પ્રથમ—(૨૫-૩૦) શરીર-સુંદર બગ્ય દેખાવ, મધ્યમ કદ, આનંદી અને બરેલો રહેરો, તથા તેજસ્વી વાળ.

ઉદય—આનંદી, સ્વતંત્ર, પ્રમાણિક, દિલોગ્ન, તંદુરસ્ત, દીર્ઘજીવી ને સમજી.

મધ્યાન્હ—ચઢતા બાગ્યવાળો ને કીર્તિવંત તથા આખરદાર.

મીન લગ્ન.

પ્રથમ—(૦-૫) શરીર-સ્હેજ હચું મધ્યમ કદ, પ્હોળા ખભા, લાંબુ મુખ, કાળા વાળ, મોઢું મોઢું ને સાંકડી હડપચી.

ઉદય—કપટી, ખદો, અબ્યાસી, બાપા, જ્યોતિષ, ને ખજોળ વિગેરે શાસ્ત્રનો શોખિન ને તેમાં વિખ્યાતિ મેળવનાર.

મધ્યાન્હ—સામાન્ય લોકોમાં માનને આખર મેળવનાર, ને જીદિનાં વખાણુ પામનાર પણ નિંદિત.

દ્વિતીય—(૫-૧૦) શરીર-લાંબુ, બરેલો રહેરો, સ્વચ્છ ચામડી, આનંદી દેખાવ, તેજસ્વી વાળ, મોટાં ભવાં, લાંબા હાથ પણ ને આંગળાં, તથા પ્હોળું મોઢું.

ઉદય—ડાહો, મજી, ચાલાક, પ્રમાણિક, ન્યાયી, મંજીર, અપમાન સહન કરનાર ને એકદમ ક્રોધને નહિ પામનાર.

મધ્યાન્હ—આખી જીંદગી એક સરખી પસાર કરનાર અને પાડોશીમાં આખર મેળવનાર.

ત્રીતીય—(૧૦-૧૫) શરીર-આનંદી, સ્વચ્છ ને સખજોળ મુખ, સ્વચ્છ ચામડી, કાળો રહેરો, લાંબાં ને સુંદર ભવાં, ને મોઢું કપાળ.

ઉદય—વાતોમાં પ્રમાણિક, ન્યાયી ને સુસીલ.

મધ્યાન્હ—બાયલાં કામો સિવાય મહત્વના કામોને ધ્યેયનાર.

અર્થ—(૧૫-૨૦) શરીર—મજબૂત, મધ્યમ કદ, પહેળા ખભા. મોટું કપાળ ને ભવાં, લાંબુ મુખ, ને ટુકા હાથ પગ.

ઉદય—પ્રમાણિક, સદ્ગુણી ને મિત્રતા ભરેલા સ્વભાવવાળો, સારી સમજશક્તિવાળો ને શાસ્ત્ર તથા હુનરનો શોખિન.

મધ્યાન્હ—ધાર્મિક પ્રતિષ્ઠા વાળો, અથવા પ્રખ્યાત કે સરકારી વકીલ.

પંચમ—(૨૦-૨૫) શરીર—મજબૂત, સુંદર, મધ્યમ કદ, ઘાટીલું, પહેળું કપાળ, મોટાં ભવાં, કાળા આંખ, ખાડાવાળા હડપચી, અને સ્વચ્છ નાક.

ઉદય—આનંદી, સ્વતંત્ર, ને પ્રેમાળ સ્વભાવવાળો, મિત્રો તરફ માયાળુ ને શત્રુને નહિ છેડનાર, સ્વાર્થી ને પરોપકારી.

મધ્યાન્હ—માનવંત, ઉદ્યમી, ઝીઝો તથા ગુરુઓથી માન પામેલ.

ષષ્ઠ—(૨૫-૩૦) શરીર—સ્હેજ પાતળું, રોગી, બદામી ચામડી, અને કાળાવાળ.

ઉદય—ગંભીર, બુદ્ધિવંત, ઉદ્યત, પ્રતિકુલ સોખતમાં પણ સંતોષી.

મધ્યાન્હ—દીક્ષગીરી ને અસંતોષી ઉપાધિવંત ને દુઃખમાં ધૂળીજનાર.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં લગ્નના દૃષ્ટાણુ અને ષડંશ ફળને વર્ણવ્યું છે. દૃષ્ટાણુ ૧૦ અંશનો અને ષડંશ (૫) અંશનો છે. તે પ્રમાણમાં પોતાનું ફળ વાંચી સમજી લેવું.

દૃષ્ટાણુ ફળ પૌર્ણાત્ય રીતિથી જોતાં શુભગ્રહનો દૃષ્ટાણુ શુભ ફલને અને ખાપગ્રહનો દૃષ્ટાણુ અશુભ ફળને આપે છે.

આ પરિચ્છેદમાં ષડંશ ફળમાં દરેક રાશિ નીચે શરીર, ઉદય ને મધ્યાન્હ નામના ત્રણ વિભાગ પાડ્યા છે. શરીર એટલે શારીરિક વર્ણન, ઉદય એટલે લગ્નના અંશ, તથા મધ્યાન્હ એટલે દશમા ભાવના અંશ સમજી લેવા.

શારીરિક વર્ણનમાં આંખો તથા મુખ વિગેરેના રંગોમાં દેશપરત્વે તફાવત પડે છે, તેને પ્રમાણથી સમજી લેવાં *

પરિચ્છેદ ૧૪. Chapter XIV.

લગ્ન રાશ્મંશ ફ'ગ.

" Rising Degrees of the Zodiac. "

જો કે ગયા પરિચ્છેદમાં લગ્નની દરેક રાશિના દરેકાણુ તથા ૫૩ંશ ફ'ગનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. પણ તે દરેકાણુ ફ'ગ લગભગ દરેક જુદી જુદી (૪૦) મિનિટને માટે છે, ને ૫૩ંશ ફ'ગ લગભગ દરેક જુદી જુદી (૨૦) મિનિટને માટે છે, તેથી જો ખાસ જન્મના વખતની શંકા હોય તો તે (૨૦) મિનિટ અગર પાંચ અંશની અંદર નક્કી થઈ શકે છે, પણ વધુ સૂક્ષ્મતાની ખાતર દરેક જુદી જુદી રાશિના દરેક ૩૦-૩૦ અંશપરતે જુદાં જુદાં ફ'ગ હોય છે, ને તે ઉપરથી જન્મ લગ્ન પ્રથમ નક્કી કરેલ પાંચ અંશ પૈકી રાશિનો કયો અંશ ખરો હશે તે સ્પષ્ટ સમજાઈ જાય છે, તથા એક અંશ લગભગ ચાર મિનિટ માટેના ફ'ગને વર્ણવે છે *

---

* સૂક્ષ્મતા ખાતર કુંડળી સંશોધન પરિચ્છેદ (૭) મું જુઓ. દરેક અંશ પરતે જુદાં જુદાં પરિણામો અને ફેરફાર તથા સુખની આકૃતિઓ હોય છે, જેનું સૂક્ષ્મ રીતે વર્ણન જુદાજ પુસ્તકમાં લખવા અશક્યનાં આશય છે.

મેષ લગ્ન.

- ૧—સ્થિર, જુરસાદાર, નિરંકુશ: અને સ્વપરાક્રમી.
- ૨—સાહસિક, શોધક, અનુભવી, અને પ્રવૃત્તિ વાળો.
- ૩—જ્ઞાન, સુધરેલ ને ખંદો, ભાષાને કવિતાનો જ્ઞાની, લોભી ને પ્રયત્નશીલ.
- ૪—લાગણીવાળો: વ્યભિચારી, તોપણ મોટા સમર્થ કરનાર.
- ૫—ઉદાર તોપણ સત્તાથી ભરેલ હુન્નરનો ઉત્પાદક.
- ૬—અસંતોષી; દયાળુવાળી જાંદગી ને અપ્રીયકાર્યોથી ભરપૂર
- ૭—મહત્વના વિચારો સાથેનો ધાર્મિક સ્વભાવ, ને મનોગત લગ્ન.
- ૮—ઉદ્ધત ને નિરંકુશ સ્વભાવ, ને વૈર બુદ્ધિવંત.
- ૯—તત્વજ્ઞાનિ મન અને દયાળુ સ્વભાવ: ઘણી મુસાફરીઓ.
- ૧૦—ઉચ્ચ સ્થિતિ મેળવનાર, આખરનો લોભી; સારા મિત્રો.
- ૧૧—વિદ્યાર્થી, શાસ્ત્રાભ્યાસી; કળીમૂત આશાવંત.
- ૧૨—શાંત પડેલી આકાંક્ષા: અજમાયેશ સહનશીલતા ધાર્મિક અંતર્જ્ઞાન,
- ૧૩—કજ્જો શોધતું, વિનાશ કરતું, કામી; યોજનાને ત્યજનાર.
- ૧૪—ગરમ સ્વભાવ તોપણ વિચારવંત; પ્રયંત છૂછાવંત.
- ૧૫—ખેલીકણ અને અસ્થિર, તોપણ સુશીલ; સારો લેખક.
- ૧૬—ગહેર મનુષ્ય: અસરકારક વક્તા, ને કુંડુંજ શોખિન.
- ૧૭—સર્વોત્તમ વૃત્તિઓ: છોકરાંનો શોખિન, ને તેથી સુખી.
- ૧૮—તીક્ષ્ણ પ્રયોગવાળો: શાસ્ત્ર શોખિન, ને વદવાડીયો.
- ૧૯—કળદ્રુપ મન અને ઉમદા સ્વભાવ: કામી, રહાનાર.
- ૨૦—યુક્તિવંત તથા કામગરો, અને અવ્યવસ્થિત આત્મચક્રકત.
- ૨૧—આજ્ઞાક, લાગણીવંત: દરિયાઇ સાહસિક.
- ૨૨—ગંભીર, સહેજ ઉદાસીન: છૂછાઓ પૂર્ણ કરનાર
- ૨૩—વિચિત્ર વસ્તુ શોધક: ઘણી ભ્રમચુતા વાળો.
- ૨૪—શાંત, તત્વજ્ઞાની: દુઃખમાં ગંભીર.
- ૨૫—વિશ્રાંતિ વિનાનો: મુસાફરી કરવામાં અભિમાની અને પરદેશમાં સુખી.
- ૨૬—યોગજ્ઞાની, ઉત્પન્ન બુદ્ધિવંત: કારીગર.
- ૨૭—એક યા ખીળનો ધર્મ ગુરુ: સત્તાવાન અને તેજસ્વી.
- ૨૮—ઉદાસી, વિચારવંત: કામનો આગ્રહી સાહસ ને પ્રખ્યાત છોકરાં.
- ૨૯—મોટા વિચાર, ને તેમને કળીમૂત કરવાની સહન શક્તિ, વિજ્ય
- ૩૦—ગુપ્ત રહસ્યોમાં પ્રવેશ કરેલ, નવા પ્રકારનો અવિશ્વેતા.

વૃષભ લગ્ન.

- ૧—હુકમ કરનાર અને વિજયી: સંયોજક શક્તિવંત.
- ૨—ગુહાર્થવાળાં શાસ્ત્રનો અભ્યાસી: જ્ઞદુર્ઘણુદ્ધિ; ભાર્યાસક્ત.
- ૩—ઉદાર, તત્વજ્ઞાની મન; ધણી મુસાફરી.
- ૪—સત્તાથી ટેવાએ, વિનયી; ઉચ્ચ સ્થિતિ.
- ૫—વિભાગ પાડનાર: કાયદાયાજ.
- ૬—ખેલથી સ્વભાવ: યોગી અને જીમુક્ષિન.
- ૭—દૃઢ તોપણ સાહસિક, નરી પદ્ધતિ દાખવ કરનાર; ધણા શત્રુ.
- ૮—આત્મહી, યુક્તિયાજ: એક નિશ્ચયી, અને આત્મદાર.
- ૯—વિચારમાં ગંભીર અને બોલવામાં ચાલાક: સગાંથી સુખી.
- ૧૦—દૃઢ તોપણ ખીજંથી સમજી જવાય તેવો; સગાંથી સુખી.
- ૧૧—ઉમદા, ચંચળ અને ઉદાર: જીવિશાળી, કારીગર.
- ૧૨—મ્હેનતુ ને કષ્ટ વેઠનાર: ચોક્કસ, અને પ્રયોગશાસ્ત્રી.
- ૧૩—સુધરેલ ને હુન્નરી: ધધામાં કુશળ, ને હજકા લોકોથી સેવાવેલ.
- ૧૪—આત્મદાર ચાલ ચલકત: ગુપ્ત વજ્રણુવંત ને દુઃખી લગ્ન.
- ૧૫—તત્કાળ દયાવંત, ધર્મિષ્ઠ: પરદેશ મરણ.
- ૧૬—ખંદો: કાર્યમાં અંકુશવાળો, ને કોર્ટવાલા મિત્રો.
- ૧૭—તીક્ષ્ણ ને મજાબૂત મન, મુજનત્વજ્ઞાતી, કમ્પનીઓમાં વસીલાદાર.
- ૧૮—ધણી દયા, ને વધુ સહનશીલતા: ને દાનેશ્વરી.
- ૧૯—યુક્તિયાજ, કાર્યદક્ષ તે ટોળીના નાયક.
- ૨૦—સ્વાશ્રયી, ભયંકર, પોતાના નશીમનું પોતે સાધન.
- ૨૧—ચંચળવૃત્તિ, ભાષણ કર્તા: યુક્તિયાજ.
- ૨૨—ગૃહસંસાર અને પ્રેમમાં ગુંથાએત્ર: ધણી દરિઆઇ સફરો.
- ૨૩—મહત્વાકાંક્ષી અને વિપયી: કોઈપણ જોખમે યોજનાને પાર પાડનાર.
- ૨૪—જીતેન્દ્રિય અને સુશીલ: શાંત રીતે કામ કરનાર.
- ૨૫—બહુ સમજી અને કવિ; ત્યાગી.
- ૨૬—બળવંત અને સત્તાધીશ, દૃઢ અને અવ્યવસ્થિત: ભાગીદારનું મરણ.
- ૨૭—વક્તા, સમજી, લખથી ભાગ્યશાળી
- ૨૮—ખતિલો, દૃઢ: નોકરી કે ધધાથી સુખી.
- ૨૯—મજાબૂત મનોબળી, બહુજ કાર્યદક્ષ અને જમીન ઉપર વિજયી.
- ૩૦—આંખશાળી, બહુજ વસીલાવાળો અને લાભકારક સત્તાવંત.

મિથુન લગ્ન.

- ૧—મૂળતત્ત્વ શૌધક, સાહસિક; મજુર વર્ગના મિત્રો.
- ૨—અનુભવી અને સંઘેજ નાસ્તિક; મીઠ્ઠકતથી ઉપાધિઓ.
- ૩—ચાલાક વક્ત અને ઉપાધિમાંથી મુક્ત થનાર; વકીલ.
- ૪—આકર્ષક, તરંગી અને સ્થેજ બુદ્ધિશાળી, દરીયાપર સુખી.
- ૫—હુન્નરી, ભાષાજ્ઞાની, ને વિચાર દર્શાવવામાં કુશળ; વિખ્યાત બાંધવ.
- ૬—લાગણીવંત, દરેક માર્ગે જનાર, જે સમજુતાને યોગ્ય; શાંત ભાગ્ય.
- ૭—વિનયી ને માયાળુ, પરોપકારી; ખ્યારનું લગ્ન.
- ૮—ચીઢીયો તોપણ ચપળ; કાર્યદક્ષતા.
- ૯—સુધરેલ ને મક્કતાવડો; સાદો ને બુદ્ધો, પરદેશી લગ્ન.
- ૧૦—મોટા સંકલ્પવંત; લગ્ન કે ભાગીદારદ્વારા ચઢી.
- ૧૧—આકર્ષક બુદ્ધિ, માયાળુ ચાલ; મિત્રોદ્વારા લાંબી સફરો.
- ૧૨—દયુપયુ અને અવિશ્વાસુ; દાન ધર્મ દ્વારા કીર્તિ.
- ૧૩—ચિત્રાંતિ વિનાનો, સત્તાધીશ, ચાલાક, મજબૂત; પ્રાપ્તેચ્છ.
- ૧૪—કુસંખી અને બેઢી સ્વભાવ; દાનથી લાલ.
- ૧૫—ચાલાક, ચંચળ, બુદ્ધિશાળી ભાઈ બહેનનું જોડનું.
- ૧૬—લાગણીવાળો, વિષયી; ઘરનો વારસો.
- ૧૭—સત્તાવાન અને તેજસ્વી, જુસ્સાદાર, ને શક્તિવાન; હુન્નરી બાંધવ.
- ૧૮—બેલયુ સ્વભાવ, સ્ત્રી પ્રકૃતિ સુખી ધધો.
- ૧૯—હુન્નરી દયા, માનુષિક ગુણ લોકપ્રીય સાહસ.
- ૨૦—ગુપ્ત વિચાર અને વિષયી; ધણા અપ્રીય કાર્યો.
- ૨૧—આંકાક્ષાવાળું મન, મુસાફરીનો શોખ, ધાર્મિક ઐક્યતા.
- ૨૨—ભાષાજ્ઞાનને લીધે લોક વિખ્યાત; પિતા મરણ.
- ૨૩—સમજુ વિચારો, અનુભવ વિનાનો; મંડળી દ્વારા સતેજ.
- ૨૪—તત્કાળ દયાળુ, શાંત રીતે દુખ ભોગવનાર; ભાગીદારના હાથ નીચે.
- ૨૫—વિચારથી પ્રદામ થયેલ નવું જ્ઞાન; કળીમૂત આશાઓ.
- ૨૬—દયા અને બુદ્ધિની ઐક્યતા; યોગ ને અંતર્જાન.
- ૨૭—હુન્નરી ખટપટી બુદ્ધિ; સગાંથી ચ્હાણેલ.
- ૨૮—કાળજીવાળો, માતાથી લાલ અને આસ્થિર ભાગ્ય.
- ૨૯—દૃઢ તોપણ લાગણીવાળો, માયાળુ છતાં તેજસ્વી; બક્ષીસ પામેલ.
- ૩૦—ભાયક ને કાર્મદક્ષ; બહુ મહેનતુ છતાં ચિંતામસ્ત.

કર્ક લગ્ન.

- ૧—વિષયી પણ સુધરેલ, લોકો સાથે એક સંખી: દરીયાર્ધ વ્યાપાર,
- ૨—ખદો ને તીક્ષ્ણ, ગુપ્ત વાતનો સાહસિક: છોકરાંનું મરણ.
- ૩—ધાર્મિક વૃત્તિવાલો, ચાલાક, વારંવાર ગાફલ, પરદેશમાં કેળવણી.
- ૪—વિચારશીલ, તીવ્ર; અસરકારક બુદ્ધિ: પોતાથી મોટા સાથે લગ્ન.
- ૫—તરંગી, કલ્પના કરનાર, અભિમાની: મિત્રોનું મરણ.
- ૬—દયાળુ, સમજી, સ્હેજ આળસુ: દરીયાર્ધ મુસાફરીથી સુખી.
- ૭—બુદ્ધિશાળી, ચપલ, અનુકૂળતા ભરેલ: જાતે માન મેલવનાર.
- ૮—ચતુર, અનુભવી, સંચયશીલ: મજૂરવર્ગના મિત્રો.
- ૯—લાગણીવંત, અસ્થિર, ખડીકણુ તોપણ બોલકણુ, બ્રાતૃ વર્ગના શત્રુઓ.
- ૧૦—એકાંતવાસી છતાં સંસારી, ગૃહ બંધનમાં બંધાયેલ, લાયકી મેળવનાર.
- ૧૧—લાગણીવંત, તીક્ષ્ણ, હુન્નરી, સદ્ગતિ લાભ.
- ૧૨—ધંધામાં કુશલ, શાસ્ત્ર અને ગુપ્તતાનો શોખિન: ધણી ફરજિયાત સફરો.
- ૧૩—સ્ત્રીજીત, ને આળસુ: ધરમાં પ્રતિપક્ષતા.
- ૧૪—તીક્ષ્ણ લાગણી, વિચિત્ર સંકલ્પ, ઉદ્ધત ઇચ્છાઓ: ભયંકર સાહસ.
- ૧૫—મહત્વાકાંક્ષી, સુશીલ, નોકરો ઉપર દયાળુ: કામને લીધે પ્રખ્યાત.
- ૧૬—યોજના કરનાર અને અમલમાં મુકનાર: તદ્દન કુળવંતને લગ્નથી કીર્તિવંત.
- ૧૭—કલ્પક, ચંચળ: મનુષ્ય સ્વભાવનો વિધાર્થી, ને સ્કુલમાં ધણા મિત્રો.
- ૧૮—દરીયાનો શોખિન, રખડનાર, સોજત લાયક ને આનંદી: અને કાકા બોથી પછાત પડનાર.
- ૧૯—વિરામ રહિત, હુકુમત ચલાવનાર ને નિરંકુશ: વૃદ્ધોની જગો લેનાર.
- ૨૦—ભાગ્યશાળી ને સુખી, સ્હેજ બ્યભિચારી: ફળીભૂત આશાઓ.
- ૨૧—શોધક વૃત્તિવાળું મન, અને મજાનીઓ: ચિંતાતુર ને ભાષાને લગતી ઉપાધિઓ.
- ૨૨—લાગણીવાળો, ગુપ્તતા ભરેલ, દયાળુ, ધર વખુ: માતા ને હૃદયાર વળગેલ.
- ૨૩—શરમાળ છતાં લાગણીવંત, સુંદર: સાહસથી લાભ.
- ૨૪—અભ્યાસી, સારાસાર જાણકાર: સારી ટીકાઓ લખનાર.
- ૨૫—સ્હેજ આળસુ, મોડો ઉઠનાર; મેર માતાનું મરણ.
- ૨૬—ગુપ્તતા ભરેલ, અસાધારણ રીતે વૈભવી: ખ્યારમાં દુર્ભાગ્ય.
- ૨૭—ધણું ખરું ભાગ્યશાળી: ધંધાને અંગે ફરજિયાત સફરો.
- ૨૮—લોકોપયોગી વર્તન, ખટપટી: પિતા સાથે વૈર.
- ૨૯—એકાંતવાસી: ભાગીદારના દ્રવ્યથી ઇચ્છા ને આકાંક્ષાની પરિપૂર્ણતા.
- ૩૦—ગંભીર ને શાંત સ્વભાવ: લાંબી મુસાફરીદ્વારા ત્રાસ.

શિંહુ લગ્ન.

- ૧—ચંચળ, સાહસિક, જીરુસાદાર ને જોગસ્વી, બહુ વિષયી: ખાર.
- ૨—હુન્નરી, બ્યભિચારી, યોગજ્ઞાની; પિતાનો વારસો. (મિત્રો.
- ૩—ઝનુની છતાં અવિશ્વાસુ, લખાણ ને વાણીમાં હુશિઆર: (ધાર્મિક)
- ૪—મજબૂત મનોબળ, દૃઢ સંબંધ ને લાગણીવંત સ્વભાવ: ધરનાજ સત્તુઓ.
- ૫—સ્વચ્છંદી, સહન શીલ: વિશ્રાંતિ ભરેલ જીંદગી.
- ૬—ધંધાના કામોમાં શક્તિ ને સાહસ: પિતાના વારસાની ચિંતા.
- ૭—ઉદાર, વિનયી, ને ઉપકારી, આકરીખોર: ધર્મી તરફ પ્રીતિ.
- ૮—બહુ વિષયી, તીક્ષ્ણ લાગણીવાળો: ધરમાંજ કપટ ભળ.
- ૯—મોટાછંદી ભરેલ ને ઉદાર, સાદો ને છુટો: સ્વસાહસને લીધે મુસાફરીઓ.
- ૧૦—દૃઢ, ગંભીર, ખાત્રીવાળો, ગણત્રીખોર ને ખટપટી: ધંધા દ્વારા ઉપાધિઓ.
- ૧૧—મહાન સંકલ્પે, પુષ્કળ દયા: મિત્રભક્ત છતાં તેદ્વારા સત્તુતા.
- ૧૨—દીલો જન, તો પણ, શરમાળ ને લાગણીવાળો આકૃતિઓમયી લાભ
- ૧૩—સાહસ, બહુજ કડક, વિરામ રહિત ને હમેશાં પ્રવૃત્તિવંત, એકંદરે ભાગ્યશાળી.
- ૧૪—લાગણી વાળો ને જીદિશાળી, ગુપ્તતા ભરેલ: માયાપથી મજબૂત ??
- ૧૫—જલદીથી ક્રોધ ને શાંતિ ને પામનાર, બહુજ સમજુ: મિત્રોદ્વારા મુસાફરીઓ.
- ૧૬—માયાળુ, દૃઢ, તોપણ નિષ્ફળ છતાં અભિમાની: દરીયા ઉપર વિપત્તિ.
- ૧૭—સ્વજ્ઞાની યોગી, મહાન કાર્યો કરનાર: ગુપ્તશાસ્ત્રજ્ઞાની.
- ૧૮—માયાળુ ને દયાળુ, આભારી ને ખંતીલો: ધન મેળવનાર.
- ૧૯—નમ્ર છતાં સત્તાવાન, કસરતનો શોખિન, સગાનો પ્રતિપક્ષ.
- ૨૦—જીરુસાદાર, ઉદ્ધત, ખંદો ને યુક્તિખાજ: જીંદગીના છેવટમાં પાવન.
- ૨૧—સાદો, ખરેખર ખોલનાર, બહુ વ્યાપક ને જીરુસાદાર: સગાનો પ્રેમ ભોગવનાર.
- ૨૨—મુખ્યત્વે લગ્નરીખાખતોમાં સારો યોજક, માયાપ સાથે પ્રતિકુળતા.
- ૨૩—કામમાં ઝનુની: ઘણી સ્ત્રીઓની મિત્રતા.
- ૨૪—ધાર્મિક કાર્યોમાં મ્હેનતુ: ધંધા સંબંધી ગ્રાસ.
- ૨૫—યુક્તિઓ અને ધંધાને લગતાં સાહસ ખેડનાર: ભવિષ્ય જ્ઞાન.
- ૨૬—ઝનુની અનુભવનો ઉપયોગ, ધંધાથી સુખી: સુખી માયાપ, સ્થિતિવાળાં માયાપ.
- ૨૭—પ્રસંગને મદદ કરવા નિરંતર તૈયાર, ઉપાધિની સામે થનાર: જીદિવંત મિત્રો.
- ૨૮—વિજય મેળવવામાં અનુભવી પ્રયોગથી મૂલકાર્યથી ભાગ્યશાળી.
- ૨૯—રાજ્યકર્તા મજબૂત, સાહસિક ને હિમતવંત તો પણ દૃઢ: ચોખ્ખો માર્ગ.
- ૩૦—આશા જનક પ્રયોગ કરનાર, તીક્ષ્ણ ને ટીકાકાર: ભાષામાં વિજય.

કન્યા સંખન.

- ૧—બ્રહ્મીકણ, અતડો, અબ્યાસી, પરાશ્રયી: કન્યથી પૈત્રો.
- ૨—ચાલાક, મ્હેનતુ, ગુપ્ત વસ્તુશોધક, બાપાશોખ: ધર્મિ મનુષ્યોદ્ધારા પ્રપંચ.
- ૩—લેખક, સ્વભાવસ્થાવાન, ઉત્પાદક ગુપ્ત: મારણવાળો પરદેશમાં મરવ.
- ૪—ગંભીર અધ્યાત્મિક વિચારો, ધંધાનો શોખિન: પિતા પ્રતિ પ્રેમાળ.
- ૫—તીક્ષ્ણ, અનુભવી: મંડળીઓને લગતાં ધંધાનાં સાહસ.
- ૬—દયાળુ, ખીળ ઉપર હુકમ કરવામાં શોખન, લગ્નદ્વારા ત્રાસ.
- ૭—ચાલાક બુદ્ધિ ને સમજ શક્તિ: પોતાનો પુનર્જન્મ લાવનાર.
- ૮—સાવધ ને અનુભવી, નાણાશાસ્ત્રી: મુસાફરીદ્વારા સંપત્તિ.
- ૯—ઉચ્ચ પ્રકારનું બાપાજ્ઞાન: ધર્મોત્તમા તરફ માન.
- ૧૦—કરકસર ને કંજુપાઇ, ધાર્મિક વૃત્તિઓ: ધરમાંજ મિત્રો.
- ૧૧—લાગણીવંત, ખરા હજાર તરફ વલણ: ખ્યાર દ્વારા ત્રાસ.
- ૧૨—સંતોષી, સ્વાશ્રયી: પોતાના ધંધાનો નિર્ણય કરનાર.
- ૧૩—ધાર્મિક જ્ઞાન ને મહાન સંકલ્પો ને કવિ, વારસાની હાનિ.
- ૧૪—જુના રીત રીવાજનું વલણ, થોડા ખોલો: નાની મુસાફરીમાં લય.
- ૧૫—તત્ત્વજ્ઞાની, કારીગર, સુશીલ, હુશિઆર: પરદેશવાસી.
- ૧૬—અધ્યાત્મ વિચારવંત, નિયમનો શોખિન: ધંધાનો આશ્રયી.
- ૧૭—ધણા વિચિત્ર વિચારો, રહેજ વિભ્રમચિત્ત: નોકર વર્ગના મિત્રો.
- ૧૮—વિચારશીલ, પણ અનુભવી, જાતિભાઈઓની ચાકરી કરનાર: વિયોગ દ્વારા દીલગીરી.
- ૧૯—તત્ત્વજ્ઞાનમાંખંત, તીક્ષ્ણ સમજ શક્તિ ને સાહસિક મન: ભાગીદારથી લાભ.
- ૨૦—ધંધામાં કુશળ ને ગણિત શાસ્ત્રી: પરદેશથી ધન.
- ૨૧—સંકલ્પ કરનાર ને અમલમાં મુકનાર, લખાણ ને ભાષણ કર્તા: સગાંથી સુખી.
- ૨૨—ગાઠ મૈત્રી સેવનાર: લાગણીવાળો.
- ૨૩—ઝનુની ને લાગણી વાળો: સદામાં દુખી.
- ૨૪—ગંભીર, જાતને કાણુમાં રાખનાર, વારંવાર સ્વાર્થિ, જાતને શાપ દેનાર, તથા જાતે પોતાની માંદગી મેળવનાર.
- ૨૫—સુધરેલ, માયાળુ સૌંદર્યતાના જ્ઞાનવાળો: ધાર્મિક વૃત્તિવાળો.
- ૨૬—વિચારમાં ગંભીર ને વાણીમાં ખંદો, કારીગર: રસ્તાથી લય.
- ૨૭—ચાલાક, મહત્વાંકાક્ષી મનવાળો, ધંધામાં કુશળ: ધેર ખેડાં સુખી.
- ૨૮—ઉડો, અતડો, ભાગ્યેજ અંદરનો સ્વભાવ દેખાડનાર: પૂન્ય સ્વભાવ.
- ૨૯—માયાળુ ને વ્યાપક સ્વભાવ, અસ્થિર ચાલ ચલકત: મિત્રોદ્ધારા ઉપાધિઓ.
- ૩૦—ગુપ્ત શાસ્ત્રનું વલણ, ધાર્મિક જીંદગી, લગ્નદ્વારા પ્રતિજ્ઞ.

તુલા લગ્ન.

- ૧—મનથી મજબૂત ને પ્રીતિવંત, કુંવારા રહેવાની ઇચ્છા, હુન્નરી.
- ૨—સમજશક્તિ ને યોગજ્ઞાન; પવિત્ર વિચારો; ભાગીદારના ધનનું સાધન.
- ૩—ચપળ ને શોધક મન. ન્યાયી ને દયાળુ, વાંચનદ્વારા બુદ્ધિ પ્રકાશ.
- ૪—માયાળુ સ્વભાવ, પ્રેમને વળગેલ; ધંધામાં આમલી.
- ૫—ચંચળ પ્રકૃતિ, મહાન હુન્નરી, તોપણુ અનાડી આશાઓ; મિત્રતાથી પ્યાર.
- ૬—મનથી બહુ ટીકાખોર ને અસ્થિર, લાગણીવંત, તખીયતની ઉપાધિઓ.
- ૭—આત્મભોગ આપનાર, મોટા વિચારવાળો, અતિહાસિક; ભાગીદારતરફ પ્રેમી.
- ૮—બહુ વિષયી, રંગ, સ્વાદ ને ગંધમાં આનંદ પામનાર; વારસાનો બચ વા હાનિ.
- ૯—શાસ્ત્રનો પ્રેમ ને શોખ, સાદો; વધુ પરદેશી લખાણુ.
- ૧૦—પુરાણુ ને જીદા જીદા વિષયનો વિદ્યાર્થી; ઘેર બેઠાં શાન્તિથી વંધો કરનાર.
- ૧૧—સમજી મનવાળો, ઘણો દયાળુ, હુન્નરનો શોખિન, છોકરાંની મિત્રતા.
- ૧૨—નમ્ર ને વિશ્રાન્તિવાળો સ્વભાવ, દયાળુ; માંદગીને લીધે બંધીખાનું.
- ૧૩—મોટી આકાંક્ષાઓ, આતુર મન, પ્રવૃત્તિવંત, ઘણું કરીને કુંવારો.
- ૧૪—મહણુ શક્તિ કરનાર, ધાર્મિક મન; સ્ત્રીદ્વારા ધન.
- ૧૫—મન વિદ્વજતા, તીવ્ર માનસિક શક્તિ; ધર્મ ગુરુઓદ્વારા ફળીભૂત આશાઓ.
- ૧૬—યોગ જ્ઞાન, બહુજ લાગણી; માતાનું પ્રબળ બળ.
- ૧૭—મહાન ધંધાનાં જોડાણો કરવાની શક્તિ; નિષ્કામ પ્યાર.
- ૧૮—તદન નિરભિમાની, જીતેન્દ્રિય, સંતોષી; નોકર દ્વારા ત્રાસ.
- ૧૯—ગુદાર્થનો શોખિન, ધર્મ પુસ્તકોનો વિદ્યાર્થી; ગંભીર જાંદગી.
- ૨૦—આનંદી, જાતે મોજમજલ કરનાર; પિતાના વારસાનો બચ.
- ૨૧—ખુલ્લો, સ્વતંત્ર, બુદ્ધિવંત, ભાષાની બક્ષીસ વાળો; ઘણી નાની મુસાફરીઓ.
- ૨૨—વિચારશીલ, ગંભીર ને સમજી; પિતાનો પ્રેમવાળો.
- ૨૩—સારી માનસિક શક્તિ, સમજી ને સમતોલ; નિષ્કારણુ પ્યાર.
- ૨૪—આનાદાની કરનાર, જાતે મોજમજલ કરનાર, વ્યભિચારી; માંદગી.
- ૨૫—સબ્ય તોપણુ લાગણીવંત; નિર્બળ મન ને ઇચ્છાઓને આધીન.
- ૨૬—સુધરેલ ને હુન્નરી, સમતોલ, વિષયી, પિતાના વારસાની હાનિ.
- ૨૭—લાગણીવંત ને બેલયુ સ્વભાવ, વિચિત્ર સંકલ્પો; છોકરાંની મિત્રતા.
- ૨૮—દયાળુ, લાગણીવંત, વારાફરતી ધંધા; રંગ ભૂમિને યોગ્ય.
- ૨૯—પ્રેમી, ભાષાનો શોખિન, ને મંડળોનાં કામકાને માટે ઝતુની.
- ૩૦—આત્મકલ્યાણુ માટે પ્રયત્નવાળો; વિચારશીલ ને જીતેન્દ્રિય.

વૃશ્ચિક લગ્ન.

- ૧—સ્થિર ચાલચલકત, વિષયી ને જીરસાદાર: ભાગીદારદ્વારા ત્રાસ.
- ૨—અતરો અબ્યાસી, સંતોષી, ગુપ્ત: પોતાના પુનર્જન્મને પોતે લાવનાર.
- ૩—મજબૂત મનોબળ, ઉદાર, શાસ્ત્ર જ્ઞાન: વિજયી મુસાફરીઓ.
- ૪—બુદ્ધિવંત: મહાન વિચારને જ્ઞાનવાહુ પોસીટીકટ કાઢનાર.
- ૫—ચાલાક, જીરસાદાર, બહુ વિચારવંત, સુધારાનો શોખિન: દેશમાં મિત્રો.
- ૬—ખેલથુ, લાગણીવંત: ધર્મ ને વિષય તરફ વારા ફરતી વળજીવાળો.
- ૭—ચાલાક, બહુશ્રુત, બહુ ગહેનતુ; રસામણ શાસ્ત્ર અને વસ્તુ બનાવટની બુદ્ધિ.
- ૮—સારી બુદ્ધિ, તીક્ષ્ણ લાગણી, કાર્યદક્ષતા: લગ્નથી ભાગ્યવંત.
- ૯—અસ્વસ્થ ને ટીકાખોર: નિરંતર નવા પ્રયોગ કરી જોનાર.
- ૧૦—માયાળુ ને ચીકણો સ્વભાવ, રહેજ અસ્થિર; લાંબી મુસાફરીઓ.
- ૧૧—વિષયી, ભલકાનો શોખિન: આસપાસનો મોટો સંબંધ.
- ૧૨—પ્રયોગ વિજ્ઞાન શાસ્ત્રી, નિયમિત, ચોક્કસ: નોકરો મિત્રો અને છે
- ૧૩—લાગણીવંત, બહુ વ્યભિચારી: ભાગીદારીમાં ઉપાધિ.
- ૧૪—સ્થિર સ્વભાવ, દરીયાઇ જીંદગીનો શોખ: સ્વપરાક્રમી.
- ૧૫—ઝનુની, રહેજ અસ્વસ્થ: સ્વપ્નમાં ધંધર પ્રેરણા.
- ૧૬—સ્થિર મન, બહુ અબ્યાસી: ધંધા ઉપર મનની સ્થિરતા.
- ૧૭—વિચિત્ર આનંદનો તૃપિત અને તેને શોધનાર; ગુપ્ત મિત્રતા.
- ૧૮—નમ્રને લંપટ, પાપી તોપણ સુશીલ: પ્યારમાં ઉપાધિ.
- ૧૯—વિચારમાં ખટો ને કામમાં હિંમતવાળો: ખુની ને સ્વાર્થિ.
- ૨૦—સમતોલ સ્વભાવ, મજબૂત રત્નેહ: વિદ્વાનો વારસો.
- ૨૧—લાગણીવંત, ટીકાખોર: ભાંડુ અથવા ખાતુદ્વારા ત્રાસ.
- ૨૨—ધણો ધરવખો: ને માતા ઉપર બહુજ પ્રેમભક્તિ.
- ૨૩—મોટી ઇચ્છાઓ, ને અભિમાનીમાં દરેક બક્ષીસ પામેલ: માનવંત ધંધો.
- ૨૪—ધંધામાં અનુભવી કાર્ય દક્ષતા: દષ્ટઅણોની મિત્રતા.
- ૨૫—લાગણીવંત: લગ્નથી કમનસીબ.
- ૨૬—મજબૂત ચાલચલકત, વંશ સ્થાપના કરનાર: પોતે મરણનું કારણ.
- ૨૭—દયાળુ ને બુદ્ધિશાળી: તત્વજ્ઞાની સારો વારસો.
- ૨૮—ચપલબુદ્ધિ, કલ્પક તો પણ ગંભીર: મોટા ભાઈઓ.
- ૨૯—સમજી મન, અન્યાયી સ્વાર્થ: મિત્રોને વળગેલ.
- ૩૦—સંપીલો સ્વભાવ, નિરાધાર ઉપર દયાળુ: પ્યારથી દુઃખી.

ધન લગ્ન.

- ૧—અંતર્ગાની ને ભવિષ્યજ્ઞતા, તીક્ષ્ણ સમજશક્તિવંત, શાયક.
- ૨—અનુભવી તરંગી, વિચારોને અમલમાં મુકનાર, નાની સ્થિતિમાં વિજય.
- ૩—લાગણીવંત, કવિતા ને ભાષાનું જ્ઞાન; સગાં કે ભાંડુસાથે લગ્ન.
- ૪—માયાળુ, દૃઢ, ઘેર રહેવામાં શોખિન. પાણીની ધાત.
- ૫—ઉત્પાદક બુદ્ધિ, હુન્નરી ઇશ્વરપ્રરણા, ભવિષ્ય જ્ઞાન: પરદેશીનો શોખ.
- ૬—સુધરેલ, જીતેન્દ્રિય, શાસ્ત્રીય લોભ: હલકા લોકોદ્વારા દોરવાયેલ.
- ૭—અનુકુળ ને સંપીલો સ્વભાવ: શત્રુઓ મિત્ર બને છે.
- ૮—બહુ ઈન્દ્રિય સ્વાદ, ને તે સંતોષવામાં ઉદ્ધત: સ્ત્રીના વારસામાં ગ્રાસ.
- ૯—તીક્ષ્ણ ધારણાવાળો: મુસાફર.
- ૧૦—લોભીવૃત્તિ, કાર્યદક્ષ: ઉચ્ચસ્થિતિવાળાનો વારસો.
- ૧૧—વફાદાર, નિર્ભય, દયાળુ, મોટા મનનો: નાની મુસાફરીમાં થયેલામિત્રો.
- ૧૨—લાગણીવંત, અસ્વસ્થ, કષ્ટચાર્દ્ર: ધરમાં બણે કમળોર.
- ૧૩—હિમ્મતવાન સાહસ, જોખમનાં કામ: ચાલાક જીંદગી.
- ૧૪—ઝટ પરીક્ષા કરનાર, લાયક, મ્હેનતુ: જુના કુટુંબી નોકરો.
- ૧૫—સમનોદ્ધ સ્વભાવ, બુદ્ધિવાન, યોગવાળી જીંદગી: જે વાર લગ્ન.
- ૧૬—લાગણી બરો માયાળુ સ્વભાવ, વૈભવ. મેળવવામાં ઉદ્ધત: ખાણોમાં ભય.
- ૧૭—ઉમદા સ્વભાવ, બક્ષીશનો ઉઠાઉ, આનંદી ને યોગજ્ઞાની: પરદેશમાં છોકરાં.
- ૧૮—તત્વજ્ઞાની ને ટીકાકાર, અનુકુળ ને બુદ્ધિવંત: લાયક છાપાવાળો,
- ૧૯—બુદ્ધિશાળી, પ્રશંસાને ઇચ્છનાર, હુન્નરનો શોખિન સ્ત્રીઓની મિત્રતા.
- ૨૦—રાગ સંબંધી ઇશ્વરી જ્ઞાન, નિર્ભય; ડોક્ટરોની શત્રુતા.
- ૨૧—દરેક સાહસ શુદ્ધ જ્ઞાનવંત, મોટાની કૃપા: ભાગ્યશાળી ને વિજયી.
- ૨૨—ખટપટી વલણ, વાદ કુશળ: વંશ પરંપરાગત માન.
- ૨૩—હુન્નરી, લોક લાગણી: બણે માયાળુ પત્ર વ્યવહાર.
- ૨૪—દયાળુ, ધાર્મિક વૃત્તિ, ધર્મોદ્ધ ખાતામાં રહેનાર.
- ૨૫—ઝનુની પ્રકૃતિ, હલપારની જીવનશક્તિ, બહુશ્રુત: દુઃખી અવસ્થા.
- ૨૬—કવિ ને ઇન્દ્રિય સ્વાદવાળો, શારીર સુખ મેળવનાર: મહાન ઇશ્વર પ્રેરણાને લાયક.
- ૨૭—મહાન ભાષા શાસ્ત્રી, નવલ કથા ને કલ્પના ને લખનાર: યુવાન ભાગીદાર.
- ૨૮—તીવ્ર લાગણી કાળજીવંત, ક્ષીણતા પામનાર: ને ભયંકર મરણનો ભય.
- ૨૯—રાજકીય સ્વભાવ, સ્થેન ખર્ચાળ; મુસાફરી કે રંગભૂમિમાં વિજય.
- ૩૦—હુન્નર કે ધંધામાં સાહસ ને લાયકી: બહુજ માનવંત,

મકર લાગ્ન.

- ૧—લોભી ને જીરસાદાર પ્રકૃતિ, ધંધામાં કુશળ: સ્ત્રીદ્વારા માનવંત.
- ૨—ખટો ને યોજના કરનાર, યુક્તિમાજ ને લાયક, નિરભિમાની: મિત્રો દ્વારા ભય.
- ૩—લોભ ને નિશ્ચયથી વારા ફરતી ડગમગતુ ગંભીર મન: પરદેશમાં આદતો.
- ૪—સારા કે નરસા કાર્યમાં સંપૂર્ણ ગંભીર: ધંધાનો લોભી.
- ૫—દરેક કાર્યમાં તૈયાર ને લાયક, જીજ્ઞાસુ હકુમતમાં રાખનાર, પૈસાનો લોભી.
- ૬—યુક્તિમાજ, ચતુર, દયાળુ, લેખક ને વક્તા: ભાંડુદ્વારા ત્રાસ.
- ૭—સંપાદન ને હકુમત કરનાર, જીરસાદાર: ઘરમાં રાજ્યકરનાર.
- ૮—સ્થિર, લાયક, અનુભવી, સ્થેજ કઠોર, સાહસમાં ભાગ્યશાળી.
- ૯—કાળજીવંત, પ્રયોગશીલ: સમર્થભાષાશાસ્ત્રી.
- ૧૦—માથાપને મગતા ગુણવાળો, જીજ્ઞાસુ કલ્યાણ ઇચ્છનાર: માતૃભક્ત.
- ૧૧—એવંત ને સમજી પ્રકૃતિ, ચતુર ને સ્વાર્થિ: પ્યારદ્વારા પવિત્રતા.
- ૧૨—સમતોલ ઇન્દ્રિય સ્વાદ કરનાર, કાર્યોદ્વારા વિજ્ઞાન.
- ૧૩—વ્યભિચારી, હુન્નરનો શોખિન: સ્ત્રીઓથી દોરવાયેલ.
- ૧૪—વૈદકીય જ્ઞાનવંત, સ્થેજમાં માંદગીમાંથી મુક્ત થનાર, તીવ્ર આશ્ચર્યો.
- ૧૫—ધંધામાં કુશલ, ને વ્યાપારી સમજશક્તિ: સગાંદ્વારા ત્રાસ.
- ૧૬—ધણી વખત વિચારાયેલ યુક્તિઓને અમલમાં મુકનાર: સ્વતંત્ર.
- ૧૭—દંડ તોપણ વળી જાય તેવો, લોકો સાથે વ્યવહાર કરનાર; મંડળીઓ દ્વારા ધન.
- ૧૮—સુધરેલ, કારીગર, ઇન્દ્રિય સ્વાદવંત: ધર્મદાન કરનાર.
- ૧૯—મેળવવામાં સાહસિક, ધારણ કરવામાં શકિતવંત: પોતાના ક્ષયનું કારણ.
- ૨૦—ક્રમમાં સ્થિરતા ને તે કરવામાં કુશળ: પ્યારમાં નશીબવંત.
- ૨૧ અસ્થિર સ્વભાવ, શોષક મન, નાણુક વિચાર: બે ધંધા.
- ૨૨—ખટુજ દયાળુ ને લાગણીવંત: લોક પ્રિય નવલકથા કરનાર અથવા મથકર્તા.
- ૨૩—તત્વજ્ઞાનનો વિધાર્થી, વિચારમાં ગૂઢ, પ્યારથી મરણ.
- ૨૪—ગુપ્ત ને શાસ્ત્રીય વળણ, જાદુઈ કે વૈદકનો અભ્યાસી.
- ૨૫—જાતની મોજમજલમાંનો શોખિન: વ્યભિચારી.
- ૨૬—ગંભીર ને ગૂઢ મન, ઇન્દ્રિય સ્વાદ: સત્તા.
- ૨૭—વિજ્ઞાની મન, મહત્વાકાંક્ષી પ્રકૃતિ: મુસાફરીમાં કમનશીબ.
- ૨૮—લોભમાં કે વિચારમાં કુળી ગયેલ: જીનેન્દ્રિય.
- ૨૯—અનુકુલ તોપણ વિશ્રાન્તિ મેળવનાર, વિચારવંત ને ગંભીર, આશાનો વારસો.
- ૩૦—સ્થેજ ઉદાસી મન, જીંદગીની અસર જણનાર: મરણ.

કુંભ લગ્ન.

- ૧—નવો ધારો પાડવામાં હિમ્મતવાન, રૂઠિ ને સોસાઈટીનો ધિક્કાર, ભાઈ વિનાનો.
- ૨—સ્થિર, મનનશીલ સ્વભાવ, વિચારમાં સ્વતંત્ર: સ્થિર રહેકાણુ વિનાનો.
- ૩—યુદ્ધિવંત, ભાષામાં કુન્નરના વળણુવાળો: એવડાં સાહસ.
- ૪—કાળજીવંત ને અસ્થિર સ્વભાવ, નિર્બળ: ગૃહ સ્થિતિની તંદુરસ્તી ઉપર અસર.
- ૫—મજબૂત મનોબલ, તેજસ્વી, ધંધાની કુશળતા: મુસદ્દી ભાગીદાર.
- ૬—નત્ર ને શાંત સ્વભાવ: ભાગીદારની મીઠકતમાં ચિંતા.
- ૭—સુશિક્ષણીય પ્રકૃતિ, થોડાથી સંતોષી: પરદેશમાં લગ્ન,
- ૮—મૂલતત્વજ્ઞાની, ધર્મવંત, કુક્રમ કરનાર: રણમાં મરણુ ભય, ભયંકર ઉદ્ધમ.
- ૯—મહાન વિચારો, ધણી દયા, નિર્ભય: મિત્રતાદ્વારા યુદ્ધિ પ્રકાશ.
- ૧૦—યુક્તિમાન ને સારી કે નરસી યોજના કરવામાં મહાનુયુદ્ધિવંત: શત્રુથી ચઢતી.
- ૧૧—ચિદ્રીયો, ખીજથી ન પારખી શકાય તેવો, વિચિત્ર લાગણીથી પિંગળેલ: સર્વથી જુદાપણું.
- ૧૨—ધાર્મિક સ્વભાવ, ઉચ્ચ દયાયુક્ત: વારસાદારો કમનશીલ.
- ૧૩—તૈયાર ને ફળદ્રુપ મન, યુક્તિઓથી ભરપૂર: ધ્યાનમાં રહેજ ખામી.
- ૧૪—અનુભવી, લાયક નાણાં શાસ્ત્રી: પૈસાનો બહુ લોભી.
- ૧૫—વક્તા ને લેખક, મનોબલો: યુગલ પ્રમ્.
- ૧૬—તરંગી ને કાળજીવાળો, રહેજ કુસંપી: ધંધામાં મજબૂત રીતે વળગેલ.
- ૧૭—સત્તાવંત, સ્થિર, ગંભીર, મોટા મનનો: વ્યભિચાર કે લગ્નમાં પ્યાર.
- ૧૮—કાળજીવંત, લાગણીવંત, રહેજ લડાયક: પવિત્ર.
- ૧૯—બહુ શ્રુત, ધણું વાંચેલ, તીક્ષ્ણુ યુદ્ધિવંત: ઈશ્વર પ્રેરિત વિજ્ઞાન.
- ૨૦—ચતુર, અનુભવી, ને કારીગર: વૈદકિય ધંધો.
- ૨૧—પ્રસારક, યુદ્ધિવંત, સર્વ સાથે માયાળુ: ધણા પરદેશી મિત્રો.
- ૨૨—ખટપટી, કુભાંડ કરવામાં કુશળ: શત્રુથી વિખરાયેલ યોજના.
- ૨૩—કારીગર સુશિક્ષિત: નિષ્કામી જોડાણો ને મનુષ્યોથી અલગપણું.
- ૨૪—ધર્માત્મા, ઉદાર, ઉંડી દયા: કમનશીલથી યોગ જ્ઞાન.
- ૨૫—યુદ્ધિવંત, કારીગર, પ્રયોગોમાં આનુર: વિચાર દર્શાવવામાં કુશલ.
- ૨૬—કામ અમલમાં મુકવાની યુદ્ધિ ને તે પૂર્ણ કરવાની ખંત, દેશમાં ભાગ્યશાળી.
- ૨૭—શોધક મન, સ્વાભાવિક યુદ્ધિ: ભાઈઓનો રનેહ.
- ૨૮—સમજુ, ગુપ્તશાસ્ત્ર પ્રતિ કાળજીવંત: યોગી કે ધર્માત્મા.
- ૨૯—રાજ સરખીપ્રકૃતિ, પગલીકને મ્હાનાર, સફરમો કરનાર: જોડાણમાં પ્યાર.
- ૩૦—એકાંતવાસી, વિશ્રાન્તિ મ્હાનાર, અબ્યાસી, જીતેન્દ્રિય: ઉંકું અંતર્યામી,

મીન લગ્ન.

- ૧ કારીગર, ઈંદ્રિય સ્વાદવંત, ગૂઢ વિચારનો: લગ્નદ્વારા પુનર્જન્મ.
- ૨—લાગણીવંત, ઈંદ્રિય સ્વાદવંત, ગુપ્તશાસ્ત્રજ્ઞાની, કષ્ટોથી મનની વિશુદ્ધતા.
- ૩—શક્તિવંત, સમજી, મુસદ્દી, ચંચલ: ધંધામાં કાલ્પનિક.
- ૪—કામ પૂર્ણ કરવાની મહાન શક્તિસાથે ખંદા વિચારનો, સારા મિત્રો.
- ૫—અનહદ દયાળુ, નમ્ર, અસ્થિર સારી બુદ્ધિ: મિત્રોદ્વારા ઉપાધિ.
- ૬—ગંભીર, બીજાથી પારખી શકવામાં અશક્ય, ઉપાધિઓથી સુખ.
- ૭—અસ્વસ્થ, કુસંપી, સમતોલ વિનાનો પોતે ધન મેળવનાર અને ખોનાર.
- ૮—યુક્તિબાજ, જોડાણ કરનાર, બીજાને તાપ્તામાં રાખનાર: લાઘવોથી સુખી.
- ૯—ધણીજી અવ્યવસ્થિત, કાળજીવંત, ચંચળ: બે ઘર કે રહેઠાણો.
- ૧૦—લાગણીવાળો, કાળજીવાળો, અનુભવી ને આકાંક્ષાનો આગ્રહી: ધરવખો.
- ૧૧—દયાળુ, કાળજીવાળો, લાગણીવંત, પ્રેમાળ: હુન્નરી ધંધો.
- ૧૨—ગુપ્ત, દયાળુ, કાળજીવંત, ને શાંતિ ઇચ્છનાર: કામ કરંદો.
- ૧૩—ધણી લાગણીવાળો, કારીગર, શાસ્ત્રશોખિન: ભાગીદારદ્વારા ભય.
- ૧૪—મજબૂત વૃત્તિઓ ને તે દ્વારા બીજાને ડગાવનાર: હુન્નર ઉત્પાદક જ્ઞાન.
- ૧૫—કાળજીવંત, અનુકુલ સ્વભાવ, મોટાઇવંત, ચીઢીયો, મુસાફરીની ઇચ્છાઓ.
- ૧૬—લોભી, ઝીણી બાપતોમાં લક્ષ્ય, મોટી આશાઓ, મા બાપ. સાથે મિત્રતા.
- ૧૭—વિબુલ, મહાન સંકલ્પોને અમલમાં ન મુકનાર: કમનસીબ.
- ૧૮—અસ્થિર, લડાયક: દયાળુને બીજાનાં દુઃખ ગ્રહણ કરનાર.
- ૧૯—ઝનુની ને પબ્લીક કામ કરવામાં અનુભવી: ચાલાક ને સ્વપરાક્રમી.
- ૨૦—આગતા સ્વાગતા કરનારી પ્રકૃતિ, ફળદ્રુપ વિચાર: પ્રેરણાથી લખનાર.
- ૨૧—મિશ્રિત સ્વભાવ: ઉછેરનાર, બે માબાપ કિંવા ધર.
- ૨૨—મજબૂત વૃત્તિઓ, મોહક ને આકર્ષક શક્તિ, દયાળુ: માતાનો પ્રેમ.
- ૨૩—ચિઢીઓ, લાગણીવંત, વારાફરતી નરમ ગરમ; અગ્નિ સંબંધી ધંધા, કે કાર્યમાં ઝનુની.
- ૨૪—ગૂઢ સ્વભાવ, તત્વજ્ઞાનનો અભ્યાસી: લગ્નમાં પવિત્રતા કે નિષ્કામ જોડાણ.

- ૨૫—મજ્જ્યૂત ઈન્દ્રિય સ્વાદ, બ્યભિચારઃ ભાગીદારીમાં ભય.
 ૨૬—ગુપ્ત અનુભવોનું વળણુઃ ધાર્મિક કૃત્યોમાં તીવ્ર પ્રેરણા.
 ૨૭—ભોજો સ્વભાવ, મિત્રતા કરવામાં તૈયારઃ ચ્છાએ તો ઉપસક કે ધણી
 તત્વગાની.
 ૨૮—સાગણી ને મનની ઐક્યતાઃ લોભી વૃત્તિઓ ને વસીલાદાર મિત્રો.
 ૨૯—શુદ્ધ સંકલ્પવાળો, બ્યવહાર ગાનીઃ પ્રજાસત્તાને માટે મહત્તર.
 ૩૦—નશીજને ફેરવી નાંખનારઃ વિપત્તિમાંથી વિશ્લેષ વા મોડીનું કારણ.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં લગ્નની રાશિ પરત્વે અંશોનું વર્ણન કરેલ છે, તે ઉપરથી પોતાની લગ્ન રાશિનો કયો અંશ સત્ય છે, તે સમજી શકાયો.

પરિચ્છદ ૧૫. Chapter XV.

સગ્નગત ગ્રહ ફળ.

Rising Planets.

સગ્નમાં રહેલા ગ્રહો રાષ્ટ્રકોગ અથવા પૂર્વક્ષિતિન્નેદિત ગ્રહો કહેવાય છે. આ ગ્રહોની પણ શરીર, સ્વભાવ ને ભવિષ્ય ઉપર સગ્નની માફક સત્તા હોય છે, તેથી તેમનાં ફળ સ્પષ્ટ રીતે અત્રે વર્ણવ્યાં છે.

જેમ જેમ સગ્નના અંશની નજદીક ગ્રહો હોય છે તેમ તેમ તેમનાં ફળની પ્રબળતર સત્તા સમજવી; સગ્નથી સગ્નભગ (૧૦) અંશ પાછળ પાર-મામાં રહેલ ગ્રહને રાષ્ટ્રકોગ ગ્રહ ગણવો, કવચિત્ (૧૫) અંશની પણ છૂટ આપેલ છે.—

સગ્નગત ચંદ્ર ફળ.

જન્મ કુંડળીમાં સગ્નમાં રહેલો ચંદ્રમા તેની અસર નીચે જન્મેલા મનુષ્યોને અસ્થિર, ધણા આલાક, નૂતનતા, વિચિત્રતા તથા ફેરફારના શો-ખિન, ખીજના વિચાર તથા આભુખાભુની સ્થિતિના ગ્રાહકને બહુ લાગણી-વાળા બનાવે છે; તેઓએ મિત્રો અને ઝોળખાણ કરવામાં સાવધ રહેવું, નહિંતર તેઓની પૂર્ણ સત્તાનું દબાણ ભોગવવું પડે છે. તેઓ મુસાફરીને વ્હાય છે ને અસ્વસ્થ હોય છે, ધરતું વાતાવરણ તેમને બહુ અસર કરે છે. તેઓ કાળજીવાળા, ને દરકાર કરનાર હોય છે.

આ મનુષ્યો કીર્તિલોકને પ્રશંસાના લોભી ને શોખિન, શુદ્ધ નેમનવાલા હોય છે; તેઓ સંસારી સ્વાર્થવાળા, લોકોપયોગી અથવા વ્યવહાર જીંદગી દ્વારા અનેક લાભ મેળવી ચઢતી પામે છે; ને ધણા બનાવોવાળા અસ્થિર જીંદગી ભોગવે છે. આ ગ્રહ શારીરિક અવયવોના બધારણ ઉપર આશ્રિત રાશિના પ્રમાણમાં અસર કરે છે.

દ્વાદશ રાશિગત સગ્ન ચંદ્ર ફળ.

મેષ—સ્પર્શવંત, આંકાક્ષિત, લાગણીવંત, પ્રવેશ કરનાર ને માનસિક.

વૃષ—આતુર, દયાળુ, સાંત, સમજી, જીવન શક્તિવંત.

મિથુન—ગ્રામ, પેચી, અકલિત બુદ્ધિશાળી, કપટનો શોખિન, હેતુવંત-

કર્ક—શંશય છેદી, લાગણીવંત, માર્યાળુ, શક્તિવંત, આકર્ષક.

સિંહ—ઝનુની, ખંતીલો, માનવંત, સમભુ ને નિયમિત.

કન્યા—કારણ સમજનાર, સચક પ્રયત્નકરણ કરનાર, યોગી, શાંત.

તુલા—નિપુણ, વિનયી, સમભુ, આનંદી ને દયાળુ.

વૃશ્ચિક—લશ્કરી, સ્વાર્થી, ઝેરીલો, અભિમાની, દેવી.

ધન—ભુસ્શાદાર, વિષયી, આંકાક્ષા રાખનાર, દયાળુને ઉદ્ધર.

મકર—નિંદિત, કીર્તિનો લોભી, સાવધ ને સ્વાર્થી.

કુંભ—સહનશીલ, નિરપરાધી, કલ્પક, આલાક ને શોધક.

મીન—દયાળુ સ્વપ્રસ્થિતિવાળો, અસ્થિર શાંત ને આગતા સ્વાગતા કરનાર.

લગ્નગત બુધકળ.

જન્મકુંડળીમાં જેને લગ્ન બુધ રહેલ હોય છે તે મનુષ્યે ધણીજ સારી માનસિક શક્તિવાળા, ચપળ, તીવ્ર, ને દરેક વિચારોમાં ને કાર્યોમાં આલાક હોય છે; ધણી બાબતોમાં તેઓ અસાધારણ, બીજાનું અનુકરણ કરવાની સારી સત્તાવાળા તથા દરેકને અનુકુલ હોય છે; તેઓ ખંદા, મુસદ્દી, ને બચાવ કરવા ધારેલ કાઠપણ પોર્ષન્ટ ઉપર વાદવિવાદ કરવામાં ધણીજ કુશળ ને બાષાજ્ઞાની હોય છે. તેઓનું મન તેમને ઉઘમી રાખવાને માટે હરકોઈ યુક્તિ શોધવામાં કદાપિ પાછું પડતું નથી. પારાની માફક તેઓ પોતાની આગળ પાછલના વાતાવરણના પ્રમાણમાં ઉચ્ચ કે નીચ સ્થિતિ ભોગવે છે. તેઓ ધંધાની કુશળતાવાળા હોય છે. પેહેલી જીંદગીને મુખ્યત્વે યુવાસ્થામાં લગ્નના બુધની અસર વધારે હોય છે. બુધ માનસિક શિક્ષાનો મહ હોવાથી તેઓને વિદ્વાન, વાચાળ ને લખાણ તથા વાંચવાના શોખિન બનાવે છે.

દાદશ રાશિગત લગ્ન બુધકળ.

મેષ—આલાક, શુભાશયી, ગરમ, અતિશયોક્તિ કરનાર ને છટાબંધ બોલનાર.

વૃષ—ચીકણો, અતડો, મ્હેનતુ. સંગીતજ્ઞાની ને સમભુ.

મિથુન—સમભુ, આલાક, ગણિતજ્ઞ, શાસ્ત્રી ને માયાળુ.

કર્ક—અનુકુલ, અસ્થિર, બેચેન, સમભુ ને અસ્થિર.

સિંહ—ભલકાદાર, નિર્ણયી, લોભી ને યોજક.

કન્યા—બુદ્ધિવંત, વિદ્વાન, શક્તિવંત ને અંચલ વક્તા.

તુલા—વિદ્વાન, સંગીતજ્ઞાની ને હુન્નરી, સુધરેલ, સુંદર તુલના, શક્તિવંત.

વૃશ્ચિક—બુદ્ધિવંત, ગુપ્તશાસ્ત્રનો શોખિન, ગુઢાર્થી.

ધન—વાચાળ, વિષયી, પ્રેરણાવાળો. લોભી ને ચઢતીની આકાંક્ષાવાળો.

મકર—ચિઠીયો, બહેમી, અસંતોષી, પ્રવેશ કરનાર ને શાસ્ત્રી.

કુંભ—વાચાળ, બક્ષીશવંત, તત્ત્વજ્ઞાની, ઉપયોગી કામનો શોખિન.

મીન—ઉપલક્ષ, અનુકરણ કરનાર, થોડા વિચાર પણ ધણી યોજનાવાળો.

લગ્નગત શુક્ર રૂળ.

જન્મ કુંડલીમાં લગ્નમાં રહેલ શુક્ર ધણોજ સારો ગણાય છે; ને તે અસર નીચે જન્મેલા મનુષ્યો આનંદી, માયાળુ, ને વૈભવી હોય છે; તેઓને જીવંતમાં સંપત્તિ પ્રાપ્ત થાય છે, ને દરેક સંબંધમાં આવનાર મનુષ્યો તેમને સ્હાય છે ને માન આપે છે; તેઓ સંગીતજ્ઞ, ગાયક, સુંદર હુન્નર, સૌંદર્યતા ને સુધારાના શોખિન હોય છે. તેઓ સુધરેલ ધંધા કરવા માગે છે, ને ખીજના સુખનાં સાધન પુરાં પાડે તેવા ઉદ્યોગો સ્વિકારે છે. તેઓ ધણોજ સારા સ્વભાવવાળા, આકર્ષક, ને સ્હાવા લાયક હોય છે; આ ગ્રહ વિષયસુખનો અધિષ્ઠાતા હોવાથી પ્યારનાં ને આનંદી કામો ઉપર બહુજ અસર કરે છે.

દાહર શશિગત લગ્ન શુક્ર રૂળ.

મેષ—માયાવાદી, લાગણીવંત, ઉદાર, કારીગર ને બોધક.

વૃષ—સુંદર, કૃપાવંત, સુશીલ, આનંદ ને હુન્નરનો શોખિન.

મિથુન—વિચારશીલ, ગંભીર, શોધક, દયાળુ ને બુદ્ધિવંત.

કર્ક—કંજુસ, અસ્થિર, પ્રીતિવંત, એકદમ વશ્ય થનાર.

સિંહ—ઐતિહાસિક, લોકપ્રિયતા માટે આતુર, સંગીતજ્ઞ, પ્યારમાં ભાગ્યશાળી.

કન્યા—જીતેન્દ્રિય, પ્રેમમાં હલપાર અથવા કપટજળ.

તુલા—ખીજને ઉત્તેજન આપનાર ને મદદ કરનાર, પ્યારમાં સમતોલ.

વૃશ્ચિક—આડે માર્ગે દોરવનાર, અદેખો, ને હમેશ હલપાર જનાર.

ધન—દીલોળન, લાગણીવંત, મોહક, જે જગોનો પ્યાર.

મકર—અનિશ્ચયી, પ્રેમમાં અસ્થિર સંબંધ થયા બાદ તલ્લીન.

કુંભ—પરોપકારી, જીતેન્દ્રિય, પવિત્ર, માયાસદી, ને ઐતિહાસિક.

મીન—જન્મમાં પ્રેમ હોય ત્યાં વિચારવંત ને કુદરતી.

લગ્નમત રવિ ફળ.

લગ્નમાં રહેલો સૂર્ય પોતાની અસર નીચે જન્મેલ મનુષ્યને ભાગ્ય-શાળી, આયરદાર ને માનવંત જીંદગીવાળા બનાવે છે; તેઓ પોતાના ઉપર આવી પડતી દરેક આફતોમાં ટકી શકે છે. આ મનુષ્યો પોતાની આગળ પાછળના લોકો પાસેથી માન ને બહી લાગણીઓ મેળવે છે. તેઓ જોખમ ભરેલી જગો મેળવી બીજાના ઉપર હુકમ કરવાને શક્તિવાળા હોય છે. સંસારી કાર્યો માટે આ ગ્રહ લગ્નમાં સારો ગણાતો નથી, પણ તે નીતિને માટે સારો છે, આ મનુષ્યો હલકાં ને નિર્જીવ કાર્યોને ધિક્કારે છે, ને હમેશાં ખરાની ખાતર ખર્ચ કરવા યત્ન કરે છે, અને તેથી પ્રસંગોપાત બીજાઓ તરફથી માન ને પ્રશંસા મેળવે છે. આ ગ્રહ શારીરિક બલ આપનાર હોવાથી તેઓમાં ધણીજ જીવન શક્તિ, માંદગી બોગબ્યા પાદ તત્કાળ સાબ થવાની શક્તિ, સારી તંદુરસ્તી, તેજસ્વી આકૃતિ, ને સત્તાનો તાપ હોય છે.

દ્વાદશ રાશિમત લગ્ન સૂર્ય ફળ.

મેષ—તેજસ્વી, લડાઇખોર, લોભી, વફાદાર, બચાવ કરવાને યોગ્ય.

વૃષ—અનહદ વિશ્વાસુ, સ્વેચ્છાચારી, મુસદ્દી, સ્થિર, ગંભીર.

મિથુન—ઉમદા, સુધરેલ, સંતોષી, અબપાસી, વિચારવંત.

કર્ક—કાળજીવંત, ગ્રાહક, સાવધ, આતુર, આગ્રહી.

સિંહ—સર્વશુભસંપન્ન, લોભી, ન્યાયી, માનવંત, મહત્તાવાળો.

કન્યા—શુદ્ધિવંત, ઉદ્યમી, ટીકાકાર, સંયમ કરનાર, અનુકૂલ.

તુલા—કલ્યાણરો, વિનયી, સમજી, વિશ્રાંતિ રહાનાર ને કલ્પક.

વૃશ્ચિક—કઠક, માનવંત, મુસદ્દી, એકનિશ્ચયી.

ધન—સત્યવાદી, ઉદાર, અભિમાની, વિશ્વાસુ, યોગજ્ઞાની

મકર—તેજસ્વી, નીતિવંત, સ્વાશ્રયી અનુભવી, ખંતિલો.

કુંભ—તાબેદાર, અજાંઘી, દીલોઝન, વિશ્વાસુ, માયાવાદી.

મીન—નિષેધક, પદ્ધતિવાળો, આગતા સ્વાગતા કરનાર, ક્ષાંત, ને પ્રમાણિક.

લગ્નગત મંગળ ફળ.

જન્મ લગ્નમાં રહેલ મંગળ પોતાની અસર નીચે જન્મેલા મનુષ્યોને ધણીજ હિત્તમત ને સ્વખસનો વિશ્વાસ આપે છે; આ મનુષ્યો કદાપિ પણ પછાત પડતા નથી; ને તેઓ ધૈર્યવાન, શક્તિવંત, જીજ્ઞાસુ, પરિશ્રામ ભોગવનાર તથા નિર્ભયપણે જાત ઉપર દરેક વસ્તુને ખેંચી લેનાર ને કહેનાર હોય છે; પણ તેઓએ લાગણીઓનો, સાહસિક કામકાજનો ને ઉતાવળીયાં અનુમાનનો ત્યાગ કરવો જોઈએ; તેઓ આત્મસત્તાવડે જીંદગીમાં ચઢતી મામનાર તથા પ્રસંગોપાત આગળ પડતો ભાગ લેનાર હોય છે. તેઓએ પોતાનો જીવનને શક્તિ કાઢી સારા પ્રસંગને માટે સાચવી રાખવાં જરૂરનાં છે. આ લોકોએ કાર્ય કરતા પહેલાં હમેશાં વિચાર કરવો. મંગળ તૃષ્ણાનો ને લોભનો ગ્રહ હોવાથી આ મનુષ્યોમાં વાસના અને આકાંક્ષાઓ ધણી હોય છે. તથા પશુવૃત્તિના ગુણો પ્રબલ હોવાથી ધાર્મિક ગુણોની ખામી હોય છે.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્ન મંગલ ફળ.

મેષ—હિત્તમતવાન, વાદકુશળ, ખરો રીસાળ.

વૃષ—અસલી, જાડી, નિર્ભય, ખેંચી ન શકાય તેવો દોરવાયેલ.

મિથુન—કંકણ, યુક્તિખાજ, ચાલાક, તીક્ષ્ણ ને માનસિક બળવાળો.

કર્ક—દુરાગ્રહી, અસ્થિર, ઉદ્વેગ, છોકરવાદ ને કમનશીબવંત.

સિંહ—સુધારક, હુકમ કરનાર, વાદકુશળ, ઉદાર.

કન્યા—માયાળુ, શાસ્ત્રી, મૂળ તત્વજ્ઞાની, ચિઠીયો, મુસદ્દી.

તુલા—આકર્ષક, સમતોલ, વિનયી, પ્યારમાં કમનશીબવંત.

વૃશ્ચિક—ખોટી ખટપટ કરનાર, વિષયી, શોધક, ચાલાક પણ તામસી.

ધન—અજીત, તોફાની, વાચાળ, ઉદાર, મહત્વાકાંક્ષી.

મકર—યોજક, ખુલાશ, યુક્તિખાજ, સાહસિક, બુદ્ધિવંત.

કુંભ—નિર્બળ, મનોગત યુક્તિવાળો, ચાલાક ને ગૂઢ.

મીન—વકોક્તિ ખોલનાર, ઉદાર, ક્ષમાળુ, યોગી, સંયમ કરવાની ઇચ્છાવાળો.

લગ્નગત ગુરુ કું.

જન્મ લગ્નમાં રહેલ ગુરુ પોતાની અસર નીચે જન્મેલા મનુષ્યોને વિજયી જીતંગી, સારી સંપત્તિ ને શ્રેષ્ઠ ભાગ્ય આપે છે; પણ આ સંધનું તેમના ઉચ્ચ ને ઉદાર સ્વભાવનું પરિણામ છે; તેઓ દયાળુ, પરોપકારી, મોટા મનના ને આશાવંત હોય છે; તેઓનો પ્રેરિત સ્વભાવ ખીજાઓ કે જેઓ તેમનું સતત ભણું ઇચ્છે છે તેમના વિશ્વાસને જીતી લેછે; તેઓ વ્યવહારમાં વિજયી, ને જે નિરાશ ન થાય તો ભાગ્યેજ કોઈ વ્યવહાર કાર્યમાં પાછા પડે છે; જેમ જેમ વધારે આશાવંત બને છે તેમ તેમ તેઓ વધારે વિજયી ને સુખી નિવડે છે. વ્યવહારમાં ને ધંધામાં અગ્રેસર થવાની તેઓમાં સત્તા હોય છે. તેઓ ધાર્મિક અને નીતિના તત્વથી ભરેલા હોય છે. જે ગુરુ પીડિત થયેલ હોય છે તો આ મનુષ્યો વ્યવહાર ને ધાર્મિક કામોમાં ઠગ ને દોંગી બને છે, ગુરુ અંદરની સત્તા ઉપર અમલ ચલાવનાર હોવાથી ઇચ્છાઓ પરિપૂર્ણ કરે છે.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્ન ગુરુ કું.

મેષ—ન્યાયી, લોભી, સાહસિક, નિશ્ચયી, વિજયી.

વૃષ—પ્રમાણિક, ન્યાયી, દીલોઝન, દયાળુ, આકર્ષક.

મિથુન—પૂન્ય, સુશીલ, સુધરેલ, વિદ્વાન ને ગણિત શાસ્ત્રી.

કર્ક—અંતર્ગાની, લોભી, ભાગ્યશાળી ને દયાળુ.

સિંહ—સુશીલ, મહતાવાલો, અભિમાની, સત્તાવાન, ડાહ્યો.

કન્યા—જડ, અખિત્યારવંત, લોભી, ચઢતી ઇચ્છનાર, ઉદ્ધમી.

તુલા—અંતર્ગાની, પરોપકારી, ગંભીર, ન્યાયને રહાનાર.

વૃશ્ચિક—મિથ્યાભિમાની, એક નિશ્ચયી, માની, અતલ સહનશીલ ને સાવધ.

ધન—સત્યવાદી, માયાળુ, સુશીલ, સુધરેલ, વિનયી ને દયાળુ.

મકર—ખારીલો, સ્વચ્છંદી, કઠણ, અને વારંવાર અપમાન પામેલ.

કુંભ—કાર્યસાધક, આનંદી, શાંત, દયાળુ ને ધણોજ માયાળુ.

મીન—પૌષ્ટિક, અભ્યાસી, યોગ્ય, આગતા સ્વાગતા કરનાર, આનંદી.

લગ્નગત શનિ કું. (Saturn Rising)

જન્મ લગ્નમાં રહેલ શનિ પોતાની અસર નીચે જન્મેલા મનુષ્યોના સંસારી સુખને માટે અનુકુળ નથી; અને જન્મ સમયની તેઓની આબુ-બાબુની સ્થિતિ-પ્રવૃત્તિ અને સંપત્તિને તદ્દન પ્રતિકુલ હોય છે. તેઓને ઘણી આફતો વેઠવી પડે છે, ને તેઓનો વિજ્ય ખીજની મદદ કરતાં પોતાનાજ બળઉપર આધાર રાખે છે. તેઓ ઉઘમી, મહેનતુ, સાવધ, ખંતીલા, ગંભીર, કંજુસ, ડાહ્યા ને અતડા હોય છે. તેઓનું મધ્યખિન્દુ જીતેન્દ્રિયતા અને ન્યાય હોવો જોઈએ, ને જન્મ જન્મ તેઓ નીતિવાન થતા જશે તેમ તેમ ધ્યાન ને સમાધિ સત્વને મેળવશે; તેઓમાં કુદરતી ઊંડી ધાર્મિક વૃત્તિ હોય છે; ને નિરભિમાની તેમજ ગંભીર, શાંત ભક્તિવાળા હોય છે. તેઓ મહાન જોખમી કાર્યો કરવાની શક્તિવાળા ને વિજ્યવંત પરિણામ લાવનાર હોય છે. આગ્રહ દરેક કાર્યમાં વારંવાર પ્રતિબંધ કે વિઘ્નો નાંખનાર છે.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્ન શનિકું.

મેષ—ભ્રાંતિજનક, આગ્રહી, ટંટાખોર, ચાલક ને રજતું ગજ કરનાર.

વૃષ—અદેખો, મૂર્ખ, સાંકેતિક, અભિમાની, આગ્રહી.

મિથુન—પ્રગામી, ગણિતજ્ઞ, વિદ્વાન, સમજુ, ગુપ્ત શાસ્ત્ર જાણનાર.

કર્ક—પશ્ચાત્તાપી, દ્વેષી, છોકરવાદ, અસંતોષી, દુઃખી.

સિંહ—સહનશીળ, સાવધ, સત્તાવાન, જીતેન્દ્રિય ને ડાહ્યો.

કન્યા—તકરારી, ઉદાસી, ધારણ શક્તિવાળો, અભ્યાસી ને અતડો.

તુલા—ગાફલ, અભિપ્રાય લેવા લાયક, વિદ્વાન, પડતીવા સંભવવાળો.

વૃશ્ચિક—લોભી, વિચારવંત, દ્વેષી, અભિમાની, ચિઠીયો.

ધન—શિક્ષણીય, કાળજીવંત, ઉતાવળીયો, ન્યાયી, વિશ્વાસપાત્ર.

મકર—મેદરકારી, વહેમી, અસંતોષી, ગંભીર, અનહદ સાવધ.

કુંભ—ખારીકાથી જોનાર, પ્રવેશ કરનાર, વિચારવંત, ગંભીર.

મીન—મેફિકરી, અયોગ્ય અનિશ્ચયી, લાગણીવાળો, કમનશીળવંત.

લગ્નગત હર્ષલ કું. (Uranus Rising.)

લગ્નમાં રહેલ હર્ષલ અથવા યુરેનસ પોતાની અસર નીચે જન્મેલા મનુષ્યોને દરેક બાબતમાં અસાધારણ બનાવે છે; ને તેઓ મૂળતત્ત્વજ્ઞાની, શોધખોળ કરનાર ને કુશાગ્ર બુદ્ધિવાળા હોય છે. તેઓ ક્વચિત્ વિચિત્ર,

અસાધારણ, આકસ્મિક ને સહવાસ સિનાના અભ્યક્તી તથા ગુહતાને ચ્હાનાર હોય છે; તેઓની જીંદગી ઐતહાસિક બનાવવાળી હોય છે, ને તેઓને અકસ્માત ને અકસ્મિત લાભ કે હાનિઓ થાય છે ને તેથી લાભ્યવંત કે લાભ્યહીન બને છે; તેઓ ગુપ્તશાસ્ત્રી, જ્યોતિષ, ને તત્ત્વજ્ઞાનના શોખિન તથા અભ્યાસી હોય છે; તેઓ આગળ વધેલા ને સુધારાના નાયકો હોય છે. તે ધણા લોકો ઉપર લખેલ કરતાં વધારે શુદ્ધ વિચારવાળા હોય છે. આ ગ્રહ વિચારિને અસ્પર્શ ઉલટ સુલટ કરે છે.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્ન દર્શન રૂળ.

મેષ—આકસ્મિક, લોભી, અસ્થિર, શોધક, સર્વગુણ સંપન્ન.
 વૃષ—ગંભીર, એક નિષ્ઠાથી, ગુપ્ત શાસ્ત્રજ્ઞાની ને પ્રેમાળ.
 મિથુન—અજ્ઞાનથીવાળો, દરેક ગુપ્ત વાતનો શોખિન ને પ્રતાપી.
 કર્ક—વિચિત્ર, બેચેન, અસાધારણ, અર્ધદિવે ને તરંગી.
 સિંહ—દીદાર, હુટાપણાનો શોખિન. સ્વતંત્ર ને ચઢતી ઇચ્છનાર.
 કન્યા—કંજુસ, શાંત, નિરૂપયોગી, વિચિત્ર, યોગજ્ઞાની.
 તુલા—ઐતિહાસિક, અસ્વસ્થ, વિદ્વાન, સમજુ ને સુધરેલ.
 વૃશ્ચિક—હુન્નરી, ગુહ, બેભી, શોધક ને ચાલાક.
 ધન—ઉદ્ધત, તોફાની, ઝનુની, અનહદ દીદાર ને સ્વતંત્ર.
 મકર—ધીરજથી કરનાર, ઐતિહાસિક, સંચય કરનાર, અસ્વસ્થ ને અવ્યવસ્થિત.
 કુંભ—વિચિત્ર, લાગણીવંત, શાસ્ત્રી કે તત્ત્વજ્ઞાની, હુશિયાર.
 મીન—નૂતનતાવાળો, તરંગી, પશ્ચાત્તાપી, ધાર્મિક ને શાંત.

લગ્નગત નેપચ્યુન રૂળ. (Neptune Rising)

જન્મલગ્નમાં રહેલો નેપચ્યુન ગ્રહ પોતાની અસર નીચે જન્મેલ મનુષ્યોને અસાધારણ જીંદગીવાળા બનાવે છે; તેઓ યોગજ્ઞાની, ઐતિહાસિક અથવા અધ્યાત્મિક જ્ઞાનવાળા હોય છે. તેઓની જીંદગીમાં વિચિત્ર અનુભવો ને મહત્વના બનાવો બને છે; ધણાજ થોડા મનુષ્યો નેપચ્યુનના વાતાવરણને અનુકુળ હોય છે; ને તેઓ પવિત્ર જીંદગી ભોગવનાર મહાત્માઓ છે. તેઓએ ખીજતી અસર ન થાય તે ખાસ જોવું; ને મિત્રો તથા ઓળખાણુ જોઈવિચારી કરવાં. તેઓને વિચિત્ર ને અર્થસૂચક સ્વપ્નો આવે છે કે જેને સંભાળી રાખવાં.

આ મનુષ્યો પ્રેરણાથી કામ કરનાર ને ભાવી રૂળને જાણનાર હોય છે. આ ગ્રહ હેતુબૂત કારણોને અસ્પર્શ કરનાર છે.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્ન નેપચ્યુન ફળ.

- મેષ—કલાક, ચાકાક, કવિ, અસ્થિર યોજના અને યુક્તિથી ભરેલ.
 વૃષ—કારીગર, સુધરેલ, ઇન્દ્રિયસ્વાદી, ને કોઈ હુન્નરી બુદ્ધિ.
 મિથુન—આનંદી, શોધક, વિદ્વાન, સમજી ને કવિ.
 કર્ક—અસ્વસ્થ, અગાધ, અસ્થિર લાગણીવાળો, દયાળુ.
 સિંહ—ઐતિહાસિક પ્યાર, બહુ લખાણ કરનાર, સાહસિક.
 કન્યા—મહુજ કાળજીવાળો, શાંતિ ઇચ્છનાર, ગુદાર્થી, હુન્નરી, અતડો.
 તુલા—કવિ, શુદ્ધ સંકલ્પવાળો, નમ્ર ને સુધરેલ, સ્હેજ ઇન્દ્રિય સ્વાદી.
 વૃશ્ચિક—ગુઠ, ઠગ, ગુપ્ત રહેવામાં શોખિન, અભિમાની.
 ધન—પ્રેરણાવાળો, શેખસક્ષીના વિચાર વાળો દયાળુ, મહાન કલ્પક.
 મકર—ધુમ્યો, ખંદો ને યોજક, અનહદ સ્વાર્થી.
 કુંભ—મોટા મનનો, દયાળુ, કુદરતનો બળુકાર.
 મીન—મુગાં પ્રાણીનો શોખિન, દયાળુ, કેટલાક ગાંડધેસા વિચારવાળો.

લગ્નગત રાહુ ફળ. (Dragon's Head Rising)

જો લગ્ને રાહુ પડેલ હોય તો તેમાં જન્મેલા મનુષ્યો દુષ્ટ બુદ્ધિ ને દુષ્ટ સ્વભાવવાળા, ઉદ્ધત, ખોતાના મનુષ્યોને ઠગનાર, માણની પીડાવાળા વિષયી, રોગી ને વાદમાં વિજયી હોય છે.

તેઓ બહુ ખોશા, રાતી આંખવાળા, દુષ્ટકર્મ કરનાર, સાહસિક, અનાડી, દુરાગ્રહી, વિદ્વસંતોષી તથા બહુ સ્ત્રીઓ ભોગવનાર હોય છે.

લગ્ન ગત કેતુ ફળ (Dragon's Tail-Rising)

લગ્ને રહેલ કેતુ મનુષ્યોને કાર્યદક્ષ, ભોગથી રોગવાળા, સ્ત્રી વિગેરેની ચિંતાવાળા, મહા શોકગ્રસ્ત ને શરીરે વાયુપીડાવંત હોય છે. તેઓ આંધવો સાથે કલેશ કરનાર ને દુર્જનથી પીડિત હોય છે.

લગ્ન ગત ફોર્ચ્યુન ફળ (Fortune Rising)

આ કમ્પિત ગ્રહ જો લગ્નમાં હોય છે તો તે મનુષ્યોને મહા ભાગ્ય-શાળી બનાવે છે. ને તેઓ દરેક બાબતમાં સુખી ને વિજયી નિવડે છે. પશુ ખીજા ગ્રહોની શુભાશુભ દ્રષ્ટિઓ તે ગ્રહને બહુજ અસર કરી શુભાશુભ ફળને આપે છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં રાઘઝીંગ યાને લગ્નમાં પડેલા ગ્રહનું વર્ણન છે. તેને દરેક મનુષ્યે પોતાના જન્મ લગ્નમાં પડેલ ગ્રહ કયો છે, તે બરોબર સમજી કળને વાંચી લેવું.

ચંદ્ર—સૌંદર્યવાન, બુદ્ધિવાન ને પ્રખ્યાત, આજસુ, સ્ત્રીઓથી સુખ પામનાર, ભ્રમિત મનવાળા, શુભલાગણીવાળા, માયાળુ, ઉતાવળીયા, ને સોબતને રહનાર.

બુધ—વિદ્વાન, ચપળ, ચાલાક, ઉદ્યમી, વાંચન ને લખામણના શોખિન, ખડાદુર—

શુક્ર—ગણિત શાસ્ત્રી, સુંદર, દીર્ઘજીવી, સ્ત્રીપ્રીય, આનંદી, મોજ મજાદ સંગીત ને ગાયનના શોખિન.

રવિ—પિત્ત પ્રકૃતિ, પ્રવાસી, રોગી, તીક્ષ્ણ બુદ્ધિવાંત, મગરૂર, રૂખાબરાજો, લાંબો નીચ ને હલકા કામોને ધિક્કારનાર, ને મહત્વાકાંક્ષી.

મંગળ—શરીરે કે સુખ ઉપર ધાતપાતાદિ ચિહ્નવાળો, શૂરવીર, ચપળ, ધનવાન, હિમતવાન, સાહસિક, લશ્કરી, દંડ ને સ્ત્રીપ્રીય,

ગુરુ—જ્ઞાની, દીર્ઘજીવી, વિદ્વાન, ઉદાર, વિજયી, સુખી, ટેકવાળા ને પ્રમાણિક, શત્રુનું પણ ભલું ઇચ્છનાર.

શનિ—વાત અને પિત્તરોગી, મહાન કપટી, ચોર, પ્રતિષ્ઠત, હીચકારા, અવિશ્વાસુ, અદેખો, લોભી ને કુકર્મ કરનાર.

હર્ષલ-ભ્રમિત ચિત્તવાળા, વિચિત્ર, બુદ્ધિવાંત, ચાલાક, શોધ ખોલ કરનાર ને અજાયબી ચીજોના શોખિન.

નેપચ્યુન-ધાર્મિક વૃત્તિવાળા, યોગી, અંતર્જ્ઞાની ને વિખ્યાત.

રાહુ-ઉદ્ધત, રોગી ને કપટી હોય છે.

કેતુ-ભોગથી રોગી, ચિંતાતુર ને વિચિત્ર.

શેરચ્યુન-મહાભાગ્યશાળી.

પરિચ્છેદ ૧૬ Chapter XVI

લગ્નેશ કળ.

“ The Ruling Planets ”

આ પરિચ્છેદમાં કુંડળીમાં રહેલા પ્રમુખ ગ્રહ (Ruling Planets)ની સત્તાને વર્ણવેલ છે.

મુખ્યત્વે લગ્નેશ યાને રૂઢર=(રાજ્યકર્તા ગ્રહ) ની સત્તા હમેશાં ભોગવે છે. અથવા કવચિત્ કુંડળીમાં સૌથી બળવાન અને ધણેજ પ્રખ્યાત ગ્રહ જે હોય છે તે પણ રૂઢર થાય છે.

કેટલીક વખત બે ગ્રહો પણ રૂઢરની સત્તા ભોગવે છે; કોઈ પણ કુંડળીમાં પ્રમુખ ગ્રહ કોણ છે તે નક્કી કરવાનું કામ જ્યોતીષીઓને માથે છે.

ચાર કન્દમાં રહેલા ગ્રહો પણ પ્રમુખ ગણાય છે; ને તે પૈકી લગ્નમાં રહેલ ગ્રહ સૌથી બળવાન હોય છે, તેનાથી ઉતરને દશમે રહેલ છે, તેનાથી ઉતરને સાતમે ને ચોથે અનુક્રમે બળમાં છે.

લગ્નમાં કે દશમે રહેલ ગ્રહ કેટલીક વખત લગ્નેશના કરતાં પણ બળવાન હોય છે, ને તે રૂઢરની સત્તા ભોગવે છે. લગ્ને બે ગ્રહો હોય તો સ્થાન ને બળપરત્વે જે બળવાન હોય તે અથવા લગ્નની નજદીકનો જે ગ્રહ હોય તે આ સત્તાને યોગ્ય છે.

મુખ્યત્વે લગ્નેશને તો હમેશાં રૂઢર ગણવો ને તેની સાથે સાથે અંશતઃ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેના પ્રમુખ ગ્રહને પણ કવચિત્ ગણવો.

ધણા સમયથી ચાલતા આવેલા જ્યોતિષશાસ્ત્ર મુજબ મુખ્ય સાત ગ્રહોને દ્વાદશ રાશિનાં સ્વામિઓ કહ્યા છે; પરંતુ આધુનિક જ્યોતિષીઓએ હાલમાં નવા શોધી કઢાયેલ યુરેનસ ને નેપ્ચ્યુન (ઈંદ્ર તથા વરુણ) ને રાશિનું સ્વામિત્વ અર્પણ કર્યું છે; જો કે આ બે ગ્રહો કદરાશિના સ્વામિ છે તે હજી પણ નક્કી થયેલ નથી; છતાં કુંભરાશિનો સ્વામિ હર્ષલ કે યુરેનસ છે; ને મીનરાશિનો સ્વામિ નેપ્ચ્યુન છે. હર્ષલ મેષ અને મિથુનમાં અને નેપ્ચ્યુન કર્કમાં સારો ગણાયેલ છે.

પોતાની કુંડળીમાં હવે કયો ગ્રહ લગ્નેશ કે પ્રમુખ હોઈ રૂઢર થયેલ છે તે સમજી લેઈ પોતાને લગતું કળ વાંચી લેવું.

લગ્નેશ ચંદ્ર કુંળ—(Moon Ruling)

ચંદ્ર કર્ક રાશિનો સ્વામિ છે. તેની અસર આકૃતિ, પોષણ ને નિભાવ કરવામાં છે. સંસાર ને ગૃહપ્રેમની પ્રકૃતિ મજબૂત છે, ને તેઓનું ચિત્ત કુટુંબ અને માથાપ પ્રત્યે વળેલું હોય છે. કલ્પના શક્તિ વધારે પોષાયેલ હોવાથી જીંદગી મુખ્ય ભાગ ભજવે છે. તેઓ ધર્મીજ્ઞ લાગણી વાળા ને નિર્બળ મનના હોવાથી નિરંતર તેમના સ્વભાવ ને વિચારો બદલાયાં કરે છે; ને તેઓમાં શક્તિ ને ખંતની ખામી હોય છે. તેઓમાં અનુભવ અને કામ કરવાની બુદ્ધિ હોય છે. કુંળવણીના પ્રમાણમાં તેઓ બુદ્ધા બુદ્ધા વિષયોને ગ્રહણ કરી શકે છે. આ મનુષ્યો સંસારી જીંદગી, ધર્મો, શાસ્ત્ર ને હુન્નરને લાયક છે. તેઓ સાવધ, સમજુ કંજુસાર્થના વક્ષણવાળા, ને દરેકમાં દીર્ઘ દ્રષ્ટિવાળા છે; જે તેઓ લાગણીઓ અને વૃત્તિઓ થી દોરવામાં જતા નથી તો તેઓ અનુભવી ને શક્તિવાંત હોય છે.

લગ્નેશ બુધ કુંળ. (Mercury Ruling)

કન્યા ને મિથુન રાશિનો સ્વામિ બુધ છે. તેની અસર મગજ ને જ્ઞાન તંતુઓ ઉપર હોય છે; ને ઇન્દ્રિયો કરતાં મન સાથેનો વધુ સંબંધ, આગ્રહ, સારી માનસિક શક્તિ, સ્મરણ શક્તિ, બુદ્ધિ, અનુકરનાપણું, બુદ્ધિ ને યુક્તિઓનું ફક્તરૂપપણું આપે છે. તેઓ વક્તા, વિવાદ કરનાર, વિચારવાંત ને વાત ચિત્તમાં ફેરવેલું હોય છે; પણ તેની સાથે તેઓ ખંદા, ગુસ્સાથી ભરેલ, અતડા ને કામથી દારૂગત રહેવાની ટેવવાળા હોય છે. સમગ્ર પ્રકૃતિ ભાગ્યેજ દુનિયામાં પ્રદર્શિત હોય છે, ને એક બાબુનો એવી હોય છે કે પોતાના પ્રીયમિત્રો પણ ગળથી શકતા નથી તેઓનું મન આલ્લાક હોવા છતાં સ્થિરતામાં અને ખંતમાં ખામીવાળું હોય છે. તેઓ ધણા વિષયોને એવી વખને સંભાળી શકે તેવા હોય છે; તેઓ ખીજ લોકોના ચિચાર ને સ્વભાવને મળતા થાય છે, ને રૂપાંતરથી સત્યને શોધી કાઢે છે. તેઓ વાંચન, લખાણ ને ભાષણના શોખિન હોય છે.

લગ્નેશ શુક્ર કુંળ (Venus Ruling.)

વૃષ ને તુલા રાશિનો સ્વામિ શુક્ર છે, આ ગ્રહ પ્રેમ ને સૌંદર્યતાનો અધિષ્ઠાતા હોવાથી સ્નેહવૃત્તિઓને મજબૂત કરી વ્યવહાર પ્રકૃતિને આલ્લાક ને મજબૂત બનાવે છે. તેઓ અંતરની લાગણીવાળા, સોખતને

લાયક, સગાં ને મિત્રોની કમ્પનીના શોખિન, માયાળુ ને શાન્ત સ્વભાવવાળા, સુધરેલ ને અનુકુળ હોય છે. તેઓ મોજમજલહ, આનંદ, વૈભવ, શાન્તિ ને સુખના ધણા શોખિન હોય છે; પણ તેઓએ તે આત્મતામાં રહેજ પ્રતિબંધ કે અંકુશ રાખવો જોઈએ. તેઓ સુંદરતા, આભુષાભુષા વાતાવરણ, વસ્ત્રો, ધરણી ને શૃંગારના શોખિન હોય છે; ને સ્વચ્છતા અને અનુકમતાની કિમ્મત સમજે છે. તેઓ જો દરકાર કરે છે તો ગાયન, સંગીત, હુન્નર ને કવિતાનું જ્ઞાન મેળવી શકે છે, સારું ભાગ્ય ને નાણાં સંપાદી થી જીવવાથી તેઓ ધંધાને અનુકુળ હોય છે, તેઓનો સ્વભાવ આનંદી, આશાવંત; સુશીળ હોય છે તેને લોકપ્રિયતા તથા બહુ મિત્રતા મેળવે છે. સૌંદર્યતા, પ્રેમ તથા ઘનનો ગ્રહ શુક્ર છે.

સૂર્યેશ સૂર્યકુળ (Sun Ruling)

સિંહ રાશિનો સ્વામિ સૂર્ય છે. તેની અસર શારીરિક ને માનસિક પ્રકૃતિને જીવન બળ અને તેજ આપવામાં છે. તેઓ માનવંત, સ્વાશ્રયી ને મજબૂત મનોબળવાળા હોય છે, ને કાર્યનું સારું પરિણામ લાવવાની ઇચ્છા ને લોભવાળા હોય છે. તેઓને તાબેદાર સ્થિતિ ભોગવવાને અણુ-ગમો હોય છે, ને દરેક કાર્યમાં તેઓ અગ્રેસર થવા ઇચ્છે છે; તેઓ કાર્યો અને મનુષ્યોની વ્યવસ્થા ને યોજના કરવાને શક્તિવંત હોય છે ને જોખમદારી ભરેલાં કાર્યોથી પાછા હઠતા નથી. તેઓ માયાળુ, દ્વંદ્વર અને સારાને વખાણુનાર ને નહારાને ધિક્કારનાર હોય છે. તેઓમાં વ્યવહાર ને પ્રેમાળ સ્વભાવ હોય છે, ને રહેઝાઝથી તેઓ મિત્રો ને સોજતીઓનું આદરપણું કરી શકે છે. તેઓ સુખશાંતિ, વૈભવ ને મોજ મજલહને ચ્હાનાર હોય છે- તેઓએ હૃદયની અને તૃણીની નિર્જળતા સાથે દોરવાઈ ન જવું જોઈએ.

સૂર્યેશ મંગલકુળ (Mars Ruling)

મેષ અને વૃશ્ચિક રાશિનો સ્વામિ મંગલ છે, અગ્નિ, બુધ્ધિ, ને પ્રસારણને માટે આ ગ્રહ છે; તેઓ જલદ, ચાલાક, સ્થિર, લાગણીવાળા, વેગવા સ્વતંત્રતા ને છુટાપણને ચ્હાનાર હોય છે; તેઓ પ્રતિબંધ, બંધન ને ઢીકરને સહન કરી શકતા નથી. તેઓ ઉદ્ધાર, સાદા તથા શારીરિક ને નૈતિક ખુલ્લા પણાને, ખ્હાદુરીને ને હિમ્મતને વખાણુનાર હોય છે. તેઓમાં આત્મબળ,

સ્વાશ્રય ને વાણી તથા કાર્યમાં આલાકી હોય છે. તેઓએ બહુ સાહસિક ને જાકી થવામાં સાવધાની રાખવી, કારણ કે તેઓમાં પહેલ કરી કંજીઓ શોધવાનું ને મનની ધારણા પૂર્ણ કરવાનું વધણ હોય છે; કે જેથી તેઓને ઘણી ઉપાધિઓ વેઠવી પડે છે. તેઓ ઘણા અભિમાની, સ્હેજમાં અપમાન માનનાર ને ઉશ્કેરાયેલ સ્થિતિમાં શાંતિ તથા જાતકાણુ મેળવવામાં અસમર્થ હોય છે; તેઓ આલાકી, અને જોરસાથી સ્વરૂપ સમયમાં બહુ કામ કરનાર હોય છે, ને વિનયને સેવવાથી અનુભવી થાય છે.

હનુમેશ ગુરુકુળ (Jupiter Ruling)

ધન ને મીન રાશિનો સ્વામિ ગુરુ છે. તે ગ્રહ આ મનુષ્યોને આશાવાંત, ઉદાર ને આનંદી સ્વભાવ બક્ષે છે, કે જેથી તેઓ લોકપ્રીયતા ને ઘણા મિત્રો મેળવી શકે છે. તેઓ લોકોની સહાયતા ને પ્રશંસા મેળવે છે; તેઓ પરોપકારી, ઉદાર, માયાળુ, લાયકને મદદ કરનાર તથા યોગ્ય કારણોને સહાય આપનાર હોય છે. તેઓ કાયદા, સત્તા હુકમ ને રીત રિવાજોના નિયમોને માન આપનાર હોય છે, ને અસબ્યતા, અનાડીપણું, કુસંપ નઠારી આદિ ને નઠારા વિચારોને ધિક્કારે છે. તેઓ ખાલ્લાકૃતિમાં ને સંકલ્પોમાં પણ સૌંદર્યતાને માન આપનાર હોય છે; તેઓ જીવસાવાળા, ઝનુની ને વિશ્વાસપાત્ર હોય છે. તેઓ કાયદા ને ધર્મને માન આપનાર હોય છે ધાર્મિક, ક્રિયાવાંત, સભ્ય ને શિષ્ટાચારથી સ્હેજ બંધાયેલ હોય છે. તેઓ ધર્મ ને તત્વજ્ઞાન મેળવી શકે છે.

હનુમેશ શનિકુળ (Saturn Ruling.)

મકર અને કુંભરાશિનો સ્વામિ શનિ છે. તે ગંભીર વિચારવાંત ને સ્વસ્થ સ્વભાવ આપે છે. આ ગ્રહ વૃદ્ધાવસ્થામાં અસર કરનાર હોવાથી તેનું કુળ યુવાવસ્થા જતા સુધી જણાતું નથી. તેઓ જાતકાણુ રાખનાર, અતડા ને પ્રતિબંધવાળા, કંજીસ, સમજી ને સાવધ હોય છે; તેઓ મજબૂત મનોબળવાળા, ધીરજવાન, ખંતિલા, લોભી, શાંતતાવાળા, નિર્મળ ને હુમલાને અટકાવી શકનાર હોય છે. તેઓ ક્વચિત્ ઉદારતા અને આનંદની ખામીવાળા હોય છે હતાસીન હોય છે. તેઓ વ્યવહારમાં કઠણ ને હાસ્ય વિનોદ તથા મજકરીની કિમત જાણનાર હોય છે; ને પ્રસંગે કરી ખતાવે છે. તેઓ અનુભવી હોય આલાકીથી ને કંજીસાધથી માણસો ને કાર્યોની વ્યવસ્થા કરી શકે છે. તેઓ દીર્ઘદષ્ટિવાળા યુક્તિઓ અને યોજનાઓને

ધડનાર ને તેને અમલમાં મુકવાને દીર્ઘ સમય ગાળનાર હોય છે. આગ્રહ જાતિ કાણુ, ડહાપણુ, ધૈર્યતા, જીતેન્દ્રિયતા, કંજુસાઇ, મન શક્તિ ને સત્યાસત્યની નિર્ણયતાના પાઠને શિખવે છે; ને દરેક કાર્યમાં દીઘ ને પ્રતિબંધ નાંખે છે.

લગ્નેશ હર્ષાસક્ષળ (Uranus Ruling.)

કુંભરાશિના સ્વામિ તરીકે યુરેનસ અથવા હર્ષદ પણુ ગણેલ છે. આ મહના સ્વાશ્રયી દૃઢ સ્વભાવમાં કુદરતના સર્વ ગુણો પોષાય છે, ને તે મજબૂત તથા મૂળતત્વોથી ભરેલી બુદ્ધિને આપે છે. બીજાના વિચારો ન લેતાં પોતાનાજ વિચારો ધડી કાઢી તે પ્રમાણે વર્તે છે. તેઓ શાસ્ત્રી, તત્ત્વજ્ઞાની, ને વિદ્વાન હોય છે. તેઓમાં જુસ્સો, શક્તિ, ઝંનુન ને એકનિશ્ચયતા હોય છે, ને તેઓ આકર્ષણ કરનાર મનુષ્ય કે કારણની ખાતર મહાન ઝંનુની બને છે. તેઓ મજબૂત મનોબળવાળા હોવાથી ચાલાકીથી સખ્ત મ્હેનત કરનાર હોય છે. તેઓ સ્વતંત્રતાને મ્હાનાર, અને નિયમો, પ્રતિબંધન ને જીના રીત રિવાજને ધિક્કારનાર તથા તોડનાર હોય છે. તેઓ પોતાના મનમાં અગ્રેસર હોઇ બીજાઓને હુકમને તાબે કરી શકેછે, તથા જોખમદારી ંડોરે છે. તેઓ ગુપ્ત શાસ્ત્રના શોખિન હોય છે. આ ગ્રહ વિચિત્ર, અને અસાધારણ અનુભવો ઉત્પન્ન કરી જીંદગીમાં સારા અને નરસા અકરમાત ફેરફારો એકાએક લાવી મૂકે છે.

લગ્નેશ નેપચ્યુનક્ષ: (Neptune Ruling)

મીન રાશિના સ્વામિ તરીકે નેપચ્યુનને પણુ ગણેલ છે, આ ગ્રહની સત્તા હજી કાઇથી પણુ બરોબર જણાઈ નથી, છતાં તે લાગણી ને અધ્યાત્મિક બાજીને અસર કરે છે; તે ધણું કરીને અધ્યાત્મિક અને યોગ જ્ઞાનના અનુભવો ઉત્પન્ન કરે છે, જેવાં કે પ્રખ્યાત સ્વપ્નો, શુદ્ધ સંકલ્પો, અંતર્જ્ઞાન, લાગણી, દ્વિતિય દ્રષ્ટિ, વિચારોનું ઉલટ સુલટપણું, વિગેરે; તેઓમાં આ અને બીજા તેવા વિષયો તરફનું વલણ ને કવચિત્ સંગીત ને હુન્નરનો શોખ ને હૃદયારનો વૈભવ હોય છે. તેઓ ચીકણા, સમજી ને નિર્બલ મનના હોય છે. તેઓનો સારો ને માયાળુ સ્વભાવ હોય છે; તેઓ અડચણોથી દૂર રહેવાની ઇચ્છાવાલા અને અદૃઢ હોવાના સંભવવાલા હોય છે.

સ્થાનગત લગ્નેશ કુંળ: (Ruler's House Positions)

લગ્નગત લગ્નેશ કુંળ:*(Ruler in First)

લગ્નેશ લગ્નમાં હોય તો ભાગ્યશાળી વર્તન અને ખનાવોવાળી જીંદગી હોય છે. લગ્નેશની પ્રગળ સત્તા અહીં ગણેલ છે; ને તેમાં વિદ્યોને અડચણો હોવાનો સંભવ હોતો નથી; ખીજાઓ કરતાં આ મનુષ્યો મજબૂત વલણુના ને અસાધારણ ગુણવાળા હોય છે. જાતથી અને સંબંધી મનુષ્યોના કૃત્યોથી ઉત્પન્ન થયેલ જીંદગીમાં રક્ષરની અસર સ્પષ્ટ રીતે જણાઈ આવે છે. જો તમે લગ્નેશના સ્વભાવને બરાબર સમજો તો પછી તે થકી ઉત્પન્ન થતી અસરને અનુકુલ થવામાં તૈયાર થયેલા હો છો; તેથી ઉપસક અસર યુવાવસ્થામાં ને સંપૂર્ણ અસર વૃદ્ધાવસ્થામાં થતી હોવાથી આખો સ્વભાવ એકદમ સમજી શકાય તેમ હોતું નથી.

દ્વિતીય સ્થાનગત લગ્નેશકુંળ:+(Ruler in Second)

ખીજા સ્થાનમાં પડેલ લગ્નેશ ધનની ખામતો અને ધન તથા માલકીને લગતા દરેક પ્રશ્નોને વિશિષ્ટપણે આગળ લાવે છે. તેઓને પૈસાની ખામતમાં ચિંતાઓ હોય છે; ને સ્વેચ્છાથી અથવા સ્થિતિને લીધે આવી પડેલ ફરજથી તેઓ ધનની ખામતમાં બહુજ સ્વાર્થિ હોય છે. ધણું કરીને આ યોગ સ્થેજ ભાગ્યશાળી છે; ને આ મનુષ્યો લગ્નેશ અને લગ્નેશની રાશિના પ્રમાણુવાળા મનુષ્યો અને ધંધાદ્વારા ધન મેળવનાર હોય છે; લગ્નેશના ઉપરની શુભાશુભ દ્રષ્ટિના પ્રમાણુમાં ધનમાં ચઢતી ને પડતી થાય છે. આ યોગ મનોબળ તૃષ્ણા ને લાગણીઓને મજબૂત ખનાવે છે.

* લગ્નાધિપતિર્લગ્ને । નીરોગં દીર્ઘજીવિતં કુરુતે ॥

અતિચલમદનપતિર્વા । મૂલામલમન્વિતં લાભમ્ ॥ ૧ ॥

જો લગ્નેશ લગ્નમાં હોય છે તો તે મનુષ્ય નિરોગી, દીર્ઘ જીવી, બલવાન ને જમીનના લાભવાળો હોય છે.

+ લગ્નપતિર્ધનમુચ્ચને, ધનવંતં વિપુલજીવિતં કુરુતે

અતિચલમદનપ્રતાપિ । મૂલામ વા સુધર્મતાતિ તનુ ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ ધનમાં પડેલ હોય છે, તો તે મનુષ્ય ધનાઢ્ય, દીર્ઘજીવી, બળવાન ને ધર જમીનનો લાભ મેળવનાર થાય છે.

ત્રીતીયસ્થાન ગત લગ્નેશ કુળઃ ÷ Ruler in Thirdy

લગ્નેશ ત્રીજા સ્થાનમાં પડેલ હોય તો તેઓની ક્ષુદ્ધિ ને વિચારે ધણીજ ચાકાક હોય છે; અને તેઓના ધંધા, રમુજો ને ધૂનો બીજી ક્ષાંતપણ રીતે ન હોતાં મનને લગતી હોય છે; તેઓને પુસ્તકો, લખાણો, કામગીરી, દસ્તાવેજો ધણી ઉપયોગી નિવડે છે; તેઓમાં કવચિત્ બહુ વાંચન, બહુ લખાણ ને બહુ અભ્યાસ હોય છે. આ મનુષ્યો ધણી ને મુખત્વે નાની મુસાફરીઓ કરે છે. તેઓ વારંવાર વધુ પત્રવ્યવહાર કરનાર અને વારંવાર વિચારોના ફેરફારો કરનાર હોય છે. તેઓ કુટુંબી બંધનથી બંધાયેલ હોય છે, અને બાઈઓ કે બહેનો અસ્પર્શ મળતા મહત્તા પ્રમાણમાં પ્રતિકુલ અથવા અનુકુલ હોય છે.

ચતુર્થ સ્થાનગત લગ્નેશ કુળઃ÷(Ruler in Fourth)

લગ્નેશ ચોથા સ્થાનમાં પડેલ હોય તો તે મનુષ્યો સંસારી ને ઘર સમ્બંધી બંધનથી પ્રથમાવસ્થામાં બંધાયેલ હોય છે. તેઓ માતાપિતા સાથે ગાઢ સંબંધવાળા હોય છે, તેમાં મુખત્વે માતા તેની જીંદગી ઉપર ધણીજ અસર કરે છે, જો તેમ નથી થતું તો પછી આગળ પાછળની સ્થિતિ તેઓને ગભરાવી મૂકે છે, ને તે મધ્યાવસ્થા પસાર થતા સુધી છુટા પડતા દેતી નથી. આ યોગ જમીન અને જમીનને લગતા ધંધા માટે સારો છે. વૃદ્ધાવસ્થા થતા સુધી આ યોગની અસર પ્રબળ હોતી નથી. તેઓ હેવટની જીંદગીમાં યોગજ્ઞાનને મેળવે છે, અને અસાધારણ અનુભવોને ભોગવે છે.

× સહજગતો લગ્નપતિઃ । સર્વેષુ પ્રવરમિત્રપરિકલિતં ॥

ધર્મરતં દાતારં । શૂરં સર્વલં કરોતી નરં ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ ત્રીજો પડેલ હોય તો મનુષ્ય સારા ભાંડુ ને મિત્રવાળો, તથા ધર્મિષ્ઠ, દાતાર, શૂરવીર ને બળવાન થાય છે.

+ લગ્નેશે તુર્યગતે । નૃપમિત્રમંત્રણુર જીવિતં કુરુતે

સ્તિગંધપિતરં પિત્તો મેક્તમબંદુભોજનં કુરુતે ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ ચોથો હોય તો તે મનુષ્ય રાજ્યપ્રિય, દીર્ઘજીવી, માતૃપિતૃ સ્નેહ ને ભક્તિવાળો તથા મિતાહારી હોય છે.

પાંચમ સ્થાનગત લગ્નેશ કુળ +. (Ruler in Fifth)

લગ્નેશ પાંચમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યો આનંદી, સુશીલ ને માયાળુ હોય છે. બીજા કોઇપણ કારણવિના મોજ મગ્નહની ખાતર તેઓના ધંધા ને રમતગમતો હોય છે, કે જેમાંથી તેઓ ખુબજ જીંદગીનાં વૈભવસુખનો ખરો આનંદ મેળવે છે. કવચિત્ આ મનુષ્યો સંગીત, હુન્નર ને રંગભૂમિને લગતા ધંધા કરેછે, કે જેથી બીજાઓને આનંદ મળે છે. તેઓએ આનંદમાં ને ઇન્દ્રિયસ્વાદમાં ખુબ હલપાર જવામાં સાવધ-ગીરી રાખવી. તેઓ છોકરામાં સ્વાર્થવાળા ને છોકરાંના શોખિન હોય છે. આ મનુષ્ય સંસારીદશામાં સદ્ગાથી, રમતગમતથી, લોટરી કે સરતોથી લાભ મેળવે છે; ને નઠારી દશામાં તેજ કારણથી ખુબ પણ છે.

ષષ્ઠ સ્થાનગત લગ્નેશ કુળ. +(Ruler in Sixth)

લગ્નેશ જો છઠે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યો મોટી અથવા નાની નોકરી કરવાથી સુખી થાય છે. તેઓના હાથ નીચે બીજા કામ કરનાર મનુષ્ય હોય છે, કે જેમને મેનેજ કરવામાં તેઓ શક્તિવંત હોય છે. આ યોગ હુકમી પુરૂષો કરતાં નોકરી કરનાર માટે ધણો સારો છે; જો તેઓ પોતાના કામમાં બીજાને મેનેજર કે લાગીદાર બનાવે છે, અને એકલા કામ કરવા કરતાં બીજાના હાથ નીચે રહીને કામ કરે છે, તો ખુબ વિજયી નિવડે છે; ને આ હકીકત ધંધા અને વ્યાપારબંનેમાં લાગુ પડે છે. આ યોગ ધણું કરીને સરકારી નોકરને અથવા મોટી પેઢીઓમાં કામ કરનારને અથવા પરતંત્ર મનુષ્યોને હોય છે. તેઓને એવી તો માંદગી પ્રાપ્ત થાય છે કે જેથી તે તેઓ પોતાના ધંધામાં ટીક ને કમનશીબને વેઠે છે.

+ પંચમગે લગ્નપતૌ । સુતસત્વાંગમીશ્વરં ચિદિતં ॥

बहुजीवितं सुगीतं । सुकर्मनिरतं सुतं कुरुते ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ પાંચમે હોય છે તો તે મનુષ્ય પ્રખ્યાત જીવનવાળા, દીર્ઘ જીવી, સંતાન ને સાયતાવાળા ને સદ્કર્મકર્તા પુત્રોવાલો હોય છે.

x रिपुमुक्ते लग्नेशे । नीरोगं भूमिलाभं च ॥

सबलं कृपणं चनिनमरिग्रं सुकर्मपक्षान्वितं कुरुते ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ છઠે પડેલ હોય તો તે મનુષ્ય નિરોગી, જમીનના લાભ વાળો, બળવાન, કૃપણ, ધનવાન, શત્રુને જીતનાર, સદ્કર્મ કરનાર ને પક્ષ-વાળો હોય છે.

સપ્તમ સ્થાનગત લગ્નેશ કુંળ. + (Ruler in Seventh)

લગ્નેશ સાતમે પડેલ હોય તો તે મનુષ્યો ન્યૂનાધિક પ્રમાણમાં પૃથ્વીકમાં આવે છે. તેઓને ધણા મિત્રો ને ઓળખાણો થાય છે; અને જો તેઓ પૃથ્વીકમાં આવી શકાય. તેવા ધંધાઓ કરે છે તો જરૂર ભાગ્યશાળી થાય છે. આ યોગને લીધે તેઓ પ્રતિભતિ (સ્ત્રીઓ હોય તો પુરૂષો ને પુરૂષો હોય તો સ્ત્રીઓ) નું આકર્ષણ કરી તેઓની પ્રીતિ મેળવે છે. તેઓ લગ્ન કરવાના વલણવાળા ને ભાગ્યેજ કુંવારા રહેનાર હોય છે. તેઓ ધંધામાં કે ખીજ હરકોઈ કાર્યોમાં એકલા કામ કરવા કરતાં ભાગીદારીથી કે કંપનીમાં કામ કરવાથી સુખી થાય છે; તેઓ રહેલાઈથી હરકોઈ મનુષ્યને આકર્ષી તેની સાથે અનુકૂલતાથી વર્તનાર હોય છે; પણ તેઓને નબળા દશામાં શત્રુઓ થાય છે; ને વિરોધ, હરીફાઈ, અદેખાઈ ને કલેશ સહન કરવો પડે છે.

અષ્ટમ સ્થાનગત લગ્નેશકુંળ + (Ruler in Eighth)

લગ્નેશ જો આઠમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યોની બાહ્યાવસ્થામાં અને મુખ્યત્વે નઠારી દશામાં તખીયત ધણી બગડે છે; જો આ સમય ક્ષતેહમંદ ઉતરી જાય છે તો તે જીવસાને, શરીરના બળને, આકાંક્ષાને, અને ઝનુનને વધારે છે. તેઓ ભાગીદારીથી કે ખીજ રીતે ખીજઓની સાથે જોડાવાથી; ને જો પરણેલ હોય છે તો લગ્નથી લાભ મેળવે છે; તેઓને વારસાથી ધન મળવાનો ખાસ સંભવ છે. તેઓને વીલ અથવા મરનારની મીઠકત સાથે બહુજ સંબંધ હોય છે, ને કોઈ સગા કે મિત્રનું મરણ

+ પ્રથમપતૈસસમગે । તેજસ્વીશીતવાન્મ વેપુરુષઃ ॥

તજ્ઞાર્યા પિસુક્ષીકા । તેજઃ કલિતા સુરુપા ચ ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ સાતમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્ય તેજસ્વી ને શાંત હોય છે અને તેની સ્ત્રી સુશીલ, તેજસ્વી ને સુરૂપ હોય છે.

+ હમ્પતાવટમગે । કૂતનો ધનસંચકસ્તુદીર્ઘાયુઃ ॥

કૂરેલેષ્વરેકાળઃ । સૌમ્યૈઃ પુરુષો મવેસૌ મ્યઃ ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ આઠમે પડેલ હોય છે, તો મનુષ્ય કૃપણ, ધનાઢ્ય ને દીર્ઘાયુષી થાય છે. પાપગ્રહ હોય છે તો કાણો ને શુભ ગ્રહો હોય છે તો સુશીલ થાય છે.

તેઓના ઉપર બહુજ અસર કરે છે, ને ઘણીરીતે તેઓ મરણને લગતાં કાર્યોના સમ્બંધમાં આવે છે. તેઓ અધ્યાત્મજ્ઞાની ને ગુપ્ત શાસ્ત્રના શોખિન હોય છે; અને ધર્મ કે મરી ગયેલના સમ્બંધમાં તેઓને અસાધારણ અનુભવો મળે છે. સર્જન કે રસાયણશાસ્ત્રી કે મુઠ્ઠાં ઊચકનારને માટે આ યોગ સારો છે.

નવમસ્થાનગત લગ્નેશકુળ. + (Ruler in Ninth)

લગ્નેશ નવમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યો જીંદગીના કાષ્ઠપણ સમયે ધર્મના વલણવાળા થાય છે, ને ધર્મ કે મંદિરના સમ્બંધવાળા મનુષ્યોના સહવાસમાં આવે છે. તેઓ તત્ત્વજ્ઞાની અથવા કાષ્ઠ ગંભીર વિષયના શોખિન હોય છે. તેઓ જાતના અગર ખીજના સમ્બંધના કારણે અંધકર્તાપણાના કાર્યોમાં ગુંથાયેલ હોય છે. તેઓ ઘણી મુસાફરીઓ કરે છે, ને દરીયા કે વ્હાણુને લગતાં કામકાળેના સમ્બંધવાળા હોય છે. તેઓ શોધની ખાતર દરિઆઈ સફરો પણ કરે છે. આ યોગ મનને ફળવે છે તથા વિદ્યા ને ડહાપણને આપે છે.

દશમ સ્થાનગત લગ્નેશકુળ. + (Ruler in Tenth)

લગ્નેશ દશમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યો લોભી, ચઢતીની આકાંક્ષાવાલા, સાહસિક, ને સત્તા ભોગવવાને તથા પ્રસંશા મેળવવાને આતુર હોય છે, ને તેમ કરવાથી તેઓ વિજયી નિવડે છે. તેઓ પ્રયત્નના પ્રમાણમાં જીંદગીમાં ચઢતી કરી માન, આખર, પ્રતિષ્ઠા ને કીર્તિ મેળવે છે. તેઓ પોતાનાથી ઘરડા અને મનુષ્યોની ધધામાં, વ્યાપારમાં કે વ્યવહારમાં જે મોટી સ્થિતિવાળા હોય છે, તેવા મનુષ્યોની કૃપા મેળવે છે; અને તેઓના સમ્બંધદ્વારા ધન ને આનંદ મેળવે છે; વિજય અને પ્રાપ્તવ્ય માટે.

+ મૂર્તિપતિર્યદિનવમે । તદ્વા મવતિ પ્રચુરર્વાધવઃ સુકૃતી ॥

સમમિત્રસ્તુ સુશીલઃ ॥ સુકૃતીરઘ્વાતઃ સુતેજસ્વી ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ નવમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યને ઘણા બાંધવો હોય છે. તે સુકર્મ કરનાર, સમાન મિત્રવાળો, સુશીલ, વિખ્યાત ને તેજસ્વી હોય છે.

x પ્રથમેશો વજ્રમસ્થો । નૃપલાભો પંડિતઃ સુશીલઃ ॥

ગુરુમાત્રપૂજનમતિ । નૃપપ્રસિદ્ધો મવતિ ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ દશમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્ય રાજથી લાભ મેળવનાર, પંડિત, સુશીલ, મોટાને પૂજનાર ને રાજ જેવો પ્રસિદ્ધ હોય છે.

ધણા પ્રસંગો તેઓને પ્રાપ્ત થાય છે, અને જો તેઓ દીર્ઘજીવી હોય છે તો જીવંતમાં ધણું કરી શકે છે. કવચિત્ આ યોગ પિતાની સાથે ગાઢ સંબંધ અને આકૃતિ, સ્વભાવ કે ધંધાનું મળતાપણું બતાવે છે.

એકાદશમ સ્થાનગત લગ્નેશકુળ+ (Ruler in Eleventh)

લગ્નેશ જો અગ્નિઆરમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યોને ધણા મિત્રોનું ઓળખાણ હોય છે, તથા પોતાના મંડલમાં પ્રીયતા મેળવે છે; તેઓ ક્ષત્રીના શશિને યોગ્ય પુરોષોની મિત્રતા મેળવે છે. મિત્રો ધણાજ અનુકુળ ને સારા મિત્રો ત્યારે મદદ કરવાને તૈયાર હોય છે; ને તે તેઓદ્વારા આનંદ અને લાભ મેળવે છે. પણ તેઓએ મિત્રો કરવામાં સાવધાની રાખવી જરૂરનું છે, કારણ કે નબળી દશામાં મિત્રોદ્વારા હાનિ થાય છે. મિત્રો એક અથવા બીજી રીતે તેઓના ઉપર અસર કરે છે. તેઓ સ્હેજ લોભી ને વિજય તથા માનની આકાંક્ષાવાળા ને તૃષ્ણાઓની તૃપ્તિ પામનાર હોય છે.

દ્વાદશમ સ્થાનગત લગ્નેશકુળ. ÷ (Ruler in Twelfth.)

લગ્નેશ આરમે પડેલ હોય છે તો તે યોગ સંપૂર્ણ રીતે સારો નથી, કારણ કે નબળી દશામાં ઠગાઈ, શત્રુતા, પ્રપંચ ને અદેખાધર્મી તેઓને ભોગવવું પડે છે; જે કમનશીબો ને દુઃખો આ યોગથી થાય છે તે આકસ્મિક દુઃખ અને અકલ્પિત હોવાથી ન જાણી શકાય તેવાં અને ભયંકર હોય છે. ઘણી ખરી વખત તે સમજ શક્તિની ખામીથી થયેલ અને જાતનાં ઉત્પન્ન કરેલ હોય છે; ને તેટલાજ કારણથી આધાર,

+ . एकादशस्थतनुपः । सुजीवितंसमन्वितं विदितं ॥

तेजःकलितं कुरुते । पुरुषंलग्नं स्यादिति कदापि ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ લાભમાં પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્યનું જીવિત સુખી હોય છે. તે તેજસ્વી ને સ્ત્રીવાળો હોય છે.

+ द्वादशमे भूर्तिपतौ । कटुकवत्कर्मपरोदशुभो वीचः ॥

માની સહગોત્રીમીઃ । વિદેશગો મુક્તધનઃ ॥ ૧ ॥

લગ્નેશ આરમે પડેલ હોય છે તો તે મનુષ્ય કટુકની માફક કામ કરનાર, અશુભ, નીચ, માની, સહગોત્ર, વિદેશ ભોગવનાર ને ધનને ઉઘાવનાર હોય છે.

જાતિ વિનાશક (Self-undoing) કહેવાય છે; જીંદગીમાં તેઓની આશાઓ નિષ્ફળ નિવડે છે, ને તેઓને મરજીથી અથવા મરજી વિરૂદ્ધ બંધન કે એકાંત વાસ ભોગવવો પડે છે. તેઓને જીકા અપવાદ, જીકા મિત્રો ને કેદનો જીકો બંધ હોય છે. આવી દશામાં તેઓને જોઈતી મદદ અને આશ્રય મળે છે; અને તેઓ દયાળુ ને દાનેશ્વરી હોવાથી ખીજાઓને મદદ કરવામાં ખુશી હોય છે. તેઓ ધાર્મિક ને ગુપ્ત શાસ્ત્રના વલણવાળા હોય છે, ને ગુપ્ત મંડળીઓમાં અને ગુપ્તતા ભરેલાં કાર્યોમાં જોડાય છે—તેઓની જીંદગીમાં અકસ્મિત બનાવો બને છે.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્નેશ રૂળ (બળવાન કે શુભ દ્રષ્ટ)

મેષ—સ્વતંત્ર, લોભી, સ્વચ્છંદી ને બુદ્ધિશાળી.

વૃષ—ગંભીર, સ્વાશ્રયી, મહેનતુ, સહનશીલ, દરકારવાળો ને વિચિત્ર.

મિથુન—કલ્પના કરનાર, અભ્યાસી, ઈર્ષ્ય સ્વાદ કરનાર, કાળજીવંત, અંતર્યામી.

કર્ક—દુરાગ્રહી, કાળજીવાળો, યોગી, સાવધ.

સિંહ—ઉદાર, ખંતીલો, યોગક, એક નિશ્ચયી, સત્તાવાન.

કન્યા—વિચારવંત, સારાસાર જાણીકાર, ઉદ્યમી, વિશ્રાન્તિ મ્હાનાર ને સુધરેલ.

તુલા—સંપત્તિ મ્હાનાર, સમજી, વિચારવંત, કલ્પક.

મશ્વિક—અભિમાની, અદ્વેષી, દઢ, સંયમ કરનાર, દયાળુ

ધન—દાન કરનાર, લોભી, માનવંત, સ્વાશ્રયી, ભવિષ્યવેત્તા.

મકર—ખંતિલો, અનુભવી, ગણતરી કરનાર, કારણ સમજનાર ને ધાર્મિક.

કુંભ—દયાળુ, દીલોજન, વિશ્વાસુ, પ્રમાણિક ને બુદ્ધિવંત.

મીન—પદ્ધતિને મ્હાનાર, ગ્રહણ કરનાર, ધાર્મિક, વિનયી, ને ન્યાયી.

દ્વાદશ રાશિગત લગ્નેશ રૂળ (નિર્બલ કે પાપદ્રષ્ટ)

મેષ—જીરસાદાર, ઉતાવળીયો, હઠીલો, સાગણીવાલો ને ઉદાર.

વૃષ—હઠીલો, દ્વેષી, આળસુ, દુરાગ્રહી ને અભિમાની

મિથુન—મિથ્યાભિમાની, ધૈર્ય રહિત, અસ્થિર, ચીઠીયો, તરંગી ને છોકરવાદ.

કર્ક—સાગણીવંત, અનહદ કાળજીવાળો.

સિંહ—અનહદ શક્તિવંત, અભિમાની, હુકમી, વિષયી, ખર્ચાળુ.

કન્યા—સ્વાર્થિ, હૃદયારની ટીકા કરનાર, ઠગાઇ જાય તેવો, બહીકણુ, વૈર વાળો.

તુષા—સ્વભાવસ્થાવાળો, તરંગી, છુટા પડનાર, બહીકણુ ને ખાયલો.

વૃશ્ચિક—વૈર લેનાર, દુરાગ્રહી, અભિમાની, અદેખો ને ઠગ.

ધન—ચીઠીયો, માથે લેનાર, ઉદ્ધત ને સ્વતંત્ર વિચારવંત.

મકર—બહુ ખદો, દગલખાજ, અવિશ્વાસુ, અપ્રમાણિક ને મૂર્ખ.

કુંભ—અનિયમિત, વિવહલ, ઐતિહાસિક, યુક્તિખાજ ને પેચી.

મીન—આળસુ, અવિશ્વાસુ, નાજુક, સમયમૂલ્યક, દીર્ઘસૂત્રી.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં રૂલરનું અને તેનાં સ્થાન તથા રાશિપરત્વે ફળ છે.

લગ્નેશ હમેશાં રૂલર હોય છે, ને કવચિત્ કુંડળીમાં રહેત પ્રબળ ગ્રહ પણ રૂલર થાય છે.

રૂલર યા લગ્નેશ પોતાના શીલના પ્રમાણમાં ફળને આપે છે રાશિ અને સ્થાનના પ્રમાણમાં પણ ફળને દર્શાવે છે. દરેકે પોતાનો રૂલર સમજી લેઈ, ફળને વાંચી લેવું.

ત્રતીય વિભાગ.

Section C.

રવિ, ચંદ્ર અને સૂર્ય એ ત્રિપુટીનું અને તેના સગતા સગતગત (રાષ્ટ્રકીર્તિ) અને સગતેશ (રેલીંગ) ગ્રહોના કક્ષનું વર્ણન પાછળ દ્વિતીય વિભાગમાં કરવામાં આવેલું છે. અને આ વિભાગમાં બાકી રહેલા મુખ્ય પાંચ ગ્રહો તથા મુરેનસ ને નેપ્ચ્યુનના રાશિપરત્વેના કક્ષનું વર્ણન કરવામાં આવેલું છે.

હવે તે ગ્રહો કઈ કઈ રાશિમાં છે તે ખોતાના જન્મની સાધનું પંચાંગમાં ફક્ત એક દ્રષ્ટિ માત્રના સામાન્ય પ્રયત્ન કરવાથી સમજાશે.

આ ક્ષત્ર મુખ્યત્વે કરીને સાધન રાશિ પ્રમાણે દર્શાવેલું છે, તેથી સાધન પંચાંગમાં તે ગ્રહોમાં કઈપણ ફેરફાર કરવાની જરૂર નથી, પણ નિશ્ચય પંચાંગમાં જન્મ દિવસના ગ્રહોના રાશિ અંશમાં આસરે ૨૨ અંશનો ઉમેરો કરવાથી જે રાશિ આવે તેને સાધન સમજી તેનાં લખવામાં આવેલાં ફોને વાંચી સમજી લેવાં—

જો કે નેપ્ચ્યુન, હર્શલ, શનિ, ગુરુ, મંગળ વિગેરે ગ્રહોની રાશિઓ ધણે લાંબે સમયે બદલાતી હોવાથી તે કઈ કઈ રાશિઓમાં આવેલા છે તે સહેલાઈથી જાણી શકાય છે, અને બુધ તથા શુક્ર વધારે મતિવાળા હોવાથી તેમની રાશિ એકદમ પકડી શકાતી નથી, પણ રવિથી બુધ ૨૬ અંશ અને શુક્ર ૪૫ અંશ કરતાં વધારે દૂર કદી જતા નથી; તેથી તેમની રાશિઓ પણ સૂર્યની રાશિના પ્રમાણમાં અનુમાનથી કહી શકાય છે.

ગ્રહોનાં સ્થાન પરત્વે જે ફળ મળે છે તેના કરતાં આ રાશિ પરત્વેનાં ફળ ઉતરતા દરજ્જાનાં છે તે ખાસ લક્ષ્યમાં રાખવું.

રાશિ ફળમાં સ્થાનની અસર મુખ્ય થતી હોવાથી રાશિફળના ચાર ભેદ નીચે પ્રમાણે બતાવેલા છે:—

રાશિફળ + સ્થાન ફળ = રાશિફળ પરિણામ.

(૧) મૈષ + નેષ = મધ્યમ.

(૨) મૈષ + મૈષ્ટ્ર = વધારે સારું.

(૩) નેષ + મૈષ = કંઈક સારું.

(૪) નેષ + નેષ = વધારે ખરાબ.

રાશિ પરત્વે લખેલાં ફળો તેજસ્થાન પ્રદત્તવેનાં ફળ છે એમ સમજીને વાંચવાથી વધારે સુગમ પૂર્વિકાંર્થે મેષરાશિ=પહેલું સ્થાન, વૃષભ= બીજું સ્થાન, અને તે પ્રમાણે મિથુન વિગેરે રાશિઓ માટે ગણી લેવું.

શનિ અને ગુરુનો સંબંધ સાધારણ રીતે નસીબ સાથે હોય છે, એટલે તેઓ આબુખાબુની સ્થિતિ અને પ્રસંગોને અસર કરે છે. મંગળ અને શુક્રની અસર મુખ્યત્વે કરીને સ્વભાવ, શક્તિ તથા વૈભવ વિગેરે ઉપર થાય છે. બુધની અસર સામાન્ય શક્તિ, અથવા ગોચરતા ઉપર હોય છે.

નેપચ્યુન (૧૪) વર્ષ ને ચુરેનસ (૭) વર્ષ લગભગ એકરાશિમાં રહે છે, તેથી આ બંનેનું ફળ જે સમયમાં જન્મેલ દરેક મનુષ્યને માટે એકજ હોય એમ સમજવું એ ભૂલ છે. પરંતુ તેની સામાન્ય અસર તો તે સમયને માટે મળતી હોય છે; જો તેમને ખ્રીજ ગ્રહોની મદદ મળે છે તો તેની સંપૂર્ણ અસર થાય છે. નહીંતર રહેજ તેનો અવિભાવ દરેકમાં હોય છે.

શનિ (૨૧) વર્ષ, ગુરુ (૧) વર્ષ, મંગળ કવચિત (૬) માસ એક રાશિમાં રહે છે. આ ગ્રહો માટે પણ ઉપર મુજબ પુલના કરવી.

પરિચ્છેદ ૧૭. Chapter XVII

દ્વાદશ રાશિગત નેપચ્યુન ફલ.

“ The Neptune in the Twelve Signs.”

મેષગત નેપચ્યુન ફળ: (Neptune in Aries)

મેષ રાશિમાં રહેલ નેપચ્યુન લગ્નની રાશિના પ્રમાણમાં વૃત્તિઓને, ઇન્દ્રિયોને અને લાગણીઓને સારા કે નરસા ફળને માટે સતેજ કરે છે. આ વખતમાં જન્મેલ મનુષ્યોને ગૃહાર્થવાળા અનુભવો અને માન્યતા હોય છે; તથા મુસાફરીની ખાતરજ મુસાફરી, દયા, દાન, ઉદારતા અને ધાર્મિક વૃત્તિ મુખ્યત્વે કરીને હોય છે. તેઓ જાતિ બલ વાપરનાર, સ્વચ્છંદી, જુસ્સાદાર, આગળ પડનાર તથા ધમાચકડી કરી મુકનાર હોય છે. તેઓનું શરીર સુંદર, મધ્યમ કદ અને ચહેરા શીઠા હોય છે.

વૃષભગત નેપચ્યુન ક્ષત્ર: (Neptune in Taurus)

વૃષભ રાશિમાં રહેલો નેપચ્યુન ઉપર જે શુભ દૃષ્ટિ હોય છે તે ધન તથા ધંધાને માટે ધણોજ સારો ગણાય છે, પણ જે અશુભ દૃષ્ટિ હોય છે તે ધંધા અને ધન માટે નબળો છે; તે સૌંદર્ય-તાના શોખ, તથા વ્યભિચાર તરફના વળણમાં વધારો કરે છે. તેઓ સુશીલ, સોમ્યત કરવાને યોગ્ય, ગંભીર ને આનંદી હોય છે. જે તે ખાસ પાપ દ્રષ્ટિમાં ન હોય તો લગ્ન અને મિત્રો માટે સારો છે, નહિતર શોક પરિણામી ગણાય છે. આ મનુષ્યો હીનજ્ઞા, પેદાશ, ખડા, ને શીકા મ્હેરાના હોય છે.

મિથુનગત નેપચ્યુન ક્ષત્ર: (Neptune in Gemini)

મિથુનરાશિમાં રહેલો નેપચ્યુન, સમજશક્તિ તથા કલ્પના શક્તિને બળવાન કરે છે અને વારંવાર બવિષ્ય સૂચક ને સાંકેતિક સ્વપ્નો આપે છે; તે મુસાફરી કરવા જવાનું વલણ કરાવે છે; ને સંગીતનો શોખ, ધંણીજ સારી માનસિક શક્તિ, અને ભાંકુ પ્રત્યેની દયાળુ લાગણી બક્ષે છે. આ મનુષ્યો સારા આધાના, ઉંચા, સુંદર ને ચાલાક હોય છે.

કર્કગત નેપચ્યુન ક્ષત્ર: (Neptune in Cancer)

કર્ક રાશિમાં રહેલો નેપચ્યુન મ્હાથે તો યોગ સંબંધી જ્ઞાન કે ધાર્મિક જ્ઞાન આપે છે; માતાની સાથેનો સંબંધ માઠ કરી તે દ્વારા લાભ આપે છે. આ મનુષ્યો ધરવખા, ધરસુખના શોખિન, દયાળુ અને લાગણીવાલા હોય છે. તેના રહેઠાણમાં ઘણા ફેરફારો થાય છે, ને જે તે રાશિ પાપદ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે રહેઠાણમાં ધાર્મિક વિગેરે વિચિત્ર અનુભવો ખતલાવે છે. જેવાં કે જુતાવલવાલાં ઘરો વિગેરે.

આ મનુષ્યો સારા આધાના, સાદા, સાધારણ ઉંચાધવાળા અને સુંદર મ્હેરાવાળા હોય છે.

સિંહગત નેપચ્યુન ક્ષત્ર: (Neptune in Leo)

સિંહરાશિમાં રહેલો નેપચ્યુન શુદ્ધ પ્રેમ આપે છે ને હૃદયોને તથા લાગણીઓને ચપળ અને પ્રખળ બનાવે છે; આ મનુષ્યો કમ્પની, સોસાયટી, ને વૈભવ તથા રમત ગમતના શોખિન હોય છે; તેઓ શુદ્ધ હૃદય-

વાળા પરાપકારી ને દદગારના ઉદાર હોય છે. જો તેમને બીજા પ્રહો અનુકુલ હોય છે તો તેઓમાં સંગીત, કવિતા, ચિત્રકળા ને નાટકનો શોખ હોય છે.

આ મનુષ્યો મધ્યમ કદના, પ્હોળા મોટા માથાવાળા ને સાધારણ સુંદર ચહેરાવાળા હોય છે.

કન્યાગત નેપચ્યુન ફલ. (Neptune in Virgo)

કન્યારાશિમાં રહેલો નેપચ્યુન બળવાન ગણાતો નથી છતાં જો તે શુભદ્રષ્ટિમાં હોય છે તો મનુષ્યો લખાણમાં પોષણ કરવામાં ને દવાના ધંધામાં અદ્ભુત વિજય સૂચવે છે. તદન સારી કુંડળામાં હુન્નર અને કવિતાની શુદ્ધિ માટે વિજય બતાવે છે.

આ મનુષ્યો કવચિત્ ઉંચા, સારા બાંધાના, ને કાલા ચહેરાના હોય છે.

તુલાગત નેપચ્યુન ફલ. (Neptune in Libra)

તુલારાશિમાં રહેલો નેપચ્યુન, સૌંદર્યતા અને હુન્નરી શોભાથી ભરપૂર, કવિતા કરવાનો મજબૂત શોખ આપે છે. આ મનુષ્યો ચાલાક કલ્પના કરનાર, સંગીત અથવા ચિત્રકલાના શોખિન ને પ્રતિભાતિ (પુરૂષ હોય તો સ્ત્રી ને સ્ત્રી હોય તો પુરૂષ) ના આકર્ષક હોય છે; પ્યાર મિત્રતા, લગ્ન ને સામાન્ય લોકપ્રીયતાથી તેઓ સુખી હોય છે; અને જો તે પ્રહ અશુભ પીડિત હોતો નથી તો તે સારા ભાગ્યને સૂચવે છે.

આ મનુષ્યો સાધારણ સુંદર ને ઉંચા હોય છે.

વૃશ્ચિકગત નેપચ્યુન ફલ. (Neptune in Scorpio)

વૃશ્ચિક રાશિમાં રહેલ નેપચ્યુન લાગણીઓને ને વૃત્તિઓને સનેજ કરી ઇન્દ્રિયજ્ઞાન અને મોજ મગ્નહને આપે છે, જો તે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોતો નથી તો લગ્ન, ભાગીદારી ને વારસાથી ધન આપે છે; સારા પ્રહવાળી કુંડળામાં તે અનુભવી ગુદાર્થદર્શક બનાવો દર્શાવે છે.

આ મનુષ્યો જડા બાંધાના ને કાળા હોય છે.

ધનગત નેપચ્યુન ફલ. (Neptune in Sagittarius)

ધનરાશિમાં રહેલ નેપચ્યુન મનુષ્યોને મોજમગ્ન અથવા ફરજિયાત

મુસાફરીઓ કરાવે છે; તેઓમાં ધાર્મિક, ગુમ ને કવિતાવાળી વધુ લાગણી-ઓ હોય છે. સ્વપ્ન શુદ્ધ સંકલ્પો, ને યોગ સંબંધી જ્ઞાનના અનુભવો તેઓની જીંદગીમાં બહુ બને છે; ને સારી સ્થિતિમાં તો ધર્મ, હુન્નર કે શાસ્ત્રને લગતા ભવિષ્યની તથા જ્ઞાનની ઈશ્વરી પ્રેરણા થાય છે.

આ મનુષ્યો ઉંચા, મજબૂત બાંધાના ને સુંદર ભવ્ય ચહેરાવાળા હોય છે.

મકરભત નેપચ્યુન (Neptune in Capricorn)

મકરરાશિમાં રહેલ નેપચ્યુન જે શુભ દ્રષ્ટિમાં ન હોય તો પિતા દ્વારા દીકરીની અને પ્રથમાવસ્થામાં કુટુંબ દ્વારા ઉપાધિઓ સૂચવે છે. જે શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો આ યોગ ધન સંબંધી કાર્યો અને મુખ્યત્વે કરી પૈસા માટે સારો છે; તેમ સંગીત, હુન્નર, ધાર્મિક ધંધા તથા જેમાં બહેચણી કરવાની હોય તેવા મોટા પાયાપરના વ્યાપાર જેવા કે મોદી, વિગેરે માટે સારો છે.

આ મનુષ્યો ઠીંગણા, સાધારણ બાંધાના અને સ્થામ વર્ણના હોય છે.

કુંભભત નેપચ્યુન ફલ (Neptune in Aquarius)

કુંભરાશિમાં રહેલ નેપચ્યુન મિત્રતા, લોકપ્રીયતા પ્યારને લગ્ન માટે સારો છે. જે પાપ દ્રષ્ટિમાં હોય તો તે ઉપલી વસ્તુઓમાં દીકરીની નિંદા કરાવે છે. આ મનુષ્યોમાં ઉદારતા મોટું મન, દયા, સુશીલતા, માયા અને ધણું કરીને યોગ જ્ઞાન મુખ્ય હોય છે.

આ મનુષ્યો સ્હેજ ઉંચા સારા બાંધાના, પ્હોળા ને સુંદર ચહેરાવાળા હોય છે.

મીનભત નેપચ્યુન ફલ (Neptune in Pisces)

મીનરાશિમાં રહેલ નેપચ્યુન આ મનુષ્યોને મોટા મનના, દાતા, ધરવખા ને ક્યાળુ બનાવે છે. જે શુભદ્રષ્ટિમાં હોય તો તે બીજાની સખાવત અથવા મદદ દ્વારા લાભ આપે છે; અથવા તેઓ પોતે સખાવતી ખાતાં કાઢે છે; જે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે ધન તથા તબીબત માટે નબળો છે; તેમ તે કમનશીબવાન બનાવે છે, અને યોજનાનો ભંગ અને ગંભીર નુકશાન કરે છે.

આ મનુષ્યો નીચા કદના ને તેજસ્વી ચહેરાવાળા હોય છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં નેપચ્યુન નામના ગ્રહનું મેષાદિદ્વાદશ રાશિ-
પરત્વે ભિન્ન ભિન્ન ફલનું સામાન્ય રીતે વર્ણન કરવામાં
આવ્યું છે—કુંડળી હોય તો તે ઉપરથી અથવા ન હોય તો
પંચાંગની મદદથી પણ આ ગ્રહ કઈ રાશિમાં હશે તે જાણી લેવું.

પોતાના જન્મ વખતે સામાન્ય રીતે કઈ રાશિમાં હશે
તે પોતાની જન્મ શાલના પ્રમાણમાં નીચેના નિયમ* કે કોષ્ટકથી
કે જોઈ લેઈ તેનું ફલ વાંચી લેવું.

આ ગ્રહ સામાન્ય રીતે એક રાશિ ફરવાને (૧૪) વર્ષ
લેછે, એટલે એક વર્ષમાં લગભગ બે અંશ ફરતા આગળ આવે છે.

* જન્મના ઈ. સ. માંથી ૧૮૫૦ બાદ કરી તેર (૧૩) વડે ભાગ
લેતાં જે ભાગાકાર શૂન્ય આવે તો મીન અને એક આવે તો મેષ એમ
જણવાથી પોતાની જન્મશાલના નેપચ્યુનની રાશિ આવે છે. અથવા સ્થૂલ
રીતે નીચે મુજબ.

+ રાશિમા નેપચ્યુન.	ઈસ્વીસન
મીન—	૧૮૫૦ થી ૧૮૬૧
મેષ—	૧૮૬૨ થી ૧૮૭૪
વૃષ—	૧૮૭૫ થી ૧૮૮૮
મિથુન—	૧૮૮૯ થી ૧૯૦૧
કર્ક—	૧૯૦૧ થી ૧૯૧૪
સિંહ—	૧૯૧૫ થી ૧૯૨૮
કન્યા—	૧૯૨૯ થી ૧૯૪૨

સામાન્ય રીતે દ્વાદશરાશિમાં નેપચ્યુન નીચે પ્રમાણે ફલને વર્ણવે છે.

મેષ—ભતિ બલવાપરનાર, સ્વચ્છંદી, ધમાલ કરનાર, આગળ પડતો.

વૃષ—ઉદ્ધત, નિરંકુશ, વૈભવી.

મિથુન—ખુદ્ધિવંત, પ્રવેશ કરનાર, ચાલાક, ચંચલ.

કર્ક—માયાળુ, વૈભવી, શાંત, તામસી, શરમાલ

સિંહ—ઉચ્ચાશ્રયી, વિશ્વાસુ, ખુલ્લાદીલનો અપક્ષપાતી, દીલોબ્ધન, સીધે રસ્તે જનાર.

કન્યા—ચાલાક, નિદાન, હુન્નરી, ભાષા જ્ઞાનની લાગણીવાલો, દ્રેષી.

તુલા—સાવધ, સમતોલ, ચોક્કસઈ ભરેલ, ભાષાનો શોખિન, કોમળ હૃદયવાળો, અભિમાની ને લાગણીવાળો.

વૃશ્ચિક—ખંદો, શરમાલ, ચાલાક, કાવતરાં, ને ખનાવટ કરનાર ને તેમાં લાગ લેનાર.

ધન—ઉદાર, અપક્ષપાતી, ખુલ્લાદીલનો, પ્રમાણિક, રમતગમતનો શોખિન. કપટ વિનાના.

મકર—સંચય કરનાર, લાગણીવાળા, અસ્થિર અપમાન પામનાર, ખંદો.

કુંભ—ખુંદિવંત, ઠરકારવાળો, શોધક, શરમાલ, શાંતિ ઇચ્છનાર.

મીન—સીધે રસ્તે જનાર, સુખી, સ્થિર ને એકદમ નહીં ગભરાય તેવો.

પરિચ્છેદ: ૧૮ Chapter XVIII.

દ્વાદશ રાશિગત યુરેનસ ફળ.

“ The Uranus in the Twelve signs. ”

મેષગત હર્શલ ફલ: (Uranus in Aries.)

મેષ રાશિમાં રહેલ હર્શલ મનને સ્થિર, જુસ્સાદાર ને લાગણી વાળું બનાવે છે, ને કદાચિત્ વાણી તથા ચાલચલકતને ઉત્તેજના ને અસિદ્ધ બનાવે છે.

આ મનુષ્યો યુક્તિમાં અને પ્રતિબંધમાં ખામીવાળા અને ખર્શભેલા હોવાથી અભણતા ગુન્હા કરે છે. આયોગ મનોભળ વધારી શક્તિ, સાધન ને શોધક બુદ્ધિને આપે છે. તેઓ સ્વતંત્ર ને છુટાપણના શોખિન હોવાથી કબ્જા અને વિયોગને વેઠે છે. તેઓ અસ્થિર, લાગણીવાળા, ધડીકમાં દદ ને ધડીકમાં સીધે રરતે જનાર, ને પોતાની જાતને માટે અભિમાની હોય છે.

આ મનુષ્યો જરા ઝિંચા, પાતળા, ધાટીલા, શીઠા વાળવાળા, વાદળા કે કાગરી આંખવાળા, ગંભીર રહેવાવાળા અને મજબૂત બાંધાના હોય છે.

વૃષભગત હર્શલ ફલ: (Uranus in Taurus)

વૃષ રાશિમાં રહેલ હર્શલ શુભ દ્રષ્ટિ સિવાય ધનને માટે ધણો સારો નથી. તે ધનની બાબતમાં ચઢતી પડતી, અચાનક નુકશાન અને ધનની ગુચવાયેલ સ્થિતિ કરે છે; પણ જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો આ મનુષ્યોને અડચણો આવે છે, છતાં તેમાંથી પોતાની બુદ્ધિ ને સાધનથી મુક્ત થાય છે. આ યોગને લીધે કવચિત્ લાગીદારી, લગ્ન અથવા મંડળી ઓદારા ધન મળે છે. તેઓ હઠીલા, અહંમતાવાળા, ખીન સુધરેલ તથા ખાનપાનના શોખિન હોય છે.

આ મનુષ્યો ઠીંગણા, જાડા, કાળાવાળવાળા, કાળા ને જાડી આંખવાળા, દુંડી ગરદનવાળા, ને જરા ભસવદાર ફેફસા રહેવાવાળા હોય છે.

મિથુનગત હર્શલ ફલ: (Uranus in Gemini.)

મિથુન રાશિમાં રહેલ હર્શલ માનસિકબળ, ચાલાકી, મૂળતત્વજ્ઞાન

ને શુદ્ધિ આપે છે. આ મનુષ્યો રહેજ વિચિત્ર મનવાળા ને ગુદાર્થ સૂચક અથવા અસાધારણ વિષયના શોખિન હોય છે. જો ખીજા ગ્રહોની આડ ન હોય તો તેઓ ઉંડા વિચારવાળા, વિદ્વાન, શાસ્ત્રી ને તત્ત્વજ્ઞાની થાય છે. તેઓમાં અગાધ શોધક શુદ્ધિ અને રહેજ અંતર્જ્ઞાન હોય છે. તેઓ ધણી મુસાફરીઓ કરે છે, ને સારાં વિદ્વાન મિત્રો સાથે મિત્રતા બાંધે છે; તેમ તેઓ લોકનિંદિત કારણોને પણ ઉત્પન્ન કરે છે. જો પાપ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે કળવણી, કાગળો, પરીક્ષા વિગેરે દ્વારા ઉપાધિઓ ઉત્પન્ન કરે છે, અને ભાંડુ સાથે કુસંપ થાય છે. તેઓ ખંદા, લોભી, શુદ્ધિવંત, રહેજ અસ્થિર, ધણાજ હુશિઆર અને બહુ સમજુ હોય છે.

આ મનુષ્યો ઉંચા, પાતળા, કાંપરી આંખવાળા, ધાટીલા અને ઊંતાવળે ચાલનાર હોય છે.

કર્કગત હર્શલ રૂળ: (Uranus in Cancer.)

કર્ક રાશિમાં પડેલ હર્શલ માગણીઓ અને વૃત્તિઓને કામળ, તથા જલદીથી સ્પર્શ થાય અને પિગળી જાય તેવી બનાવે છે. આ ગ્રહ સંસારી બાબતો અને ધરવ્યવહારમાં ઉપાધિઓ પેદા કરે છે, અથવા વિયોગ રૂપી પીડા કરે છે; જો પાપ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે ધર અને જમીનદ્વારા હાનિઓ, ધર અથવા રહેઠાણ સંબંધી ઉપાધિઓ ને પ્રથમાવસ્થામાં ધંધા સંબંધી અડચણો ઉત્પન્ન કરે છે. આ ગ્રહથી યોગજ્ઞાન, સ્વપ્ને, ગૂદાર્થ સૂચક અનુભવો ને મુસાફરી કરવાનું વલણ થાય છે. તેઓ અભિમાની, ધણા ગુન્હા કરનાર, ધણા દ્રેષી, જલદીથી શાંતિ પામનાર ને નબળી સ્મરણશક્તિવાળા હોય છે.

આ મનુષ્યો, ઠીંગણા, જાડા, ફીફા ચ્હેરાવાળા ને કાળા વાળવાળા હોય છે.

સિંહગત હર્શલ રૂળ: (Uranus in Leo)

સિંહરાશિમાં રહેલ હર્શલ મુખ્યત્વે કરીને યુવાવસ્થામાં ગૃહસંસારમાં ત્રાસ અને અડચણો આણે છે. પિતાદ્વારા એક યા ખીજે રસ્તે નુકશાન અથવા ઉપાધિઓ થાય છે. આ મનુષ્યો રીત રિવાજને વખોડનાર, ને સ્વતંત્રતા તથા છુટાપણને ચ્હાનારા હોય છે. તેઓ ઉદ્ધત સ્વભાવવાળા હોય છે, ઉપરીઓની તેમના ઉપર અવકૃપા થાય છે. આ મનુષ્યો પ્યારની

બાળતોમાં અસ્થિર અને નિર્બલ મનના હોય છે, અથવા ખ્યારમાં બહુજ દુઃખી થાય છે. જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે યોગ પબ્લીક ને ધંધાવાળી જીંદગી માટે સારો છે, ને તે દ્વારા વિજય મળે છે; તોપણ તેમાં છોકરાં અને વ્યવહારિક કાર્યોદ્વારા અડચણો ને અટકાવના બહુ સંભવો હોય છે. તેઓ ઉદાર, સાદા, ઉદ્ધત, અને સ્વયંજમાં વિશ્વાસુ હોય છે.

આ મનુષ્યોને મોટું કદ, મજબૂત ખભા, શીરકો ચ્હેરો, ઠરેલ ચાસ, અને ગુચ્છવાળા ફીકકા ભુરાવાળ હોય છે.

કન્યાગત હર્શલ કુંળ: (Uranus in Virgo.)

કન્યારાશિમાં રહેલ હર્શલ ધંધા સંબંધમાં અનેક પ્રતિબંધ અને અટકાવો નાંખે છે; ને તે રહપારની ઉપાધિઓ, નિષ્ફલ લોભ અને નોકરોદ્વારા મહાન ત્રાસ આપે છે. જો ખીન્ન ગ્રહોનું બળ મળે છે તો તે બુદ્ધિને વધારે છે. આ મનુષ્યો બાગીદારીમાં અથવા ખીન્નની સાથેના જોડાણમાં અથવા ખીન્નના ધંધામાં (મુખ્યત્વે કરીને રસાયણ શાસ્ત્ર, શાસ્ત્ર કે હુન્નરમાં) વિજયી નિવડે છે. લોકોપયોગી અથવા કોઇ સ્ટેટ અથવા સ્થાનિક સત્તાને લગતા ધંધાદ્વારા લાભ મેળવે છે; જો પાપદ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ઉલટું તે દ્વારા શત્રુતા પેદા થાય છે. તેઓએ પબ્લીકની શત્રુતા અને ટીકાથી ખાસ સાવધ રહેવું. મન ખંદુ ને દરેકમાં પ્રવેશ કરી શકે તેવું, સ્વતંત્ર ને મૂળતત્વજ્ઞાનવાળુ હોય છે. તેઓ ઉદારતાની આમીવાદના ને ઝેરીલા હોય છે.

આ મનુષ્યો ઠીંગણા ખાંધાના, કાળા વાળ તથા આંખ વાળા પાતલા શરીરના ને લાંબા અવયવોવાળા હોય છે.

તુલાગત હર્શલ કુંળ: (Uranus in Libra)

તુલા રાશિમાં રહેલ હર્શલ, શત્રુતા, હરીફાઇ, પ્રતિપક્ષતા, ટીકા, અને તુટી ગયેલી મિત્રતા, લગ્ન, બાગીદારી, તથા મિત્રતાને લગતી બાબતોમાં નિર્દયતા બતાવે છે. આ સંઘર્ષ જાતની લાગણીઓ, હઠીલાઇ, વિચિત્ર સ્વભાવને ઉદ્ધતાદનું પરિણામ હોય છે. આ મનુષ્યો કવચિત્ ઉતાવળથી પરણે છે, ને તેથી સ્ત્રી કે પુરૂષનો (વિયોગ, છૂટા છેડા, (Divorced.) અથવા મરણ થાય છે. તેઓ હુન્નર અને બાણને લગતા ધંધા કરે છે, પણ તે ધંધા હુન્નરના સ્વાર્થને લીધે જો લગ્ન કે બાગીદારીથી થયા હોય

તો તેને સગતાં જોખમો કમી હોય છે. આગ્રહ, કલ્પના શક્તિ, સ્વાદ, ને રમત ગુપ્તતા શોખને વધારે છે; ને જો ગ્રહોની અનુકૂલતા હોય છે તો તે વિખ્યાત અંતર્યાં આપે છે. તેઓ કાળજીવાળા ને અભિમાની હોય છે

આ મનુષ્યો મજબૂત, બરાવદાર દેખાવના, સ્હેજ ઉંચા ગોળ મુખ વાળા ને ખુલ્લા વાળવાળા હોય છે.

વૃશ્ચિકગત હર્શાંશ રૂળ: (Uranus in Scorpio.)

વૃશ્ચિક રાશિમાં રહેલ હર્શાંશ આ મનુષ્યોને મજબૂત મનોબલવાળા, દઢનિશ્ચયી, એકાગ્ર ને સ્વચ્છંદી બનાવે છે. તેઓની પડતી આવવાની હોવા છતાં પોતાની હઠ નહિ છોડવાના સ્વભાવવાળા હોય છે. જો બીજા ગ્રહોને લીધે તેમનામાં બુદ્ધિ હોય છે, તો આ ગ્રહ મનની મજબૂતાઈ, તીક્ષ્ણતા, ચાલાકી, માનસિક ગ્રહણ શક્તિ ને બોધ-વિગેરે ગુણો તેમનામાં આવે છે. કવચિત્ તેઓ જાતે લડાઈ ઉભી કરનાર તથા ઉદ્ધત હોઈ બીજાઓની સાથે પ્રતિકુલ હોય છે, ને દુનિયા સાથે લઢવામાંજ આનંદ માનનાર હોય છે. જો પાપ ગ્રહની અસર મજબૂત હોય છે તો તેમને અકસ્માત પતન કે બંદુકના ગોળાનો ભય આવી પડે છે. ધણા ખરા કેસોમાં અકસ્માત મરણજ થવાના સંભવો વધારે હોય છે. તેઓમાં મેસમેરીઝમ, મજબૂત મનોબલ અને અનુભવી ગુમાસ્ત શોધક બુદ્ધિ હોય છે; છતાં તેઓ ધણાજ દુર્ગુણી ને અતડા હોય છે.

આ મનુષ્યો ઠીંગણા, જડા, પ્લોળા ખભાવાળા, ખેડોળ હાથવાળા, કાળો ચહેરા, કાળા આંખ ને કાળા વાળવાળા હોય છે.

ધનગત હર્શાંશ રૂળ: (Uranus in Sagittarius.)

ધન રાશિમાં રહેલ હર્શાંશ કલ્પનાશક્તિ ને શોધક બુદ્ધિને વધારે છે, આ મનુષ્યોમાં ધાર્મિક વ્રતિઓ ને ઉચ્ચતર લાગણીઓ હોય છે. તેઓમાં ધર્મની ગુપ્તતા, ક્રિયાઓ ને ધર્મને સગતા વૃદ્ધિને પામેલા વિચારો હોય છે; આ ગ્રહ સ્વપ્ન અથવા શુદ્ધ સંકલ્પ માટે સારો છે, ને મુસાફરીનું મજબૂત વળણ બતાવે છે; તેઓ માનસિક બલને તથા ઉચ્ચ સ્થિતિને વધારી ઉચ્ચ જીવણી પ્રાપ્ત કરે છે. જો પાપ દ્રષ્ટ હોય છે તો તે ઉભરી જીવણી અને સ્ત્રી કે પુરુષ (સજ્જ બાગીદાર) દ્વારા ઉપાધિઓ કરે છે. તેઓ ચાલાક, બુદ્ધિસાદાર ને ચપલ હોય છે,

આ મનુષ્યોને લાંબા શિક્ષાવાળ, મોટું કપાળ, સારો દેખાવ ને રહેજ ઉંચુ કદ હોય છે.

મકરગત હર્ષાન્ન રૂળ: (Uranus in Capricorn)

મકર રાશિમાં રહેલ હર્ષલ વિચાર શક્તિ, ગંભીરતા ને અતડા પણાને મદદ કરે છે; તથા લોભ, દદતા ને ખંતને વધારે છે. જે ખીજ અહની મદદ હોય છે તે સાર્વજનિક સ્થાનિક સત્તા અને રાજ્ય સત્તાને લગતા ધંધામાં વિજય આપે છે. તે આ મનુષ્યોને જાંચા ચઢાવે છે, ને સત્તા કે ગેખમવાળી જગોએ મૂકે છે. આ અહ હર્ષલ ને લગતા ધંધા, જેવા કે વિજળી અથવા વસ્તુઓ ખનાવવાના યંત્રોને માટે વધારે સારો છે. તેઓને પ્રથમાવસ્થામાં કુટુમ્બમાં કુસંપ અને ઉપાધિઓનો ભય હોય છે, તથા પિતાની હાનિ કે વિયોગ થાય છે. જે પાપ દ્રષ્ટ હોય છે તે ઉપરીની અવકૃપા, સત્તાધારી પુરૂષો સાથે શત્રુતા, લૌકિક સખ્ત ટીકા, વારંવાર રહેણાણમાં ફેરફાર અને ધંધામાં આફતો તથા એકાએક પડતી નો ભય હોય છે. તેઓ સ્વાર્થિ, નિર્જળ મનના, છોકરવાદ, દેખી ને અહંમમતી હોય છે.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, સારો ખાંધો, ટુંકી ગરદન, પહોળું કપાળ, કાળાવાળ ને જુફતી ચાલ છે.

કુંભગત હર્ષાન્ન રૂળ: (Uranus in Aquarius)

કુંભ રાશિમાં રહેલ હર્ષલ મનોમજ, મૂળતત્વજ્ઞાન જુદ્ધિ, મનની સ્વતંત્રતા, શોધક જુદ્ધિ અને સાધનોને વધારે છે. તે અહ સ્મરણશક્તિને વધારી મનને લગતી કુશળતાને મજબૂત કરે છે, તથા કેળવણી તરફ વલણ કરે છે. આ મનુષ્યો ધણુંકરીને એકી વખતે એક કરતાં વધુ ધંધાઓ અને અભ્યાસ કરી શકે છે. તેઓ ખીજ સાથેના જોડાણદ્વારા સારાં મોટાં કાર્યો કરી શકે છે, ને તેથીજ તેઓ મોટા પાયા ઉપરના ધંધા, ફેક્ટરીઓ, કંપનીઓ તથા મોટા વ્યાપાર કરવાને અને લોકોપયોગી જાંદગી ગાળવા તથા સ્થાનિક નોકરીઓ કરવાને લાયક હોય છે. શરીર અથવા અસાધારણતાને લગતાં કાર્યો તરફનું વલણ વધે છે, અને મળતા સ્વભાવના મિત્રો તરફ તેઓ દોરવાયેલ હોય છે. જે આ અહને ખીજ અહની સારી મદદ હોય છે તે તેઓને મિત્રો કે ભાગીદાર તથા

લગ્નના ભાગીદાર સ્ત્રી કે પુરુષદ્વારા સારો લાભ આપે છે; પણ પાપ દ્રષ્ટ હોય છે તો તે તે વસ્તુદ્વારા હાનિ ને ઉપાધિઓ કરે છે; તેઓ શાંત, બુદ્ધિશાળી, ખંદા ને હુંશિયાર હોય છે.

આ મનુષ્યોનું કદ મધ્યમ, આંખને વાળ ભૂરા ને ચહેરા ખૂબ સુરત હોય છે.

મીનગત હર્શલ કુંજ: (Uranus in Pisces)

મીન રાશિમાં રહેલ હર્શલ ગુપ્તતા, ઉંડી ધાર્મિક વૃત્તિઓ, ગૂઢાર્થ સૂચક મનુષ્યો, ઘણું સ્વપ્નો, સર્વ ધાર્મિક આખતોનું વલણ અને ઉપક્ષી આખતોના સંબંધવાળા મનુષ્યોની સાથેનું જોડાણ કરી આપે છે. જો પાપ દ્રષ્ટ હોયછે તો તે તે વસ્તુદ્વારા ઉપાધિઓ, મિત્ર તથા લોક વિરહ, સૂચીળતા અને દયાની ખામી, ને ખીજઓની સાથે શત્રુતા હોય છે. તેઓને અધ્યાત્મિક પડતી અને કમનશીલ તથા અપ કીર્તિના સંભવો હોય છે. તેઓ ભુરસાની ખામીવાળા ને કમ બુદ્ધિવાળા હોય છે.

આ મનુષ્યોનું હલકું નીચું કદ મદો શીકો ચહેરા, વાળ તથા આંખ કાળી, બેડોળ હાથપગ અને બેડોલ ચાલ હોય છે.

સારાંશ.

હર્શલ ગ્રહનું દ્વાદશ રાશિપરત્વે કુંજ આ પરિચ્છેદમાં આપવામાં આવ્યું છે, ને પોતાની જન્મકુંડળીમાં હર્શળ કઈ રાશિમાં છે તે જાણી લેઈ અગર જન્મ કુંડળી ન હોય તોપણ જન્મની સાલના પંચાંગની સહકથી જન્મ સમયે આ ગ્રહ કઈ રાશિમાં છે તે સહેલાઈથી જોઈ જાણી શકાતું હોવાથી જાણી લેઈ હર્શલની રાશિનું કુંજ વાંચી સમજી લેવું આ ગ્રહ એક રાશિમાં લગભગ ૭) વર્ષ રહેતો હોવાથી પંચાંગની મદદ વિના પણ આ ગ્રહ કઈ રાશિમાં સામાન્ય રીતે હોય છે તે નીચેના કોષ્ટકથી સમજાશે અથવા નિયમ * જુઓ.

* નિયમ—જન્મની સાલમાંથી ૧૮૫૦ આદ્ય શી રીતે રહે તેને (ક) થી ભાગતાં જે ભાગાકાર આવે, તે જે એક વધે તો વૃષ, ને જે વધે તો મિથુન એમ ઉત્તરોત્તર ગણી લેવાથી પોતાના જન્મ સમયના હર્શળની આસરે રાશિ આવે છે સંધિ વર્ષોમાં રહેજ તદ્વાત પડે છે તે જોઈ લેવું.

રાશિમાં	હર્ષાસ	ધ. સ.
વૃષ....	....	૧૮૫૧ થી ૧૮૫૮
મિથુન	....	૧૮૫૮ થી ૧૮૬૫
કર્ક	....	૧૮૬૫ થી ૧૮૭૧
સિંહ	....	૧૮૭૨ થી ૧૮૭૮
કન્યા	....	૧૮૭૯ થી ૧૮૮૪
તુલા	....	૧૮૮૫ થી ૧૮૯૦
વૃશ્ચિક	....	૧૮૯૧ થી ૧૮૯૭
ધન	....	૧૮૯૮ થી ૧૯૦૪
મકર	....	૧૯૦૪ થી ૧૯૧૧
કુંભ	....	૧૯૧૨ થી ૧૮૧૬
મીન	....	૧૯૨૦ થી ૧૮૨૭
મેષ	....	૧૯૨૮ થી ૧૯૩૪
વૃષ	....	૧૯૩૪ થી ૧૯૪૨
મિથુન	....	૧૯૪૨ થી ૧૯૪૬

દ્વાદશ રાશિગત હર્ષાસ રૂળ.

મેષ—લોભી, ઉતાવળાઓ, ગુસ્સે શ્રનાર.

વૃષ—વિષયી, લડાઈખોર, દ્રેષી, લુચ્ચો ને વૈભવી.

મિથુન—ઉત્સાહી, ચાલાક, વિદ્વાનો શોખિન, શોધક, કવાચિત્ત ભ્રમિત ચિત્તવાળો, પરગળુ.

કર્ક—અભિમાની, પીવાના પદાર્થોના શોખિન, તોફાની, વિચિત્ર, ને ઉઠાંછળો.

સિંહ—ઉદાર, દીલોળન, વિચિત્ર વિચારવાળો, લશ્કરી ગુણોવાળો, મગર ને મિથ્યાભિમાની.

કન્યા—ભ્રમિત, વિચારવંત, નવાઈ અને વિચિત્ર ચીજોનો શોખિન, વિદ્વાન, અભ્યાસી, હલકટ, દુનિયાની ચીજોનો લોભી.

તુલા—વિદ્વાન, ઉત્સાહી, લોભી, જલદી તપી જનાર, વિચિત્ર રીતભાતવાળો.

વૃશ્ચિક—દગલખાજ, લુચ્ચો, દારડી, છંદી, દરેક રીતે બદમાશ.

ધન—ખુલ્લા દીલનો, ઉદાર, રમત ગમતનો શોખિન, ઉત્સાહી, ઉત્તેજક.

મકર—અભિમાની, લુચ્ચો, ને બણી વાતે ખરાબ માલનો.

કુંભ—વિદ્યા, કુન્નર ને વિચિત્ર ચીજોનો શોખિન, વિજ્ઞાનિક ઝડપવાળો.

મીન—આળસુ, મંદો, વિચિત્ર, ધિક્કાર તથા તુચ્છકારને યોગ્ય.

દ્વાદશ રાશિગત શનિક્ષ્ણઃ

The Saturn in the Twelve signs.

મેષગત શનિક્ષ્ણ. + (Saturn in Aries.)

શુક્રગીના પ્રથમાર્ધ ભાગમાં ઉપાધિઓ, અડચણો અને મુશ્કેલીઓ હોય છે. ધનના સંબંધમાં દિલગીરી, સગામાં મિત્રતા ને આશુઆશુતી સ્થિતિના પ્રમાણમાં સંસારીક કાર્યોમાં માન અથવા અપમાન, શનિના સ્થાન અને દ્રષ્ટિના પ્રમાણમાં કાકા અને કાકીઓના મરણ દ્વારા લાભ અથવા હાનિ, ઝેરીલા ભાગીદાર (સ્ત્રી કે પુરુષ) અથવા પોતાનાથી ઉમરે મોટા સાથે લગ્ન; લગ્નદ્વારા ગરીબાઈનો ભય; ગુણ ભાગને લગતાં વિચિત્ર દરદો. જે જન્મ કુળમાં જુધની અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો આત્મધાતનું વલણ કેટલાક ધાર્મિક અનુભવો. શુક્રગીના અવસાન સમયે અતડા ને સંચય કરનાર; જે ગુરુ સારો હોય છે તો કાર્યદક્ષતા સાથે વિશ્રાંતિ; થોડી મુસાફરીઓ, અને તે પણ ભય ભરેલી; ધંધા અને ખર્ચદ્વારા સંપત્તિ સાથે વિજયનો લોભ.

પોતાના મંડળમાં આગળ પડતો ભાગ લેનાર, સત્તાવાન હોવાથી હુકમ ચલાવનાર, મુસદ્દી, અવિશ્વાસુ, ગંભીર, સ્વયંજમાં વિશ્વાસુ, ઉદાસીન, બાળાંજ ઓળખાણગો; કાગળ પત્રો, લખાણ, મુસાફરી, પિતા, ભાઈઓ ને મોટા માણસો તથા જાતિ પ્રયત્નદ્વારા મિત્રો કરનાર હોય છે. તેઓ સ્નાયિ, ચિઢીયા, પોતાનોજ પસંદ કરેલ ધંધો કરનાર, પોતાનાજ વાંકથી દુર્ભાગ્ય લાવનાર તથા મંડળ.ઓમાં સુખી થનાર હોય છે. આ યોગ માતા પિતા માટે નયજો છે, ને કવચિત્ પિતાપુત્ર વચ્ચે વૈર કરાવે છે.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, લાલ ચહેરો, ખડેખાં હાડકાં, પાતળો બાંધો, કાળા વાળ, ને નાની આંખ હોય છે.

x જનચિહ્નનતયા તનુતે તને । जनविरोधतयेवितनाशनम् ॥

क्रियगतेर्कु તેસ્વજને નૃગા । विशमताशमताशम मैस्सिवेत् ॥૧॥

ધન હાનિ સ્વજન વિરોધ અને કલેશ વિગેરે.

વૃષગત શનિફલ. + (Saturn in Taurus)

કંબુસ, અતડા, એકાંતવાસના શોષિન, ડાહ્યા ને મુસદ્દી; ઉદ્ધમ અને કંબુસ પદ્ધતિઓદ્વારા લાભ: સગાંદારા દીલગીરી અને હાનિ: ભાઈઓ, ગુપ્ત શાસ્ત્ર અથવા ગૂઢ બાબત તરફ વળેલા. કુટુંબ પૈકી થોડા વિશ્વાસુ મિત્રો, સંતાન અને તેમને લગતાં કાર્યોદ્વારા ચિંતા, કાકા કાકીઓ પરદેશમાં કે જેમના તરફથી સંપત્તિની સ્થેજ આશા; સ્ત્રી કેપુરૂષ (લગ્નના ભાગીદાર)નું મરણ, અથવા લગ્નદ્વારા દ્રવ્યનો ત્રાસ, ઠગાઇ અને ગુપ્ત શત્રુતાનો સંભવ, પરદેશ ગમનદ્વારા માંદગી, વિવેકથી કરેલ ધનના વ્યાપારદ્વારા લાભ, વિચિત્ર સંસારી અનુભવો, મુસાફરી કરવા તરફ અણુગમો, ગુપ્તતા અને ગુપ્ત મંડળીઓનો શોખ.

સ્વાર્થ સાધવામાં બહુ આગ્રહી, માયાળુ, વિષયી, મંબીર, સ્થેજ ક્રોધી, દ્રવ્યમાં લાભ હાનિ અને માયાપ તરફથી વારસાનો સંભવ, તેમાં મુખત્વે બાપ તરફથી પખલીક સાહસ; ધનનો વિનિયોગ: સ્ટોકસ, શેરને બેન્ક; કમ્પની અને ઉપલી વસ્તુઓના સટ્ટાદ્વારા ધનલાભ. શનિની સત્તા (૨૮ થી ૩૦ વર્ષ પછી) છેલ્લી જીંદગીમાં પ્રજ્વલ હોય છે.

આ મનુષ્યોને કાળો ચંદ્રેર, ખરખચડી ચામડી, મધ્યમ કદ, કાળા વાળને બેડોળ હાથપગ હોય છે.

મિથુનગત શનિફલ. + (Saturn in Gemini)

બેભથુ અનુભવો; જાતે ઠગ હોવાનો સંભવ. ખંદા, યુક્તિબાજ; સંસારી સ્પર્ધ દ્વારા ઠગાઇ કે ખોટી કેદના સંભવનો ભયઠગારા મિત્રો કે સગાં દ્વારા ત્રાસ, અને હલકાં અથવા હાથ નીચેનાં મનુષ્યો તરફથી કેવા

+ યુવતિસૌરભ્યવિનાશનતામૃતં । પિશુનસંગ કર્ષિમતિ વિચ્યુતિ ॥

તનુમૃતાં જનનેવૃષમસ્થિતો । રવિસુતોવિસુતોસ્સવમાદિશેત્ ॥

સ્ત્રીઓથી દુઃખી, દુષ્ટ સંગતિ, ભૂષ્ટમતિ વિગેરે.

x પ્રચલનં વિમલત્વવિહીનતાં । મલનવાહ્યવિકાસકુતૂહલમ્ ॥

બ્રજતિના મિથુનોપગલેસુતે । દિનચિમ્બો નૃચિમ્બો કર્મતેસુસમ્ ॥૧॥

મુસાફરી, વિમળતાની ખામી, ધર બહારની રમતોનો શોખ, રાગ તુલ્ય સુખી.

સાધારણ અને લોકપ્રયોગી કાર્યોદ્વારા અપકીર્તિઃ પરદેશી સ્ત્રી અથવા પરદેશમાં વિવાહ સંબંધ, વિચિત્ર મરણ, ભયંકરતા અથવા ખીજના દ્વેષધારા મરણનો સંભવઃ કાયદા સંબંધી કાર્યોમાં કમનશીબ અને વકીલો કે સોલી-સીટરોદ્વારા હાનિનો સંભવઃ ધંધા કે નોકરીદ્વારા માંદગીઃ છોકરાં અને તેમને લગતાં કાર્યોદ્વારા દિલગીરીઃ સગાં કે સત્તાવાળા શત્રુઓના કૃત્યો દ્વારા ઉતાવળે આવેલો દુઃખી અવસાનઃ બે ધંધા અને શકમંદ સાધનો દ્વારા લાભ.

ભાઈઓ, નાની મુસાફરીઓ, ઈળવણી, લખાણ ને વિદ્યાને લગતાં કાર્યોદ્વારા ઉપાધિઓઃ શોધક અને શાસ્ત્રીય બુદ્ધિઃ પિતાં માટે આ ગ્રહસ્થિતિ સારી નથી.

આ મનુષ્યોને જરા ઉંચો ખાંધો, લંબગાળ મુખ, કાળા છુરા વાળ અને બુદ્ધિ તો ઝેરો હોય છે.

કર્કમત શનિફલ.+(Saturn in Cancer.)

છોકરવાદ, સ્ત્રેજ અસંતોષી, ચિઢીયો ને પાછળથી પશ્ચાતાપ કરવાનો સ્વભાવ, નિરંતર સંસારી ઉપાધિઓ અને કુટુંબી કળ્યાનો સંભવઃ પ્યારનાં કૃત્યોદ્વારા ચિંતા, શોક, ને નિરાશા, અને છોકરાંદ્વારા દિલગીરીઃ હલકાં ને હાથ નીચેનાં મનુષ્યો સાથેના સંબંધથી નુકશાનકારક ને કમનશીબવંત અનુભવો, અને અપવિત્ર આકર્ષણશક્તિદ્વારા માંદગીઃ ગ્રહના સ્થાન અને દ્રષ્ટિના પ્રમાણમાં લગ્નદ્વારા કીર્તિ કે અપકીર્તિઃ કે જે સદ્-ગુણ અને ઉદ્યમથી ચંદ્રનાર ભાગીદાર (લગ્ન) સંબંધીઃ કીર્તિ તથા આપણને ખગડનાર શત્રુઓઃ ભાગીદારીમાં વિપત્તિઓ, સગાંના મરણથી ત્રાસને શોકઃ મિત્રો અને ઓળખાણવાળાઓની માંદગી. યોગનાજાનના સાધનોદ્વારા આનંદ, જીંદગીના છેલ્લા ભાગમાં આક્રમો; ગુઢાર્થ સૂચક હુતરોડ રા લાભ.

સામાન્ય વિજય, સ્થિતિ, માન, ધન, ધર, જમીન અને મીલકત માટે આ યોગ નખજો છે; ધંધા, વ્યાપાર કે નોકરીમાં ત્રાસઃ ગરીબાઈ અને પડતીને

× શશ્વિનિકેતનગામિનિભાનુજે । તનુમૃતાકૃત્તામૃતમંથયા ॥

વરવિલાસકરા કમલમાયે । દલિકલં વિકલં રિપુમંદલમ્ ॥ ૧ ॥

કૃશ, માતાથી દુઃખી, વિલાસવાળી લક્ષ્મીવંત શત્રુને હરનાર.

ભય: પિતાનું બ્હેલું મરણ અથવા તેમની સાથેનો એક યા બીજી રીતનો વિયોગ:

આ મનુષ્યો ઠીંગણા, જડા, ફીકકા ચ્હેરાવાળા, કાળા શુરા-વાળવાળા ને કાળરી આંખવાળા હોય છે.

સિંહમત:શનિક્લ. + (Saturn in Leo)

આનંદ અને મોજમજાદને ધિક્કારનાર, સાહસિક, લોભી, એક નિશ્ચયી, ખંત અને મનોબળથી આક્રમેને હકાવનાર: મિત્ર સાથે લગ્ન, અને તે દ્વારા આશાઓ અને ઇચ્છાઓની પૂર્ણતા: મરણો અને સરકારી અથવા ખાનગી જગોદ્ધાર માન, પરદેશી કાર્યો અને તત્વજ્ઞાની વક્ષણો દ્વારા લાભ, હૃદયપારના કામના બોળથી અથવા હૃદયના રોગ (Heart-disease) થી મરણ, કે નોકરીએ રાખનારા મૈનું મરણ. છેવટે શત્રુવટ કરનાર મિત્રો અને ઝોળખાણુવાળા સાથે ભાગીદારી; પોતાનાથી ચઢતી યા સરખી પંકિતના વિશ્વાસુ દીલોળન થોડાક મિત્રો: યોગજ્ઞાનને લીધે રોગ, ચેપી રોગનો ભય, સાહસિક ને સટ્ટાવાળું વળણ, સટ્ટાદ્વારા અથવા સંસારી કાર્યોદ્ધારા ધનલાભ: સમર્થ બુદ્ધિ, એક નિર્ણય ને ધર્મમાં વિશ્વાસ.

સત્તા અને જોખમદારી સાથે ચઢતી: નાની કે મોટી બાખતોમાં લોકસમૂહથી દૂર રહેનાર; પિતા કે ઉપરી દ્વારા લાભ કે વારસો. પ્યાર અથવા કામાવેશદ્વારા નિંદા: છોકરાંની સંખ્યા ઓછી, ને છોકરાં માટે આ યોગ નખગો છે. પિતાનું અકાળ મરણ અથવા વિયોગ અથવા પ્યારમાં આડે આવનાર કે મદદ કરનાર.

આ મનુષ્યોને મજબૂત પાંધો, પ્હોળા મોટા ખભા, ગુચ્છાવાળા ફીકકા શુરા વાળ ને ઠરેલ ચાલ હોય છે.

કન્યામત શનિક્લ. ÷ (Saturn in Virgo.)

સારાસાર સમજનાર, સમજી, સાવધ: હૃદયપારની અતડાશ અથવા

+ ક્ષિપિકલાકુશલશ્ર્મકક્ષિપ્રિયો । વિમલલીલવિહીનતરો નર: ॥

રાવસુતે રવિવેશ્મનિ સંસ્થિતે । હૃતનય:સ્તનય પ્રમદાર્તિભાક્ ॥ ૧ ॥

લેખનકળામાં કુશલ, કલહપ્રિય, અવિવેકી, શીલ રહિત, બી સંતાનથી દુ:ખી.

x વિહિતકર્મણિ શર્મકદાપિનો । વિનયતોપહૃતશ્ચલૈશ્વદમ્ ॥

રવિસુતૈસતિકમ્પકવાન્વિતે । વિવલતાવલતાસહિતોભવેન્ ॥ ૧ ॥

નિર્લજ્જ અને સદ્કર્મોથી દૂર, અસ્થિર, મિત્રવંત.

શરમ અને યોગજ્ઞાનની સ્થિતિદ્વારા ત્રાસઃ ગુઢાર્થ સૂચક શાસ્ત્રો અને વિદ્યાનો શોખ, પ્રથમાવસ્થામાં મુશીબતો, લગ્નનો અણગમો અને લગ્નદ્વારા ત્રાસ અથવા કમનસીબ, ગુપ્ત શાસ્ત્રજ્ઞાની મિત્રો અને ગુપ્ત સંબંધો, પરદેશીને અને ધર્મવૃત્તિવાળાને નોકરીમાં રાખનાર, તત્ત્વજ્ઞાન ને ધર્મદ્વારા લાભ, મિત્રો અને ઝોળખીતાનાં મરણ, કમનસીબ ભાગીદારી, માથું ચઢવા ના અથવા માનસિક રોગના સંભવો, ગુપ્તજ્ઞાની મન, ઉંડા ને શાસ્ત્રીય અભ્યાસનો શોખ; બુદ્ધિશાળી કરતાં વધારે અંતર્જ્ઞાની; ઐતિહાસિક પ્રેમ સંબંધ અને ધન વિનિયોગ અથવા સાહસદ્વારા લાભ.

અનુક્રમતા ૧૧૭, દીકાખોર ને પૃથક્રરણ કરી શકે તેવું મનઃ પ્રથમાવસ્થામાં બુદ્ધિની મંદતા, ક્વચિત્ ઉદાસીનતા, અવિશ્વાસ ને અતડાશ; ધંધો, વ્યાપાર કે નોકરીમાં ત્રાસઃ નોકર કે હલકા મનુષ્યોદ્વારા ઉપાધિ; પિતા સાથે વૈરઃ મુખ્યત્વે ધંધા કે તખીઅત ખાતર મુસાફરીઓ.

આ મનુષ્યોનો ઉંચો ખાંધો, કાળા ભુરાવાળ ને દિલગીરી ભરેલો રહેશે હોય છે.

તુલાગત શનિ ફલ. + (Satuan in Lilra.)

સુધરેલ વિચાર, બુદ્ધિ વિષયક વલણ; સરખામણી કરવાની, પંચ થવાની ને ઐક્ય કરવાની શક્તિ, જો બહુ પાપ ગ્રહોની દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે વિયોગ અને ઐક્યતાનો વિનાશ, ખાસ મિત્ર અથવા ખાસ વહાલી સ્ત્રીના મરણદ્વારા શોક અથવા દીલગીરીઃ જીંદગીના કોઈક ભાગમાં સ્ત્રી-ગતિ સાથેની શત્રુતા [મુખ્યત્વે ૨૧-૩૫-૪૨ મા વર્ષમાં]; ધાર્મિક અથવા અધ્યાત્મિક મિત્રો; પરદેશમાં કરેલ મિત્રતાદ્વારા વિચિત્ર અનુભવોઃ લગ્નદ્વારા નિર્મળ ભાગ્ય અને ધંધા કે વ્યાપારમાં શત્રુની પ્રતિકુળતા. આગળ પાછળની સ્થિતિને અનુસાર કીર્તિ કે અપકીર્તિ ચિત્પન્ન કરતાં શોક પરિણામી મરણ.

લગ્ન અથવા લગ્નના ભાગીદાર (સ્ત્રી કે પુરુષ) દ્વારા જીંદગીમાં મહત્વના ફેરફારો; ચાન્સ (તગદીર) અથવા બુદ્ધિના કરતાં ઝેનત ને નોકરીદ્વારા વધારે લાભ; સદાખોર અને કલ્પક બુદ્ધિ; જીંદગીના અવસાન

+ નિજકુલેશનિપાલબલાન્વિતઃ । સ્મરણલાકુલિતોચ્ચદા નદઃ ॥

જલાગ્નિનીશસુતે હિતુલાન્વિતે ॥ નૃપકૃતોપકૃતોહિનરોમવેત્ ॥૧॥

કુળમાં રાજા તુલ્ય, બળવાન, સુખી, રાજ્યથી માનવંત.

સમયે સંસારી ઉપાધિઓ અને કમનશીબ; ગુઢાર્થ સૂચક વસ્તુઓદ્વારા આનંદ અને તે દ્વારા લાભ કે હાનિ.

લગ્નના કે ધંધાના ભાગીદાર અને પોતાના વચ્ચે ઉમરમાં તફાવત; અથવા-દ્રવ્યની ખાખતમાં ખુબજ તફાવત; લગ્નદ્વારા બેમાંથી એકને લાભ; પૈસાની ખાતર લગ્ન કરનાર; આપ કે સસરાની લગ્નમાં મદદ; પોતાનાથી ઉગરે મોટા મનુષ્યો અને પિતા સાથેની ભાગીદારી કરવાથી લાભ; કમ્પની અને મંડળોદ્વારા લાભ.

આ મનુષ્યોને લકુ જેવા, દેખાવ ગોળ મુખ ને ખુલ્લા વાળ હોયછે.

વૃશ્ચિકગત શનિ ફલ. + (Saturn in Scorpio)

પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છા; કામાવેશી, રવચ્છંદી, સ્વાર્થી, અદ્વેષો, રવતંત્ર, યુક્તિખાજ, ખંદો ને સાવધ; જીંદગીનો પ્રેમ ને ખુબજ આગ્રહ; ઉપલક ભલકા સિવાયનો ધાર્મિક તિરસ્કાર; ગુપ્ત ને અચાત ચીત્તેનો શોખ, મુખ્યત્વે વંશપરંપરાગત ધાર્મિક બંધન અને રીતરિવાજથી બંધાયેલ; સત્તાના લોભી કે ધરડા મનુષ્યોની મિત્રતા, ગુપ્ત સંબંધો અને ખટપટો; મિત્રતાદ્વારા માન; હુશિઆરી ને ચાલાકીદ્વારા ઇચ્છાઓ અને તૃપ્તિઓની પરિપૂર્તિ; અકસ્માત મરણનો સંભવ. શત્રુઓ અથવા ભાગીદારો દ્વારા લાભ અથવા ખાસ શત્રુઓદ્વારા હાનિ; યોગને લગતી બુદ્ધિ; ખંદા, બુદ્ધિવંત ને માનસિક શક્તિ. જાહેર કંપનીઓ, લોકપ્રિય સંહસો કે સદાદ્વારા અને જીંદગીના વીમા કે ખીજના મરણદ્વારા લાભ અથવા હાનિ; ધનવિનિયોગમાં સાવધ; પ્યારનાં શોકમય કાર્યો અને ગુપ્ત સંસારી બંધન; ગુઢાથી ભરેલ એકાંતમય મરણ.

મજબૂત મનોબળ, દઢ ચાલ ચલકત, ને સત્તા તથા હુકમનો શોખ; ખીજને તાખામાં રાખવાની શક્તિ ને પ્રતિબંધનો તિરસ્કાર; ખટપટ, લોક નિંદા અથવા અપદ્વીર્તિનો ભય; પિતા વિનાશ અથવા પિતાદ્વારા ત્રાસ; મરણ અથવા મરણ ને લગતી ચીજો સંબંધી વ્યાપારદ્વારા લાભ; પ્રથમાવસ્થા રોગી અને તેમાંથી બચેતો દીર્ઘાયુષ્ય. અકસ્માત, ઝેર, શસ્ત્ર અસ્ત્ર ક્રિયા (નસ્તર) અથવા ચેપી રોગના સંભવો. જાહેર જગોમાં અથવા ન્યૂનાધિકપણમાં પગ્ગીક રીતનું મરણ.

x વિષક્રુતાશનશસ્ત્રમયમનિવિતો । ધનવિનાશ નૈવૈરિગદાર્દિતઃ ॥

વિકલતાકલતાષસમનિવિતે । રવિસુતેવિદુતેઽદ્રુસુલોનરઃ ॥ ૧ ॥

વિષ અગ્નિ કે શસ્ત્રનો ભય, ધનવિનાશ શત્રુ રાગ ને વિકલતા,

આ મનુષ્યો કીંગણા, જડા પ્હોળા ખભાવાળા, બેડોળ હાથવાળા, કાળાવાળ, આંખ ને ચ્હેરાવાળા હોય છે.

ધનગત શનિ ફલ. ÷ (Saturn in Sagitarivs)

તત્વજ્ઞાની, ધર્મિષ્ઠ, પ્રમાણિક, નિર્ભય, અને સ્પષ્ટવક્તા, આગળ પાછળની સ્થિતિના પ્રમાણમાં લોકપ્રિયતા અને અધનવાળા બેભયુ જીવગી ગાળનાર; જાહેર કાર્યો, પ્રતિષ્ઠા અને માનકીર્તિદ્વારા ઉપાધિઓ; ગુદાર્થ શયક ચીજો તરફ વલણ, નાસ્તિક મતવાદી, ધણા જાહેર મિત્રો અને આશ્રયદાતાઓ: સાદાપથી જીવગીમાં ચઢતી, માન વધારવાની શક્તિ, લવિષ્યના કલ્યાણ સંબંધી લવિષ્ય અંતરજ્ઞાન, જીવગીના અવસાન સમયે ધાર્મિક વૃત્તિ અને સારી મંડળીના સમાગમમાં મરણ; માનસિક કાર્યોમાં પ્રતિપક્ષતા, જાહેર સેવા, ખીજનું કલ્યાણ અને સંસારી સુખ તરફનું વલણ, સ્વતંત્ર રીતે કામ કરનાર, હાથ નીચેના મનુષ્યોના વિચારોની અસરથી મુક્ત, ન્યાયથી કરેલ ધનવિયોગદ્વારા લાભ. ભાગ્યવંત છોકરાં, જીવગીના અંતસમયે અતિશય નખખાઈ, ધાર્મિક મન.

ધનરાશિને લગતા ધંધા ÷ દ્વારા લાભ; ધાર્મિક અથવા કાયદાને લગતી જીવગીદ્વારા લાભ અને ચઢતી. બેભયુ ધંધામાં પોતાના વખતનો વિભાગ કરનાર, પિતાદ્વારા ધનલાભ, ધર્મ, તત્વજ્ઞાન અથવા પોલીટીકલ (રાજ્ય-દ્વારી) કારણે મુસાફરી.

આ મનુષ્યોને ઉંચો આંધો, ફીફા વાળ, ભુરી આંખ, ઉંચકપાળ ને ભવ્ય દેખાવ હોય છે.

મકરગત શનિ ફલ. + (Saturn in Capricorn)

લોભી, સ્વાર્થિ, સાધક, ઉદાસી, સાવધ ને સમજી. મિત્રો પ્રાંત

+ રવિસુતેનયુતેસ.તકામુકે । સુતગગ.પરિપૂર્ણમનોરથઃ ॥

મથિતકાર્તિસુવૃત્તપરો નરો । વિમલતો મલતોષયુતો મલેત્ ॥૧॥

પુત્રોથી સંતોષી, પ્રખ્યાત, સફલ કરનાર, સંસારી વૈભવી.

÷ જુઓ પત્ર ૫૨.

+ મરપતેરિવગૌરવતાં વ્રજેત્ । રવિસુતેમૃગરાશિગતે નરઃ ॥

અગરુણાકુસુમૈ.મૃગરાજયા । વિમલયામલવાચલજૈઃ કુલં ॥ ૧ ॥

ફરેક રીતે રાજ તુલ્ય સુખી ને વૈભવી.

અવિશ્વાસુ અને દગલખાજ, અને ઓળખીતાંદારા દિલગીરી, હલકી મિત્રતાની વધુ અસર, જે શનિ પાપદ્રષ્ટ હોતો નથી તો જીંદગીમાં ચઢતી કરવા ને આતુર, યુક્તિ અથવા ખટપટદારા વિનય, દેશના કરતાં પરદેશમાં ધનનો વધુ લાભ, મનને લગતા કાંઈ ચીકણા રોગદ્વારા મરણ. લગ્ન કરવામાં નાખુશ અથવા પ્રેમના કાર્યોમાં શુદ્ધ નિર્ણયની ખામી ખાતર સ્ત્રી કે પુરુષની પસંદગીમાં નિર્ભાગી. હલકી પંકિતના મનુષ્યો સાથેનો પ્રેમ સંબંધ, અને તેમાં ગંભીરપણે ગુંથાયેલ. સદા અથવા ધનવિનિયોગદ્વારા નુકશાન, અને સ્વાર્થી છોકરાંદ્વારા ત્રાસ, ભાગ્યહીણ હાલતમાં જીંદગીનો અંત (કે જેમાં ઘણી નિરાશાઓ હોય છે). જીંદગીના છેવટે શોક પરિણામી મનની સ્થિતિનો લય.

સત્તા, હુકમ, સ્વતંત્રતા, લોભ, સ્વાર્થ, એકાંતવાસ મુખ્યત્વે હોય છે. ધંધામાં ને ધનમાં ઘણું કરીને તદ્દન પડતી સાથે કમનશીબ.

આ મનુષ્યોને ઠીંગણો પાતળો બાંધો, નાની આંખો, લાંબું મુખ ને ખરખચડી ચામડી હોય જે.

કુંભગત શનિ ફલ. + (Saturn in Aquarious)

સુધરેલ, અતડો, બુદ્ધિશાળી, માયાળુ, ગંભીર, વિચારવંત, ને સુશીળ સ્વભાવ. ખીજઓદ્વારા આવની આફતોને શાંતપણે અથવા ખુબ સામા થયા સિવાય વેઠનાર હોય છે, તેઓ રહેલાઈથી મિત્રો કરે છે અને તેઓના પ્રત્યે વિશ્વાસુ રહે છે; ધંધા કે નોકરીદ્વારા શાંતતા ને ખંતથી એક નિશ્ચયી થઈ લાભ અને સામાન્ય રીતે ધનની સંપત્તિ મેળવે છે. અભ્યાસ અને વખાણવા લાયક અવલોકન શક્તિથી મનને સુધારે છે. સાવધપણા સંબંધી માનસિક સ્થિતિમાં સંપૂર્ણ અનુભવ, પરસ્પર લાભ ના કારણે મંડળીઓમાં જોડાવાનું વલણ; પ્યાર કે પ્રેમના કાર્યોમાં વિશ્વાસુ. લગ્નથી સુખી. આરોગ્યતાના નિયમોના અભ્યાસદ્વારા અથવા નિગ્રહ કે મિતાહાર અને ખોરાકમાં સુધારાદ્વારા માંદગી આવવાની હોય તે અટકાવી શકે છે. ઘણું કરીને કાંઈક પવિત્ર ઐતિહાસિક સંબંધ અથવા મજબૂત સંબંધના, બંધનને ઉત્પન્ન કરે છે. પ્રથમાવસ્થા કરતાં અંત્યાવસ્થા ઘણું ખર્ચ વધારે સુખી હોય છે, અને સુધરેલ મંડળીમાં મરણ, અભ્યાસ અને અનુભવથી

+ મનુજિતોરિપુમિર્મ્યસનામૃતો । વિહિતકર્મપરાંગ મુક્તતામ્બિતઃ ॥

રશિમુતેકલશેનસમમ્બિતે । મુસહિતઃસહિતપ્રચયૈર્નરઃ ॥ ૧ ॥

શત્રુથી પરાજીત અને વ્યસની, ને સદ્કર્મોથી વિલીન.

સુધરેલ ભુદ્ધિ; મંડળીઓ, કમ્પનીઓ અને એક સ્વાર્થના લોક સમૂહદ્વારા વિજય. જીંદગીમાં ચઢતી અને વિજય. મોટાં કાર્યોની યોજનામાં અગ્રેસર થનાર પુરૂષો માટે ઘણીજ અનુકુળતા. પણ જ્યાં પ્રભતત્ર સંબંધી વલણો હોતાં નથી ત્યાં તેમનું નશીબ લોકપ્રિય પ્રવૃત્તિમાં આ મનુષ્યોને ફેંકે છે અને કવચિત્ ન્યૂનાધિક પ્રમાણમાં શત્રુઓ અથવા મોટી સત્તાવાળા પ્રતિ પક્ષીઓનો ઉદય કરે છે. જો ગુરુ શુક્રની મદદ હોય છે તો સ્ટોકસ, શેર્સ, કમ્પની, સ્ટો વિગેરે દ્વારા લાભ થાય છે. સરકારી કે સ્થાનિક નોકરી અથવા કોઇ જાહેર ખાતાને લગતી ઓરીશની જગા મળવાથી પણ લાભ થાય છે. જો કે આ મનુષ્યોને થોડા મિત્રો હોય છે; છતાં તેઓ જાહેરાતો ઓળખાણવાળા અને પ્રખ્યાત કીર્તિવાળા હોય છે.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, મોટું માથું, પેહોળો ચહેરો, કાળા ભુરા વાળ ને મોટી આંખો હોય છે.

મીનમત શનિ ફલ. + (Saturn in Pisces.)

જીંદગીમાં દિવસગીરી અને શોક ભરેલા અનુભવો થાય છે. ભાગ્યહીણ થવાય તેવા સંબંધ બાંધે છે, અને મુખ્યત્વે શરૂઆતમાં રસમય અને છેવટે શે કમય સંબંધદ્વારા અથવા દુરભાગ્ય કે આફત દ્વારા ગંભીર રીતે ગુંથાયેલા હોય છે. ખરી હિમત અથવા આશાની ખામી દ્વારા ઉત્પન્ન થતી ઉપાધિઓનું અને પોતાના કમનશીબનું કારણ આ મનુષ્ય પોતે હોય છે. અને એકંદરે સમગ્ર રીતે જાત જ શત્રુ તરીકે હોય છે. દ્રવ્ય માટે તિરસ્કાર, અને મિત્રો તથા ઓળખાણ દ્વારા હાનિ; તે પોતે ભાગ્યેજ પોતાનું માન વધારનાર હોય છે ને જો માન કીર્તિ મળ્યું હોય છે તો તે ટકાવી શકે તો નથી (સારી કુંડળી સિવાયના કેશમાં). તેને ગુઢ બાળ્યતો તરફનું વલણ હોય છે અને તે સ્થાપત ધર્મનું ખંડન કરવા સામો થાય છે; તેનું મરણ ઘણું કરીને શોક પરિણામી હોય છે. લગ્નમાં કમનશીબ ને ધણીધણીઆણી (લગ્ન ભાગીદાર) રોગી હોય છે.

+ વિનયતાઘ્યવહારમુશીલતા । સકલલોકગૃહીતગુણો નરઃ ॥

ઉપકૃતૌનિપુણઃસ્તિમિસંશ્રિતે । રબિભવેવિમિત્રેન અમન્વિતઃ ॥૧૥॥

વ્યવહાર કુશળ ને જેની પાસેથી લોકો ગુણશ્રવણ કરે છે તેવા ને પરાપકારી,

લગ્ન થયા બાદ નોકરોદ્વારા ઉપાધિઓ થાય છે. આ મનુષ્ય પોતાનાં છોકરાંથી ક્વચિત્ છુટો પડે છે, અથવા છોકરાં માંદાં રહે છે; તેમનું મન યોગ જ્ઞાનમાં તલ્લીન થાય છે, અને તેથી પોતાની જીંદગીનો છેવટનો ભાગ વિશ્રાંતિ અથવા એકાંતવાસમાં ગાળનાર હોય છે; મીનનો શનિ સારો ગણાતો નથી. ધંધા, કીર્તિ, જાહેર માન ને લોકપ્રિયતા માટે નયજો છે. તેમની ધણી ટીકા કે નિંદા થાય છે; અને તેમને શત્રુઓ તથા જીજ્ઞાસુઓ હોય છે; પોતે જાતે મોટી સ્થિતિએ હોવા છતાં દુઝકા નોકરો દ્વારા ઉપાધિઓ અને દુઃખ વેઠવાં પડે છે. પિતાદ્વારા ત્રાસ; દવાખાનાં, કારખાનાં, ધર્માદા ખાતાં, ગુપ્ત અને ખાનગી ધંધા, ગુપ્ત કંપનીઓ અને લોક નિંદિત ધંધા કે કાર્યોદ્વારા વિજ્ય.

આ મનુષ્યોને નાનો બાંધો, શીશ્નો ચહેરો, કાળા વાળ, મોટું મુખ ને મોટી બાંખ હોય છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં શનિનું દ્વાદશ રાશિ પરત્વે ભિન્નભિન્ન ફલ વર્ણવામાં આવ્યું છે. આ ગ્રહ નશીબ (Fate) ઉપર અસર વધારે કરે છે. અને એક રાશિમાં લગભગ અઢી વર્ષ સુધી રહે છે.

જો કુંડળી હોય તો તે ઉપરથી અથવા ન હોય તો જન્મની શાલના પંચાંગ ઉપરથી અથવા નીચે આપેલા કોષ્ટક ઉપરથી જન્મ સમયે શનિ કઈ રાશિમાં ભમે છે તે જાણી સમજી લેઈ પોતાનું ફળ વાંચી લેવું.

કોષ્ટકમાં પહેલા ખાનામાં રાશિઓ મુકીને તેના સામે ઇ.સ. ની શાલ ગોઠવી છે. તેમાં ખાસ સમજવાનું કે જ્યાં એક વર્ષ બે વખત લખ્યું હોય તો તેના લગભગ અધવચમાં રાશિ બદલાતી હોય છે, ને જ્યાં એક જ ઠેકાણે એકજ વર્ષ હોય છે તો લગભગ તે આખા વર્ષને માટે તે રાશિ હોય છે વચમાં વકી ત્રિગેરે થઈ રાશિઓ બદલે છે, તે અત્રે આપેલું નથી.

ટીપ—સંવતના ઉપજા બે અંકને (૨૧) અઢીગણા કરીને (૭) થી ભાગ લેતાં જે ભાગ્ય આવે તે શનિની મકરગત રાશિ જાણવી. આ નિયમ નિર્યત રાશિ માટે સ્થૂત છે, ને સાધન લાવવાને લગભગ એક રાશિ ઉમેરવી થઈ છે.

મુખ્યત્વે શનિ રાશિ.

રાશિ	ધ. સ.		
વૃષ	૧૬—૧૮	૧૬—૧૮	૧૬—૧૩
મિથુન	૫૪—૫૬	૮૩—૮૫	૧૩—૧૫
કર્ક	૫૬—૫૮	૮૫—૮૭	૧૫—૧૬
સિંહ	૫૮—૬૦	૮૭—૮૯	૧૭—૧૯
કન્યા	૬૦—૬૨	૯૦—૯૧	૨૦—૨૧
તુલા	૬૩—૬૫	૯૨—૯૪	૨૧—૨૪
વૃશ્ચિક	૬૬—૬૭	૯૫—૯૬	૨૪—૨૬
ધન	૬૮—૭૦	૯૭—૯૯	૨૭—૨૯
મકર	૭૧—૭૩	૧૦—૨	૩૦—૩૧
કુંભ	૭૪—૭૫	૨—૫	૩૨—૩૫
મીન	૭૬—૭૮	૬—૮	૩૫—૩૭
મેષ	૭૯—૮૧	૮—૧૦	૩૮—૩૯

દ્વાદશ રાશિગત શનિક્ષણ: —

મેષ—વાદવિવાદ કરનાર ને ખટપટી.

વૃષ—આગસુ, વૈર લાગણીવાળો, ખુની અને મેલો.

મિથુન—ચાલાક, દુનિયાની ચીજોનો શોખિન.

કર્ક—પીવામાં આનંદી, ખરાબ ચાલનો, કંગાલ.

સિંહ—કામી, ઉદાર, ડકાસી, લુચ્ચો ને ક્રોધનો પશ્ચાતાપ કરનાર.

કન્યા—ઉદાસી, વિદ્વાન, વિચિત્ર, શાસ્ત્ર શોખિન.

તુલા—મગર, સાવધ, વાદ વિવાદ કરનાર.

વૃશ્ચિક—અદેખો, તોફાની, ચેર ને તકરારી.

ધન—એક માગી, પરાંપકારી ને શાંત.

મકર—અસ્થિર, લોભી ને ગંભીર દેખાવનો.

કુંભ—મિતાહારી, અક્રમવંત, વિદ્યાનો શોખિન, ઉઘોગી ને ખંતીલો.

મીન—ખંતીલો, અદેખો, દગલખાજ, નાદાર અને ચેર.

परिच्छेद २०. Chapter XX.

दादश राशिगत गुरु र्क्षण.

The Jupiter in the Twelve signs.

मेघगत गुरुर्क्षणः + (Jupiter in Aries.)

दोषी, अनुनी, यद्वतीनी आकांक्षावाणो, लाज्यशाणी हरिआष सङ्गे, तथा व्हाणोथी अने शुभ साधनोथी धनदात; मुसाङ्गीना अनुभवी बुद्धिशाणी मित्रो अने लाज्यशाणी मनष्ये साथे ओणप्पाणो; कुटुम्ब अने संसारी संभ्रं धद्वारा मेणवेन्न मान कीर्ति. परदेशी जमीनगीरीओमां धन विनियोग अथवा सद्दाथी धनदात; कायदाभां विन्य अने छोकरां द्वारा दात. काङ्गी तरङ्गी अथवा मोशाण पक्ष्थी वारसाओ. दोषी लागीदार (लज्ज अथवा धंधाने लगतो) अने पराङ्गभी लगेरुं मरुण; धार्मिक संभ्रं धद्वारा आनंद; श्रृङ्गीना छेदा भागमां मान ने प्रतिष्ठा. सगां साथे मित्रता अने शत्रुओद्वारा दात.

धर्म, लाभा ने शास्त्र तरङ्ग वणु. धोडा अने शराने शोष व्हाणु ने सङ्गेने शोष अने तेने लगता धंधानी धुन. पोतानो भाग पोते पुढे करनार, अने तेमां क्वचित् पडतीने लय. जे धंधानो सलव अने श्रृङ्गीमां काङ्गी समये धंधो अद्वनार. सारा स्वभावनां थोडां संतान.

आ मनुष्यने मध्यम कद, जरा पातणो पांधो, लाओ धाट, सुवाणा वाण, वित्तवणी नजर ने उंचु नाक होय छे.

वृषगत गुरुर्क्षणः + (Jupiter in Taurus.)

शांत, मानवंत, अतडो अने दद, सगांद्वारा द्विगीरी, पणु कुटुम्ब साथे संभ्रं धवाणा मित्रोद्वारा दात. धनविनियोग, सद्दा के छोकरांनी

+ बहुतरां कुरुते समुदारता । सुगर्भितां निज वैरिसमुन्नतिं

विभवतां च महर्षतिपूजितः । क्रियगतो रुगतो समितिप्रदः ॥ १ ॥

द्विदार, राङ्गपूज्य, धनाढ्य बुद्धिशाणी.

+ द्विजसुरार्जनवृत्तिविभूतयो । द्रविणबाहना गौरव लब्धवः ॥

सुरपुरौ वृषमे बहु वैरिणः । शरणगारणगाढ पराक्रमैः ॥ २ ॥

पराङ्गी, द्विज देव लङ्कत, धनवान, वाहनवंत.

દરકારદ્વારા માન પ્રતિષ્ઠા, પરદેશ મુસાફરીથી તંદુરસ્તી અને ધન સ્થિતિ ઉપર અસર. લગ્નદ્વારા લાભ અને ધણી કે ધણીઆણી ગુપ્ત વિષયના શોખિન, ધાર્મિક, પરોપકારી અથવા તત્વજ્ઞાનના કારણોની ખાતર વિશ્વાસથી કામ કરનાર, સ્નેહ પ્રીતિમાં શુદ્ધ, પ્યારનાં કાર્યોદ્વારા વ્યવહારિક લાભ ને જાતિ પ્રયત્નદ્વારા જાતિજ્ઞાન. સંસારી જીંદગીમાં ધાર્મિક વૃત્તિ-વાળા મિત્રો.

મંદિરો, ધર્મ, તત્વજ્ઞાન, વિદ્યા, માનસિક જળ અને બહાણુ મારફતે સફરો અને ધોડા ને લગતા ધંધાથી લાભ. ધર્મમાં અસ્થિર. તપ્તીઅત ધંધો અથવા વ્યાપારના કારણુ સિવાય મુસાફરી નહિ કરનાર. જમીન, ખેતી ને અનાજદ્વારા ધનજ્ઞાન. ધનથી સુખી ને વારસાનો લાભ હોવાનો સંભવ.

આ મનુષ્યને મધ્યમ કદ, ઠાવકો કાળો રંગો, ભુરી આંખ, કાળાવાળ, ને ટુંકી ગરદન હોય છે.

મિથુનગત ગુરુ કૃત્તિ : + ' Jupiter in Gemini)

મહોટા મન વાળો, લવિષ્ય વાદી, અને સૂક્ષ્મ આત્મનોમાં સંપૂર્ણ-તાના લક્ષણે લીધે વિજયી. ગુદ વિચારો. સંસારી સંખંધ, અને જીંદગીમાં સારા મિત્રોની ખાસ અસર, વિનયી કાર્યો અને ગુદ પ્રયત્નો દ્વારા પ્રતિષ્ઠિત, દુર્નાં સગાંમાં અથવા ભાઈ બહેન સાથે લગ્ન, ચોખ્ખાં સ્વમો (દર શ્રવણુ અથવા અંતર્જ્ઞાનને લગતાં,) ધાર્મિક શત્રુઓ, નુકશાન કારક અથવા નિંદિત ધંધાઓ, મિત્રતામાં આનંદ અને ગૃહ મંડળમાં દિગ્ગમીરી; જાતિ કેળવણીદ્વારા માનસિક સુધારા, ને જીંદગીના છેવટે ધાર્મિક વલણુ.

સુશીલ સ્વભાવ, વિનયી, વિશ્વાસુ, ને સત્યવાદી. અસ્વસ્થ અને અસ્થિર મન અને શરીર, નૂતનતા અને મુસાફરીનો શોખ, ખંતની ખામી, ભાષા, અભ્યાસ ને કેળવણીથી સારો ગુપ્ત અથવા પસંદ કરેલો ધર્મ. ખે લગ્નનો સંભવ, પણ લગ્નમાં કાળગો, લખાણ, મુસાફરી કે સગાં કે નિર્જળ મનના કારણુ ઉપાધિઓ. ભાઈઓ બહેનો કે માતા દ્વારા ત્રાસ.

+ કવિતા સહિત પ્રિદવાક્ શુષિઃ । કિમલ શીલ રુચિ નિપુણ પુમાનઃ ॥

મિથુનગે સતિદેવ પુરોહિતે । સહિતતાહિતતા સહિતૈઃભવેત્ ॥૧॥

કવિ, મીઠું બોલનાર, નિષ્કપટી, નિપુણ વિગેરે.

આ મનુષ્ય ધાટીલો, ઉંચો, ઠાવકા મુખ વાળો, ભુરા વાળ ને ભરેલી આંખવાળો હોય છે.

કર્કગત ગુરુકળ: + (Jupiter in Cancer)

ધ્યાતુ, સ્નેહવાંત, માયાતુ ને લોકપ્રિય અથવા જરૂર નીતિવાંત, સાહસિક અને સ્નેહથી શત્રુને જીતનાર, સેવા કરવાને ખુશી હોય છે તેવા હલકાવર્ગના મિત્રો, લગ્નદ્વારા કીર્તિ, પ્રતિષ્ઠા અને વ્યવહારમાં વિજય, ધાર્મિક ગુપ્ત વિચાર, જાહેર પ્રશંસા ને આગ્રહ, જાહેર કામદ્વારા આશાઓ અને ઇચ્છાઓના પ્રમાણમાં કામ, ધાર્મિક અથવા ગુપ્તશાસ્ત્રના અભ્યાસ દ્વારા આનંદ. માનસિક શક્તિના ઉપયોગ દ્વારા અથવા બુદ્ધિની શક્તિદ્વારા લાભ, અંતે ઉદાર, શાંતિ અને માન સાથે પરદેશમાં મરણનો સંભવ.

ધર્મમાં અસ્થિરતા અથવા ફેરફાર કરનાર, તોપણ શુદ્ધ અંતઃકરણ વાળા, કવિતા, સંગીત, ને હુન્નરના શોખિન, ઘર અને માઆપ ઉપર પ્રેમ, મુખ્યત્વે માતા પર પ્રેમ, માતા સાથે ગાઢ સંબંધ, તથા અતઃકે આનંદ ખાતર દરિઆઈ સફરો. જો પાપ પ્રવૃત્તિ હોય તો છોકરોનું મુખ માતાના અથવા માતૃપક્ષના વારસાનો સંભવ.

આ મનુષ્યને મધ્યમ કદ, શીક્રો ચહેરો, લંબગોળ મુખ, કાળાવાળ ને ભુરી આંખ હોય છે.

સિંહગત ગુરુકળ: + (Jupiter in Leo)

અભિમાની, સત્તાવાંત, પણ વફાદાર ને ઉદાર, શત્રુને જીતનાર, વસીલાદાર મિત્ર સાથે લગ્ન. ગુપ્ત સેવા અને મુસદ્દી કાર્યોમાં વિજય ગુપ્ત વાતને શોધી કાઢવાની અથવા ગુન્હેગારનો નિર્ણય કરવાની શક્તિ, ઓ

* बहुधनागमनो मदनोन्नतिः । विवधशास्त्रकलाकुशलो नरः ॥

પ્રિયવચ્ચાશ્ર કુલીરગતે ગુરૌ । ચતુરગૈસ્તુરગઃ કરિભિર્યુતઃ ॥૧॥

અનેકશાસ્ત્ર પ્રવીણ, ધનવાન, વિપચી તથા ઐશ્વર્યવાન.

+ अचल दुर्गबन प्रभुतोजितो । इदं तनुर्ननुवान परोमवेत् ॥

અરિ વિભૂતિ હરોહિ નરોયુતઃ ॥ મુલ્લસાવલસામધિપે ગુરૌ ॥૧॥

ઠાતા, ખળવાન, પર્વત કિલ્લાને અરણ્યનો સ્વામિ, શત્રુને હણનાર.

વિચિત્ર બનાવેનો સંબંધ, છેવટે મિત્ર થનાર ઉદાર શત્રુઓ. કુદરતી આનંદના અનુભવની શક્તિ. દરેક જોખમી કે સદાનાં કાર્યોમાં અને ખનિજ પદાર્થને લગતાં કામકાજો કરવાથી સુખી. સમજ શક્તિવાળું મન, અને મજબૂત ધાર્મિક સંકલ્પો. સંસારી કાર્યોમાં વિજય. માનથી ભરેલું મરણ. સ્નેહ આડંબર, જાહેર કામને લાયક ને તેમાં અગ્રેસર, સરકારી અથવા કોઈ પ્રખ્યાત નોકરીથી સુખી. મુસાફરીનો અણગમો. ભાગ્યેજ એક મોટી દરિ-આઈ સફરનો સંભવ. છોકરાનું સુખ. ને ખરા દિલથી પ્રેમ તરફ લાગણી.

આ મનુષ્ય મજબૂત અને ધાર્મિક બાંધાનો, ઊંચા કદનો, શીકા ભરા વાળ વાળા ને લબ્ય ચહેરાવાળો તથા ભરેલી આંખોવાળો હોય છે.

કન્યાગત ગુરુજી: (Jupiter in Virgo)

સામાન્ય સ્થિતિવાળાં માઆપ. મિત્રોની પસંદગી કરવામાં સારા સાર સમજનાર, બોલવામાં ઠાવકો ને ધંધામાં વિજયી. ગુપ્ત પ્યાર અને વિચિત્ર રીતે લગ્ન. ગુપ્ત શાસ્ત્રનો જાણકાર અથવા વિચિત્ર રીતભાત વાળા સાથે મિત્રતા. ધાર્મિક અથવા તત્ત્વજ્ઞાનના અભ્યાસથી માન. ધંધા ખાતર પરદેશ મુસાફરીઓ અથવા પરદેશીઓ સાથે જોડાણ, મિત્રોના વારસો અને વ્યવહારક રીતે હલકા સાથે લગ્ન નોકરી કે રહેવાનો શોખ. ધનવિવિનિયોગમાં અને મહાન વ્યાપારીનાં કાર્યોથી ધનલાભ તથા ભાગા અને જીની ચીજોના વ્યાપારમાં સદાદ્વારા લાભ.

ધાર્મિક અથવા ભક્તિ માર્ગવાળા વિચારો કરતાં તત્ત્વજ્ઞાન તરફનું વધુ વલણ, અનુભવથી દરેક બાબતમાં કારણને શોધનાર ને કારણ ન જડે ત્યાંસુધી શંકાશીલ. પોતે જાતે વિશ્વાસુ નોકર થનાર અને પોતાને વિશ્વાસુ નોકર મળવાથી લાભ, જે પાપદ્રષ્ટ હોય છે તો તે દ્વારા હાનિ ને ઠગાઈ. લીવર [ચરોળ], આંતરડાં અને પાચન શક્તિ માટે નબળો, કાંઈક વખત બેભાન અને પદ્ધતિ વિનાનો.

આ મનુષ્યને કાળાવાળ, લાલ ચહેરા, ને ભરેલો બાંધો હોય છે.

+ કુસુમગંધ સદંબરશાલિતા । વિમલતા ધનદાનમતિર્મૃદા ॥

સુરગુરૌસુતયા સતિ સંયુતો । સચિરતાચિરતાપિત શત્રુતા ॥ ૧ ॥

મુગ્ધી પદાર્થનો શોખ, દાતા, શત્રુથી પીડા પામનાર, અધ્યાત્મિક રીતે ટીકા ખોર મન,

તુલાગત ગુરુજ્ઞ: * (Jupiter in Libra.)

માયાળુ, અનુકુળ પ્રકૃતિવાળા, દયા અને ન્યાયને ચ્હાનાર, મરણ આવી પહોંચવાના ત્રાસમાં અને શુદ્ધાશયથી ખીજના શોકમાં ગુંથાયેલ, લાગણીવાળા, શુદ્ધ મનના મિત્રો વિદ્વાન, તત્ત્વજ્ઞાની અને મહાત્મા મિત્રો, લગ્ન અથવા ભાગીદારીદ્વારા લાભ. ધંધાની ખાતર ખીજઓની સાથેનું જોડાણ; પરદેશમાં કરેલી સ્થિર મિત્રતા અને અગ્નિપ્રાપ્તિ વારસો, અથવા જાહેર ખાતાં ને હોસ્પીટલદ્વારા લાભ. સમતોલ મન, સુખી લગ્ન ને લાભદાતા જોડાણ. હલકા લોકો અથવા નોકર વર્ગદ્વારા લાભ; સારાં છોકરાં, ધંધો, વિદ્યા અથવા એજન્ટોદ્વારા લાભ; શુદ્ધ વિચારદ્વારા વિજયી સાહસ; કુટુંબીઓની સમક્ષ અને સારી સંસારીક અનુકુલતા સાથે શાંતતામાં મરણ.

સંગીત અને કવિતાનું જ્ઞાન, મિત્રોનો પ્યાર; નાની ને મોટી મુસાફરી નો રહેજો શોખ, લગ્ન અથવા સહીયારાદ્વારા લાભ, ધર્મગુરુઓની અવ કૃપાનો સંભવ. જો પાપ દ્રષ્ટ હોય છે તો સ્ત્રી કે સહીયારાથી હાનિ. બક્ષીસ અને મદદ માટે સારો.

આ મનુષ્યને સરખું શરીર, જરા ઉંચ્યા ને પાતળો બાંધો, ભરેલી મુંદર બાંધ અને ચંદ્રો, ને ભુરાવાળ હોય છે.

વૃશ્ચિકગત ગુરુજ્ઞ: +(Jupiter in Scorpio)

કુલાભિમાન, ઉંડી લાગણી, મજબૂત મનોબળ; ઝેરીલા શત્રુ, ઉપરી સાથે વિચિત્ર ખટપટ, સરકાર અથવા સરકારી નોકરો સાથેનો સંબંધ. ધંધાને લગતી ગુપ્ત બાબતો અને ખીજોઓની આખર લગતી વિગતોથી સોંપાયેલ. મંડળીઓ અને કમ્પનીઓમાં સત્તા યુક્ત. કોર્ટના કળ્યા અથવા લગ્નદ્વારા લાભ; પંચ અથવા ભાગીદારનું મરણ, જાહેર ધનવિનિયોગ અને

* શ્રુતતપો જપહોમમહોસ્સવે । દ્વિજશુરાર્જનવાનમતિર્ભવેત્ ॥

વનિજિજન્મનિ ચિત્રશિલ્પિજે । ચતુરતા તુરતાસહિતારિતા ॥૧॥

જપ હોમ ઉત્સવ કરનાર, દ્વિજદેવ ભક્ત, દાતા, ને ચતુર.

x ધનચિનાસનલોચસમુદ્ભવૈઃ । કૃષ્ણતરોચદુર્ભયરોચરઃ ॥

મહિગતેસતિવેવપુરોહિતે । મનતોચનતોપિચદુઃસમાક્ ॥ ૧ ॥

અનેક દુઃખ ભોગવનાર, ઢોંગી, કૃશ, ધન વિનાશવંત.

લખાણોદ્ધારા લાભ. સંસારીક વિચિત્ર અનુભવો. સંધિ, લોહીવિકાર, અને વંશપરંપરાગત રોગનો સંભવ. જીંદગીના છેવટે છાતીની નળખાઈ. છોકરાં દ્વારા અપકીર્તિ. સહીસલામતી વિનાના અથવા શંકાશીલ સદા. રસાયણી પ્રયોગો તરફનું વલણ. ટીકા પાત્ર અને વિચિત્રતા ભરેલી મિત્રતા; લાંબી મુસાફરીઓ અને પરદેશમાં વિચિત્ર સાહસો, અને વ્યવહારીક કે ખટપટના કારણસર શોક પરિણામી મરણ.

ચાલાક, આત્મચલી, વિશ્વાસુ. અને દટતાથી ભરેલ; ઉદારતા, ઝનુન, ને ખંત. ગુદાર્થ સૂચક શાસ્ત્રનો કે ગુપ્તતા ભરેલી ચીજોનો શોખ. લોક નિંદિત ગુપ્ત ધર્મ કે તત્વજ્ઞાનનું વલણ; છોકરાંનું સુખ; મુસાફરીમાં અથવા જલધાતથી મરણ, સફરોદ્ધારા ત્રાસ.

આ મનુષ્ય મધ્યમ કદનો, કાળા વાળ ભરાવાદાર ચહેરા ને ઉંઘણસી દેખાવનો હોય છે.

ધનગત ગુરૂજી: + Jupiter in Sagitarius)

લવિષ્ય જ્ઞાનવાળા, દયાળુ લાગણીવાળા, તત્વજ્ઞાની, ધાર્મિક, વ્યવહારીક સ્વાર્થવાળા, વ્યાપાર કે ધંધામાં કમનશીબ વાળા, મુખ્ય ધંધાઓના કરતાં તેની સાથેના સંબંધવાળા, ઝીણી ઝીણી બાબતોના ધંધાથી લાભ. વારસાથી, લગ્નથી, અથવા રોગી સગાથી ધનલાભ. સદો, સરનો અથવા લોટરીનો શોખ. જે પાપ દ્રષ્ટ હોય છે તે ભુમારી પ્રકૃતિ. જે લગ્ન અથવા પ્યાર સંબંધ, તે પૈકી એક સગા સાથે તેના મરણદ્વારા લાભ. શાંતિને ઇચ્છનાર, ને સલાહ કરાવી આપનાર.

આ ગુરુનું સ્વમૂહી ધર છે તેથી સદગુણી સત્તાની વધુ અસર: ન્યાય, દયા, પ્રમાણિકતા, મોટાઈ, વિગેરે. મુસાફરી, ભાષા, દરીઆઈ સફરો, ઘોડા ને જહાજને લગતાં કામ; ધર્મ ને તત્વજ્ઞાનને માટે સારો. સામાન્ય રીતે ભાગ્યવાન ને વિજયી.

આ મનુષ્યને ઉંચો બાંધો સોનેરીવાળ, લાલ ચહેરા, લંબગાળ દેખાવ, જુરી આંખ, નાજુકપાણું ને ખૂંચસુરતી હોય છે.

+ િતરનમ્જયો મહુર્વેભવે । મનુષ્યનામ્મધ્યવાહનસચ્ચ: ॥

મનુષ્યિદેવગુરૌદિમિર્મિભવે ॥ રહિરાહચિસમરણમિષ ॥ ૧ ॥

ધન તથા વાહન તથા ઔષધવાન,

મકરમત ગુરુ કૃણ: + (Jupiter in Capricorn)

સોબી, રહેજ ભુના રીવાજવાળો, યોજના ને વ્યવસ્થા કરવામાં શોખિન, જાતેજ માન ઉત્પન્ન કરી શકનાર, કમનશીખવડે હરકોઈ બંધન માં પડેલા મિત્રોની આફતોમાં ગુથાયેલ. પરંપરાગત ધર્મ અથવા પરદેશી કાર્યો અને સગા સંબંધીના મરણદ્વારા ધનલાભ. ગુપ્ત અથવા ગુહ્યાર્થ સૂચક વિચારો તરફ અમીતિ અને શત્રુતા. જાતિ રહેનતમાં અને ફરજ બગવવામાંજ આનંદ માનનાર. વ્યાપારી સાહસદ્વારા માન, કિર્તિ ને લાભ. સખની સાથે માથાપનો હરકોઈ પ્રકારનો સંબંધ. સંસારી મંડળની કીર્તિ અને ધર્મ ઉપર વધુ અસર. રહેજ ભુના પંથને વળગી રહેનાર, અને નાસ્તિવાદની કેળવણી માટે ઝનુની.

દેદાસીનપણું, હાસ્યવિનોદની ખામી, જાહેર ધંધામાં અથવા લોક સમૂહના અગ્રેસરપણામાં વિજય. પિતા અથવા ઉપરી તરફથી વારસાનો લાભ, અને જોષ્ટતી મદદ. લોકોપયોગી અને સરકારી જીંદગીમાં વિજય. કંજુસાઇ અને પૈસાની સાવધગીરી.

આ મનુષ્યને મધ્યમ કદ; શીકો રહેરો, માંદણુ ને પાતળું મુખ, નાનું માથું, ને કાળા વાળ હોય છે.

કુંભમત ગુરુ કૃણ: + (Jupiter in Aquarius)

વ્યવહારીક અને દેવત્વને લગતા વિચારો, મોટું ને તત્વજ્ઞાની મન, સહન શીલ ને દયાળુ. ધર્મ કરતાં વધુ તત્વજ્ઞાન. જોહેર ખાતા સાથે વધુ સંબંધ. જાતિવસીલાદ્વારા મેળવેલ મિત્રો. મંડળીઓમાં કે કંપનીઓમાં નોકરીઓ અથવા ધંધા કે વ્યાપારદ્વારા અને વારસાથી લાભ. પ્રેમનું લગ્ન. આરોગ્યતા નિયમોનો વિદ્યાર્થી; જાહેર કામમાં આનંદ મેળવનાર. કવંચિત્ એકાએક મરણ.

+ હતમતિ:પરકર્મકરોત્તરો । સ્મરદિહીતરોમવરોચમા ॥

કુરગુરૌમકસેવિક્ષાતિકો । જનમનોનમચોરથસાધનમ્ ॥ ૧ ॥

રાગી, કોધી, રીક્ષાળ ને ઇચ્છાઓની પરીપૂર્ણતામાં ખામી વાળો.

+ ગદ્યુત્ત:કુમતિ:દ્વિમિનોદિશત: । કૃપણતાનિરત:કૃતકિલ્લિચ: ॥

અદ્યગ્નેસતિયોગકુરોદિતો । કલ્પલક્ષીવશનીવરપીઠિત: ॥ ૧ ॥

રાગી, દ્વિત્રી, ધનરહિત, કૃપણ, દાંત ને પેટની પીડાવાળો.

સારા ને દીલોગ્ન મિત્રો અને તે દ્વારા આનંદ ને લાભ. વ્હેમ અને તેની તરફ વિચિત્ર અનુભવનું વલણ. શોધ ખોળ કરવાની ટેવવાળી બુદ્ધિ. ધર્મ અથવા યોગજ્ઞાનને લગતા અસાધારણ અનુભવો.

આ મનુષ્યને મધ્યમ કંદ, સ્પષ્ટ ચહેરા ને કાળા ભુરાવાળ હોય છે.

મીનગત ગુરુ કુંળ: * (Jupiter in Pisces)

આગતા સ્વાગતા કરનાર, સર્વ મુગાં પ્રાણીનો શોખિન. ધાર્મિક માંદા ને દુઃખીને લગતાં કાર્યોમાં ભાગ લેનાર. મિત્રોની સેવાદ્વારા લાભ. સગાંદ્વારા ચઢતી, ધર્મની આપ્તમાં વંશ પરંપરાગત વસીલો, ધાર્મિક ક્રિયામાં ભાગ લેનાર. શત્રુઓ તરફ દયાળુ. હલકી પંક્તિવાળા સાથે લગ્ન. ભયંકર અને જોખમ ભરેલા ધર્મવિનિયોગ. મંડળીઓ અને પબ્લીક કંપનીઓ અથવા ખાણોને લગતા સદ્ગતિ દ્વારા લાભ; માન આપ્યર અને ધંધા માટે ખુબજ કાળજીવંત, શાંત અને ધાર્મિક મન.

દાન, ધર્મ, દયા, સંતોષ, સુશીલતા; ભુરસા રહિત, જેમ તેમ થવા દેનાર; અને અસ્વસ્થ. દરિઆઈ સફરોદ્વારા લાભ. ગુપ્તશાસ્ત્રનું જ્ઞાન. વકીલ, ડીટેક્ટીવ કે પોલીસ તરીકે મુખી.

આ મનુષ્યને મધ્યમ કંદ, માંસળ ચહેરા ને ફીકકા ભુરા વાળ હોય છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં દ્વાદશરાશિ પરત્વે ગુરુનું બિજ્ઞ બિજ્ઞ કુંળ વર્ણવ્યું છે. ને તે બાજુવાની ઇચ્છાવાળા દરેક જણે પોતાની જન્મ કુંડળી હોય તો તે ઉપરથી અથવા ન હોય તો તે સાલના પંચાંગની મદદથી જન્મ સમયે ગુરુ કંઈ રાશિમાં ભરે છે તે સમજી લેઈ પોતાને લગતું કુંળ વાંચી લેવું.

* નૃપકૃપાસધનોમદનોજ્ઞતિઃ । સદનસાધનવાનપરો નરઃ ॥

શુરગુરૌતિમિનાસહિતેસતા ॥ મનુમતોગુમતોત્સવદોમયેવ ॥ ૧ ॥

રાજપ્રીતિથી ધનવાન, દાતા, ડાહ્યો, વિખેરે.

આ ગ્રહ મુખ્યત્વે કરીને ધન અને વ્યવહારીક જીવનમાં ઉપર અસર કરે છે.

આ ગ્રહ ધાતુ કરીને દર વર્ષે એક રાશિ બદલે છે તથા— નીચેના કોષ્ટકમાં જોવાથી ઈ. ગ્ર. પરત્વે તેની રાશિ સ્થૂલ રીતે જણાઈ આવશે.

* રાશિપરત્વે ગુરુ કોષ્ટક.

તુલા.	૫૬	૬૩	૭૫	૮૬	૯૮	૧૦
૧૩૫૩.	૫૨	૬૪	૭૬	૮૭	૯૯	૧૧
ધન.	૫૩	૬૫	૭૬—૭૭	૮૮	$\frac{૧૯}{૦૦}$	૧૨
મકર.	૫૪	૬૬	૭૭—૭૮	૮૯	૧	૧૩
કુંભ.	૫૫	૬૬—૬૭	૭૮—૭૯	૯૦	૨	૧૪
મીન.	૫૬	૬૭—૬૮	૭૯—૮૦	૯૦—૯૧	૩	૧૫
મેષ.	૫૭	૬૮—૬૯	૮૦—૮૧	૯૧—૯૨	૪	૧૬—૧૭
વૃષ.	૫૮	૬૯—૭૦	૮૧—૮૨	૯૩	૫	૧૬—૧૭
મિથુન.	૫૯	૭૦—૭૧	૮૨—૮૩	૯૪—૯૫	૬	૧૭—૧૮
કર્ક.	૬૦	૭૧—૭૨	૮૩	૯૫	૬—૭	૧૮—૧૯
સિંહ.	૬૧	૭૨—૭૩	૮૪	૯૬	૭—૮	૧૯—૨૦
કન્યા.	૬૨	૭૩—૭૪	૮૫	૯૭	૮	૨૦—૨૧

દ્વાદશ રાશિગત ગુરુકળ:

મેષ—પરગળુ: માયાળુ, ઉદાર, પરોપકારી, વિનયી.

વૃષ—શ્રી શોષિન, સુદ્ધ મકકમ નિર્ણયવાળો. દયાળુ, માળો.

મિથુન—છુટા વિચારનો, સભ્ય, ભોળો, વદ્યા અને કમ્પનીનો શોષિન.

* ટીપ જન્મની શાક્ષમાંથી ૧૮૫૦ બાદ કરતાં જે રહે તેને આરથી ભાગતાં શેષાંક તુલ્ય ૧૮૮૦ પર્યંત તુલાદિ રાશિ જાણવી. અને ત્યારબાદ તુલાદિ ગત રાશિ ગણવાથી ગુરુની રાશિ આવશે.

અથવા જન્મના આખા સંવતમાં (૭) ઊમેરી બારે ભાગ લેતાં જે શેષ રહે તેને ગુરુની મેષાદિ નિરયન રાશિ જાણવી.

કર્ક—ઉદાર, પરગળુ, માયાળુ, સમ્ય, વડેમી; ઉદ્યોગી, સ્ત્રી અને પાણીનો શોખિન.

સિંહ—ઉદાર, ભોજો, હિમતવાન, અભિમાની, સાહસિક અને શત્રુને તોડનાર.

કન્યા—લોભી, બડાઇખોર, ઉત્સાહી, મતઝખી; સાહસથી ગંભીર. હાનિ ભોગવનાર.

તુલા—ખુલ્લું દીસ અને બિહાર સ્વભાવવાળો; દરેકના ઉપર ઉપકાર કરનાર, ને મન જીતી લેનાર, કસરતનો શોખિન.

વૃશ્ચિક—અભિમાની, લોભી, ચાલાક ને ઉઘમી; દુર્ગુણી, સ્વાર્થી, ખદો.

ધન—માયાળુ, દયાળુ, ઉદાર, નીચતાને ધિક્કારનાર, સારાં કાંમ કરનાર, રમત ગમતનો તથા ઘોડાનો શોખિન.

મકર—અશક્ત, દુઃખી, છોકરવાદ, આળસુ; લાચાર.

કુંભ—આનંદી, પરગળુ, દયાળુ, સત્યવાદી, માયાળુ; મોજમજલનો શોખિન; ન્યાયી.

મીન—ચોક્કસ, પરગળુ, દીલોળન, ધનાઢય; વિજ્ઞાની, મુલાકારીથી લાભ મેળવનાર, ને પાણીનાવાસ ઉપર સુખી.

દ્વાદશ રાશિગત મંગળ ફલ.

“ The Mars in the Twelve signs. ”

મેષમત મંગળફલ. ૧ (Mars in Aries)

દદ, અવિદ્યાવાદી, ઝનુની, વધાદાર, ને સ્વતંત્ર. જીંદગીનાં નિરાળાં કે ગુપ્ત સાધનો. ખાંનગી સાધનોદ્વારા લાભ. બુદ્ધિવંત મિત્રો. ઘરને લગતી નોકરી. ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં આનંદ. લગ્નદ્વારા ધનહાનિ અને અંકયતાને પાર મુકવામાં અડચણો. સોળને લગતી પીડા અથવા માનસિક વ્યાધિનો સંભવ. સાહસિક ને તત્વજ્ઞાની જીરસો. માખાપદ્ધારા ત્રાસ. ઘણોજ સ્વાર્થ. આ યોગ સ્ત્રીઓ કરતાં પુરૂષોને માટે વધારે સારો છે. આ ફળ આખી રાશિ પરત્વે અને મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રષ્ટકાલુ માટે છે. ત્રીજા દ્રષ્ટકાલુમાં તીવ્ર લાગણીઓ, શૂરવીરપણું, સાહસ ને આનંદ હોય છે. ત્રીજા દ્રષ્ટકાલુમાં વાચાળપણું, ઝનુની લાગણી અને ઘણીજ સ્વતંત્રતા હોય છે.

રમતગમત અથવા ઘર બહારના ચાલાકી ભરેલા આનંદના સુખનું ભાન અને મુસાફરીનો શોખ. લશ્કરી પ્રકૃતિનું પ્રાપ્ત્ય. વિખ્યાત જીંદગી. અગ્રેસરપણું. તાવ, અકસ્માત, ધાતુપાતાદિ કષ્ટ, અગ્નિ પીડા, અને શસ્ત્ર અસ્ત્ર પીડાના સંભવો. પોતાનાં કૃત્યો અથવા વાંકદ્વારા માંદગી અથવા કવચિત્ મરણ સંભવ; નોકરો સાથે સુખ. ગુપ્તતા અને પ્રતિપ્રધનો તિસ્કાર; ઉતાવળીયાં કામકાજ. જાતિ પ્રયત્નદ્વારા લોકપ્રીયતા. વિજય, ને સંપત્તિ. સારા કે નરસા માટે કામ કરનાર.

આ મનુષ્યોને સાધારણ મધ્યમ કદ, મોટાં હાડકાં, કરચલીવાળા વાળ, કાખરી આંખ ને ચોક્કસ નજર હોય છે.

૧ ક્ષિત્તિવૃત્તેઃક્ષિતિ માનધનાગમૈઃ । સુવચસામહસા વદુસાહસૈઃ ॥

અવનિજઃકુરુતે સતતંયુતં । સ્વજગતોજગતો મિયતંનરં ॥ ૧ ॥

રાજ્યમાન, ધન. બહુ સાહસ વિગેરે.

વૃષભત મંગળક્રમ. ૨ (Mars in Taurus)

સાહસિક સ્વભાવ, સંયમ કરનાર, દૃઢ; અતડા, અભિમાની ને તામસી. તીક્ષ્ણ સમયસૂચકતા. સગાં અને કાચદાનાં કાર્યોદ્વારા ત્રાસ. પ્રખ્યાત અથવા નિંદિત મિત્ર; પ્યારનાં કૃત્યોદ્વારા આત્મકની હાનિ; ધંધાદ્વારા લાભ અને આનંદ; જીના રીવાજ કરતાં ગુપ્તતા ભરેલા ધાર્મિક વિચારો; ભાગીદાર કે સંબંધમાં દુઃખ, શોક પરિણામી કે કમનશીબવંત વ્રજ; અને ધાર્મિક ગુણ દ્વારા નાદુરસ્ત તપીઅત. ધણાંજ બહેલાં પ્યાર બાંધવાનાં કૃત્યો. છોકરાં ને લગતા વિચિત્ર અનુભવો. જીંદગીના છેવટે મંડલીઓ સાથેનો કંઈક સંબંધ. પ્રયત્ન અને ખંતદ્વારા લાભ. ધણાંજ બળવાન શત્રુઓ. આખી રાશિ માટે તેમાં મુખ્ય ત્વે પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ માટે ઉપજી રૂળ છે. બીજા દ્રષ્ટાણુમાં તીવ્ર શુદ્ધિ, યુક્તિવંત પદ્ધતિઓ, સ્વાર્થમાં તીવ્ર લાગણીઓ અને ધંધામાં સારી દીર્ઘ દ્રષ્ટિ. ત્રીજા દ્રષ્ટાણુમાં મુસદ્દીપણ અને શાંતતા ભરેલો લાભ.

યોજના, વ્યવસ્થા તથા રસ્તો બતાવવાની શક્તિ. અતિશય દ્રઢતાં-વાજો ને એક માગી હોવાથી વિદ્વો ને આફતોની સામે પુરો પડનાર. જો શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો દ્રવ્ય પેદા કરે છે, પણ તે ઉડાવી દેછે. કોઈક સમયે ધન અને મીઠકતનો વિનાશ તથા તેનું કષ્ટ. ધનાઢ્ય કુળમાં જન્મ હોય તોપણ પોતાની કંઈક પેદાશ. વારસાનો સંભવ. લગ્ન કે સ્ત્રીઓના સંબંધમાં કંઈક નિંદાનો ભય.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ ને જરા દીગણું કદ, કાખરી આંખ, ગોળ બહેરો, લાલ દેખાવ, કાળાવાળ ને ખુલ્લા ઓઠ હોય છે.

મિથુનગત મંગળક્રમ. ૩ (Mars in Gemini)

તીવ્ર માનસિક શક્તિ, કેળવણીના મજબૂત પાયાવાળા તીક્ષ્ણશુદ્ધિ. દિલગીરી ભરેલા ધરસંસારી બનાવો. અસર કરી શકે તેવા આનંદી

૧ ગૃહધનાલ્યસુલ્લચરિપૂલ્યમ્ । પરગૃહસ્થિતિમાદિશતેનૃણામ્ ॥

અવનયાગ્નિરુજૌવૃષમસ્થિતઃ । ક્ષિતિસુતોડતિસુતોઋવપીઢનમ્ ॥૨॥

ધર ધનનું અલ્પ સુખ, શત્રુ ઉદય, પાંચ ધર નિવાસ.

૨ बहुकलाकलनेकुलनोरकार्ले । प्रचलनप्रीयताचनिजस्थलात् ॥

નનુનૃણાંકુરુતેમિથુનસ્થિતઃ । કુતનવસ્તનયઃપ્રમુલાલુકમ્ ॥ ૩ ॥

બહુકલા કુશલ, કંલેશ, કુલમાં વધુ પ્રવાસ અને કુપુત્રાદિકનું દુઃખ.

મિત્રો. હલકા અથવા હાથ નીચેના મનુષ્યોદ્વારા અપકીર્તિ કે નિંદા. સગા કે ધાર્મિક વૃત્તિવાળા સાથે લગ્ન. એક કરતાં વધારે સંબંધ. છાતીની પીડાદ્વારા મરણનો સંભવ. સત્તા ચલાવવા કરતાં નોકરી કરવામાં વધારે સારો. એકી વખતે બેની સાથે પ્યારમાં જોડાયેલ. છેવટે દુઃખ અને સગાનો કલહ; ચાલાક બુદ્ધિથી લાભ મેળવનાર ને ધણોજ સમજી. ઉપજી કળ આખી રાશિ પરત્વે તેમાં મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રવ્યાણુ માટે છે. બીજા દ્રવ્યાણુમાં શુદ્ધ સ્પષ્ટ મહત્ત્વ શક્તિ, ચાલાકીથી ને વિજયથી કાયદાનાં કાર્યો કરવાની શક્તિ. પ્રતિભાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) સાથેનાં જોડાણ. ત્રીજા દ્રવ્યાણુમાં હોય તો તીવ્ર અંતર્દ્રષ્ટિ. શાસ્ત્રીય વિષય કે કેમીસ્ટ્રીનો અભ્યાસ અને તે દ્વારા લાભ. મનુષ્યમાં દૈવીપણુને નહિ માનનાર ને સુવરેલ સંસ્કારી વત્તણો.

હમેશાં પ્રતિકુળ, સ્પષ્ટ બોલનાર. બીજાની મસ્કરી કરનાર, અથવા ટીકાખોર ને દોષ કાઢનાર. અનુભવી, દરેક કાર્ય કરવામાં તત્પર. લખાણ, વાંચન ને લાપણના શોખિન. કળવણીવાળો, લખાણ, મુસાફરી અને પાડોશી અથવા ભાંડુદ્વારા ત્રાસ, કવચિત્ સ્થેજ વાણીમાં અવરોધ, પર-દેશમાં મરણ.

આ મનુષ્યોને જરા ઉંચુ કદ, ભુરાવાળ, કાખરી આંખ, લાલ ને દમામદાર સ્થેરો, મજબૂત શરીર, બ્હોળાં હાડકાં ને લાંબા હાથ હોય છે.

કર્કમત મંગળકલ.૪(Mars in Cancer.)

લોભી ને ઉદ્યોગી, પણ ભાગ્યહીણ ને અસ્થિર, તે પશુ સંસારી વલણુ-વાળા, ધણીજ ચિંતાઓ, ઉપાધિઓ. સદ્વામાં અતિ અદ્ભૂત, ભાગ્યવંત છોકરાં; નોકરો સાથે મિત્રતા. રોગથી થતા દુઃખને સહન કરવાની શક્તિ. લગ્ન દ્વારા નિંદા અથવા અપકીર્તિ, ઘર નિર્વાહ માટે બહુજ મ્હેનત. દરિઆઈ સફરો અને ધંધા માટે સાહસિક મુસાફરીઓ. ધર્મ વિચારમાં ફેરફાર. ગુપ્ત શાસ્ત્રો, મેસ્મેરીઝમ વિગેરે તરફ સ્થેજ ખંત ને શોખ. અસંતોષી ભાગીદાર કે જ્યેષ્ઠ પરણેલી સ્થિતિમાં ઉપાધિઓ. નોકરો અને એજન્સી દ્વારા લાભ. યોગને લગતી બાબતોમાં આનંદ. જીંદગીના છેવટે દુઃખ. માન-

૪-પરગૃહસ્થિરતામતિવીનતાં । વિમનિતાંશમિતાંચરિપૂરયમ્ ॥

દિમ્-પ્રાલયનાકેલમંગલે । પ્રલયચલચાકલદ્વંજેત્ ॥ ૪ ॥

પરધર નિવાસ, અતિ દીનતા, પ્રજનન, શત્રુઉદય, બહુજ કલહ.

સિક પ્રયત્ન, મુસાફરી, સગાં અને જાહેર કાર્યો દ્વારા લાભ. આ ફળ આખી રાશિ માટે તેમાં મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ માટે સમજવું. બીજા દ્રષ્ટાણુમાં જુસ્સાનું વલણ. વિષય વાસના.લાંબી મુસાફરીઓ કરવા તરફ વલણ ને શોખ. લશ્કરી વલણ ત્રીજા દ્રષ્ટાણુમાં શાંત સ્વભાવ, ગંભીરતા, શાંતતા, નિરપરાધીપણું ને દયાળુ સ્વભાવ.

અસ્થિરતા, ચીદ ને એકાએક ક્રોધાવેશ. વૈભવવૃત્તિનો શોખ. માતાનું અકાળ મરણ અથવા તેનો વિયોગ. જો શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો જમીન કે ધરનો માતા અથવા માતા પક્ષ તરફથી વારસાનો લાભ. પાપ દ્રષ્ટ હોય છે તો જમીન, ધર ને માતાના ધનની હાનિ ને ત્રાસ. પેટ અને આંતરડાંના વ્યાધિનો સંભવ.

આ મનુષ્યોને બેડોળ, સ્થૂળ શરીર, અથવા નાના મોટી બેડોળ કદનો શીકો ચેહેરા, જુરાવાળ, ને કાબરી આંખ હોય છે.

સિંહગત મંગળક્રવઃપ (Mars in Leo.)

તમેગણી, લાગણીવંત, નિર્ભય, સાહસિક, ન્યાયી, હલકાંદારા ત્રાસ, ગુપ્ત શાસ્ત્રનો ગુપ્ત શોખ. ગુપ્ત વિવાહ સંબંધ. શુદ્ધ પ્યાર. અદલ બદલ ભાગીદાર, ભાગીદાર (સ્વન સંબંધી) ની મિત્રતા. ભયંકર ધંધો. સરકારી કાર્યો અથવા જોખમવાળા જગોથી લાભ. ધર્મ સંબંધી ધણાજ વિસ્તૃત વિચારો, ને ઝનુની લાગણીઓ, અથવા સ્વતંત્ર વિચારનું વલણ. નોકરી કરતાં કરતાં મરણ અથવા જીંદગીના અંત સુધી મ્હેનત. સોજાને લગતાં વિચિત્ર દરદો. સદાખાર સ્વભાવ ને સાહસનો શોખ, પ્યાર અને મોજમગ્નહમાં આવેશ, સંગીતનો શોખ તથા તેનો અભ્યાસ કરવાની શક્તિ. જીંદગીના છેવટે ધનથી સુખ. અવિદ્યાવાદ અને માનસિક કાર્યોનું વલણ. નોકરી અથવા સંગીતના જાહેર ધંધાદ્વારા લાભ. આ ફળ આખી રાશિ પરત્વે તેમાં મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ માટે સમજવું. બીજા દ્રષ્ટાણુમાં મુસાફરીના કાર્યમાં સ્વતંત્ર તત્વજ્ઞાન માટે વિવાદનો શોખ ને ધાર્મિક ઝનુન. ત્રીજા દ્રષ્ટાણુમાં દૃઢ નિશ્ચયા, અને મનોબળવાળો.

૫ અનિતરાસુતદારસુસામ્બિતો । હતારપુર્વિતતોઘમસાહસઃ ॥

અશ્વમિજેઘ્નરાજગતેપુમાન્ । નયતાનયતામિયુતોમવેત્ ॥ ૫ ॥

સ્ત્રી સંતાન સુખ, શત્રુ વિનાશ ઉદ્યમમાં સાહસ.

ન્યાયમાં તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ, શોષ ખોળનો શોષ. તાત્કાલિક યાંત્રિક બુદ્ધિ ને પથ્રાતાપ. બહુજ મ્હેનત કરવાની શક્તિ. શુદ્ધ અંતઃકરણ. મતે બહુ શત્રુઓ ઉભા કરનાર. પ્યારમાં શુદ્ધ છતાં નિરાશાઓ, કે વિયોગ; એક પુત્ર. પણ્યને પાપ દ્રષ્ટ હોય તો એક સંતાનનું મરણ વા વિયોગ. હૃદય તથા ખરડાને લગતાં દરદોનો સંભવ. પિતા કે ઉપરી તરફના વારસાનો સંભવ.

આ મનુષ્યોને ઉંચુ કદ, લાંબા અવયવો, જોરાવર લાલ રહેરો, શીઘ્ર વાળ, અને મોટી કાખરી આંખ હોય છે.

કન્યાગત મંગળકેસ. (Mars in Virgo.)

ખંદો. સમયસૂચક, સંચય કરનાર; હલકાં સાથે ગુપ્ત સંબંધ. મદદગાર અને મિત્રોનું મરણ. પરદેશમાં વ્યાપાર ને તે દ્વારા લાભ. સામાન્ય યીજને અને પરદેશી પેદાશના વ્યાપારદ્વારા લાભ. જુના ધાર્મિક વિચારો. ખીજાઓના નુકશાન રૂપે પોતાને કમ્પનીઓ, મંડળાઓ, જાહેર કાર્યો અને વીમાઓદ્વારા લાભ. વિચિત્ર બંધનો. ખોરાકમાં કાળજી અથવા આરોગ્યતાના નિયમોના જાથુ અભ્યાસથી રોગને અટકાવવાની શક્તિ. સદ્વા કે ધનવિનિયોગ કે સ્ટોક એક્ષચેન્જદ્વારા લાભ. ગરીબ સગાંના કારણે શાંત અંતનો સંભવ. સદ્વાથી ધન મેળવવાની શક્તિ. આ ફળસમગ્ર રાશિ માટે તેમાં મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રવ્યાણુ માટે છે. ખીજા દ્રવ્યાણુમાં યુક્તિ સૌંદર્યતા; સારાસાર વિવેક શક્તિ, ને શાંત લોભ ને સમયસૂચકતા. ત્રીજા દ્રવ્યાણુમાં કદામહી સ્વભાવ અને હડીલાઈ ભરેલાં વલણો, અતડાસ ને અભિમાન.

હાથ નીચે રહી કામ કરવાથી સુખ અને ખીજને હુકમ કરવામાં દુઃખ. ગુપ્તપણે અને અજ્ઞાન રીતે કામ કરવાનો શોષ. નોકર, હાથ નીચેના મનુષ્યો સાથે કામ કરનાર ને જુઠા મિત્રોદ્વારા ત્રાસ. દવા, સરજરી, ઔષધ, ને આરોગ્યતા અને અનાજદ્વારા સુખી. આંતરડાં ને પેટના વ્યાધિનો સંભવ.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, સમતોલ બાંધો, કાળા જુરા વાળ, લાલ રહેરો. કાખરી આંખ ને ગોળ મુખ હોય છે.

૬ જુગનવૃક્ષનતાજનતાધિકો । યજનયાજનકર્મરતોભવેત્ ॥

ક્ષિતિહુતેસતિકમ્બકયામ્ભિતે ॥ સ્વચન્તિદ્વિતિસ્વચતઃસુક્તી ॥ ૬ ॥

સૂજનતા, યજ્ઞ યાગાદિ કર્મ કરનાર.

તુલાગત મંગળફલ. ૭ (Mars in Libra.)

શુદ્ધ સંકલ્પ. સુધરેલ સ્વભાવ. અવિદ્યાવાદી પ્રકૃતિ. મરણોના સંબંધ દ્વારા ઉપાધિઓ. ધણા કુટુંબીઓનાં મરણ. તત્ત્વજ્ઞાન ને ધાર્મિક જ્ઞાનવાળા ધણા મિત્રો. ખીન્નની ભાગીદારીથી વિન્ય સુધરેલ ધંધા, અને હરીફાઇ દ્વારા હાનિ, ધર્મ વિચારોમાં પવિત્ર દૂરતું શ્રવણ કરી શકવાની શક્તિ; શત્રુઓના કરતાં વધુ જીવનાર. ગ્રહણ કરવાની ધણી શક્તિ. લગ્નદ્વારા અને પોતાને માથે પડેલ જોખમી કૃત્યોદ્વારા લાગણીઓ, શુદ્ધતા, હલકા લોકો અને નોકર વર્ગ દ્વારા ધનની હાનિ. ધણાં અને બુદ્ધિશાળી છોકરાં. સગાંનાં કાર્યોદ્વારા આનંદ. જીંદગીના અવસાન સમયે સંસારી કાર્યોમાં ગુંથાયેલ. સદાખોર પ્રકૃતિ, સમજી, ભરેલું મન, ધંધા કે વ્યાપાર દ્વારા લાભ. આ ફળ રાશિ પરત્વે છે, તેમાં મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ માટે છે. ખીન્ને દ્રષ્ટાણુ કમ્પનીઓ અને મંડળીયો માટે સારો છે, કે જે દ્વારા આનંદી અનુભવોનો સંભવ હોય છે: મનુષ્યમાં દેવત્વ અસ્વિકારનાર સુધરેલ છોકરાં. ત્રીજા દ્રષ્ટાણુમાં કેળવણીનું વલણ અને તીવ્ર માનસિક શક્તિ.

ઘડેલું કે ઉતાવળથી લગ્ન; લંબાયેલ લગ્નથી નિરાશા. સ્ત્રીઓ કે ભાગીદાર દ્વારા ત્રાસ. સ્ત્રીઓની સતા, વસીલો, કાઠ નિર્જળતા કે કાઠપણ આડે રરતેથી ખીન્ન લોકોદ્વારા ત્રાસ. ટીકા, શત્રુતા, હરીફાઇ, પ્રતિકુળતા (ગુણ ને ઉઘાડી બંન્ને.) ધણી કે ધણીઆણી અથવા ભાગીદારના મરણ અથવા વિયોગદ્વારા ત્રાસ.

આ મનુષ્યોને સાધારણ ઉંચું કદ, લંબજોળ ચહેરા ને લાલ મુખ હોય છે.

વૃશ્ચિકગત મંગળફલ ૮ (Mars in Scorpio.)

એ પોતાના ગુણ પ્રમાણે નિર્ણય કરવામાં તીવ્ર અને તીક્ષ્ણ; સાઈ કે નરમું નિર્ણય કરવામાં તીવ્ર અને તીક્ષ્ણ. ખટપટો; પરદેશમાં

૭ बहुधनव्ययतांगबिहीनता । गतगुरुप्रियतापरितापितः ॥

वगिजभूभिद्रूतेयिकलहःपुमा । नवमितोवनितोन्नतुः ॥ ७ ॥

અહુ ધન વ્યય, રાજ્ય તથા સ્ત્રી તરફથી પરિતાપ.

૮ विषदुताशतशस्त्रमयाम्बितः । सुतसुतावनितादिमहसुखः ॥

बसुमतीसुतभाजिसरीसृपे । नृपरतःपरतश्चजयंमजेद ॥ ८ ॥

વિષ અગ્નિ શસ્ત્રનો ભય. સ્ત્રી છોકરાંથી સુખ, રાજ્યપ્રીય, શત્રુને જીતનાર.

ગુપ્તતા ભરેલાં કરવાનાં કાર્યો. કાયદાની ઉપાધિઓ; અંધન કે કંદનો સંભવ. સરકારી નોકરી અથવા સરકારી નોકરોની સોંપતવાળાં વિચિત્ર કાર્ય; સોસાયટી, સંયોગ ને ખટપટમાં વિખ્યાત. ધંધાને લગતી અગર ખાનગી દરિઆઈ મુસાફરીઓ; આડે રસ્તે પોતાના મરણનું કારણ, યોજક શક્તિ, અભ્યાસનો શોખ કે જેમાં મેરમેરીઝમ ને ધાર્મિક અનુભવો અને જાદુઈ અનુભવોના સંભવો. ભય ભરેલાં સાહસ, જાહેર નુકશાનીદારા લાભ, અકસ્માત અથવા ત્રાસજનક મરણનો સંભવ, કમનશીખવાળી દરિ-આઈ સફર, લગનદારા ધનલાભ. આ ફળ રાશિ માટે અને તેમાં મુખ્યત્વે પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ માટે છે. બીજા દ્રષ્ટાણુમાં કાષ્ઠપત્ર સંબંધ અને કમનશીખ ભરેલા સદા. ત્રીજા દ્રષ્ટાણુમાં સંસારી સ્થિતિને લોધે ઉદ્ભવેલ ઘાંખી મુસાફરીઓ; પરદેશમાં વિખ્યાતિ.

આવેશનું પ્રાપ્ત્ય, દંડ, સ્થિર ને ખારેલું કામ પાર પાડવાની શક્તિ, અનુભવ, સાધારણ મ્હેનતને મોટું રૂપ કરી અતાવવાની શક્તિ, નાસ્તિક-વાદ, સ્વાર્થ, અભિમાન અને બીજાની લાગણીની બેદરકાર. પ્રથમાવસ્થામાં અકસ્માત, તાવ, અજ્ઞશસ્ત્ર પ્રયોગ (નસ્તર) દ્વારા નિર્માળતા; બીજાઓના જોડાણુદ્વારા ધનલાભ અને વારસો.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ સાધારણ સાકં કંદ, પ્હોજો મ્હેરો, કાળો દેખાવ ને કરચલીવાળ વાળા હોય છે.

ધનગત મંગળફલ. ૯ (Mars in Sagitarius.)

કામમાં અને ખેતીમાં ઘાગણીવાળો, ઝનુની, ક્વચિત્ સાહસિક ને વિચારશૂન્ય, નુકશાનપ્રદ નોકરી અથવા ધંધાને લગતું જોખમ. ગૂઢાર્થ સૂચક હુન્નરોને લગતા લાભકારી ધંધા કે જેમાં ઇશ્વરી પ્રેરણા અને ભવિષ્ય જ્ઞાનને લગતો વિજય; ધણાજ સુધરેલ અને યોગ સંબંધી જ્ઞાનવાળા મિત્રો, ગુપ્ત નિંદા અને અપકીર્તિનો સંભવ. સાહસ અને મુસાફરીનો શોખ, લગ્ન, વીર કે વારસાદારા લાભ, એક કરતાં વધુ જોડાણુ. ધર સંસારી મનુષ્યોની તબીબતનો સંબંધ. મુખ્યત્વે ધરખહારની મોજમજલ, લગનદારા મન વિશુદ્ધિ. વ્યવહારીક સાધનોદારા લાભ.

૧ રથતુરંગમગૌરવસંયુતઃ । પરમશક્તિજનકશક્તિદુઃસિતઃ ॥

મહત્તિનાવન્નિજે ધનુષિસ્થિતે । સુવન્નિતાવન્નિતા ભ્રમણિપ્રીયઃ ॥૧॥

વાહનથી સુખી, પશુ શત્રુથી પિડિત.

જીંદગીના અવસાન સમયે બેભન થઈ અનુભવો. આ કળ રાશિ અને તેમાં મુખ્યત્વે કરીને પ્રથમ દ્રષ્ટાણ માટે છે. બીજા દ્રષ્ટાણમાં જોઈ શકાય, તેના કરતાં વધુ બતાવનાર અને હૃદયપારની ગણતરીના સંભવ, તે બાજુ જ જોખમ. ત્રીજા દ્રષ્ટાણમાં પ્રમાણિક, એક માગી અને બહુજાણ લોભી.

બીજા સાથે પ્રતિકુળ મન, નાસ્તિક ને ઝનુની. એક ધર્મ તત્ત્વજ્ઞાન ને એક ધર્મ પદ્ધતિને બદલી બીજા ધર્મનો સ્વિકાર, બીજાઓના અભિપ્રાય માટે બેદરકાર: નિર્ભય, મુસાફર, પગે ચાલનાર, ઘોડે બેસનાર, અથવા કસરત કરનાર, મુસાફરી કે સફરદારા ત્રાસ, ભાંડુ માટે નબળા અને તે પેંકી એક યા વધુ મરણનો સંભવ અથવા તેઓની સાથે અણબનાવ.

આ મનુષ્યને જરા હિંચ કદ, સમનોત્તર શરીર, લાલ મુખ, જુરા વાળ, ખૂંચો દેખાવ ને ચપળ નેત્ર હોય છે.

મકરગત મંગળકક્ષ. ૧૦ (Mars in Capricorn)

શાંત રીતે લોભી, સાહસિક, હિંમતી, ને સંયમી: મિત્રો અને ઓળખાણદારા ઉપાધિઓમાં ગુંથાએત્ર, ગુપ્ત ને યોજક પ્રકૃતિવાળા શત્રુદારા કીર્તિમાં દાનિનો સંભવ. ધંધામાં માન અને આપડ, બહુજ જોખમદારી અને પ્રયત્નો કરવાથી જ ધણી મહેનતે મોટી યોગ્યતા. ફરજને ચ્હાનાર. મુસાફરી તથા પરદેશી કાર્યોદારા લાલ. સગાં કરતાં વધુ જીવનાર પણ ભાગ્યેજ નેઓદારા લાલ, લગ્નદારા વ્યવહારીક લાલ કે જેથી જીંદગીમાં નવાઈ ઉપજાવે એવો મોટો ફેરફાર, માંદાં છોકરાં, મહેનત ચાકરો, હલકી પંક્તિવાળાઓ સાથે પ્રથમાવસ્થામાં ગુંથાએત્ર સંબંધ. છેલ્લી જીંદગી ઉપર લગ્નની ખાસ અમર, ખંદાર્તવાળી ભુદ્ધિ ને અંતર્જ્ઞાનદારા લાલ, ગુપ્ત ચીજોનો જોખ, શિષ્યવામાં મંદતા પણ જ્ઞાન સંપાદન કરવામાં યોક્ષસ. આ કળ રાશિ માટે છે, અને તેમાં મુખ્યત્વે કરીને પ્રથમ દ્રષ્ટાણ પરત્વેનું છે. બીજા દ્રષ્ટાણમાં સદા ને ધન મેળવવા માટે સારો. ત્રીજા દ્રષ્ટાણમાં ધંધા કરવાની સારી શક્તિ અને ધંધા તથા શાસ્ત્ર માટે શોખ.

નજર જીંદગીનો શોખ, એકાંત વાસનો તિરસ્કાર, ચીઠ, કામાવેશ

૧૦ રણપરાક્રમતાવનિતાસ્ત્વમ્ । મિજજનપ્રતિકુલતપાધમઃ ॥

ચિમ્બતામનુજસ્યધરામજે । મકરગેકગેવરમોમવેત્ ॥ ૧૦ ॥

શરવીર. બી સુખી, પોતાના મનુષ્યમાં પ્રતિકુલતા.

ને કૌંધનો સંભવ, મોટા સત્તાવાળા અથવા ઉપરી સાથે અણુઅનાવ, અને તેથી કમનસીબ. શત્રુતા, હરીફાઇ, ટીકા ને પ્રતિકુળતાનો સંભવ. માખાપ તેમાં મુખ્યત્વે કરીને પિતા માટે નખજો. માખાપ પૈકી એકતું અકાળ મરણ, અથવા વિયોગ; પિતા કે ભાંડુનો વારસો. ભાઇ બહેન માટે નખજો.

આ મનુષ્યોને નીચું કદ, પાતજો ને જરા રતાશવાળો ચહેરો, નાનું માથું ને કાળા વાળ હોય છે.

કુંભમત મંગળફલ. ૧૧ (Mars in Aquarius.)

બુદ્ધિવંત, સમય સૂચકતાવાળા, શાસ્ત્રજ્ઞાનવાળા, સાર્વજનીક ભક્ષા માટે શાંત યોજનામાં ભાગ લેનાર, આગતા સ્વાગતાને લગતા કામમાં બીજા સાથે જોડાયેલ, યોગ્યતા અને શક્તિથી વ્યવહારમાં અને ધંધામાં અનેક મિત્રો અને જાહેર કર્મોદ્ધારા ધન લાભ મેળવનાર, ડીરેક્ટર તરીકે અથવા જાહેર કમ્પનીઓના સંબંધમાં જોખમી જગો માટે સારો. શાસ્ત્ર ને તત્ત્વજ્ઞાનને એકત્ર કરી ખતાવવાની શક્તિ, ધર્મમાં શુદ્ધ લાગણી, માખાપ કે સગાં દ્વારા લાભ, માનવંત લગ્ન અને રોહમાં વિશ્વાસુ. મુધરેલ અને વિશ્વાસુ નોકરો. જોડાણ અથવા :ભાગીદારીદ્વારા આનંદ. ભાષા ને બુદ્ધિ ખીલે તેવા શાસ્ત્રના અભ્યાસનો શોખ, અગ્નણી ભૂમિમાં અથવા અગ્નણ્યા લોક સમૂહમાં મરણનો સંભવ, આ ફળ રાશિ પરત્વેનું છે, પણ તે મુખ્યત્વે કરીને પ્રથમ દ્રષ્ટાણુ માટે સમજવું. બીજા દ્રષ્ટાણુમાં બુદ્ધિ ભરેલાં કાર્યો કરવામાં આનંદ, પણ જુગારી વલણનો કંઈક લય. ત્રીજા દ્રષ્ટાણુમાં લગ્નમાં વિજય ને ઉચ્ચ માનસિક સ્થિતિ.

ભોલવામાં ઉતાવળ, અકસ્માત અને તીવ્રતાથી કાર્યો કરનાર, પોતાના એકાએક વિચારના કારણે પરિણામને ખરોખર નહિ સમજી શકનાર. કંઈક હેતુને લીધે એકાએક અને ઉતાવળથી કાર્યો કરનાર. એકદમ સત્યવાતનો અભિપ્રાય બાંધી નિર્ણય કરી, ઘણીજ ઉતાવળે નિશ્ચય ઉપર આવનાર. દુઃખના સમયમાં સાવચેત. બહુજ બુદ્ધિવંત, ભાષણ કર્તા. પોતાનાં કૃત્યોદ્ધારા મિત્રોથી છુટા પડનાર અને તેમની શત્રુતા અથવા પ્રતિપક્ષતા

૧૧ ચિન્નચતારહિતસહિતરુજા । નિજજનઃપ્રતિકુલમલંલસમ્ ॥

પ્રકુરુતેમનુજંકકશામિતઃ । ક્ષતિસુતોઽતિસુતોઽબદુઃક્ષિતઃ ॥૧૧॥

વિનય રહિત, રોગ સહિત પોતાના મનુષ્યોમાં પ્રતિકુલતા, સંતાન કષ્ટ.

મેળવનાર, મિત્રદ્વારા સીધે કે આડે રસ્તે મરણુનો સંભવ. માખાંપ માટે નખળો. તેઓને વિયોગ અથવા તે પૈકી એકાદનું અકાળ મરણ.

આ મનુષ્યોને મધ્યય કદ, સારો બાંધો. જરા રાતા વાળ ને સાફ ચહેરા હોય છે.

મીનગત મંગળકુલ: ૧૨ (Mars in Pisces)

માયાળુ, સમજી, દયાળુ, ગુપ્ત ચીજોનું વક્ષણ અથવા બે કુંડળીમાં તેવો યોગ હોય છે તો કમનસીબ; મિત્રોદ્વારા ધન લાભ. સૂક્ષ્મ બાબતોનો શોખ, સાધારણ ધંધો કરનાર. અને સ્વપ્નને સાચાં માનવાનો સ્વભાવ અને તેથી વિચારોમાં ઘણાજ ફેરફાર.

યોગનું જ્ઞાન મળે તેવાં કાર્યોમાં આનંદ. નખળી કુંડળીમાં વૈભવ દ્વારા મરણ. ક્ષત્રમાં વિલંબ. બે સંબંધ. પ્યાર કરવાનાં કાર્યોમાં નિરાશા અને છોકરાંનું અકાળ મરણ. માનસિક ધંધો અથવા સુધારો થાય તેવો કાર્ષ્ક ઉદ્યમ. મિત્રોદ્વારા મદદ. ક્ષય રોગનો સંભવ. મહત્વના બનાવ વિનાનો અંત. આ કુળ રાશિ માટે છે, તેમાં મુખ્યત્વે કરી પ્રથમ દ્રષ્ટકાણુ માટે છે. બીજા દ્રષ્ટકાણુમાં યોગજ્ઞાન અને ગુહ્યર્થસૂચક પ્રયત્નો કરવામાં આનંદ. ત્રીજા દ્રષ્ટકાણુમાં અકાળ મરણનો સંભવ, અથવા પરદેશી જીંદગી, જાત શત્રુ, આજીવ અસ્થિર ને બીજાની લાગણીથી ભરપૂર.

અપ્રમાણિક, જીઠો અને લુચ્ચો. પોતાનાજ કારણે દુઃખી ને નિરજાગી. ક્ષાયક કે નાશાયક છતાં અપકીર્તિ, નિંદા, ચોરી, ઠગાઇ, દગલબાજી વિગેરે હોવાનો સંભવ. પોતે બીજાનો ગુપ્ત શત્રુ. લાંબી ને કંટાળા ભરેલી માંદગી. જલ, ઝેર અને પ્રવાહી પદાર્થો દ્વારા ભય. છોકરાંના મરણનો સંભવ. બે ધંધા ને તેમાં પણ ફેરફાર, અને તે દ્વારા ભારે નુકશાન, તોપણ પ્રમાણિક-પણથી તે દુઃખ દૂર કરનાર.

આ મનુષ્યને નીચું કદ, ડીંગણો બાંધો, ભરેલું શરીર, ભુરાવાળ, કુરૂપ ચહેરા ને મોટી આંખ હોય છે.

૧૨ વ્યસનતાંસલતામદ્યાલુતાં । વિકલતાંચલનંચનિજાલયાત્ ॥

ક્ષતિસુતસ્તિમિનાસુસમન્વિતો । ચિમતિનામતિનાશનમાદિશેત્ ૧૨

વ્યસન, કપટ, નિર્દયતા, સ્થાન નાશ.

સારાંશ.

આ ગ્રહ મુખ્યત્વે કરીને મનુષ્યોની લાગણીઓ અને મનોવૃત્તિઓ ઉપર અસર કરે છે.

દરેકે પોતાની કુંડળી હોય તો તે ઉપરથી અને કુંડળી ન હોય તો તે સાલના પંચાંગ ઉપરથી જન્મ સમયે મંજળ કઇ રાશિમાં બમે છે તે જાણી લેઈ પોતાને લગતું ફળ વાંચી લેવું.

આ ગ્રહ એક રાશિમાં ફરવાને દોઢમાસ લે છે, ને કેટલીક વખત “ છ ” માસ પણ લે છે. તેથી તેને માટે કોણે કે કંઈ નિયમ બાંધી શકાય તેમ નથી.

દ્વાદશ રાશિગત મંજળફલ.

મેષ—ક્રોધી ને આવેશવાળો. કજ્યાખોર ને ટંટામાં વિજયી. હિમતવાન. અભિમાની.

વૃષ—ખાધરો, અદેખો, મારફાડ કરનાર ને પાતલ. ખરાબ સ્વભાવ. વ્યભિચારી, પીયાનાનો શોખિન.

મિથુન—હુલડખોર, સ્વતંત્ર, ભોળો, ઉત્સાહી, અસ્થિર ને દેવાદાર. કર્ક—છાકટો, દગલખાજ, વૈરિ. હલકો ને નિરુભાગી.

સિંહ—ક્રોધી, ભોળો, બલો. ઉદાર, મગર ને લડાયક. કસરતનો શોખિન. અભિમાની ને વ્યભિચારી.

કન્યા—તામસી. ક્રોધી, ઉતાવળાઓ, વૈરિ કુતરા માફક બટકતો ને નિરાશ.

તુલા—જલદી તપી જનાર, આનંદી, લાલચુ, રમત ગમતનો ને સ્ત્રીઓ તથા મોજ મગ્નનો શોખિન.

વૃશ્ચિક—ઉતાવળાઓ, વૈરિ, લોભી. વિજયી ને દરેકમાં આમહથી પાર પડનાર, નિમકહરામી.

ધન—ઉતાવળો, ભોળો, ઉદાર, ચતુષ્યાદનો (પશુરાખવાનો) શોખિન, વ્યાપાર કરનાર, કામાવેશવાળો.

મકર—ઉમંગી, ખ્હાદર, ચાલાક, બુદ્ધિવંત, દ્રઢતાથી કામ કરનાર, સ્થિર ને બાઝવંત.

કુંભ—ક્રોધી ને નિરકુંશ સ્વભાવ. તકરારી, ભોળો, ઉદાર, સત્યવાદી.

મીન—આળસુ, હરામખોરી ને મારામારી કરનાર, નિર્બળ, મૂર્ખ ને ઠગ.

પરિચ્છેદ: ૨૨ Chapter XXII.

દ્વાદશ રાશિગત શુક્રેલ.

“ The Venus in the Twelve signs ”

મેષગત શુક્રેલ. ૧ (Venus in Aries.)

અવિદ્યાવાદી, કલ્પક, માયાળુ, દંઢ, ને તીક્ષ્ણ. લાગણીઓમાં અસ્થિર ને કલ્પિત પ્યાર; શુભ સંબંધ; અસ્થિર ધન, સગામાં મિત્રતા, પ્રતિજ્ઞાતિ સ્ત્રી કે પુરુષ તરફ મનનું વલણ, વિખ્યાત સંસારી કાર્યો અને તે દ્વારા માન પ્રતિષ્ઠાનું જોખમ, પરદેશી મુસાફરીદ્વારા આનંદ. અધ્યાત્મિક મિત્રતા, હલકા લોકોના મરણ અને મુસાળપક્ષદ્વારા ધન લાભ, લગ્નમાં આનંદ ને સુખ. વિચિત્ર માંદગીનો સંભવ, મુસાફરી કરવામાં અને ધાર્મિક તત્વજ્ઞાન સંબંધી અભ્યાસમાં આનંદ, પિતા અને તેના કુલોદ્ધારા લાગણીનું દુઃખાવું. બુદ્ધિવંત મિત્રતા. શુભ ને શુદ્ધ શાસ્ત્રી કાર્યોદ્ધારા લાભ, ઇન્દ્રિય તૃપ્તિના કારણે નહિ, પણ આત્મૈક્યતા ખાતર કુદરતી પ્રેમ, આત્મૈક્યતા ને નહિ, પણ માનસિક ઐક્યતાને મેળવવાને આતુર.

એક વખત કરેલા પ્રેમનો તીક્ષ્ણ રાગ, દિતાવળીયું લગ્ન કે પ્યાર, સંગીત, કવિતા ને ચિત્રકળાનો શોખ; અને જ્ઞાન; આડંબર ને વસ્ત્રાલંકારનો શોખ, પોતાના કુલોદ્ધારા ધન હાનિ વા અથાગ વ્યય.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, રહેજ પાતળું શરીર, ભવ્ય દેખાવ ને વાદળી આંખ હોય છે,

વૃષગત શુક્રેલ. ૨ (Venus in Taurus.)

મજબૂત વૃત્તિઓ ને જાંડી લાગણીઓ. આકૃતિ અને શરીર મુંદરતાને સ્થાનાર, બુદ્ધિ દરતાં વધુ સમજશક્તિ. સગાં અને તેઓનાં કરેલા પ્રતિ-

૧ મયમવાહનવૃદ્ધપુરોષિપ । પ્રચલનપ્રિયતાવિહિતાવરઃ ॥

મદિચસંજનને હિ મવેદ્રવિઃ । કવિયુતોવિયુતોરિપુર્નિર્નરઃ ॥ ૧ ॥

વૈભવવાન, સુખી વિગેરે.

૨ ચક્રુકલત્રયુતોત્સવગૌરવ । કુપુમંગ્ગરુચિઃકૃષિર્નિર્મિત્તિઃ ॥

વૃષગતેમૃગુલેકમકામવે । દ્રવિરલાચિરલારિપુમંદલા ॥ ૨ ॥

મધુ સ્ત્રિયો કરનાર, આનંદી, વૈભવી વિગેરે.

ખંધનોદ્વારા દીક્ષગીરી ભરેલી લાગણીઓ, સંસારીક મંડળમાં મિત્રતા અને પ્રેમ સંબંધ, માન મળે તેવાં પ્યારનાં કાર્યો, જુના ધાર્મિક વિચાર. ધણી કે ધણીઆણીનું મરણ, એકજ સંબંધ; મુસાફરીમાં માંદગી, વૃત્તિઓમાં રિથર, યોગજ્ઞાન કે માંત્રિક માનસિક રિથતિ જાતિ પ્રયત્ન દ્વારા અને ધંધામાંથી લાભ, પ્યારની આખતમાં મન ઉપર અંકુશ રાખવાની અંતરેચ્છા.

માયાળુ સ્વભાવ ને સ્નેહભાવમાં વિશ્વાસ. લગ્નમાં પૈસા કે પ્રીતિ પાત્રના વિયોગ કે મરણના કારણે વિલંબ અને ત્રાસ. ધણી કે ધણીઆણી એક જીભને પ્રતિકુળ, ધન અને મીલકત માટે સારો, લગ્ન ભાગીદારી કે વારસાદ્વારા ધન લાભ, ધંધામાં ને વ્યાપારમાં વિજય.

આ મનુષ્યોને ખૂબસુરત સ્ત્રેરો, મોંદું ઠરેલ, સ્ત્રેજ ભરાવાદાર, સુંદર ને ગૌર વર્ણ, ને શીઘ્રા જુરા વાળ હોય છે,

(મિથુનગત શુક્રેલ.૩ (Venus in Gemini.)

જે પ્યાર, સગાંદ્વારા લાભ, ધર સંસારી જીંદગી અને સંબંધો દ્વારા ઉદ્ભવેલ વિચિત્ર પ્યારને લગતાં કાવતરાં, ધણા માયાળુ મિત્રો, હલકાં મનુષ્યોદ્વારા આખરે ઉપર સારી કે નરસી અસર, લગ્નના સંબંધમાં પરદેશી કાર્યોદ્વારા વિજય, લગ્નદ્વારા ધણા મિત્રો, એક કરતાં વધુ સંયોગ, કલાર્ક અથવા ન્યાય અદાલત કે વ્યવહાર ધંધાને લગતા મનુષ્યો સાથે પ્રેમ સંબંધ કે લગ્ન, ધંધા કે વ્યાપારી કામકાજદ્વારા માંદગી, મિત્રોની મદદ અને સલાહથી સદ્ગતિમાં લાભ, જીંદગીના છેવટે હૃદયરોગ, આનંદ-ખાતર મુસાફરીઓ, ગુપ્ત અને અજ્ઞાત પદ્ધતિઓદ્વારા લાભ. ઇન્દ્રિય અથવા સંસાર સુખ ખાતર નહિ, પણ ધાર્મિક કે તત્ત્વજ્ઞાની પ્રેમમય જીંદગી.

આનંદી ને માયાળુ પ્રકૃતિ, વિદ્વાન, સંગીત ને કવિતાવાળા ધર્મ તરફ વલંબુ, લેખક, ગાયક, કારીગર, ને વક્તા; ભાંડુ સાથેનો સંપ, મુસાફરીદ્વારા લાભ અને આનંદ, સગાં સાથે લગ્ન અથવા ગાઢ સંબંધ.

૧ મૃત્યુસુતેજનનેમિથુનરિથતે । સકલશાસ્ત્રકલામકોશલમ્ ॥

સરલતાકલિતાકિકભારતી । સુમધુરામધુરાજહર્ષિર્મિત્રેન્ ॥ ૩ ॥

વક્તા, વિદ્વાન ને મિથાન ભોક્તા,

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, પાતળો સુંદર ચહેરો, ખુલ્લા ભુરા વાળ અને ભુરી આંખ હોય છે.

કર્કગત શુક્રર્શ.૪ (Venus in Cancer.)

નિર્જળ પ્યારનાં કાર્યો, ઘર તરફનો શોખ, માયાળુ આકર્ષણો, ગુપ્ત પ્યાર, હલકાં મનુષ્યો સાથે મિત્રતા, લગ્નદ્વારા માન, આપણે કે અપકીર્તિ, પરદેશમાં ભાગીદાર (ધણી કે ધણીઆણી)નું મરણ, ગુપ્ત ધર્મનો શોખ અથવા ગુદાર્થ સૂચક ચીર્મિના વક્ષણવાળો ભાગીદાર. કીર્તિવાળા અથવા વ્યવહારિક સ્થિતિવાળા સાથે સંયોગ, હલકા લોકોનો પ્રેમ, યોગજ્ઞાનમાં આનંદ, અપ્રીય સાધનો અથવા અજ્ઞાત પદ્ધતિઓદ્વારા લાભ, સંસારિક અનુકુળતા જાતે ઉત્પન્ન કરવાની શક્તિ, બુદ્ધિ કે સમજશક્તિદ્વારા લાભ, જાહેર જરૂરીઆતોદ્વારા તેમજ તેને પુરી પાડવાથી લાભ, ગુદાર્થ સૂચક હુન્નરોમાં અને યોગના જ્ઞાનવાળી બાળકોમાં કુદરતી બક્ષીસ, યોગી તરીકે ભાગ્યવંત, વિચિત્ર પ્રેમ તરફ અંતર્ભૂષા.

માઆપ પૈકી એક સાથે, તેમાં મુખ્યત્વે માતા સાથે ગાઢ સંબંધ. લગ્ન કે ધન માટે પ્રતિકુળ, ને તે બંનેમાં અડચણ; ધણી કે ધણીઆણી વચ્ચે ઉમર કે સ્થિતિમાં બહુજ તફાવત, ધન કે ધંધા ખાતર લગ્નમાં કવચિત્ વિલંબ. માઆપ કે સાસુ સસરાદ્વારા લગ્નમાં વિલંબ અથવા મદદ. ધણી કે ધણીઆણી અને કોઈ જળતત્વ કે ઘર જમીનને લગતા ધંધા દ્વારા ધન કે મીઠકતને લાભ, કોઈ અપ્રીય નીચ ધંધાદ્વારા લાભ.

આ મનુષ્યોને ઠીંગણું કદ, રહેજ બરેલો દેખાવ, ગોળ અને શીઠો ચહેરો, ભુરી આંખ ને સુંદર સ્વરૂપ હોય છે.

સિંહગત શુક્રર્શ.૫ (Venus in Leo.)

૪ દ્વિજપતેઃસદનેમૃન્દને । શિમલકર્મમતિર્ગુણંયુતઃ ॥

જનમર્લસલકુંકુદતેવશં । સુકલયાબલયાપિગિરાનરઃ ॥ ૪ ॥

જાતમવાણીવાળા, થોડાં કામ કરનાર સર્વને વશ કરનાર વિગેરે.

૫ હરિગતેસુંબૈરિપુરોહિતે । યુવતિતોધનમાનસુજ્ઞાનિચ ॥

નિજજનમ્યસનામ્યપિમાનવ । રત્નહિતતોહિતતોષમનુવ્રજેત્ ॥ ૫ ॥

સ્ત્રિયોથી ધન, માન અને સુખ મેળવનાર.

સ્નેહભાવમાં ગરમ, ઉડાઉ ને વ્યવહારીક આડંબરનો શોખ, તાબેદાર કે હલકા નોકરો સાથે ગુપ્ત સંબંધ, મિત્ર સાથે અથવા મિત્રોદ્ધારા ઉદ્ભવેલ લગ્ન, અદેખાદદાના અપકીર્તિ અને સંબંધદારા કરજ સમજવાની ખામીને લીધે નિષ્ફળતા; આત્મૈક્યતા અથવા તત્વજ્ઞાન ભરેલો પ્રેમ કે જે બંધન વિનાનો હોય છે. કીર્તિના બચાવ ખાતર મરણનો સંભવ, જીંદગીના છેવટે ટકાઉ પ્રેમસંબંધ, પ્રેમની બાબતમાં બહુજ સમજી, સદાનો શોખ ને આવેશ વિનાના સદાના સાહસદારા લાભ, વારસા દ્વારા લાભ. મનથી ચાલાક ને સમજી, જીંદગીના છેવટમાં ગુપ્ત સંસારિક ગોઠવણો, ઇન્દ્રિયતૃપ્તિ એજ અંતર્વૃણા (વ્યભિચાર).

પ્યારને લગતું લગ્ન. પ્રથમ દ્રષ્ટિ સાથેજ પ્યાર; મિત્રો, કમ્પની અને દરેક જાતના વૈભવનો શોખ. એકાંતવાસ માટે કઠણ, સંગીત, ચિત્રકળા ને નાટકને લગતી બુદ્ધિ, અને તે દ્વારા લાભ, ભાગ્યશાળી હોકરા.

આ મનુષ્યોને ઉંચો દેખાવ, ગોળ મુખ, ભરેલી આંખ, સાફ ચહેરા ને કામળ વાળ હોય છે.

કન્યાગત શુક્રશ. (Venus in Virgo.)

શુક્ર પ્રેમ, જીતે દ્રિયતાની અંતર લાગણી, ગુપ્ત લગ્ન અથવા પ્યારનાં કાર્યોમાં કાવતરાં કે રોટબગેલું પરિણામ. જે પ્યારદારા અપકીર્તિ. ધંધા અથવા આખર જળવવાની ખાતર દૂર ગમન. મરણોથી મિત્રની હાનિ, અને તે દ્વારા બહુજ દિલગીરી, અજ્ઞાત અથવા ગુપ્ત ઉપાધિથી ભરેલ મનુષ્ય સાથે લગ્ન, પ્રેમથી દેહકલેલ માંદગી અથવા તાબેદાર સાથેનો ગાઢ સંબંધ. સદા કે ભાગીદારની મદદદારા ધન લાભ. જીંદગીના છેવટમાં સગાંને લગતા વિચિત્ર અનુભવો. છેવટની જીંદગીમાં પ્રેમ વૃત્તિઓ કે જેમાં વધુ પત્ર વ્યવહાર કે કવચિત્ત મુસાફરીનો સંભવ. ગુપ્ત સંબંધ અથવા ખાનગી અને અજ્ઞાત સંયોગમાં ગુપ્તાયેલ વ્યક્તિ પરત્વેના કરતાં સમગ્ર પ્રેમ હોવાની અંતર્વૃણા, પ્યાર, લગ્ન અને ભાગીદારીમાં વિલંબ ને નિરાશા. મુખ્યત્વે હલકી પંક્તિવાળા સાથે લગ્ન. નોકર અથવા તાબેદાર મનુષ્યોદ્ધારા લાભ. દવા, અનાજ અરદાશ ને ખેતી દ્વારા લાભ. સારી પાચનશક્તિ ને તંદુરસ્તી.

૬ મૃત્યુતેસતિકમ્પકયામ્બિતે । મૃત્યુમનીકલુતીર્યમનોરથઃ ॥

કમલકયાપુરુષોતિથિમુપપત । સ્વમિત્વકામિત્વકાપિગિરામ્બિતઃ ॥૬॥

તીર્થ યાત્રા કરનાર, ધનવાન ને વક્તા,

આ મનુષ્યોને ઉંચું કાઠું, સમતોલ કદ, જુરા વાળ, ભરાવાદાર લાભ અને લંબગોળ ચહેરા હોય છે.

તુલાગત શુક્રકક્ષ: ૭ (Venus in Libra.)

સ્નેહ લાગણીઓ શુદ્ધ અને સુધરેલ. સાદો, માયાળુ સ્વભાવ. સ્નેહીનાં મરણોદ્ધાર દીક્ષગીરીઓ; લગ્નદ્વારા આત્મ ને વ્યવહારીક લાભ; ધણી કે ધણીઆણી વધુ જીવનાર, સગાં કે ભાંડુઓ સાથે પ્યાર કે સંબંધ. પ્યારની ખાતરજ લગ્ન, ને તેના પરણિામમાં ધન લાગે, (કારણકે લગ્ન એ સંસારીક જોખમદારીઓ દંભી કરે છે.) કળદ્રુપ સંયોગ અને ભુદ્ધિવંત છોકરાં. ખરેખર શાંતિ માટેની અંતર્વૃષ્ટિ. માયાળુ ને દયાળુ ચાલ ચલકત. લોકપ્રીયતા, સંગીત, કવિતા ને સુંદર હુજરોનો શોખ. મિત્ર પ્યાર ને લગ્ન માટે અનુકુળતા. સ્ત્રીદ્વારા ધનલાભ.

આ મનુષ્યોને જાંઘો ખાંધો, ખૂબજીરત ગંભીર ચહેરા, તેજસ્વી જુરાવાળ તથા જુરી આંખ હોય છે.

વૃશ્ચિકગત શુક્રકક્ષ: ૮ (Venus in Scorpio.)

અદેખાઈથી ભરેલ પ્રેમ. શાંતિનું અભિમાન. પરજીવ સાથે લગ્ન, જોખમદારી ભરેલો સંબંધ લાગણીઓની ખાખતમાં જાતે કાળુ; વ્યવહારીક કાર્યોમાં જિજ્ઞાસા. ગુપ્ત મિત્રો અથવા શંકાશીલ કીર્તિવાળા પુરૂષો સાથે મિત્રતા. મિત્રો અથવા ઓળખીતાદ્વારા અપકીર્તિ. દરિઆઈ સફરો ને મુસાફરી કરવામાં અજૂત સાહસો; ઝેર અથવા આવેશ અને દુઃખ ભરેલા લગ્ન સંબંધોદ્ધાર આત્મધાતથી મરણનો સંભવ; સંયોગદ્વારા ધનલાભ; લોકીનાં સગાં કે નોકરોની ગુપ્ત શત્રુતા. છોકરાંનું મરણ અથવા તેમના સંબંધી ઉપાધિઓ; જીંદગીની અંત્યાવસ્થામાં હૃદયરોગ, સ્વભાવ

૭ કુસુમવક્ત્રિચિત્રધનામ્વિતો । बहुगमागमनोननुमानवः ॥

जननकालतुलाकलनयदा । सुकविनाकविनायकताज्ञेत् ॥ ७ ॥

કવિઓના ઉપરી, ધનવાન વિગેરે.

૮ कलहघातमर्तिजननियता । प्रजनता मयता नियतं नृणाम् ॥

व्यसनताजननेऽपिसमाश्रितो । रविरलंबिरलं द्रुतेधनम् ॥ ८ ॥

કજ્યાખોર ધાતગી, નિંદાવાન, વ્યસની વિગેરે.

પારખવાની અને બીજાઓના નિર્ણય આપવાની શક્તિ. ગુપ્ત સંબંધદ્વારા લાભ; સ્ત્રી પુરૂષ બેઠ પ્રકૃતિની વિશુદ્ધિ માટેની અંતર્તૃષ્ણા.

આનંદ ને મોજ મગ્નહનો શોખ. કવચિત્ અનહદ છૂટ, અને આગળ પડતો સ્વભાવ. સ્ત્રીઓ કે પુરૂષો દ્વારા કમનસીબ. પ્યાર સંબંધદ્વારા અને લગ્નમાં ત્રાસ ને નિરાશા; ધણી કે ધણીઆણીના મરણ કે વિયોગદ્વારા હાનિ; વારસાથી, બક્ષીસ મળવાથી, લગ્નથી કે ભાગીદારીથી ધનલાભ. મરણ, અથવા મરનારની મીલકતને લગતા ધંધાદ્વારા લાભ. ઉડાગી અથવા સંચય રહિત.

આ મનુષ્યોને સાધારણ શરીર, પહેળો ઝહેરો, ભુરા વાળ ને ભુરી આંખ હોય છે.

ધનગત શુક્રેલ. ૯ (venus in Sagittarius.)

ખુલ્લા દીલનો, લાગણીવાળો; મોજમગ્નહનો શોખિન; આપણને અસર કરે તેવા પ્યારનાં કાર્યોમાં ગુંથાયેલ; સત્તાવાન મિત્રો, અને ચિરસ્થાયી પ્રેમ; આગતાં સ્વાગતા ભરેલા સંબંધ, ઉદાર ને વફાદાર. વારસા અને લગ્નદ્વારા લાભ; એક કરતાં વધુ સંયોગ (લગ્ન અથવા હરકોષ્ટ), ધર કામ કાળનો શોખ. સદામાં કે ધન વિનિયોગમાં વિગ્રયી. લગ્નદ્વારા શુદ્ધિની વિશુદ્ધતા. કંઈક ભવિષ્ય જાણવાનું જ્ઞાન મેળવવા તરફ વલણ. વિચિત્ર રત્નઓ. શાંતતા ભરેલી છેવટની જીંદગી. દુનિયામાં પ્રદાશમાં આવવાની અંતર્તૃષ્ણા. અદ્ભૂતતા અને સૌંદર્યતાની શુદ્ધિ. તીવ્ર કલ્પનાશક્તિ. સંગીત, ચિત્રકળાને કવિતા વિગેરેનો શોખ, ઉચ્ચ પંક્તિના અથવા ગુપ્ત પ્રકૃતિવાળા ધર્મનું વલણ; બહુજ અંતર્જાન, અને દરેક સારી ને સુંદર ચીજનો શોખ. કવચિત્ ઓછા કેળવાયેલ મનુષ્યોમાં અવિદ્યાવાદના શંકા ભરેલ પ્રેમમાં પ્રાદુર્ભાવ; સગામાં કે દૂર દેશાવરી સાથે લગ્ન. એક કરતાં વધુ સ્ત્રી કે પુરૂષ તરફનું પ્રેમાકર્ષણ. મંદિર ધર્મ, ધર્મગુરુઓ, શાસ્ત્ર, દેશાવર, મુસાફરી, સરતો, ધોડાઓ, બહાણ અને હરિયાને લગતાં કાર્યોદ્વારા લાભ; એકી વખતે બે સાધનોદ્વારા લાભ.

આ મનુષ્યોને મધ્યમ કદ, સ્પષ્ટ દેખાવ, મોટાં હાડકાં, ભુરા વાળ, લાલ ઝહેરો ને મોઢું નાક હોય છે.

૧ કુંભતિસુતુધનાગમતોસ્સર્વ । સચિયતાનિયતશુભશીલતામ્ ॥

જનુષિકાર્મુકગઃકુસ્તેકવિઃ । કચિરતિચિરતિચિરતોમૃગામ્ ॥ ૧ ॥

સ્ત્રી, પુત્ર, ધનથી સુખી, કવિ વિગેરે.

મકરગત શુક્રંલ. ૧૦ (Venus in Capricorn.)

લોભી, સ્નેહી સ્વભાવ; પ્રેમમાં પ્રતિબંધનો; માન માટે દરકાર. સોખ્તીઓદ્વારા ઠગાઇનો સંભવ. વિચિત્ર અને શંકાશીલ વર્તનવાળા મનુષ્યોની મિત્રતા. પ્રેમ વૃત્તિઓના બુદ્ધિવંત ઉપયોગદ્વારા માન મેળવવાની શક્તિ. મુસદ્દી સંબંધોદ્વારા લાભ; પરદેશ મુસાફરીદ્વારા લાભ; સગાનો વારસો. વ્યવહાર અને સગવડની ખાતર એક લગ્ન. પ્યારમાં નિરાશા, અને ધણી ધણીઆણી બેમાંથી એક બેદરકાર. દલકાં સાથે કાવતરાં, અને નાદુરસ્ત સંબંધો; સ્થેજ નહિ જેવું સંસારી સુખ; યુમાકર્ષણદ્વારા મનવ્યગ્રતા. પરદેશથી રોજી. શ્રેષ્ઠતા માટે અંતતૃષ્ણા.

લોકપ્રીયતા; વૃદ્ધ ઉપરી, શંક કે મોટા લોકોની કૃપા. જોખમદારી વાળી જગોએ ચઢતી ને તે દ્વારા લાભ; વ્યાપાર, ધંધો, ધનવિનિયોગ, શરાશી અને સ્ટોકસ તથા રોસર્સદ્વારા લાભ. જાહેર કરતાં ખાનગી સાહસો દ્વારા લાભ, ને તે દ્વારા લોક વિખ્યાતિ. ઉમર, પૈસા, ધંધો કે માખાપના કારણે લગ્નમાં વિલંબ. વૃદ્ધ લગ્નભાગીદાર અને તે વધુ ધનાઢ્ય કે કુળવંત; કવચિત્ આ ખાખતમાં તદન અવળું પણ હોય છે. માખાપ ને તેમાં મુખ્યત્વે પિતા તરફનું વધણું, ને તે દ્વારા લાભ.

આ મનુષ્યને ઠીંગણો ખાંધો, માંદો ફીકો પાતળો ચહેરો, કાળા વાળ અને ભુરી આંખ હોય છે.

કુંભગત શુક્રંલ. ૧૧ (Venus in Aquarius.)

શુદ્ધ પ્રેમ, કલ્પિત સંયોગો, અદ્ભૂત અને ગુપ્ત સંબંધો. સ્હેલાઈથી મિત્રતા અને અબળપ્યા સાથે ઓળખાણ કરવાની શક્તિ; વ્યવહારીક કાર્યો અને ઓળખીતાઓદ્વારા લાભ. પ્રેમમયી જીંદગીના તત્વજ્ઞાની વિચાર. અભિપ્રાયમાં અતડો અને ધાર્મિક સત્યતામાં દીલોળન. વારસા કે જાહેર

૧૦ અમિરતિસ્તુકરંગનયાન્નૃણાં । ક્વયમયંકૃષ્ણતામતિચિંતયા ॥

મૃતુસુતેમ્નગરાજગતેસદા । કથિજનેથિજનેપિમનોમવેત્ ॥ ૧૦ ॥

વદ્ભી, વિષયા, આસક્ત, ખર્ચાંગ, સારા નરસાની સોખત કરનાર વિગેરે.

૧૧ ક્ષનસઃકકજોજનુચિસ્થિતે । વસનમૂષળભોગધિહીનતા ॥

વિમલકર્મમહાકસતામૃણાં । મુપગતાપગતાચિરમામવેત્ ॥ ૧૧ ॥

દુઃખી, દરિદ્રી વિગેરે.

સંબંધદ્વારા ધન લાભ. શુદ્ધ પ્રેમ ખાતર લગ્ન; ધણી સુધરેલ વિચારો. હલકા લોકોની મિત્રતા. લાંબા વખતથી સુખી પ્યાર સંબંધ. જીંદગીના અંતમાં શોકમયી પરિણામ અથવા એકાએક ચિંતા, અથવા કોઈપણ રીતે સાવધપણામાં ફેરફાર. શત્રુઓદ્વારા આડે માર્ગે લાભ. આત્મશુદ્ધિ માટે અંતર્વૃષ્ટિ.

ધણી મિત્રો ને ઓળખાણો, તે પૈકી કેટલાક વધારે પૈસાદાર, અને તે દ્વારા લાભ; પ્રતિ જાતિમાં (સ્ત્રી કે પુરૂષ વર્ગમાં) ધણી મિત્રતા, મધ્યાવસ્થા કે યુવાવસ્થામાં લગ્નનો સંભવ. પ્યારનો એકાએક સંબંધ નેત્ર, સંગીત, ચિત્રકળા ને કવિતાનો શોખ; કમ્પનીઓ, સોસાઈટીઓ, પેઠાઓ ને ભાગીદારીઓદ્વારા લાભ, અંતર્ગાન.

આ મનુષ્યોને ખૂબસુરત ધાટિલો ચહેરો, સુંદર દેખાવ ને સુંવાળા શુભ વાળ હોય છે.

મીનમત શુક્રંત્ર. ૧૨ (Venus in Pisces.)

આગતા સ્વાગતા કરનાર, દયાળુ, લાગણીવાંત, ધાર્મિક અને જાહેર ખાતામાં રોકાયેલ મરીય અથવા દુઃખીની દાઝ જાળુનાર, મિત્રતાદ્વારા લાભ, સગામાં માન; ધંધા ખાતર મુસાફરો; ઇશ્વરી પ્રેરણાવાળો, યોગના જ્ઞાનવાળો, સ્વપ્ન સાચાં માનનાર અથવા અંતર્ગાની સંબંધો દ્વારા ધન લાભ, પ્યારનાં કાર્યોમાં સારાસાર શુદ્ધિ, લગ્નબાદ માંદગી અને નાશાયક પ્રેમ સંબંધ, મિત્રોની મદદદ્વારા લાભ, શાંત મન ને ધંધાને લગતા કાર્યોમાં અંતર્ગાન, રહેજ ગુંચાયેલ પણ સારો અવસાન. દયામાટે અંતર્વૃષ્ટિ.

સંગીત, ચિત્રકળા ને સૌંદર્યતા માટે પ્રેમ ને તેમાં આનંદી, કમ્પનીનો શોખિન, શાંત, એકમાર્ગી, ઉદાર અને કવચિત્ આજસુ, એક

૧૨ મૃત્યુસુતેસતિમીનસમન્વિતે । નરપતેર્ધિમુતાહિતતામચેત્ ॥

તિપુસમાક્રમજંઘ્રવિખાગમો । ચિત્તરણેતરણે પ્રજાવો મુખાન્ ॥ ૧૨ ॥

કળાકુશળ, રાજતરીકે સુખ ભોગવનાર વિગેરે.

ધંધો છોડી દઈ ખીજો ધંધો કરનાર કે એકી વખતે એક કરતાં વધુ ધંધા કરનાર; અથવા સખાવત અથવા બક્ષીસદ્વારા ધન લાભ, એક કરતાં વધુ લગ્ન અથવા પ્રેમ સંબંધ, ગુપ્ત લગ્ન અથવા સંબંધ. હલકી પંકિતવાળા સાથે લગ્ન અથવા કોઈ પણ સ્ત્રીદ્વારા ધનહાનિ.

આ મનુષ્યોને ને મધ્યમ કદ, ઠાંગણો ખાંધો, ભરવાદાર સુંદર દેખાવ, શીકા ભુરાવાળ, ભુરી આંખ ને ગોળ મુખ હોય છે.

મારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં શુક્રનું દ્વાદશ રાશિપરત્વે લિન્ન લિન્ન ફળ આપેલ છે. તે દરેક મનુષ્યે પોતાની કુડળી હોય તો તે ઉપરથી અને કુડળી ન હોય તો તે સાંભળના પંચાંગ ઉપરથી જન્મ સમયે શુક્ર કઈ રાશિમાં ભમે છે તે જોઈ નક્કી કરી બાળી લેઈ પોતાનું ફળ વાંચી લેવું તેને માટે કોષ્ટક કે કંઈ નિયમ થઈ શકે તેમ નથી.

આ ગ્રહ ફક્ત તરફ કે અથવા સાતમા સ્થાનમાં પડેલો હોય છે તો તે ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે ફળ બરાબર રીતે આપે છે. તે શિવાચના સ્થાનમાં તેની અસર સામાન્ય હોય છે.

દ્વાદશ રાશિ પરત્વે શુક્રફલ.

મૃષ—ઉતાવળીઓ, અસ્વસ્થ, અધારો, વ્યભિચારી ને લાગ્યહીણ.

વૃષ—રુશીલ, મન જતી દેનાર, સ્ત્રીઓનો શેખિન ને તેમનો પ્યાર પીનાર, વૈભવી અને સુંદર.

મિથુન—નમ્ર, રુશીલ, માયાળુ, સ્વતંત્ર વિચારનો, લોકપ્રિય, માનવંત, ઉદાર ને ન્યાયી.

કર્ક—માયાળુ, લાગ્યે ઓછી અક્ષતો, ભોળો, ખેદરહાર, વ્યભિચારી ને દારૂડીઓ.

સિંહ—દીલોઝન, ઘણાજ માયાળુ, રહેજ હઠીલો, મગરર, ને ઉદાર.

કન્યા—ઉતાવળે ખોસનાર, આસાદ, રુગીતનો શેખિન, માનવંત ને ચઢતીનીઆકાંદાવાળો.

તુલા—નમ્ર, લોકપ્રિય, આળસદારને પરોપકારી.

વૃશ્ચિક—દાડીઓ, કુછંદી ને પોતાની આળસ તથા લાલનો પોતે જાતે શત્રુ, વ્યભિચારી ને ટંટાખોર.

ધન—ઉદાર, લલો, પરોપકારી, વૈભવી રમત ગમતનો શોખિન ને નિરપરાધી.

મકર—નમ્ર, માયાળુ, પરોપકારી, વ્યભિચારી, દેમજી પોતાનો નાશ કરનાર,

કુંભ—પરગજી, ભોળો, માનવંત, માયાળુ, ને વિનયી.

મીન—સત્યવાદી, દરેક કામમાં સાવધ, આળસદાર, નમ્ર, શુદ્ધિવંત ને ભાગ્યશાળી.

પરિચ્છ. ૨૩ Chapter XXIII

દ્વાદશ રાશિગત બુધક્ર્સ.

“ The Mercury in the Twelve sings ”

મેષગત બુધક્ર્સ ૧ (Mercury in Aries.)

તીવ્ર, આક્રાક, લાગણીવંત અને વાદવિવાદમાં કુશળ. પોતાનામાં જે શક્તિ હોય તે કરતાં વધારે ગણનાર અને તેની અતિશયોક્તિ કરનાર, ને અસાવધ રીતે રંગ પુરી વર્ણન કરનાર; અસ્થિર અભિપ્રાય, ઉતાવળી વાણી, અને સાહસિક કદપનાઓ, પણ ચાકાકી અને શોધક પદ્ધતિ ભરેલા વિચારો, ઉદાર આશયો અને સ્પષ્ટ ચાલ ચલકત.

લખાણ, વાંચન ને બાંધણીનો શોખ, મશ્કરો, ધણોજ ચંચળ ને બોમ્બી મારનાર, ઝનુની નાનાં લખાણો લેખક અથવા પબ્લીશર. વિદ્વાન મિત્રો, કુટુંબમાં સૌથી બુદ્ધિશાળી; નાની મુસાફરીઓ.

આ મનુષ્યને ઉંચું કાફું, પાતળું શરીર, લાંબી ગરદન, લંબગોળ મુખ ને કરચલીઓ વગેરે વાળ હોય છે.

વૃષગત બુધક્ર્સ. ૨ (Mercury in Taurus.)

અનુભવી, મંબીર, દૃઢ અને નિશ્ચયી મન; હડીનો, દુરામટી અને અભિપ્રાયમાં દૃઢ અને અનલદ ચીકણો, નિશ્ચય કરેલા તરંગો, મજબૂત ન્દાયના અને તિરસ્કાર, અને બહુજ અંતર્ગાન. સમજ ભરેલી શાંતતા અને મુસદ્દી વાણીની બક્ષીસ, આનંદી, સુધરેલ; સંગીતના વલણવાળું મન.

૧ સક્રમતિઃકિલ્લચંબલમાનસો । મહુલમુલ્લહાકુલિતોનરઃ ॥

અકલ્પોઽનુભવાશ્ચુષેમયે । દ્વિગતેવિગતેવિગતોક્ષિતસાધનઃ॥૧॥

દુષ્ટ બુદ્ધિ, ચંચળ મન; કજ્યાખોર ને નિર્દય.

૨ ચિતરણમ્ણચં;નિનંદિશે । મહુલ્લહાકુલ્લંરતિલાલસમ્ ॥

અનિનમિદુસુતોવૃષમરિયત । સ્તનુગતોઽનુગતોઽતિસુલ્ભનરમ્ ॥૨॥

નમ્ર, ગુણવાન; કારીગર, ધનવાન, વિષયલપટ વિગેરે.

નિશ્ચય કરવામાં દીલું મન છતાં એક વખત નિર્ણય કર્યા પછીથી દહ; પૈસા અને મીઠકતનો શોખ, પૈસા કે બીજાની ખાતર અથવા તબીબત ખાતર ફક્ત મુસાફરીઓ; માનસિક કાર્યોમાં ખુબજ સદનશીલતા ને બહીજ સારી યાદદાસ્ત.

આ મનુષ્યને મધ્યમ કદ, બરાવાદાર ચહેરા, ભુરા વાળ ને ભુરી તથા હેઝલ આંખ હોય છે.

મિથુનમત બુધક્રમ. ૩ (Mercury in Gemini)

આશાક, ખેતર અને શોધક મન, શુદ્ધ વિચાર અને નિશ્ચય કરેલા વક્તવ્યમાં છુટાપણું, અથવા અનહદ ખોટો ખેમ. ગુપ્ત બુદ્ધિ અને વિનોદ, અને કીણી ખાખતનો શોખ, મુસાફરી અને જ્ઞાન મેળવવાનો શોખ.

મુસાફરી, લખાણ, વાંચન ને લાપણ કરવાના અભ્યાસનો શોખ, અને તે દ્વારા લાભ. ભાંડુ અને પાડોશીનો ધાઢ સંબંધ, એકી વખતે એ જુદા જુદા ધંધા અને કૃતાવળથી એક ધંધો બદલી બીજો ધંધો કરનાર.

આ મનુષ્યને ઉંચો પાતળો ને સરખો બાંધો, કાળા ભુરા વાળ, હેઝલ રંગની આંખ, ઉંચું નાક ને હાથ, પેડોંચા ને આંગળાં લાંબાં હોય છે.

કર્કમત બુધક્રમ. ૪ (Mercury in Cancer.)

સમજી, યુક્તિબાજ ને મુસદ્દી મન, નિર્ભયપણે મત બદલનાર, શુદ્ધ અને ફળવાયેલ બુદ્ધિ, કારણ જાણવાની અને વાદવિવાદ કરવાની શક્તિ, આભુખાભુની સ્થિતિને અનુકૂળ.

સારો દાસ્તવિનોદ કરનાર, સીધે રસ્તે જનાર ને અસ્થિર. ધણા વિષયોને એકી વખતે સમજી શકનાર, જમીન, મીઠકત, ધર ને જળતત્ત્વને લગતા ધંધાદ્વારા લાભ; ભાઈજેન ને માતાદ્વારા લાભ; સ્વભાવરથા

૩ ત્રિવલ્લભારવનાસુચિચક્ષુઃ । દ્વિચક્ષુઃપ્રતિભાક્ ॥

મિથુનમેઘમને સ્થિતિનંદને । સદનતોડનતોપિસુલીનરઃ ॥ ૩ ॥

સારું બોલનાર, સુંદર વેષ ધારણ કરનાર, સુખી, વિદ્વાન વિગેરે.

૪ કુષ્ઠરિશ્વાનિચ્છીક્રવાદરો । નૃપરુચિઃપરદેશગતિર્નૃનામ્ ॥

કિલ્લુકીરગતેશક્તસૂરુતે । સુરસતારતતાનિતરીખેવ ॥ ૪ ॥

ખોટાં કામ કરનાર, વિષયલપટ વિગેરે,

તથા ઉંધમાં ખેલાન અવસ્થા; ધણીની સેવા કરનાર; પાચનશક્તિ હોવા છતાં પેટમાં વ્યાધિ.

આ મનુષ્યને ઠીંગણો આંધો, શીકો ચ્હેરો, કાળા વાળ, પાતળું શરીર, સુંદર નાક ને ઝીણી આંખો હોય છે.

સિંહગત બુધકલ. ૫ (Mercury in Leo.)

દૃઢ, હુકમ કરનાર, યોજક અને વશ્યમન, દુરાગ્રહ સાથે મહાન અભિપ્રાય ને મદલ્ય કરવાની શક્તિ, ધણીજ ખાત્રી અને ધણોજ વિશ્વાસ, અને હિંમત વિચારોમાં પ્રતીતિ, વિશ્વાસુ, લોભી, ખંતીલા અને વળી અંતર્જાનવાળી બુદ્ધિ.

દૃઢ મનવાળો, સીધે રસ્તે જનાર, માયાળુ, મોજમગ્ન અને ભતિ મુખનો શોખિન, મહત્વની જગો ભોગવનાર, ખીજના ઉપર હુકમ કરવાની, વ્યવસ્થા કરવાની અને માર્ગ દર્શવવાની શક્તિ. હુન્નર અને ધંધાને સગતા સાહસ ને યોજનાદારા ધન લાભ; છોકરાં, સંગીત, કવિતા અને તેવા સુંદર હુન્નરનો શોખ. વિચારમાં ને વિચારમાં હોવાથી ખીજ ફરજેને ભુલી જવાનો સંભવ, નોકર અથવા તાબેદારદ્વારા ઠગાઈ અથવા અપકીર્તિ. દવાથી ભય, જાતી ને આંતરડાની નખલાઈ.

આ મનુષ્યને મોટું કદ, રહેજ પાતળો આંધો, મોટી આંખ, ગોળ મુખ, શીકા ભુરા વાળ, પ્હોળું ને મોટું નાક હોય છે.

કન્યાગત બુધકલ. ૬ (Mercury in Virgo.)

સારી બુદ્ધિ, સારાસાર સમજ શક્તિ, વિદ્વાન, સાવધ, ડાહ્યો, ચપલ, અનુભવી; અંતર્જાન ને શુભ વાતનો અંતર્ગત શોખ; દીકાખોર, સંશયવાદ ને પ્રતીતિ થતા પહેલાં દરેક વસ્તુને યથાસ્થિત જાણવાની ઇચ્છા.

૫ અનૃતતાસહિતવિમત્તિપરં । સહજૈર્વૈરકુરુતેનરમ્ ॥

યુવતિર્હર્ષપરંશક્તિનઃસુતો । હરિગતોઽરિગતોક્ષતિદુઃક્ષિતમ્ ॥૫॥

ખોટાં કામ કરનાર, ભાંડુના વૈરિ, સ્ત્રીઓને હર્ષ કરાવનાર વિગેરે.

૬ સુભવનાનુરતશ્ચતુરોનરો । રિક્તનકર્મપરોહિવગેજ્જતિઃ ॥

શક્તિસુતેયુવર્તાચગતેશુક્તિ । મુનઃકામયનાંચલવેદિતૈઃ ॥ ૬ ॥

ખોડુનાર, સખનાર, ભાગ્યશાળી, વિગેરે.

શાસ્ત્ર ને વિદ્યાનો શોખ; સારી યાદદાસ્ત ને અનુભવી શક્તિ. સેક્રેટરી, ક્લાર્ક ને બુદ્ધિ તથા માનસિક વધ્વજીવાળા ખાતામાં નોકર; એકી ધખતે ધણા વિષયોને શિખી શકનાર; તખ્તીયત ખાતર મુસાફરી કરનાર, લખાણ, અભ્યાસ અને વાણીમાં વિજ્ય; પેટનાં આંતરડાના દરદનો સંભા.

આ મનુષ્ય ને ઉંચો આંધા, પાતળું કદ, કાળા ભુરા વાળ. કાંણુ મુખ ને કાળી ને નાની આંખો હોય છે.

તુલાગત બુધફલ. ૭ (Mercury in Libra.)

શાંત અને નિર્જાળમન, તુલના કરવાનો શોખ, નિર્ણય અને સંયમ, ફળવાયેલ મન, અને માનસિક વિસ્તૃત અને ઉદાર પ્રયોગોનો શોખ. બીજની સાથે જોડાણમાં ફળવણીનાં કામ, લખાણ, વાંચન ને અભ્યાસ કરી શકનાર; જરૂરીયાતી ખાતર અથવા પોતાનીજ ઇચ્છાથી બીજ સાથે જોડાનાર, સગા કે ભાંડુ અથવા પોતાના કરતાં ઓછા પૈસાદાર સાથે લગ્ન. છોકરાં, મેજમગલ અને કમ્પનીનો શોખ.

આ મનુષ્યને સમતોલ કદ, ભુરી આંખ ને કાંત દમામદાર ચહેરા હોય છે.

વૃશ્ચિકગત બુધફલ. ૮ (Mercury in Scorpio.)

ખંદો, તીવ્ર ને ટીકાખોર, મન સાવધ, ઘેંમી અને અવિશ્વાસુ; ગુહ અને અંજાત વિષયોનો શોખ, માનસિક બળ અને જ્ઞાન મેળવવામાં હમેશ આતુર (કે જે બળ ઇન્દ્રિયોની પવિત્રતા હોય છે ત્યારેજ મળે છે.)

૭ મનુષ્યવાગ્ધ્યયમાક્ષલુપિસ્પશિકુચરિતામિરતિશુજસ્વકઃ ॥

સ્વસનયુક્તમનુજઃસહિતે જુષે । ડન્ત્રુલકવાતુલવાત્વસતાયુતઃ ॥ ૭ ॥

ખોટું ખોલનાર, ખર્ચવાન, ધારીગર, બડબડાટ કરનાર, વ્યસની વિગેરે.

૮ કૃપણતાતિરતિપ્રણયમ્ભો । વિહિતકર્મસુલોપહતિર્ભવેત્ ॥

ધવલભાનુસુતેઽલિંગતેક્ષતિ । રત્વલસતોલસતોપિચવાસ્તુનઃ ॥ ૮ ॥

કૃપણ, દુઃખી વિગેરે

કોઇ પણ માથે સીધેણ કાર્યમાં ખાસ ઝનુની, ચોકસાઈથી વિચાર કરનાર, મશકરો, બોલી મારનાર; વસ્તુનાં કારણો, ગુણ શોધ ખોળ અને સંશય-ત્મક વસ્તુઓના નિર્ણય કરવા માટે જમીન ઉપર જોઇ રહેનાર; ડીટેક્ટીવ; સર્જન, રસાયણ શાસ્ત્રી, સોજનર ને ધાતુઓ સંબંધી કામ કરનાર; મનોબળથી રોમ ટાળનાર; ભાઈ, બહેન કે સગાના મરણનો સંભવ.

આ મનુષ્યને ટુંકું શરીર ને બ્લોગા ખલા હોય છે.

ધનમત બુધકૂલ. ૯ (Mercury in Sagitarius.)

ભવિષ્યજ્ઞાની, ઉદાર ને લોભી મન કે જે નિરંતર સ્વતંત્ર અને ઉદ્ધત. દેંકમાં તત્ત્વજ્ઞાન ભેળવવાનો શોખ, વાણીની છૂટ, સાહસિક વક્ત્રુ અને ભાગણીવાળો. ન્યાયી, દીલોબ્ધન ને જીના ધર્મનો તિરસ્કાર, છતાં ધર્મધ; એકી વખતે એક કરતાં વધુ અભ્યાસ અને ધંધા કરનાર, ધર્મ, તત્ત્વજ્ઞાન ને શાસ્ત્રના લેખ લખનાર. સારી ને દદ કેળવણી; ખીજના ભાગમાં લખનાર ને પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરનાર; મુસાફરી, ઘોડેસ્વારી ને યાત્રાવાનો શોખિન; દવા અને અનાજ ના ધંધા તરફનું વક્ત્રુ; કેળવણી, ભાષા અને બહેન તથા નાની મુસાફરીઓ દ્વારા ત્રાસ.

આ મનુષ્યને ઉંચો બાંધો, સારો દેખાવ; બ્લોગાં હાડકાં, જુરો વાળ, લાલ ચ્હેરો ને મોટું નાક હોય છે.

મકરમત બુધકૂલ. ૧૦ (Mercury in Capricorn.)

યુક્તિખાજ, બ્લેમી ને ટીકાખોર મન, અસંતોષી છતાં નિરંતર અભ્યાસી ને સાવધ. ગંભીર અને કંજુસ સ્વભાવ કે જે મન બ્યારે ચંચળ ને ઉદ્વેગી હોય છે ત્યારે જ જણાય છે. શાસ્ત્રમાં બહુજ મન અને બુદ્ધિની સંપૂર્ણતા થવા ખાતર સમ પ્રયત્ન સેવનાર.

૧ ચિત્તરત્નગ્રજયોદ્ધૈવમયઃ । કુલપતિશ્ચક્રકાકુશલોમયેત્ ॥

શક્તિદુતેત્રશરાસનસંરિષ્ઠે । ચિહિતવાહિતયારમવામ્બિતઃ ॥ ૧ ॥

ઐશ્વર્યવાન, કળાવાન વિગેરે.

૧૦ રાવુમયેનયુતઃકુમતિર્નરઃ । સ્મરવિદ્વીનૃપરપરકર્મકૃત્ ॥

મકરગેસતિશ્ચીતકરારમજે । વ્યસનતઃ સતતઃ પુરુષો મયેત્ ॥૧૦॥

શત્રુઓથી ભય, દુદ્ધબુદ્ધિ, વ્યસની, નપુંસક.

કોષક ધંધાદ્વારા વિખ્યાતિ ને કીર્તિ મેળવનાર, મનોબલથી ખીજાઓને અસરકરનાર; ગંભીર વિષયોનો અભ્યાસ કરનાર; નિશાળમાં ઇનામ અને માન મેળવનાર; ભાઈ અને બહેનોના કરતાં વધારે બુદ્ધિવંત, સરકારી નોકર, મેનેજર કે સત્તાધારી એજન્ટ; ધંધા ખાતર નાની મુસાફરીઓ કરનાર.

આ મનુષ્ય હલકો દેખાવ, પાતળું મુખ ને ભુરાવાળવાળો, પગથી પ્લોગો અથવા કવચિત્ લગડો હોય છે.

કુંભગત બુધક્ષત્ર:૧૧ (Mercury in Aquarius)

ફળવાયેલ અને અંતર્ગાની મન, વિધાસુ અને ખંતીલો. પ્રવેશ કરવાની શક્તિવાળો. માનસિક પ્રકૃતિને તપાસવામાં ચાલાક અને ચારે બાજુ અવલોકન કરનાર. એકાગ્રતાવાળો ને સારગ્રાહી; વિચારોની અગાધ શક્તિ; અધ્યાત્મ જ્ઞાન અને મનુષ્યમાં દેવત્વના નાસ્તિકવાદનો શોખ.

સારી યાદદાસ્ત, શાસ્ત્ર, ભાષા, ને ધર્મને ફળવવાનું વલણ. બુદ્ધિવંત અને વિદ્વાન મિત્રો, ને તે દ્વારા લાભ; કમ્પનીમાં ભળવાનું વલણ. ફક્ત મુસાફરી ખાતર નહિ પણ કોષક ધારેલા હેતુ ખાતર મુસાફરી; અંતર્ગાન અને અગાધ બુદ્ધિના પ્રયોગો.

આ મનુષ્યને અયોજક કદ, સુંદર દેખાવ, કાળાવાળ ને ભરાવાદાર મુખ હોય છે.

મીનગત બુધક્ષત્ર:૧૨ (Mercury in Pisces.)

શાંત, અસ્થિર, ને કાળજીવાળું મન. પીગળી જવાનું વલણ. જરૂરીયાતી માટે મનની અનુકૂલતા, સ્મરણ શક્તિ, વિચારમાં ગંભીરતાની ખામી; બુદ્ધિના કરતાં વધારે સમજી મન. અનહદ ગ્રાહ્ય શક્તિને લીધે સ્હેલાઈથી યોગ જ્ઞાનમાં ભળી જવાનો સંભવ.

૧૧ ગૃહકાર્ત્તિકલશેશશિનંદને । ચિત્રનુતેતનુતાંનુદીનતામ્ ॥

ધનપરાક્રમધર્મવિહિનતા । વિમતિતામતિતાપિતશત્રુમિ: ॥ ૧૧ ॥

ગૃહકલેશ, શત્રુઓથી પીડા; ધન, પરાક્રમ અને ધર્મથી રહિત.

૧૨ પરધનાદિકરક્ષણતત્પરો । દ્વિજસુરાનુવરોદિનરોમબેત્ ॥

શશિસુતેપૃથુરોમસમાશ્રિતે । સુવદનાન્નુચિલોકન: ॥ ૧૨ ॥

દેવ આત્મણુ પૂજક, પરધનનું રક્ષણ કરનાર, વિગેરે.

ન્યાયી, મોટાઈથી ભરેલ, સારો, ને સુશીલ સ્વભાવ; ડીટેક્ટીવ અને પૃથકકરણ કરવાની શક્તિ. શાંતિથી, ચાલાકીથી તથા ગુપ્ત રીતે કામ કરવાની શક્તિ. બોલવામાં ને લખવામાં મુસદ્દીપણું. સંગીત અને કવિતાનો શોખ; સેવા, ચાકરી, દવા, ઝેર અને હોરપીતાસને લગતા ધંધાદ્વારા લાભ. બે અભ્યાસ અને બે ધંધા સાથે કરવાની શક્તિ.

આ મનુષ્યને નીચો બાંધો, જુરાવાળ, પાતળો મ્હેરો, માંદો દેખાવ ને શરીરે વાળ હોય છે.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં બુધનું દ્વાદશ રાશિ પરત્વે ફલ વર્ણવામાં આવેલું છે. તે દરેક મનુષ્યે જો પોતાની કુંડળી હોય તો તે ઉપરથી અથવા તે ન હોય તો જન્મની સાલના પંચાંગ ઉપરથી બુધ જન્મ સમયે કઈ રાશિમાં ભમે છે તે જાણીને પોતાનું ફલ જાણી લેવું.

આ ગ્રહને માટે કોઈક કે નિયમ થઈ શકે તેમ નથી.

આ ગ્રહ બુદ્ધિનો ગ્રહ હોવાથી જો એ ફલર તરીકેનો હોય છે તો સંપૂર્ણ રીતે અને ફલર તરીકે ન હોયતો સામાન્ય રીતે ઉપર વર્ણવેલું ફળ આપે છે; ને તે માનસિક શક્તિને વધુ અસર કરે છે.

દ્વાદશ રાશિમત બુધફલ.

મેષ—લોભી, જુદો, ચોર, હાજર જવાબી, અઠંગ બોલનાર ને નાટક બાજ.

વૃષ—બોલકણો, પોતાનીજ મોજ મગલ જોનાર ને: ધણોજ દારૂડીઓ.

મિથુન—ધણોજ ઉતાવળો ને વિદ્વાન, વક્તા, જુનાર ને કળાનો શોખિન, વાંચનને લખાણનો શોખિન.

કર્ક—અસ્થિર, વિચારવંત, અસંભવિત ને સખ લખાણ કરનાર.

સિંહ—ઉતાવળો, ગરમક કરી મુકનાર, અભિમાની ને લોભી.

કન્યા—ઉતાવળો, ચંચલ, વિદ્વાન, જળવાયેલ, વક્તા, સ્વાર્થ ને ભાષાસાની.

તુલા—ઉમંગી, ચાલાક, ચપલ, હસમુખો, વાક્ય ચતુર, વિદ્યા ને હુન્નરનો શોખિન.

વૃશ્ચિક—જુદો, દારડીઓ, પીનાર, ચોર, દુશુશીર્ષી, દવા ને દારના યાન-વાળો.

ધન—ઉતાવળીયો, વિદ્વાન, ધાર્મિક ને મુસાફર.

મકર—ચીઢીયો, ચંચલ, ઉતાવળો ને અંદરથી આગળ વધનાર.

કુંભ—શોધક બુદ્ધિ, વિદ્યા ને હુન્નરનો શોખ; હાજર જવાબી, ઉડી સમજ સક્તિ, અને મહાન વિદ્વાન.

મીન—ખેવકુદ, દાર પીનાર ને અસ્વસ્થ.

દ્વાદશ રાશિગત રાહુ કેતુ રૂલ.

રાહુ કેતુ ગ્રહો નથી, પણ પૃથ્વીની ઉત્તર દક્ષિણ ઇયાનાં કલ્પિત બિન્દુઓ છે; “ મૂમામેવ રાહું વદન્તિ ” જેને ઇંગ્રેજ પંચાંગોમાં Moons Node's કહે છે. આ ગ્રહોનાં ફળો અવલોકન પાશ્વિમાત્યોના કરતાં પૌર્વાત્યોએ વિશેષ કરેલ હોય એમ સમજાય છે; તે ગ્રહો રાશિ પરત્વે જે ફળ આપે છે તેના કરતાં કુંડલીના સ્થાન પરત્વે વિશેષ ફળ આપતા હોય એમ સમજાય છે.

મેષગત રાહુ કેતુ રૂલ:

રાહુ—ઘાતપાતાદિક જ્વંત, સ્વતંત્ર, મિજાજ, વિષયી, બેભી, ને ઉદ્ધત.
કેતુ—રોગી ને સ્થેજ કુટુંબ કલેશી.

વૃષગત રાહુ કેતુ રૂલ.

રાહુ—ધનાઢ્ય, દાંત રોગી, સ્ત્રી કે કુટુંબથી પીડિત, ધન વ્યયકારી.
કેતુ—સુધક ને સુવક્તા.

મિથુનગત રાહુ કેતુ રૂલ.

રાહુ—પરાક્રમી, વિજયી, પાડોશી ને ભાંડુથી દુઃખી.
કેતુ—સુખી, આનંદી ને વૈભવી.

કર્કગત રાહુ કેતુ રૂલ.

રાહુ—માતા પિતાથી દુઃખી, વારંવાર રહેઠાણ બદલનાર, વાહન વાગો ને વિજયી.
કેતુ—માતાથી દુખી ને સ્થાનક બદલનાર.

સિંહગત રાહુ કેતુ રૂલ.

રાહુ—ઉદ્ધત, સંતાનથી દુખી, સ્ત્રી કે વૈભવથી ઉપાધિ ને ચિંતાવંત
કેતુ—પેટમાં વાયુ ઉપાધિ ને બુદ્ધિ બ્રંશતા.

કન્યાગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—નોકર આકર વર્ગથી ઉપાધિ છતાં રોગ શત્રુનાશ ને બળવાન.

કેતુ—મુશળ પક્ષમાં હાનિ, અથવા પશુ વર્ગથી પીડા.

તુલાગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—સ્ત્રી, કોર્ટ કે સહીયારાથી ઉપાધિ, અથવા ખોટા વહેમ.

કેતુ—જળધાત, પ્રયાણમાં ચિંતા ને સ્ત્રી પીડા.

વૃશ્ચિકગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—ગુણ કે ગુદારોગ, જ્ઞાતિ કલહ; સ્વજન નિંદિત.

કેતુ—ગુદા પીડા કે અર્શ રોગ; દ્રવ્ય નાશ.

ધનગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—ધર્મમાં નાસ્તિક વાદ છતાં દયાળુ ને ગુણી.

કેતુ—તીર્થ યાત્રા કરનાર ને મ્લેચ્છાદિકથી સુખી.

મકરગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—હમેશાં મ્લેચ્છથી સુખી, રાજદારી, માતા પિતાથી પીડિત, ને કામી.

કેતુ—માતા પિતાથી દુખી; વાહન પીડા.

કુંભગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—અભિમાની, મ્લેચ્છાદિકથી સુખી, ધૂર્તતાથી ધન કમાનાર.

કેતુ—ભાગ્યવંત, વિદ્વાન ને સુરૂપ.

મીનગત રાહુ કેતુ ફલ.

રાહુ—દીનતા, પાર્શ્વ શલ્લરોગી; દુષ્ટ સંગતિ.

કેતુ—ગુણ, ગુદા ને નેત્ર પીડા; રોગ શત્રુનાશ.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં રાહુનું સામાન્ય ફળ આપેલ છે; જે પોતાના જન્માક્ષર હોય તે તે ઉપરથી અગર પંચાંગની મદદથી તેમાંથી રાહુની રાશિ સમજી લેઈ તે ઉપરથી સાચન કરી પોતાનું ફળ બાંચી લેવું.

રાહુ દરેક રાશિ કરવાને ૧૮ માસ લેછે; તેથી ચાલતો રાહુ સમજી લેઈ પોતાના જન્મનાં જોટલાં વર્ષ થયાં હોય તેને (૧૧) થી ભાગ લેઈ વિલોમ રાશિ ગણી લેવી. આશરાની રાશિ માટે જુઓ ટીપ્પ.

રાહુ રાશિ તથા સાલ દર્શક કોષ્ટક.

કર્ક.	૫૧—૫૨	૭૦—૭૧	૮૮—૮૯	૭—૮
મિથુન.	૫૩—૫૪	૭૧—૭૨	૯૦—૯૧	૮—૯
વૃષ.	૫૪—૫૫	૭૩—૭૪	૯૧—૯૨	૧૦—૧૧
મેષ.	૫૬—૫૭	૭૪—૭૫	૯૩—૯૪	૧૨—૧૩
મીન.	૫૭—૫૮	૭૬—૭૭	૯૫—૯૬	૧૩—૧૪
કુંભ.	૫૯—૬૦	૭૭—૭૮	૯૬—૯૭	૧૫—૧૬
મકર.	૬૦—૬૧	૭૯—૮૦	૯૮—૯૯	૧૬—૧૭
ધન.	૬૨—૬૩	૮૧—૮૨	૯૯—૦૦	૧૮—૧૯
વૃશ્ચિક.	૬૪—૬૫	૮૨—૮૩	૧—૨	૧૯—૨૦
તુલા.	૬૫—૬૬	૮૪—૮૫	૨—૩	૨૧—૨૨
કન્યા.	૬૭—૬૮	૮૫—૮૬	૪—૫	૨૨—૨૩
સિંહ.	૬૮—૬૯	૮૭—૮૮	૫—૬	૨૪—૨૫

કોષ્ટકમાં પ્રથમ રાહુ અમણ રાશિ લખી છે, ને જ્યાં એકજ વખત સાલ આવે છે તે લગભગ આખી શાલમાં તે રાશિમાં રાહુ જણાવે અને જ્યાં આગળ કે પાછળ મળીને બે વખત સાલ લખાઈ છે ત્યાં તે શાલના વર્ષમાં આગળ કે પાછળ રાહુ આશરે અડધું વર્ષ તે રાશિમાં ભમે છે એમ માનવું. આ કોષ્ટક આશરાથી કદપેલ છે; કેતુ તેનાથી હમેશ સાતમી રાશિમાં હોય છે.

+ સંવત્સરા ઉપલા આંકને “ જ ” થી ગુણી તેમાંથી આખા સંવત્સરો “ ૩૬ ” મે ભાગ વાદ કરવાથી બાજ્ય આવે, તે વૃશ્ચિકથી વિલોમ નિરયન રાશિ જાણવી; સાયન કરવાને વાવીશ અંશ ઉમેરવા.

દ્વાદશ સ્થાનગત ચંદ્રકૂળ.

“ Moon in Twelve Houses. ”

પ્રથમ સ્થાનગત ચંદ્રકૂળ:

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ ગ્રહો ઉદિત કહેવાય છે. ને તેનું સ્પષ્ટ ફળ પ્રથમ (૧૪) માં પરિચ્છેદમાં ગ્રહ પરત્વે આપેલ છે.

પાશ્ચિમાત્ય.

Fondness for rambling & travel.

આ મનુષ્યો સુશીળ, શાંત, સીધા રસ્તાના, ખ્હીકણ, વિનયી, લાગણીવાળા, અસ્થિર, મુશાફરીના શોખિન, કંપના શક્તિવાળા, સંકલ્પ વિકલ્પ સેવનાર, સ્ત્રીઓદ્વારા માન તથા લાભને મેળવનાર, કંપની અને મિત્રતાના શોખિન, પરાપકારી, ઉદાર, માયાળુ અને પખ્લીક તથા હસકા લોકોના પ્રસંગદ્વારા સુખી હોય છે. આ યોગ દ્રવ્યના સંબંધમાં સાવધાનતા આપે છે, ને દ્રવ્યની તૃષ્ણા ખતલાવે છે; તથા મનના ઉપર બહુજ અસર કવચિત્ કરી ચિત્ત વિભ્રમતા અથવા સ્વભાવસ્થા વિગેરે ખતલાવે છે. જો તે અમિતત્વ રાશિમાં રહેલ હોય છે તો તે લોભ, અને જળતત્વ રાશિમાં રહેલ હોય છે તો પ્રવાહી પદાર્થદ્વારા જલ ક્ષાત વિગેરે લાયને ખતલાવે છે. મેષ રાશિમાં લોભી અને ભ્રમિત ચિત્તવાળો તથા વૃશ્ચિક કે મકર રાશિમાં પીવાની ચીજનો દારૂનો શોખિન, આળસુ, બલિચારી, બેઆખર, બેશરમ, ને નીચ સોજતી; તથા મિથુન કન્યા તુલા ને કુંભ રાશિમાં વિદ્યાનો શોખિન, ભવિષ્ય વાદી અને શાસ્ત્ર જ્ઞાની હોય છે; તથા વૃષભ રાશિમાં દંડ ને સારા સ્વભાવવાળો હોય છે.

પૌર્વાત્ય.

જેની કુંડળીમાં પ્રથમ ભાવમાં કર્ક, વૃષભ અને મેષ રાશિમાં ચંદ્ર હોય છે, તેઓ નીતિવાન, રૂપવાન, સુખી, ધનવાન, ભોગી ને ગુણવાન હોય છે; તથા બીજી રાશિઓમાં અથવા પાપપ્રદયુક્ત હોય છે તો ઉન્નત, નીચ, ખ્હરો, વિકલ, બેખડો, દેહ દુઃખી, જડ અને દરિદ્ર હોય છે, +આ ગ્રહ ધનવાન, સુરૂપવાન, શુદ્ધિશાળી ને સુખી બનાવે છે, તથા

અર્ધગાર્ધવાંગસ્તર્ધંગર:સુરૂપવાન્ ॥

સુખી: સ્ત્રીનોમનચિહ્નોમગલતત્ત્વદિ ॥ ૧ ॥

॥ चतुर्थ विभागः ॥

SECTION D.

द्वादश ભાવ ગત ગ્રહક્રમ. *

" Planets in Houses. "

બીજા તથા ત્રીજા વિભાગમાં ગ્રહોનું રાશિગત સ્પષ્ટ ફળ આપ્યા-
બાદ હવે આ ચતુર્થ વિભાગમાં ગ્રહોનું દ્વાદશ ભાવગત ફળ આપવામાં
આવેલ છે. રાશિમાં ગ્રહો જે ફળને ઉત્પન્ન કરે છે તે સામાન્ય રીતે
તે રાશિ ન્યાં સુધી રહે ત્યાં સુધીના સમગ્ર સમય તથા દરેક વ્યક્તિને
માટે સામાન્ય રીતે એકજ હોય છે. તેથી તે સામાન્ય ફળ ગણાય છે; છતાં
પણ રાશિગત ગ્રહ + તથા * દષ્ટિ પરત્વે ઉદ્ભવેલ ફળ-દ્વાદશ સ્થાન ગત
ગ્રહ ફળમાં ન્યૂનાધિકતા અથવા રૂપાંતર કરે છે અને મેષાદિ રાશિગત ગ્રહ
જાણે સ્થાનગત ફળ આપે છે એમ માની મેષ ને પ્રથમ સ્થાન, ને વૃષ
ને દ્વિતીય સ્થાન કલ્પી દરેક ગ્રહનું ફળ સાથે સાથે વાંચવું.

પણ જન્મભૂમિ ને જન્મસમય પરત્વે ઉત્પન્ન થતી કુંડળીમાં તે
દ્વાદશ રાશિ દ્વાદશ સ્થાનમાં એક દિવસમાં ફરી વળે છે; અને તેથી
સ્થાન ગતફળ, રાશિગતફળ કરતાં વધારે બળવાન ને સૂક્ષ્મ ગણાય છે;
ને જ્યોતિષીઓ પણ તેનેજ મુખ્ય જોવામાં લેછે. આ વિભાગમાં
દરેક ગ્રહોના દરેક સ્થાન પરત્વે પાશ્ચિમાત્મ તેમજ પૌર્વાત્ય રીતિથી ભિન્ન
ભિન્ન ફળને વર્ણવેલ છે, પણ દરેક ગ્રહ કુંડળીમાં કયા સ્થાનનું ફળ આપેછે
તે નક્કી કરવાને માટે દરેક ગ્રહના શીલ^૧, રાશિ^૨, દષ્ટિ^૩ તથા સ્થાનના
ફળ^૪ ને સ્પષ્ટમાં લેઈ થયેલ અનુભવો સાથે મેળવવાં, અને પછીથી દરેક
ગ્રહસ્થાન પરત્વે પોતાને માટે શું ફળ આપ્યા જાય છે તે જોયાં કરવું,
ને તે ફળને પોતાનાથી બનતો પુરૂષાર્થ કરી પોતાને અનુકુળ બનાવવું
એટલે કે વિરૂદ્ધ ફળમાં સાવધાનગીરી રાખી તેનાથી દૂર રહેવું, અને
અનુકુળ ફળને પ્રયત્નથી સેવી તેનો લાભ લેવો.

* નચેસ્વેચરાઃ સ્થાપિતોર્કિમચક્રે । નિચેસ્પષ્ટગાઃ સ્થાપિતૈઃર્કિમૈન્દ્રૈઃ ॥

અમાવોદિતાઃ સ્પષ્ટિતાઃ કાઞ્ચહેતુઃ । ફલેરેવપૂર્વજ્ઞવેતાનિતસ્માત્ ॥ ૧ ॥

+ જુઓ વિભાગ ૨—૩. * જુઓ વિભાગ ૫.

૧ ગ્રહશીલ માટે જુઓ પરિચ્છેદ ૩. ૨ રાશિગત ગ્રહફળ માટે
જુઓ વિભાગ ૨—૩. દષ્ટિફળ માટે જુઓ વિભાગ ૫. ૪ સ્થાન ફળ માટે
વિભાગ ૪.

ને ચંદ્રમા નીચનો, કે શત્રુના ધરનો, શત્રુની દ્રષ્ટિવાળો અથવા ક્ષીણ હોય તો મનુષ્ય દરિદ્ર, કુરૂપ, કુર્ણવ વિગેરે ઉદ્ધટા કળ વાળો હોય છે.

દ્વિતીયસ્થાનગત ચંદ્રકળ.

પાશ્ચિમાત્ય

Success in life and acquisition of riches.

મુખ્યત્વે ગુરુ, શુક્ર કે બુધની શુભ દ્રષ્ટિમાં બીજા સ્થાનમાં રહેલ ચંદ્રમા જીંદગીમાં વિજય તથા ધનસંચય, અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં મરીમાઈ અથવા ધનની ચિંતા કે કષ્ટ આપે છે. ઉચ્ચનો ચંદ્રમા ધનાઢ્ય બનાવે છે, વૃશ્ચિક તથા મકર રાશિનો ધનથી કુઃખી કરી તે સંબંધી ઉપાધિઓને લાવે છે; અને બીજા રાશિઓમાં સાધારણ ફલને આપે છે.

ધનની સ્થિતિ વધવટવાળી હોય છે, માતૃપક્ષ, સ્ત્રીઓ અને હથકા મજુર પક્ષ દ્વારા, અથવા ચંદ્રમાની આશ્રિત રાશિ *શીલ સૂચક વસ્તુઓ દ્વારા ધન પ્રાપ્તિ થાય છે, આ યોગ સામાન્ય રીતે જળ અથવા પ્રવાહી પદાર્થને લગતા ધંધાદ્વારા અથવા મોટા લોકો અને સ્વત્વ સમૂહના કરતાં પબ્લીક અને બ્લોગા જનસમાજના પ્રસંગવાળાં કારખાના કે ધંધાદ્વારા લાભ તથા વિજય બતાવે છે. નોકરીથી સુખ અને ધનની બાબતમાં ડહાપણ તથા કંબુસાઇ આપે છે.

પૌર્વાત્ય.

બીજા સ્થાનમાં રહેલ પૂર્ણ ચંદ્રમા શરીરે અતિ સુખી, ચંચલ, ધનાઢ્ય, વિનયી, રૂપવાન, કુટુંબ પ્રતિ તુચ્છ બુદ્ધિ ને વિષયી બનાવે છે, તથા ક્ષીણ ચંદ્રમા પોતાના બળના પ્રમાણમાં ન્યૂનાધિકતા આપે છે, ને કવચિત્ મુખ ઉપર તિલ વિગેરે લાંછન બતાવે છે.

⊕ આ મનુષ્ય વિશેષ ધનવાન, મીઠી વાણીવાળો અને સૌને પ્રીય અને દરેક કાર્યમાં વિજયવાંત, ને બળવાન એટલે મિત્રના ધરનો, ઉચ્ચનો સ્વગૃહી વિગેરે હોય તો બહુજ લાભકારી ગણાય છે.

* રાશિશીલ માટે જુઓ પરિચ્છેદ ૪.

⊕ કર્મચર્ચાધનાલયે ધનીવસોલ્લસા ભવેત્

વિદુષ્કોનોરોમ્ભે ક્ષુભામ્ભિતો વક્રોનરઃ ॥ ૨ ॥

ત્રતીય સ્થાનગત ચંદ્રકુંળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Many short journeys; help from brethren & neighbours; inclination for science.

ધણી નાની (રેશ્વે કે ગાડીની) મુસાફરીઓ; ભાંડુ અથવા પાડોશી દ્વારા મદદ; શાસ્ત્રી તથા ગુપ્ત વિદ્યા તરફનું વલણ; ધણા વિષયોની શોધ કરવાની ઇચ્છાવાળું ઉપલક્ષ્ય પણ ચાલાક મન; બુદ્ધિના કરતાં વધુ કલ્પના શક્તિ, ને તે બંને કરતાં વધુ તરંગ; તે ચંદ્ર અસ્થિરતા, બહુજ વિચિત્રતા આતુરતા, ને જાહેર જાહેરીનો શોખ પણ આપતા છે. શુભ દષ્ટિમાં કેળવણી અને માનસિક શક્તિ વધારે છે, તથા લખાણ દસ્તાવેજો અને સગાંથી સુખી કરી તે દ્વારા લાભ આપે છે, અશુભ દષ્ટિમાં તે તે બાબતો x દ્વારા કષ્ટ તથા હાનિ બતલાવે છે.

ચંદ્રમા ગ્રહોની શુભ દષ્ટિમાં નીચે પ્રમાણે ફળને આપે છે:—
નેપચ્યુન, તીવ્ર બુદ્ધિ; હર્શલ, અદ્ભુત વિચિત્રતા અથવા તીક્ષ્ણ કલ્પના શક્તિ; શનિ, માનસિક ગુણોની દૃઢતા ને ડહાપણ; ગુરુ, વ્યવહારિક વલણ ને સુજનતા; મંગળ, સાહસનો શોખ; રવિ, અખંડતા અને માનસિક શક્તિ; શુક્ર, સુધરેલ મન; બુધ, બુદ્ધિની તીક્ષ્ણતા.

પાવાર્ત્ય.

ત્રતીય સ્થાનમાં રહેલ ચંદ્રમા પાપી, ગર્વિષ્ઠ, કૃપણ, અદ્ય બુદ્ધિ, અધુજનના આશ્રયવાળો, દયા ને કૃપાથી રહિત, પરાક્રમથી ધન પેદા કરનાર, સ્ત્રીઓને રંજન કરવા છતાં તપસ્વી જેવો, ધર્મથી ઉજવેલ કાર્તિવંત, ભાંડુથી સુખી, ધનાઢ્ય, દયાળુ, સુશીલ, શાસ્ત્ર ને કાવ્યનો શોખિન બનાવે છે. પણ પાપ ધરમાં બહુ બોલકણો, ભાંડુહીન અને યત્ન મૂર્તિ બનાવે છે.

+ આ મનુષ્ય હમેશ બળવાન, સંતોષીને સત્કર્મ કરનાર હોય છે.

x ત્રીજાભાગ સૂચક વસ્તુ માટે જુઓ પત્ર ૯૧.

+ કમાર્ચિકાસ કાલયે નરોદિવા મુરોગતઃ ॥

સદાચલિચ સાચિરઃ સુકર્મકૃત્ત વદામવેત્ ॥ ૩ ॥

ચતુર્થ સ્થાનગત ચંદ્રકળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Many changes of residence; success in land; & competence.

રહેઠાણમાં ધણા ફેરફાર; જમીન, ઘર, મીલકત કે ખેતીમાં વિજય, ને તે દ્વારા લાભ; છેવટની જીંદગીમાં ધણા ફેરફારો વાળી સ્થિતિ અને રહેઠાણો. શુભ દષ્ટિમાં હોય તો સંસારી સુખ, દુઃખના સમયમાં કાર્ય કુશળતા; છેવટની જીંદગીમાં સુખ, વારસાનો લાભ અને માયાપ પૈકી એક અથવા બન્ને દ્વારા કીર્તિનો ઉદય કર્તા છે. આ યોગ દત્તકપણાને અથવા ગૃહના વાતાવરણમાંથી જન્મદીથી છૂટાપણાને ધણી ખરી વખત બતલાવે છે. અશુભ દષ્ટિમાં—તે તે બાબતો દ્વારા હાનિ કે ત્રાસ; ચંદ્રમા દષ્ટિમાં; હર્ષલ વડે હોય તો, અચાનક કમનશીબ, સંસારી ઉપાધિઓ: શનિવડે, નિરાશા અને ગરીબાઈ; મંગળવડે, સાહસિક કૃત્યો દ્વારા કમનશીબ; રવિ કે બુધ વડે, ચોરીથી હાનિ વા ઠગાઈ બતલાવે છે.

પૌર્વાત્ય.

ચતુર્થ સ્થાનમાં રહેલ ચંદ્રમા જન્માશ્રયથી ઉત્પન્ન થતો લાભ, ખેતી વાહન ને સ્ત્રી સંતાન સુખ તથા સંતોષ, દેવ પ્રાક્ષણુ ભક્તિ, ને હમેશ રાજ્ય દ્વારી કાર્ય આપે છે; તે પ્રથમાવસ્થા કરતાં છેલ્લી અવસ્થા વધુ સુખી બનાવે છે, ને તે બહુજ જમીન કે મીલકતથી યુક્ત, મિત્રનું કલ્યાણ કરનાર, સ્ત્રીઓને પ્રીતિ કર્તા, ને સ્નેહ હમેશ રાગી હોય છે.

x આ મનુષ્ય ધણોજ પુણ્યાત્મા, દાનેશ્વરી, મનુષ્યમાં ઉપરી અથવા ઓખેદાર, ચિત્તમાં વધારે મક્કિન, પંડિત અને સુંદર ભાષવાળો હોય છે.

પંચમ સ્થાનગત ચંદ્રકળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Many children & successful ventures.

મુખ્ય ત્વે કર્કે મીનમાં ધણાં છોકરાં ને તે તરફ અગાધ પ્રેમ, નાનાં બાળકે તરફનો શોખ ને પ્રેમનું વલણ, મહેનમજ્જહ; વૈભવ, આનંદ, રમતગમત, કમ્પનીનો

* ચતુર્થ ભાવ સુચક વસ્તુઓ માટે જુઓ પત્ર. ૯૨

x કમલ ગેહગ: સ્ત્રીસુકરણ: પ્રભુ:

મહેશ્વરમંદિરો તથા બુધ:સુભાગવાન્ ॥ ૭ ॥

શોખ; અસ્થિર પ્રેમ; સદા ને સાહસ તરફનું મગ્ન્યૂત વક્ષણ, સ્ત્રીઓ, જુગાર ને શરતોનો શોખ. શુભ દ્રષ્ટિમાં ઉપલી બાબતો દ્વારા* વધુ લાભ ને વિનય; તથા અશુભ દ્રષ્ટિમાં તે તે બાબતો દ્વારા હાનિ વા ત્રાસ અથવા કવચિત્ કાવતરાં બતલાવે છે.

આ યોગ કીર્તિવંત અથવા નિહિત બાળક તથા યુગળ રાક્ષિમાં યુગલ પ્રભુ આપે છે; અને છોકરાં સાથેના વિચિત્ર પ્રકારે માઠ સંબંધ બંધાયેલો રાખે છે.

પૌર્વાત્ય.

પંચમ સ્થાનમાં રહેલ ચંદ્રમા જીતેન્દ્રિય, સત્યવાણીવંત, પ્રસન્ન, ધનાઢ્ય, આત્મ વર્ગથી મુખી, સંગ્રહ કર્તા, સુશીલ, સંતોષ પૂર્વક સંતાન થી મુખી, નિર્મળ મતિવંત, વ્યાપારથી બહુ લાભવંત, ભૂમિ તથા રત્ન સંચયવાળો તથા સ્ત્રીઓને વશ્ય કરનાર હોય છે; પણ જો ક્ષીણ કે પાપ અને શત્રુ ગૃહનો ચંદ્ર હોય છે તો તે દુઃખો ને પુત્ર વિનાનો બનાવે છે.

x આ મનુષ્ય વિશેષ રૂપવાન, તેજસ્વી, સવારીવાળો, સાવધાન, ચિત્ત વિનાનો અને શીળ યુક્ત હોય છે.

૫૬૪ સ્થાનમત ચંદ્રકળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Not good for health.

આશ્રિતરાશિ ને દષ્ટિના પ્રમાણમાં તનદુરસ્તી માટે ખરાબ (સ્ત્રીઓ માટે ખાસ), ખેચેની; લાંબી મુશાફરીઓનું પ્રથમથી દિગ્દર્શન; ચાકરો ને દલકી સ્થિતિ દ્વારા લાભ, શેઠાઈ કરતાં નોકરી માટે સુખદાયી; ચંદ્રાશ્રિત રાશિ શીળ સૂચક ⊕ વસ્તુઓના ધંધા દ્વારા શુભ દ્રષ્ટિમાં લાભ, અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં, હાનિ વા ત્રાસ; દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં, ક્ષય અને છાતીના દરદનો બચ; સ્થિર રાશિમાં, પથરી કે ઓન્કાઈટીશ; ચરરાશિમાં, આંતરડા ને પેટની અવ્યવસ્થા ફક્ત અશુભ દ્રષ્ટિમાં સૂચવે છે.

આ સ્થાનમાં ચંદ્રમા સામાન્ય રીતે ફેરફારો અને અનિશ્ચિત કારણોને લીધે મુખ્યત્વે બાહ્યાવસ્થામાં માંદગી આપે છે, અથવા જો ધણોજ પીડિત હોય છે તો બાળરિષ્ટ પણ કરે છે.

x પંચમ ભાવ સૂચક વસ્તુઓ માટે જુઓ પત્ર ૯૩.

x કમર્યદેવગોહગઃ સગુસ્ફહ ભવેશ્વરઃ ॥

ચલાન્વિતોહિપાદકી નદિશ્વિપ્રમ્લેકાનગઃ ॥ ૫ ॥

⊕ રાશિ શીળ માટે જુઓ પરિચ્છેદ ૪.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં—રવિ કે હર્ષભયી હોય તો; અપયો; મંમળથી, સોભ; અનિથી, લાંબા દરદો; શુભ દ્રષ્ટિમાં તનદુરસ્તી સુધારે છે. આ યોગ મોટા કુટુંબોમાં નોકરી કરવાથી લાભ અને સુખ ખતલાવે છે; તથા હલકાં, પ્રવાસી કે અસ્થિર પ્રકૃતિવાળાં કાર્યોદ્વારા વિજય ખતલાવે છે; ને ધધા દ્વારા જાહેરમાં આવવાની મજબૂત ઇચ્છા આપે છે.

પૌર્વાત્ય.

છઠ્ઠામાં રહેલ ચંદ્રમા અપયો, નિર્દયતા, કૂરતા, નિષ્કુર ચિત્ત, અત્યંત રીસ ને અનેક શત્રુઓ, વિગ્રહમાં વિજય છતાં વારંવાર શત્રુની ઉત્પત્તિ; મુશાળ પક્ષ મધ્યમતા, તથા આધિ ને દુઃખ આપે છે; અને ઉચ્ચનો હોય છે તો સુખી બનાવે છે.

+ આ મનુષ્ય હમેશ ચિંતાવાળો અથવા રોગથી દુઃખી, કરેપવાન, દુર્બળ તથા રોગથી પીડિત હોય છે.

સપ્તમસ્થાનમત ચંદ્રદ્વિતી.

પાશ્ચિમાત્ય.

Success in marriage and partnership,

શુભ દ્રષ્ટિમાં—લગ્નમાં વિજય, ને વૈવાહિક સુખ; અયદામાં અને ભાગીદારીમાં વિજય; મુસાફરીઓ અને રહેઠાણમાં ધન ફરકારો; લોક પ્રશંસા ને માન, બચકાર વિજય, લગ્ન કિંવા ભાગીદારી દ્વારા ધન લાભ; અશુભ દ્રષ્ટિમાં: ઉપત્તી વસ્તુઓ x દ્વારા ઉપાધિ વા હાનિ છે. સ્ત્રીઓની કુટુંબીઓમાં લગ્નમાં વિચિત્ર અનુભવો ખતાવે છે, ને ધણીનો સ્નેહ અસ્થિર હોય છે.

આ યોગ ધણું કરીને બહેલું લગ્ન કરાવે છે, ને જો દ્રષ્ટિ વિનાનો એકલોજ સાતમે હોય છે તો ખાસ (૨૪ ને ૨૮)ની વચમાં લગ્ન થાય છે. તથા ધણી કે ધણીઆણી ફરકારોના શોખિન અને અસ્થિર પ્રેમવાળાં હોય છે. અશુભ દ્રષ્ટિમાં, લગ્નમાં શોક પરિણામ અથવા ભાગીદાર (સ્ત્રી કે પુરુષ)નું બહેલું મરણ થાય છે.

x સાતમા ભાવસૂચક વસ્તુઓ માટે જુઓ પત્ર ૬૫.

+ કાકલોચિપક્ષપક્ષપીડિતોદિપદ્મકક્ષ ।

કાગર:કર્મર્થેદ્વિવૈભવાનર:સરક ॥૫॥

પૌર્વાત્ય.

સાતમે રહેલ ચંદ્રમા મનુષ્યને મહાભિમાની, કામી, ક્ષીણ દેહવંત, ક્વચિત્ વિનય ને ધનથી હીન બનાવે છે, તથાપિ સારી સ્ત્રી ને પરદેહ તથા બાપારથી ધનલાભ; અને સ્ત્રીઓમાં ને મિષ્ટાન્નમાં પ્રીતિ આપે છે. પણ જો ચંદ્રમા પાપ ધરમાં કે પાપ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તેની સ્ત્રી રોગી હોય છે.

+ આ મનુષ્ય નિરોગી, ધન પેદા કરનાર, સુંદર શ્વપાન, સંસારમાં કીર્તિ મેળવનાર, યશસ્વી ને નામાંકિત હોય છે.

અષ્ટમસ્થાન મતચંદ્ર ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Gain by will or marriage, if well aspected.

જો શ્રેષ્ઠ હોય છે તો વીલ, વારસો કે લગ્નદ્વારા ધનલાભ; અશુભ દ્રષ્ટિમાં-મંગળ કે શનિ હોય છે તો: ભયંકર મરણ અથવા અકસ્માત અને દ્રષ્ટ, વીલ, લગ્ન, ભાગીદાર (ધણી કે ધણીઆણી) અથવા ધંધાના ભાગીદારની મીલકત કે ભાવ સૂચક વસ્તુઓ દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ, અશુભ દષ્ટિ કર્તા ગ્રહ અને ચંદ્રાશ્રિત રાશિ સૂચક રોગ અથવા મરણનું સ્વરૂપ; છોકરાં વધારે આપે છે છતાં એકાદના મરણનો ભય રહે છે (મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓની કુંડળીઓમાં). આ યોગ ઓછાવત્તી પ્રમાણમાં જાહેર સ્વરૂપનું મરણ, અથવા જલધાતુદ્વારા અથવા જાહેર પ્રગ્નના દુઃખ માટે કિંવા ધણી જન સમૂહ મધ્યે મરણ કરે છે. અશુભ દષ્ટિમાં: મંગળવડે, અકસ્માત અથવા ભયંકર મરણ; શનિવડે, ધણુંજ કંટાળા ભરેલું અને શોકમય મરણ; હર્ષણ વડે, વિચિત્ર અથવા અકસ્માત મરણ; નેપચ્યુન વડે, શોક પરિણામી અથવા જલદ્વારા મરણ; શુભ દષ્ટિમાં: માતા અથવા સ્ત્રી જાતિ દ્વારા વારસાના લાભનો સંભવ; મતાના અકાળ મરણનો સ્થેજ ભય ને યોગાભ્યાસનો સંભવ હોય છે.

+ જન્મકાલગઃકર્મધર્માભવેન્નરોભૂતમ્ ।

ગુણકલ્પકોગનોયજ્ઞઃકૌરોત્પદ્ધર્મિણમ્ ॥ ૭ ॥

* અષ્ટમ ભાવ સૂચક વસ્તુઓ માટે જુઓ પત્ર ૬૫.

પૌર્વાત્ય.

આઠમે રહેલ ચંદ્રમા, મનુષ્યને નાના પ્રકારના રોગ, ક્ષીણ દેહ, નિઃસત્વ; ચોર શત્રુ અને રાજ્યથી હમણે પીડા; ચિત્તને ઉદ્વેગ તથા વ્યાકુળતા આપે છે; તેને ઘેર વૈદ્યોની સમા ને ઔષધોનો સમૂહ હોય છે; તથા તેને મહાવ્યાધિ, જળભય ને દુર્જનપીડા વિગેરે થાય છે; ને જો તે પાપ કરમાં હોય છે તો અકાળ મરણ તથા કાશશ્વાસ રોગ ઉત્પન્ન કરે છે.

⊕ આ મનુષ્ય હમણે રોગી અથવા બહુધા રીતે દુઃખી હોય છે. ને કોધી અગર દેશ ત્યાગ કરે તેવો તથા નિર્દયી હોઈ દયાવિનાનો રહે છે.

નવમ સ્થાનગત ચંદ્રકુળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Many journeys and much travelling.

બીજી મુસાફરીઓ ને દરીયાઈ સફરો, કે જે બહુધા કે વૈભવની ખાતર હોય છે. ધર્મ કે શોભાનો શાખ ને તે તરફનું વલણ, પણ તેમાં મિથ્યા-ભિમાન; તેઓમાં અધ્યાત્મગ્ઝાન, યોગગ્ઝાન, ખાસ અર્થસૂચક સ્વપ્નો, વિચિત્રતા અને નૂતનતા, અને વધુ કલ્પના શક્તિ ને અસ્થિરતા હોય છે. જો ચંદ્ર બળવાન હોય તો સ્ત્રીનાં સગાંવડે મદદ થાય છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય તો: નવમા સ્થાન સૂચક વસ્તુઓ દ્વારા ÷ લાભ ને વિજય; ને અશુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો, દષ્ટિ કરનાર મહત્તા પ્રમાણમાં તે તે વસ્તુઓદ્વારા ત્રાસને હાનિ: જેમકે જલત્રાત, મુસાફરીદ્વારા ત્રાસ વિગેરે.

અશુભ દષ્ટિમાં—મંગળવડે, ધર્મના વલણ ઉપર અસર થાય છે, નાસ્તિકતા વિગેરે; શનિવડે, ધાર્મિક ઉપાધિઓદ્વારા શોક ને ઉદ્વેગ; હર્યજ વડે, શુદ્ધ સ્પષ્ટ અને સંકલ્પ બળ; રવિ વડે, માનસિક બળ. શુભ દષ્ટિમાં—ત્રણ વિષયોને શોધી કાઢે છે; ને મન બહુજ આસાક બની ને નવી નવી યુક્તિઓ શોધી કાઢી યોજનાઓ ધડી શકે છે.

પૌર્વાત્ય.

નવમે રહેલ ચંદ્રમા મનુષ્યને સ્ત્રી પુત્ર ને ધનથી સુખી, પુરાણને

⊕ ચમર્ગદે કર્મચક્રા નરોમચેત્સદાઽઽમચી

ચર્હિર્ગુર્વ ગુસ્સર્વ દેશમુક્ષ ચર્હિર્ચી ॥ ૬ ॥

÷ નવમા ભાવ સૂચક વસ્તુઓ માટે જુઓ પત્ર ૬૭.

ધર્મમાં પ્રીતિવંત, સત્કર્મ ને તીર્થયાત્રા કરનાર ને કળાવંત બનાવે છે. તે ચંદ્ર માફક સાહસિક, શરીરે સુખી ને યુવાવસ્થાથી ભાગ્યશાળી હોય છે; પણ જો ક્ષીણ કે નીચ હોય છે તો નિર્મુણી, મૂઠ અને ધર્મ માર્ગમાં વિરોધી થાય છે.

* આ મનુષ્ય મહાદેવના જેવો તેજસ્વી, મનાહય, અને ધર્મર ભક્ત અને મુસાફરી કરનાર હોય છે.

દશમસ્થાન ગત ચંદ્રરૂળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Success in life and prosperity.

જીંદગીમાં વિજય ને સંપત્તિ, ધંધાથી બહુજ સુખી, કુટુંબના મોટા માણસ અને મહાન સ્ત્રીઓની કૃપા ને તે દ્વારા લાભ; (જો ચંદ્રમા વધારે બળવાન હોય તો વધારે પ્રમાણમાં ફળ.) લોકોપયોગી વસ્તુનો વેપાર કરવાથી સુખી, પ્રજનનું માન, ને પશ્ચીક સાહસમાં વિજય, બહુજ માન અને કીર્તિ, મીઠકતનો ને ધનનો લાભ, અને ધન તરફની સારવાનગીરી; પણ જો ચંદ્રમા બહુજ અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તોજ ઉપદ્રા ફળને વિપરિત બનાવે છે. નામાંકિતપણું, ધંધામાં કે વ્યાપારમાં અસ્થિરતા; ને જો પીડિત હોય તો અપકીર્તિ અને નિંદા; કેન્દ્ર રાશિમાં હોય તો, લોભ ને તીવ્રતા; સ્થિર રાશિમાં, ઘણીજ દદતા ને ખંત; દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં, ઓછા ભાગ્ય-વાગો ને પ્રસંગને નડી મેળવનાર; અશુભ દ્રષ્ટિમાં: મંગળવડે, અપકીર્તિ કે નિંદા ને કાઠીટીલી કે જેનાથી ભવિષ્યમાં હાનિ; શનિ વડે, ઘણીજ અડચણો ને વિઘ્નો; ગુરૂની શુભ દ્રષ્ટિમાં, વિજય ને ધન લાભ.

પૌર્વાત્ય.

દશમે રહેલ ચંદ્રમા મનુષ્યને રામથી ધનલાભ, ઘણીજ સારી કીર્તિ, ચંચળ પણ ઘણી સારી લક્ષ્મી, પુણ્યકર્મો-દય, બંધુથી સુખ, નવીન સ્ત્રીઓનું સુખ, ને પ્રથમ સંતાનમાં અદ્ય સુખ, પુત્ર સ્ત્રી સુખ, ને ધનથી પૂર્ણતા આપે છે. પણ જો પાપમહથી પીડિત કે શત્રુક્ષેત્રી હોય છે, તો તે કાસધાસ રોગ ને પિતા સ્ત્રી કે ધનથી હીન કરી મૂકે છે.

* નક્ષત્ર જ્ઞાનગઃ કમર્કુ રાગ્યજ્ઞાનમ્ ॥

શુભમ્ વિદ્ય ભામિકં સિકમ્યુકં કરોસિૈ ॥ ૧ ॥

x આ મનુષ્ય પિતા ને કુટુંબની ચાકરી કરનાર, ધની, વિદ્વાન, સંતોષી ને શાંત હોય છે.

એકાદશ સ્થાનગત ચંદ્રકળ.

પાશ્વિમાત્ય:—

Good friends if well respected.

શુભદ્રષ્ટિમાં હોય છે તો: સારા મદદગાર મિત્રો (ને તેમાં મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓ) સારાં ધણાં ઝોળખાણો, સંસારી જીંદગી સુખી, ને લોક પ્રીયતા, સોસાઇટી ને મોટી કમ્પનીઓમાં જોડાવાથી લાભ, ને ઊકરાનું સુખ.

અગીઆરમે રાશિપરત્વે ચંદ્રમા—મિત્રોના સંબંધમાં:

મેષ—અદ્ભૂતતા અને સાહસ.

વૃષ—કપટભળ, ને વ્યભિચારી ઝોળખાણુ.

મિથુન—એ જગોનો ગાઢ સંબંધ અને સગાની મિત્રતા.

કર્ક—સંસારી સંબંધવાળા મિત્રો ને વિચિત્ર અનુભવો.

સિંહ—તીક્ષ્ણ પ્રેમ, કવિ અગર નામાંકિત મિત્ર.

કન્યા—વિચિત્ર મિત્રતા, હસકા લોકો તરફ પ્રેમ.

તુલા—ઝોળખાણમાં લગ્ન, અથવા કાદંબનિક સંબંધ.

વૃશ્ચિક—ગુપ્ત સંબંધ, ને શોકપરિણામી બનાવ.

ધન—વફાદારી ભરેલી મિત્રતા ને સંબંધદ્વારા લાભ.

મકર—ઝોળખાણમાં ઠગાઇ ને અસ્થિરતા.

કુંભ—જુદી જુદી જાતના મિત્રો, ને વિશ્વાસુ સંબંધ.

મીન—આગતા સ્વાગતા કરે તેવા ને યોગી મિત્રો.

શનિથી પીડિત હોય છે તો મિત્રોદ્વારા ઉપાધિયો ને નુકશાનો થાય છે.

પૌર્વાત્ય.

એકાદશ સ્થાનમાં રહેલ ચંદ્રમા મનુષ્યને સન્માન, નાના પ્રકારનાં વાહન, કીર્તિ, ભોગ, પ્રસન્નતા, લાભ, અધિકાર, રાજ્યસાલ, વસ્ત્રસાલ, નોકર સુખ, ઘરમાં લક્ષ્મી તથા સ્ત્રીઓનો વાસ ને કન્યા લાભ આપે છે. પણ તે ચંદ્ર ક્ષીણ, નીચ, પાપ કે શત્રુ ધરનો હોય છે તો તે દુઃખી, વ્યાધિથી પીડિત ને મૂઢ ચિત્ત બને છે.

x કમર્યદાગૃહાભિલોહિસ્ત્રવારકનમ્ ।

તત્તંગરવકામિકંકોતિચૈવસાચિરમ્ ॥ ૧૦ ॥

x આ મનુષ્ય ધનના માલિક અને અત્યંત રૂપવાન, દાનેશ્વરી, નિર્દોષી ને મીઠું બોલનાર હોય છે.

દ્વાદશસ્થાનગત ચંદ્રકળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

Success and promotion in all signs except
(M or ૮) wherein deceit and treachery.

૧૨શિક કે મકર રાશિનો હોય તો ઠગાઇ ને લુચ્ચાઈ, ને જો બીજી રાશિઓમાં હોય છે તો જીંદગીમાં વિજય ને સુખસંપત્તિ. જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો: લાંબી મુસાફરીઓ ને તે દ્વારા લાભ તથા વિજય. સંસારી જીંદગી માટે સારો, ગુપ્તતા ભરેલા ધંધાથી લાભ તથા વિજય, (જેવાં કે દવાખાના અથવા બંધીખાનાના સંબંધી નોકરી કે તેવા ચાકરીખોર ધંધા); અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે: તો અપકીર્તિ ને શત્રુતા, સ્ત્રીઓદ્વારા હાનિ ત્રાસ, ઠગાઇ ને ગુપ્ત શત્રુમય ધણી અડચણો ને વિધ્નો. પોતાની ગુપ્ત વાર્તા હોય કે જેથી નુકસાન થાય અથવા બીજાની ગુપ્ત વાર્તાઓને જાહેરમાં મુકી દે. ગુપ્ત શાસ્ત્ર અને વિદ્યાનો શોખ, અસ્થિર મનનો અને ને તેથી બીજાઓથી દોરવાઇ જાય; ધાર્મિક ને યોગજ્ઞાન મળે; જો ઇતર જાતિના પાસમાં પડે છે તો તે દ્વારા ધનહાનિ ને અપકીર્તિ થાય છે. જો મંત્રણ કે હર્ષલથી પીડિત હોય છે તો, પોતાનીજ મૂર્ખતાથી અપકીર્તિ ને આકૃતિઓને ભોગવે છે.

પૌર્વાત્ય—

બારમે રહેલ ચંદ્રમા મનુષ્યને વિનય ને મિત્રની હીણતા, નેત્રપીડા, શત્રુવૃદ્ધિ, રોષાવેશ, સદ્વ્યય, સ્ત્રીમાં અપ્રેમ, કુટુંબથી દુઃખ ને મનમાં ઉદ્વેગ, કૃશ શરીર, રોગ, ક્રોધ ને નિર્ધનતા આપે છે.

+ આ મનુષ્ય નેત્રવિકારી, વિરોધી અને વિશેષ ધન ખર્ચ કરનાર, દુષ્ટ સ્વભાવવાળો ને કીર્તિ રહિત હોય છે.

x ધનાધિપત્વસુવરુસસ્ત્રીસુકુદિપુંગવ: ॥

શિર્ષિસલુન્નિદૂષકોભવેદદાકમર્ભવેત્ ॥ ૧૧ ॥

+ વ્યથાલયેકમર્ચદામવેત્કરીદ્વચસ્મલન્ ॥

વિરોધનશ્ચસ્તિસ્મનાપ્યકીર્તિમાન્નિદૂષ: ॥ ૧૨ ॥

સારાંશ.

દ્વાદશ સ્થાનમાં ચંદ્રજી x

- ૧—ચંચળ, અસ્થિર, બ્રમણતાનો શોખિન; સૌંદર્યવાન, બુદ્ધિવાન.
- ૨—મકર અને વૃશ્ચિક રાશિમાં ધન હીન, બીજી રાશિમાં ધનાઢ્ય;—વિદ્વાન, ધનવાન.
- ૩—ઘણી નાની મુશાફરીઓ, પાડોશી અને સગાંની મદદ, શાસ્ત્રને વિદ્યાનો શોખ; ખડેનથી સુખી ને વાતરોગી.
- ૪—રહેઠાણમાં ઘણા ફેરફાર, જમીન અને ખેતીમાં વિજ્ય, ચંદ્ર બળવાન હોય તો જીંદગીનો છેવટ સુખી; ધન ધાન્યવાન.
- ૫—કર્કને મીનમાં ઘણાં છોકરાં, ને તે તરફ પ્રેમ, સદા સાહસ, વૈભવ ને સ્ત્રીઓ તરફ શોખ, રાજ યોગી, જ્ઞાની, મંત્ર શાસ્ત્રી.
- ૬—તખીયત માટે ખરાબ, અનેક પ્રકારના રોગો, દરિદ્રી, પાણી ના ભયવાળો, શત્રુવંત ને રોગી.
- ૭—લગ્નથી સુખી, કાયદાથી ને ભાગીદારીથી વિજ્ય; બે સ્ત્રી વાળો, સ્ત્રીથી દુઃખી, ધનવાન.
- ૮—બળવાન હોય છે તો સ્ત્રીથી કે વારસાથી ધન; પીડિત હોય તો ભયંકર મરણ; દીર્ઘાયુ, સ્ત્રીના કારણે સંબંધીથી દુઃખી.
- ૯—ઘણી સફરો, શાસ્ત્ર શોખ, ધર્મ તરફ પ્રીતિ; વેદાંતી, ધનવાન, પુણ્યવાન.
- ૧૦—જીંદગીમાં વિજ્ય ને સંપત્તિ, લોકોપયોગી સ્ત્રીજોથી લાભવંત, વિદ્વાન, રાજયોગી, કીર્તિમાન.
- ૧૧—ચંદ્ર બળવાન હોય તો સારા મદદગાર મિત્રો; પુત્રવાન, ગર્વિષ્ઠ.
- ૧૨—વૃશ્ચિક કે મકરનો હોય તો ઠગાઈ કે લુચ્ચાઈ, બીજી રાશિમાં વિજ્ય; અપાત્ર વ્યય, સ્ત્રી રોગી.

x શુભ ફળને શુભ દ્રષ્ટિમાં કાયમ રાખે છે ને અશુભ દ્રષ્ટિમાં શુભ ને અશુભ ને અશુભને વધારે અશુભ કરે છે.

परिच्छेदः २६.

Chapter XXVI.

द्वादश स्थानगत बुधकुल.

Mercury in Twelve Houses.

प्रथमस्थानगत बुधकुल,

पार्श्विभात्यः—

Denotes quick and subtle wit.

આ ગ્રહ લગ્નમાં રહેલ હોય છે તો તે તીક્ષ્ણ અને ખંદાધ ભરેલી બુદ્ધિ આપે છે; અગ્નિ તત્ત્વ રાશિમાં, ચપળતા, સહજ ક્રોધ, નાટક શોખ, વક્તૃત્વ શક્તિ, ગણિત કળા અને શ્રેષ્ઠ સૌંદર્યકળા; તેમાં પણ મેષ અને સિંહ રાશિ, ધનરાશિ કરતાં ચઢતી છે, ને ધનરાશિમાં સાહસ આપે છે. વૃષભ અને મકરમાં, મનુષ્ય ખંદો અને કપટી, અદેખો, મજબૂત મનનો, અને બહુ ખાધરો; મિથુન કન્યા તુલા અને કુંભમાં તીક્ષ્ણ બુદ્ધિવંત અને શ્રેષ્ઠ વક્તા, અથવા સારો રોકાસર; વૃશ્ચિકમાં રસાયણ શાસ્ત્રી અથવા ડોક્ટર પણ સ્વાર્થી ને લુચ્ચો; કર્ક ને મીનમાં અસ્થિર અને મનથી ખાલી. જો શુભગ્રહ દ્રષ્ટ હોય છે તો તે ઉપરનાં સારા પરિણામ આપી લાભ અને સુખ આપે છે; ને જો પાપ કે અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે વસ્તુદ્વારા ત્રાસ ને હાનિ બતલાવે છે; શનિની દ્રષ્ટિ ઘણીજ ખરાબ છે ને તે મનુષ્યને મૂર્ખ બનાવે છે. લગ્નનો બુધ વાંચન, લખાણ અને ભાષણનો શોખ આપે છે.

પૌર્વાત્ય.

કુંડળીમાં પ્રથમ સ્થાનમાં પડેલ બુધ મનુષ્યને શાંત, વિનીત, હમેશાં ઉદાર, સદાચારી, ધીર, વિદ્વાન, કળાવાન ને બહુ પ્રજાવંત બનાવે છે; ને તે બીજા ગ્રહથી થયેલ રિષ્ટને તોડે છે; શ્રેષ્ઠબુદ્ધિ, સુવર્ણમય તેજસ્વી શરીર, વૈદ્યવિદ્યા, લેખનકળા ને વ્યવહારથી કુટુંબ પોષણ, નિર્માણ બુદ્ધિ, સર્વ કાર્ય માટે પ્રવાસ, મિત્ર અને મિષ્ટ ભાષણ આપતા છે.

૨૪ આ મનુષ્ય સુંદર, દયાળુ, ધૈર્યવંત, નીતિવંત, દાતા અને પુત્ર સુખથી સુકત હોય છે.

॥સાહચર્યસંચારોપુજાનુસારહઃસાહચરિન્મતસ ॥

લાઠેમવેચેસતત્ત્વિનીતોવાનીચિરંવામજલૈભ્યપુક્રવાત્ ॥૧૧

દ્વિતીયસ્થાન મત પુષ્કળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

If well aspected, denotes success and the acquisition of wealth.

ખીળમાં રહેલ ખુષ ને શુભ ગ્રહ દષ્ટિમાં હોય છે તો, તે વિજય અને ધન સંચય આપે છે. જો ગુરુ શુકની શુભ દષ્ટિ હોય છે, તે બુદ્ધિના કાર્યો દ્વારા ધન લાભ આપે છે. ધનમાં ખુષ લખાણુ, વાંચન, મુસાફરી, એજન્સી, કારકુની, કમીશન, ડીસ્કાઉન્ટ, વ્યાજ, વટંતર, પેપર મની (નોટસ અને શેર્સ) દ્વારા ધન લાભ આપે છે. દરેક વ્યાપારી પ્રયત્નોમાં ધનનો ખુષ સારો છે. જેવાં કે શાસ્ત્રીય કાર્યો; વ્યાપાર, બહેરાત, પત્રો દ્વારા લખાણુ, બેંચણી, ને બહુજ્ઞ દેશાવેશ અને જેમાં બુદ્ધિ અથવા કેવળણીની જરૂર છે તેવા દરેક ધંધા, જેમકે પરીક્ષા અને શિક્ષણ; આ ગ્રહ ભાષા બહેન પિત્રાર્થ અને સ્વદેશો નોકરોનો કારક છે. શુભ દષ્ટિમાં હોય છે તો, તે જનરલ પબ્લીક, વિદ્ય, તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ અને ચપગતા તથા કાર્ય શક્તિ દ્વારા ધન આપે છે, અને કામદાયી પ્રસંગો પ્રાપ્ત કરે છે. જો શુકની શુભ દષ્ટિમાં હોય છે તો, સુંદરતા અને સ્વારા ભોગ દ્વારા લાભ; મંગળ દષ્ટિમાં, ઉદ્યમ અને બુદ્ધિ દ્વારા લાભ; ગુરુ શુભ દષ્ટિમાં, નીતિના નિયમો, અંતર્ગાન અને મજબૂત ગજમેન્ટ દ્વારા લાભ; શનિ શુભ દષ્ટિમાં, ખંદાષ અને ચાલાકીથી લાભ; યુરેનસની શુભ દષ્ટિમાં, શોધ-ખોળ, સદો અને સાહસ દ્વારા લાભ.

પૌર્વાત્ય:—

ધન સ્થાનમાં રહેલ ખુષ મનુષ્યને શીઘ્રવંત, ગુરુભક્ત, કળાઓથી મહાન્ સુખી, સારી કીર્તિવંત, બુદ્ધિવંત, ખોધ કરવામાં પરાક્રમી, સભાના પ્રસંગમાં વ્યાસ તુલ્ય, કલ્પવૃક્ષ જેવો ઉદાર અને સર્વ ભોગ વિષયી બનાવે છે; તથા તે પિતા ભક્ત, પાપથી ઠરનાર, સૂક્ષ્મ શરીરવંત, ગર્દભ જેવા લાંબા વાળવાળો ને ગૌર હોય છે.

÷ આ મનુષ્ય મીઠી વાણીવાળો, દાન દેવામાં નીચ, બુદ્ધિવંત છતાં નીચ સોખતી, ધનવંત, કુટુંબ પ્રીતિવંત, નીતિવંત ને નમ્ર હોય છે.

÷ શ્રીરીક્ષકત્ વાનિશ્વર્ગીનીચ તત્ત્વરઃ સ્વાવધિ ચક્રમકામે ॥

વતારવોના સ્વભાવાકુરલો મહેશ્વિનીતઃ શુભગન્ધર્વતિ ॥ ૨ ॥

ત્રીતીય સ્થાનગત બુધકુળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

Leads to study and science,

વાયુતત્વ રાશિમાં કે કન્યા ને વૃશ્ચિકને ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ બુધ અભ્યાસ, શાસ્ત્ર, જ્યોતિષ ને ગુપ્ત શાસ્ત્રનું વલણ અને સધળા જાતની નવી ચીજનો શોખ, ને મુસાફરી સૂચવે છે, કેકે અને મીન રાશિમાં જો શનિ દષ્ટિ હોતી નથી તો મન અસ્થિર અને પોચું હોય છે. આ બુધ મનુષ્યને આનંદી, ચાલાક, મનથી ચંચળ, શાસ્ત્ર શોધક અને વાંચન ને લાપાને શોખિન બનાવે છે; આગ્રહ સ્થાનને, માનસિક શક્તિનો કારક હોવાથી લખાણ, વાંચન, મુસાફરી વિગેરે કાર્યો તરફની પ્રીતિ, ને તે દ્વારા લાભ આપે છે. નેપચ્યુનની દષ્ટિમાં, રમુજ, કવિ અને ગુઢ વિચારવાંત; હર્શલ દષ્ટિમાં, અંતર્ગાન અને આગળ પડતા વિચારોનો શોખ; શનિ દષ્ટિમાં, ગંભીર વિચારો; ગુરૂ દષ્ટિમાં, સારી ન્યાય બુદ્ધિ અને સમજ શક્તિ; મંગળ દષ્ટિમાં, ઈજનેરી અને ગણિતની બુદ્ધિ; જો અશુભ દષ્ટિમાં બુધ હોય છે તો તે મનને ભ્રમિત ને ચીઢીયું બનાવે છે; નેપચ્યુન દષ્ટિથી, અસ્થિર ભ્રમિત કલ્પના અને અનુભવમાં નહીં આવે તેવી યુક્તિઓ; હર્શલ દષ્ટિમાં, ભ્રમિત મગજ; શનિ દષ્ટિમાં, ગંભીર વિચાર; ગુરૂ દષ્ટિમાં, આડંબરનો ભય અથવા ઠગાઈ; મંગળ દષ્ટિમાં, અસત્યતા અને અતિશયોક્તિ. તે સર્ગાં, વહાલાં, દસ્તાવેજો તથા પાઠોશીનાં કામકાજોમાં દોરવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ બુધ મનુષ્યને સાહસથી પોતાના મનુષ્યોનો સહવાસવાળો, ચિત્ત શ્રદ્ધાથી રહિત હોવાથી દુઃખી, ધારેલાં શુભ કાર્ય કરતાં, વાણીયાની મિત્રતાથી વ્યાપાર કરનાર, વિનયી હોઈ દુર્વશ્ય મનુષ્યોને પોતાની બુદ્ધિથી તાબે કરનાર, ધણો સમય બહુથી ગુંથાયેલ ને ધણેજ વિષયી છતાં છેવટ સંન્યાસી બને છે.

÷ આ મનુષ્યને શીળવાન, દયાળુ, ધન મિત્ર ને સ્ત્રી પ્રીય; તથા આનંદી બનાવે છે.

÷ સુરોચતાસાહચર્યસંજ્ઞાઃ પ્રભૂતિમિત્રપ્રમદામિવથા ॥

સ્તારવદ્વેષસારોચકીયું જોનોભવેઆસુસારોદમેશઃ ॥ ૩ ॥

ચતુર્થસ્થાનગત બુધ કું.

પાશ્ચિમાત્ય:—

Denotes success late in life, and in mining &c, if well aspected.

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ બુધ મનુષ્યને અભ્યાસનું વલણ અને નિયુત્તર કે કન્યામાં જો હોય છે તો, તે છેવટની જીંદગીમાં વિજય બતાવે છે. ખાણોમાં, ખૂરતર વિદ્યામાં અને એનજીનીયરીમાં જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે વિજય આપે છે. આ ગ્રહ રહેકાણામાં ફેરફાર, ધર અને સંસારી બાબતોમાં ચિંતા ને ઉપાધિ, અને વારંવાર ઉત્પન્ન થતાં વિધોને દૂર કરવામાં તથા નફી કરવામાં ધણીજ અડચણો બતાવે છે. અશુભ દ્રષ્ટિમાં: હર્શજથી, માનસિક બ્યથા, ધનની અસ્થિરતા અને ધણો વખત એકજ ઠેકાણે રહેવાની મુશ્કેલી; શનિથી, ચોરી ને ઠગાઈ; મંગળથી, ઠગાઈ અને લુચ્ચાઈનો ભોગ; શુભ દ્રષ્ટિમાં: હર્શજ, જીંદગીના અંતસમયે અંતર્જાન; શનિ, ફેરફાર અને માબાપથી લાભ; રવિ વા ચંદ્ર છેલ્લી અવસ્થામાં પશુ સારી યાદશક્તિ; ગુર, પ્રસંગોની પ્રાપ્તિ.

પૌર્વાત્ય:—

ચતુર્થ સ્થાનમાં રહેલ બુધ મનુષ્યને વાહનવંત, ધનધાન્યવંત, સંગીત પ્રીય, વિદ્વાન, સારા મિત્રવાળો, રાજ્યાધિકારથી સુખી, લેખક, મુખથી બીજાને લખાવનાર અને પિતા ધનથી રહિત બનાવે છે; ને તે ધનવાન છતાં પાપ યુક્ત હોય તો, ભાકુનાશ: ને સ્વગૃહી કે ઉચ્ચનો હોય છે તો, બહુ સ્ત્રીઓ કરે છે, ને તે પાતલી જાંઘ, કૃશ શરીર, ને બાધ્યાવસ્થામાં રોગી. હોય છે.

* આ મનુષ્યને શરીરે પુષ્ટ, પુત્રથી દુઃખી, ઇષ્ટિત મેળવનાર, સંગીત પ્રીય, દાતા ને મીઠું બોલવા છતાં કાર્યમાં આળસુ બનાવે છે.

પાંચમસ્થાનગત બુધકું.

પાશ્ચિમાત્ય.

Children of intellectual capacity.

પાંચમે રહેલ બુધ સંતાન, વિદ્યા, સદ્ગો, સાદસ, વૈભવ, રમન,

* પુહોડનવત્યોડયસલ્લેયથેષ્ઠોદાનીસ્વરોમીતપ્રિય:સસીચ ॥

જ્ઞતારવ:સ્વાયવિદોસ્તક્ષામેજીરિંસલુન્ક:ર્ગતેમ્લીચ ॥૪॥

ગમત, રેશીશ, લોટરી, જુગાર ને ગ્રેમી કાર્ય વિગેરે માટે સારો છે. પણ વંશ્ય રાશિમાં, વંશ હાનિ અથવા સંતાન નાશ; કર્ક વૃશ્ચિક કે મીનમાં, કદરૂપ કે ગાંડાં છોકરાં જે શનિ મંગળ દ્રષ્ટિ બુધ ઉપર હોય તો, પાંચ-માનો બુધ બુદ્ધિશાળી છોકરાં આપે છે, તથા સ્નેહ સંબંધમાં ચિંતા અને મનની વ્યગ્રતા, અને સંતાનની બાળતમાં મનની બહુજ ચિંતા ઉપાધિ અને ત્રાસ આપતા છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં જે ગુરુ કે શનિ વડે હોય છે તો; તે સદા અને સાહસ માટે ધણોજ સારો છે. મંગળ કે હર્શલની અશુભ દ્રષ્ટિ અપરાધ કે બલિચારથી અપકીર્તિ અને છુટા પડવાનો ભય; વચન આગેલ કાર્યો માં ભંગ વિગેરે; ને ચંદ્ર દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે ધણીજ સારી ગણાય છે.

પૌર્વાત્ય.

પાંચમે રહેલ બુધ મનુષ્યને પુત્ર મિત્ર સુખી, મંત્રવાદી, શુશીલને લીલાવંત બનાવે છે, ને તેને પ્રથમાવસ્થામાં પુત્ર ગર્ભ રહેતો નથી; તે બુદ્ધિથી ધન પેદા કરે છે; અને મારણોચ્ચારણાદિ ક્રિયામાં કુશળ, સ્ત્રીથી સુખી ને દેવ ગુરુ ભક્ત હોય છે.

* આ મનુષ્યને પ્રજા, ધન અને બુદ્ધિનું પ્રાપ્ત્ય હોય છે; ને તે ધૈર્યવંત, તથા સંતોષી હોય છે.

૪૪૪ સ્થાનમત બુધ ફળ.

પાશ્વિમાત્ય.

Shows deceitful & troublesome servants.

છઠ્ઠે રહેલ બુધ મનુષ્યને ઠગ અને ઉપાધિકારક નોકરો આપે છે, અને તે જે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો, તેઓ તેને લુટી લેશે; લગ્નેશ બુધ યષ્ઠ છઠ્ઠે ધન કે મીનનો પડેલ હોય છે તો તે ક્ષય, કાશશ્વાસ, નળગા છાતી અને વારંવાર રોગનો ઉપદ્રવ પતકાવે છે; જે પાપ ગ્રહથી પીડિત હોય છે તો, વધારે ખરાબ પરિણામ આપે છે; અને હલકાં લોકો દ્વારા ત્રાસ ને ઉપાધિ લાવે છે. છટ્ટાનો બુધ માનસિક વ્યથા અને નળગાઇ આપે છે; પણ જે જન્મમાં બીજા નળગા ગ્રહો હોય છે તો તખીઅત બગાડે છે, તથા

* સુતામ્બિકા: સુરકિત્તવ્ મહેન્દ્રા ચુલારવ: સ્વાપાદિ બ્રહ્મજ્ઞાને ॥

દામગ્રણી: સાવિર સંજ્ઞકા જિગૃફુક સાહચરિન્મતમ્ ॥ ૫ ॥

આમલ પાછળની સ્થિતિવડે કરીને ચિંતાઝરત અને શરીરે નિર્બલ અને છે; મગજની શક્તિ વાપરે છે તોપણ જો કે તે શેઠ થવાને લાયક છતાં ચાકર તરીકે વિજયી નિવડે છે. રસાયણ શાસ્ત્ર, લખાણ, પુસ્તકો અને કારકુનીનો સંબંધ હોય છે; આ મહવાળાને કવચિત્ જીર્ણ અપચો થવાનો સંભવ હોય છે. અશુભ દૃષ્ટિમાં: મંગળ, લાગણીને વસ્ય નહી રાખી શકવાથી કે આવેશથી ગાંઠપણનો ભય; શનિ, હૃદયારની ચિંતાથી ચિંતાતુર મન; હર્ષલ, સાહસ અને આત્મધાત; દરેક અશુભ દૃષ્ટિ બુધ ઉપરની નળણી છે ને તે માનસિક સ્થિતિ દ્વારા તખીઅત ખગાડે છે.

પૌર્વાર્થ.

છઠ્ઠે રહેલ બુધ મનુષ્યને વાદવિવાદમાં પ્રીતિવંત, નિષ્કુર, શત્રુ પીડિત, આગસુ ને આકુળ વ્યાકુળ બનાવે છે; તથા તે સત્પુરૂષના નિરોધને શત્રુના નિરોધને, વાયુના રોધને, યતિઓને પણ બોધ કરવાની શક્તિને તથા સદ્વ્યયને આપે છે. જો વક્રી હોયતો શત્રુકુળનો નાશ કર્તા છે.

+ આ મનુષ્ય હમેશ સંસારમાં દુઃખી ને આગસુ હોય છે, ને દુષ્ટ સ્વભાવ હોવાથી કાંઈ પણ પક્ષમાં હોતો નથી.

સપ્તમસ્થાનગત બુધ રૂળ.

પાશ્ચિમાર્થ.

Annoyances in business and a marriage partner with a long & sharp tongue.

સાતમે રહેલ બુધ મનુષ્યને વિવાહ સંબંધી સ્થિતિ તકરારી, ધંધામાં આફતો અને વિવાહ સંબંધી ભાગીદાર (સ્ત્રી કે પુરૂષ) લાંબી અને તીક્ષ્ણ જીભ-વાળો હોય છે; અને બુધની આશ્રિતરાશિના પ્રમાણમાં તે સારું કે નકારું બોલે છે. સાતમાનો બુધ પોતાના ભાગીદારને (લગ્ન કે ધંધા સંબંધી) અવિશ્વાસુ ચાલાક અને સમયસૂચક બનાવે છે; જો પાપ દ્રષ્ટિમાં હોય છે, તો જીંદગી ઝઘડાથી ભરેલી; અને શુભ દ્રષ્ટિમાં, ભાગીદાર ધણેજ ચાલાક અને ખંદો હોય છે; લગ્નનો સંબંધ બહુજ લખાણ કે મુસાફરીથી થાય છે, અને ભાગીદાર (લગ્નનો) નાનો હોય છે, અથવા સગો હોય છે.

+ ચેરોનર: સ્થાનસિમા વિધાનો વક્તુલ્લકઃ કાહિકજાહિકોપિ ॥

સંદૂમકાને હિ મવેદલીલ્લકો વવામાં ધનિપક્ષયુક્તેત્ ॥ ૬ ॥

પણુ જો બુધ બહુજ અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો, તે લગ્ન સંબંધી અનેક કળ્યા અતલાવે છે, અને તેથી ચિંતાને ઉપાધિનો પ્રસંગ આવે છે; તથા વાણી, લખાણ કે મુશાફરી પૈકી કોઇ દ્વારા ખોટી સમજ થઇ જાય છે કે જેથી અડચણો આવી પડે છે.

પૌર્વાર્થ.

સાતમે રહેલ બુધ મનુષ્યને શીળવંત, વૈભવી, સત્ત્વ વાણી પ્રીય, સ્ત્રી મુવર્ણ અને સંતાન યુક્ત, તથા ક્ષીણ વીર્યવંત બનાવે છે, જો અસ્તનો હોતો નથી તો સુંદરતા અને ધન અથાગ આપે છે; તે મોટા કુળનો હોય છે અને જો શુભ ધરતો હોય છે તો સુંદર સ્ત્રીનો પતિ હોય છે.

* આ મનુષ્ય ધનવાન, સત્ત્વવાદી, મંત્રી, પરોપકારી, સુંદર, પંડિત, બુદ્ધિવંત ને શીક્ષવાન હોય છે.

અષ્ટમસ્થાનગત બુધકળ.

પાશ્ચિમાત્ય

If ill—aspected, troubles concerning wills
marriage and partner's goods.

આઠમે રહેલ બુધ જો કે ખાસ કળને આપતો નથી, છતાં જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો, તેવીજ અને મરનારની મીઠકતના સંબંધમાં ઉપાધિ લાવે છે. આઠમાનો બુધ મગજ શક્તિ અને નસોની નળગાઇ આપી સીધે યા આડે રસ્તે મરણનું કારણ બને છે; તેના ઉપર મંગળ શનિકે હર્ષાક્તની અશુભ દ્રષ્ટિ ધણીજ ખરાબ છે. મરણાવસ્થા ધણીજ અંદરથી જાગૃત હોય છે, ને મરણનું કારણ તો તેના ઉપર અશુભ દ્રષ્ટિ કરનાર મહાજ ગણાય છે; ભાગીદારના ધન માટે નળગા છે, ને સ્ત્રીઓને ધણી પાસેથી ધન મેળવતાં ધણીજ અડચણો નડે છે, ને જો બુધ પીડિત હોય છે તો તે મેળવવામાં કળ્યા પણ થાય છે. તે મહા ગુપ્તશાસ્ત્ર તરફનું મનનું વલણ, અને ગૂઢ અને અધ્યાત્મ વિષયોનું અધ્યયન કરાવે છે.

પૌર્વાર્થ—

આઠમે રહેલ બુધ મનુષ્યને રાજના પ્રતાપથી લક્ષ્મીવંત તથા હમેશાં

* તાલેવરઃ સ્વસ્થવામુસાઃ હર્ષપરોપકારી જનમુચરોચ ॥

હઠારદઃ સ્નાયવિલુપ્તમેચ મયેવરઃ કાચિદ્વામુરોચતઃ ॥ ૭ ॥

વિરોધી, ગર્વિષ્ઠ ને સંપૂર્ણ યત્નો કરી ખીજનાં કાર્યોને તોડી નાંખનાર, સો વર્ષ જીવનાર, દેશ વિદેશ કીર્તિવંત, વ્યાપારથી ધનવાન અને સ્ત્રી સુખમાં બહુ વિષયી હોય છે. આ ગ્રહ સંન્યસ્ત આગે છે છતાં છટ્ટે બુધ હોય છે તો તે કામાવેશથી અધોગતિ પમાડે છે.

+ આ મનુષ્યને દીર્ઘાયુષી, સુંદર રૂપવંત, અભિમાની ને એકાદ ગામના રાજા જેવો સુખી, તથા હમેશ લડાઈ ને ઉત્પાત કરનાર બનાવે છે,

નવમસ્થાનગત બુધફળ.

પાશ્ચિમાત્મ:—

Mind is inclined for study research Science & religion.

નવમા સ્થાનમાં રહેલ બુધ મનુષ્યને આલાક, બુદ્ધિશાલી, શાસ્ત્ર ભાષા ને નૂતનતાનો શોખિન તથા ધર્મ શાસ્ત્રનો, અભ્યાસી બનાવે છે, ને દરેક બાબતમાં શોધખોળ કરાવે છે.

નવમાનો બુધ જ્ઞાન તરફ પ્રેમ, શોધક બુદ્ધિ અને અભ્યાસ મન ખતલાવે છે; જો આ ગ્રહ શુભ દષ્ટિ હોય છે તોજ આ સ્થાને તે સારો ગણાય છે, પણ અશુભ દષ્ટિમાં હોય છે તો તે મનુષ્યને વિના મતલબે ભટકાવે છે, તથા એકી વખતે ઘણાં કામમાં દોરી ચિંતાતુર બનાવે છે. તેના મગજ ઉપર ઘણાજ અભિપ્રાયો એકાએક આવી પડે છે, કે જેથી ચિત્ત ભ્રમણતા જેવું થઈ જવાથી પોતાનું શામાં બલુ છે તે સમજી શકાતું નથી; શુભ દ્રષ્ટિમાં: ભાષાજ્ઞાન, અને હુન્નર શાસ્ત્ર વિગેરેમાં પ્રીતિ ને વલણ આપે છે; છતાં આશ્રિત રાશિના પ્રભાણમાં ફળને ન્મનાધિક બનાવે છે.

પૌર્વાત્મ:—

નવમે રહેલ બુધ મનુષ્યને પરોપકારી, સુશીલ, દાતા, આદરસત્કાર કરનાર, આકર ધન સ્ત્રી ને સંતાનથી સુખી, સંસારમાં તરવાની ઈચ્છાવાળો, ધીમાન, ધર્મશીલ, યજ્ઞયાગ કરનાર, સ્નાતક, કુળને દીપાવનાર, દુર્જનને પીડનાર ને રાજ્યથી પણ પ્રતાપી બનાવે છે; જો તે ગ્રહ પાપ યુક્ત હોય છે તો કુમાર્ગી બનાવે છે.

+ હર્ગવિરાજ:સુતરાસગર્ભમેકપુરં પાર્થિવલક્ષ્યવિષ્ણુમ્ ॥

વેરો વિધાનદિગર્મકુર્વા કુતારદોમાર્ગમજ્ઞાનગમેત્ ॥ ૮ ॥

* આ મનુષ્ય વિશેષ દાનદેનાર, સત્યગુણ યુક્ત, આનંદી, ધર્મમાં પ્રીતિવંત, મહાન્, રાજ તુલ્યને શુભ કાર્યો કરનાર તથા ધનવાન્ હોય છે.

દશમસ્થાનગત બુધકુળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Success in literature and trade as a merchant.

દશમા સ્થાનમાં રહેલ બુધ મનુષ્યને ભાષામાં અને વ્યાપારમાં વિજય આપે છે. આ મહ સમય સૂચકતા, ક્રીણી મૂળતત્વ શોધક બુદ્ધિ. તથા વાયુ રાશિમાં વક્રત્વપણું આપે છે; ને ગણિત શાસ્ત્રમાં તથા ભણવામાં કુશળતા આપે છે. આશ્રિત રાશિ ને દ્રષ્ટિના પ્રમાણમાં બુધ ચઢતી પડતી કરે છે. આ મહ કમીશન અને એજન્સીમાં વિજય અતલાવે છે; અથવા ધણા ધંધા અને કાર્યો માથે લેવરાવે છે; ને શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો, ચાલાકી ને યુક્તિઓથી ભરેલ સ્વચ્છ મન આપે છે; ને વધુ પીડિત હોય છે તો, તે લુચ્ચાઈ, ઠગાઈ ને અપ્રમાણિકતા આપે છે; મગજ શક્તિની ખાતર નીતિનો ભોગ અને ચાલાકી તથા કાર્યદક્ષતા, ઠગાઈ તથા લુચ્ચાઈ બુધની રાશિના પ્રમાણમાં બને છે; અશુભ દષ્ટિમાં મંગળ, અસત્યતા અને વાણીમાં ઉતાવળ; શનિ, જુઠી સહીઓ ને ગુંચવાડો; બુધને માટે દશમા સ્થાનનું મહત્વ નથી પણ ઉચ્ચ કે સ્વગૃહનું જોર વધુ છે; તે કવચિત્ સ્પષ્ટવાણી અને વક્રત્વ શક્તિ તથા સારી સ્મરણ શક્તિ આપે છે.

પૌર્વાત્ય.

દશમે રહેલ બુધ મનુષ્યને જ્ઞાની, બુદ્ધિવંત, શુભકર્મ કર્તા, બહુ ધનાઢ્ય, રાજ્ય માન્યવંત તથા સુંદર વાણી વડે વાણિ વિદ્યાસ કરનાર, એક માન્ય, દંડ અધિકાર ને પિનાથી ધનનો લાભ મેળવનાર, રાજ્ય વ્યવહાર કુશળ, થોડું બોલનાર ને પોતાના બળથી પેદા કરેલ વાહનવાળો બનાવે છે.

+ આ મનુષ્ય માન કીર્તિવંત, ધનવાન્, રાજ્યોમાં પણ મુખ્ય મહારાજ તુલ્ય શુભ કર્મો કરનાર, મીઠું બોલનાર ને ઘ્યાણ હોય છે.

* દાનોશ્વર:સસ્ય ણૈરુપેત:સુશરોગનીધર્મપરસ્તવંગર: ॥

યદાદ્યોહલકલકોનશીલસ્થાનેભવેત્સપ્રચિત:શુભંકર: ॥૧॥

+ સાહવ્ જલાલોમુતમૌલ: સ્વાન્નેરેદ્રમુખ્ય: શુભકર્મહુવા ॥

શ્રીરસલુન્સાહવર્ધસંજ શ્રોતારવસ્તેસલુશાહસ્થાને ॥ ૧૦ ॥

એકાદશસ્થાનમત બુધ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

Many helping and scientific friends.

અગીઆરમા સ્થાનમાં રહેલ બુધ જો અળવાન હોય છે તો, તે મનુષ્યને ઘણા વિદ્વાન અને મદદગાર મિત્રો મેળવે છે; જો નિર્બળ હોય છે તો તે નુકશાન અને ત્રાસ દે છે, તથા લેણુ દેણુમાં અને જમીનગીરીમાં સાવધગીરી અતલાવવા સૂચવે છે, તેમાં પણ જો ખાસ ગુરૂની અશુભ દષ્ટિ હોય તો સંભાળ રાખવી; અહિં બુધ દરેક રાશિમાં નીચે પ્રમાણે ફળ આપે છે:

મેષ—કચ્છાખોર ઓળખાણ.

વૃષ—જીદી ને દુરાગ્રહી મિત્રો.

મિથુન—ચાલાક ને સુધરેલ મિત્રો.

કર્ક—હલકા લોકો તરફનું વિચિત્ર ઓળખાણ.

સિંહ—સારી મિત્રતા ને ખીજની મદદ.

કન્યા—વિદ્વાન ને સુશીલ મિત્રો.

તુલા—હુ-નરી મિત્રો ને સારી ઓળખાણ.

વૃશ્ચિક—ઠગ અને લડાયક ઓળખાણ.

ધન—હુંશિયાર છતાં આડંબરી મિત્રો.

મકર—કપટી અને અવિશ્વાસુ ઓળખાણ.

કુંભ—વિશ્વાસુ ને દિલોળન મિત્રો.

મીન—વાતોડીયા અને જાણસુ ઓળખાણ.

પૌર્વાત્ય.

અગીઆરમે રહેલ બુધ મનુષ્યને ભોગી, આનંદી, બહુ ધનવાન, નમ્ર, સુશીલ, અળવાન, અનેક વિદ્વાનો અભ્યાસ કરનાર, કન્યા પ્રજાવંત દેવધાત્રણને સંતોષ પમાડનાર, કૃશાંગ, ઘણી સ્ત્રીઓનો પ્રીય, સુંદર નીળ સ્વરૂપ ને સુંદર નેત્રવાળો બનાવે છે.

x આ મનુષ્યને તવંગર, સારા પુત્રોથી સુખી, બહુજ સમજી, રાજનો પ્રીય તથા ખુશ્કા દીક્ષનો બનાવે છે.

x તલંગરઆત્મજસોભ્ય યુક્ત્વા દ્વાનામણીમૂપ પ્રિયસ્તિપાદી ॥

સર્વાંરકઃ પાકવિલોદ્ધવીહલકો વદા યાપિત મકાનગઃસ્વાત્ ॥૧૧॥

દ્વાદશમસ્થાનમત ભુધકુળ.

પાશ્ચિમાત્ય

Success in life and fluency in speech, if well
aspected.

આરમા સ્થાનમાં રહેલ મનુષ્યને જીંદગીમાં વિજય અને વાણીમાં સ્પષ્ટતા આપે છે, પણ જો વૃષ વૃશ્ચિક કે મકરનો હોય છે તો ધણીજ કપટી શત્રુઓ થાય છે, ને તેને ગુપ્ત રીતે હેરાન કરવાનું શોધે છે; જો કેન્દ્ર રાશિમાં હોય છે તો તેને પાછળ વાંકું ખોલનારાઓ ધણીજ હોય છે; આરમાનો ભુધ ગુપ્ત પ્રકારના ભયંકર સાહસ અને જોખમને ખેડવાનું મન કરાવે છે, કે જે મન, વિચિત્ર રીતે તદ્દન ખંડુ છે. જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો, તે અધ્યાત્મિક જ્ઞાન, ગુપ્ત શાસ્ત્ર વધણું અને અસાધરૂપ રીતના વિચારોનું સેવન કરાવે છે; જો પીડિત હોય છે તો તેને જો કે અથાગ બુદ્ધિ હોવા છતાં પ્રસંગોની તાણ પાડે છે; આ ગ્રહ એક વિચિત્ર પ્રકારનું અનુભવી જ્ઞાન, અને હુશિઆરી આપે છે, કે જેનું વર્ણન થઇ શકતું નથી; કેટલીક વખત આ ગ્રહવાળો સત્તા ભોગવે છે છતાં પોતાનું જાતિમાન જાળવી શકતો નથી. ભુધ આશ્રિત રાશિના પ્રમાણમાં ઉપરના કુળમાં ફેરફાર કરે છે,

પૌર્વાત્ય.

આરમે રહેલ ભુધ મનુષ્યને ધનલીન, દયાહીન, મિત્રહીન, ચતુર, મહિન, ધૂર્ત, પોતાના કાર્યમાં કુશળ, અને પોતાના પક્ષને જીતનાર બનાવે છે; આહણોની બકિત, રણમાં વૈરીનો નાશ, ધન છતાં શકતા, અને પારકી સ્ત્રીને ધનમાં ચિત્ત આપે છે.

* આ મનુષ્ય નીચ સોખતથી નીચ ગુણુ મેળવનાર ને નુકશાન વાળી વાતો હમેશ કરનાર, ખેદરકારી, દયાહીન ને હમેશ દુઃખી હોઇ ક્યારે કરે છે.

* નાપાકુઞ્જનસ્વારુણૈરુપેતોવેતાઋકઃકમ્લહર્ષર્ષદર્ષઃ ॥

અપરદઃસ્વાશ્વિર્જર્જસ્ત્રાનેમર્કેર્દ્વિરીસોપિચર્ગર્દર્ષઃ ॥૧૨॥

સારાંશ:—

દ્વાદશ સ્થાનગત બુધ ફળ ×

સ્થાન.

- ૧—વિદ્વાન, લેખક, વક્તા, બુદ્ધિવંત; શાસ્ત્ર શોખિન.
- ૨—બુધ બળવાન હોય તો ધનાઢય; વક્તા, ધનસંચયી, ને ગુણવાન.
- ૩—અભ્યાસ ને શાસ્ત્રનું વલણ, મુશાફરીથી ને ભાંડુથી લાભ; ભાંડુ સુખ, ધનવાન.
- ૪—અભ્યાસ અને જો બુધ બળવાન હોય છે તો જીંદગીનો અંત સુખી; કારીગર, ધૈર્યવાન, પિતા માતા સુખી.
- ૫—વંધ્ય રાશિમાં સંતાન હાનિ; જુગાર, શરત, રમત ગમત ને સદા માટે સારો; પુત્ર નાશ, બુધિવાન, મીઠું ખોલનાર.
- ૬—નઠારા ને અવિશ્વાસુ નોકર ચાકર; રાજપૂજ્ય, દાંભિક, ચાડીખોર.
- ૭—ધંધામાં અને સ્ત્રી સુખમાં ત્રાસજનક, સ્ત્રી બહુ ખોલકણી; માતાથી સુખી, કીર્તિવંત, ઉદાર, રાજ પૂજ્ય.
- ૮—સ્ત્રી કે વારસાનો રહેજ લાભ; દીર્ઘાયુષ્ય, ક્ષેત્રવાન વર્ષ-૨૫ થી લાગ્યોદય.
- ૯—ચાલાક, બુદ્ધિવંત, શાસ્ત્ર ને વિદ્યાનો શોખ; ધાર્મિક, ને વેદ શાસ્ત્રજ્ઞ.
- ૧૦—ભાષા ને વ્યાપારમાં વિજય, બુદ્ધિવંત, સત્કર્મ કરનાર ને ધનાઢય.
- ૧૧—વિદ્વાન મિત્ર ને તે દ્વારા લાભ કે મદદ; ધનવાન, ૨૬ વર્ષ પછી લાગ્યોદય.
- ૧૨—વૃષ વૃશ્ચિક ને મકરમાં ઘણા શત્રુ; જ્ઞાની.

× શુભ ફળને શુભ દ્રષ્ટિમાં કાયમ રાખે છે ને અશુભ દ્રષ્ટિમાં શુભને અશુભ તથા અશુભ ને વધારે અશુભ બનાવે છે.

परिच्छेदः २७.

Chapter XXVII.

द्वादशांशशिगत शुક ૩૧.

“ Venus in Twelve Houses. ”

પ્રથમ સ્થાનગત શુક ૩૧.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Much beloved by the opposite sex and fond of pleasure.”

આ ગ્રહમાં જન્મેલ મનુષ્ય પ્રતિ જાતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ) થી ચ્હા-વામાં આવેલ હોય છે, અને વૈભવનો શોખિન હોઈ તે દ્વારા ભાગ્યશાળી ને લાભ મેળવનાર હોય છે; તેને સારા ને ન્યાયી સ્વભાવ વાળો, ઉદાર, દયાળુ, અને ધણું કરીને ગાનાર હોય છે.

અહિં શુક વૃષ, મિથુન, તુલા, કુંભ અને મીન રાશિનો સૌથી સારો છે; મેષ, કન્યા, વૃશ્ચિક, અને મકર રાશિમાં સૌથી નબળો ગણાય છે; તેમાં પણ વૃશ્ચિકમાં ને મુખ્યત્વે મંગળ જોતો હોય તો દારૂડીઓ, હુકડા અને વ્યભિચારી અને છે; શુકના ઉપર મંગળની દ્રષ્ટિ હોય છે તો ચિતારો, હુન્નરી, નૃત્યક કે ગાનાર અને છે. અને તેમની જીંદગીનું વર્તન ભાગ્યેજ તખીઅત અને લાંબી જીંદગીને વધારનાર હોય છે, ને સ્વભાવ શાંત તથા લાગણી ખેંચે તેવા હોય છે.

પૌર્વાત્ય:—

પ્રથમ ભાગમાં રહેલ શુકવાળા મનુષ્ય બહુકળામાં કુશળ, સ્પષ્ટ વાણીવાળો; સુંદર સ્ત્રીઓનો બોલતા અને રાજ્યમાન તથા ધન પ્રાપ્તિ વંત હોય છે. તેને સુંદર શરીર, સત્સંગ, સારા યજ્ઞાયાગાદિ કર્મ, કાર્યો કરવામાં પ્રીતિ ને વિદ્વતા આપે છે.

+ આ મનુષ્ય ધણોજ તેજસ્વી, રાજા કે રાજા જેવો દાની, ધનાઢ્ય ને સુંદર હોય છે.

+ જન્મકલાનેજોદ્ધરા મહાશ્વર મુકરતં નૃપતિમ્ ॥

જન્મકલાનેજોદ્ધરા મહાશ્વર મુકરતં નૃપતિમ્ ॥ ૧ ॥

દ્વિતીયસ્થાનગત શુક ઇળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

“ If strong, success in life. ”

ખીજ સ્થાનમાં રહેલ શુક જો બળવાન હોય છે તો મનુષ્યને તે જીવંતમાં વિજયઆપે છે, અને તે નિર્બળ કે પાપ દ્રષ્ટિમાં હોય છે, તો દારૂ, સ્ત્રીઓ, લુગડાં, ધરણી, જવેરાત અને દલદી ટોળામાં ધન ગુમાવી દેવરાવે છે. પણ જો રવિ કે ચંદ્રની શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે પુષ્કળ ધન આપે છે. આ મહા વ્યવહાર સ્થિતિથી લાભઃજેવી કે મિત્રતા, કમ્પની, લગ્ન, વૈભવ, રમત ગમત, સુંદરતા, સંસારી કાર્યો; જવેરાત, શૃંગાર, પહેરવાના લુગડાં, હોટેલ્સ. (વીસીઓ), વિશ્રામ મહો વિગેરે.

જો તે શનિની શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે ધનના સંચય, ધનનું શેઠાણ અને વ્યાપાર માટે સારો છે; ચંદ્રમાની શુભ દ્રષ્ટિમાં તે સાધારણ લોકો અને લોકસમૂહ અને વ્યવહાર દ્વારા ધનલાભ; ગુરુ શુભ દ્રષ્ટિમાં, મિત્રો અને લાગવગ વાળા પુરોષોથી તથા મુસાફરીથી અને પરદેશી કાર્યો-દ્વારા લાભ; હર્ષલ શુભ દ્રષ્ટિમાં, વિચિત્ર રીતે અને અપવાદ જેવી સ્થિતિથી અમલગાં અને આગખીતાંથી લાભ. અશુભ દ્રષ્ટિમાં મંગળ, ઉદારતાથી અને વિના વિચારે ધન વ્યય અને ખેદઃકારીને લીધે ધનહાનિ ને પુષ્કળ ખર્ચ; શનિ, ગરીબાઈનો ભય અને અનિવાર્ય હાનિ, તથા પૈસાની ઉપાધિ-ને મીલકતનો ક્ષય.

પૌર્વાત્ય.

ખીજ સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને ઐશ્વર્ય, અન્ન પાનાદિ પદાર્થોમાં પ્રીતિવાળો; વસ્ત્ર, અસંકાર, ને વાહન વડે યુક્ત અને વિચિત્ર વિદ્યાને બાળનાર હોય છે. તથા તેને બહુજ સુખ, સુંદર વાણી, સારી ચાલ-ચલકત, સુંદર લુગડાં અને સુંદર સ્ત્રીઓનો અભિલાષ, પરધનથી ધનાઢ્યતા બહુ બાળકનું સુખ, કૃશ શરીર વિગેરે આપતા છે.

* આ મનુષ્ય મીઠી વાણી બોલનાર, સુંદર વસ્ત્ર ધારણ કરનાર અને ઉત્તમ કાર્યો કરવામાં ચતુર હોય છે.

* શીરિસલુન્નમનુઃયં જરજેર્જર્જલીલાલૈઃ

યુક્મિદરો જરજાને જીદૂરા કુલ્લે જ સન્નજં દક્ષમ્ ॥ ૨ ॥

ત્રીતીયસ્થાનગત શુક ડંખ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

" Help from brethren or neighbours, "

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને ભાંડુ અને પાડોશીની મદદ, મુસાફરીઓનો શોખ, મનનો આનંદ, કવિત્વ શક્તિ ને વાંચનનો શોખ વિગેરે આગે છે. તે મુસાફરી માટે તદ્દન સારો છે કેજે વૈભવ ને શોખની ખાતર કરાવે છે, અથવા તેમાંથી આપોઆપ આનંદ થાય છે. સગાં માટે સારો છે; ને તેમની મદદ અથવા તે દ્વારા લાભ મેળવે છે. લખાણને દરતાવેજો પણ લાભકારી નિવડે છે. આ ગ્રહ હુન્નર, ભાષા, કવિતા, સંગીત, ચિત્રકળા વિગેરે હુન્નર, તથા માનસિક ને મગજના કામો માટે તદ્દન સારો છે. જેથી મન આશાચંત, આનંદી, શાંત ને સંપીડું બને છે; જો શુક ચંદ્ર શુભ દ્રષ્ટિમાં અને બુધના સંયોગમાં હોય છે, તો તે ખરાખ કુંડળીને પણ સુધારી મૂકે છે; જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે બહુ બ્યભિચારી, બહુ આનંદી કમ્પનીવાળો અને વૈભવી હોય છે. પણ તે તદ્દન કમનશીખવંત જ્યારે ચંદ્ર ને બુધની અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તોજ ગણાય છે.

પૌર્વાત્ય.

ત્રીજા સ્થાનમાં પડેલ શુક મનુષ્યને પાતળા શરીરવાળો, કૃપણ, દુષ્ટ ચિત્તવાળો; ધનહીન, કામદેવથી પીડિત, સારા મનુષ્યને ત્રાસ દેનાર અને બહુજ ખોટાં કામ કરનાર હોય છે. તેને સ્ત્રીઓમાં ઘણી પ્રીતિ, સંતાન અને ભાઈ બહેન નું સુખ, મનોરથની પ્રાપ્તિ, નેત્ર પીડા, સેનાપતિ પછું તથા રણસંગ્રામમાં ભગ્ન હોય છે.

* આ મનુષ્ય એવો બળવાન હોય છે કે જાણે કોઈ બળવાન સિંહ પોતાના આળસુ ભાઈઓ અથવા ઘોડા સાથે પડી રહેલ માફક હોય છે.

ચતુર્થસ્થાનગત શુક ડંખ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

*, A comfortable end to the existence, if unafflicted gain by inheritance,"

* જોહરા મવતિચિરાદ્સ્થાને ચેન્માનવો જાતઃ ॥

જોરાચરો હરીશ્વ:સાકસ્ય: સાનુજસ્તામઃ ॥ ૩ ॥

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ શુક જો પીડિત ન હોયતો જાંદગીનો ઉવટ સુખી બનાવે છે, ને વારસાથી લાભ આપે છે. આ મહ જાંદગીનો અંત ધણીજ સુખી અવસ્થામાં લાવીને આશાઓ અને તૃષ્ણાઓને પૂર્ણ કરે છે; તેને વારસાથી ને માળાપથી લાભ, સંતોષકારક સંસાર તથા સંસારી જાંદગી દરેક રીતે સુખી કરે છે.

જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ધણો ખરાબ નથી, પણ ફક્ત ધનનો નાશ કરે છે; તથા શોક ને દીક્ષગીરી જાંદગીના અવસાનમાં બતલાવે છે.—હર્ષલ-અચાનક રીતે નશીબનો પક્ષટો અને વિચિત્ર અનુભવો. મંજળ—બેદરકાર ને બ્યભિચાર અને જાંદગીના અંત સમયે હઠપારનો ખર્ચ, શુભ દ્રષ્ટિમાં—રવિ ચંદ્ર, દરેક કાર્યમાં વિજય અને લાભ આપે છે.

પૌર્વાત્ય—

ચોથા સ્થાનમાં પડેલ શુકવાળો મનુષ્ય મિત્રો, વાહન, ધર, ગામ, જમીન વિગેરેના સુખને ભોગવનાર તથા દેવોથી પણ વંદાયેલ અને હમેશા આનંદી હોય છે; તે કોઈ કે દયાળુ અથવા હરકોઈથી પૂજાયેલ, જન્મથી કેટલાંકનું પોષણ કરનાર, ભેટોથી ભરપૂર, અને બહુ સ્ત્રીઓનો વિકાસી હોય છે.

+ આ મનુષ્ય બ્યભિચારી, ધનાઢ્ય, ન્યાયી, કામ કરનાર, સુદ્ધિમાન, પંડિત ને મીઠીવાણી બોલનાર હોય છે.

પંચમસ્થાનગત શુક રૂળ.

પાશ્ચિમાત્ય—

“ . Successful ventures & much given to pleasures & females.”

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને વૈભવ અને સ્ત્રીઓની કમ્પની નો શોખ, કે જેથી તખીઅતનો ખીનાડ બતલાવે છે. આ મનુષ્ય નાટકનો અને રમત ગમતનો શોખિન હોય છે, ને તેને સારાં તથા માયાળુ ને આસાંકિત છોકરાં હોય છે; તેમાં મુખ્યત્વે ધણી છોકરીઓ હોય છે. સાહસ પણ બહુજ વિજયી હોય છે; સદાથી લાભ મેળવે છે. આ મહ

+ દેવાણો માલદારો નેકોકારકારસમેસ્વાત્ ॥

જોદ્દરાદોસ્તમકાને મચતિ મનુષ્યઃ પ્રિયંવદ્વચાત્ ॥ ૪ ॥

(Love affairs) સ્નેહ સંબંધમાં વિજય બતાવી જાહેરીતો ખરો આનંદ ભોગવાવે છે; તથા આગતા સ્વાગતા, વ્યવહાર, ને સંસારી મુખને માટે સારો છે; તે સદ્ગો, ધનવિનિમય અને હરકાષ સાહસથી ધનસાહ આપતા છે, તથા કૃત્તીમૂલ થાય તેવાં જોડાણો, અને હુન્નરી કે સંગીતનાં જાણકાર છોકરાં આપે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં નેપચ્યુન, વિચિત્ર પ્રેમ સંબંધ; હર્ષલ, વિચિત્ર રીતનું જોડાણ; શનિ, પ્રેમ સંબંધમાં નિરાશા, શોક ને દીનગીરી; મંગળ, વૈભવની અસંતોષિત વૃત્તિદ્વારા ધનવ્યય. શુભ દ્રષ્ટિમાં, આનંદી ને વિજયી પ્રેમ સંબંધ આપે છે, પણ તે સધજો આધાર શુકાશ્રિતરાશિ ઉપર છે.

પૌર્વાત્ય.

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને સધજી કાવ્યકળાથી મુક્ત, પુત્ર, વાહન ને ધાન્યવંત અને બહુજ રાજ્યમાન મેળવનાર બતાવે છે; આ મહા સત્પુત્ર, પ્રયાસથી મેળવેલ લક્ષ્મી, મંત્ર અને મિથાન્ન પાનવાળું મનથી સંતોષી ઉદર, કવિત્વ કરી શકે તેવી શક્તિ, કન્યા, પ્રાજ, ધન, ગુણ અને સુંદરતા આપે છે.

x આ મનુષ્ય દાનીશ્વરોમાં શિરોમણિ, પુત્ર, ધન ને ધાન્યવાળો, અને રાજ્યપ્રીય હોય છે.

૫૭૭સ્થાનગત શુક કૃત્તી.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Benefits the health; the servants dutiful and obliging.”

જૂઠા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને તખ્તીઅતમાં સુધારો કરે છે. તથા આસાંકિત અને ઉપકાર કર્તા નોકરો મેળવે છે. આ મહા જોખાસ પીડિત હોતો નથી, તો તખ્તીઅત માટે સારો ગણાય છે; કાંઈ પણ બાબતમાં હદપાર જવાથી, તેમાં પણ મુખ્યત્વે વૈભવ વૃત્તિમાં હદપાર પણથી તખ્તીઅત બગડે છે. જો ખાસ કરીને લગ્ન પછી નિયમિતપણે જાળવવામાં આવે છે તો તખ્તીઅત સચવાય છે; ને કંઈ પણ ઉપાધિ થતી

x દાનીશ્વરોમનુષ્ય: સુતધનધાન્યૈશ્વર્યસંકુલોયસ્ય ॥

જોદૂરાપંચમજ્ઞાને ભવતિ ચદા દિ મહીપતે:પ્રીતિ: ॥ ૫ ॥

નથી. તેમ છતાં જો મંદવાડ થાય છે તો તેની માવજત બરાબર થવાથી મંદવાડના કારણે તેને બીજા ઘણી બાબતથી આડે રસ્તે ફાયદો થાય છે.

આ મહેને લીધે નોકરોદ્વારા લાભ, સુખ તથા વૈભવ મળે છે, ને દરેક કામ આનંદી બને છે, અથવા આનંદ ઘણી બાબતમાં કામ રૂપે બને છે; આ મનુષ્ય જોકે મહેનતુ હોતો નથી છતાં પોતાનાં કામને જીંદગીમાં આનંદી બનાવે છે. જહાને શુક શેકાષ માટે સારો નથી છતાં શેકાષ હોય તો નોકરો : સારા ને વિશ્વાસુ રાખવા; ને તે બાકુતો, એજન્ટો અને હથકા લોકોદ્વારા લાભ આપતા છે.

પૌર્વાત્ય.

જહા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને શ્રીચોતી અપ્રીતિ, મદનની હીણતા, નિર્બલતા અને ચતુભય આપે છે. આ મહા પુષ્કળ વ્યય અને મીઠા પ્રોથા ચતુષ્ચો આપે છે, ને કરેલાં કાર્યનો નાશ કરી સંતાપ ઉત્પન્ન કરે છે; તથા પૂજ્ય સુખ મળવા દેતો નથી. જો ઉચ્ચનો હોય છે તો ચતુનાશ કરી સુખ આપે છે; ને અસ્તનો હોય છે તો પંડિત હોય છે તોપણ દુઃખી થાય છે.

+ આ મનુષ્યને કોઇ પણ મિત્ર હોતો નથી, ને તેની વાત કોઇ પણ સાંભળતું નથી; ને તે દયાહીન, મૂર્ખ અને લડાઇખોર હોય છે.

સપ્તમસ્થાનગત શુકરંજી.

પાશ્ચિમાત્ય.

“ Happiness in marriage and great love of offspring. ”

સાંતમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને લગ્નથી સુખ અને સંતાન તરફનો પ્રેમ સચવે છે; અને જો શુક વૃશ્ચિક કે મકરમાં હોતો નથી તો બુંદો પરણે છે, ને તેમાં હોય છે તો બાળચારી બને છે; આમલ ધર્મામાં, ભાગીદારીમાં અને બીજાઓના સંસર્ગમાં વિજ્ય બતાવે છે, તથા ભાગીદાર (જો કે પુરુષ) આકર્ષક, આનંદી અને ભાગ્યશાળી હોય છે. “ Venus joys in the seventh; ”—શુક સાતમે હર્ષિત

+ વાગેનઃકમ્સહચદ્ વેદર્થો જાહિજોજાલઃ ॥

જલુજોહરાહિ દુહસદ્જાને વૈ વેદિકો મયતિ ॥ ૬ ॥

હોય છે. તે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ફક્ત લગ્નમાં દીક્ષ અને વિધોજ આપે છે, ફક્ત સાતમાનો શુક એકલો જ લગ્નના ભાગીદાર સુખ માટે પૂરતો છે; તેને સંસારી ને આર્થિક સુખ લગ્ન પછીજ મળે છે, અને ભાગીદારની મદદ અને સહાયતાથી ભવિષ્યની સધળી જીંદગી સુધરી જાય છે. જો શુભ દષ્ટ હોય છે, તો લગ્નથી આરંભી જીંદગીના સારો પક્ષટો લે છે, તેમાં ગુરુ ચંદ્રની દ્રષ્ટિ વિશેષ સારી, અને મંગળ, હર્ષલ, શનિની શુભ દ્રષ્ટિઓ શુકના ઉપર વિરોધી અસર કરે છે.

પૌર્વાત્ય:—

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને બહુ કળામાં કુશળ, જલકોડ કરવાવાળો, રતિવિલાસમાં બહુજ ચતુર, અને ઘણી સુંદર સ્ત્રીઓનો ભોક્તા બનાવે છે; આગ્રહ સ્ત્રી સુખ તથા કેડની પીડા, પુત્ર જન્મ આપનાર સુંદર સ્ત્રી, બહુજ વિલાસ, પરદેશગમન, સુંદર શરીર, સારું કુળ બહુ ધન ને પુત્રાદિ સુખ આપે છે.

+ આ મનુષ્યને દયાળુ, સર્વ કળામાં ચતુર અને સ્ત્રીઓની ચિંતા તથા આનંદ હમેશ રહ્યાંજ કરે છે.

અષ્ટમસ્થાનમત શુક ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ If strong, gain by marriage, wills & legacies of the dead.”

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને જો તે ગ્રહ મજબૂત હોય છે તો લગ્નથી, વારસાથી, કે વીલથી ધન આપે છે; ને જો નિર્મળ હોય છે તો સ્ત્રેજ થોડું આપે છે. આ ગ્રહ શાંત અને ઉપાધિ વિનાનું મરણ કરે છે; જો પીડિત હોય છે તો તે વૈભવ અથવા વૈભવી કૃત્યોદ્ધારા મરણ કરે છે; જો બહુજ પીડિત હોય છે તો (kidney) મુત્રાશય અથવા ડાએમ્પ્લીટીસ (મોઠોપીશાખ) અથવા કોઈ પણ પીશાખને લગના દરદના કારણે મરણ કરે છે; આ ગ્રહ વળી લગ્ન અથવા વીલ, ટ્રસ્ટ કે મરનારની મીલકતદ્વારા ધન મેળવે છે. તેની મધ્યાવસ્થામાં અથવા લગ્ન થયા પછી સ્થિર જીંદગીમાં

+ સાહચર્ય: કુશલ: સકલકલાકારસોનાસ્વાત્ ॥

મોહરાહસ્યજ્ઞાને સ્ત્રીગણચિન્તાપુરંજકોમવસિ ॥ ૭ ॥

મટ્ટિ કરાવી વૃદ્ધિ ને વિન્ય કરે છે. સ્વપ્નાવસ્થા ધણેખરે અંશે સત્ય અને અર્થસૂચક હોય છે.

પીવાત્ય:—

આક્રમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને આનંદી, રાજ્ય માનવંત, શક, નિઃશંક બોક્ષનાર તથા સ્ત્રી પુત્રદિકની ચિંતાવાળો બનાવે છે. તથા તે ચોથી અવસ્થામાં ધન મેળવાર, વાહન ઘોડા વિગેરેથી સુખી, કુષ્ટ, વકતા, યત્નથી ધનપ્રાપ્તિકરનાર ને બહુ વખત સુખી નહી રી શકનાર હોય છે.

* આ મનુષ્ય અભિમાની, કડવા વચન બોલનાર, સ્ત્રી ધન ને સુખથી રહિત અને લગાડથી અસંતોષી હોય છે.

નવમસ્થાનગત શુક રૂળ.

પાશ્વિમાત્ય:—

“ Pleasant journeys & a sincere religious turn of mind .”

નવમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને આનંદી, દૂરની મુસાફરીઓ કરનાર, શુદ્ધ ધાર્મિક મનવાળો, આનંદી ને મસ્કરો, કવિતાનો ને વાંચનનો શોખિન, લગ્નનાં સગાં દ્વારા લાભ મેળવનાર બનાવે છે. જો શુક દશમા ભાવના કરપથી બહુ દૂર હોતો નથી તો વ્રગ્ન ધણુંજ કુળવાન હોય છે; આ વ્રહ ધણું સુધરેલ અને હુન્નરી મન આપે છે, અને મગજને સુધારનારને દરેક આકારમાં વ્હાય છે. આ વ્રહ દરેક કુંડળીને સુધારે છે, કારણ કે આથી મનુષ્ય માયાળુ ને પરાપકારી બને છે; તે સંગીત, હુન્નર, ઉચ્ચ ધર્મની ભાષા અને વિદ્યાનો સંસર્ગ આપે છે; વિદેશમાં વિન્ય, મુસાફરીદ્વારા લાભ, અથવા વ્હાય અને આગબોટાને લગતાં દરીયાઈ ધાર્યો દ્વારા લાભ અને તે દ્વારા આનંદ અને સંતોષ આપે છે. જો અશુભ દષ્ટ હોય છે તો તે નયજો છે, ને અપ્રાપ્ય વસ્તુને પ્રાપ્ત કરવાની તૃષ્ણા કરાવે છે, પણ તેનાથી કંઈ પણ ખાસ હાનિ થતી નથી; ખાસ પબ્લીકેશન અને ધાર્મિક વિષયમાં તે ધણુંજ સારો છે.

* મગહસોલ્લસુલ્કઃ સોલ્લસોલ્લસુલ્કઃ સોલ્લસોલ્લસુલ્કઃ ॥

દશમસ્થાનેજોદગમ રતિ ચિત્તસંમનો ન સંમમે ॥ ૯ ॥

પૌર્વાત્થ:—

નવમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને અભ્યાગત, ગુરુદેવતાની પૂજા તીર્થયાત્રામાં ધનવ્યય, યોગ ધ્યાન, અને ક્રોધહીનતા આપે છે. અને તેનું ધર ધર્મ ધ્વજથી ઓળખાય છે; અને તેને ભાંડુ તથા ચાકર સુખ, ને જાતે શરીર સુખ હોય છે, તથા તે પોતાના પાહુચ્છાથી પેદા કરેલ વૈભવવાળો અને પવિત્ર હોય છે.

* આ મનુષ્ય અનેક કામ કરનાર, સુંદર, આનંદી, સભાજીત, માની અને કોઈનો પગ આશ્રય લેનાર હોતો નથી.

દશમસ્થાનગત શુક કૃળ.

પાશ્ચિમાત્થ—

“ Success in life; promotion, esteem & honor especially amongst females. ”

દશમ સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને જીંદગીમાં વિજય આપે છે. તથા મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓમાં માન કીર્તિનો વધારો કરે છે. મન આનંદી અને સ્વભાવ મળતાવડો હોઈ દરેક જાતના કળ્યા અને ટંટા ફીસાદને ધિક્કારે છે. લગ્ન ધણું કરીને ઉચ્ચ કુળમાં થાય છે. જોરવિ ચંદ્રની શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ઇલકાળ અને ચાંદ મળે છે.

આ ગ્રહ જીંદગીમાં વિજય અને નીતિનું ઉચ્ચ અંધારણ સૂચવે છે; તે હુન્નર, સંગીત જ્ઞાન તથા સુખસંપત્તિ તથા મોટા પુરુષોથી માન ને તેમની કૃપા આપે છે. આ મનુષ્યમાં ગુણ અને શક્તિ હોય છે, તથા સુશીલ આનંદી અને મળતાવડો હોવાથી વિજયી નિવડે છે. જોકાંઈ ગ્રહના ત્રિકાણ કે અર્ધત્રિકાણ દષ્ટિમાં હોય છે તો તેને કંઈક માન ઇલકાળ ખાસ મળે છે, અથવા જીંદગીના કોઈપણ સમયે પણ ધનનો સારો લાભ ને સારી કીર્તિ મળે છે; પણ જો શુક પીડિત હોય છે તો તે શુકને ખીગાડતો નથી છતાં તેને બુદ્ધિને જણવવાના પ્રસંગોનો અભાવ હોય છે, ચંદ્રની અશુભ દષ્ટિ શુક ઉપર સારી નથી; આ ગ્રહ લગ્ન, ધન, મિત્રતા ને ધંધા (સ્ત્રીઓને ઉપયોગી ચીજો) માટે સારો છે.

* નેહોકાર:સુભગ:સુસરો વાના ચ માનવોજોહરા ॥

વસ્તમકાનેમુર્તાજૂન વારમમગિકસીમવતિસદ્વતિ ॥ ૧ ॥

પૌર્વાત્થ:—

દશમા સ્થાનમાં રહેલ શુક મનુષ્યને ભાગ્યવંત, માનવંત, ધર્મકર્મ તરફ પ્રીતિવંત, અને સ્ત્રી પુત્રાદિમાં પ્રીતિવાળો બનાવે છે; તથા તે ભાંડુ સુખ, કવચિત્ કાનમાં બહેરાપણું, ભોગ, સુંદર આભુષણ અને વનમાં ગયેલ હોય તો પણ રાજ્ય સુખ મેળવે છે; આ ગ્રહ સંતાન સુખમાં વિક્ષેપ, પોતાના ચિત્ત વિભ્રમથી ધનવ્યય, હમેશા ખાત્રણ વૃત્તિથી આડંબર ને વિવાદ આપે છે.

* આ મનુષ્ય બહુજ હિંમતવાન, ધનાઢ્ય, પિતા અને ગુરુભક્ત, વિદ્વાન, રાજા અથવા મંત્રી, કિંવા મોટો આદમી હોય છે.

એકાદશસ્થાનમત શુક કૃળ.

પાશ્ચિમાત્થ:—

“Many good, sincere & helping friends.”

અગ્રીમારમા સ્થાનમાં રહેલ શુક ધન સારા દીપોજન મિત્રો આપે છે, કે જેઓ આ મનુષ્યને મદદ કરવાને તૈયાર અને રાગ હોય છે, અને તેઓ દ્વારા બહુજ કિંમત થાય છે. તેઓ તેને મનથી, ધનથી અને બનતા પ્રયાસથી તથા મમતાથી ઉંચે ચઢાવવા પ્રયત્ન કરે છે. નીચેની શુભ દ્રષ્ટિ કે સંયોગ સારા છે.

રવિ,—મિત્રો મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓ દ્વારા લાભ ને સંપત્તિ.

ચંદ્ર—આનંદ, કમ્પની, રમત ગમત ને લોકપ્રીયતાનો શોખ.

નીચેના સંયોગ:—

નેપચ્યુન—વિચિત્ર અને કાલ્પનિક પ્રેમ સંબંધ, કે જેમાં ઉંમર કે બીજા વિચિત્ર તફાવત હોય છે.

દર્શક—આકર્ષક અને અસાધારણ સુંદરતાના આકર્ષણના કારણે પ્રેમ સંબંધ.

શનિ—શોકમય ને દિલગીરી ભરેલું જોગણ.

ગુરુ—મિત્રો દ્વારા ધણેજ આનંદ અને સુખ.

મંગળ—લાગણી ભર્યા સંબંધ અને ઉતાવળીયો પ્રેમ.

* દરીકોઝરદાર:પિતૃ રહ અસ્તાશ્ચકાચિલોમનુજ: ॥

જોદરાશાદમકાને ભવતિમુશીરશ્ચસાદ્બોધાસ્યાત્ ॥ ૧૦ ॥

બુધ—હુશિઆર મનુષ્યો દ્વારા ઠગાઇનો ભય,

જો શનિ કે મંગળની અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો કમનશીખવંત મિત્રો મળે છે, પણ જો તે વિષય વાસનામાં હૃદયાર જતો નથી તો ખાસ કંઈ પણ હાનિ થતી નથી.

પૌર્વાત્મ્ય:—

અગ્નિઆરમા સ્થાનમાં રહેલ શુક્ર મનુષ્યને સંગીત, અને ગાનમાં પ્રીતિવંત, ધર્માત્મા, યાત્રાદિકનું નિત્ય ચિંતન કરનાર બનાવે છે. આ ગ્રહ ધનલાભ, સુશીલતા, સત્કીર્તિ, સત્ય તરફ પ્રીતિ, ગુણ, અને જોતયા ઐશ્વર્ય, સુંદર શરીરને, હાસ્ય પ્રીતિ વિગેરે આપે છે.

÷ આ મનુષ્ય ધનવાન, તેજસ્વી, સરદાર અને રાજ તુલ્ય યશસ્વી હોય છે.

દ્વાદશ સ્થાનગત શુક્ર ફળ.

પાશ્ચિમાત્મ્ય:—

“ Unafflicted tends to success.”

આરમા સ્થાનમાં રહેલ શુક્ર જો પીડિત હોતો નથી, તો જીંદગીમાં વિજય આપે છે. તે જો શનિથી પીડિત હોય છે તો તે ઠગાઇ ને પ્રત્યંજના પ્રસંગોથી સાવચાનગીથી રાખવા સૂચવે છે, કદાપિ તેથી પણ વધારે ખરાબ પરિણામ કવચિત્ ખતલાવે છે. મંગળ, હર્શણ અને નેપચ્યુનની અશુભ દ્રષ્ટિ તેની શુભ અસરને નાબુદ કરે છે.

આ ગ્રહ અદિ વિલક્ષણ છે તે તે ગુપ્ત પ્રેમ સંબંધ ખતલાવે છે. આ મનુષ્ય ગાદ વાલિયારમાં પડે છે તો પણ જો મંગળ કે ચંદ્ર અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે; તો તે વ્યલિયારને કોઈ જાણી શકતા નથી. જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે પ્રેમ સંબંધદ્વારા ધનલાભ મળે છે; ને જાન બહેનું થાય છે. તે પણ તેની સાથે સ્નેહ સંબંધની અસર લગન પછી તરતજ થાય છે. શનિની અશુભ દ્રષ્ટિથી ખીજ લગનમાં કે પ્રેમ પ્રસંગમાં વૈધવ્ય, વિરોગ, છુટા છેડા કે કલેશ થવાના પ્રસંગો આવે છે, પણ જો શુભ દ્રષ્ટિમાં

÷ જરવરંમહાબંસિદારં વાસુરીવતંમનુજમ્ ॥

વાપિતમકાનંજોહ્રા મર્દિનાંપુરુદતંકુરુતે ॥ ૧૧ ॥

હોય છે તો નિસ્વાર્થ પ્રેમ ભક્તિ બનતારી સ્થાનારને ધણું કરી આપે છે, પણ જો શુક વૃશ્ચિક કે મકરનો અથવા કવચિત્ મેષ કે કર્કનો હોય છે તો તે ભયંકર ગણાય છે.

પૌર્વાત્ય:—

બારમે રહેલ શુક મનુષ્યને કુકર્મા, સત્કર્મ વિરોધી, કામી અને દયાહીણ તથા અસત્યવાદી બનાવે છે. આ ગ્રહ પ્રથમાવસ્થામાં રોગવંત ને પછીથી અભિમાની અને મગ્નિન બનાવે છે; તે શુભ વ્યય, ગુણ કીર્તિનો નાશ, મિત્ર વૈર, જાસમુહનો વિરોધ, કવચિત્ ધનપ્રાપ્તિ ને કર્કની અધિકતા આપે છે,

x આ મનુષ્ય ધણોજ ખર્ચાત્ર, ખરાબ કામો કરનાર, અકર્મકીણ ક્રોધી ને ક્રોધની વાત નહિ સાંભળનાર હોય છે.

સારાંશ.

દ્વાદશ સ્થાનગત શુક ફળ.*

સ્થાન,

૧—આનંદી, વૈભવી, ઘરેણાંને વસ્ત્રનો સ્ત્રીઓનો શોખિન, લાભ્ય-વંત; ગણિતજ્ઞનો, સુંદર, આયુષ્યમાન, સ્ત્રીપ્રીય.

૨—શુક બળવાન હોય તો જીંદગીમાં વિજયવંત, ધનાઢ્ય, ને નિર્બળ હોય તો ધનક્ષય; દ્રવ્ય સંચયી, કુટુંબી; ને સુંદર નેત્રવંત.

૩—લખાણ, પારોશી, સગાં, ને લાંડુથી સુખી, મુસાફરીથી લાલ; લોભી ને લગિનીથી સુખી.

x સાદ્વલ્લર્ષોવદકાર્ કમસદ્વશ્વમાનવોલુચિતઃ

વર્ધમવલઃકિલજોહરા સર્વમકાનેહિતુસ્વરોમવતિ ॥ ૧૨ ॥

* શુભ ફળને શુભ દૃષ્ટિમાં શુભ, તથા અશુભ દૃષ્ટિમાં શુભ ને અશુભ, અને અશુભ ને વધારે અશુભ બનાવે છે.

- ૪—વારસાથી લાભ, ને શુક બળવાન હોય તો જીંદગીનો અવસાન સુખી; સુંદર, બુદ્ધિવંત, વાહનવાળો.
- ૫—વૈભવ ને સ્ત્રીઓનો શોખ સાહસથી કે સદાથી સરતોથી લાભ, સંતાન સુખી; બુદ્ધિવંત, મંત્રી, કવિ, ગ્રંથકાર, કારીગર.
- ૬—સારી તાંદુરસ્તી ને વિશ્વાસુ નોકર ચાકર; અપાત્ર તરફ ખર્ચ કરનાર ને રોગી.
- ૭—સ્ત્રીથી ને ભાગીદારીથી સુખી, સંતાન તરફ પ્રેમ, ધંધામાં ને વ્યાપારમાં વિજય તથા લાભ; અત્યંત વિષયી, વ્યભિચારી.
- ૮—બળવાન શુક હોય છે તો વીલ, વારસા, ધણી કે ધણીઆણીથી ધનલાભ; મધ્યમાયુ; ૪ થા વર્ષે માતા પીડા, ને સુખી.
- ૯—આનંદી મુસાફરીઓ, ધર્મનું વલણ, સ્ત્રીનાં સગાંથી લાભ; જ્ઞાની, તપસ્વી ને ભાગ્યશાળી.
- ૧૦—જીંદગીમાં વિજય, માન, કીર્તિ, સ્ત્રીઓથી સુખી; અનેક પ્રકારથી સુખ ભોગવનાર.
- ૧૧—ધણી સારા કે વિશ્વાસુ ને મદદગાર મિત્રો, વિદ્વાન્ ધનવાન્ ને ક્ષેત્રવાન્.
- ૧૨—જીંદગીમાં વિજય, શનિથી પીડિત હોય તો બીજાથી ઠગાઈ ને પ્રપંચનો ભય; શય્યા વિગેરેથી સુખી ને દરિદ્ર.

પરિચ્છેદ: ૨૮. Chapter. XXVIII

દ્વાદશ રાશિમત સૂર્યકુંજ.

"Sun in Twelve Houses."

પ્રથમસ્થાનમત સૂર્યકુંજ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

"Denotes great vitality, force of character & energy."

આ સ્થાનમાં પડેલ મહા બિહિત કહેવાય છે ને તેને માટે પત્ર ૨૮૬ જુઓ. પહેલા સ્થાનમાં પડેલ સૂર્ય મનુષ્યને દૃઢ, ઉદાર, મહાન્ત, અભિમાની, મોટાદથી ભરેલ, ન્યાયી ને પ્રમાણિક બનાવે છે. અગ્નિતત્વ રાશિમાં ધણો લોભી, ક્ષણવારમાં ક્રોધી, સર્વ ઉપર સત્તા ને હુકમ ચલાવવાની ઇચ્છાવાળો, ગંભીર ને થોડા બોલો હોય છે; પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં અભિમાની અને હૃદયપારનો બડાઇખોર, જાકી ને પોતાનીજ ઝાંઝ ઝાલનાર; વાયુતત્વ રાશિમાં પ્રમાણિક, ઉદાર અને શાન્તી તથા હુન્નરના શોખિન; જળતત્વ રાશિમાં વ્યભિચારી, પ્રતિબળતિનો (સ્ત્રી કે પુરુષ) પોતાની જાતને પણ જોઈએ આવે ત્યાં સુધીનો શોખિન; વૃશ્ચિક રાશિમાં કાર્તિવંત, ડોક્ટર અથવા રસાયણ શાસ્ત્રી.

સગનમાં પડેલ સૂર્ય ખાસ સંપત્તિને માટે ભાગ્યશાળી મહા મણાય છે. આ મહા સગનમાં રહેવાથી વધુ શ્રવણશક્તિ, મજબૂત આલચક્ત, દીર્ઘાયુષ્ય અને ધણાખરા નબળા યોગોને (ખાતોને) તો તે પસાર પણ કરાવી દે છે.

પૌર્વાત્ય:—

પ્રથમ સ્થાનમાં પડેલ સૂર્ય મનુષ્યને આળસુ, બહુજ ક્રોધી, લાંબ ફેલ, કંકુરોગ અને નેત્રરોગ, શરધીર, ક્ષમાવંત ને નિર્ભજજ હોય છે; તથા કઈ રાશિમાં કમળના જેવાં નેત્રવાળો, મેષરાશિમાં સ્થિતિનો નાશ કર્તા, સિંહરાશિમાં રાત્ર્યંધ થાય છે. સ્ત્રી સંતાન વર્ગથી મનની અશાંતિ, વાયુ ને પિત્તથી શરીર પીડા, પરદેશ ગમન અને હમેશા ધનની ન્યૂનાધિકતા હોય છે. નાની ઉંમર બ્યાધિવંત, નયનરોગી, નીચ સેવા કરનાર, વિકળ મૂર્તિ તથા પુત્ર પૌત્રાદિકથી હીન હોય છે.

* આ મનુષ્યનું શરીર લગાર દુખળું હોય છે, અને સ્ત્રીથી દૂષિત, બાગ્યગીચાનો શોષિત. જે તુલારાશિમાં હોય તો માનકીન, અવિચારી ને ધર્માખોર હોય છે.

દ્વિતીયસ્થાનગત સૂર્યકેળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Very generous and free with money; spending it fast and heavily.”

ખીજ સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને ધણોજ ઉદાર, ઉડાઉ અને ખર્ચની બાબતમાં ખેદરહીત બનાવે છે, કે જેથી પોતાની મીલકતને ક્ષય કરી નાંખે છે. ગુરૂ સાથેનો ત્રિકોણ કે અર્ધત્રિકોણ હોય છે તો તેમાં ફેરફાર થાય છે અને ધન તથા સંપત્તિ આપે છે.

આ ગ્રહ જે કે ધન મેળવે છે છતાં અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ખરીબ રાખે છે. સૂર્ય પિતાથી, પિતાની બાળુથી, ઉપરીથી, અધિકારી વર્ગથી અગર પોતાની ઇજ્જતની વગસગથી ધન આપતા ગણાય છે, તેને માટે સૂર્યની આશ્રિત રાશિના ધંધાઓ જાણવા; પોતાના જાતિ પ્રયત્ન દ્વારા મંગલની માફક આ ગ્રહ પણ કદાપિ ધન આપે છે, અને તેથીજ રીતે જલદીથી ઉડાવી પણ દેવારવે છે. આ ગ્રહ રાજ્યાશ્રયથી અને નોકરીથી ધન આપે છે, તથા અગ્નિ કે રાજ્યદ્વાર કે પિતાના કૃત્યો દ્વારા ધનનો વ્યય પણ વધારે કરાવી દે છે. તેને અગ્નિના કાર્યોદ્વારા મંગલ ધન વધારે ટકે છે.

પૌર્વાત્ય:—

ખીજ ભાવમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને ધન, પુત્ર અને વાહનથી રહિત, બુદ્ધિહીન, મિત્ર ભાવથી રહિત, ખીજના ધરમાં વાસ કરનાર હોય છે, આ પુરૂષ ભાગ્યશાળી, પણ અને વાહનથી સુખી, પોતાના દ્રવ્યનો સદુપયોગ કરનાર, સ્ત્રીના કારણે કુટુંબકલેશવંત, અહંકારના કારણે કરેલા પ્રયત્નોની નિષ્ફળતા ભોગવનાર, સ્ત્રી પુત્રાદિકથી હીણ, કૃષાંગ, દીન, રક્ત નેત્રવંત,

* કમનગ:સમશ્લેષસ્તથા કાગર:કામિનીદૂષિતોવુષ્ણજાયકાચૈ

જ્વલરાચારતોરાશિધીજાનમજ્જો,માનહીનોયદીર્ઘોચિદ્દિ:પુમાન્ ॥ ૧ ॥

નઠારા કેશવાળો, લોહ, તાંબુ અને ધનથી લુકત, પરદેશી અને દુઃખી હોય છે.

* આ મનુષ્ય બુદ્ધિહીન, અત્યંત ક્રોધી, હમેશ કૃપણ, દ્રવ્યહીન, સ્વભાવે કડક, કુરૂપવંત, રોગી ને ખેમાન હોય છે.

તૃતીયસ્થાનગત સૂર્યક્રમ.

“ Gain by journeys; firm, steadfast, and fond of science and art.”

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને મુસાફરીથી ધન લાભ આપે છે, તથા દંડ, શાસ્ત્ર ને હુન્નરનો શોખિન, ભાગ્યેજ રહેલાય બદલનાર. જો જળતત્ત્વ કે ચર રાશિમાં સૂર્ય હોય તો ધર્મીજ નાની મુસાફરીઓ કરનાર; જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે દ્વારા હાનિ વા ત્રાસ.

ત્રીજાનો સૂર્ય મનની ઉદારતા, સ્વેચ્છા અભિમાન, ને લોભવૃત્તિ આપે છે. દરેક મગજ શક્તિનાં કામ માટે દંડ, સ્વાશ્રયી, હમેશ વિજયા-કાંક્ષી, મગજ શક્તિદ્વારા કીર્તિ ને માનને ઈચ્છનાર, અને બીજાઓને મગજ શક્તિથી મદદ કરવાને હમેશ ઉત્સુક હોય છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં હર્ષલ શોધક, ગોઠવણ કરનાર, ને મગજશક્તિને સુધારનાર. શનિ સત્તાવંત અને હુકમી, તથા તાબેદારીને માગનાર. ગુરુ ધર્મિષ્ઠ ને યોગી, માયાળુ, મંગળ લડાઇખેર ને કજીયો શોધતું, સગાંના સંબંધથી, મુસાફરીથી, ભાંડુથી ને લખાણ, દસ્તાવેજ કે પાઠોથી આ મહ લાભ ખતાવે છે. કેટલાક વખત પોતે ડરતા હોઇએ અથવા જોનાથી માન મળતું હોય તેવાં સગાંથી પણ સારા છે. તથા અશુભ દ્રષ્ટિમાં અભિમાન, ગર્વ ને લોભ આપે છે. ને ત્રીજાના કસ્ય ઉપર તથા રવિની આગ્રિત રાશિના પ્રમાણમાં બીજાઓને ત્રાસ કરી ખતાવે છે.

પૌર્વાર્થ:—

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને મીઠું ખોલનાર, ધન તથા વાહન-વંત સત્કર્મ કર્તા; આકરવાળો, થોડા ભાઈઓ વાળો, અને બહુ બળવાન હોય છે; પ્રતાપી તથા ભાઈઓ તપે તેવો પરાક્રમી, તીર્થચારી;

* यदाचक्ष्मलानेभवेदाफलावस्तथा ज्ञानहीनोऽथ स्वर्षमुदाम् ॥

सदातंगद्विद्वजस्तगो ब्रह्महीनः कुबेयोगदास्याद्वेदोन्नोदिवासा ॥२॥

સંભ્રામમાં શત્રુક્ષયકર્તા ને રાજ તરફથી સુખી; આ ગ્રહ ભાંડુ નાશ કર્તા, મિત્રોનું કલ્યાણ કરનાર, સ્ત્રી પુત્રાદિકથી યુક્ત, પનાદય, ધીર, સહનશીલ, ધણા ધનનો ભોગવનાર ને નગરજનમાં મુખ્ય હોય છે.

* આ મનુષ્ય એક નામવર, નિરાગી, મીઠું બોલનાર, હમેશ નવીન અને સુંદર સ્ત્રીઓને ભોગવનાર, ઘોડાનો શોખિન, નિશ્ચય ધનાઢય, અને ક્રોધ વિનાનો હોય છે.

અતુર્યસ્થાનગત સૂર્યક્રમ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

" If strong denotes success and fortune at the close of life. "

અતુર્ય સ્થાનમાં રહેલ મૂર્ધ સારો ગણાય છે, ને જો તે બળવાન કે શુભ દષ્ટિ હોય છે તો તે જીંદગીના અંતમાં વિજય અને ધન આપે છે. આ ગ્રહ પિતાને લાભપ્રદ છે; જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તેના ધરમાં બહુ સારો સંચય હોતો નથી.

આ ગ્રહ જીંદગીના છેવટમાં ધન તથા સંપત્તિ આપી મનવાંછનાઓ પૂર્ણ કરે છે; તે ઉચ્ચ ડુળ આપી તેનો અભિમાન કરાવે છે; તે વારસાથી અગર માળાપથી લાભ આપે છે; તથા ગુપ્ત શાસ્ત્ર અને કુદરતની ગુપ્ત ચીજોનો શોધ કરાવે છે.

જો ગુરુ કે શનિથી શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે મીઠકતનો લાભ અથવા વારસાથી ધનલાભ આપે છે, પણ જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો માતા પિતા પૈકી એક યા બે દ્વારા ઉપાધિ કે ત્રાસ, અને જીંદગીમાં વિધો આપે છે. વળી આ ગ્રહ પોતાની પેદાશ અને સ્થિતિ કરતાં ખર્ચ લગાડે પણ કરાવી ને ભારે દેવા માં દોરવે છે. ચોથાનો રવિ માતા પિતા પૈકી એકને અથવા બેને કચયિત્ વહેણાં મારી નાખે છે, અને ધરમાં અથવા પાડોશમાં રહેજ એકાદ વખત અગ્નિભય પણ બનવાવે છે. શુભ દ્રષ્ટિમાં ધર, ગામ, વાહન, મીઠકતથી લાભ અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં દાગિ કે ત્રાસ બનવાવે છે.

* यदासम्पत्तेस्तृतीयदिवसो मेककर्दामैरोगोद्विजोर्दिसखम्

सदाभोदतेरम्यसोमंतिनीभिः सहवासवारोचनाद्वीहिनिःकोवक्षन् ३

પૌર્વાત્ય:—

ચતુર્થ સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને સુખ, વાહન અને ધનથી રહિત, પિતાથી વિરોધી અને પોતાના ઘરમાં નહિ રહેનાર બનાવે છે. આ ગ્રહવાળો અત્યંત શોભાવાળા અધિકારવંત, ખંધુ વિરોધી, પક્ષ રહિત, સંત્રામમાં માનભંગ, નાનાપ્રકારના ધનનો ભોક્તા, વાઘ સંગીત વિગેરેમાં પ્રીતિવંત, રાજ્યપ્રીય, ખડુ ધનવાન ને રણવીર હોય છે.

* આ ગ્રહ મનુષ્યને સુખની ખામીવાળો, સંશયાત્મક, હમેશ દુઃખી, મક્કિન ચહેરાવાળો, વેશ્યા ભોગી, ખડુ શત્રુવંત અને બેભાન કૃપા કરનાર બનાવે છે.

પંચમ સ્થાનગત મૂર્યકળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“If well aspected, gain by ventures & denies children if weak.”

પંચમ સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય જલતત્ત્વરાશિ સિવાયની રાશિમાં હોય છે તો મનુષ્યને સંતાનમાં વિરોધ નાંખે છે, ને કદાપિ સંતાનહોય છે તો તે નિર્બળ અને માંદલાં હોય છે, અથવા ધણુંકરીને મરી જાય છે; પણ જો તે સ્થાનમાં ચંદ્ર, ગુરુ કે શુક્ર હોય અથવા સૂર્યના ઉપર લાભદષ્ટિ હોય તો તેમ થતું નથી. આ ગ્રહને વૈભવમાં અને સ્ત્રીઓની સોજતમાં આનંદ અપાવે છે, તથા છૂટથી પૈસા ખર્ચાવે છે; જો શુભ દષ્ટિ હોય છે તો સાહસ ને સદ્ગાથી કે જોખમના ધંધાથી ધન લાભ આપે છે; તથા છોકરાં, વૈભવ, કમ્પની, અને આગતા સ્વાગતાદ્વારા ધનલાભ કરે છે. આગ્રહ રનેહ સંબંધ અને પ્રથમના પ્યાર માટે સારો તથા કીર્તિભરેલો છે. છોકરાંને રોધ કરે છે અથવા તેમના જન્મ વખતે ઉપાધિ લાવે છે. જો સૂર્ય અશુભ દષ્ટિ હોય છે તો તે ધણો ખરાબ છે, અને સદ્ગાથી અથવા સાહસથી મોટી હાનિ ભોગવાવે છે; અને લગ્નપૂર્વના રનેહ સંબંધમાં અદેખાઈ અને અભિમાનને કીધે ઉપાધિ લાવે છે; હશંલ અને

* यदाभावरारागःसम्श्लेष्ट सुखीनोद्दिशंसःपरेक्षानकःस्यात् ॥

सदास्फानचित्तोद्यवेदपारतोवा तथाजायतेवेसुखीहिर्जगर्दः ॥ ४ ॥

મંગળથી પીડિત હોય છે તો તે શોકપરિણામી પ્રેમ સંબંધના અનુભવો કરાવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને થોડાં સંતાનવાળો, દેવી અગર શિવભક્તિ દુષ્કર્મ કર્તા, ધનહીન ને બ્રાંતચિત્ત બનાવે છે

આ ગ્રહ પ્રથમ સંતાનને સંતાપ કરાવે છે, અને કુશાગ્રમતિ, મંત્ર-વિદ્યા, પ્રપંચી બુદ્ધિ, કુક્ષિ વ્યાધિ, સંચય કરનાર, પ્રમાદી, ખાલ્યાવસ્થામાં દુઃખી, ને યૌવનમાં ધનરહિત તથા વ્યાધિયુક્ત, એકાદ પુત્રથી સુખી, ચપળ, બુદ્ધિવંત, વિદ્યાસી, દૂર કર્મ કરનાર ને કુચિત્ત હોય છે.

x આ ગ્રહ મનુષ્યને માનહીન, મૂર્ખ, થોડા પુત્રવાળો, રાગી, ક્રોધી અને ધર્મકાર્યમાં હમેશાં વિરોધી હોય છે.

પષ્ટમ સ્થાનગત સૂર્યકળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Ill health & head troubles if afflicted ”

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય ને પીડિત હોય છે, તો ખરાબ તખ્તીઅત રાખે છે, તેની માંદગી ધણી લાંબી ને કંટાળા ભરેલી હોય છે; પશુ ને રવિ સ્થિર રાશિમાં હોય છે તો તે બ્રોનકાષ્ટીસ, કંઠમાળ, ડીપથેરીયા, શ્વાસ, પથરી કે છાતીનું દરદ, ને લીંચણ તથા પીઠ નખળા કરે છે; દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં, ક્ષય રોગનો ભય, (મુખ્યત્વે મીનમાં કે કન્યામાં) અને શ્વાસ નલિકામાં અવરોધ કરે છે; ચર રાશિમાં, લીવર પીડા, નખળાઈ, નખળી છાતી કે પેટ, અપચો ને સંધિવાયુ કરે છે; ધણું કરીને કાયમની કંઈ પણ ખીભારી થાય છે.

છઠ્ઠાના સૂર્યને લીધે જીવન શક્તિ ધણીજ ઓછી હોય છે, પશુ ને તે અશુભ દષ્ટિમાં હોતો નથી તો મનુષ્ય પોતાની તખ્તીયત પ્રથમથી કેમ જાળવવી તે સારી રીતે જાણે છે; ને શનિ કે હર્શલ પીડિત હોય છે તો તેનું શરીર નખળું હોય છે, ને તેથી જલદીથી આરામ થવાની શક્તિ કમી હોય છે.

x બહુજ્ઞાનેષદાસમ્મશ્લેષ્ટસ્તદા માનવોમાનહીનઃસદાજાહિલઃ ॥

સ્વસ્પસંગપ્રજશ્રીર્યચિન્તાધિયુગ્ ગુસ્સરોધર્મકાર્યસદાકાહિલઃ ॥૫॥

જો મંગળ કે ગુરૂની શુભ દષ્ટિમાં હોય છે તો તે તખીયત માટે સારો છે, ને વૈદકીય ધંધાને લગતાં સારાં કાર્યો કરાવે છે. જો બીજાની નોકરીમાં હોય છે તો તે સારું પ્રોમોશન અને તે દ્વારા લાભ મેળવે છે, છતાં તે નોકરી બીજા ઉપર પરોપકાર થઈ શકે તેવી તથા ઉમદા હોય છે.

પૌર્વાત્ય:—

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને નિરંતર સુખી, શત્રુહર્તા, પરાક્રમી, સુંદર વાહનવંત અને રાજાનો મંત્રી બનાવે છે. આ ગ્રહ રાજ્ય અથવા મિત્ર નિમિત્ત ધનક્ષય, પ્રયાણમાં કે યાત્રામાં ચોરબીતિ અથવા મુશાળ પક્ષથી દુઃખી અથવા વાહનપરની પડી જવાથી કે શિંગડાની પીડા કરાવે છે. આ પુરુષ યોગશીલ, પોતાના મનુષ્યનું કલ્યાણ કરનાર, જ્ઞાતિ વર્ગમાં કલેશી કુશાંગ, ઘેર રહેનાર, કર્મપૂજ્ય, ને દદાંગ હોય છે.

÷ આ મનુષ્ય બહુજ ધનવાન, રૂપવાન, ઓછું ખોલનાર, મુશાળથી સુખી, નિરોગી ને શત્રુજીત હોય છે.

સપ્તમ સ્થાનગત સૂર્યકુળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ If un-afflicted, domestic felicity. ”

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય જો પીડિત હોતો નથી તો સંસારી સુખ ને પીડિત હોય છે તો વિપરીત પરિણામ બતાવે છે; આ ગ્રહ અભિમાની, ગંભીર તથા માનવંત ધણી કે ધણીયાણી બાપે છે; તોપણ તે ઉદાર અને સુશીલ હોય છે. ધંધા અને ભાગીદારીને માટે આ ગ્રહ સારો છે, પણ ધણું ખર્ચ સૂર્યની દ્રષ્ટિ અને આશ્રિત રાશિના પ્રમાણમાં કુળ હોય છે. તે લગ્નદ્વારા વિજય સૂચવે છે. સ્ત્રીઓની કુંડળામાં જો રવિ પોતાની આશ્રિત રાશિ છોડતા પહેલાં બીજા ગ્રહ સાથે એસપેક્ટ કરતો નથી તો ખાસ મહત્વનો ગણાતો નથી સાતમાનો રવિ મધ્યાવસ્થામાં લગ્ન કરાવે છે ને ત્યારબાદ સુખી કરે છે; પણ જો સૂર્ય બહુ પીડિત હોય છે તો તે લગ્નમાં બહુજ વિઘ્ન ને અડચણો બતાવે છે; ધણી

÷ ચદામર્જલાનેભવેદાકતાઓ જહીલોગની સ્વરોહં અવાચ: ॥

સદામાવુપક્ષોદ્ધતસ્વાચલકિંચ નીતોગોમરઃ શત્રુમર્દીતવાસ્વાત્ ॥ ૬ ॥

કાયમના સંબંધો આ ગ્રહથી બંધાય છે; ને ચંદ્ર કે ગુરૂની શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો બહુ સંસારી સુખ મળે છે, પણ અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો પીડનાર ગ્રહાશ્રિત રાશિ અને સ્થાનના પ્રમાણમાં ઉપાધિગ્રહ હોય છે. આ ગ્રહ વિશેષમાં જો સાતમે બીજો ગ્રહ હોતો નથી ને પોતે સ્વામિ હોય છે તો કાર્ટના કામકામોમાં, સહીયારા ધંધામાં અને બીજા જોડાણના કાર્યોમાં ધણું કરીને વિજય તથા લાભ બતાવે છે; અશુભ દ્રષ્ટિમાં તે તે કાર્યોમાં ત્રાસ અને હાનિ બતાવે છે અને આથી શત્રુઓ પણ ન્યાય અને સત્યની ખાતર સત્તાવંત છતાં પ્રમાણિકપણાથી ને ઉત્તમ રીતે લડનાર હોય છે. સમાધાન અને પંચના નિરાકરણથી લાભ વધારે મળે છે.

પૌર્વાત્ય:—

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને લક્ષ્મીડીન, કુરૂપ, બય તથા રાગથી પીડિત, અસત્ય વાદી અને રાજ્યકોપથી દુઃખી બનાવે છે. આ ગ્રહ સ્ત્રીકલેશ, સંતાનચિંતા, મનોરથના અક્ષાલે ઉદ્વેગ, વેચવા લેવામાં રહેજ લાભ તથા શત્રુની પ્રતિસ્પર્ધા વડે નિદ્રાનો ભંગ કરે છે. આ પુરૂષ સ્ત્રી વિદ્વાસી, દુઃખી, ચંચળ, પાપી, કપિલ નયન ને પીળા કંથવાળા તથા કદરૂપ હોય છે.

*આ મનુષ્ય ધણી ચિંતાથી વ્યાકુળ ચિત્તવાળો, કામી, દુર્બળ સ્ત્રીવાળો, બહુ બોલકણો અને સંગ્રામમાં વિજયી હોય છે.

અષ્ટમ સ્થાનગત સૂર્યકળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Extravagance on the part of husband or wife & if afflicted danger of a violent or sudden death.”

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને જો બળવાન હોય છે તો તે લગ્નથી, વીલથી, ટ્રસ્ટથી કે મરનારની મીલકત કે વારસાથી લાભ મેળવે છે, ને જો નિર્બલી હોય છે તો તે લાભ થોડા પ્રમાણમાં હોય છે.

આ ગ્રહ મધ્યાવસ્થામાં દુઃખી કરે છે, ને પાપ ગ્રહની અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે મરણનો કે ઘાતનો ભય બતાવે છે; ને જો શુભ દ્રષ્ટિમાં

* જ્ઞાસમ્પાલેટઃસ્મરસ્થાનગમિન્તયા વ્યાકુલોનામલેકામુકઃ ॥

જ્ઞાસમ્પાલેટઃસ્મરસ્થાનગમિન્તયા વ્યાકુલોનામલેકામુકઃ ॥ ૭ ॥

હોય છે તો જીંદગી લખાય છે, અને જીવન શક્તિ વધે છે. આ ગ્રહ હૃદય ઉપર અસર કરે છે, ને કાષ્ઠ પશુ વંશ પરંપરાગત રોગના કારણે અથવા શરીરની નબળાઈ તથા આત્મભોગ કે પરાક્રમીકાર્યના કારણે તેમનું મરણ માનવંત હોય છે.

જો ચંદ્રની અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો આંખોની પીડા થાય છે, અને પાપ ગ્રહ ગોચરમાં હોય છે તો તખીયતનો ખીગાડ થાય છે. જો સૂર્ય ત્યાં બહુ પીડિત હોય છે, તો પિતાનું ને સ્ત્રીની કુંડળીમાંથી જીવનું અકાળ મરણ ઉત્પન્ન કરે છે; પણ જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે બન્ને કેશમાં ધન મળે છે.

પૌર્વાત્ય:—

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને મંદ નેત્રવાળો, બહુ શત્રુવંત, બુદ્ધિહીન, ક્રોધી, થોડો ધનવાન અને કૃશાંગ બનાવે છે.

આ ગ્રહ અતિ ધૂર્તતા, અભક્ત્ય ભોજન, વિદેશી સ્ત્રી કે ગણિકા સંગ ચોરી અથવા આળસથી ધન ક્ષય, અને ઉગ્ર ગુણ પીડા આપે છે, ને તે પુરૂષ ચંચળ, ત્યાગી, સત્સંગી, સર્વદા રોગી, ખોટું બહુ બોલનાર, બાગ્યડીન, શીલ રહિત, નીચ સેવા કરનાર ને પ્રવાસી હોય છે.

* આ મનુષ્ય પરદેશી અને વિદેશમાં ભૂખ તથ્યા ને સહન કરવાથી દુઃખી, હમેશ ઉદ્વેગ રહિત, નિર્જળ અને હમેશાં અમણુ કર્યાંજ કરે છે.

નવમ સ્થાનગત સૂર્યકુંળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ If un-afflicted, successful long journeys”.

નવમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય જો પીડિત હોતો નથી તો મનુષ્યને સાંખી ને વિજયી સફરો કરાવે છે; તથા તે દૃઢ, પ્રમાણિક, માનવંત અને ખીજના સંસર્ગમાં સીધે રસ્તે ચાલનાર હોય છે, પણ જો પીડિત હોય છે તો તેમ થવું નથી.

* यदासम्बलेदोमवेमौतखाने बुद्धाफिदिमेषुनृषपीडितोहि ॥

सदोयोगहीनोमहाकागरः स्वीयदेशविहायान्यदेशादम स्वात् ॥ ८ ॥

આ ગ્રહ જલતત્વ રાશિમાં દરિયાઇ સફરો કરાવે છે; શાસ્ત્રીય અગાધ શોધ ખોળ કરાવે છે, અને દેવાલય તથા કાયદાના લગતાં કાર્યોમાં વિજય, પરદેશમાં વિજય, લાભ અને રહેઠાણ પશુ કરાવે છે. મુસાફરી દ્વારા સંસારી વ્યવહાર સંબંધદ્વારા લાભ આપે છે. આ ગ્રહવાળો મનુષ્ય કવચિત્ ધૈર્યની ખાખતોમાં અભિમાની અને હૃદયપારનો વિશ્વાસુ થઈ જાય છે. નવમા ધરનીx ખાખતો દ્વારા ચઢતી પશુ થાય છે.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં મંગળ કે હર્ષલથી, ધર્મમાં ગાંડા જેવો અથવા હૃદયપારનો વિશ્વાસુ, અને પરદેશમાં કાયદાની ઉપાધિયો અને ત્રાસ; ગુરૂથી, કપટી વલણ ને ધાર્મિક ખાખતમાં મધ્યમ; શનિથી, કઠોર અને દૃઢમન, તથા ખોટા અભિમાનથી જીંદગીમાં વિધ્નો. મંગળથી—શુભ દ્રષ્ટિમાં, દેશાભિમાન, ન્યાયનું દૃઢતાથી રક્ષણ ને ધર્મની ખાખતમાં ખોલવા બેસતાં ચીઢાયેલ. ગુરૂથી—અધ્યાત્મજ્ઞાન અને ધર્મ સંબંધી શુદ્ધ મન. શનિથી—દૃઢ મન અને જોખમનાં કાર્યોનો ખોજો.

પૌર્વાર્થ:—

નવમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને ધર્મ કર્મમાં પ્રીતિવંત, સદ્-શુદ્ધિવાળો, સદા પુત્ર મિત્ર સુખથી યુક્ત અને માતાના વર્ગમાં વિરાધી બનાવે છે. આ ગ્રહ અનિચ્છાથી પશુ ધર્મ ક્રિયામાં શ્રેષ્ઠતા આપે છે, ને તેથી પૂજ્યપદ અથવા દાંભિકપણથી લોકમાન્ય થાય છે, તથા ભાંડુસુખની ખામી, ને પરદ્રોહી વશાત્ ચિંતા રહિત, સત્યવાદી, સારા કેશવાળો, કુળનું કલ્યાણ કર્તા, દેવ બ્રાહ્મણપર પ્રીતિવંત, પ્રથમાવસ્થા રોગી, યુવામાં ધર્મવંત ને ધનાઢ્ય તથા દીર્ઘ જીવી હોય છે.

* આ મનુષ્ય પ્રસિદ્ધ, સુખી, ખીજના ધનથી સુખી, દેવભક્તિમાં મુસાળથી દુઃખી, ને મેષ રાશિનો હોય તો ધનવાન હોય છે.

* યદા રવૌ વેષજ્ઞાને પ્રસિદ્ધઃ મુક્તીમાનવશ્ચાન્યવિત્તૈરલંકૃતોમતે ॥

ચિત્રવૃંદૈર્યુતોમાનૃપક્ષાત્સુલ્લો નો જનાઢ્યોયવાજાયતે લોચનઃ ॥ ૧ ॥

x જુઓ પૃ ૬૭

દશમ સ્થાનગત સૂર્યકળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Honor and preferment; success in life & the acquisition of riches.”

દશમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય પીડિત હોતો નથી તો ખાસ કરીને મનુષ્યને માનવંત ને ઇન્કાબવાળો બનાવે છે, તથા જીંદગીમાં વિજય અને ધન સંચય આપી ભાગ્યવંત બનાવે છે. આ મનુષ્ય રાજ્યાધિકારી ધણું ખર્ચે હોય છે. આ ગ્રહ નીતિનું વંશથી ઉતરેલ વલણ અને સત્તાવાળા તથા મહાન પુરોની કૃપા આપે છે. મધ્યાવસ્થામાં ધન લાભ ને ભઃઘોષ, જીવનનાં ન્યાયા સાધનો અને સ્વતંત્ર થવાની શક્તિ, અને પોતે પસંદ કરેલ ધંધા કે વ્યાપારમાં વિજય આપે છે. જો અશુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો ગુણાભિમાન કરતાં કુણાભિમાન વધારે આપે છે, ને શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો સત્તા અને જીંદગીમાં નિરંતર વિજય આપે છે. આ ગ્રહ વળી દુરટ (વિશ્વાસ) ની જગો અથવા માન કે જોખમદારીની ઉપયોગી જગો ભોગવાવે છે; કે જે સૂર્યાશ્રિત રાશિ ને દ્રષ્ટિમાંના પ્રમાણમાં રહે છે, અથવા જતી રહે છે. આ ગ્રહ જીવન શક્તિ, સરકારી નોકરી ને કુળની સ્થિતિ માટે સારો છે. આ ગ્રહ જો શુભ ગ્રહની શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ધણા માન ઇન્કાબ અપાવી શકે છે, ને સંપૂર્ણ રાજ્ય સુખ પ્રાપ્ત કરાવે છે; તથા માતા પિતા પૈરાનો વારસો પણ મેળવાવે છે; જો પીડિત હોય છે તો તે અપકીર્તિ આપી કંઈકિત જીંદગી કરે છે.

પૌર્વાત્ય:—

દશમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને સદ્ગુણિવંત, ધનથી ને વાહનથી યુક્ત, રાજ્ય કૃપાવંત, પુત્રથી સુખી, અને સાધુઓ ઉપર ઉપકાર કરનાર બનાવે છે. આ ગ્રહ માતા પીડા કે કલેશ અને રાજ્ય તુલ્ય પરાક્રમ, સિદ્ધિ, તથા મિત્ર પુત્ર સ્ત્રીઆદિકથી શોક આપે છે. આ પુરુષ ગુણવંત, સુખી, દાતા, અભિમાની, નૃસ ગીતગીતિવંત, રાજ્યથી પૂજ્યેલ ને ઉચ્ચમાં રાગી હોય છે.

* આ મનુષ્ય ધનાઢય, સુશીલ, માનવંત હમેશ આનંદી, બહુ ધોડાવાળો, નામાંકિત ને કળાથી કામ કરનાર હોય છે, ને જે તુલારાશિ-માં હોય છે તે પિતા સુખ કમી આપે છે.

એકાદશ સ્થાનગત મૂર્ધ્ન કુળ.

પાશ્ચિમાત્ય:-

“ If strong, firm, faithful & helping friends..”

અગ્નીઆરમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય જે બળવાન હોય છે, તે તે સારા, દઢ, વિશ્વાસુ અને મદદગાર મિત્રો મેળવે છે, તથા સત્તાવાન હોવાથી તેઓ દ્વાન લાભ થાય છે; પણ જે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તે તેઓ બોગવંત અને ત્રાસજનક નિવરે છે.

આ ગ્રહ અહીં સારો ગણાય છે, ને તેથી ધરડાં માણસની, ઉપરીની, સત્તાવાળાની, શેઠ લોકોની અને પોતાનાથી ચઢતાની સારી લાગણી હોય છે, કે જે દ્વારા લાભ થાય છે ને ધધો વધે છે, ને ધધામાં કે જાહેર કામોમાં કીર્તિ અને માન મેળવી શકે છે.

લોભ, ઉપરી તથા સારાં કપડાં ને રીતરીવાજ માટે માન ધરાવે છે. મિત્રોદ્વારા માન ને કીર્તિ તથા પ્રખ્યાત પુરોનોની ઝોળખાણ મેળવે છે. જે શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તે આશાઓ અને તૃષ્ણાઓ ફળીભૂત થાય તેવી હોય છે. આ ગ્રહ જેખમદારી ભરેલાં સ્થાન ને જાહેર જગો બોગવવાને સંપૂર્ણ લાયકી, વફાદાર મન, સ્વમાન ને લાયકીપણાની બુદ્ધિ, તથા મધ્યાવસ્થા અગર તે પડીથી વિનય આપે છે. મિત્રો ધણા ઉત્તમ કુળના તથા સત્તાવાન ને ધનાઢય હોય છે કે જેઓ આકૃતિમાં જોઈતી મદદ કરી ઉંચે ચઢાવે છે.

પૌર્વાત્ય:-

અગ્નીઆરમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને સંગીતમાં પ્રીતિવાળો, સફર્મ કરનાર, યશસ્વી, ધનાઢય અને રાજ્યથી હમેશાં લાભ મેળવનાર

* રવોશાહજાનેધનાહયોવકોરસ્તદામોદતેવાજિદૃદ્રૈઃસુધીષ ॥

મહીપામ્તિકીનેકકિદામુક્તીકો જમીકેપિતુઃસૌમ્યમહપમવેદૈ ॥૧૦॥

બનાવે છે. આ ગ્રહ રાજદ્વારથી દ્રવ્ય પ્રાપ્તિ, માન, અધિકાર, વાહન વિગેરેની સંપદા, શત્રુઓને બાળનાર પ્રતાપ, ને સંતાન કષ્ટ આપે છે. આ પુરૂષ ધનાઢ્ય, રાજ્ય નોકરી કરનાર, ભોગ રહિત, ગુણ્ય બળનાર, કૃષાંગ, સ્ત્રીઓના ચિત્તને હણનાર, ચપળ, ને જ્ઞાતિ વિરોધી હોય છે.

* આ મનુષ્ય ધનવાન, રૂપવાન, નોકર ચાકર ને સુંદર સ્ત્રી ને સુંદર મકાનવાળો, સાઈ ખાનાર, મંત્રીયુક્ત, સંગીત પ્રીય અને સુંદર નેત્ર વાળો હોય છે.

દ્વાદશ સ્થાનમાં સૂર્યકું.

પાશ્ચિમાય:—

“ If un-afflicted, success in life. ”

બારમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને જીંદગીમાં વિજય આપે છે; ને જો ધણે પીડિત હોય છે તો તે અધીખાનાનો ભય અથવા સત્તાધારી ગુમ શત્રુઓ આપે છે.

આ ગ્રહ મનુષ્યની પોતાની ઓછામાં ઓછી ૬ જીંદગી ગુમતામાં રાખી કમનશીબવંત રાખે છે, પણ તે કમનશીબ ને દીલગીરીઓદ્વારા આ મનુષ્ય પોતાના બળથી ધણી ઉચ્ચ રિચ્છિએ ચઢે છે; તેને અધ્યાત્મિક ને ગુઢ શાસ્ત્રો તરફતું વલણ હોય છે, ને માતા પિતાથી કવચિત છુટા પડે છે; પણ જો મંગળ, શનિ કે હર્ષલથી પીડિત હોય છે તો આખી જીંદગી દીલગીરી અને દુઃખથી ભરેલ હોય છે; ને ગુરૂ કે શનિથી શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો પરોપકારી ને સહનશીલ હોય છે. નીચેની રાશિમાં સૂર્ય નીચે મુજબ પરિણામ બતાવે છે.

મેષ—સત્તાધિકારીઓદ્વારા ઉપાધિ ને શોક પરિણામ.

વૃષ—ગૃમશાસ્ત્રજ્ઞાન ને આડે રસ્તે શત્રુદ્વારા લાભ.

મિથુન—સગાંથી અને મુસાફરીમાં કમનશીબ.

કર્ક—ગૃમશાસ્ત્રના અભ્યાસનો ખાસ શોખ.

* यदायाफित्तत्त्वानेभवेत्सम्पत्तेः सुवेपोधनीबाहनाढयोऽल्पशीलः ॥

सुवोचःशुभौकाःसिवाहीसकाहीसविर्गोतगावेसुनेत्रोऽपिचिर्दार ॥११॥

સિંહ—ગુપ્ત બ્યભિચાર અને પ્રતિજ્ઞાતિદ્વારા ઉપાધિ.

કન્યા—યોગજ્ઞાન ને મેજીકનો શોખ.

તુલા—દુઃખજનક વિયોગ, ને કીર્તિભંગ.

વૃશ્ચિક—સત્તાવાન્ શત્રુઓ, લાંબી સફરો ને શોક પરિણામી અંત.

ધન—સ્નેહીઓના મરણનો શોક ને શત્રુઓ.

મકર—ધનમાં તથા પ્રેમ સંબંધમાં કમનસીબ.

કુંભ—ગુપ્તશાસ્ત્રનો શોખ; ઉંડું અંતર્જ્ઞાન ને માહિતી.

મીન—વિચિત્ર શત્રુઓ ને ધાર્મિક મન.

જો ચંદ્રથી પીડિત હોતો નથી તો આ મહાધુપાપણામાંથી નીકળી જીંદગીનો છેવટ વિજયી ને ભાગ્યવંત બનાવે છે, પણ ખારમા સૂર્યવાળા પણાખરા વિચિત્ર મગજના હોય છે.

પૌર્વાર્ત્ય:—

ખારમા સ્થાનમાં રહેલ સૂર્ય મનુષ્યને નેત્રનેજની ખામીવાળો, પિતા વિરોધી, તથા લોક વિરોધી બનાવે છે. આ મહા પિતાપીડા, સંત્રામમાં પક્ષનો નાશ, પરદેશમાં હાનિ વા કલેશ, ને દેહ દુઃખ આપે છે; તથા આ પુરુષ જડબુદ્ધિ, બ્યભિચારી, પક્ષિવર્ગનો સંહાર કરનાર, દુષ્ટ ચિત્તવાળો, કુરુપ, રાજ્યના ધનથી યુક્ત, જનવિરોધી, બંધમાં રોગી ને કૃશાંગ હોય છે.

* આ મનુષ્યને બન્ને નેત્રોમાં હમેશ પીડા અથવા નેત્રનેજ કમી, મોટા ખમ્મનાને પણ ખર્ચી નાંખનાર, સુંદર ધર્મવાળા દુષ્ટ આદમીની હમેશ રક્ષા કરનાર અને હમેશ રોગથી પીડિત હોય છે.

સારાંશ.

દ્વાદશસ્થાનમત રવિકુંજ.

સ્થાન—

૧-૬૬, ઉદાર, અભિમાની, ન્યાયી, પ્રમાણિક ને હલકાં કૃત્યોને

ધિક્કારનાર, પિત્તપ્રકૃતિ, તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ, નેત્રરોગી અને પ્રવાસી.

* ચંદ્રાક્ષરોનેમહેસ્વરશ્લેષ્ટ સ્વરાક્ષરોનિર્માણીનોમર:સ્વાત્ ॥

મહાસ્વરક: સત્ક્રિયોવાસરાસપનાદ: સદા પીઠવતેઽન્નેવુરોગે: ॥ ૧૨ ॥

૨-ઉદાર, ઉડાઉખર્ચ ને દ્રવ્યની ખેદરકારી રાખનાર, ગુરુ શુભ દ્રષ્ટિથી ધનાઢય; (૨૫) વર્ષે રાજ્યભય, મુખરોગી.

૩-દૃઢ, સ્થિર, શાસ્ત્ર શોખિન, નાની મુસાફરીઓ અને સગાંથી કે લખાણથી સુખી.

૪-સૂર્ય ખલવાન હોય છે તો છેલ્લી જીંદગી સુખી, ને પિતાને સુખ તથા લાભ, (૩૨) વર્ષે ભાગ્યોદય, દરિદ્ર, ને પેટનો રોગ.

૫-વૈભવ, સદ્ગતિ, સાહસ ને સરતોથી સારો, સ્ત્રી તરફનું વ્યય, જલ રાશિમાં સંતાન સુખ, નહીંતર સંતાન સુખની ખામી; ખુદ્ધિવંત; અહપ પ્રજા.

૬-રવિ પીડિત હોય છે તો ઘણી ને લાંબી માંદગીઓ, ને નોકર ચાકરથી ત્રાસ કે હાનિ, શત્રુ વૃદ્ધિ; (૨૦) વર્ષે નેત્રરોગી.

૭-ઘણી કે ઘણીઆણી અભિમાની, ધંધા ને ભાગીદારી માટે સારો, ખે લગ્ન, સ્ત્રીદ્વેષ, પ્રવાસ, મોટપણમાં વિવાહ.

૮-ઘણી કે ઘણીઆણી બહુ ખર્ચાળ, રવિ પીડિત હોય છે તો જીવભી મરણ, ને વીલ કે વારસાથી હાનિ; અહપ પુત્ર, (૧૦) વર્ષે માથામાં ધા.

૯-દૃઢ, ધાર્મિક, પ્રવાસી, ન્યાયી, પ્રમાણિક, દરીઆઈ સફરો; સૂર્ય ભક્ત, ભાગ્યવંત, પિતાદ્વેષી.

૧૦-માન ને આખર, જીંદગીમાં વિજય ને ધન સંચય; [૧૮] વર્ષે વિધાધિકાર, પ્રખ્યાત, રાજ્યપ્રીય; સત્કર્મ કરનાર.

૧૧-સૂર્ય ખળવાન હોય છે તો દૃઢ, વિશ્વાસુ ને મદદગાર મિત્રો; ધનધાન્યવાન.

૧૨-જીંદગીમાં વિજય, ને રવિ બહુ પીડિત હોય છે તો કેદખાનાનો કે ફેજાદારીનો ભય, (૩૬) વર્ષે ગુહમ રોગી; અપાત્ર વ્યય કરનાર ને શમ્યાદિ સુખ ભોગવનાર.

---

* શુભકળને શુભ દૃષ્ટિમાં શુભ, અને અશુભ દૃષ્ટિમાં શુભને અશુભ તથા અશુભને વધારે અશુભ બનાવે છે.

परिच्छेदः २९.

Chapter XXIX.

દ્વાદશસ્થાન ગત મંગળ ફળ.

Mars in Twelve Houses.

પ્રથમ સ્થાન ગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Brave, rash, & greatly daring. ”

પહેલા સ્થાનમાં અગ્નિ તત્વ રાશિમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને હિમ્મતવાન, દઢ, ખતીલો, મજબૂત મનનો, ઉદાર, ક્રોધી અને અભિમાની બનાવે છે; પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં લોભી, સ્વાર્થી, ઝેરીલો સાવધ, સ્ત્રીઓનો શોષિન, તકરારી, ને દારૂનો શોષિન; વાયુ તત્વ રાશિમાં મુસાફરીનો તથા ફેરફારનો શોષિન, ખતીલો પણ ભાગ્ય વિનાનો; જ્વોતત્વ રાશિમાં, સારો ખલાસી, છતાં બહુજ દારૂડીઓ અને સ્ત્રીઓનો શોષિન, (મુખ્યત્વે જો કર્ક કે મીનનો હોય છે તો).

ધણ્યું ખર્ચ મંગળનો સ્વભાવ હિમ્મતવાન, નિરંકુશ, સ્વતંત્ર, સાહસી, મજબૂત, દુરાગ્રહી, ઉંચે ચઢવાની ઇચ્છાવાળો ને લોભી હોય છે; આ પુરુષને ધણ્યું કરીને મુખ ઉપર તિલ અથવા ચિન્હ હોય છે; તથા જ્યારે આવેશમાં આવી જાય છે ત્યારે વારંવાર સાહસિક કાર્યોમાં ઝંપલાવે છે, અને જો ચંદ્ર કે રવિની અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો શારીરિક ગંભીર પીડા ભોગવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

પહેલા સ્થાનમાં પડેલ મંગલ મનુષ્યને બુદ્ધિભ્રમ, શરીરે ઘાત પાતાદિ કષ્ટ, ભારે હઠ, અને ગમન અને આગમન રૂપ ભ્રમણ આપે છે; લગ્નમાં રહેલ મંગલ કાન્ટ પાપાણુ અને લોહાદિકથી પીડા, સ્ત્રી સંતાન નાશ, મસ્તક ને નેત્ર પીડા, અને કાર્ય સિદ્ધિમાં હમેશ વિધ્નો કર્તા છે. આ ગ્રહ બાહ્યાવસ્થામાં પેટ અને દાંતનો રોગી, ફુલ બુદ્ધિવાળો; કૃશાંગ, પાપી, તામ્રરંગી, ચપળચિત્ત, નીચ સેવા કરનાર ને સુખહીન બનાવે છે.

* આ મનુષ્ય શત્રુઓ અને પોતાના શેઠ સાથે ટંટા કરનાર, ભારે

*यदिमवतिमिरीसोदग्गःखिश्मनाकस्यानुचिरप्रभवरोगेःपोडितोमुक्किसअ॥
लकलजनचिरोधी हासिको कागरोना मनुषिल्लुचियोगीदारपुत्रैर्हमेतः ॥१॥

રાગથી રાગી, હમેશ દુઃખી, દરેક સાથે વિરોધી, કૃષાંગ ને સ્ત્રી પુત્ર ને કુટુંબીઓથી વિયોગી હોય છે.

દ્વિતીય સ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ A spend-thrift, & heavy losses if ill-aspected.”

ખીજન સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને ઉડાઉ બનાવે છે, અને જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ભારે નુકશાની, ધનમાં બેદરકારી અને હદપારની ઉદારતા સૂચવે છે. આ ગ્રહ અચાનક અને ભારે નુકશાનના સંભવો બતલાવે છે; તથા વિના વિચારે અને કારણે, સદામાં અને જોખમનાં કાર્યમાં પ્રવેશ કરાવે છે, કે જ્યાં તેને મોટી અચાનક હાનિ થાય છે, ને પાછળથી પસ્તામણ ભોગવવી પડે છે.

ખીજનો મંગળ જીવસાથી અને દંત્રતાથી નીચેની બાબતોથી ધન પેદા કરાવે છે: એનજીઅરીંગ, સાંચાકામ, દોર સંબંધી ધંધા, પોષણના કામકાજ, ખેતીના કામનાં સાધનનો સંચય, લાકડાં, કામસા, સ્વેષ્ટ, લોદું, પોલાદ, દવાના પ્રવાહી, કેમીકલ, ખાણ, આરોગ્યતાના કામકાજ, સરજરી, સોજજર, અથવા ખલાસી; જો શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે વારસાથી કે લગ્નથી ધન આપે છે; જો સારી રીતે મંગળ બળવાન હોય છે તો તે પુરૂષને રહેલાઈથી ધન પેદા કરાવે છે, પણ તેને ઉદારતાથી ખર્ચાવી દે છે. જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો હદપારની ઉદારતા, ખર્ચ અને ઉડાઉપણાથી ધનની હાનિ બતલાવે છે, ને ધનમાં ઘણી ચિંતા કરાવે છે, તથા કવચિત્ દેવાળવાની અણિ ઉપર લાવે છે; શનિથી, સખ્ત ગરીબાઈ અને ધન પેદા કરવામાં ઉપાધિઓ; હર્ષદયી, વિચિત્ર અને અચાનક હાનિ; જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે પૈસાને માટે સારો છે, કારણ કે તે લોભી વૃત્તિને વધારે છે.

પૌર્વાત્ય:—

ખીજન સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને નિર્ધનતા, કુષ્ટ પુરૂષોનો આશ્રય, કુષ્ટબુદ્ધિ, ને હયાહીનતા આપે છે, આ ગ્રહ ખીજે હોવાથી કુટુંબ

અને ધન હોય છે છતાં તે નહીં જેવાં ગણાય છે, કારણ કે તે બન્ને નો નાશ થાય છે. જેમ વાંદરાના કંઠમાં હાર હોય છે ને તેનું રક્ષણ કરી શકતો નથી, તેમ તે ધનનું રક્ષણ થતું નથી, ને કુટુંબ ઉપયોગમાં પણ આવતું નથી. તેના સન્મુખ વાદમાં કાંઈ ટકી શકતો નથી; વળી આ પુરૂષ પ્રવાસી, ધાતુવાદી, દેવાદાર, દૂત રમનાર, સહનશીલ, ખેતીમાં સમર્થ, ને કૃશાંગ હોય છે.

* આ મનુષ્ય ખેલાન, પુત્ર સ્ત્રી ધન અને સુખથી રહિત, લડાઈ કરવામાં શરીર, ચિંતાતુર, કુરૂપ, શક્તિહીન, દયાહીન ને કર્નદાર હમેશ હોય છે.

ત્રીતીયસ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Danger in travelling by rail; disputes and losses through neighbours & brethren”.

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ રેલ્વે અગર ગાડીઓની મુશાફરીમાં ભય બતલાવે છે, અને પાડોશી તથા સગાંથી તકરાર કરાવે છે; લખાણ, દસ્તાવેજ અને સહીઓથી હાનિ વા ત્રાસના પ્રસંગો લાવે છે; આ પુરૂષ મજબૂત મનનો, દુરાગ્રહી, મુશાફરીનો શોખિન ને કબજાખોર હોય છે. તેને મુશાફરીમાં અકસ્માતનો ભય જો અંદ્ર કે રવિથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો થાય છે, ને શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો મુશાફરી દ્વારા લાભ મળે છે. ત્રીજાનો મંગળ પુરૂષને હદ પારનો જુસ્સાવાળો ને લાગણીવાળો, હુશિયાર છતાં ચાલાક પણ હલકા મનનો બનાવે છે. તેવા પુરૂષને અંકુશ અને સમતોલપણની જરૂર છે. આ ફળને નિયમિત કરનાર ફક્ત શનિ કે બુધની દ્રષ્ટિઓજ ફાયદાકારક છે. કેટલેક અંશે હર્શલની દ્રષ્ટિ પણ શોધક બુદ્ધિને વધારે છે.

જુદા જુદા ગ્રહની અશુભ દ્રષ્ટિ મંગળની ઉપર ત્રીજા ધરમાં ધણીજ ખરાબ છે; તેમાં મુખ્યત્વે હર્શલની છે, કે જે ભયંકર પરિણામ

* यदि भवति मित्रिरीकश्मलानेव होमः सुतधनसुखदरैर्विजितः क्षुण्णः स्यात् ॥

જસનયઃ લઘુકિર્દિનશકિર્વદર્દઃ લઘુજનસમબુદ્ધિર્માનવઃ કર્જદારઃ ॥ ૨ ॥

ધાવે છે; મકર રાશિ સિવાયનો ત્રીજો મંગળ હોય છે તો તે સર્વ મનુષ્યોને મંગળનો તાવ અથવા ચિત્તભ્રમણના જીંદગીના કોઈ પણ સમયે આપે છે સર્ગ દ્વારા ધણી ઉપાધિઓ તથા મુસાફરીમાં ભય ને ત્રાસ, અને કમનસીમીયત સફરો જે મંગળ પીડિત હોય છે તો થાય છે.

પૌર્વાત્થ:—

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ મંગલ મનુષ્યને રાજ્યકૃપા, સારું સુખ, મહાન ઉદારતા, સારું પરાક્રમ, ધન પ્રાપ્તિ, ને ભાઈ સુખની ખામી આપે છે. જેને મંગળ ત્રીજો હોતો નથી તે મનુષ્ય પરાક્રમી તથા સ્વ-બળથી ધન પ્રાપ્ત કરનાર તથા તપશ્ચર્યામાં હાસ્ય તેમજ ભાંડુથી દુઃખી ભાગ્યેજ હોય છે: અર્થાત્ તે પ્રમાણે ભોગવે છે. આ ગ્રહ ભાંડુનાશ, કૃશાંગ, સુખ, ને ઉચ્ચનો હોય છે તો વિદ્વાસને આપે છે; તથા નીચનો કે શત્રુગૃહી હોય છે, તો તે ધન તથા સુખની ખામી, ને નિંદિત ધરોમાં રહેલા આપે છે.

૨ આ મનુષ્યને ધન, રત્ન, તંબુ વિગેરે હોય છે, અને સુંદર મુખવાળો ને ધનની કાયમ પેદાશવાળો હોય છે.

ચતુર્થસ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્થ:—

“Heavy troubles in old age, unless Mars be strong essentially”.

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ જે ખાસ બળવાન હોતો નથી તો વૃદ્ધાવસ્થામાં ભારે ઉપાધિઓ દેખાડે છે; ને ગરીબાઈ અને ત્રાસદાયક પ્રસંગો ધાવે છે. આ ગ્રહ પિતાને ભય અતલાવે છે ને તેમના ધન ને જીંદગી માટે નબળો છે; જે શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે જીંદગીમાં વિજય આપે છે. ચોથાનો મંગળ ધણેજ ખરાબ ને કમનસીમી કારનાર ગણાય છે, અને અંત્યાવસ્થામાં મહાન આફતો ધાવે છે; તે માત્રાપ સાથે તકરારો,

॥અશુભુરજવાહિરિભસન્કળાતૈઃ સહજચિમતિરોગૈઃસંયુતોઽસયુતઃ ॥

યદિભવતિમિરીચઃપ્રવરોવાસુલૈફ્ વજરકિતરસંઘઃસ્વસ્ત્રિવાર્ધુદે વા ॥૨॥

વ્યવહારમાં અનેક કળ્યા, સંસારી સુખની ખામી, ધણી ગેર સમજૂતી ઓ અને અપસંદગીના બનાવો લાવી મુકે છે; જે મંગળ શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે જુસ્સો, ધણુંજ સાહસ, લાગણીથી જીવોનો સંભવ; બુધની દ્રષ્ટિથી, હલપારના વિચાર વિનાની વાસનાઓ કરાવે છે; હર્ષાશ્ચથી. ગાંડાપણાનો કે આપઘાતનો ભય, કે જે વંશપરંપરાગત હોય છે.

ચોથાનો મંગળ ઓછા વત્તી પ્રમાણમાં કમનસીબ કરનાર ગણાય છે. આ ગ્રહને લીધે રહેવાના ઘરમાં અથવા મીઠ્ઠતમાં ઉપાધિઓ આવી પડે છે, ને તેમાં અગ્નિનો ભય અથવા અકસ્માત થાય છે. કવચિત્ આ મંગલ ઉદ્ધત પણ બનાવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને વિત્રેાથી તથા વાહનથી દુઃખી, વિદેશી, પ્રમળ રાગી ને નિર્જળ બનાવે છે.

આ ગ્રહ કુંડળીમાં રહેલ તમામ સારા ગ્રહોના ફળને તોડી નાખે છે, અને મિત્ર સુખનો નાશ કરે છે, છતાં રાજ્ય કૃપા તથા દયાને લીધે ભૂમિ વિગેરે આપે છે. આ પુરુષ જડબુદ્ધિ, દીન, દુઃખી, સર્વ દેશમાં ભમનાર, નીચ સેવા કરનાર, પરવશ, પરત્વી ગમન કરનાર ને સદૈવ લોભી હોય છે.

+આ મનુષ્યને મોટા લાંબા હાથ પગ હોય છે, ને તે સુખી, ધનાઢ્ય, રણસંગ્રામમાં શરવીર, નિર્ધન, ધણેજ મજબૂત દયાહીન ને દેવાદાર હોય છે.

પંચમ સ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય—

“The person loses heavily in speculations & his children are unruly if ill-aspected”.

પાંચમે રહેલ મંગળ મનુષ્યને જે તે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો સદ્ગામાં ભારે ખુવારી, અને છોકરાં ઉદ્ધત તથા ત્રાસજનક આપે છે, જે પૈંડી ફટકાંક અચાનક મરણ પામે છે.

+વદકરજયતચિરદ્મોતનૂરંધસુલંચ સમરધરાયધિર્વિયુષ્ઠી ધનીનઃ

સરયુજનક્રમેર્વર્ધકર્મદોહમેશઃ પ્રમથતિચમિરીક્ષોદોસ્તજાનેનરભેન્ ॥ ૪ ॥

આ ગ્રહ વૈભવ, સ્ત્રીઓ ને દારૂ (પીવાની ચીજો)નો શોખ આપે છે; તથા સદ્ગામાં, જુગારમાં, શરતોમાં, રમત ગમતોમાં દાનિ ને ઉપાધિ ખતલાવે છે; સ્ત્રીની કુંડળીમાં અપડાવિતિનો ભય કરે છે.

પાંચમાનો મંગળ અસ્થિર ને સંપવિનાનો સંસાર આપે છે કે જેમાં કળ્યા અને કંકાસ ધણા હોય છે. તેથી લાગણીવાળાં, એકાએક અને ક્રમનસીપ લાવનાર સ્નેહાકર્ષણો પ્રતિ જાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) તરફ ધણાં હોય છે; અને હૃદયારતો પ્રેમ હોય છે. સાહસિક સદ્ગાના કામો તરફનું વલણ તથા જે વધારે અશુભ દ્રષ્ટિમાં મંગળ હોય છે તો જુગાર અને ઉડાઉપણું ખતલાવે છે; પણ જે મંગળ, ગુરૂની અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે જીવન શક્તિનો દુરુપયોગ નિરંકુશ વૃત્તિઓને લીધે થાય છે; ને જે શુક્રની અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો પ્રતિજાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) દ્વારા પડતી થાય છે; હર્શલયી જે અશુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો મૂર્ખતા અને કલ્પના બહારનું ગાંડપણ હોય છે. શુભ દ્રષ્ટ મંગળ ઉડાઉપણું અને હૃદયારતી લાગણીઓ ખતલાવે છે. આ ગ્રહ છોકરા માટે સારો નથી, ને તેઓ દ્વારા ત્રાસ ને નુકસાન કરે છે, તથા એકને મારી પણ નાંખે છે; જઠરાગ્નિ પ્રગળ આપે છે છતાં ખોરાકથી કવચિત્ રોગ ખતલાવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળવાળો મનુષ્ય વાયુ ને કદથી વ્યાકુલ, સ્ત્રી મિત્ર પુત્રના સુખથી હીન, ને ચંચળ હોવાથી અસ્થિર બુદ્ધિવંત હોય છે. આ ગ્રહ લગભગ દરેક સંતાન અથવા ગર્ભને તોડી નાંખે છે. તથા પ્રગળ જઠરાગ્નિ, પાપમાં વિશેષ બુદ્ધિ, અને દુધની માફક તપેલ ચિત્ત હમેશ આપે છે; છતાં ઉચ્ચ કે સ્વગૃહી હોય છે તો એક પુત્ર આપે છે.

x આ મનુષ્ય થોડા ખોલો, નઠારી બુદ્ધિવાળો, પુત્ર ધન નોકરી ને સુખથી રહિત, વાયુ ને કદથી પીડિત, આત્મ વિનાનો, ક્રોધી ને પેટના રોગથી હમેશ રોગી હોય છે.

x જ્યારે જ્યારે જાનાબહુલાનેમિરીક:પિસારજરવજીરમેસ્તદરલાનેયેસ્વાત્ ॥

મનિકકજરોગેર્વાકુલોપેમુરોભત્તસવરવદ્મહાઓવરસ્વાધિયુક્ત્વાત્ ॥૧॥

ષષ્ઠ સ્થાન ગત મંગળ કુળ.

પાશ્ચિમાત્ય —

“ Danger to the health & trouble through servants or inferiors. ”

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને નમ્રગી તખીયત તથા હલકા લોક કે નોકર વર્ગ દ્વારા ત્રાસ વા દાનિ આપે છે; સ્થિર રાશિમાં, મૌલીયા, પયરી, હાર્ટનું દરદ અથવા કંઠમાળ આપે છે, દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં, ક્ષય, અથવા નમ્રગી છાતી કે ફેફસાં કરે છે; ચર રાશિમાં, અગ્નિભય, માથાની તાલ, કીવર અને કીડનીનાં દરદો, સંધિવાયુ ને તાવ વિગેરે આપે છે. આ ગ્રહ નઠારા નોકરો આપે છે કે જ્યોત્ષ્ણીને નુકશાન કરે છે, ને કવચિત્ લુંટી પણ લે છે. છઠ્ઠાનો મંગળ ખેદરકારી અને કામમાં બુદ્ધિની ખામીને લીધે માંદગી આપે છે; ને જો રવિ અને ગુરુની અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય તો તે સોગ્ગની પીડનાં દરદોનું વલણ હોય છે; હર્શલથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય તો આપઘાત અથવા તેના કમનશીખવાળા અકસ્માતનો ભય બતલાવે છે.

આ ગ્રહને લીધે કામ કરવાની તેનામાં શક્તિ વધારે હોય છે. તે નોકરવર્ગ માટે આ સારો નથી, ને તેમના વિષયમાં ત્રાસ અને ચિંતાઓ કરે છે, પણ તેના નોકરોને પોતાની ફેદારતા અને મોટાઇનો લાભ મળી આવે છે. આવા કેસમાં પોતાના શેઠ પોતેજ બનવું એજ સારું છે, કારણ કે નોકર તરીકે બીજા માટે પોતે બહુજ કરી શકે છે; અને બુદ્ધિસાથી ને લાગણીથી તખીયત બગાડે છે. જો મંગળ શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે પાપ બતિના ગુણો આપી ધણીજ નિંદવા લાયક તખીયત બનાવે છે.

પાશ્ચિમ —

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને બળવાન જરુરગિનવાળો, કોપી શત્રુ દર્તા, સત્સંગ કરનાર ને કામી હોય છે; આ ગ્રહ બળવાન શત્રુઓને તેના તેજથી પાછા હટાવે છે, ને સારી વિચાર બુદ્ધિ તથા મુશાળ મુખની ખામી, ને ધણું ધન મેળવવા છતાં નાશ કરનાર હોય છે, છઠ્ઠાનો મંગળ રણસંગ્રામમાં મરણ થતા મુખી પણ દેખાવે છે, ને ધન તથા

પુત્રથી સુખી કરે છે; જો ઉચ્ચનો હોય તો સુખી ને શત્રુ હતાં હોય છે; તથા નીચનો કે શત્રુગૃહી હોય છે તો તે વિક્ષ અને પાપી હોય છે.

૪આ મનુષ્ય શત્રુને હણનાર, સુંદર, આનંદી, ધનવાન, સ્નેહી ને કદરદાન, કુળ શિરોમણી ને મુશાળ પક્ષમાં કુવાડા રૂપ હોય છે.

સાતમસ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ A most unhappy marriage, constant quarrels, separations, litigations, & troubles, in partnerships if ill-aspected. ”

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ધણુંજ દુઃખદાયક લક્ષ આપે છે; કે જેમાં વિયોગ, નિરંતર કળ્યા, ને ઉપાધિ હોય છે; તે સહીયારામાં ઉપાધિ, ધંધામાં કાયમના ખંતીલા શત્રુઓ, ને હાયદાથી હાનિ કરે છે, તથા તે પોતાને પણ હાનિ પહોંચે તેવા કળ્યા ને કંકાસમાં પ્રવેશ કરનાર હોય છે; સ્ત્રીઓની કુંડળીઓમાં પણ તેજ પ્રમાણે ફળ છે.

સાતમાનો મંગળ મનવિરૂદ્ધના પ્રસંગો વિવાહિત સ્થિતિમાં લાવે છે, પુરૂષની કુંડળીમાં સ્ત્રી ધણીજ લડાયક ને વધારે જુરસાદાર હોય છે. સ્ત્રીઓની કુંડળીઓમાં તે ખરાબ છે, ને તેથી ધણીને ભયંકર હોવાથી ભયંકર ત્રાસજનક મરણનો સંભવ ખતલાવે છે; જો સાતમામાં મંગળ અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે ભાગીદાર (સ્ત્રી કે પુરૂષ) ના નિરં-કુશ દડક સ્વભાવના કારણે વિયોગનો સંભવ કરે છે; જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો પણ તે લક્ષને માટે સારો નથી; તો પણ પુરૂષોના કરતાં સ્ત્રીની બાબતમાં કંઈક સારો છે. આ મહ શત્રુઓનો ત્રાસ, ધંધામાં પ્રતિસ્પર્ધા, ને કળ્યાર્થી કે કાઠથી હાનિ કરતાં ખાસ છે.

પૌર્વાત્ય:—

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને અનેક પ્રકારના અનર્થ અને ચિંતાએ કરીને ક્ષીણ દેહવંત, શત્રુઓથી પીડિત અને સ્ત્રી

૪રિપુજનપરિહંતાસ્ત્રોરોદમ્જવાસ્યાઞ્જનજનજકાલૈર્યુક્તદેવાનજાતઃ ॥

૪વિભવલિભિરીક્ષોમર્જલાનેકદર્શનકુલજનનોલો માતૃપક્ષેકુઠારઃ ॥૧॥

દુઃખથી દુઃખી બનાવે છે. આ ગ્રહ શત્રુ અને પ્રતિપક્ષીના પીડાના પ્રહારથી વારંવાર દુઃખી કરે છે, તથા પુરુષ કુંડળીમાં સ્ત્રીને ને સ્ત્રી કુંડળીમાં પુરુષને હણે છે; ને વ્યાપારને અર્થે પરદેશ ગમન કરાવે છે કે જ્યાંથી તેને પાછા ફરવાનું ભાગ્યેજ બને છે. મંગળ નીચનો હોય છે તો સ્ત્રી દુઃખ કે મરણ કરે છે, ને ઉચ્ચ કે સ્વચ્છ હોય છે તો દુષ્ટ ને કદરૂપ પણ ચપળ બુદ્ધિવાળી સ્ત્રી આપે છે.

x આ મનુષ્ય સ્ત્રીનો થોડો ભોગ કરનાર, હમેશ દુઃખી, વધારે જીભી કામ કરનાર, લડાઇમાં અસંતોષી, અલ્પ સ્ત્રી સુખી અને શરીર ને ધનથી દુઃખી હોય છે.

અષ્ટમસ્થાનમત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“No money by marriage, and extravagance on the part of wife or husband.”

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ મંગલ મનુષ્યને લગ્નથી પૈસો મળના દેતો નથી, અથવા તેની સ્ત્રી કે પુરુષ તે પૈસો ઉડાવી દે છે; જો રવિ કે ચંદ્રથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે શરીરની પીડા અથવા અકસ્માત મરણ કરે છે. આઠમાનો મંગળ ભયંકર અથવા અચાનક મરણ કરે છે, જો ધણોજ પીડિત હોય છે તો તે ધણોજ ખરાબ છે; પણ મંગળ એકલો આઠમે રહેવાથી મરણ કરતો નથી, જો કે મરણ અચાનક અથવા થોડો વખતના મંદગાડથી, કે ભયાનક ફટકાથી કે અકસ્માતથી કરે છે; જળ-તત્વ રાશિમાં હોય છે તો જલ ધાતથી, ને અગ્નિ તત્વ રાશિમાં હોય છે તો ભયંકર રીતે કે અગ્નિથી, ને વાયુ તત્વ રાશિમાં માનસિક વ્યથાથી મરણ કરે છે; પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં તે તેવો ખરાબ નથી; આ ગ્રહને સીધે લગ્ન થયા બાદ ધનની સ્થિતિમાં ઘણી ઉપાધિઓ થાય છે, આથી તે વિવા-રિત સ્ત્રી કે પુરુષ ઉડાઉ હોય છે, કે મૂર્ખતાથી ખર્ચી દે છે.

આ ગ્રહ વીલ, ટ્રસ્ટ કે કોઈ પણ મરનારની મીલકત દ્વારા ત્રાસ વા ઉપાધિ લાવે છે, ને ભાગીદારના (સ્ત્રીના કે પુરુષના) ધનમાં હાનિ

x કમજાહવતકિરયાવશ્વેરોનહિસ્યાગ્નિહિકજીલુમજંગેયુક્તચાલ્પ:સમાજે ॥

તનુધનગમવેદમક્ષીપુલ્કેર્વર્જિતોઽશ્વો મવતિવવિજકાદુસ્કરકકોજમ્મકાહે ॥૭॥

બલવાળે છે, તથા આ મંગળ ગુણ પીડાઓ પણ કરે છે.

પૌર્વાત્ય:—

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળવાળો મનુષ્ય નેત્રરોગી, દુર્ભાગી, રક્ત પીડાથી રોગી, નીચ કર્મ કરનાર, બુદ્ધિહીન, ને સત્પુરુષની નિંદા કરનાર હોયછે. આ અહ આઠમે હોય તો બીજા ગુણ ગ્રહો કંઈ પણ કરી શકતા નથી એવો નેષ્ટ ગણાય છે, ને ઉપકાર કરેલ મિત્રો શત્રુ બને છે, ને પ્રયત્નમાં અનેક અડચણો નડે છે; જો નીચનો હોય છે તો તે જલધાતથી મરણ કરે છે.

x આ મનુષ્ય હમેશ હિતની વાત કરનાર, ગુદામાં રોગી, ગુપ્ત રોગી, સ્ત્રીથી દુઃખી, નિરંતર ચિંતાતુર, પરીક્ષક, શરીરમાં ધાવાળો, બુદ્ધિહીન, નિર્બળ ને રક્ત રોગી હોયછે.

નવમ સ્થાનગત મંગળ રૂળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Headstrong, stubborn, jealous, irreligious, given to falsehood. ”

નવમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળવાળો મનુષ્ય કડક મિળજનો, અદેખો, અધર્મી, અસત્યવાદી, મુશાફરીનો શોખિન ને સ્ત્રીનાં સર્ગ દ્વારા નુકશાન પામનાર હોયછે. આ પુરુષને ધર્મમાં ઓછો વિશ્વાસ અને ધણી શંકાઓ તથા હઠ હોયછે.

નવમાનો મંગળ ધાર્મિક અને અધ્યાત્મિક બાબતોમાં હદપારનો મનુની બનાવે છે, અને વિચાર શૂન્યતા આપી મનનું બળ તોડી નાંખે છે; જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે ધર્મની બાબતોમાં મિથ્યા-ભિમાન, અધર્મપણું ને ગાંડપણ આપે છે; જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોયછે તો તે અદેખો અને સાહસિક હોય છે; જો જન્મથી આ મનુષ્ય પોતાના સ્વભાવ; ઉપર કાબુ રાખતો નથી તો આ નવમાનો મંગળ સારો નથી; આથી કરીને કરી મુકેલા રીતરીવાજ ને જીની માન્યતાને તોડી નાંખે છે અને વિચારની સ્વતંત્રતા આપે છે; મંગળની આશ્રિત રાશિ ઉપર આ સધળો આધાર

xયદિમલવસિજકાદુસ્કન્ધકોમૌતલાને સતતમહિતમાષીદુઃસ્વસ્વીસુલોભ: ॥
દુતકકિરવદામેજીહરીસોબજગ્મી કમફહમન:સ્વાસ્થાગરોસુખિકાર: ॥૬॥

છે; અગ્નિ તત્વ રાશિમાં, બિદ્ધતાઇનું વલણ અને હૃદયારની લાગણીઓ; પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં, જળ તત્વ રાશિના કરતાં સારો છે, પણ વાયુતત્વ રાશિમાં, વિચાર શક્તિને પણ ઉલ્લંઘન કરવાનું વલણ આપે છે.

આ મહત્તે લીધે મુશાફરી દ્વારા ભય, ને કળ્યાથી કે કાયદાથી હાનિ વા ત્રાસ ઉત્પન્ન થાય છે, ને ધર્મ ગુરુઓથી અને ધર્મની ખાખતોથી પણ ત્રાસ વા ઉપાખ થાય છે.—માટે ધર્મની વાતો વિચારીને કરવી.

પૌર્વાત્મ્ય:—

નવમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્ય હિંસા કરવામાં પ્રીતિવંત, રાજ્યથી માન પામેલ, અને પુણ્ય તથા ધનના ક્ષયવળા હોય છે.—આ મહ ઉમ્મ ભાગ્યવંત તથા મહાન્ ધનાઢ્ય ખનાવી તેજસ્વી કરે છે. તેમજ તેને મોટો ભાઈ અને શાલો આપતો નથી; તથા કૃળ મળવાની વખતે થોડો લાભ આપે છે. આ પુરૂષ સ્હેજ રોગી, ને આંખો, હાથ ને શરીરથી પિંગળ, બહુ મનુષ્યોથી યુક્ત, સુશીલ ને સારા વસ્ત્રવાળો હોય છે.

આ મનુષ્ય રાજ્યથી માન પામેલ બહુજ ધન્ય ને કીર્તિવાળો, પરંતુ ભોગી ને ભાગ્યશાળી, ગામતા સુખવાળો ને જગતમાં પ્રસિદ્ધ હોય છે.

દશમસ્થાનગત મંગળ કૃળ.

પાશ્ચિમાત્મ્ય:—

“Bold, conceited, quick in anger, passionate and liable to slander or discredit.”

દશમા સ્થાનમાં રહેલ મંગલ મનુષ્યને હિમ્મતવાન, અભિમાની, ગર્વિષ્ઠ અને ક્રોધમાં ઉતાવળીયો, ખનાવેછે. જો કે લાયક હોય છે કે નહીં તો પણ પુરૂષો તેમજ મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓની ખાખતમાં અપકીર્તિ કે નિંદા આપે છે; દશમાના મંગળ લોભી અને શેઠાઈ બરેલો ગુણ આપે છે, તે ધંધા કે વ્યાપાર માં સારો છે; કારણ કે તેનો જીરસાવાળો સ્વભાવ વ્યાપારને ભયમાં આવી પડતા સુધી દોરીને લેછે જાય છે, કે જો ભયમાંથી પરમાત્મા તેને બચાવી લે છે. મંગળ દશમે હોવાથી જશ અને અપજશ વારાફરતી આવ્યાં જાય છે. જો તે શુભ દ્રષ્ટિમાં હોતો નથી તો પોતાના માટે ધંધા

અન્યથા કુલમાન્ય સંકમો વગ્દનાદો મનસિયવિજ્ઞાનુકૂળીચક્ષ્ણાને ॥

પરયુક્તિરક્તસ્યામ્માનકોમગ્યવાનૈ પુરમ્મુલ્લસુસિદ્ધોદિર્ગર્મભલેષ: ॥૧૭॥

કરવામાં નુકશાનકારક છે, પણ તે ધંધો જે મંગળની પ્રકૃતિનો હોય છે તેા સાબકારક છે.

આ મનુષ્ય બુદ્ધિના કરતાં પણ વૃત્તિઓમાં વધારે દોરવાયેલ હોય છે. આ જીંદગીમાં સાયક હોય કે નહીં છતાં નિંદા અને અપકીર્તિથી ભાગ્યેજ નાશી છુટે છે; દર્શકથી, બ્યભિચારી ને સાહસિક; સનિથી, ઝેરી-દો, વૈરવાળનાર, ક્ષમા ગુણ રહિત, હદપારનો ટીકાખોર; ગુરથી, અશુ-સમજણુ અને ધન ક્ષય, અથવા ઝનુની ને ઠગાઇ જાય તેનો;—શુભ દ્રષ્ટિ-માં હોય છે તેા ધૈર્યવાન ને બહાદૂર હોય છે, અને વિચાર કે સંકલ્પ કરવામાં સાગણીથી કામ સાહસિક રીતે કરે છે; આ મંગળ માતા કે તેના ધન માટે સારો નથી, ને પિતાને રહેજ પણ નડતા ગણાય છે; રાજ્યને આપે છે ને તેને બચમાં પણ મૂકે છે.

પૌર્વાર્થ:—

દશમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્ય રાજના સમાન સુખી, શ્રીજના ઉપર ઉપકાર કરનાર, શ્રેષ્ઠ કામમાં સાહસ કરનાર, જવેરાત ને આમૂ-પણવાળો, ને જે પ્રકારથી નેન પ્રાપ્તિ વાળો હોય છે; મંગળ દશમે જીને હોતો નથી તેના કુળમાં ભાગ્યેજ માંગલિક કાર્યો અને છે અથવા ચાકરો હોય છે; ને આ પુરૂષ લોકમાં મહાન બને છે, ને કુળ હીન હોયછે છતાં સિંહ તુલ્ય થાય છે. આ પુરૂષ મોટા દાંતવાળો, ધનહીન, કુળને ખોધ કરનાર, સ્ત્રીનાં ચિત્ત હરનાર, પેટ તુલ્ય શરીરવાળો, ને મધ્યમ કદ વાળો તથા દેવ ને ગુરુભક્ત હોય છે.

* આ મનુષ્ય ધનવાન, ગુણવાન, પૂજ્ય, સર્વ ઉપર દયાળુ, ધર્મી ને જવેરાતથી સંયુક્ત ને દાંતા હોય છે.

એકાદશ સ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાંચિમાર્થ:—

“False, troublesome and faithless friends.”

અગીઆરમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્ય ને બુઢા ત્રાસદાયક ને અવિશ્વાસુ મિત્રો આપે છે, કે જે દ્વારા ધણુંજ ખમવું પડે છે, તથા પોતે તેઓથી ઠગાય છે; જે શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તેા તેઓ દ્વારા સાબ મેળવેછે.

*પુરકિતરિતસંજ્ઞાકાચિલોનેકકિર્દાનિવસમરિહલોકેવૃક્ષિતઃસાદૃસીચ ॥

મિહિરજરજાલગજારજેવુતોના મયતિયરિમિરં લોક્સઃકુલાનેસલીસ્વાન્ ॥૧૦॥

આ ગ્રહ ભુકા મિત્રો ખાતર જમીનગીરીઓ ને સીકયુરીટીઓ જોડાવે છે; ને થોડા મિત્રો તથા ધણા ઓળખાણો આપે છે, કે જેથી મનુષ્ય ને ખીલકુલ કીર્તિમાં વધારો થતો નથી. મંગળ જલ તત્વ રાશિ કે વાયુ તત્વ રાશિમાં હોય છે તો તે મિત્રો આપે છે કે જેઓ છેવટે શત્રુઓ થાય છે. અશુભ દ્રષ્ટિમાં—નેપચ્યુનથી, શંકાશીલ ચાલચલકત; હર્શલથી, ધણી જ શોક પરિણામી અને કમનશીખવંત મિત્રાચારી; શનિથી, ભુલમાં કે ભયંકર નુકશાની; ગુરૂથી, ધાયદાની તકરારો અને મિત્રોદ્વારા ધનહાનિ, મંગળ જો રહસ્ય ન હોય અને બળવાન રાશિ ને દ્રષ્ટિથી હોય છે તો તેના મિત્રો તેના ઉપર સત્તા ભોગવે, છે અને તેમની સલાહથી તેનો નાશ થાય છે. આ ગ્રહ મન ઉપર ખડુજ કાષ્ઠુ રાખવાનું કહે છે.

પૌર્વાત્ય:—

અગીયારમા સ્થાનમાં રહેલ મંગલ મનુષ્યને તાત્ર, પ્રવાસ, સુવર્ણ, રકત વસ્ત્ર તથા સુંદર વાહનો લાભ, રાજ્ય કૃપા, અને ખડુજ કૌતુક ને મંગળ કાર્યોનો પ્રસંગ આપે છે.

આ ગ્રહ એકવાર લોક પ્રસિદ્ધિમાં ધનહાનિ કરે છે તથા શત્રુઓને અને સંતાનને પીડે છે, ને તેના પ્રતાપથી શત્રુઓ પણ મિત્રો બને છે, તેનું ધન ગાયો ને વાહનોથી વધે છે; દેવભક્ત, રાજા માફક ધેર રહેનાર, પીડિત, કોપી ને જો હિંચનો હોય છે તો તે પુણ્ય કામ માટે લેખી ને ધનાઢય હોય છે.

* આ મનુષ્ય રેશમી ને જરકશીનાં વસ્ત્રવાળો; ચાકર, ધન, વાહન રથ ને થોડાથી સંયુક્ત, કામી, પંડિત ને સત્ત્વ ભોક્ષનાર હોય છે.

દ્વાદશસ્થાનગત મંગળ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Secret enemies, danger of imprisonment, injury by large beasts &c if afflicted”

આરમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્યને ગુપ્ત શત્રુદ્વારા ભય ને ત્રાસ આપે છે; ને જો શનિ કે હર્શલથી અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો મોટાં પશુઓ

*અરમસમલજ્યાંજસીસાહિવીમિકેસ્તુરગરબપદાત્યૈર્વૃજનઆરિક્ષણઃ ॥

અદિમવતિજકાદુસ્કલકોયાપિતકાનેમદ્વનસમરદહ:પંહિત:સરવગંતા ॥૧૧॥

ચોરનો, લુટારાનો તથા કેદનો ભય બતલાવે છે; ગુપ્ત શત્રુઓ તેના વિરુદ્ધ કાર્યો કરે છે ને તેની ચાડીઓ ખાય છે; જો રવિ ચંદ્રથી કેન્દ્ર દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તેને ખુનનો અગર શારીરિક ધમ્મનો ભય હોય છે. ખારમાનો મંગળ વિચિત્ર અને ભાગ્યહીન સાહસ કરાવે છે કે જેમાં વિના વિચારે જો મનુષ્ય કામ કરે છે તો ભારે હાનિ ભોગવે છે. તેનું બળ જોવા માટે ખુબની રાશિની દ્રષ્ટિ ખાસ લક્ષ્યમાં લેવાય છે.

આ મનુષ્યને ખોટી કેદનો ભય થવાનો સંભવ હોય છે, તથા ખોટી રીતે મુકાયેલ સ્નેહ દ્વારા પ્રપંચ અને શત્રુઓ દ્વારા નુકશાની થાય છે; કેટલાક પ્રસંગે આ ગ્રહ ગરીબાઈ અથવા ચઢતી થવામાં વિધો બતલાવે છે (ખાસ મંગળ તુલા કે મીનનો હોય છે ત્યારે); આ પુરોએ ધાર્મિક પ્રસંગોથી ને યોગ જ્ઞાનથી દૂર રહેવું, કારણ કે તેમાં ઘેરાઈ જવાનો ભય હોય છે, અશુભ દ્રષ્ટિમાં હર્ષલથી, ગાંડાની ધરૂપીતાલમાં રોકાણ અથવા જીવમાટવું વલણ; શનિથી, કેદખાનું; ગુરૂથી, વ્યવહાર ક્ષય ને ધનનો નાશ; ચંદ્રથી, જીંદગી નો શોકમય અંત; રવિ ને શુક્રની દ્રષ્ટિ આ ગ્રહને સુધારે છે, કવચિત્ તે ગ્રહ, બંધન, દંડ, ને કંકાસ કરાવે છે.

પૌર્વાર્થ:—

ખારમા સ્થાનમાં રહેલ મંગળ મનુષ્ય ને મિત્ર વિરોધ, નેત્રમાં અત્યંત પીડા, ક્રોધ, નિર્જળ શરીર, ધનનો નાશ, બંધન યોગ તથા થોડું તેજ આપે છે. આ ગ્રહ ધનનો ક્ષય ને ઈંદ્ર જોવાને પણ લોહપાત અથવા શસ્ત્ર પ્રહાર, શત્રુનાશ, ચોરભય ને કલહ, મિથ્યા અપવાદ, અને નોકર વર્ગથી થયેલ દુઃખને આપે છે. આ પુરૂષ, પરધનની ઇચ્છાવાળો, ચંચળ નેત્રવાળો, હાસ્યવિનોદી, પ્રચંડ, ને પરસ્ત્રીની ઇચ્છાવાળો હોય છે.

+ આ મનુષ્ય કુટુંબીઓ સાથે તેમના હૃદયમાં લાગે તેવાં કડવાં વચન બોલનાર, મોટા જીલ્મ કરનાર, વિશેષ ક્રોધી ને હમેશા દુઃખી હોય છે.

+યદિમહત્તિમિરીસઃ સર્વસાનેગતશ્ચસ્વમનઃપ્રવમેસાઃકર્કસોર્નવચોમિઃ ॥

મહમહવજગુલ્મોસાદિદોષેજનઃપ્રાગ્ગઠરવહનવર્ષોનુર્હમેસઃપરેશાન્ ॥૧૨૩

સારાંશ.

દ્વાદશસ્થાનમત મંગળ ફળ*

સ્થાન.

- ૧—અભિમાની, ધૈર્યવંત, સાહસિક, ખંતીલો, ઉદાર, કોધી, મુખ ઉપર ચિન્હવાળો, શરીરે પીડિત, ચપળ ને ધનવાન.
- ૨—ધનનો ખેદરકારી; ઉદાર અને અચાનક અથાગ ધન ખોઈ ખેસનાર; વારંવાર અવિચારી સદ્ગાથી હાનિ, કુટુંબકલહ, વિદ્યાહીણ ને નેત્રરોગી.
- ૩—ગાડી કે રેલ્વેથી લય, ભાંડુ અને પાકોશીથી તકરાર ને હાનિ—કડક મિલન, મુશાકરીનો શોખ; વ્યભિચારી; ખંધુ હીન ને પરાક્રમી.
- ૪—મંગળ બળવાન ન હોય તો વૃદ્ધાવસ્થા ઘણી દુઃખી, ને ગરીબાઈ, પિતાને ત્રાસ, [૮] વર્ષે પિતા પીડા, ક્ષેત્રહીન, ધન ખાન્યહીણ.
- ૫—સંતાન નાશ કે તે દ્વારા કષ્ટ; વૈભવ સદૌ સાહસ, શરતો, પ્રેમના કાર્યો ને રમત ગમતથી હાનિ કે ત્રાસ; નિર્ધન, રાજકોપ ને અપુત્રતા.
- ૬—તળીયતનો બિગાડ; નકારા નોકર ચાકર; પ્રસિદ્ધ ને શત્રુજીત.
- ૭—લગ્નથી દુઃખ, વિયોગ કે કળ્યા, ધંધાથી ને ભાગીદારીથી ત્રાસ કે હાનિ; શત્રુ ત્રાસ, કોર્ટથી હાનિ કે ત્રાસ; વ્યભિચાર ને સ્ત્રી વિનાશ.
- ૮—વારસાથી કે વીલથી કે લગ્નથી મળનાર ધનનો નાશ, દુર્મરણ, અટપાયુ, મુત્રકચ્છ રોગી.

---

* શુભફળને શુભ દૃષ્ટિમાં શુભ અને અશુભ, દ્રષ્ટિમાં શુભ ને અશુભ તથા અશુભને વધારે અશુભ બનાવે છે.

૬—દૃઢ, ઝેરીલો, અધર્મી; જીરો, મુશાકરીનો શોખીન, સ્ત્રીના સગાંથી હાનિ કે ત્રાસ, ભાગ્યહીણ ને કમી પિતા મુખ.

૧૦—અભિમાની, હિમતવાન, ક્રોધી, વિષયી, સહજ લાયકી હોય કે નહી છતાં અપકીર્તિ કે નિંદાનો સંભવ, જશ અપજશ વારાફરતી; મહાઉદ્યોગી ને ઐશ્વર્યવંત.

૧૧—જીરો ને ઝેરીલા મિત્રો ને તે દ્વારા હાનિ કે ત્રાસ કે ઠગાઈ; ધનવાન.

૧૨—ગુપ્ત શત્રુ ને ફેજદારી કે કેદખાનાના ભયનો સંભવ; અશુભ દ્રષ્ટિમાં ચોર, લુટારા ને જંગલી પ્રાણીનો ભય; નિર્ધન.

પરિચ્છેદ: ૩૦. Chapter. XXX

દ્વાદશભાગમત ગુરુ રૂળ.

“Jupiter in Twelve Houses.”

પ્રથમસ્થાનમત ગુરુ રૂળ.

પાશ્ચિમાત્મ્ય:—

“ Portrays a healthy & happy life ”.

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને તંદુરસ્તીવાળી અને સુખી જીંદગી આપે છે. જો તે અગ્નિતત્વ રાશિમાં હોય છે તો આ પુરુષને ઉદાર, હિમતવાન, માયાળુ, વિજયી, દીલોળન મિત્ર, રહેજ અભિમાની, દૃઢ ને વિશ્વાસુ બનાવે છે; પૃથ્વીતત્વ રાશિમાં, ધણેજ ગુપ્ત અને સ્વાર્થી, અભિમાની, ડોલી, વિચાર શન્ય; વાયુ તત્વ રાશિમાં, પ્રમાણિક, સ્થિર સ્વભાવનો, વિશ્વાસુ ને દરેકને મદદ કરવાને તથા ધીરવાને તૈયાર (જો તુલા કે કુંભનો હોય છે તો); જલતત્વ રાશિમાં ચીજોનો, કમાણીનો અને રમત ગમત શોખિન, પૈસાની બાજતમાં બેદરકાર ને ધણે ભાગે ભાગ્યશાળી, તેમાં પણ કંઈ ને મીન વૃશ્ચિક કરતાં વધારે સારી હોય છે મીન રાશિમાં દેહને બહુ અસર કરે છે. આ લગ્નના ગુરુવાળા મનુષ્ય સામાન્ય રીતે ઉદાર, સ્વતંત્ર, વિશ્વાસુ, પ્રમાણિક, ન્યાયી, ધર્મિષ્ઠ, કીર્તિ ને માનને મહાનાર, પબ્લીક ધર્મદામાં ઉદારતાથી પૈસા ભરનાર, અને પોતાનાં શુભ કૃત્યો બહાર એકી અવાજે વખણાય તેમ ઇચ્છનાર હોય છે.

પૌર્વાત્મ્ય:—

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને વિદ્યાવંત, રાજાની આજ્ઞા પાળનાર તથા તેમનો માનીતો, ચતુર, કરેલાં કામનો જાણકાર, ઉદાર ચિત્ત અને સુંદર બનાવે છે. લગ્નમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને સારાં વસ્ત્ર ને આભૂષણ આપે છે, ને શરીરે ધણેજ રૂપવાન તેમજ તેજસ્વી બનાવે છે; તે સુખી તથા કલેશ કંકાસ વિનાનો હોય છે, અદ્ય વીર્યવાન તથા લોકને રંજન કરવાના ગુણોથી યુક્ત, પંડિત, બહુ માન્યપણું અને પરલોકની સ્વર્ગ વાસ જેવી ગતિ આપે છે.

* આ મનુષ્ય મોટો ગણાય છે; તથા આનંદી, પરમાત્માનો ભક્ત, સુખી, સરહાર, કવિતા ગણનાર ને તેજસ્વી હોય છે.

દ્વિતીયસ્થાનમત ગુરુ કળ.

પ્રાશ્નિકાત્મ્ય:—

“ Denotes wealth & prosperity; and the acquisition of riches. ”

ખીજ સ્થાનમાં પડેલ ગુરુ મનુષ્યને ધન તથા સંપત્તિ આપીને તેનો સંચય કરાવે છે. ધનમાં ગુરુ હોય છે તે ધણેજ સારો ગણાય છે. (Jupiter in the Second in a surest sign for wealth). જેમ બળમાં ગુરુ વધારે હોય છે તેમ તે વધારે ધન આપે છે, જે તેનો રવિ ચંદ્ર સાથે શુભ દ્રષ્ટિ યોગ હોય છે તો તે પુષ્કળ દ્રવ્ય આપીને સુખી કરે છે.

ધર્મના કામકાજ, સરકારી ઓફીસો, વહીવટ, કાયદાના કામ, ટ્રસ્ટ, બેન્કીંગ (બેપારી પેઠીઓ), દેવાલયો, ધર્મદાન, ધર્મદા ખાતાઓ, જોતી જેળવણી, જેવી કે અધ્યાત્મ વિદ્યા, રસાયણમાં શાસ્ત્રમાં ધર્મમાં કે ભાષામાં પ્રોફેસરપણું, વ્હાણુ ને દરીયાઈ સફરો ઉપર લામનો ગુરુ અસર કરે છે. ગુરુ, શનિ કે હર્ષીશની શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે, અને રવિ ચંદ્રથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોતો નથી, તો ધનની ખાખતમાં સારો છે ન ભાગ્યશાળી બનાવી જીંદગીમાં સુખી કરે છે. ગુરુ, શનિથી જો પીડિત હોય છે તો પૈસાની ખાખતમાં અડચણો અને ધણી વખત ધણી ગરીબાઈ ઉત્પન્ન કરે છે. સ્ત્રી તથા કુટુંબી ધનમાં રહેલ ગુરુ સુખી બનાવે છે.

પૌર્વાત્મ્ય:—

ખીજ ભાવમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને રપવાનું, વિદ્યાવાનું, ગુણવાનું, યશસ્વી, વૈભવનો ત્યાગી, સુશીલ તથા ધનથી પૂર્ણ કરે છે. આ પુરુષ કવિતા કરવાની શુદ્ધિવાળો ને અધિકારી સત્તાવાળો ને મુખમાં દોષવાળો, શીઘ્ર ભોગી, અદ્ય વીર્યવંત અને પ્રયાસથી ધન મેળવનાર હોય, છે ને તેનું ધન ચત્તન કરવા છતાં ટકી શકતું નથી. આ મનુષ્ય આનંદી, સુંદર સ્ત્રીના ધણી, અને આન, ધન ને મોતી વિગેરેથી યુક્ત હોય છે.

*મુસ્તરાબદિખવેવિરિક સાહિબ:શુભધિકોમનુજ:સ્વાત્ ॥

આમિક:પુલકલુન્સિરદાર:કારસોલકવિરોમદુલ્લ: ॥ ૧ ॥

+ આ મનુષ્ય ચતુર, પરમ ધર્મલકત, કોઇ પ્રકારની સિદ્ધિ મેળવનાર, સુવર્ણ અને પુત્રાદિકથી યુક્ત, ખૂબસૂરત અને ધનાढ્ય હોયછે.

ત્રતીયસ્થાનગત ગુરૂ ર્ણ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Short pleasant jour neys, & help from brethren & neighbours. ”

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ નાની, આનંદી અને વિજયી મુસાફરીઓ કરાવે છે; તથા પાડોશી અને સગાં કે ભાંડુથી મદદ, ને લખાણ કે દસ્તાવેજ વિગેરેથી લાભ મેળવે છે. ત્રીજાનો ગુરૂ ધાર્મિક અને અધ્યાત્મિક મન આપે છે, ને માયાળુ તથા દયાળુ ને હદપારનો બુદ્ધિશાળી બનાવે છે; તે લખાણમાં અને બોલવામાં દીક્ષાગ્ન અને કાગળ પત્રોના વ્યવહારમાં છગરવાન અને વિચારવંત, તથા વિચારોને પરસ્પર બદલી શકે તેવો હોય છે. તથા તે આશાવંત, આનંદી ને સંતોષી હોયછે. પણ જો રવિ ચંદ્ર કે બુધની શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ આપે છે.

આ ગ્રહ સગાંથી અને તે દ્વારા ધનલાભ વધારે આપે છે; ને લાભકારક તથા વિજયી મુસાફરીઓ કરાવે છે. અગ્નિતત્ત્વ રાશિમાં, સંસારી વિજય; પૃથ્વીતત્ત્વ રાશિમાં, ધંધા, વ્યાપાર ને સદ્ગતિ તથા સાહસ માટે સારો; વાયુતત્ત્વ રાશિમાં, માનસિક અને મગજને લગતાં કામો માટે સારો છે; જળતત્ત્વ રાશિમાં, દરીયાઈ સફરો માટે સારો; પણ જો મંગળથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે દરેક બાબત માટે નેષ્ટ છે.

પૌર્વાત્ય:—

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ મનુષ્યને સૂઝનતાથી હીણ; કૃપણ, અપકાર કરનાર, સ્ત્રી અને પુત્રોની પ્રીતિ વિનાનો ને મંદાગ્નિ હોવાથી નિર્બળ હોય છે. આ પુરૂષ ભાંડુઓમાં સૌથી નાનો હોય છે અને મિત્ર વૈર કરનાર તથા રાજ્ય સન્માન કે ભાગ્યોદય થવા છતાં સારો લાભ મેળવી શકતો નથી; તથા ભાંડુવાળો ને સર્વ મનુષ્યને પ્રીય તથા રૂપવાળો હોય છે.

+મુક્તરીયદિમવેજરજાને શુક્રુગ: પરમપુણ્યમતિસ્સ્યાત્ ॥

કામિલ:કનકસૂનુયુતઃ જ્વલરોદિમનુજો જરદાર: ॥ ૧ ॥

* આ મનુષ્ય આજસુ, પરાક્રમી, વાંકુ બોલનાર, ધણોજ કૃપણ અને સારા પુરુષોનું પાલન કરનાર હોય છે.

અતુર્યસ્થાનગત ગુરૂ ક્ષણ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Success in life at the close of life. ”

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ મનુષ્યોને જીંદગીના છેવટમાં વિજય આપે છે; ને જો ગુરૂ બળવાન હોય છે, તો તે પિતાની સારી સ્થિતિ સૂચવે છે; જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો વારસાથી લાભ મેળવે છે.

ચોથાનો ગુરૂ ધણોજ સારો ને વારસાથી લાભ આપનાર ગણાય છે; અને મીઠકત, ધન અને વૈભવ જીંદગીના અંત સમયે આપે છે. આ ગ્રહ સુખી, ધર ને શાંતિવાળો અને સસારમાં વિજયી બનાવે છે; અને માઆપની કૃપા ને તેઓ દ્વારા ધણોજ લાભ અને મદદ મેળવે છે; ને તે સાહસ અને લીધેલ ધંધાઓમાં ફતેહ મેળવે છે. જો ગુરૂ, રવિ કે ચંદ્રથી શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે જન્મ કુંડળીના બીજા દોષોને દૂર કરે છે. ને જીંદગીનો અવસાન ધણોજ લાભવાળો અને ભાગ્યશાળી બનાવે છે. અથવા ધાર્મિક વલણની વૃદ્ધિ કરે છે; મંગળની શુભ દ્રષ્ટિમાં, ગુરૂ જીંદગીનો છેવટ ધર્મથી આણે છે, ને શનિ કે હર્શલની શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે ગુપ્ત શાસ્ત્રનું વલણ બતાવે છે; ચોથા ધરમાં રહેલ ગુરૂ જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે, તો તે હૃદયપરનો હિઝાબ ખર્ચ, ધરની ચીજોમાં પૈસાનો નકામો ખર્ચ, અને માઆપ ને તેમના કાર્યો દ્વારા ત્રાસ; બુધની અશુભ દ્રષ્ટિ, કજયા ને કાવા દાવા બતાવે છે; રવિ કે ચંદ્રની અશુભ દ્રષ્ટિ, મગજની ગરમી અથવા અકસ્માત ને હૃદયની હિપાધિ સૂચવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ મનુષ્ય માનવંત, ધનવંત, અનેક પ્રકારના વાહનવાળો અને હમેશ રાગની કૃપાથી લક્ષ્મી મેળવનાર હોય છે. આ પુરુષને ઘેર ઘોડા વિગેરેના શબ્દો તથા બ્રાહ્મણ વર્ગથી બોલાયેલ મંત્રાશિર્વાદ સંભળાય છે; અને શત્રુઓ પણ તેની સેવા કરાય છે, અને તેનું હૃદય તપ્પા કરે છે.

*गाफिकोबहुपराक्रमः क्स्वाग्मानवः परुषवाक्चबलीलः ॥

પાફકોમવતિબ્રેહ્મજનાનાંમુહતરીયદિધિરાદરજાને ॥ ૩ ॥

* આ મનુષ્ય ધોહા, ધન, કસબી વસ્તુ, રથ, હાથી વિગેરેથી યુક્ત હોય છે; ને મીઠાં વચન બોલનાર, ધણું કરીને સગ્ન તુલ્ય અને સંપૂર્ણ સુખી હોય છે.

પાંચમસ્થાન ગત ગુરુ કળ.

પાંચિમાત્ય:—

“ Favourable for children, speculation, &c. ”

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને વિજયી ને આસાંકિત છોકરાં આપે છે, કે જેઓ પિતાને મદદગાર અને સુખદાતા હોય છે; રમતગમત, સદો, સાહસ, વૈભવ, પ્રેમનાં કાર્યો, અને સરતો માટે આ ગુરુ સારો છે.

આ ગ્રહ બ્યાજબી અને ન્યાયી પ્રેમ લાગણી આપે છે, ને તેમાં પણ મનોવૃત્તિઓ કાબુમાં રહી શકે તેવી હોય છે, તથા પ્રેમના કાર્યોમાં અને પ્રતિ જાતિદ્વારા લાભ માટે સારો છે. સદા અને ધનવિ નિમય તથા સાહસ માટે ધણોજ સારો છે, ને તે ધણાં સારાં છોકરાં તથા તેઓ દ્વારા ધણા સુખનો ઉદય ખતલાવે છે; સ્ત્રીઓની કુંડળીમાં રાંડલાઓ સાથે અથવા કોઈ પ્રથમથી પ્રેમપાશમાં પડેલા સાથે લગ્ન સુચવે છે. પ્રેમનાં કાર્યોમાં ધાર્મિક મન અને વ્યવહાર દ્રષ્ટિ હોય છે. જો રવિ કે ચંદ્રથી કે કોઈ ગ્રહથી પીડિત હોય છે તો તે ગુરુની શુભ અસરને ધણીજ ઓછી કરી નાંખે છે, ને જો શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો જીંદગી વિજયી બનાવે છે, ને સુખી ને ભાગ્યશાળી કરી સંતોષી બનાવે છે. જો રવિ કે ચંદ્ર, ગુરુ ઉપર ત્રિકાણ દ્રષ્ટિથી જોતા હોય છે તો સદાથી, લોહરીથી અથવા નશીબના યોગથી ધનલાભ આપે છે, જો કે સાથે બીજા ગ્રહો પણ જોવાના હોય છે.

પૌર્વાત્ય:—

પાંચમા ભાવમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને સારા મિત્ર, ઉત્તમ પુત્રો, મંત્ર શાસ્ત્ર, અનેક પ્રકારનાં વાહન ને કામળ વાણીનો વિશ્વાસ આપતા છે. આ પુરુષ વિશ્વાસ કરવામાં શુદ્ધિવાળો, ખડુ બોલો, કઠાનો કરનાર ને સારો લેખક હોય છે; તથા તે કાર્યના પરિણામમાં સિદ્ધિ મેળવનારને અંતકાળ સમયે છોકરો ધન મેળવવામાં મદદગાર હોવાથી ધનાઢ્ય તથા મિત્રોથી પૂજ્ય, વિદ્વાન ને સુંદર હોય છે.

* અસ્વર્ગ્યરક્તોરથસીલૈઃ યુગ્મજનમન્તનમ્ ૥

મુક્તરીયવિમલેદિ ચહરદન્તાનયેસકલસૌખ્યપુત્રસ્વાદ ૥ ૪ ૥

+આ મનુષ્ય પંડિત, બહુ ચિંતાતુર, સુંદર, પુત્ર પૌત્રાદિકથી યુક્ત, તેજસ્વી, નામાંકિત ને ધનથી રહિત હોય છે.

ષષ્ઠસ્થાનગત ગુરૂ કળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Denotes good health & faithful servants. ”

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ જો દ્રષ્ટિ કે સ્થાનથી પીડિત હોતો નથી તો સારી તંદુરસ્તી તથા વિશ્વાસુ ને મદદગાર નોકરો આપે છે. મિથુન અને કન્યાનો ગુરૂ બોવેલ અને છાતીને અવ્યવસ્થિત કરી મુકે છે.

છઠ્ઠાનો ગુરૂ માંદગીઓ ધણીજ ઓછી આપે છે, ને જે રાગો થાય છે તે ફક્ત હૃદયપારના વૈભવ અને કામોથી થાય છે; જો માંદગી આવે છે તો તેની સારી ને દરકારથી ચાકરી થાય છે, અને કવચિત્ માંદગી દ્વારા લાભ પણ મળે છે. આ પુરુષ સારો ને વિશ્વાસુ નોકર બને છે, અથવા શેઠ દ્વારા ધનલાભ કે વારસો મેળવે છે, અથવા શેઠનો ભાગીદાર બને છે, કે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ મેળવે છે. નોકરો હોય છે તો તેઓ દ્વારા ધનલાભ મેળવે છે, કારણ કે હલકા લોકોથી લાભ છઠ્ઠાનો ગુરૂ સ્વયં છે. છઠ્ઠામાં રહેલ ગુરૂ જો પીડિત હોય છે તો તે લોહી અને લીવરને અસર કરી બગાડે છે, પણ જો બહુ પીડિત હોય છે તો હૃદયપારના વૈભવ થી તથા બેદરકારીથી તખીઅત બગાડે છે. આ ગ્રહને લીધે સીધા કે આડા માર્ગથી પણ ધર્મના વલણ દ્વારા ધન મળે છે.

પૌર્વાત્ય:—

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ મનુષ્યને સંગીત તથા વિદ્યાથી રહિત બનાવે છે. તે પુરુષ યશમાં ચિત્ત રાખનાર, શત્રુઓને હણનાર ને આરંભેલાં કાર્યમાં આગસુ હોય છે; અને રાગી હોવા છતાં શત્રુને હણવાના બળવાળો, રણસંગ્રામમાં વિજયી, સર્વ ભોગને ભણનાર, મુશળ પક્ષ ને તોડનાર ને રાગી માતાવાળો હોય છે; આ પુરુષ વાહનવાળો, કૃશાંગ અને જો તે છઠ્ઠે વક્રી હોય છે તો શત્રુ કુળનો નાશ કર્તા હોય છે.

+પણિહત:પુહતરહુવમાર્મ: ગુરુવૌત્સહિતાનહ વ: ॥

મુશ્તરીપદિમવૌત્સહિતાનહ વ: ॥ ૫. ૧ ॥

x આ મનુષ્ય ધણો આળસુ ને બહુ પ્રકારના રોગવાળો, કડવું વચન બોલનાર, સંસારમાં નિર્દય અને સર્વથી દ્વિષિત હોય છે, ને મુશાળ પક્ષના સુખથી સુખી હોતો નથી.

સાતમસ્થાનમત ગુરુ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Success & happiness in marriage; good for law-suits, partnerships &c.”

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને લગ્નદ્વારા વિજય અને સુખ આપે છે, તથા કાયદા અને ભાગીદારી તથા બીજાઓની સાથેના સંબંધ માટે સારો છે. સાતમાનો ગુરુ સારો અને વિશ્વાસુ લગ્ન અથવા ધંધાનો ભાગીદાર આપે છે, તે લગ્નથી બહુ સુખી કરે છે, ને તેથી ધનલાભ અને વિજય મેળવે છે. તે લગ્ન પછીથી સંસારી ક્ષેત્ર અને ધનથી સુખી કરે છે; તેના ભાગીદાર (ધણી કે ધણીઆણી) પાસે સ્વતંત્ર ધનનાં સાધનો હોય છે કે જેમાં પોતે ભાગ લે છે.

આ ગ્રહ પરણેલા સાથે અથવા ઘરડા કે પાર્શ્વિક મનવાસા સાથે લગ્ન સૂચવે છે. જે ગુરુ પીડિત, ને ખાસ કરીને મંગળ કે હર્ષલથી હોય છે તો કાયદાની તકરારો ને દાવાઓ ખતમાવે છે; શનિથી અશુભ દ્રષ્ટ હોય છે, તો લગ્નમાં દીલ થાય છે; જે રવિ કે ચંદ્ર અશુભ દ્રષ્ટિ કરે છે તો વિવાહ ફેક પણ થાય છે; જે શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો લગ્નની ખાખતમાં સમગ્ર સીધુજ ચાલે છે, ને લગ્ન સુખી તથા વિજયી નિવડે છે.

આ ગ્રહ ભાગીદારીથી ધંધામાં લાભ આપે છે; તથા કાર્ટના કામ-કાળેથી વિજય મેળવે છે; ને પાપદ્રષ્ટ હોય છે તો તે દ્વારા રહેજ ત્રાસ વા દાનિ કરે છે.

પૌર્વાત્ય:—

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુવાળો મનુષ્ય શાસ્ત્રના અભ્યાસવાળો, નમ્ર, સ્ત્રી ને ધનથી સુખી, મંત્રી અને કાવ્ય કરનાર હોય છે. આ પુરુષને શુદ્ધિ અને લક્ષ્મી બહુજ હોય છે, તથા સ્ત્રીઓ ઉપરની પ્રીતિ ઓછી હોય છે; અભિમાની છતાં માનવંત, ગોત્રજ્ઞેથી યુક્ત ને કંદર્પ તુલ્ય રૂપવાન હોય છે. તે રાગ તુલ્ય સુખી ને અમૃત તુલ્ય વાણીવાળો હોય છે.

x હાલિહાસકુરોગયુતમ માનવોવસસુન્દરશિલ્પ: ॥

મુક્તતીવદિમવેદિપુલાને માતુલાદિમવસોભ્યવિહીન: ॥ ૬ ॥

+ આ મનુષ્ય હરેક પ્રકારની વિદ્યા જાણનાર, બુદ્ધિવાન, સુખી, વિનોદી, ન્યાયી, ઇસારાથી હરેક કાર્ય કરનાર, સુંદર સ્ત્રીઓથી સુખી, ચતુર ને રોગ શત્રુ વિનાનો હોય છે.

અષ્ટમસ્થાનગત ગુરૂં ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Money by marriage, will, legacy if strong.”

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂં જો બલવાન હોય છે તો લગ્નથી તથા વારસાથી ને વીલથી ધન આપે છે. આઠમાનો ગુરૂં ધણુંજ સુખ શાંતિ ભરેલું અને સંપૂર્ણ રીતે કુદરતી મરણ કરે છે. જો પીડિત હોય છે તો છાતીની પીડા ને લોહીના ખીગાડનો ભય, ક્ષય, ચાંદી, વિગેરે; જો પીડિત હોતો નથી તો લગ્ન પછીથી ધન મળવા માટે સારો છે, ને ધણું કરીને પસાદાર ધણીઆણી કે ધણી પાસેથી લાભ આપે છે. આ ગ્રહ ખીજાઓના મરણથી, વારસાથી, વીલથી તે દ્રવ્યથી ધન મેળવે છે; અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં તે તે વસ્તુઓદ્વારા ત્રાસ કે હાનિ કરે છે. આ ગ્રહ ધણે ખરે ભાગે ગૂઢ શાસ્ત્રોમાં મન દોરવે છે, કે જે શાસ્ત્ર મરણ પછીની સ્થિતિનું ભાન કરાવે છે, ને કેટલીક વખત ધણાજ વિચિત્ર અને અર્થ સૂચક આવેલાં સ્વપ્નો તથા મગજ ઉપર થયેલ અસરની સ્મરણ શક્તિ આપે છે.

પૌર્વાત્ય:—

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂં મનુષ્યને દ્વિત વૃત્તિવાળો, દીન, મલિન, વિવેક હીન, કડક, આગસુ ને કૃશાંગ કરે છે. આ પુરૂષ પિતાના ઘેર લાંબો વખત રહેતો નથી, ને મરણ સમયે વૈકુંઠવાસી થાય છે; તેનું ઘર અગર શરીર ધણો વખત ટકતું નથી, અથવા તેનું શરીર ધણો વખત રોગ વિનાનું હોતું નથી; ત તીર્થ યાત્રા કરનાર, નિર્ધન, મનની અસ્થિરતાવાળો, સ્ત્રી પુત્રથી હીન, કૃશાંગ તથા યોગી હોય છે.

* આ મનુષ્ય દયાહીન, હમેશ પરદેશી, મૂર્ખ, હમેશ રોગી, ને હર-નિશ ક્રોધ કરવામાં તૈયાર હોય છે.

+કાશિલ:સુલયુત:સુધિનીતોદમ્જવાક્વરમણીસુલયુક્ત: ॥

ફારસશ્ચચતુર:કિલનાસ્વામુદ્ધતરીયદિમવેઽજનસાને ॥ ૭ ॥

*વેદિકશ્વપરદેશરતશ્ચ જાહ્નિક:સલુનર:સગદ્શ્ચ ॥

મુદ્ધતરીયદિહિસ્તમસાને ગુસ્થર:સકિલમવેઽજનમસ્ત ॥ ૮ ॥

નવમસ્થાનગત ગુરુ કૃપા.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“A religious turn of mind, sincere & moral.”

નવમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને ધાર્મિક વલણવાળો, શુદ્ધ અંતઃ-કરણનો, નીતિવાન ને ડાહ્યો બનાવે છે; ને ધણી કે ધણીઆણીનાં સગાં દ્વારા ધન લાભ મેળવે છે; અને દૂર દેશાવરમાં અથવા લાંબી દરીયાઇ સફરોમાં વિજય આપે છે.

આ ગ્રહ ખાસ કરીને અધ્યાત્મિક જ્ઞાનવાળાને તથા યોગીઓને નવમા સ્થાનમાં હોય છે એમ કહાય છે; ને જો પીડિત હોતો નથી તો ધાર્મિક ઝનુન તથા ભક્તિ, યોગના તત્ત્વજ્ઞાનની જગો લે છે; પણ જો મંગળથી પીડિત હોય છે તો ધાર્મિક આત્મતામાં હદ પાર જાય છે, ને કાયદાની ઉપાધિઓ તથા પરદેશમાં અકસ્માત અને બહાણુ વિગેરેના ભાંગી જવાના ભયવાળો હોય છે; શનિથી પીડિત હોય છે, તો જાતે કઠાઇ જાય છે, તથા વિચાર શક્તિની હદ ઓળંગવાથી દુઃખી થાય છે; જો રવિ ચંદ્ર કે બુધની શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે મનની ઉચ્ચ સ્થિતિ માટે સારો છે, ને તે અંતર્જ્ઞાન અને ભવિષ્યજ્ઞાન આપે છે. આ ગ્રહ સાચાં સ્વપ્નાં તથા મગજની શાંત સ્થિતિ આપે છે, ને પરદેશના રહેઠાણુ તથા મુસાફરી માટે સારો છે; તે કલાર્ક, કાયદા, ધર્મ ને યોગને લગતા ધંધા તથા કામો માટે સારો છે.

પૌર્વાત્ય:—

નવમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને રાજાનો મંત્રી, ધર્માત્મા, યજ્ઞ યાગાદિ કરનાર, શાસ્ત્રી, વિચારવંત, વ્રત વ્રતાદિક કરનાર તથા દેવ ગુરુ ને બ્રાહ્મણનું પાલન કરનાર બનાવે છે; આ પુરૂષ રાજા તથા બ્રાહ્મણનો પ્રીય, વિનયી ને આધેવોથી યુક્ત હોય છે; અને આજ્ઞાથી સંખ્યાબંધ નાદિક કર્મો પણુ લોપ કરે છે. આ પુરૂષ રાજા તુલ્ય ધનવાન, પવિત્ર, ઊત્તમ ગુણવાન, કૃપણ ને સ્ત્રીઓનો શોખિન હોય છે.

+આ મનુષ્ય ભાગ્યવંત, સુંદર, રૂપવાન, નામાંકિત, અમલ કરનાર ને ધૈર્યરતો ભક્ત હોય છે.

+હમ્મરતેવલુશપરિજવાશ્ર સ્વતેવદુસુલી વસુશીર: ॥

આમિકા...મકાને મુક્તરીમવિમલેસુલુપલ્ય ॥ ૬ ॥

દશમસ્થાનમત ગુરુ કૃષ્ણ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Success in life; honour & esteem. ”

દશમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને જીંદગીમાં વિજય, માન ને કીર્તિ આપે છે; અને ધણે ભાગે આ પુરુષો સરકારી અધિકારીઓ ને ધર્મ ગુરુઓ હોય છે. આ મહા પિતામ્ અને માન અપાવી કીર્તિવંત બનાવે છે, તથા બહુજ વિજય ને સુખ સંપત્તિ સૂચવે છે; તેનું નીતિનું ધોરણ ધણુંજ ઉચ્ચ હોય છે, તથા જીંદગીના કોઇ પણ સમયે તે ઉપયોગી જગો ભોગવાવે છે; ધન તથા સંસાર વિજય માટે આ ગુરુ સારો ગણાય છે.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં મંગળથી, કાયદાની ઉપાધિઓ અને કેટલીક વખત ભારે નુકશાનીઓ; શત્રુથી, ગુરુની તમામ શુભ અસર નાશ પામે છે; હર્શણથી, નશીબનો ઉલટો પક્ષો ને બચાંકર ઉપાધિઓ થાય છે; રવિ કે ચંદ્રથી સંસારી સુખની ચટ્ટીમાં વિઘ્ન ને મુશાકરીમાં ત્રાસ તથા સ્થિત્યંતર; પણ જો તેઓથી શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો તે ધન તથા વિજય આપે છે.

આ દશમાનો ગુરુ સારું ફળ બતલાવે છે, ને સગાંના મદદ મેળવે છે, દશમે રહેલા ગુરુનું વાયુતત્વ ને પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં કમી બળ હોય છે, ને તેનું ખાસ બલ અગ્નિ કે જળ તત્વ રાશિમાં, ને મુખ્યત્વે ધન કે કર્કમાં હોય છે.

પૌર્વાત્ય:—

દશમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને સારાં રાજ્ય લક્ષણોવાળો અને વાહનવંત, મિત્રવંત, સ્ત્રીપુત્રાદિકથી સુખી, ને અનેક પ્રકારના યસવાળો બનાવે છે. પિતરાથી ધણુ વધુ તેજસ્વી હોવાથી આ પુરુષનું ઘર ખુબ અને મિત્રકળાવાળું હોય છે. પુત્ર સુખથી સંપૂર્ણ હોતો નથી ને હમેશ તેને ઘેર શોળ પળના વજનનું અન્ન રંધાય છે; તેને ઘેર ઘોડા રત્ન વિગેરે હોય છે, તથા વારાંમનાથી પણ નહીં જીતાયેલ ધાર્મિક હોય છે.

* આ મનુષ્યને પાલખી, જવાહીર, હાથી વિગેરેનું સુખ હોય છે; અને તે વિચિત્ર પ્રકારનાં વસ્ત્રો પહેરનાર ને બાગ્યવંત સારો પુરુષ હોય છે.

+પાલકીજલજવાહિરફીલે: સંયુતોષિવિચલસવિસાહી: ॥

સુક્તરીચલસાહમકાને સાહવ:જલુનરીનસર:સ્વાત્ ॥ ૧૦ ॥

એકાદશસ્થાન મતગુરૂ કળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Faithful and sincere friends, by whom he is much benefitted. ”

અગીયારમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ ધણા સાચા, ભાગ્યવંત, વિશ્વાસુ ને દીલોળન મિત્રો સૂચવે છે, કે જેનાથી બહુજ લાભ મળે છે; તથા વ્યવહાર જીંદગીનો શાખ આપે છે; અને પોતે એવું સારું કામ કરે છે, કે જેનાથી પોતાને મિત્રો ને મદદગારો મળી આવે છે.

ગુરૂ, સંયોગમાં કે સારી દ્રષ્ટિમાં:—

નેપચ્યુન—યોગી મિત્રો ને ઓળખાણ.

હર્ષલ—ધર્મ કે યોગજ્ઞાન ને ગુઢ શાસ્ત્રોદ્ધારા વિચિત્ર બુદ્ધિ પ્રકાશ.

શનિ—દૃઢ જોડાણ કે જેથી ધણોજ લાભ.

મંગળ—જો આ ગ્રહથી પીડિત હોય છે તો તે કાયદાની તકરાર, કે જેમાંથી લાભ કે હાનિ થવાનો યોગ જન્મશક્તિના ગ્રહો ઉપર છે.

રવિ—કીર્તિ ને માન, તથા માનવંત મિત્રો.

બુધ—બહુજ અંતર્ગાન અને શ્રેષ્ઠ ન્યાયબુદ્ધિ.

ચંદ્ર—સામાન્ય રીતે મુશાકરી અને પગ્ગલીક દ્વારા ધણા લાભ.

અગીઆરમે સ્થિર રાશિમાં, અભિમાન ને ગર્વ; ચર રાશિમાં, સાહસ ને કાર્ય પ્રવૃત્તિ; દ્વિસ્વભાવમાં, ધાર્મિક અને સંસારી અનુભવો સૂચવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

અગીઆરમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરૂ મનુષ્યને બહુજ બળવાન ને ધનવાન બનાવે છે; ને તેને સારાં વસ્ત્રાભૂષણ વાહનો અને રાજની કૃપાં હોય છે.

આ પુરૂષને સોના રૂપા જેવી ન મળનારી ચીજોનો પણ લાભ મેળવે છે અથવા તેને અજ્ઞાવધાની કે સમર્થ વિદ્વાન બનાવે છે; તે પિતાનું પોષણ કરનાર અને પાંચ પુત્રો વાળો હોય છે; તેનું ધન પારકાને અર્થે હોય છે, ને કાર્મી પણ દાન ભોગ થતા નથી; તે સકળ ધર્મમાં પ્રીતિવાન હોય છે.

+ આ મનુષ્ય સંતોષી, સુંદર, ધનવાન, વિદ્વાન ને ચતુર હોય છે.

+સાધિર:શુભતનુર્જરદાર:કારશોભનપરાક્રમયુક્ત્યાત્ ॥

કાચિકમયદિતારેલકાને મુક્તરીશ્રવિમશેશુશરોસ્વાત્ ॥ ૧૧ ॥

દ્વાદશસ્થાન મત ગુરુ કૃળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ It tends to success in life, with but few secret enemies. ”

આરમે રહેલ ગુરુ મનુષ્યને જીંદગીમાં વિજય તથા થોડા ગુપ્ત શત્રુઓ આપે છે. ગુરુ ગુપ્ત શાસ્ત્રોના અભ્યાસમાં શોખ, પવિત્રતા, અને જુની ધાર્મિક સત્યતામાં માન જેમાં પશ્ચીક અજ્ઞાત હોય છે, કે જેમાં વિચિત્ર રીતે વિજય હોય છે, આ ગ્રહ સીધા કે આડે રસ્તે શત્રુઓ દ્વારા લાભ મેળવે છે, અથવા તેઓની મરજી વિરુદ્ધ તેઓને મિત્ર બનાવે છે; આ ગ્રહને લીધે બે પ્રેમ પાસ હોય છે. અથવા વિચિત્ર ને લાભકારી પ્રેમ સંબંધ હોય છે.

આ ગ્રહ જીંદગીના મધ્યમાં કે છેલ્લી અવસ્થામાં વિજય આપે છે, જો કે ગુરુ પીડિત હોય છે, તથાપિ મિત્રોદ્વારા ગુપ્ત મદદ ને લાભ મેળવે છે, તેને ધાર્મિક, ઉદાર, જ્ઞાની, ને બીજાઓને ખુશીથી મદદ કરનાર બનાવે છે; આરમાનો ગુરુ ડાકટરો, ધર્મ ગુરુઓ, વેદો, લોકો પયોગી ખાતાઓ ને દવાખાનાં માટે સારો છે. આ પુરૂષને બીજાની ઉદારતા અને જાહેર ધર્માદા ખાતાથી લાભ મળે છે, અને જો ગુરુ વૃશ્ચિક કે કન્યામાં હોય છે તો તે નબળો ગણાય છે.

પૌર્વાત્ય:—

આરમા સ્થાનમાં રહેલ ગુરુ મનુષ્યને અનેક પ્રકારથી ચિંતાતુર, ક્રોધી, પાપ કરનાર, આળસુ, લજ્જાહીન, બુદ્ધિહીન ને માનહીન બનાવે છે; આ પુરૂષને પોતાના વર્ગમાં અભિમાનથી થયેલ સદ્વ્યય હોવા છતાં પણ યશને ઠેકાણે અપયશ, બીજાને છેતરવાની કુબેર તુલ્ય બુદ્ધિ, ને તેનો ભંડાર ધન નાશ થવાથી વિધિ રહિત હોય છે. આ પુરૂષ ખાલ્યાવસ્થામાં હૃદય રોગી; દાન ધર્મથી રહિત, અને કુળથી ને ધનથી હમેશાં દાંભિક હોય છે,

* આ મનુષ્ય દરિદ્ર, થોડું બોલનાર, બેવકૂફ, લજ્જા વિનાનો, ખગળ બોલનાર, બડાબોર, આળસુ ને સારાં કામમાં ધન ખર્ચનાર હોય છે.

*મુક્તિસઃકમફલમ્ગતઃકઞ્ચો વદસલ્લભરણમૂતલભિતઃ ॥

કાદિકભવદિગ્ધર્મકાને મુક્તરીમવતિનાવદકૈઃ ॥ ૧૨ ॥

સારાંશ.

દ્વાદશસ્થાનમત ગુરુ કળ.

સ્થાન—

કળ.

૧—માનવંત, સુંદર, ઉદાર, વિજયી, સુશીલ, દીલોબન, અભિ-
માની, વિશ્વાસુ; જ્ઞાની, દીર્ઘાયુષી ને વિદ્વાન.

૨—ધન ને સંપત્તિ; કુટુંબ સુખ, બુદ્ધિબળ, સુવર્ણાદિકોષ
૧૬ વર્ષે ભાગ્યોદય.

૩—નાની ને આનંદી મુસાફરીઓ; ભાંડુ, પાડોસી, લખાણ
ને દસ્તાવેજોથી લાભ ને વિજય; લોભ, બંધુ સૌખ્ય,
ચતુર, ૩૮ વર્ષે યાત્રા.

૪—ગુરુ બળવાન હોય તો છેલ્લી જીંદગી વિજયી ને સુખી;
પિતાની સારી સ્થિતિ; ક્ષેત્રવાન ને બુદ્ધિમાન.

૫—આજ્ઞાકિત ને વિનયી છોકરાં, કે જે દ્વારા લાભ ને સુખ;
સદ્દા સાહસ વૈભવ અને શરતો તથા સ્નેહપાસનાં કાર્યો
મોટે સારે, બુદ્ધિમાન, વક્તા, રાજ્યકર્તા ને ગ્રંથાર્તા.

૬—ગુરુ બહુ પીડિત હોતો નથી તો સારી તંદુરસ્તી, સારા
નોકર ચાકર, શત્રુક્ષય ને રોગ.

૭—લગ્નમાં વિજય અને સુખ, કાયદા અને ભાગીદારીમાં લાભ
તથા વિજય, ચિંતાતુર, વિદ્વાન ને ધનવાન.

૮—લગ્નથી, વીલથી કે વારસાથી ધનલાભ (જે ગુરુ બળવાન
હોય છે તો); અદ્વૈતશુદ્ધિ ને નીચ કર્મ કરનાર.

૬—ધાર્મિક, નીતિવંત, ડાહ્યો, ઝીના સગાંથી લાભવાળો લાંબી વિજયી દરીયાઈ સફરો કરનાર, ધનવાન ને તપસ્વી.

૧૦—જીંદગીમાં વિજય, કીર્તિ, માન, રાજ્યસુખ ને સુરી નોકરી; ધાર્મિકને સત્કર્મ કરનાર સત્તાધિકારી ને દરબારી.

૧૧—વિશ્વાસુ, દીલોબ્ધન ને મદદગાર મિત્રો, અનેક પ્રકારના લાભ ને ૩૨ વર્ષે ભાગ્યોદય.

૧૨—જીંદગીમાં વિજય ને ઘણા થોડા ગુપ્ત શત્રુવાળો, ગણિતજ્ઞ, રોગી ને દરિદ્રી.

परिच्छेदः ३१.

Chapter XXXI.

દ્વાદશ સ્થાનગત શનિક્ષણ.

" Saturn in Twelve Houses "

પ્રથમ સ્થાનગત શનિ ક્ષણ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

" The person is of a sad Saturnine temperament, often retiring & mistrustful in nature.,"

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને અદેખો, વૈર વૃત્તિવાળો, ઝેરીનો, ખ્હીકણ, અવિશ્વાસુ, બચબીત, અતડો, ને વિચારવંત બનાવે છે; અગ્નિ તત્વ રાશિમાં હોય છે તો તે મનુષ્ય કંઈક સારો હોય છે. તે સ્વતંત્ર, સરળ માર્ગનો, કાર્યોમાં પ્રમાણિક, પણ સાહસિક, ને વાદવિવાદ તથા તકરાર કળ્યાને શોખિન; પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં, મુખ્યત્વે વૃષભમાં, મૂર્ખ મંદો, વિચાર શૂન્ય ને ઝેરીલો; કન્યામાં, ધણોજ વાતો જાણવાને આતુર, બહેમી ને ચીઢીઓ; મકરમાં, વાદવિવાદ કરનાર, લુચ્ચો, સ્વાર્થી બહુ મહેનતુ ને કંજુસ.

વાયુ તત્વ રાશિમાં, વિચારવંત, અભ્યાસુ, ગંભીર, પૈસામાં કાળજીવંત, દીનોજન, જાતને માટે ધર્મમાં ભકિતવંત; મિથુન અને કુંભ રાશિમાં તુલા કરતાં સારો છે. કારણ કે તુલાનો શનિ મનુષ્યને જીદી, સ્વાર્થી, કંજુસ ને અભિમાની બનાવે છે; જળ તત્વ રાશિમાં, મુખ્યત્વે કર્ક ને મીનમાં, મૂર્ખ, બેવકુફ ને ધર્મમાં ઝનુની; વૃશ્ચિકમાં, ધણોજ ખંદો, ઝેરીલો, ને વિશ્વાસ પાત્રતા વિનાનો; સામાન્ય રીતે આ પુરુષ ધણોજ સરમાળ, કમ્પની ને સોખન તરફ અણગમાવાળો, ગંભીર, દદ, ઠગ, ખંદો, સ્વાર્થ માટે લુચ્ચો, રિથર, ધર્મની માન્યતામાં વિચિત્ર, પોતાના અને કુટુંબના કામમાં સાવધ ને ફેરફારો વિશેષ કરનાર હોય છે.

પૌર્વાત્ય:—

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ શનિ જો તુલા મકર કે કુંભનો હોય તો મનુષ્યને દેશાધિપતિ અથવા ગ્રામાધિપતિ બનાવે છે. ખીજી રાશિમાં મનુષ્ય ને નીચ, દરિદ્રી કે રોગી બનાવે છે; આ પુરુષ મનની અતિતાણવાળો, અતિ તૃષ્ણાવાળો, કલેસી, સૂઝ દ્રષ્ટિ વાળો, દ્રષ્ટિથી શત્રુ નાશ કરનાર, આધિ

વડે મન દુઃખી, આંખનો રોગી, અદેખો ને ઉન્મત્ત હોય છે; તથા હમેશ મંદ ગતિવાળો, મદથી પીડિત, અધમ; હીન શરીર, કૃશાંગ, ને મિત્રો શત્રુના ધરના હોય છે.

* આ મનુષ્ય બદ અકલ્પનો, શરીરે દુખળો, દુષ્ટ, કુરૂપ, ને અવળા બુદ્ધિવાળો હોય છે.

દ્વિતીય સ્થાનગત શનિ ફલ:—

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Much trouble & worry in money matters; loss of money, ill success in trade and business.”

ખીજ સ્થાનમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને દ્રવ્યની ખાખતમાં ત્રાસ ને ચિંતા ઉત્પન્ન કરે છે, ને પૈસાની હાનિ, તથા વ્યાપારને ધંધામાં પડતી કે હાનિ બતલાવે છે; જો કે શનિ ખાસ બક્ષતન હોય છે, તોપણ જીવિકાને માટે આ પુરૂષને ધણીજ મહેનત કરવી પડે છે, અને બ્યારે ઉચ્ચ કે સ્વગૃહી હોતો નથી ત્યારે તો જીંદગીમાં ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં ગરીબાઈ ને દરિદ્રતા, તથા ધનમાં ઉપાધિ બતલાવે છે; જો રવિ કે ચંદ્ર-માની અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો નિર્ધનતાની આગાહી કરે છે, ને શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો ધણુંજ સારું નશીબ ઉત્પન્ન કરે છે.

ખીજ સ્થાનનો મહેનત, વ્યવસ્થા, જોખમદારી, જમીન, મીલકત, મકાન, ખેતી, મોટા વ્યાપાર, કંટ્રાક્ટ, ખાણો, એક ઠેકાણેથી બીજો ઠેકાણે લાવવાના કાંમ લેઈ જવાનાં, ભંડાર, માલને બહાણમાં ચઢાવવાને, લોહપયોગી કામો, ધન વિનિમય, સ્ટોકસ, શેર્સ ને કમ્પની વિગેરેથી લાભ આપતા છે. શનિશ્ચર જો હર્શલથી શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે, તો તે મ્યુઝી-અમનાં કામમાં, જુની શોધ ખોળમાં અને સધળા અસાધારણ શોધો-માં લાભ બતલાવે છે; ને તે પુરાતન કાળની ચીજોમાં ને વિચિત્ર વસ્તુઓનો વ્યાપારમાં ને કમ્પનીઓના સંબંધમાં લાભપ્રદ છે; અશુભ દ્રષ્ટિમાં કમ્પની, સ્ટોકસ, શેર્સ અને રેલ્વેદ્વારા હાનિ કે ત્રાસ ઉત્પન્ન કરે છે.

* તાલેચવિસ્યાજ્જુહલો વદમહાભાગરોમનુજ: ॥

શદ્ધંતુરંબેદિકઃ વામમતિ:પૂર્ણ:પશુ:ર્ભવતિ ॥ ૧ ॥

પૌર્વાર્થ:—

શ્રીજી બાવમાં રહેલ સ્વગૃહ કે જિવ્ય રાશિ સિવાયનો શનિ મનુષ્યને બસની, મનુષ્યોથી ત્યજાયેલ, અને વિદેશમાં વાહન તથા રાત્રિમાં મેળવનાર બનાવે છે. આ પુરુષ સુખ અને ધનની ઇચ્છાથી વિદેશ ભોગવતાં કુટુંબથી ત્યાગ કરાયેલ, સર્વ વિષય ભોગવનાર, લોહ સુવર્ણ વિગેરે ધાતુને મેળવનાર, મિત્રોને કહું વચન બોલનાર, ધન સંચય કરનાર, ચપલ નેત્રવાળો, ધણું કરીને ચોર, ને, ધનવાન તથા હાસ્ય કરનાર હોય છે.

* આ મનુષ્ય હમેશ ખરાબ હાલતવાળો, ધનની તાણવાળો, ઊઝાળો, ક્રોધી ને દેશ ત્યાગ કરનાર હોય છે.

ત્રીયસ્થાનગત શનિ ફલ:—

પાશ્ચિમાર્થ:—

“ Danger and loss in travelling, or through brethren & near relatives. ”

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને મુસાફરીમાં તથા બાંકુ ને નજદીકનાં સગાં દ્વારા હાનિ અને બચ બતલાવે છે; તથા તેને જ્યોતિષ ને ગુપ્ત શાસ્ત્રનો શોખિન, ગંભીર, દૃઢ ને વિચારવંત બનાવે છે; પણ જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો મુસાફરી ને સગાં દ્વારા સ્થેજ લાભ ને વિજય સૂચવે છે. ત્રીજાનો શનિ ઊદાસી, મ્હેનતુ અને ઠંડુ મન આપે છે. આ પુરુષ મ્હેનતુ, સાવધ, દરકારવાળો ને બચબીત હોય છે. ગુપ્તતા, ને મગજનાં કામો કે જેમાં બુદ્ધિ ને કુશિઆરીની જરૂર છે માટે સારો છે; નમણાં કુંડળીમાં શનિ મનુષ્યને ઠમ, લુચ્ચો ને હઠપારનો લોભી બનાવે છે, તથા અશુભ દ્રષ્ટિમાં ગુરુ, નાસ્તિકતા અને પ્રપંચ; મંગળ, અવિશ્વાસ અને આવેશમાં હઠપારપણું; શુક્ર, સુધારાની અને કોષ્ટ પણ જાતના શોખની ખામી; બુધ, ચોર્મ અને અપ્રમાણિક વક્તવ્ય; રવિ ચંદ્ર, નિર્જળ બુદ્ધિ, ચીડ અને અસંતોષ સૂચવે છે.

આ શનિ ઊદાસીનતા, ગાંડપણ અને અતડાપણું આપે છે. સગાંના

* વાવાગોલદ્રઢાકઃ કોસોલ્લસઃ ગુલ્લરોજોદ્ધકઃ ॥

જરજાનેયત્રિમયુજો નાકલઃ પરદેશ ગત્તાપિ ॥ ૨ ॥

સંબંધી કાર્યો માટે સારો નથી, અને તેઓ દ્વારા વારંવાર શોક લાવે છે. તે મુસાફરી માટે સારો નથી; ને તેમાં નુકશાની, વિલંબ, અને નિરાશાઓ બતાવે છે. તે ધણા હાનિપ્રદ ફેરફારો કરે છે, પણ જે ધણેજ શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તે પોતાની જેખમદારી અને ફરજને બરોબર સમજાવે છે.

પૌર્વાત્મ્ય:—

ત્રીજા ભાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને રાજ્યમાન, શ્રેષ્ઠ વાહનવાળો, ગામનો નાયક કે અધિપતિ, પરાક્રમી ને બહુ જીજ્ઞાસુ પાલન કરનાર બનાવે છે. આ પુરૂષ લાંબુથી, જલમથી ને પરાક્રમથી અસાંત ચિત્તવાળો, થોડું બોલનાર, ભાગ્યમાં અને લાભમાં વિધોને ભોગવનાર, દંઠ આશા ને તૃપ્તિવાળો અને તેથી દુઃખી; ભાર્ષ્ટ્યને તોડનાર, રાજ તુલ્ય, અને સંતાન ને ઓછી યુક્ત હોય છે.

x આ મનુષ્ય બહુ બળવાન, યશસ્વી, સદૈવ પ્રસન્ન, બુદ્ધિમાન, સલા ચતુર ને નોકર ચાકરથી યુક્ત હોય છે.

ચતુર્થસ્થાનગત શનિ ફળ:—

પાશ્વિમાત્મ્ય:—

“Illness or death of father; and a poverty stricken end to existence, if ill-aspected.”

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ શનિ જે પાપ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તે મનુષ્ય ને પિતાની માંદગી કે હાનિ, તથા જીવંતિનો અંત ગરીબાઈથી ધણેજ ત્રાસ જનક આપે છે. રવિની અશુભ દ્રષ્ટિ ધણેજ ખરાબ છે. શનિ જે તુલા મકર કે કુંભમાં હોય છે તે સારું પરિણામ આપે છે, અને જમીન ને મીલકત મેળવે છે; અને તે ભરતા સુધી ધનને ધણું સ્થાનાર હોય છે.

ચોથાનો શનિ સંચય વૃત્તિ, તથા એકાંતવાસની ઈચ્છા, ચઢતીમાં વિધન અને પડતીની જેખમદારી આપે છે; જે શુભ દ્રષ્ટ હોતો નથી તે આશા ને સંસારી સુખ માટે પણ સારો નથી; કુટુંબ અને ધરના સંબંધમાં પણ તે સારો નથી; અને અસંતોષી ને અણગમતી આગળ

x જીરાધરોચક્ષીક: સુશદામા ચ માનવ: સમ્ભવ: ॥

મનુષ્યવૃન્દસમેતો મહતિમદાવૈધિરાધરો જોદ્ધક: ॥ ૩ ॥

પાછળની સ્થિતિ બતલાવે છે; જે પીડિત હોય છે તે તે વારસાના લાભને અટકાવે છે; જે બહુજ પીડિત હોય છે તે તે જીંદગીના અંતમાં દરિદ્રતા અને અન્ન વસ્ત્રની હાનિ બતલાવે છે, અને આ પુરૂષની જીંદગી ઓછા કે વધારા પ્રમાણમાં નથીબના પંડામાં સપડાયેલ હોય છે, કે જ્યાં સ્વતંત્ર મનોબળ કંઈક મદદગાર હોય છે. શુભ દ્રષ્ટિમાં શનિ ગુપ્ત શાસ્ત્રનું વલણ તથા જીંદગીના અંતમાં યોગજ્ઞાન કરે છે.

પૌર્વાત્થ:—

એથા ભાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને વાતપિત્તથી ફીણ, ખોટા સ્વભાવનો, આળસુ, લાડાઈખોર, દુર્બળ ને ધનહીન બનાવે છે; આ પુરૂષ રાગી, માઆપને સંતાપ કરનાર, ઘર ને વાહનમાં હાનિ ભોગવનાર, બંધુથી નિંદાયેલ, પિતાના ઘર ને ધનથી રહિત અને સ્ત્રી પુત્રથી વિનાનો હોય છે; તથા જે વધી હોય તે વિદેશમાં પણ દુઃખી થાય છે.

+ આ મનુષ્ય ચિંતાતુર ને હમેશાં મનથી બળતો, કમજોર તથા દુર્બળ હોય છે.

પાંચમ સ્થાનગત શનિ ફળ.

પાશ્ચિમાત્થ:—

“ Bad for children, speculation, gaming &c. ”

પાંચમા સ્થાનનો શનિ જે રવિથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે, તે છોકરાંની માંદગી ને હાનિ સૂચવે છે. મિથુન કન્યા, તુલા અથવા મકરમાં, સંતાનનો અભાવ ને હાનિ, અને તે દ્વારા માઆપને દુઃખ બતલાવે છે; છોકરાં દારૂડીઅ કે તોફાની થાય છે; અથવા વહેલાં મરી જાય છે; આ શનિ રમત ગમત, શરતો, લોટરી, સદ્દા કે સાહસ માટે સારો નથી, ને તે વસ્તુઓ દ્વારા હાનિ નીપજાવે છે.

પાંચમાનો શનિ પ્રેમપાસનાં કાર્યોમાં નિરાશા, દીલ અને વિધ્નોને નાંખે છે; અને ધરડાં, સ્વભાવથી વધારે ગંભીર ને શાંત પુરૂષો તરફ દોરવે છે; જે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તે તે પ્રીય મનુષ્યના મરણ નો સંભવ અથવા પ્રેમના કાર્યમાં બારે દીલગીરી સૂચવે છે. બારે સદ્દા

+ મુત્તફક્કિરોચ્છોશઃ પરિતપ્તો માનસો જોહ્નલઃ ॥

માદસ્થાને યદિત્યાન્ કમજોરઞ્ઞ લાગરોભવતિ ॥ ૪ ॥

માટે આ ગ્રહ સારો નથી, પણ સારી રીતે સહોસવામત ધનવિનિમય માટે જેવાં કે: જમીન, ખાણો ને ધરોમાં રોકિત નાણાં માટે ધણો સારો છે; વૈભવ અને ચાકરીની ખામતમાં ખામી તથા સંતાન દ્વારા ઉપાધિ ખતલાવે છે; મંગળ કે શુક્રની અશુભ દ્રષ્ટિમાં ખીન કુદરતી પ્રેમપાસનો ભય, અને ખરી લાગણીની ખામી ખતલાવે છે; રવિ ચંદ્રની અશુભ દ્રષ્ટિ ધણાજ ખરાબ ફળને મૂલ્યે છે.

પૌર્વાર્થ:—

પાંચમા ભાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને નિરંતર રોગથી ક્ષીણ શરિ-વાળો, ધનહીન, વિષયવાસના હિત અને પુત્રોના ભયવાળો બનાવે છે; આ પુરૂષ ગ્રમ તરફથી દુઃખી, ધનથી નાશવંત, કુટિલ કે દુષ્ટ બુદ્ધિવંત, દેવ વિષયમાં ને ધર્મ શાસ્ત્રમાં પ્રીતિ કે વિશ્વાસ વિનાનો, મિત્રવિરોધી દુખની પીડાવાળો હોય છે; તથાપિ જો ઉચ્ચ, સ્વગૃહી કે મિત્રના ધરનો હોય છે તો એક પુત્ર આપે છે.

* આ મનુષ્ય બદ અકલ્પનો, ચિંતાતુર, પુત્રહીન, આળસુ અને મૂર્ખ હોય છે.

૫૪૮ સ્થાનગત શનિ ફળ.

પાશ્ચિમાર્થ—

Ill health, if ill-aspected. "

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ શનિ જો શુભ દ્રષ્ટ હોતો નથી તો તે નબળો છે, ને તે દીકરીની ભરેલી અને ભારે માંદગી આપે છે. સ્થિર રાશિમાં: હૃદયના. રોગનો ભય, પથરી, ઓન્કાઇડીસ ને ગળાનાં દરદો; દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં: ક્ષય, કાશશ્વાસ, ઉધરસ, ચાંદી, નિર્જળ પગ ને આંતરડાં, અપયો, સંધિવાયુ ને તુલામાં લીવરની અવ્યવસ્થા; આ ગ્રહ નઠારા નોકરો ને તે દ્વારા હાનિને મૂલ્યે છે. છઠ્ઠાનો શનિ તખીયત માટે ધણાજ ખરાબ છે, કે જે કાળુમાં રહી શકે નહી તેવી સ્થિતિ અને વાતાવરણનુંજ પરિણામ છે.

તે અન્ન વસ્ત્રની ખામી, તાણુ, બેદરકાર, રોગ તથા તખીયતની સ્થિતિ દ્વારા નિસાશા અને ધણા શોકને ઉત્પન્ન કરે છે; જો ચંદ્ર કે

* વદમહોમુતકારિ: સુતસુલરહિતશ્ચકાહિલોમનુજ: ॥

જોદ્ધ:યંજુમલાને કોતદ્વદેહશ્ચકાહિલોમવતિ ॥ ૫ ॥

રવિથી પીડિત હોય છે તો તે લાંબી ને કંટાળા ભરેલી માંદગી આપે છે; શરદીથી માંદગી ને જલદીથી આરામ થવામાં ખામી આપે છે, તથા સંધિવાયુ અને અસાધ્ય દરદો આપે છે; આ શનિ કામ, નોકરી, નોકર ને હથકા લોકો વિગેરે માટે સારો નથી, કે જેઓ દ્વારા હાનિજ થાય છે; શુભ દ્રષ્ટિની આ શનિ ઉપર કંઈ ખાસ અસર થતી નથી.

પૌર્વાત્ય:—

છટ્ટા ભાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્ય શત્રુને જીતનાર, ગુણ જાણનાર સત્કર્મો જાણનાર, અનેકનું પોષણ કરનાર, સ્થુલ દેહવંત, પ્રબળ જઠરાગ્નિ વાળો અને બહુ બળવાન હોય છે. આ પુરૂષને ચોર, રાજા ને શત્રુઓની બીતિ રહેતી નથી, ને તેના સન્મુખ યુદ્ધમાં કાંઈ આવી શકતો નથી; તેને મુશાળ પક્ષનો નાશ ને વાહન સુખ હોય છે; તથા તે નીચનો હોય છે તો તે નીચ કર્મ કરનાર ને કુળ હાય કર્તા; તથા ખીજી રાશિઓમાં હિંસાખોર, અને ઉચ્ચનો હોય છે તો પૂર્ણ લક્ષ્મી તથા કામને મેળવે છે.

* આ મનુષ્ય બહુ દાતા, નિશ્ચય કરીને રાજા કે રાજા તુલ્ય તથા શત્રુને હણનાર હોય છે.

સપ્તમસ્થાનગત શનિ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય —

“ If ill aspected, domestic infelicity and a delicate wife ”.

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ શનિ જો પીડિત હોય છે તો તે દુઃખી લગ્ન, કળ્યા ને ભાગીદારીમાં ઉપાધિ ખતલાવે છે. આ ગ્રહ શાંતતા, અતકાશ અને ઉદાશીનતા ભરેલ ધણી કે ધણીઆણી આપે છે; જો દ્વિ સ્વભાવમાં રાશિમાં હોય છે તો એ કે તે કરતાં પણ વિશેષ લગ્ન કરાવે છે; જો શનિ બલવાન હોય છે તો ધણી કે ધણીઆણી પૈસા કે મીલકત વાળાં હોઈ, વિધુર કે વિધવા થાય છે. આ શનિ વ્યભિચારી બનાવે છે, જો ભાગ્યેજ લગ્ન સુખી કરે છે. વળી આ ગ્રહ કાયદાની તકરારો, ભાગીદારી ને ખીજની સાથેના સંબંધો માટે સારો નથી; ધણી આપારી સપ્તમ શનિથીજ ખરાબ થયેલા છે.

* દ્વાનીશ્વરંજલીકં મનપતિમનુજમુક્તમનુપતિમ્ ॥

નિર્મિતૈરિલમ્બદં નુત્તમ જ્ઞાન સ્મિતોજોદ્ભવઃ ॥ ૧ ॥

સાતમાનો શનિ વિશ્વાસુ ભાગીદાર અથવા પોતાથી મોટા મનુષ્ય દ્વારા લાભ આપે છે. શનિ તુલાનો સાતમે હોય છે તો ધણી કે ધણીઆણી વિશ્વાસુ ને ખંરા દીલોળન હોય છે. તેમનામાં કરજ થું છે તેનો શોખ હોવાથી પ્રેમ લાગણી દઢ હોય છે, જે શનિ સાતમે પીડિત હોય છે તો તે લગ્નવાળી જીંદગીમાં શોક અને દીલંગીરી ખતલાવે છે, જે શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો ધણી કે ધણીઆણી ડાઘાં, દઢ, ખંતીલાં ને મ્હેનતુ હોય છે. સાતમે શનિ, જે ચંદ્રથી પીડિત હોય છે તો સંસારી સુખનો નાશ કરે છે.

પૌર્વાત્થ:--

સાતમા ભાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને રાગથી નિર્જલ, ઉપજીવિકા ને સંપ વિનાનો, અને ધર તથા અન્ન વસ્ત્રની ચિંતાથી દુઃખી બનાવે છે; આ પુરૂષને સારી સ્ત્રી, ધન ને ન્યાયી હિતકારી મિત્રો હોતા નથી અને સ્ત્રી પુરૂષ બન્ને રાગી રહે છે; તે નિરંતર ઉત્સાહ વિનાનો હોવાથી તપેલા ચિત્તવાળો, અતિ તૃષ્ણા યુક્ત ને વીર્ય વિનાનો હોય છે; તથા રાગથી વિશ્રામ રૂપ સ્ત્રીને હણનાર, મિત્રને તેના વંશને હણનાર ને દંભી હોય છે.

* આ મનુષ્ય શરીરથી દુર્બલ, થોડું ખોલનાર, બુદ્ધિહીન ને સદૈવ પરાધીન હોય છે.

અષ્ટમ સ્થાનગત શનિ ફળ.

પાશ્ચિમાત્થ:—

“ A poor partner in marriage, and trouble & loss in legacy, if weak ”.

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ શનિ જે બળવાન હોતો નથી તો તે ગરીબ ધણીઆણી કે ધણી આપે છે, ને તે વળી મલવાના વારસામાં કે પૈસામાં ત્રાસ કે ધણે ભાગે લાનિ ખતલાવે છે. આઠમાનો શનિ ધીર અને વારંવાર કંટાળા ભરેલું, ગંભીર અને લાંબા વખતના રોગવાળું મરણ કરે છે; જે વધારે પીડિત હોય છે તો તે કમનશીબ ભરેલ અકસ્માત કરે છે; ને જલ રાશિમાં શનિ જલધાત કરે છે; શુભ દ્રષ્ટ શનિ લાંબી જીંદગી આપી કુદ-સ્તી કારણથી વૃદ્ધાવસ્થામાં મરણ કરે છે.

* ચંદ્રોજનઃકુર્સાગઃ કન્કરદમશ્ચમાનબોદિર્જઃ ॥

જાનોવાસ્વાજોદ્ધૃતો હવતુમજાનેવદામવતિ ॥ ૭ ॥

લગ્નથી, ભાગીદારથી, વીક્ષથી, વારસાથી મલનાર લાભ માટે તે સારો નથી, પણ તે દરેકમાં તથા હરકોઈ બીજાથી મલનાર મીલકતમાં હાનિ ને નિરાશા બતલાવે છે. કવચિત્ આ શાનિ ગુહ શાસ્ત્રોનો શોખ આપે છે, તથા સ્વર્ગ સંભાળી રાખવાની યાદદાસ્ત માટે પણ સારો નથી.

પૌર્વાર્થ:—

આઠમા ભાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને કૃશાંગ, દાદર ને ફાલીઓથી રોગી, અસંતોષી ને આળસુ બનાવે છે; આ પુરૂષ સત્સંગથી રહિત, ધન-હીન, સર્વ વસ્તુનો નાશ કરનાર, વ્યાધિથી થયેલ નીચ દ્રષ્ટિ વડે પરકા દોષ શોધનાર અને મહા ધૂર્ત હોય છે; તથા દેશાંતરમાં વાસ કરનાર, દુઃખી, રોગી ને ચોરોથી કે અવરોધથી કે નીચના હાથથી મરણ પામનાર હોય છે.

* આ મનુષ્ય નિરંતર રોગી, આળસુ, વિશ્વાસઘાતી, પાપ કરવામાં નિપુણ, થોડી દયાવાળો ને ડરકુ હોય છે.

નવમસ્થાનગત શનિ ફળ.

પાર્થિ ભાત્ય:—

" Head strong, reserved, thoughtful & studious; loss through relatives by marriage. "

નવમાસ્થાનમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને અતડો, મજબૂત મનનો, વિચારશીલ, અભ્યાસુ ને ગંભીર, તથા જ્યોતિષનો કે ગુપ્ત શાસ્ત્રનો શોખિન બનાવે છે; તે સ્ત્રીના સગાં દ્વારા હાનિ ને ત્રાસ, ને પાણીની મુશાફરીમાં બચ આપે છે. નવમાનો શનિ ઉચ્ચ વિચાર ભરેલાં કાર્યો તરફની અભ્યાસુ ને ગંભીર મગજ શક્તિ આપે છે; તે ધાર્મિક વળણના કરતાં વિશેષ પણે શાસ્ત્રીય ને અધ્યાત્મિક વધણ આપી જ્યોતિષ, યોગ ને ગુહ વિષયોનો શોધ કરાવે છે; અશુભ દ્રષ્ટિમાં મંગળ કે હર્શલ વડે હોય છે તો ગાંડપણ અથવા ચિત્તની બ્રમણતા ઉત્પન્ન કરે છે. આ નવમો શનિ દરીયાઈ સફરો, મુસાફરીઓ અને પરદેશી કાર્યો માટે સારો નથી. જો આ શનિ સારી દ્રષ્ટિમાં રવિ સાથે હોય છે તો તે ધર્મનું સત્વ બતલાવે છે, અને દરેક પકડેલ વિચારમાં વિશ્વાસથી વળગી રહેલાનું વધણ આપે છે; ધર્મના કાર્યોથી, તેમજ ધર્મ ગુરુઓથી, સ્ત્રીના સગાંથી ને બોલવા ચાત્રવાથી

* વીમારજ્જ્વરીશો દગાકજાજ્જ્વલોજ્જ્વલીમનુજઃ ॥

મોહકહસ્તુમસાને મવતિવલીકઃકૃપાકસોમીકઃ ॥ ૬ ॥

સાવધ રહેવા તથા કાયદાની તકરારોથી દૂર રહેવા આ નવમો શનિ સૂચવે છે.

પૌર્વાત્ય:—

નવમા ભાવમાં રહેલ શનિવાળો મનુષ્ય ધર્મ કર્મ કરનાર, વિકલાંગ, દુષ્ટ શુદ્ધિવંત અને બહુજ મનથી અભિમાની હોય છે. આ પુરુષની શુદ્ધિ તીક્ષ્ણ હોવા છતાં તેમાં શીલ વૈરાગ્ય હોતો નથી; તેને યોગ શાસ્ત્રમાં પ્રીતિ ને અભ્યાસ, રાજસ ગુણ ને દીનશુદ્ધિ હોય છે; તે મિત્ર વર્ગથી દુઃખી, ધર્મથી પાંગળો, બહુ દાંભિક, લક્ષ્મીહીન, મદ્ય પીડિત, પાપી, સ્ત્રીવાળો ને હીન વીર્ય હોય છે.

* આ મનુષ્યનો સમય ઘણો સારો હોય છે; તે લક્ષ્મીવંત, મીઠું ખોલનાર, સુખી અને દયાળુ હોય છે.

દશમસ્થાનગત શનિ કળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Success in life with an ultimate downfall to disgrace and ignominy, discredit in business & loss of substance”.

દશમે રહેલ શનિ મનુષ્યને જીંદગીમાં એકદમ વિજય આપી પછીથી અપકીર્તિ ને પડતી લાવે છે, ધંધામાં અપયશ ને મીલકતની હાનિ ખતલાવે છે, ને જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે બદનામી આપે છે. દશમાનો શનિ જીંદગીમાં એકાદવખત મહાન ત્રાસદાયક સમય લાવે છે. શનિશ્વર એ ખાસ નસીબસૂચક ચહ છે, તેથી દરેક દશમ શનિવાળા મનુષ્યને આ કહેવત લાગુ પડે છે “And Satan took Him up into a high mountain and showed Him all these things.” કે “સેતાન તેને ઉંચા ડુંગરોમાં લઇ ગયો ને આ સઘળા ચીજો બતાવ્યા.”

દશમે ઉચ્ચનો શનિ અભિમાન, સત્તા, લોભ, સંસારી સુખ ને વૈભવની તૃષ્ણા આપે છે; શુભ દ્રષ્ટ શનિ મનુષ્યને પોતાના જાતિ પ્રયત્નથી જન્મના કરતાં ઉચ્ચતર સ્થિતિએ ચઢાવે છે; પણ જો શનિ પીડિત હોય છે

* ચલ્લકુલ્લ:શ્રીમાન્ શોરિલક્ષ્મણમજાનલો પરિચ્છેદ ॥

લોકલોકોલક્ષ્મણને મેતાનનાં જાતરમિમલિ ॥ ૧ ॥

તો, તે ફક્ત પાછો પડવાનેજ માટે ઉપર ચઢાવે છે, અથવા પોતે ક્યાં સુધી ચઢવું તેની હદ ન સમજવાની ખામી ને અશક્તિને લીધે હદપાર જાય છે; દશમાના શનિની જો રવિ ચંદ્ર ઉપર અશુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે બદનામી ને નિંદા લાવે છે, અને ચઢતીમાં અનેક વિધો નાંખે છે; શુભ દ્રષ્ટિ દઢ ચાલચલકત બનાવે છે, પણ ચઢતીમાં ઢીલ ને ખચકા નાંખે છે.

પૌર્વાર્થ :—

દશમા જાવમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને રાજનો પ્રધાન, નીતિવંત, નમ્ર, સારા ગામ ને નગરોના સમૂહના બેદને કરનાર, અધિકારી, ચતુર ને ધનાઢ્ય બનાવે છે; આ પુરુષ તે માતા વિનાનો એટલે બકરીનું દુધ પીનાર, હાથથી ધન પેદા કરવા રૂપ પિતાવાળો અર્થાત્ પિતાથી દુઃખી, પોતાનું પેદા કરેલ કે પિતાથી મજેલ ધનનો નાશ કરનાર, ખેતી માત્રમાં નિષ્ફળતા વેઠનાર, અધિકારી હોવાથી, લોકોમાં દંડ વિગેરે કરવા વડે વૃથા લોક નિંદાવાળો, જીવિતના વિગ્રહમાં ધીમેથી જ્ય મેળવનાર, મહા ધનવાન, સંગીત પુરૂષોને રાખનાર, માની, પ્રવાસમાં રાજના મહેલમાં ઉતરનાર અને શત્રુભય વિનાનો હોય છે.

* આ મનુષ્યને શનિની દશમાં રાજ્ય સુખ મળે છે કે પ્રધાન થાય છે; ને તે સુખી, પુણ્યાત્મા ને મોટા માણસ હોય છે.

એકાદશસ્થાનમત શનિ ફળ.

પાશ્ચિમાર્થ :—

“ False friends, & heavy losses thereby. ”

અગીઆરમા સ્થાનમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને ધણા ખરા મોટા અને અવિશ્વાસુ મિત્રો આપી તે દ્વારા ભારે હાનિ બતલાવે છે; આ મનુષ્યે કદાપિ નાણાં ધીરવાં નહી, તેમજ કોઈના જમીન થવું નહી, ને તેમજ કોઈની ખાત્રી આપવી નહી. આ મહા સંતાનને માટે નબળો છે, અથવા સંતાનથી ઉપાધિનો ભય બતલાવે છે; જો શુભ દષ્ટિ હોય છે તો તે મિત્રો દ્વારા ધન લાભ આપે છે.

અગીઆરમાનો શનિ થોડા મિત્રો આપે છે, કે જેઓ તેને છેવટે.

* શાહમકામેજોહક ક્ષેત્રવશાસ્ત્રેચમાનવીશાહઃ ॥

અથવાઅવેશ્વરીરઃ સુશક્લકઃસુકૃતીમનીમેદી ॥ ૧૦ ॥

તજુ કે છે; અથવા મદદ કરવાને બદલે ખોટી શિખામણો દે છે; તથાપિ તેના કરતાં ધરડા અને ગંભીર કેટલાક મિત્રો હોય છે. જો શનિ શુભ દ્રષ્ટ હોય છે તો તેઓ તેને મદદગાર નિવડે છે; જો રવિ ચંદ્ર કે મંગળથી શનિ પીડિત હોય છે તો તે સારો નથી; કેન્દ્ર રાશિમાં, પડતી કે નાશીપાશી બતલાવે છે, અને ઝાળખાણ દ્વારા ધણું કરીને વિનાશ સૂચવે છે; સ્થિર રાશિમાં, જીંદગીના પ્રથમ ભાગમાં ધણી અડચણો ને વિધેતા બતલાવે છે; દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં, ભાગ્યેજ પોતાની ઇચ્છાઓને પરિપૂર્ણ કરે છે; આ શનિ લગ્ન, સગાં ને ઉપરી માટે સારો નથી.

પૌર્વાત્ય:

અગીઆરમા ભાવમાં રહેલ શનિ જો બળવાન હોય તો મનુષ્યને કાળો પેડો, ઈદ્રમણિ, કાળાં કે ઉનનાં વસ્ત્ર, ને હાથી વિગેરેનો લાભ મેળવે છે; આ પુરુષને દીર્ઘાયુષ્ય, સ્થિર ધન, અસ્થિર ચિત્ત, સંતાન શોક, સોમાં પણ એક શરવીરતા ને અધિક પ્રપંચ હોય છે; તથા તે ધનવાન, ધણા ભોગ ભોગવનાર, આનંદી, સુશીલ ને બાળપણમાં રોગી હોય છે.

x આ મનુષ્ય ધણો દયાળુ, ન્યાયી, મીઠી વાણી બોલનાર, ધનવાન, બહુ નોકર ચાકર વાળો; સંતોષી ને શત્રુને હણનાર હોય છે.

દ્વાદશસ્થાનગત શનિ ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Many secret enemies, deicet and treachery from others, liability to false accusations &c.”

પાશ્ચિમાત્યમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને ધણા ગુપ્ત શત્રુઓ આપે છે, અને ખીજાઓ દ્વારા કુમાઈ ને પ્રપંચ થાય છે. આ પુરુષને જુદા અપવાદનો ભય અથવા કવચિત્ બંધીખાનાનો ભય પણ થાય છે. પાશ્ચિમાત્યમાં શનિ મનુષ્યને ધણોજ અતડો, એકાંતવાસનો શોષિન અથવા સંન્યાસી થવાના વલણવાળો બનાવે છે. જેઓ ગુપ્તપણે કામ કરે છે તેઓને માટે આ શનિ સારો છે, ને ખીજાઓને માટે નાશકો છે; જો તે બહુ પીડિત

x સમુદાયવર્જનક: સીસીસલુગસ્તલગરો ના સ્વાત્ ॥

વાત્સલકાને બોલક ફિલ્સાસાવિરો રિપુદક્તા ॥ ૧૧ ॥

હોય છે તો તે સંહેલામ્થી ધણા શત્રુઓ ઉભા કરે છે, અને જીંદગીના કાંઈ પણ સમયે બંધીખાનું કે ફરજિયાત અવરોધ તેને ભોગવવો પડે છે,

અશુભ દ્રષ્ટિમાં—

હર્શલ—સત્તાવાળા શત્રુઓની ખંતપૂર્વકની શત્રુતા.

મંગળ—આપઘાતનો ભય અથવા શોક પરિણામી મરણ.

રવિ કે ચંદ્ર—બહાલાંના મરણ દ્વારા દીલગીરી અને ઉદાસીનતાથી નિરાશાનું વલણ.

બુધ—ગાંડપણ કે ચિત્ત વિભ્રમતા.

શુભ દ્રષ્ટિમાં શનિ, સંચય કરવાની શક્તિ ને ધનનો લાભ આપે છે.

પૌર્વાત્ય:—

ખારમા સ્થાનમાં રહેલ શનિ મનુષ્યને દયાહીન, નિર્ધન, ખર્ચથી પીડિત, હમેશ આળસુ, નીચ સંગતિવાળો, સુખ રહિત ને અંગહીન બનાવે છે; આ પુરૂષ રોગી આંખવાળો, નિર્લજ્જ ને પરદેશમાં આનંદી હોય છે, તથા જો તે લગ્નેશ હોય છે તો તે શનિશ્વર આ પુરૂષને શત્રુજીત અને યજ્ઞદ્રવ્યની સમૃદ્ધિવાળો બનાવે છે.

x આ મનુષ્ય હમેશ ખર્ચથી તંગીવાળો એટલે બહુ ખર્ચનાર, પૈસા વિનાનો, પાપ કર્મ કરનાર, બળવાન અને દયાળુ હોય છે.

સારાંશ.

દાદશસ્થાન ગત શનિ ફળ*

સ્થાન—

ફળ.

૧—બહીકણ, અવિશ્વાસુ, ઝેરીલો, લાયલીત, અતડો, ગંભીર, લોલી, અદેખો, વાતપિત્ત પીડિત, બહુજ કપટી; ચોર, ને પ્રતિષ્ઠિત.

x સેંગહાલોબવફેલઃ પાપાસક્તશ્ચમુષ્કિસોમનુજઃ ॥

જોહલસ્વર્વમકાને ભવતિ હરીશઃકૃપાલુરેવ સ્યાત્ ॥ ૧૨ ॥

* શુભ ફળને શુભ દ્રષ્ટિમાં શુભ અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં શુભને અશુભ ને અશુભને વધારે અશુભ બનાવે છે.

- ૨—દ્રવ્યમાં હાનિ ને મહાન ત્રાસ; ધનનાશ, ધંધામાં કે વ્યાપારમાં હાનિ કે ત્રાસ; કવચિત્ જો સ્ત્રીઓ ને દરિદ્રી.
- ૩—મુસાફરી, લખાણ, પાડોશી, લાઘ્યિહેન ને દસ્તાવેજ વિગેરે દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ, ને જ્યોતિષનો શોખ; બ્રાતૃહાનિ, દુર્વૃત્ત ને પરાક્રમી.
- ૪—પિતાને રોગ, કે તેમનું મરણ, જીંદગીના અંતમાં ધન ક્ષય કે અન્નવસ્ત્ર હાનિ; છતાં સ્વગૃહી કે ઉચ્ચનો હોયછે તો જમીન કે મીલકતથી લાભદાયી; નિર્ધન ને સાવકી માતાવાળો.
- ૫—મિથુન, તુલા, કન્યા કે મકરમાં સંતાનનો અભાવ; બીજી રાશિમાં, સંતાન ક્ષય કે તેથી ત્રાસ; સદ્વા, સાહસ, વૈભવ, શરતો ને સ્ત્રીઓના પ્રેમદ્વારા હાનિ કે ત્રાસ; પુત્રહીન, દરિદ્ર ને દત્તપુત્રવાળો.
- ૬—લાંબા ને કંટાળા ભરેલા રોગ ને નઠારા નોકર ચાકર; ધન ધાન્યવંત અને શત્રુજીત.
- ૭—શાંત, ઉદારીન અને અતડાં ધણી કે ધણીઆણી; કોર્ટ ને સહીયારાથી ત્રાસ કે હાનિ; શત્રુ પીડા, સ્ત્રી રોગી, વ્યભિચારી ને દુઃખી.
- ૮—ગરીબ ધણી કે ધણીઆણી; વીલથી વારસાથી કે સ્ત્રીના ધનથી હાનિ કે ત્રાસ; આયુષ્યવંત, દરિદ્રી ને હલકી સ્ત્રીનો શોખિન.
- ૯—દૃઢ, વિચારવંત, અતડો, અભ્યાસુ, ગુઢશાસ્ત્ર ને જ્યોતિષનો શોખિન; મુસાફરીમાં જલઘાત; સ્ત્રીના સગાંથી હાનિ કે ત્રાસ; પાપી, ૩૬ વર્ષે ભાગ્યેદય.
- ૧૦—જીંદગીમાં વિજય ને અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે

અડતીમાંથી પડતી, કાળી દીળી ને બદનામ, ધંધામાં હાનિ
ને અપયશ, મીલકતનો વિનાશ; ૨૫ વર્ષે યાત્રાલોભી.

૧૧—બુઠા, અવિશ્વાસુ ને તુકશાનકારક મિત્રો; જામીનગીરી
અને શ્યુરીટી માટે નબળો; સંતાન કષ્ટ; અત્યંત ધનવાન.

૧૨—ઘણા ગુપ્ત શત્રુઓ, બીજાઓદ્વારા ઠગાઈ ને પ્રપંચી પ્રસંગો,
બુઠા અપવાદ ને કેદ અથવા ફોજદારી ત્રાસના ભયનો
સંભવ, ને રાજ દંડ.

દ્વાદશસ્થાનગત હર્શલિ ફલ.

" Uranus in Twelve Houses "

પ્રથમ સ્થાન ગત હર્શલિ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

" If begets eccentric people, odd characters who meet with strange adventures in life".

પ્રથમ સ્થાનમાં રહેલ હર્શલિ વિચિત્ર અને અસાધારણ પુરૂષોને ઉત્પન્ન કરે છે, અને જીંદગીમાં વિચિત્ર સાહસ અતલાવે છે; અગ્નિ તત્વ રાશિમાં, મનુષ્યને સાહસ, કડક મિત્રજ, લોભ, વિચિત્રતાનો શોખ વિરામની ખામી જ્યોતિષના અભ્યાસનો શોખ, મહાન ને જિમદા વસ્તુઓ તરફની ઇચ્છા, મૂળ તત્વ જાણવાની બુદ્ધિ, તકરાર અને વાદ વિવાદનો શોખ; પૃથ્વી તત્વ રાશિમાં, મનુષ્ય દુરાગ્રહી, કડક, ઝેરીલો, ધણા પાશુજાતીય ગુણોવાળો, પ્રપંચી, ખાધરો, અને અભિમાની; વાયુ તત્વ રાશિમાં, ખંદો, વિદ્વાન, ઝહેનતુ, જાતે નવા વિચાર કરનાર, સર્વ શાસ્ત્રનો શોખિન, ગુહ શાસ્ત્રના વજણવાળો, સત્યવાદી, અભિપ્રાય દર્શાવનાર, અને ખાસ અભિમાની; જલ તત્વ રાશિમાં, દારૂ વિગેરે પીવાનો શોખિન, અને નીચ ને લુચ્યાઈ બરેલાં કાર્યો કરનાર, વ્યભિચારી, ખાલી મનનો, ઝેરીલો, દુરાગ્રહી, સુંદર, લાગણી વિનાનો, મૂર્ખ, દુરાચરણી, ખંદો ને પોતાના સ્વાર્થ માટે લુચ્યો.

સામાન્ય રીતે આગ્રહ મનુષ્યને વિચિત્ર, દુરાગ્રહી, અસાધારણ, ઝેરીલો, વૈર બુદ્ધિવાળો, વાચાળ, અભિમાની ને સ્વતંત્ર બનાવે છે. આ પુરૂષ ધણું કરીને સગાંથી દૂર વસે છે, ને બટકતી જીંદગી ભોગવે છે.

દ્વિતીયસ્થાનગત હર્શલિ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

" Sudden & heavy gains & losses; and difficulty in money matters "

બીજા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલિ મનુષ્યને ધનમાં અચાનક ને અકસ્મિત

ભારે લાભ અને હાનિ ખતલાવે છે; ને દ્રવ્યની ખાખતમાં ધણીજ ઉપાધિઓ અને ત્રાસ દર્શાવે છે, તથા દ્રવ્યની સ્થિતિને અસ્થિર કરે છે.

આ ગ્રહ પુરાતની અને વિચિત્ર ચીજો કે વિષયો દ્વારા ધન લાભ આપે છે. શુદ્ધ મગજનાં અસાધારણ કાર્યો કે જેમાં ગૂઢ અને ગુપ્ત શાસ્ત્રનો વિષય હોય છે, તે દ્વારા વિજ્ય અને લાભ સૂચવે છે. આ ગ્રહ જ્યોતિષ, દૂર શ્રવણ વિદ્યા, ગુપ્ત શાસ્ત્રો ને ગુઢ વિષયો દ્વારા લાભ આપે છે. ઉચ્ચ જાતિની કલ્પના શક્તિવાળી અસાધારણ વિચિત્ર વાર્તાઓ લખનાર, બુદ્ધિના પ્રયોગોનું દિગ્દર્શન કરાવનાર કવિઓ, ઉચ્ચ વર્ગના ઈજનેરો, શોધકો વિગેરે આગ્રહની અસરથી લાભવાળા નિવડે છે. રેલવે-વાળાઓ પણ આ ગ્રહવાળાજ ધણે ભાગે હોય છે.

નેપચ્યુન ઉપરની દર્શાવની સારી કે નહારી દ્રષ્ટિ જાંદગી ઉપર ધણીજ અસર કરે છે.

ત્રીજીસ્થાનગત દર્શાવ ફળ.

પાશ્ચિમાય:—

“Loss through journeys, and fondness for Sciences”.

ત્રીજી સ્થાનમાં રહેલ દર્શાવ મનુષ્યને ગુઢ શાસ્ત્રનો શોખિન, ચાલ ચલકતમાં સ્વતંત્ર, રહેઠાણમાં ધણા ફેરફાર ને અસ્થિર ચિત્તવાળો, મુસાફરીનો શોખિન; તે લખાણ, કાગળ પત્રો, દસ્તાવેજો, ભાંડુ, સર્ગા ને પાડોસીદ્વારા હાનિ કે ત્રાસ આપે છે. નહારી દ્રષ્ટિમાં ઉપલી ચીજો દ્વારા વધારે હાનિ ને ત્રાસ; અને શુભ દ્રષ્ટિમાં સ્થેજ સારું ભાગ્ય ખતલાવે છે.

ત્રીજીનો દર્શાવ શોધક, તીવ્ર, ને વિચિત્ર મન આપે છે; તથા ગુઢ અને અધ્યાત્મિક વિષયોના અભ્યાસનું વલણ ખતલાવે છે. નખળા કુંડળીમાં દગદગા વિનાનો શોખ, જંગલી ને કોધી યુક્તિઓ, મનના કલ્પેલ ઊઠાવો અને વિચિત્ર મગજનું વલણ આપે છે. સારી કુંડળીમાં બુદ્ધિને વધારે છે, ને માનસિક સંકલ્પોને સુધારે છે. જ્યોતિષ અને તેવાં વિચિત્ર શાસ્ત્રો હીપનોઝીટમ (આકર્ષક શાસ્ત્ર), ખીજના લાભ માટે મેસમેરીઝમ પ્રયોગોનો ઉપયોગ અને દવાઓ તરફનો શોખ ને અભ્યાસ આપે છે; આયદ દૂર શ્રવણ શક્તિ, દૂર દર્શન શક્તિ અને વિચિત્ર મગજ શક્તિનું વલણ આપે છે.

આ ગ્રહ સર્ગા દ્વારા વિચિત્ર અનુભવ, અચાનક અને અકસ્મિક સફરો, અને સાહસ ને શોધ ખોળ ખાતર મુસાફરીઓ સૂચવે છે.

ચતુર્થસ્થાનગત હર્શલિ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Trouble with expected money or property, and difficulty at the close of life ”.

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને માપાપથી વિખૂટા પાડે છે, ધારેલ અને મલનાર ધન કે મીલકતમાં ત્રાસ કે હાનિ; અને જીંદગીના અંતમાં ગરીબાઈ તથા મહાન ત્રાસ આપે છે. આ ગ્રહ જમીન, ખાણો તથા એસ્ટેટ દ્વારા હાનિ ખતલાવે છે.

ચોથાનો હર્શલ અચાનક અને અકદિપત શોક પરિણામી અનુભવે જીંદગીના અંતમાં મેળવે છે. આ ગ્રહ ચોથા સ્થાનમાં ખાસ ખરાબ છે, ને શું વિપરિત પરિણામ અંતમાં લાવે છે તે કદાપી શકાતું નથી; કારણ કે તેનામાં ઉલટું અને એકાએક ફેરફાર કરવાનું વળણ હોય છે. જેઓ યોગી કે ગુઢ જીંદગી ભોગવવા માગે છે, તેમને ગુઢ અંતર્ગાન અને જિવ્ય માનસિક બળ આપે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં:—

રવિ ચંદ્ર; અચાનક મરણ કે પક્ષાઘાત.

જુધ; ગાંડપણ કે નબળાઈને લીધે મમજની અગતિ.

મંગળ; શોક પરિણામ, ને જુલમ.

આ ગ્રહ સંસારી જીંદગી દુઃખી બનાવે છે. માપાપથી વિયોગ ને કષ્ટ સચવે છે, ને અસાધારણ ચાલ ચલકત આપે છે. ઘણી કુટુંબી ઉપાધિઓ લાવે છે, ને આખી જીંદગી સંસારી સ્થિતિમાં કુસંપનું કોષ વિચિત્ર મૂળ ઉત્પન્ન કરે છે, અને તે ઢંગઢડા વિનાની ને વિચિત્ર જીંદગી દર્શાવે છે.

પંચમસ્થાનગત હર્શલિ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Trouble and losses through children, speculation, gaming, racing and pleasures ”

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને સંતાન, સટ્ટો, સાહસ, રમત ગમત, શરતો, વૈલવ અને પ્રેમનાં કાર્યોદ્વારા હાનિ ને ત્રાસ આપે છે. આ ગ્રહ સંતાનને રોધે છે અથવા તેઓને અદ્યપુષી બનાવે છે, કે જે અસાધારણ રીતે મરણ પામે છે; અને તે સટ્ટો, જુગાર, સાહસ ને નેખમનાં

કામોથી હાનિ, તથા રમત, શરતો ને વૈભવનો વિશેષ શાખે આપે છે. સ્ત્રીઓની કુંડલીમાં પાંચમો હર્શલ ધણોજ નઠારો ગણાય છે; તે કંઈ કે મીનમાં ખોટી અપક્રાંતિનો ભય પડેલી જાંઘીમાં બતાવાવે છે.

પાંચમાનો હર્શલ, લાગણીઓમાં અને વૃત્તિઓમાં વિચિત્રતા આપે છે; તથા કાર્પનિક કે અદ્ભૂત પ્રેમપાસનાં કાર્યો, અને નરનારીના ભેદની સંબંધમાં અસાધારણ વિચારો આપે છે. આ ગ્રહ સ્વતંત્ર પ્રેમની આગ્રહ બતાવાવે છે, ને લગ્નનાં સંસારી બંધનને ધિક્કારે છે; તથા સંતાન માટે નબળો ગણાય છે, ને તેઓથી વિયોગ અથવા તેઓ દ્વારા ધણીજ ચિંતા બતાવાવે છે; જો પીડિત હોય છે તો ધણી સંસારી ઉપાધિઓ અને અસ્થિરતા કિંવા પ્રપંચ જળ વિગેરે બતાવાવે છે. આ ગ્રહ છોકરાં દ્વારા અપક્રાંતિ કે ત્રાસ આપે છે; જો રવિચંદ્રથી શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો કાર્પનિક પ્રેમપાસનાં કાર્યોનો ગુપ્ત શોખ; ને પુષ્પ શુભ દ્રષ્ટિમાં અસાધારણ પત્ર વ્યવહાર, ને પ્રતિજ્ઞાતિ સાથેનો વિચિત્ર સંબંધ બતાવાવે છે.

પષ્ટસ્થાનમત હર્શલ ફલ.

પાશ્વિમાત્મ:—

“ Trouble from servants; and peculiar diseases ”.

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને અવિશ્વાસુ નોકર ચાકર વર્ગ કે હલકા લોકો દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ બતાવાવે છે; અને વિચિત્ર જાતના રોગો આપે છે કે જે ડોક્ટરો સમજી શકતા નથી તેમજ તેના ઉપાયો પણ કરી શકતા નથી; ને નાદુરસ્ત તખીઅત ચઢતીમાં વિઘ્નરૂપે હોય છે.

છઠ્ઠાનો હર્શલ સંસારી વાતાવરણ અને નસોની નિર્બળતાથી ઉદ્ભવેલ અસાધારણ અને વિચિત્ર માંદગીઓ સૂચવે છે; ધણી થોડાજ ને આ ગ્રહની સ્થિતિનું અખ્યાત્મ વલણનું ખરોખર જ્ઞાન હોય છે; અને જેઓ સમજી શકે છે તેમનામાં યોગ જ્ઞાનની જાગૃતિ હોય છે, અથવા કાઈ જાતની હઠ પારની પ્રવૃત્તિ કુંડળીના બળના પ્રમાણમાં હોય છે; ધણી ખરી માંદગીઓ તો મનની અસ્થિરતાને આભારીજ હોય છે, કારણ કે પુરેશને એક સૂક્ષ્મ વાયુ સાથે ધણોજ સંબંધ છે કે જે વાયુ શરીર અને પ્રાણ વાયુ વચ્ચેનું સાધન છે. જોકે બહુજ પીડિત હર્શલ માંડપણ કે ચિત્ત વિભ્રમતાનો ભય, ફેફસ, અને મહાન ત્રાસ બતાવાવે છે; જો શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો તે વીજળીથી કે સંદેશાઓ વિગેરેથી રોગો મરી શકે છે.

પણ અશુભ દ્રષ્ટિમાં દરદો મટવાનો અસંભવ હોય છે. આ મહ નોકરી માટે સારો નથી, અને મન વિનાનો નોકર બનાવે છે; જોકે આશ્રિત રાશિના પ્રમાણમાં બળમાં ન્યૂનાધિકતા હર્શલ કરે છે; કેટલાંકને તે ધણી સારા પ્રસંગો આપે છે, અને કેટલાંકને તે સાપરૂપ હોય છે.

સમ્પ્રમસ્થાનગત હર્શલ ફલ.

પાશ્વિમાત્ય:—

"Threatens a most unhappy marriage & often Separation; bad for lawsuits & partnerships."

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને ધણીજ કમનશીબવંત લગ્ન અથવા વિયોગ કે દુઃખ બતલાવે છે. કાયદાની તકરારો તથા ભાગીદારી માટે ખરાબ છે, કે જે બનતા સુધી ઝોઝાં કરવાં; તેનાં ધણી કે ધણીઆણી ધાતકી, જીવમી કે વ્યભિચારી થાય છે.

સાતમાનો હર્શલ અદ્ભૂત કે કાદ્દપનિક બેડાણ, અને જિતાવળીયાં ને ભાગણી બધાં સંબંધો આપે છે; અને બુદ્ધિવંત અથવા તત્વ શોધક સાથે લગ્નકરાવે છે; આ મહ અચાનક પરિણામો લાવે છે, કાદ્દપનિક પ્રેમ પાસ એજ જીંદગીનો મુખ્ય આશય આપે છે, અને ધારેલી સ્ત્રીઓને પરણાવે છે. જે શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે પરજોડ ધણી કે ધણીઆણી ખરા મિત્ર તરીકે નિવડે છે, અને ઘર વ્યવહાર ખરોખર ખરી તીક્ષ્ણ બુદ્ધિથી ચલાવી સંસાર સુખી બનાવે છે. જે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે વિનાશ લાવે છે, અને ખરેખર વિયોગ કે શોકમય ગેર સમજૂત બતલાવે છે. આ મહ વિશેષમાં વિચિત્ર તરેહના ઊધાડા શત્રુઓની પ્રતિપક્ષતા ઊભા કરીને ત્રાસ લાવે છે, તથા વિચિત્ર ધંધાઓ કરાવે છે.

અષ્ટમસ્થાનગત હર્શલ ફલ.

પાશ્વિમાત્ય:—

"A poor marriage partner; troubles & losses with legacies & wills."

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને ગરીબ ધણી કે ધણીઆણી, તથા વીસથી કે વારસાથી કે મરનારની મીલકતથી હાનિ કે ત્રાસ બતલાવે છે. આઠમાનો હર્શલ પક્ષાધાત અથવા ફેફસાની કે નસોની અસાધારણ

અવ્યવસ્થાથી મરણનો ભય ખતત્રાવે છે. અચાનક, અસાધારણ તથા અકસ્મિત મરણ જીતપત્ર કરે છે. જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોતો નથી તો તે મુઠ્ઠી જવાના પૈસામાં અનેક ચિંતાઓ, ઉપાધિઓ દર્શાવે છે; અને અનેક અચાનક મરણો જીતપત્ર કરે છે. જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે ધણી કે ધણીઆણી દ્વારા અચાનક ધન લાભ આપે છે. ગુઢ અને દૈવી શક્તિવાળા વિષયોનું તથા મરણાવસ્થા પછીની સ્થિતિને લગતા વિષયોનું વલણ આપે છે; અને મનુષ્યને અસાધારણ સ્વપ્નો આપે છે. વૃશ્ચિક રાશિ સાથે યુરેનસને કુદરતી ખનાવ હોવાથી આ સ્થાનમાં તે ખડુ નખજો ગણાતો નથી.

નવમ સ્થાનગત હર્શલ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

"Fond of occult sciences, given to travelling, curious in religious beliefs; trouble from relatives by marriage."

નવમા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને દૈવી કે ગુઢ શાસ્ત્રોનો, જ્યોતિષનો અને ભાષા તથા જ્ઞાનનો શોખ આપે છે. આ પુરૂષ સ્વતંત્ર, દૃઢ, કડક, મુસાફરીનો શોખિન, ધર્મની માન્યતામાં વિચિત્રતાવાળો ને સ્ત્રીનાં સંગાંથી ત્રાસ કે ઉપાધિવાળો હોય છે.

આ નવમો હર્શલ આખી કુંડળીની સ્થિતિ ઉપર આધાર રાખે છે. તે કેટલીક વખત અધ્યાત્મિક અભ્યાસ અને શોધક બુદ્ધિ આપે છે, ને કેટલીક વખત તે ખાસ અધ્યાત્મ તરફનો ધિક્કાર ખતત્રાવે છે. મંગળની સાથે સંયોગ, ત્રિકોણ, કે કેન્દ્ર યોગ હર્શલને હોય છે તો તે ધણોજ ખરાબ છે. જો રવિ કે ચંદ્રથી પીડિત હોય છે તો તે ખસેલ ચિત્ત ને વિચિત્ર મન, તથા મુસાફરી, કાયદા ને ગુમ કુમર દ્વારા ધણી ઉપાધિઓ દર્શાવે છે, અને તે બોલવા ચાલવામાં કડક ખનાવે છે.

દશમ સ્થાનગત હર્શલ ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

"Credit and discredit alternately; Scandal, often changing business."

દશમાનો હર્શલ મનુષ્યને વારા ફરતી જશ ને અપજશ, અપકારિતિ કે નિંદા, નારવાર ધંધા કે આપારમાં ફેરફાર ને ઉપરી સાથે અણખનાવ વિગેરે

આપે છે. આ ગ્રહ વિચિત્ર જીંદગી આપી નશીબ ને કમનશીબ બન્નેને વારા ફરતી આપે છે; ને જો અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોતો નથી તો પોતાને માટે નવી લાઈન શોધી કઢાવે છે, અને જુના અને બંધનકારક રીત રીવાજને તોડી નાંખાવે છે. તેઆમજ પાછળની સ્થિતિના ઉપયોગી ફેરફારો કરી ચઢતી ને પડતીવાળી વિચિત્ર જીંદગી સૂચવે છે.

જો બહુજ પીડિત હોય છે તો તે મનુષ્યને કમનશીબ અને નાશીપાસી ભરેલી જીંદગીથી સંતોષિત મન આપે છે; સફળજીનું મૂળ તેનામાં રહેલું છે તો દૃઢ હોય છે કે તદ્દન હોતુંજ નથી—આ પુરુષ અસાધારણ ધંધાઓ કરે છે; માનને માટે પોતાને વિચિત્ર સંસ્કાર હોય છે, અને કાયદાનો આશ્રય લેવા વધારે ઇચ્છે છે કે જે કાયદા મનુષ્યના બનાવેલ હોતા નથી પણ પ્રશ્નરૂપ હોય છે. આ ગ્રહ માત્રાપણે તેમાં મુખ્યત્વે માતાને અત્યાનંદ જડેલી મારી નાખે છે.

એકાદશસ્થાનગત દર્શન ફલ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“Loss & trouble through false friends.”

અગ્નિઆરમા સ્થાનમાં રહેલ દર્શન મનુષ્યને અવિશ્વાસુ મિત્રો આપી તે દ્વારા હાનિ ને ત્રાસ બતલાવે છે, ને અશુભ દ્રષ્ટિમાં તે ફળ વિશેષ આપે છે; જુકા મિત્રો ખાતર જમીનગીરીઓ અને ખાત્રીઓ હાનિકારક નિવડે છે.

આ ગ્રહ વિચિત્ર, વિખ્યાત ને વિદ્વાન મિત્રો આપે છે; તથા એવાં જોળખાણ કરાવે છે કે જેઓ લાલ કિંવા હાનિ પૈરા એક તો જરૂર કરે છે, ને તે અત્યાનંદ અને અસાધારણ જોડાણો અને અત્યાનંદ અને અકલ્પિત છૂટાપણું આપે છે; અને યુરેનશની આશ્રિત રાશિના દ્રષ્ટિ કરતાં ગ્રહોના ઉપર ખાસ આધાર રહે છે. આ ગ્રહ બધા સ્થાન કરતાં અગ્નિઆરમે બહુ નિર્જળ હોવાથી તેના વાતાવરણને જેટલો આશ્રય મળે છે તે પ્રમાણમાં તે બલવાન થાય છે: એવો એક બનાવ છે કે એક વખત એક નર્શને લડાઈ ઉપરના કાંધ માંદા માણસની ચાકરી કરતાં ભારે ધન મળ્યું હતું; અને દારૂડીયા ધણી દ્વારા ગંભીર નિરાશા મઘ હતી, બનતા સુધી કાંઈની પણ જમીનગીરીઓમાં અને ખાત્રીઓ આપવામાં પડ્યું નહીં.

દ્વાદશસ્થાનગત હર્શલ કૃતિ.

પાત્રિમાત્ર્ય:--

“ Treachery & secret enmity of others, if ill aspected. ”

બારમા સ્થાનમાં રહેલ હર્શલ મનુષ્યને ધણા ગુપ્ત શત્રુઓ આપી તે દ્વારા હાનિ, ત્રાસ ને પ્રપંચ બતલાવે છે; અને અદેખાદે ને કપટ આપે છે; મંગળથી પીડિત હોય છે તો તે હુંતારા ને ચોરનો ભય તથા શારીરિક પીડા કરે છે.

બારમાનો હર્શલ ગુપ્ત ને દૈવી વિચારો વિનાના કાર્યો માટે નબળો છે; પણ તે ગુપ્ત, ગુપ્ત, અજ્ઞાન અને અસાધારણ કૃત્યોમાં વિજય બતલાવે છે; નઠારી કુંડળીમાં આ મહા ખરાબ છે; તેને હોસ્પીટલમાં કે કોઈ જાહેર ખાતામાં બંધનમાં મુકી રાખે છે; અને બારમા શનિના જોવાજ કેટલીક વખત કળને આપે છે. જો બહુ પીડિત હોય છે તો તે અધ્યાત્મિક જ્ઞાન કે યોગના કારણે ભય કે ત્રાસ બતલાવે છે; અને જો યુવનસ નો ધંધો કરે છે તો ધન કે આબરૂ કે બંને ખોષ બેસે છે. યોગના સંબંધી શોધ ખોળના રીત રીવાજ માટે આ પુરૂષ ખાસ સાવધ રહેવું.

સારાંશ.

સ્થાન—

કૃતિ.

- ૧—વિચિત્ર સ્વભાવ ને અઢતી પડતીવાળો વિચિત્ર અનુભવ.
- ૨—ધનમાં અસ્થિરતા; ને ભારે અચાનક લાભ હાનિ વારંકરતી.
- ૩—લખાણ, દસ્તાવેજ, સગાં ને મુસાફરી દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ.
- ૪—જીંદગીના અંતમાં મહાન ત્રાસ ને પિતા માટે નબળો.
- ૫—સંતાન, સદ્ગુણ, જુગાર, રમત, શરતો, પ્રેમી કાર્યો અને વૈભવ દ્વારા હાનિ કે ત્રાસ.
- ૬—વિચિત્ર રોગ કે જે ડોક્ટરો સમજી શકતા નથી તેમજ તેનો ઉપાય પણ કરી શકતા નથી; નઠારા નોકરો.

૭—વિચિત્ર ધણી કે ધણીઆણી, કોર્ટ કે સહીયારાથી ત્રાસ કે હાનિ ને શત્રુનું ભેર.

૮—અચાનક કે વિચિત્ર મરણ; વીલ, ટ્રસ્ટ કે મરનારની મીલકત દ્વારા હાનિ.

૯—ધર્મના વિચિત્ર સંકલ્પો; સ્ત્રીનાં સગાંથી નબળો, દરીયાઈ સફરો દ્વારા ત્રાસ.

૧૦—વિચિત્ર ધંધા ને તેમાં અનેક ફેરફારો, વારાફરતી ચઢતી ને પડતી, માતા માટે નબળો.

૧૧—અવિશ્વાસુ ને હાનિકારક વિચિત્ર કે વિદ્વાન મિત્રો; જામીન ગરી માટે નબળો.

૧૨—ગુપ્ત શત્રુઓ, સહેજ બંધનનો ભય.

દ્વિદશસ્થાન ગત નેપચ્યુન ફળ.

"Neptune in Twelve Houses."

પ્રથમસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:--

"He assails health, & it inclines to religion, mediumship, dreams, intuition &c."

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન વિચિત્ર પ્રકારની પ્રકૃતિ ઉત્પન્ન કરે છે, ને તે દૂર શ્રવણ દૂરદર્શન, યોગજ્ઞાન, અંતર્જ્ઞાન, પ્રાણાયામ, ધ્યાન શક્તિ ને સ્વપ્ન વરફાવું વલણ આપે છે; તે સૌંદર્ય કળા શુદ્ધિ, સંગીત, કવિતા ને હૃન્નરશાસ્ત્ર વિગેરે તરફ દોરે છે; કે જેમાં લાગણીઓ ને વૃત્તિઓ મુખ્ય ભાગ લેછે; જો પીડિત હોય છે તો તે સ્થિરતા, અદ્વૈતા, શંકાયાત્મક શુદ્ધિ. ધણા ફેરફાર, કવચિત્ ઠગાઇ, પ્રપંચ ને કાવતરાં શક્તિ, મનોબળની ખામી, બ્યભિચાર, જાતિ વૈભવ ને મદ્યપાન વિગેરે આપે છે; આ નેપચ્યુનને દરીઆ, પાણી અને સામાન્ય રીતે પ્રવાહી પદાર્થ સાથે ધણોજ સંબંધ હોય છે. આ પુરુષની કલ્પના શક્તિ ધણી હલપાર ધર્મના અને તેવા વિચિત્ર સંકલ્પોમાં દોરવાઈ જાય છે, કે જેથી મગજ શક્તિની પણ બહાર કામ કરતા હોય તેમ જણાય છે; આ ગ્રહ લગભગ ગુરૂના જેવો છે ને તેથી તે માન ઇજ્જત ને અધિકાર આપતા છે.

દ્વિતીયસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:--

"Probably good for money, unless afflicted."

બીજા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન મનુષ્યને ધણું કરીને જો તે પીડિત હોતો નથી તો દ્રવ્ય આપે છે; ને જો પીડિત હોય છે તો ધનની સ્થિતિ અવ્યવસ્થિત કરી મૂકે છે, તથા ઠગાઇથી કે બીજા તેવા વિચિત્ર ધંધાથી કે કલ્પિત (બોગસ) ખોટા કે આડા રસ્તાના વ્યાપારથી કે કાવતરાંથી ધન મેળવાવે છે; અને તેવાંજ કારણોથી ધન ખોવાયે છે.

આ ગ્રહ બહાણુ, દરીઓ, ગુપ્ત નોકરી, હોસ્પીટાલ, ગાંડાની હોસ્પીટાલ, ધર્મ ખાતાં ને ન્હાવાનાં સ્થાનો વિગેરેથી લાભ આપતા છે; વળી જાહેર કામો અને જ્યાં કમનસીબવંત ને આજરી પુરખોનો વાસ હોય છે તેવાં ખાતાઓ દ્વારા ધનલાભ કરે છે. તે વિચિત્ર અને શંકાશીલ રીતે અકસ્માત ધન પ્રાપ્તિ યોગ કર્તા છે; નેપચ્યુન ધનાઢ્ય બનાવે છે, છતાં નઠારા ડીરેક્શનના સમયમાં ઠગાઈ, પ્રપંચ કે તેવાં અવિચારી કાર્યો કે ખર્ચો દ્વારા ધનનો રોષ કે વ્યય કરાવે છે.

ત્રતીયસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્ચિમાત્મ્ય:—

“ It causes loss through journeys, neighbours & kindred. ”

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન, કલ્પના શક્તિ, ધાર્મિક યોગજ્ઞાન ને ગુહ બાબતો તરફનું વલણ, વાંચન ને લખાણ, નવલ કથાનું વલણ ને લખાણ અને દરિઆઈ સફરો વિગેરે આપતા છે; આ ગ્રહ કવિતાનો શોખ અને મનની સ્વપ્નાવસ્થાવાળી સ્થિતિ આપે છે; સગાંને તથા મુસાફરીમાં વિચિત્ર જાતનો ત્રાસ અને ઉપાધિ ઉત્પન્ન કરે છે; તે દસ્તાવેજો ને સહી-યોના કામમાં ઠગાઈ જવાના પ્રસંગો અને પ્રપંચો લાવે છે.

ચતુર્થસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્ચિમાત્મ્ય:—

“ He causes losses in connection with property, lands & mines. ”

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન મીલકત, જમીન ને ખાણો વિગેરેના સંબંધ દ્વારા ધન હાનિ બતલાવે છે. જો આ ગ્રહ રવિ, ચંદ્ર કે લગ્નથી અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે તંબીયત માટે ખરાબ છે. કુદુરખને વિખેરી નાખે છે, અથવા ઓરમાન મા (કે નાવતરાંની જાતમાં બાપ) ઓરમાન સૂચવે છે; તે રહેઠાણમાં ફેરફારો, બંધનમાં અથવા દેશપારમાં મરણ કરે છે; જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે વારસાઈ કે મીલકતથી લાભ આપે છે. તે લિંગદેહના અનુભવો આપે છે, હાંદગીનો અંત નબળો સૂચવે છે, કે જો વિચિત્ર બંધનમાં અથવા કોઈ ખાસ આશાઓમાં અથવા તો

કાંઈ અગ્રીય સ્થિતિમાં ગળાવે છે. આ પુરુષોને કેટલોક વખત ખાસ ન રહેવા જેવી અને અણગમતી જગામાં કે ઘરોમાં રહેવાનું બને છે, ને ખીજના મનોબળને તામે ચર્ધ જવાનું હોય છે, જે ખીજ રીતે મહો કુંડળામાં સારા હોતા નથી તો આ નેપચ્યુન અનેક ઉપાધિઓ લાવે છે, અને વિચિત્ર ને અસાધારણ બનાવો સૂચવે છે; રૂપિ કે ચંદ્રથી ખીડિત હોય છે તો તે તખીઅત બગાડે છે; બુધથી ખીડિત હોય છે તો મનની અવ્યવસ્થા કરે છે; શુભ દ્રષ્ટિમાં તે વિચિત્ર રીતે લાભ અને યોગિક અનુભવો આપે છે.

પાંચમસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્વિમાત્ય:—

“ Heavy losses in Speculation, or trouble through offspring. ”

પાંચમા સ્થાન રહેલ નેપચ્યુન મનુષ્યને સદા અને સંતાન દ્વારા ત્રાસ ને હાનિ બતલાવે છે. આ ગ્રહ ઊકરાંની સંખ્યા વધારે આપે છે; અને પ્રેમની લાગણી તીવ્ર કરે છે કે જેના ઉપર અંકુશની જરૂર હોય છે. જે ખીડિત હોય છે તો તે પ્રેમપાસનાં કાર્યોમાં ઠગાઇ ને અવિશ્વાસ, બહુજ હલપારનો વંભવ, અનેક પ્રકારના ભય અને પશુ જાતીય વક્ષણ કવચિત્ બતલાવે છે. શુભ દ્રષ્ટિમાં નેપચ્યુન પ્રતિ જાતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ) ના સંબંધી અનુભવોથી ચઢતી કરે છે.

ષષ્ઠસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્વિમાત્ય.

“ Losses through servants & employees; also ill health which is an impediment to Success. ”

છઠ્ઠાનો નેપચ્યુન મનુષ્યને નોકર ને ચાકરદ્વારા હાનિ, અને ચઢતીમાં વિઘ્ન નાંખનાર ખરાબ તખીઅત આપે છે; તથા કાંઈ પશુ જાતના બંધનમાં, આશ્લેષમાં અથવા દાસત્વમાં રોકી રાખે છે. જે ખીડિત હોય છે તો આ સંબંધ ખરાબ પરિણામ તખીઅતને લીધેજ હોય છે; ને તે આજસ આપે છે, અને નોકરો દ્વારા ઠગાઇ કે પ્રપંચ બતલાવે છે.

આ નેપચ્યુન નહી મટી શકે તેવાં કરદો ને વિચિત્ર માંડગીઓ

આપે છે, કે જે વંશપરંપરા ગતથી આવેલ હોય છે. મુખ્યત્વે શુદ્ધી, મંગળથી કે ખીજા ગ્રહોથી જે પીડિત હોય છે તો તે વ્યભિચારથી કે ખરાબ ટેવોથી ગંભીર માંદગી આપે છે. આ ગ્રહ કામમાં ફરજિયાત નેબહુજ આગસ જતલાવે છે; તે યોગ જ્ઞાન આપે છે, કે જે દ્વારા ક્વચિત્ વિપરિત પરિણામ થાય છે; હલકા લોકોના સંબંધ માટે નુબજા છે, ને નોકર ચાકર વર્ગની અપ્રીયતા સૂચવે છે. શુભ દ્રષ્ટિમાં તેની અસર સારી હોય છે, ને લિંગ દેહના વિચારોના કારણોથી વિચિત્ર અને અસાધારણ અન્યવસ્થા કરે છે.

સપ્તમસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય.

“ Domestic infelicity, often Separation or divorce.”

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન મનુષ્યને સંસાર ઉપાધિઓ અને લગ્નમાં વિરહ, વિયોગ કે છુટા હેડા કરાવે છે. આ ગ્રહ પ્રેમ પાશનાં કામોમાં અસ્થિરતા ને મનની નબળાઈ, અને બે લગ્ન અથવા બે પ્રેમના સંબંધો આપે છે; જે તે બહુજ પીડિત હોય છે તો બહુજ નુકસાન, અપડીતિ અથવા વ્યભિચારને આપે છે.

વળી આ ગ્રહ વિચિત્ર ને અસાધારણ જોડાણો, અને કદરૂપાં કે અપંગ (લુલાં લંગડાં) મનુષ્યો સાથે લગ્ન કરાવે છે; ને તે લગ્ન અસાધારણ કે વિચિત્ર જાતનાં હોય છે. તે એકદમ સારું કે એકદમ નકારું પરિણામ દરેક બાબતમાં આપે છે; અને તેથી આ પુરૂષ ગંભીર જોખમને ખેડે છે. સાતમાનો નેપચ્યુન કાલ્પનિક કે ધણી અવળી રીતનું લગ્ન કરાવે છે; ધણી વખતની બાંધેલી આશાઓને હેવટે નિરાશાઓમાં ફેરવે છે, અને કદાપિ દેખીતા કમનશીબને આશિર્વાદ રૂપ બનાવે છે. જે સાતમે નેપચ્યુન બહુજ પીડિત હોય છે તો લગ્ન કરવું ખીન સલાહ બરેલું છે.

અષ્ટમસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્ચિમાત્ય:—

“ Trouble in connection with wills, legacies &c. ”

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન અશુભ દ્રષ્ટિમાં મનુષ્યને વીલ, ટ્રસ્ટ, વારસો, મરનારની મીલકત ને સ્ત્રી ધન દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ જતલાવે

છે; શુભ દ્રષ્ટિમાં તે તે દ્વારા સ્થેજ લાભ આપે તે છે; ધણી કે ધણી-આણીનું ધન ધણુંજ અસ્થિર કરે છે; ને તે યોગજ્ઞાન, ધ્યાન, સમાધિ વિગેરેનું વધણું તથા જલધાતુ અતલાવે છે. તેનું વિચિત્ર અને અસાધારણ મરણ સમાધિ વિગેરેથી થાય છે, અથવા તે જીવતી સ્થિતિમાં ડટાય છે, કે ધણી લાંબી બેશુદ્ધિ પછીથી, કે ઝેરી દવાના ડોઝથી મરણ પામે છે. તે કેટલીક વખત વિચિત્ર રીતનું મડદાનું દહન કરાવે છે; ને જગૃતાવસ્થામાં રચ્યું વિચારોનું યોગિક મગજદ્વારા લિંગ દેહમાં પ્રવેશ કરાવિત્ અતલાવે છે; જો કે આ નેપચ્યુન લગ્નથી લાભ મલવામાં સારો નથી, તોપણ વારસો કે કોઈ બીજાના તરફથી વિચિત્ર રીતનો લાભ આપે છે; અશુભ દ્રષ્ટિમાં તે વિચિત્ર સ્વપ્નાં અને કંટાળા ભરેલા મનના કાલ્પનિક તરંગો આપે છે.

નવમ સ્થાનમત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્વિમાત્મ્ય:—

“ Adverse fortune in journeys and voyage. ”

નવમા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન મનુષ્યને મુસાફરી અને દરીયાઈ સફરોમાં ત્રાસ ને ઉપાધિ અતલાવે છે. આ ગ્રહ અસાધારણ કે ગુપ્ત વિચારોની રીતે અને ધર્મ તરફનું વધણું આપે છે; અને સ્વપ્નાં ને શુદ્ધ આભાસ પણ સૂચવે છે. આ ગ્રહ આ સ્થાનમાં અશુભ દ્રષ્ટિ સિવાયનો સારો છે, તે નવમે એકલો કે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો મનુષ્યને બહુ ત્રાસ કે ઉપાધિ અતલાવે છે, જો તે જગૃતાવસ્થામાં નહીં તો છેવટે સ્વપ્નાવસ્થામાં કે કાલ્પનિક તરંગોમાં પણ અતલાવે છે. મન ધણુંજ લાગણીવાળું, જલદીથી પીગળી જનાર અને જલદીથી બીજાના વિચારોને વસ્ય થનાર હોય છે. ને સ્ત્રીનાં સગાં અને કાર્ટનાં કામકાનેદ્વારા ક્ષયિત્ હાનિ, ત્રાસ કે વિચિત્ર અનુભવો અતલાવે છે; ને ધર્મના વિષયો ને કાર્યો તરફનો વિશેષ શોખ તથા મનનું વધણું આપે છે.

દશમ સ્થાનમત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્વિમાત્મ્ય:—

“Discredit & sometimes bankruptcy, if ill-aspectde.”

દશમા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન જો પીડિત હોય છે તો અપ-

યશ, નિંદા, કવચિત્ કાળીટીળી, કુટુમ્બ કલેશ કે વિખુટાપણું, ધંધામાં નાશીપાશી, માઆપથી વિયોગ ને પડતી આપે છે; જો તે શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે માઆપ પૈડી એકનો વારસો, અને અસાધારણ કામકાને અથવા પાણીના લગતા ધંધા કે યોગ જ્ઞાનદ્વારા ધન લાભ આપે છે.

દશમાનો નેપચ્યુન વિચિત્ર વર્તણૂક આપે છે, તથા શારીરિક સ્થિતિ ઉપર શુભાશુભ દ્રષ્ટિના પ્રમાણમાં અસર કરે છે; જો તે દંશમે પીડિત હોય છે તો જીંદગીમાં વિચિત્ર અનુભવો મેળવે છે; ને ધંધામાં બહુજ ફેરફારી કરાવી વ્હાણુ કે ફરીયાના લગતા અને લોકાથી અજાણ્યા ધંધામાં લાભ દેખાડે છે.

એકાદશસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્વિમાત્ય:—

“ Losses through friends & securities. ”

અગ્નીઆરમાનો નેપચ્યુન મિત્રો ને જમીનગીરીઓ દ્વારા હાનિ સૂચવે છે, અને ધણી અસ્થિર મિત્રતા આપે છે. જો પીડિત હોય છે તો તે મિત્રોનાં કૃત્યો દ્વારા ભયંકર હાનિ કે ત્રાસ ખતલાવે છે; અને નુકશાનકારક જોડાણો બંધાવે છે કે જે ભાગ્યેજ સંતોષકારક કે લાભો વખત નભનાર નિવડે છે. તે કવચિત્ અસાધારણ સારી કે નરસી મિત્રતા સૂચવે છે.

દ્વાદશસ્થાનગત નેપચ્યુન ફળ.

પાશ્વિમાત્ય:—

“ Others work mischief; treachry is to be feared. ”

આરમા સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુન મનુષ્યને ખીનજોની ગુપ્ત શત્રુ-તું કુઝ, ને પ્રપંચ કપટ જળનો ભય ખતલાવે છે; જો શુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો તે શાંતતા ભરેલ ને ગુપ્ત કાર્યોમાં, ગુપ્ત એજન્સીઓમાં, ડીટકીવ ખાતામાં ને દૈવી ખાખતોમાં વિજય સૂચવે છે. આ પુરૂષ ગુપ્ત કંપનીઓમાં જોડાય છે, ને જલદેર ધંધાથી જુદાં ગુપ્ત કામોમાં વિજય મેળવે છે, જો પીડિત હોય છે તો તે લોક નિંદા, બંધન, ઠગાઈ કે શત્રુ ભય આપે છે.

આ સ્થાનમાં રહેલ નેપચ્યુનની સારી અસર પહેલેથી જોઈ શકાતી નથી, તેમજ નફારી અસરને દૂર પણ કરી શકાતી નથી. તે મહ દરેક

પ્રકારની ગુપ્ત શત્રુતા, ખીજાઓના પ્રપંચનો ભય, કપટ જળમાં સપડા-
મણ અને અધન ભય વિગેરે અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોય છે તો આવે છે.

સારાંશ.

દ્વાઃશસ્થાનગત નેપચ્યુન કળ.*

સ્થાન:—

કળ.

- ૧—તખીઅત માટે નખજો ને ધાર્મિક વલણ.
- ૨—ધનથી સારો; ને પીડિત હોય છે તો ધન હાનિ, ચિંતા કે ઉપાધિ.
- ૩—મુસાફરી, સગાં અને પાડોશી કે દસ્તાવેજથી હાનિ કે ત્રાસ.
- ૪—જમીન, મીલકત, ઘર ને ખાણો વિગેરેથી હાનિ; શુભ દ્રષ્ટિમાં વારસો.
- ૫—સંતાન અને સદ્દા દ્વારા ભારે હાનિ; વિચિત્ર પ્રેમનું ભેડાણ.
- ૬—નોકર ચાકર દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ, ને ચઢતીમાં વિધનરૂપે માંદગી.
- ૭—સંસારી દુઃખ, લગ્નમાં વિયોગ, વિરહ, કે છુટાપણું; કોર્ટ ને સહીયારામાં વિચિત્ર અનુભવો.
- ૮—વીલ, દસ્ત ને ધણી કે ધણીઆણીની મીલકત દ્વારા હાનિ.
- ૯—વિચિત્ર ધર્મ સંસ્કારો કે સ્વપ્નાં, ને દુઃખદાયી મુસાફરીઓ.
- ૧૦—અપકીર્તિ, કવચિત્ કાળી ટીલી, ને વિચિત્ર ધંધાઓમાં ઘણા ફેરફાર.
- ૧૧—મિત્રો અને જામીનગીરી દ્વારા ત્રાસ કે હાનિ.
- ૧૨—ગુપ્ત શત્રુ ભય, ને પ્રપંચ; ગુપ્ત ધંધાથી લાલ.

* આ ફલ શુભ દ્રષ્ટિમાં શુભ અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં શુભને અશુભ અને અશુભને વધારે અશુભ બનાવે છે.

પરિચ્છેદ: ૩૪. Chapter. XXXIV

દ્વાદશસ્થાન ગત રાહુ કુંળ.

“ Dragon's Head in Twelve Houses. ”

પ્રથમસ્થાનગત રાહુકુંળ.

પૌર્વાર્થ:—

પહેલા ભાવમાં રહેલ રાહુવાળો મનુષ્ય દુષ્ટ બુદ્ધિવંત, દુષ્ટ સ્વભાવ-
વાળો, પોતાના મનુષ્યોને ઠગનાર, માથાની પીડાવાળો, કામી, રાગી ને
વિવાદમાં જ્ય મેળવનાર હોય છે. આ પુરૂષ શત્રુજન, સ્ત્રીને વિષે અસંતો-
ષિત હોવાથી ધણી સ્ત્રીઓ ભોગવનાર, પારકાના પ્રતાપથી પોતાના
વચન પાળવા અસમર્થ, તથા પારકાના પ્રભાવથી પોતાના તેમજ પાર-
કા સ્વાર્થને સાધનભૂત કરનાર હોય છે. આ બહુ બોલકણો, દેવશત્રુ,
રાત્રી આંખ વાળો, પાપી, કુધર્મ પ્રીતિવંત, ને સારી સ્ત્રીવાળો હોય છે.

* આ મનુષ્ય હમેશ દુઃખી, કુરૂપ, આળસુ, આપ મતલબી, રાગી
ને મૂર્ખ હોય છે.

દ્વિતીયસ્થાનગત રાહુ કુંળ.

પૌર્વાર્થ:—

બીજા ભાવમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને કઠોર, ધનહીન, દરિદ્રી,
અમણ્યકર્તા, ચોર, દુખી, નીચ ઘેર રહેનાર ને હિંસાદિકમાં પ્રીતિવંત બનાવે
છે, તથા આ પુરૂષ કુટુમ્બ નાશવંત અથવા અપ્રીતિવાળો, બચરહિત વાણી
વાળો, દ્રવ્ય રક્ષક, બંધુ વિનાશવાળો, કૃપણ ને શસ્ત્રથી બચ પામનાર
હોય છે.

* આ મનુષ્ય પોતાના કાર્યોથી બ્રષ્ટ, આપસ્વાથી, દુઃખી,
અને પરદેશમાં રહેનાર હોવાથી ધનવાન હોય છે.

* અશ્વલક્ષાનેયદારાસઃ સિસ્મનાકચકાહિલઃ ॥

મનુજઃસ્વાર્થકર્તાસ્યા ઋવેદ્વેરોતુ જાહિલઃ ॥ ૧ ॥

* કુર્જીવાહાસિદરાસો માલક્ષાનેય મુષ્કિલમ્ ॥

કરોતિમન્નવાન્યદસો ધનસમન્વિતમ્ ॥ ૨ ॥

ત્રતીયસ્થાનગત રાહુ કુંળ.

પૌર્વાર્થ:—

ત્રીજા ભાવમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને શત્રુના તેજને હણનાર, લોકમાં યશસ્વી, કલ્યાણ કરતાં, ઐશ્વર્યવંત, આતુવિનાશ કરતાં, પશુઓનો વિનાશ કરતાં, વિદ્યાસી, દરિદ્રી, હમેશ સુખી ને પરાક્રમી બનાવે છે. ઉચ્ચનો હોય છે તો પુત્ર, મિત્ર, સ્ત્રી અને વાહનથી સંપૂર્ણ સુખી કરે છે; આ પુરૂષ સિંહ તથા હાથીના કરતાં વધારે પરાક્રમી, આખા જગત સાથે આતુભાવ-વાળો ને પ્રયત્ન સિવાય પણ ભાગ્યવંત હોય છે.

+ આ મનુષ્ય સદૈવ પવિત્ર રહેનાર, રાગઓના બળથી યુક્ત, યશસ્વી, મોટો આદમી, દાતા, ધનાઢ્ય ને મોટાઇવાળો હોય છે.

ચતુર્થસ્થાનગત રાહુ કુંળ.

પૌર્વાર્થ:—

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને સુખથી રહિત, મિત્ર પુત્રના સુખ વિનાનો અને સદૈવ ભ્રમણતાવાળો બનાવે છે. આ પુરૂષ નીચસંગ વાળો, દુષ્ટ, પાપી, એક પુત્રીવંત તથા સ્ત્રીથી દુઃખી હોય છે. આ ગ્રહ માતાને રોગ, હૃદય બળતુ હોવાથી બહારની અશાંતિ અને રોગ આપે છે; તથા મેષ, વૃષ, કર્ક, કન્યા કે મિથુનનો રાહુ હોય છે તો તે ઉત્તમ ફળને આપતા છે ને તેથી તેને રાજ્ય પ્રીય બનાવે છે.

* આ મનુષ્ય સદૈવ દુઃખી, પરદેશ ભ્રમણ કરનાર, મૂર્ખવાર્ધના કામ ને વાદવિવાદ કરનાર, પક્ષ વિનાનો ને મિત્રરહિત હોય છે.

પાંચમસ્થાન ગત રાહુ કુંળ.

પૌર્વાર્થ:—

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને દુઃખી, મિત્ર રહિત, પેટમાં શ્વેત રોગી, વિદ્યાસમાં પીડાવાળો ને ચિત્તભ્રમણતાવાળો બનાવે છે; આ

+ પાક:શાહચલ:સ્વાઙ્ગે નેકનામો ગતી સહી ॥

શ્રીયુક્તાને ચદારાસ: પ્રભવેન્મનુજોષની ॥ ૩ ॥

* રાસભેદોત્તમો પરીણામો મુલાકિર: ॥

નાદાનોપિ ચ વાદી ચ સૌલ્યદીનો વિવલ્લક: ॥ ૪ ॥

પુરુષ પુત્ર વિનાનો ને બીજાને ઘેર દુષ્ટ ને મલિન પુત્રની ભત્પત્તિ કરનાર હોય છે. આ ગ્રહ સંતાન ઉત્પન્ન કરીને પણ મારી નાખે છે, તથા સ્ત્રીને ક્રોધી ને ચિંતાતુર બનાવે છે; આહારના કારણે કુક્ષિરોગ ને મંદાગ્નિ, અને પ્રયત્ન છતાં થોડો લાભ આપે છે.

* આ મનુષ્ય પુત્ર સુખ વિનાનો, જ્ઞાન રહિત, રાગી ને નાદાન હોય છે.

પૃષ્ઠસ્થાન ગત રાહુ કુંજ.

પૌર્વાર્થ:—

છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને શત્રુ વિનાશ કરનાર, ધનાઢય, પશુપીડાવાળો, કેડની પીડા પામનાર, મ્લેચ્છ સંસર્ગવાળો ને મહા બળવાન બનાવે છે. આ પુરુષ શત્રુના સમૂહને પણ તોડી શકનાર, મહાન બળવાન ને ચતુર, ધન પેદા કરનાર, સ્થિર મનવાળો અને માતા પિતાથી સ્નેહ અભાવવાળો હોય છે; આ ગ્રહ પુત્રનો ભોગ લે છે. તથા ઉચ્ચનો હોય છે તો સર્વ અનર્થને તોડે છે, અને તેને વ્યભિચારી બનાવે છે.

x આ મનુષ્ય મ્લેચ્છાદિકથી ધન પેદા કરનાર, ઉદાર મનવાળો, અમીર અને શત્રુ વિનાશ કરનાર હોય છે.

સપ્તમસ્થાન ગત રાહુ કુંજ.

પૌર્વાર્થ:—

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને સ્ત્રી વિરોધ વિયોગ કે વિનાશ, અને ક્રોધી વિવાદી કે રાગી સ્ત્રી આપે છે. આ પુરુષને ધનહાનિ, વિવિધ પ્રકારની સ્ત્રીઓ, ભોગ તથા રોગ, બંધુ વિયોગ, અપવાદ ને નિંદા વિગેરે આપે છે.

* વિસરજ્ઞાને સ્થિતોરાસઃ પુત્રસૌભાગ્યવિવર્જિતમ્ ॥

વેદોક્તં દર્શનિકમં નાશમં કુરુતે નરમ્ ॥ ૫ ॥

x મ્લેચ્છાવનીજ્ઞાદ્વ્યાસિ વિલંબસાદ્યમં નરમ્ ॥

લગ્નજ્ઞાનાસ્થિતોરાસઃ કરોત્તરિતુલંકન ॥ ૬ ॥

* આ મનુષ્ય, ગાંડાની માફક ભ્રમણ કરતાં, બીજાઓને હમેશાં નુકશાન કરનાર, અત્યંત ક્રોધી, બદચાલવાળો ને લડાઈખેર હોય છે.

અષ્ટમસ્થાન ગત રાહુ રૂળ.

પૌર્વાર્થ:—

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને અનિષ્ટ પરિણામ; વિનાશ, મુદારોગ, પ્રમેહ, અંડવૃદ્ધિ ને શત્રુથી વ્યાકુળતા આપે છે. આ પુરુષ અભિમાની, રોગી, ચોર, કૃશાંગ, ધનાઢ્ય, રાજથી ને પંડિતથી પૂજિત, પોતાના મનુષ્યોથી નિંદિત, વારંવાર કાર્યમાં હાનિ પામનાર, શત્રુપીડા વાળો, બહુ મ્હેનતથી વાત રોગી ને મનુષ્યોથી ત્યજાયેલ હોય છે,

= આ મનુષ્ય શરીરથી પુષ્ટ, સદૈવ મુસાફરી કરનાર, ધર્મબ્રહ્મ, ક્રોધી, બદચાલવાળો ને દરિદ્રી હોય છે.

નવમસ્થાન ગત રાહુ રૂળ

પૌર્વાર્થ:—

નવમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને ધર્મ અને ધનવિનાશ, અદ્ય મુખી, ભ્રમણતાવાળો, દરિદ્રી, સંજાધીના થોડા સુખવાળો ને દેહ પીડાવંત બનાવે છે. આ પુરુષ બુદ્ધિવંત, પોતાના ગુણથી પૂજિત, દેવતીર્થમાં દયાળુ, કૌતુક કરનાર, સભાશ્રુત, ગુણનો જાણકર, બંધુ વર્ગને પાળનાર, કુકર્મી, પાપી, જ્ઞાતિમાં આનંદ મેળવનાર ને દીન હોય છે.

+ આ મનુષ્ય ધણા મનુષ્યોનો માલિક, રત્ન તથા જરીવાળાં કપડાંથી યુક્ત, બહુ ધનાઢ્ય ને સુખી હોય છે.

* હિર્જગર્દશ્ચેતાલો ગુસ્વરોચ્છજનોમવેત્ ॥

હસ્તમસ્થાનેયદારાસઃ કલહો મનુજસ્તવા ॥ ૭ ॥

= હસ્તમસ્થાનેયદારાસઃ શરીરીશ્વામ્મુસાફિરઃ ॥

વેદીનઃસ્વિશ્મનાકઃસ્યાદ્ બદકારશ્ચમુષિક્ષઃ ॥ ૮ ॥

+ હસ્તમસ્થાને યદારાસઃ પ્રમવેન્મનુજસ્તવા ॥

જવાહિર્જર્જશીયુક્તઃ સાદ્વઃસૌખ્યવાસરઃ ॥ ૯ ॥

દશમસ્થાન ગત રાહુ કું.

પૌર્વાર્થ:—

દશમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને પિતાથી દુઃખી, કમનશીબવંત, શત્રુજીત, રોગી, વાહન હીન ને વાતરોગી બનાવે છે; મીન રાશિમાં હોય છે તો ધરને ભોગવનાર બનાવે છે; આ પુરૂષ પારકા ધનનો લોભી, બહુ બોલો, દીન, દુષ્ટ, ચપલ, દુઃખી ને વિરકત હોય છે. આ મહા સ્વચ્છ સંસર્ગ, વિવિધ સ્ત્રીઓનો સારો ભોગ, મનુષ્યોથી વ્યાકુળતા ને દુરપયોગી ધન વ્યય બતાવે છે. દશમાનો રાહુ વૈરિહંતા ને રાજ્યસુખ દાતા છે.

* આ મનુષ્ય બળવાન સહાયતાથી યુક્ત, ધનવાન ને ચિંતાતુર હોય છે.

એકાદશસ્થાનગત રાહુ કું.

પૌર્વાર્થ:—

અગ્નિઆરમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને સકલ લક્ષ્મીના લાભ ને સુખવાળો, રાજાઓની કૃપાવાળો, અને વસ્ત્ર, રત્ન ને વાહનથી યુક્ત બનાવે છે. આ પુરૂષ નીલ શરીરવાળો, સુરૂપવાન, થોડું બોલનાર, પરદેશી, વિદ્વાન, ચપલ અને લજ્જવાન હોય છે; આ મહા મ્લેચ્છથી દ્રવ્યલાભ, અભિમાન, ચાકરવર્ગ સાથે પરદેશ ભ્રમણ, સંતાન સૌખ્ય, ઘેર બેઠાં સમજી મેળવવાની, ને ત્રાસથી પારકી સર્વ વસ્તુને હરવાની શક્તિ આપે છે.

x આ મનુષ્ય મોટો આદમી હોતો નથી ને કરજદાર હોય છે. તે રાજગાર વિનાનો રહે છે, તથા હમેશા લડાઈ કર્યા કરે છે.

દ્વાદશસ્થાનગત રાહુ કું.

પૌર્વાર્થ:—

આરમા સ્થાનમાં રહેલ રાહુ મનુષ્યને નેત્રરોગી, પગમાં પીડાવાળો, પ્રપંચી, મિત્રતા કરવા જોવો, કુસંગી ને મધ્યમ પુરૂષોની સેવા કરનાર બનાવે છે.

* રાસો બાદશાહલાને મહેઝોરાબરો ગની ॥

વિપક્ષપક્ષરહિતો મુર્દશ:પુરત્તરુદત: ॥ ૧૦ ॥

x વાક્તલાનેમહેઝાસો જાયતેમહિસાહબ: ॥

વેઝારમકર્જમન્દ: કલહીમગુજસ્તદા ॥ ૧૧ ॥

આ પુરુષ દીન, કુક્ષિમાં શૂલ રોગી, વાસામાં વાત પીડાવાળો, દુષ્ટની મિત્રતાવાળો, સાધુ પુરુષ સાથે વૈર કરનાર, ઇષ્ટ કાર્યોમાં વિપરિત ફળને અને છેવટે વાંચિત મેળવનાર હોય છે; આ ગ્રહ ધર્મથી દીન, દુઃખી, સ્ત્રી વિરોધી, નકારા નખ ને નકારાં વસ્ત્રવાળો બનાવે છે,

* આ મનુષ્ય લડાઈખોર, બેભાન, દુઃખી ને કરબજાર હોય છે.

સારાંશ.

દ્વાદશસ્થાનમત રાહુ ફળ.

સ્થાન.

ફળ.

૧—માથાની પીડા ને દુષ્ટ સ્વભાવવાળો, રોગી ને સ્ત્રી વિનાશ-વંત.

૨—ઉચ્ચાદિકમાં ધનવાન, ખીજી રાશિમાં ધન વિનાનો ને કઠોર.

૩—સજ્જ તુલ્ય સુખી, યશસ્વી, પરાક્રમી ભાંડુઓથી દુઃખી.

૪—માતા પિતા પૈકી દુઃખી, પરદેશી, મિત્ર રહિત ને સ્ત્રીથી દુઃખી.

૫—પુત્રાદિકથી દુઃખી, નાદાન ને શૂલરોગી.

૬—શત્રુ હણનાર, ધનાઢય, ઉદાર ને કેડની પીડાવાળો.

૭—બ્રમણ ચિત્તવાળો, ક્રોધી, બદચાલનો ને સ્ત્રીથી દુઃખી.

૮—ગુહાના અર્થાદિ રોગવાળો, ક્રોધી ને શત્રુવંત.

૯—ધર્મ ને ધન રહિત, દરિદ્રી, સભાજીત ને ધનાઢય.

૧૦—વૈરહિંતા, રાજતુલ્ય, ચપળ, દુઃખી, વાહનહીન ને પિતાથી દુઃખી.

૧૧—લક્ષ્મીવંત, રૂપવાન, નોકર ચાકરવાળો ને દુઃખી.

૧૨—શરીરે સ્હેજ રોગી, લડાઈખોર, કરબજાર, કુસંગી ને પ્રપંચી.

* રાસઃસ્થિતોયદા સર્વસ્થાને મહેસદા ॥

કઠહમિયવેકારઃ કર્જમન્દમુખિભસઃ ॥ ૧૨ ॥

પરિચ્છેદ: ૩૫. Chapter XXXV.

દ્વાદશસ્થાનગત કેતુ કળ.

“ Dragon's Tail in Twelve Houses. ”

પ્રથમસ્થાન ગત કેતુ કળ.

પૌર્વાર્થ:—

પહેલા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને સુત્રકર્તા, રાગથી ભયભીત, ચિત્ત શુદ્ધિ વિનાનો, ઓની ચિંતા વડે ઉદ્વેગવાન ને દેહમાં વાયુ પીડા વાળો બનાવે છે. આ પુરુષ ભાંડુઓ ને સગાંથી કલહ કર્તા, દુર્જનથી પીડિત ને ભયભીત, અને સ્ત્રી વિગેરેની ચિંતા ને સદા ઉદ્વેગતાવાળો હોય છે.

દ્વિતીયસ્થાનગત કેતુ કળ.

પૌર્વાર્થ:—

બીજા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને ધનધાન્યનો નાશ, કુટુંબ વિરોધ, રાજથી ધનની ચિંતા ને મુખમાં સર્વદા રોગ આપે છે; જો કેતુ સ્વગૃહી કે મિત્રના ધરના હોય છે તો સારું પરિણામ આપે છે. આ પુરુષને રાજદિ-કથી ધન વિનાશ યોગ ને દોષવંત વાણી હોય છે; તથા જો સ્વગૃહી કે મિત્રના ધરનો (મેષ, કન્યા કે મિથુન રાશિનો) હોય છે તો તે સુંદર રૂપ અને ધણું સુખ આપે છે.

ત્રીતીયસ્થાનગત કેતુ કળ.

પૌર્વાર્થ:—

ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને શત્રુને હણનાર ને શત્રુ સાથે વાદવિવાદ કરનાર, ધન ભોગ ને ઐશ્વર્યવંત અને બહુ તેજસ્વી બનાવે છે; તે ભાંડુ વિનાશ ને બાહુમાં પીડા આપે છે, ઉચ્ચનો કેતુ સુખી ને સંસારમાં ઊદાશીનતા આપે છે. આ પુરુષ હમેશ ભયથી ને ઉદ્વેગથી આકુળ વ્યાકુલ રહે છે.

ચતુર્થસ્થાનગત કેતુ કળ.

પૌર્વાર્થ:—

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને કદાચિત્ત પણ માતાનું સુખ

આપતો નથી. તે મિત્ર વર્ગ અને પિતા વર્ગનો નાશ કરે છે; ને બાંકુથી રહિત બનાવે છે; પણ જો કેતુ ઉચ્ચાદિકમાં (વૃશ્ચિક કે સિંહ રાશિમાં) હોય છે તો માતા પિતા ને મિત્રનું સુખ આપે છે, જે લાંબો વખત ટકતું નથી, આ પુરૂષ હમેશ વ્યાકુળતાવાળો રહે છે, તેને ધનનો નાશ થાય છે, ને તે પોતાને ઘેર ધણો વખત ટકી શકતો નથી, તથા ઘેર રહે છે તો ઉદ્વેગ ને બ્યગ્રતા બોગવે છે; ધન તથા મીનનો કેતુ સુખ આપે છે.

પંચમસ્થાનગત કેતુ ક્ષણ.

પૌર્વાર્થ:—

પંચમસ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને પોતાના પેટમાં ધાતપાતાદિ કષ્ટ કરે છે; સારા બંધુ, સ્ત્રી, સંતતિ તથા અદ્ય પુત્ર ને અદ્ય વીર્યવાન બનાવે છે. આ મહ બાંકુ વર્ગમાં ધાત પાતાદિ પીડા દેખાડે છે, તે સ્ત્રી અસ્ત્રી ધાત કરે છે; વાયુ વિગેરે રોગ દેખાડે છે, દુર્જીવિ આપે છે, ને તે બળવાન હોવા છતાં દાસત્વ કરાવે છે.

ષષ્ઠસ્થાનગત કેતુ ક્ષણ.

પૌર્વાર્થ:—

છઠ્ઠા ભાવમાં રહેલ કેતુવાળો મનુષ્ય શત્રુ હણનાર, નિરોગી, મુશાળ પક્ષથી માન ભંગ પામનાર, ચતુષ્પાદ વર્ગયા સુખી અને નિરંતર ધન પેદા કરનાર હોય છે. આ પુરૂષને સ્ત્રી હાનિ ને હિનચિત્ત હોય છે.

સપ્તમસ્થાનગત કેતુ ક્ષણ.

પૌર્વાર્થ:—

સાતમા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને માર્ગદ્વારા ચિંતાતુર ચિત્ત-વૃત્તિ, હમેશ શત્રુઓથી ધનનાશ, સ્ત્રી પીડા ને ઉદ્વેગ આપે છે; ને વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય છે તો તે નિરંતર લાભકારી હોઈ જળ ધાતનો ભય ખતલાવે છે.

અષ્ટમસ્થાન ગત કેતુ ક્ષણ.

પૌર્વાર્થ:—

આઠમા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને ગુદાના અર્શ વિગેરે રોગ આપે છે; ને જો તે વૃશ્ચિક, કન્યા, મિથુન, મેષ કે વૃષ રાશિમાં હોય છે

તો હમેશ દ્રવ્ય લાભ આપે છે; આ ગ્રહ માતિકલહ ઉત્પન્ન કરે છે; અને વાહનાદિકથી ભય ને દ્રવ્યમાં રોધ બતલાવે છે.

નવમસ્થાનગત કેતુ ર્જળ.

પૌર્વાર્થ:—

નવમા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને કલેશનો નાશ, પુત્રની ઇચ્છા, મલેચ્છ પ્રસંગથી ભાગ્યવૃદ્ધિ, કાષ્ઠપણુ કારણથી પીડા, હાથમાં રોગ અને તપ તથા દાનમાં અશ્રદ્ધા આપે છે. આ પુરુષને બ્રાત્ર વર્ગમાં પીડા ને ધર્મના કામમાં ન્યુનાધિકતા વારાફરતી કવચિત્ છે, અથવા તેના તપ અને દાનથી લોકને હસવા જેવું બને છે.

દશમસ્થાનગત કેતુ ર્જળ.

પૌર્વાર્થ:—

દશમા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને પિતા સુખનો નાશ, દુર્ભાગ્ય, શત્રુઓનો નાશ, રોગ, વાહન દ્વારા પીડા, ને વાયુ વિકાર આપે છે. જો કન્યા રાશિનો હોય છે તો સુખ ને કષ્ટ બંને આપે છે; ને જો વૃષ, મેષ, વૃશ્ચિક કે કન્યાનો હોય છે તો તે શત્રુનો નાશ કરે છે.

એકાદશસ્થાનગત કેતુ ર્જળ.

પૌર્વાર્થ:—

અગ્નીઆરમાં સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને સુંદર વાણીવાળો, વિદ્વાન, રૂપવાન, સારા ભોગ ભોગવનાર, સારો તેજસ્વી ને સારાં વસ્ત્રવાળો બનાવે છે; તેને ગુદામાં રોગ ને સંતાનથી દુઃખ હોય છે. આગ્રહ સધળી વસ્તુઓનો લાભ આપે છે; ને કવચિત્ ભયમાં રાખે છે.

દ્વાદશસ્થાનગત કેતુ ર્જળ.

પૌર્વાર્થ:—

બારમા સ્થાનમાં રહેલ કેતુ મનુષ્યને પગમાં ને નેત્રમાં રોમવાળો, રાજા તુલ્ય, ઉદારતાથી ખર્ચ કરનાર, શત્રુ હણનાર, ચિત્તમાં વિશ્રાંતિ વિનાનો અને ગુદા ને અસ્તિમાં રોગવાળો બનાવે છે.

સારાંશ.

દ્વાદશસ્થાન ગત કેતુ ફળ.

સ્થાન.—

ફળ.

- ૧—રોગી, સ્ત્રીથી ચિંતાતુર ને વાયુવાળો.
- ૨—ધનધાન્ય નાશ, કૃદ્ધંબ વિરોધ ને સુખમાં રોગ.
- ૩—શત્રુવિનાશ, ભાંડુનાશ ને ધન.
- ૪—માતાપિતાથી દુઃખી, મિત્ર ને વાહનથી રહિત.
- ૫—પેટમાં પીડાવાળો, બળવાન ને દુર્બુદ્ધિ.
- ૬—નિરોગી, શત્રુજીત ને પશુથી સુખી.
- ૭—સ્ત્રીદ્વારા કષ્ટવંત, ચિંતાતુર, માર્ગથી પીડા ને ચિંતાવાળો.
- ૮—ગુદારોગ; જ્ઞાતિકલહ ને પશુઓથી લય.
- ૯—ભાંડુ સુખની હાનિ ને મ્હેન્છથી ભાગ્ય વૃદ્ધિ.
- ૧૦—પિતાકષ્ટ, દુર્ભાગ્ય, રોગ ને વાહન પીડા.
- ૧૧—મીઠું ખોલનાર, વિદ્વાન ને સુંદર.
- ૧૨—પગ ને નેત્રમાં રોગવાળો, રાજા તુલ્ય, ઉદાર ને ગુદારોગી.

અપ્રકાશિત ગ્રહો.

“ Five Invisible Planets. ”

ગ્રહો આકાશમાં પ્રકાશિત અને અપ્રકાશિત બધા છે, છતાં મુખ્ય-
ત્વે રવિથી શનિ સુધીના “ સાત ” ગ્રહો છે; ને રાહુ કેતુ કે જે પૃથ્વીની
ઉત્તર દક્ષિણ હાથા છે તે ફળ આપતા જણાયાથી પૂર્વાચાર્યોએ તેમની
ગ્રહ રૂપ ગણના કરી છે, ને તે ઉપરથી “ નવ ” ગ્રહો થયા છે.

આ નવ ગ્રહ ઉપરાંત પાશ્ચિમાત્યોએ નવીન બે ગ્રહો શોધી કાઢેલ
છે, તે પૈકી એકને હર્શલ, યુરેનસ, બાને ઇંદ્ર કહે છે; તથા બીજાને
નેપ્ચ્યુન બાને વરુણ કે અન્નપતિ કહે છે. આ બન્ને ગ્રહોનાં ગણિત
પાશ્ચિમાત્ય પંચાંગોમાં ઉમેરેલ હોય છે, ને તે ઉપરથી આપણા દેશના અને
ટાઇમના તે બન્ને ગ્રહો કુંડળામાં ગણિતથી મુકી શકાય છે. આ ગ્રહોના
ગણિતને કેતકી નામના ગ્રહલાઘવમાં અને જ્યોતિર્ગણિતમાં સંસ્કૃત
શૈલીથી વર્ણન કરવામાં આવેલ છે; તે ઉપરથી પણ તે બન્ને હર્શલ ને
નેપ્ચ્યુનનાં ગણિત આવી શકશે, અને આપણી ખામી પૂરી પાડી શકાશે.

આ સિવાયનો ફાર્મ્યુન નામનો કલ્પિત ગ્રહ છે, જેનું વિવેચન
પ્રથમ કરેલ છે.* ને ગણિત આપેલ છે. આને “ પૃથ્વી ” નામનો ગ્રહ
પણ કહે છે; તથા બીજા યમ, ને પ્લુટો નામના બે ગ્રહો પણ તેઓએ
નિશ્ચયથી કલ્પી કાઢ્યા છે; અને બારે રાશિ બારે જુદા જુદા સ્વામિઓ
પ્રથમના સાત ગ્રહ તથા પૃથ્વી પ્લુટો યમ હર્શલ ને નેપ્ચ્યુનને ઉમેરી કલ્પ્યા
છે. જેનું વિવેચન આગળ ઉપર બીજા પુસ્તકોમાં કરવામાં આવશે.

વિશેષમાં પૌર્વાત્યોથી સૂર્યના ઠોપડપી કલ્પાયેલ પાંચ ગ્રહો છે, જેમનાં

नाम नीचे मुख्य. x

संस्कृत नाम.

- १ धूम, के धूम.
 २ पात, के व्यतिपात,
 ३ परीधि, के परिवेष.
 ४ आप के इंद्रयाप.
 ५ शिपि के ध्वज,

उद्देश नाम.

- Smoke.
 Inverted Node.
 Circle.
 Rainbow.
 Bunting.

अर्थित. +

- १—धूम—रा. ४—अं. १३—क. २० सूर्यभां उमेरवाथी.
 २—पात—आरभांथी धूमने शोधवाथी.
 ३—परीधि—पातभां “ छ ” राशि उमेरवाथी.
 ४—आप—धूमभां “ छ ” राशि उमेरवाथी के परीधिने आरभां पाउवाथी.
 ५—शिपि—आपभां अं. १६—क. ४० उमेरवाथी अथवा सूर्यभांथी
 ओके राशि न्यून करवाथी.

उदाहरण.

अह.	सूर्य	धूम.	पात. परीधि	आप.	शिपि
राशि.	०	४	७	१	१०
अंश.	१०	२४	५	५	२४
कुला.	५७	१७	४२	४२	१७
विकला.	५	५	५५	५५	५

x नक्षत्राधिके धूमे कृत्तिकान्विहीनकाः ॥

केतौ कार्यगुरोर्वाक्यात् दक्षप्रादावसानकाः ॥ १ ॥

चत्वारो राशयो भानौ युक्तभागास्तयोदश ॥

धूमो नाम महादोषः सर्वकर्मविनाशकः ॥ २ ॥

धूमो महत्तः शुद्धो व्यतिपातोऽप्रदोषदः ॥

सर्वेऽप्रव्यतिपाते परिवेशस्तु दोषकत् ॥ ३ ॥

परिवेशस्तु तत्र का दिग्द्रयापदोषदः ॥

अथ दृग्शयुते चापे केतुलेऽपरोक्षिणम् ॥ ४ ॥

एकराशि युते केतौ सूर्यः स्यात्पूर्ववत्समः ॥

प्रकाशग्रहाच्चेते दोषाः पापग्रहास्तृताः ॥ ५ ॥

સિવાય શુદ્ધીક અને પ્રાણપદ પશુ મહ રૂપ મળ્યા છે; જેમનાં ગણિત પ્રથમ આપેલ છે. +

બૃહત્પ્રારાશરી હોરા ઉપરથી તેમનાં રચાન કે ભાવ ફળ નીચે મુજબ:—

ધૂમ કે ધૂમ્ર.

સ્થાન.

ફળ.

- ૧—શર, તેજસ્વી નેત્રવાન, નિર્ધૃષ્ટ, પાપી ને બહુ રીસાળ.
- ૨—રોગી, ધનાઢ્ય, હીનાંગ, રાજ્યશ્રી ચિંતાતુર, અદ્ય બુદ્ધિ ને નપુંસક.
- ૩—બુદ્ધિમાન, રણમાં શરવીર, સુસીલ, મીઠું બોલનાર ને ધનાઢ્ય.
- ૪—સ્ત્રી સંતાન રહિત, દુષ્ટી ને સર્વ શાસ્ત્રતા અર્થ ને ચિંતામંદાર.
- ૫—અદ્ય પ્રજાવાન, ધનહીન, સર્વ વસ્તુ ખાનાર, મોટાઈવાળો, અને મિત્ર ને મંત્ર રહિત.
- ૬—બલવાન, શત્રુજીત, બહુ તેજસ્વી, વિખ્યાત ને રોગ રહિત.
- ૭—નિર્ધન, નિરંતર પરસ્ત્રીગંતા, વિદ્વાન ને હમેશ નિસ્તેજ.
- ૮—પરાક્રમ વિનાનો, બ્રહ્માહી, સત્ય પ્રીય, અપ્રીય ને નિષ્કુર.
- ૯—સંતાન ને સૌભાગ્યવાળો, ધનાઢ્ય માની, દયાળુ ને સમ્યંત્રે પ્રેમી.
- ૧૦—સંતાન ને સૌભાગ્યવાળો, સંતોષી, બુદ્ધિમાન, સુષ્ટી ને સત્યવાદી.
- ૧૧—ધન ધાન્ય ને સુવર્ણથી યુક્ત, રૂપવાન, કળાવાન, વિનીત ને સંગીતસ.
- ૧૨—પતિત, પાપી, પર સ્ત્રી વ્યભિચારી, વ્યસની, નિર્દય ને સઠ.

પાત કે વ્યતિપાત.

સ્થાન.

ફળ.

- ૧—દુઃખથી પીડિત, કૂર, ધાતકી, સૂખ ને બધું જનને દ્રેષ લાયક.
- ૨—આડો, પિત્તવાળો, ભોગી, નિર્દય, કરેલા ગુણને જાણનાર, દુષ્ટ ને પાપી.
- ૩—સ્થિર બુદ્ધિવંત; શરવીર, દાતા, ધનાઢ્ય, રાજપ્રીય ને સેનાધીશ.
- ૪—બંધનવાળો અને રોગી, સંતાન ને સૌભાગ્ય રહિત.
- ૫—દરિદ્ર, રૂપવાન, કદ પિત્ત ને વાયુથી પીડિત ને નિષ્કુર.
- ૬—શત્રુને હણનાર, સ્વૃક્ષ, સર્વ હથિયાર રાખનાર, કળાવંત ને સુષ્ટી.

- ૭—ધન સ્ત્રી ને સંતાન રહિત, સ્ત્રીજીત, કામી, નિર્લજ્જ, પર મિત્રા-ચારીવાળો.
- ૮—અખોથી વિકળ કે શરીરથી કદરૂપો, દુર્ભાગ્યવંત, આઘાત નિંદા કરનાર ને રક્ત પીડાવાળો.
- ૯—બહુ વ્યાપારવાળો, બહુ મિત્રવંત, બહુશ્રુત, સ્ત્રી પ્રીય ને મીઠું બોલનાર.
- ૧૦—ધનવાન, ધર્મવાન, શાંત, ધર્મ ક્રિયામાં કુશળ, શુદ્ધિવંત ને વિચક્ષણ.
- ૧૧—બહુ ધનવાન, અભિમાની, સત્યવાદી, દૃઢ, ઘોડા વિગેરે વાહનવાળો ને સંગીતજ્ઞ.
- ૧૨—ક્રોધી, બહુ કર્મ કરનાર, હીન અંગવાળો, ધર્મનો દૂષક ને બંધુઓના વિદેશવાળો.

પરીધિ કે પરિવેષ.

સ્થાન—

કુળ.

- ૧—વિદ્વાન, સત્યપ્રીય, શાંત, ધનવાન, પુત્રવાન, પવિત્ર, દાતા ને ગુરુભક્ત.
- ૨—અશ્વર્થવંત, રૂપવાન, ભોગી, સુખી, ધર્મર્તમા ને તેજસ્વી.
- ૩—સ્ત્રીપ્રીય, સુંદર, દેવ તથા સન્નનનો સંગી ને ગુરુભક્ત.
- ૪—શત્રુજીત, દયાળુ ને સંગીતમાં ધણો વિદ્વાન.
- ૫—સક્ષમીવંત, શીળવંત, સુંદર, પ્રીય, ધર્મવત્સલ ને સ્ત્રીપ્રીય.
- ૬—સક્ષમીવાન, પુત્રવાન, ભોગી, સર્વ સારાં કામમાં પ્રીતિવંત ને શત્રુ હણનાર.
- ૭—અદ્ય પ્રજ્ઞવાન, અસુખી, મંદશુદ્ધિવાન, નિષ્કુર ને રોગી સ્ત્રીવાળો.
- ૮—અધ્યાત્મ ચિંતન કરનાર, શાંત, દૃઢ શરીરવાન, સુસ્થિર, ધર્મર્તમા ને સત્યવાળો.
- ૯—પુત્રવાન, સુખી, સુંદર, ધનાઢય, બોલુપતા વિનાનો, માની અને અસંતોષી.
- ૧૦—કવચિત મૂર્ખ, ભોગી, દૃઢ શરીરવંત, મત્સર વિનાનો ને સર્વ શત્રુ જાણનાર.
- ૧૧—સ્ત્રી ભોગી, ગુણવાન, શુદ્ધિમાન, સ્વજનથી બહાલો ને મંદામિવાળો.
- ૧૨—દુર નિંદા કરનાર.

અપ કે ઇંદ્ર્યાપ.

સ્થાન—

કુળ.

- ૧—ધનધાન્ય ને સુવર્ણ યુક્ત, ગુણગુણકાર, ડાહ્યો ને સર્વ દોષવિનાનો.
- ૨—પ્રીય બોલનાર, અભિમાની, વિનીત, વિદ્વાન, રૂપવાન ને ધર્મમાં તત્પર.
- ૩—કૃપણ, કળાવાન, ચોર, હીનાંગ ને મિત્રાથી ઉન્મત.
- ૪—સુખી, ગાય વાહન ને ધન ધાન્યથી યુક્ત, રાજ્ય સન્માનથી પૂજિત ને નિરોગી.
- ૫—સુંદર, દીર્ઘદર્શી, દેવભક્ત, પ્રીયબોલનાર ને સર્વ કામમાં ગુણકાર.
- ૬—શત્રુને હથુનાર, અત્યંત ધૂર્ત, સુખી, પ્રીતિવંત, પવિત્ર ને સર્વ કર્મ સમૃદ્ધિવંત.
- ૭—ઐશ્વર્યવાન, ગુણથી સંપૂર્ણ, જ્ઞાત્ર ગુણકાર, પર્માત્મા ને પ્રીય.
- ૮—પારકાં કામ કરવામાં પ્રીતિવંત, કૂર, પરસ્ત્રી વ્યભિચારી ને વિકળ.
- ૯—તપસ્વી, વ્રતોમાં પ્રીતિવાળો, વિદ્વાન, માનને સમજનાર ને લોક વિખ્યાત.
- ૧૦—મહુ પુત્ર ને ધનવાન, ઐશ્વર્યવંત, ગાયો ભેંસો વિગેરેથી યુક્ત, ને વિખ્યાત.
- ૧૧—લાભ યુક્ત, નિરોગી, અત્યંત ક્રોધી, મંત્ર સ્ત્રીઓ ને હથિયારનો ગુણકાર.
- ૧૨—ખસ, અતિ અભિમાની, દુર્બુદ્ધિ, નિર્લજ્જ, પરસ્ત્રી ગામી ને નિર્ધન.

શિખ કે દેવજ.

સ્થાન—

કુળ.

- ૧—સર્વ વિદ્યામાં કુશળ, સુખી, વાક્યાતુર્યતાવાળો, પ્રીય ને સર્વ કામથી સંયુક્ત.
- ૨—વક્તા, પ્રીય બોલનાર, સુંદર, કવિ, પંડિત, માની, વિનયી ને વાહનવંત.
- ૩—રૂપવંત, કૂર, કૃષ્ણાંગ, ધન રહિત ને રોગી,
- ૪—રૂપવાન, ગુણવાન, સાત્વિક, વિખ્યાતિને સ્થાનાર ને હમેશ સુખી.
- ૫—સુખી, ભોગી, કળાવંત, યુક્તિ ગુણકાર, શુદ્ધિથી બોલકણો ને ગુરુભક્ત.

- ૬—મુશાળનો ક્ષય કરનાર, બહુ અધિવવાળો, શરવીર, સુંદર ને વિચક્ષણ.
 ૭—રકતપીડાવંત, કામી, ભોગી ને વેસ્થા ગમન કરનાર.
 ૮—નીચ કર્મ પ્રીતિવંત, પાપી, નિર્ધન, સદા નિંદા કરનાર, સ્ત્રી વિનાનો ને બીજા પક્ષમાં ગયેલ.
 ૯—ચિન્હવાળો, પ્રસન્ન આત્માવાળો, સર્વ પ્રાણીમાં પ્રીતિવાળો ને ધર્મ ક્રિયામાં કુશળ.
 ૧૦—સુખ ને સૌભાગ્યવાળો, સ્ત્રીઓનો બહોલો, દાતા ને આહુત્યકર,
 ૧૧—હમેશ લાભવંત, મુશર્બી, પૂજ્ય, ધનાઢ્ય, ભાગ્યવંત, શરવીર, સારા યજ્ઞવાન ને અત્યંત વિદ્વાન.
 ૧૨—પાપકર્મમાં પ્રીતિવંત, શરવીર, શ્રદ્ધાહીન, નિર્ધય, પરસ્પરી પ્રીતિ વાળો ને ક્રોધી.

ગુણીક કૃષ્ણ.

સ્થાન—

કૃષ્ણ.

- ૧—રોગી, નિરંતર કામી, પાપી, શઠ, દુષ્ટ ને દુઃખી.
 ૨—અપકાર કરનાર, દુઃખી, ક્ષુદ્ર, વ્યસની, નિર્ધય ને નિઃસત્વ.
 ૩—સુંદર, ગામનો ધણી, પુણ્યાત્મા, સન્નિવૃત્તિપ્રીય ને રાજપૂજિત.
 ૪—રોગી, સુખ વિનાનો, હમેશ પાપી ને વાતપિત્તથી પીડિત.
 ૫—નિંદિત, નિર્ધન, અદ્વિપાયી, દ્રેષી, નીચ, નપુંસક, સ્ત્રી જીત ને નાસ્તિક.
 ૬—શત્રુજીત, પુષ્ટ, તેજસ્વી, પાપી, સ્ત્રીઓથી માન પામેલ, ઉત્સાહી, દૃઢ ને કલ્યાણ કરનાર.
 ૭—સ્ત્રીજીત, પાપી, વ્યભિચારી, કૃશાંગ, મિત્રો વિનાનો ને સ્ત્રીધનથી જીવન ગાળનાર.
 ૮—ક્ષુધાતુર, દુઃખી, ક્રૂર, અત્યંત રીશાળ, ધણો નિર્ધય, નિઃસત્વ ને ગુણ વર્જિત.
 ૯—બહુકલેશી, કૃશાંગ, દુષ્ટ કર્મ કરનાર, ધણો નિર્ધય, મંદ બુદ્ધિવંત ને બહારના આકારથી પાપી.
 ૧૦—પુત્રવાન, સુખી, ભોગી, દેવ અગ્નિ પૂજક, યોગી, ધર્માત્મા ને સુખી.
 ૧૧—સુંદર સ્ત્રી ભોક્તા, પ્રભમાં અધ્યક્ષ, અધુપ્રીય, નીચાંગ ને ધણી ભ્રમિવાળો.

૧૨—નીચ કર્મ કરનાર, પાપી, હીનાંગ, દુર્ભાગી, આળસુ ને નીચ સં-
ગતિવાળો.

પ્રાણપદ ફળ.

સ્થાન—

ફળ.

- ૧—બોબડો, ઉન્મત્ત, જડ, હીનાંગ, દુઃખી, કૃશ, ક્ષીણ ને રોગી.
- ૨—બહુ ધન ધાન્યવાન, બહુ નોકરચાકરવાળો, બહુ પ્રજાવંત ને
ભાગ્યવંત.
- ૩—પાપી, ગર્વિષ્ઠ, નિષ્કુર, ઘણો ગંદો ને ગુરુભક્તિ વિનાનો.
- ૪—સુખી, સુંદર, મિત્રો ને સ્ત્રીઓનો પ્રીય, ગુરુભક્ત, સુશીલ ને
સત્ય પ્રીય.
- ૫—સુખી, ક્રિયાવાન, દયાળુ ને સર્વ કામમાં પ્રવેશ કરનાર.
- ૬—ભાંડુઓનો ને શત્રુઓનો તાબેદાર, ચાલાક, મંદાગ્નિવાળો, નિર્દય,
પાપી, સ્હેજ રોગી, ધનાઢય ને અદ્વૈતાધી.
- ૭—દ્રેષી, નિરંતર કામી, ચાલાક, ક્રોધી, દુરાચરી ને દુર્બુદ્ધિવંત.
- ૮—રોગથી, રાગથી, ને નોકરચાકર સંતાન કે ભાયાતોથી પીડિત.
- ૯—પુત્રવંત, ધનાઢય, ભાગ્યશાળી, સુંદર, નોકર ને સદા દુરાચરણી.
- ૧૦—વીર્યવાન, બુદ્ધિમાન, ડાહ્યો, રાજ્યકાર્યોમાં કુશળ ને દેવની પૂજામાં
પ્રીતિવંત.
- ૧૧—વિખ્યાત, ગુણવાન, પ્રાજ, ભોગી, ધનવાન, ગૌર ને માનને ઇચ્છનાર.
- ૧૨—નીચ, દુષ્ટ, હીનાંગ, આહાણુ ને ભાંડુઓથી દ્રેષ પામેલ, નેત્રરોગી ને કાણો.

સારાંશ.

આ પરિચ્છેદમાં ધૂમ્રાદિ પાંચ અપ્રકાશિત ગ્રહોનું ગણિત
તથા દ્વાદશસ્થાન ફળ આપવામાં આવેલ છે; તથા શુલ્ક અને
પ્રાણપદનાં દ્વાદશ સ્થાનગત ફળ પણ સાથે આપેલ છે; જે
સારાંશ રૂપે છે, માટે વાંચનારે ઇચ્છા હોય તો લક્ષ્ય પૂર્વક
વાંચી જોવાં.

પંચમવિભાગ:

SECTION E.

દ્રષ્ટિ ફળ.

“ Mutual Aspects. ”

આ વિભાગમાં ખાસ કરીને ગ્રહોની પરસ્પર દ્રષ્ટિનું વર્ણન કરવામાં આવેલ છે; આ વિભાગના પરિચ્છેદ વાંચતા પહેલાં પ્રથમ વિભાગનો સાતમો પરિચ્છેદ અથવા તેનો સારાંશ ખાસ વાંચી જવાથી દ્રષ્ટિ સંબંધી કંઈક જ્ઞાન થશે, અને તેથી તેના ફળ વાંચવાને સુગમ પડશે, કારણ કે તેમાં દ્રષ્ટિનાં ચિન્હ, નામ, અંશાંતર, ઉપક્રમણ, સંપૂર્ણ ને નિષ્ક્રમણ યોગ તથા શુભાશુભ ફળ સૂક્ષ્મ રીતે આવેલ છે.

ગ્રહોના ફળમાં દ્રષ્ટિ ફળ ખાસ ફળ આપતા છે, ને તેને અવશ્ય લક્ષ્યમાં લેવાને પૌર્વાત્યોએ તેમજ પાશ્વિમાત્યોએ આગ્રહ કરેલ છે.

શુભ અને અશુભ ફળદાતા એ પ્રકારની દ્રષ્ટિ ફળપરત્વે વર્ણવેલ છે, જે કે તેમાં પણ શુભાશુભ ગ્રહના પ્રમાણમાં ફળના બળમાં ભેદ પડે છે. +

અત્ર શીઘ્ર ગતિ ગ્રહોનો અનુક્રમ લેવામાં આવેલ છે, કેટલાક મંદ ગતિ ગ્રહોનો અનુક્રમ પણ લે છે. મ્હાથે તે બાબુથી લેવાથી દ્રષ્ટિઓ તો તેની તેજ સંબંધમાં રહે છે, ને કંઈ ભેદ પડતો નથી; અને તે ગ્રહોની પરસ્પર દ્રષ્ટિ (૩૬) છે. અનુક્રમથી શીઘ્ર ગતિવાળા ગ્રહો સાથે તેનાથી હિતરતી ગતિવાળા ગ્રહોની દ્રષ્ટિ ચર્ચા કરે છે.

ચંદ્ર દ્રષ્ટિ ફળ.

" Aspects to Moon. "

ચંદ્રબુધ-શુભ દ્રષ્ટિ અને સંયોગ.

તીક્ષ્ણ શુદ્ધિવંત, તીવ્ર, ચાલાક, હુશિઆર, ખંતીઓ, (અને જો વાયુ તત્વ રાશિમાં હોય છે તો ખાસ કરીને); ધર્મી તીવ્ર શુદ્ધિ, ચતુ-રાઈવાળો, અને ૧-૩-૬-૧૦ ધરથી ચતી દ્રષ્ટિઓ આ ગ્રહોને માટે ધ-ર્મી જીતમ છે; આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધર્મી સ્વેચ્છાથી અને શાંતિથી પરદેશી ભાષાઓ શીખી શકે છે; અને લગ્નમાં મિથુન, કન્યા તુલા, ધન કે કુંભ રાશિઓ હોય છે તો ધર્મી વખાણવા લાયક ભાષણ કરી શકે છે. આ યોગ ધર્મી મનુષ્ય, ચાલાકને અસ્થિર મન આપે છે; દરેક શુદ્ધિ વિષયક બાબતો: કેળવણી, અભ્યાસ, પરીક્ષા, લખાણ, ભાષા વિગેરે માટે, તથા ખાસ કરીને મુસાફરી, કલાર્કશિપ અને સેક્રેટરીપણાને સારો છે.

ચંદ્રનો બુધ સંયોગ ખાસ કરીને તીવ્રશુદ્ધિ ને ચાલાક તેમજ ચોક્કસ વિચાર ગ્રહણ શક્તિ આપે છે પણ જાતીય ગુણો કરતાં માનુષિક ગુણોનું વધુ વળણ કરે છે. જેમ જેમ વધારે વિચારને સેવાય છે તેમ તેમ હુંદગી અને તેનું સાર્થક વધારે સમજાય છે. સત્ય અને ન્યાયના ખ્યાનને ખાસ કેળવણી જરૂરનું છે, કે જેથી મન હૃદયતમ સ્થિતિએ પહોંચે છે. આ રીતે મનની શુદ્ધિ ને તીવ્રતા વધે છે, અને જ્ઞાન સંચય થાય છે.

બુધ શુભ દ્રષ્ટિમાં મગજ શક્તિ તીક્ષ્ણ અને ચાલાક હોય છે, અને ચાલાકીથી તેમજ ગ્રાહ્ય શક્તિથી ચઢતી ને વિજય થાય છે. આ યોગ દ્રવ્ય પેદા કરવાની શક્તિને અને કાગળો ને લખાણોથી ધનલાભ આપે છે; અને હુંદગીની કિંમત સમજવી તેનો સદુપયોગ તે કરાવે છે; તથા વાંચન લખાણ, ને ભાષણ માટે સારો છે. મન અ-સ્થિર શક્તિને કેળવવી જરૂરનું છે.

ચંદ્ર બુધ-અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ ચાડી, નિંદા, બુઝાણ, ચાલાક ને ઉદ્ધત, બુદ્ધિ અને સારું સામર્થ્ય આપે છે; ચંદ્ર કે બુધ સાથે જો એકી વખતે શનિ દ્રષ્ટિ કરતો હોય છે, તો આ મનુષ્ય અપ્રમાણિક અને બુદ્ધિનો દુરુપયોગ કરનાર થાય છે; આ યોગમાં શુભ દ્રષ્ટિના જેવીજ મગજ શક્તિ સારી હોય છે, પણ તેમાં વધારે દુર્તાઈ, સ્વતંત્રતા ને નિરંકુશપણ આપે છે; મન ચીઢીયું ટીકાપાત્ર ને શત્રુતાને ઉત્પન્ન કરનાર હોય છે. તે બુધ સૂચક વસ્તુઓ ને *ધંધા દ્વારા કમનશીય અથવા ત્રાસ કે હાનિ ખતરાવે છે.

આ યોગ ચઢતીમાં રહેજ વિદ્વંસ રૂપ છે, અને જ્યારે મીઠાજ ગયો હોય છે તે વખતે વક્રોક્તિ વચનો તથા ટીકાખોર બુદ્ધિ આપે છે; ને હમેશાં સાગણીવાળો સ્વભાવ રખાવે છે; તેથી કરીને ચીઢીયો અને અસ્થિર સ્વભાવ થાય છે, પોતાની પણ ટીકા થાય છે, અને ખીજાઓના વિચારોથી પોતાનો મત બુદ્ધો પડે છે. કાગળો ને દસ્તાવેજોમાં સહી કરતાં સાવધ રહેવું આવશ્યક છે, કારણકે કાગળો અને પત્રવ્યવહારમાં જુલો થવા નો ખાસ સંભવ છે. હદપાર કોઇપણ ખાખતમાં ન જવાય તે ખાસ લક્ષ્યમાં રાખવું, અને ખાસ પોતાનાં વચનો બરોબર અને સ્પષ્ટ નીકળે છે કે નહીં તે ધ્યાન પૂર્વક જોવું.

ચંદ્ર શુક્ર-દ્રષ્ટિ ને સંયોગ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધણોજ ચોખ્ખો, ટાપટીપ કરનાર, મનુષ્યો ઉપર દેખરેખ રાખનાર, સારી વર્તણૂકનો, સ્ત્રીઓથી બહુ માન પામેલ, કરકસર કરનાર ને વિજયી હોય છે. પુરૂષની ખાખતમાં સુખી લગ્ન સૂચવે છે, ને જો શુક્ર પીડિત હોતો નથી તો સારી સ્ત્રી આપે છે. આ દ્રષ્ટિ પ્રેમની વૃત્તિઓને વધારે છે, ને તે લગ્ન, સંસાર સુખ, મિત્રો લોકપ્રીયતા ને શુક્રના ધંધા માટે સારો છે; તે સંગીત, ચિત્રકળાનું વલણ, સુધરેલ પોશાક ને સ્વચ્છતાનો શોખ આપે છે.

તે જીંદગીની પ્રવૃત્તિમાં વિજય સૂચવે છે; અને આ દ્રષ્ટિ

* જુઓ પત્ર ૨૨.

† જુઓ પત્ર ૨૪.

ખીજ, ચોયા અને સાતમા ધરની ખાખતો અને ધંધા* માટે અનુકુળ છે; દ્રવ્ય, મીઠકત અને માખાપના (મુખ્યત્વે માતાના) વારસા માટે પણ સારો છે; ત્રીજના અને અગીયારમા ધરની ખાખતો xદ્વારા ધનલાભ દર્શાવે છે; અને ધરો, જમીન ને, જમીન ઉપરના ફળોના લાભ માટે સારો છે. આ દ્રષ્ટિ મિત્રો, ભાગીદારો અને લગ્ન માટે ધણોજ અનુકુળ છે; ને તે વિજય તથા સામાન્ય લોક પ્રીયતા આપે છે. ધંધો ધણોજ હલકા વર્ગનો, કે જાતિનો, કે ગુપ્તતા ભરેલો હોય લાભકારી હોય છે. ધંધા કે લગ્ન સંબંધી ભાગીદાર, ઉમ્મર કે કુળમાં ધણોજ ફેર વાળો હોય છે; અને તેમાં માખાપની (મુખ્યત્વે માતાની) મદદ અને સલાહ મળે છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને મનુષ્યને આગળ પાછળની અનુકુળતા ધણી સારી આપે છે, ને સુધરેલ, હુન્નરી, કામકાળેનો શોખિન તથા પોતાના આરંભેલાં કાર્યોમાં વિજયી ને ભાગ્યવાંત બનાવે છે; ને સ્વભાવ પ્રેમાળ અને આનંદી આપે છે; અને શરીર ને બહારનો દેખીતો સ્વભાવ ધણોજ સારો હોય છે કે જે ધણીખરી વખત તે અંદરનાથી જુદોજ હોય છે. આ યોગ તેથી કરીને અવહાર સ્થિતિ ને વૈભવદ્વારા, શુદ્ધિના પ્રયોગો કરતાં વધારે શિખવે છે, ને જીવંતમાં ચઢવાને સરળ માર્ગ આપે છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં ધણા પ્રસંગો વિજય માટે આવી પડે છે; ને સુધારો, હુન્નર, સુંદરતા, અને સારી તથા સુંદર ચીજોનો શોખ આપે છે. આ યોગવાળો સુપ્રીય સ્વભાવવાળો હોવાથી પોતાના સુખમાં વધારો કરના ને ખીજને પોતાના તરફ ખેંચનાર હોય છે; તે વિજયીબને છે, ને કદાપિ મિત્રોની તાણુ અને નિર્ધનતા આ યોગવાળાને ફળ આપવાના સમયમાં હોતી નથી. તે પ્રતિજાતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ)નું આકર્ષણ કરે છે, ને તે દ્વારા ધનલાભ મેળવે છે, ને સંગીત અને ગાયનનો શોખ આપે છે.

ચંદ્ર શુક્ર-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ દ્રષ્ટિયોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ગદો, અપવિત્ર, દારૂડો કે હર-કાષ ખીજ પીવાની ચીજનો શોખિન ને બેદરકાર હોય છે. તે સ્ત્રીઓની કુંડળીઓમાં હોય છે તો તેઓ કુવડ જેવી ગંદી અને વારંવાર તથા

* જુઓ પત્ર ૯૦-૯૨-૯૫

x જુઓ પત્ર ૯૧-૯૬.

હૃદયારની માસિક પીડાથી નળણી તંદુરસ્તીવાળી હોય છે; આ યોગ ભાગીદારીમાં, પ્રેમપાસનાં કાર્યોમાં, લગ્નમાં, મિત્રતામાં ને સંસારી સુખ-માં ઉપાધિકારક છે. સ્નેહોઓનો વિયોગ કે વિરહ, નિંદા ને અપકીર્તિનો ભય ને ધંધામાં નુકસાનીઓ આ યોગ બતાવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિયોગ દ્રવ્ય, મીઠકત ને એસ્ટેટદ્વારા ઉપાધિ ને હાનિ લાવે છે; ને માળાપના (મુખ્યત્વે માતાના) પૈસા માટે ખરાબ છે; તથા ત્રીજા ચોથા ને અગીઆરમા ધરની વસ્તુઓના દ્વારા ધનહાનિ કરે છે; અને જાત ઉપર કે ધંધામાં કલંક લાગવાથી, અથવા લોક નિંદા કે અપકીર્તિ કેળેને તે યોગ્ય હોય છે કે નથી હોતો તો પણ તે આવી પડવાથી, અથવા કોઈ અગ્રીય કાર્યો ને કારણેમાં જોડાવાથી આ મનુષ્ય કીર્તિ ને ધનમાં ધણું જ વેઠે છે. આ યોગ ભાગીદારીમાં સ્નેહમાં ને લગ્નમાં ઉપાધિ અને ત્રાસ કે હાનિ નાંખે છે; અને બચહાર કે સામાન્ય અગ્રીયતાથી, કે માળાપની અસંમતિના અણગમથી, કે ઉન્નરમાં કિંવા કુળમાં તદ્વાવતથી કે ધંધાના કારણથી એક યા બીજે રસ્તે ઉપાધિ લાવે છે. આ યોગ દીક્ષાગીરી અને નિરાશા સંસારી કાર્યોમાં લાવે છે, ને લાગણીઓને દુઃખાવે છે ને બે દરકારથી કામ કરવાની ટેવનો ભય સૂચવે છે; જેમ બને તેમ વૈભવની બાબતોથી દૂર રહેવાય તેમ સારું છે; ન બનતા સુધી વૃત્તિઓ ઉપર અંકુશ રાખતાં શિખવું જરૂરનું છે. આ યોગ હૃદયારની ઉડાઉ સ્થિતિ હરકોઈ પ્રકારે આપે છે, ને તત્કાલ ઉપર વૈભવથીજ અસર કરે છે; અને જો દરકાર રાખીને અને સ્ત્રી જાતથી સંભાળીને વર્તવામાં આવે છે તો આ કુળમાં ઓછું પણ કરી શકાય છે.

ચંદ્ર રવિ-સયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.

આ દ્રષ્ટિયોગ ફતેહમંદ જીંદગી, જલદીથી ચઢતી, સંપત્તિ, સત્તાવાળા પુરૂષોની મદદ ને માન કીર્તિ આપે છે. આ રવિ ચંદ્રના સારા યોગમાં જન્મેલ મનુષ્યો ભાગ્યેજ ધંધા કે નોકરી મેળવવામાં અડચણ ભોગવે છે. આ યોગ સ્ત્રી ને પુરૂષ બન્ને જાતને શરીરારોગ્ય બક્ષે છે, ને બાંધો મજબૂત કરે છે; અને સ્ત્રીઓને કોઈ મોટા મનના ઉદ્ધાર સ્વભાવવાળા પુરૂષ સાથે લગ્ન કરાવે છે; આ યોગ સામાન્ય વિજય, માળાપ ને સંસારી સુખ, અતં તત્કાલ ને જીવન શક્તિ માટે સારા છે; ને ઉપરીની કૃપા,

ધંધામાં વિજય આપે છે અને કર્કને સિંહા શ્રિત રાશિવાળા ધરાયી સારો છે. સંયોગ ખાસ કરીને બહુ સારો ગણાતો નથી, ને તે કેટલીક બાબતોમાં અનુભવોને હદમાં રાખતા છે.

શુભ દ્રષ્ટિ વિશેષ કરીને દરેક બાબતમાં વિજય અને તૃપ્તિઓ ને ઇચ્છાઓની પ્રાપ્તિમાં મદદ કરતાં છે; તથા તે ઉચ્ચ રિચિતિ પ્રાપ્ત કરવાની ન્યાયભરી લોભી વૃત્તિઓ આપે છે, ને જીંદગીમાં વિજય પ્રાપ્તિ માટેના દરેક પ્રયત્નમાં ફતેહમંદી બતલાવે છે, ને પોતાના મંડળમાં માન આપી પોતાની બુદ્ધિ સામર્થ્યના ઉપયોગના પ્રમાણમાં મેળવે છે. આ અસર ખાસ સારો સ્વભાવ આપે છે, અને જીવન શક્તિમાં વધારો કરે છે, ને હૃદયને લમતા દરેક ધંધામાં વિજય આપે છે, કારણ કે સ્નેહ વૃત્તિઓ ધણીજ દયાળુ ને દીવોળન હોય છે.

ચંદ્ર રવિ-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ દ્રષ્ટિયોગ દ્રવ્યની બાબતોમાં તથા નોકરી કે ધંધા મેળવવામાં અડચણો ને આફનો, તથા સદા ને સ્ત્રીઓદ્વારા ધનહાનિ બતલાવે છે; આ યોગ તખીઅત અને બાંધાને નષ્ટગો કરે છે, અને લાંબી ને મંજીર માંદગીઓ ઉત્પન્ન કરે છે; ચંદ્રનીમાં વિદ્વો, કુસંપ, જીવન શક્તિની ખામી, ઉપરીની અવકૃપા, અને કર્ક અને સિંહ રાશિનાં આશ્રિત સ્થાનો દ્વારા, રવિ ચંદ્ર સૂચક વસ્તુઓ દ્વારાને^x ને રવિ ચંદ્રનાં આશ્રિતસ્થાનો દ્વારા હાનિ બતલાવે છે; ને તે કુટુંબ કચલ, નાદુરસ્ત તખીઅતને બહાર કામમાં કે ધંધામાં ઉપાધિ બતલાવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ સારી ગણાતી નથી, કારણ કે તે જીંદગીમાં વિદ્વોને આણે છે; આશાઓ, તૃપ્તિઓ ને ઇચ્છાઓમાં વિઘ્ન અને અડચણો ઉત્પન્ન કરે છે. આ યોગ જીવન શક્તિ તથા તખીઅત માટે ખરાબ છે. આ મનુષ્યે મોક્ષપ્રીયતાની ઇચ્છા ન રાખતી એજ સારું છે, કારણ કે તેમ કરવા જતાં ઉલટું પરિણામ આવે છે. તેણે પોતાની કીર્તિ સંભાળવામાં બનતી કાળજી રાખતી અને જેમાં આગરને અસર થાય તેવાં દરેક કામોથી દૂર રહેવું. સ્ત્રી વાળા કે ઉપગી સાથેના સંબંધમાં સાવધાનીરી અને ખંદાઇથી વર્તવું, ને દરેક કામમાં કાળજી રાખી પહેલેથી જરૂર વિચાર કરવો.

ચંદ્ર મંગળ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધૈર્યવંત, બહાદુર, હિમ્મતવાન અને દૃઢ મનનો હોય છે. ખીજની સાથેના વ્યવહારમાં વિજયી, ધણો સ્થિર ને કવચિત્ દારૂડીઓ કે પીવાની ચીજોમાં ને વ્યભિચારમાં મસ્ત થયેલ હોય છે. આ યોગ સારી તખીઅત ને મજબૂત બાંધે આપતા છે. આ યોગ સાહસ, બહુજ ચાલાકી, જીવન શક્તિ, લક્ષ્યથી કે વારસાથી લાભ, કામ કરવાની હમેશ પસંદગી, જાતિ પ્રયત્ન દ્વારા વિજય, અને મંગળને લગતા ધંધામાં^x ભાગ્યોદય આપતા છે. આ યોગ શક્તિ, જીવનબળ ને ચાલાકીને વધારે છે. જો ખીજ યોગોને લીધે માંદગી થઈ હોય છે, તોપણ તે તખીઅત ને જીંદગીનું^y નક્ષત્ર કરે છે. આ મનુષ્ય ઉતાવળથી કામ કરનાર અને બહુ મહેનતુ હોય છે; તથા ખંદાઈ ન કરતાં બળથી કામ કરે છે, અને મળતાવડાપણું અને સુશીલતાનો ઉપયોગ ન કરતાં, ચાલાકીથી ને માથું મારી મહેનત કરીને લોકોને બચ્સર કરે છે.

આ મનુષ્ય સાહસિક, નિર્ભય, સહનશીલ, બહુજ જોખમદારી ખેડનાર ને યુક્તિબાજ હોય છે. આ યોગ માતાથી કે માતાની બાળુના વર્ગ દ્વારા વારસો મેળવે છે; તથા ધારો, રહેઠાણ, એસ્ટેટ તથા જીંદગીના અંત સમય માટે સારો છે. તે વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ ચાલાકી અને બુદ્ધિ ને ઉદ્વિગ્ધાનું બળ આપે છે; સંતાન સુખ, મજબૂત હાડકાં અને લોહી પ્રસાર વિગેરે શરીર બળ આપતા છે. મજુર વર્ગ તથા ખુલ્લી હવામાં કામ કરનાર માટે આ યોગ સારો છે.

તે લક્ષ્યથી કે ભાગીદારીથી વારસાનો લાભ કવચિત્ આપે છે. ચોથા અને આઠમા ધરના ધંધાથી, * પાણી અને પાણીને લગતી બાબતોથી અને લશ્કરી કામોથી સારો છે; ખીજની સાથેના વ્યવહારમાં વિજય પ્રાપ્તિ માટે પોતામાં રહેલ વિશ્વાસ બળને લીધે આ મનુષ્યને ધણી વખત પાછું પડવાનું અને સહન કરવાનું હોય છે; ને તે દરેક ધારેલ વસ્તુને પાર પાડવામાં બહુજ સામર્થ્ય આપે છે. આ યોગ બિહારતા

અને ઉદાર ને પ્રચાળ બનાવે છે; તે આનંદી ને સારા સ્વભાવ આપે છે.

ચંદ્ર મંગલ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય કડક મિત્રજનો, ઉદ્ધત, બેતાવળાઓ, નકારા સ્વભાવવાળો, સાહસિક, સમજવિનાનો, સારા કે નરસામાં હાથ માર જનાર, ધન અને તખીઅતની હાનિ કર્તા, પ્રતિજ્ઞાતિ (શ્રી કે પુરૂષ) નો શોષિન, તીક્ષ્ણ શુદ્ધિવંત, શુદ્ધો, હિમતવાન ને બહાર હોય છે. પુરુષોની બાબતમાં કલહકારી કે દુઃખદાયક લક્ષ સૂચવે છે, અને દારૂડીયણ કે પીવાની ચીજના શોખવાળા કે નકામી શ્રી આપે છે. શ્રીઓની બાબતમાં નરમ તખીઅતનો ભય, માંદગી, ચીઠ ને વારંવાર અપહીર્તિ આપતા છે. આ મનુષ્ય તકરાર કરવામાં અભિમાની, બહુ વિષયી, અણસમજી, તથા અકરમાત, તાવ, જળ કે અગ્નિભયના સંભવવાળો હોય છે. જોડાઉપણું, વારસાની હાનિ, લગ્ન કે ભાગીદારીથી ધનહાનિ, ચોરી, ઠગાઇ કે બીજાઓની બદસલાહ ને કામોથી ધન હાનિ ને માતાથી વિયોગ કે તેનું અકાલ મરણ કે તે દ્વારા ત્રાસ કે ઉપાધિ બતલાવે છે. જો આ બંને ગ્રહો પૈકી કોઈ પણ ઉચ્ચ કે સ્વગૃહી હોય છે તો ખરાબ પરિણામ ઓછું આપે છે. આ મનુષ્ય જો કહે છે તે કરે છે, ને તે મનમાં પણ હોવું નથી, ને તેથી તેમાં તરતજ પરતાય છે; તે મગજના તેમજ શરીરના વિગ્રહમાં બીજા સાથે વારંવાર આવી પડે છે; અને બીજાઓ સાથેના વિચારમાં ભ્રમભેદ ને પ્રતિકુળતા વેઠે છે, કે જેમાં અભયથી અને પરતામણ થાય છે.

આ મનુષ્ય બીજાઓથી થએલ અટકાવ ને વિદ્વેષી ચીડાઇ ભય છે, દરેક જાતના નિયમો ને વારંવાર તોડે છે, પરિણામની બેદરકારી રાખે છે, અને બીજાઓને તેમ કરાવવા ઇચ્છે છે. આ યોગ મંજૂત અને નિરંકુશ વૃત્તિઓ આપી, શોક ને દીક્ષગીરી પેદા કરે છે. તેની અસર ધણી બાબતમાં થાય છે, પણ મુખ્યત્વે પીવાની ચીજોમાં, દુષ્ટ સ્વભાવમાં અને બ્યભિચારી વૃત્તિમાં તેને ખાશ અંકુશની જરૂર છે; નહીંતર તે દ્વારા અપહીર્તિ ને નિંદાનો સંભવ છે. ઈંદ્રીયના નીચલા આંતરડા મુત્રાશયની, ને આંખ કે માથાની પીડા અને પરણેલ કે અપરણેલ સ્થિતિમાં પણ પ્રતિજ્ઞાતિ (શ્રી કે પુરૂષ) દ્વારા ઉપાધિ દેખાડે છે. કાતી, પાચનશક્તિ,

મગજ ને નશોને લગતાં દરદો કે કવચિત્ ચાંદીઓ કરે છે; તાવ, અકસ્માત, ઉશ્કરાયેલ વૃત્તિ, રકતસ્થાનનું તુટવું, ધા અને નસ્તર ક્રિયા પૈકી કોઈ પણ કારણથી, તથા જળઘાત કે અગ્નિ પીડાથી અચાનક મરણનો સંભવ હોય છે. સંયોગમાં ખાસ કરીને લાગણી ભર્યાં કૃત્યો કરાવે છે, ને અંકુશ અને સત્તાનો લોપ કરાવે છે; અને ઉદ્ધતાઈનાં ઉતાવળાં કામો કરાવી જાત ઉપર ઉપાધિ લાવી મુકે છે. બોલવામાં સાવધાનતા અને નિડરપણા ઉપર અંકુશ રાખવાની અને સામર્થ્યની સારાસાર વિવેક બુદ્ધિની જરૂર છે. સ્વતંત્રતા અને જુસ્સો કમનશીબ લાવે છે, જેથી વિચાર શૂન્ય લાગણીઓને પ્રવર્તવા દેવી નહીં.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને લાગણીઓ સાહસિક કૃત્યો દ્વારા કમનશીબ ઊત્પન્ન કરે છે. આ મનુષ્યને પ્રીય ને અપ્રીય ઘણી બાબતો હોય છે. તેણે ક્રોધ, વાસના વૃત્તિઓ, બેદરકાર ને ઉદ્ધતાઈનો ભાગ કરવો આવશ્યક છે, ને જાતિ કાષ્ઠ રાખવાની ટેવ પાડવી.

ચંદ્ર ગુરુ-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ જીંદગીમાં સંપત્તિ અને વિજય માટે સારામાં સારો હોય છે; અને ધન સંચય, લગનમાં વિજય અને સારી સ્ત્રી, તથા સ્ત્રીઓની કુંડળીયાં સારી તખ્તીયત અને સંપત્તિ આપતા છે. આ યોગ પ્રમાણિકતા, ન્યાય બુદ્ધિ, શુદ્ધ દીલ, નમ્રતા, દયા, સુશીલતા, ભક્તિ ને ધૈર્ય આપે છે; ને મિત્રો તથા બીજાઓની શુભ લાગણીઓ મેળવે છે, તથા માતા ને સંસારી સુખ અને ગુરૂને લગતા ધંધા* માટે સારો છે; ને જીવન શક્તિ ને મન તથા તનની તંદુરસ્તી આપે છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિયોગ કલ્પના શક્તિ ને સમજ શક્તિ આપે છે, જે અંતર્દાનને વધારે છે ને બુદ્ધિને તીવ્ર બનાવે છે. ચોથા, નવમા, અને બારમા ધર સંબંધી બાબતોથી* અને જળતત્વને લગતી ચીજોથી સારો છે. આ યોગ માતાનું સુખ અને તેની શુભ લાગણીઓ માટે સારો છે, ને માતાનો અથવા તેણીની બાબુનો વારસો મેળવે; તે છાકરાં તેમાં મુખ્યત્વે યુગલ પ્રજાનો યોગ આપે છે; અને આધ્યાત્મિક ને દૈવી વિષયોનું

+ જુઓ પત્ર ૩૧.

* જુઓ પત્ર ૯૨, ૯૭, ૧૦૦.

વક્ષ્ય દર્શાવે છે. તે વ્યવહાર સુખ અને મિત્ર સુખ સાર આપે છે, તથા વર્તણુકને પકવ કરીને ધણે અંશે સુધારે છે. આ ગ્રહોનો ખાસ કરીને સંયોગ ધણો સારે છે, ને વૈભવના શોખમાં કે જનનમાં હદપાર લેઇ જાય છે. જીંદગી શાંત, વિજયી ને ભાગ્યશાળી બનાવે છે; ને હરકાઈ પ્રકારની આવી પડતી આફતોમાં આખરે વિજય મેળવે છે; પોતાનામાં અપ્રકાશિત કે પ્રકાશિત સદ્ગુણ અને મહાન આશાઓ પ્રયત્નોમાં દોરી જાય છે.

આ મનુષ્યમાં જોઇતી સત્તા અને માન આખરે હોય છે, કે જેથી તે મુખ્ય જગો ભોગવે છે, અને આખરે કામની કિંમત થવાથી વિખ્યાતિ મેળવે છે. સંયોગમાં જન્મેલ મનુષ્યને આગળ પાછળની સઘળી અનુકૂળતા ને સુખરૂપ જીંદગીની ચઢતી હોય છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને જેમ જેમ જીંદગી આગળ વધે છે, તેમ તેમ દયાળુ ને ન્યાયી વૃત્તિયો વૃદ્ધિ પામતી જાય છે. આશાવંત સ્વભાવ હોવાથી પોતાના તરફ ખીજાઓને આકર્ષે છે, કે જેથી સ્વાર્થ ને લાભ બંને સધાય છે.

ચંદ્ર ગુરુ-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય બેદરકારીથી ખર્ચો કરીને પોતાનું દ્રવ્ય ઉડાવી દેઈ પોતાના ઉપર ગરીબાઇ ને પડતી લાવે છે; આ યોગ ધણોજ ખરાબ છે, ને તેથી આ પુરૂષે કદાપિ પણ સદો કે જોખમદારી ભરેલાં સાહસો ખેડવાં નહી; ને તે યોગ વારંવાર લીવર અને પેટની અવ્યવસ્થા, સંસારી સુખમાં વિક્ષેપ, ને માતા ધર્મ કે મુશાફરી દ્વારા ઉપાધિ કે ત્રાસ બતલાવે છે; ને ખીજાઓ દ્વારા ઠગાઇ કે પ્રપંચનો ભય ને નાદુરસ્ત તખીઅત આપે છે; ખાસ કરીને સ્ત્રીઓને સંધિવાયુ ઉડાકેપણું, હદપાર-પણું ને લોહીવા આપે છે.

આ યોગ માતાને માંદગી કે માતાની અશુભ લાગણી કે માતા વિરહ ને વિયોગ બસતાવે છે, ને સાવકી માતાનો કે દત્તપણાનો સંભવ આપે છે; અને ચોથા, નવમા ને બારમા ધરના ધંધાઓ દ્વારા* હાનિ બતાવે છે; સંતાન માટે નખજો યોગ છે. આ મનુષ્ય ખંદો, ઠગ, અપ્ર-માણિક અને આડે માર્ગે વર્તનાર હોય છે; અને ખીજાઓથી પણ તેવાજ

માર્ગે દુઃખી થાય છે તેથી જીનઓની સાથેના વ્યવહારમાં સાવધ રહેવું જરૂરનું છે; અને ગ્રહ સૂચક બાબતોમાં+ દુઃખી થાય છે, ને ધર્મ મુશ્કેલી ને જલતત્વને લગતી ચીજો દ્વાસ ઉપાધિ ને ત્રાસ ભોગવે છે. આ મનુષ્ય અપકીર્તિ અને કદાપિ પશુ નહીં કરેલા દુષ્ટ કાર્યોને માટે અપવાદ મેળવે છે; પોતાની ઇચ્છાના પ્રમાણમાં ધન મેળવવામાં ધણી અડચણો અને ધનહાનિ ભોગવે છે. તેણે અવિશ્વાસુ મનુષ્યોનો પ્રસંગ ત્યાગ કરવો અને દરેક ચીજમાં નિયમિતતા સેવવી આવશ્યક છે.

ચંદ્ર શનિ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ શુભ દ્રષ્ટિમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધણોજ ગંભીર, ખંતીલો, વિજયી ને દ્રવ્યના સંચયવાળો હોય છે. સ્ત્રીની કુંડળીઓમાં આ યોગ સારી તપ્તિયત, ઉદ્યમ ને ડહાપણ આપે છે. આ યોગ માખાપ, તેનો વારસે, સંસારી સુખશાંતિ, ડહાપણ, સાવધાનગીરી, જાતિકાશુ, કંજુસાઈ, મીલકત અને દ્રવ્ય માટે સારો છે; ને તે ધંધામાં ભાગ્યવંત બનાવે છે. કાયદા, નિયમ અને ક્રાન્ડવેંટીવ (સંરક્ષકતા) વિચારનું વલણ બતાવે છે. આ મનુષ્યમાં દરેક કામની ઊત્પાદક ને નિયમમાં ગોઠવણ કરવાની શક્તિ, ને ખંદાઈ અને પ્રપંચ સાથે આત્મબળ બેડાયેલ હોય છે, અને તે બળ ને બુદ્ધિ ન વાપરતાં યુક્તિથી અને રીતરિવાજથી મનુષ્યોનું આકર્ષણ કરી શકે છે.

ધંધામાં વિજય માટે, જાહેર પ્રવૃત્તિ માટે ને જોખદારીની જગો ને લોક પ્રીયતા મેળવવા માટે આ યોગ અનુકુળ છે. ચોથા દશમાં બને અગીયારમાં ધરોને લગતા ધંધા* માટે આ યોગ સારો છે. તે યોગ ધણે અંશે લગ્ન અને ભાગીદારીને અસર કરે છે, કે જેમાં માખાપની, મિત્રોની, ઉપરીની કે સત્તાધારીની સંમતિ કે મદદ હોય છે; પણ તે મનુષ્ય અને તેના લગ્નના કે ધંધાના ભાગીદાર વચ્ચે ધણોજ તફાવત, ઉમર, રિયતિ કે શોખમાં હોય છે; આ યોગ રહેજ માખાપના વારસા માટે અનુકુળ છે. ને તે પવિત્રતા, સત્વ, શુદ્ધદીક્ષ આપીને જન્મેલ મનુષ્યને ડાકો, કંજુશ, વિશ્વાસુ અને વિશ્વાસપાત્ર બનાવે છે. ધરડા માણસોનો

+ જુઓ પત્ર ૨૦—૩૧.

* જુઓ પત્ર ૬૨-૬૮-૬૯.

પ્રસંગ વધારે લાભદાયી છે; અને તેનાં દરેક કાર્યો, ન્યાયી, નિયમિત અને સારી રીતે મનુકુળતાથી ગોઠવાયેલ હોય છે. આ યોગ ધણીજ ધૈર્યતા અને વિચારશીલ સ્વભાવ આપે છે, અને ધ્યાન રાખવાથી મોટી વસ્તુઓની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. આ મનુષ્ય સારી ચાલાકી અને અગમચેતી બુદ્ધિવાળો હોવાથી દંદ ને ધણી ગંભીર હોય છે.

ચંદ્ર શનિ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય આયતો ગરીબ હોય છે; કિંવા મીલકત ઊડાવી દેઇ છેવટે ગરીબ બને છે. આ પુરુષ અણુસમજી ને બેદરકાર હોવાથી બીજાઓથી તેમજ મિત્રોથી પોતાને લુટાઇ જવા દે છે; તે ચીઢીઓ ને બહેમી બને છે; ધંધામાં પજાત પડે છે, અને તેને આખી છંદગી સુધી રોટલા માટે હાડમારી વેઠવી પડે છે. તેને ધણી બાગે નકામી કે વિચાર સૂન્ય કે બુદ્ધિહીણ બેરી મળે છે, અને જો તે ગ્રહો દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય છે તો તે એક કરતાં વધુ વખત પરણે છે; બ્યારે ગ્રહો પાશ્વિમાત્ય રથાનોમાં હોય છે, ત્યારે થોડાક સમય માટે તખીયત બગાડે છે; અને જો પૌર્વાત્યમાં હોય છે, તો પતન ને અકસ્માત દેખાડે છે; વિજય, સંપત્તિ ને સુખ માટે આ દ્રષ્ટિયોગ ધણીજ નબળો છે. સ્ત્રીઓની કુંડળાઓમાં આ યોગ ધણી નબળો છે, અને તે અપકીર્તિ, દાર કે દરકોઈ ખીવાની ચીજનો શોખ આપે છે, જો સાથે સાથે શુક્ર પણ ખીડિત હોય છે તો તે તખીયતનો બિગાડ કરે છે. આ યોગ સંસારી બાબતે ને માતાપિતાથી ઉપાધિ કે ત્રાસ ને તેમનો વિરહ, વિયોગ કે મરણ સૂચવે છે. ધંધા ધન અને મીલકત માટે પણ ખરાબ છે; તે તખીયત બગાડી અપચો મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓને દેખાડે છે. લોભી, ખંદો ને સ્વાર્થી આ પુરુષ હોય છે; ને તે અપકીર્તિ, જાહેર નિંદા અને પકતીનો ભય ભોગવે છે. સંતાન માટે નબળો અને સ્ત્રીઓમાં ગર્ભ અને સંતાનના જન્મ માટે નબળો છે.

આ યોગ માબાપ અને તેમની સાથેના સંબંધ માટે નબળો છે; આપે તો તેઓને કુદરતી માબાપ અથવા સાસુ સસરા દત્તક હોય છે; તે પૈકી એક આજરી હોય છે કે વહેલું મરણ પામે છે. માબાપ પૈકી એક અથવા બે સાથે અણબનાવ, મતભેદને વિરહ કે વિયોગ બતલાવે

છે; ચોથા, દશમા અને અગિઆરમા ધરના ધંધા* માટે નબળા છે. આ મનુષ્યને જીંદગીમાં એક વખત બદનામ થવાનો ભય હોય છે, અથવા અપયશ લોકનિંદા અને ઉઘાડી શત્રુતા ને ફાજદારી કેસોનો ત્રાસ હોય છે.

આ મનુષ્ય એવું બોલી કે કરી બેસે છે કે જોથી નિંદા કે નામોસી કે કેદનો ભય ભોગવે છે; પોતાને વારંવાર પાછા પડવાનું અને પડતીમાં જવાનું થાય છે. આરંભેલા કાર્ય અવિજયી નિવડે છે અને ઉપરીની અવકૃપા મેળવે છે, તથા મોટી પડતીને ભોગવવી પડે છે; જીંદગીનો છેલ્લો ભાગ કમનસીબવંત અને નિરાશાથી ભરેલો છે; તેનો મોટો વિજય અને મોટી ચઢતી, નાસીપાસીથી કે નિરાશાથી કે મરણથી જલ્દી અંત પામે છે; તેના દરેક કાર્યોમાં લુચ્ચાઇ, અપ્રમાણિકતા, સ્વાર્થ શુદ્ધિ અને જાતિ લોભ હોય છે. આ યોગ આ મનુષ્યને પછાત અને ગુપ્ત રાખી નિરાશા અને જાતિય અવિશ્વાસ આપે છે, જ્યારે બીજા કટલા એકમાં ચઢતી કરી પડતી આપે છે; આ બેમાંથી કયું બનશે તે ચંદ્રમાના બીજા યોગો તથા કુંડળી ઉપરથી નક્કી થઇ શકે છે. ચંદ્ર શનિ આશ્રિત રાશિ અને સ્થાનના પ્રમાણમાં શરીરના ભાગમાં ચિન્હ કે પીડા કરે છે. કમ્પની, મિત્ર કે મંડળીઓ દ્વારા ઉપાધિ, અને લગ્ન ને વારસા માટે સ્થેજ પ્રતિકુળ છે; અને સંયોગમાં ખાસ કરીને જીંદગીની પ્રથમારથા બહુ અનુકુળ હોતી નથી, ને અતડાસ અને ભય આપી કમનસીબ ઉત્પન્ન કરેછે; બહુજ ટીકા ને વહેમનો ત્યાગ કરવો જરૂરનું છે. આગળ પાછળનું વાતાવરણ એવું આકર્ષણેલ હોય છે કે જે પોતા પ્રત્યે અણુગમે અને અવિશ્વાસ કરે છે. આ મનુષ્ય અદૃઢ હોવા છતાં વિશ્વાસ, દિલોગ્ગન, ન્યાયી અને જોખમદારીનો શોખિન હોય છે.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને આ યોગ કુંડળીમાં સૌથી નઠારો છે; કે જે જીંદગીમાં કમનસીબ અને દીલગીરી આપે છે. આ મનુષ્યે સ્વાથ અને અસંતોષનો ત્યાગ કરવા. બીજાઓથી મુખ્યત્વે ધરડાઓથી અને એક પંક્તિવાળાઓથી જીંદગી ધૂળ મળી જાય છે, ને નિરાશા અને લોડીની તાણને લીધે તબીબત બગડે છે. આશાઓનો ત્યાગ કરવો નહિ.

ચંદ્ર હર્ષાલ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય લગ્ન થયા પછીથી બ્યભિચારી બને

છે; પણ તેને વારંવાર સ્ત્રી વિયોગ થતો નથી. જો ચંદ્ર કે હર્ષલ ૧-૩-૯-૧૦ સ્થાનમાં હોય છે, તો આ મનુષ્ય ધણી મુસાફરી કરે છે ને તે ન્યોતિપના અભ્યાસનો શોખિન હોય છે. તેને યુરેનસને લગતી બાબતો કોઈ પણ એક યા વધુ ચીજનો અભ્યાસ અને ધંધાનું વક્ષણ આપી તેમાં વિન્ય બતલાવે છે; જો કે તે ધંધો એક મગજની ધનનો ખાનગી અથવા ઉધાડો હોય છે, અને જો તેવો ધંધો થતો નથી તો તેવો ધંધો કરનારનો સંબંધ અને મિત્રતા આપે છે. કે જેનું પરિણામ લાભપ્રદ અને પોતાના સ્વાર્થનું હોય છે. તે મગજ શક્તિની ચાલાકી, કલ્પના શક્તિ, સ્વતંત્રતા ને મુસાફરી પણ આપે છે. શુભ દ્રષ્ટિમાં પુરુષની કુંડળીમાં પુરુષને હર્ષલને લગતાં કામોના શોખવાળી સ્ત્રી મળે છે, અથવા તેવા પુરુષોની મિત્રતા થાય છે. સ્ત્રીની કુંડળીમાં મેસ્મેરીઝમ જેવા અસાધારણ પ્રયોગોથી તેણીને પોતાની તખ્તીઅતમાં લાભ થાય છે. આ યોગ મુસાફરી માટે સારો છે. આ શુભ દ્રષ્ટિ દેવી ને શુભ બાબતોનો ખાસ કરીને ન્યોતિપ ને તેવા અનેક વિષયોનો શોખ આપે છે. આ મનુષ્ય વિચારોમાં સ્વકલ્પના શક્તિવાળો, અને શોધક બુદ્ધિ તેમજ ગોઠવણ કરવાની સત્તા વાળો હોય છે. આ યોગ આકર્ષણ શક્તિ તથા રોગ મટવાની સત્તાને આપે છે; ને જો સમાધિના પ્રયોગો કરવામાં આવે તો આ મનુષ્ય જીંદગીમાં ધણું કરી શકે તેમ છે. તે જૂના રીત રીવાજના બંધનોને તોડી નાંખે છે, પોતાના માટે એક તદ્દન નવોજ ભાગ ધડી કાઢે છે, અને પોતે અસાધારણ વર્તણૂકવાળો બને છે.

ચંદ્ર હર્ષલ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ પરણેલ મનુષ્યને બહુજ અસર કરે છે, અને જો સાવધ રહેતો નથી તો બ્યભિચાર, વિરહ કે વિયોગને સેવે છે. સ્ત્રીઓની કુંડળીમાં ધણી અવિશ્વાસ હોય છે, અને પરણેલ સ્ત્રીઓનો શોખિન હોય છે; આ યોગ ધણીજ મુસાફરીઓ અને રહેઠાણમાં ધણા ફેરફાર સૂચવે છે.

આ યોગ પણ શુભ દ્રષ્ટિની માફક હર્ષલને લગતી ચીજોનો અભ્યાસ અને પુરુષોની મિત્રતાનું વક્ષણ આપે છે; પણ તે તે દ્વારા ત્રાસ ને ઉપાધિ લાવે છે. આ યોગ નસોની નયગામ અને મગજની બ્રમજનતા કરે છે, અને વિચિત્ર ને અસાધારણ સ્વભાવ દર્શાવે છે; તે સંતાન અને સંસારી નયગો છે કે જે કુસંપ બતલાવે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને કુટુંબ અને લગ્ન સુખ માટે નબળા છે. આ યોગ સ્નેહના કાર્યોમાં નિરાશા કે વિયોગ, અથવા ગેર કાયદાનું કે અન્યાયી ભેદાણ કરાવે છે, કે જે દ્વારા અનેક ઉપાધિઓ આવી પડે છે. સ્ત્રીઓની કુટુંબીઓમાં તખીઅત માટે નબળો છે, અને જે ચંદ્ર આશિષપ્રદ ગ્રહ હોય છે તો તે સ્ત્રી અને પુરુષ બન્નેને નડે છે; અને યોગ સંતાન, ગર્ભ, સુખ તથા સંસારી જીવન માટે નબળો છે; તથા તેની લાભશ્રીઓ ને વૃત્તિઓ ધણીજ ચીઠ ભરેલી, અસ્થિર, ફેરફારવાળી અને અવ્યવસ્થિત હોય છે. દર્શકનો ધંધા દ્વારા કમનશીબ ઉપાધિ ને હાનિ થાય છે; આ યોગ નસોની નબળાઇથી માંડીને તે ગંભીર અવ્યવસ્થા સુધીની અસર કરી તખીઅત, પેટ અને પાચન શક્તિને બિગાડે છે. ચંદ્રના ધંધા અને સ્થાન દ્વારા કે જલદાર ભય કે ઉપાધિ માય છે; ને તે પૈકી કોઇ પણ યોગ મ્હાલે તો મુસાફરીમાં રહેલાઓમાં કે ધંધામાં સારા કે નરસો ફેરફાર બતાવે છે. સંયોગ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને આ ગુપ્ત ગ્રહ જીવનના કોઇ પણ સમયે મનુષ્યની વર્તણૂકમાં અમાનક અને અકલ્પિત ઉપયોગી ફેરફાર કરે છે. આ મનુષ્યને વિશ્વક્ષણ જીવન કે જે દર્શકની પ્રકૃતિ* સૂચક વિચિત્ર સ્વભાવને લીધે હોય છે, અને તેની મજબૂત આકર્ષણ શક્તિ બીજાઓને અસર કરે છે, અને કવચિત્ તેથી પોતાને પણ નુકસાન થાય છે. આ યોગ ધણીજ ઉતાવળ અને ચીઠ આપે છે. આ મનુષ્યે પોતાની પ્રવૃત્તિના માર્ગમાં કદાપિ પણ મગજની વિશ્વક્ષણતાને આવવા દેવી નહી, કારણ કે તેનામાં શોધક અને અસાધારણ બુદ્ધિ હોવા છતાં, જાતીય સ્વભાવ તેને આડે માર્ગે દોરી લેઇ જાય છે; છતાં જેઓ બહેમી હોતા નથી તેઓ બુદ્ધિશાળી હોય છે. અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને મનુષ્યને અમાનક ઉપાધિઓ ને ત્રાસ આપે છે; તેથી મનુષ્યે અજાણ્યા અને રસ્તે મળતાં ઝોળખાણોના સંબંધનો ત્યાગ કરવો. પ્રતિભતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ) મોહાકર્ષણ બહુજ થાય છે, અને ધણું કરીને તે યોગ એક સ્ત્રી કે પુરુષ દ્વારા ખાસ ઉપાધિ કે ત્રાસ ઉત્પન્ન કરે છે. આ યોગ અકસ્માત અથવા વિચિત્ર ને અકલ્પિત અનુભવો આપે છે, ને પસ્તામણનાં કાર્યો કરાવે છે; વિશ્વક્ષણતાને લીધે આ મનુષ્ય ચક્રાકાર (ચક્ર) કહેવાય છે; કારણ કે તે કેટલીક વખત કેટલાક લક્ષ્યપરના ને અસાધારણ વિચારો કરે છે.

+ જુઓ પત્ર ૨૦.

* જુઓ પત્ર ૩૪.

ચંદ્ર નેપચ્યુન-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ કલ્પના શક્તિ, લાગણીઓ ને વૃત્તિઓને વધારે છે; અને સંગીત, ચિત્રકળા, નૃત્ય વિગેરે માટે સારો હોઈ તેમાં શોખ ને સુધારો આપે છે. તે યોગાભ્યાસ, અધ્યાત્મ જ્ઞાનમાં વિજય, માતાદ્વારા લાભ અને સંતાન સુખ આપતા છે. આ મનુષ્ય લાગણીઓમાંજ ધણે ભાગે જીવે છે; અને વૃત્તિઓથી અને વાસનાઓથી દોરવાઈ જાય છે, તેમાં જીવે છે, તેમાંથી શિખે છે, ને તેમાંથીજ વિચારો દર્શાવે છે. આ યોગ વૈભવ ને શોખ આપે છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને વિચિત્ર અને વિલક્ષણ અનુભવો નેપચ્યુન ન્યારે ખીળ મૂકે સાથે પ્રોત્તેજમાં દ્રષ્ટિ કરે છે તે સમયે આપે છે. આ મનુષ્ય વિના વિચાર્યો કામો કરે છે, કે જેમાં પાછળથી પસ્તાય છે. તેણે પોતાનો સ્વભાવ જાતે ખરોખર ઝોળખવાનો ખાસ અભ્યાસ કરવો કે જેથી પોતાનામાં રહેલ સત્તાનો સારો ઉપયોગ થાય; છતાંપણ તેણે પોતાના તરફ લોકોની મમતા તથા ઉદારતાની આશા રાખવીજ નહિ. આ મનુષ્યમાં હુઝરી બુદ્ધિ ને ધાર્મિક સ્વભાવ ખાસ કરીને હોય છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને આ ધણાજ દુરના મહા નેપચ્યુનનાં કિરણોને લેધને ચંદ્રમા મગજ શક્તિ દ્વારા મનુષ્યોના વિચારોમાં ને લાગણીઓમાં ફેંકે છે; આ યોગ દયા, સ્નેહ, હૃદય ને કવિત્વ શક્તિને આપે છે; અને સારો સ્વભાવ આપી દરેકની સાથે અતડાસ રાખ્યા વિના મળતાવડાપણું જાતલાવે છે; ને આ મનુષ્ય દરેક મનના અને જાનના દુઃખી તરફ માયાળુ રીતે વર્તે છે.

ચંદ્ર નેપચ્યુન—અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ શ્રીઓ દ્વારા કમનશીબ, લોક નિંદા, અપકીર્તિ, ગુપ્ત મનુનો ભય, જીંદગીના અંત સમયે ઉપાધિ ને ત્રાસ અને ઠગાઈના પ્રસંગો જાતલાવે છે. તે પુરુષની કુંડળીમાં લગ્નમાં વિલંબ કરે છે. આ યોગ સ્વતંત્રતા, વૈભવ, શોખ ને તે દ્વારા કવચિત ત્રાસ, ને ઈર્ષ્યાના સુખનો સંતોષ જાતલાવે છે; ને અધ્યાત્મિક જાગૃતિથી ઉપાધિ લાવે છે; આ અશુભ દ્રષ્ટિ

નબળા કુંડળીવાળાઓને બલિયારી બનાવે છે, ને નહીં મટી શકે તેવાં દરદો કરે છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિયોગ કાર્ય કરવાની સ્વતંત્રતામાં વિમનાંબી નિરાશા અને શૂન્યવાડો ઉત્પન્ન કરે છે. આ મનુષ્યે કદાપિ પણ બ્રહ્મજ્ઞાન વિચારોને મહત્ત્વ કરતા નહિ, કારણ કે તેના ઉપર મેસ્મેરીઝમ કે હીપ્નોટીઝમ વિગેરે આકર્ષણ કરનાર પ્રયોગોની વધારે આકરણ્ય જવાબી બીજની મરજીને તામે યામ છે. આ મેજ પ્રવાહી દવાઓનો વારંવાર ઉપયોગ કરાવે છે, તેથી ખાસ ઝેરી પ્રવાહીથી ફર રહેવું; અને તેના પ્રયોગો ન કરવા. આ મનુષ્ય બલિયારી વૃત્તિમાં જોડાય છે, ને ખંદો તથા દરેક ખાખતમાં ચોક્કસ હોમ છે.

પરિચ્છ : ૩૮. Chapter. XXXVIII.

પ્રુથ દ્રષ્ટિ.

" Aspects to Mercury. "

પ્રુથ શુક્ર—સંયોગ કે કોઈ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્યનું મન આનંદી ને ખુશ હોય છે. તે સંગીત કવિતા અને સ્વધર્મા સુંદર હુન્નર ને સામ્રાજ્યો શોખિન હોય છે. જે લગ્ને આ યોગ હોય છે તો આ મનુષ્ય સારો કવિ થાય છે; અને જે ત્રીજે નવમે કે દશમે હોય છે તો વાંચનનો શોખિન તથા ભાષા અને કવિતાના વલ્લુવાળો હોય છે. આ મનુષ્ય યુવાન મનુષ્યોનો શોખિન હોય છે; ને તે ધણી યુવાન સ્ત્રીઓને પરણે કે ભોગવે છે. આ બંને મહો એકત્રી. ભથ્થી (૭૬) અંક કરતાં વધારે છૂટા પડતાજ નથી; આ યોગ સારો સ્વભાવ અને મનનો આનંદ તથા લોકપ્રીયતા આપે છે, ને બંને મહોને સમતા ધંધા માટે સારો છે; તે ભાષ્યો, નોકર-આકરો, સમાં તથા પિત્રાધ્યો માટે સારો છે. તેનું લગ્ન બનતા સુધી સગામાંજ થાય છે, અને કોઈ પણ પ્રકારની સારી શુદ્ધિ આપે છે.

આ યોગ દ્રવ્ય, મીઠકત અને એસ્ટેટ માટે સારો છે, અને ઉપર લખેલ સ્વધર્મ બાબતો અને ત્રીજા છઠ્ઠા ધરના ધંધા દ્વારા ધન મેળવે છે. તેનાથી ગિતરતા પ્રમાણમાં વૈભવ, નાટકશાળા, ગાયન અને પાંચમા ધરના ધંધા દ્વારા* ધન વિગેરે મેળવે છે. આ યોગ લગ્ન અને ભાગીદારી માટે ભાગ્યશાળી છે; અને તે બંને પૈકી એકતો ખાસ ત્રીજા કે છઠ્ઠા ધરનો અને નવમા કે બારમા ધરનો ધંધા કરનાર હોય છે. આ મનુષ્ય બે વખત પરણે છે, કે બે સ્નેહ સંબંધો બાંધે છે. આ યોગ મંડળીઓનો શોખ, ગાયણુ ને મરકરો સ્વભાવ, ને સામાન્ય લોકપ્રીયતા (મુખ્યત્વે સ્ત્રીઓ સાથે) ત્રીજા ધરનો બાબતો અને દ્વારા વિનય સ્થવે છે. તે ભાંડુથી સુખ, શુદ્ધિથી, ભાષ્યથી કે લખાણથી ધનલાભ આપે છે; ને તે શોધખોળ, તથા હાથના હુન્નર જેવા કે: ચિત્રકળા, ગ્રોઈંગ, સંગીત, કાતરકામ વિગેરે માટે સારો છે.

આ યોગ અંતર્દાન ને શુદ્ધિનો મહાશ જતલાવે છે, અને સારું મંગળ, શુદ્ધિ, ખરી ચાલાકી, આનંદ, ઉદારતા, સુશીલતા અને ખાસાઓ

આપે છે. આ યોગ છઠ્ઠા ધરની બાબતો માટે સારો છે; જેવાં કે ખોરાક, પાચનશક્તિ ને તબીબત, અને ડોક્ટર કે દવાના લગતાં કામો માટે સારો છે, ને તે દ્વારા ધન આપે છે; ને નોકર ચાકર તથા હાથ નીચેના લોકો સાથેના સંબંધ માટે પણ સારો છે; અને પોતાની જાતે પણ નોકર તરીકે સારો નિવડે છે, ને કાકા કાકી ને ભાંડુ વિગેરે સર્ગાની સારી પ્રોતિ સંપાદન કરે છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને આ મનુષ્યને મનથી ધણોજ સુધરેલ બનાવી દયા, હુન્નર ને કવિતાનું વલણ આપે છે; અને તેથી હુન્નરની કિંમત તે પોતે સમજી શકે છે. રંગોને પારખવાનું સારું જ્ઞાન અને સઘળી સુંદર ચીજોને વ્યાવાનો શોખ તેનામાં હોય છે; જે કે શાસ્ત્ર આ મનુષ્યને આકર્ષિત નથી, છતાં તે પોતે વાંચનમાં ને હલકી ભાષામાં આનંદ માને છે; કે જેમાં તેનું મન ધણું સ્થિર અને અભ્યાસ રહેતું નથી. તેનાથી હમેશાં મહેનતું જીંદગીને બદલે આનંદી જીંદગી પધારે પ્રસન્નતાથી સેવાય છે.

શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને સુંદરને હુન્નર, વાંચન, કવિતા વિગેરે તરફનું વલણ આપે છે; મનને નમ્ર ને દયાળુ બનાવે છે. આ મનુષ્ય આનંદી હોવાથી સંગીત, અને આગતા સ્વાગતાના નિયમનો જાણનાર અને પરાણને આનંદ પમાડનાર હોય છે; ભાગ્યેજ આ મનુષ્ય ખોટું કામ કરે છે, ને તેનું કંઈ પણ પાપ કર્મ અજાણ્યતાંજ હોય છે.

બુધ શુક—અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ બંને ગ્રહો વચ્ચે ફક્ત એકજ અશુભ દ્રષ્ટિ અંધકેન્દ્ર નામની બને છે, ને તે મગજના ઉચ્ચતર ઉપયોગો માટે નબળા છે; અને તે અંતર્જાનની ને જાંડી સમજશક્તિની કે હુન્નર ને સત્વ શોધવાની ખામી બતાવે છે. આ યોગ જીંદગીના અનુભવોમાં વિજયને નડતા નથી, પણ હુન્નરી બુદ્ધિમાં રોધ કર્તા છે; તે નબળું ફળ ખાસ આપતો નથી, ને સારા ફળને ઊત્પન્ન પણ કરતો નથી. આ યોગ બંને ગ્રહોની રાશિને લગતા ધંધા, પૈસા, લગ્ન, ભાગીદારી, લખાણ, ભાઈઓ, મુસાફરીઓ, નોકર ચાકરો, ને તબીબત વિગેરે માટે નબળો છે; ને શુભ દ્રષ્ટિમાં દર્શાવેલ બાબતો દ્વારા પણ વિરૂદ્ધ પરિણામ આપે છે.

બુધ રવિ—સંયોગ કે ક્રાંતિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય લોભી, અભ્યાસ, ઉતાવળી ગણતરી કરનાર, ધંધામાં ધણો હુશિઆર અને ઘણીજ રહેલાઈથી ને શક્તિથી ભણનાર હોય છે; ને આ ફળ મુખ્યત્વે રહેલા, ત્રીજા, નવમા કે દશમા ઘરમાં હોય છે તોજ વધુ મળે છે; જો રવિ અને બુધ મીન રાશિમાં હોય છે તો આ મનુષ્ય થોડી બુદ્ધિવાળો, અભિમાની, વાચાળ, મુસાફરીનો શોખિન, એક યા બીજા અભ્યાસમાં ગુંધાએલ ને મૂર્ખ હોય છે; જો વૃશ્ચિકમાં હોય છે તો આ મનુષ્ય મોટો ડોક્ટર કે રસાયણ શાસ્ત્રી બને છે; ધંધા તથા ભાષાજ્ઞાનને માટે આ યોગ સારો છે, ને અંતર્જ્ઞાન સમજશક્તિ ને ઉંડા ધ્યાન માટે બહુ સારો ગણાતો નથી. સૂર્યથી બુધ બાજ્યે જ (૨૮) અંશ ઉપરાંત દૂર હોય છે; અને તેથી કરીને આ બન્ને ગ્રહો વચ્ચે સંયોગ કે ક્રાંતિ સિવાય બીજી દ્રષ્ટિઓ થતીજ નથી. સંયોગનું ખાસ ફળ પાંચ ડીગ્રીની અંદરજ મળે છે. આ યોગ મનને મજબૂત કરે છે, બુદ્ધિને તીવ્ર બનાવે છે, તથા અભ્યાસ, કેળવણી, શાસ્ત્ર, ભાષા, સ્મરણ-શક્તિ ને મગજના કામે માટે સારો છે; અને તે બુધના ધંધા* વાળા મત્રો કિંવા બુધના ધંધાથી લાભ મેળવે છે.

આ યોગ ખાસ મજબૂત મનવાળાને અસર કરતો નથી, છતાં નવા વિચારોને એકદમ પ્રગટ કરે છે, પણ જે ટેવ એક વખત પડી ગઈ તે હમેશને માટે કાયમ રહે છે, જે તે એકદમ દબાણથી છુટી શકતી નથી, પણ શિખામણથી છુટી શકે છે. આ યોગ માનસિક દૃઢતા, માનસિક એકાગ્રતા, માનસિક સંકાય વિચાર અને માનસિક બળને બતાવે છે. નવા અને અજાણ્યા વિચારો ત્યજાય છે, કે સમજ ફેરમાં પડે છે; અથવા નવા હોવાથી તદ્દન છોડી દેવામાં આવે છે; પણ જો જાણીતી બાબત સાથે કંઈક સંબંધ હોય છે તો તે ધીમેથી ગ્રહણ કરાય છે, ને પારીક તપાસ થઈ ઉપયોગમાં લેવાય છે. આ યોગ સ્વેજ અભિમાન ને નાટકજ્ઞાન દર્શાવે છે. સંપૂર્ણ સંયોગમાં મગજની વિભ્રમતા દેખાડે છે, અને વૃદ્ધાવસ્થા સુધી પણ મન ચાલાક ને સત્તાવાળું રાખે છે. આ યોગ શરીર ઉપર બહુજ અસર કરે છે, ને તે માંદગીમાં સારી અસર આપે છે.

બુધ મંગલ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ગણિત શાસ્ત્રી, ધણેજ યોગસ, સારી મજજ સક્તિવાળો; ખંદો ને ટીકાખોર હોય છે; તથા તે ઇન્દ્રિયોની કામમાં કે રસાયણ શાસ્ત્રમાં ને બુદ્ધિ તથા હાથના ચાલાકી બંધી કામોમાં વિજય પાતલાવે છે. આ મનુષ્ય ચાલાક, આજસને ધિકારનાર અને હમેશાં કંઈ પણ યોજના બહાર કે કંઈ પણ કામ કરનાર જ છે, ને સ્વકલ્પના બહાર, દહ ને સંગીતજ હોય છે. તે દવા, ઇન્દ્રિયોની કામ, રસાયણ પ્રયોગ, શાસ્ત્ર, કાતરકામ, ડ્રાઈંગ અને સામાન્ય રીતે હાથ ચાલાકીનાં કામો માટે ધણે સારો છે; ને ભાઈ કે બહેન તરફથી વારસાનો સંભવ આપે છે; આ મનુષ્ય મસ્કરો તેમજ વક્રોક્તિ બંધી વચ્ચે બહાર હોય છે; છતાં બાળેજ ખીજને ચીઢવે છે. તે ત્રીજા ને છઠ્ઠા ધરના ધંધા* માટે સારો છે, ને બુદ્ધિચાલાકીનો પ્રાદુર્ભાવ બાહ્યની સ્થિતિની કાંઈ પણ અસર કે દબાણ સિવાય અંદરથીજ હોય છે; આ યોગ રસસિદ્ધિ, (ધાતુ મારવાના પ્રયોગો વિગેરે) ગૂઢ અને દૈવી પ્રકૃતિની ગુપ્ત શોધ, કુદરતનું ગુપ્તજ્ઞાન, દવા, પ્રવાહી, આરોગ્ય જ્ઞાન વિગેરે માટે પણ સારો છે. આ બંને ગ્રહ સૂચક ચાર રાશિને લગતા ધંધા+ વાળા મિત્રો માટે તથા ગુપ્ત કે વિદ્વાન મંડળોના બેઠાણ માટે સારો છે; ને તે ત્રીજા અને છઠ્ઠા ધરને લગતા ધંધાવળા મનુષ્યો દ્વારા વારસાનો લાભ આપે છે; અને તખ્તીબત તથા પાચન શક્તિ માટે સારો છે. આ મનુષ્યને દવાથી અને આરોગ્યતાના નિયમોથી ફાયદો થાય છે, અને તેના પ્રયોગો કરવા વારંવાર લલચાય છે; ને બેકી રાશિઓમાં ગ્રહો હોય છે તેજ ઉપલી અક્ષર વધારે હાજર છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ ચાલાકી અને કુશિખારી આપી મનને મનભૂત બનાવે છે; ને જો આ પુરુષ ધ્યાનને ખેડે છે તો મને તેવા કામમાં પણ મજજશક્તિ ને બુદ્ધિબળને વાપરી શકે છે.

બુધ મંગલ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધણેજ મસ્કરો, આડું બોલનાર, તકશરી, બુકો, ખોટી સહીઓ કરનાર, બુઠાણાં બનાવનાર અને તેવી ખીજ ખોટી ટેવોવાળો હોય છે; તોપણ સારી ન્યાય બુદ્ધિવાળો, સારો

કે નરસામાં અમથી યનાર, હામના કામમાં કુશિયાર, સારો કારીગર ને
ધણે ભાગે કાર કે પીવાની ચીજનો શોખિન હોય છે.

આ દ્રષ્ટિયોગ શુભ દ્રષ્ટિના જેવુંજ વલણ આપે છે, છતાં મગજ-
ને ઉત્કરે છે, ને સાહસિક ઉદ્ધતાઇ, લડવાડ, હદપાર કામનો બોલો, અતિ-
શયોકિત, અસત્ય ને નિંદા વિગેરેને બતલાવે છે; તથા ભાંડુ અને નોકરો
સાથે અણબનાવ, તે દ્વારા હાનિ, કે તેમનું મરણ ને મુસાફરીમાં બચના
સંભવને સૂચવે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને વાદવિવાદ, નાસ્તિકતા ને સારું બુદ્ધિ
સામર્થ્ય આપે છે; જો આ યોગવાળો કવિ કે લેખક હોય છે, તો તે
સત્યતા, ઠીકા ને અપ્રીતિ બોલી કરે છે. કેટલીક વખત તીક્ષ્ણ જીભ,
કડક લખાણ કે અન્યાયી કૃત્યો, અથવા પોતાની બતનો અપરાધ
કારણ રૂપે હોય છે. આ મનુષ્ય નિંદાથી ભરેલા રીપોર્ટ અને કાગળો,
અપકીર્તિ કરનારી ગપો અને બાધબના સંભવવાળા હોય છે; અથવા
ખીજા લોકોને માટે ઉપરની યોજના પોતે ધકનાર હોય છે, ભાંડુ આ યોગ
સોખતી ને મિત્રો સાથે અણબનાવ કે તકરારોનો સંભવ બતલાવે છે; ને તે
આ બંને મહોની આર સસિઓને બગતી બાબત દ્વારા ત્રાસ કે ઉપાધિ
બતલાવે છે; તથા અકરમાત, રોગ કે ઉપરની રાશિ સૂચક સરીરના અવ-
યવમાં ચિન્હ કે પીડા દર્શાવે છે, અને નસોની નખબાઇ, માથાનું ડુઝપું,
ને ઉંઘડી ખામી વિગેરે આપે છે; તે પાણી કે જમીનની મુસાફરીમાં બચ
બતલાવે છે. આ યોગ બા, નસ્તર ક્રિયા, દવા, હથિયાર, વિજ્ઞાન કે
શાસ્ત્રીય પ્રયોગથી બચ બતલાવે છે. આ મનુષ્યને કાર્ષ પણુ જાતની
દવા કે પ્રંસહી લેવાની ટેવ પડી ગયેલ હોય છે. તે કજીયા, નોકર ચાકર
અને હથકા લોકો દ્વારા ત્રાસ કે ઉપાધિ બતલાવે છે, ને કલમિત આત્મકાત
પણુ કરાવે છે; તથા બાધબો, મિત્રોને એજન્ટોનું મરણ પણ
દર્શાવે છે. આ યોગ કાર્ષ પણુ જાતના મેનીયાને (મગજની ધૂનને)
ઉત્પન્ન કરે છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ મનની ઉત્કરણી તથા હદપારનો જુ-
રસો આપતા છે, ને ધણીજ ચાલક બુદ્ધિ આપી મનને બહુજ ખંદુ
અને ટીકાબોર બનાવે છે; તો પણ આ મનુષ્ય શાસ્ત્રને બગતી કાર્યોમાં
પ્રવર્તી થઈ છે. આ મનુષ્ય ધણોજ હિંમતવાન ને કેટલીક વખત ધણોજ

સાહસિક ને બોલવામાં ઉતાવળીયો હોય છે, તેથી તેણે બોલવામાં તેમજ લખવામાં બહુજ સંભાળ રાખવી, કારણ કે તેનાથી ધારવા કરતાં વધારે બોલાઈ જવાય છે અને બહુજ છુટથી અભિપ્રાયનું વલણ દર્શાવી દેવાય છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિ નખળી દ્રષ્ટિના જેવી રહેજ અંશે છે, ને તે કવચિત્ શુભ ફળને આપતા છે. આ યોગ મનુષ્યને ચાલાક ને બહુજ ગ્રાહ્ય શક્તિ વાળો બનાવે છે; છતાં મનને તીવ્ર, બહુ ચાલાક અને તીક્ષ્ણ બનાવે છે. આ મનુષ્યે કદાપિ પણ અતિશયોક્તિ કે હદપાર ગણતરી કરવી નહી, કારણ કે તેથી વસ્તુ નિરૂપણનો ભભકો વધી જવાનો ભય રહે છે.

બુધ ગુરુ-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.

આ દ્રષ્ટિ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય સારો, દૃઢ ન્યાય બુદ્ધિવાળો ને ભાષામાં વિજયી હોય છે. આ યોગ સ્વતંત્ર, ઉદાર, પ્રમાણિક અને સમતોલ મગજ ને દૃઢ સ્વભાવ આપે છે; તથા સામાન્ય વિજ્ય અને ઉપાધિમાંથી મુક્તિ કે છુટી જવામાં ઘણી મદદ કરે છે. સારી બુદ્ધિ, સહનશીલતા, મોટું મન, પ્રમાણિકતા, સરળ ને દરેક ઉચ્ચ જાતના મગજ શક્તિના કામો, ભાષા, ધર્મ, કલ્પના શક્તિ, પરાપકાર, મુસાફરી, અધ્યાત્મજ્ઞાન ને કાયદા વિગેરે માટે સારો છે; ને તે દ્વારા ધનલાભ પણ મેળવે છે; ભાંડુ સુખ, ને નોકરી રાખનાર શેઠનું સુખ, ને તેમની સારી પ્રીતિ પણ આપતા છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ યોગ બુદ્ધિ અને ભક્તિના ગ્રહનો હોવાથી આ મનુષ્ય વિદ્વતાથી કે બુદ્ધિથી અને અધ્યાત્મ બળથી ધાર્મિક હોય છે. આ મનુષ્ય દરેક મનુષ્યને બ્રાતૃ તરીકે ગણે છે, ને ભાંડુ તથા સગાં સાથેનો સારો સંપ રાખે છે; તે સદ્ગમ વાત ઉપર લક્ષ્ય ન રાખતાં મુખ્ય નિયમોનું જોવાનુંજ આપે છે, એક કરતાં વધુ વિષયોનો અભ્યાસ બતલાવે છે, મુસાફરીઓ અને સફરો કરાવે છે, તથા ધાર્મિક લખાણનું વલણ આપે છે. આ યોગ તખીઅત ને પાચનશક્તિ માટે તથા આ બન્ને ગ્રહોની ચાર રાશિને લગતા ધંધા* માટે સારો છે.

સંયોગ ખાસ કરીને સારો છે, ને તે મનુષ્યમાં જાતિ ત્રિ-શ્વાસ અને ખીજને તાબે કરી લેવાની શક્તિનો અભિમાન અને પ્રણેજ આનંદો ને આશ્વાસન સ્વભાવ આપે છે. ખીજઓની જસર

સમજ શક્તિને ન બીગાડે તે ખાસ જોવાનું છે. તેને ધાર્મિક જ્ઞાન ઉચ્ચત્તમ સ્થિતિમાં હોય છે, ને ધ્યાન તથા ધારણાથી ધણોજ લાભ મળે છે; અને તે મગજ-શક્તિના બળવડે જીંદગીમાં વિજય અને ભારે નશીબ પેદા કરે છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં મનુષ્યને ખાસ કરીને ધર્મનું સારું સ્વરૂપ આપે છે, ને બીજાના વિચારોને સહન કરાવે છે. “The kingdom of Heaven is within you.” આ પુરૂષમાં સ્વર્ગનું સ્થાન છે અને તે અંતરાત્મામાંથીજ ખરી શાંતિ મેળવી શકે છે.

બુધ ગુરુ-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ દ્રષ્ટિયોગવાળો મનુષ્ય ન્યાય કરવામાં બહુ નબળો, તકરારી અને અધર્મી હોય છે; તેણે પોતાની ચાલચલગત માટે ખાસ સંભાળ રાખવી નહીંતર કષ્ટા અને તેથી પણ વધારે ભયનો સંભવ છે; આ અશુભ દ્રષ્ટિ ઉપરની શુભ દ્રષ્ટિ માફક જો કે સારો સ્વભાવ આપે છે, પણ સાથે સાથે લાગણી, ઉતાવળ, સ્વાર્થ, વિદ્ન, ત્રાસ, અભિપ્રાયમાં અસ્થિરતા ને અન્યાયી બનાવે છે; અને બહેમમાંથી અંતઃશ્રદ્ધામાં લાભ જાય છે; ને મુસાફરી, ફળવણી તથા નોકર ચાકરો દ્વારા ઉપાધિ ખતલાવે છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિમાં ધણું કરીને ત્રીજું ને નવમું ઘર સામસામી ફળદાતા હોય છે; તેમાં પણ બુધ બળવાન હોય છે તો તે કોઈ પણ પ્રકારની શંકાઓ ઉત્પન્ન કરે છે, અને જો ગુરુ બળવાન હોય છે તો અધ શ્રદ્ધાજ આપે છે. ત્રીજા ને નવમા ઘરની ઉપાધિઓ માખાપ કે ભાંડુ સાથેના સંબંધમાં ઉદ્ભવે છે. આ મનુષ્ય જીના વિચારોને કોઈક વખત દૂર મુકી દેખને નવાજ મહણ કરે છે. ચારે રાશિઓ સૂચક શરીરના અવયવ પૈકી એકાદ સ્થાને પીડા કે ચિન્હ હોય છે; ને તે ધણીજ સારી મુસાફરી જીંદગીમાં એક વખત કરાવે છે; આ મનુષ્ય લામણસ, નિંદા, અપકીર્તિ ને ખોટા રીપોર્ટ તથા બુધની ખામતો દ્વારા ઠગાઈ ભોગવે છે. આ મનુષ્ય દવા ઉપર બહુ વિચાર કરવાથી, કે મનની તીવ્રતાથી, કે સંકલ્પ વિકલ્પથી ધણોજ ત્રાસ વેઠે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ધાર્મિક વિષયોમાં વિજયની ખામી આપે છે, ને જે વાત પોતે ચોક્કસ જોતો કે જાણતો નથી, તેને સમજાવવાનું આ મનુષ્ય માટે ધણુંજ કઠણ છે, કારણ કે તે બહુજા બહેમી હોય છે. આ

મનુષ્યે પોતે બહુજ સંજ્ઞાથી બીજાઓ સાથે વર્તવું, ને બીજાના અભિ-
પ્રાયોને વેઠવા; ને કામદા, વક્રાર, તેમજ જ્ઞાનને લગતી આત્મોમાં સાવધ રહેવું.

બુધ શનિ—શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જન્મેજ મનુષ્ય ૬૯ વાલ ચલકત ને વર્તણૂકવાળો, સાવધ,
ખંતીલો, વિચારવંત, ગંભીર, શાસ્ત્રનો શોખિન ને સારી ન્યાય શુદ્ધિ-
વાળો હોય છે; પણ તેનું ખર્ચ બળ આ ગ્રહોની રાશિ ને સ્થાન ઉપર
અવલંબન કરે છે; તેમાં વાયુ તત્વ રાશિ ખાસ સારી છે, ને તેનાથી
ઊતરતી જલ તત્વ રાશિ છે, ફરીથી વધારમાં જો તે પહેલે, ત્રીજા કે નવમે
હોય છે તો બીજાં સ્થાન કરતાં તેની અસર વધારે પ્રબળ ગણાય છે.
આ મનુષ્યનું મગજ કામની વ્યવસ્થા ને યોજના કરી શકે છે. સારી યાદ
દાસ્ત, વિચાર શક્તિ, ન્યાય શુદ્ધિ ને ગંભીરતાને આ યોગ દર્શાવે છે.
બુધના ધંધા માટે સારો છે, ને તે દ્વારા સત્તા ને કીર્તિ મેળવે છે.

આ યોગવાળો મનુષ્ય ઓક સારો શેઠ અને વિદ્યાસુ તોફર ધરાવે
લાયક છે; ને તેને બુધને લગતા ધંધાવાળા મિત્રો મળે છે.

આ મનુષ્ય ત્રીજા ને છઠા ધરને લગતા ધંધા x દ્વારા વિજયી
હોય છે, ને તેવા ધંધાવાળાની મિત્રતા ખાંધે છે. તે લખાણ, વાંચન,
ભાષણ, વિદ્વાતાના કાર્યો, દવાઓ, આરોગ્યતા ને દવાને લગતાં કામોના
સંબંધમાં સારો છે, ને તેમાં વિખ્યાતિ આપે છે. આ મનુષ્યને કાંઈ
જોખમદારી ભરેલી ઝોજન્સી, મુસાફરી અથવા તોફરીની જોગો હોય છે;
અથવા બાવા ધણા પોતાના હાથ નીચે હોય છે. આ મનુષ્ય પોતે કિંવા
તેનાં ભાઈ બહેન પૈકી હરકોઈ વિદ્વાતામાં હદ પાર ગયેલ હોય છે. આ
યોગ (૩) ને (૬) ને લગતાં કામોમાં જોડાણો ને મંડલીઓ સ્થ-
પાવે છે કે તેમાં દાખલ કરાવે છે; ને તે સેક્રેટરી, મેનેજર, ઝોજન્ટ કે
પિતાના વતીનો પ્રતિનિધિ હોય છે; અથવા ભાઈ કે બહેન સાથે ધંધામાં
જોડાયેલ હોય છે. તે દવાથી લાભ મેળવનાર, શરીરે ચોખ્ખો અને આરો-
ગ્યતાના નિયમો જાળવનાર હોય છે; ને યોગદાતા સંબંધમાં ખાસ
વિચિત્ર હોય છે; તેને પોતાના હાથ નીચે ધણા હોય છે, ને તેમને પોતે

* જુઓ પૃ ૨૨.

x જુઓ પૃ ૯૧ ને ૯૪.

સૂચનાઓ આપે છે. આ મનુષ્યને પોસ્ટ, ગાડાં, માડીઓ, તાર વિગેરે ખાતામાં ખાસ સંબંધ કે માલિકી હોય છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ અધ્યાત્મ જ્ઞાનનો અભ્યાસ, ગંભીર વિચાર ને ડહાપણવાળું મન આપે છે; તે યાદદસ્ત, વાદ કરવાની શક્તિ અને દૈવીને ગુપ્ત વિષયનો શોખ આપતા છે. આ મનુષ્ય બીજા ઉપર વિચિત્ર સત્તા ભોગવે છે, અને પોતાનાં દરેક જોડાણમાં પોતે વિશ્વાસુ ને ગંભીર હોય છે.

બુધ રાશિ—સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ખરાબ સ્વભાવનો, કડક ખોલો, અદેખો, વૈર વૃત્તિવાળો, અપ્રમાણિક, ખંદો, અવિશ્વાસુ, દારૂડીયો કે કંઈ પણ પીવાની ચીજનો શોખિન હોય છે. તે ત્રીજા કે નવમા ઘરમાં હોય છે તો શાસ્ત્ર ને દૈવી વિજ્ઞાનો શોખ આપે છે, પણ તેમાં વિજ્ય થોડાજ હોય છે. આ મનુષ્ય ધર્મમાં નાસ્તિક અને ઝનુની હોય છે, અને પોતે જુઠ્ઠા મિત્ર અને ઝેરીલા સત્તુ તરીકે રહે છે, ને તે તકરારી, બેઠી અને ટીકાખોર મનવાળો હોય છે. કેળવણી, બુધનો કાર્ષ પણુ ધંધો, ભાંડુ, નોકર કે મુસાફરીથી ઉપાધિ ને સગાંનો વિરહ કે વિયોગ ખતલાવે છે, તથા જુઠ્ઠા મિત્રો, જાહેર દુસ્ખનાવટ ને ટીકા વિગેરેને આપે છે.

આ મહનો સંયોગ ખાસ કરીને નબળો નથી, ને મનને સ્થિર, સાવધ ને બહુજ ગંભીર બનાવે છે. આ યોગ ખંદુ મન ને દૈવી કે ગુપ્ત શાસ્ત્રનો શોખ આપે છે. આ મનુષ્ય બહુ ચોક્કસ ટીકાખોર ચવાથી ચઢતીના ધણા પ્રસંગો ગુમાવે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિમાં આ મહોની ચાર રાશિને ભગતી બાળતો* દ્વારા ત્રાસ કે ઉપાધિ થાય છે; ને તે ચાલાકીમાં વિદ્વ, અડચણો ને કમનશીબ ખતલાવે છે. ૧૧, ૩, ૬ ઘરને ભગતી બાળતોમાં આ મનુષ્ય ભોગી હોઈ સ્વાર્થ, = ને શેઠાઈની ઇચ્છા ખતલાવે છે; તેની દરેક આવી તૃષ્ણાઓ વિખેશદ્ર મયેલ હોય છે; તેને ગુપ્ત કે ઉધાડી સત્તુતા કે ટીકાઓ વેઠવી પડે છે; ને નિંદા, ખોડી વાતો, પાછળ થતી જુઠ્ઠી વાતો, અણુમમતાં લખાણુ ને જુઠ્ઠા કાગળો વિગેરેથી હાનિ કે ત્રાસ થાય છે; અથવા તે પોતે

* જુઓ પત્ર ૪૬, ૪૯, ૫૩, ૫૪.

■ જુઓ પત્ર ૫૪, ૪૬, ૪૯.

આવા પ્રયોગો કરે છે. કેલવણી ને સ્ફુલ્લને લગતી બાબતો, ચોપડીઓ ને અભ્યાસથી ઉપાધિ, પિતા કે ભાંડુનું મરણ, તેમની નાદુરસ્ત તથીમત, ને તેમના વિયોગ કે વિરહ દ્વારા હાનિ કે ત્રાસ થાય છે. પાચન શક્તિ અને આંતરડાં માટે આ યોગ નમજો છે, ને તે ગ્રહોની રાશિ સૂચક અવયવોમાં ચિન્હ કે પીડા બતાવે છે. આ યોગ શેઠ ને નોકર વચ્ચે તકરાર ઉત્પન્ન કરાવે છે; અને આ મનુષ્ય ધણો વખત હાથ નીચેના નોકર તરીકે રહેનાર હોય છે. આ મનુષ્ય એક કડક ને કઠણ શેઠને નોકરી દ્વારા વેઠે છે; ને તે જીજ્ઞા મિત્રો, મંડલીઓ, કમ્પનીઓ, નોકરો, સદેશના માલિકો, મુસાફરો અથવા આ ગ્રહોની ચાર રાશિને લગતા ધંધાવાળાઓ દ્વારા ઉપાધિ ભોગવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિવાળો મનુષ્ય જો ચિંતાતુર રહે છે તો કમનશીળ ઉત્પન્ન કરે છે, ને પોતાના વૃદ્ધ પુરૂષોની ને બીજાઓની અવકૃપા ભોગવે છે, ને તેને જીંદગીમાં નિરાશા, સખ્ત લોક નિંદા, ઇજ્જતની હાનિ ને ખોટી વાતોના લયનો સંભવ છે. આ મનુષ્યે કાગળમાં સહીઓ કરતી વખતે ને બોલતી વખતે સાવધાનગીરી રાખવી; તે પોતે ક્ષમાશીલ ન હોવાથી પોતાનું ધુરં કરનાર ઉપર સખ્ત બને છે, પણ તેને ચિંતાનો ત્યાગ સુખદાતા છે.

બુધ હરીત-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય બુદ્ધિશાળી, ચાલાક, હુશિયાર, સમજી, શોધક, યુક્તિબાજ ને સ્વતંત્ર હોય છે; ને તે કેળવણી, અભ્યાસ, લખાણ, શાસ્ત્ર ને શોધ બોળ કરવામાં સ્વકલ્પના શક્તિ આપે છે, તેમજ દૈવી વિષયો, અધ્યાત્મિક જ્ઞાન, જીનાં લખાણ સંબંધી જ્ઞાન અને વિજ્ઞાની ને રસાયણ પ્રયોગોનું વલણ બતાવે છે.

આ ગ્રહોનો સંયોગ કે કાંતિ દ્રષ્ટિ જો ૧—૩—૯ માં થરમાં હોય છે તો તેમાં જન્મેલ મનુષ્યને મહાન્ વિદ્વાન્ અને ભાષામાં તથા હુન્નરમાં વિખ્યાતિ મેળવનાર બનાવે છે; તે ગુપ્ત શાસ્ત્રો કે ન્યોતિપ વિગેરેનો શોખિન હોય છે; તથા ચાલ ચક્ષુરમાં વિચિત્ર અને વિચારો ને શોખની બાબતમાં સ્વકલ્પના શક્તિવાળો હોય છે. પણ જો તે મીનમાં હોય છે તો આ મનુષ્ય વાતોડીયો, મિથ્યાભિમાની ને દારૂડીયો હોય છે. આ યોગ પોતાનાજ વિચાર ધરી કાઢનાર, બુદ્ધિવંત પ્રયોગો યોજનાર ને નવા સંકલ્પ વિકલ્પને ઉત્પન્ન કરનાર હોય છે. આ મનુષ્યે કડક મિજાન

જનો લાગ કરવો. આ મનુષ્ય બીજાના પ્રસંગમાં બહુ આવતો નથી ને તેથી બીજાઓથી તે બરાબર પરખાઇ શકાતો નથી; અને તેને કેટલીક વખત નસોની ને મનની નબળાઇ થવાથી ચીઠીઓ ને ક્રોધી થઇ જવાના પ્રસંગો આવે છે, અને તેથી તે બીજાની લાગણીઓનો બેદરકાર બને છે. આ યોગ ઉતાવળી ને સ્વતંત્ર રીતભાત આપે છે, કે જે પોતાના ભવિષ્ય ઉપર અચાનક સારો ફેરફાર કરે છે. આ શુભ દ્રષ્ટિ યોગ ખાસ કરીને ધાર્મિક ને બુદ્ધિ વિષયક કાર્યો માટે સારો છે; ને આ મનુષ્યને ગૃહ, દેવી ને અધ્યાત્મિક વિષયોના અભ્યાસ માટે તદ્દન લાયક બનાવે છે; અને તેની જેમ જીંદગી વધતી જાય છે, તેમ તેની વિચાર શૈલી પણ મંજીર બનતી જાય છે. આ મનુષ્યની પ્રયત્નકરણ કરવાની શક્તિ ધણીજ સારી હોય છે; તેમજ તેનામાં અંતરંગીન અને ઉંડી સમજ ધણી હોવાથી તે આગળ પાછળની સ્થિતિને ધણીજ ઊતાવળે સમજી શકે છે. આ યોગ મુસાફરી અને નવાં ઓળખાણ માટે સારો છે; ને તે બુદ્ધ કે હર્શલના ધંધા,* અભ્યાસ કે પ્રવૃત્તિદ્વારા ધન લાભ આપતા છે. આ મનુષ્ય જીવન માર્ગ કે રીવાજને વગળી ન રહેતાં પોતાને માટે નવોજ માર્ગ દરેક બાબતમાં શોધી કાઢી તે પ્રમાણે વર્તન કરે છે.

બુદ્ધ હર્શલ—અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ટીકાખોર, કડક, વાદ કરનાર, વિચિત્ર, ચીઠીઓ, ક્રોધી, મિલજી મનનો, બીજાના દોષો શોધવામાં વધુ શોખિન, ભાષામાં કે કેળવણીમાં નાશીપાંશી પામનાર અને પ્રેસ કે લોકોથી બહુજ નિંદિત હોય છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ પણ શુભ દ્રષ્ટિની માફક શોખ અને વધણ આપે છે; ને તે તે વસ્તુદ્વારા સતત ત્રાસ, ઉપાધિ ને તકરારો બતલાવે છે; તથા તે દરેક કૃત્યો અનિયમિત ને ભુલ ભરેલાં કરાવે છે. આ મનુષ્ય બીજાની સાથેના સંબંધમાં તથા કાગળોમાં સહીઓ કરવામાં ખાસ સંભાળથી વર્તવું, તેને અણધારેલ શત્રુતા અને બીજાઓની ટીકારૂપ નિંદા આવી પડે છે, કે જે પોતાનીજ વર્તણૂકથી ઉત્પન્ન થયેલ હોય છે; કારણ કે આ મનુષ્ય પોતે પણ વકોક્તિ કરનાર અને દરેક વસ્તુના ઉલટા સ્વરૂપ તથા મગડી નાખેલ વિચારોને મહણ કરનાર હોય છે, કે જે પ્રસંગ વિનાની પોતાના નબળાઇથી ઉત્પન્ન થયેલ હોય છે. આ મનુષ્ય ખાસ મુદારાનો સાથી હોય છે, પણ તેણે પોતે મહણ કરવાના રીવાજોમાં બહુ ઉતાવળા થવું બ્યાજબી નથી.

પ્રથમ નેપથ્યુન—સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેષ મનુષ્ય બુદ્ધિશાળી, અસ્થિર મનનો, પુક્તિપાત્ર, ગૃહ ને દેવી બાળતે તેમજ અધ્યાત્મ જ્ઞાનના વલણને લગતા અનુભવવાળો હોય છે; અને આ યોગ ચોખ્ખાં સ્વપ્નો, અંતર્જાન સંબંધી સમાધિ, મનની શુદ્ધતા ને કવિતાનું વલણ આપે છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ મનની નબળાઈ આપે છે, ને તે ધણું વિષયોને સાચે મહત્ત્વ કરાવી એક વિષય ઉપર બહુ ટકી શકવા દેતો નથી, આ યોગ આકાશ સંબંધી સમ્પન્નો દ્વારા વિચારો, ને શુદ્ધ આભાસ, યોગ જ્ઞાન, ઓટોમેટીક લખાણને સમાધિ કે અંતર્જાન સંબંધી લખાણ આપતા છે.

આ યોગ અસાધારણ ઉપચાર ને આરોગ્યતાની રીતો, વિશ્વાસ-થી રોગ નાશ કરવાની શક્તિ અને રોગોપચારી પ્રાણુ વિનિયમ (મેસ્મેરીઝમ) નું વલણ આપે છે. વૈભવ ને લાગણીઓ ફક્ત માનસિકજ હોય છે; ને ચોખ્ખાં સમગ્રય તેવાં સ્વપ્નોને, તથા તેને યાદ રાખવાની શક્તિને આપે છે; જો કંઈક અંશે કવિત્વ શક્તિ હોય છે તો તેને આ યોગ ટકાવીને વધારે છે, તથા આ શુભ યોગ સંગીત ને કક્ષિતાની ખૂબી લાવે છે; લાગણીઓને બરોબર રંગ બેરંગી બનાવે છે, ને છાંદશીમાં યનાર અદ્ભૂત અનુભવોની અસર ખાસ મન ઉપર કરે છે. આ મનુષ્યની ક્ષાણુ શક્તિ ધણીજ ઉદાર હોવાથી ગુપ્ત શાસ્ત્ર કે ભક્તિ માર્ગનાં લખાણ કરનાર પૈકી ધણું મિત્રોને મેળવે છે. આ મનુષ્યે પોતાના મગજમાં રહેલા કેટલાક હવાઈ વિચારોને અનુભવમાં ન લેવાય તે ખાસ જોવું, કારણ કે તે તેમના તેમજ પડી રહેવાનો સંભવ છે.

આ યોગ હુન્નરી જ્ઞાન, પ્લાટને ગોઠવવાની બુદ્ધિ તથા યોજના બજવાની શક્તિને આપે છે, ને ફરીયા તરફ ખાસ પ્રીતિ દર્શાવે છે. આ મહો સંયોગમાં ખાસ કરી મન ઉપર બહુજ અસર કરે છે, ને તે અસાધારણ ને ગૃહ વિચારોને પ્રગટ કરે છે, કે જોને ધણું લોભો સ્વિકારતા કે કષુલ કર્તા નથી. કસરતનું વલણ આ યોગ દર્શાવે છે, ને વિચિત્રતાથી દર્શાવવામાં આવતા સત્ય તરફનું વલણ આપે છે; આ મનુષ્યે વિચારોની સ્વતંત્રતા તથા મનની ઉચ્ચ કેળવણીને, શાસ્ત્ર કે સાધારણ ન્યાય બુદ્ધિ (લોજીક) થી કેળવવી; નહીંતર મનોગત કવિતા શક્તિ ને અંતર્જાન નાશ પામે છે.

બુદ્ધ નેમર્યુન—અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ અશુભ યોગ ફટલીક બાળ્યતોમાં મનને બીન અનુભવી રાખે છે; અને તે સ્વમાવસ્થા ને ભાંડુ કે નોકરોના પ્રપંચ ને ગુપ્ત વર્તણૂકને લીધે ત્રાસ બતલાવે છે; ને તે મુખ્યત્વે યોગ જ્ઞાનની બાળ્યતોનું વલણ દર્શાવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ શુભ દ્રષ્ટિને સમતા વિષયો પૈકી એકાદનું વલણ આપે છે, પણ તેમાં વિદ્વો ને કમનશીબજ કરે છે; આ યોગ યાદદારત શક્તિની ખામી ને ફટલીક બાળ્યતોમાં ઉપસકપણું બતાવે છે. આ મનુષ્ય વિચારોને વારંવાર બદલે છે, ને વખતે વિદ્વદ્ અભિપ્રાયને પણ સેવે છે; — ઉપાધિ, કપટ બળ ને ગુપ્ત પ્રપંચનો ભય વેઠે છે; તે નોકરો દ્વારા, ને સંભવિત અપ્રમાણિકતા, લોક નિંદા, બાહ્યમ અને અપકીર્તિ દ્વારા ઉપાધિઓ બતલાવે છે, બને યોગો ફેરફાર અને મુસાફરીને મૂકે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ એવા હદપારના કાર્મણિક વિચારો કરાવે છે કે જેમાં ભાગ્યેજ સિદ્ધિવાળા ને કૃપકા વિનાના હોય છે; આ મનુષ્યે શાસ્ત્રાભ્યાસ વિગેરેથી મનને ફળવડું જરૂરનું છે. આ યોગ બ્યભિચારી વલણ કંઈક અંશે દર્શાવે છે.

શુક દ્રષ્ટિ:--

" Aspects to Venus. "

શુક રવિ-સંયોગ કે કોઈ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ કમ્પનીનો, સ્ત્રીઓનો અને મંડળીઓનો શોખ આપે છે; લુગડાં, ધરેણીને આલૂપણના વ્યાપારમાં વિજય, તથા સંગીત ગાયન અને નૃત્યનો શોખ ખતલાવે છે; અને જો કર્ક કે વૃશ્ચિકમાં હોય છે, તો આ મનુષ્ય દારૂડીયો કે પીવાની ચીજનો શોખિન અને હલકાંની સોખતવાળો અને મૂર્ખ હોય છે; પણ જો આ યોગ ૨-૫-૭ સ્થાનમાં હોય છે તો આ મનુષ્ય વૈભવ અને સ્ત્રીઓ ખાતર ખડુજ પૈસા ખર્ચે છે; અને પોતાનો વખત અને દ્રવ્ય ગુમાવે છે; જો દશમે હોય છે તો ઉતાવળી ચઢતી કરે છે, અને ચોથા સ્થાનમાં હોય છે તો ધંધામાં વિજય આપે છે. આ ખન્ને ગ્રહો વચ્ચે કદાપિ પણ (૪૮) અંશ કરતાં વધારે અંતર રહેતો નથી.

આ મનુષ્ય દીલોળન, માયાળુ, સુશીલ અને કમ્પની, સોસાઈટી, મિત્રો, વૈભવ ને રમત ગમતનો શોખિન હોય છે; ને તે લોકપ્રીય તથા પ્રતિભાતિ(સ્ત્રી કે પુરૂષ)નો શોખિન, અને સારે ઠેકાણે પૈસાદાર સાથે કે પૈસાની ખાતર પરણેલ હોય છે. આ યોગ વસ્ત્રોમાં ધરેણીમાં ને મોજમજાહમાં શોખ, અને સંગીત કવિતા કે સારા હુન્નરોનું વલણ આપતા છે; શુકને લગતા ધંધા દ્વારા ધનલાભ કે પિતાનો વારસો મેળવે છે. સંયોગમાં ખાસ કરીને સ્ત્રી કે પુરૂષ એક બીજાના સ્નેહપાસમાં પહેલીજ દ્રષ્ટિએ પડે છે, ને તેમના લગ્ન ખાસ સ્નેહખાતરજ હોય છે; આ મનુષ્યો ભાગ્યેજ કુંવારા રહે છે. બીજા ગ્રહો ગમે તેવા નખળા કુંડળીમાં હોય છે, છતાં લગ્ન તો કરાવે છે. આ મનુષ્ય આશાએશ લેનાર, શાંતિને ધ્વાનાર અને મોજમજાહનો શોખિન હોય છે. આ યોગ પાપના ધન તથા વારસા માટે સારો છે, ને તે ધંધા કે જાહેર આપારથી લાભ આપતા છે. આ યોગ સંગીત, કવિતા અને ધણા અંશે હુન્નરોના શોખ તથા જ્ઞાન

મટે સારો છે. આ મનુષ્ય ખેતાતા ધર્મામાં વિજયી થઇ ધન મેળવે છે. આ યોગ દરેક જ્ઞાનથી ને વૈભવી વાતાવરણને સતેજ કરે છે; અને દરેક નમણાં અસરને સુધારી દે છે. આ યોગ જીવંતીનાં મહત્વનાં કાર્યો કરાવે છે, અને મોજમજલદ આપે છે; તથા પ્રવૃત્તિમાં જ્ઞાનદ તથા વિજય જતલાવે છે, ને હુન્નરને ખેડવાથી લાભ આપે છે. ધણેજ જ્ઞાનદ અને સુખ મળશે એવા સંપૂર્ણ વિશ્વાસથી આ મનુષ્ય ખીજાઓ સાથે જોડાય છે.

શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ બહારની બાબતોમાં અસર કરતી નથી, પણ અંતરાત્મને શાંત, નમ્ર ને ગુણી બનાવે છે. આ મનુષ્ય અંદરથી માયાળુ ને સંપને સ્થાનાર હોય છે; અને ખીજાઓમાં વધારે સારું જોવાને ઇચ્છનાર તથા ખંતીનો દોષ છે.

શુક રજિ-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ફક્ત એકજ સાર્વકેન્દ્રી છે, ને તે ખાસ નમણી નથી; છતાં જો ખીજા કોઇ નમણી દ્રષ્ટિ મદદમાં મળે છે, તો તે વૈભવ, શાખ, સ્ત્રીઓ, મોજમજલદ અને લુગડાં કે ધરણામાં ધનહાનિ કરાવે છે; ને તે દરેક ઉપલી શુકની બાબતોમાં નિર્બળ અટકાવને કમનશીબ ઉત્પન્ન કરે છે. આ યોગ લાગણીઓમાં કંઈક નિરાશા અને જીવંતીના કોષક સમયે પૈસાની તાણ અને વ્યવહાર વિપાધિઓ જતલાવે છે. જેણે અશ્રીય મનુષ્યોના સંબંધથી દૂર રહેવું, કારણ કે જ્યાં ખીજના હાથમાં લાગણીઓને ફગાવવું રહેલ છે, ત્યાં નિરાશા અને હિંમતનો સંભવ છે.

શુક મંમતા-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ શુભ દ્રષ્ટિ મનુષ્યને સ્ત્રીઓ, વૈભવ, કર્મની ને દરેક જાતની મંડળિઓનો શોખિન, જીદાર ને બેદરકાર બનાવે છે; આ યોગ સ્ત્રીઓની કુંડળીઓમાં અશુભ છે; ને તે સતેજ સ્નેહ વૃત્તિઓ, બંધનાં સ્નેહ કાર્યો ને બેહુમ લગ્ન (જો લગ્ન થવાનું હોય છે તો) જતલાવે છે. આ યોગ લગ્નથી, લાગીદારીથી, વારસાથી કે આ જો કોઈના ધર્મા પેઠી કોઈ પણ ધર્માથી કે જાતમહેનતથી ધન લાભ આપે છે; ને ધન સુખ જતલાવે છે; ને તે જીદારતા, વ્યવહાર વિજય ને લાભ મેળવે છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ આ ગ્રહોની ચાર રાશિ સૂચક વસ્તુઓ^x દ્વારા ધન લાભ દર્શાવે છે, અને તેમાં પશુ પહેલા ને આઠમા ધરથી મુખ્યત્વે ફળ આપે છે; તે જાતમહેનત કે જાતજોખમ દ્વારા, ને જાતિ પ્રયત્ન જેમાં હોય છે, તેવા અને મંગળને લગતા ધંધા કે વ્યાપાર દ્વારા ધનલાભ ખતલાવે છે. આ યોગ વીલથી, ટ્રસ્ટથી, વારસાથી, મરનારથી, મરનારની મીલકતને લગતા ધંધાથી, ને સીધા કે આડા માર્ગથી પશુ લગ્ન દ્વારા ધન લાભ આપે છે; આ મનુષ્ય ઉદારતાથી વ્યવહારમાં ધન ખર્ચે છે, વ્યાપારમાં ને ધંધામાં ધનનું ભારે જોખમ ખેડે છે; ને બલકામાં, જાહેરાતમાં, જાહેર કાર્યોમાં ઉદારતાથી ખર્ચ કરે છે. આ મનુષ્ય ધન બલે આવે કે જાય તેની દરકાર વિનાનો હોય છે; તેને સ્ત્રીઓ, ધરેણી, શણગાર, હુજાર, સંગીત, ગાયન, નાટકશાળા વિગેરે દ્વારા ધનલાભ ને ધનહાનિ બન્ને થાય છે. આ યોગ સ્નેહકાર્યો, લગ્ન, વ્યવહાર લૌકિકપ્રીયતા ને સાધારણ જોડાણો માટે સારો છે; લગ્ન કે સ્નેહ સંબંધ આ બે ગ્રહો પૈકી એકના પ્રમાણમાં કે ખાસ મંગળનાં હોય છે; લગ્ન રહાયે તો પૈસાની ખાતર કે પૈસાદાર સાથેનું કે વિષયી જોડાણનું હોય છે. આ યોગ પ્રથમ દ્રષ્ટિએજ સ્નેહકર્ષણ કે ઉતાવળું લગ્ન કરાવે છે; અને પ્રતિજાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) ના આકર્ષણમાં આવવાનો ધણેજ સંભવ કરે છે, અને તે દ્વારા ધનલાભના પ્રસંગનો સંભવ ખતલાવે છે.

શુક મંગળ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ મોજમજાહ, મદ્યપાન, કમ્પની ને સ્ત્રીઓનો શોખ આપે છે; તથા આ મનુષ્ય વ્યભિચારી ને ઈચ્છાઓની અમંજુતાવાળો, જાતિ-માન વિનાનો, ઉદાર અને પૈસાનો બેદરકાર હોય છે. સ્ત્રીઓની કુંડળીમાં આ યોગ નઠારી સોખતનું વલણ અને ધણું પરતાવા જેવાં કાર્યો આપતા છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ લગ્ન, પ્રતિજાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) કે સ્નેહના કાર્યો દ્વારા ઉપાધિનો સંભવ ખતલાવે છે; આ મનુષ્ય વ્યભિચારી ને સ્ત્રીના મરણ કે વિરહ કે વિયોગથી દુઃખી હોય છે; તેને સ્ત્રી કે ભાગીદારના ધન કે વારસાની હાનિ, 'સાગિપણ', લોકની અપ્રીયતા, અને તકરારો ખતલાવે છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિ નજળી તેમજ સારી દ્રષ્ટિના વચલા જાળામાં હોય છે,

ને બીજી અશુભ દ્રષ્ટિ સિવાયના મંગળ કે શુક પૈકી બળવાન ગ્રહના પ્રભાવમાં ધંધા માટે સારી છે; પણ તે સ્નેહના કાર્યોમાં અણસમજ ને સારાસાર વિવેકની ખામી બતાવે છે. આ મનુષ્યને પ્રાપ્ત ને અપ્રીય બહુજ હોય છે અને પ્હેલી દ્રષ્ટિએજ સ્ત્રીઓનું આકર્ષણ થવાનો ખાસ સંભવ હોય છે; તે બિહાર, લાગણીવાળો, બોળાદિધના ને આનંદી હોય છે અને પોતાની લાગણીઓમાં ભુલો કરનાર હોય છે. આ મનુષ્યે કદાપિ સાહસિક ન થવું, ને સ્ત્રી જાતિના સંબંધી કાર્યોમાં અને બોલીમાં સાવધાન રહેવું. આ યોગ ગમે તેવા દુઃખમાં પણ આનંદીજ રાખે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીનેજ બેદરકારીથી, ઉડાઉપણાથી, કોષ જાતના અન્યાયી કાર્યથી, કે આ ગ્રહોની ચાર રાશિ અને આશ્રિત સ્થાનને ભગતી બાબતો+ પૈકી કોષ પણ બાબતથી ધનહાનિ બતાવે છે; તથા ધંધામાં ધનના મહાન રોકાણથી કે ભગ્ન કિંવા ધંધાના ભાગીદારના કમનસીબ કે ભુલથી, કે કોષ સંબંધીના કમનસીબ કે અન્યાયથી ધન હાનિ સૂચવે છે. તેવારસાની હાનિ કે મરનારની મીઠકતને ભગતી ઉપાધિ, ભગ્ન કે પ્રતિજ્ઞાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) કે વ્યભિચાર કે કુટુંબ દ્વારા ધનહાનિ બતાવે છે. આ યોગ ભગ્ન ને સ્નેહ સંબંધ બતાવે છે; ને પ્રતિજ્ઞાતિના સંબંધ માટે નબળો છે; સ્વાયતો સ્નેહ કરનાર કે ધણી કિંવા ધણીઆણી મરણ પામે છે, અથવા તેમાં વિરહ કે વિયોગ કે તકરાર થાય છે; અને બીજી રીતે ખાસ નબળા કુટુંબીઓમાં પ્રતિજ્ઞાતિ (સ્ત્રી કે પુરૂષ) થી તથોચ્ચત કિંવા જીંદગીના ભયનો સંભવ હોય છે. આ મનુષ્ય અદેખાઇ કરે છે, અથવા તે દ્વારા દુઃખી થાયછે. તેને સ્નેહ છેવટે ધિક્કાર બનેછે ને પ્રથમના મિત્રોદ્વારા શત્રુતા ને હાનિ થાયછે; અથવા તે જાહેર કે ગુપ્ત શત્રુતા અને તકરારોમાં ગુંચાયેલ હોય છે. તેની વ્યવહાર કે બીજી રીતની ભોક્ષ પ્રીયતા કોષ સમયે ભયમાં આવી પડે છે, ને હદપારની લાગણીને લીધે ઠગાઇનો ને ધનના નાશનો સંભવ હોય છે. આ મનુષ્યે કદાપિ પણ ખોટા ઉપયોગ થાય તેવી યોજના કે યુક્તિઓમાં દોરવાઈ જવું નહીં. આ યોગ ધન મુખને બિગાડે છે.

શુક ગુરૂ-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગ વિજય માટે વધારે અનુકૂળ છે ને તેમાં જન્મેલ મનુષ્યને

લુગડાં ને ધરણીનો શોષિત બનાવી તેમાં ધન ખર્ચાવે છે. સ્ત્રીઓની કુંડળીમાં આ યોગ હ્રદાયને પવિત્રતા આપે છે. આ યોગ સારી કલ્પના સક્રિય, સૌંદર્યનો પ્રેમ, લાગણીઓ વૃત્તિઓ ને સ્નેહ પ્રકૃતિથી શુદ્ધતા, પવિત્રતા, તીવ્રતા અને ચાલાકી બતલાવે છે. આ યોગ સ્નેહ સંબંધી, લગ્ન, મંડળીઓ, મિત્રાચારી, હુબર, ભાષા, ધર્મ, મુસાફરી ને ધર્મદાન કૃત્યો માટે સારો છે, ને તે તે દ્વારા ધનલાભ આપે છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિયોગ બંને ગ્રહોની ચાર રશ્મિને લગતી બાબતો* દ્વારા ધનલાભ દર્શાવે છે, અને ધર્મ કે દેવાલયોને લગતા નવમા ધરના ધંધા દ્વારા ધનલાભ કે મીલકત મેળવે છે. મુસાફરી, દરિયાર્થ સફરો, બહાણુ ને તે ચીજોને લગતા ધંધા દ્વારા ધન લાભ બતલાવે છે. પરદેશી કાર્યો ને મનુષ્યો દ્વારા, ને હોસ્પિટલ, કેદખાના કે જાહેર ધર્મોદ્ધાર ખાતાને લગતા કાર્યો ને ધંધા દ્વારા ધન લાભ આપતા છે; આ મનુષ્ય પ્રમાણિક, ખરેખર ધર્માત્મા, પવિત્ર, સદ્ગુણી, દયાળુ, માનવંત, બુદ્ધિશાળી, કલ્પનાશક્તિવાળો અને સુંદરતા ને સંગીતનો શોષિત હોય છે. આ યોગ ભાગીદારી, જોડાણ ને નવમા કે પારમા ધરને લગતા ધંધા કે વર્તણૂક બતલાવે છે; ને તેવા અથવા પરદેશી કે બીજા જાતના મનુષ્ય સાથે લગ્ન કરાવે છે. આ યોગ વ્યવહાર ને સામાન્ય લોક પ્રીયતા, માન, આખર ને લગ્ન તથા સ્નેહ માટે ખાસ સારો છે; અને તે ધર્મોદ્ધાર કરનાર કે જરૂર પડે તો ધર્મોદ્ધાર લેનાર હોય છે. આ યોગ યોગ પ્રમાણમાં વારસાથી, મરનારની મીલકતથી, ધર્મ કૃત્યોથી ને આઠમા કે નવમા ધરને લગતી બાબતોથી† કે લગ્ન ને ધંધાના ભાગીદારના ભાંડથી ધનલાભ આપતા છે. તે એકી વખતે બે ધંધાથી કે ધંધાના ફરફારથી ધન લાભ આપતા છે. આ યોગ બે ઠેકાણેના સ્નેહ કિંવા બે લગ્ન કરાવે છે; અને તે લગ્ન કે સ્નેહ સંબંધ પોતાના કે લગ્ન કે ધંધાના ભાગીદારના સગામાં હોય છે. ૩ કે ૬ મા ધરને+ લગતી ચાલાકી બીજાના જોડાણમાં હોય છે. આ યોગ સ્નેહ કે લગ્ન ગુપ્ત અથવા કાંઈ પોતાની સ્થિતિના કરતાં તફાવત ધરાવતા સાથે કરાવે છે; આ ને બીજા નબળા યોગોને દૂર કરે છે. આ મનુષ્ય મુસાફરી દ્વારા લાભ તથા સ્નેહમાં શાંતિ અને આનંદો

* જુઓ પત્ર ૪૫—૫૦—૫૨—૫૫.

† જુઓ પત્ર ૬૬ ને ૬૭.

+ જુઓ પત્ર ૬૧ ને ૬૨.

જન સુખ ભોગવે છે. આ યોગ અધ્યાત્મ કે તત્વજ્ઞાન આપી વણી મદદ કરે છે, ને બહુ દીલગીરીઓને ઓછી કરે છે. આ સંયોગ વિશેષ કરીને સારા કીરકશનના સમયમાં વિનય બતલાવે છે. ધનના સાહસ મટે આ યોગ સારો છે.

શુક્ર ગુરુ-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય લુગડાંમાં, ધરણમાં અને સ્ત્રીઓમાં ધન ઉડાવે છે; અને પેદાશ ઉપરાંત ખર્ચે છે. આ મનુષ્યને ચ્હાએ તો પૈસો હોમ કે નહીં હોય છતાં તેને દરેક ચીજ સૌથી સરસ લેખાયે છે. સ્ત્રીઓની કુંડ-ળામાં આ યોગ તેમજ ફળ આપે છે. આ યોગ સ્નેહ કાર્યોમાં સાહસિક, તીક્ષ્ણ ભાગણી વાળો અને સારાસાર વિવેક વિનાનો બનાવે છે; ને તે દ્વારા ઉપાધિ ને હાનિ તથા જરૂર નિષ્કારણ ઉદ્ધારતા ને જીડાઉપણ પશુ બતલાવે છે.

આ અશુભ યોગ આ ગ્રહોની ચાર રાશિને લગતી* બાબતો દ્વારા ધન હાનિ ને ઉપાધિ બતલાવે છે, અને અશુભ દ્રષ્ટિમાં દર્શાવેલી બાબતો પૈકી કાંઈ પણ દ્વારા ઉપાધિ, ને નવમા કે બારમા ધરને લગતા ધંધા-દ્વારા સીધા કે આડે રસ્તે ધન હાનિ સૂચવે છે. તેને તદ્દન સારા સ્વભાવથી, લુગડાં ને ધરણનાં શોખથી, બુઠા મિત્રો ને ઓળખાણથી, કમ્પની-ઓથી, ધંધામાં હુશિઆરીની ખામીથી અને ઠગાઇને પ્રપંચથી ધન હાનિનો સંભવ છે. આ યોગ ૩-૬-૮ ધરને લગતી બાબતો^x મટે નબળો છે; તે જન કિંવા ભગીદારી ને ધર્મ, મુસાફરી ને પરદેશ દ્વારા ત્રાસ કે ઉપાધિ દર્શાવે છે. તેને ઠગાઇ, ગુમવાસ ને પ્રપંચ થાય છે કે જેનું કારણ ત્યાગ, ફેજદારી કે વિયોગ હોય છે. આ યોગ બે ધંધા સાથે કસવી તે દ્વારા ધન હાનિ બતલાવે છે. આ યોગ સ્ત્રીઓની સાથેની વાતચીતથી, ધર્મની બાબતોથી અને ધર્મની વાતોના ભિન્ન અભિપ્રાયોથી ઉપાધિ કે અપ્રીયતા કરે છે, તથા જીંદગીમાં ઠગાઇના પ્રસંગ આવે છે, કે જેથી આ મનુષ્યે દરેક સાથે વ્યવહાર ને કુદૃષ્ટ્ય કે સીને લગતાં કાર્યોમાં સીધા માગથી ચાલવું એજ બહુ સારું છે.

* જુઓ પત્ર ૪૫-૫૦-૫૨ ને ૫૫.

÷ જુઓ પત્ર ૬૭ ને ૧૦૦.

x જુઓ પત્ર ૬૧-૬૪-૬૬.

શુક શનિ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ શુભ દ્રષ્ટિમાં જન્મેલ મનુષ્ય સ્નેહ સંબંધી પ્રથમ પ્રીતિમાં વિજેથી, કુટુંબ ને સ્ત્રીનો ગાઠ સંબંધી, તીવ્ર લાગણીવાળો, જલદીથી દયા ને આંસુ લાવનાર, કંજુસ, ખેદરકાર ને સમજુ હોય છે. સ્ત્રીઓની કુટુંબમાં આ યોગ દરકાર, ડહાપણ, પવિત્રતા અને શુદ્ધદીક્ષ આપે છે; તથા પૈસાની ખાખતમાં સારો હોઇ આર્થિક અને ધંધાને લગતી અનુભવી ચાલાકી આપીને મદદ કરે છે; અને તે ધન વિનિમય કમ્પનીઓ, શરારી પેઢીઓ, ઉપરીઓ, ધરડાઓ ને લગ્ન દ્વારા ધનલાભ સૂચવે છે; સ્નેહ સંબંધમાં ને મિત્રાચારીમાં વિશ્વાસ આપે છે; તથા સારી ચાલચલકત દર્શાવે છે.

આ યોગ દૃઢ વર્તણુક આપી કંજુસ, ડાહ્યો ને સમજ ભરેલી કર-કસરવાળો બનાવે છે; આ મનુષ્ય ધારે છે તો ધનનો સંચય કરી શકે છે; આ મનુષ્યમાં ચાલાકી ને હુશિઆરી હોય છે, અને પોતાની શક્તિને જાળવી રાખતાં આવડે છે; તથા તે ધણેજ વિશ્વાસુ મિત્ર હોય છે; ને પોતાના દરેક સંબંધમાં શુદ્ધ દીક્ષવાળો હોય છે. આ મનુષ્ય પૈસાનો નિરર્થક વ્યય કરતોજ નથી, કવચિત્ હદપાર કંજુસ બની જાય છે કે જોથી ગરીબાઇ ભોગવે છે; તે પિતા, જાત મહેનત કે લગ્ન ને ૧૦-૧૨ ધરના ધંધાને દ્વારા લાભ મેળવે છે; અને કોઇ પણ લીધેલ ધંધામાં કે આવેલ પ્રસંગમાં આ મનુષ્ય ચાલાક હોવાથી સારો લાભ મેળવી વિજયી થાય છે; તથા મોટો કે નાનો શાસ્ત્રી બને છે. આ મનુષ્ય અને તેના લગ્નના કિંવા ધંધાના ભાગીદાર વચ્ચે ઉચ્ચરમાં, કુળમાં, અથવા બન્નેમાં બહુજ તકાવત હોય છે. આ લગ્ન પૈસાની કે લોભની ખાતર હોય છે, અને તેમાં સીધા કે આડે રસ્તે માખાપ કે ઉપરી કે વાલીની મદદ મળેલી હોય છે. લગ્નથી મિત્રોનો લાભ થાય છે. આ યોગ વૈભવ ને લોક-પ્રીયતા અને બીજાઓના સંબંધ માટે સારો છે; ને નવમા ધરના ધંધા કે પુરૂષો, માતાના મિત્રો અને મોજની ખાતર ધનના લોભથી કરેલા સદ્દા દ્વારા ધન લાભ આપે છે. આ યોગ પાંચમા ધરને લગતા ધંધાથી તથા બીજાની ભાગીદારી કે જોડાણથી અથવા પિતાની ભાગીદારીથી લાભ ખતલાવે છે; ને સગાંની સાથે લગ્ન, નવમા ધરને લગતી મંડળાઓમાં મેચ્છરપણું, સાઈ નશીબ ને સંતાન સુખ આપતા છે.

શુક શનિ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.-

આ યોગ લગ્નમાં કે પ્રેમના પ્રથમ ભાગમાં નિરાશા અને સ્ત્રીઓ દ્વારા શોક ને દીક્ષગીરી કરે છે; આ મનુષ્ય કોષ્ટ પશુ શોષ વિનાનો, ગુપ્ત તથા બીન કુદરતી ટેવોને વળગેલ, વારંવાર ચંદી વાતો કરનાર, લક્ષ્મી વર્તાણુક વાળો, ઠગ ને ધર્મમાં નાસ્તિક હોય છે. આ ફળ સ્ત્રીઓ કરતાં પુરુષોને વધારે લાગુ પડે છે.

અશુભ દ્રષ્ટિ યોગ ખાસ કરીને આ બંને પ્રહોની ચાર રાશિ સૂચક* વસ્તુઓ દ્વારા ઉપાધિ ખતલાવે છે; પિતા કે ધંધાદ્વારા ધનહાનિ કરે છે; વારસાની હાનિ કે તેથી થોડો લાભ સુચવે છે; ધંધામાં ભારે ખુવારી અથવા કાળાટીલીનો ભય દર્શાવે છે. આ યોગ બલિચાર અને અપ્રમાણિકતા આપે છે; ને આ પુરુષ બીજાના અન્યાયનો ભોગ પણ થાય છે. ધનવિનિમય, સટ્ટો, ધનના ઉપયોગ, કમ્પનીઓ, મંડળીઓ, ખેતી, ધરો અને બાગમગીચા દ્વારા ધનની હાનિ થાય છે, અને ૫—૯ ધરની બાબતો દ્વારા પણ ધનહાનિ થાય છે. કાર્મિક બાબતોથી લોક નિંદા કે ભારે શત્રુતાનો ભય રહે છે. ઉલટાપણું, પડતી, ધરડાંઓ, ઉપરી, માઆપ કે સર્ગા દ્વારા કમનસીબ દેખાડે છે. ભાગીદારી ને લગ્નમાં ઉપાધિ અથવા વધારેમાં ૨૮ વર્ષ સુધી લગ્નમાં દીક્ષ કરાવે છે. મિત્રો ને છાકરાં દ્વારા ઉપાધિ કે ત્રાસ ને લગ્ન કે ધંધાના ભાગીદાર અને પોતા વચ્ચે ઉમ્મર કુળ ને સ્થિતિમાં તફાવત હોવાથી ઉપાધિ ખતલાવે છે. આ યોગ જીંદગીમાં નિરાશા ને દીક્ષગીરીજ ફક્ત દેખાડે છે. ધારવા પ્રમાણે ધન મેળવવા જતાં ઉપાધિ અડચણો ને ધનહાનિ ભોગવવી પડે છે; તથા તે યોગ દ્રવ્યની બાબતોમાં, તેમજ દરેક તૃણાઓમાં ને સાહસિક ધંધામાં સાવધ રહેવા સુચવે છે, ને તેણે પોતાની ચાલચલકતમાં બિગાડ ન થાય તે ખાસ જોવું; તથા કોઈ પણ દિવસ સારી સીકયુરીટી સિવાય નાણાં ધીરવાં નહીં, ને કાયદા સંબંધી દસ્તાવેજોમાં સહીઓ વિના વિચાર્યે કરવીજ નહીં.

સંયોગ ખાસ એટલો બધો નબળો નથી, પણ તે ગુઢ જીની અને ઐતિહાસિક સ્ત્રીને ને વાતોનો શોષ દર્શાવે છે. આ મનુષ્ય જીના રીત-રીવાજોને માન આપે છે, અને એક ઘર પણ કોષ્ટ પણ બાબતમાં છૂટ મુકતો નથી; ને તે સમજી હોવાથી ધણેજ ચાલાક અને દીર્ઘ

દ્રષ્ટિવાગો હોય છે. આ યોગ લાગણીઓ દ્વારા શોક ને નિરાશા લાવે છે, તમા પેસાની ખાતરમાં ખાસ નજર રાખનાર બનાવે છે.

શુક હર્શલ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ શુભ દ્રષ્ટિ યોગ પ્રતિગતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ) સાથેના સંબંધમાં વિનય અને તે દ્વારા બહુજ પ્રેમ લાગણી દર્શાવે છે. આ મનુષ્ય સંગીત ને ગાયન બહુનાર, અને ને હર્શલ કે શુક બળવાન હોય છે તો તે બહુજ સુધરેલ હોય છે. આ યોગ પુરેનસતા ગુણવાળાં વસ્તુઓળખાણ ને મિત્રો આપે છે, ને તે દ્વારા ખતલાલ મેળવે છે; તે બાંધકામ સેવકપ્રીયતા, સંગીત, કવિતા અને સુંદર કુમરો તરફનો શોખ તથા જ્ઞાન આપે છે; હર્શલને લગતાં ધંધા* માટે સારો છે; ને તે કિતાવોજો સ્નેહ સંબંધ ને લગ્ન કરાવે છે. આ યોગ આકર્ષણ અને મુખક સક્રિયતાને વધારે છે; ને બહુજ પળથી દ્વારા પણ ખતલાલ આપે છે. આ બંને ગ્રહોના ધંધા* પૈકી કોઈ પણ દ્વારા લાભ ખતલાવે છે; અને જીંદગીમાં પ્રેમ લાગણીનો શોખ વધારે છે. આ યોગ જીંદગીમાં કિશોરવતી ફરેક નવી ચીજોને માટે સારો છે; તથા તે છાતી અને લાગણીઓને આશર કરે છે. આ મનુષ્યને અત્યંત ધનલાભ, અકસ્મિત મુસાફરીઓ ને ફેરફારો તથા સ્થાનાંતર જીંદગીમાં થઈ આવે છે.

શુક હર્શલ-અશુભ દ્રષ્ટિ.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ સ્નેહના આરંભ કાર્ય કે લગ્ન દ્વારા ત્રાસ કે ઉપાધિ ખતલાવે છે. આ પુરુષ વારંવાર સ્ત્રીઓથી અપ્રીય થઈ પડેલ હોય છે. તો પણ બાંધકાર કરીજ કરે છે, અને વેશ્યા વિગેરે નકામી સ્ત્રીઓમાં જીવ જીડાડે છે. મેર સમજૂત લાયક લગ્ન કે જોડાણ હોય છે. તે સ્નેહવાં કાર્યમાં વિધન અને નિરાશા, તથા મિત્રો ઓળખાણ પ્રતિગતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ) દ્વારા ઉપાધિ આવે છે; સ્નેહમાં ગુસ્સવાડો, લગ્નમાં દોષ અને કિચિત્ અપયશનો ભય દેખાડે છે; તથા વિવાહ લગ્ન અને વચન લગ્ન વિગેરે પ્રસંગોના સંભવ ખતલાવે છે. આ મનુષ્ય સ્થાનાંતરના કે ધણી ધણીઓના લાભથી દુઃખી થાય છે. આ બંને ગ્રહોને લગતા ધંધા* દ્વારા ધન હાનિ ને ઉપાધિ

* જુઓ પાન ૪૫

* જુઓ પાન ૨૪ ને ૩૫.

* જુઓ પાન ૨૪ ને ૩૫.

ખતલાવે છે. આ મનુષ્ય સ્ત્રી કે પુરુષ વર્ગની આકર્ષણ શક્તિથી અંગત જાય છે; ને અચાનક નિરાશા અને અચાનક ધનદાનિ ભોગવે છે, કે એથી સદો કરવામાં સાવધાનગીરી સખસી જરૂરનું છે. આ મનુષ્યો કદાપિ પશુ અભ્યુદય સાથે સંબંધમાં, સ્નેહનાં કાર્યોમાં, તેમજ લગ્નની બાબતમાં સાવધાન રહી શકતા નથી, તેથી તેમને અદેખાઈ અને પ્રપંચ દ્વારા કંઈક બચનો સંભવ હોય છે. આ યોગ વિવાહ ભંગ, છુટા ખેડા, વિયોગ વિગેરે લગ્નની બાબતમાં દેખાડે છે, ને મિત્રોનો સંબંધ પણ લોડાવે છે.

શુક હર્ષણ-સંયોગ કે કાંતિ.—

આ યોગ ખાસ નખળો તેમજ સારો નથી, છતાં જો તે ૧-૩-૯ માં ધરમાં ઉદ્ભવે છે, તો આ મનુષ્ય બહુજાન સારો માનાર, અથવા એક્ટર (નાટ્યકાર), સુંદર કુન્નરોમાં વિખ્યાત, સ્ત્રીઓનો ને મોજ મગહનો શોખિન, નાની જુવાન સ્ત્રીઓનો પ્રીય તથા લગ્ન પછીથી બલિચાર સેવતાર થાય છે.

આ સંયોગ અચાનક અને અદ્ભુત અને વિચિત્ર ફેરફારો જાળીમાં કરે છે. આ યોગ અસાધારણ સંબંધ જોડાવે છે, અને સ્નેહ અથવા આત્માને પવિત્ર બનાવે છે; અને આ યોગ અચાનક ને અકસ્મિત ધન લાભ, વારસો અને લોટરી વિગેરે આપે છે.

શુક નેપચ્યુન-શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ શુભ દ્રષ્ટિ યોગ લાગણીઓને સુધારે છે ને સનેજ કરે છે; અને સંગીત ને કુન્નર વિગેરે માટે સારો છે. આ યોગ એક કરતાં વધારે સ્નેહ સંબંધ કે લગ્ન દર્શાવે છે, કારણ કે આ મનુષ્ય પ્રેમથી એકદમ પીગળી જાય છે, અને સ્ત્રી જાતિનાં વખાણથી લોભાઈ જાય છે. આ મનુષ્ય સુંદરતાથી સપડાઈ જાય છે, કારણકે તેની લાગણીઓ વિચિત્ર હોય છે. આ યોગ લાગીદારી ને સામાન્ય સુખ સંપત્તિ માટે સારો છે; તથા મિત્રો, કમ્પનીઓ, મંડળીઓ ને લોકપ્રીયતા દ્વારા ધન લાભ દર્શાવે છે; અને કુન્નર, સંગીત, ગાયન ને નાટકશાળાનો શોખ તથા સારી જુદી આગે છે; તે નેપચ્યુનના ધંધા * માટે સારો છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને દયાળુતા વધારે છે, પ્રેમી વૃત્તિઓને સુધારે છે, સુંદરતાનો શોખ આપે છે, અને જીવંતી ને વર્તણૂકના ભિન્નશયથી જીતાયેલ કરે છે. આ મનુષ્ય સુંદર સ્વપ્નોને અનુભવનાર હોય છે; તેથી તેણે પોતાના વિચારોની સાદૃશ્યતા થાય તેવા પ્રયત્નો કરવા ઉત્થિત છે. આ યોગ ખેતરોના કામ સંબંધી અનુભવ દર્શાવે છે; ને કુંડળીના બીજા યોગોના પ્રમાણમાં ફરીયા તરફનો પ્રેમ ઉત્પન્ન કરે છે, જો કે પોતે પાણીમાં સારી રીતે તરનાર પણ હોતો નથી.

શુક નેપચ્યુન-અશુભ દ્રષ્ટિ.--

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ગેરસમજ, ઠગાઇ ને ખોટા અભિપ્રાયદ્વારા ધન હાનિનો ભય ખતલાવે છે; પ્રેમનાં કાર્યોમાં નિરાશા ને દીક્ષ તથા ગુચવાડો ખતલાવે છે; ને અપકીર્તિ, નિંદા, અસ્થિરતા ને વ્યભિચારી વૃત્તિ આપે છે.

આ યોગ ધણી કે ધણીઆણી કે બન્નેના મહાનાર પૈકી એકના પ્રેમમાં નખખાઈ કે ઠગાઇ દર્શાવે છે, તથા અપકીર્તિનો ભય ખતલાવે છે. ધંધા કે લગ્નનો ભાગીદાર અવિશ્વાસુ ને નખખા મનનો હોય છે; તે વિશ્વાસપાત, ઠગાઇ કે પ્રત્યક્ષદ્વારા ધન હાનિ ખતલાવે છે; અને જુઠા ઢોંગથી પૈસા પણ મેળવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને ધણી ખરાબ અને કમનશીબ વંત છે. સ્વાર્થ જીદિને વધુ આપે છે, અને લાગણીઓને નિરંકુશિત કરે છે. તેણે પ્લેગની માફક દરેક ઝેરી દવાઓનો ત્યાગ કરવો વધારે સારું છે.

શુક નેપચ્યુન-સંયોગ--

આ મહોનો સંયોગ સામાન્ય રીતે શુભ છે, અને તે મનને શુદ્ધ બનાવે છે, તથા પ્રેમાળુ ને દયાળુ લાગણીઓને સતેજ કરે છે. આ મનુષ્યે પોતાની હોય તેટલી શક્તિવડે લાગણીઓને સુધારવી અને બીન સ્વાર્થ પ્રેમને સેવવો આવશ્યક છે. નેપચ્યુન વેરાગ્યનો મહ છે.

રવિ દ્રષ્ટિ:—

“ Aspects to Sun. ”

રવિ મંગળ—શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ શુભ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધૈર્યવંત, ઉદાર, અર્ચાલ અને શરીર ને બાંધાથી મજબૂત હોય છે; તેના શેઠ ને હિપરીની તેના ઉપર બહુજ કૃપા હોય છે, ને તે જસદીથી ચઢતી મેળવે છે. સ્ત્રીઓની કુંડ-ળીઓમાં આ યોગ કોઈ દહ મનના અને મજબૂત પુરૂષ સાથે લગ્ન કરાવે છે. આ યોગ જીવન શક્તિ, તંદુરસ્તી અને શારીરીક બળને આપે છે; તથા કામ કરવાનો જુસ્સો, મજબૂત મનોમગ્ન, હિંમત, સ્વાશ્રય ને સાહસ હુડ્યાઈના કરતાં વધારે હોય છે, કે જે બળ તેને જુસ્સાને લીધેજ હોયછે; અને ને બીજાઓને તાબે રાખવાની તથા હુકમ કરવાની શક્તિ આપે છે. આ યોગ જોખમદારીની જગો ને જાહેર જાંદગી આપે છે, અને માળાપના અને મુખ્યત્વે પિતાના વારસા તથા સંતાનના જન્મ માટે સારો છે. મંગળના ધંધાથી સારો લાભ, જેવાં કે: દસ્કરી નોકરી, ખસાશી, ડોક્ટર, સરજન અને સરકારી નોકર; ને વાયુતત્વ રાશિમાં બુદ્ધિયોગ સૂચવે છે. આ મનુષ્યના શરીરમાં ને મનમાં એટલી બધી અગ્નિ હોય છે કે તે બહુ કરી શકે છે, ધણાજ જુસ્સાથી કાર્યો કરે છે; અને ધણોજ ખંતીલો હોવાથી બા-ગ્યેજ પાછો પડે છે. આ યોગ બુદ્ધિ બળના કરતાં વધારે શરીર બળ, અને સરતો ને રમતોમાં કુશળતા આપે છે. આ મનુષ્ય પોતાની ધારણ ધારણા હુડ્યાઈ કે હુશિઆરી નહી વાપરતાં જુસ્સાથી તેમજ બળથી પાર પાડનાર હોય છે; અને તેણે ખાસ કસરતો કરવી જેથી લોહી બધે પ્રસરેલ રહે.

રવિ મંગળ—સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય હિંમતવાન, સાહસિક, દહ, મિમજ, સ્થિર ને સ્હેજમાં કોંઈ છતાં ઉદાર હોય છે. જળતત્વ રાશિમાં દાર કે પીવાની ચીજનું વલણ આપે છે. આ યોગ તાવની બીમારી અને

અચાનક ને બચકર મરણનો સંભવ દર્શાવે છે. આ મનુષ્ય મનુષ્યત્વ અને તંદુરસ્ત હોય છે. સ્ત્રીઓને જો આ યોગ હોય છે તો તે પ્રણાજી ખરાબ છે, તે કુઃખી સખ બનાવે છે, ને ધણી ધણાજ ક્રોધી ને કુબટ સ્વભાવ-વાળા, દારૂડીયો, સખ્તાઈથી કામ લેનાર ને બાગ્યેજ ખુશ થનાર હોય છે; જો શનિ કે હર્શલ રવિ ઉપર દ્રષ્ટિ કરતાં હોય છે તો ધણા જલદીથી મરી જવાનો સંભવ હોય છે. આ દ્રષ્ટિ યોગ શુભ દ્રષ્ટિના જેટલોજ જુસ્સો ને શારીરિક તથા માનસિક બળ આપતા છે; ને તે સ્વતંત્રતા, દૃઢતા, આગ્રહ ને અણસમજ પણ આપે છે, ને બાપ કે દીકરાનું મરણ કે વિયોગ કે અવકૃપા બતલાવે છે. ઉપરી સાથે અણબનાવ અને કુટુંબ ઉપરી કે જાહેર લોક તરફથી માત્ર હાનિ દર્શાવે છે; તે તાવ, અકસ્માત, મંગળના રોગ અને કળ્યા સૂચવે છે; તથા વારસાની હાનિ અને મરનારની મીલકત દ્વારા ત્રાસ બતલાવે છે. આ મનુષ્ય કળ્યાખેર ને બહુજ સહનશીલ હોય છે. સંયોગ ખરચ કરાવીને વારસાનો લાભ કરે છે. આ મનુષ્યની માંદગી તથા મરણ મંગળના રોગોથી, અકસ્માતથી, શસ્ત્ર ક્રિયાથી કે કળ્યા વિગેરેથી થાય છે; અને તે જાતીના દરદનો સંભવ બતલાવે છે; પણ મંગળ કે રવિ જો ઉચ્ચ કે સ્વગૃહી હોય છે તો તે અશુભ ફળને ઓછું કરે છે, ને કામ કરવાની શક્તિ ને જુસ્સો આપે છે. અશુભ દ્રષ્ટિવાળા મનુષ્યે તૃષ્ણાઓ કે જે ફળામૂત થતીજ નથી તે ઉપર તથ્યાર્થ ન જતાં મન ઉપર કાલુ રાખતું; દરેક જાતની ઉશ્કેરણી ભરેલી લાગણીને તજવી, અને જીંદગીના કોઈક પણ સમયે થનાર અકસ્માતથી સાવધ રહેવું. કોઈ પણ કાર્ય કરતાં પહેલાં તેના ઉપર ખાસ વિચાર કરવો, અને અગ્નિ કે અગ્નિવાળાં હથિયારોથી પણ સાવધ રહેવું; જિતાવળનો જેમ અને તેમ ત્યાગ કરવો.

સંયોગ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને ક્રોધ અને વાસના દ્વારા મનોબળ અને તૃષ્ણાઓની તકરાર કરાવે છે; હૃદયારની કવચિત્ શારીરિક ઉબચતા તાવ અને લાગણીઓ બતલાવે છે. તેનામાં હુકમ, શેઠાઈ ને સત્તાનું તત્ત્વ બહુજ મજબૂત હોય છે ને દૃઢ વર્તણૂક બતલાવી બીજાઓને તામે રાખવાના બળને અમલમાં મુકે છે,

રવિ ગુરુ—સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ વિજય, ધનનો સંચય, કીર્તિનો લાભ, સત્તાધારી ને મહા-

માર મિત્રો, સારી તંદુરસ્તી, પ્રમાણિકતા, આશા, દયા, શુદ્ધ દિવ, મમતા અને દીર્ઘાયુષ્ય આપતા છે. રવિ ગુરુનો સંયોગ મગજને લોહી ચઢી જવાનો યોગ બતાવે છે, ને તે દ્વારા કવચિત્ ભરણુનો સંભવ પણ કરે છે.—શ્રીઓને આ યોગ જે ગુરુ બલવાન હોય છે, અને રવિ ખીજ અશુભ દ્રષ્ટિમાં હોતો નથી તો એક માનવંત અને સુખી જન્મ ઉત્પન્ન કરે છે. આ યોગ ધર્મ, દેવાલય, કાયદો, મુશાફરી, વહાણ, ઘોડા, રમત ગમત ને નવમા ધરને ભગતા ધંધા* દ્વારા વિજ્ય તથા લાભ આપે છે. આ મહોના આશ્રિત સ્થાનને ભગતી બાબતો દ્વારા સારો છે; ને ધર્મનું વલણ આખી તેમાં વિખ્યાતિ અને અગ્રિસરપણું આપે છે. આ યોગ વારસા માટે સ્નેહ સારો છે, ને તે પોતાને બાપને કે દીકરા પૈકી કોઇને પણ મળે છે. તે પાંચમા ધર ને સિંહ રાશિને ભગતા ધંધા દ્વારા ધનલાભ આપે છે, ને જમે તે ધંધામાં પણ ચઢતી ને જોખમદારી મેળવે છે. આ યોગ બાપને પોતાનાં છોકરાનાં ધન માટે સારો છે, અને તે દ્વારા ધન લાભ અને મદદ મેળવે છે. આ યોગ જન્મ માટે અને મુખ્યત્વે સ્નેહ માટે સારો છે.

આજ્ઞતા સ્વાગતા અને ધર્માદા કૃત્યો જેવાં કે: હોસ્પિટાલ અને જહોર કે પરાપકારી ખાતાઓ દ્વારા પણ સારો છે; તથા ગરીબો અને હલકાં લોકોને લગતા કાર્યો માટે પણ સારો છે.

શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને મનુષ્યને ધણોજ ભાગ્યસાગી ને ધનાઢ્ય બનાવે છે, અને જેમ જીંદગી વધતી જાય છે, તેમ વ્યવહાર વિજ્ય ને ચઢતી કરે છે. આ મનુષ્ય ધર્મનું ખરું સ્વરૂપ જાણનાર અને ધણી દયાળુ વૃત્તિવાળો હોવાથી દરેક સંસર્ગમાં આવનાર મનુષ્યો સાથે મમતા ભરેલા વર્તણૂકવાળો હોય છે; આ મનુષ્ય જીંદગીમાં વિજ્ય મેળવે છે, કે જેને તે ખરેખર લાયક છે, અને તેનાં દરેક કાર્યો સંતોષપૂર્વક થયાં કરે છે. આ મનુષ્ય દુઃખના સમયમાં પણ આશાવંત અને આનંદી રહે છે, અને સમયાનુસાર શાંતિથી વર્તે છે. આ યોગ તંદુરસ્તી, દ્રવ્ય અને સ્નેહ ભર્યા કાર્યો આપે છે.

સંયોગમાં ખાસ કરીને આ મનુષ્ય ધણોજ લીસદા વર્તણૂકવાળો હોય છે. આ મનુષ્યની જીંદગી સુખી ને વિજયી નિરૂઢ છે, ને મન ને શરીર ને સહાયારને ભગતા ચઢતીના ધણા સારા પ્રસંગો પ્રાપ્ત કરે છે;

ને સારા મનુષ્યેની કૃપા ને જોઈતી મદદ મેળવે છે; તેનાં નરીન સાહસો વિજયી નિવડે છે, ને કાર્યયોજના શક્તિ વધેછે. જીવન શક્તિ ઉપયોગ કરતાં વધુ હોય છે, તેથી તેણે નિયમિત રહેવું જરૂરનું છે, ને આ યોગ નીતિને મજબૂત કરી વૃત્તિઓને સદ્ગુણી બનાવે છે.

રવિ ગુરુ—અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ અશુભ દ્રષ્ટિ યોગ દ્રવ્ય હાનિ ને જીંદગીમાં કમનશીય ઉત્પન્ન કરે છે; ને આ મનુષ્યને વારંવાર કાયદાની તકરારોના ગુંચવાડામાં નાંખે છે, કે જેથી ભારે દ્રવ્ય હાનિ સાથે વિરૂદ્ધ પરિણામ આવે છે. આ મનુષ્યે કાંઈને પૈસાં ધીરતાં અને ખીજના જામીન થતાં બહુજ સાવધ રહેવું. આ યોગ દ્રવ્ય હાનિ કરાવે છે, ને જીંદગીના છેવટે ગરીબાઈ ખતલાવે છે. સ્ત્રીઓને આ યોગ સારા છતાં ભાગ્યહીણુ ધણી આપે છે. આ યોગ ધર્મ, કાયદો, મુશાફરી, ઘોડા, રમત ગમત અને ગુરૂને લગતી સધળા બાબતો * દ્વારા ઉપાધિ અને હાનિ ખતલાવે છે; ને સાહસ, લાગણીઓ, યુક્તિની ખામી, ઉડાઉપણું અને કપટને સૂચવે છે. તેને ગુરૂ સૂચક રોગો x થાય છે, અને ધાર્મિક અભિપ્રાયો ખીજ લોકાથી કે પિતાથી કે છોકરાથી કે ઉપરીથી લિન્ન હોય છે; ને તેથી ત્રાસ વા ઉપાધિ ઉદ્ભવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને ગુરૂના રોગો ઉત્પન્ન કરી છાતીની નળજાઇ દર્શાવે છે, પણ ખીજ ગ્રહો સારા હોય છે તો છેવટ સુધી તેમ રહેવું નથી. આ યોગ બન્ને ગ્રહ સૂચક બાબતો અને ૫-૯ માં ધરને લગતી બાબતો દ્વારા ત્રાસ ને હાનિ દર્શાવે છે; ને બાપ તથા પોતાનાં છોકરાંની જીંદગી માટે નળજો છે; અથવા વિરહ કે વિયોગ કે અણબનાવ કે એકાદનું મરણ સૂચવે છે. આ યોગ ધર્માદા મદદ લેવરાવે છે, અને જીંદગીના કાંઈ પણ સમયે ધર્માદા ખાતામાં રહેવું પડે છે, ને જો ખીજ અશુભ યોગની સહાયતા હોય છે, તો કેદખાનામાં, હોસ્પિટાલમાં અને એસેલમમાં રખાવે છે; પણ અહિં ખાસ જન્મ કુંડળીની સધળા સ્થિતિ ઉપર આધાર હોય છે. આ યોગ કાંઈ નર્સ કે ડૉક્ટરને હોય છે તો તે રોગીના રોગ લે છે; અને તે જીંદગી પ્રપંચ અને બેભાન વર્તણૂકવાળા આપે છે, કે જે તેને પોતાને પણ ગમતી નથી; ને તે જોરજુલમથી જાત

* જુઓ પત્ર ૩૧.

x જુઓ પત્ર ૩૧.

ઉપર આવી પડેલ હોય છે. બીજા નબળા યોગની મદદ હોય છે તો તે અપ્રમાણિકતા, અન્યાય, અધર્મ અને આડા માર્ગો બતાવે છે; અથવા તે દ્વારા પોતે દુઃખી થાય છે; જો કે ગુરૂની કામ પશુ નબળા દ્રષ્ટિ ખાસ નબળા ગણાતીજ નથી. આ યોગ ફક્ત દરેક બાબતોમાં દીક્ષ બતાવે છે; અને જ્યાંથી લાભની ઇચ્છા હોય છે; તેમાં ત્રાસ ને ઉપાવિ રહેજ દર્શાવે છે. આ મનુષ્યે ધર્મ ગુરૂઓ ને ધર્મને લગતા પ્રશ્નો સા-થેના તથા સ્નેહીઓના સખધર્મમાં ને કાગળ પત્રોના પ્રસંગોમાં સાવધ રહેવું. આ યોગ લોહી વિકાર બતાવે છે, અને તેથી ખોરાકમાં સંજાળ રાખવી બહુ ઉપયોગી છે, કારણ કે લીવર ખરાબર કામ કરી શકતું નથી, અને તેથી જીંદગી ને જીવસાને અસર કરે છે; અને તેથી ઉદાશી ને નિરાશુક બનાવે છે, ને બ્યવહાર ચઢતીમાં તે વિધ્ન હોય છે.

રવિ શનિ-શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ મનુષ્યને દૃઢ, સ્થિર, ન્યાયી, ગંભીર ને પ્રમાણિક બનાવે છે; અને જીંદગીમાં લાભ તથા વિજય બતાવે છે. સ્ત્રીને જો આ યોગ હોય છે તો તે લગ્ન ધણુંજ મોડું કે તેનાથી ઉમરમાં મોટા પુરુષ કે વૃદ્ધ સાથે કરાવે છે; અને જો શનિ, તુલા, મકર કે કુંભમાં હોય છે, તો તેઓ પૈસાદાર હોવા છતાં ધણાજ કંજુશ હોય છે, અને ભાગ્યેજ લગ્નથી સુખી હોય છે. આ યોગવાળા મનુષ્યમાં જાતિ કાષ્ઠ, અગમચેતી ને ડહાપણ, કામને ગોઠવવાની શક્તિ અને બીજાઓ ઉપર હુકમ કરી કામ બતાવવાની સત્તા ને જોખમદારી ભરેલી જગો અને સ્થિતિ આપે છે. આ યોગ ઉપરી કે પિતાની કૃપા, દ્રવ્ય સંચય ને ધરો કે મીલકત તથા ગુરૂના ધંધા દ્વારા ધનલાભ બતાવે છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને યુક્તિઓ, યોજનાઓ ને લોભીવૃ-ત્તિઓ આપી વિજયી બનાવે છે. આ મનુષ્યમાં જાત કાષ્ઠ અને અગ્રીય વચનોનો અભાવ ને ઉપરીની કૃપા બતાવે છે. આ મનુષ્ય જીંદગીમાં ચઢે છે, ને સારા માણસ સાથે જોડાય છે; ને જરૂર તે બન્ને એકજ કાર્યો માટે મંડળાઓમાં, કંપનીઓમાં બીજાની સાથે જોડાય છે; તેને દ્રવ્યનો લાભ પશુ કંપનીઓ કે રેલવે કે ભાગીદારી દ્વારા થાય છે. આ મનુષ્ય પિતા કે પોતાના કાર્ધ પશુ દીકરા સાથે ભાગમાં જોડાય છે, અને જો એકલો ધંધો કરે છે તો સ્વતંત્ર બની કામની પશુ સલાહ

લેતો નથી. તે છોકરાંને લાખ આપે છે, પણ છોકરાંની સંખ્યા ઓછી કરે છે; પિતાનો વારસો તથા મુનિસિપાલેટીની કે તેવી બીજી આબરૂ અપાવે છે. આ મનુષ્ય જો દરકાર કરે છે તો જોખમદારી બરી સારી જામે મેળવે છે, ને ધરડા અને આબરૂદાર મનુષ્યોની મિત્રતા તથા જોષ્ટી મદદ મેળવે છે; જેમ જેમ જીંદગી વધતી જાય છે તેમ તેમ સહાયારુનું વલણ વધે છે, અને બહુ સાવધાનગીરી મળતી જાય છે, તથા તખી-અતનો સુધારો પણ થતો જાય છે; આ યોગ દીર્ઘામુખ્ય આપે છે.

રવિ શનિ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.-

આ યોગ જો રવિ કે શનિ પાશ્વિમાત્મ સ્થાનોમાં હોય છે તો તખીઅત બગાડે છે; તે દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં શરદી કે ક્ષય રાગનો સંભવ અને છાતીની ને હૃદયની નબળાઈ આપે છે; કર્ક કે મકરમાં અસ્થમા (બારે ઉદરસ)નો બય; સ્થિર રાશિમાં પતન પીડા કે અકસ્માત અને છાતી કે પીસાબનાં દરદો આપે છે. આ યોગ ધંધામાં હાનિ, અપકીર્તિ ને માંદગી આપે છે. સ્ત્રીઓને આ યોગ લગ્ન થવા દેતો નથી, કે તેમાં દીલ ઉત્પન્ન કરે છે, કે જે દ્રષ્ટિની આશ્રિત રાશિના પ્રમાણુમા હોય છે. કર્ક વૃશ્ચિક કે મીનમાં આ યોગ આજસુ કે મૂર્ખ સાથે લગ્ન કરાવે છે, ને તેમાંથી મરીઆઇ તથા દુઃખ દેખાડે છે. આ યોગ ધણીનું મરણ, ને નાત-રોવાળાને બીજી કે ત્રીજી લગ્ન કરાવે છે; અને તે ધણું કરીને ધરડા કે રોડેલ સાથે થાય છે. આ લગ્નો ભાગ્યેજ સુખી નિવડે છે, ને ધણી ધણોજ સખ્ત કામ લેનાર, ધાતકી, સ્વાર્થી, હૃદયહીન અને બીજાઓને હાનિ કરનાર હોય છે. આ યોગ ધંધામાં ઉપાધિ, પિના, ઉપરી કે લોકોદ્વારા હાનિ કે અણુબનાવ દર્શાવે છે; શત્રુતા અને પ્રતિપક્ષતા ઉત્પન્ન કરે છે; તે જીવન શક્તિ અને શરીરનો બાધો નમજો આપે છે; ને લોભી વૃત્તિઓને નાશીપાસ કરી મુકે છે.

આ મનુષ્યને વારંવાર કામમાં અડચણો ને દીલ આવી પડે છે; પણ જો પરસ્પર કારક સ્થાનમાં બન્ને મહિ હોતા નથી તો આ યોગ આ મહોને લગતી બાબતો દ્વારા કમનસીબી સૂચવે છે. ધંધામાં નાસીપાસી, લોકની અવકૃપા, અથવા પિતાનું મરણ કે તેના ધનની હાનિ, કે તેમનો વિયોગ કે અપકૃપા બતલાવે છે; તેવોજ પ્રસંગ છોકરાના સંબંધમાં પણ લાવે છે, આ યોગ શત્રુતા, પ્રતિપક્ષતા, અદેખાઇ ને દ્વેષને ઉત્પન્ન કરે છે,

ને તેની લોભી વૃત્તિઓ ધૂળધાણી થઈ જાય છે, તથા તેને પડતી કે ઉલટું નથીમ આવી પડે છે. આ મનુષ્ય નિર્દય, બીજીની લામણીઓનો ખેદર-કાર ને અભિમાની હોય છે. આ યોગ છાતી તથા જીવન સંકિત ઉપર અસર કરે છે; ને મોટા પુરુષોનું અને અધિકારીનું વૈર ઉજીં કરે છે. મમે તે દ્રષ્ટિ યોગ લગ્ન કે સ્નેહ સંબંધ, ચઢતી સ્થિતિના મનુષ્ય સાથે કરાવે છે; જો ખરાબ યોગ હોય છે તો તે લગ્નમાં કે સ્નેહ સંબંધમાં મમતાની ખામી અને કુસંપને જતલાવે છે. મામાપ તેમાં પણ મુખ્યત્વે કરી બાપ લગ્નમાં કે સ્નેહ સંબંધના કાર્યોમાં ઢીલ કરાવે છે કે વિદ્વ નાંખે છે. મમે તેવા યોગમાં પણ ધણી ધણીઆણી વચ્ચે ઉમ્મરમાં તો ખાસ તકાવત જ હોય છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને જીંદગીમાં ધણીજ ઉપાધિ, શોક અને દોષગીરી દર્શાવે છે, ને તે નબળા વર્તણૂક આપે છે. આ મનુષ્ય ભાગ્યેજ પોતાની ધારેલી ધારણાઓ પાર પાડી શકે છે, ને તેનું કારણ ધરડાઓનું વચમાં પડવું કિંવા પ્રસંગની ખામી હોય છે. ઢીલ અને અડચણો ચઢતીને અટકાવે છે; લોહીના ફરવાની ખામીને લીધે તખીઅલ બગડે છે, તેથી જમ અને તેમ શરદીથી દૂર રહેવું; સદાચારને સેવવાથી સામાન્ય વિજય મળી ધન પ્રાપ્તિ થાય છે. આ મનુષ્યે સ્વાર્થ, અદે-ખાઈ ને દુસ્મનાવટનો ત્યાગ કરવો.

સંયોગમાં ખાસ કરીને માણસને ચઢાવી છેવટે પાડે છે; તે જો બહુ નમ્ર પ્રકૃતિવાળો રહી બહુ જિંચે જવાની ઈચ્છા કરતો નથી તો તે બચી જાય છે. આ યોગ ધણોજ નબળો ગણાય છે ને તે જોખદારી તથા સત્તા કાઢપણુ બીજાતમાં આપે છે, અને તેમાં દોઢ-ડહાપણુ કરાવડાવે છે. આ મનુ-ષ્યને કંબુસાઈ, કરકસર, મંબીરતા ને ખંતનું ખરું સ્વરૂપ જાણવાના પ્રસંગો આવે છે. આ મનુષ્ય ભયભીત ને સાવધ હોય છે; ને તેણે કદાપિ પણ અતડા ને ઉદાશી રહેવું નહીં, નહીંતર આવેલ પ્રસંગોને ખેંચ ખેંસવાનો યોગ લાવે છે.

રવિ હર્શલ—શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ શુભ દ્રષ્ટિ અજાણ્યા અને ધરડાં મનુષ્યો દ્વારા ધનલાભ, અને મમે તે ધંધામાં ને મુખ્યત્વે પબ્લીક કે સરકારી નોકરીમાં વિજય દેખાડે

છે. આ યોગ સ્ત્રીઓને જો હોય છે તો તે દૈવ સંબંધ બંધાવે છે ને ધર્મ જીવન સમગ્ર જીવનમાં સ્નેહનો પ્રસંગ લાવે છે. આ યોગ સ્વકલ્પના શક્તિ, સ્વતંત્રતા, સાહસ, લોભવૃત્તિ, મનની શુદ્ધતા ને ચાલાકી આપે છે; તથા લોકસેવા કરનાર જીવનને નોકરી, સ્થાનિક ખાતા ને કંપનીઓને લગતા ધંધા દ્વારા ધનલાભ આપે છે; અને તેમાં મેચ્છર પણ બનાવે છે.

આ યોગ હર્ષદેવને લગતા ધંધા દ્વારા વિજય ને લાભ બતાવે છે; દરેક સાથે બ્રાતૃભાવ દેખાડે છે; તથા જેવટ વૃદ્ધાવસ્થા સુધી તળીઅત સાચવે છે, ને દીર્ઘાયુષ્ય આપે છે. તે અસાધારણ રોગોપચાર જોવા કે: પીળળી, મેસ્મેરીઝમ, હીપ્નોટીઝમ વિગેરે દ્વારા ધનલાભ આપે છે. આ યોગ હૃદયારનું બુદ્ધિ સામર્થ્ય, સ્વકલ્પના શક્તિ, સ્વાશ્રયબળ અને યુક્તિઓ આપે છે; અને તેથી સ્વતંત્ર બનાવી પોતાની ધડી કાઢેલ યોજના પ્રમાણે વર્તે છે. આ મનુષ્યમાં આકર્ષણ શક્તિ વધુ હોવાથી બીજાઓ ઉપર અસર કરી તેમને પોતાના પાસમાં લેઈ શકે છે. આ યોગ ઉદાર મન, અધ્યાત્મ જ્ઞાન ને ઉદારતા આપે છે, તથા દરેક દૈવી ને ગૂઢ વિષયો તરફનું વલણ દર્શાવે છે.

૨૧ વિ હર્ષલ—અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ અપયશ આપે છે, ને સત્તાવાળા શત્રુઓ, જાહેર કંપનીઓ ને રેલવે વિગેરે દ્વારા હાનિ બતાવે છે. સ્ત્રીઓને આ યોગ, સંયોગ દ્રષ્ટિનું કળ આપે છે. આ યોગ ધંધા તથા જાહેર આબરૂ માટે નબળો છે; ને તે વિચિત્ર વર્તણૂક, ઉતાવળ અને ચિત્તભ્રમણતા દર્શાવે છે. આ મનુષ્ય સ્હેલાઈથી ગુસ્સા કરે છે, શત્રુતા ને પ્રતિપક્ષતાને ઉત્પન્ન કરે છે, તથા કમનશીબને બેઠે છે.

આ યોગ આશ્રિત રાશિ અને સ્થાનના પ્રમાણમાં તળીઅત બગાડે છે, ને શુભ દ્રષ્ટિની બરાબર દરેક બાબતમાં વલણ આપે છે; પણ તેનું પરિણામ વિરુદ્ધ ને ત્રાસજનક હોય છે. તે દરેક કાર્યોમાં જીલોને અસમતોલ મન છે; ને સંસારી કુસંપ કરાવે છે. આ યોગ જાહેર

જગો, લોકપ્રીયતા અને સામાન્ય લોક મમતા માટે નબળો છે. સ્વર્ગમાં, મિત્રમાં ને ધંધામાં દરેક રીતે વિદ્યો ને વિયોગ બતાવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને નબળા છે; ને તે ધણાજ વિચિત્ર અનુભવો બતાવે છે, તથા આમ ને સ્નેહી વર્ગથી વિખુટા પાડે છે કે જેઓ દ્વારા હાનિને દીલગીરીઓ ભોગવે છે. દરેક કામ કરતાં પહેલાં ખાસ ખ્યાનપૂર્વક વિચાર કરવો ને લાગણીઓથી કે બીજાની મોહજાળથી કદાપિ પણ દોરવાઈ ન જવું. મિત્રો ઉપર વિશ્વાસ કરતા પહેલાં તેઓની પરીક્ષા કરવી અને અજણ્યાની અસર તથા મન ખાસ તપાસવું. અચાનક અને અકલ્પિત બનાવો જીંદગીમાં બને છે કે જે દરેક યોજના અને ગોઠવણોને ઉધી વાળી દે છે.

રવિ હર્શલ-સંયોગ કે કાંતિ.—

આ યોગ વિજય ને ચઢતી બતાવી તરતજ પાછળ ભણંડર કમનશીબ લાવે છે; અને લોકપ્રીયતાને અપ્રીયતા, તથા વિચિત્ર બનાવોવાળી જીંદગી દર્શાવે છે. બીજાને તો આ યોગ ધણો ખરાબ હોય છે, ને તે અપકીર્તિ તથા બેહી હિમ્મરે ગૃહ સંસાર અને ધણું કમનશીબ ભરેલું સ્થળ આપે છે. આ યોગ મનુષ્યને અસાધારણ ને વિચિત્ર વર્તણૂકવાળો બનાવે છે; અને તે જીંદગીના કોઈ પણ સમયે પોતાને લગતી બાબતોમાં મુખ્ય ભાગ લેવરાવે છે કે જે વખતે બહુજ શોધક બુદ્ધિ બળ વપરાવે છે. પણ જો આ મનુષ્ય બહેમ ને અધનનોથી છુટો રહે છે તો ગમે તેવી અડચણોને પણ દૂર કરી શકે છે, ને તેનામાં યોજના શક્તિ વધારે છે.

રવિ નેપચ્યુન-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.—

તે લાગણીઓ અને ઇચ્છાઓને સુધારે છે, તથા સુંદરતા, સ્વચ્છતા, મોજમગ્નહ, વૈભવ અને સુધારાનો સારો શોખ આપે છે; ને નેપચ્યુન ને લગતા ધંધા* માટે સારો છે, જો કે તે કયા છે તે બરાબર જણાવું નથી, છતાં મીન રાશિને લગતા ધંધાઓ+ તેના રૂપજ છે, ને તે પાણી, મુસાફરી, સદો, વૈભવી કાર્યો, મોજમગ્નહ, નાટકશાળા ને આનંદી ધરો વિગેરે છે. પાંચમા ધરના બનાવોx ને વારસા માટે સારો છે.

* જુઓ પત્ર ૩૫.

+ જુઓ પત્ર ૫૫.

x જુઓ પત્ર ૬૩.

આ ચેત્ત્વ વૈભવનો શોખ આપે છે, છતાં તે સીધા રસ્તાનોજ હોય છે; -
ને તે ઉદારતા, દયા ને શુભ લાગણી આપે છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને ધાર્મિક વળણ દર્શાવે છે, ને જો કે
પોતે નથી ધારતો છતાં ભાગ્યશાળી હોય છે; અને ખીજા લોકોની પ્રીતી
મેળવે છે. આ મનુષ્યે ખાસ વ્યભિચારી વૃત્તિઓથી દૂર રહેવું જરૂરનું છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને ખીજા લોકોના કરતાં જુદીજ જાતની
આપે છે, વિચિત્ર અનુભવો ખતલાવે છે, તથા જગતમાં સર્વત્ર ખાતુ
લાવ લાગણી દર્શાવે છે. આ મનુષ્યને મોટા પાયા ઉપરનાં સ્વપ્નો આવે
છે, ને તે પોતાને કે ખીજાને માટે ગુપ્ત યોજનાનો સંગ્રહ કરી રાખે છે; આ
યોગ મનુષ્યમાં આકર્ષણ શક્તિ આપે છે, ને તેથી ખીજાઓના પાશમાં ન
પડવું તથા દવાઓ ને હીપનોટીઝમના પ્રયોગોને તામે ન થવું વ્યાજખી છે.

રવિ નેપચ્યુન-અશુભ દ્રષ્ટિ.-

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ધર્મામાં ઉપાધિ, જાહેર લોક નિંદા કે ટીકા,
અપકીર્તિ, ઉપરીની અવકૃપા ને ભગ્ન થયેલી આશાઓ, ને વ્યભિચારી વલ-
ણ ખતલાવે છે. આ મનુષ્યે ઉપરી અને સત્તાવાળા મનુષ્યોનો વિશ્વાસ
કરવો નહીં. તેની દરેક લોભી વૃત્તિ નિષ્ફળ નિવડે છે; તેની દરેક
યોજના પોતાના દોષ વિના પણ જીંધી વગે છે; અને તેના દરેક પ્રયત્નો
નકામાં નિવડે છે. આ ગ્રહોની આશ્રિત સ્થાન દ્વારા ગંભીર હાનિ થાય છે.
આ મનુષ્ય જોખમભરી જગો ઉપર હોવા છતાં ભાગ્યે જ સૌથી ઉપરી
હોય છે, તે ખીજાઓને તામેદાર હોય છે કે જો તેના શત્રુઓ કે કાણુમાં
રાખનાર હોય છે. આ યોગ તખીઅત ખીગાડે છે, અને તાંજુ, ફેફડ કે કામા
ઉત્પન્ન કરે છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને અભણતા કે સહવાસવાળા
કે પાસેના માણસો દ્વારા કઠાણ કે પ્રપંચ ખતલાવે છે. કેટલીક વખત
ધાર્મિક ને ચોજેલી બાબતોને જવા દેવી પડે છે, ને શોક પરિણામ પ્રદ-
નિશાશાઓ આવી પડે છે. આ સધળું રનેહ ને દયાનો કાયદો તોડવાનું
પરિણામ હોય છે; અને જો વિચારને સેવે છે તો શુદ્ધ હૃદયવસ્થા અનુભવે છે.

મંગળ દ્રષ્ટિ.

" Aspects to Mars. "

મંગળ ગુરુ-શુભ દ્રષ્ટિ.

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય હિમતવાન, સ્વતંત્ર, ઉદાર, ઝનુની અને પરાપકારી હોય છે. મંગળ ગુરુનો કોઈ પણ દ્રષ્ટિયોગ ધન સંચય માટે સારો નથી. શુભ દ્રષ્ટિમાં ધનનો વ્યય જાતે કરી તેનો ઉપયોગ કરે છે. આ મનુષ્ય ધર્મ કે બીજી હરકોઈ બાબતની માન્યતાની બાબતમાં ચાલાકી બરો ટેકા આપનાર હોય છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને મનુષ્યને ગુરુની રાશિ સૂચક ધંધામાં જુસ્સો ને સાહસ આપે છે, ને આ ગ્રહોને લગતી બાબતોમાં સ્વકલ્પના શક્તિ ને રચાશ્રય બતાવે છે. આ મનુષ્ય નવા ધંધાઓ તથા વિચારોનું સાહસ ખેડે છે, અને જુના માર્ગનો ત્યાગ કરવા દીલ કરતા નથી. પોતાના કામમાં પોતે એકો, સ્વતંત્રતા ને ન્યાયનો શોખિન, અને નખબા, મરીબ અને અન્યાયથી પીડાતાઓનો પક્ષ કરનાર હોય છે. આવા બહુજ સંભવો ધર્મના સંબંધમાં અને નવમા કે પારમા ધરની બાબતોમાં પણ હોય છે.

આ મનુષ્ય મુસાફરી અને શોધખોળના કામનો શોખિન હોય છે; તથા તે બહાણુ, તરવા ને સફરોને લગતા ધંધામાં અને નવમા ધરને લગતાં ઇજનેરી કામમાં વિજય બતાવે છે. તે રહેજ અભિમાની, લોભી ને જગોનો અદ્વેષી, ઉદાર હાથનો ને સીધા રસ્તે જનાર હોય છે. તે સ્ત્રી કે સ્ત્રીનાં સગાં અથવા બાઈ બહેનનાં લગ્નનાં ભાગીદાર દ્વારા ધનલાભ કે વારસો મેળવે છે. આ મનુષ્ય બીજાઓને તેમના કલ્યાણ માટે દોરે છે, શિખવે છે, ને ઉશ્કેરે છે. આ યોગ સામાન્ય રીતે ધર્મ ક્રિયાઓ નિયમ વિરુદ્ધ બતાવે છે, કે જે દૈવી કે ગૂઢ હોય છે, ને તે કોઈ પણ જાતના બંધન કે દાસત્વમાંથી મુક્ત કરે છે. દ્રવ્યની બાબતોમાં આ યોગ સારો

નથી, આ મનુષ્ય કદાપિ પણ ઉતરાતો નથી, ને તેણે સાહસમાં ઉદ્ધતાઈ અને હૃદયપારતું ઉડાઉપણું ત્યાગ કરવું.

મંગળ ગુરુ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ હૃદયપારતું ઉડાઉપણું કડક મિનન, પૈસાના કામમાં બેવકુફી, ઉદ્ધતાઈ, અણસમજ, અને વારંવાર ઉપાધિઓ આપે છે; તથા કેટલીક વખત બારે નુકસાની કરે છે, કે જે સદો, સાહસ, શરતો કે જુદા મિત્રો દ્વારા થાય છે. આ મનુષ્યને અગ્નિથી નુકશાન થવાનો સંભવ છે, ને તે સંતાનનો નાશ કરે છે. આ મનુષ્ય વિચારોમાં હૃદયપાર નનાર, નાસ્તિક કે અધર્મી, શારીરિક હૃદયપારતું વિશેષ બળ, બીજાની અપ્રમાણિકતાથી નુકશાન વેઠનાર અને તાવના રોગના વલણવાળો હોય છે; અને તે ધર્મના સ્થાપિત નિયમોનો બેદરકાર અથવા બકિત વિનાનો હોય છે. આ યોગ ધર્મ, નીતિ, કાયદો, ઓર્ડર, પ્રમાણિકતા ને સરસતાને માટે રિશ્ક ફળદાતા છે; જે ગુરુ કોઈ પણ રીતે બળવાન હોય છે તો નબળા પરિણામનો ઓછો સંભવ હોય છે. તાવ, લોહીવિકાર અથવા આ ગ્રહોની ચાર રાશિ સૂચક શરીરના ભાગ ઉપર પીડા દેખાડે છે. ધર્મ કે ધર્મને લગતી બાબતો તથા આઠમા, નવમા ને પારમા ધરને લગતી બાબતો+ દ્વારા ઉપાધિ દેખાડે છે; બહાણુ, મુસાફરી, મરનારની મિલકત, કેદખાનાં, દવાખાનાં, ધર્મદા ખાતાં વિગેરેને લગતી બાબતો દ્વારા હાનિ કે ઉપાધિ દેખાડે છે. આ મનુષ્ય અન્યાય, ઠગાઈ કે પ્રપંચ ભરેલા કાર્યો અને ગરુડમજૂત દ્વારા ઉપાધિ વેઠે છે, ને તે પોતે પોતાના ઉપર આવી પડતા ક્રમ તાબાનું આડે રસ્તે કારણ હોય છે. આ યોગ જળધાતથી કે દરીયાઈ સફરોમાં કે પરદેશમાં મરણનો સંભવ બતલાવે છે. ધાર્મિક કે યોગ ક્રિયાઓ દ્વારા તબીબીત બગડે છે, એક બે વખત સખ્ત ધાતો બળે છે, અને કોઈ ભુલ ભરેલા સાહસ કે શત્રુતા કે પ્રપંચ દ્વારા બંધનમાં કે દવાખાનામાં કે કેદખાનામાં મરણનો સંભવ હોય છે. આ યોગ વારસાની હાનિ, પૈસાનું ઉડાઉપણું અને પોતાની કે પારકી અપ્રમાણિકતા દ્વારા ધન હાનિ સૂચવે છે. પાંચમા કે નવમા ધરને લગતી બાબતો+ દ્વારા જેવી કે: સદો, સાહસ, ઘોડાની શરતો વિગેરે દ્વારા ધન હાનિ બતલાવે છે. અથવા આવા કાર્યોના કારણથી મરણનો સંભવ, ને યોગ જ્ઞાન સંબંધી

દરદો દેખાડે છે. આ યોગ હૃદયપારની ઉદારતા. આપે છે, છતાં જો આ મનુષ્ય વધારે પૈસાદાર બને છે તો ધણેજ કંજુસ થઈ જાય છે. આ મનુષ્યે હમેશાં કહ્યા ને તકરારોનો ભાગ કરવો; કામદાની બાબતોમાં ભારે હાનિ થવાનો સંભવ હોય છે. આ મનુષ્યે પોતાનું લોહી હમેશાં સ્વચ્છ રહે તે ખાસ જોવું.

આ મહોનો સંયોગ ખાસ બહુ નબળો નથી, ઘણી બાબતોમાં તે સારો પશુ હોય છે; ને તે ઉડાઉપણું. ને અનહદ ઉદારતા આપે છે; ને તે દારા ઉપાધિ અને હાનિઓ બતલાવે છે. આ મનુષ્યે કામદાના કામકાને-માંથી દૂર રહેવું ને પોતાની પેદાસ કરતાં વધુ ખર્ચવું નહીં. આ યોગ બહુ અદેખાધ દર્શાવીને ઝનુનથી હૃદયપારનાં ખર્ચો કરાવે છે. તેણે ધર્મ ને કામદાની તકરારોથી દૂર રહેવું, ને લોહીવિકાર ન થાય તે ખાસ જોવું.

મંજળ શનિ-શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ હિમમ્ત, ધૈર્ય, દૃઢતા, સ્થિરતા, ખંત, લોભ, શેઠાઇનો શોખ કામમાં સખતાઇ આપે છે. ને તથા તેમાં જન્મેજ મનુષ્યને એક સારો સોજ્જર, ભરકારી નોકર અથવા ખાટકી (રસોઇઓ) બનાવે છે. આ યોગ મજબૂત નસો અને બહુજ વિશ્વાસબળ આપે છે; પશુ તે ૧-૩-૬-૧૦ માં ધરમાં હોય છે તો વિશેષ ફળ આપે છે; અને તે જાહેર જાહેરી માટે સારો છે, તથા ઉપરીની મદદ ને પિતાનો વારસો આપે છે.

શુભ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને ત્રિકાણ દ્રષ્ટિ વધારે બળવાન છે, ને આ દ્રષ્ટિ જોઈ અશુભ પરિણામને આપતી નથી છતાં વર્તણૂકમાં અપ્રીય વસ્તુ દેખાડે છે; ને તે લોભ ને ખ્વાહુરી, સત્તા ને શેઠાઇને વધારે છે, ને પોતાની તેમજ બીજા લોકોની સહીસલામતીની બે-દરકારી દર્શાવે છે. આ મનુષ્ય નિઝરપણે બચના સામો જાય છે, કારણ કે તે પહેલેથી બરાબર જોઈ શકતો નથી, કિંવા તે તરફ તેને ધિક્કાર હોય છે; જો કે આ યોગ પ્રકૃતિને જાડી બનાવે છે ને ઓછાવત્તી પ્રમાણમાં ઉદ્ધત અને અસહનશીલ કરે છે. જો ધર્મમાં તે અસર થાય છે, તો તે મનુષ્ય ધર્મની તરફથી કોઈ વિરદમાં ગાંડા જોવો અથવા ભડામક હોય છે. વાયુ તત્વ રાશિમાં આવુંજ વળણ આપે છે, અને જો સનિ સ્વચ્છરી કે ઉચ્ચનો હોય છે તો તે ફક્ત ઉપજા ફળમાં ખંદાઇ ઉમેરે છે. તે યોગ-

ના ધક્કામાં ચાલાક ને તેને અમલમાં મુકવામાં ઉતારવો અને દરેક કામમાં કુતરાના જેવી ખંતથી વારંવાર ફેરફારો સાથે ઉતાવળો હોય છે.

આ મનુષ્ય દરેક સાહસમાં આમેવાન ને પહેલો નંબર, હિંમતવાન, શ્રેષ્ઠીર અને અસહનશીલ હોય છે; કે જે તેને કીર્તિમાં, સત્તામાં ને કાષ્ઠપણુ જાતની વિખ્યાતિમાં ઉંચે ભેઠ જાય છે; પણ તેમાંથી પરિણામ અપ્રીયને બય બરેલુંજ હોય છે. વર્તણુકને દૃઢ કરવામાં ને સુધારવામાં વિજયી બનાવે છે, કે જેથી જીંદગી સુખી થાય છે; ને પોતાને મદદ કરનારની પ્રશંસા મેળાય છે. તેણે સ્વાર્થનો ત્યાગ કરવો જરૂરનું છે.

મંગળ શનિ-સયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.-

આ યોગ ધણેજ ખુની અને ઝેરી છે, ને કવચિત્ કેદનો સંભવ બતાવે છે. તેમાં જન્મેલ મનુષ્યને અપ્રમાણિક, ઉદ્ધત, લઝાયક, ઉપરી શેઠ ને લોકોની અવકૃપાવાળો અને લુચ્ચો બનાવે છે; આ ફગ જો ૧—૨—૬—૧૦ માં ધરમાં હોય છે તો વધારે મજે છે. આ મનુષ્યને પીડા, નુકશાન અથવા લાડલાંગ થાય છે, ને જો પૌર્વાત્ય સ્થાનોમાં હોય છે તો પતન પીડા થાય છે; અને તેને અપકીર્તિ, નિંદા ને ફોજદારીનો બય હોય છે; તથા પિતા સાથે અણબનાવ ને પબ્લીક અથવા અયાનક મરણ બતાવે છે; જો તે બે ગ્રહો પૈકી કાષ્ઠ પણ ગ્રહ રાશિથી બળવાન હોય છે તો આ અશુભ પરિણામ ધણે ભાગે કમી થઈ જાય છે.

આ યોગ બહુજ લોકો અને કાષ્ઠ પણ પ્રકારની અપકીર્તિ બતાવે છે, ને કીર્તિ તથા જીંદગીનો બય ને ઉપાધિ કે ત્રાસ આપે છે. તે માખાપને માટે નખજો છે; અને તે પૈકી બન્નેનું કે એકનું મરણ ધણીજ દુઃખદાયક સ્થિતિવડે થવાનો સંભવ, અથવા તે પૈકી એક સાથે અણબનાવ કે વિયોગ સૂચવે છે. માખાપ પૈકી કાષ્ઠને કે પોતાને અકસ્માત, ધા અને બચકર મરણ શત્રુના હાથે કિંવા લડાઈમાં, કે સરકારના હાથે કે સરકારી નોકરીમાં સૂચવે છે; તેની આબરૂ અને કીર્તિ બયમાં આવી પડે છે, ને તે મનુષ્યને પડતી કે મોટો ફેરફાર થવાનો સંભવ હોય છે; તે જાતે શત્રુઓનો પ્રતિપક્ષ તથા ટીકા ઉભી કરે છે, ને ધંધામાં ભાગ્યેજ વિજયી નિવડે છે. તેને થોડા ને અવિશ્વાસુ મિત્ર હોય છે. આ બન્ને ગ્રહોની ચક્ષુ રાશિ અથવા ગ્રહાશ્રિત સ્થાન સૂચક કાષ્ઠ અવયવ ઉપર કાયમનો રોગ હોય

છે, કે જોથી કદાપિ છેવટે મરણ પશુ નીપજે છે. આ યોગ મનની અસંત્તિ, તપેલું મગજ અને સાહસ ખતલાવે છે; ને સ્વભાવ ક્વચિત્ ચીઢથી કોધી, લાગણી ભર્યો અને નિરંકુશ આપે છે; જો જીનું મહેતી સારી મદદ મળતી નથી તો આ યોગ મનુષ્યને જીનની લાગણીનો બેદરકાર, કઠણ, પાતકી, દ્રેષી ને વૈર શુદ્ધિવાળો બનાવે છે. સંયોગ વિનાની અશુભ દ્રષ્ટિ વારસાની હાનિ સૂચવે છે; અને કંપનીઓ, મંડળીઓ ને જોડાણો દ્વારા ઉપાધિ લાવે છે. કેટલીક વખત તે ઉપાધિઓ ખીજાઓ દ્વારા મથેલા હોય છે. આ યોગ જેણે જાતિકાણુ નથી મેળવ્યું તેને બહુજ અસર કરે છે; ને કેટલીક વખત દોઢ ડહાપણુ ભર્યું બોલાવે છે; પણ જો ગંભીર રીતે ચીઢવાએલ હોય છે તો આ મનુષ્ય એકલાં મહેણાં કે વકોકિત વચન કે કડવી વાણી વાપરે છે એટલુંજ નહીં; પણ ઇચ્છા વિરુદ્ધના શબ્દો પણ બોલી જાય છે. આ મનુષ્યમાં બહુજ હિમત છે, ને જ્યાં ભય હોય છે ત્યાં ઊદ્ધત બની જાય છે ને શૂરવીરપણું ખતલાવે છે, અને તેથી ભારે ઝનુનના સમયમાં અચાનક કે ક્ષણિક લાગણીથી પણ તેને મરણુ ભય હોય છે. તેને ક્રોધ વારંવાર વધારે હદપાર લેઈ જાય છે, માટે તેનાથી સાવધ રહેવું.

સંયોગ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને નખળી છે, ને તે પોતાની શક્તિની હદમાં છે, જોથી પોતે તે નખળું પરિણામ પ્રયત્નથી દૂર કરી શકે છે. આ મનુષ્યે પોતાની લોભી વૃત્તિને ઇદ્રિયોના સ્વાર્થને જીતવામાં વાપરવી; પણ સાથે યાદ રાખવું કે એક ભયમાંથી છૂટતાં જીન ભયમાં આવી ન પડાય. જો સ્વાર્થને દૂર રાખવામાં આવે છે તો આ યોગ ધણું મજબૂત મનો-બળ અને નિરૂપણું આપે છે. આ મનુષ્ય અસાધારણ અને વળી જોખમ ભરી જગ્યા ભોગવે છે, કે જ્યાં બુદ્ધિ ને હિમતની જરૂર હોય છે; તેણે અનહદ લોભી થવું નહીં.

મંજળ હર્શલ-શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય હિમતવાન, સ્વબળમાં વિશ્વાસુ, કડક મિત્રજનો, ઉદાર ને બહાદૂર હોય છે; તથા સારો લશ્કરી નોકર કે સર્જન જો મંજળ કે હર્શલ બળવાન હોય છે તો થાય છે. આ યોગ મગજ ને નશોને અસર કરે છે. ને તે લાગણી ભરી ચાલાકી, શુભ ભરેલ જુસ્મો, સત્તા, સ્વચ્છંદ ને આગ્રહને મહાશ્રિત રાશિ બાબતોમાં ખતાવે છે. આ

શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને કામ કરવામાં ચાલાક તથા ઉતાવળું મન અને જુસ્સાદાર તથા બળિષ્ઠ ઈચ્છા બતાવે છે; દરેક હાથ ધરેલ બાબતમાં નિશ્ચય બળ ને જુસ્સો, સ્થેજ અભિમાન ને સ્વચ્છંદનું વલણ, સ્વકલ્પના શક્તિ, સાહસ ને યુક્તિઓ અને દ્રષ્ટિને લગતી બાબતોમાં અનુભવ ને આપે છે. તે મનુષ્ય લોભી, કદી પણ નહીં ઠગાનાર અને દરેક ઠેકાણે પોતાનો માર્ગ કરનાર હોય છે. આ યોગ મશ્કરીઓ, કડવી વાણી, વક્રોક્તિ અને વિનાશક ટીકા આપે છે. આ યોગ યોગજ્ઞાન, દૂર શ્રવણ શક્તિ, સમાધિજ્ઞાન ને અંતર્જ્ઞાન વિગેરે આપે છે. આ યોગ નવીન શોધ, યોજના તથા ગોઠવણો કરનાર માટે સારો છે; તથા તે વિશ્વાસબળ ને સ્વાશ્રય શક્તિને આપીને મનુષ્યને સુધારક અને જીવંતીમાં પ્રગામી બનાવે છે. આ મનુષ્ય હમેશાં મોટા મનનો, ઉદાર અને લોકોના અભિપ્રાયના બચ વિનાનો હોય છે; અને તે અધ્યાત્મજ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન કે જ્યોતિષમાં ધણોજ ઝનુની હોય છે.

મંગળ હર્શલ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જન્મેલ મનુષ્ય ધણોજ દૂષી, બીજાના લોહીનો તરસ્યો, હિમતવાન, તકરારી અને કેદના ભયના સંભવવાળો હોય છે. આ ડગ જે તે એક અથવા બન્ને ગ્રહો ૧—૩—૯—૧૦ કે ૧૨ મે હોય છે તે વિશેષ હોય છે; ૭ મે આ યોગ લગ્ન, દાવા ને ભાગીદારી માટે ધણોજ ખરાબ છે. આ યોગ ચીઢ, ભ્રમિત મન, ઉશ્કેરણીવાળી લાગણીઓ, બંધનનો ધિક્કાર, પ્રતિપક્ષ ને અંકુશનું અસહનપણું, મગજનું અસમતોલપણું તથા ન્યાય શક્તિની ખામી આપે છે; ને ગ્રહાશ્રિત સ્થાન સૂચક વસ્તુઓ દ્વારા ભારે હાનિ કે ઉપાધિ દેખાડે છે. આ યોગમાં પણ શુભ દ્રષ્ટિના જેટલો જુસ્સો ને દૃઢતા આપે છે, છતાં તે દરેકમાં જુલો, અણસમજ ને હડાપણની ખામી હોય છે. આ યોગ એકાએક ઝળકતી વિજળીના જેવા કમનસીબને લાવે છે; જે તે બન્ને ગ્રહો પૈકી એક પણ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય છે તો તે શારીરિક પીડા ઉત્પન્ન કરે છે; અને બીજો ઠેકાણે હોય છે તો ઉદ્વેગ વર્તણૂક આપે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને વિચિત્ર સ્વભાવ, ચીઢ, ઝનુન, અનહદ જુસ્સો ને બહુજ બળને આપે છે, કે જે નસોની નબળાઈથીજ ઉત્પન્ન થયેલ હોય છે. આ મનુષ્યે જેમ બને તેમ બધારે જ્ઞાત બનવું;

આહસ ને ઉશ્કેરણીને તજવી; પ્રતિભતિ (સ્ત્રી કે પુરુષ) દ્વારા ભય કે કામદાની ઉપાધિઓ આ યોગ બતલાવે છે. દરેક બનાવ અકલ્પિત અને અકસ્માત હોય છે. કજ્યાને તજવા, ને જોમ બને તેમ આ મનુષ્યે નકા-
મા અકસ્માતોના સંભવોથી સાચવવું. ખાસ કરીને સંયોગમાં બહુજ
જુસ્સો અને ચીઢીઓ સ્વભાવ આપે છે. આ મનુષ્ય પોતાના કલ્યાણ
માટે ધણોજ જુસ્સાદાર અને ઉશ્કેરણીવાળો ધણી વખત થઇ જાય છે.
આ યોગ ગુપ્ત શાસ્ત્ર, ન્યોતિપ અને અધ્યાત્મ જ્ઞાનનું વલણ દર્શાવે છે.
આ મનુષ્યે બોલતા અને કામ કરતા પહેલાં બહુજ વિચાર કરવો, કારણ કે
આ યોગ અંધ લાગણીથી, ઝનુનથી અને મગજની ભ્રમણતાથી હદપાર
લેઇ જાય છે, ને તેથી તેણે બહુજ હાપણથી દરેકમાં વર્તવું.

મંગળ નેપચ્યુન-શુભ દ્રષ્ટિ.-

આ શુભ દ્રષ્ટિ યોગ લાગણીઓ ને વૃત્તિઓને વધારે છે ને ઉદારતા
આપે છે. આ યોગ ગ્રહાશ્રિત રાશિઓ અને સ્થાન સૂચક બાજતોમાં
ચાલાકી, ઝનુન બતલાવે છે. આ યોગ ખલાસીઓ ને પાણીને લગતા
ધંધા કરનાર માટે સારો છે; તથા અનુભવ અને ધર્મ ક્રિયાઓ આપે છે.

આ યોગ ખાસ કરીને કાર્ય યોજના શક્તિને આપી પોતાની
આસપાસના મનુષ્યોની પ્રીતિ મેળવે છે; મોટી મોટી યોજનાઓ ધડાવે છે; ને
તેને ફળી ભૂત કરવાનું રવિ, ચંદ્ર ને બુધની દ્રષ્ટિઓ ઉપર આધારભૂત છે. આ
યોગ અનેક ફેરફારો આપે છે, તથા રંગને પારખવાની સૂક્ષ્મ બુદ્ધિને
આપે છે; ને જો ચંદ્ર બુધની શુભ દ્રષ્ટિ હોય છે તો ચિત્રકળાનું જ્ઞાન
આપે છે.

મંગળ નેપચ્યુન-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.-

આ યોગ હદપારપણું, વૈભવ ને જાડયતા, અને પાણીની, પ્રવાહીની કે
ઝેરની ધાતવો ભય બતલાવે છે. આ યોગ પોતાની મહત્તા અને પોતાની
કીર્તિનું વલણ દર્શાવે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને દરેક જાતના ઝનુનમાં અભિમાની
બનાવે છે; તથા જે કમ્પનીમાં ભાગ થવાનો હોય છે તેમાં જોડાવે છે.
ઠાઠ પણ રીતે મગજનું ને લાગણીઓનું સમતોલપણું ન બોવાય તે ખાસ
સંભાળવું, ને દરેક જાતનું અતિશયપણું ત્યાગ કરવું. જીંદગીના ઠાઠ પણ

સમયે આ મનુષ્યને હલકા લોકો સાથેના તકરારી પ્રસંગ આવી પડે છે; કે જેમાં પોતે ખીજાઓથી કાન બંધેરાએલ હોય છે. ખનતા સુધી સધળા ઝેરી દવાઓનો ત્યાગ કરવો, અને લાગણીઓના અનુભવમાં ઉતરવું નહીં. આ યોગ વૈભવ, વિષય વાસનાને જાત આનંદનું અયોગ્ય વલણ બતલાવે છે; તથા પ્રતિજ્ઞા (સ્ત્રી કે પુરુષ) દ્વારા ભય, નિંદા અને અપકીર્તિ બતલાવે છે. જળધાત અને પ્રવાહી પદાર્થ કે ઝેરી ચીજની ધાત અને સાંસર્ગિક રોગોનો ભય બતલાવે છે. આ મનુષ્ય યોગ ખ્યાનમાં ગોથાં માર્યા કરે છે; તેને દૈવીબ્રમ થાય છે, તથા તેને મૂર્ખ વિચારો અને ટેવો હોય છે, કે જેમાંથી તર્કશુદ્ધિ પણ છોડવી શકતી નથી; જે મંગળ સ્વગૃહી કે ઉચ્ચનો હોય છે તો ઉપરનો કંઈ પણ ભય થતો નથી. આ અહોના સં-યોગમાં ધણાંજ મોટાં સાહસમાં ઉતરવાની અગાધ શક્તિ તથા યુક્તિ આપે છે. આ મનુષ્ય પોતાની જાતિ મહત્તા ને બહુજ માને છે. આ યોગ એકંદરે સારો છે, ને તે ખીજાઓના મતને તથા હકને માટે પણ બહુજ સારો છે. આ મનુષ્યે યાદ રાખવું કે તે બહુ આગળ પોતાના મહાન વિચારોમાં ઉતરી જતો નથી; તેને ધર્મ ક્રિયાઓમાં લાગ લેવાથી હાનિ વા ઊપાધિ થાય છે.

ગુરુ દ્રષ્ટિ.-

“ Aspects to Jupiter. ”

ગુરુ શનિ-સંયોગ શુકે બ દ્રષ્ટિ.-

આ યોગ વારસાથી અને જો સમ્પ્રેશ હોય છે તો લગ્નથી ધન ને મીલકત આપે છે; ને જો બીજો હોય છે તો ધંધામાં વિજય ને લાભ, નવમે હોય છે તો એક મહાન સાધુવૃત્તિ, ને દશમે હોય છે તો માન આપર આપે છે. આ યોગો ધણું કરીને ધન સંચય કરાવે છે; અને તેમાં જન્મેલ મનુષ્યને સાવધાન તથા મોટી ઓફીસોવાળો બનાવે છે. આ યોગ વારસાનો લાભ તથા દ્રવ્ય, મીલકત, ધંધા, પિતા, ઉપરી, વ્યવહાર સ્થિતિ તથા વિજયી જીંદગી માટે સારો છે. આ યોગ નાણાં શાસ્ત્ર સંબંધી સારું જ્ઞાન આપે છે; ને તે ધનવિનિમય, સ્ટોકસ, શેર્સ અને સરાફી અથવા જાહેર જગો દ્વારા ધન લાભ આપે છે; તેમાં પણ સંયોગ ના કરતાં ત્રિકાણુ વધારે સારો છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને મનુષ્યને ગમે તેવા પણ કટોકટ સમયમાં પણ મદદ કરે છે. આ યોગ ધનની સ્થિતિ સુધારે છે; ને તે સંબંધી અનેક આવી પડતી આફતોને દૂર કરે છે. આ મનુષ્યમાં અંદર નું ખાસ ધાર્મિક વલણ તથા ઉપરીને માટે ખાસ માન હોય છે. આ મનુષ્ય કદાપિ પણ ધન સંકટ વેઠતો નથી, ને જેમ તેની જીંદગી વધે છે તેમ સુખ વધતું જાય છે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ યોગ ખાસ કરીને બન્ને ગ્રહોની ચાર રાશિઓ અને આશ્રિત સ્થાનને ભગતી બાબતોના ધંધા કે કાર્યો દ્વારા ધન લાભ અને મીલકતનો લાભ દર્શાવે છે. આ મનુષ્ય લોકોમાં માન આપર તથા સાક્ષ અભિપ્રાયને ઇચ્છે છે; અને ઉપરી, ધરડાં, અને આશુબાળુના મનુષ્યો સાથે સારી રીતે રહેવાને ઇચ્છે છે; ને તે સ્વતંત્ર, સ્વકલ્પના શક્તિવાળો હોવા છતાં રીત રીવાજ ને રૂઢિચોથી બિન મતવાળો હોય છે, ને

ધાર્મિક અને ખટપટી કાર્યોમાં ચઢતી મેળવે છે; તથા તે ધણીજ લોભી હોય છે. આ યોગ ઉપાધિમાં દહતા ને તેમાંથી છૂટી જવાની ચાલકી આપે છે, તથા દૂરની મુસાફરીથી અને પરદેશી કે પરદેશમાં મિત્રોથી લાભ દર્શાવે છે; અને તે ધંધા ખાતર પરદેશ વેઠે છે, અથવા પરદેશ સાથે બંધવાર ચલાવે છે. તે મિત્રો સાથે કે મિત્રો માટે ખારમા ધરને લગતી બાબતો માટે મુસાફરી કરે છે. આ યોગ મનુષ્યને ધણીજ આખર આપી દુનિયામાં ચઢાવે છે, અને માન, ચઢતી ને સુખસંપત્તિ આપે છે. આ યોગ સ્વાર્થને બહુજ દર્શાવે છે; ને પિતા દ્વારા ધન લાભ કે પોતા દ્વારા પિતાને લાભ ખતલાવે છે; અને બન્નેનો સંબંધ સંતોષકારક રખાવે છે; ને કર્મનીઓ, મંડળીઓ અને જોડણો દ્વારા ધનલાભ આપે છે. આ મનુષ્ય મોટી જાહેર જાહેરી ભોગવે છે, અથવા તદ્દન ગુમજ રહે છે, પણ બન્ને સ્થિતિમાં ન્યામ પૂર્વક વર્તન કરે છે. તેને ધર્માદા મદદ મળે છે. લખાણ, માનસિક શાન્તિ ને કળવણી વગેરે માટે તે સારો છે.

સંયોગ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને સ્વભાવને વધારે આનંદી ને આશાવંત કરે છે પણ જો આ મનુષ્ય હૃદયપારનો કંજુસ બને છે, તો આ યોગ તેને બહુજ લોભી અને જ્યાં ખરો સ્વાર્થ હોય છે ત્યાં બહુજ એકાગ્ર બનાવે છે. આ યોગ ધર્મનું વલણ આપે છે, ને જે જે માન્યતાઓ હોય છે, તેમાં ખરું દીક્ષ દર્શાવે છે; આ યોગ ધર્મની બાબતોમાં કવચિત્ તેની જાતેજ ઠગાઈ જવાનો પ્રસંગ લાવે છે.

ગુરુ શનિ-અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ કાયદાથી કે દુસ્તીઓથી ધન કે મીલકતની હાનિ ખતલાવે છે. આ મનુષ્ય વારંવાર સદા ને સાહસમાં ઉતરે છે ને તેથી બારે નુકશાની ભોગવે છે; ને તે ધંધામાં નિષ્ફળતા ખતલાવે છે. આ યોગ ધનની બાબતમાં, ધંધામાં વપરાયેલ ધનમાં, જાહેર કાર્યોમાં, પિતા ને ઉપરીના સંબંધમાં ઉપાધિ કે હાનિ સૂચવે છે. આ યોગ કવચિત્ અપ્રમાણિકતા આપે છે, ને તે ધર્મની બાબતમાં નાસ્તિક કે ઉદ્ધત કે બેપરવા કરે છે.

આ યોગ ખાસ કરીને આ મનુષ્યને જ્યારે લીવરની અવ્યવસ્થા કે શરદી થાય છે, તે સમયે ઉદાશીન બનાવે છે. આ યોગ ધનને માટે સારો નથી, ને વારંવાર નુકશાનીઓ દર્શાવે છે, તેથી તે બ્યાજખી છે કે સારી

સ્ત્રીકયુરીટી સિવાય તેણે કોઈના જમીન પણ થવું નહીં. આ યોગ જીંદગીના કોઈ પણ સમયે જુઠા અપવાદ હાવે છે, તેથી આ મનુષ્યે બહુજ સંભાળથી સીધા માર્ગે વર્તન કરવું; ને ધાર્મિક મનુષ્યોના પ્રસંગમાં આવશ્ય રહેવું. આ યોગ બન્ને ગ્રહની ચાર રાશિ સૂચક બાબતો દ્વારા કમનસીબ ને વિશ્વો હાવે છે, તથા ધનની અને કીર્તિની હાનિ કરી પડતીનો બચ બતલાવે છે; અને પિતા દ્વારા કે હરકોઈ બીજી રીતે પણ ધન હાનિ કે ઉપાધિ સૂચવે છે. આ યોગ કંપનીઓ, મંડળીઓ, મિત્રો અને ૧૧ માં ભાવ સૂચક વસ્તુઓ દ્વારા વ્યવહાર ઉપાધિ બતલાવે છે. આ મનુષ્ય ભાગ્યેજ જીના ધર્મને વળગી રહે છે; ને તેને અભ્યાસ, કળવણી, મુસાફરી ને સફરો, તથા પારમા ધરના ધંધા, શત્રુતા, પ્રતિપક્ષતા અને પ્રપંચ દ્વારા ઉપાધિઓ થાય છે. કવચિત્ આ યોગ કેંદ્રાનાનો બચ બતલાવે છે; ને ધર્માદાની મદદ મેળવે છે, અથવા ધર્માદા ખાતાઓમાં નોકર બનાવે છે. આ મનુષ્ય અપ્રમાણિકતાનો ભોગ બને છે, ને તે પોતે પણ પૈસાની બાબતમાં સરળ માર્ગે જનાર હોતો નથી.

ગુરુ હર્શલ-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગમાં જો ગુરુ બીજાનો કે આઠમાનો માલીક હોય છે તો તે વારસાથી લાભ મેળવે છે, ને તે ધંધામાં ને ધર્મનાં કાર્યોમાં વિજય બતલાવે છે. આ યોગ લગભગ ગુરુ શનિના જોવોજ છે; ને તે કુદરતની ઉચ્ચતર બાજુ દ્વારા લાભ દર્શાવે છે; તે ધર્મ, તત્વજ્ઞાન, ઉચ્ચશાસ્ત્ર, ગુપ્ત વિદ્યા ને હર્શલના ધંધા* દ્વારા લાભ આપે છે, ને તે પૈસાની બાબતમાં સારો છે.

આ યોગ બન્ને ગ્રહ સૂચક વસ્તુઓ દ્વારા ધન લાભ બતલાવે છે, અને ધર્મનું વલણ, ગુપ્તતા, કવિતા, કંપના શક્તિ ને દૈવી પ્રકારનું વલણ આપે છે; ગ્રહાશ્રિત સ્થાન ને રાશિ સૂચક વસ્તુ દ્વારા ધન લાભ અને જીંદગીમાં વિજય બતલાવે છે; જો હર્શલ કેન્દ્રમાં હોય છે, તો તે હર્શલના ધંધા પેઢી એકાદના અભ્યાસ દ્વારા વિજય બતલાવે છે. આ યોગ દ્રવ્ય, વારસો ને સામાન્ય સંસારી વિજય, અને નવમા ધરના ધંધા જોવા કે, ધર્મ, દેવાલય, કાચદો, તત્વજ્ઞાન, ગુપ્ત વિષયો તથા પરદેશી બાબતો માટે સારો છે. આ યોગ વિચારોમાં આગળ વધનાર અને સ્વ-

કલ્પના કરનાર, તથા ગુપ્ત શાસ્ત્રના વલણ વાળા માટે સારો છે; ને તે વારસાથી કે વીલથી અચાનક અકલિપત લાભદાતા છે. આ મનુષ્ય કંઈક નવીન કે વિચિત્ર શોધ કરે છે, કે જ્યાં તે પોતે લાભશાળી બને છે. તે ગમે તેમ કરીને પણ અચાનક અણુધાર્યો લાભ, ને દરેક બાબતમાં ઝડપ બતાવે છે. સંયોગમાં ખાસ કરીને ગુપ્ત બુદ્ધિબળ આપે છે, ને તેને પ્રકાશિત કરે છે. આ યોગ માનાર ને કારીગરને માટે સારો છે, ને કુદરતનું ઉચ્ચજ્ઞાન બતાવે છે. જ્ઞાનીઓને તેમજ ધાર્મિક પુરોહિતે આ યોગ સારી મદદ કરે છે.

ગુરુ હર્શલ-અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ દ્રષ્ટિ કલ્યાણી નુકશાન ને મીઠકત કે વારસાથી ઉપાધિ બતાવે છે, અને આ મનુષ્ય ધણું ખર્ચ ખોષ ખેસે છે. આ યોગ ધંધા તેમજ વિજય માટે સારો નથી ને તે ભય ને ભારે નુકશાન બતાવે છે. ધર્મગુરુઓ ધણું કરીને ક્રિયા કરનાર બને છે, ને લોકોની અવકૃપા મેળવે છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ ઉપલી શુભ દ્રષ્ટિને લગતી બાબતો દ્વારા ત્રાસ, હાનિ ને ઉપાધિ બતાવે છે; અને તેમાં જન્મેજ્ઞ મનુષ્યને નિરૂત્સાહી બનાવે છે. આ યોગ આખી જીંદગીભર અચાનક અને અણુધાર્યાં નુકશાનો આપે છે, અને કલ્યાણ અને નુકશાન કરે તેવી તકરારો દ્વારા ભય ને હાનિ બતાવે છે. આ મનુષ્યે જેમ બને તેમ અજાણ્યાનો સંસર્ગ ત્યાગ કરવો; અને કમ્પનીઓ, મંડળીઓ ને જોડાણોના કામકાજોથી દૂર રહેવું. આ યોગ કવચિત્ અભિપ્રાયને એકાએક ફેરવી નાંખે છે; જેમ બને તેમ તેણે બીન જરૂરી મુસાફરીઓનો ત્યાગ કરવો. ને અકસ્માતથી સંભાળી ચાલવું.

ગુરુ નેપચ્યુન-સંયોગ કે શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ લાગણીઓ અને વૃત્તિઓને સુધારે છે, ને તેમને સતેજ કરે છે, તથા ભક્તિ, ધર્મ ને આસ્તિક વલણ આપે છે. આ યોગ દ્રવ્યની બાબતો માટે સારો છે, ને તે સ્વપ્ન, શુદ્ધ સંકલ્પ ને ગુપ્ત અનુભવો દર્શાવે છે; ને કલ્પના શક્તિ ને સંગીત કે ચિત્રકળા વિગેરેમાં સુંદરતાનો શોખ બતાવે છે; ને કાંઈ પણ ઉપલી એક બાબતમાં ધણીજ સારી બુદ્ધિ આપે છે. આ યોગ પ્રેમી વૃત્તિ, માન, આખર, શુદ્ધ ક્રિય, ગૃહસ્થાઈનાં વલણ

ઉદારતા ને દયાળુતા આપે છે. આ યોગ ભક્તિની અને ધર્મની આજીવન વધારીને તેને અધ્યાત્મિક ને અર્ધદૈવિક ને અસાધારણ બાબતો માં લેઈ જાય છે; ને શરીરમાં આકાશગમન વિગેરે વિચિત્રતા બતાવે છે. આ યોગ મુસાફરી, હુન્નર, કવિતા ને કસરત માટે સારો છે; તથા ખીજા મહો જો મદદ કરે છે તો તે ધર્મ, કવિતા, સંગીત, હુન્નર ને નાટકશાળા તરફના જ્ઞાનની ગ્રીષ્મી બુદ્ધિ આપે છે. સમજના તરફ પ્રેમની ઇચ્છા ને દયાની ઉશ્કેરણી ભરી લાગણીઓને પહોંચી વળવા માટે આ મનુષ્યે પોતાની વિદ્વત્તા ને સામાન્ય બુદ્ધિને કળવવી. આ યોગવાળાએ અતિશયોક્તિ ને નિયમિતતા સાચવવી ખાસ જરૂરનું છે; તો પણ આ યોગ વિચારની દીર્ઘતા તથા ઝનુન આપે છે, ને જો યોગ્ય નિયમિતતા જળવવામાં આવે છે, તો આ મનુષ્ય લોકોને ધણોજ ઉપયોગી થઈ પડે છે. તેણે યાદ રાખવું કે પોતાના વિચારો કરતાં પણ ખીજના વિચારો સારા હોય છે; તે ખીજાઓ ઉપર અયોગ્ય સત્તા ભોગવવા લક્ષ્યાતોજ નથી.

શુભ દ્રષ્ટિમાં ખાસ કરીને તે ધન ને ધર્મ બન્ને માટે સારો ગણાય છે; ને જો તેનો લાભ લેઈ શકાય છે તોજ લાભકારી ધાર્મિક ને સંસારી બાબતો આ મનુષ્ય તરફ આવીને પડે છે, કે જોનો લાભ તેણે લેઈ લેવો જોઈએ. આ યોગ હૃદયપારની ઉદારતા આપે છે, પણ તેનો ઉપયોગ વૃત્તિઓની ઇચ્છામાં કે વ્યભિચારી વલણમાં ન થાય તે ખાસ જોવું. તે સીધા કે આડે માર્ગે દ્રવ્યનો લાભ મેળવતા છે. આ મનુષ્યે સાદાઈ ને કંજુસાઈનો અનુભવ કરવો ઉચિત છે.

ગુરુ નેપચ્યુન-અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ દ્રષ્ટિ ધર્મના અયોગ્ય સિદ્ધાંતો, લાગણીઓની ભ્રમણતા ને ઉશ્કેરણી આપે છે; તથા જલદાત, અપ્રમાણિકતાથી ભય, હૃદયપાર ઉદારતા ને માંદગી પણ બતાવે છે.

આ યોગ શુભ દ્રષ્ટિમાં બતાવેલી બાબતો ને મહાશ્રિત સ્થાન દ્વારા વિદ્ય અને ખાસ ઉપાધિ બતાવે છે; આ યોગ તદ્દન નબળો હોઈ નહીં, ને તેણે બહેમ, જાતિમાન ને અભિમાનને ધાર્મિક વૃત્તિમાં ફેરવી લેવાં જોઈએ, અને તેને બદલે નીતિ, દયા ને માનની લાગણી થવી જોઈએ. તે જીંદગીમાં

ધણા અદ્ભૂત અનુભવો લાવેછે, કે જે શુદ્ધાત્માને અસર કરેછે; ને જો આ મનુષ્ય સ્વપ્નો યાદ રાખી શકે છે, તો તેમાંથી તેને ધણોજ લાભ થાય છે; પણ તેણે હૃદયપારના ઝનુનથી દોરવાઈ ન જતાં, સદ્ગુણને ખેડવા પ્રયત્ન કરવો. વાણીમાં ચોકસાઈ ને લેણદેણમાં ચાત્રાકી રાખવી જરૂરનું છે; કારણકે તેને તેવી બાબતોમાં ખેદરકાર થવાનો સંભવ હોય છે.

શનિ દ્રષ્ટિ.—

“ Aspects to Saturn. ”

શનિ હર્શલ-શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ ખાસ કંઈ પણ ફળને સૂચવતો નથી; પણ કેન્દ્ર, ને પ્રતિ-યોગ દૂરશ્રવણ શક્તિ ને શુદ્ધ સંકલ્પ બળને આપે છે; ને તે હર્શલના ધંધા દ્વારા વિજય સૂચવે છે; ને હરકોઈ દ્રષ્ટિ મનોબળ, ગંભીરતા, અધ્યાત્મજ્ઞાન તથા દૈવી ગુઢ વિષયોનું વલણ દર્શાવે છે. આ યોગ ગંભીરતા ને ગોઠવણ કરવાની શક્તિ, અસ્થિરતા ને અદૃઢતા આપે છે; ને આ મનુષ્ય એવી યોજના ધણે વખતે ધડી કાઢે છે કે જેને અમલમાં મુકવાને આખી જીંદગી ગુમાવે છે. આ યોગ હરકોઈ બાબતમાં નિયમનો અનુક્રમ તથા અંકુશને આપે છે; ને તે ધાર્મિક ને અધ્યાત્મિક વલણ દર્શાવે છે; ને તે બાબતમાં વિજય બતલાવે છે. ધણું કરીને મધ્યાવસ્થા પછીથી તે જીવન શક્તિને વધારી દીર્ઘાયુષ્ય કરે છે. જે તે બે પૈકી કોઈ પણ રવિ ચંદ્ર કે લગ્ન સાથે સારી દ્રષ્ટિ કર્તા હોય છે તો તે ધણેજ સારો ગણાય છે, ને જે તે ગ્રહો બળવાન હોય છે તો તે ધંધામાં ને સંસારી કાર્યોમાં વિજય બતલાવે છે. આ યોગ દૂરશ્રવણ શક્તિ, અધ્યાત્મિક જ્ઞાન ને દૂરદર્શન વિગેરે આપે છે; પણ જેમ જેમ વિચારો ને સંકલ્પો શુદ્ધ થતા જાય છે, તેમ તેમ આ મનુષ્ય ધાર્મિક જ્ઞાન તરફ વધે છે. આ મનુષ્યે ધ્યાન સમાધિ શીખવી, જેથી ફાયદો છે; ને સંસારી બંધન કરનાર સ્થિતિમાંથી મનને વિરક્ત રાખવું કે જેથી ઉચ્ચતર સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે.

શનિ હર્શલ-સંયોગ કે અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ જે ૧—૨—૭—૧૦ મે હોતો નથી તો બહુ ઉપયોગી ગણાતો નથી. પહેલે હોય છે તો મનને લુચ્ચું, ખંડું, ઝેરીલું ને દુર્ગુણી બનાવે છે; બીજે હોય છે તો ધનની હાનિ ને હમેશની ગરીબાઈ; ૩-૬ મે હોય છે તો જ્યોતિષનો અને ગુઢ વિષયનો શોખ તથા ભાંડું દ્વારા હાનિ; ૪ થે તુલા, મકર કે કુંભ રાશિ સિવાયનો હોય છે તો જીંદગીના અંતમાં ત્રાસ, ને તે રાશિઓમાં હોય છે તો ગરીબાઈ ને દુઃખી હાલત

અંતે ખતલાવે છે; પાંચમે હોય છે તો છોકરાંનું મરણ; છઠે હોય છે તો ભારે અને લાંબી માંદગી ને અપ્રમાણિક નોકરો; ૭ મે હોય છે તો કળ્યા, નુકશાન, દેવાળું અને ધણુંજ કમનશીખવંત લગ્ન; ૮ મે હોય છે તો લગ્નથી ધન હાનિ; દશમે હોય છે તો તે ભારે અપકીર્તિ ને ધણે ભાગે પડતી; ૧૧ મે હોય છે તો મિત્રો દ્વારા હાનિ; ૧૨ મે હોય છે તો ચોરી, ગુપ્ત શત્રુનો સમૂહ, અદેખાધ ને ઝેર ખતલાવે છે.

અહાશ્રિત સ્થાન સૂચક વસ્તુ દ્વારા હાનિ કે ત્રાસ ને અહોની રાશિ કે સ્થાન સૂચક શરીરના અવયવો ઉપર પીડા કે નબળાઈ ખતલાવે છે. અશુભ દ્રષ્ટિમાં આ અહો ખાસ તખીયતને અસર કરે છે. આ યોગ ધણીજ લાંબી માંદગી, કે જે ગંભીર ને ખોળાં દરદોના સંયોગવાળા અને વારંવાર નહી મટી શકે તેવી આપે છે; શુભ દ્રષ્ટિ સૂચક ખાખતો દ્વારા ત્રાસ, હાનિ ને દુરુપયોગ ખતલાવે છે. આ યોગ આળસ, બેપરવા ને તામશી ગુણોને આપે છે; કે જે મગજ ઉપર ને સદાચાર ઉપર અસર કરે છે; ને જો કેન્દ્રમાં હોય છે તો અનુભવમાં નડે છે.

આ અશુભ દ્રષ્ટિ ખાસ કરીને મગજ શક્તિ ઉપર અસર કરે છે. આ યોગ અસાધારણ અને અદ્ભુત પ્રકારનું મનનું વલણ આપે છે, કે જે વિચિત્ર તરેહનું તથા નાસ્તિક અભિપ્રાયવાળું હોય છે. તે જીંદગીના કાષ્ઠક સમયે પ્રથમ કરેલા તમામ વિચારોને ઉંધા વાળા દે છે; કે જે પોતાની જીંદગીનો એક મહત્વનો અનુભવ ગણાય છે; ને તે સારા કે નરસા માટે છે તેનો આધાર પોતાની શક્તિના ઉપયોગ પ્રમાણે થાય છે, કે જે પોતે અસાર સુધી કેળવી હોય છે.

સંયોગ ખાસ કરીને વિચારશ્રેણી ઉપર અસર કરે છે, અને તે મગજ શક્તિને સુધારે છે. ને દૈવી કે ગુપ્ત જીંદગી તરેહનું વલણ આપે છે, કે જે ગુપ્તજ રહેવાનો સંભવ છે. આ યોગ અસાધારણ અભ્યાસ ને ધધા તરફ ખાસ દોરવે છે, ને તે જ્ઞાન સંચય કરવાનું દર્શાવે છે; ને તેમાં ખાસ જીવને પરાવી વ્યવસ્થાથી વર્તાવે છે. તે કાર્યમાં ગંભીરતા આપે છે.

શનિ ને પચ્ચુન-શુભ દ્રષ્ટિ.-

આ અહોની દ્રષ્ટિ માટે ધણુંજ થોડું માલુમ પડેલ છે. શુભ દ્રષ્ટિ દ્રવ્ય ને સંસારી સ્થિતિ માટે સારો છે, ને તે અધ્યાત્મિક અનુભવો, અંતર્દાન, ગંભીરતા, જાતકાણુ વિગેરે આપે છે, તથા

ઓળખાણની શુભ લાગણી તથા શત્રુનો નાશ કરે છે. આ યોગ ખ્યાન, સમજશક્તિ અને વિચારોની ગંભીરતા તથા શુદ્ધતાને આપે છે; ને તે યોગજ્ઞાની કે અસાધારણ ધંધાવાલાઓને લાભદાયક છે. પાણીના ધંધાથી લાભ અને ચાલાકી, ને યોગજ્ઞાનનો ખરેખર અનુભવ ખતલાવે છે. ગંભીર અથવા ધરડા માણસની કમ્પનીનો શોખ અને તે દ્વારા લાભ આ યોગ ખતલાવે છે, ને વાસનાઓને અંકુશમાં રાખે છે; તથા ગંભીર બનાવે છે. આ યોગ દ્રવ્ય, મીઠકત, ધનવિનિમય, શેર્સ અને વારસા માટે સારો ગણાય છે; ને ગમે તેટલાં વિદ્વો અને નાશીપાશી છતાં વિચિત્રતા ભરેલી ખત આપે છે. આ મનુષ્ય વિચિત્ર અને અસાધારણ ચીજોનો શોખિન ને બીજાઓએ કબુલ કરેલ હોય કે નહીં છતાં પોતાનેજ માર્ગે ચાલવામાં સંતોષ માનનાર હોય છે. તે સ્વભાવને કઠણ બનાવે છે, જોઈ તેણે દયાળુ વૃત્તિઓને વધારવા અને બીજા તરફ પ્રેમ રાખતાં શીખવું; તે સંગીતની ખાસ અસર અંતર પ્રકૃતિ ઉપર કરે છે.

શનિ નેપચ્યુન-સંયોગ.-

આ સંયોગ ધણોજ વિચિત્ર છે, અને તેની અસર વર્ણન કરવી ઘણું કઠણ છે, ને તે મગજશક્તિ ને ધાર્મિક પ્રકૃતિને જોડે છે; ને બેમાંથી એક વધે છે અથવા બીજું ઘટે છે. આ યોગ સ્વતંત્રતાને અટકાવે છે, કે જે શત્રુઓથી કે હરકોઈ નિરંકુશિત સ્થિતિથી હોય છે; ને તે પોતાને ગંભીર વિચારોમાં મુકી દે છે.

શનિ નેપચ્યુન-અશુભ દ્રષ્ટિ.-

આ યોગ ધન ને મીઠકતની હાનિ, ટીકા, અપકીર્તિ અને શંકા ભરેલ શોખ આપે છે; તથા જીંદગીના કોઈ પણ સમયે કોઈ વિખ્યાત સ્થિતિમાં મુકે છે. આ મનુષ્યે હમેશાં સ્વાર્થ ભરેલી ખંદાઇથી સાવધ રહેવું કે જે પોતાને ઉધાજ નાંખે છે; અને તેણે યોગાભ્યાસ કરવોજ નહીં. આ યોગ કંઈકે ઉદાસી વસણ ખતલાવે છે. આ અશુભ દ્રષ્ટિ શુભ દ્રષ્ટિમાં દર્શાવેલ બાબતો દ્વારા ભય, ત્રાસ ને હાનિ કરે છે; ને તે મહાશ્વિત રાશિ કે સ્થાન સૂચક બાબતો દ્વારા નડે છે; ને તે કળ્યા, અવકૃપા ને અપકીર્તિનો ભય ખતલાવે છે.

હર્શલ દ્રષ્ટિ.—

“ Aspects to Uranus. ”

હર્શલ નેપચ્યુન-સંયોગ.—

આ ગ્રહોની દ્રષ્ટિનું જ્ઞાન ધણુંજ થોડુંજ શાસ્ત્રકારોને માલુમ પડ્યું છે; છતાં પણ તે અધ્યાત્મિક, દૈવી ને ગુહ આખતોને આકર્ષે છે, ને જો બે પૈકી એક પણ ૩—૬ મે હોય છે તો દૈવી કે ગુહ અનુભવ સૂચવે છે; અથવા કેટલીક વખત આવી આખતોમાં શોધ કરનાર મનુષ્યનો સંસર્ગ પણ કરાવે છે.

હર્શલ નેપચ્યુન-શુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ આશ્રિત સ્થાન કે રાશિ સૂચક વસ્તુઓ અને ગુહ, દૈવી ને અસાધારણ વિષયો ને ધંધા દ્વારા લાભ ને તે તરફનું વલણ ખતલાવે છે; અને તેવા ધંધાવાળાઓનું ઓળખાણ કરાવે છે.

હર્શલ નેપચ્યુન-અશુભ દ્રષ્ટિ.—

આ યોગ અશુભ દ્રષ્ટિમાં દર્શાવેલી ખીના દ્વારા ત્રાસ, હાનિ ને ઉપાધિ સૂચવે છે; જો તે દ્રષ્ટિ નવમા કે ત્રીજા ઘરમાંથી હોયછે તો અંતર્જ્ઞાન વધારે છે, અને અનેક પ્રકારના યોગ જ્ઞાનની ખીલવણી આપે છે. આ યોગ વિચારની ગંભીરતા ને ધાર્મિક વલણને વધારે છે; ને મનની શક્તિ તથા બુદ્ધિબળને આપે છે.

આ યોગ ખાસ કરીને વિચારોમાં અને સ્વભાવમાં એકાંએક ફેરફાર ખતલાવે છે; અને જીંદગીમાં અનેક તેવા પ્રસંગો લાવે છે, કે ધર્મ ને વ્યવહાર લાભ પૈકી એકને પસંદ કરવાની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરાવેછે.

આ શુભ દ્રષ્ટિ પ્રકૃતિના અંતર સ્વભાવને અસર કરે છે. આ યોગ એકંદરે સારો છે, પણ ખુબ ભાગ્યશાળી બનાવે તેવો નથી. આ ગ્રહોનો સંયોગ સૈકામાં ફક્ત એકજ વખત થાય છે. આ યોગનું ફળ શુભ યોગ જેવુંજ છે. આ સંયોગ ખાસ કરીને કંઈ પણ ફળને આપતા નથી; પણ જો સ્થાન વડે બળવાન હોય છે તોજ કંઈક ફળ આપે છે.

नं०	रवि	चंद्र	मंगल	शुभ	गुरु	शुक्र	शनि	राहु	केतु	अह
१	हसि	उक्षौ	आर	स	धन्य	आरुक्छन	काल्य	तम	शिष्वा	नाम
२	मेघ	वृषल	भकर	कन्या	कर्क	मीन	पुसा	मिथुन	धन	उच्यराशि
३	पुसा	वृश्चिक	कर्क	मीन	भकर	कन्या	मेघ	धन	मिथुन	नीयराशि
४	सिंह	वृषल	मेघ	कन्या	धन	पुसा	कर्क	कर्क	सिंह	स्वराशि
५	क्षत्रिय	वैश्य	क्षत्रिय	वैश्य	ब्राह्मण्य	ब्राह्मण्य	शेद्र	अतिनीय	संकर	जति
६	पूर्व	वायव्य	दक्षिण्य	उत्तर	दशान	अग्नि	पश्चिम	नैऋत्य	सर्वादिशा	दिशा
७	श्रीढ	सुग्ध	तरेण्य	कुमार	ब्रह्मान	अतिशय	वृद्ध	अतिवृद्ध	अतिरोगी	वय
८	राण्य	सामंत	सेनापति	युद्धराज	भंत्री	शुभभंत्री	हून	सेवक	परिवारक	राज्यादि
९	आत्मा	भन	सत्य	वाणी	ज्ञानसुभ	काम	दुःख	भूति	स्थिति	कावप्रदेष
१०	ताम्र	श्वेत	वास	सीसा	पीला	यित्र	काश	धुंढ	चित्र	रंज

११	पिता	माता	अग्नि	अग्नि	आमा	पुत्र	स्त्री	हस्त	शत्रु	ज्य	कारक
१२	अग्नि	वरेण्य	अग्नि	अग्नि	विष्णु	ईंद्र	उद्राणी	ब्रह्मा	वायु	आकाश	देवता
१३	पाप	क्षीणपाप	पाप	पृथ्वी	मित्र	शुभ	शुभ	पाप	पाप	पाप	इण
१४	पृथ्वी	स्त्री	पृथ्वी	पृथ्वी	नपुंसक	पृथ्वी	स्त्री	नपुंसक	०	०	स्त्रीपृथ्वी
१५	सत्त्व	सत्त्व	तम	तम	रश्मि	सत्त्व	रश्मि	तम	अतितम	क्रियिततम	गुरु
१६	धातु	भूत	ज्व	ज्व	धातु	ज्व	ज्व	भूत	भूत	भूत	धातु
१७	स्नायु	रक्त	मांस	मांस	त्वचा	मेद	देतस्	मज्ज	भूत	रस	शरीरधातु
१८	देव	जल	अग्नि	अग्नि	क्रीडा	बांसार	शयन	विकरुडा	मद्य (विद्या)	स्वयंपाद	स्थान
१९	दिवस	रात्री	मध्यदिवस	मध्यदिवस	सायान्ह	दिनार्ध	पूर्वार्ध	मध्यरात्री	संध्या	प्रातः	काण्ठगण
२०	तिथ्यास	पारास	कङ्क	कङ्क	मित्र	भक्तिर	आभर	पुरो	तीर्था	वीरस	रस
२१	वैद्यक	न्योतिष	शस्त्र	शस्त्र	शिरप	व्याकरण	संगीत	यवनभन	गाडी	ग्रहभन	विद्या

ક્ર.સં.	મે.પ.	વ.પ.ભ.	મિથુન.	કર્ક.	સિંહ.	કન્યા.	તુલા.	વૃશ્ચિક.	ધન.	મકર.	કુંભ.	મીન.	રાશિ.
૧	દેહ	ધન	સહજ	સુહૃદ	સુત	ત્રિપુ	ળયા	મૃત્યુ	ધર્મ	કર્મ	લાભ	વ્યય	ભાવ
૨	શિર	મુખ	બાહુ	હૃદય	ગિદર	કટિ	અસ્તિ	ગુહ્ય	ગિર	ભતુ	જંધા	ચરણુ	અવયવ
૩	કુર	સૌમ્ય	કુર	સૌમ્ય	કુર	સૌમ્ય	કુર	સૌમ્ય	કુર	સૌમ્ય	કુર	સૌમ્ય	સ્વભાવ
૪	પુરુષ	સ્ત્રી	પુરુષ	સ્ત્રી	પુરુષ	સ્ત્રી	પુરુષ	સ્ત્રી	પુરુષ	સ્ત્રી	પુરુષ	સ્ત્રી	ભતિ
૫	વિષમ	સમ	વિષમ	સમ	વિષમ	સમ	વિષમ	સમ	વિષમ	સમ	વિષમ	સમ	ધર્મ
૬	ચર	સ્થિર	દ્વિસ્વભાવ	ચર	સ્થિર	દ્વિસ્વભાવ	ચર	સ્થિર	દ્વિસ્વભાવ	ચર	સ્થિર	દ્વિસ્વભાવ	અવસ્થા
૭	પૂર્વ	દક્ષિણ	પશ્ચિમ	ગિતર	પૂર્વ	દક્ષિણ	પશ્ચિમ	ગિતર	પૂર્વ	દક્ષિણ	પશ્ચિમ	ગિતર	દિશા
૮	મંગળ	શુક	બુધ	ચંદ્ર	રવિ	બુધ	શુક	મંગળ	ગુર	શનિ	શનિ	ગુર	સ્વામિ
૯	ધાતુ	ભ્રમ	જીવ	ધાતુ	ભ્રમ	જીવ	ધાતુ	ભ્રમ	જીવ	ધાતુ	ભ્રમ	જીવ	કારક
૧૦	શિર	જમણું	જમણો	જમણું	જમણો	જમણું	જમણો	જમણું	જમણો	જમણું	જમણો	જમણું	પૂર્વ ભાગ
૧૧	કર્ક	જમણો	કાન	નાક	ગાંઠ	ગાંઠ	નાભિ	ગાંઠ	ગાંઠ	જાંઠ	જાંઠ	જાંઠ	મધ્યભાગ

પરિશિષ્ટ: “ક.”

Appendix “C”

ધ'ત્રેણ તારીખ ઉપરથી હિન્દુ તિથિ કાઢવાની રીત.

સુ.	વિ.
૧	૧
૨	૧૧
૩	૨૨
૪	૩
૫	૧૪
૬	૨૫
૭	૬
૮	૧૭
૯	૨૮
૧૦	૯
૧૧	૨૦
૧૨	૧
૧૩	૧૨
૧૪	૨૩
૧૫	૪
૧૬	૧૫
૧૭	૨૬
૧૮	૭
૧૯	૧૮

શાલીવાહન શક મધ્યે ૭૮ ઝમેરી. ધ'ત્રેણ વષ કાઢવું. ધ. સ. માં (૧) મેળવી તેને (૧૯) ની ભાગ લેવો. જે શેષ રહે તે સુવર્ણાંક પાસેના કાષ્ટકમાં જોવું, તેના સા-
મો લખેલ વિશેષાંક તે વર્ષને માટે જાણવો. ધ'ત્રેણ તારી-
ખમાં વિશેષાંક મેળવવો અને માર્ચ મહિનાને પહેલો મ-
હિનો સમજી જે મહિનાનું ગણિત કરવું હોય તે જેટલા
મહિના ગયા હોય તેટલા ઉમેરવા; ને સરવાલો જો ૩૦
થી ૪૫ પર્યંત હોય તો (૩૦) બાદ કરી બાકી રહે તે
સુકલપક્ષની તિથિ જાણવી; અને જો ૧૫ થી ૩૦ પર્યંત
હોય તો (૧૫) બાદ કરી કૃત્તિકાપક્ષની તિથિ જાણવી.—

ઉદાહરણ:—

તા. ૨ જુલાઈ સને ૧૮૯૮.

ધ. સ. ૧૮૯૮+૧=૧૮૯૯

$\frac{૧૮૯૯}{૧૯} = \text{શેષાંક} = ૧૮$ વિશેષાંક ૭.

તા. ૨+૭+૫=૧૪ હિન્દુતિથિ.

આપાડવદ ૧૩ ઉપરાંત ૧૪

તિથિપરથી તારીખ કાઢવાની રીત.

શુકલપક્ષમાં ચાલુ તિથિમાં (૩૦) મેળવી રાખી ચૈત્રને
પ્રથમ માસ ગણી જે મહિનાની તારીખ કાઢવી હોય તે
મહિના સુધી ગણી. અને તે વર્ષના વિશેષાંકને સરવાળો
કરી, ઉપર આવેલમાંથી બાદ કરવાથી તારીખ આવે છે.
વદ પક્ષમાં ચાલુ તિથિમાં (૧૫) ઝમેરી અને ઉપર કહેલી
રીતી પ્રમાણે તારીખ કાઢવી—

ઉદાહરણ:—

આપાડ વદ ૧૦, શકે ૧૮૨૦

$૧૩ \times ૩૦ = ૪૩ - ૪ + ૯ = ૧૧$

$૪૩ - ૧૧ = ૩૨$ તેમાંથી (૩૦) દિવસ જીન મહિ-
નાના બાદ કરતાં જુલાઈની ૨ જી તારીખ આવી.

परिशिष्ट “ ड ”

Appendix “D”

नगर.	पक्षला.	रेखांतर.	रेखांशा.	अक्षांशा.
	अं. व्यं.	पक्ष		अं. ३
अजमेर	५ ५८	— ११	५ ७४	२३—२८
आथेनस	६—२२	— ५२०	५ २३—४४	३७—५८
अमदावाद	५—५	— ३२	५ ७२	२३—२
आआ	६—१०	+ २०	५ ७७	२७—१०
ईद्वार	५—१	०	५ ७५	२२—४१
जिज्जन	५—७०	०	५ ७५	२३—६
जिहपुर	५ ३०	— २०	५ ७३	२४—३७
कलकत्ता	४—४६	+ १२८	५ ८८/३०	२२—३६
कोन्स्टा-टीलनोपक्ष	१०—२८	— ४६७	५ २८/५४	४१—०
काशी	५—४०	+ ७२	५ ८३	२५—२०
ज्वाधियर	५—५४	+ २४	५ ७८	२६—१२
ज्नीनय	१५—४	— ७५७	५ ०	५१—२६
जगन्नाथ	४—१६	+ १०१	५ ८६	१६—४६
जयपुर	६—६	+ १	५ ७५	२६—५६
जोधपुर	५—५६	— ३२	५ ७२	२६—२०
दिल्ली	६—३२	+ १४	५ ७६	२८—३७
द्वारका	४—५५	— ७१	५ ६८	२२—१५
नाशिक	४—२२	— २०	५ ७३	२०—०
पुना	४—०	— १६	५ ७३	१८—२६
पडोहरा	४—५५	— २५	५ ७२	२२—१६
पामलकोट	३—२६	०	५ ७५	१६—१२
पूरय	४—४६	— २७	५ ७२	२१—४१
मद्रास	२—४७	+ ४५	५ ८०/१५	१३—४
मुम्बई	४—७	— २६	५ ७२/४६	१८—५४
राजकोट	४—५५	— ४८	५ ७०	२२—१६
सुरत	४—३६	... ३२	५ ७२	२१—१०

પક્ષભા ઉપરથી અક્ષાંશા:—

સાયન સૂર્ય જ્યારે મેષને થાય છે તે દિવસે મધ્યાહ્ન વખતે જે જે નગરમાં (૧૨) અંગુલના શંકુની જે જે છાયા પડે છે તેને પક્ષભા કહે છે; પક્ષભાને એક ઠેકાણે પાંચે ગુણી જુદી ચુકવી, ને ફરીથી પક્ષભાનો વર્ગ કરી તેનો દશમાંસ કાઢી, તેને પ્રથમ પાંચે ગુણેલા આંકમાંથી બાદ કરવાથી અક્ષાંશા આવે છે.

ઊદાહરણ:—

કપડવણ્ણની લલા ૫—૦

૫+૫=૨૫.

 $૫^૨=૨૫=\frac{૨૫}{૪} \quad ૨\frac{૧}{૪} \times \frac{૩૦}{૪}=૩૦$

$$૨૫-૨ \left\{ \begin{array}{l} ૨૨ \\ ૩૦ \end{array} \right. \text{ અક્ષાંશા:}$$

અક્ષાંશા ઉપરથી પક્ષભા:—

(૬૨૫) માંથી અક્ષાંશાને (૧૦) થી ગુણી તેટલા અંશે બાદ કરી તેનો વર્ગ મૂલ કરવો, જે વર્ગ મૂલ (૨૫) માંથી બાદ કરવાથી પક્ષભા આવશે.

ઊદાહરણ. કપડવણ્ણ.

અક્ષાંશા. ૨૨-૩૦ ને (૧૦) થી ગુણતાં ૨૨૫ આવ્યા, તેને ૬૨૫ માંથી બાદ કરતાં ૪૦૦ આવ્યા તેનો વર્ગ મૂલ (૨૦) થયો જેને (૨૫) માંથી બાદ કર્યા તો શેષ (૫) રહ્યા જે પક્ષભા થઇ.

રેખાન્તર ઉપરથી રેખાંશા.—

ઇષ્ટ નગર રેખાન્તર પક્ષને (૨૧૧) થી ભગી, મિનિટ કરી તેને ચારથી ભાગતાં જે આવે તે ગિજ્જનના રેખાંશા (૭૫) માં ઠાણકના ચિન્હ પ્રમાણે ન્યુનાધિક કરવાથી (એટલે ગિજ્જનથી ઇષ્ટનગર પશ્ચિમમાં હોય. તો ઋણ અને પૂર્વમાં હોય તો ધન કરવાથી) તે નગરના રેખાંશા આવે છે.

ઉદાહરણ:—

અમદાવાદ.

રેખાન્તરપદ. (—૩૨)

$\frac{૩૨}{૨૧} = ૧.૫$ લગભગ. $૧.૫ = ૩.૧$ રેખાંશ. $૭૫ - ૩.૧ = ૭૧.૯$ લગભગ આઝ્યા.

રેખાંશ ઉપરથી રેખાન્તર:—

મધ્યરેખાંશ ૭૫ માંથી ઈજ્ઞનગરના રેખાંશ બાદ કરતાં શેષને (૪) ગુણતાં જે આવે તે મિનિટ ગણવી. તેને (૨૧)થી ગુણવાથી ઈજ્ઞનગરની પદ આવે છે. નગર પૂર્વમાં હોય તો તે ધન ને તે પશ્ચિમમાં હોય તે ઋણ ગણવી—

परिशिष्ट "इ"

8

April, 1912.

[Raphael's

D	Neptune.		Herschel.		Saturn.		Jupiter.		Mars.	
M	Lat.	Dec.	Lat.	Dec.	Lat.	Dec.	Lat.	Dec.	Lat.	Dec.
	°	'	°	'	°	'	°	'	°	'
1	0s 33 21n 16	0s 33 20s 32	s 0 15 n 19	0n 48 21 s 51	1n 53 25n 19					
3	0 33 21 16	0 33 20 32	1 15 23	0 48 21 51	1 52 25 19					

D	D	Sidereal Time.	Long.	Dec.	Long.	Lat.	Dec.	Midnight.	Long.	Dec.
M	W	H. MS								
1	M	0 37.54	11 23 51	4n 31 6	0 53 1n 25	15 5	12 5 5 27 4s 23			
2	To	0 41.57	11 22 59	4 54 19	4 55 50	10 7 35	26 31 1 10 40			

Appendix, "E"

Ephemeris]					April, 1912:		9.	
D	Venus.		Mercury.		☾	Mutual Aspects.		
M	Lat.	Dec.	Lat.	Dec.	Node.			
1	1 S 21 6	S 38 3	N 4 13	N 57 22	16 2	☉ 1 ♀ ♀	H	
3	1 24 5	43 3	12 14	18 22	10 3	♀ * ♀		

D	☿	♂	♂	♂	♂	♂	♂	Lunar Aspects.
M	Long.	Long.	Long.	Long.	Long.	Long.	Long.	
1	20 ☿ 59 2	54 18	♂ 11 15	♂ 24 27	♂ 52 16	♂ 22 28	♂ 53	
2	20 ♀ 59 2	56 18	♂ 18 15	♂ 24 28	♂ 24 17	♂ 36 29	17	

પરિશિષ્ટ “ફ”

Appendix “F”

નક્ષત્રકાલનું મધ્યમ માન.

તા.	જાનેવારી.	ફેબ્રુવારી	માર્ચ.	એપ્રિલ.
૧	૧૮—૩૬...૪૬	૨૦—૪૨—૦	૨૨—૩૩—૩૨	૦—૩૫—૩૫
૨	૧૮—૪૩—૪૨	૨૦—૪૫—૩૬	૨૨—૩૭—૨૮	૦—૩૬—૧૧
૩	૧૮—૪૪—૧૬	૨૦—૪૬—૫૨	૨૨—૪૧—૩૫	૦—૪૩—૨૮
૪	૧૮—૫૧—૩૬	૨૦—૫૩—૪૬	૨૨—૪૫—૨૨	૦—૪૪—૨૫
૫	૧૮—૫૫—૩૩	૨૦—૫૭—૪૬	૨૨—૪૬—૨૮	૦—૫૧—૪૧
૬	૧૮—૫૬—૬	૨૧—૧—૪૨	૨૨—૫૩—૨૫	૦—૫૫—૩૮
૭	૧૬—૩—૬	૨૧—૫—૨૨	૨૨—૫૭—૨૧	૦—૫૬—૩૪
૮	૧૬—૭—૨૨	૨૧—૮—૩૪	૨૩—૧—૧૮	૧—૩—૩૧
૯	૧૬—૧૧—૧૬	૨૧—૧૩—૩૨	૨૩—૫—૧૪	૧—૭—૨૭
૧૦	૧૬—૧૫—૧૫	૨૧—૧૭—૨૬	૨૩—૬—૧૧	૧—૧૧—૨૪
૧૧	૧૬—૧૬—૧૨	૨૧—૨૧—૨૮	૨૩—૧૩—૭	૧—૧૫—૨૧
૧૨	૧૬—૨૩—૮	૨૧—૨૫—૧૬	૨૩—૧૭—૪	૧—૧૬—૧૭
૧૩	૧૬—૨૭—૫	૨૧—૨૬—૧૮	૨૩—૨૧—૧	૧—૨૩—૧૪
૧૪	૧૬—૩૧—	૨૧—૩૩—૧૫	૨૩—૨૪—૫૭	૧—૨૭—૧૦
૧૫	૧૬—૩૪—૫૮	૨૧—૩૭—૧૧	૨૩—૨૮—૩૪	૧—૨૭—૪૭
૧૬	૧૬—૩૮—૫૫	૨૧—૪૧—૮	૨૩—૩૩—૧૦	૧—૩૫—૩
૧૭	૧૬—૪૨—૫૧	૨૧—૪૫—૪	૨૩—૩૬—૪૭	૧—૩૬—૦
૧૮	૧૬—૪૮—૮	૨૧—૪૬—૧૨	૨૩—૪૦—૨૩	૧—૪૨—૫૬
૧૯	૧૬—૫૦—૪૪	૨૧—૫૨—૫૭	૨૩—૨૪—૪૦	૧—૪૬—૫૩
૨૦	૧૬—૫૪—૪૧	૨૧—૫૬—૫૪	૨૩—૪૮—૩૬	૧—૫૦—૫૦
૨૧	૧૬—૫૮—૩૭	૨૨—૨૦—૫૧	૨૩—૫૨—૩૩	૧—૫૪—૪૬
૨૨	૨૦—૨—૩૪	૨૨—૪—૪૭	૨૩—૫૬—૨૬	૧—૫૮—૪૩
૨૩	૨૦—૬—૧૧	૨૨—૮—૪૪	૦—૦—૨૬	૨—૨—૩૬
૨૪	૨૦—૧—૭	૨૨—૧૨—૪૦	૦—૪—૨૩	૨—૬—૩૬
૨૫	૨૦—૧૪—૨૪	૨૨—૧૬—૩૭	૦—૮—૮	૨—૧૦—૩૨
૨૬	૨૦—૧૮—૨૦	૨૨—૨૦—૩૩	૦—૧૨—૧૨	૨—૧૪—૨૬
૨૭	૨૦—૨૨—૧૭	૨૨—૨૪—૩૦	૦—૧૬—૧૨	૨—૧૮...૨૫
૨૮	૨૦—૨૬—૧૩	૨—૨૮—૨	૦—૨૦—૬	૨—૨૨—૨૨
૨૯	૨૦—૩૦—૧૦		૦—૨૪—૫	૨—૨૬—૧૬
૩૦	૨૦—૩૪—૬		૦—૨૮—૨	૨—૩૦—૧૫
૩૧	૨૦—૩૮—૩		૦—૩૧—૫૮	

નક્ષત્રકાલિનું મધ્યમ માન.

તા.	મે.	જુન.	જુલાઈ.	અગષ્ટ
૧	૨-૩૪-૧૨	૪-૩૬-૨૫	૬-૩૪-૨૨	૮-૩૬-૩૫
૨	૨-૩૮-૮	૪-૪૦-૨૧	૬-૩૮-૨૮	૮-૪૦-૫૧
૩	૨-૪૨-૫	૪-૪૪-૧૮	૬-૪૨-૩૫	૮-૪૪-૪૮
૪	૨-૪૬-૧	૪-૪૮-૧૪	૬-૪૬-૩૧	૮-૪૮-૨૪
૫	૨-૪૯-૫૮	૪-૫૨-૧૧	૬-૫૦-૨૮	૮-૫૨-૪૧
૬	૨-૫૩-૧૪	૪-૫૬-૮	૬-૫૪-૨૪	૮-૫૬-૩૮
૭	૨-૫૭-૫૧	૫-૦-૪	૬-૫૮-૨૧	૮-૦-૩૪
૮	૩-૧-૨૭	૫-૪-૧	૭-૨-૧૭	૮-૪-૩૧
૯	૩-૫-૪૧	૫-૭-૫૭	૭-૬-૧૪	૮-૮-૨૭
૧૦	૩-૯-૮૧	૫-૧૧-૫૭	૭-૧૦-૧૧	૮-૧૨-૨૪
૧૧	૩-૧૩-૩૭	૫-૧૫-૨૦	૭-૧૪-૭	૮-૧૬-૨૦
૧૨	૩-૧૭-૩૪	૫-૧૯-૨૭	૭-૧૮-૨૪	૮-૨૦-૧૭
૧૩	૩-૨૧-૩૦	૫-૨૩-૪૪	૭-૨૧-૪૦	૮-૨૪-૧૩
૧૪	૩-૨૫-૨૭	૫-૨૭-૪૦	૭-૨૫-૪૭	૮-૨૮-૧૦
૧૫	૩-૨૯-૨૩	૫-૩૧-૩૭	૭-૨૯-૫૩	૮-૩૨-૭
૧૬	૩-૩૩-૧૬	૫-૩૫-૩૩	૭-૩૩-૫૦	૮-૩૬-૩
૧૭	૩-૩૭-૧૬	૫-૩૯-૩૦	૭-૩૭-૨૬	૮-૪૦-૦
૧૮	૩-૪૧-૧૩	૫-૪૩-૨૬	૭-૪૧-૩	૮-૪૩-૫૬
૧૯	૩-૪૫-૧૦	૫-૪૭-૨૩	૭-૪૫-૪૦	૮-૪૭-૫૩
૨૦	૩-૪૯-૬	૫-૫૧-૧૮	૭-૪૯-૩૬	૮-૫૧-૫૩
૨૧	૩-૫૩-૩	૫-૫૫-૧૬	૭-૫૩-૩૩	૮-૫૫-૨૬
૨૨	૩-૫૭-૧૯	૫-૫૯-૧૩	૭-૫૭-૨૯	૮-૫૯-૪૨
૨૩	૪-૦-૫૬	૬-૩-૬	૮-૧-૨૬	૧૦-૩-૩૯
૨૪	૪-૪-૩૨	૬-૭-૬	૮-૫-૨૨	૧૦-૭-૩૬
૨૫	૪-૮-૪૯	૬-૧૧-૨	૮-૯-૧૯	૧૦-૧૧-૩૨
૨૬	૪-૧૨-૪૫	૬-૧૪-૫૯	૮-૧૩-૧૫	૧૦-૧૫-૨૯
૨૭	૪-૧૬-૨૨	૬-૧૮-૧૫	૮-૧૭-૧૨	૧૦-૧૯-૨૫
૨૮	૪-૨૦-૩૯	૬-૨૨-૫૨	૮-૨૧-૯	૧૦-૨૩-૨૨
૨૯	૪-૨૪-૩૫	૬-૨૬-૪૮	૮-૨૫-૫	૧૦-૨૭-૨૮
૩૦	૪-૨૮-૩૨	૬-૩૦-૨૫	૮-૨૯-૨૨	૧૦-૩૧-૧૫
૩૧	૪-૩૧-૨૮		૮-૩૨-૫૮	૧૦-૩૫-૧૧

महात्रकाशनुं मन्थनं भाग.

ता.	सपटम्बर.	आश्विनम्बर.	नोवम्बर.	डिसेम्बर.
१	१०—३६—	८१२—३७—१४	१४—३६—३८	१६—३७—५४
२	१०—४३—	४१२—४१—२१	१४—४३—३४	१६—४१—५१
३	१०—४७—	११२—४५—१८	१४—४७—३१	१६—४५—४७
४	१०—५०—५८	१२—४६—१४	१४—५१—२७	१६—४६—४४
५	१०—५४—५४	१२—५१—११	१४—५५—२४	१६—५३—४१
६	१०—५८—५१	१२—५७—	१४—५८—२०	१६—५७—३७
७	११—२—४७	१३—१—४	१५—३—२७	१७—१—३४
८	११—६—४३	१३—५—	१५—७—१४	१७—५—३०
९	११—१०—४०	१२—८—५७	१५—१०—५०	१७—८—२७
१०	११—१४—१७	१३—१२—५३	१५—१५—	१७—१३—२३
११	११—१८—३३	१३—१६—५०	१५—१८—	१७—१७—२०
१२	११—२२—३०	१३—२०—१७	१५—२३—	१७—२१—१६
१३	११—२६—२७	१३—२४—४३	१५—२६—२६	१७—२५—१३
१४	११—३०—२३	१३—२८—३०	१५—३०—५३	१७—२८—१०
१५	११—३४—२०	१३—३२—३६	१५—३४—	१७—३३—६
१६	११—३८—१६	१३—३६—३३	१५—३८—४६	१७—३७—३
१७	११—४२—४३	१३—४०—२८	१५—४२—३३	१७—४०—५८
१८	११—४६—	१३—४४—२६	१५—४६—३८	१७—४४—५६
१९	११—५०—	१३—४८—२२	१५—५०—३६	१७—४८—५२
२०	११—५४—	१३—५३—१८	१५—५४—३२	१७—५२—४७
२१	११—५७—५८	१३—५६—१६	१५—५८—२८	१७—५६—५५
२२	१२—१—३६	१४—०—१२	१६—२—२५	१८—०—४२
२३	१२—५—५२	१४—४—	१६—६—२२	१८—४—३६
२४	१२—९—४८	१४—८—२१	१६—१०—१८	१८—८—३५
२५	१२—१३—४५	१४—१२—	१६—१४—१५	१८—१२—४२
२६	१२—१७—४२	१४—१५—५८	१६—१८—१२	१८—१६—२८
२७	१२—२१—३८	१४—१९—५५	१६—२२—	१८—२०—२५
२८	१२—२५—३५	१४—२३—५१	१६—२६—	१८—२४—२१
२९	१२—२९—३१	१४—२७—४८	१६—३०—	१८—२८—१८
३०	१२—३३—३८	१४—३१—४५	१६—३४—५८	१८—३२—१४
३१		१४—३५—४१		१८—३६—११

परिशिष्ट " ग "

Appendix "G"

नक्षत्रकाल.

अ. नं.	नक्षत्रकाल.	अ. नं.	नक्षत्रकाल.	अ. नं.	नक्षत्रकाल.
ता. मि. से.	ता. मि. से.	ता. मि. से.	ता. मि. से.	ता. मि. से.	ता. मि. से.
१	०-०-०	३१	१-५१-३७	६१	३-५१-१५
२	०-३-४०	३२	१-५५-२७	६२	३-५५-२५
३	०-७-२०	३३	१-५६-१७	६३	३-५६-३६
४	०-२१-०	३४	२-३-८	६४	४-३-४८
५	०-१४-४१	३५	२-६-५६	६५	४-८-०
६	०-१८-२१	३६	२-१०-५१	६६	४-१२-१३
७	०-२२-२	३७	२-१४-१४	६७	४-१६-२६
८	०-२५-४२	३८	२-१८-३७	६८	४-२०-०
९	०-३६-२६	३९	२-२२-३१	६९	४-२४-५५
१०	०-३३-४	४०	२-२६-२५	७०	४-२६-१०
११	०-३६-४५	४१	२-३०-२०	७१	४-३०-२६
१२	०-४०-२६	४२	२-३४-१६	७२	४-३४-४२
१३	०-४४-८	४३	२-३८-१३	७३	४-३८-४२
१४	०-४९-५०	४४	२-४२-१०	७४	४-४२-५६
१५	०-५१-३२	४५	२-४६-८	७५	४-४६-४६
१६	०-५५-३४	४६	२-५०-७	७६	४-५०-३४
१७	०-५८-५७	४७	२-५४-७	७७	४-५४-५२
१८	१-२-४०	४८	२-५८-७	७८	४-५८-१०
१९	१-६-२३	४९	३-२-८	७९	५-२-२६
२०	१-१०-७	५०	३-६-६	८०	५-७-४६
२१	१-१३-५१	५१	३-१०-१२	८१	५-१२-६
२२	१-१७-३५	५२	३-१४-१५	८२	५-१६-२६
२३	१-२१-२०	५३	३-१८-१६	८३	५-२०-४६
२४	१-२५-०६	५४	३-२२-२३	८४	५-२४-६
२५	१-२८-५२	५५	३-२६-२६	८५	५-२८-३०
२६	१-३२-३८	५६	३-३०-३५	८६	५-३२-५१
२७	१-३६-२५	५७	३-३४-४१	८७	५-३६-१२
२८	१-४०-१२	५८	३-३८-४६	८८	५-४०-३४
२९	१-४४-०	५९	३-४२-५७	८९	५-४४-५५
३०	१-४७-४८	६०	३-४७-६	९०	५-४८-१७
					५-५२-३८

नक्षत्रकाल.

अ. नं.	नक्षत्रकाल.	अ. नं.	नक्षत्रकाल.	अ. नं.	नक्षत्रकाल.
	ता. मि. से.		ता. मि. से.		ता. मि. से.
६१	६- १- ०	१२१	८- ८-४५	१५१	१०- ८-२३
६२	६- ४-२३	१२२	८-१२-५४	१५२	१०-१२-५२
६३	६- ८-४३	१२३	८-१७- ३	१५३	१०-१६- ०
६४	६-१३- ५	१२४	८-२१-११	१५४	१०-१६-४८
६५	६-१७-२६	१२५	८-२५-१६	१५५	१०-२३-३५
६६	६-२१-४८	१२६	८-२६-२५	१५६	१०-२७-२२
६७	६-२६- ८	१२७	८-३३-३१	१५७	१०-३१- ८
६८	६-३०-३०	१२८	८-३७-३७	११८	१०-३४-५४
६९	६-३४-५१	१२९	८-४१-४१	१५९	१०-३८-४४
१००	६-३६-११	१३०	८-४५-४५	१६०	१०-४२-२५
१०१	६-४३-३१	१३१	८-४६-४८	१६१	१०-४६- ८
१०२	६-४७-५१	१३२	८-५३-५१	१६२	१०-४६-५३
१०३	६-५२-११	१३३	८-५७-५२	१६३	१०-५३-३७
१०४	६-५६-३१	१३४	९- १-५३	१६४	१०-५७-२०
१०५	७- ०-५०	१३५	९- ५-५३	१६५	११- १- ३
१०६	७- ५- ८	१३६	९- ९-५३	१६६	११- ४-४६
१०७	७- ९-२६	१३७	९-१३-५२	१६७	११- ८-२६
१०८	७-१३-४४	१३८	९-१७-५०	१६८	११-१२-१०
१०९	७-१८- १	१३९	९-२१-४७	१६९	११-१५-५२
११०	७-२२-१८	१४०	९-२५-४४	१७०	११-१६-५४
१११	७-२६-३४	१४१	९-२६-४०	१७१	११-२३-१५
११२	७-३०-५०	१४२	९-३३-३५	१७२	११-२६-५६
११३	७-३५- ५	१४३	९-३७-२६	१७३	११-३०-३७
११४	७-३९-२०	१४४	९-४१-२३	१७४	११-३४-१८
११५	७-४३-३४	१४५	९-४५-१६	१७५	११-३७-५८
११६	७-४७-४२	१४६	९-४९- ८	१७६	११-४१-३६
११७	७-५२- ०	१४७	९-५३- १	१७७	११-४५-१६
११८	७-५६-१२	१४८	९-५६-५२	१८८	११-४९- ०
११९	८- ०-२४	१४९	१०- ०-४३	१७९	११-५२-४०
१२०	८- ४-३५	१५०	१०- ४-३३	१८०	११-५६-२०

नक्षत्रकाल.

अ. नं.	नक्षत्रकाल.	अ. नं.	नक्षत्रकाल.	अ. नं.	नक्षत्रकाल.
ता. मि. से.		ता. मि. से.		ता. मि. से.	
१८१	१२-००-००	२११	१३-५१-३७	२१	१५-५१-१५
१८२	१२-०३-४०	२१२	१३-५५-२७	२४२	१५-५५-२५
१८३	१२-०७-२०	२१३	१३-५८-१७	२४३	१५-५८-३६
१८४	१२-११-००	२१४	१४-०३-०८	२४४	१६-०३-२८
१८५	१२-१४-४१	२१५	१४-०५-४८	२४५	१६-०८-२
१८६	१२-१८-२१	२१६	१४-१०-५१	२४६	१६-१२-१३
१८७	१२-१२-२	२१७	१४-१४-४४	२४७	१६-१६-२६
१८८	१२-२५-४२	२१८	१४-१८-३७	२४८	१६-२०-०४
१८९	१२-२८-२२	२१९	१४-२२-३१	२४९	१६-२४-५५
१९०	१२-३३-०४	२२०	१४-२६-२५	२५०	१६-२८-१०
१९१	१२-३६-४५	२२१	१४-३०-२०	२५१	१६-३३-२६
१९२	१२-४०-२६	२२२	१४-३४-१६	२५२	१६-३७-४२
२९३	१२-४४-०८	२२३	१४-३८-१३	२५३	१६-४१-५८
१९४	१२-४७-५०	२२४	१४-४२-१०	२५४	१६-४६-१६
१९५	१२-५१-३२	१२५	१४-४६-०८	२५५	१६-५०-३४
१९६	१२-५५-१४	२२६	१४-५०-०७	२५६	१६-५३-५२
१९७	१२-५८-५७	२२७	१४-५४-०७	२५७	१६-५८-१०
१९८	१३-०२-४०	२२८	१४-५८-०७	२५८	१७-०२-२८
१९९	१३-०६-२३	२२९	१५-०२-०८	२५९	१७-०६-४८
२००	१३-१०-७	२३०	१५-०६-८	२६०	१७-१०-०८
२०१	१३-१४-५१	२३१	१५-१०-१२	२६१	१७-१४-२८
२०२	१३-१८-३५	२३२	१५-१४-१५	२६२	१७-१८-४८
२०३	१३-२१-२०	२३३	१५-१८-१८	२६३	१७-२२-०८
२०४	१३-२५-०६	२३४	१५-२२-२३	२६४	१७-२६-३०
२०५	१३-२८-५२	२३५	१५-२६-२६	२६५	१७-३०-५१
२०६	१३-३२-३८	२३६	१५-३०-३५	२६६	१७-३४-१२
२०७	१३-३६-२५	२३७	१५-३४-४१	२६७	१७-३८-३४
२०८	१३-४०-१२	२३८	१५-३८-४८	२६८	१७-४२-५५
२०९	१३-४४-००	२३९	१५-४२-५७	२६९	१७-४६-१७
२१०	१३-४८-४८	२४०	१५-४६-०६	२७०	१७-५०-३८

नक्षत्रकालः

अ. नं.	नक्षत्रकालः ता. मि. से.	अ. नं.	नक्षत्रकालः ता. मि. से.	अ. नं.	नक्षत्रकालः ता. मि. से.
२७१	१८-०-०	८०१	२५-१८-४५	३३१	२२-८-२३
२७२	१-४-२२	३२	२६-१८-४५	३३२	२२-१२-१२
२७३	१८-८-४३	३०३	२०-१७-०३	३३३	२२-१६-००
२७४	१८-१३-५	३०४	२०-२१-११	३३४	२२-१-४८
२७५	१८-१७-२६	३-५	२०-२५-१८	३३५	२२-२३-३५
२७६	१८-२१-४८	३०६	२०-२६-२६	३२६	२२-२७-२२
२७७	१८-२५-६	३०७	२०-३३-३१	३३७	२२-३१-८
२७८	१८-३०-३०	३०८	२०-३७-३७	३३८	२२-३४-५४
२७९	१८-३४-५१	३०९	२०-४१-४१	३३९	२२-३-१०
२८०	१८-३९-११	३१०	२०-४५-२५	३४०	२२-४२-२५
२८१	१८-४३-३१	३११	२०-४९-४८	३४१	२२-४६-०६
२८२	१८-४७-५७	३१२	२०-५३-५१	३४२	२२-४९-५३
२८३	१८-५२-११	३१३	२०-५७-५२	३४३	२२-५३-३७
२८४	१८-५६-३१	३१४	२१-०१-५३	३४४	२२-५७-२०
२८५	१८-६०-५०	३१५	२१-०५-५३	३४५	२३-१-३
२८६	१८-६५-८	३१६	२१-०९-५३	३४६	२३-४-४५
२८७	१८-६९-२६	३१७	२१-१३-५२	३४७	२३-८-२८
२८८	१८-७३-४४	३१८	२१-१७-५०	३४८	२३-१२-१०
२८९	१८-७८-१	३१९	२१-२१-४७	३४९	२३-१५-२२
२९०	१८-८२-१८	३२०	२१-२५-४४	३५०	२३-१८-३४
२९१	१८-८६-३४	३२१	२१-२९-४०	३५१	२३-२३-१५
२९२	१८-९०-५०	३२२	२१-३३-३५	३५२	२३-२६-५६
२९३	१८-९५-५	३२३	२१-३७-२९	३५३	२३-३०-३७
२९४	१८-९९-१०	३२४	२१-४१-२३	३५४	२३-३४-१८
२९५	१८-१०३-३४	३२५	२१-४५-१६	३५५	२३-३७-५८
२९६	१८-१०७-४७	३२६	२१-४९-१०	३५६	२३-४१-३९
२९७	१८-१११-०	३२७	२१-५३-४	३५७	२३-४५-१९
२९८	१८-११५-१२	२८	२१-५७-५२	३५८	२३-४९-०
२९९	२०-०-२४	३२९	२२-०-४३	३५९	२३-५३-४०
३००	२०-४-३५	३३०	२२-४-३३	३६०	२३-५७-२०

परिशिष्ट "ह"

Appendix "H"

(कलकत्ता) अक्षांश २२ अं. ३३ क. नुं भावसाधन.

अ.नं.क.	अ.द.१.	अ.द.२.	अ.द.३.	अ.द.४.	अ.नं.क.	अ.द.१.	अ.द.२.	अ.द.३.	अ.द.४.
१	०	४	८	६-२१	४	०	३१	०	३
२	१	५	६	१०-१५	४	०	३२	१	४
३	२	६	१०	११-३	५	१	३३	२	५
४	३	७	११	११-५०	६	२	३४	३	६
५	४	८	१२	१२-३७	७	३	३५	४	७
६	५	९	१३	१३-२६	८	४	३६	५	८
७	६	१०	१४	१४-१६	९	५	३७	६	९
८	७	११	१५	१५-६	१०	६	३८	७	१०
९	८	१२	१५	१५-५२	१०	७	३९	८	११
१०	९	१३	१६	१६-४५	११	८	४०	९	१२
११	१०	१४	१०	१७-३४	१२	९	४१	१०	१३
१२	११	१५	१८	१८-२०	१३	१०	४२	११	१३
१३	१२	१६	१६	१९-७	१४	११	४३	१२	१४
१४	१३	१७	२०	१९-५६	१४	१२	४४	१३	१५
१५	१४	१८	२१	२०-४८	१५	१२	४५	१४	१६
१६	१५	१९	२२	२१-३५	१६	१३	४६	१५	१७
१७	१६	२०	२२	२२-२५	१७	१४	४७	१६	१८
१८	१७	२०	२३	२३-११	१८	१५	४८	१७	१९
१९	१८	२१	२४	२४-४	१९	१६	४९	१८	२०
२०	१९	२२	२५	२४-५३	२०	१७	५०	१९	२१
२१	२०	२३	२६	२५-४०	२०	१८	५१	२०	२२
२२	२१	२४	२७	२६-२६	२१	१९	५२	२१	२३
२३	२२	२५	२८	२७-१६	२२	२०	५३	२२	२४
२४	२३	२६	२९	२८-८	२३	२१	५४	२३	२५
२५	२४	२७	३०	२८-५७	२४	२२	५५	२४	२६
२६	२५	२८	३१	२९-४८	२५	२३	५६	२५	२७
२७	२६	२९	३२	३०-३९	२६	२४	५७	२६	२८
२८	२७	३०	३३	३१-२४	२७	२५	५८	२७	२९
२९	२८	३१	३४	३२-१६	२८	२६	५९	२८	३०
३०	२९	३२	३५	३३-७	२९	२७	६०	२९	३१

(કલકતા) અક્ષાંશ ૨૨ અં. ૩૩ ક. નું ભાવસાધન.

અ.નં.દ.	એ.કા.	લમ.	સિ.૧	અ.નં.દ.	એ.કા.	લમ.	દિ.૧.
૬૧	૦	૧	૧	૬૧	૦	૧	૧
૬૨	૧	૨	૨	૬૨	૧	૨	૨
૬૩	૨	૩	૩	૬૩	૨	૩	૩
૬૪	૩	૪	૪	૬૪	૩	૪	૪
૬૫	૪	૫	૫	૬૫	૪	૫	૫
૬૬	૫	૬	૬	૬૬	૫	૬	૬
૬૭	૬	૭	૭	૬૭	૬	૭	૭
૬૮	૭	૮	૮	૬૮	૭	૮	૮
૬૯	૮	૯	૯	૬૯	૮	૯	૯
૭૦	૯	૧૦	૧૦	૭૦	૯	૧૦	૧૦
૭૧	૧૦	૧૧	૧૧	૭૧	૧૦	૧૧	૧૧
૭૨	૧૧	૧૨	૧૨	૭૨	૧૧	૧૨	૧૨
૭૩	૧૨	૧૩	૧૩	૭૩	૧૨	૧૩	૧૩
૭૪	૧૩	૧૪	૧૪	૭૪	૧૩	૧૪	૧૪
૭૫	૧૪	૧૫	૧૫	૭૫	૧૪	૧૫	૧૫
૭૬	૧૫	૧૬	૧૬	૭૬	૧૫	૧૬	૧૬
૭૭	૧૬	૧૭	૧૭	૭૭	૧૬	૧૭	૧૭
૭૮	૧૭	૧૮	૧૮	૭૮	૧૭	૧૮	૧૮
૭૯	૧૮	૧૯	૧૯	૭૯	૧૮	૧૯	૧૯
૮૦	૧૯	૨૦	૨૦	૮૦	૧૯	૨૦	૨૦
૮૧	૨૦	૨૧	૨૧	૮૧	૨૦	૨૧	૨૧
૮૨	૨૧	૨૨	૨૨	૮૨	૨૧	૨૨	૨૨
૮૩	૨૨	૨૩	૨૩	૮૩	૨૨	૨૩	૨૩
૮૪	૨૩	૨૪	૨૪	૮૪	૨૩	૨૪	૨૪
૮૫	૨૪	૨૫	૨૫	૮૫	૨૪	૨૫	૨૫
૮૬	૨૫	૨૬	૨૬	૮૬	૨૫	૨૬	૨૬
૮૭	૨૬	૨૭	૨૭	૮૭	૨૬	૨૭	૨૭
૮૮	૨૭	૨૮	૨૮	૮૮	૨૭	૨૮	૨૮
૮૯	૨૮	૨૯	૨૯	૮૯	૨૮	૨૯	૨૯
૯૦	૨૯	૩૦	૩૦	૯૦	૨૯	૩૦	૩૦

(કલકત્તા) અક્ષાંશ ૨૨ અં. ૩૩ ક. તુ' ભાવસાધન.

अ.नं.द. अ. द.				व.स.	दि.त. अ.नं.द. अ. द.				व.स.	दि.त.			
सि. क. त.				त.	व. घ.	क. त. व.				व.	घ. म.		
१२१	०	२	२	२६-३०	२६	२६	१५१	०	२	१	२६-४	१६	२७
१२२	१	३	३	२-१२४	घ. म.	१५२	१	३	२	२६-५६	२७	२८	
१२३	२	४	४	१-२०	१	११५३	२	४	३	२७-१२	२८	२९	
१२४	३	५	५	२-१६	२	२१५४	३	५	४	२८-३५	२८	३०	
१२५	४	६	६	३-१४	३	३१५५	४	६	५	२९-२४	२९	३१	
१२६	५	७	७	४-७	४	४१५६	५	७	६	३-५२	म.	२	
१२७	६	८	८	५-२	५	५१५७	६	८	७	१-५	१	३	
१२८	७	९	९	५-५९	५	५१५८	७	९	८	१-५५	२	४	
१२९	८	१०	१०	६-५२	६	६१५९	८	१०	९	२-१४	३	५	
१३०	९	११	११	७-४९	७	७१६०	९	११	१०	३-३१	४	६	
१३१	१०	१२	१२	८-४४	८	८१६१	१०	१२	१०	४-२२	४	७	
१३२	११	१३	१३	९-३४	९	९१६२	११	१३	११	५-७	५	८	
१३३	१२	१४	१४	१०-३०	१०	१०१६३	१२	१४	१२	५-५६	६	९	
१३४	१३	१५	१५	११-२६	११	१११६४	१३	१५	१३	६-४८	७	१०	
१३५	१४	१६	१६	१२-१५	१२	१२१६५	१४	१६	१३	७-३९	८	११	
१३६	१५	१७	१७	१३-१०	१३	१३१६६	१५	१७	१४	८-२३	९	१२	
१३७	१६	१८	१८	१४-२	१४	१४१६७	१६	१८	१५	९-११	१०	१३	
१३८	१७	१९	१९	१४-५८	१४	१५१६८	१७	१९	१६	१०-२	१०	१४	
१३९	१८	२०	२०	१५-४७	१५	१६१६९	१८	२०	१७	१०-५२	११	१५	
१४०	१९	२१	२१	१६-४३	१६	१७१७०	१९	२१	१८	११-४२	१२	१६	
१४१	२०	२२	२२	१७-३१	१७	१८१७१	२०	२१	१८	१२-२८	१३	१७	
१४२	२१	२३	२३	१८-२३	१८	१९१७२	२१	२३	१९	१३-१५	१४	१८	
१४३	२२	२४	२४	१९-१९	१९	२०१७३	२२	२४	२०	१४-४	१५	१९	
१४४	२३	२५	२५	२०-८	२०	२११७४	२३	२५	२१	१४-५५	१६	२०	
१४५	२४	२६	२६	२०-५७	२१	२२१७५	२४	२६	२२	१५-४३	१७	२१	
१४६	२५	२७	२७	२१-५२	२१	२३१७६	२५	२७	२३	१६-३४	१८	२२	
१४७	२६	२८	२८	२२-४३	२२	२४१७७	२६	२८	२४	१७-२०	१९	२३	
१४८	२७	२९	२९	२३-३२	२३	२५१७८	२७	२९	२४	१८-१२	१९	२४	
१४९	२८	३०	३०	२४-२५	२४	२६१७९	२८	३०	२५	१८-५९	२०	२५	
१५०	२९	३१	३१	२५-१६	२५	२७१८०	२९	३१	२६	१९-४८	२१	२६	

(કલકતા) અક્ષાંશ. ૨૨ અં. ૩૩ ક. નું ભાવસાધન.

અ.નં.દ.	એ.દા.	સમ.	દિ.	વ.	અ.નં.દ.	એ.દા.	સમ.	દિ.	વ.
૧૮૧	૦	૦	૨૭	૨૦-૩૬	૨૨	૨૬	૨૧૧	૦	૨૭
૧૮૨	૧	૧	૨૭	૨૧-૨૫	૨૩	૨૭	૨૧૨	૧	૨૮
૧૮૩	૨	૨	૨૮	૨૨-૧૫	૨૪	૨૮	૨૧૩	૨	૨૮
૧૮૪	૩	૩	૨૮	૨૩-૭	૨૪	૨૮	૨૧૪	૩	૨૮
૧૮૫	૪	૪	૨૮	૨૩-૫૨	૨૫	૨૮	૨૧૫	૪	૨૮
૧૮૬	૫	૫	૧	૨૪-૪૪	૨૬	૧	૨૧૬	૫	૨૮
૧૮૭	૬	૬	૧	૨૫-૩૫	૨૭	૨	૨૧૭	૬	૨૭
૧૮૮	૭	૭	૨	૨૬-૨૨	૨૮	૩	૨૧૮	૭	૨૮
૧૮૯	૮	૮	૩	૨૭-૧૬	૨૯	૪	૨૧૯	૮	૨૮
૧૯૦	૯	૯	૪	૨૮-૬	૩૦	૫	૨૨૦	૯	૨૮
૧૯૧	૧૦	૧૦	૫	૨૮-૫૪	૧	૬	૨૨૧	૧૦	૨૮
૧૯૨	૧૧	૧૧	૬	૨૯-૪૩	૨	૭	૨૨૨	૧૧	૨૮
૧૯૩	૧૨	૧૨	૬	૦૩-૩૪	૩	૮	૨૨૩	૧૨	૨૮
૧૯૪	૧૩	૧૩	૭	૧-૨૬	૪	૯	૨૨૪	૧૩	૨૮
૧૯૫	૧૪	૧૪	૮	૨-૧૮	૫	૧૦	૨૨૫	૧૪	૨૮
૧૯૬	૧૫	૧૫	૯	૩-૧૨	૬	૧૧	૨૨૬	૧૫	૨૮
૧૯૭	૧૬	૧૬	૯	૪-૪	૭	૧૨	૨૨૭	૧૬	૨૮
૧૯૮	૧૭	૧૭	૧૦	૪-૫૬	૮	૧૩	૨૨૮	૧૭	૨૮
૧૯૯	૧૮	૧૮	૧૧	૫-૪૬	૯	૧૪	૨૨૯	૧૮	૨૮
૨૦૦	૧૯	૧૯	૧૨	૬-૪૦	૧૦	૧૫	૨૩૦	૧૯	૨૮
૨૦૧	૨૦	૨૦	૧૩	૭-૩૩	૧૧	૧૬	૨૩૧	૨૦	૨૮
૨૦૨	૨૧	૨૧	૧૪	૮-૨૬	૧૨	૧૮	૨૩૨	૨૧	૨૮
૨૦૩	૨૨	૨૨	૧૫	૯-૧૮	૧૩	૧૯	૨૩૩	૨૨	૨૮
૨૦૪	૨૩	૨૩	૧૬	૧૦-૧૦	૧૪	૨૦	૨૩૪	૨૩	૨૮
૨૦૫	૨૪	૨૪	૧૬	૧૧-૮	૧૫	૨૧	૨૩૫	૨૪	૨૮
૨૦૬	૨૫	૨૫	૧૭	૧૨-૦	૧૬	૨૨	૨૩૬	૨૫	૨૮
૨૦૭	૨૬	૨૬	૧૮	૧૨-૫૭	૧૭	૨૩	૨૩૭	૨૬	૨૮
૨૦૮	૨૭	૨૭	૧૯	૧૩-૪૮	૧૮	૨૪	૨૩૮	૨૭	૨૮
૨૦૯	૨૮	૨૮	૨૦	૧૪-૪૬	૧૯	૨૫	૨૩૯	૨૮	૨૮
૨૧૦	૨૯	૨૯	૨૧	૧૫-૪૦	૨૦	૨૬	૨૪૦	૨૯	૨૮

(कलकत्ता) अक्षांश २२ अं. ३३ क. नुं आवसाधन.

अ. नं. ६.	अ. ६।	सम.	दि. १.	अ. नं. ६.	अ. ६।	सम.	दि. १.
म. घ. म.	कुं.	मी. घ.	म. म. कुं.	मे.	घ. मि		
२४१ ० २५ २०	११-५६	२७ २ २७ १	० २५ २४	१-०	६ १		
२४२ १ २६ २१	२०-१२	२६ ३ २० २	१ २६ २५	१-२६	७ ६		
२४३ २ २७ २२	२१-२४	मे ० २७ ३	२ २७ २६	२-५२	८ ७		
२४४ ३ २८ २३	२२-१०	१ ५ २७ ४	३ २८ २८	४-१६	१० ८		
२४५ ४ २९ २४	२३-५८	२ ६ २७ ५	४ २९ २९	५-४७	११ ९		
२४६ ५ ३० २५	२४-१५	४ ७ २७ ६	५ ३० ३०	७-१२	१२ १०		
२४७ ६ ३१ २६	२५-२८	५ ८ २७ ७	६ ३१ ३१	८-१३	१३ ११		
२४८ ७ ३२ २७	२६-४७	६ ९ २७ ८	७ ३२ ३२	१०-८	१५ १२		
२४९ ८ ३३ २८	२७-८	८ १० २७ ९	८ ३३ ३३	११-३५	१६ १३		
२५० ९ ३४ २९	० ३४ २९	९ ११ २७ १०	९ ३४ ३४	१२-५८	१७ १४		
२५१ १० ३५ ३०	१-४८	१० १२ २७ ११	१० ३५ ३५	१४-२१	१८ १५		
२५२ ११ ३६ ३१	३-८	११ १३ २७ १२	११ ३६ ३६	१५-४६	१९ १७		
२५३ १२ ३७ ३२	४-३१	१२ १४ २७ १३	१२ ३७ ३७	१७-१३	२० १८		
२५४ १३ ३८ ३३	५-५०	१३ १५ २७ १४	१३ ३८ ३८	१८-३६	२२ १९		
२५५ १४ ३९ ३४	६-१५	१४ १६ २७ १५	१४ ३९ ३९	२०-०	२३ २०		
२५६ १५ ४० ३५	८-३४	१५ १७ २७ १६	१५ ४० ४०	२१-२७	२४ २१		
२५७ १६ ४१ ३६	१०-०	१६ १८ २७ १७	१६ ४१ ४१	२२-५०	२५ २२		
२५८ १७ ४२ ३७	११-२५	१७ १९ २७ १८	१७ ४२ ४२	२४-१२	२६ २३		
२५९ १८ ४३ ३८	१२-४८	१८ २० २७ १९	१८ ४३ ४३	२५-३१	२७ २४		
२६० १९ ४४ ३९	१४-१०	१९ २१ २७ २०	१९ ४४ ४४	२६-५५	२८ २५		
२६१ २० ४५ ४०	१५-३६	२० २२ २७ २१	२० ४५ ४५	२८-११	२९ २६		
२६२ २१ ४६ ४१	१७-४	२१ २३ २७ २२	२१ ४६ ४६	२९-३४	३० २७		
२६३ २२ ४७ ४२	१८-२६	२२ २४ २७ २३	२२ ४७ ४७	०७-५४	३१ २८		
२६४ २३ ४८ ४३	१९-५३	२३ २५ २७ २४	२३ ४८ ४८	२-१३	३२ २९		
२६५ २४ ४९ ४४	२१-२२	२४ २६ २७ २५	२४ ४९ ४९	३-२६	३३ ३०		
२६६ २५ ५० ४५	२२-४८	२५ २७ २७ २६	२५ ५० ५०	४-४५	३४ ३१		
२६७ २६ ५१ ४६	२४-११	२६ २८ २७ २७	२६ ५१ ५१	५-६	३५ ३२		
२६८ २७ ५२ ४७	२५-३६	२७ २९ २७ २८	२७ ५२ ५२	६-३३	३६ ३३		
२६९ २८ ५३ ४८	२७-४	२८ ३० २७ २९	२८ ५३ ५३	८-३५	३७ ३४		
२७० २९ ५४ ४९	२८-३६	२९ ३१ २७ ३०	२९ ५४ ५४	९-५४	३८ ३५		

(કલકતા) અક્ષાંશ ૨૨ અં. ૩૩ ક. નું ભાવમાધન.

અ.નં.	દ.	એ.	કા.	લગ્ન.	દિ.	ત.	અ.નં.	દ.	એ.	કા.	લગ્ન.	દિ.	ત.
ક.	ક.	મે.	દ.	મ.ક.	મી.	મે.	દ.	મિ.	ક.	સિં.			
૩૦૧	૦૨૮	૩	૧૧-૭	૧૦	૧૩૩૧	૦	૨	૮	૧૩-૨૪	૮	૩		
૩૦૩	૧૨૬	૪	૧૨-૨૦	૧૧	૬૩૩૨	૧	૪	૧૦	૧૪-૧૬	૬	૪		
૩૦૩	૨મી	૫	૧૩-૩૧	૧૨	૭૩૩૩	૨	૫	૧૧	૧૫-૧૪	૧૦	૪		
૩૦૪	૩	૨	૧૪-૪૩	૧૩	૮૩૩૪	૩	૬	૧૨	૧૬-૧૨	૧૧	૫		
૩૦૫	૪	૩	૧-૫૮	૧૪	૯૩૩૫	૪	૭	૧૩	૧૭-૭	૧૧	૬		
૩૦૬	૫	૪	૧૭-૭	૧૫	૧૦૩૩૬	૫	૮	૧૪	૧૮-૦	૧૨	૭		
૩૦૭	૬	૫	૧૮-૧૮	૧૬	૧૧૩૩૭	૬	૯	૧૫	૧૮-૫૬	૧૩	૮		
૩૦૮	૭	૬	૧૯-૨૬	૧૭	૧૨૩૩૮	૭	૧૦	૧૬	૧૯-૪૬	૧૪	૯		
૩૦૯	૮	૭	૨૦-૩૭	૧૮	૧૩૩૩૯	૮	૧૧	૧૭	૨૦-૪૪	૧૫	૧૦		
૩૧૦	૯	૮	૨૧-૪૧	૧૯	૧૪૩૪૦	૯	૧૨	૧૮	૨૧-૩૬	૧૬	૧૧		
૩૧૧	૧૦	૧૦	૨૨-૫૩	૨૦	૧૫૩૪૧	૧૦	૧૩	૧૯	૨૨-૨૭	૧૭	૧૨		
૩૧૨	૧૧	૧૧	૨૩-૫૬	૨૧	૧૬૩૪૨	૧૧	૧૪	૨૦	૨૩-૨૧	૧૭	૧૩		
૩૧૩	૧૨	૧૨	૨૫-૪	૨૨	૧૭૩૪૩	૧૨	૧૫	૨૧	૨૪-૧૬	૧૮	૧૩		
૩૧૪	૧૩	૧૩	૨૬-૧૦	૨૩	૧૭૩૪૪	૧૩	૧૭	૨૨	૨૫-૬	૧૯	૧૪		
૩૧૫	૧૪	૧૪	૨૭-૧૩	૨૪	૧૮૩૪૫	૧૪	૧૮	૨૩	૨૫-૫૬	૨૦	૧૫		
૩૧૬	૧૫	૧૫	૨૮-૧૭	૨૫	૧૯૩૪૬	૧૫	૧૯	૨૪	૨૬-૫૨	૨૧	૧૬		
૩૧૭	૧૬	૧૭	૨૯-૨૩	૨૬	૨૦૩૪૭	૧૬	૨૦	૨૫	૨૭-૪૦	૨૨	૧૭		
૩૧૮	૧૭	૧૮	૦મિ ૨૮	૨૬	૨૧૩૪૮	૧૭	૨૧	૨૬	૨૮-૩૫	૨૨	૧૮		
૩૧૯	૧૮	૧૯	૧-૨૭	૨૭	૨૨૩૪૯	૧૮	૨૨	૨૭	૨૯-૨૪	૨૩	૧૯		
૩૨૦	૧૯	૨૦	૨-૨૯	૨૮	૨૩૩૫૦	૧૯	૨૩	૨૮	૦ક. ૧૩	૨૪	૨૦		
૩૨૧	૨૦	૨૧	૩-૩૧	૨૯	૨૪૩૫૧	૨૦	૨૪	૨૯	૧-૪	૨૫	૨૧		
૩૨૨	૨૧	૨૨	૪-૩૪	કે. ૨૫	૨૫૩૫૨	૨૧	૨૫	મિ.	૧-૫૭	૨૬	૨૧		
૩૨૩	૨૨	૨૩	૫-૩૬	૧	૨૬૩૫૩	૨૨	૨૬	૧	૨-૪૪	૨૬	૨૨		
૩૨૪	૨૩	૨૪	૬-૩૧	૨	૨૭૩૫૪	૨૩	૨૭	૧	૩-૩૬	૨૭	૨૩		
૩૨૫	૨૪	૨૫	૭-૩૨	૩	૨૮૩૫૫	૨૪	૨૮	૨	૪-૨૪	૨૮	૨૪		
૩૨૬	૨૫	૨૬	૮-૩૩	૪	૨૯૩૫૬	૨૫	૨૯	૩	૫-૧૮	૨૯	૨૫		
૩૨૭	૨૬	૨૮	૯-૩૩	૫	૩૦૩૫૭	૨૬	૩૦	૪	૬-૬	સિં.	૨૬		
૩૨૮	૨૭	૨૯	૧૦-૩૨	૫	૩૧૩૫૮	૨૭	૩૧	૫	૬-૫૩	૧	૨૭		
૩૨૯	૨૮	મે.	૧૧-૨૮	૬	૩૨૩૫૯	૨૮	૩૨	૬	૭-૪૫	૨	૨૮		
૩૩૦	૨૯	૧	૧૨-૨૩	૭	૩૩૩૬૦	૨૯	૩૩	૭	૮-૩૨	૩	૨૯		

(મુંબઈ) અક્ષાંશ ૧૮ અં. ૫૭ ક. નું ભાવમાર્ગન.

અ.નં.	એ.કા.	અન.	દિ.ત.	અ.નં.	એ.કા.	અન.	દિ.ત.
૧	૦	૩	૭	૭-૪૭	૧	૨૬	૩૧
૨	૧	૪	૮	૮-૨૬	૨	૩૧	૩૨
૩	૨	૫	૯	૯-૨૫	૩	૩૩	૩૪
૪	૩	૬	૧૦	૧૦-૧૪	૪	૩૪	૩૫
૫	૪	૭	૧૧	૧૧-૪	૫	૩૫	૩૬
૬	૫	૮	૧૨	૧૨-૫૩	૬	૩૬	૩૭
૭	૬	૯	૧૩	૧૩-૪૨	૭	૩૭	૩૮
૮	૭	૧૦	૧૪	૧૪-૩૧	૮	૩૮	૩૯
૯	૮	૧૧	૧૫	૧૫-૨૧	૯	૩૯	૪૦
૧૦	૯	૧૨	૧૬	૧૬-૧૧	૧૦	૪૦	૪૧
૧૧	૧૦	૧૩	૧૭	૧૭-૦	૧૧	૪૧	૪૨
૧૨	૧૧	૧૪	૧૮	૧૮-૪૮	૧૨	૪૨	૪૩
૧૩	૧૨	૧૫	૧૯	૧૯-૩૮	૧૩	૪૩	૪૪
૧૪	૧૩	૧૬	૨૦	૨૦-૨૭	૧૪	૪૪	૪૫
૧૫	૧૪	૧૭	૨૧	૨૧-૧૭	૧૫	૪૫	૪૬
૧૬	૧૫	૧૮	૨૨	૨૨-૦૬	૧૬	૪૬	૪૭
૧૭	૧૬	૧૯	૨૩	૨૩-૫૫	૧૭	૪૭	૪૮
૧૮	૧૭	૨૦	૨૪	૨૪-૪૫	૧૮	૪૮	૪૯
૧૯	૧૮	૨૧	૨૫	૨૫-૩૫	૧૯	૪૯	૫૦
૨૦	૧૯	૨૨	૨૬	૨૬-૨૫	૨૦	૫૦	૫૧
૨૧	૨૦	૨૩	૨૭	૨૭-૧૫	૨૧	૫૧	૫૨
૨૨	૨૧	૨૪	૨૮	૨૮-૦૫	૨૨	૫૨	૫૩
૨૩	૨૨	૨૫	૨૯	૨૯-૫૫	૨૩	૫૩	૫૪
૨૪	૨૩	૨૬	૩૦	૩૦-૪૫	૨૪	૫૪	૫૫
૨૫	૨૪	૨૭	૩૧	૩૧-૩૫	૨૫	૫૫	૫૬
૨૬	૨૫	૨૮	૩૨	૩૨-૨૫	૨૬	૫૬	૫૭
૨૭	૨૬	૨૯	૩૩	૩૩-૧૫	૨૭	૫૭	૫૮
૨૮	૨૭	૩૦	૩૪	૩૪-૦૫	૨૮	૫૮	૫૯
૨૯	૨૮	૩૧	૩૫	૩૫-૫૫	૨૯	૫૯	૬૦
૩૦	૨૯	૩૨	૩૬	૩૬-૪૫	૩૦	૬૦	૬૧

(મુંબઈ) અક્ષાંશ ૧૮ અં. ૬૭ ક. નું ભાવસાધન.

[illegible]

(મુંબઈ) અક્ષાંશ ૧૮ અં. ૫૭ ક. નું ભાવસાધન.

અ.ન.ક.	એ.કા.	લગ્ન	દિ.ત.	અ.ન.ક.	એ.કા.	લગ્ન	દિ.ત.
૧૨૧	૦ ૨ ૨	૦-૧૬	૦ ૦ ૧૫૧	૦ ૨ ૦	૨૬-૨૨	૨૬ ૨૮	
૧૨૨	૧ ૩ ૩	૧-૧૩	૧ ૧ ૧૫૨	૧ ૩ ૧	૨૮-૧૩	૨૬ ૨૮	
૧૨૩	૨ ૪ ૪	૨-૧૧	૧ ૧ ૧૫૩	૨ ૪ ૨	૨૬-૪	૨૭ ૨૯	
૧૨૪	૩ ૫ ૫	૩-૮	૨ ૨ ૧૫૪	૩ ૫ ૩	૨૬-૫૪	૨-૩	
૧૨૫	૪ ૬ ૬	૪-૫	૩ ૩ ૧૫૫	૪ ૬ ૪	૦-૫૪૫	૨૬ ૧	
૧૨૬	૫ ૭ ૭	૫-૧	૪ ૪ ૧૫૬	૫ ૭ ૫	૧-૩૬	મ. ૨	
૧૨૭	૬ ૮ ૮	૫-૫૮	૫ ૫ ૧૫૭	૬ ૮ ૬	૨-૨૬	૧ ૩	
૧૨૮	૭ ૯ ૯	૬-૫૪	૬ ૬ ૧૫૮	૭ ૯ ૭	૩-૧૭	૨ ૪	
૧૨૯	૮ ૧૦ ૧૦	૭-૫૦	૭ ૭ ૧૫૯	૮ ૯ ૮	૪-૭	૩ ૫	
૧૩૦	૯ ૧૧ ૧૧	૮-૪૫	૭ ૮ ૧૬૦	૯ ૧૦ ૮	૪-૫૬	૪ ૬	
૧૩૧	૧૦ ૧૨ ૧૨	૯-૪૧	૮ ૯ ૧૬૧	૧૦ ૧૧ ૯	૫-૪૬	૫ ૭	
૧૩૨	૧૧ ૧૩ ૧૩	૧૦-૩૬	૯ ૯ ૧૬૨	૧૧ ૧૨ ૧૦	૬-૩૫	૬ ૭	
૧૩૩	૧૨ ૧૪ ૧૪	૧૧-૩૧	૧૦ ૧૦ ૧૬૩	૧૨ ૧૩ ૧૧	૭-૨૫	૭ ૮	
૧૩૪	૧૩ ૧૫ ૧૫	૧૨-૨૬	૧૧ ૧૧ ૧૬૪	૧૩ ૧૪ ૧૨	૮-૧૫	૭ ૯	
૧૩૫	૧૪ ૧૬ ૧૬	૧૩-૨૦	૧૨ ૧૨ ૧૬૫	૧૪ ૧૫ ૧૩	૯-૫	૮ ૧૦	
૧૩૬	૧૫ ૧૭ ૧૭	૧૪-૧૪	૧૩ ૧૩ ૧૬૬	૧૫ ૧૬ ૧૪	૯-૫૪	૯ ૧૧	
૧૩૭	૧૬ ૧૮ ૧૮	૧૫-૧૮	૧૪ ૧૪ ૧૬૭	૧૬ ૧૭ ૧૫	૧૦-૪૩	૧૦ ૧૨	
૧૩૮	૧૭ ૧૯ ૧૯	૧૬-૨	૧૫ ૧૫ ૧૬૮	૧૭ ૧૮ ૧૬	૧૧-૩૨	૧૧ ૧૩	
૧૩૯	૧૮ ૨૦ ૨૦	૧૬-૫૫	૧૬ ૧૬ ૧૬૯	૧૮ ૧૯ ૧૭	૧૨-૨૧	૧૨ ૧૪	
૧૪૦	૧૯ ૨૧ ૨૧	૧૭-૪૯	૧૭ ૧૭ ૧૭૦	૧૯ ૨૦ ૧૮	૧૩-૧૨	૧૩ ૧૫	
૧૪૧	૨૦ ૨૨ ૨૨	૧૮-૪૨	૧૮ ૧૮ ૧૭૧	૨૦ ૨૧ ૧૯	૧૪-૦	૧૪ ૧૬	
૧૪૨	૨૧ ૨૩ ૨૨	૧૯-૩૫	૧૯ ૧૯ ૧૭૨	૨૧ ૨૨ ૨૦	૧૪-૪૯	૧૫ ૧૭	
૧૪૩	૨૨ ૨૪ ૨૩	૨૦-૧૮	૧૯ ૨૦ ૧૭૩	૨૨ ૨૩ ૨૦	૧૫-૩૯	૧૬ ૧૮	
૧૪૪	૨૩ ૨૫ ૨૪	૨૧-૨૧	૨૦ ૨૧ ૧૭૪	૨૩ ૨૪ ૨૧	૧૬-૨૬	૧૭ ૧૯	
૧૪૫	૨૪ ૨૬ ૨૫	૨૨-૧૩	૨૧ ૨૨ ૧૭૫	૨૪ ૨૫ ૨૨	૧૭-૧૮	૧૮ ૨૦	
૧૪૬	૨૫ ૨૭ ૨૬	૨૩-૪	૨૨ ૨૩ ૧૭૬	૨૫ ૨૬ ૨૩	૧૮-૭	૧૯ ૨૧	
૧૪૭	૨૬ ૨૮ ૨૬	૨૩-૫૬	૨૨ ૨૩ ૧૭૭	૨૬ ૨૭ ૨૪	૧-૫૬	૧૯ ૨૨	
૧૪૮	૨૭ ૨૯ ૨૭	૨૪-૪૮	૨૩ ૨૪ ૧૭૮	૨૭ ૨૮ ૨૫	૧૯-૪૩	૨૦ ૨૩	
૧૪૯	૨૮ ૩૦ ૨૮	૨૫-૪૦	૨૪ ૨૫ ૧૭૯	૨૮ ૨૯ ૨૬	૨૧-૩૫	૨૧ ૨૪	
૧૫૦	૨૯ ૩૧ ૨૯	૨૬-૩૧	૨૪ ૨૬ ૧૮૦	૨૯ ૩૦ ૨૬	૨૨-૨૩	૨૨ ૨૫	

(મુંજા) ભાગાંશ ૧૮ અં. ૫૭ કે. નું ભવચક્રમેન.

અ.નં.ક.	ઓ.કા.	અન.	દિ.ત.	અ.નં.ક.	ઓ.કા.	અન.	દિ.ત.
૧૮૧	૦	૧૨૭	૨૨-૧૩	૨૩	૨૬	૨૧૧	૦ ૨૮ ૨૩
૧૮૨	૧	૨૨૮	૨૨-૩	૨૪	૨૫	૨૧૨	૧ ૨૬ ૨૪
૧૮૩	૨	૩૨૯	૨૩-૫૩	૨૪	૨૮	૨૧૩	૨ ૫ ૨૫
૧૮૪	૩	૪૫	૨-૪૩	૨૫	૨૯	૨૧૪	૩ ૧૨ ૬
૧૮૫	૪	૫	૨૫-૩૩	૨૬	૩૦	૨૧૫	૪ ૨૨ ૭
૧૮૬	૫	૫	૨૬-૨૩	૨૭	૩૧	૨૧૬	૫ ૩૨ ૮
૧૮૭	૬	૬	૨૭-૧૩	૨૮	૩૨	૨૧૭	૬ ૩૨ ૯
૧૮૮	૭	૭	૨૮-૪	૨૯	૩૩	૨૧૮	૭ ૪ ૧૦
૧૮૯	૮	૮	૨૮-૫૪	૩૦	૩૪	૨૧૯	૮ ૫ ૧૧
૧૯૦	૯	૯	૨૯-૪૪	૩૧	૩૫	૨૨૦	૯ ૬ ૧૨
૧૯૧	૧૦	૧૦	૦૩-૩૪	૩૨	૩૬	૨૨૧	૧૦ ૭ ૧૩
૧૯૨	૧૧	૧૦	૧-૨૫	૩૩	૩૭	૨૨૨	૧૧ ૭ ૧૪
૧૯૩	૧૨	૧૧	૨-૧૬	૩૪	૩૮	૨૨૩	૧૨ ૮ ૧૫
૧૯૪	૧૩	૧૨	૩-૮	૩૫	૩૯	૨૨૪	૧૩ ૯ ૧૬
૧૯૫	૧૪	૧૩	૪-૦	૩૬	૪૦	૨૨૫	૧૪ ૧૦ ૧૭
૧૯૬	૧૫	૧૪	૪-૫૧	૩૭	૪૧	૨૨૬	૧૫ ૧૦ ૧૮
૧૯૭	૧૬	૧૫	૫-૪૩	૩૮	૪૨	૨૨૭	૧૬ ૧૧ ૧૯
૧૯૮	૧૭	૧૬	૬-૩૫	૩૯	૪૩	૨૨૮	૧૭ ૧૨ ૨૦
૧૯૯	૧૮	૧૭	૭-૨૮	૪૦	૪૪	૨૨૯	૧૮ ૧૩ ૨૧
૨૦૦	૧૯	૧૮	૮-૨૧	૪૧	૪૫	૨૩૦	૧૯ ૧૪ ૨૨
૨૦૧	૨૦	૧૯	૯-૧૪	૪૨	૪૬	૨૩૧	૨૦ ૧૫ ૨૩
૨૦૨	૨૧	૨૦	૧૦-૭	૪૩	૪૭	૨૩૨	૨૧ ૧૬ ૨૪
૨૦૩	૨૨	૨૧	૧૧-૦	૪૪	૪૮	૨૩૩	૨૨ ૧૭ ૨૫
૨૦૪	૨૩	૨૨	૧૧-૫૪	૪૫	૪૯	૨૩૪	૨૩ ૧૮ ૨૬
૨૦૫	૨૪	૨૩	૧૨-૪૮	૪૬	૫૦	૨૩૫	૨૪ ૧૯ ૨૭
૨૦૬	૨૫	૨૩	૧૩-૪૨	૪૭	૫૧	૨૩૬	૨૫ ૨૦ ૨૮
૨૦૭	૨૬	૨૪	૧૪-૩૭	૪૮	૫૨	૨૩૭	૨૬ ૨૧ ૨૯
૨૦૮	૨૭	૨૫	૧૫-૩૨	૪૯	૫૩	૨૩૮	૨૭ ૨૨ ૩૦
૨૦૯	૨૮	૨૬	૧૬-૨૮	૫૦	૫૪	૨૩૯	૨૮ ૨૩ ૩૧
૨૧૦	૨૯	૨૭	૧૭-૨	૫૧	૫૫	૨૪૦	૨૯ ૨૪ ૩૨

(મુનંદ) અક્ષાંશ ૧૮ અં. ૫૭ ક. નું લાવસાધન,

અ.નં.	દ.	એ.	દા.	સમ.	દિ.	ત.	અ.નં.	દ.	એ.	દા.	સમ.	દિ.	ત.
ધ.	ધ.	મ.	કું.	મી.	વૃ.	મ.	મ.	કું.	મે	વૃ	મા		
૨૪૧	૦	૨૫	૨૦	૨૦-૧૪	૨૭	૧૨૭૧	૦	૨૨૪	૦-૦	૩	૩		
૨૪૨	૧	૨૬	૨૧	૨-૨૬	૨૮	૨૨૭૨	૧	૨૭૨૬	૧-૨૪	૫	૫		
૨૪૩	૨	૨૭	૨૩	૨૨-૩૬	૨૯	૨૨૭૩	૨	૨૮૨૭	૨-૧૮	૬	૬		
૨૪૪	૩	૨૮	૨૪	૨૩-૫૩	મે	૨૨૭૪	૩	૨૯૨૮	૪-૧૨	૮	૭		
૨૪૫	૪	૨૯	૨૫	૨૫-૭	૧	૬૨૭૫	૪	૩૦૨૯	૫-૩૫	૯	૮		
૨૪૬	૫	૩૦	૨૬	૨૬-૨૨	૨	૭૨૭૬	૫	૩૧૩૦	૬-૫૮	૧૦	૯		
૨૪૭	૬	૩૧	૨૭	૨૭-૩૭	૩	૮૨૭૭	૬	૩૨૩૧	૮-૨૨	૧૨	૧૧		
૨૪૮	૭	૩૨	૨૮	૨૮-૫૪	૪	૯૨૭૮	૭	૩૩૩૨	૯-૪૪	૧૩	૧૨		
૨૪૯	૮	૩૩	૨૯	૦-૫૧	૫	૧૦૨૭૯	૮	૩૪૩૩	૧૦-૭	૧૪	૧૩		
૨૫૦	૯	૩૪	૩૦	૧-૨૮	૬	૧૧૨૮૦	૯	૩૫૩૪	૧૧-૩૦	૧૫	૧૪		
૨૫૧	૧૦	૩૫	૩૧	૨-૪૬	૭	૧૨૨૮૧	૧૦	૩૬૩૫	૧૩-૫૨	૧૬	૧૫		
૨૫૨	૧૧	૩૬	૩૨	૪-૪	૮	૧૩૨૮૨	૧૧	૩૭૩૬	૧૫-૧૪	૧૭	૧૬		
૨૫૩	૧૨	૩૭	૩૩	૫-૨૨	૯	૧૪૨૮૩	૧૨	૩૮૩૭	૧૬-૩૬	૧૮	૧૭		
૨૫૪	૧૩	૩૮	૩૪	૬-૪૧	૧૦	૧૫૨૮૪	૧૩	૩૯૩૮	૧૭-૫૮	૨૦	૧૮		
૨૫૫	૧૪	૩૯	૩૫	૮-૧	૧૧	૧૬૨૮૫	૧૪	૪૦૩૯	૧૯-૧૮	૨૧	૧૯		
૨૫૬	૧૫	૪૦	૩૬	૯-૨૧	૧૨	૧૭૨૮૬	૧૫	૪૧૪૦	૨૦-૩૮	૨૨	૨૦		
૨૫૭	૧૬	૪૧	૩૭	૧૦-૪૧	૧૩	૧૮૨૮૭	૧૬	૪૨૪૧	૨૧-૫૧	૨૩	૨૧		
૨૫૮	૧૭	૪૨	૩૮	૧૨-૨	૧૪	૧૯૨૮૮	૧૭	૪૩૪૨	૨૩-૧૮	૨૫	૨૨		
૨૫૯	૧૮	૪૩	૩૯	૧૩-૨૪	૧૫	૨૦૨૮૯	૧૮	૪૪૪૩	૨૪-૩૮	૨૬	૨૩		
૨૬૦	૧૯	૪૪	૪૦	૧૪-૪૬	૧૬	૨૧૨૯૦	૧૯	૪૫૪૪	૨૫-૫૬	૨૭	૨૪		
૨૬૧	૨૦	૪૫	૪૧	૧૬-૮	૧૭	૨૨૨૯૧	૨૦	૪૬૪૫	૨૬-૧૪	૨૮	૨૫		
૨૬૨	૨૧	૪૬	૪૨	૧૭-૩૦	૧૮	૨૩૨૯૨	૨૧	૪૭૪૬	૨૮-૩૩	૨૯	૨૬		
૨૬૩	૨૨	૪૭	૪૩	૧૮-૧૩	૧૯	૨૪૨૯૩	૨૨	૪૮૪૭	૨૯-૪૯	૩૦	૨૭		
૨૬૪	૨૩	૪૮	૪૪	૨૦-૧૬	૨૦	૨૫૨૯૪	૨૩	૪૯૪૮	૩૦-૧૭	૩૧	૨૮		
૨૬૫	૨૪	૪૯	૪૫	૨૧-૩૬	૨૧	૨૬૨૯૫	૨૪	૫૦૪૯	૩૧-૨૩	૩૨	૨૯		
૨૬૬	૨૫	૫૦	૪૬	૨૩-૨	૨૨	૨૭૨૯૬	૨૫	૫૧૫૦	૩૨-૩૮	૩૩	૩૦		
૨૬૭	૨૬	૫૧	૪૭	૨૪-૨૫	૨૩	૨૮૨૯૭	૨૬	૫૨૫૧	૩૩-૫૩	૩૪	૩૧		
૨૬૮	૨૭	૫૨	૪૮	૨૫-૪૮	૨૪	૨૯૨૯૮	૨૭	૫૩૫૨	૩૪-૭	૩૫	૩૨		
૨૬૯	૨૮	૫૩	૪૯	૨૭-૧૨	૨૫	૩૦૨૯૯	૨૮	૫૪૫૩	૩૫-૨૧	૩૬	૩૩		
૨૭૦	૨૯	૫૪	૫૦	૨૮-૩૬	૨૬	૩૧૩૦૦	૨૯	૫૫૫૪	૩૬-૩૪	૩૭	૩૪		

(મુંબઈ) અક્ષાંશ ૧૮ અં. ૫૭ ક. નું ભાવસાધન.

અ.નં.	દ.	એ.	દા.	સમ.	દિ.૧	અ.નં.	દ.	એ.	દા.	સમ.	દિ.૧
૩૦૧	કું.કું.મે.	૨		૬-૪૬	૬	૫૩૩૧	૦	૨	૭	૧૧-૪૦	૭ ૨
૩૦૨	૧મી.	૪		૧૦-૫૮	૧૦	૫૩૩૨	૧	૩	૮	૧૨-૩૬	૮ ૩
૩૦૩	૨	૧	૫	૧૨-૧૦	૧૧	૭૩૩૩	૨	૪	૯	૧૩-૩૨	૯ ૪
૩૦૪	૩	૨	૬	૧૩-૨૧	૧૨	૮૩૩૪	૩	૫	૧૦	૧૪-૨૮	૧૦ ૫
૩૦૫	૪	૩	૮	૧૪-૩૧	૧૩	૯૩૩૫	૪	૭	૧૧	૧૫-૨૩	૧૦ ૬
૩૦૬	૫	૪	૯	૧૫-૪૧	૧૪	૯૩૩૬	૫	૮	૧૨	૧૬-૧૮	૧૧ ૭
૩૦૭	૬	૫	૧૦	૧૬-૫૧	૧૫	૧૦૩૩૭	૬	૯	૧૩	૧૭-૧૨	૧૨ ૮
૩૦૮	૭	૭	૧૧	૧૭-૫૭	૧૬	૧૧૩૩૮	૭	૧૦	૧૪	૧૮-૬	૧૩ ૮
૩૦૯	૮	૮	૧૨	૧૯-૫	૧૭	૧૨૩૩૯	૮	૧૧	૧૫	૧૯-૦	૧૪ ૯
૩૧૦	૯	૯	૧૩	૨૦-૧૨	૧૮	૧૩૩૪૦	૯	૧૨	૧૬	૧૯-૫૩	૧૫ ૧૦
૩૧૧	૧૦	૧૦	૧૪	૨૧-૧૯	૧૯	૧૪૩૪૧	૧૦	૧૩	૧૭	૨૦-૪૬	૧૬ ૧૧
૩૧૨	૧૧	૧૧	૧૬	૨૨-૨૫	૨૦	૧૫૩૪૨	૧૧	૧૪	૧૮	૨૧-૩૯	૧૭ ૧૨
૩૧૩	૧૨	૧૨	૧૭	૨૩-૨૩	૨૧	૧૬૩૪૩	૧૨	૧૫	૧૯	૨૨-૩૨	૧૭ ૧૩
૩૧૪	૧૩	૧૩	૧૮	૨૪-૩૫	૨૨	૧૭૩૪૪	૧૩	૧૬	૨૦	૨૩-૨૫	૧૮ ૧૪
૩૧૫	૧૪	૧૪	૧૯	૨૫-૩૯	૨૩	૧૮૪૪૫	૧૪	૧૭	૨૧	૨૪-૧૭	૧૯ ૧૫
૩૧૬	૧૫	૧૬	૨૦	૨૬-૧૩	૨૪	૧૯૪૪૬	૧૫	૧૮	૨૨	૨૫-૯	૨૦ ૧૬
૩૧૭	૧૬	૧૭	૨૦	૨૭-૪૭	૨૫	૨૦૪૪૭	૧૬	૧૯	૨૩	૨૬-૦	૨૦ ૧૭
૩૧૮	૧૭	૧૮	૨૨	૨૮-૪૯	૨૫	૨૦૪૪૮	૧૭	૨૦	૨૪	૨૬-૫૨	૨૧ ૧૮
૩૧૯	૧૮	૧૯	૨૩	૨૯-૫૧	૨૬	૨૧૪૪૯	૧૮	૨૧	૨૫	૨૭-૪૪	૨૨ ૧૯
૩૨૦	૧૯	૨૦	૨૪	મીથુ ૫૩	૨૭	૨૨૩૫૦	૧૯	૨૨	૨૬	૨૮-૩૫	૨૨ ૨૦
૩૨૧	૨૦	૨૧	૨૬	૧-૫૪	૨૮	૨૩૩૫૧	૨૦	૨૩	૨૭	૨૯-૨૬	૨૩ ૨૦
૩૨૨	૨૧	૨૨	૨૭	૨-૫૫	૨૯	૨૪૩૫૨	૨૧	૨૪	૨૮	૦૪-૧૬	૨૪ ૨૧
૩૨૩	૨૨	૨૩	૨૮	૩-૫૫	૩૦	૨૫૩૫૩	૨૨	૨૫	૨૯	૧-૬	૨૫ ૨૨
૩૨૪	૨૩	૨૪	૨૯	૪-૫૫	૧	૨૬૩૫૪	૨૩	૨૬	૩૦	૧-૫૬	૨૫ ૨૩
૩૨૫	૨૪	૨૬	૩૦	૫-૫૪	૨	૨૭૩૫૫	૨૪	૨૭	૩૧	૨-૪૭	૨૬ ૨૪
૩૨૬	૨૫	૨૭	૩૧	૬-૫૩	૩	૨૮૩૫૬	૨૫	૨૮	૩૨	૩-૩૭	૨૬ ૨૫
૩૨૭	૨૬	૨૮	૩૨	૭-૫૧	૪	૨૯૩૫૭	૨૬	૨૯	૩૩	૪-૨૭	૨૭ ૨૫
૩૨૮	૨૭	૨૯	૩૩	૮-૪૯	૫	૩૦૩૫૮	૨૭	૩૦	૩૪	૫-૧૭	૨૮ ૨૬
૩૨૯	૨૮	૩૦	૩૪	૯-૪૬	૬	૩૧૩૫૯	૨૮	૩૧	૩૫	૬-૭	૨૯ ૨૭
૩૩૦	૨૯	૩૧	૩૫	૧૦-૪૩	૭	૩૨૩૬૦	૨૯	૩૨	૩૬	૭-૫૭	૩૦ ૨૮

परिशिष्ट "आइ"

Appendix "I"

APRIL.

D	०	०	♂	♀	४	० dec
1	0 59 8	13 44 42	32	1 14	0 24	6 30
2	0 59 5	13 25 57	32	1 13	0 16	6 0
3	0 59 4	13 6 1	33	1 14	0 10	5 15
4	0 59 1	12 46 26	32	1 14	0 2	4 16
5	0 59 0	12 48 34	32	1 13	0 5	3 5

પરિશિષ્ટ “જ” “ન”

લાંગેરીયમ

અંશ અથવા

અનિ.	૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૦૩-૧૫૮૪	૧-૩૮૦૨	૧-૦૭૬૪	૬૭૩૧	૭૭૮૧	૬૮૧૨	૧૦૨૧	૫૩૫૧	
૧૩-૧૫૮૪	૧-૩૭૩૦	૧-૦૭૫૬	૬૦૦૭	૭૭૬૩	૬૭૦૮	૬૦૦૯	૫૩૪૧	
૨૨-૬૭૩૧	૧-૩૬૬૦	૧-૦૭૨૦	૮૬૮૩	૭૭૪૫	૬૭૮૪	૫૬૬૭	૫૩૩૦	
૩૨-૬૮૧૨	૧-૩૫૬૦	૧-૦૬૮૫	૮૬૫૬	૭૭૨૮	૬૭:૯	૫૬૮૫	૫૩૨૦	
૪૨-૫૫૬૩	૧-૩૫૨૨	૧-૦૬૪૯	૮૬૩૫	૭૭૧૦	૬૭૫૫	૫૬૭૩	૫૩૧૦	
૫૨-૪૫૬૪	૧-૩૪૫૪	૧-૦૬૧૪	૮૬૧૨	૭૬૯૨	૬૭૪૧	૫૬૬૧	૫૩૦૦	
૬૨-૩૮૦૨	૧-૩૩૮૮	૧-૦૫૮૦	૮૮૮૮	૭૬૭૪	૬૭૨૬	૫૬૪૯	૫૨૮૯	
૭૨-૩૧૩૩	૧-૩૩૩૩	૧-૦૫૪૬	૮૮૬૫	૭૬૫૭	૬૭૧૨	૫૬૩૭	૫૨૭૯	
૮૨-૨૫૫૩	૧-૩૨૫૮	૧-૦૫૧૧	૮૮૪૨	૭૬૩૯	૬૬૯૮	૫૬૨૫	૫૨૬૯	
૯૨-૧૦૪૧	૧-૩૧૬૫	૧-૦૪૭૮	૮૮૧૬	૭૬૨૨	૬૬૮૪	૫૬૧૩	૫૨૫૯	
૧૦૨-૧૫૮૪	૧-૩૧૩૩	૧-૦૪૪૪	૮૭૯૬	૭૬૦૪	૬૬૭૦	૫૬૦૨	૫૨૪૯	
૧૧૨-૧૧૭૦	૧-૩૦૭૧	૧-૦૪૧૧	૮૭૭૩	૭૫૮૭	૬૬૫૬	૫૮૯૦	૫૨૩૯	
૧૨૨-૦૭૬૨	૧-૩૦૧૦	૧-૦૩૭૮	૮૭૫૧	૭૫૭૦	૬૬૪૨	૫૮૭૮	૫૨૨૯	
૧૩૨-૦૪૪૪	૧-૨૯૫૦	૧-૦૩૦૫	૮૭૨૮	૭૫૫૨	૬૬૨૮	૫૮૬૬	૫૨૧૧	
૧૪૨-૦૧૨૨	૧-૨૮૯૧	૧-૦૩૧૩	૮૭૦૬	૭૫૩૫	૬૬૧૪	૫૮૫૫	૫૨૦૧	
૧૫૧-૯૮૨૩	૧-૨૮૩૩	૧-૦૨૨૦	૮૬૯૩	૭૫૧૮	૬૬૦૦	૫૮૪૩	૫૧૯૯	
૧૬૧-૯૫૪૨	૧-૨૭૭૫	૧-૦૨૪૮	૮૬૬૧	૭૫૦૧	૬૫૮૭	૫૮૩૨	૫૧૮૯	
૧૭૧-૯૨૭૯	૧-૨૭૧૯	૧-૦૨૧૬	૮૬૩૯	૭૪૮૪	૬૫૭૩	૫૮૨૦	૫૧૭૯	
૧૮૧-૯૦૩૧	૧-૨૬૬૩	૧-૦૧૮૫	૮૬૧૭	૭૪૬૭	૬૫૫૯	૫૮૦૯	૫૧૬૯	
૧૯૧-૮૭૬૬	૧-૨૬૦૭	૧-૦૧૫૩	૮૫૯૫	૭૪૫૨	૬૫૪૬	૫૭૯૭	૫૧૫૯	
૨૦૧-૮૫૭૩	૧-૨૫૫૩	૧-૦૧૨૨	૮૫૭૩	૭૪૩૪	૬૫૩૨	૫૭૮૬	૫૧૪૯	
૨૧૧-૮૩૬૧	૧-૨૪૯૯	૧-૦૦૯૧	૮૫૫૨	૭૪૧૧	૬૫૨૯	૫૭૭૪	૫૧૩૯	
૨૨૧-૮૧૫૯	૧-૨૪૪૫	૧-૦૦૬૧	૮૫૩૦	૭૪૦૧	૬૫૦૫	૫૭૬૩	૫૧૨૯	
૨૩૧-૭૯૬૬	૧-૨૩૯૩	૧-૦૦૩૦	૮૫૦૯	૭૩૮૪	૬૪૮૨	૫૭૫૨	૫૧૧૦	
૨૪૧-૭૭૮૧	૧-૨૩૪૧	૧-૦૦૦૦	૮૪૮૭	૭૩૬૮	૬૪૭૮	૫૭૪૦	૫૧૧૦	
૨૫૧-૭૬૦૪	૧-૨૨૮૯	૦-૯૯૭૦	૮૪૮૬	૭૩૫૧	૬૪૬૫	૫૭૨૯	૫૧૦૦	
૨૬૧-૭૪૩૪	૧-૨૨૩૯	૦-૯૯૪૦	૮૪૪૫	૭૩૩૫	૬૪૫૧	૫૭૧૮	૫૦૯૦	
૨૭૧-૭૨૩૦	૧-૨૧૮૮	૦-૯૯૧૦	૮૪૨૪	૭૩૧૮	૬૪૩૮	૫૭૦૬	૫૦૮૧	
૨૮૧-૭૧૧૨	૧-૨૧૩૯	૦-૯૮૮૧	૮૪૦૩	૭૩૦૨	૬૪૨૫	૫૬૯૫	૫૦૭૧	
૨૯૧-૬૯૬૦	૧-૨૦૯૦	૦-૯૮૫૨	૮૩૮૨	૭૨૮૬	૬૪૧૨	૫૬૮૪	૫૦૬૧	
૩૦૧-૬૮૧૨	૧-૨૦૪૧	૦-૯૮૨૩	૮૩૬૧	૭૨૭૦	૬૩૯૮	૫૬૭૩	૫૦૫૧	

ਫੋਟੋ.

Appendix J & N

ਫੋਟੋ.

੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	ਮਿਤਰ
੪੭੭੧	੪੨੬੦	੩੮੦੨	੩੩.੮	੩੦੧੦	੨੬੬੩	੨੩੪੧	੨੦੪੧	੦
੪੭੬੨	੪੨੫੨	੩੭੬੫	੩੮੨	੩੦੦੪	੨੬੫੭	੨੩੩੬	੨੦੩੬	੧
੪੭੫੩	੪੨੪੪	੩੭੮੮	੩੩੭੫	੨੬੬੮	੨੬੫੨	੨੩੩੦	੨੦੩੨	੨
੪੭੪੪	੪੨੩੬	੩੭੮੦	੩੩੬੮	੨੬੬੨	੨੬੪੬	੨੩੨੫	੨੦੨੭	੩
੪੭੩੫	੪੨੨੮	੩੭੭੩	੩੩੬੨	੨੬੮੬	੨੬੪੦	੨੩੨੦	੨੦੨੨	੪
੪੭੨੬	੪੨੨੦	੩੭੬੬	੩੩੫੫	੨੬੮੦	੨੬੩੫	੨੩੧੫	੨੦੧੭	੫
੪੭੧੮	੪੨੧੨	੩੭੫੮	੩੩੪੮	੨੬੭੪	੨੬੨੮	੨੩੧੦	੨੦੧੨	੬
੪੭੦੯	੪੨੦੪	੩੭੫੦	੩੩੪੨	੨੬੬੮	੨੬੨੪	੨੩੦੫	੨੦੦੮	੭
੪੬੯੧	੪੧੯੬	੩੭੪੫	੩੩੩੬	੨੬੬੨	੨੬੧੮	੨੩੦੦	੨੦੦੦	੮
੪੬੮੨	੪੧੮੮	੩੭੩੮	੩੩੩੦	੨੬੫੬	੨੬੧੩	੨੨੯੫	੧੯੯੮	੯
੪੬੭੩	੪੧੮੦	੩੭੩੦	੩੩੨੩	੨੬੫੦	੨੬੦੭	੨੨੮੮	੧੯੯੩	੧੦
੪੬੬੪	੪੧੭੨	੩੭੨੩	੩੩੧੬	੨੬੪੪	੨੬੦੨	੨੨੮੪	੧੯੮੮	੧੧
੪੬੫੫	੪੧੬੪	੩੭੧੬	੩੩੧੦	੨੬੩੮	੨੫੦੬	੨੨੭੮	੧੯੮੪	੧੨
੪੬੪੬	੪੧੫੬	੩੭੦੮	੩੩੦੩	੨੬੩੩	੨੫੦੧	੨੨੭੪	੧੯੭੮	੧੩
੪੬੩੭	੪੧੪੮	੩੭੦੨	੩੩੦੭	੨੬੨੭	੨੫੮੫	੨੨੬੮	੧੯੭੪	੧੪
੪੬੨੮	੪੧੪੦	੩੬੯੫	੩੨੯੯	੨੬੨੧	੨੫੮੦	੨੨੬੪	੧੯੬੮	੧੫
੪੬੧੯	੪੧੩੨	੩੬੮੮	੩੨੯੩	੨੬੧੫	੨੫੭੪	੨੨੫੮	੧੯੬੪	੧੬
੪੬੧੦	੪੧੨੪	੩੬੮੦	੩੨੮੭	੨੬੦੮	੨੫੬੮	੨੨੫੪	੧੯੬੦	੧੭
੪੬੦੧	੪੧੧੬	੩੬੭੩	੩੨੮੧	੨੬੦੩	੨੫੬੩	੨੨੫੦	੧੯੫੬	੧੮
੪੫੯੨	੪੧੦੮	੩੬੬੬	੩੨੭੫	੨੬੦੦	੨੫੫੭	੨੨੪੪	੧੯੫੨	੧੯
੪੫੮੩	੪੧੦੦	੩੬੬੦	੩੨੬੯	੨੬੦੦	੨੫੫੨	੨੨੪੦	੧੯੪੮	੨੦
੪੫੭੪	੪੦੯੨	੩੬੫੩	੩੨੬੩	੨੬੦੦	੨੫੪੬	੨੨੩੬	੧੯੪੪	੨੧
੪੫੬੫	੪੦੮੪	੩੬੪੬	੩੨੫੭	੨੬੦੦	੨੫੪੧	੨੨੩੨	੧੯੪੦	੨੨
੪੫੫੬	੪੦੭੬	੩੬੪੦	੩੨੫੧	੨੬੦੦	੨੫੩੬	੨੨੨੮	੧੯੩੬	੨੩
੪੫੪੭	੪੦੬੮	੩੬੩੩	੩੨੪੫	੨੬੦੦	੨੫੩੧	੨੨੨੪	੧੯੩੨	੨੪
੪੫੩੮	੪੦੬੦	੩੬੨੬	੩੨੩੯	੨੬੦੦	੨੫੨੬	੨੨੨੦	੧੯੨੮	੨੫
੪੫੨੯	੪੦੫੨	੩੬੨੦	੩੨੩੩	੨੬੦੦	੨੫੨੧	੨੨੧੬	੧੯੨੪	੨੬
੪੫੨੦	੪੦੪੪	੩੬੧੩	੩੨੨੭	੨੬੦੦	੨੫੧੬	੨੨੧੨	੧੯੨੦	੨੭
੪੫੧੧	੪੦੩੬	੩੬੦੬	੩੨੨੧	੨੬੦੦	੨੫੧੧	੨੨੦੮	੧੯੧੬	੨੮
੪੫੦੨	੪੦੨੮	੩੬੦੦	੩੨੧੫	੨੬੦੦	੨੫੦੬	੨੨੦੪	੧੯੧੨	੨੯
੪੪੯੩	੪੦੨੦	੩੫੯੩	੩੨੦੯	੨੬੦੦	੨੫੦੧	੨੨੦੦	੧੯੦੮	੩੦
੪੪੮੪	੪੦੧੨	੩੫੮੬	੩੨੦੩	੨੬੦੦	੨੪੯੬	੨੧੯੬	੧੯੦੪	੩੧
੪੪੭੫	੪੦੦੪	੩੫੮੦	੩੧੯੭	੨੬੦੦	੨੪੯੧	੨੧੯੨	੧੯੦੦	੩੨

ଅନିୟମ	୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬
୩୧	୧-୧୮୧୨	୧-୧୮୬୩	୦-୧୮୭୪	୩୪୧	୭୨୫୪	୧୩୮୫	୫୦୪୨
୩୨	୧-୧୮୭୩	୧-୧୮୮୪	୦-୧୮୯୫	୮୩୨	୭୨୬୫	୧୩୯୬	୫୦୫୩
୩୩	୧-୧୮୮୪	୧-୧୮୯୫	୦-୧୯୦୬	୮୩୩	୭୨୭୬	୧୪୦୭	୫୦୬୪
୩୪	୧-୧୮୯୫	୧-୧୯୦୬	୦-୧୯୧୭	୮୩୪	୭୨୮୭	୧୪୧୮	୫୦୭୫
୩୫	୧-୧୯୦୬	୧-୧୯୧୭	୦-୧୯୨୮	୮୩୫	୭୨୯୮	୧୪୨୯	୫୦୮୬
୩୬	୧-୧୯୧୭	୧-୧୯୨୮	୦-୧୯୩୯	୮୩୬	୭୩୦୯	୧୪୩୦	୫୦୯୭
୩୭	୧-୧୯୨୮	୧-୧୯୩୯	୦-୧୯୪୦	୮୩୭	୭୩୧୦	୧୪୪୧	୫୧୦୮
୩୮	୧-୧୯୩୯	୧-୧୯୪୦	୦-୧୯୫୧	୮୩୮	୭୩୨୧	୧୪୫୨	୫୧୧୯
୩୯	୧-୧୯୪୦	୧-୧୯୫୧	୦-୧୯୬୨	୮୩୯	୭୩୩୨	୧୪୬୩	୫୧୨୦
୪୦	୧-୧୯୫୧	୧-୧୯୬୨	୦-୧୯୭୩	୮୪୦	୭୩୪୩	୧୪୭୪	୫୧୩୧
୪୧	୧-୧୯୬୨	୧-୧୯୭୩	୦-୧୯୮୪	୮୪୧	୭୩୫୪	୧୪୮୫	୫୧୪୨
୪୨	୧-୧୯୭୩	୧-୧୯୮୪	୦-୧୯୯୫	୮୪୨	୭୩୬୫	୧୪୯୬	୫୧୫୩
୪୩	୧-୧୯୮୪	୧-୧୯୯୫	୦-୨୦୦୬	୮୪୩	୭୩୭୬	୧୫୦୭	୫୧୬୪
୪୪	୧-୧୯୯୫	୧-୨୦୦୬	୦-୨୦୧୭	୮୪୪	୭୩୮୭	୧୫୧୮	୫୧୭୫
୪୫	୧-୨୦୦୬	୧-୨୦୧୭	୦-୨୦୨୮	୮୪୫	୭୩୯୮	୧୫୨୯	୫୧୮୬
୪୬	୧-୨୦୧୭	୧-୨୦୨୮	୦-୨୦୩୯	୮୪୬	୭୪୦୯	୧୫୩୦	୫୧୯୭
୪୭	୧-୨୦୨୮	୧-୨୦୩୯	୦-୨୦୪୦	୮୪୭	୭୪୧୦	୧୫୪୧	୫୨୦୮
୪୮	୧-୨୦୩୯	୧-୨୦୪୦	୦-୨୦୫୧	୮୪୮	୭୪୨୧	୧୫୫୨	୫୨୧୯
୪୯	୧-୨୦୪୦	୧-୨୦୫୧	୦-୨୦୬୨	୮୪୯	୭୪୩୨	୧୫୬୩	୫୨୨୦
୫୦	୧-୨୦୫୧	୧-୨୦୬୨	୦-୨୦୭୩	୮୫୦	୭୪୪୩	୧୫୭୪	୫୨୩୧
୫୧	୧-୨୦୬୨	୧-୨୦୭୩	୦-୨୦୮୪	୮୫୧	୭୪୫୪	୧୫୮୫	୫୨୪୨
୫୨	୧-୨୦୭୩	୧-୨୦୮୪	୦-୨୦୯୫	୮୫୨	୭୪୬୫	୧୫୯୬	୫୨୫୩
୫୩	୧-୨୦୮୪	୧-୨୦୯୫	୦-୨୧୦୬	୮୫୩	୭୪୭୬	୧୬୦୭	୫୨୬୪
୫୪	୧-୨୦୯୫	୧-୨୧୦୬	୦-୨୧୧୭	୮୫୪	୭୪୮୭	୧୬୧୮	୫୨୭୫
୫୫	୧-୨୧୦୬	୧-୨୧୧୭	୦-୨୧୨୮	୮୫୫	୭୪୯୮	୧୬୨୯	୫୨୮୬
୫୬	୧-୨୧୧୭	୧-୨୧୨୮	୦-୨୧୩୯	୮୫୬	୭୫୦୯	୧୬୩୦	୫୨୯୭
୫୭	୧-୨୧୨୮	୧-୨୧୩୯	୦-୨୧୪୦	୮୫୭	୭୫୧୦	୧୬୪୧	୫୩୦୮
୫୮	୧-୨୧୩୯	୧-୨୧୪୦	୦-୨୧୫୧	୮୫୮	୭୫୨୧	୧୬୫୨	୫୩୧୯
୫୯	୧-୨୧୪୦	୧-୨୧୫୧	୦-୨୧୬୨	୮୫୯	୭୫୩୨	୧୬୬୩	୫୩୨୦
୬୦	୧-୨୧୫୧	୧-୨୧୬୨	୦-୨୧୭୩	୮୬୦	୭୫୪୩	୧୬୭୪	୫୩୩୧
୬୧	୧-୨୧୬୨	୧-୨୧୭୩	୦-୨୧୮୪	୮୬୧	୭୫୫୪	୧୬୮୫	୫୩୪୨
୬୨	୧-୨୧୭୩	୧-୨୧୮୪	୦-୨୧୯୫	୮୬୨	୭୫୬୫	୧୬୯୬	୫୩୫୩
୬୩	୧-୨୧୮୪	୧-୨୧୯୫	୦-୨୨୦୬	୮୬୩	୭୫୭୬	୧୭୦୭	୫୩୬୪
୬୪	୧-୨୧୯୫	୧-୨୨୦୬	୦-୨୨୧୭	୮୬୪	୭୫୮୭	୧୭୧୮	୫୩୭୫
୬୫	୧-୨୨୦୬	୧-୨୨୧୭	୦-୨୨୨୮	୮୬୫	୭୫୯୮	୧୭୨୯	୫୩୮୬
୬୬	୧-୨୨୧୭	୧-୨୨୨୮	୦-୨୨୩୯	୮୬୬	୭୬୦୯	୧୭୩୦	୫୩୯୭
୬୭	୧-୨୨୨୮	୧-୨୨୩୯	୦-୨୨୪୦	୮୬୭	୭୬୧୦	୧୭୪୧	୫୪୦୮
୬୮	୧-୨୨୩୯	୧-୨୨୪୦	୦-୨୨୫୧	୮୬୮	୭୬୨୧	୧୭୫୨	୫୪୧୯
୬୯	୧-୨୨୪୦	୧-୨୨୫୧	୦-୨୨୬୨	୮୬୯	୭୬୩୨	୧୭୬୩	୫୪୨୦
୭୦	୧-୨୨୫୧	୧-୨୨୬୨	୦-୨୨୭୩	୮୭୦	୭୬୪୩	୧୭୭୪	୫୪୩୧
୭୧	୧-୨୨୬୨	୧-୨୨୭୩	୦-୨୨୮୪	୮୭୧	୭୬୫୪	୧୭୮୫	୫୪୪୨
୭୨	୧-୨୨୭୩	୧-୨୨୮୪	୦-୨୨୯୫	୮୭୨	୭୬୬୫	୧୭୯୬	୫୪୫୩
୭୩	୧-୨୨୮୪	୧-୨୨୯୫	୦-୨୩୦୬	୮୭୩	୭୬୭୬	୧୮୦୭	୫୪୬୪
୭୪	୧-୨୨୯୫	୧-୨୩୦୬	୦-୨୩୧୭	୮୭୪	୭୬୮୭	୧୮୧୮	୫୪୭୫
୭୫	୧-୨୩୦୬	୧-୨୩୧୭	୦-୨୩୨୮	୮୭୫	୭୬୯୮	୧୮୨୯	୫୪୮୬
୭୬	୧-୨୩୧୭	୧-୨୩୨୮	୦-୨୩୩୯	୮୭୬	୭୭୦୯	୧୮୩୦	୫୪୯୭
୭୭	୧-୨୩୨୮	୧-୨୩୩୯	୦-୨୩୪୦	୮୭୭	୭୭୧୦	୧୮୪୧	୫୫୦୮
୭୮	୧-୨୩୩୯	୧-୨୩୪୦	୦-୨୩୫୧	୮୭୮	୭୭୨୧	୧୮୫୨	୫୫୧୯
୭୯	୧-୨୩୪୦	୧-୨୩୫୧	୦-୨୩୬୨	୮୭୯	୭୭୩୨	୧୮୬୩	୫୫୨୦
୮୦	୧-୨୩୫୧	୧-୨୩୬୨	୦-୨୩୭୩	୮୮୦	୭୭୪୩	୧୮୭୪	୫୫୩୧
୮୧	୧-୨୩୬୨	୧-୨୩୭୩	୦-୨୩୮୪	୮୮୧	୭୭୫୪	୧୮୮୫	୫୫୪୨
୮୨	୧-୨୩୭୩	୧-୨୩୮୪	୦-୨୩୯୫	୮୮୨	୭୭୬୫	୧୮୯୬	୫୫୫୩
୮୩	୧-୨୩୮୪	୧-୨୩୯୫	୦-୨୪୦୬	୮୮୩	୭୭୭୬	୧୯୦୭	୫୫୬୪
୮୪	୧-୨୩୯୫	୧-୨୪୦୬	୦-୨୪୧୭	୮୮୪	୭୭୮୭	୧୯୧୮	୫୫୭୫
୮୫	୧-୨୪୦୬	୧-୨୪୧୭	୦-୨୪୨୮	୮୮୫	୭୭୯୮	୧୯୨୯	୫୫୮୬
୮୬	୧-୨୪୧୭	୧-୨୪୨୮	୦-୨୪୩୯	୮୮୬	୭୮୦୯	୧୯୩୦	୫୫୯୭
୮୭	୧-୨୪୨୮	୧-୨୪୩୯	୦-୨୪୪୦	୮୮୭	୭୮୧୦	୧୯୪୧	୫୬୦୮
୮୮	୧-୨୪୩୯	୧-୨୪୪୦	୦-୨୪୫୧	୮୮୮	୭୮୨୧	୧୯୫୨	୫୬୧୯
୮୯	୧-୨୪୪୦	୧-୨୪୫୧	୦-୨୪୬୨	୮୮୯	୭୮୩୨	୧୯୬୩	୫୬୨୦
୯୦	୧-୨୪୫୧	୧-୨୪୬୨	୦-୨୪୭୩	୮୯୦	୭୮୪୩	୧୯୭୪	୫୬୩୧
୯୧	୧-୨୪୬୨	୧-୨୪୭୩	୦-୨୪୮୪	୮୯୧	୭୮୫୪	୧୯୮୫	୫୬୪୨
୯୨	୧-୨୪୭୩	୧-୨୪୮୪	୦-୨୪୯୫	୮୯୨	୭୮୬୫	୧୯୯୬	୫୬୫୩
୯୩	୧-୨୪୮୪	୧-୨୪୯୫	୦-୨୫୦୬	୮୯୩	୭୮୭୬	୨୦୦୭	୫୬୬୪
୯୪	୧-୨୪୯୫	୧-୨୫୦୬	୦-୨୫୧୭	୮୯୪	୭୮୮୭	୨୦୧୮	୫୬୭୫
୯୫	୧-୨୫୦୬	୧-୨୫୧୭	୦-୨୫୨୮	୮୯୫	୭୮୯୮	୨୦୨୯	୫୬୮୬
୯୬	୧-୨୫୧୭	୧-୨୫୨୮	୦-୨୫୩୯	୮୯୬	୭୯୦୯	୨୦୩୦	୫୬୯୭
୯୭	୧-୨୫୨୮	୧-୨୫୩୯	୦-୨୫୪୦	୮୯୭	୭୯୧୦	୨୦୪୧	୫୭୦୮
୯୮	୧-୨୫୩୯	୧-୨୫୪୦	୦-୨୫୫୧	୮୯୮	୭୯୨୧	୨୦୫୨	୫୭୧୯
୯୯	୧-୨୫୪୦	୧-୨୫୫୧	୦-୨୫୬୨	୮୯୯	୭୯୩୨	୨୦୬୩	୫୭୨୦
୧୦୦	୧-୨୫୫୧	୧-୨୫୬୨	୦-୨୫୭୩	୯୦୦	୭୯୪୩	୨୦୭୪	୫୭୩୧

૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	શ્રિનિર.
૪૪૬૬	૪૦૧૭	૩૫૮૩	૩૧૮૮	૨૮૨૭	૨૪૮૩	૨૧૮૩	૧૮૬૪	૩૧
૪૪૬૧	૪૦૧૦	૩૫૭૬	૩૧૮૩	૨૮૨૧	૨૪૮૮	૨૧૭૮	૧૮૮૬	૩૨
૪૪૮૨	૪૦૦૨	૩૫૭૦	૩૧૭૬	૨૮૧૬	૨૪૮૩	૨૧૭૩	૧૮૮૫	૩૩
૪૪૭૪	૩૯૯૪	૩૫૬૩	૩૧૭૦	૨૮૧૦	૨૪૭૭	૨૧૬૮	૧૮૯૦	૩૪
૪૪૬૬	૩૯૮૩	૩૫૫૬	૩૧૬૪	૨૮૦૪	૨૪૭૨	૨૧૬૪	૧૮૭૫	૩૫
૪૪૫૭	૩૯૭૯	૩૫૪૯	૩૧૫૭	૨૭૯૮	૨૪૬૭	૨૧૫૯	૧૮૭૧	૩૬
૪૪૪૯	૩૯૭૨	૩૫૪૨	૩૧૫૧	૨૭૯૩	૨૪૬૧	૨૧૫૪	૧૮૬૬	૩૭
૪૪૪૦	૩૯૬૪	૩૫૩૫	૩૧૪૫	૨૭૮૭	૨૪૫૬	૨૧૪૯	૧૮૬૨	૩૮
૪૪૩૨	૩૯૫૭	૩૫૨૯	૩૧૩૯	૨૭૮૧	૨૪૫૧	૨૧૪૪	૧૮૫૭	૩૯
૪૪૨૪	૩૯૪૯	૩૫૨૨	૩૧૩૩	૨૭૭૫	૨૪૪૫	૨૧૩૯	૧૮૫૨	૪૦
૪૪૧૫	૩૯૪૨	૩૫૧૫	૩૧૨૬	૨૭૭૦	૨૪૪૦	૨૧૩૪	૧૮૪૮	૪૧
૪૪૦૭	૩૯૩૪	૩૫૦૮	૩૧૨૦	૨૭૬૪	૨૪૩૫	૨૧૩૧	૧૮૪૩	૪૨
૪૩૮૯	૩૯૨૭	૩૫૦૧	૩૧૧૪	૨૭૫૮	૨૪૩૦	૨૧૨૪	૧૮૩૮	૪૩
૪૩૮૦	૩૯૧૯	૩૪૯૫	૩૧૦૮	૨૭૫૩	૨૪૨૪	૨૧૧૯	૧૮૩૪	૪૪
૪૩૮૨	૩૯૧૨	૩૪૮૮	૩૧૦૨	૨૭૪૭	૨૪૧૯	૨૧૧૪	૧૮૨૯	૪૫
૪૩૭૪	૩૯૦૫	૩૪૮૧	૩૦૯૬	૨૭૪૧	૨૪૧૪	૨૧૦૬	૧૮૨૫	૪૬
૪૩૬૫	૩૮૯૭	૩૪૭૫	૩૦૯૯	૨૭૩૬	૨૪૦૯	૨૧૦૪	૧૮૨૦	૪૭
૪૩૫૭	૩૮૯૦	૩૪૬૮	૩૦૮૩	૨૭૩૦	૨૪૦૩	૨૦૯૯	૧૮૧૬	૪૮
૪૩૪૯	૩૮૮૨	૩૪૬૧	૩૦૭૭	૨૭૨૪	૨૩૯૮	૨૦૯૫	૧૮૧૧	૪૯
૪૩૪૧	૩૮૭૫	૩૪૫૪	૩૦૭૧	૨૭૧૯	૨૩૯૩	૨૦૯૦	૧૮૦૬	૫૦
૪૩૩૩	૩૮૬૮	૩૪૪૮	૩૦૬૫	૨૭૧૩	૨૩૮૮	૨૦૮૫	૧૮૦૨	૫૧
૪૩૨૪	૩૮૬૦	૩૪૪૧	૩૦૫૯	૨૭૦૭	૨૩૮૨	૨૦૮૦	૧૭૯૭	૫૨
૪૩૧૬	૩૮૫૩	૩૪૩૪	૩૦૫૩	૨૭૦૨	૨૩૭૭	૨૦૭૫	૧૭૯૩	૫૩
૪૩૦૯	૩૮૪૬	૩૪૨૮	૩૦૪૭	૨૬૯૮	૨૩૭૨	૨૦૭૦	૧૭૮૮	૫૪
૪૩૦૦	૩૮૩૮	૩૪૨૧	૩૦૪૧	૨૬૯૧	૨૩૬૭	૨૦૬૫	૧૭૮૪	૫૫
૪૨૯૨	૩૮૩૧	૩૪૧૫	૩૦૩૪	૨૬૮૫	૨૩૬૨	૨૦૬૧	૧૭૭૯	૫૫
૪૨૮૧	૩૮૨૪	૩૪૦૮	૩૦૨૮	૨૬૭૯	૨૩૫૬	૨૦૫૬	૧૭૭૪	૫૭
૪૨૭૬	૩૮૧૭	૩૪૦૧	૩૦૨૨	૨૬૭૪	૨૩૫૧	૨૦૫૧	૧૭૭૦	૫૮
૪૨૬૮	૩૮૦૯	૩૩૯૫	૩૦૧૬	૨૬૬૮	૨૩૪૬	૨૦૪૬	૧૭૬૫	૫૯

પરિશિષ્ટ “કે”

Appendix “K”

મીન દાહમને એપેરેન્ટ કરવાનું કોષ્ટક.

(એપેરેન્ટ ઉપરથી મીન કરવો હોય તો નિશાનીઓ અવળી ગણવી)

મે.મિ	૧ મિ.	મિ-મિ	૬-મિ.	સિ.મિ	૬-મિ.	તુ-મિ.	૪-મિ.	ધ-મિ.	મ-મિ	કુ-મિ	મી.મિ.
અ.											
૧-૭	+૧	+૪	—૨	—૬	—૨	+૮	+૧૬	+૧૩	+૧	—૧૨	—૧૪
૨-૮	૨	૪	૦	૬	૦	૮	૧૬	૧૩	૦	૧૨	૧૪
૩-૯	૨	૩	૨	૬	૨	૯	૧૬	૧૩	—૦	૧૨	૧૪
૪-૬	૨	૩	૨	૬	૧	૯	૧૬	૧૩	૧	૧૨	૧૪
૫-૬	૨	૩	૩	૬	૧	૯	૧૬	૧૨	૧	૧૩	૧૪
૬-૬	૨	૩	૩	૬	૧	૧૦	૧૬	૧૨	૨	૧૩	૧૩
૭-૫	૨	૩	૩	૬	૦	૧૦	૧૬	૧૨	૨	૧૩	૧૩
૮-૫	૨	૩	૩	૬	૦	૧૦	૧૬	૧૧	૩	૧૩	૧૩
૯-૫	૩	૩	૩	૬	+૦	૧૧	૧૬	૧૧	૩	૧૩	૧૩
૧૦-૪	૩	૩	૪	૬	૧	૧૧	૧૬	૧૦	૩	૧૪	૧૩
૧૧-૪	૩	૨	૪	૬	૧	૧૧	૧૬	૧૦	૪	૧૪	૧૩
૧૨-૪	૩	૨	૪	૬	૧	૧૨	૧૬	૧૦	૪	૧૪	૧૨
૧૩-૪	૩	૨	૪	૬	૨	૧૨	૧૬	૯	૫	૧૪	૧૨
૧૪-૩	૩	—	૪	૬	૨	૧૨	૧૬	૯	૫	૧૪	૧૨
૧૫-૩	૩	૨	૫	૫	૨	૧૨	૧૬	૮	૬	૧૪	૧૨
૧૬-૩	૪	૨	૫	૫	૩	૧૩	૧૬	૮	૬	૧૪	૧૧
૧૭-૩	૪	૧	૫	૫	૩	૧૩	૧૬	૮	૭	૧૪	૧૧
૧૮-૩	૪	૧	૫	૫	૩	૧૩	૧૬	૭	૭	૧૪	૧૧
૧૯-૩	૪	૧	૫	૫	૪	૧૩	૧૬	૭	૭	૧૪	૧૧
૨૦-૨	૪	૧	૫	૫	૪	૧૪	૧૬	૬	૮	૧૪	૧૦
૨૧-૨	૪	૧	૫	૫	૪	૧૪	૧૬	૬	૮	૧૪	૧૦
૨૨-૧	૪	૦	૬	૪	૫	૧૪	૧૫	૫	૯	૧૫	૧૦
૨૩-૧	૪	૦	૬	૪	૫	૧૪	૧૫	૫	૯	૧૫	૧૦
૨૪-૦	૪	—૦	૬	૪	૫	૧૫	૧૫	૪	૯	૧૪	૯
૨૫-૦	૪	૦	૬	૪	૬	૧૫	૧૫	૪	૧૦	૧૪	૯
૨૬-૦	૪	૧	૬	૩	૬	૧૫	૧૫	૬	૧૦	૧૪	૯
૨૭-૦	૪	૧	૬	૩	૭	૧૫	૧૪	૩	૧૦	૧૪	૮
૨૮-૧	૪	૧	૬	૩	૭	૧૫	૧૪	૨	૧૧	૧૪	૮
૨૯-૧	૪	૧	૬	૩	૭	૧૫	૧૪	૦	૧૧	૧૪	૮
૩૦-૧	૪	૧	૬	૨	૮	૧૬	૧૪	૧	૧૧	૧૪	૮

પરિશિષ્ટ “લ”

Appendix “L”

રાશ્વંશ ઉપરથી કાંતિ તથા રાષ્ટ્ર એસેન્સન.

રાશ્વંશના પ્રમાણમાં તેની બાજુમાં લખેલ કાંતિ નીચે મુજબ છે વચલા અંશોનો તફાવત જરૂર હોયતો ત્રૈશિથી કાઢી લેવો. દરેકનો રાષ્ટ્ર એસેન્સન અંશોના સામે આપેલ છે જો કાંતિ દક્ષિણ હોય તો (૧૮૦) અંશ તેમાં ઉમેરવા.

મેષ ૦ થી — કન્યા ૨૯ — ઉત્તર કાંતિ

તુલા ૦ થી — મીન ૨૯ — દક્ષિણ કાંતિ

કાંતિ અંશ	રાષ્ટ્ર એસેન્સન અં	ક	રાશ્વંશ કાંતિ રા.	અં	ક.	રા.
૦	૦	૦	મેષ	૦	૦	તુલા
૧	૨	૧૮		૨	૩૧	
૨	૪	૩૭		૫	૨	
૩	૬	૫૬		૭	૩૩	
૪	૮	૭૬		૧૦	૬	
૫	૧૧	૩૮		૧૨	૩૬	
૬	૧૪	૧		૧૫	૧૪	
૭	૧૬	૨૬		૧૭	૫૦	
૮	૧૮	૫૪		૨૦	૨૮	
૯	૧૧	૨૫		૨૩	૯	
૧૦	૨૩	૫૯		૨૫	૫૨	
૧૧	૨૬	૩૭		૨૮	૩૯	
૧૨	૨૯	૨૦	વૃષભ	૧	૩૦	વૃશ્ચિક
૧૩	૩૨	૯		૪	૨૫	
૧૪	૩૫	૫		૭	૨૬	
૧૫	૩૮	૯		૧૦	૩૪	
૧૬	૪૧	૨૩		૧૩	૫૧	
૧૭	૪૪	૪૯		૧૭	૧૭	
૧૮	૪૮	૩૦		૨૦	૫૭	
૧૯	૫૨	૩૨		૨૪	૫૪	
૨૦	૫૦	૩		૨૯	૧૫	
૨૧	૬૨	૧૫	મિથુન	૪	૧૪	ધન
૨૨	૬૮	૩૯		૧૦	૧૫	
૨૩	૭૮	૭		૧૯	૪	

ક્રાંતિ અંશ	રાષ્ટ્ર એસેન્સન		રાશ્યંશ ક્રાંતિ			
	અં	ક	રા.	અં	ક.	રા.
૨૩૨૭	૯૦	૦	કર્ક	૦	૦	મકર
૨૩	૧૦૧	૫૩		૧૦	૫૬	
૨૨	૧૧૧	૨૧		૧૯	૪૩	
૨૧	૧૧૭	૪૫		૨૫	૪૬	
૨૦	૧૨૨	૫૭	સિંહ	૦	૪૫	કુંભ
૧૯	૧૨૭	૨૮		૫	૬	
૧૮	૧૩૧	૩૦		૯	૩	
૧૭	૧૩૫	૧૧		૧૨	૪૩	
૧૬	૧૩૮	૩૭		૧૬	૯	
૧૫	૧૪૧	૫૧		૧૯	૨૬	
૧૪	૧૪૪	૫૫		૨૨	૩૪	
૧૩	૧૪૭	૫૧		૨૫	૩૫	
૧૨	૧૫૦	૪૦		૨૮	૩૦	
૧૧	૧૫૩	૨૩	કન્યા	૧	૨૧	મીન
૧૦	૧૫૬	૧		૪	૩	
૯	૧૫૮	૩૫		૬	૫૧	
૮	૧૬૧	૬		૯	૩૨	
૭	૧૬૩	૩૪		૧૨	૧૦	
૬	૧૬૫	૫૯		૧૪	૪૬	
૫	૧૬૮	૨૨		૧૭	૨૧	
૪	૧૭૦	૪૪		૧૯	૫૪	
૩	૧૭૩	૪		૨૨	૨૭	
૨	૧૭૫	૨૩		૨૪	૫૮	
૧	૧૭૭	૪૨		૨૭	૨૯	
૦	૧૮૦	૦	તુલા	૦	૦	મેષ

आ डोष्टकमां मेपथी भीन सुधीना सारः लपेला आंकः। मेपते १ थी गथीने छे.

राशि अंश	३०	४५	६०	१२०	१३५	१५०	१८०
मेप	०	२-११-३-१२	३ ११	५ ८	५-८-१-८	६ ८	७
वृषभ	१	३-१२-४-१	४ ११	६ १०	६-९-८-१०	७ ९	८
मिथुन	२	४-१-५-२	५ १	७ ११	७-१०-८-११	८ १०	९
कर्क	३	५-२-६-३	६ २	८ १२	८-११-९-१२	९ ११	१०
सिंह	४	६-३-७-४	७ ३	९ १	९-१२-१०-१	१० १२	११
कन्या	५	७-४-८-५	८ ४	१० २	१०-१-११-२	११ १	१२
तुला	६	८-५-९-६	९ ५	११ ३	११-२-१२-३	१२ २	१३
वृश्चिक	७	९-६-१०-७	१० ६	१२ ४	१२-३-१-४	१३ ३	१४
धन	८	१०-७-११-८	११ ७	१ ५	१-४-२-५	२ ४	१५
मकर	९	११-८-१२-९	१२ ८	२ ६	२-५-३-६	३ ५	१६
कुंभ	१०	१२-९-१-१०	१ ९	३ ७	३-६-४-७	४ ६	१७
मीन	११	१-१०-२-११	२ १०	४ ८	४-७-५-८	५ ७	१८

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

... १ २ ३ ४ ५ ६ ७

१५ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ... ..

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

... १ २ ३ ४ ५ ६ ७

१५ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ... ..

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

० १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

॥ श्रीः ॥

गुर्जरदेशान्तर्गत कपटवणज ग्राम निवासिनो ज्योतिर्विदेत्युपा-
ध्यस्य गोपालजिन्मणः पुत्रो सोमेश्वरशर्मा स्वग्राम एव कतिपय
ज्योतिषग्रंथानधीत्य नवत्युत्तशष्टादश शततमे स्निष्टछके बडोदा
ख्यराजधान्यां प्रविश्यात्र लीलावती, बीजगणितं, सिद्धांत शिरोमणे-
गणितगोलाध्यायौ, सूर्यसिद्धांतं, रेखागणितं त्रिकोणमिति गृह्यते
फलग्रंथाश्च आंगलफलग्रंथाश्च धित्याधितग्रंथेषु दत्तछस्तपरीक्षः
लब्धपारितोषिकश्च पठितग्रंथाध्यापन समर्थो जातः । इति विज्ञाया
स्मैबुद्धिमतेऽभ्यासिनेचेदंफांवितरंति.

भोलानाथ धनेश्वर शास्त्री.

राजगुरु, बडोदा.

लगभग १५ वर्षाधी हुं रा. सोमेश्वर गोपाण्ण जेशीने ओगण्णुं
धुं. ज्यां सुधीनी भादित्ती मणी आवे छे ते जेतो अमना यथा पूर्वज्जे
सारा जेशीयो हता. सन १८६४-६५ मां श्रीमंत महाराज गायकवाड
तरङ्गधी लेवाती ज्यातिपनी परिक्षामां पास थया हता अने ते जांजे
नंअरे पसार थया हता ते अहस अमने श्रीमंत सरकार तरङ्गधी वर्षासन
मजे छे, तेओअे मेट्रीकयुलेशननी परिक्षा पसार करेखी छे अटले भंअे-
ज्जनुं पणु साइं ज्ञान धरावे छे पाश्चात्य अने पौर्वात्य—अने पद्धतिथी
तेमणे ज्यातिष विद्याने अभ्यास कर्यो छे ज्यारे ज्यारे मे' अमनी
सलाह दीधी छे त्यारे त्यारे अमना वर्तारि आश्चर्यकारक अरा भालुम
पया छे.

अमदावाद.

२४—१२—१८९३

}

(सही.) केशवलाल वी. देशाध.

जेष्ठ-८ सप्टेम्बर.

अमदावाद.

अमदावाद २५ मी डीसेम्बर १८९३.

छेला दश वर्षाधी रा. सोमेश्वर गोपाण्ण जेशीने हुं ओगण्णुं
धुं वभते तेमनी सलाह लेवाने भुने असंगो प्राप्त थया हता, अने

તેમણે જણાવેલાં બધાંયો ધણાં ખરાં સાચાં પડ્યાં છે. મહને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આધુનિક પદ્ધતિએ એમણે જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો છે જેથી અન્ય જ્યોતિષિઓ કરતાં તેઓ ભવિષ્યના વર્તારાઓ વધુ યોગ્ય રીતે કહી શકે છે. પૌર્વાત્ય અને પાશ્ચાત્ય બન્ને જ્યોતિષ પદ્ધતિઓનો એમણે અભ્યાસ કર્યો છે અને તે પ્રસંશા પાત્ર છે એક જોશી તરીકે તેમની બુદ્ધિ અને શક્તિ માટે હું બહુ ઉંચો મત ધરાવું છું.

સહી. જી. વી. સરૈયા.

અમદાવાદ અને નડીયાદની

સ્મૃતિદર્શક કોર્ટના જડજ.

ગત છ વર્ષથી મી. સોમેશ્વર ગોપાળજી જોશીનું મહારે ઝોળખાણ થયેલું છે. અને પાંચ વર્ષથી મહને મહારા વર્ષફળ ઉપખર્ચા આપે છે અને આશ્ચર્યપૂર્વક મહને જણાયું છે કે મહારા જીવનનાં આ પાંચ વર્ષની ન્હાનામાં ન્હાની આમતો વિષેનું ભવિષ્ય વર્ષફળ પ્રમાણ ખરું પડ્યું છે જ્યોતિષમાં કહેવાતી શાયણ પદ્ધતિના હાલની જ્યોતિષ વિદ્યા શાસ્ત્રનો મી. સોમેશ્વર પરિચય ધરાવે છે અને તે આ પદ્ધતિનો તેમનો અભ્યાસ તેમને પોતાના ગ્રાહકોમાં આટલા બધા લોક પ્રિય બનાવે છે. થોડા વખતથી જે લોકપ્રિયતા તે મેળવે છે તેને માટે તે સંપૂર્ણ રીતે યોગ્ય છે. આ શાયણ પદ્ધતિની સહાયથી જ્યારે તે જ્યોતિષ વિદ્યાની કટલીક ગુંચવણ ભરેલા કાયડા ઉકેલે છે તે વખતે તે ઉત્તમ કાર્ય કરી શકે છે. મી. સોમેશ્વરને માટે મહને તેજસ્વી ભવિષ્ય જણાય છે અને વિશ્વાસ પૂર્વક બધાયે બાખું છું કે જ્યોતિષ વિદ્યાના ક્ષેત્રમાં તેઓ નામ કાઢશે. મી. સોમેશ્વરે બાખેલાં બધાયે જેટલાં સત્ય પડ્યાં હોય તેટલાં બીજાનાં સત્ય પડ્યાં હોય એવો કોઈ પણ બીજો જોશી મહને મળ્યો નથી. આર્યાવર્તના આ સૌથી પ્રિય શાસ્ત્રની પ્રગતિ કરવાના તેમના પ્રયત્નમાં તે દરેક પ્રકારના ઉત્તેજનને પાત્ર છે. મી. સોમેશ્વરને આધુનિક હિન્દુસ્થાનમાં એક નામાંકિત જોશી તરીકે પ્રખ્યાત થયેલા જોવાની મહને સંપૂર્ણ આશા છે.

તા. ૧૦ મી. જાન્યુઆરી
૧૯૧૪.

(સહી) બલવંતરાય આર. દેશાઈ.
લાંકોર્ટ વકીલ-વડોદરા.

જગાભાઇ દલપતભાઇ.

પાનકારનું નાકું—અમદાવાદ.

તા. ૨૩ મી જાનેવારી ૧૯૧૪.

કપડવણુજના જે.શી. મી. સોમેશ્વર ગોપાળજી જન સમાજના સર્વ પ્રકારની સ્થિતિના મનુષ્યોના સંબંધમાં આવેલા છે અને પોતાના શીઘ્ર અને પ્રાયઃ યથાર્થ ઉત્તરોત્તરી ધણીને જ્યોતિષ વિદ્યાની એમની આશ્રય-દારક શક્તિનું દર્શન કરાવ્યું છે. આરંભમાં તેમણે હિન્દુ જ્યોતિષ વિદ્યાનો અભ્યાસ કર્યો તે સમયે પણ જેમ હાલમાં છે તે પ્રમાણે કોઈપણ સજ્જન સાથે કોઈ પણ પ્રકારનો વિવાદ કે તર્કને માટે છુટ હતી. પોતાનું પકડી રાખવાને બદલે પોતાના કરતાં વિશેષ વજનવાળી દક્ષિ તેઓ ગ્રહણ કરતા. ગત છ સાત વર્ષથી હું તેમને ઓળખું છું, હાથ-માં લીધેલા કામ પ્રતિ સંપૂર્ણ લક્ષ અને ગમે તે પરિણામ હોય તે ખુલ્લા દિલથી જણાવવું. એ પરિચયમાં આવ્યો ત્યારથી મ્હારા જાણવામાં આવ્યાં છે. આ વિદ્યાના અભ્યાસ ઉદારતા પોતાના કાર્યમાં પોતાને દોરવાને જ્યોતિષ વિદ્યાનાં ઇંગ્રેજી પુસ્તકોમાંથી કેટલીક માહિતી લેધને તે પોતાના જ્ઞાનના બંડોળમાં ઉમેરે કરવા હમેશાં યત્ન કરે છે. આ સખ્યથી તેઓ અત્યંત અર્વાચીન પદ્ધતિ મુજબ ભરિય દહી શકે છે, લીંઓ, રાંદેલ અને ઝાડકિલ જેવા પાશ્ચાત્ય જ્યોતિષિયોનાં વિવિધ પ્રકારનાં પુસ્તકો તેમણે વાંચ્યાં છે અને અભ્યાસ કર્યો છે. બની શકે ત્યાં સુધી તેઓની પદ્ધતિઓનું સૌમ્ય દરવાને પણ તેમણે પ્રયત્ન કર્યો છે, ઠ વિષય લાખવાની આ પદ્ધતિથીજ અમુક બનાવો સામાન્ય રીતે આપણા હિન્દુ શાસ્ત્ર કરતાં વિશેષ યથાર્થ રીતે, અલ્પ સમયમાં અને અલ્પ શ્રમે કહી શકે છે. તેઓ દંભ વિનાના, અભ્યાસી, અને પ્રશ્નના સંપૂર્ણ ઉત્તર આપીને પોતાના ગ્રહકોને પ્રસન્ન કરવાને અને સંતોષ આપવાને હમેશાં ઇચ્છતા હતા છે. તેઓના ધંધામાં હું તેમને વિજય ઇચ્છું છું.

(સહી). જગાભાઇ દલપતભાઇ.

મ્હને જણાવતાં ધણી આનંદ થાય છે કે મને રા. સોમેશ્વર ગોપાળજી જે.શી.નો સારો પરિચય છે. કેટલાક પ્રસંગોએ મ્હે ત્હેમની સલાહ લીધેલી છે અને મ્હને કહેતાં હાઈ થાય છે કે ત્હેમના વર્તારા સાચા અને

ચોકસ જણાયા છે. સંસ્કૃત અને ઇંગ્રેજી બન્ને પદ્ધતિઓનો તેઓ ઉપયોગ કરી જાણે છે. એમની માહિતી અર્વાચિન અને શાસ્ત્રિય રીતે પ્રાપ્ત કરેલી છે. એમના આ પુસ્તકને હું વિજય ઇન્કુ' હું.

ધંધુકા. }
૨૬—૧—૧૪.

સી. એમ. ઝવેરી.
સમોરડીનેટ જડજ.

રા. સોમેશ્વર ગોપાળજી જોશી બહુ ફતેહમંદ રીતે ભવિષ્યના બનાવો કહી શકે છે એવું સરદીપીકેટ આપતાં મહેને ધણો આનંદ થાય છે. ત્રણ ચાર પ્રસંગે મ્હેં મ્હારા જન્માક્ષર એમને બતાવ્યા હતા અને તેમની ગણતરી અને વર્તારા ખરેખર હેરત પમાડનારા માલુમ પડ્યા હતા, છ વર્ષ પહેલાં એમણે જણાવેલો એક વર્તારા ફતેહમંદ રીતે પાર પડ્યો છે.

પ્રાચિન અને અર્વાચિન બન્ને રીતે એમણે જ્યોતિષ વિદ્યાનો અભ્યાસ કર્યો છે. એ રીતે બન્ને પદ્ધતિયોથી તેઓ પરિચિત છે અને તેથી એમના વર્તારા અને ગણતરી ધણે ભાગે બધાએ સાચા અને ચોકસ જણાય છે.

તા. ૨૭ મી જાન્યુઆરી ૧૯૧૪ }
ધંધુકા.

પી. એચ. રાવળ.
મામલતદાર.

તા. ૨ જુલાઈ ૧૯૧૪.
અમદાવાદ.

પ્રિય જોશીજી,

આપનું જ્યોતિષ શાસ્ત્રની નિરચન અને સાચન પદ્ધતિઓનું જ્ઞાન એટલું સંપૂર્ણ અને આગળ વધેલું છે કે આપને તેને માટે પ્રમાણ પત્ર ની જરૂર હોય એવું હું ધારતો નથી પણ મ્હારા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે આપ મુંબાઈમાં જ્યોતિષને વર્ગે જોડવાનો છો જ્યાં આપ જેટલા ગુજરાતની બાબતમાં પ્રખ્યાત છો તેટલા ત્યાં આપ પોતે તેમજ આપનું જ્ઞાન ખ્યાતિ પામ્યું નહીં હોય. તેથી આપને આ પત્ર ઉપયોગનો થઈ પડશે. આખા ગુજરાત અને કાઠિયાવાડી જ્યોતિષ વિદ્યાના અભ્યાસી તરીકે પ્રસિદ્ધ છું. દક્ષિણી, ગુજરાતી અને કાઠીયાવાડી એકસો દશ કરતાં ઓછા પ્રખ્યાત જોશી મ્હેં જોયા નથી; એટલુંજ નહીં પણ તે-

માના ધણાનો મિત્ર થયો છું પરંતુ આપ મને જે સંતોષ આપી શક્યા છે તેવો સંતોષ તેમાંના કોઈકજ આપી શક્યો છે. આપનું મને ઓળખાણ થયું ત્યારથી મને જણાયું છે કે મહારી તમા મહારાં છોકરાં તથા મિત્રોના જીવન વિષેનાં લવિષ્યો મિતિસર સેકડે નેવું ટકા ખરા પડ્યાં છે, અને મહારી ખાત્રી છે કે જે ત્યાં તમને બહુમાં બહુ ત્રણ મહિના જેટલો શાન્તિથી કામ કરવાનો વખત મેળવી શકે તો અસંભવિત માનતા શાસ્ત્રના પુનાના કેળવાયલા અને વિદ્વાન ધણા નાગરિકોનો સારો અને લાભદાયક અભિપ્રાય પ્રાપ્ત કરવાને શક્તિમાન થશે. મને સંપૂર્ણ આશા છે કે આપ મુંબઈમાં રહી જ્યોતિષ વિદ્યાનાં પુસ્તકો જે આપપ્રસિદ્ધ કરવાની તૈયારીમાં છે તે કાર્ય આ વિદ્યાની ઉત્તમ પ્રકારની સેવા બબલશે.

આપનો

(સહી). હરીલાલ ગોપાળજી.

એક જોશી તરફ રા. સોમેશ્વર ગોપાળજી જોશીના અનુભવ અને શક્તિ વિશે અભિપ્રાય આપતાં મને ધણો હર્ષ થાય છે. થોડાંક વર્ષોથી હું તેમને ઓળખું છું અને હંમેશાં કહેલાં લવિષ્યો કોઈક વખતે હેરત પમાડે એવાં આત્માદ ખરાં પડેલાં છે. જ્યોતિષ વિષેના સંસ્કૃત ગ્રંથોનું હંમેશાં સંભાળ પૂર્વક અધ્યયન કર્યું છે. અને તે વિષેનું વધુ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાને મને માલુમ પડ્યું છે કે તેઓ પશ્ચિમના જ્યોતિષ સાહિત્યનો પણ અભ્યાસ કરવા પ્રેરાયા છે. બન્ને પદ્ધતિ પરથી એક ગ્રંથ તૈયાર કરવાને હાલમાં તે રોકાયા છે અને મને સંપૂર્ણ આશા છે કે તે આધુનિક જ્યોતિષ સાહિત્યમાં કિમતી ઉમેરો થશે.

૩—૨—૧૯૧૪.

એમ. જે. યાજ્ઞિક.

આસિસ્ટન્ટ સેસન્સ જડજ.

અમદાવાદ,

મુંબાઈ : ઠી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૪.

લાંબા સમયથી હું જ્યોતિષ વિદ્યામાં રસ લઉં છું અને મને ધણા જોશીઓનો પરિચય થયેલો છે. પણ જોશી સોમેશ્વર ગોપાળજી સાથેનો મહારો અનુભવ ખરેખર આશ્ચર્યકારક છે. પાશ્ચાત્ય અને પૌર્વાત્ય બન્ને

જ્યોતિષ વિદ્યાઓનો તેમણે ઉડો. અભ્યાસ કર્યો છે. આપણે તો ફક્ત તેમના હાથમાં જન્મક્ષર મુકવા જોઈએ તે પરથી આપણે તેમના સગીપ ના સહવાસી હોઈએ એમ દરેક વાત તે આપણને જણાવે છે. એમના ભવિષ્ય વિશેના વર્તારા ખરેખર હેરત પમાડનારા છે. એક વિશ્વાસ પાત્ર જોશી તરીકે એમની ભલામણ કરતાં હું જરા પણ અચકાતો નથી. મહારા જીવનના અમુક દિવસે બનનારા બનાવની હકિકત તેમણે મને જણાવી અને તે સંપૂર્ણ રીતે મને સત્ય જણાઈ છે.

(સહી) વાવજી વલમદાસ.

બી. હાઇવ.

નેપિયન સી. રોડ. મુંબાઈ.

૬ ઠી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૪

જન્મકુંડળી પરથી મનુષ્ય જીવન વાંચનાર, એક બાહોશ જ્યોતિષ શાસ્ત્રી તરીકે જોશી સોમેશ્વર ગોપાળજીની સુક્ષ્મ જુદ્ધિ માટે પ્રમાણ પત્ર આપતાં મને ખુબ હર્ષ થાય છે. ચારિત્ર્ય, ટેવો, શારિરિક અને માનસિક સ્થિતિ અને ભવિષ્યના બનાવો સંબંધમાં એમના વર્તારાઓ એટલા બધા ચોક્કસ હોય છે કે મારા જેવા અશ્રદ્ધાળુ ને તેમની પ્રસંશા કરવા ફરજ પડે છે, અને વિદ્યા પ્રત્યે માન્યતા અને આસ્થા ઉત્પન્ન થાય છે. ઠાઈ પણ વ્યક્તિના ગમે તે દિવસના બનાવની નોંધ લઈ શકે એટલી સુક્ષ્મ ગણતરી તે લોક કરી શકે છે. ભૂત અને વર્તમાન બનાવો કહેનારા આપણને અનેક મળી આવે છે ભવિષ્ય વાંચી શકે અને તે કથનો ખરાં પડે એવું કહેનારાઓ તો કવચિત્ મળે છે તેઓ સંપૂર્ણ ખાત્રી લાયક અને ભરોસાપાત્ર છે.

(સહી) અમૃતલાલ ભીમાભાઈ દેશાઈ.

બી. એ.

બી-હાઇવ,

નેપિયન સી. રોડ.

૬ ઠી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૪.

જ્યોતિષ વિદ્યાના રા. સોમેશ્વર ગોપાળજી જોશી સારા જ્ઞાતા છે અને પાશ્વત્ય અને પૌરાત્ય બંને પદ્ધતિઓનો તેમણે ઉડો અભ્યાસ કર્યો

છે. તેમના વર્તાવાનું ચોક્કસપણું અને સત્યતા જોઈને હું હેરત પામું છું મળે તે અત્યંત વિશ્વાસ પાત્ર જણાય છે અને તેઓ સર્વ પ્રકારના ઉત્તેજનને યોગ્ય છે.

(મહી) આનંદજી નાનજી.

અમદાવાદ ૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૪.

છેલ્લાં દસ વર્ષથી હું મી. સોમેશ્વર જોશીને પીછાણું છું. હિંદુ અને અમેરિકન પદ્ધતિ મુજબ જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો તેમણે સારો અભ્યાસ કર્યો છે, અને મળે જણાવતાં આનંદ થાય છે કે તેમના ધણાખરા વર્તારા ખરા છે.

(મહી) ગોવિન્દરાવ આપાજી પાટીલ.

કપડવાણજીના જોશી સોમેશ્વર ગોપાળજીને હું સાત વર્ષથી ઓળખું છું અને તેમણે જ્યોતિષ વિદ્યામાં જે પ્રીવણતા પ્રાપ્ત કરી છે તે વિશે મળે અત્યંત ઊંચું અભિપ્રાય બધાયો છે જેમ ખીજા જોશીઓની સલાહ લીધી છે તેજ પ્રમાણે ફેટલેક પ્રસંગે મેં તેમની સલાહ લીધી છે કારણ કે મળે આ વિદ્યામાં અને તેના સાચા વિદ્યાર્થીઓનાં વર્તારામાં શ્રદ્ધા છે અને મી. સોમેશ્વરના વરતારાના પરિણામોથી મળે સંતોષ થયો છે. તે આ વિદ્યાના આગ્રહિ અને ખંતિકા અભ્યાસિ છે તે કારણથીજ તેમને વિજય પ્રાપ્ત થાય છે માત્ર પૈસા પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છાવાળા તે ઊપરચોટિયા ધંધો લાંબા મેડેકા જોશી નથી. તેમણે પ્રાચિન સમયના આર્યાવર્તના જોશીઓએ સમગ્રવેલી જ્યોતિષ વિદ્યાનો અભ્યાસ કર્યો છે અને યુરોપના જ્યોતિષિઓ અને ખગોળવેત્તાઓની દાક્ષની શોધોની પણ નોંધ લે છે. જ્યોતિષ એક વિદ્યા છે અને મહારા વિચાર પ્રમાણે જોશી તરીકે સોમેશ્વર જોશીએ તેમને ઘટતી યોગ્ય લોકપ્રિયતા મેળવી છે. હું હિંમતથી કહું છું કે તે ધંધાની પદ્ધતિને બરાબર અનુસરશે તો ધણા લોકોને તેમના જ્ઞાનનો લાભ મળશે. અને અત્યંત અશ્રદ્ધાળુમાં પણ તેમની યુગ્મવાડા ભરેલી છતાં ઊપયોગી વિદ્યાને માટે માન પ્રકટાવશે. આ વિદ્યાને અધટિત દુર્લભ અને કટાક્ષોમાંથી કાઢવાને તેમના જેવા વિદ્યાર્થીઓ સર્વ પ્રકારના ઉત્તેજનને પાત્ર છે.

તા. ૨ જી માર્ચ ૧૯૧૪.

ભરૂચ.

(મહી) એંટોનિયસ કરપુરદાસ
સરકારી વકીલ અને પબ્લીક
પોસિક્યુટર. ભરૂચ.

શુદ્ધિપત્ર.

અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પત્ર
ઉ	નથી	૯
ungles	ungels	૧૭
કેપ્તાન	કેપ્તાન	૨૮
બ્લીટર	બ્લીટર	૨૬
કોકતર	કોકતર	૩૧
Kings	Kinges	૪૫
ખુલા	ખુલ્લા	૪૫
aboe	above	૧૦૧
પોતાને	પોતાની	૧૫૨
ગણિત	ગણિત	૧૮૯
મનુ	શનુ	૨૦૫
કારણો	કારણોથી	૨૩૦
કુંડળીમ	કુંડલીમાં	૨૫૬
ધમ	ધર્મ	૨૬૪
દો	દોડે	૨૬૨
દ્વિતીય	દ્વિતીય	૩૮૯
કરાવ	કરાવે	૪૫૧
મંથાર્તા	મંથકર્તા	૪૫૬
કજઆનિ	કજઅભિ	૪૫૮
શાનિ	ર.તિ	૪૬૬
પરક	પારકા	૪૬૬
વેઠાાર	વેઠનાર	૪ ૮
અકિત	અશક્તિ	૪૭૫
શુદ્ધ	કે શુભ	૫૬૫

